

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

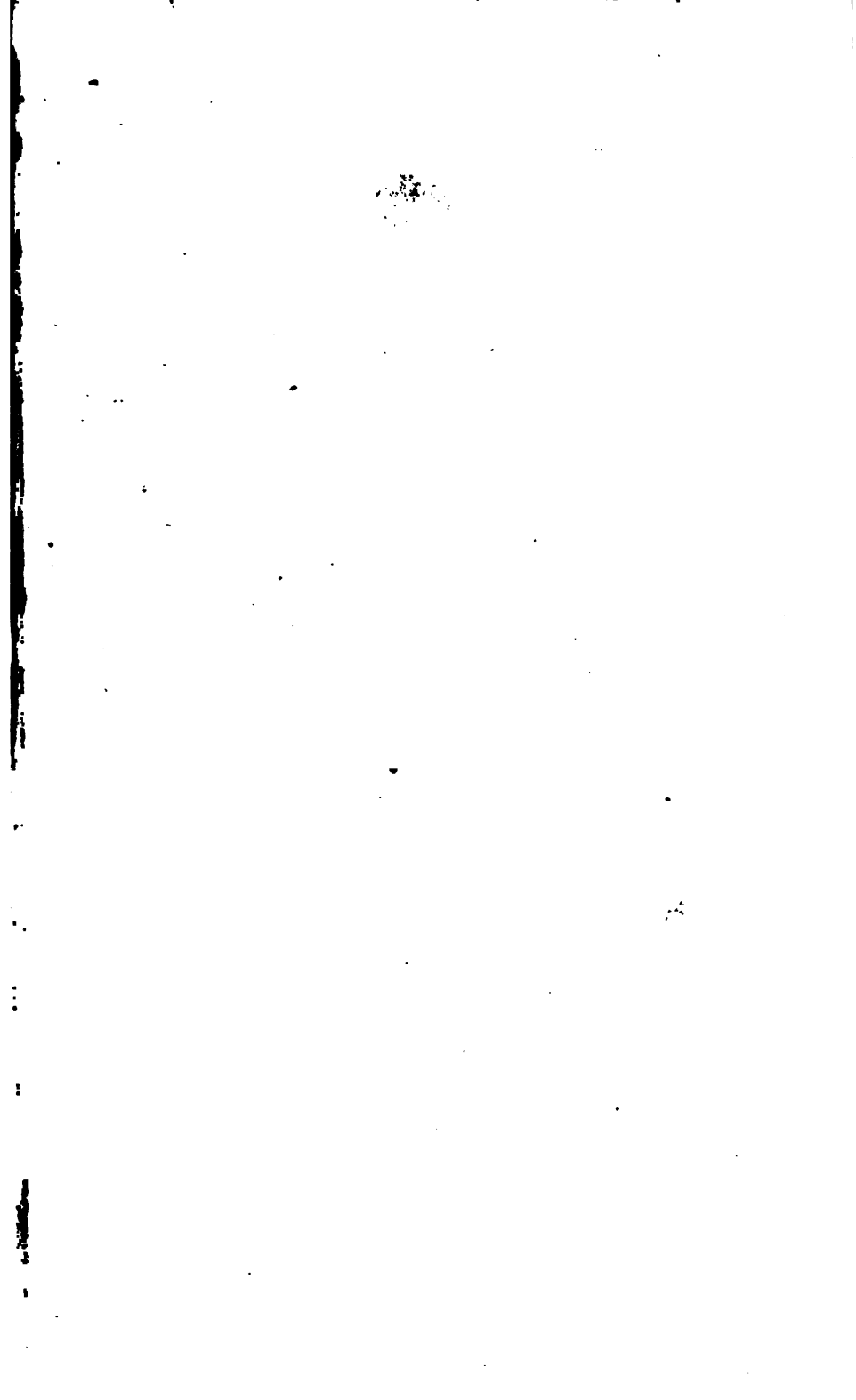
About Google Book Search

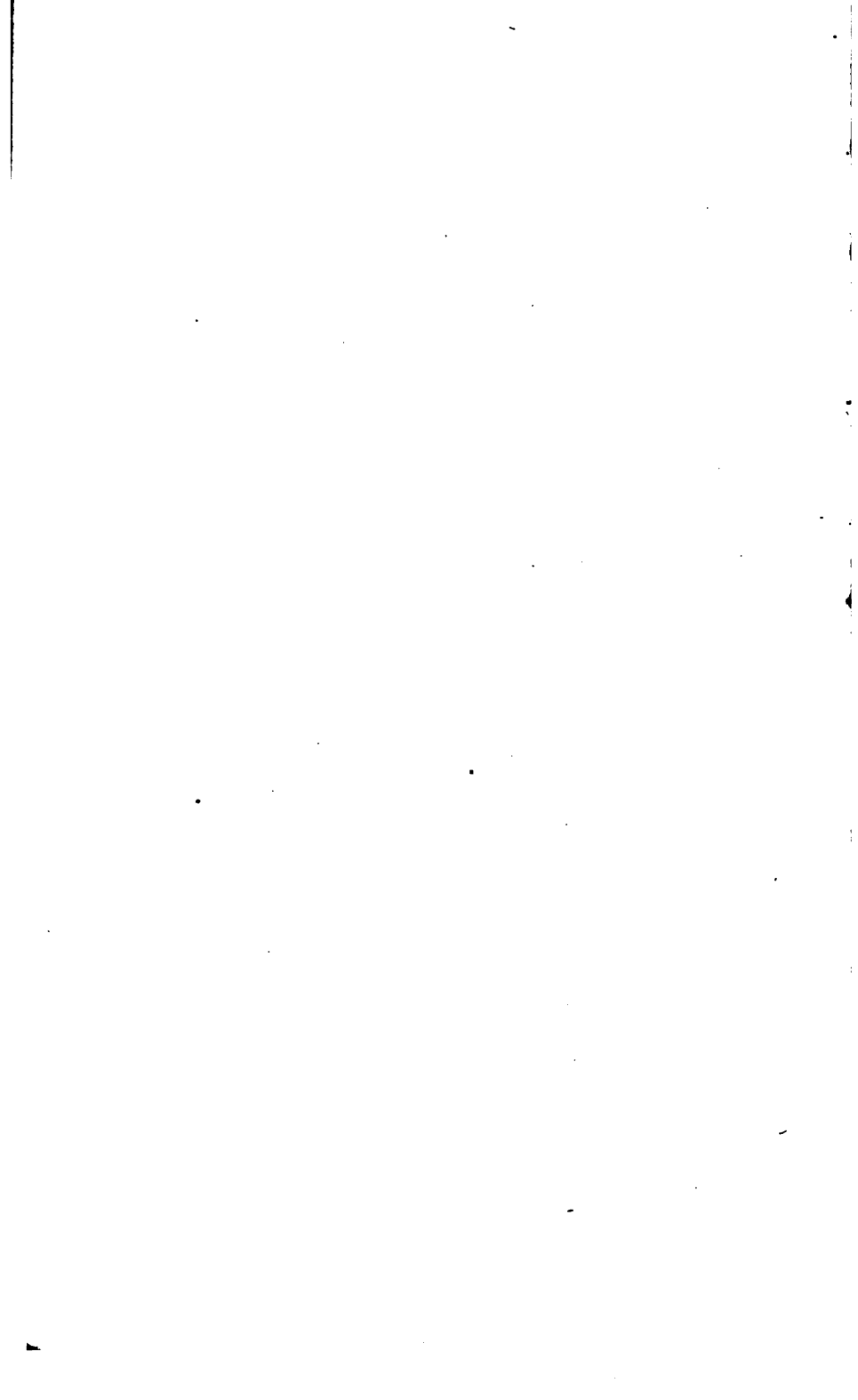
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

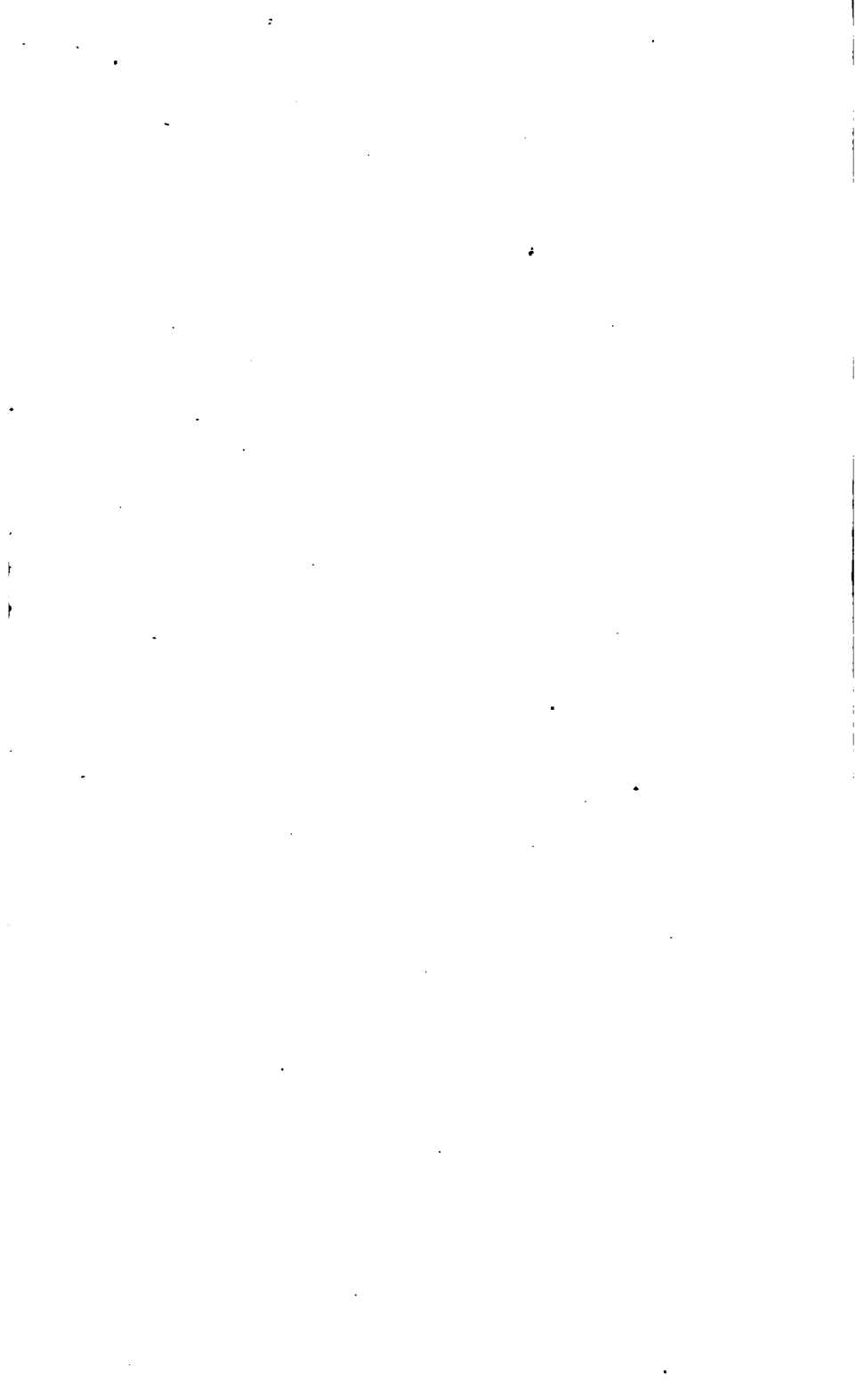
~~Delph 90~~

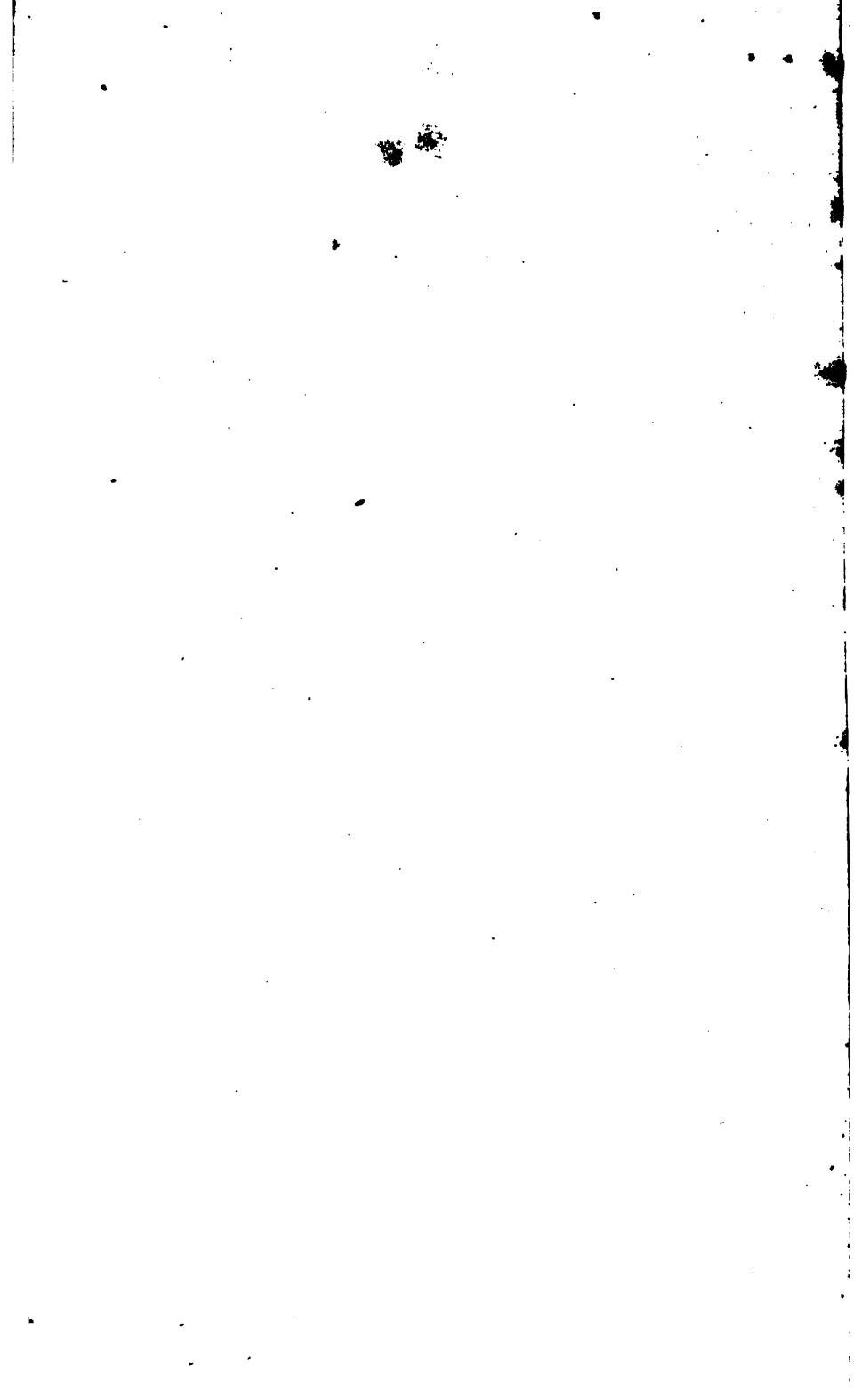
$\Sigma . 4 . 90 .$

2941 e. 236

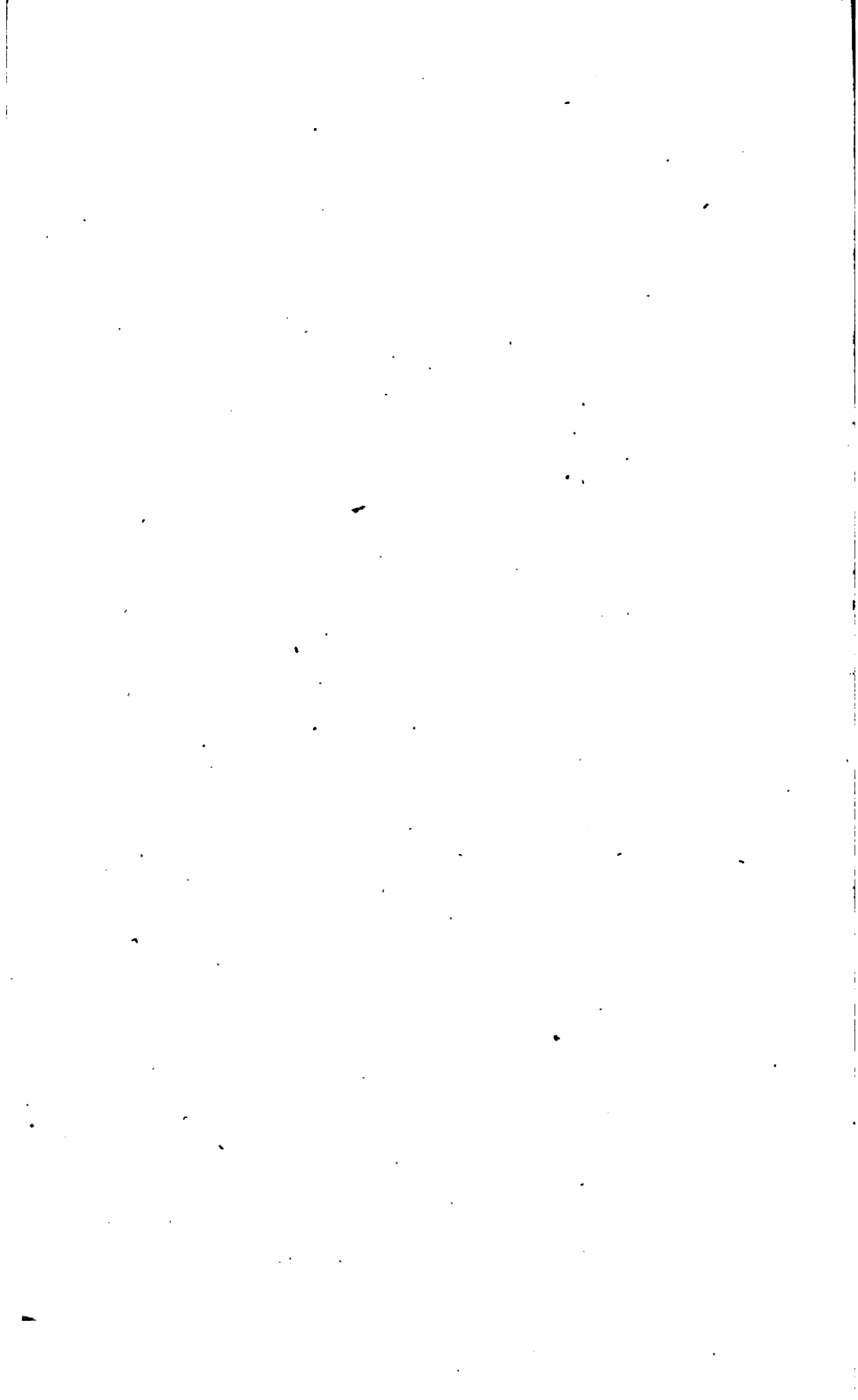

CORNELII NEPOTIS

VITÆ

EXCELLENTIUM IMPERATORUM.

VOL. II.

CORNELII NEPOTIS

VITÆ

EXCELLENTIUM IMPERATORUM

EX EDITIONE J. FR. FISCHERI

CUM NOTIS ET INTERPRETATIONE

IN USUM DELPHINI

VARIIS LECTIONIBUS

NOTIS VARIORUM

RECENSU CODICUM ET EDITIONUM

ET

INDICE LOCUPLETISSIMO

ACCURATE RECENSITÆ.

VOLUMEN SECUNDUM.

T

LONDINI:

CURANTE ET IMPRIMENTE A. J. VALPY, A. M.

1822.

IV. PAUSANIAS.

CAP. I. *Pausanias Lacedaemonius*] Suidas ex Thucydid. et Plutarcho hæc refert: Πανσανίας Κλεομβρότου καὶ Ἀγχιθέας, βασιλεὺς Λακεδαιμονίων. Sic infra quoque rex vocatur. *Ernst.* De patre constat præterea ex Herodoto ix. Plutarch. in Apophth. Lacon. et epigram. veteri apud Athenæum.

Magnus homo] Sic loquuntur Latini. Livius lib. xxx. 10. 'Quæ res minus verendos magnos homines ipsa satietate facit.' Sallust. Orat. 2. ad Cæs. 'Hostem adversum deprimere homini strenuo haud difficile.' *Gebhard.*

Sed varius in omni genere vitæ fuit] Eruditissimo Schotto non assentior *τὸ αἰτὰ* hinc ableganti; cum verba inde ambigua sint evasura: neque illis, qui malunt *vanus*, interpretanturque *χαῖνον*. 'Antonius varius ingenio,' Flor. iv. Sueton. Galba cap. 9. 'Per octo annos varie et inæqualiter provinciam rexit.' Cicero. Lælio: 'Assentatoris animus varius.' *Idem.*

Sic vititii est obrutus] Itaque vituperat eum acerrime Diod. Sicul. lib. xi. Οὐκ ἴδομεν τὴν Πανσανίου κακίαν, καὶ προδοσίαν ἀκατηγόρητον. *Lambin.* Obrutus, id est, obtectus et obscuratus, quod oppositum est *τῷ εὐκτερε*. Ergo obruere est obscurare. Statius Theb. 1. 1. 'Quantum virides Venus addita Nymphas Obruit.' Tacit. Vita Agric. 17. Ita Græci καταχοῦν usurpant. 'Ἀδελος apud Suidam: φιλολογία. τε καὶ ἀπρότοις πόνους ἐγκείμενος εὐφροσύνῃ καὶ πρεσβυτέρων κατέχευσε δόξας τῷ ἑαυτοῦ ὀνόματι, obruit et obscuravit. Memini ita quoque loqui Ciceronem et Justinum xviii. 5. *Gebhard.*

Hujus illustratissimum est prælium apud Platæas] Ex Herodoto hoc descrip-

sit: Καὶ νίκην (inquit I. ix.) ἀναίρεται καλλίστην ἁπασών, τῶν ἡμῶς ὄντων, Πανσανίης δὲ Κλεομβρότου τοῦ Ἀναξανδρίδου. *Longol.* Incidit illud in Xantippum ἔρχοντα, et uno eodemque die ad Mycalen. Quidam Anonym. 'Ἡ περὶ Πλαταιῶν μάχη, καὶ ἡ περὶ Μυκάλην, κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν.' Videntur quoque Diodorus I. xi. Plutarchus in Aristide, ubi in eadem pugna Xantippidem non Xantippum archontem nominat. *Meursius.* *Illustratissimum est prælium*] Mallet clarissimum Schottus, si libri faverent. Ego, cum de celebritate et fama potius quam de magnitudine ipsa et momentis prælii accipitur, non video quid habeat incommodi, cum *illustrandi* vox et *illustrium* isto sensu placeat nostro. Supr. ii. 1. 'quo factum est, ut brevi tempore illustraretur.' Id est, fama et auctoritate inclaresceret. xiii. 1. 'Multa hujus sunt præclare facta, sed hæc maxime illustria:' et xxi. 1. *Boeckl.*

Satrapes] Præfectus. Vox est Persica. Utitur ea et Terentius Heautont. 'Satrapes si siet Amator nunquam sufferre ejus sumtus queat.' Isocrates Panegyri. Τογαροῦν οἱ καταβαίνοντες αὐτῶν εἰς τὴν θάλατταν, οὗς καλοῦσι σατράπας. Sic Probus infra, et sæpe alibi. *Lambin.* Universum Persarum imperium in præfecturas et provincias, quas illi Satrapias, earumque rectores Satrapas, appellabant, distributum erat. Satrapæ ergo provinciis præerant, eorumque fidei et curæ Provinciæ committebantur. Horum muneris et officio incombebant, provincialibus imperare, eorumque utilitatibus prospicere, tributa cogere, primisque custodiis sti-

pendia exsolvere: et quicquid insuper facto opus esset, effectum dare. *Brisson.*

Natione Medus] Persa. Quod idem est. Adeo enim hæc dæ gentes coa-luerunt in unam, ut passim apud Græcos reperiās Medos pro Persis poni, et *μηδιστροφος* eos, qui Persis studebant. *Grætius.*

Regis gener] Darii, cujus filiam Artaxostren in matrimonio habebat. Quod si de Xerxe capias, gener heic erit sororis maritus. *Gebhard.* Si Herodoto credendum est, Regis fuit sororius. Nam lib. vi. in hunc modum apud illum legitur: *Μαρδόνιος δ Γοβρόνυ ἡλικίῃν τε νέος ἔην καὶ νεωστὶ γαγαμεικὸς βασιλεὺς Δαρείου θυγατέρα Ἀρταξέρσην.* Sicut in Conone Pharnabazus 'regis gener' dicitur, hoc est, Artaxerxis. *Plutarch.* in Artaxerxe. *Savaro. Longol.* Verum hoc tempore non Darius, sed Xerxes Persis imperabat, de quo si capias *gener*, hic erit sororis maritus, (qui in Timoleonte 'affinis') quo modo et Justinus lib. xviii. fecit, Sichæum Pygmalionis generum vocans. Etsi Corradus in Comment. ad l. i. Virg. Æneid. hunc Justinī locum corruptum putet. *Mag.* Ergo *gener* est sororis maritus, quod ex Sophoclis Œdipo, ac aliis scriptoribus notavit Vir incomparabilis Jacob. Cujacius, Observat. vi. 17. Quomodo et Dittmarus et Witichindus Saxo lib. i. loquuntur. Sic Cedrenus Iothor Socerum Moysis vocat *πατὲρ δὲ γαμβρὸν.* Ut quicumque uxorem alteri dat, aut filiam, aut sororem, ejus gener dicatur. Fortasse et qui ducit, *gener* dicitur: quo sensu *ἐπιγαμβροῦ* legitur Matth. xxii. 24. B. Zonaras in Stanracio generale vocabulum restringit *γαμβρὸν ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ.* Cæterum istiusmodi nomina cognationis et affinitatis ab auctoribus non Jurisconsultis confundi sæpe, corruptique, demonstrat præter alios Alb. Gentilis lib. v. de nuptiis, p.

448. et seq. *Berneggerus.*

Mans fortis] Frequens illud apud Cornelium. Sic in Datame, Timoleonte, Epaminonda, et aliis locis.

Consilii plenus] Licet tamen intelligere ex Herodoto, in Calliope, in Mar-donio plus fuisse audaciæ quam consilii vel prudentiæ. *Lambin.*

Cum ducentis millibus peditum] xxx. barbarorum myriadibus. Herodot. l. Diodor. ccc. armatorum millibus a Xerxe relictis. Justin. l. xi. Græcorum sociorum fuerunt v. Myriades. Herodot. Constructa post prælium victori Pansaniz pulcherrima pestiscus, cui a Persis profligatis nomen inditum. Vitruvius lib. i. 1.

Viritum] Erat, ut hinc apparet, ista delectus ratio, qua vir virum suæ salutis causa legerat, cum quo in præliis versaretur, et apud Orientis populos non incognita. Romanis et Reliquæ Italiæ non fuisse insolentem docet Livius ix. 30. 'Cum vir virum legisset,' de Germanis Cæsar de B. G. l. 48. Just. ii. 13. *Gebhard.*

Cecidit] Lapide ictus. *Plutarch.* *δδουρε.* Ovid. 'Cum cecidit fato Consul uterque pari' *Thraasyb.* 'In secundo prælio cecidit Critias.' *Datame:* 'Cedit in prælio adolescens,' Justin. lib. xx. 'Non tamen immemores pristinae gloriæ cecidere.' *Gebh.*

Qua victoria elatus] *Μεγαμυθελς, ἀποθελς.* Lysandro: 'Hac victoria Lysander elatus.' Tac. Ann. xii. 20. 'Ne hac fortuna elati nostram quoque pacem turbarent.' Cæsar de B. G. vii. 47. 'Elati spe celeris victoriæ.' *Front.* i. 13. 'Hannibal successibus præliorum insolens.' Et i. 11. 'Exercitus Samnitum successibus tumidus.' Hanc causam quoque prædit Aristoteles: nam ut solus Spartæ cæterisque Græcis imperaret Pausanias, nova consilia cum Xerxe iniisse ab eodem perhibetur, Politic. lib. v. 7. *Ἐπὶ δὲν τις μέγας ἦ καὶ δουρήμερος ἔτι μείζων εἶναι, ἢ καὶ μακροχρόνιος ὅσον ἐν Λακεδαιμονίᾳ δοκεῖ*

Παυσανίας δ' οὐρανόγητος κατὰ τὸν Μη-
δῶν πόλεμον. Gebhard. Atque hinc
exorta est ingens rerum luxuries, et
libidinum illecebræ, de quibus diser-
tim Alexander Neapolitanus lib. II.
11. Genialium dierum.

Pharima miscere] *Συμμιγνῆς, ραπ-
ταῦ.* Cicero pro Milone: 'Quanto
ille plura miscerat, tanto hic magis
convalescebat.' Gebhard.

Tripodem aureum] In plerisque cer-
taminibus premium fuit *τρίπους*, quem
victor non auferebat domum, sed ei
Deo consecrabat, in cjas honorem
celebrabatur ludicrum. Hi sunt *τρί-
πους χορηγμοί*; quorum mentione
Græca omnis historia, maxime autem
Attica, refertissima est. Casaubon.

Epigrammate scripto] Quod a The-
cydide hunc in modum recitatur:
'*Ἑλλήων ἀρχηγὸς, ἐπεὶ στρατὸν ἔλασε
Μήδων, Παυσανίας, τοῖσιν πόλιν ἀνέθηκε
τῷδε.* Idem fecisse illam Byzantii in
poculo Diis littoralibus dicato Nym-
phis, Heracleotes apud Athenæum
narrat: *Μῦθον ἀπερὴς ἀνέθηκε Περσε-
δάων ἑταίρῳ Πανστανίῳ, ἄρχον Ἑλλάδος
ἐκρυχέου, Πόντον ἐπ' Εὐβοίῃν, Λακεδαί-
μονος γένος υἱὸς Κλεοβότρου, Ἀρχαίου
Ἑπειλάδος γένεος.* Longol. Huic nos-
træ inscriptioni plene gemina est
conciantia brevitateque illa Taciti
Ann. II. 22. Boecler.

Victoria ergo] Majusculis litteris
scriptum reperi. Exstat vero apud
Thucydidem elogium disticho com-
prehensum lib. I. Schott.

Donum dedisse] Vide Boeclerum,
qui inter solennia hoc refert ex Bris-
sonio Form. lib. I.

*Hos versus Lacedæmonii exsculpe-
runt*] Vel excolperunt. Thucydides:
τὸ μὲν οὖν ἐλεγέον οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐξε-
κόλασαν. Quod præfero. Tres sunt
artes, cælatura, sculptura, sculputura;
quarum differentias pauci capiunt.
At sculpturam a sculputura auctor
Glossar. videtur distinguere ratione
materie: ut hæc sit in auro, argento,
argilla, et similibus: illa in lapidibus.

Sic Gloss. *Sculpsit, γράφει λίθον. Sculp-
tor, λιθογλύφος. Keuchen.* Nove dic-
tum est, neque quod sciam Latino-
rum quisquam *exsculpere* pro *crudere*
dixit: *ἐκκόλλαντες* autem Thucydidi
significat quod exsculptum fuit era-
dere, exscindere. Longol.

Neque aliud scripserunt] *Καὶ ἐνέγρα-
ψαν ὀνομαστὶ τὰς πόλεις, ὅσαι συνεθε-
λοῦσαι τὸν βαρβαρικὸν ἐστῆσαντο ἀνέθη-
μα.* Thucyd. lib. I.

CAP. 2. Post id prætium] Vide Dio-
dorum Siculum lib. XI. Additus ei
etiam collega Aristides. Quod fre-
quens in Historia Græca. Alcibiade:
'Duo præterea collegæ dati Nicies
et Lamachus.' Ad quem locum plu-
ta notavimus. Keuchen.

Omni classe communi] XXX. triremi-
bus. Diodor.

Cyprum atque Hellespontum] Dio-
dorus, latiore significatione, τὰς Ἑλ-
ληνίδας πόλεις vocat, ὅσαι βαρβαρικὰς
διέμενον ἐπὶ φρουροῦμεναι.

Byzantio expugnata] De quo magna
adhuc lis est sub Historicis. Alii
enim a Pausania conditam, alii ex-
pugnatum tradidere. Prioris opinio-
nis sunt Isidorus, Justinus, et auctor
is, qui nugæ Carialium conscripsit.
Sed credibile est, jamædum a By-
zante Urbem conditam, quod et ra-
tio temperis, et plurimi scriptorum
evincent. Vide sis ad hanc rem Justi
Lipsii commentarium in lib. XVII. Ju-
stini Annalium; et Vossii ad IX. Jus-
tini. Urbs illa a pluribus condita
scribitur, id est, a multis aucta, et
restituta, quemadmodum de Baby-
lone et aliis evidentissimum. Keuch.

Comphres Persarum nobilitas] *Ἐχον
δὲ Μῆδοι ἀνδρ., καὶ βασιλεὺς προσήκουσας
τινες καὶ συγγενεῖς, οἱ ἐλάσαν ἐν ἀνδρ.
Thucyd.*

Nonnullos regis propinquos] Cognat-
os, qui sic honoris causa dicebantur.
Quod contra Casaubonum et alios.
Thucydides utitur vocabulo *συγγενῶν*,
quod in eadem significatione a Græ-
cis usurpatum. Keuch.

Gongylus Eretrienus] Sic legendum, non, ut alii codices habent, *Cretensem*. Nam et Thucydides et Diodorus Siculus, libris indicatis, *Eretrienum* dicunt, ad quos accedat Xenophon I. III. 'ΕΛΛΗΝ. Δῶρον δὲ καὶ αὐτοὶ αἱ πόλεις ἦσαν παρὰ βασιλέως Γογγύλου, ὅτι μέγας Ἐρετρίων Μήδων, ἔφυγεν. *Longol. Lambin.*

In quibus hæc fuisse scripta] Vide Epistolam apud Thucydidem; nam ad verbum fere ab Æmilio versa est.

Des ei filiam tuam nuptum] In Dionis: 'Aretem Dionis uxorem alii nuptum dedit.' Paciscuntur illa vincula necessitudinum proditores ac transfugæ, vel ad perfidiam sollicitatis offeruntur ad securitatem obsignandam. Curt. III. 6. 'Nec saltem suam Philippo committeret: mille talentis a Dario et spe nuptiarum sororis esse corruptum.' Diod. lib. II. *Gebh.* Adde Ampliss. Freinshem. ad Curtium loco citato.

Se adjuvante redacturum pollicetur] *Longol.* edidit, *Te adjuvante redacturum se pollicetur*, sensu plano, et proxime ad veram lectionem accedente; sed invitis libris, qui consensu τὸ *se* exhibent in prioribus, in postremis non agnoscunt. Doctissimus Gronovius censebat, aut superfluum esse τὸ *se* adjuvante, aut scribendum *redactum iri*. Ego vix dubito quin ita scripserit Nepos: *Græc. sub tuam pot. se, adjuvante te, redact. pollic.* ut exciderit vocula *te*, quoniam eadem literæ in fine præcedentis legebantur.

His de rebus si quid geri] *Horum igitur si quid* *Longol. Lambin.* Quod respondet Græco Thucydidis. *Εἰ ὅν τι τοῦτων ἀρέσκει*. Unde hæc quoque descripta epistola est.

Certum hominem] Fidum, cui tuto fidere possis. Sic sæpè Noster, itemque Cic. et alii. Thucyd. ἄνδρα πιστόν.

Certum hominem ad eum mittas fac] *Face ἀρχαῖον*, pro *fac*, constanter in omnibus. Sic *dice* apud Festum, *edice*

apud Maronem lib. XI. ut observat Diomed. I. I. Vide Priscian. *Henck.*

Artabazum] Pharnaci filium. Thucyd. I. Herodot. IX. Nomen illud summum præfectum notat. 'Ἀρταβας enim est clarus, magnus, splendidus, Ἰ'ΥΒ, *Artabaz*, autem validum significat; unde et Ἀρταβ Græcorum et Heros nomen suum accepere. Qui apud Egyptios *Arte* vocabatur. Neque ab illis Persæ multum differunt. Ἀρταβας enim Persis Heroës, sicut Hesychius testatur et Stephanus. *Thyvis*. Quam congressit Magnus Bozhornius explicationem nominis *Artabelli*, heic inserere visum. Ita ille: *Bassus, Bessus*, præfectus. Est quidem proprium illud apud Persas nomen, sed ex appellativo, quod præfectum notat, factum; quemadmodum et *Artabazus*, quod significat Principem purpuratorum. *Bassa* proprie Turcis, qui ex Scythiis orti, quemadmodum et Persæ, notat *caput*. Cui simillimum est vetus Saxonicum *Beak*, vel, ut alii scribunt, *Beaz*, quod ornamentum capitis, coronam, et galeam, et caput interpretatur Vir Eruditissim. Joannes Latinus in Lexico suo Anglo-Saxonico. Leonclavius in Onomastico: '*Bassa* et *Bassi* Turcis *caput*. *Bassi*, *hirc*, *capita*, sive *duces*, ut a κεφαλῇ Græcis sunt dicti κεφαλῆδες; nostris, a *capite*, *Capitanei*.' Noti hodie in aula et imperio Ottomannidarum *Bassæ*, id est, Præfecti. Neque dubitandum, quin ex Scythico illo vetustissimo vocabulo factum sit Græcorum βασιλεὺς, id est, Rex. Hæc ille. *Bozhorn*.

Domum revocatus] Thucydides: Λακεδαιμόνιοι ἀνέκλεσαν αὐτόν. *Lambin.*

Accusatus capitis] A Peloponnesiis. Diodor. XI.

Mukatur tamen pecunia] Animadvertis multatos Lacedæmone infamia laud carere; eoque ipso mandata provincia sive imperio excidere, nec non patria; nisi eam insigni facto meritove recuperassent. Vide Pa-

lyanum lib. II. in Clearcho, comment. 7. Nepos infra in Pelopida: 'Idque suo privato, non publico fecit consilio [de Phœbida loquitur]; quo facto cum Lacedæmonii ab exercitu removerunt, pecuniæque multarunt.' Gebh.

CAP. 3. *Cogitata*] Sic restitui ex Thucydide, pro quo vulgati codices habebant mendose, *cognita*: Sic autem ille: 'ΑΛΛ' ἔργους βραχέσι προυθέλου, ἀτὴν γνῶμην μείζονας ἐσέπειτα ἐμελλε πράξειν. Quod si quis malit reponi *conata*, equidem non repugnem, quin ei valde assentiar. Nam hæc scriptura magis cum verbis Thucydidis quam superior congruit. *Lambin.* Cæsar de Bell. Gall. lib. I. 3. 'Perfacile factu esse illis probat conata perficere.' Velleius Patercul. lib. II. 29. 'Privatus ut opibus, ita consiliis magna ausus magnificeque conata exæcutus.' Sueton. Galba cap. 17. 'Faciliorem occasionem M. Salvio Othoni præbuit perficiendi conata.' Juven. Satyr. XIII. 'Nam scelus intra se tacitum qui cogitat ullum, Facti crimen habet. Cedo, si conata peregit?' Gebhard.

Non enim mores patrios solum, sed etiam cultum, vestitumque mutavit] Valerius Maximus lib. II. 6. 'Pausanias, qui maximis operibus editis, ut primum se Asiæ moribus permisit, fortitudinem suam effœminato ejus cultu mollire non erubuit.' Huic non absimilis fuit Darius Codomannus apud Gregoram, et post illum Alexander apud Diodorum, Curtium, Athenæum. Solent autem illi una cum vestibus exoticis mores patrios exuere, et aliarum gentium, quarum vestitum imitantur, mores induere. Unde Poëta, 'Affectus patrios patria cum veste relinquunt.' *Keuchenius.* Liv. lib. XXIV. cap. de Hieronymo Siciliæ rege: 'Hinc tam superbum,' inquit, 'apparatum habitumque convenientes sequebantur mores; contentus omnium hominum, superbæ

aures, contumeliosa dicta.' Curt. lib. VI. 32. 'Et ille se quidem Persarum spolia gestare dicebat, sed cum illis quoque mores induerat, superbiamque habitus animi insolentia sequebatur.' Solent enim ejus gentis, cujus gratiam ac studia aucupantur, vestitum quoque atque habitum assumere: deinde, ad quos animo desciverunt, cultu quoque degenerare. De Germanico Tacit. Annal. lib. II. 59. Valerius lib. III. 6. 1. de P. Scipione. Florus lib. IV. 11. de M. Antonio: Non solum autem transfugas patrique moris desertores devinciendis iis, quorum opes adulantur, peregrinis vestibus se onerant; sed legati etiam eorum, ad quos a superioribus missi adeunt, habitum æmulantur. Exagitat hoc in Rufino Claud. lib. II. vs. 75. et sequent. Cæterum ut hic Pausanias Persicum habitum assimilaverat, quod ad eos transire meditatus erat: ita qui Lacedæmonii studebant, affectum suum cultu eorum assumpto denudabant. Ariophanes Cræbon. Καὶ ξυνὸν Βρασίην, καὶ φορὸν Κρόσπεδα στεμμάτων, τὴν δ' ὀπίσθην ἱκανοὺς τρέφων. Scholia addunt ἀπὸ τοῦ Λακωνίζων. ὅτι οἱ Λακωνίζοντες τοιαῦτα ἐπετράδον. Gebhard. Sic et Alexander ob Persicum habitum in invidiam venit, quodque eum Callisthenes eo nomine reprehendisset graves pœnas dedit. Strabo XI. Geograph. Schott.

Apparatu regio utebatur] Hæc breviter Thucydides, quæ Probus copiose persequitur. Herodotus tamen lib. IX. narrat, τὸν Πανσωνὴν γελῶσθαι μεταπέμψασθαι τῶν Ἑλλήνων τοὺς στρατηγούς, et iis Medorum Ducis amentiam in apparando luxu ostendisse.

Veste Medica] Athenæus lib. XII. Πανσωνίας, ὁ Σπαρτιατῶν βασιλεὺς, καταθέμενος τὸν πατριὸν τριβωνα, τὴν Περσικὴν ἐνεδύσατο στολὴν. *Lambinus.* Procopius lib. I. belli Persici; vestem serico confectam, Medicam dic-

tam testatur. Justinus lib. xli. quæ esset Medica vestis, his verbis docet: 'Vestis olim sui moris, [de Parthis loquitur] posteaquam accessere opes, ut Medis, perlucida ac fluida.' Medicam vestem purpuream fuisse, demonstrat Xenophon lib. i. Cyritæ: *Ταῦτα γὰρ πάντα Μηδικὰ ἔσονται, καὶ οἱ πορφύροισι χιτῶνες, καὶ οἱ κύνειες, καὶ σιτραπτοὶ περὶ τῇ δεξιᾷ, καὶ ψάλλια περὶ ταῖς χειρσίν.* Magius. Vide incomparabilem Brissonij lib. i. de Regno Persar.

Satellites Medi] Hi sunt Persarum Doryphori, qui in Immortalium numeros relati erant, *Μηλοφόροι* dicti, quod aurea mala hastis præfixa ferrent. *Brisson.* Melophori Persarum interpretibus Clavatoribus inepte dicuntur. Mille numero erant satellites Regis, sic appellati a colore vestis melino: incedebant enim *πορφύρεαι καὶ μηλίνας ἡσθημένοι σολᾶς*, ut legitur apud Ælianum et Athenæum. *Cassiodorus.* Non temere autem, aut forte conscriptos fuisse, verum *ἀριστίνδην*, Athenæus ait. Hoc quid valeat explicat Mosehopulus *περὶ σχεδῶν*: *Ἀριστίνδην ἐκλέγει, ὅταν κατὰ τοὺς ἀρίστους ποιεῖται τὴν ἐκλογὴν.* Hi in aula Regis excubabant. Persarum porro Reges latus, tam ab externis quam domesticis hostibus, magno stipatorum satellitamque agmine muniebant, qui *Δορυφόροι* et *Αἰχμοφόροι* vocabantur. Onomasticum vetus: *Δορυφόρος, stipator, satelles.* Suidas: *Δορυφόροι, φύλακες, θηπρέται βασιλέως, φιλοφόροι, ἐκασπισταί.* Dicebantur et *Σωματοφύλακες.* Idem Onomasticum; *Σωματοφύλαξ, satelles, stipator.* Huiusmodi cohortes ex Persarum potissimum gente conscribebantur. Quamquam ex Ebræis tres adolescentes spectatæ fidei corporis custodes habuerit Darius Ochus; ut ex Josephi lib. xi. 4. Antiq. constat. His custodibus etiam Præfectus dabatur. Porro honori non modico ducebatur in huiusmodi spiculatorum numeros re-

ferri. Quibus Reges stipati, ab incurrentibus periculis tutiores reddebantur. Ex illis *Δορυφόροι* unus, sellæ aureæ pedibus regis e curru descendens subiicienda causa, regium currum sequi solitus, ut Athenæus lib. xii. docet. Regii autem stipatores non merebant, sed a Rege ammonas capiebant, eisque ex Regalis mensæ reliquiis cibaria præstabantur. Hæc fere incomparabilis *Brissonius.*

Epulabatur more Persarum] De Persarum victu legendus Xenophon libro viii. *Κόρου παρθίας.* Exponitur a Tullio ex eodem Xenophonte, qui negat ad panes quicquam addere præter nasturtium. Sed intelligendum hoc, antequam Medi a Persis subacti essent. Postquam vero in unum imperium coaluerunt, luxuriam Medorum Persæ arripuerunt. Ad præsentem locum quod attinet, lege Herodot. ix. Plutarch. *ἀποφθ. λακ. Κευθεν.* Qualis autem fuerit apparatus Persarum copiose ab Athenæo lib. iv. describitur.

Aditum potentibus conveniendi non dabat] Recte additur negandi particula, quod facile videbunt qui Thucydidis hoc intelligunt: *Δυσπρόσδοκόν τε αὐτὸν παραίχε, καὶ τῇ ὀργῇ οὕτως χαλεπῇ ἐχρήτο ἐς πάσας ὁμοίας, ὥστε μηδένα δύνασθαι προσέειναι.* Vide quæ in vita Aristidis ex Plutarcho in hanc sententiam notavimus. Exstat insignis etiam comparatio de hac re apud Aristidem Sophistam in Oratione de laudibus M. Aurelii philosophi. *Aditum potentibus conveniendi non dabat*] Lege *conveniendi* suffragantibus Excerptis. Et sic alibi loquitur Alcibiades: 'Si modo ejus conveniendi habuisset potestatem.' *Conveniendi* pro *conveniendi*, ut *interficiendi* pro *interficiendi* in ejusdem vita, et alibi sæpius. *Keuchen.* Tacit. Ann. ii. 2. 'prompti aditus, obvia comitas, ignotæ Parthis virtutes, nova vitia.' Hoc modo est intelligendus locus

Justin. l. 3. 'Cum admitti magnæ ambitione ægre obtinasset.' Est vero admissionum difficultas familiaris celsæ potestati vitium. Liv. xxiv. 5. Tacit. Ann. iv. 74. de eo capiendus P. Syri minus: 'Non semper auream facilem habet felicitas.' Contra Curtius ix. 45. de Ptolemæo. Gebhard. In hoc vituperat, quod laudavit in Miltiade, Alcibiad. et Attico, Nepos. *Securo.*

[*Gelonus*] Non recorder mihi hujus loci nomen alibi occurrisse. Gebh.

[*In agro Troade*] Pro in agro Troadis. Quæredo in Mss. Nam Troas pro regione vel agro Troadia. Quamquam et alterum non omnino respue- rim. *Keuchen.*

[*Cum scytalæ miserunt*] 'Ἀλλὰ πέ- φαρτες κήρυκα οἱ ἑσπεροὶ καὶ σκυτάλην. Thucyd. Quod confirmat Plutarchus; qui per præcones et id genus nūc- ios hascē literas mitti consuevisse, demonstrat. Sed mira heic Mss. Codicum inconstantia. Scripti Ve- neti, quos secutus in Collectaneis suis Jac. Constantinus, cum lana legunt. Quæ scriptura cum iis, quæ a Probo subduntur, nullo pacto cohæret. In- quit enim: 'In qua, more illorum, erat scriptum: ' ubi significat innuit- quæ Scytalam Laconicam. Scribi au- tem in lanis non potest, et hoc Lace- dæmonios aliove fecisse, nusquam constat. *Mag.* At σφάλας hoc mana- vit ex *laca*, quæ supplicum potius erant insigne, ut tænta ac lēm̄n̄isci ex- ulum. *Schott.* Vide Fest. x. Varro- nem de Lingua Latina vi. et alios. Alii lancea legunt. *Colon. Palatin. Al- di.* Assentiar P. Daniell lectionem cum clava asserenti? At Nepos non abhorret Græcis vocabulis, quæ com- mode Latinis mutari non possant. Sic Iphicrate non refugit *mæram*, et alibi, *Ephori, Ostracismum, astu, aola.* Latini antiquiores non fastidiosi erant in retinendis Græcis. Sic Li- vivus dixit *Pekion ocrim*, de quibus vide Nonium. Formam Scytalæ de-

pingunt Plutarch. in Lyandro, Mar- cellinus in Thucydidem, Gellius lib. xvii. 9. et Ausonius. Aristophanis Scholiastes in Aves, pag. 601. Usus autem literarum secretiorum præbu- isse et hic de scytalæ annotat. Video autem semper in revocando Impera- tores suos scytalæ usus Lacedæmo- nios. Xenophon Agesilao, ἐπειδὴ ἦλθεν αὐτῷ σκυτάλη ἀπὸ τῶν δασι τε- λῶν, βοηθεῖν τῇ πατριᾷ ἐκείνο. Poly-ænus lib. viii. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας αὐτὸν ἀνεκάλειστο σκυτάλην πέφυκα- res. Colligere ergo licet, scytalæ præstitisse omnem usum literarum, tesserarum, atque aliarum id genus notarum. Nam et in pecuniæ sum- ma signanda, et saccis obsignandia. scytalæ habuisse locum, docet Dio- dorus libro xiii. de pecunia ex præ- dā Atheniensium Lacedæmonem a Lysandro missa: 'Ὅσους δὲ τοῦ χρήμα- τός, inquit, ἐν σακείοις, καὶ ταῦτ' ἔχον- τος ἐκάστου σκυτάλην, ἔχουσιν τὴν ἐπι- γραφὴν τὸ πλῆθος τοῦ χρηματος δηλοῦ- σαι. Alium usum memorat Polyæn. lib. i. in Tyrtæo; 'Ἰνα δὲ ὅπδ τῶν οἰ- κέων ἐν τῇ τῶν νεκρῶν ἀναρίσει γυναι- ζῶντο ἕκαστος, ἐπὶ τὰς σκυτάλλδας τοῦνο- μα γραφέντων καὶ περὶ τῇ λαῷ χειρὶ φει- ρόντων. Vide Justin. l. iii. 5. ubi σκυ- τάλιδας interpretatur tesseræ. Apud Ciceronem in quadam epist. ad Atti- cum, 'Scytales Laconicæ' exstant, hoc est, epistolæ breves et obscuræ; ut interpretatur Beroaldus in anno- tationibus. Gebhard. Vide de hac voce Marcelli Donati dilucidationes ad Livium lib. xxxviii. et Clemen- Alexand. xi. strom. *Ernstius.*

[*Se capitulis cum damnatos*] Hostis loco habituros. Thucyd. Longol. Id enim legibus eorum licebat facere regibus: de quo vide Grotium de Jur. B. et P. i. 4. 8. et in notis ad eum locum. Ratio, quia (ut infra Noster loquitur xxi. 1.) Spartani reges 'no- mine, non potestate;' seu, ut est xvii. 1. 'nomine magis quam imperio' reges fuere.

Hoc nuncio motus] *Commotus* Edit. Parisiensis; ut et Mss. quod frequens Nepoti: in Datame bis, Alcibiade, Dione, Timoleonte. *Savaro.*

Sperans se etiam pecunia et potentia] Pecunia, qua corrumpere iudices aut accusatores; potentia, qua eosdem deterreret; sed neutro valuit: prudentior hac parte Alcibiades fuit, qui absens reus violatæ religionis facinus fuga sibi consuluit, infra vii. 4.

Licet enim legibus eorum cuius Ephoro hoc facere Regi] Imitatio aperta istius Thucydidis: 'Ἐφεύρι δὲ τοῖς ἐφόροις τὸν βασιλέα δρᾶσαι τοῦτο, nempe εἰς εἰρήνην ἐμβάλλειν. Similis prorsus descriptio Xenophontæa in regimine pari. Ephorum potestatem atque auctoritatem multis verbis et partibus exagitat Aristoteles lib. ii. 7. Politicorum. Plato de Legibus lib. iii. ait, Ephorum potestatem tanquam frenum injectum esse Regum imperio. Idem lib. iv. dicit, Ephorum potestatem mirifice esse tyrannicam. *Lamb.* Fnerunt igitur homines imperiosi, quorum exemplo in Thessalia Ædiles, Athenis ἄρχοντες, et postea instituti Romæ Tribuni plebis. Simile quicquam videtur apud Genevates fuisse Senatus ducentorum. Cæterum notandum, Ephoros, ut a Theopompo institutos, sic a Cleomene postea abrogatos fuisse, quorum potestas tamen semper annua, sicut Romæ Consulum. *Keuchen.* Vide Nic. Cragium de rep. Laced. lib. ii. 4.

Hinc tamen sese expedit] Horat. Epod. xi. de se amore victo: 'Unde expedire non amicorum queant Libera consilia.' Eumene, 'Hinc tamen multis suis amissis se expedit.' Annibale, Attico. Cicero pro Milone: 'Si vita postea in aliquas invidias incideret, omnis honesta ratio esset expediendæ salutis.' Et in Verrem: 'Expedit se ex laqueis.' *Gebhard.*

Est genus quoddam hominum] Illustris eruditione et meritis in rem literariam clarissimus Frid. Gronovius

mallet: *Est genus quoddam hominum. (Helotes vocantur) quorum, &c.* Comparat autem locum Flori iii. 3. 'Priores Teutonos sub ipsis Alpium radicibus assecutus, (locum aquas Sextias vocant,) quo, fidem numinum! prælio oppressit.' Sic enim scripserat illum, ubi vulgo ineptissime in locum quem. *Boecler.*

Helotes] *Illotæ* alias *heclotæ.* Excerpta P. Danielis. In Græco est *ἑλωτες* unde *Helotes.* Erant servi quidam publici Lacedæmoniorum, præfecti agris arandis ac excolendis. De quibus vide sis Suidam in *ἑλωτες*, Platon. vi. de Legibus, Aristotel. Polit. ii. 7. et Janum Gebhardum ad Æliani *ποικίλην*, lib. iii. 20. Similes apud Thessalos Penestæ habebantur; quorum tamen tantum jus fuit, ut in civitatem Spartanam adscisci possent. *Keuchen.*

Hos quoque sollicitare spe libertatis] *ἑλωτων* fides erat admodum lubrica, et impulsu ad mutationem facilis. De quorum insidiis in Dominos Aristoteles iii. 7. de transfugiendi ad hostes more, belli tempore, Polyæn. i. Occurrit sæpius verbum *sollicitare* hac notione. Cæsar Civil. iii. 21. Cælius Milonem 'in Turinum ad sollicitandos pastores præmisit.' Ibid. cap. 22. Liv. lib. xxxiv. Curt. lib. iii. 18. 'cum ad perniciem ejus etiam a latere ipsius pecunia sollicitaret hostis.' Auctor de Viris illustribus: 'Fabricius prius inter legatos sollicitari non poterat.' *Gebhard.*

CAP. 4. *Amore Venereo dilexeras]* Thucydides paullo honestius hæc: ἀνὴρ Ἀργίλιος παύειν ποτ' ὦν αὐτός. Nam παύειν sæpe pro honesto amore capitur. Legatur Suidas. Observa quod et Probus dissentit a Thucydide, qui hunc tum virum fuisse ait, cum literas ad Artabazum deferret. Meminit hujus rei Cicero in Topicis ad Trebatium. *Longol. Mag.* De amore illo Venereo lege Lucianum. *Amore Venereo]* Veteres scribunt *Ve-*

nerio: et sic in optimis Danielis Excerptis. Alcibiade: 'rebusque Veneris deditos,' ubi in iisdem, *Veneriis*; quas Græci τὸ ἔργον vocant, ut Latini *res Veneris*, vel *Veneras*. Sic 'res voluptatum' apud auctores; τὸ χρῆμα τῶν ἡδονῶν. *Venerius* autem pro *Veneris*, ut *aërius*, *ætherius*, pro *aëreus*, *æthereus* ex Græcorum more, qui scribunt *ἀέριος* et *αιθέριος* pertertiam vocalem. *Venerus* tamen magis facit ad ἀναλογία et scripturam Romanam. *Keuchen*.

Quod nemo eorum redisset, qui super tali causa missi erant] 'Ὅτι οὐδέ τις τῶν πρὸ ἐαυτοῦ ἀγγέλων πάλιν ἀφίκετο. Thucyd. Sic Diodorus xi.

Vincula epistolæ laxavit] Thucyd. Ἀλλὰ τὰς ἐπιστολάς. Diodorus Siculus: ἀνέρξε τὰς ἐπιστολάς. *Lambinus*. Ita habent antiquissimæ Editiones. Et vero in perlatione sola erat lethum indeprecabile. Vinculis autem colligatas antiquorum Græcorum epistolas, docet Curtius lib. vii. 'Parmenion vinculum epistolæ solvens, quidnam rex ageret requirebat.' *Barthius*. Pro *laxavit* e Membranis Schioppius *laceravit*: additque illa si pertulisset non male abesse videri. At decedit si eximantur sententiæ. *Gebhard*.

Nam ne hujus quidem indicio impulsi sunt] Aliam rationem affert Diodorus Siculus, nempe quia literas apertas tradiderat: τούτων δὲ ἀπιστοῦντων διὰ τὸ ἀνεφγμένους αὐτοῖς τὰς ἐπιστολάς ἀναδέδωσθαι. *Lambin*.

Quam se ipse indicasset] Liber P. Danielis iudicasset. Vitiose: nam ex proprio indicio convincere Ephori Pausaniam cogitabant. *Ulpianus* lib. i. ad edictum l. indicasse 197. D. de V. S. 'Indicasse est detulisse, arguisse, accusasse, et convicisse.' *Gebhard*.

Fanum Neptuni est Tanari] Scholia in Aristophanis Acharn. Τάινρον γὰρ ἐστὶ τῆς Λακωνικῆς ἀκρωτηρίου, ἐν ᾧ στόμιον ἦν κατάγον εἰς ἔδον, ἐνταῦθα δὲ ἦν καὶ Ποσειδάωνος ἱερὸν Ἀσφαλίου.

Iste vero Neptunus idéo, puto Ἀσφάλειος dicebatur, quod navigationem tutam ac secundam præstare posset. Eodem cognomine colebatur et ab Atheniensibus. Idem Scholiastes: Ἀσφάλειος Ποσειδῶν παρὰ Ἀθηναίους τιμᾶται, ὡς ἀσφαλὲς πλέωσι, in Acharnens. act. ii. 6. *Gebhard*. Poëtæ fingunt Neptunum hippocampos suos in Tanaro subducere. Vide Stat. Papin. Thebaidos ii. Unde fanum illius fuisse, a fide historica creditum. *Keuchen*.

In ara concessit] Quam in Timotheo 'publicæ pacis' appellat. *Keuchenius*. Græci moris fuit ad vim, injuriamque arcendam, confugere ad templa, statuas, aras. Eo genere tutelæ frequenter supplices ntebantur, frequentissime servi. *Euripides*: ἔχει γὰρ καταφυγὴν θῆρ μὲν πέτραν, δοῦλοι δὲ βωμοὺς θεῶν. Servulus apud *Plautum*: 'Ego interim hanc aram occupabo.' *Tibullus* alludens: 'Et Veneris sanctæ considam vinctus ad aram.' Et bene *consideram*, quia supplicum sedere. Nec iis modo is honos, sed etiam heroibus quibusdam, ut Theseo Athenis. *Plutarchus*: κείναι μὲν ἐν μέσῃ τῇ πόλει, παρὰ τὸ τῶν γυμνασίων ἐστὶ δὲ φύξιον οἰκείας καὶ πᾶσι τοῖς ταπεινοτέροις καὶ δέδοσι κρείττονας. *Lipsius*. Lege quæ fuse ad hunc locum notat *Hieronymus* *Magius*.

Hanc juxta, locum fecerunt sub terra] *Thucydides*: Διπλὴν διαφράγματι καλυβὴν. Teguriolum quoddam circumseptum duplici tegumento, ne perspicere per id posset. *Longol*. Non satis hoc expressit *Cornelius*. *Diodor*. Siculus: Διπλὴν σκηνὴν περιβάλλετο, id est, duplex tabernaculum circumdedit, seu circumposuit. Tangit hoc Pausaniæ indicium *M. Tullius* in *Topicis*. *Lambin*. Haud dissimili calliditate apud *Tacitum* Ann. lib. iv. 69. *Gebhard*.

Huc ex Ephoris quidam descenderunt] *Thucydides*: ἐς ἣν τῶν τε Ἐφόρων δι-

τὸς τινὰς ἔκρυψε. Diodorus Siculus : καὶ τοὺς μὲν Ἐφόρους, καὶ τῶν ἄλλων Ἀπαρτιατῶν τινὰς ἔκρυψε. Idem.

Dei] Neptuni.

Quid sit tam repentini consilii] Cod. Dan. tam repentino consilio.

Tanto magis Pausanias] Schioppius cum Schotto, qui unas easdemque excussisse membranas videntur, produnt legi, tanto modo ; Lambinus mavult multo magis, idque quosdam in veteribus libris reperisse testatur. Casp. Barthius lib. xxiv. 18. Advers. præfert, modo magis Pausanias perturbatus ; hoc est, supra modum. Gebhard.

Ne enunciaret] Recte Schioppius : ne arcana detegeret et Ephoris proderet. Apuleius Met. lib. x. ' Neque ad vos, quæ ignoravi, possum enunciare.' Cicero contra Rullum : ' Qui sociorum consilia adversariis enunciavit.'

Nec se meritum] Non abludit oratio Dymni ad Nicomachum apud Curt. vi. 7. ' Si id sustinere non posset, attamen ne proderet se ; cuius erga ipsum benevolentia præter alia hoc quoque haberet fortissimum pignus, quod caput suum permisisset fidei adhuc inexpertam.' Gebhard.

Implicitum] Libri veteres implicatum. Dione : ' Utraque implicatus tyrannide Dionysiorum.' Apuleius Met. lib. x. ' Morbi inextricabilis veterino vehementer implicatus.' Et ita videntur veteres esse locuti. Idem lib. iii. ' Sed ut ex animo tibi volens, omne delictum, quo me tantis angoribus implicasti, remittam?' Gebhard.

Magno ei præmio futurum] Alii, magno esse ei præmio futurum. Unde Lambinus, magno id ei præmio futurum : id est, magnis cum muneribus oneratum iri. Idem. Diodor. ἐν δὲ δευτέρῳ ὅπως συγκρήνη, καὶ θαλάσσης μεγάλας ἐπισχοιμένον.

CAP. 5. In urbe eum comprehendi] ' Εὐ τῇ πόλει τὴν ἐλάττω ἐπαιόντο. Thucyd.

E vultu ejusdem Ephori] Λέγεται δ' αὐτὸν μάλλοντα ἐυλατῆσθαι ἐν τῇ ὁδῷ, ἐνὸς μὲν τῶν ἐφόρων τὸ πρόσωπον προσόντος, ἑὸς αἶθε, γυνῶναι ἐφ' ὃ ἔχεται, ἄλλου δὲ νεύματι ἀπαντῆ χρησαμένου, καὶ θηλώσαντος εὐλοῖα, πρὸς τὸ ἱερὸν τῆς Χαλκιοίκου χωρῆσαι δρόμῳ. Idem.

Eum admonere cupiebat] Vetera excusa, cum ammoneri, vel admoneri. Sed ammoneri non inconcinne propter euphoniā, pro admoneri : ut rem administrare, pro administrare, Excerpta Daniëlis in Conone. Keuchen.

In eadem Minerva, quæ Chalciceus vocatur] Codex Daniëlis, Chalcidiceus. In nummis antiquis, quos Goltzio debemus, appellatur illa Minerva, ΧΑΛΚΑΣ. Estque Ἀθηνὴ Χαλκίοικος, quod alia numismata ΑΘΗ. ΧΑΛΚ. representant. Suidas, Χαλκίοικος, ἡ Ἀθηνα ἐν Σπάρτῃ, ἥ οὖν χαλκοῦν οἶκον εἶχεν, ἥ διὰ τοὺς Χαλκιδεῖς τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ φυγάδας αὐτὸν κτίσαι. Eadem Chalciotis appellata, ut notat Beroaldus ad Apuleii Milesiorum lib. x. Keuchen.

Confugit] Suidas : Καταφεύγει ἐς τέμενος Ἀθηνᾶς. Diodorus : εἰς τὸ ἱερὸν τὸ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Χαλκιοίκου. Polyænus lib. viii. ἦν τε Πανσθενίας μηδὲν ἄλλος καταφεύγων ἐς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Χαλκιοίκου. Lycurgus : ἐπειδὴ ἐφθασε καταφυγὸν εἰς τὸ τῆς Χαλκιοίκου ἱερὸν. Ælianus : ἐπεὶ δὲ ἦν πρὸς τῇ Χαλκιοίκῳ. Vide sequentia, et Plutarchum περὶ παραλλ. Lamia. Meminit quoque ejusdem Minervii templi lib. ii. in Aristomene Com. 2. Κρύφα δὲ εἰς τὴν Σπάρτην προσελθόν, καὶ τὰς ἀσπίδας αὐτῶν προσηλθόσας τῇ τέμενι τῆς Χαλκιοίκου. Gebhard. Unde patet templum illud facinoris asylum fuisse, quo confugientes impunitate donabantur. Simile Dianæ Ephesiæ, Cadmi Thebis, Herculis Athenis, et alia ; de quibus passim in Hist. Græcis.

Vultus ejus ædis obstruxerunt] Sic Thucydides : Μετὰ δὲ τούτου τοῦ τοῦ αἰκῆματος τὸν ὄροφον ἀφείλαν, καὶ τὰς θύρας, ἔχον ὅσα ταφίσαντες αὐτὸν, καὶ ἀπολα-

βίοντες δὲ αὐτὴν ἀποκατέστησαν, προσκαθε-
ζόμενοι τε ἐφεσολόγησαν αὐτῇ. Vide
Lycurgum, oratione in Leocratem.
Lambin. Plutarchus non ab Ephoris,
sed a Patre ejus hoc factum scribit.
Obstruuntur Polyænus reddit ἐντα-
ποθέμεσαν. Cicer. dixit 'Obstruere
aditum.' *Gebhard.*

Tectumque sunt demoliti] Τὸν ὄροφον
ἀφείλον. Nepos Timoleonte: 'cætera
tyrannidis propugnacula demolitas
est.' Curtius lib. viii. 54. 'Ergo
alii extra urbem tecta demoliebantur.'
Occurrit apud Ciceronem 'de-
moliri parietem,' 'demoliri partem
muri.' *Gebhard.*

Quo facilius sub dio] Schioppius ac
Schottus e libris scriptis, *colorius sub
dio*. Idem Gifanio placet. Celer au-
tem mors opponitur lentæ, et a Cur-
tio vocatur 'strenua,' lib. ix. 44. Et
'strenne mori' eidem, quod Nepoti
'facilius intire,' lib. iii. 17. *Geb-
hard.* *Quo facilius sub dio interiret*
] Probant correctores τὸ δῖον reponen-
dum, ut in Eumenis vita, et apud
Horatium Od. ii. 3. Sed sine operæ
pretio. Nam *dius* pro *dio*, et *dius*
pro *divo*, frequens in membranarum an-
tiquis. Varro. Hoc mutatum sæpe ab
his qui ignorabant, *sub divo* et *sub dio*
recte scribi. *Keuchenius.*

*Dicitur eo tempore matrem Pausaniæ
virisse*] More Græcorum locutus est.
Sic enim Thucydides eodem loco,
λέγεται δὲ αὐτὸν μέλλοντα ξυλληφθῆσε-
θαι, quem supra protulimus. Et Dio-
dorus Siculus hanc ipsam rem nar-
rans: λέγεται τὴν μητέρα τοῦ Πανσα-
νίου, κατατῆσασαν εἰς τὸ λεῖρον, ἄλλο μὲν
μὲν μήτε εἰπεῖν, μήτε πράξαι τι, πλὴν
θὸν δὲ βαστάσασαν ἀναθεῖναι κατὰ τὴν εἰς
τὸ λεῖρον εἰσοδόν. *Lamb. Boecler.* Hoc
Plutarchus, ut præcepi dicere, fac-
tum Patri ejus adscribit, quem Age-
silanum nuncupat, cum sit Cleombrotus,
testibus Herodoto, Thucydide,
et auctore Scholiorum in Aristopha-
nis Equites. A matre vero memorat
inhumatum esse projectum, contra

Thucydides, Diodori, Polyæni, alio-
rumque sententiam. Cæterum matri
Pausaniæ nomen fuit, si Polyænò
lib. viii. credimus, Theano; sin Auc-
tori Scholiorum in Aristoph. Equites,
'Αλκαλθέα. Μετὰ ἑξέτου φυγὴν Λακε-
δαίμονιοι προδοσίας κρίνουσι καὶ φονεύουσι
Πανσων τὸν ἴδιον βασιλεῖα Κλεομβρό-
του καὶ Ἀλκαλθέας ἰδόν. *Gebhard.* Si-
milis Ἑλληνισμός apud Tacitum oc-
currit, Hist. lib. i. 50. *Idem.*

Eamque jam magno natu] Id est,
anum annis defectam. In Timotheo:
'Hic cum esset magno natu, et ma-
giistratus gerere desiisset.' *Savaro.*
Recte contra Lamb. et Schott. qui
magnum natu præferunt. Sic Nepos
Datame: 'Ab hoc tamen viro Scis-
mas maximo natu filius descendit.' Li-
vius lib. x. 38. Idem lib. iii. 'Mag-
no natu quidam cura omnium majo-
rum suorum insignibus se in forum
proiecit.' Ibid. 'Cui magno natu,
non sufferentibus jam viribus ad con-
sularia obeunda comitia, intra paucos
dies moritur.' *Gebhard.*

Lapidem ad introitum ædis attulisse
] Polyænus Strateg. viii. Θεωρῶν πρὸς
τῶν ἑλλαν ἀφικομένην, πλὴνθον πρὸς ταῖς
θύραις ἀπεπέλαστο. Meminit etiam
Ovidius in Ibin.

*Magnam belli gloriam turpi morte
maculavit*] Parem in modum Tacit.
Hist. iv. 60. de Agrippinensibus,
'egregiam laudem fine turpi macu-
lasse,' quod securis hominibus, rerum
vices non timentibus, haud injuria ac-
cidere potest. *Loccen.*

Confestim animam efflavit] Thucydi-
des: Καὶ ἐξαχθεὶς ἀπέθανε παραχρῆμα.
Sed Xenophon. lib. iii. de rebus Græ-
ciæ, Pausaniam scribit damnatum
Tegeam profugisse, ibique, morbo
confectum, mortuum esse. *Lambinus.*

Cum eodem nonnulli dicerent] Qui-
dam libri habent, *eodem loci*. Lambin.
Hunc locum extra urbem Spartam
Lacones καῖδαν vocabant. *Longol.*
Thucydides: Καὶ αὐτὸν ἐμέλλησαν μὲν
εἰς τὸν Καῖδαν, οὐπὲρ τοὺς κακοῦργους ἐμ-

βάλλειν εἰδέναι. ἔπειτα ἔδοξε πλεόντων καταρτίζαι. Similis Sestertium Romæ. Sueton. Et locus Athenis in Melita. Plutarch. Themistoc. Estque illud ταφὴν θένον θέσπεσθαι, apud Joseph. x. Antiq. quod 'insepultam sepulturam' vocat Cicero i. Philippic. Et exprimit Adagium כְּכֹרֶר כְּמֹרֶר. Sed notandum, quod privatio sepulturæ si cadat in impios poenæ loco habenda sit. *Keuchen.*

Dei Delphici] Apollinis. Deum Delphicum vocat aperta imitatione, quem Thucydides θεὸν ἐν Δελφοῖς. Sic supra latiori periphrasi Deum appellat in Themistocle, quem alii Pythium. Quod frequens apud Cornelium et alios. Deus enim κατ' ἐξοχὴν Apollo dictus. Hinc et ipsum Διὶ, quo nomine Arabes Deum vocant. *Keuchen.*

Responsæ erutus] Consulentibus Lacedæmoniis. Thucydides : 'Ὁ δὲ θεὸς ἐν Δελφοῖς τὸν τε τάφον ὑστερον ἔχρησε τοῖς Λακεδαιμονίοις μετενεγκεῖν, οὐκ ἐπείθετο, καὶ νῦν κείται ἐν τῇ προτεταμένῳ ματι, δ' ἡγραφὴ στήλαι δηλοῦσι. Diodorus Siculus tradit, corpus propinquis esse condemnatum et concessum, ut id sepulturæ mandarent, sed Apollinem Lacedæmoniis iratum, quod supplicum perfugium violassent; consultum respondisse, supplicem Deo re-

stitui oportere : quod cum fieri non posse viderent, pro uno corpore vivo, duas statuas Pausaniæ posuisse. Herodotus autem de concessio prophetae Pausaniæ corpore nullum verbum facit, sed Deum consultum fuisse Lacedæmonios 'duo corpora pro uno Minervæ Chalcidæo reddere.' illos autem oraculum sic interpretatos esse, 'ut pro uno Pausania necato, duas Pausaniæ statuas dedicarent.' *Lambin.* De iure illo concedendi cadavera in Digestis Justinian. lib. XLVIII. tit. 24.

Ubi vitam finierat] Excerpta P. Danielis, atque eodem loco sepultus, ubi vitam posuerat. Quod Schioppius Schottusque confirmant. Barthius Advers. libro XXIV. 18. τὸ ἔοκο delendum censet. Propert. lib. II. 'Quod mihi si ponenda tuo sit corpore vita.' Et, 'Non potuit saxo vitam posuisse Cerauno.' Valer. Max. lib. VI. 9. 13. 'Q. Capiō in publicis vinculis spiritum deposuit.' Lib. VII. 8. 'Inter ipsam fallacis et ingratae culpæ cogitationem spiritum posuit.' *Gebhard.*

PAUSANIÆ res amplius memorabunt tibi Plutarchus in Arist. et alibi. Thucyd. I. Herod. lib. IX. Diodor. XI. Ælian. V. H. IV. 7. Polyænus VIII. Xenoph. Hist. Græc. II. Justin. II. 15. v. 10. VI. 4. Valer. Maxim. II. 6. Suidas, &c. *Boecler.*

V. CIMON.

CAP. I. *Duro admodum initio usus est adolescentiæ*] Sic Mss. et vulgati præter Colon. qui *diro* habet. *Savaro*. Fuit autem initio luxuriosus ac dissolutus, mox ad frugem se recepit, ut et Valerius ejus 'incunabula stultitiæ plena' fuisse, lib. vi. 9. memorat. Quem locum glossemate liberat Muretus Var. lib. vii. 1. Schott. Ætatis vitia describit Plutarchus in vita.

Litem æstimatam] Quinquaginta talentis, supra in Miltiade, non sexaginta, ut hic Lambinus sui oblitus ex Herodoto numerat, cum ipse Herodotus et Plutarchus πενήκοντα ταλάντοις habeant. Schott. Vide Senecam Controv. 24. et Quintil. Declamat. 103. Litem æstimatam Græci τίμημα vocant. Lambin. Aristophanes Pluto: Τι θῆρά σοι τίμημ' ἐπεγράφω τῇ δίκῃ, 'Εάν γ' ἄλῃς; Vid. Gebh. ad Miltiad.

Custodia tenebatur] Præter Herod. et Plutarch. Valer. l. v. 3. et 4. Justin. xi. in fine. Quintil. declam. 303. in fine. *Savaro*. Meminit et Seneca Controv. 24. Cimonis declamatio pro patre ire in carcerem volentis est apud Libanium Tom. i.

Neque legibus Atheniensium] Vel *Atheniensibus*. Græcis lege cautum erat, ut tyrannorum filii parentum crimina luerent. Alex. Neapol. lib. ii. 16.

Habebat autem in matrimonio sororem suam germanam, nomine Elpinicem] Aliter legunt Excerpta, sed omiſsa voce: *sororem suam nomine Helpicem*. In Longoliana haud paullo melius, *Helpinice*; quæ τὸ germanam insuper heic exulandum facit, quod nunquam probaverim. Præfatione: 'sororem germanam habere in matrimonio.' 'Habere' autem proprie de-

matrimonio dicitur. Terentius Adelph. iv. 4. 'Valeas, habeas illam, quæ placet.' Ad quem locum Donatus: 'Haberi uxor dicitur.' Joan. cap. 3. vers. 29. 'Ὁ ἔχων νόμφην, νόμφιός ἐστιν. Keuchen.

Sororem suam germanam, nomine Elpinicem] Codex P. Dan. *Helpicem*. Vide quæ ad Præfationem notavimus. Apud Athenienses proximi genere orbas puellas et penuria dotis elocatu difficiles lege ducere jubebantur, aut tantum dotis largiri qui sponsum invenire possent. Verba legis ex Budæo adscribam: Τῶν ἐπικλήρων ὄσαι τὸ θητικὸν τελούσιν, ἐὰν μὴ βούληται ἔχειν ἑγγύτατα γένους, ἐκιδόντω ἐπιδούς, ὁ μὲν πεντακοσιομέδιμνος πεντακοσίους δραχμὰς, ὁ δὲ ἑπταὶς τριακοσίας, ὁ δὲ ζευγίτης ἑκατὸν πενήκοντα. Diod. lib. xiii. talem legem a Solone latam, sed a Charonda correctam narrat: ἐκέλευε lex Solonis τῇ ἐπικλήρῃ ἐπιδι- κάζεσθαι τὸν ἑγγύστα γένους γένους, ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν ἐπικλήρον ἐπιδικάζεσθαι τῷ ἀγχιστοίῳ· ὃ ἦν ἀνάγκη συνοικεῖν ἢ πεντακοσίους ἐκτίσαι δραχμὰς εἰς προικὸς λόγον τῇ πενιχρῇ ἐπικλήρῃ. Porro inter proximas et ἐπικλήρους recensebantur sorores *germanæ*, h. e. ἀμοπάτριοι. Locus elegans habetur apud Philonem Judæum de legibus specialibus, quem attigit M. Antonius Muretus Var. Lect. lib. xv. c. 5. Pleniorē vero adduxit vir magnæ doctrinæ, nec minoris industriæ ac probitatis Andreas Schottus. 'Ὁ Ἀθηναῖος Σόλων, inquit ille, ἀμοπατρίους ἐφίετο ὕλασθαι, τὰς ἀμομητρίους ἐκέλευεν. 'Ὁ δὲ Λακεδαιμονίων νομοθέτης Ἐμπαλιν, τὸν ἐπὶ ταῖς ἀμογαστρίοις γάμον ἐπιτρέψας, τὸν πρὸς τὰς ἀμοπατρίους ἀπει- πων, ἀγυκτίων χλευάζων τὴν ἑκατέρω

ἐπλάθειαν, ὡς ἡμέτερα διαταπτομένων, ἐφόρῃσαν εἰς ἀσέλγειαν. Ergo nunc liquet Lycurgum ac Solonem quasi consulto contrarias hac in parte leges sanxisse. Hic apud Athenienses germanarum sororum, sive consanguineas dicere malis, matrimonium indulsit: ille apud Lacedæmonios quasi data opera hujus institutis adversans consanguinearum conjunctione interdixit, et uterinarum sororum nuptialem consuetudinem permisit: quod apud Athenienses piaculo dignum ponebatur. Aristophanes *Nebulis* act. v. sc. 2. 'Ο δ' εὖδὲς ᾧ' Εὐριπίδου ῥῆσαν τω', ὡς ἐκίνει. 'Ἀδελφός, δ' ἡλεῖται, τὴν δημοτηρίαν ἀδελφῶν. Ubi auctor Scholiarum: 'Ἐπειδὴ δὲ παρὰ Ἀθηναίους ἔρεται γαμῶ τὰς ἐκ πατέρων ἀδελφάς, εἰς αἵματι τοῦ ἀδελφείου προσέθηκε τὴν δημοτηρίαν. Ægyptius autem legislator irrisit hinc Atheniensium illinc Lacedæmoniorum superstitionem ac timiditatem, tanquam imperfecta sancientium, iisdemque patre ac matre genitos incestuosis nuptiis copulavit. Gebhard.

Non magis amore quam patrio more] Andocides hoc διὰ παρανομίαν factum æribit, in Oratione contra Alcibiadem. Τὸ patrio abest a manuscripto Mendoza, Gifanii, itemque Ultraject. estque venustior ἀντανάκλασις: peccasse autem bis hunc scriptorem notat Moretus Var. lib. vii. 1. tueturque adversus Xilandrum Cimonem l. xv. 5. Schottus.

Atheniensibus licet] Sane omnes Historici infamia factum hoc Cimonis notant. Suidas testularum supplicio ob eam causam urbe illum ejectum adserit in voce κίμων et Ὀστροκός. Athen. l. xiii. παρανόμως contra leges et mores patriæ nuptias istas factas esse scribit. Plutarchus in vita ejus propius ad Probi sententiam accedit. Longol. De more hoc præter Philonem testantur Scholiastes Aristophanis ad *Nebulas*. Minutius Octavio et Seneca in *Apocolocyntosi*,

quorum verba post alios adduxerunt Rutgers. lib. ii. et Samuel Petitus Com. ad legem Atticam B.

Quam pecuniosus] Dictus ob id apud Athenienses λακδόλουτος, quod scilicet ex puteis et fodinis divitias parasset. Atque ad id respexisse videtur Probus. Cæterum Plutarchus Calliam longe alia ratione in vita Aristidis divitum factum, et hoc nomen λακδόλουτον accepisse refert. Athenæus autem ex Heraclide Pontico lib. xii. diversa de hoc divite a Plutarcho prodit. Longol. Vide Athenæum lib. xii. 7. et Suidam. Hic cinnabareos conficiendi rationem invenit; ut auctor Theophrastus lib. περὶ λίθων. Ab hoc etiam minium inventum nonaginta circiter annis ante Theophrasti tempora. Plinius lib. xxxiii. 7. Eustathius ad *Iliad*. B. Fuit Ἄρχων Athenis, Olympiad. cxvi. anno 2. suntque ad eum ab Alexia anni xcii. Mourinus. Lege quæ de eo disseruit Eruditiss. Gronovius in suis Observationibus, lib. iv. 7. *Pecuniosus]* Festo est *præmiosus*. In Gloss. *pecuniosus* exponitur πολυχρήματος. Kenchenius.

Ex metallis fecerat] Scilicet argentifodinis Laurei Atticæ regionis, de quibus supra in Annotat. in Themistoclis vitam. Harum fortasse argentifodinarum proventus redemptor erat Callias; vel potius privatim aliquas in Laureo argentifodinas habebat, ut etiam Nicias, quod Plutarchus in Nicia demonstrat. Magius. Aliam divitiarum causam narrant Plutarch. in Aristid. Hesych. et Suidas in λακδόλουτον, et rursus aliam in Heraclide Pontico Athen. xii. 9. Ortas e spoliatis Persarum cadaveribus, quæ Marathonē sepulta fuerat, innuere videtur Themistocles ep. 8.

Is cum talem conditionem aspernaretur] Plutarchus illum ad eam conditionem ἔτοιμος, hoc est, facilem et paratum fuisse adserit: tantum abest, ut aspernaretur. Nam quantum

sorem curavit, notat Athenæus. *Longol.* Proprie et eleganter: nam vocabulum nuptiale *conditio*, de quo multa docti viri et in primis Jurisconsulti. Infra Attico, 'cum propter suam gratiam et Cæsaris potentiam nullius conditionis non haberet potestatem.' Apuleius *Apologia*: 'Quam conditionem cum obstinate propositam videret mulier sapientia.' *Ibid.* 'Sic hæc reputans formæ et divitiarum gratia me ad aliam conditionem reservarem.' Justin. lib. xi. 7. 'Tam pulchra conditio prima regni felicitas videbatur.' *Göbhard.*

Quoniamque prohibere posset] Alii libri *quoniamque prohiberet*, nempe Cimon, ne nuberet Calliæ. Alii *quoniam prohibere posset*, quam scripturam malam esse negant. Denique alii *codices*, proferente Lambino, *Elphiniæ negavit se passurum Miltiadis progeniem in vinculis publicis interire, quoniam id prohibere posset: æque Calliæ nupturam.* Ego vulgata in lectione nullam esse difficultatem video. *Idem.*

CAP. 2. *Habebat enim otis eloquentiæ*] Sallustius de Catilina: 'Satis eloquentiæ, sapientiæ parum.' Vid. N. in Sidon. lib. ix. ep. 9. *Severo.* Suidas illam libram *ἑξακοσίων*, hoc est, de curandis equis, conscripisse insignem et mirandum scribit. Attamen Stesimbratus apud Plutarchum, neque musicam neque ullas liberales artes didicisse illam commemorat: *ἑξακοσίων* δὲ δὲ *ἑξακοσίων* φησὶν αὐτὸν οὐκ ἐπιστήμονα, οὐδ' ἄλλο τι μάθημα τῶν ἐλευθέρων, καὶ τοῖς ἑλλήσι ἀναγκασιότατον, ἀδιδέχασθαι. *Longol.* Sed alterius opinionis sunt Plato in Theage, et Aristides Sophista in Cimonæ.

Summam liberalitatem] In qua præcipue Pisistratum imitatus est. Vide Theopompum apud Athen. lib. xii. 8. et Plutarch. in Cimonæ. *Erastius.*

Cum juris civilis, tum rei militaris] Plutarchum illam juvenem, aliquandiu armorum experientiæ imperitum, rebus potius urbanis præcelluisse dicit.

Mag. Cum *juris civilis*] Nempe Atheniensis: nam quoties non additur nomen cujus sit civitatis jus, ejus civitatis significatur de qua sermo instituitur: §. sed jus. 2. Inat. de jure Nat. G. et. C. et recte juri civili operam dedit cum turpe sit patricio et nobili viro et causas oranti jus in quo versaretur ignorare, ut Q. Mucius ait apud Pompon. JC. in l. ii. §. 43. D. de orig. Juris.

In exercitiis] Ms. Gifan. et Exc. P. Danielis, in *exercitiis*.

Primum imperator apud flumen Strymona] Πρώτον μὲν Ἰλίῳ τῇ ἐν Στρυμόνι μάτῃ ἐχέσθαι, &c. Thucyd. qui bella per eum gesta recenset lib. i. Lege Plutarchum in vita, Diodorum lib. xi. Herodot. Polyhymnia, et Pausaniam in Attici.

Thracum] Immo Persarum, nisi forte etiam Thracas in exercitu Persarum fuerant. *Lambin.*

Amphipoliam] Urbem in Thracia, quæ prius *ἑρπία* dicebatur, id est, novem viæ. Amphipolis autem postea dicta, quod utrinque a Strymone fluvio allueretur. *Idem.* Hodie *Chrysopolis*. Vid. Mourainum Fortemæ Attic. cap. 6.

Idem iterum apud Mycalem] Describunt hæc prolium Diod. Sic. xi. 61. et Plut. Cimone p. 486. memorantque et Thucyd. i. Plato in Menex. Polyan. i. Frontin. iv. 7. 45. et Mela. i. 14. Sed hi omnes ad Erymedontem fluvium, sive prope Cyprum, pugnam scribunt (quanquam *αὐτὸν* uno modo rem narrent): nemo, ad Mycalem. Et certe sive Mycalem Caris urbem, cujus Stephanus de urbibus meminit; sive montem aut promontorium, sub quo Persæ eodem die, quo ad Platæas, victi sunt; seu denique insulam in ora Ionie Plinio H. N. v. 81. memoratam, intelligas, fieri non potnit, ut classis Persica, quæ, Diadere et Platæasce testibus, ad Erymedontem stationem habuit, opud Mycalem devinceretur; multo minus

ut eodem die et prope Eurymedontem et apud Mycalen pugnaretur: nam ea loca longissime inter se distant. Quare parum abest, quia adsentiar Cl. V. Christ. Frid. Franckensteinio, Eloquentiæ Latinæ et historiarum in Academ. Lips. Professori, amico summo meo, qui subverebatur, ne prælium ad Mycalen a Leotychide Spartano eadem die, qua illud alterum ad Plataeas commissum, cum hoc Cimonis Noster confuderit. Sed ne cultissimo scriptori tam crassum errorem impingam, potius dixerim illud, *Apud Mycalen*, a sciolo quodam insertum esse: qui cum in præced. commate locum prælii additum videret, heic quoque tale quid addendum esse censuerit. Fortassis autem Nepos scripsit, *Idem iterum Imperator Cypriorum*, &c. Nam id quæ præcedunt videntur requirere.

Cypriorum] Codex Schotti et Gifanii *Cypriorum*. Pomponius Mela lib. i. cap. 14. ad Eurymedontem fluvium pugnatum ait: 'In Pamphylia fluvium Eurymedon: magna apud eum Cimonis Atheniensium ducis adversus Phœnicas et Persas navalis pugna atque victoria fuit.' *Schott.*

Ducenarum navium classem] Hæc classis, ut Panodemus scripsit, 'sexcentarum navium' fuit: ut vero Ephoro placuit, 'quingentarum et trecentarum.' Refert Plutarchus, qui et illud prodidit, ingentem fuisse barbarorum classem, inde colligi; quod multis in fugam navibus versis, multisque allisis atque confractis, ducen- tas nihilominus captivas Athenienses veperint. *Mag.*

Eodemque die] Utramque pugnam eodem die factam victoriamque partam Thucydides aucter est. *Ernst.* Quod confirmant Plutarch. et Frontinus. Diodor. quoque ait, statim post navalem victoriam Cimonem ad terrestres Persarum copias duxisse classem, eaque in re Strategemate autum, quod Polyæn. et Frontin. nar-

rant. Sed aliter Plut. qui aperta vi in hostes irruisse scribit.

Copias suas eduxit] Quod Strategema ejus refert Polyænus lib. i.

Magna præda potius] ccc. triremibus, xl. navibus, et viginti millibus virorum. Diodorus Siculus: αἰχμαλώτους γὰρ εἰλήφει τριῆρεις τριακοσίας, καὶ τετταράκοντα ναῦς, ἄνδρας δὲ ὑπὲρ διαμυρίους, χρήματα πλεῖθος ἀξιόλογον.

Propter acerbissimam imperii] Διὰ τὸ βάρος τῆς ἐπιπορείας. Acerbitas autem imperii continet avaritiam, crudelitatem, aliasque in provinciales injurias, quibus facile ad defectionem impelluntur.

Bene animatas confirmavit] Hoc membrum deerat in exemplis Aldinis et Florentinis, quod ex aliis libris restitui. Opposuit autem 'bene animatas' alienatis. *Lambin.* Cicero Epistol. 'Intelligebam socios infirme animatos esse.' *Gebhard.*

Confirmavit] Tacit. Annal. lib. vi. 44. 'Non fraus, non preces, nihil omisum, quo ambiguos alliceret, prompti firmarentur.' Justin. l. xxxi. 6. m. 'Acilius civitates socias confirmabat, dubias illiciebat.' Patercul. lib. ix. 120. 'Vacillantium etiam cis Rhenum sitarum gentium animos confirmavit.' *Gebhard.*

Sorum] Vitiose Noster et Gifanii Codex *Cyprum* hic præfert. Thucydides enim et Plutarch. Σύρον dicunt. *Schott.* Σύρον τὴν ἐν Αἰγαλὶ νῆσον, ἣν φέουσι Δόλοπες, ἡνδραπόδισαν. Thucyd.

Dolopes] Diodor. Siculus habitam fuisse a Pelasgis et Dolopibus narrat lib. xi. *Lambin.* Unde Πελασγία Σύρος dicebatur, καὶ Ἐββοῶν κενύμενη, eratque Cycladum et Sporadum extrema. *Salmas.*

Quod contumacius se gesserat] Imperium Atheniensium detrectaverat atque excusserat. Nam 'contumacia' despectum seu contemptionem superiorum notat, et, quæ contemptionem sequitur, rebellionem seu de-

fectionem. Tacit. H. iv. 3. 'Contumacia adversus principem.' Ibid. cap. 74. Apud Justin. 'contumacia' notat crimen læsæ Majestatis, in quod incurrere poterat, qui incautus lacrimis præsentem rerum statum defle-ret, viii. 5. nam suæ suorumque sorti, quam Tyranni acerbitas aggravasset, illacrimasse acceptum in crimen capitale, Tac. Ann. xii. 47. Latin. Pacatus Paneg. Theod. Aug. dicto. Claudian. lib. ii. in Rufin. Gebhard. Plutarchus aliam affert causam, scilicet, quod Dolopes piratæ prædo-nesque essent insignes, ac Thessalos quosdam institores Scyrum quæstus gratia profectos deprædati in vincula conjecissent. Qui cum vinculis con-fractis ad Amphycionum judicium confugissent, raptæque urbs illa pec-uniæ mulctata esset, civesque eam non ex ærario publico, sed ab his qui rapuissent, repeti debere contende-rent; trepidi Dolopes Cimonem literis exciverunt, qui eo trajiciens, insulam ab iis repurgavit, composi-tisque rebus tutum navigantibus Æ-gæum præstitit. Nisi forte hæc fue-rit occasio insulæ capiendæ, causa vero ea, quam Probus attulit. Ma-gius.

Vacuæfecit] *Τὴν πόλιν, sive νῆσον, ἔρημον τῶν οικητόρων ἐποίησε.* Infra Timoleonte: 'Civibus novis bello va-cuæfactas possessiones divisit.' Vacuæfactio autem, qua possessores vel sub corona venduntur, vel in alias trajiciuntur sedes, poena est antiquis temporibus in rebelles ac victos consti-tuta. Justin. lib. viii. 5. de Phil-ippo: Diodor. lib. xii. Περικλῆς δὲ ἀπὸ τοῦ στρατηγὸς ἐστράτευσε ἐπὶ τὴν Εὐβοίαν μετὰ δυνάμεως ἀξιολόγου, καὶ τὴν μὲν πόλιν τῶν Ἑστιάων ἔλεν κατὰ κρῖ-τος ἐξέκτισε τοὺς Ἑστιάους ἐκ τῆς πατρί-δος. Ubi ἐξοικίσεν ἐκ τῆς πατρίδος ele-ganter respondet Nepotis *vacuæfacere*. *Vacuæfacere* verbum non admodum tritum. Valerius, sed de alia re: 'Ergo pectus dolore acceptæ injuriæ,

spe potiundæ victoriæ, verecundia detrectandi ministerii, metu mortis refertum tota sibi pietas vacuæfecit,' lib. v. 4. 1. Utitur et Apuleius: non puto reperiri apud Ciceronem. Sed utitur Macrob. Saturn. lib. vii. 12. 'Venas inedia vacuæfacit, saturitas obstruit.' Gebhard.

Sessores] *Οἰκιστὰς, habitatores.* Qui-dam legunt *possessores*: ego nihil mu-to; quamquam si veteris alicujus libri auctoritate nitatur, hoc malim quam *sessores*. Lambin. Solos Dolo-pes ejectos vult Plutarchus.

Agros civibus divisit] Vetusiores Codices habent *dimisit*. Magius. Thu-cydides: *φικτων ἀβροί* id est, *coloniam eo deduxerunt*, ut declarat interpres. Et ita Diodorus Siculus: *Σκυρον δὲ Πελασγῶν καὶ Δολόπων ἐνοικοῦντων ἐξ-πολιώρησε, καὶ κτίστην Ἀθηναίων κα-ταστήσας κατακληροδόχησε τὴν χώραν.* Lambin.

Thasios opulentia fretas] Qui eti-am ab Atheniensibus defecerant. Thucydides: *Χρόνον δὲ ὑστερον συνίβη θαλάσσιος ἀποστήναι, &c.* Hanc rem copiose lib. i. persequitur. *Idem.*

Fregit] Navali certamine, xxxiii. naves capiens. Plut. In Themistocle: 'Classe celeriter effecta, primum Cor-cyræos fregit.' Lysandro: 'Ut Athe-niensium impotentem dominatum re-fringerent.' Cic. de Offic. 'Viriatus Lusitanus, quem C. Lælius fregit et comminuit.' Gebhard.

His ex manubiis] Ea est trium Mss. constans lectio. Quomodo Plat. *Πραθέντων δὲ τῶν αἰχμαλώτων λαφύρων, ἔς τε τὰ ἄλλα χρήματα ὃ δῆμος ἔρρεσθη, καὶ τῇ ἀκροπόλει τὸ νότιον τεῖχος στεφύσεν, ἐπ' ἐκείνης εὐπορήσας στρατείας.* Non ergo ex navibus legendum, quod alii præferunt. *Keuchen.* Sic emen-davit Schott. cap. 32. ad script. de Viris illustribus.

Arx Athenarum] Vide sis Meur-sii Cecropiam.

Qua ad meridiem vergit] Murum circumduxere partim Cimon, partim

Agrolas et Hyperbius Pelasgi. Pausanias in Atticis. Qua de causa Pelasgis sub Hymetto habitare concessum fuit. Herodot. vi. Ac murus quidem a Cimone constructus australis fuit; idque ex manubiliis belli contra Persas ab eo confecti. Quem vero a Pelasgis murum structum Pausanias dicit, eum Tyrrenis adscribit Hesychius: Πελασγικὸν τεῖχος, ὅστις ἐν Ἀθήναις καλούμενον, Τυρρηνῶν κτισθέντων. Et huc Thucydidis ista pertinent lib. iv. τὸ δὲ πλείστον Πελασγικόν, τῶν καὶ Ἀθηναίων ποτε καὶ Ἀθηναίων Τυρρηνῶν οἰκησάντων. Sed solvo nodum; Tyrreni enim prius Pelasgi nuncupati, ut apud Dionysium Halicarnasensem ait Hellenicus Lesbios: unde passim Πελασγικὸν τεῖχος Herodoto, Philostrato, Luciano, Libanio, et aliis memoratum. Habebat autem portas novem; unde Ἐννεάπυλον dicitur a Climeno: Καὶ ἡπείδιζον τὴν διὰ πόλιν, περὶ βύλλον δὲ ἑννεάπυλον τὸ Πελασγικόν. Aristoph. in Avibus Πελασγικὸν appellat, quasi ciconiarium dicas. Moursius.

CAP. 3. Quibus rebus quum unus in civitate maxime floreret, incidit in eandem invidiam, quam pater eius, ceterique Atheniensium principes] Relativo, ut vocant, nomini sæpe adjungitur casus idem, qui verbo antecedenti. Et sic fere locutus est Nepos hoc loco. Vide Giffanum Collect. Lauret. pag. 414. Keuchen.

Quum unus in civitate maxime floreret] Quia unus maxime florebat, ideo fortuna ejus maxime conspicua invidiæque exposita fuerat. Ipso verbo utitur et Miltiade et Epaminonda. Curt. lib. x. 'Ipsam Darium floruisse paullisper.' Cicero in Verrem: 'Hic in sua patria multis virtutibus ac beneficiis floruit.' Pro Cælio: 'Q. Metellus quum in Rep. floreret integerrima ætate.' Gebh.

Ceterique Atheniensium principes] De quibus vide Dionem Chrysost. Orat. 73. ubi etiam Cimonis meminit.

Adde Valer. Max. v. 3.

Testarum suffragiis] De Ostracismo Cimonis lege Platonem in Gorgia.

Ostracismum] De hujus nominibus, origine, historia, et ritu, e veteribus Diod. Sic. xi. Plut. in Arist. Themist. et alibi, Aristid. Oratione Platon. 2. Pollux Onomast. viii. 5. Scholiast. Arist. in Equit. et in Vespis, Tzetzes Chil. xiii. 489. Hesych. et Suidas in Ostracismus. E junioribus Ubbo Emmius Vet. Græc. Hadr. Junius animadv. v. 18. Scaliger ad Eusebium, Maussacus ad Harpocr. et Meurs. Lect. Attic. v. 18.

Cujus facti ceterius] Sic Plutarch. Ὅθεν οὐδὲ τῷ πρὸς Κίμωνα θυμῷ πολλὴν χρόνον ἐνέμειναν. Ex quo suspicari licet, Cimonem etiam minus diu quam quinquennium abfuisse. Lambinus.

Confestim nota ejus virtutis desiderium consequutum est] Adeo verum illud Persii votum, 'Virtutem videant intabescantque relicta.' Et Flacci Od. lib. iii. 24. 'Virtutem incolorem odimus, Sublatam ex oculis quærimus invidi.' Schott. Similis locus infra Epaminonda vita. Vide Flaccum Argonaut. lib. iii. vs. 247. Gebhardus.

Revocatus est] Decreto Periclis, ut tradit Plutarchus ibidem: Ἐκάλουν ἐκ τῆς φυγῆς τὸν Κίμωνα, καὶ κατήλαθε, τὸ ψήφισμα γράψαντος τοῦ Περικλέους. Lambin.

Quod hospitio Lacedæmoniorum] Hoc Græce diceretur hoc modo: Ὅτι πρότερον ἦν τῶν Λακεδαιμονίων. Propter hoc hospitium autem Lacedæmoniorum rebus studere ac favere putabatur: hoc est quod Græci dicunt λαμπρύνειν. Hæc enim fuit Ostracismi causa, ut tradit Plutarchus in Cimone, quam appellat μικρὴν πρόφασιν. Idem.

Contendere Lacedæmonem] Cæsar de Bell. Gall. lib. i. 21, 'Ipse de quarta vigilia eodem itinere, quo hostes ierant, ad eos contendit.' Lib. vi. 3. p. 'de improvise in fines Ner-

viorum contendit.' Apuleius. Met. lib. ix. 'Tunc reliqui fratres tam Hercules desperata quam ultro neglecta sua salute contendunt ad divitem.' Nepos Enn. 'Sin per loca sola contenderet.' Justin. lib. ix. 6. Cicero, 'Mihi non dubium est, quin Brundisium contendam.' Gebhardus. Front. i. 4. 'Quasi Thebas contenderet.' In Datame, 'Quo contenderat pervenit.' Justin. ii. Savaro.

Pacemque inter duas potentissimas civitates conciliavit] Εἰδὸς μὲν οὖν κατὰ τὸν ἔλπεσιν τὸν πόλεμον, καὶ διέλυσε τὰς πόλεις. Plutarch.

Pacem conciliavit] Cæsar lib. vii. 56. 'Legatos ad Vercingetorigem de pace et amicitia concilianda publice missos.' Loquitur eo modo et Thersybul. atque Hamil. Et parem in modum antiquissimi. Ennius Ctesiphonte: 'Eho tu, Di quibus est potestas, motus superum atque inferum, Pacem inter se conciliant, conferunt concordiam.' Cicero pro Dejotaro: 'Quo cum mihi amicitiam Resp. conciliavit.' Gebh.

In Cyprum] Cimonem post exilium Atheniensium Cyprum acquisivisse etiam scribit Diod. i. c. et Suidas in Κίμων, post Thucyd. i. i. Diod. Sicul. xii. et Plutarch. in vita ejus, qui summam viri virtutem uno ore prædicant. Ernst.

Quam ejus majorem partem] Plutarchus hoc non prodidit, sed ingentes certaminum moles struxisse, navales copias circa Cyprum continentes; et quosdam ex suis ad Jovem Ammonem, oraculi accipiendi gratia, misisse testatur, mox vero obiisse. Mag.

In oppido Citio est mortuus] Cytio Codex P. Danieli. Citium urbs est Cyprî, in qua natus est Zeno, Stoicorum princeps: nude et Citieus dictus est. Thucydides paullo aliter hanc rem narrat, quam Diodor. Thucydides enim videtur significare, Ci-

monem Citium non expugnasse, sed in obaidione et oppugnatione urbis morte occupatum atque oppressum esse. Diodorus vero ait, Cimonem mari potentem, Malum et Citium, urbis Cyprî, expugnasse, et in victas humanum se præbuisse. Quod autem ad ejus mortem attinet, sic idem Diodorus paullo post: συνέβη δὲ καὶ τὴν Κίμωνα κατὰ τὴν Κίμωνος διακρίβοντα νόσῳ τελευτῆσαι. Lambin. Plutarchus Cimonis reliquias in Atticam traductas fuisse scribit, quod sua quoque etate monumenta Cimonis arguebant, etsi ex Nausicrate Rhetore referat, Citienenses quoddam Cimonis sepulchrum colere, quibus in fame terræque sterilitate, ut Cimonem tanquam Deum venerarentur, oraculo imperatum sit. Magius.

CAP. 4. *Fuit enim tanta liberalitate*] De qua vide Theophrastum, Theopompum, Aristotelem, Plutarchum, Athenæum lib. xii. ex Theopompo, Ciceronem Offic. iii. et alios.

Ut nunquam eis custodem imponerit] Cicer. pro Plancio: 'Sin autem emimus, quem villicum imponeremus.' Schioppinus venuste e libra Gifanii, *custodem posuerit*. Barthius e veteribus editis ac membranæ, quibus olim usus Cælius Curio: *Ut nunquam in eis custodem imponerit*. Scribendum vero ipse retur: *Nunquam in eis custodem unum posuerit*. Mihi placet lectio Codicis Gifaniani. Cæsar de Bello Gall. lib. i. 20. 'Dumnorigi custodes ponit; ut quam agat, quibuscum loquatur, scire posset.' Cicero. ii. Philippica: 'Quoties te Patertius domo sua eiecit? quoties custodes posuit, ne limen intrares?' pro Flacco: 'Hermippus custos T. Aufidio Prætoris in frumento publica est positus.' Gebhard. Rem narrat Athenæus ex Theopompo, lib. xii. Sic autem dixit Nepos, 'eis custodem imposuerit,' ut Cicero in oratione pro Plancio, 'villicum imponere.' Quanquam non ne-

gat Nepos; Cimōnem villicos agris et villis imposuisse, sed negat custodes apponuisse. *Lambin.*

Quibus vellet] Amplius scripti Codices, Quibus quiaque vellet. Schott. Sic Danielis et Boecleri.

Semper cum pedissequi cum nummis sunt secuti] Vide de hoc genere servorum Pignorium. Boecler. Athen. lib. XII. Καὶ λέγουσιν, ὅς περὶ ἡγετο μὲν διὰ νεανίσκου δύο ἢ τρεῖς ἔχοντας κέρματα ταύτοις δὲ δίδοναι προσέταπτεν, ὅπως τις προσέλθοι αὐτοῦ δεόμενος. De Cimōnis liberalitate, eadem Plutarchus in Pericle. Nam et hic non minus suarum rerum profusus populo largitor. Clarum est de Cimone loqui Athenæum, cum scribit, καὶ λέγουσιν ὅς περὶ ἡγετο μὲν νεανίσκου δύο ἢ τρεῖς. Errat igitur Auctor Excerpt. et Eustathius eum secutus, qui de Pisistrato hæc accipiunt, contra apertissimam Athenæi narrationem, et Probi in Cimōnis vita, qui quasi ad verbum Theopompi totum locum vertit. *Casaub.* Non dissimile est quod de L. Neratio narrat Gellius XX. 1.

Ne differendo videretur negare] Ὁ κείναι χάριτες γλυκερότεραι· ἢν δὲ βραδύτης, Πᾶσα χάρις καὶρη, μηδὲ λέγοιτο χάρις. P. Syrus: 'Beneficium bis dat qui dat celeriter.' Ausonius: 'Gratia quæ tarda est ingrata est gratia; namque Quæ fieri properat gratia grata magis.' *Gebhard.*

Cum aliquem offensum fortuna, videret] *Lambinus* hoc exponit, cui fortuna esset iniqua, irata, atque offensa. Quod cum mihi insolens videretur, nec dubitarem, offensum hic idem esse, quod obviam factum, repertum; Cl. Freinshemius confirmavit meam sententiam, indubiamque fore dixit, si in aliquo codice forte fortuna legeretur, quod et absorberi facile potnerit a sequenti vocabulo. *Boeclerus.*

Minus bene vestitum] Theopompus: Κακῶς ἡμφιεσμένος, male vestitum. Plutarchus paullo aliter, ἡμφιεσμένος

ἐδεδῶς, id est, parum copiose, seu, ut ita dicam, egenter vestitus. *Lambinus.*

Summ amiculum dedit] Gymnici exemplar corrupte amiculum habet. *Magius.* Theopompus: καλεῖται αὐτὸν μεταμφιένυσθαι τῶν νεανίσκων τινὰ τῶν συνακολουθούντων αὐτῷ. Plutarchus fere sic, ut Nepos: διημελθετο πρὸς αὐτὸν τὰ ἡμέτια. *Lambinus.*

Ut quos convocatos vidisset] *Lambinus* non vocatos. Rectius Schioppinus, P. Daniel, Savaro, ac Schottus invocatos. Barthius Adversar. lib. XXIV. 18. legit, ut quoscunque invocatos vidisset. Est autem invocatus, ἐκκλητος, ad epulas non invitatus. Fuit Cimōnis animo par Gellii Agrigentini, cujus domus quædam munificentie officina credebatur. *Valer. Max.* lib. IV. 8. quæ comparanda cum verbis Nepotis. Vel, cui nondum vocari contigit. Terentius Eunuchus: 'Invocato ut sit locus semper.' *Gebhard.* Vid. Athen. lib. XII. ibique doctissimum *Casaubon.*

Omnes devocaret] Omnino malim hic legi, convocaret, aut certe vocaret. *Lambin.*

Quod facere nullum diem prætermittibat] Sic Plutarchus: Καὶ δεῖπνον οἱ καὶ παρ' αὐτῷ λιτὸν μὲν, ἀρκούν δὲ πολλοῖς, ἐποιεῖτο καθ' ἡμέραν. Sic et Theopompus apud Athenæum eod. loco. Sed existimabam aliquando, neque nunc aliter sentio, legendum esse apud Cornelium, quod facere nullum diem intermittibat. Sic enim loquuntur Latini potius. *Idem.* Et sic locum contaminat *Lambinus.* *Gebhard.*

Qui unde efferrentur, non reliquerunt] Supra de Aristide, in ejus vita: 'in tanta paupertate decessit, ut, qui efferretur, vix reliquerit.' Athenæus eodem loco ex Theopompo: Κατέφευγε μὲν αὐτὸν καὶ ἐκ τῶν ἐκείνου εἰσφέρων. *Lambin.* Solebant enim mortui efferri honestissima veste. Juvenalis: 'Pars magna Italiæ est, si verum admittimus, in qua Nemo togam sumit nisi

mortuus.' Non solis Italis, de quibus Satyricus loquitur, sed vulgo etiam Græcis Latinisque moris fuit, ut comptiores efferrentur, quam vixissent. Erant enim καλὸν ἐπιφύων studiosissimi. *Casaub.*

Suo sumptu extulit] Vide de hoc more P. Fab. Sem. III. 13.

Vita ejus fuit secunda] Nullis periculis atque insidiis exposita. Nam, ut Aurelii Victoris verbis dicam, 'ejus vita nullius oneri aut incommodo erat.' Demum, 'Ejus mortem cives expetunt, cujus vitam oderunt.' Sive ejus vita non fuit anxia ob imminens ex odio atque insidiis civium discrimen; vel, ut verbis Valerii dicam, pro salute et incrementis ejus cives votis excubabant. *Gebhard.*

Mors acerba] Quæ Græcis ἀγροὶ θάνατος, vel ἀνέμελος νεκρός, ut Latinis 'acerba funera,' vel 'immatura.' Julianus Archiepiscopus Toletanus lib. I. 'Tria sunt genera mortis, acerba, immatura, naturalis. Acerba infantum, immatura juvenum, naturalis senum.'

Quod a Publio Syro mutuatum. Sed minus distincte illa genera a Latinis usurpantur. Nepos enim 'mortem acerbam' de adultis dixit, sicuti Cicero in Antonium: 'Acerbissimum ejus diem supremum malim, quam L. Cinnæ dominatum.' *Keuchen.*

CIMONIS res scripsere Plutarch. Cimone. Diodor. XI. et XII. Herodot. VI. et VII. Thucyd. I. Polymn. I. Plato in Theage et Gorgia, Suidas, Athenæus XII. Demosthenes Oratione contra Aristocratem. Andocides Oratione contra Alcibiad. Arist. I. 3. Platonica II. Justin. II. 16. Valer. Maxim. V. 3. Ext. III. 5. Ext. II. 6. Cicer. offic. II. 18. *Boecler.* Facies ejus in nummorum meorum uno conspicitur cum inscr. ΚΙΜΟΝΟΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥ. In postica parte victoria seminuda armis insidens, dextra palmam, sinistra clypeum tenens, in quo: ΝΙΚΗ. Infra: ΑΘΗΝΑΙΩΝ. Circum victoriam: ΚΑΤΑ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ. Hermam ejus sed capite truncatum exhibent Ursini imagines num. 46.

Apud Fulvium Ursinum
in numismate aereo.

Apud Fulvium Ursinum
in schedis ex marmore.

VI. LYSANDER.

Lysander] Aristocleti filius, ex Heraclicidarum genere, minime generosus. Theopomp. apud Athen. lib. vi. Mothacem fuisse adserit. Sunt Mothaces non ipsi quidem Lacedæmoniorum filii, sed cum iis simul educati adolescententes ingenui, qui deinde ad præclarafacta, quæ ab illis sperantur, Laconum Reip. adscribuntur. *Longol.* Alii Mothaces volunt fuisse conditioneservos. Hesychius: *Μόθῳκες οἱ συν-τρεφόμενοι τοῖς δοῦλοι παῖδες.* Et dicti *μόθῳκες*, παρὰ τὸ δοῦσθαι. Unde etiam est *μόθος*. Erant igitur servi a pedibus, qui aliis Græcis dicebantur et *μόθῳκῳις* iisdem Laconibus. *Lysanderum* juvenem e Mothacibus unum, quod dicitur, fuisse, ex Plutarcho non discas. Fatetur tamen etiam *Ælianus* lib. xii. c. 43. *Casaubonus.* Vide Plutarchum in Vita. *Mag.* De hoc Thucyd. lib. v. Xenophon lib. ii. Diodor. lib. xiii. Polyæn. Strateg. lib. i. et vii. Just. lib. v. Frontin. i. 5. ii. 1. iv. 1. *Savaro.*

Lacedæmonius] Sic Cicero in Catone Majore: 'Lysander Lacedæmonius, vir summæ virtutis.' *Mag.*

Magis felicitate quam virtute partam] Curtius lib. ii. 'Quis neget, eximiam quoque gloriam sæpius fortunæ, quam virtutis esse beneficium?' *Gebh.* Ms. mei C. fide lego: *magis fortuna quam virtute*, quæ pulcrius oppositio est: sic infr. in Thrasybulo: 'Si per se virtus sine fortuna ponderanda sit.' *Ernst.* Vide notas Freinshemii ad Flor. præf.

Sexto et vigesimo anno] Sic Thucydides lib. iv. *ἔτη δὲ ἐκ τούτου τὰ ἔξμ-*

παντα ἐγένετο τῷ πολέμῳ ἐπὶ καὶ εἰκοσι, &c. *Lambin.* Et pestilentia confluentes. Vide Plutarchum in Vita, Xenophont. *Ἑλλ. ii.* Diod. Siculum, xiii. in extremo.

Confecisse] Popitus stravisse ac vicisse. Magis substituendam censuerat *confregisse* sive *contudisse*. Sed, in eo se ipse reprehendit. *Conficere*, esum est, penitus absumere. *Schott.* *Gebhard.* *Confecisse*] Historiam habet in Alcibiad. refert Plutarch. Diodor. lib. xiii. Polyæn. i. Just. v. Frontin. ii. 1. exemplo ult. et Pompei. *Mela* ii. infra in Conone. *Savaro.*

Id quæ ratione consecutus sit, latet] Rem enim maximam minimo labore confecit; et hora una tempus longissimum, et bellum omnium, quæ ante ipsum fuerant, maxime varium et cladibus et casibus sustulit. Quod strategema ejus præter alios commemorat Polyænus lib. i. quomodo latere potest cum ipse dicat factum id immodestia adversariorum? Videtur hic locus esse mutilatus, ut et alii in hoc opusculo multi. Credam igitur olim fuisse *non latet*. *Ernst.*

Sed immodestia] Sic infra in Alcibiade: 'Periculum est, ne immodestia militum nostrorum occasio detur Lysandro nostri opprimendi exercitus.' Hanc militum immodestiam pulchre describit Plutarchus in Lysandro his verbis: *ὥς γὰρ ἐξέβησαν, εὐθὺς, ὥστε μὴδὲν προσδοκοῦντες, ἡγρόραρον. ἐκλαυνῶντο περὶ τὴν χώραν, ἐκάθειδον ὑπὸ ταῖς σκιαῖς, ἡριστοποιούντο, πορρωτάτω τοῦ μέλλοντος, ἀπειρία τῶν ἡγουμένων, δυντες.* Sed Aristides Sophista *Λευτικῇ*

Αἴγυς dicit, negligentia Imperatorum hoc evenisse, non immodestia militum: τοῦτο δὲ καὶ ἐν Αἰγύβι ποταμοῖς ἀμείλιχόν τινι σφραγισθὲν τὰς ναῦς ἀπολλέσασθαι. *Lambinus.*

Quod dicto audientes Imperatoribus suis non erant] Frequens illud apud Corneliam. Ita loquitur purissimi oris scriptor Cornelius et Iphicrate: 'Ut nullæ unquam in Græcia neque exercitatores copiarum, neque magis dicto audientes fuerint duci.' Et Agesilao, 'tanta modestia dicto audiens fuit iussis absentium magistratum.' Quare emendandum censeo Datame; *Thyus regi dicto audiens non erat.* Cæsar de Bell. Gall. lib. 1. 40. 'Quibuscunque exercitus dicto audiens non fuerit.' Auctor de Viris illust. cap. 7. 'Petere ut interim dum convalescit Servio Tullo dicto audientes essent.' Plant. Amphitr. 'Ego sum Jovi dicto audiens; ejus jussu nunc hac me affero.' Cicero de Divinat. 'Istæ imagines ita nobis dicto audientes sunt, ut simulatque velimus, accurrant.' Cato de re Rustica: 'Eadem uti cures faciatque moneo, Dominoque dicto audiens sit.' Varro de re Rustica, 1. 17. 'Facilius enim his, quam minoribus nata dicto sunt audientes.' *Gebh.*

Imperatoribus suis] Alcibiadi præcipue. Nam cum Lacedæmonii Lysandrum, nomine quidem legatum, revera autem ducem ad bellum contra Athenienses gerendum mitterent: idque tum reliquis sociis, tum ipso quoque Cyro, postulanti; acri enim et vigilantibus opus erat post cladem a Callicratida ad Arginusas acceptam; ipse cum copiis profectus urbes aliquot Asiæ in potestatem suam redegit: pugnandi tamen facultatem duellibus Atheniensibus non fecit. Quam ejus calliditatem cum pari præditus ingenio animadverteret Alcibiades, operam suam et consilium offerrent, a ducibus Atticis non sine

contumelia repellitur. Cujus sive superbis, sive imprudentis graves mox pœnas dederunt, artibus Lysandri circumventi, et oppressi ad Ægopotamos Chersonesi. Perit tum præter exercitum Atheniensium classis eorum, instructissima CLXXX. navium. Atque hac ratione Lysander victoriam consecutus est. Quod certe Nepotem non latuit, uti ex Alcibiadis vita, quæ sequitur, paret, cap. 8. Vide de hac re urbisque interita plura apud Historicos a Dn. Boecklero citatos: quibus adde Orationem Cæsaris apud Sallustium de bello Catilinario pag. 151. Senec. lib. De tranquill. animi cap. 3. et Epist. 104. Cicer. 8. ad Attic. Valerium Max. lib. III. 2. *Ernst.*

Dispalati in agris] Lege Xenophontem II. Ἑλλ. Justinum lib. V. Omnes illum astutia magis quam virtute superasse scribunt. *Longol.* 'Palantes' Cæsar dixit, Cicero, et alii. *Schott.* Facilis de vagis, dispersis, atque in compositis victoria. Plutarch. ναυτικὸν ὄργανον ἐπὶ τῆς γῆς γένηται πλεονέκτηρον, ὅποι τις θέλει, καὶ διασπείρμενον. Tacit. Ann. lib. IV. 48. 'Thracum auxilia repentino concursu territa, cum pars munitionibus adjacerent, plures extra palarentur, tanto infensius cæsi.' Hist. IV. 35. 'Civilis ubi rursum missos Novesium frumentatores datasque in præsidium cohortes velut multa pace accepit, rarum apud signa militem, arma in vehiculis, cunctos licentia vagos compositos invadit.' De hoc casu vide Frontin. lib. II. 1. 18. *Dispalari* verbum non admodum frequens. Sallust. epist. II. ad C. Cæsarem: 'Hæc igitur multitudo primum malis moribus imbuta, deinde in artes vitasque varias dispalata, nullo modo inter se congruens.' *Gebhard.*

Relictis navibus] Quo respicit nuntius meus, in cujus antica parte caput Lysandri cum inscri. ΑΥΞΑΝΔΡΟΥ

ΑΑΚΟΝΟΞ: in postica Victoria cur-
rui ab equis marinis per mare tracto
insistens, et: ΝΙΚΗ ΝΗΠΤΙΞ.

Desiderunt] Codex Schotti, *dederunt*.

Audaxque] Ἦν δὲ καὶ λόγῳ θραύς
καὶ καταπληκτικὸς πρὸς τοὺς ἀντιπάλους.
Plutarch.

Sibi esse bellū] Editio Longoliana,
Sibi esse bellum.

Apud Ægos flumen] Codex Danie-
lis, *Egos*. Græci peculiariter περὶ
Αἰγὸς ποταμοῦς loquuntur. Plutarchus
ἀποφθ. Λάκων. Νυκτὶς δὲ τοὺς Ἀθη-
ναίους ἐξ ἐνέδρας περὶ Αἰγὸς ποταμοῦς,
καὶ λιμῶ πείσας αὐτοὺς, παρεστήσατο τὴν
πόλιν, καὶ ἔγραψε τοῖς ἐφόροις, ἐαλέ-
κωντι τὰς Ἀθήνας. Pomponius Mela
lib. II. 2. 'In ea [Cherroneso] flumen
Ægos naufragio classis Atticæ insig-
ne.' Lambin. Commissa est hæc pug-
na Olymp. xciii. anno 4. cum Alexi-
as archon esset. *Meursius*.

Classis hostium est potitus] Ultra-
ject. *classe*. Phrasim autem explicat
e Pandectis Juris varie clarissimus
vir Ant. August. Emendat. libris,
Schott.

Quam ut omnes civitates] Narrat
Xenophon Ἑλλ. II. totam Græciam
defecisse ab Atheniensibus præter
Samios. *Lamb.*

Decem delegerat] Quorum cuique
Decaducho nomen erat. Alex. ab
Alex. Græci communiter δεκαρχίας
appellant. Isocrates Panegyrico, et
ad Philippum. Diodorus XIV. alij.
Sed Xenophon δεκαρχίας vocat, nisi
locus mendosus sit, lib. III. de rebus
Græciæ. Idem in contentione Au-
τοπέλις; ἔτι δὲ τὸ πάντων ἐναντιότατον
αὐτοουμία, καθιστάρη, ἐνθα μὲν δεκα-
ρχίας, ἐνθα δὲ τριακονταρχίας. *Lambinus*.
Athenis autem triginta præfecerat,
decem vero Piræeo. Plutarchus:
'Triginta quidem intra urbem, de-
cem vero in Piræeo præfectos insti-
tuit.' Hi postea triginta viri urbem
servitute oppresserunt, et ad tyran-
nidem usque sævierunt. Sallust. in
conjurat. Catilin. et Oros. II. 14.

Mag. Eorum nomina recenset Xeno-
phon: Ἑλλ. III. *Longolius*. Initio A-
thenienses Reges suos habuere; inde
Archontes accipere: sub quibus ty-
rannidem exercuit Pisistratus, poste-
rique ejus aliquot, qui ejecti Olymp.
lxv. anno 4. Deinde vero Aristoc-
ratia usi, usque ad Olymp. xciii. an-
num 1. cum electi cccc. qui sequente
statim anno abrogati. Postea a Ly-
sandro victi, triginta tyrannos ha-
buere, Olymp. xciv. anno 1. Qui
cum decem commutati, Olymp. ejus-
dem anno 4. eos quoque ipsos statim
in primordio excussere. *Meursius*.

CAP. 2. Crudelitate et perfidia] Ipse
quippe dicere solitus erat, ubi leoni-
na pellis non proficeret, vulpinam
esse assuendam: idem jubebat, pue-
ros quidem taxillis, homines vero
jurejurando fallere. Plutarch. Idem
ei Syllam comparat, in cuius animo
esse leonem et vulpem dicebat Car-
bo. *Grotius*.

Fatigemus] Scripti, *defatigemus*.

*Proinde ac si iidem firmissimi sole-
rent esse amici, qui constantes fuissent
inimici*] Contra P. Syrus, 'Quidam
inimici graves, amici sunt leves.'
Gebh. Secutus sum editionem Flo-
rentinam et Aldinam. Cæteræ enim
habent contrarie: *Proinde ac si iidem
firmissimi solerent esse inimici, qui con-
stantes fuissent amici*. Ex Thucydide
lib. VIII. licet intelligere, Thasios,
antequam tantam fidem in Athenien-
ses præstitissent, eorum fuisse inimi-
cos, et Lacedæmoniorum socios atque
amicos. Nunc igitur quia Athenien-
sibus eos videt amicos esse factos
Lysander, et in hac amicitia perman-
suros judicat, eos pervertere cupit,
Congruit cum Thucydide, et confir-
mat hanc lectionem id quod est apud
Demosthenem, Orat. πρὸς Λεπτίην,
Lambin. Ad hæc Ultraject. editio
negationem priori lectioni addendam
videri ad oram annotavit. Supra in
Themist. 'Non minus me bonum
amicum habebis, quam fortem inimi-

cum ille expertus est. *Schott.*

Considerantque rebus suis] Quia hic deest exemplum quod narrare instituerat Nepos, non committendum duxi, quin lectoris cognitioni iuvandæ rem gestam ex Polyæno, Strateg. I. huc referrem. Cum Thasum, propter eos, qui Atheniensium rebus studuerant, pervertere Lysander destinasset, sicut Nepotis habet narratio, atque ne evaderent, quos perditos cupiebat, metueret, fraudem clementia ac religionis obtentu velandam cœnsuit. Erat apud Thasios templum Herculis, quod summa ipsi cæremônia colebant. Huc vocatis civibus, insidiosæ humanitatis plenissima oratione imposuit. Veniam se omnibus dare, aiebat, ante actorum. Consternatione et tempore facile excusari, quæ in isto rerum transitu acciderent. Igitur frustra timere ququam aut latere. Accederent modo, bônâque de eo apem omnes caperent, qui parcere omnibus constituisset. Hæc se teste Deo ipsorum patrio polliceri, ad cuius templum et numen essent jussi convenire. Talia tam accurata simulatione asseveranti creditum est. Prodiere ex latebris, qui Atheniensis reip. studio graviora extimuerant. Quos ille post paucos dies, nihil amplius suspicantes, salutisque penitus securos adortus omnes interfecit. *Boecler.* De qua lege Diodor. Siculum lib. XII. Plut. in Lysandro, et omnium crudelissimum strategema apud Polyæn. Strateg. I. CAP. 3. *Quo dolore incensus, iniit consilia]* Aliam causam fuisse vult Diodorus, nempe elationem animi et ferociam, quod bellum Peloponnesiacum confecisset, et Lacedæmonis principatum Græciæ terra et mari peperisset. *Lambinus.*

Sine ope Deorum] Xenophontis præceptum, *πειράσθαι: σὺν θεοῖς ἄρχεσθαι πῶτος ἔργου.* *Keuschen.* Plutarchus ait; hoc esse machinam, seu Deum

ex machina adhibere, ut fit in tragicædiis. Solent autem ad hæc commenta confugere magni viri, cum vis aut ratio humana non satis valet ad id, quod concupiscunt, efficiendum. Diodorus: *ἐνόμισε γὰρ, εἰ χρησµὸν λάβοι σύµµαχον ταῖς ἰδίαις ἐπιβολαῖς, βέβαιως ἔξαι ἐπὶ τέλος τὴν προαίρεσιν.* Sic Pisistratus Tyrannus cum ejectus e civitate esset, commentus est illud omnibus notum de Pallade armata, a qua in currum imposita, edicensdum curavit a præconibus, Pisistratum in civitatem atque adeo in arcem restitui, cum esset mulier nomine Phya ingenti corporis statura, ita ornata ut speciem Palladis præbere videretur. *Lambin.*

Quod Lacedæmonii omnia ad oraculis referre consueverant] *Θεωρῶν τοὺς Λακεδαιµονίους µάλιστα τοῖς µαντείοις προσέχοντας.* Diodor. Proprium autem heic est verbum *referre.* Cicero I. de Divinat. 'Sed et rebus obscuris et incertis ad Apollinem censeo referendum.' Græci usurpant *προσαντίθεσθαι* et *προσαναφέρειν.* *Gebhard.*

Primum itaque Delphos] Delphi, noster et Gifanii Codex. *Schott.* Habet hoc Plutarchus in vita Lysandri. *Longol.* Diod. *Ἐπεχείρησε τὴν ἐν Δελφοῖς προφητὴν διαφθεῖραι χρηµασι.*

Dodonam adortus est] Urbem Chaoniæ in Epiro, Jovi sacram, unde *πολύγλωστος* apud Poëtas. Auctor Epigrammatis ad custodem Hortorum: 'Dodona est tibi Jupiter sacra.' Nomen a Dodona, quæ una Nympharum Oceani, Poëta: vel Jovis et Europæ filia, Eustathius: a Dodone fluvio, Stephanus. Alii alia. Ab hac urbe quernum illud nemus Jovi sacrum Dodonæum est dictum, ubi templum et oraculum vetustissimum. Hujus sacerdotes *σελλοι, χαµαικοτοί, χαµεινῆδες,* et *χαµεινῶς* appellabantur. Vide Sophoclem in Trachin. et Herodotum, qui multa fabulosa de hoc oraculo commenti sunt. *Keuschen.*

[*Quæ Jovi Hammoni solebat*] Editio Longoliana leniter *Ammoni* legit, quod frequens aliis, qui nomen ab *Ἄμμος* deducunt. Ut sic autem potius scribendum credam, quam *Ammoni*, facit inter alia et Festi Epitoma, quæ serie literarum concepta, aspirationem inesse voci aperte testatum facit. *Hammon* Jupiter nom *Ammon*. Quod pluribus rationibus demonstrat ad Cartium suum doctissimus Freinshemius. Accedit et illud, quod Egyptium nomen esse, et in Hebraica lingua isti affini Sol non solum dicatur *שׁוּמַשׁ*, sed etiam *Hamma*. Atqui Jupiter idem cum Sole, teste Arnobio lib. iii. et Platone in Phædro, ubi est *μέγας ἡγεμὼν ἐν οὐρανῷ*, quomodo etiam Macrobius interpretatur. Nec minor varietas est circa etymologiam quam scripturam. Alii enim ab ejusdem nominis pastore deduxere, inter quos Pausanias in Misseniaciis. Ad Eustathium ad Dionysium, vs. 212. Sunt qui a Chamo vocem inflectunt; inter quos Bochartus et alii. Herodotus ab *Ἀμοῖν*, quem Græci *Ala*. Sed præstat *ἐπέχων*, quam temere aliquid affirmare. Vetus auctor, qui vitam Alexandri fabulose composuit, hunc Jovem *πολλὸν βεδν* et *κροκέρατον* vocat, qui multis *κερατοφόρος*. Unde Alexandrum Arabes *القرنبذ ذو*

Bicornem nominarunt, ut Jovis Hammonis filius agnosceretur. Quod vel in nummis videre est, quorum copiam ad Plineanas Exercitationes produxit Magnus Salmasius. *Keuchen*.

[*Existimans, se Afros facilius corrupturum*] Nimirum, quia gens illa subdola, vel ad technas fraudesque vel etiam natra proclivis esset. Julius autem Firmicus ratione astrorum ambolos esse Afros censuit. Cum Afri passim ob fraudem male audirent, putat Nonius, *vafrum* ab *Afris*, quasi *valde Afrum* dici. Livius quoque fraudis notam genti huic inurit,

inquiens de Hannibale, 'frangit platiorem quam Punica.' *Magna*.

[*In Africam*] Nomen ab *Afro* descendit, ex Hercule genito, uno ex posteris Abrahamæ. Græci ex α privativa, et *φρίκης*. Isidorus *Africam* dictam vult quasi *apricam*, quod sit aperta cælo et Soli. Leo Africanus Arabica lingua *Ifric* vocari scribit, a verbo *فرك* seu *faraca*, id est, *divido*: eo quod ab Europa mari Mediterraneo, ab Asia flumine Nilo sit separata. Vel ab *Ifrico* Arabia Felix rege, qui hanc regionem omnem primus incolerit. Lege passim Geographos.

[*Nam non solum corrupti*] Sic Diodorus: *Ὅδ' ἄνθρωπον ἀπέτυχε τῆς ἐπιβολῆς, ἀλλὰ καὶ συνετέλεσσαν οἱ τοῦ μαρτύριου προσετώτες πρόβουλοι τοὺς κατηγοροῦσας τοῦ Λυσάνδρου περὶ τῆς τοῦ χρηστήριου διαθορᾶς*. *Lambin*.

[*Judicantque absolute sententiis*] *Κρίσιν αὐτῷ προτεθείσης ἀπελογήσατο πᾶσι θεῶς ὑπὲρ αὐτοῦ*. *Idem*.

[*Occisus est a Thebanis apud Halicarnetum*] Plutarchus a Thebanis et Halicarnetis, qui structa acie fecerant irruptionem, Lysandrum muris propinquantem occisum dicit. De Lysandri morte Xenophon quoque lib. iii. 'Ἑλλ. prope finem. *Mag. Lamb. Longol*.

[*Quæ post mortem in domo ejus reperta est*] Sic Diodorus. Plutarchus: *Ἐδρόντα βιβλίον, ἐν ᾧ γεγραμμένος ἦν ὁ περὶ πολιτείας λόγος*. Ex quibus Plutarchi verbis videtur legendum apud Diodorum *πολιτικῶς*, pro *πολιτείας*. *Lambin*.

[*Ex omnibus dux deligatur*] *Eligatur*, Schedæ nostræ. Sequitur in Cod. nostro, *sed scripta, ut dicit, non videntur congruere sententiæ*. Schott. *Πειθῶν δὲ ἀνδρῶν τῶν πολιτῶν ἀπερὸς γίνεσθαι βασιλεῖς*. *Diod. Plat*.

[*Quam ille se habiturum, pecunia addeus, non dubitabat*] *Quam oraculi sen-*

sentiam pro se obtenturum non diffidebat. Ad verbum fere Diodorus: *Διὰ δὴ τοῦτον (ξένου πατρικοῦ λίβους) καὶ τῶν κομιζομένων χρημάτων ἐπίστας πείσειν.* Valer. Max. lib. vii. 1. 'Ita Gyges, dum ad stipulatorem vanæ opinionis Deum habere concupisceret, ubinam solida et secunda esset felicitas, didicit.' Bene Petron. 'Quidvis nummis præsentibus opta, Eveniet.'

[*Cleon Halicarnassensis*] *Alicarnas.* Cod. P. Dan. Edit. Venet. *Alicarnias.* Savaro. Vulgata ex Græco profluxit. Sic Plutarchus: *καὶ λόγον ἐξεμελέτα πρὸς τὴν ὑπόθεσιν γεγραμμένον διὰ Κλέωνος Ἀλικαρνασσεως.* Lambin. Usurpatus ille mos in Græcia, ut Oratores et Sophistæ aliis orationes scriptitarent. Unde *λογόγραφοι*, quæ vox cum re postea in contemptum adducta. Vide Cresoll. theatr. Rhet. iii. 2. Boeckl.

CAP. 4. *Perlatum*: petiit a Pharnabazo] Editio Longoliana, *perlatum a Pharnabazo.* Plutarchus aperte: *καὶ συνελθὼν εἰς τὸ γράψαι περὶ αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἄρχοντας ἑτέρων ἐπιστολῶν, ὡς οὐδὲν ἡδικημένον, οὐδ' ἐγκαλοῦντα.* De quo in Alcibiade. Commemorat eum Thucyd. viii. et sæpe Xenoph. 'ΕΛΛ. iii. et iv. Isocrates Paneg. Plutarchus in Lysand. Erat hic Cretensis, Pharnabazi filius, olim Darii, et postea Artaxerxis Satrapes, qui Alcibiadem interfecit; ut scribit Diodor. lib. xiv. Lambin.

Quanta sanctitate bellum gessisset] Iustitia, moderatione atque integritate. Valer. iv. 14. 'Cypriacam pecuniam maxima cum diligentia et sanctitate in urbem deportaverat.' Hinc 'sanctæ manus' non pollutæ captandis et acceptandis muneribus provincialium apud Val. lib. ii. 11. 'Tum continentia inerat imperatoribus nostris, quam sanctas manus habere debent apud ista altaria discentibus.' Gebh.

Hic ille liberaliter pollicetur] Se

omnia facturum. Plutarch. *ὅπως ἔσονται πάντα ποιήσειν.* Ut solent falsi fabulæ moniti. Curt. lib. vii. 11. 'Polydamas tanto liberatus metu, impensius etiam quam exigebatur, promittit operam.' Loquitur autem ad eum modum crebro Cæsar de Bello Gallico iv. 18. 'Legatis pacem atque amicitiam petentibus liberaliter respondit.' Cap. 21. 'Legatis auditis liberaliter pollicitus hortatusque ut in ea sententia permanerent, eos domum remisit.' Ubi Græcus interpres reddit *φιλοφρονεῖσθαι.* Gebhard.

Librum gravem] *Grandem*, Gifanii Codex et Ultrajectinus. 'Ἐπιστολὴν' vocat, bene longam haud dubie, voluminis instar, Plutarchus. Schottus. Quod et probat Gebhard.

Dum designatur] Alii codices habent, *dum signatur.* Nonnulli *designatur*, mendose. Plutarchus: *ἐν δὲ τῇ σφραγίδι ἐπιβάλλειν.* Lambin. Martialis: 'Jam signat mens annulus lagenam.' Sed altero potius uti scriptores Augusto antiquiores, docet Salmasius specim. confutat. animadv. Herald. cap. 30.

Alterum pari magnitudine, ut discerni non posset] Longolius addit, *tanta similitudine*; quod subditum suspicor. Lambin. Exprimit Plutarchus: *ἐν ἀλλήλας τὰ βιβλία μὴδὲν διαφέροντα τῇ ὕψει.* Vide Polyænum Strateg. vii.

Cognoscent] Editio Parisiensis, *cognoscerent.* Cognoscere, *legere, ἀναγνώσκειν.* Supr. Pausania: 'vincula epistolæ laxavit, signoque detractō cognovit.' Conone: 'Itaque quæ volebat huic scripta tradit. Quibus cognitis rex tantum auctoritate motus est.' Datame: 'Talibus ille literis cognitis, cum jam ad exercitum Acæum venisset.' Gebhard.

Suus fuit accusator] Polyænus: *αὐτὸς καθ' αὐτοῦ γράμματα ἐκόμισε.* Gebh.

LYSANDRI res habemus apud Plutarch. in vita et alibi. Thucydidem v. Xenoph. Græc. Histor. ii. et iii.

Diod. XII. XIII. Polyzænum I. et VII. tin. I. 5. II. I. IV. I. Cic. passim.
 Pausaniam passim. Justin. v. Fron- Boecler.

VII. ALCIBIADES.

CAP. 1. *Alcibiades*] De hoc Plato in *Sympos.* Thucyd. lib. vi. Diodor. xiii. Plutarch. Athenæus, et Cicero; Valer. lib. i. 8. lib. iii. 2. lib. vi. 9. lib. viii. 6. Frontin. ii. 5. et 7. lib. iii. 2. 6. 9. 11. et 12. Just. lib. iv. et v.

Savaro. Adde Xenoph. Hist. Gr. i. Polyæn. i. Ælian. Var. Hist. xi. 7. Isocrat. Oratione de bigis. Suidas. *Boecler.* Imaginem ejus e gemma exhibent imagines Ursini numero 4. hac forma:

Apud Fulvium Ursinum
in Gemma.

Est et in nummo, qui penes me est, caput Alcibiadis imberbecum inscript. 'AAKIBIAΔHΞ: in postica parte Cupido avem manibus dimittens, pone fax, pharetra et arcus.

Cliniæ filius] Genus Alcibiadis copiose exponit Isocrates in Oratione περί ζεύγους, quæ habetur ab Alcibiadis filio; et Plutarchus in Alcibiade. *Lamb.*

Vel in vitiis, vel in virtutibus] In extremo vitæ eadem hic Nepos et Plutarchus. Vide et in Chiliaste proverbium 'Sileni Alcibiadis.' Et ipse Dioscuris se similem jactabat, qui alternis immortales fierent: quod utramque fortunam experiretur, nunc prosperam nunc adversam: nunc civium suorum gratiam haberet, post

odio laboraret. Auctor Ælianus lib. xiii. 38. *Schott.*

Natus in amplissima civitate] Sic Mss. et Vulgati, præter Ald. et Lamb. qui *nam* legunt. Infra in fine Alcibiadis: 'Cum Athenis splendidissima civitate natus esset.' Similiter in Attico. *Savaro.*

Summo genere] 'Εν δ' εὐγενείᾳ καὶ πλοῦτι πρώτος Ἀθηναίων. Diod. xiii.

Formosissimus] 'Ἦν δὲ τῇν ὕψιν καθ' ὑπερβολὴν εὐπρεπής. *Idem.* Unde vultus Alcibiadis paradigma proverbiale est formæ speciosissimæ. Aristænetus: Τοιοῦτους εἶδει πλάττεσθαι τοὺς ἐρμῆς μᾶλλον ἢ κατὰ Ἀλκιβιάδου μορφήν. Alcibiadis speciositas etiam Petronio celebrata. *Barthius.* Idem quoque testatur Plutarchus in ejus vita;

Athenæus, XII. et XIII. pulcherrimum fuisse Alcibiadem retulit et eam per plurimam ætatis partem nutritivisse, calceosque varios gestasse, ac cum exercitus etiam dux esset, pulchritudinem præ se ferre studuisse; non enim puer tantum et adulescens pulcher fuit Alcibiades (ut ait Plutarchus) in omni ætatis gradu maximum semper decorem prætulit. *Magius. Formosissimus*] Proverbio Græci dicebant 'Αλκιβιάδων μορφή, de forma speciosissima. Meminerunt plurimi veterum. Et hinc est 'Αλκιβιάδης, θυχεῖλές herba, qua ad formæ venustatem uti solebat Alcibiades, ut a medicorum filiis creditum. *Keuchen.*

Consiliique plenus] Supra in Pausan. 'Imprimis omnium Persarum et manu fortis, et consilii plenus.' *Savaro.*

Imperator fuit summus] Κατὰ τὴν στρατείαν ἕριστος. Diodor.

Disertus] Ἦν γὰρ λόγῳ δυνατός, et statim δευότατος ἦν εἶναι. Idem.

Et tanta erat commendatio oris] Co-dex Danielis, Quod tanta, &c. Venustatem, muliebrem ducimus; dignitatem sive commendationem oris, virilem. Id Euripidi apud Stobæum est εἶδος ἕξιον τυραννίδος, forma Principe digna, quam 'decorem oris' vocat in Tito Tacit. Hist. III. 1. *Keuchen.*

Dives; quum tempus posceret] E-mendatio Lambiniana, Idem cum tempus posceret. Alii libri, Deinde cum tempus. Iterum alii, Dives cum tempus posceret. Distinguendum: Dives; cum tempus posceret. Quasi cæteroqui inter se pugnarent divitiæ ac labor, dicit utraque in Alcibiade convenisse. Nam revera opes desidiam, luxum, ac laboris fugam pariunt. Cato apud Sallust. Catilin. 'Opulentia negligentiam tolerabat.' Tacit. Ann. VI. 27. *Gebhard.* Non absimile illud Diodori, ἐν δ' εὐχρησίᾳ καὶ πλοῦτι πρῶτος Ἀθηναίων. *Schott.* Hanc morum et ingenii inæqualitatem ex Satyro refert Athenæus lib. XII.

Laboriosus] In Timotheo: 'Fuit

enim disertus, impiger, laboriosus, rei militaris peritus.' *Savaro.*

Non minus in vita quam victu] Præclare hæc mihi ut spuria et aliunde inculcata ab Ultrajectino Editore omissa videntur. Diodorus: τῆς ψυχῆς λαμπρὸς καὶ μεγαλεψύχολος. *Gebhard. Schott.*

Affabilis] Quæ virtus maxima in Principe, ut ait Plinius in Panegyrico. Hinc inter epitheta boni Principis a Polluce Imperatori Commodò præscripta, εὐπροσῆγορος, εὐέτακτος, μελιχρὺς, προσῆλγος. *Keuchen.*

Temporibus callidissime inserviens] Unde illum Chamæleonti comparat Plutarchus; quem in hoc etiam vincebat, quod Chamæleon se colore candido simulare non potest. *Inserviens*] Ita vulgati, male. *Legendum serviens.* Infra Hamilcare: 'Paci serviendum putavit.' Lucanus ad Pison. 'Temporibus servire decet, qui tempora certis Ponderibus pensavit.' Cicer. Attico: 'Servire temporum cum necesse sit.' *Gebh.* Sed *inserviendi* voce hac ipsa vita Noster ea ratione usus est.

Idem simul ac se remisit] A negotiis in ocium, a labore in voluptates se transdiderat. Hinc 'remissiones' Tacito in Vita Agricola cap. 9. 'Tempora curarum remissionumque divisa;' quæ Ann. lib. II. 23. 'delinimenta curarum ac periculorum' vocat. Senec. Hercul. Fur. vs. 476, 'Post multa virtus opera laxari solet.' Similis Alcibiadi Mæcenas, de quo Paternus lib. II. 88. 'Simul verò aliquid ex negotio remitti posset, otio ac mollitie ultra feminam fluens.' Ubi enim remissio est intempestiva ac nimia, vitio ac vituperio non caret. Nepos de Iphicrate: 'Sed in labore remissus nimis parumque patiens.' P. Syrus: 'Arcum intensio frangit, animum remissio.' Cæsar de Bell. Gall. lib. II. 15, 'Quod his rebus relanguescere animos, eorumque remitti virtutem existimarent.' *Gebhard.* *Tantum inesse dissimilitudinem*] Mem-

bonam, tantum esse. Utrumque verbum expandit Magias, neque necessarium. Schott. De eo Valerius: 'Cujus nescio,' inquit, 'utrum bona, an vitia patriæ perniciosiora fuerunt: illis enim cives suos decepit, his affixit.' Gebhard.

CAP. 2. *Eduotus est in domo Pericli*] Ma. *Pericli*; ut supra *Neocli* pro *Neoclis*, et *Procli* pro *Proclis* in Agesilao. *Idem*.

Privignus enim ejus] Immo sororis Periclis filius, sive ἀδελφιδός, ut tradit Diodorus Siculus lib. XII. Ἀλκιβιάδης δ' ἀδελφιδός, ὁρφανὸς ὢν, τρεφόμενος παρ' αὐτῆς, καὶς ὢν καὶ ἡλικίαν. Sic Suidas, et Gellius, lib. xv. 17. 'Cum apud avunculum Periclem puer artibus ac disciplinis liberalibus erudiretur.' Lambin. Plutarchus in Alcibiadia vita, ei Periclem curatorem fuisse dicit. Sic et Isocrates in Jugo. Quæ sane probabilis causa fuisse videtur, ut apud eum Alcibiades educeretur. Quo fit, ut Probi contextum mendo non vacare suspicer. Pericles autem si non Alcibiadis, ejus tamen uxoris vitricus fuisse videtur: quando quidem Hipponici filiam (ut Probus et Plutarchus testantur) quam Hyparetam nominat Plutarchus, Alcibiades uxorem habuit. Hujus vero Hipponici conjugem in uxorem postea duxit Pericles, ut idem in Pericle testatur. Scimus tamen, ex hac Hyparetam Pericli editam, a Plutarcho non dici, Calliam vero maxime, quem idem Plutarchus a nonnullis, Alcibiadis socerum dictum fuisse retulit. Magias.

Eruditus a Socrate] Licet hoc ex Platone et Xenophonte cognoscere, quanquam Socrates in Apologia a Platone scripta, negat se cujusquam magistrum fuisse. Sed hoc facile solvi potest. Lambin.

Socerum habuit Hipponicum] Isocrates περὶ τοῦ εὐγόνου, in qua Orat. loquitur Alcibiadis filius: μετὰ δὲ ταῦτα τὴν μητέρα τὴν ἡμετέραν ἔχημεν, ἡγοῦμαι γὰρ καὶ ταύτην εὐρισκίαν. αὐτὸν λαβεῖν δ

γὰρ πατὴρ αὐτῆς Ἰππόνικος πλοῦτος μὲν ἦν πρῶτος τῶν Ἑλλήνων, γυνὴ δὲ σόδοις ἰστέρος τῶν πολιτῶν. *Idem*.

Omnium Græcæ linguæ eloquentia disertissimum] Lambinus: *Omnium Græcorum divitissimum*. Cui tamen nulum e doctoribus auscultasse adhuc video. Vulgati libri præferebant, *Græcæ linguæ eloquentia disertissimum*. Verum Excerpta P. Danielis, et membranæ Schotti. *Omnium Græcæ linguæ eloquentia disertissimum*. Quæ lectio cum sit stabilita veteribus libris, cur conjecturis nihili lectoribus imponatur? Intelligit vero Hipponicam eloquentia istas inculentas opes acquisivisse. Gebhard. Confirmat lectionem receptam Giosanus ad Lucretium dicto *Refutatus*. *Omnium Græcæ linguæ*] Plutarchus Hipponicum non disertissimum: sed magna Athenis ob divitias et nobilitatem generis auctoritate potentique præditum fuisse. Magias.

Neque plura bona reminisci] Neque plura bona excogitare. Sensus est: Si Alcibiades sibi ipse fortunam fabricare atque componere vellet, non posset memoria ac mentis discursu plura bona excogitare. Bona veluti uno fasce comprehendit Valerius Max. lib. vi. 9. ext. 4. Nobilitatem eximiam, abundantes divitias, formam præstantissimam, favorem civium propensum, summa imperia, præcipuas potentie vires, flagrantissimum ingenium. Gebhard.

More Græcorum] *Amore*, Gifanii Codex, qui *amor amicitia* M. Tullio in Tuscul. iv. dictus, ut explicat Anton. Muret. Var. Lect. lib. xv. 4. Schott. Ambiguum sane hoc est: Viri enim in rep. clari aut sapientia doctrinaque nobiles, adolescentulos bono ingenio præditos amabant, quæ a turpibus studiis vitæ, cum perpetuo illis adessent, abducerentur. Erant etiam Græci παιδαγωγοί. Quare et Socrates et Alcibiades non bene ob id audiverunt. Notam est, quid

de hoc amore senserit Bion Borysthenites in Laërtio. *Long.* De quo vide Xenophont. *Λακκ. πολ.* Plutarchum, Theodoretum, Lucianum, Petronium, et alios. *More Græcorum*] Scriptum fuerat in Danielis et Gifanii membranis amore. Ut sit, *amatus est a multis amore Græcorum*; καὶ Ἀγρικλὸν σχῆμα, ut loquitur Suidas. Sunt enim Græcorum palilogiæ, ἔβρον ἔβροξεν, μαίαν μαίεσθαι, χαρὸν χαίρειν, aliæque id genus, non transmarinæ solum, sed et Romana civitate a veteribus donatæ. Sic ‘mori morte,’ ‘cadere casu,’ et alia apud auctores. *Keuchen.* Respicit ad illud quod dixerat in præfatione, ‘Laudi in Græcia ducitur adolescentulis.’

Plato in Symposio] Cujus verba longiora sunt, quam ut heic adjungam. Laërtius in Vita Socratis accusatum fuisse dicit, quod contra jus et fas homines corrumperet. Nisi forte hoc alio spectat: nam et citra impudicitiae notam aliis etiam modis corrumpi possunt adolescentes, quod Aristoph. in Nebulis arguit; juvenum corruptions a Socrate patratas, non ad impudicitiam, sed improbitatem et reliqua facinora referens, *Magius.*

Se pernoctasse cum Socrate] Respicere videtur ad παιδεραστίας, quam Plato vocat de Leg. lib. ι. τὸ παρὰ φύσιν τόλμημα, D. Clemens lib. vi. Constat. Apost. cap. 27. παρὰ φύσιν βδελυκτὴν μίξιν, alibi, παρὰ φύσιν κακὸν, adulterium contra naturam. Lactantius De Fals. Relig. i. 3. De qua insigniter Tatianus contra Græcos: παιδεραστία μὲν ἐπὶ βαρβάρων διόκεται, προνομίας παίδων ἀγέλας, ὅσπερ Ἰππων φορβίδων, συναγείρειν αὐτῶν πειρωμένον. Juvénal. ‘Nonne putas melius, quod tecum pusio dormit?’ &c. *Keuchen.*

Ac filius a parente] Præter Platonem et Plutarchum Petronius: ‘Non tam intactus Alcibiades in præceptoris sui cubiculo jacnit.’ *Savaro.*

1. CAP. 3. *Belle Peloponnesiacæ*] Has

jas initium vidit Pythodori magistratus. Thucydides, ubi de eo agit, lib. ii. Καὶ Πυθόδωρον ἐστὶ δὲο μῆρας ἔρχοντες Ἀθηναίους. Consentit Dionysius Halicarnass. in Isocrate, ubi dicit, ‘matum cum oratorem anno v. ante bellum istud Peloponnesiacum.’ Eusebius quoque in hoc ipso anno: ‘Ὁ Πελοποννησιακὸς συνέστη πόλεμος. Alii sequente anno, et archonte Euthydemo incepisse tradunt. In his Anonymus et Diodor. lib. xii. Et hic Romæ conditæ fuit cccxxiii. de quo Aul. Gell. lib. xvii. 21. *Meursius.*

Syracusani] Describitur hoc bellum a Thucyde lib. vi. et Justino lib. v. *Longol. Mag.* Contigit anno xix. Peloponnesiaci, qui tertius Siculi.

Duo præterea collegæ dati] Collegas vocabant legitimæ ejusdam militiæ socios. Epaminonda: ‘Haberetque collegas duos, quorum alter erat Pelopidas.’ Et hinc *collegium*, τῶς στρατιωτικῆς, ut explicat vetus Glossarium. *Keuch.* Præfectus classis interdum solus imperium tenebat, sed frequenter cum collegis pari potestate præditis, ut hic Alcibiades cum Nicias et Lamacho, qua de re Schefferus in de Milit. Navali lib. iv. 5. Causa erat, ne imperii summam uni, si dominationem affectaret, infelicitè committerent; sed ejus cupiditates collegis additis cohiberent. Plutarch. in Alcib. de ea cautione Forstnerus in Taciti Ann. ii. plura. *Loccen.*

Nicias et Lamachus] Cod. P. Danielis, *Mitia et Lamachus.* Sed emendandum, *Nicias et Lamachus.* Nam aperte in Justino: ‘Creantur duces Nicias et Alcibiades et Lamachus,’ qui pari potestate præditi erant cum Alcibiade. Hæbit autem hic imperium aliquando solus, non tamen perpetuum, sed ut voluntate populi delatum, ita ab ejusdem etiam arbitrio suspensum. De qua re Thebanorum legem commemorat in Epaminonda Nepos: ‘Lex erat Thebis, quæ morte mactabat, si quis imperium

diutius retinisset, quam lege præ-
scriptum foret.' Ceterum a Romanis
etiam observatum, ut summo Duci
(Pollux *στράταρχον* vocat, frequentius
alii *στρατηγόν*) in prælium ituro bini
collegæ ejusdem potestatis adjunge-
rentur. *Keuchen*.

Omnes Hermæ] *Ἡδὴ δὲ τοῦ στόλου
παρεσκευασμένου, τοὺς ἑρμᾶς, τοὺς κατὰ
πῶλον παμπληθεῖς ὄντας συνῆλθ' ἐν μὲν
ρυκτὶ περικοπήναι.* Diod. Sic Thucy-
dides lib. vi. Plutarchus, Andocides
in. Orat. περὶ τῶν μυστηρίων. Erant
autem Mercurii statuæ lapideæ, quæ
in vestibulis ædium vel publicis viis
super columnas constitui ornatus cau-
sa solebant; quadratæ, et ad cubi
figuram conformatæ, nimirum sine
manibus; quod omnem rem (ut scri-
bit Festus) sine manibus sermo con-
ficiat: quibus corporis partibus qui
carent, *κύλλοι* vocantur, ex quo Mer-
curius Cyllenius dictus est. Vide
Thucydidis Scholiastem, Suidam, et
Macrobium Saturn. i. Plutar. in Ser-
mone, *ἐὶ πρεσβυτέρῳ πολυτερέων*, scri-
bit, Mercuriis afficta fuisse membra
virilia intenta ac porrecta, manus
autem et pedes detractos; ut signifi-
carent veteres, se senes non deside-
rare, qui corporis muneribus fungan-
tur. *Lamb*. Quod et Romæ in ædi-
bus Cardinalis de Cæsii vidi, et patet
ex dicto Philosophi, qui in gulosum et
libidinosum adolescentem tempestive
lausit, quod similis esset τοῖς ἑρμᾶς,
qui nihil nisi caput et penem habe-
ret. *Scaliger*. Romani in triviis Her-
mas illos habebant erectos; Atheni-
enses præ foribus suarum ædium.
Ælian. Var. ii. 41. Idque porrecto
cum veretro. Τοῦ δὲ ἑρμῆος τὰ ἀγάλ-
ματα ὅρῳ ἔχων τὰ αἰδοῖα ποιοῦντες;
Herodot. quos summa cum religione
observabant. Scholiast. Juven. Plu-
tarchus vocat ἑρμᾶς λίθινους, quia ma-
teria, ex qua fiebant, vel marmor erat
vel lignum aut lapis. *Keuchen*. Hos
primum ab Hipparcho Athenis erec-
tos Platina in Dislogo De laeri cupid-

tate docet ejusque usum describit.
Locus elegans. *Longol*.

Athenis] *Glossema* puto, nam Athe-
nas oppidum absolute vocare solet.
Sup. i. 5. et ii. 10.

Deicerentur] Immo circumcideren-
tur aut mutilarentur. Sic enim Thucy-
dides: *Καὶ ἐν ἑσπεῖς μὲν ρυκτὶ οἱ πλεί-
στοι περιέκοψαν τὰ πρόσωπα.* *Lamb*.
Sic alii τῶν ἑρμῶν περικοπήν vocant.
Deicerentur] Veteres nonnulli *dei-
cerentur*, ἀρχαῖως, καὶ κατὰ συναρπείαν,
unde *deiceretur* in Excerptis. Nam
deicio dicebant antiqui, pro *deicio*;
ut in aliis compositis. *Keuch*.

Qui ante januam Andocidis erat, *Ando-
cidis*que *Hermes* vocatus est]. Sic
Lamb. constituit, historiam, ut ait, et
veritatem secutus. Allegat autem
Æschinem adv. Timarch. Andocidem,
et Plut. ii. cit. et Harpocrationem:
qui omnes hunc lapidem prope dô-
mum Andocidis, et a tribu *Ægeide*
positum, ac Andocidis *Hermem* dic-
tum fuisse tradunt. Quare perperam
nonnulli: ante januam ejus erat, ut
etiam *Magio* observatum. In seqq.
mire variant libri. Plerique vulgati:
*Andocides*que vocatus est. *Savar*. et
Schotti codd. *Androclides*, quod hic
recte rejecit. *Ms. Boecler*. qui ante
jan. erat, *Andocides* vocitatus est. Sed
longe auctius *Ed. Ultraj.* et cod. *P.*
Danielis. Nam illa: *Itaque ille, postea*
Mercurius Androclides vocitatus est.
Hic: erat *Androclidi*; itaque ille postea
Merc. Androclydes vocitatus est. Unde
sic puto scripsisse *Nepotem*: qui
ante januam erat *Andocidi*. itaque illa
postea *Mercurius Andocidis* vocitatus
est. Nam ad hunc plane modum *Plut.*
in Alcib. p. 201. F; ubi de Andocide
ob *Hermas* truncatos in vincula con-
jecto: *ὅσοις τὸν δὲ οὐχ' ἤκουσα τῆς τῶν
ἑρμῶν περικοπῆς ἐποίησεν ὁ μέγας ἑρ-
μῆς, ὁ πλησίον αὐτοῦ τῆς οἰκίας ἀνάθημα
τῆς Αἰγυπιοῦ φυλῆς ἱερούμενος. ἐν γὰρ ἀλλο-
γῶς πάντων τῶν ἐπιφανῶν, μόνος σχεδὸν ἀκεί-
ριος ἔμενε. διὰ καὶ νῦν Ἀνδοκίδων, καλεῖ-
ται, καὶ πάντες οὕτως ἀναμύθουσι, τῆς*

ἀντιγραφῇ ἀντιγραφουμένης. Vides postea demum ita dictum; quæ ceteri defecti essent. Id quod indicant quæ in Ed. Ultraj. et Ms. Dan. sunt adjecta. Ea ut in aliis codd. omittentur, fecit repetitio nominis *Andocidis*. Sæpe enim librarii cum vox aliqua in eadem periodo vel etiam pagina his occurreret, quæ interjacebant, festinatione vel errore omiserunt. Cujus rei illustre exemplum Josephi Liber *περὶ λογισμοῦ ἀντιγραφῆτος*, sive, ut vulgo inscribitur, 'de Maccabæis,' præbet. Nam is hæc una causa in editis codd. misere mutatus est, ut e membr. vett. apparet, e quibus eum aliquando longe auctiorem purioremque dabimus. Id ergo heic quoque factum. Certe in codice Boecler. hac ratione peccatum esse, manifestum est. Ceterum Nepos *Andocidi* scripsit, ut alibi *Negeli*, *Proeli*, *Perichi*; ut item alii *Thucydidi*, *Euripidi*, *Archonidi*, *Timarchidi*, *Persi*, *Demostheni*, *Aristoteli*, &c. gignendi casu dixerunt; de quo Voss. de analog. II. 9. Quanquam autem in eo Herma *Andocidis* nomen non erat inscriptum, ut e Plut. colligitur, tamen in alio fuit, quem capite truncatum Ursini Imagines n. 13. exhibent, cum inscr. *ΑΝΔΟΚΙΔΗΣ ΑΕΩΓΟΡΟΣ ΑΘΗΝΑΙΟΣ*.

[Quod non ad privatam, sed ad publicam rem pertineret] *Thucyd.* καὶ ἐν συννομισίᾳ ἅμα νεωτέρων πραγμάτων καὶ δήμῳ καταλόγου γεγενῆσθαι.

[Magnus multitudini timor est injectus] *Infra Dione*: 'Quod factum omnibus maximum timorem injectit.' *Plutar.* Πολλοὺς καὶ τῶν περιφοροῦντων τὰ τοιαῦτα διετράφε. *Lambin.*

[Quæ libertatem opprimeret] *Μὴ τὴν δημοκρατίαν καταλύσει.* *Plutarch.*

[Populi] *Lambinus* populi contra liberos expungit. *Schott.*

[Hoc maxime convenire in Alcibiadem videtur] *Aliter Diodor.* lib. XIII. ὄντος (privatus quidam et inquilinus) ὄντος (Alcibiadem) ἐξελύγας κατέφευγε.

μὲντος ὄντος, τῶν δὲ ἄλλων ὅδ' ἔχοντος τῆς πρῆξος ὁδὸς εὐρεῖν ἵδουσαν. Et paullo post odio private plarium hoc periculum Alcibiadi intentatum innoxio addit, et calumnie non levem adjecisse speciem factum Argis, quæ quidam, qui privato ejus hospitio continebantur, populi imperium dissolvere aggressi, universi a civibus conclusi sunt. *Gebhardus.*

[Quod et potentior] Hinc *Aristoph.* in *Ranis* eum leoni comparabat, quem in urbe ali hand expediret. Si vero aleretur obsequendum ejus moribus esse. Ita *Polybius* Hist. lib. V. ubi de *Cleomene* loquens haud dubie *Aristophanis* dictum in animo habuit, 'Non tutum leonem et pecudes in eodem stabulo contineri.' *Loccen.*

[Multos enim liberalitate devineras] Liberalitatem populus largitionem indiget, et istis largitoribus criminum novarum affingit. *M. Manilius* Capitolinus cum addictos propria pecunia liberaret, regni affectati suspitione in carcerem est coniectus. *Vid. Liv.* VI. 14. Liberalitas ergo pro largitione. *Cæs. de B. G.* I. 16. 'Magna apud plebem propter liberalitatem gratia cupidum rerum novarum.' *Gebh.*

[Plures etiam opera forensis] *Opere*, *Ms. meus.* Non ita recte: 'Opella forensis' *Horatio* lib. I. *Epist.* 7. *Valer.* lib. III. 8. *Ext.* 4. 'experimentum, cum efficacis opera forensis, tum fidei non latentis.' *Savaro.* *Vide Athenæum* lib. X. *Audax* isthic narratur Alcibiadis factum, quomodo a reis exemerit Hegemonem Thasium, deletio scilicet digito, quem saliva oris imbuerat rei nomine, scriba et pmtore vidente. *Longol.*

[Sua reddiderat] Sic legendum, quomodo habent *Codices* emendati, non quomodo alii mendosi, *reddiderat*. Licet etiam legere, *redegerat*, idque ex vestigiis antiquæ scripturæ; quomodo interdum loquitur *Cæsar.* *Lambin.* Loquuntur et ad hunc modum *Græci*,

ἰσως κατασκευασθέντα. Herodian. l. Diador. Gebhard.

[Sed etiam timorem] Non est nove dictum; ut censet Monstrolliensis. Bospertius: 'Vulneribus didicit miles habere metum.' Gebh.

[*ὄψεσθαι plurimum et prodesse*] Hinc Timon ille, quem *μυσθόπορος* Lucianus singulari libello iuducit; Alcibiadem adamabat, quod præsagiret magno illum malo fore aliquando Atheniensibus. Plutarchus. Schott.

[*Aspergebatur etiam infamia*] Curt. lib. x. fin. 'Hæc utouaque sunt tradita, eorum quos rumor asperserat, non potentia exstinxit.' Apulei. lib. viii. 'Indicio morum tamen improbatum, repulsæ contumelia fuerat asperata.' In Vatinius: 'Ne qua ex summa tua indignitate labes illius dignitati adspargatur.' Gebh.

[*Quod in domo sua facere mysteria dicebatur*] Καὶ τὰ μυστήρια ἑμα ἐς ποιεῖται ἐν ὕβρει. Thucyd. Explicatas ista a Plutar. referuntur, quare ejus verba adscribam: 'Ἐν δὲ τοῦτο δόξουσιν τινὲς καὶ μετοίκους προήγαγεν Ἀνδροκλῆς ὁ Θηριαγωγὸς, ὅλλων τε ἀγαλμάτων περιποιῶν, καὶ μυστηρίων παρ' οὐκὸν ἀπομιμήσεις, τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ τῶν φίλων κατηγορεύοντας. Longol. Mysteria, id est, Cereris sacra arcana. Justinus lib. v. criminis hujus mentionem faciens, 'mysteria Cereris initiorum sacra dicit.' Inde Strabo viii. 'Eleusina Cereris templum mysticum' vocat, propter Cereris sacrorum secreta. Mag. Duo sacra diversa Cerealia celebrarunt Attiei diversis mensibus, sed conjunctis, Ἐλευσῖνα αὖ Θεσμοφῶρτα. Eleusinia Boëdromione mense agitantur; Thesmophoria, sequente Pyanepsione. Inde auctores Veteres hæc duo mysteria passim confundunt. Salmasius. Τῇ ἐκείνῃ Βοηδρομιῶντι qui accipiebant mysteria (quod *μυσθόσθαι* dicitur, Tertullian. dicit *instituere*) vocabantur *Μύστροι*. Quinquennio autem ineunte, eadem ἐκείνῃ Βοηδρομιῶντι, dicebantur *ἐνόςτροι* καὶ

ἑσπεῖ. Alia sunt *ἐμνερῶν* μυστήρια. Hæc autem *μυσθία* dicebantur, ut illa *μυσθία*. Hæc quinquennialia, illa triennialia. Et hæc semper celebrabantur nocte, quæ sequebantur *τῇ ἐκείνῃ Βοηδρομιῶντι*, statim post occasum Solis, plenilunio. Scal. De his Casaubonus Exercit. xvi. 48. Pettit. Comm. ad Leg. Att. lib. i. Jac. Gœthefred. Exercit. 2. de Ecclesia, in primis Meursius pecul. lib. quem Eleusinia inscripsit.

[*Quod nefas erat more Atheniensium*] Immo capitale: de quo vide præter scriptores modo laudatos Bernegg. ad Justin. v. 5. ab hoc crimine purgat eum Isocrates Orat. de Bigis.

CAP. 4. *Hoc crimine in contentionem ab inimicis compellabatur*] Alii, hoc crimine in concione ab inimicis compellabatur. Quam correctionem ingenio Claudii Puteani debitam prodixit Lambinus, probavitque P. Daniell. Neque ipse inficior, *compellare* esse *κατηγορεῖν*, et crimine aliquem appellare. Infra Timoleonte: 'Quin eam fratricidam impiumque detestans compellaret.' Cicer. in Epist. 'Quibuscum parum procederet, ut ulla lege mihi poneret aconsatorem, compellari ea lege me voluerunt.' Sed ear veterem scripturam et Latinissimam postferamus? Reposui itaque; *Hoc crimine in contentionem ab inimicis compellabatur*. Invitus et quasi ob torto collo ab adversariis Thessalo Cimonis filio et Androcle, trahebatur ad dicendam causam. Gebhard. Giffan. cod. et Longol. *in contentione compellabatur*. Id est, forensi in lite appellabatur. Schott.

[*Ut, si quid de se agi*] Lege Thucyd. Plutarch. Xenophont. et Isocratem *περὶ τούτων*.

[*Invidia crimine*] Ultrajectin. *invidia criminis*. Schott. Non dixit *invidioso crimine*, sed *invidia crimine*: quasi Alcibiades nullam aliam ob culpam in contentione compellaretur, aut in judicium vocaretur, quam quæ

invidia laboraret. Lambin. Pertinent hæc verba Diodori lib. XIII. *Τούτων δὲ πρῶτον μὲν, &c.* Etiam Sycophantas magnis præpositis præmiis ad eam rem invitatur, ut idem paullo ante libri initio prodidit. Gebh.

Quiescendum in præsentī] *In præsentia*. Magius edidit. Venit aliquando in mentem, rescribendum videri, *in præsens* rati. Schott. *Ἐθέλοντος δὲ τό τε κρίνεσθαι παραχρήμα, &c.* Xenophon *ἙΑΛ.* lib. I.

Quia nocere se ei non posse] Interpretatio Lambini. Vetus librorum scriptura: *Quia nocere ei non posse.* Quoniam Gifanii Codex *ei* quoque omittit, malim: *Quia nocere non posse intelligebant.* Gebhard.

Quo exisset, ut sic absentem aggredierentur] Editio Parisiensis. *Quo si exisset, ut absentem.* Keuchen. Cod. Leid. *Quo si ex. abs. aggr.* Lego, *Quo si exisset, ut absentem aggredierentur.* Hoc est, quo tam longe recessisset Athenis ut tueri se non posset. Neque enim statim atque urbe exisset, 'sed postquam in Siciliam eum pervenisse crediderunt,' reum fecerunt, ut mox sequitur.

Nam postquam in Siciliam] Justinus lib. v. l. 'Dum Athenienses in Sicilia bellum per biennium cupidius quam feliciter gerunt, interim concitor et dux ejus Alcibiades absens Athenis insimulatur, mysteria Cereris initiorum sacra, nullo magis quam silentio solemniter, enuntiavisse.' Quo crimine purgat ipsum Isocrates, in Oratione *περὶ ζεύγους.*

Non parere noluit] Perperam alii voluit. Præter Plutarchum et Diodorum stabilit hanc lectionem Polyæn. I. *Ἀλκιβιάδης ἀπὸ Σικελίας ἀναχθεὶς ἐπὶ τὴν κρίσιν τῶν περὶ τῶν Ἑρμῶν καὶ τῶν μυστηρίων.* Gebhard.

In triremem] Alii legunt *heic trierem*, quod Græcum *τρίρης*. Polyæn. *στρογγύλης νεὸς ἐπιβάς.* Alii nave Salaminia reduci iussum esse Alcibiadem tradiderunt. Scholia in Aristophan.

Aves; *Ἀθηναῖοι γὰρ πέμπονσι τὴν Σαλαμινίαν Ἀλκιβιάδην μεταστελλόμενοι ἐπὶ κρίσει τῆς τῶν μυστηρίων ἐκμυσήσεως.* Et superius addiderunt *διὰ τὴν περικύπτειν τῶν Ἑρμῶν.* Quæ fuerit autem Salaminia navis, paucis est explicandum: Habebant Athenienses duas in parato naves, quarum quæ Salaminia nominabatur, adhibebatur ad adducendos eos, qui in jus erant vocati, ex traque urbem rebus præerant: altera vero, *Πάραλος* dicta, serviebat sacrificiis. Vide Scholiastem eundem in *Ὀρνίθας* et *Ranas*. Unde et hæc sacra navis appellatur. In Comici *Acharnenses*: *Καὶ ἐπὶ ναὺς τῶν Ἀθηναίων Πάραλος καλεῖται.* Inde intelligendus Polyænus in *Lysandro*: *Ὅτι μὴ μὴ Πάραλος ἔφηνεν Ἀθήνας μόνη τῆς ἡγετῆς ἄγγελος* alibi vocat *ναὺς* sive *τρίρης δημοσίας ταχυναυτοῦσας*, item *ὑπηρέτιδας*, hoc est, *ἐπὶ τὰς τῆς πόλεως χρεῖας πεμπομένας.* Restat, ut quæram, an eadem, vel alia navi restitutos civitati arcessierint? Quamdoquidem Justinus XIII. 5. 'Ob quod factum, missa ab Atheniensibus obviam nave, ab exilio revocatur' Demosthenes. Ut eandem in revocando adhibuisse eos credam, multa persuadent, quæ alibi promam. Gebhard. Vide Thucydidem VI. et Diodor. Siculum lib. XIII. Biblioth. Plutarch. in *Pericle* et in *Lysandro* Critolai de ea dictum adfert. Consulendus et Suidas. Schott.

Thurios] *Ἀχρι μὲν Θουρίου εἶπετο τοῖς μεθήκουσιν, ἐκείθεν δὲ δρασμὴν ποιεῖσθαι. vos eis Πελοπόννησον ἐπεραιώθη.* Græci, *οἱ Θούριοι*, ab oppido Thurio, quod inter Crathin et Sybarin amnes situm erat, olim et ipsum Sybaris dictam. Stephanus: *Θούριοι πόλις Ἰταλίας, ἡ πρότερον Σύβαρις* Thurinos vocat Justinus. *Salmas.*

Independentem evitare tempestatem] Calamitatem atque infortunium capiti imminens et intentatum. Valer. Max. lib. VI. 5. 'Eaque justitia tota illa tempestas ab utriusque fortuna;

et capite depulsa est.' Claudian. de B. Get. 'At vero Italiam quoties circumstetit atrox Tempestas, ipsumque caput læsura pendit.' Tacit. Ann. lib. XI. 31. Curtius lib. X. 34. 'Quantam tempestatem subita serenitate discussit.' Paterc. II. 27. Gebh.

[*Clam se a custodibus subduxit*] 'Εν δὲ θούροις γενόμενος, καὶ ἀποβὰς τῆς τριήρους, ἐκρίψεν ἑαυτὸν, καὶ διέφυγε τοὺς ῥητόντας. Plut.

[*Elidem*] Justinus: 'Tacitus in exilium Elidem profectus est.' Thucydides: 'Ἐπεραιώθη εἰς Πελοπόννησον. Diodorus: ἐκ τῆς Ἰταλίας διαπλεύσας ἐπὶ Πελοπόννησον, ἐφυγεν εἰς Σπάρτην. Ellis autem Peloponnesi regio. Vide Ptolemæum et alios.

[*Thebas*] Bæotiæ oppidum. Nomen ἀπὸ τῆς Θεΐσεως. Vel a Syrorum ܛܒܬ theba. Vel Hebræorum ܛܒܬ. Nugantur Grammatici, qui a *Thebe* Asopi filia ducunt Etymologiam. De qua vide Fungerus, Casaubonum, et alios.

[*Se capitis damnatum*] Thucyd. ὁδωτόν κατέγνωσαν αὐτοῦ τε, καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ. Diodorus: Ἀλκίην ἰρήμην κατέδικσαν θανάτου. Lambinus. Quod cum nunciatum illi esset; 'Dabimus,' inquit, 'ipsum, ut vivum, me non mortuum esse, experiantur Athenienses;' et Lacedæmone receptus, Decelicum bellum a Decelia urbe sic dictum excitavit in Athenienses. Plutarchus in Alcib. Elian. XIII. 38. Schott. Simile quicquam de Hannibale, apud Livium.

[*Eumelpidas sacerdotes a populo coactos*] Aldus et Lambinus constanter; *Eumelpidas* et *Ceryceas*. Quæ lectio a Græcis orta, quam in emendando Nepote alteruter produxit ex verbis Plutarchi: ἐψηφίσαντο δὲ τὴν οὐσίαν ἀποδοῦναι αὐτῷ, καὶ τὰς ἀπὸς ἀποσώσασθαι. πάλιν Εὐμολπίδας καὶ Κήρυκας. Lege Thucyd. VIII. Isocrat. Panegy. et Suidam in Εὐμολπίδαι. Scripti, *Olympidas*, sacerdotes exhibent: unde alii Codices, *Olympiadas*, et alii *Olympia-*

de Savaro. Quidam *Melpedias* legunt, sed manifesto errore. *Lengol*. De Cerycis lege, quæ ad Athenæi librum XIV. 23. notavit Magnus Casaubonus.

[*Devoverent*] Diras imprecarentur, atque execrarentur. Mox enim 'resecrationem' dixit pro dirarum solutione. 'Devotionis' voce utitur et Sallustius in Catil. Conjur. et disertius Plutar. in vita Crassi de Atteio Trib. Pl. legendus Torrentius ad Horat. in Epod. v. ad illud, 'Diris agam vos.' Schott. Aqua et igni interdicerent, sive, ut vulgo loquuntur, excommunicarent. *Cassaneus*. *Lambinus*. Glossæ *devotiones* interpretantur ἐννοίας. Qui alium devovet, diris enim et imprecationibus desigunt ac devinciunt. Quod et 'obsecrare' dicebant: cujus contrarium 'resecrare;' quod est, solvere obsecratione, ac devotione liberare. 'Vota' apud Virgilium, pro devotionibus Magicis. Ἀναθεματίζω in Sacra Scriptura idem volunt significare, quod Patres. 'anathematum vinculis innodare et constringere' sæpe dicunt. *Salmas*.

[*In pila lapidea*] Hoc fere solebat fieri in damnatos, et infamia notatos. Itaque στηλῆτης, infamia publice notatus; et στηλιτευθῆναι dicebantur, quorum bona erant publicata. *Lambin*. *Boecklerus*. Infra, non unam, sed plures fuisse pilas demonstrat, in quibus execratio esset incisa. *Mag*. Nec solum damnationes capitales et proscriptiones, sed etiam mulctæ a Græcis irrogatæ pilis incidebantur. Diodorus XVI. 'Ὁ δὲ Φιλόμηλος ἐπαρόβει τῇ νίκῃ de Locris parta τὰς τῶν Ἀμφικτυόνων ἀποφάσεις ἐκ τε τῶν στηλῶν ἔξεκοψε, καὶ τὰ περὶ τῶν καταδικῶν γράμματα.' Gebhard.

[*Lacedæmonem demigravit*] Plutarchus in Alcibiad. Diodor. XIII. Polyæn. I. Strat. Oros. II. 14. Justin. v.

[*Ibi ut ipse prædicare consueverat*] Exstat popularis concio hac de re apud Thucydidem. *Lengol*.

[*Non adherens patriam*] Immo Lacedæmonios impolit, Atheniensibus adverso prælio turbatis, ultro bellum inferre (Justin. v. 1.) qui non magis Athenis ipsis quam civibus earum parcebat. Sic injuriæ sibi, uti patebat, illatam alienis armis, suoque ductu vindicatum ivit. *Loccen.*

[*Decelium in Attica munierunt*] Nam eo pacto Atheniensibus ceditus cum e regione tum ex argentifodinis intercipiebant. Polyæn. lib. 1. *Δακίλειον αὐτοῖς ἐπταχλῆται οὐκ ἂν ἔτι σθένων, οὐκ τὰς ἀπὸ τῆς χώρας προσδόνων, οὐκ τὰς ἀπὸ τῶν Ἀργυρίων.* Enarrator Aristoph. *Φαῖσθός* 'Αλκιβιάδης μεταχωρεῖ πρὸς Λακεδαιμονίους, οὐς καὶ πείθει 'Αθηναίους ἐπταρχίῃσι Δακίλειαν ἢ δὲ Δακίλεια χώρα ἐν Ἀττικῇ, ἥς τευχισθείης μέγας ὁ κίνδυνος 'Αθηναίους μὴ δύνασθαι ἐξελθεῖν. Gebhard. Lege præter alios Isocratem in Orat. de Pace; Plutarchus tradit Alcibiadem statim, ut Lacedæmonia venit, tria effecisse: primum, ut Spartani Syracusanis auxiliarentur. Alterum, ut bellum inde in Athenienses transferrent. Tertium, quod omnium gloriosissimum, ut Deceliam munirent, perpetuoque præsidio illic posito, obsidione Athenas tenerent.

[*Averterunt*] Cicero pro Sextio: 'Qui mentem optimi viri fictis terroribus a defensione mee salutis averterant.'

[*CAP. 5. Nam quum acerrimi*] Alias odii et timoris causas vide apud Plutarch. et Thucyd. viii. Adde Justinum v. 2.

[*Itaque tempus ejus interficiendi*] *Ἰσχυσαν οὖν, καὶ διεπράξαντο τοὺς οὐκ ὀκνοῦντες ἡρχομένους ἐπιστάτας πρὸς Ἰωνίαν, ὅπως ἀποκτείνουσιν αὐτόν.* Plut. Tempus] Occasionem et opportunitatem. Annibal. 'Tempore dato adiit ad regem.' Infra hac ipsa vita: 'Tempus rei gerendæ non dimisit.'

[*Erat enim ea sagacitate*] Aliter Justin. qui per uxorem Agidis regis, quam adulterio cognoverat, id eum

rescivisse ait.

[*Tissaphernem, Præfectum regis Dæti*] *Τισσαφέρνης τοῦ βασιλέως σαρδάνης δέδωκε ἑαυτόν.* Plut. Vid. Bernegg. notas ad Justin. v. 2.

[*Cujus quum in intimam amicitiam pervenisset*] Morum similitudo se. eos conjunxit: itaque (ut narrat Plutarchus) *Εὐδοκὴ ἦν παρ' αὐτῷ πρῶτος καὶ μέγιστος.* Nam cum Tissaphernes esset malitiosus et rerum improbarum amor deditus, mores Alcibiadis versatiles, et varios et inæquabiles, et singularem ingenii solertiam admirabatur. *Lambin.* Adde Justin. x. 2.

[*Opes senescere*] Minui ac debilitari. Diod. dixit *τὰ τῶν Ἀθηναίων πρῶτα μὲν πλεονεξία.* Cicero dixit 'laudem senescentem,' quæ decreseat vel obsolescat de Orat. 'Laudem alicujus jam prope senescentem ab oblivione hominum revocare.' Liv. lib. xxxv. 'ut cunctando senescerent consilia.' Gebhard. Vide Thucyd. vii. et viii.

[*Cum Pisandro prætor*] *Πισανδρὸς* Diodoro xiv. est *πρωτόπριος*, ut alii notarent, mendose. *Bongers.*

[*Ab hoc destitutus*] Immo a Pisandro adjutum, auctor est Thucydides. Piacet itaque germana Codicis nostri lectio: *Adhoc destitutus*; pro, præterea ab amicis desertus. *Adhoc* enim pro adhuc usurpasse veteres, ad Aurel. Victorem notabamus, et ad Lucret. Gifanici. *Schott.* Vocula hæc in eo significata non semel utitur Tacit. Ann. i. 6. 'Multi adhuc numeri e Germania.' Ann. lib. xii. 20. 'Suscipi bellum avio itinere, importuno mari: adhuc reges feroces.' Gebhard.

[*Per Thrasybulum Lyci filium*] *Λυκεῖ* disertæ membræ omnes. Qui Diodoro ac Thucydidi *Στρατιεὺς* est. *Schott.* Homo juxta Plutarchum *μεγαλοπρεπὴς* tætos.

[*Lyci filium*] Excerpta *Λυκεῖ*, ἀρχαῖος. Et sic in optimis Mss. Nam *Λυκεῖ* pro *Λυκεῖ* dictum *θαλίφης* vete-

sibus frequenti; ut captivos, civis, et similia. *Kuschen.*

[*Suffragante Theramone*] Agnonis filio. *Thucyd.* Καὶ γὰρ ὁ τῆς πολέμιας ἀφρηγόμενος Θεραμένης, ἀπὲρ, εἰ καὶ τις ἄλλος, δόξας εἶναι συνετός, τῷ δήμῳ συν-αβούλευε κατὰ γὰρ τὸν Ἀλκιβιάδην. *Diodor. lib. XIII.*

[*Plebisicite*] Ita noster *Codex*, et post *Longolium Lambinus*. *Gifasii* tamen *achedas*, et *Ultrajectina* Editio, *populiscite*, quod rarius est. Ut et infra in *Epaminonda*: 'populiscite non paruit'; atque in *Phocione* scriptus liber et *Ultraject. Schottus*.

Parique absens imperio præficiuntur Membræ nostræ integre, parique abiens imperio reficitur. *Idem.*

Tanta commutatio rerum facta est] De qua vide *Isocratem* περὶ γέφυρας, et *Diodoram lib. XIV.* μετὰ δὲ τινα χρόνον τυχὸν τῆς καθέτης καὶ θυρώμεως ἡγησάμενος, πολλὰς μὲν μάχαις ἐπέστησε Λακεδαιμονίοις, καὶ τέλος τὰ τῶν Ἀθηναίων πράγματα πεισθέντα πάλιν ἡγεῖσθαι. Mutato autem duce mutari fortunam quoque in utramque partem observandum est. *Claudian. in Eutrep. lib. II. 515.* 'Cum duce mutata vires: Byzantia robur Fregit luxuries Ancyranique triumph.' In pejorem *Polyen. lib. V.* τούτων πραχθέντων οἱ Καρχηδόνοι στρατηγούς ἄλλοις χρησάμενοι, καὶ πολλὰς ἠττάμενοι, καὶ ἄλ-λως κωδωνεύοντες. In meliorem ibid. quæ verba huc proprie respiciunt: καὶ οἱ Καρχηδόνοι πάντες περὶ ἀρχοῦντες τῷ Γέσκωνι διετέλεσαν, ὅς ἀγαθὸν στρατηγὸν, καὶ ἀρίστην μεταβολὴν τῆς τοῦ πολέμου ρίπης ἀγάντος νικῶντος τοῦ Γέσκωνος ἐκ ταῖς μάχαις διὰ τὴν τῶν ἀρχομένων εὐνοίαν καὶ προδοσίαν. Locum infra *Hamile.* sed extremo, vide ipso. *Tanta commutatio rerum*] *Cæsar Civil. lib. III. 68.* 'Sed fortuna, quæ plurimum potest, cum in reliquis rebus, tum præcipue in bello, parvis momentis magnas rerum commutationes effecit.' *Idem Comm. lib. VI. 12.* 'Adventu Cæsaris facta com-

mutatione rerum: μεταβαλόντων τὰν πραγμάτων. *Attius Bruto*: 'Nam id, quod de Sole ostentum est tibi, *Populo* commutationem rerum portendit fore.' Infra *Dione*: 'has tam prosperas res secuta est subita commutatio.' *Cicero*: 'O miseram et in brevi tam celerem *Reip.* commutationem!'

[*Pacem petere*] Post pugnam scilicet navalem ad *Cyzicum* pugnatam, in qua *Minidarus Lacedæmoniorum* imperator pugnavit ab *Alcibiade* interfecit; ut tradunt *Xenophon lib. I. de rebus Græciæ*, *Diodorus lib. XIII.* *Plutarchus* in *Alcibiad.* *Polyæn. I. Strat. Lambin.*

In quibus ducentas naves] Ἦγον γὰρ τῶν ἡλικυῶν νῆων οὐκ ἐλάττωσι διακοσίαν. *Diodor.*

Quarum expugnaverant complures] *Cod. P. Dan. quarum expugnarent quamplures.* Lege quas. *P. Daniel.*

In his Byzantium] *Diodorus Siculus* eodem libro tradit, prodicione a quibusdam Byzantiis facta, *Byzantium* ab *Alcibiade* noctu scalis ad murum admotis esse captum. *Plutarchus* eum *Diodoro* congruens, unum ex proditoribus *Anaxilaum Byzantium* nominat. *Xenophon* 'ΕΛΛ. A. hos proditores enumerat, *Cydenem*, *Aristonem*, *Anaxicratem*, *Lycargum*, *Anaxilaum*: qui postremus, *Lacedæmone* postea proditoris accusatus, dixit, se, qui *Byzantius*, non *Lacedæmonius* esset, non urbem prodidisse, sed uxorem et liberos fame pereuntes servasse, quod omne frumentum *Clearchus Lacedæmonius* suis militibus daret; et ita absolutus est. *Lambin.*

[*Clementia*] Nam et *Byzantiis* urbem reddiderunt, in societatem receptis, et in *Lacedæmonios*, qui ad aras confugerant, non sævierunt, sed *Athenas* miserunt; ut de illis suo arbitrio populus statueret. *Idem.* *Atheniensium* in victos *clementiam* prædicat *Diodorus XIII.* *Suadet idem M. Tullius Offic. lib. I. de belli gerendi*

ratione. *Schott.* Fortissimus hic subruendorum hostium aries, moderatio in victoria, et clementia in victos. *Curt.* xi. 4. 'Alexander, quanquam belli auctoribus jure poterat irasci, tamen omnibus venia data, et obsidibus acceptis, ad proximam deinde urbem castra movit. Obsides ducebantur ante agmen, quos cum e muris cognovissent, utpote gentis ejusdem; in colloquium vocaverunt. Illi clementiam regis, simulque vim commemorando ad deditionem eos compellere.' *P. Syrus*, 'Perpetuo vincit qui utitur clementia.' Vide *Curt.* lib. vii. 60. lib. viii. 41. *Diodor.* lib. xv. *Gebh.*

Ita praeda onusti] Alii Codices habent, *inde.* *Mag.* *Diodorus Siculus*: 'Adducebant [versio est *Lambinia*] naves non pauciores ducentis, virorum captivorum et manubiarum magnam vim et copiam. Habebant autem naves suas armis et coronis aureis, et hostium spoliis ac manubijs, et aliis rebus omnibus diligenter exornatas.'

CAP. 6. His quum obvium universa civitas] Hunc gloriosissimum ejus in patriam reditum describit *Xenophon* *ΕΛΛ.* i. *Justinus* v. 4. Nam 'ad hunc redeuntis exercitus triumphum, effusa omnis multitudo obviam procedit: et universos quidem milites, præcipue tamen *Alcibiadem*, mirantur; in hunc oculos civitas universa, in hunc suspensa ora convertit; hunc quasi de cælo missum, et ut ipsam victoriam contnentur: laudant quæ pro patria, nec minus admirantur, quæ exul contra gesserit; excusantes ipsi, iratum provocatumque fecisse.' *Plut.* in ejus vita. *Longol. Mag.*

Universa civitas] Venuste dictum: Quomodo in eadem narratione *Justin.* Et sic Græci πόλις adhibent. *Theod. Prodromus*: ἡ γὰρ μὲν πόλις, Ἐπεὶ τὸ ξυμβαλὲν καὶ τελούμενον μάθοι, Ἐξήσων ξόγκλωδες ἐκ τῶν δαμάων. Apud *Athensum* *Posidon.* v. *Deipnos.* Καὶ

σχεδὸν τὸ πλεῖστον μέρος τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν ἐκδοχὴν αὐτῇ ἐξεκένυτο. *Chrysostom.* homil. de Babylonia: Καὶ γὰρ ποτε, ἦρκα ἀπὸ τῆς Δάφνης ἐκάρφη, πᾶσα μὲν ἡμῶν ἡ πόλις εἰς τὴν δόδον ἐξεκένυτο. *Keuch.*

Ad ejus trirēmum] Vide *Diodor.* et *Plutarchum.*

Sicilia amissum] Sic *Aldus*: *amissum* tamen *Magius* edit, quomodo et in nostris schedis scriptum erat. *Gifanians* vero *Conjectaneis* *Lucretianis amissum* pro *amissione* tuetur, et clarissimus *Gronovius* *Observ.* iii. 21. ut *Poëta* ille adhibet *emissum, con-jectum, refutatum*, pro *emissione*, &c. *Schott.* Talia sunt illa apud *M. Tullium*; *judicatus*, pro *judicatio*; *com-perendinatus*, pro *comperendinatio*, &c. *Lambin.*

Nisi Olympia victoribus] Unde *Poëta* *Olympiam* vocat μητέρα χρυσοστεφάνων ἀθλων. Raro autem hac donabantur Imperatores ob præclarum facinus, aut res feliciter gestas. De *Cyrov* videndus *Xenophon* lib. viii. Emen-davit locum *Ant. Muretus*, et ex aliis *Janus Gebhardus*. Fuit cum legendum pntarem, nisi Olympia vincentibus. *Cicero* ex *Ennio*: 'Sicut fortis equus spatio qui forte snpremo Vicit Olympia.' *Magius* tentabat, Et id quod illi nunquam antea usu venerat nisi Olympia victori, contra fidem *Vet. lib. Schott.* *Olympia victoribus*] Non attendo *Cl. Schotto* *Olympia vincentibus* supponenti. Quia sic locutus est *Ennius*, non continuo ita loqui placet *Cornelio nostro*. Quod autem *Magius*, Et id quod illi nunquam antea usu venerat, nisi Olympia victori, corrigi, recte idem aspernatur, sed mallet additas rationes. Enimvero non negat honoratos fuisse priores Ducea coronis: sed nulli præter *Alcibiadem* in ingressu esse promiscuæ a vulgo ingestas. Quod *Magius* ex *Plutarcho* objicit, *Thesei* præconem, qui de *Thesei* adventu et salute nuncium obtulerat, plausu, coronisquæ

fuisse exceptum, nihil ad Cornelium nostrum; quippe diversi sunt Prætor et Prætor sive Imperator; deinde quid sæculo fabuloso cum historia? Gebhard.

Coronis aureis æneisque] Plutarchus simpliciter *ἐσπεράων*, dicit. *Lambin.* Cur 'æneas' addat, non immerito quæri potest. Nam ut Glauci Homericæ vœcordia videtur, permutantis *χρυσέα χαλκείων*, ita ridicula videri potest hæc *χρυσέων καὶ χαλκείων* permistio. Ego vero non dubito, quin Probi verba corrupta sint; ita, ut ubi est *æneisque*, legendum sit *tæniisque*. Solebant enim fere *tænia* cum coronis conjungi. *Empedocles*: *Ταῦτα τε περίπλεκτος, στέφανός τε θαλάσσιος.* *Muretus* Variar. lib. xv. 7. Certe solebant coronis fere *tæniæ* et *corymbi* addi Thucydidis auctoritate, neque Oleastro solum ut antea Hercules teste Plinio extremo lib. xvi. sed et aurea donari corona Olympionicæ a civibus domum reversi solebant. De his plura Faber lib. ii. Agonisticῶν cap. 23. *Schott.* Addi potest Aristides tom. i. Orat. Funebr. in Alexandr. Fuit cum legendum putarem *coronis aureis æneisque* status: ductus similitudine loci xvi. 5. Ubi Pelopidam interfectum 'coronis et statu is æneis donaverunt.' Nemo expedit hunc nodum: quem Muretus ferro nequicquam rumpere conatus est, legendo *aureis tæniisque*. Quia tæniæ ferme et corymbi addi coronis soliti. Sed ineptum est cogitare, Historicum brevitatis diligentem prolixum esse voluisse in commemorandis coronarum accessoriis, quæ adesse illis temporibus nemo ignoraret. Quare vulgatam tunc lectionem, explicoque, Alcibiadem a populo dupliti coronarum genere, pro facultatibus cujuslibet, esse donatum; a Divitibus aureis; a Pauperibus æneis. Mihi nihil melius hac vice in mentem venit. Duces autem ob res præclare gestas, aliosque magnos viros ob merita in-

signiora, coronis aureis affectos fuisse vulgatissimum est. *Diodor.* lib. xiii. de Dionysio superiore, cum Italotas præter spem dimisisset incolumes; et sine lytro, *ἐν δὲ τοῖς*, exsequitur, *ἐταίρων τυχὸν ὑπὸ τῶν ἐπαθόντων χρυσοῖς στέφανοις ἐτιμήθη, καὶ σκεδὼν τοῦτ' ἔδοξε πράττειν ἐν τῇ ῥῆν κάλλιστον.* *Curt.* lib. iv. 44. 'Isdem fere diebus solemne erat ludicrum Isthmiorum, quod conventu totius Græciæ celebratur. In eo concilio, ut sunt Græcorum temporaria ingenia, decernunt, ut duodecim legarentur ad regem; qui ob res pro salute ac libertate Græciæ gestas, coronam auream donum victoriæ ferrent.' Vide *Aristophanem* Avibus p. 600. G. Nec viri solum, sed et. fœminæ isdem donis oneratæ. *Diodor.* lib. xi. *Οἱ δὲ Καρχηδόνιοι τῆς σωτηρίας παραδόξως τετυχεῖς ταῦτά τε δώσαν προσεδέξαντο καὶ στέφανον χρυσοῖν τῇ γυναικὶ τοῦ Γέλωνος Δαμαρέτῃ προσωμολόγησαν.* *Gebhard.*

Ille lacrymans] Gaudio et recordatione prætorum laborum ac malorum. Plutarchus in Alcibiade; *Πολλὸν δὲ καὶ δάκρυον τῷ χαίροντι τῆς πόλεως ἀνεκίμαστο, καὶ μνήμῃ πρὸς τὴν παρούσαν εὐτυχίαν τῶν πράσσειν ἀνυχημάτων.* Ex quibus verbis intelligimus, non Alcibiadem, sed populum gaudio lacrymasse. *Lambin.* An autem et quatenus ex ingenti gaudio lacrymæ promanare possint, lis est inter auctores. Multa passim exempla ex antiquitate suppetunt. De Trajano Plinius, de Augusto Suetonius consentiunt. Lege tamen quæ de ejusmodi lacrymis disputat *Philo Judæus* in libro *repl' ἀποκλίας.* *Keuchen.*

Postquam Astu venit] *Codex* Danielis *Astum.* Vide quæ ad Themistoclem notabamus. Hanc diem, quæ Athenas ab exilio remeavit, certissimum et quasi fatalem illi præsignasse exitium, notatum est; quod funesta tunc colerentur sacra, quæ templi ornamenta deponere, παύ-

menta tegere, et iustitio indicto a negotiis quiescere mos erat. Sicut xv. Julii moestissima fuit, qua mulieres Athenis jejunium servant, et tum sacra Adonia celebrant. Alex. ab Alex.

Concione advocata] In qua pro se dicens ostendit se nihil impie fecisse, et contra jura omnia e civitate exterminatum esse. Xenophon lib. i.

Quin ejus casum] Sic meliores edunt. Alii *casus*. Schott.

Pertusa ac si alius populus] Tacit. Hist. i. 44. 'Alium crederes populum, alium senatum.' Hist. lib. i. 9. 'Postera die tanquam apud alterius civitatis senatum populumque magnificam de se orationem prompsit.' Gebh.

Sacrilegii] *'Aroebias*. Nam non ille res sacras sustulisse, sed sacra violasse, et Hermas circumcidisse ac truncasse arguebatur. Sic enim Probus supra: 'Aspergebatur etiam infamia, quod in domo sua facere mysteria dicebatur.' Lamb. Nova significatione sacrilegium vocat mysteria sacrorum prodita. Longol. Nullam enim rem sacram furatus est Alcibiades. Sacrilegium vero, quod vocis notatio indicat, sacræ rei furtum significat. Eiusdem pene criminis reus olim fuit Numenius, qui inter Philosophos occultorum curiosior, Eleusina sacra interpretando vulgavit. Auctor Macrobius i. Somn. Scip. cap. 2. *Mag. Sacrilegi damnaasset*] Sacrorum violatorum seu profanatorum. Nam sacrilegus non tantum qui sacras res rapit et compilat; sed quacunque ratione violat, Latinis dicitur. Tibull. Eleg. iii. 5. 'Nec nos sacrilegos templis admovimus ignes, Nec cor sollicitant facta nefanda meum.' Quam locum tali correctione deformarat Scaliger: *Nec nos sacrilegi templis admovimus ergo*. Florus lib. ii. 17. 'Non prius signa convertit, quam cadentem in maria Solem, obrutumque aquis ignem; non sine quodam sacrilegii metu et horrore, deprehen-

dit.' Gebhard.

Restituta ergo hinc sunt publice bona] *Διδοται ἀπὸ τῆς τοῦ ἐθνῶν ἀνδραγαθίας, ἢ ἰδιωτικῶν*. Diod. Vox *ethna* proprie notat substantiam, bona, facultates, *εἴρηται*. Lexicon Græco-Latinum vetus, *ethna*, patrimonium, substantia, res familiaris. Keuchen.

Idemque illi Eumolpidae Sacerdotes] Aldina hæc lectio, quæ immensum quantum Lambino adblanditur. Scripti heic, ut supra, *Olympidae*, integris literis. De Eumolpidis Arnobius adversus gentes lib. v. 'Gregis lanitii (custos) Eumolpus, a quo gens et fuit Eumolpidarum et ducitur clarum illud apud Cecropios nomen, et qui postea floruerant caduceatores, Hierophantæ, atque præcones.' Adi Hesychium in voce *Εὐμολπίδων*. Schott.

Resecrare] Restituere, quem prius execrabilem arcebant, ut magno scelere impiatum. Execrabiles enim erant, quicunque a sacris aroebantur: quales *ἀρῶνται* apud Græcos, qui *ἐργαστοὶ χειρῶν, σκευῶν, κρητῶν, ἔργων*, et qui diris publice devotebantur, *καρπῶται*. In editionibus et Longoliana legitur: *rursus resacrare*, quod corruptum fortassis ex *desacrare*, vel *resacrare*, ut videtur. Retineo germanam scripturam, quæ est, *rursus resecrare*, vel *resacrare*. 'Rursus' autem 'resecrare' dixit, ut 'severè rursus' apud Suetonium et alios. Quæ licet speciem habeant *παρὰ-λυσίας*, atque *ἀπαλλάξεως* dicantur; asetatissima tamen sunt. Ita alibi: 'ergo igitur: *πάλιν αὖ, ὑστερὸν αὖθις*, et sexcenta apud Classicos. Keuchen. Vide de voce hac Turneb. Advers. lib. xviii. 25. et lib. xxix. 36. item Pithæum subæciv. lib. i. 1.

Pilaque illa] Diodorus dicit non *pilas* in mare præcipientes actas, sed *dixas*, sententias et lites: *ἐκείνη δὲ τὰς δίκας κατενόμιζεν*. Lambin.

CAP. 7. *Minus fuit diuturna*] Scripti, *non nimis fuit diuturna*.

Totaque respublica domi bellicæ tra-

αἰτα] Τὸ δὲ τελευταῖον αὐτὸν στρατηγὸν
ἀναστρέφοντες αὐτοκράτορα; καὶ κατὰ
γῆν, καὶ κατὰ θάλατταν. Diodor.

Ut duo sibi collegæ] Ἐξέτε δὲ καὶ
στρατηγὸς ἐτέρους ἐκείνος, οὗς ἤθελεν,
Ἀδελφικὸν καὶ Θρασυβούλον. Idem.

Classe in Asiam profectus] Fuit hæc
centum navium. Justin. lib. v. et
Plutarch. in vita testatur.

Apud Cymen] Cyme, Cyma, vel
Cuma πόλις Ἀλολίος πρὸ τῆς Ἀέσβου.
Vide Steph. et alios. Nonnulli cor-
rupte *Symen* legunt. Quæ insula est
Carizæ vicina apud Strab. xiv. De
Cyme facit mentionem Plinius lib. v.
30. et in Troade cum Myrrhina locat.
Meminit etiam Eusebius, qui hanc
Asiæ urbem a Christo nato c. vii. terræ
motu eversam dicit. *Magius*. Paullo
aliter Diod. et Xenophen, qui non ad
Cymen, sed prope Notium Ionizæ ur-
bem pugnatum, culpæque Antiochi
gubernatoris cladem acceptam scri-
bunt; ad Cymen vero in eo peccatum
ab Alcibiade, quod vel capere non po-
tuerit, aut enim esset urbs sociorum,
eam oppugnarit.

Minus ex sententia] Culpa Antiochi
gubernatoris, quem vetuerat Alci-
biades se absente prælio decertare.
Xenoph. ἐπιστελλας μὴ ἐπιπλεῖν ἐπὶ τὰς
Ἀσσιανδρῶν ναῦς. Lambin. Sic Diodorus
et Plutarchus.

In invidiam] Οἱ δ' ἐν οὐκ Ἀθηναῖοι,
ἐπειδὴ ἡγγέλθη ἡ ναυμαχία, χαλεπῶς
εἶχον τῇ Ἀλκιβιάδῃ. Xenoph.

Nihil enim cum non effecere] Οὐ μὲντοι
οὐδ' ἀπέλειπον τε καὶ ἀνέδρασαν ἀποκαλε-
σθῆναι τὰς ναῦς. Idem.

Negligenter aut malitiose] Illud pro-
prie enipæ, hoc doli est. Rævard. ad
lib. xxii. de Reg. Juris hæc auctoris
verba minus accurate distinguit. Sed
inspici dignus Rittershusius in istam
legem Protheor. cap. 4. et cap. 5.
Vid. præterea Justin. v. 5.

Corruptum a Rege] Aut ab ejus Sa-
trapepharnabazo, in cuius amicitiam;
ut arguebant ejus inimici, fuerat re-

ceptus. Diodor.

Nimiam opinionem ingenii] Vide
Plutarchum.

*Ne secunda fortuna, opibusque magnis
elatus]* Divitiæ animum inflant, et
majora appetendi cupidinem inferunt.
Habere enim se sciunt facultates,
quibus omnia sibi prona reddere pos-
se existimant, atque indignum ducunt,
cum pecunia et copia rerum emine-
ant, non eminare simul honore atque
imperio. Vide Diodor. Sicul. lib. xvi.
de Timophane Timoleontis fratres.
Cæsar de bello Gallico lib. i. c. 2.
'Apud Helvetios longe nobilissimæ
et ditissimæ Orgetorix, M. Messala
et M. Pisone Coss. regnandi cupidi-
tate inductus conjurationem nobilita-
tis fecit.' Æque clare lib. ii. cap. 1. f.

'Ab nonnullis etiam, quod in Gallia
a potentioribus atque iis, qui ad con-
ducendos homines facultates habebant,
regna occupabantur.' Gebhard.

Tyrannidem concupisceret] Extat
narrationis obliquæ tale in Sopatro
Rhetore exemplum, interprete Joan.
Nunnesio Valent. lib. iii. Instit.
Rhet. ex Hermogene: 'Alcibiades,'
inquit, 'post ea quæ Cyzici accide-
rant, cum satellites, qui eam custodi-
rent, petiisset, accusatur tyrannidis.'
Schottus.

Et alium in ejus locum] Cononem
suffitum ait Justin. v. 5. et 6. Oros.
ii. Græci adjungunt novem alios:
Διομήδοτα, Λέοντα, Περικλέα, Ἐραστι-
δην, Ἀριστοκράτην, Ἀρχέστρατον, Πρω-
τόμαχον, Θράσυλον, Ἀριστογόνην. Xe-
noph. Diod. Pint.

Domum reverti noluit] Ἀδρὺς αὐτοῦ
κατέγνη φυγῆν.

Et se Perinthum contulit] Emenda-
tio Longoliana, qua Lambinus cum
Savarone acquiescunt. Libri variant.
Cod. P. Danielis *Pactya* legit. Sava-
ronis *Petye*. Puteani *patere pactis*.
Venet. Aldin. *Pataram*. Magius *Pa-
tas*. Ortelius ex Ptolemæo et Plu-
tarcho *Pactyam*. Sed Codex vetus

Longoli *Perinthum* exhibet, unde *Perinthum* postea factum. Ait Plutarchus confestim illum in Thraciam migrasse, quare *Patara* civitas Lyciæ mihi suspecta. Sic Longol. et Lamb. Ergo *Perinthum* emendandum, quæ urbs Thraciæ ad Propontidem, Heraclea etiam nuncupata; Plin. XLIII. 11. Ptolem. III. Steph. de Urbibus; a qua non longe abest *Biza* vel *Bisia*, ut hic male legunt, arx Thraciæ amplissima, Terei regis quondam castellum. *Mag.*

Bornos, Byziam, Macrontichos] Ego hoc modo lego: *Bornos, Bysanthen*, et *Macrontichos*, ex Ptolemæi Thraciæ descriptione, et Plutarchi Alcibiade. *Ortelius*. Vulgo *Bornos, Byziam, The-meonticos*. Male. Legendum, *Bornos, Bysanthen, Neontichos*. *Βορώνη* oppidulum hoc loco Ptolemæo, *Νεὸν τεῖχος*, Scylaci. *Voss.*

Manuque collecta, primus Græciæ in Thraciam introiit] Sic Lambinus emendavit. Scripti tamen Codices: *manu conjecta primus Græciæ civitatis*, &c. Quod nescio cur Lambinus repudiarit. Sallustius enim ita loquitur non raro. Quidam vero *Græcæ civitatis*, quod minus probo. *Schott.* Plutarch. 'Suis,' inquit, 'navibus ac militibus, qui in fortuna rerum suarum vestigia sequebantur, collectis in Thraciam navigavit.'

Cum quibusdam regibus Thraciæ] Cum Medoco et Seuthe, Diodor. lib. XIII. *Καὶ λέγοντες ὅτι Μήδοκος καὶ Σεύθης, οἱ Θρακῶν βασιλεῖς, εἰσὶν αὐτῷ φίλοι.* *Lambin.*

Neque tamen a charitate patriæ] Quæ una omneis omnium caritates complexa est. Diodorus eodem libro: 'Cum cuperet,' inquit, 'Alcibiades magnum quiddam ere patriæ efficere, ut populum in antiquam erga se benevolentiam restitueret.' *Idem.*

CAP. 8, Philocles] Sic legendum, non, ut habent libri quidam vulgati, *Philodes*. Sic enim Xenophon lib. II.

de rebus Græc. *πρὸς δὲ τοῖσι πολλοῖσι Ἀδελφάντων καὶ τρίτοι φιλοκλέα. Idem.* Atque eodem modo *Φιλοκλέα* vocat illam Diodorus, non *Φιλοδέα*, quod ex conjunctione literarum ortum apud Nepotem.

Neque longe abesset Lysander] Erat enim Lampsaci, quam urbem paullo ante ceperat. Lampsacus autem distat ab Hellesponto, ut ait Xenophon, stadia circiter XV. ubi erat Alcibiades, ut supra cognovimus. *Lamb.* De hac lege, quæ ad Themistoclem notavimus.

Ut bellum quam diutissime duceret] Sic Xenophon, Diodorus, et Plutarchus. *Ducere bellum*, frequens Ciceroni et aliis. Id est, protrahere, proferre. Nepos Datame; 'Authophradates cum bellum duci majore regis calamitate, quam adversariorum videret.' Tacit. XII. Ann. c. 29. Vannus 'castellis se defensare bellumque ducere statuit.' lib. II. Hist. cap. 32. 'Proinde duceret bellum.' Cæsar I. Civ. 61. 'Bellum in hiemem ducere cogitabant.' lib. II. Civ. 18. et 37. 'Castra erant ad bellum ducendum aptissima.' lib. III. Civil. cap. 42. 'Cæsar longius bellum ductum iri existimans.'

Pecunia a Rege suppeditabatur] Cyro Darii filio. Decem enim Daricorum millia Lysandro petenti ut stipendio obolus adjungeretur, Cyrus dederat. Plutarchus in Lysandro. *Magius*. Diodorus summam non exprimit, sed ait illum *χρήματα πολλὰ πρὸς τὰς τῶν στρατιωτῶν διαφορὰς* a Cyro accepisse. lib. XIII.

Atheniensibus exhaustis] Diodor. *Ὁ δυνάμει τοὺς πλείους χρόνον ἐκεῖ διατρέψας, καὶ διατρέψας τὰς δυνάμεις*, id est, cum diutius non possent illic commorari et alere suas copias. Idem paullo post: *Τὸ τε στρατιωτικὸν σιτοδεία κατεῖχε.* *Lambin.*

Nihil erat super] *Anastrophe*; pro nihil supererat.

• *Præsentis vulgo*] Παρόντος πλήθους, præsentibus militibus. *Idem.*

• *Se coacturum Lysandrum*] : Paulo aliter Plutarch. καὶ τοῖς προτέμνοσι τὰν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου γνωρίμων ἐλεγεν, ὅτι μὴ προηλεκτισθεὶς οὕτως ἀπὸ τῶν στρατηγῶν, ὁλίγους δὲ ἡμέρας ἡνέγκασσε Λακεδαιμονίους διακαταμαχεῖν αὐτοῖς ἡκοντας, ἢ τὰς ναῦς ἀπολειπεῖν id est, *Et* iis qui eum prosequerantur ab exercitu viris notis dicebat, se, nisi ita contumeliose acceptus esset a prætoribus, paucis diebus coacturum fuisse Lacedæmonios aut classe configere invitos, aut naveis relinquare. Et Diod. etiam aliter: διότι οὗτοις ἤθελον μεταδοῦναι αὐτῷ τῇσι ἡγεμονίας, ἐπαγγελόμενος αὐτοῖς διωὶν πάντα, ἢ ναυμαχεῖν τοῖς πολεμοῦσι ἀναγκάσειν, ἢ περὶ μετὰ Θρακῶν πρὸς αὐτοὺς διαγωνισθεῖν: id est, Quapropter postulabat, ut se in societatem et communione imperii reciperent, promittens eis duorum alterum, se aut coacturum hosteis classe decertare, aut terra Thracibus sibi adiunctis cum illis conflicturum.

Lacedæmonios eo nolle configere classe] Præponunt alii respondent, putantes hoc, quod sequitur, esse responsionem Atheniensium, quibuscum egerat Alcibiades de communicando secum imperio.: Quod contra contextum, et Historiæ fidem.

• *Seuthem*] Vel *Seuthen*. Quod Græcum est. *Kenchen*. Nonnulla exemplaria *Seucem* habent, alia *Scotum*. Mag. Lamb. Plutarchus ait, existimatum fuisse a nonnullis, Alcibiadem, quæ præfectis exercitus Atheniensium pollicitus erat, præstare, et ipsis adjumentum afferre potuisse; si Thracum tumultuariam manum, quam in armis paratam habebat, terrestri itinere in Lacedæmonios convertisset. *Magius.*

• *Rogem Thracum deducere*] Ultrajectinus inducere: non male. *Schottus.* Quod esset subdolis artibus promovere. Infra Annibale: 'Si forte Carthaginenses ad bellum Antiochi spe fiduciaque inducere posset.' Ta-

cit. Ann. xii. 9. 'Designatum consulem Mæmmium Pollionem ingentibus promissis inducant.' Gebhard.

• *Ut eos terra depelleret*] Ms. Boecleri, *Ut eum ex terra depelleret. q. f. n. a. c. conflicturum, a. b. compositurum*, ut ad Lysandrum referatur. Similiter ferme Exc. Dan.

• *Belum composituros*] Sic loquitur noster Probus et in Hamilcare et in Annibale. Sic et Pollio ad Cic. x. 'Tanquam nihil pejus timerent, quam ne sine maximo reip. detrimento bellum componeretur.'

• *Philocles*] Xenophon tradit, prætores, et maxime Tydæum ac Menandrum jussisse eum abire: se enim, non illum exercitui præesse. Sic Xenophon: Οἱ δὲ στρατηγοὶ, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπέναι αὐτῷ ἐκέλευσαν. Plutarchus: Οὐ προσείχον οἱ στρατηγοὶ Τυδεὺς δὲ καὶ πρὸς ὕβριν ἐκέλευσεν ἀποχωρεῖν. Diodorus: Ταχέως αὐτὸν ἐκέλευσαν ἀπέναι, καὶ μικρὴν προσεγγεῖν τῷ στρατοπέδῳ. *Lambinus.*

• *Si quid secundi evenisset*] Diodori lib. xiii. τὰ δὲ ἐπιτεύγματα προσέειπεν ἅπας Ἀλκιβιάδης. Gebh.

• *Contra ea*] Sic solet loqui Probus. In præfatione, 'Contra ea, pleaque nostris moribus sunt decora: ubi vide notas.

• *Si quid adversi accidisset*] Diodori τῶν μὲν ἐλαττωμάτων αὐτοῖς τὴν μὲν ψὺν ἀκολουθήσειν. Tacit. vita Agric. capite 27. 'Iniquissima hæc bellorum conditio est; prospera omnes sibi vindicant, adversa uni imputantur.' Gebh.

• *Juxta hostes castra habeas nautica*] In Annibale: 'Seseque ad sua castra nautica retulerunt.' Livius lib. xxx. 9. 'navalia castra' dixit. Differabant autem hæc castra ab aliis partim in eo, quod semper fierent in litore, partim ideo, quia diversa ratione muniabantur. Eratque muniendi ea ratio duplex, vel a terra, vel a mari. A terra ducebatur fossa cum vallo, ab una parte maris in alteram, forma

ut videtur sancticirculari. Ita legimus apud Homerum aliquoties, et apud Polyb. lib. i. 29. Diodorus lib. xi. de Amicare: 'Quicquid est navium longarum subduxit, profunda ea fossa, ligneoque vallo circumdant.' Τείχεϊ ἐκλήρω περιέλαβε, ait, quod notandum est. Similia et de Duceibus classis Persicæ tradit. A mari, sive potius in ipso mari, statuebantur ligna præcæta validaque, veluti in portu, et ante ipsa onerariæ, quarum præsidio et castra ipsa tuta esse, et naves secure egredi ac redire possent. Schefferus lib. iii. 4. de Militia Navali. Vide Grot. ad l. ult. ff. in Flor. Spars. 'Si a parente quis manum: ait.' *Keuchen.*

Immodestia militum] In Lysandro initio: 'non enim virtute sui exercitus, sed immodestia factum est adversariorum.' *Savaro.* Ἀταξία, licentia. Sed nascebatur hæc immodestia ex negligentia ducum.

Neque ea res illum sefellit] Sallustius: 'neque ea res me falsum habuit.' Plutarchus pluribus verbis: 'Ὅτι μέντοι τὰς ἡμετέρας τῶν Ἀθηναίων ὁρῶς συνόδε, ταχὺ τὸ ἔργον ἡμετέρησιν.'

Per speculatores] Qui alii fuerunt ab exploratoribus apud antiquos. Vide Festum et alios, qui notarunt differentiam. Vocis hoc loco primaria appellatio est, pro iis, quos κρυάτας Græci appellabant, a quibus diversi fuerunt satellites isti principales seu λογχοφόροι, qui ab antiquo in legionibus militabant. *Keuchen.*

Vulgum Atheniensium in terram prædatum exiisse] Aliis circumstantiis narrat Polyænus lib. i. Ἐν Αἰγύπτῳ ποταμοῖς οἱ Ἀθηναῖοι τετράκις ἐνέχθησαν ἐφ' ὅτε ναυμαχεῖν. Ἀδωάνδρος δ' Ἀλέξανδρον ἀνταγήρετο. οἱ μὲν δὲ ἀποπλέουσι γυνώμενοι, παῖδας φέοντες. Ἀδωάνδρος δὲ κοπὼν πέμπτει δύο τρήρεις. Οἱ τρήραρχοι τοὺς Ἀθηναίους ἐβδόντας ὡς εἶδον, σημείων μετέωρον αἵρουσι χαλαρὰν ὁπλίζαν. Ἀδωάνδρος αὐτοὺς ἐνέστημαιεν. ἐπὶ πλεον.

Rel. et Ἀλέξανδρος αἰρώσῃ πρὸς τὸ ἐνέπαιον. καὶ τοὺς Ἀθηναίους καταλαμβάνουσιν ἔρη ἐβδόντας, ὅν οἱ μὲν ἀνεπαύσαντο, οἱ δὲ ἔλλο τι ἔδραν, γυναιὶ πάντες. οἱ Ἀλέξανδρος ἔργον προσηύσαντες ὁπλιζόμενοι γυναικας, συνεπαγμένοι ἀποπλέουσι, Ἀλέξανδρος αἰρώσῃ οὐκ ἄνδρας αἰχμαλώτους καὶ τὰς τρήρεις ἀνέσαν. ὅτι μὴ μία ἡ πύραυλος. Gebhard. *Vulgum Atheniensium in terram prædatum exiisse*] Hoc sincerum est in Excerptis. Longolius tamen edidit, *prædatum exiisse*. Ut alibi, 'effusa vulgus.' Et apud Pœtam: 'in vulgum ambigam;' nisi locus mendosus sit, ut volent eruditi, quis libere assentior. Sergius in editione secunda Donati: 'Vulgus et neutro et fœminino genere legitur apud Virgilium. In fœminino: In vulgum ambigam. Neutro: Ignobile vulgus.' Quam tamen Grammatici scripturam mire carpit doctus, Vossius de Analog. lib. i. Vide Joan. Baptist. Pinus in Annotat. posterioribus. *Keuchen.*

Tempus rei gerendæ non dimisit] Senec. de ira iii. 21. 'Belli maxima momenta in occasionibus sunt.' Ita que semel oblata non negligendæ sunt, quum facili momento mutari possint. *Loecen.*

Delevit] Omnes enim naves in Lysandri potestatem venerunt, novem aut decem exceptis, cum quibus fugit Conon ad Enagoram. Philoctes et Adimantus Imperatores vivi capti sunt: quorum prior a Lysandro supplicio affectus est; quod decrevisset Athenis, ut omnibus hostibus, qui in bello caperentur, pollex manus dexteræ præcideretur, quo hastam ferre non possent, remigare possent; quem admodum narrat Plut. in Lysandro, et Xenoph. ii. de rebus Græciæ; quamquam Xenophon, ut tota dextera manus bello captia præcideretur, ab Atheniensibus decretum fuisse scribit. Hic idem Philoctes, ut se fort Xenophon, Corinthios aliquot et

Andrios bello captos e saxo dejecerat. *Lambin.* Mos iste a barbaris usitatus, ut captivos vario suppliciorum modo afficerent. Curt. v. 5. Flor. III. 4. Vide Zopyri historiam apud Herod. III. et Justin. I.

[CAP. 9. *Penitus in Thraciam*] *Malim penitus.* Cicer. quoque conjungit, 'abditum penitus aurum et argentum effodere.' *Schott.* Plutarchus cum in Bithyniam profectum esse tradit; ibique a Thracibus, qui illic erant, compilatum et spoliatum. Bithyniam autem partem Thracem incolebant. *Xenoph.* 'Ελλην. lib. III. 'Ελλην δ' Δαρυλλίδας εἰς τὴν Βιθυνίαν ὤρμησεν. *Lambin.* Atque ipsi Thraeces Bithyni dicti, postquam in Asiam transfretassent. Lege Herodotum.

[*Insidias ei fecerunt*] Sic loquuntur boni scriptores. Ciesar. Proem. actionis primæ in Verrem: 'Istius insidiæ nefariæ, quas uno tempore mihi, vobis, M. Glabriori Prætori, sociis, exteris nationibus, &c. facere conatur.'

[*Ipsum capere non potuerunt*] Vide sup. 7.

[*Propter potentiam Lacedæmoniorum*] Qui terræ et maris imperium obtinebant. *Plutarch.* τοῖς θρόνοις ἄρχοντας γῆς καὶ θαλάττης Λακεδαιμονίους. *Lambin.* De quorum θαλασσοκρατίᾳ, lege quæ secundum scriptores et tempora notavit ad Polybii lib. I. incomparabilia Casaubonus.

[*In Asiam*] In Phrygiam, in qua erat Pharnabazus; quo adjutore et interprete sperabat fore, ut sibi ad Artaxerxem aditus pateret. *Lambin.* Asia appellatione γενομένην multas provincias complectebatur, quæ Asiaticam diocesim constituebant vicario subjectam, sed quæ Asia Ἰουδαίους dicebatur, Proconsulis administrationi subiacebat. Asiatica autem diocesis Asiam illam includebat omnem, quam veteres Ἰλλυς sic vocarunt, cuius et duas partes fecit Agrippa, citiorem et ulteriorem. *Longol.* majores

terminis eam circumscribit *Strabo*, qui eo nomine intelligi voluit; quicquid intra Ponticum, Hegæum et Cilicium maria concludebatur, ad instar peninsulae. Duabus his partibus Asia nomen proprium factum. Citerior Lydiam, Cariam, Mysiam, Phrygiam, et Hellespontum continebat. Pars superior Pamphyliam, Lycæoniam, Galatiam, Pisidiam, Isauriam, et Ciliciam. Hujus divisionis expressa vestigia reperio in Thracensium provincia et Anatolica infimæ imperii temporibus, ut apud Constantinum *περὶ θεμερίων* legere est. τῶν Θρακησίων θέμα plane respondet Asiæ citeriori: ἐν ἀντοκευδῶν, ulteriori. Hinc utrumque θέμα μικρὰς Ἀσίας nomine appellatum tradit *Constantinus*. Utriusque fere θέματος provincias comprehendebat Ἀσιαρὴ διοίκησις. *Sabmas.*

[*Gryniūm*] Sic legendum, non ut habent libri quidam vulgati, *Grynium*. Quanquam licet etiam *Grynium* legere, ut est in exemplis *Basilicenis*, et idem valet. Commemoratur hunc locum et *Xenoph.* 'Ελλ. lib. III. non longe a principio: ἔχοντες, δ' μὲν Γάμβριον καὶ Παλαργάμβριον δὲ δὲ Μυρίαν καὶ Ἐφρίαν δῶρον δὲ αὐτῶν αἱ πόλεις ἦσαν παρὰ βασιλῆος. *Lambin.* *Athenæus* lib. I. Persarum regibus fuisse solenne ait totas civitates donare. *Longol.*

[*Quinquaginta*] *Schott.* e *Mss.* et *Edi* *Ultraj.* leg. *Quinquagena*. Quomodo supra, 3. in *Mss.* *Gifanii*, *Sch.* *Boeckii* erat *Quadrigena* et *sexagena*.

[*Vestigalis capiebat*] Recte, non habebat, ut in vulgatis. *Cic.* contra *Rullum*, 'Majores nostri non solum id, quod a Campanis ceperant, non imminuerunt.'

[*Sine Rege Persarum*] *Artaxerxes*, *Lambin.* *Longol.* Hic enim mortuo tunc *Dario* Persis imperabat. *Magius* Vide *Justin.* vi. cognomento *Μηδίου* dictus, sive, ut *Hieronymus* interpretatur, *Reccordans*. *Drusius*, *Bornæus*.

cerus, et alii. Cujus auxilio volebat impotentiores juvari: non tam ut vincerent, quam ne succumberent.

[*Cyrum fratrem*] Cyrum minorem, Darii et Parysatidis filium. *Lamb.* Cui pater moriens civitates, quarum præfectus erat, testamento legavit. Justin. vi. Dictus est Cyrus a flumine Cyro. Strabo xv. Α κύων, canis. Villalpand. Cujus ubera suxisse credebatur, quia ejus nutrix dicebatur

Σακά. Herod. Hodie *Σα* Saac, quod Medis canis. Thys. Vel a Cyrus, quod Persis Sol. Plntarch. Ctes. Plethon. Brisson. Unde Græcorum κύριος, profluxit, quia Sol credebatur Dominus Universi. Vide Teixeira et Schich. Tarich. Priora indubie falsa sunt. Posterius displicet Scalligero. vi. de Emendat. Tempor. Quia sol Persis *Core sed*, *Cores* vero cibus et satietas. Proculdubio nomen illud regium fuit, vel a Sole, vel ab imperio deductum. *Ku* Persis Princeps, unde prima ejus syllaba *Cai*, vel *Cy*. Quid ultima *rus* significet, quæri potest. Nam non est ex Hebræo שָׂרָא. *Horn.*

[*Et bellum clam parare*] Justinus: 'Itaque occulte adversus fratrem bellum parabat.'

[*Lacedæmoniis adjutantibus*] Addit Justinus: 'fuisse memores Atheniensi bello enixe se ejus opera adjutos.' Illorum dux tum erat Clearchus, cui addunt Proxenum Bæotium et Mnemonem Thessalum.

[*Id si ei operuisset, magnam se ab eo initurum gratiam videbat*] *Ms. Boecl.* Id si ap. magnam se init. gr. v. Illud ab eo aberat etiam *Mss. Dan. et Leid.*

CAP. 10. [Mitteretur] Quidam legendum putant, admitteretur. *Lambin.* Eodem tempore Critias] Ille, qui ΠΑΗΜΟΧΟΗ appellatur tyrannus, unus e triginta, quos Lysander Atheniensibus imposuit, sed omnium fere immanissimus et scelestissimus, ut

non injuria ἀπλῶς Tyrannus nominetur. *Casaubon.*

[*Ceterique*] *XXIX.* Quorum nomina a Xenophonte numerantur 'Ελλην. lib. II.

[*Certos homines*] Sed Plutarchus tradit, non ante adductum esse Lysandrum, ut Alcibiadem de medio tollendum curaret, quam id nominatim ab Ephoris ei mandatum esset: sive quod ingenium viri ad res magnas suscipiendas promptum atque expeditum extimescerent; sive quod Agidi gratiam facere vellent. *Lamb.* Vide Isocrat. Orat. περί ξένους.

[*Quas ipse Athenis constituisset*] Quæ ipso auctore agenteque sunt constitutæ in procuracione reipublicæ scilicet, ἐκείνου τὴν πολιτείαν ἄγοντος. *Boecler.*

[*His Lacon*] Inspecti Savaroni libri, his latoribus commotus. Sed existit ab ignorantia alterius. Probo aliorum librorum scripturam, *Laco*. Ad eum modum Græcæ terminant Latini. Hinc Priscianus lib. I. Expellitur. N a Græcis in *æ* desinentibus, quum in Latinam transeunt formam, ut Demipho, Simoleo, Draco. Sic Statio Agamemno. Per Laconem intelligit Lysandrum, et ita bis infra vocat Agesilaum. Itaque recte scriptum est in Timotheo: 'A quo cum Laco pecuniam numeratam accepisset.' Diod. XIII. de Gylippo: τὰτα διαλεχθέντος τοῦ Λάκωνος μετέπεισε τὸ πλῆθος, καὶ τὴν διακλέους γνῶμην ἐκέρησε. Val. Flaccus Argon. lib. I. 421. 'Taurea vulnificæ portat cælataque plumbo Terga Laco.' Gebh. Lator tamen, pro tabulario etiam a Suet. dicitur Calig. c. 44.

[*Huic ergo ren. quæ reg. c. Lac. e. nisi, &c.*] Sic Schott. Savaro. Ultraj. *Lambinus*, Societatem q. reg. cum Laced. esset stare non posse fœderaque irrita futura. Schott. *Renunciat*] Id est, vel nuntio vel verbis irritum facere, de quo convenit. Sic Cicer. dixit: 'Renunciare hospitium alicui et dona emigrare.' Et ad Attium

renunciare conductionem.' In Verrem, 'Renuntiat Rabonius illam decisionem tutoribus.' Gebh.

[*Sysamithrem*] Libri quidam, *Susamithrem*. Unde alii, *Susamethrem*. Malo tamen *Susamithrem*, quem ex Plutarcho Pharnabazi patrum fuisse, adducunt Magius et Lambinus. Nomen Persicum est, quo etiam vocatus Nauras Satrapes apud Cartium lib. viii. 24.

[*Bagoas*] Libri quidam *Bagoam*. Magius ac Lambinus ex Plutarcho *Mageam* reponunt. Ego sequor hoc loco Schotti iudicium, et veteris libri auctoritatem. Diodor. nomina percussorum non exprimit, contentus monuisse, ἐπαποστείλαι τοὺς ἀνέλογτας κατὰ τὴν ὁδὸν τὸν Ἀλκιβιάδην. Gebhard. Sane *Bagoas* legendum: nam non tam est nomen proprium, ut vult Serarius, quam commune, Persis significans Eunuchum. Suidas βαγῶας ἄνομα κύριον ὅς τιν ἐυνούχος. Vide Plin. xiii. Ovid. ii. Amor. 'Quem penes est Dominam servandi cura Bagoi.' Sic Alexandri M. Eunuchus fuit Bagoas. Curt. x. et Herodis quoque. Joseph. xvii. 3.

[*Ad Alcibiadem interficiendum*] Diodorus lib. xiv. de morte Alcibiadis duplicem affert historiam: unam brevem et nudam: Pharnabazum Darii Satrapen, ut gratiam iniret a Lacedæmoniis, comprehensum Alcibiadem Atheniensium occidisse: Φαρνάβαζος, inquit ille, ὁ Δαρείου Σατράπης, Ἀλκιβιάδην τὸν Ἀθηναίων συλλαβὴν ἀνείλε, χάρισασθαι βουλόμενος Λακεδαιμονίοις: alteram longiorem et sanarum causarum expositione illustratam; cujus auctorem Ephorum scribit, quæ est huiusmodi: Alcibiadem, cum cognovisset Cyrum de inferendo fratri bello cogitare, venisse ad Pharnabazum, ab eoque petivisse, ut sibi omnium primo liceret, eo adjuvante, et aditum ad regem patefaciente, Cyri consilium Regi Artaxerxi enuntiare: Pharnabazum Alcibiadi hoc invidisse,

et quod ab Alcibiade acceperat sibi vindicantem, fidos homines ad regem misisse, qui Cyri cogitata ei significarent: Alcibiadem a Pharnabazo repulsam passum, ad Paphlagoniam Satrapam se contulisse; ut, quod sibi negarat Pharnabazus, ab eo impetraret: Pharnabazum hoc comperto, certos homines; qui eum in itinere interficerent, misisse. Lambin.

[*Vicinitati*] Codex vero Burgensis sic habet: *Missi clam in civitatem, in qua tum Alcibiades erat, introiunt: quibus datum negotium, ut eum interficiant.* Sed hæc lectio improbanda. Magius. Plutarchus et Diodorus κόμην. Sic et M. Tullius usurpavit nomen vicinitatis. Lamb. Græci tamen κόμην usurpant pro populis in civitate degentibus. Unde cum Suidas explicasset viciniam; addit, τοὺς ἐν τῇ πόλει δήμευ κόμης προσαγορεύεσθαι. Hanc vicinitatem Melissam vocatam scribit Athenæus lib. xiii. Quam nomen urbis esse, communiter etiam tradunt Geographi. Vide lubet eundem Suidam et Stephanum. Keuchen.

[*Ferro aggredi*] Libri quidam veteres habent, cum securo aggredi. Quæ scriptura quomodo ferri possit, aut quid sibi velit, non video; nisi dicamus securo positum pro secure; ut 'arcano' dicebant veteres pro arcano, et 'tuto' pro tute, et 'manifesto' pro manifeste, et similia. Plutarchus: οὐκ ἐτόλμησαν εἰσελθεῖν. Lamb. Mag. Ms. Leid. Illi cum ferro non auderent, omisso altero verbo. Quam lectionem si admittas, audere absolute dictum erit, ut sæpe apud Tacitum. Hist. i. 35. 'Ignavissimus quisque, et in periculo non ausurus.' Hist. ii. 25. Eod. lib. cap. 71. 'Ingratus Principi, ut adversus Neronem ausus.' Hist. v. 11. 'Judæi sub ipsos muros struxere aciem, rebus secundis longius ausuri.'

[*Noctu signa contulerunt*] Diodor. Νυκτὸς περιβεῖναι ἑὸν πλῆθος, Circa causam eam.] Dissentiant heic

Codices et Commentatores. Alii, *circa domum stramineam*. Lambini hæc lectio: qui etiam conjicit *acumam stramineam*, quia Diodorus: Τὸς δὲ καταλαβόντας ἐν τῷ κλέμῃ θρύγας κατεσπυράδα. Sed Cl. Schottus hanc temeritatem merito castigavit. Savaronis, alique libri *Samineam*. Folium Sibyllæ. Quoniam in Mss. reperitur *circa Samineam*, non absurdum est, emendationi Schoppianæ accedere, *circa casam eam*. Schotti conjectura quam non ut certam, sed conferendæ symbolæ ad aliorum acumina excitanda statuit; *circa scanduleam*, vel *circa scamillum*, quo quiescebat, ejus est pretii, quo eam ipse auctor venditavit. Gebhard. Vide Boeclerum. Lege *circa domum Saniscenam*. Saniscene appellatur tractus in confinio Phrygiæ et Galatiæ. Vossius. Notis ad Justin. v. 8. Paulus Ligius bonæ spei juvenis sic emendandum contextum putabat: *circa stramineam casam*. Verisimile enim ipsi videbatur, domum illam fuisse stramineam, cum ligna non ad ostium solum, sed circa eam apposita scribat Probus (etsi apud Livium se legisse diceret, et circa turrim lapidibus constructam ligna incendii gratia fuisse aliquando allata) quasi parietes maxime essent incendio obnoxii. Stramineas vero casas ab antiquis fieri consuevisse, apertissimum est. Ovid. Am. II. 9. 'Roma nisi immensum vires promosset in orbem, Stramineis esset nunc quoque dema casis.' Cæsar de B. G. lib. vi. 'Gallos sua quoque ætate etiam stramine tegere consuevisse testatur.' Sed alieno hic potius quam meo uti velim arbitrio. Magius. Sed vocibus quidem domus, nullus hic locus, sicut omnes testantur qui Mæcodices inspexere. Boecl.

Sonitu flammæ] Strepitu. Curtius lib. vii. 'Sonabant incendio silvæ.' Mss. Boecl. et Leid. hoc modo legunt hunc locum: *Ille autem at sonitu fl. est excelsatus, et si gladi.* Bene et sic etiam

Schioppius legendum conjecerat. Veris. iv. 8.

Subalare telum] Intelligit vicam, quam *μαχαλπα μικρά* vocat Cedrenus. Paulus IC. appellatione telorum omnia accipit dicit, quibus singuli homines nocere possunt. Et verisimile est, Alcibiadis familiarem talem vicam vel pugionem habuisse, quam facilius sub aliis gestare posset. Kenchen. Barthius leg. *subulare*.

Quidam ex Arcadia hospes] Concepinus veteres, *quidam Arcadii hospes*. Et ita in Sluiskenii membran. 'Hospes Arcadia,' hospes est Arcadicus, vel ex Arcadia; ut 'hospes Zacyntho,' *Ζακυνθίου* 'hospes Epheso,' apud Plautum. Sic, 'anus Corinthe,' 'mercator Rhodo,' 'uxor Lemno,' 'vinum Chio,' et alia frequentata scriptoribus Latinis. Kench.

Qui nunquam discedere voluerat] Longolius, *discedere ab eo voluerat*.

Quod in præsentia vestimentorum fuit] Sic Plutarchus: Τῶν ἱματίων τὰ πλεῖστα καὶ τῶν στραμάτων συναγαγόν, ἐπέβρασε τῷ πυρὶ. Lambin.

His in ignem eiecit] Extrorsum nempe ex illo loco, in quo quietem ceperat. Quare vana est Lambini curiositas *infectis*, seu *conjectis*, substituentis. Front. lib. II. 9. 2. 'Claudius Nero caput Asdrubalis in castra Annibalis eiecit.' Gebhard.

Effugisse eminus viderunt, telis missis interfecerunt] Malo distinguere: *effugisse viderunt, telis eminus missis interfecerunt*. Curtius lib. VIII. 66. 'Sed dum aspervenientes contemptim et imperbe quoque expectant, circumventi ab his, qui occulte enataverant, eminus obruti telis.' Nepos Chabria, 'Cominus pugnans telis hostium interfectus est.' Gebh. P. Dan. Sic Plutarchus: 'ἅλλ' ἀποσπάρτες ἔβαλον ἀκοντίοις καὶ τοξέμασι.' Diodorus aliter: Κρατήσθοντα δὲ ἐπὶ τοῦ πυρὸς, καὶ τῶν εἰς αὐτὸν ἀκοντίζόντων, τελευτήσαι. Lamb. Alii alia. Tradunt illi vivum ipsum in cubiculo, in quo dor-

niebat, ornatum esse. Justin. Oros. Sunt, qui in Melissa occubuisse, ibique sepultum scripserunt. Athenæus xiii. Sed omnium maxime discrepat Aristoteles lib. vi. 29. de natura animalium, ubi dicit: 'Monte Asia Elapha nomine apud Arginussam, quo loco Alcibiades mortem obiit, cervæ omnes scissa aure sunt.' *Kench.*

Caputque ejus ad Pharnabazum retulerunt] In cadibus inunctis capita referebantur fidei peracti sceleris acquirendæ ad mandatores. Vide Curt. vii. 14. viii. 18. Tacitum Ann. xiv. 57. Hostium vero vel invisorum Principi referebantur ad gratiam præmiæve consequendum. Tacit. Hist. lib. ii. 16. Curtius lib. iii. fin. lib. viii. 61. Interdum una cum capite dextra relata ad regem, a quo mercedem lator spectabat. Polyæn. lib. viii. *Τὸν δὲ Κράσσον Ἐλάτρης ἀνείλε Παρθαίως, καὶ τὴν δεξιὰν ἀποκόψας ἐπέμψε πρὸς μέγαν βασιλέα τῶν Παρθαίων.* Notandum quoque recisa invisorum hostiumve capita potentibus mulieribus oblata, ut hac crudeli lætitia impotentem animum titillarent. De capite Joannis Baptistæ nota res est. Tacit. Ann. xiv. 64. 'Additur atrocior ævilitia, quod caput amputatum, latumque in urbem Poppæa vidit.' Sic crudele et atrox spectatum ab æmula Octaviæ demptum caput. Quid de Fulvia dicendum est, quæ Ciceroni exsertam linguam aciculis compunxit? Quid de Alcmena Jovis pellice, quæ caput Eurysthei ad se ab Hyllō nepote delatum eum nesciret, qua contumelia tractaret, *κεφάλαι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξόρυξεν αὐτῷ,* ut habet Zenobius Centur. ii. 61. Polyæn. lib. vii. Tissaphernes *ἀποτμήσας τὴν κεφαλὴν ἀπέμψε βασιλεῖ.* βασιλεὺς δὲ ἐπέμψε τῇ μητρὶ Παρυσάδιδι. Hostilibus vero ducibus ideo præciduntur capita, eaque adversæ partis stationibus ingeruntur ad infringendum animum. Vide 2. Machab. xv. 35. de suspenso capite

Nicanoria, Livium xvi. de capite Asdrubalis, Ann. Marcellinum xvi. 29. de capite Procopii. Victor. de Vir. Illust. cap. 48. Frontin. lib. ii. 11. Justinum xxiv. 5. de capite Ptolemæi. Hoc antiqui vocabant *ἀκρωτηριάξαι*, cum in signum victoriæ, hostium capita et manus præcisas referrent. Diodor. Sicul. libro xiii. *Ἡκρωτηριάξας δὲ καὶ τοὺς νεκροὺς κατὰ τὸ πάτριον ἔθος, καὶ τὰς μὲν χεῖρας ἀθρόας περιέφερον τοῖς στήμασι, τὰς δὲ κεφαλὰς ἐπὶ τῶν γαιῶν καὶ τῶν σπιλίων ἐπὶχέοντες ἔφερον.* Gebhard.

At mulier] Hanc Plutarchus Timandram vocat, et Laidis Corinthiæ matrem fuisse refert. Athenæus vero Theodotam nuncupat, lib. xiii. 12. *Magius.* Qui testatur, adfuisse Alcibiadi duas meretriculas, Damasandram et Laidos junioris matrem, et Theodoten, quæ funus illius curavit. De somnio, quod Alcibiades de hac amica habuerit, et mortis præsagio, Cicero lib. de divinatione ii. et Val. Maximus lib. i. 5. *Longol. Mag.*

Vivere] Hanc vocem expungit Ultraj. et sic de *eralpis* Romani loquebantur. *Schoff.*

Mulieris sua veste] Cicero: 'Amica corpus ejus textit suo pallio.' Plutarchus: *Καὶ τοῖς αὐτῆς περιβαλὺσα καὶ περικαλύψασα χιτῶνίσκοις, ἐκ τῶν παρόντων ἐκένεισε λαμπρὰς καὶ φιλοτίμους.* Duas causas affert Magius, cur pallio suo seu stola mulier Alcibiadem exurendum tegerit: quarum postrema a ritu sepulchrali desumpta est, quem in exornandis cadaveribus veteres observabant. Quod vel ex Homero patet, ubi Penelopen inducit, vestem facientem *Δαδάρη ἤρσι τασθίων.*

CAP. 11. *Infamatum a plerisque*] Cum ab aliis, tum ab Antiphone, qui librum scripsit contumeliarum in Alcibiadem, ut Athenæus testatur lib. xii. 4. et Lysia oratore, qui orationem contra Alcibiadem composuit. Testatur idem Athenæus lib. xiii. 4. *Mag.* Vid. Athen. lib. xii. qui ex Satyro scriptore ejus mores ibi eleganter depingit. Volupp.

tatem ejus Lysias Orator. Ab Epipolide quoque comico lascivius notatus, in Adulatore: 'Alcibiades a feminis nunc exeat. Desire quid dicis? tuamne abiens dentum Exercitabis conjugem?' Et Pherecrates: 'Alcibiades non est vir, ut tu existimas, Muliercularum namque vir fuit omnium.' Longol.

Timæus] Qui a maledicentia sua Epitimæus dictus.

Duo maledicentissimi] Unde Theopompum Athenæus. lib. vi. *δυο μάλιστα* appellat, parum constans sibi. Sed quia ingenua libertate vitia hominum carperat, multorum odia veritas illi paraverat. Itaque *βδελύσσων* et aliorum virtutibus invidentem multi pronuntiarunt, quos refellit Dionysius Lucianus de conscribenda historia: *τὴν αὐτὴν τῇ Θεοπόμπῃ κατηγορίαν ἔχεις φιλαπεχθύνους κατηγοροῦντι τὴν πλείστον*. Hinc 'Theopompicum scribendi genus' nominat Cicero, cum de omnibus omnia libere palam dicuntur: ad Atticum lib. ii. *Casaubon*. De Timæo vel ex Suida licet cognoscere, eum amarum et acerbum fuisse aliorum accusatorem. Lege Polybium, lib. xii. Videndus Vossius de Hist. Græcis i. 7. et 12.

Consenserunt] Libri Mss. quos P. Daniel et Cl. Vir Andreas Schottus tractarunt, *laudando consuerunt*. Alii *conscierunt*. Aliquid latet, quod sine indicio melioris codicis, vix ac ne vix quidem detegetur. *Gebhard*.

Splendidissima civitate] Nescio cur hæc Lambin. alique suspectent, cum in Mss. Codd. habeantur. Et similiter supra locutus Noster cap. 1. In sequent. aliis vox omnes, aliis *Athenienses* abest. Lambin. utrumque tollebat. Ego posterius malim, suadentibus Mss. Boecleri et Leidens. qui diserte: *Omnes splendore ac dignitate v. sup.*

Dignitate vitæ] Cum splendore jungitur, intelligiturque τὸ σεμνοπρεπὲς μετ' εὐπραγείας καὶ χάριτος. *Boecler*.

Equiparare] In Themistocle, 'ut

ipsam urbem cum dignitate equipararet.' *Savaro*.

Omnes enim Bæotii magis firmitatis corporis, quam ingenii acuminis inseruiunt] Corporum Bæotiorum robur ac firmitudinem aliquoties commendat Diodorus lib. xv. *Οἱ δὲ Θηβαῖοι*, inquit, *τῇ τε βίῃ τῶν σωματικῶν καὶ ταῖς ἀλκαῖς διαφέρουσιν*. Sensus Nepotis est: Bæotii majus studium, plusque operæ impendunt in acquirendo confirmandoque corporis robore, quam in excolendo ingenio. Epaminonda: 'Namque illi genti [Thebanorum] plus est virium, quam ingenii.' Hinc alii *Βωτωτοὶ παρὰ τοὺς βόας* denominatos volunt, *ὅς οὐκ ὕρτας ταῖς διαβολαῖς ἔργα ἐκκωλύουσιν*, ob crassitiem ingenii. *Gebhard*. Atque ob firmitatem corporis *ἄνδρες* vocat illos Eustathius, quos 'ob stupidam naturam miris modis reliqui Græci exagitarunt. Cicero de Fato: 'Athenis tenne cælum; ex quo acutiores etiam censentur Attici: crassum Thebis; itaque pingues Thebani et valentes.' Usque adeo verum est, quod Plato dicit in Timæo: *κατὰ τοὺς ὀρπανοὺ τῶπος κρᾶσις ἐβέν γεγέσθαι*. *Keuchen*. V. Prov. 'Sus Bæotica,' et interpretes ad illud Horatii Epist. ii. 1. 244. 'Bæotum in crasso jurares aëre natum.'

In patientia ponebatur] Horatius Od. lib. i. 7. 'Me nec tam patiens Lacedæmon.' Ob rigorem nimirum disciplinæ, cujus institutor erat Lycurgus. Lege Plutarchum in Lycurgo et Laconum institutis.

Thracas homines vinolentos] Plato de legibus i. Horat. Od. i. 27. 'Natis in usum lætitiæ scyphis Pugnare Thracum est.' Ad quem locum lege, quæ commentatus est eruditissimus Torrentius. *Schottus*.

Rebusque Veneris deditos] Quod Thracas homines simplici ingenio et sub frigido cælo natos deditos rei veneriæ insimulat Nepos, mihi merito forte suspectum est; et rei que veterinæ legendum. Quomodo de hoc ipso Alcibiade Plutarchus in Thracia vine

et equitationi indulgere solitum refert: 'Εν ἰαυτῇ χλιδαὺς, ἐπιτερπὴς, μέθυμος, ἐν ὀρέῃ μεθύστικος, ἰππαστικός. Veterinum autem Plinius adhibet lib. xi. 46. et lib. xvii. 23. Glossæ Philoxeni: *Veterina bestia, ὑποφύγιον. Veterinarium autem Columella R. R. lib. xi. 1. Schott. Rebusque veneriis deditos*] Ebrietatis pedissequa est Libido, Bacchusque certus Veneris hortator et armiger Apuleio appellatur, neque fortius homines in Venerem stimulantur, quam cum mero alioque generosiore potu incaluerunt. Nota est historia Laili. Martial. 'Duri compressa est nupta coloni, Incaluit quoties saucia vena mero.' Varro Eumenid. 'Ego autem, qui essem plenus vini et Veneris.' Memorabilia sunt verba Scholiastæ in Aristophanis Acharnens. 'Ἴσως δὲ καὶ οἱ παῖδων γαστέρας αἴτριος ὁ θεός. Ἡδονὴν γὰρ καὶ ἀφροδίσια μέθῃ ἐξανίστησι. Τοιγαροῦν καὶ Ἀδῖος ἐκδοὺς ἑαυτὸν μέθῃ, ἔς τε βακχεῖον πεσὼν, ἐφύτνευσε παῖδα. Et paulo post: Διωνυσίῳ τὸν φαλλὸν ἐταῖρον εἰσάφῃσι. ἀπὸ λουθα γὰρ Διονυσιακῆ ποτῇ τὰ ἀφροδίσια. Adducit præterea locum ex Euripidis Phœnissis. Ergo cum-οἱ μεθύοντες γίνονται περὶ τὰ ἀφροδίσια, quod non ignoravit Agrippina Neronis mater, 'quæ ardore retinendæ potentix eo naque provecta est; ut medio diei, cum id temporis Nero per vinum et epulâs incalesceret, offerret se sæpius temulento comptam et incesto paratam.' Tacit. Annal. lib. xiv. 2. ex Cluvio. Val. Maxim. lib. ii. 1. 5. 'Proximus a Libero Patre intemperantiæ gradus ad inconcessam Venerem esse consuevit.' Cur Thracas aliter affectos putemus? An sunt simplici ingenio et frigido cælo nati? Prius nego; alterum intendendam ad libidinem non minimum conferre norunt omnes, præsertim cum interiore parte per frigus cohibitus calor vino, quasi suffuso oleo, gravius succendatur. Nesciisse hoc dicemus Ovidium, qui Thraces gentili vitio libidinosiores canit?

Metam. vi. de Tereo: 'Digna quidem facies, sed et hanc innata libido Exstimulat; pronomque genus regionibus illis In Venerem est; flagrat vitio gentisque snoque.' Hæc tacitus præterissem, nisi aliqua conjectura Viri amici, et alioqui doctissimi, profliganda, officium humanitatis, ne ejus auctoritate alii in fœdum errorem traherentur, promere injunxisset. Gebhardus.

Fortiter venari] Xenophon lib. i. Κύρου παῖδ. Strabo lib. xv. Omnes bellicosæ gentes venationibus student, hocque se labore durant ad bellum. De Parthis Tacit. Annal. ii. 2. xi. 20. De Germanis Cæsar de B. G. vi. 21. et 28. de Suevis; de B. G. iv. 1. Ideo Amazones 'virgines in eundem morem, neque lanificio, sed armis, equis, venationibus exercebant.' In militari Viro quoque commendatur eum per remissionum intervalla scite venatu uti. Clàudian. i. de Laudib. Stilic. 'Si quando sociis tecum venatibus ibant, Quis Stillcone prior ferro penetrare leones Cominus, ant longe virga transfigere tigres?' Gebh. *Fortiter venari*] De Persarum venatione acluxu Strabo lib. xv. et Horat. Carm. i. oda ultima, 'Persicos odi, puer, apparatus:' ubi post Lambin. Torrentius præclare, ut mittam Brissonium et Ioan. Drusum lib. xii. observ. Schottus.

Luxuriose vivere] Vide quæ ad Pausaniam notavimus.

Charissimus] Codex Danielis, *carissimus*. Quidam legi volunt, *clarissimus*. Ego nihil muto. *Lambinus. Habereturque charissimus*] Merito probamus Excerptorum Latinitatem, quam non vetustas modo, sed etiam bonitas tuetur: *habeturque karissimus*. Qui scribendi mos obtinuit florante Roma, refellitque scolorum criticorum φιλοκαυλίαν, ut ex antiquis monumentis etiamnum cognoscimus. Inscriptio, quæ exstat pag. 329. CONIVGI. SVO. KARISSIMO. Keuchen.

VIII. THRASYBULUS.

CAP. 1. *Thrasybulus*] Diodorus l. xiv. 'Ο Τυραννίδος ἀπορραξόμενος. *Lambinus*. De hoc Xenoph. lib. i. 2. Diod. xiii. 14. et 18. Valer. iv. 1. lib. v. 6. Justin. lib. v. Pausan. Atticis. Oros. ii. 17. Plutar. in Politic. lib. ii. et in Lysia; Frontin. Strat. *Savaro*. Cic. Epist. ad Att. viii. 3. Orós. ii. 17.

Illi sine dubio neminem præfero] Distinctio attendenda a P. Daniele et a Schotto ex Gifanii ac Mendozæ libris adnotata: *Illud sine dubio: neminem huic præfero fide*; hac mente: esse apud sapientes extra dubitationis aleam, quod virtus seorsim sine intuitu fortunæ sit ponderanda; idcirco se anteferre Thrasybulo virtute claro neminem. *Gebh.*

In patriam amore] Unde φιλόπολις et φιλόπατρις inter ejus elogia. *Idem*. Justin. 'Thrasybulus vir strenuus et domi nobilis, qui audendum aliquid pro patria et pro salute communi, etiam cum periculo ratus.' Tales fuerunt duo Bruti, de quibus Histor. Romana, et Sempronius ille dictus σοφός. *Keuchen.*

A triginta] A quibus ipse in exilium pulsus fuerat. Diodor. xiv. *Lambinus.*

Præcurrerunt] Recte editiones veteres, *præcucurrerunt*. Est autem translatio a certantibus cursu in stadio. Horat. 'Equis præcurreret albis.' Cic. de Orat. 'Horum uterque Isocratem ætate præcurrit.' Et Attico: 'Vobis vero illum tanto minorem præcurrere vix honestum.' Val. Max. vi. 9. 'Crassum casus acerbitate Q. Cæpio præcurrit.' Sic Græci παρηλθον. Demosth. περὶ σφεδάνου in princip. *Gebh.* *Lamb.* ἀρχαῖως. Cato contra Pisonem: 'Video hac tempe-

tate concurrisse omnes adversarios.' Vide ad Frontinum notata. Excerpta Vet. Cod. P. Danielis ἀρχαῖως, *præcucurrerunt*. Ut apud Comicum, 'præcucurri; Cæsarem, excucurrit.' Sic 'deposcit,' pro deposcit, memini me legisse apud auctorem. Vide Priscianum lib. x. *Keuchen.* Vid. Vossium de Anal. iii. 19.

Peloponnesio bello] *Peloponnesio*, Codex P. Danielis. Idiotismus illorum temporum. *Peloponnense* dicebant, ἀντὶ τοῦ Πελοποννησίου. Quod erat pro *Peloponnesens*. Ita *Proconenes* pro *Proconesense*. Nam et a voce *Peloponnesus* ἐθυσκόν, Latinum *Peloponnesense*, quæ scriptura sæpe in libris occurrit. *Salmas.*

Multa hic sine Alcibiade gessit] De quibus Xenophon Ἑλλήν. lib. i. et Diod. xiii. Cicero pro Muræna cap. 9. 'Hic multas res et magnas sine imperatore gesserat, nullam rem sine hoc imperator.' *Savaro*. De Parmenione Curtius vii. 2. 'Multa sine rege prospere, rex sine illo nihil magnæ rei gesserat.' Sidon. Apoll. Pau. ad Avit. 'Nil sine te gessit, cum plurima tu sine illo.'

Naturali quodam bono] Εὐφυΐα. Cic. pro Cælio: 'Quæ in ætate nisi qui se ipse sua gravitate, et castimonia, et cum disciplina domestica, tum etiam naturali quodam bono defenderet.' *Lamb.*

Concursu] Horat. Sat. i. 1. 'Quid enim? Concurritur; horæ Momento aut cita mors venit, aut victoria læta.'

Ad vires vinque pugnantium] Ita vulgati omnes; Ms. meus, *ad vires nostrum cæjque pugnantium*. Puteani Ms. *ad tiores undique pugnantium*. Sa-

vero. Schetti liber, *ad vires cujusque pugnantiam*, quod ille tueretur. Lambinus, *ad vires virtutemque pugnantium*. Denique Claudius Puteanus, *ad vires vimque pugnantium*. Gebhard. Expressus autem hic locus e Marcellianana, ut committere sit operæ premium: 'Nam bellicas laudes solent quidam extenuare verbis,' &c. Schett.

[*Plurima fortuna vindicat*] Veget. lib. III. c. ult. 'In præliis amplius solet fortuna potestatis habere, quam virtus.' Savaro. Dativus sibi eleganter hic omissus. Cic. 2. de Offic. 'Non nobis solima nati sumus, ortusque nostri partem patria vindicat, partem amici.' In Orat. Pro Archia: 'Suam vindicare' pro, ut Curtius, 'Pro suo vindicare.' Vorstius. Itaque jure suo, &c.] Locus obscurus, et quem vellem diligentius viri docti excussissent. Vulgati fere sic habent: *plurima vero e fortuna vindicat, sequæ his plus val. qu. duc. prudentia, vere p. prædicare*. Lamb. post varias conjecturas, quibus ipse diffidebat, edidit: *pl. vero fort. vind. sequæ hic plus valuisse qu. duc. prudentiam, v. p. præd.* Suspicitur tamen, cum rē his in omnibus libris inveniat, totum illud, *quam ducis prudentia*, subditum, itaque leg. esse: *pl. vero fortuna val. sequæ his plus val. v. p. præd.* Cui conjectura parum abest quin subscribam. Certe sententia aperta est. In Boeel. tamen cod. erat *prædicari*. De fortunæ in bellis vi, plena omnia apud historicos et politicos. Præcipua aliquot veterum scriptorum loca indicat Lips. polit. v. 5. 7. et v. 16. 5. e quibus Ciceronis illam Orat. pro Marcello cap. 7. a nostro expressum videri, jam alii monuerunt. [*Magnificentissimum*] Magnificentissimum appellat, vel quod Græci λαμπρότατον vel μεγαλοπρεπέστατον, vel quod a maximo animo profectum. Lambin.

[*Pepercerat*] Auctores Excerptis et Cod. P. Danielis legendum, *parcerat*. Quam vocem et alibi offendi non

Delph. et Var. Clas.

omnino inficiandum. Vota enim præterita sunt *parvi* et *peperci*, quæ inter ponit discrimen Cornelius Fronto: '*Parvi*,' inquit, '*semel: peperci* sapius.' Quod non probant doctissimi critici. Aliud statuit Donatus ad Hecyr. Terentian. act. III. sc. I. quod recte etiam negat Servius. Sic *parci* extat apud Agellium lib. v. 14. Eodem modo *præstavit* dixit Ammianus libro XXXI. et *instaturos* Frontinus II. 6. Strat. ad cujus locum plura notavimus, alias, si res dadesit, orbi eradite exponenda. Knoch.

[*Partim patria expulsi*] In quibus et ipse Thrasybulus ob opes excidit patria. Scholia in Aristoph. Plutum: *Ἐθρῶς δὲ, καὶ ἐξ ἀτρίων (τυραννῶν) ἐκωσάτο*. Gebhard.

[*Partim interfecissent*] Diodorus lib. XIV. *Οἱ δὲ ἐν Ἀθήναις δυναστεύοντες τμήματα τήρωντο, καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαύσαντο τοῦ μὴ φονεῖσθαι τοὺς δὲ ἀναμύοντες*. Gebh. Mille quingentos indicta causa necarunt, inquit Æschines in Orat. *κατὰ παρατρέσθ.* et *κατὰ Κτησιφ.* Lege etiam Justin. lib. v. et Oros. II. 15.

[*Princeps*] Πρώτος. In Hamilcare: '*Princeps largitione vetustos pervertit morea Atheniensium*.' Æneid. IX. '*Princeps ardentem coniecit lampada Turnas*.' Cæs. B. G. I. 12. et 41. '*Princepsque decima legio per tribunos militum ei gratias egit*.' Civ. lib. I. 76. Cicer. in Verr. '*Siellia princeps se ad amicitiam populi Romani applicuit, et prima omnium Provincia est appellata*.' Gebh.

[*Bellum his indicit*] Xenoph. lib. II. Diodor. XIV. Vales. v. 6. Just. v. et ex eo Oros. II. 17. Savaro.

CAP. 2. [*Phylem confugisset*] Oros. lib. II. 17. *Philem* corrupte legit. Ortel. Quæ est finitima Tanagrar, centum stadiis, teste Diodoro, distans Athenis. Præterea Cœnidis tribus pars. Scholia in Aristophanis Plutum, act. v. scen. I. *Φυλὴ δὲ δῆμος τῆς Ἀττικῆς, καὶ οἱ ἐνοικοῦντες φυλάσσει*.

Nep.

2 K

Quæ et ad verbum in Stephano reperiuntur. Allaserat quoque superius, *μετὰ ταῦτα φύλῃ καταλαβὼν καθ-εἶλε τυράννους*. Gebhard. *Χωρίον* vocant Xenophon et Diodorus. Bongars. Narratur copiose historia a Xenoph. lib. II.

Quam triginta de suis] Immo circiter septuaginta tradit fuisse Xenoph. *Lambin.* Hic tamen postea multarum urbium opibus adjutus fuit. Quin Lysias Syracusanus Orator, quasi in auxilium Urbis, quæ esset patria communis eloquentiæ, quingentos milites cum stipendiis suis, ferens suppetias, misit. Auctor Orosius loco citato. *Mag.*

Atticorum] Codex Danielis, *Actæorum*. Recte. Sic enim dicti Athenienses ab *Acte* quod idem est ac *Attica*. Stephan. 'Ἀκτῆ, ἡ Ἀττικὴ ἐκαλεῖτο, ἀπὸ Ἀκταίου τινός. Τὸ ἐθνικὸν, Ἀκταῖος καὶ Ἀκταῖα. Suidas: Ἀκτὴ ἰβλως ἐπιθαλάσσιος μοῖρα τῆς Ἀττικῆς, ὅθεν καὶ ὁ Ἀκτίτης λίθος. ἐκάλουν δὲ οὕτω καὶ τὴν Ἀττικὴν. Adde Eustath. Scholia in Dionys. p. 60. ubi inter alia καὶ παρὰ Λυκόφρονι Ἀκταῖοι οἱ Ἀττικοί. Et mox: ἐκλήθη δὲ (Attica) πόλις ποτὶ καὶ Ἀκτὴ καὶ Ἀκτικὴ. Ovid. Metam. I. 'Separat Aonias Actæis Phocis ab arvis;' i. e. ab Atheniensibus.

Neque vero hic contemptus est primo a tyrannis, sed ejus solitudo] Interpolata a Lambino lectio. Antiquæ Editiones; *Neque vero hic non contemptus est primo a tyrannio, neque ejus solitudo*. Lambini judicium, quo admodum fastidit, impugnant consequentia: nam expresse indicant eum fuisse despectum a triginta. Membranæ Schotti, Savaronis, atque Ultrajectinæ Editiones; *Neque vero hic non contemptus est primo a tyrannis, atque ejus solitudo*. Quam lectionem longe vulgata et commente Lambini potius pronunciat politissimus Schottus. Unicus collabescentium per Germaniam cultiorum literarum tibicen atque Atlas Casp. Barthius

Advers. lib. XX. 4. 18. ut seriei ac rei convenientissimam Lambini commendat lectionem, immemor ejus esse fabri, qui nummos plumbeos cudere soleat. Membrana Curioni collata; *neque vero hic modo contemptus est primo a Tyrannio, sed ejus solitudo*. Hinc facit *sed et*, huicque se scripturæ palam subscribere testatur. Mihi Codicis Mendozani lectio aridet. Quamvis Clarissimus Vossius noster pro non malit reponere *tam*, dicatque τὸ atque heic valere *quam*; ut in illo Plauti Amph. Ac. I. sc. 1. 'Nimis simil' est mei. Itidem habet petasum ac vestitum: tam consimil' est, atque ego.' Cæterum *solitudinem* vocat inopiam sive infrequentiam vires conjungentium. Curt. lib. IX. 23. 'Stabat enim in conspectu tanti exercitus veluti in solitudine destitutus.' Lib. V. 52. 'Ingens ergo in tabernaculo solitudo erat, paucis spadonibus (quia quo discederent non habebant) circumstantibus regem.' Tacit. Annal. lib. XI. 32. 'Atque interim tribus omnino comitantibus (id repente solitudinis erat) spacium urbis pedibus emensa, vehiculo, quo purgamenta hortorum eripiuntur, Hostiensem viam intrat.' Lactantius Instit. lib. I. 7. 'Si Deus unus est, quæ esse beata solitudo queat? Tanquam nos, qui unum esse dicimus, desertum ac solitarium esse dicamus.' Apul. Apolog. vocat 'solitatem' de Cratete: 'multis servis a se remotis solitatem delegit.' Gebh.

Quæ quidem res et illis contemnendis pernicii] Antiqua lectio in Vet. membranæ P. Dan. *pernicii*. Ut apud Ciceronem pro Roscio: 'Quorum nihil pernicii causa divino consilio, sed vi ipsa, et magnitudine rerum factum putamus.' Atque ita apud Nonium rescribendum, ubi *pernici* depravate pro *pernicii*. *Pernicii* autem, ut *luxurii*, *progenii*, *acii*, de quibus Agell. lib. IX. 14. *Keuch.* Vid. Vossium de Analog. II. 19.

Hos autem tempore ad comparandum dato fecit robustiores] Nempe socios Thrasybuli; quia non in eos inquirebatur aut animadvertebatur, nacti sunt tempus quo compararent necessaria ad subvertendos Tyrannos. *Ad comparandum* absolute non sine elegantia heic adhibitum. Gebhard. Pro *comparare exercitum*; ut observat Clarissimus I. Frid. Gronovius ad Livium.

Nihil in bello oportere contemni] Curtius lib. vi. 14. 'Nihil tuto in hoste contemnitur.' Livius lib. xxi. 43. 'Sæpe et contemptus hostis præventum certamen edidit.' Cicer. pro Milon. 'Mars communis, qui sæpe spoliantem jam et exultantem evertit.' Idem. Suadet hoc conjurationis auctor Catilina per epistolam suis apud Sallustium. Dictumque et illud antiquitus, Bis in illo peccare non licere, multaque adeo inania in bello existere. Πολλὰ κενὰ τοῦ πολέμου, apud Diodorum Siculum lib. xx. et Polybium in Suida. Schott.

Matrem timidi flere non solere] Locus cessit adagio, de quo vide Erasmus. Plautus, 'Qui in rebus dubiis timidus est, hand nauci est.' M. Tull. Epist. lib. vi. 15. Savaro.

Aucta sunt opes] Tradit tamen Diodorus lib. xviii. brevi tempore convenisse homines mille et ducentos: et his copiis eductis eum irrupisse mane inopinato ac de improvviso in xxx. Tyrannorum castra, multisque eorum interfectis, illos Athenas se recipere coëgissee. Lambin.

Nam jam tum illis temporibus fortius boni pro libertate loquebantur, quam pugnabant] Livius viii. 22. 'Græci gens lingua magis strenua, quam factis.' Et xxxi. 44. 'Athenienses literis verbisque, quibus solis valent, bellum adversus Philippum gerebant.' Ovid. Fast. iii. 'Facundum, sed male forte genus.' Locc. Videtur autem Nepos, ut etiam Magio observatum, tecte carpere Romanorum

ignaviam, qui Cæsaris aliorumque tyrannidem verbis magis quam facto oppugnabant. Vide Cicer. ad Attic. xiv. 6. et 15.

Hinc in Piræum] Sic Diodorus lib. xiv. nisi quod tradit, hoc factum esse post irruptionem illam nocturnam, sed potius matutinam, factam in castra adversariorum. Verba ejussunt hæc: Μετὰ δὲ τὴν μάχην ὁ Θρασύβουλος εὐθὺς μὲν ὄρμησεν ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ, καὶ καταλάβετο τὴν Μουνυχίαν, λόφον ἑρημον καὶ καρτερόν. Cum Diodoro congruit et Xenophonte lib. ii. Addit præterea, in eo prælio ex equitibus Nicostratum pulchrum occubuisse, et alios duos in lectis oppressos esse. Lamb.

Munichianque] Codex Danielis, *Minthiamque*. In Græco est Μουνυχία, apud Diodorum et Strabonem lib. ix. Keuchen. Stephanus per α in prima scribit, unde corrupte Monæchi apud Frontinum lib. i. 5. Ortel.

Impedimentisque amissis] Impedimenta dicuntur omnia ea, quæ conducunt ad iter; ut utensilia, sarcinæ, et jumenta. Græci ἀποσκευὴν vocant.

Non minus prudentia] Conon autem Thrasybulum appellabat, tanquam audaciorem, quam prudentiorem seu consideratiorem; ut est apud Aristotelem Rhet. lib. ii. Lambin. Mag.

Neque quisquam est vulneratus, nisi qui prior impugnare voluit] Tacitus Hist. iv. 39. 'Sed præcipuus metus e Primo Antonio Varoque Ario; quos recentes, clarosque rerum fama ac militum studiis, etiam populus fovebat, quod in neminem ultra aciem sævierant.' Impugnare verbum Ciceron. ut ad Atticum: 'Sceleratos cives timore ab impugnanda patria deterere.' Gebhardus. Cicero pro Ligar 'Cognita clementia tua, quis non eam victoriam probet, in qua occiderit nemo, nisi armatus?'

Neminem jacentem veste spoliavit] Testatur et hoc Xenophon lib. ii. de rebus Græc. his verbis: καὶ τὰ πρὸς

ἔλα λαβόν, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐκάλειψαν. Lamb. Turpe enim habitum est, ex mortuis lucrum captare; unde et proverbium circumlatum, cujus meminit Aristoteles II. Rhetor. 'Ὅθεν, inquit, καὶ ἡ παρ-
ομία, τὸ κ' ἐν ἀπὸ νεκροῦ φέρειν. Magius.

Cecidit Critias] Cecidit una cum eo et Hippomachus, ut narrat Xenoph. 'ΕΛΛ. lib. II. Primus autem omnium eorum, qui cum Thrasybulo erant, occubuit vates: qui fati sui non ignarus, præcepit commilitonibus suis, ne in hosteis irruerent, priusquam aliquis suorum cecidisset, aut vulneratus esset. Ubi hoc evenierit, inquit, nos præbimus, et victoria nostra erit; mihi autem mors certa imminet. In quo non fefellit eum sua opinio; nam veluti afflatu quodam divino concitatus, primus exsilii, et hostes adortus interiiit. Alii autem exsules vicerunt. Lambin.

Dux Tyrannorum] Τὴν ἡγεμονίαν ἔχων. Diodor. XIV. 34. Justinus: 'In eo bello Critias et Hippolochus, omnium Tyrannorum sævissimi, cadunt.' Crudelissimum omnium Tyrannorum vocat eum Lactantius, de Falsa Sap. lib. III. Vide supra.

Cum quidem adversus Thrasybulum fortissime pugnaret] Ms. Schloppii legit: cum quo exadversus Thrasybulus fort. pugnaret. Quod Barthio non probatur Advers. XXIV. 18. Verum si pro pugnaret, scribatur pugnavit, a Barthio quæ contra dicuntur, nihil valent, Ernst. In Ms. Boeck. erat: cum aliquid exadversus Thrasybulum fort. pugn. Unde tentabam cum aliquandiu, vel, cum aliquin exado, Thrasybulum f. p. Malim tamen, ut erat in Ms. Dan. cum quidem emadversus Thrasybulum fort. pugn. h. e. etsi fort. pugn. Cum quidem, pro quamvis, etsi; ut inf. XXIV. 2. Adversus Thrasybulum] Libri omnes, exadversus, quod verum est. Schott. Apulei. Florid. 'Samos Icario in mari modica insula est, exadversum Miletos.' Te-

rent. Andr. act. I. sc. 2. 'Exadversum ei loco Tonetrina erat quædam.' Utitur et Phorm. act. I. sc. 2. Gebh.

CAP. 3. Hoc dejecto] Immolato ac mactato. Seneca Herculi. Cætro vs. 921. 'Victima hanc ulla amplior Potest magisque opima mactari Jovi, Quam rex iniquus.' Nam deicere verbum est Sacrificiorum. Flaccus Argonaut. lib. I. vers. 191. 'tibi cæruleis in littore vittis Et Zephyris Glaucoque bovem, Thetidique juven- cam Dejicit Antæus, non illo certior alter Pinguis letifera perfingere colla bipenni.' Lib. II. vers. 333. 'Protinus ingentem procerum sah nomine taurum Dejicit.' Hanc meam interpretationem adjuvant Justin. lib. V. 10. 'Tyranni ut pacis victimas trucidantur.' Et Plutarchus Dione: Δίονα Συρακούσιος inquit, ὄρεγας τὴν τῶν Ζακυνθίων διὰ τῆς θυρίας ἐγχειρίδιον, ὃ καθάπερ ἱερῶν τὸν Δίονα κρατούμενον πάλας καὶ δεδιττόμενον ἀπέσφαζαν. Misenus Felix, 'Miseri in hoc altius tolluntur, ut decedant altius. Hi enim ut victimæ ad supplicium saginantur, ut hostiæ ad pœnam coronantur.' Hoc verbum quoque locum sibi vindicat in pugnis, ubi alter ab altero cæsus prosternitur. Curt. lib. III. 16. 'Fientes querebantur in tanto impetu cursuque rerum omnis ætatis ac memoriæ clarissimum regem non in acie saltem, non ab hoste dejectum; sed abluentem aqua corpus ereptum et extinctum.' Auctor Thebaid. vs. 637. 'exultes licet Victorque fratris spolia dejecti geras.' Claudianus: 'Tergeminique Ducis numerosos de- jicit artus.' Id. de Bello Getico vs. 164. 'Qualem Stilo deiecerit hostem, Thracas et Æmonii poterunt Mæsi que fateri.' Respondet huic Græcorum καταβάλλων quo primum in ea significatione usus Homerus Rhapsodia II. Diodor. I. XLV. ἐξάφνης οἱ τε Αἰτωλοὶ τῶν πολιτῶν ἐκχυθέντες ἐκ τῆς πόλεως κατεπλήξαντο τοὺς Λακεδαι-
μονίους, καὶ σχεδὸν τριάκοντα κατέβαλαν.

Lib. XVI. Μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον Θε-
βανὶ ἄλλαις δυνάμεισι ἐκποτέρησαν,
καὶ τῶν ἑσπερίων οὐκ ὀλίγους κατέβαλον.
Hinc invictus, qui a nullo est quasi
dejectus ac humi stratus, ἀκατάβλητος
apud Aristoph. Nub. ἀήττητος, ὁ μὴδὲν
καταβαλλόμενος. Translatum præterea
hoc verbum est ad venatus, in quibus
feræ dejici dicantur. Curt. lib. VII.
3. 'Ille quatuor millibus ferarum
dejectis, in eodem saltu cum toto
exereita epulatus.' Phædrus, fabula
32. 'Super juvenem stabat dejectum
leo.' Idem.

Pausanias venit Atticis auxilio] Lam-
binus maluit, venit aliis auxilio, in
hunc sensum: Critia interfecto ve-
nit aliis Tyrannis auxilio Pausaniam.
Sed iis ipsis, quæ ex Xenoph. citat,
se jugulat. 'Ἀμα δὲ ὅλως ποιήσαντο τὰς
'Αθήνας, πλείους τῶν ἐφόρων τριῖς, ἐξέγει
τὴν φρεσίν. Nam si tyrannos eorum-
que satellites urbe expulit, quibus
aliis istud auxilium, quam Atticis, ex-
petiit? Vulgatam porre lectionem
stabilit Diodorus lib. XIV. Διόνειρος
'Ἀθηναῖα μὲν ἐπορίσαντο τὴν πατρίδα, καὶ
τὸ λοιπὸν τοῖς ἰδίοις νόμοις ἐπολιτεύοντο.
Gebhard. Erat autem ante Pausani-
am Lysander missus cum 40. navibus.
Diod. XIV. 34.

Fecit pacem] Vide Diodorum. adde
Xenoph. Hist. Gr. II.

His conditionibus] Ut ad suas quis-
que res et possessiones rediret, præ-
ter XXX. Tyrannos, et XI. Viros,
qui in Piræo imperarant. Xenoph.
'Ελλ. II.

*Qui superioris more crudelitatis erant
usque*] Qui nihil exemplo prioris domi-
nationis territi, eandem viam crude-
litatis aggressi sunt. Justin. v. 10.
Qui ad turbatas res amice componen-
das constituebantur, illi superiorum
XXX. tyrannorum crudelitatem æmu-
labantur atque exercebant. Diodor.
lib. XIV. Ceterum notandum probe
est, quod ii ipsi, qui morbis et civium
malis remedia facere jussi fuerint,
quandoque cura neglecta exasperent

morbos in suam commodum. De
Meleagro locus exstat luculentus
apud Diodor. lib. XVIII. Quem quo-
que tangit Justin. XIII. 3. De Cor-
balone Tacit. II. 19. Et sæpius ar-
bitri eos, qui illos in præsidium ac-
litium finem ceperant, perverterunt,
atque eorundem omnes fortunas ad
se traxerunt. Aristot. Polit. v. 6.
'Ἐν δὲ τῇ εἰρήνῃ, &c. Justin. VIII. 3.
14. et 25. 'Forte evenit,' &c. Gebh.
Vide not. Berneggeri ad d. I. Jus-
tini.

Reipublicæ procuratio] Democra-
tia.

*Neque anteactarum rerum accusare-
tur*] Unicum sed et haud fallax com-
ponendarum civium disensionum
remedium. P. Syrus v. 122. 'Civilis
belli oblitio, defensio est.' Quod non
inacite quoque prudentes Reipubli-
cæ gubernatores fœsis ac desperatis re-
bus applicuerant. Hoc consilii dat
Olympiadi Eumenes, infra; 'Sin ali-
qua cupiditate raperetur in Macedo-
niam, omnium injuriarum oblivisce-
retur, et in neminem acerbiorē ute-
retur imperio.' Cæsar Comment.
lib. VII. 34. 'Hoc decreto interposito
cohortatus Edæos, at controversia-
rum ac disensionum oblivisceretur.'
Tacit. Hist. IV. 44. 'Proximo
Senata iurchoante Cæsare de abo-
lendo dolore et priorum temporum
necessitatibus.' Aurel. Victor Cæ-
sarib. cap. 35. m. de Aureliano Impe-
ratore: 'Ad Græciæ morem decreta
abolitione.' Paternal. lib. II. 58. f.
'Istud decreti Atheniensium celeberrimi
exemplum relatum a Cicerone,
oblivionis præteritarum rerum, de-
creto Patrum comprobatum est.' Sic
anno U. C. CCCIV. M. Duilius tribu-
nus pl. panitus morte vel exilio De-
cem Viris suppliciorum finem fecit,
et oblivione simultatum decreta, re-
liquis, qui Decem Virorum volunta-
ti subservissent, impunitatem dedit.
Gebhard.

Eamque illi legem oblivionis appolla-

ranf] Loquitur de Amnestia, celeberrimo instituto, quo cantum erat, ut omnes placide viverent *ἔχοντες ἕκαστοι ἃ ἔχουσι*. Keuchen. Illam 'legem oblivionis' Nepos; 'memoriam omnem discordiarum oblivione sempiterna deletam.' Tullius Philippic. i. 'Plebiscitum, ne qua præteritarum rerum mentio fieret;' de quo loco vide Murët. Var. II. 15. et Fabrit. ad Orosium, Val. Maximus lib. IV. 1. Oros. lib. II. 17. Justin. lib. V. *Κἀλλιστον ἐκ παιδείας βῆμα μὴ μνησικακεῖν* 'pulcherrimum ex sapientiæ studiis petitum vocabulum, memoriam injuriarum esse delendam;' Æschines, *τὸ τῆς ἀμνηστίας ψήφισμα*, *oblivionis decretum*, Plutarchus, appellavere. Argumentum legis fuit, ΜΗ ΜΝΗΣΙΚΑΚΕΙΝ, ΜΗΤΕ ΔΔΙΚΟΝ ΜΗΤΕ ΔΙΚΑΙΟΝ ΔΕΓΕΙΝ. Atqui ea mox ab omni multitudine, et singulatim a Judicibus et Senatu, solemnibus juramentis confirmata est, quorum formulæ apud Andocidem, Rhetorem Græcum, Oratione, quæ de Mysteriis scripta est, adhuc leguntur, et hic necessario representandæ sunt. Jurabant omnes: ΟΤ ΜΝΗΣΙΚΑΚΗΣΩ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΟΥΔΕΝΙ, ΠΛΗΝ ΤΩΝ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ, ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝΔΕΚΑ, ΟΥΔΕ ΤΟΥΤΩΝ, Οἱ ἄν ἐβέλαιο ἐτῶνας διαδοναὶ τῆς ἀρχῆς, ἢ ἡφέν. Senatores: ΟΤ ΔΕΗΘΟΜΑΙ ΕΝΔΕΙΞΙΝ, ΟΥΔΕ ΑΠΑΓΩΓΗΝ, ΕΝΕΚΑ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΟΝ ΓΕΓΕΝΗΜΕΝΩΝ ΠΛΗΝ ΤΩΝ ΦΕΥΤΟΝΤΩΝ. Judices: ΟΤ ΜΝΗΣΙΚΑΚΗΣΩ, ΟΥΔΕ ΑΛΛΟ ΠΙΣΤΟΜΑΙ, ΨΗΦΙΟΥΜΑΙ ΔΕ ΚΑΤΑ ΤΟΥΤΕ ΚΕΙΜΕΝΟΥΤΕ ΝΟΜΟΥΤΕ. Neque in alium finem mox rogata ab Archino lex, et admissa est: 'Si quis in jus vocat adversus hoc jurandum, reus exceptione utitor: eaque de re Archontes primum judicia reddunto: prior qui exceptione utitur, dicito: qui causa ceciderit, epobelia multator.' Hæc enim ejus sententia apud Isocratem exstat. Ex quibus satis apertum est, Amnestia a Thrasybulo sancita, et

multitudini probata, omnem, etiam cætera justissimam actionem, civilium motuum ac bellorum, injuriarumque nomine instituendam, Magistratibus in cives, ac civibus in Magistratus ac cives, omnino clausam fuisse ac præcisam. Bozborn. *Ἀμνηστίας* venuste describit Claudianus in Rufin. lib. II. 125. 'Mens eadem cunctis, animis' que recentia ponunt Vulnere, non odit victus, victoræ superbit. Et quamvis præsens tumor et civilia nuper Classica, bellatrixque etiam nunc ira caleret, In ducis eximium conspirare favorem.' Flavius Vopiscus in Aureliano Amnestiam fuisse decretam refert exemplo Atheniensium. Orosius lib. VII. 6. 'Claudius mox ut confirmavit imperium, magna atque adhuc Romæ incognita usus clementia, ne in tantam nobilium multitudinem ultio si esset cæpta sæviret, biduum illud, quo de Reipub. statu infelicitè consultatum actumque fuerat, memoriæ exemit, omniumque factorum dictorumve in eo veniam et oblivionem in perpetuum sanxit. Ita illam præclaram et famosam Atheniensium *ἀμνηστίας*, quam quidem Romæ inducere Julio Cæsari interfecto Senatus, Cicerone suadente, tentaverat, &c. ultronea clementia nullo expetente firmavit.' Gebhard. *Eamque illi legem OBLIVIONIS appellantur*] Nul- lum dubium est, quin τὸ *legem* heic exterminandum censeamus, cujus repetita lectio melioribus non solum Mss. et Excerptis repugnat, sed et concinne minus loqui facit Cornelium. Scribe igitur, ac distingue: *Legem tulit, ne quis anteactarum rerum accusaretur, neve multaretur; eamque illi OBLIVIONIS appellantur*. Keuchen. Meminit ejus Xenoph. in fine lib.

Ut valeretur] Ut servaretur: nam multa legibus constituuntur, quæ brevi frustra habentur. Tacit. I. XIII. 51. 'Militibus immunitas servaretur, nisi in iis, quæ væno exercerent: aliaque admodum æqua, quæ brevi

servata, dein frustra habita sunt.' Sic Græci usurpant *ισχυέν*. Polyæn. lib. II. de Agesilao. Cicero, 'Legem tribunus plebis tulit, ut Lex Ælia et Fusia ne valerent.' Pro domo: 'De agris ratum est, de civitate non valuit.' Gebhard.

Nam quum quidam ex his qui simul cum eo in exilio fuerant, eadem eorum vellent, cum quibus in gratiam reditum fuerat, publice prohibuit] Hoc cum impune facerent post Antalcidæ pacem aliquot Græciæ civitates multis ac magnis tumultibus ac periculis se implicuerunt. Diodor. lib. xv. 'Απολαβούσαι γὰρ τὰς αὐτονομίας (πόλεις) Λόγον ἀπήτουν παρὰ τῶν ἐπεστατηκότων ἐπὶ τῆς Λακεδαιμονίων ἡγεμονίας. Πικρῶς δὲ τῶν ἐλέγχων γινόμενων διὰ τὸ μνησικακεῖν τοὺς δῆμους. καὶ πολλῶν φυγαδευομένων ἀπέδειξαν ἑαυτοὺς βοηθεῖν τοῖς καταστασιαζομένοις. Idem.

CAP. 4. Honoris corona] In Græciæ civitatibus, maxime autem Athenis, si quis de republica bene esset meritus, huic corona præmium dari solita, quæ ejus capiti imponebatur; cum vel sacrorum vel ludorum causa maxima undique turba hominum convenisset. Accedebat præconis elogium, et ut ita dicam cum Jurisconsultis, superdictum, proclamantis haberi τῷ θεῷ hunc honorem: ΕΥΝΟΙΑΣ ΕΝΕΚΑ ΤΙΣΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ. Casaubonus. Illius signum erant rami oleagini, de quibus fuse et erudite Paschalius de Coronis lib. vi. 9. et 16. Adde Meursium in Arboreto sacro. Honoris ergo corona] Ergo adjecit contra fidem Veterum Lambinus: et ita frequentius locuti Historici Latini; ut Livius; et Græci omisso *ἐνεκα* et *χάρων*. Schott.

Facta duabus virgulis oleaginis] 'Oleastrum' vocat Plinius. Apud Aristophanem in Pluto est, Jovem victores athletas coronare *κορίνου σρεφάνω*. Beeroald. Cæterum duæ aut tres tæniæ invicem tortæ coronam faciebant, quam vocabant *στρόπυ*; hoc est,

quod ait Festus, 'quasdam coronas per coronas currere.' Nam totidem coronæ, quot tæniæ tortæ. His usi fuerunt antiqui Romani, nondum invento coronas e floribus texere, quod apud Græcos quoque non adeo antiquitus placuit. Salmias.

Bene ergo] Cum nota approbationis. Ita Græci suum καλῶς. Beech.

Pittacus ille] *Σαρπίωνος* et *σάρπας*, apud Laërtium: quem *Μιτυληναῖον* vocarunt communiter veteres. Floruit maxime Olymp. XLII. anno 1. Diogenes in ejus vita: 'Ἡμας μὲν οὖν περὶ τὴν τεσσαρακοστὴν δευτέραν Ὀλυμπιάδα. Vide Cyrillum adversus Julianum. Keuchen.

Cum ei Mitylenæi] Varie hoc refertur a Scriptoribus. Plutarchus *παράγγ. πολιτ.* 'Ἦς γὰρ ἐκτίσαστο χώρας τοῖς πολίταις γῆν ἣν ἂν ἐθέλοι λαβεῖν κελυσθῆις, ἔλαβε τοσαύτην, ὅσην ἐπῆλθε τὸ ἀκρότιον αὐτοῦ βαλόντος. Diogenes Laërtius in Pittaco: Καὶ χώραν ἀδελφὴν ἀπένομιαν οἱ Μιτυληναῖοι, ὃ δὲ ἱερὰν ἀνέκεν, ἥτις νῦν Πιττάκειος καλεῖται. Valer. Maximus lib. vi. 5. 'Atque etiam cum recuperati agri dimidia pars consensu omnium offerretur; avertit animum ab eo munere; deforme judicans, virtutis gloriam magnitudine prædæ minuere.' Lambin. Longol. Mag. Savaro. Mitylenæi] Liber Danielis, Mitileni. Scripserat Nepos tamen Mitylenæi: hoc est *ἑθνικὸν Μιτυληναῖοι*, ut apud Laërtium. Nam hoc magis ad sequelam et sensum sententiæ: 'Nolite, rogo vos,' &c. Keuchen.

Propria esse consueverunt] Perpetua, P. Daniel. diuturna: vid. Donat. Andr. iv. 3. 1. et Nonium Cassian. col. 3. c. 10. et Symm. Ep. 15. lib. 1. Savaro. Exempla alia vide apud Schiopp. Veris. lib. II. 3.

Ad Ciliciam] Sic legendum, non Siciliam; quod et Longolius jam anteviderat. Nec Silicium; id enim Xenophonticæ historiæ est contrarium; quæ illum in Pamphylia prope As-

pendum, cum popularetur agros et pecuniam extorqueret, noctu in castris ab Aspendiis interfectum scribit, lib. iv. Eurymedon enim et Aspendum in Cilicia sunt, aut certe in Pamphylia. Cilicia autem et Pamphylia sunt inter se finitimæ. *Long. Mag. Lambinus.*

Neque satis diligenter in castris ejus agerentur vigilie] Negligentia et remissio vigiliarum nunquam non locum dedit cladi atque irreparabili

damno. Tacit. Ann. i. c. 50. 'Circumdatæ stationes; stratis enim tum per cubilia propterque mensas, nullo metu, non ante positis vigilis.' Diod. l. xvi. Gebh. Cms. B.C. viii. 12. 'Nostrum detrimento admonentur, diligentius exploratis locis stationes disponere.'

A barbaris] Aspendiis. Xenoph. Diod. Qui Pamphylie sessores ad Ciliciam. Vide Strabon. et Ptolemæum.

IX. CONON.

CAP. I. *Conon]* Timothei filius. *Lamb.* Hunc ex Virgilio interpretatur Servius, sed contra omnium fere mentes. Quippe de Semio astrologo Maro capiendus, non de Timothei filio, quod ad Solinum notavit consummatissimus Salmasius. De Conone Xenophon lib. ii. et iv. Diodor. xiv. Plutarch. in Lysandro, Justin. lib. vi. ex eo Orosius lib. ii. 16. et lib. iii. 1. Frontin. iv. cap. ult. in fine: infra in Chabria. *Savaro.*

In eoque ejus opera magni fuit] Sic Puteanus emendavit in Datame, multis millibus interfectis magni fuit ejus opera. Catone: 'magnique opera ejus existimata in prælio apud Senam.' Mss. et Vet. variant. Ms. meus et Ven. in eoque ejus opere magnus fuit: Col. in eoque opere magnus fuit: Al. et Par. in eoque ejus opere magnus fuit usus: in Mss. Gif. et Put. in eoque ejus opere magni fuit; quæ lectione non parum juvatur conjectura C. V. *Savaro.* Vide Schottum in Epaminondam.

Omnibus unus insulis præfuit] Hoc neque apud Xenophontem, neque

apud Diodorum, neque alium quemquam reperi: nisi forte id tempus intelligamus, quo victis ad Cnidum Lacedæmoniis adjutore Pharnabazo, classi regis Persarum præfectus omnes insulas a Lacedæmoniis avertit; et Græcos superbo Lacedæmoniorum dominatu liberavit. *Lambin.* Vide Demosthenem. Meminit etiam Apianus, de Arte Rhet. cap. *ὑπὲρ διαγῆσεως.*

Pharas cepit] Ratgersius Theram substituit, quod retinuit Gebhardus. In Ms. corrupte *operas.* Boecler. *Pharus]* Sic restitui, libris omnibus reclamantibus, veritatis vocem et historię fidem secutus. Pharæ enim urbs est Thesaliæ, neque unquam eo colonia a Lacedæmoniis deducta est. Pharas autem commemorat Pausanias in Achaicis: *Δόμη μὲν ὑπὲρ Ἡλιδος πρώτῃ μετὰ δὲ αὐτῆν Ὀλυνθος, καὶ Φαρά.* Stephanus. *Φαρά, πόλις Μεσσηνίας, ἔθνη Ἰσῶν καὶ Ἀφαιριτῶν. ἔστι δὲ καὶ Ἀχαιῶν.* Itaque apud Plin. lib. iv. c. 5. legendum puto *Pharæ*, non *Pharus*: et apud Xenoph. lib. iv. de reb. Gr. *κατανέστας δὲ πρώτων εἰς Φαράς, ἐδίωκε ταύτας*

τῆς χάρης id est, Cum enim navigasset Pharas, hanc regionem populatus est, et ferro, incendioque vastavit. Existimavi etiam aliquando legendum Patras. Patrae enim urbs est Achaiae, Plin. lib. iv. 4. 'Patrae colonia in longissimo promontorio Peloponnesi condita, ex adverso Aetoliae, et fluminis Eueni.' Neque est quod quisquam mihi dicat, Plinium simpliciter dicere colonia, non colonia Lacedaemoniorum; quasi probabilis sit, eum per coloniam, significare coloniam Romanorum: quia Romani post pugnam Actiacam eo coloniam deduxerant, ut testatur Strabo lib. viii. Illud enim non me movet. Nam ex Pausania in Laconicis in princ. licet intelligere, Lacedaemonios coloniam Patras deduxisse, ibi: ἐπὶ τοῦτον Πάτρας τῇ Περσέως ἀρχῇ ἐκ 'Αχαΐας πόλιν, ἣν οὖν Πάτρας καὶ ἐς ἡμᾶς καλοῦσιν ἐπὶ τοῦ Περσίου τοῦτον, συνεκλήθησαν Λακεδαιμόνιοι τοῦ οὐρανοῦ, συσπαρτοὶ δὲ καὶ, &c. Patras commemorat et Thucyd. lib. ii. postea autem contentione Cnemi Lacedaemon. Verum tamen nunc Pharas potius legendum arbitror, quo modo edendum curavi.

Ægos] Ægos, ut ubique, Codex P. Dan. ubi Lysander ad internecionem devicit Athenienses in Lysandro, initio; et in Alcibiade, sup. vid. N. Scauro. *Ægos flumen*] Est in Thracia amnis Ægos, ut Plinius lib. secundo capite 40. alique testantur; Graeci αἰγὸς ποταμὸν vocant, id est, *Capra flumen*. Stephanus in lib. de urbibus ad Hellespontum oppidum eodem nomine αἰγὸς ποταμὸν posuit. *Magius*.

Devicta] Penitus victa atque ad internecionem caesa, ut ad resurgendum nullae vires restarent: sic loquitur statim supra Miltiade, infra Cimone et Chabria. Curtius lib. ix. 10. 'Cilicia inundata cruore Persarum; et Arbela, cuius campi devicto-

ram a nobis omnibus strati sunt.' Gebh.

Sed tum equis] Negat id Xenoph. 'Ελλ. lib. xi. et Plutarchus in vita Lysandri. Etenim ex eo praelio fuga sibi salutem octo triremibus comitantibus quaesivit, et ad Euagoram Cyprum regem se contulit. Long. Justin. lib. vi. Cononem ait propter hanc cladem patria amissa, exulem Cyprum aliquandiu tueluisse. Orocius etiam lib. ii. 2. in Cypro hunc exulem mansisse dicit. Isocrates in Euagora, in Cyprum profectum scribit, tum ob vitae propriae salutem, tum vere ut patriae spem ferre posset, et auxilia compararet. *Magius*. De qua re vide etiam Aristotelem Rhet. ii. et Diodorum lib. xiv. *Sed tum equis*] Absentia imperatoris summi, sed etiam a summo proximi, et iungere consilia jussi, res in deterius administrantur. Plauti dictum est notissimum Amphitruone: 'Ubi summus Imperator non adest ad exercitum, Citius quod non facio 'et utas sit, quam quod facto 'at opus.' Sic in absentia Alexandri, postquam commissa Tyri obsidione cum expedita manu Arabiam petisset, operi Perdiccas Craterusque praepositi adeo infelicititer rem curarunt, ut factae a se 'molis vix ulla vestigia ab Arabia rediens invenerit Alexander.' Curt. lib. rv. 26. 27. Absentia quippe imperatoris segnior ac securior sit miles. Liv. lib. xlv. 4. 'Neque ipse Persens, quod plurimum intererat, certamini adfuit.' Justinus lib. xlii. 4. m. 'Pacore absente, exercitus Parthorum, relictus in Syria, a Camis quastore Crassi cum omnibus ducebus trucidatur.' Gebhard.

Prudens rei militaris et diligens] Infra 4. laudat ducem fortem et prudentem. Propriae ducis virtutes fortitudo, prudentia, et industria, illae in regenda militia, haec in tuenda disciplina. Senec. de Benef. vii. 13. 'Laus imperatori etiam victo et duci reddi-

tur, si et prudentia, et industria, et fortitudo muneribus suis functa est.' Plura Cicer. in Orat. pro L. Manil. *Locoen.*

Diligens erat imperii] Ita Lambinus et Savaro edendum curaverunt. Cæteri ad unum omnes, *diligens erat Imperator*, quo modo et Nepotis libellus hic inscribitur. *Schott.* Ita in Conone loquitur Cornel. Nepos. 'Diligens imperii' est, qui nihil in eo, quod imperandum est, vacuum relinquit, sed statim imperat. Alias imperia, ut vacua, subditi invadunt. *Bozhoen.*

CAP. 2. *Non quæsit, ubi ipse tuto viveret*] Sic Cicero Epist. ad Attic. lib. VIII. 1. 'Ei statim rescipsi, hominemque certum misi de comitibus meis, non me quærere, ubi tutissime essem.' *Lambin.* Sed tamen ante securitatem quæsierat, ut Isocrates Oratione citata attestatur, et Plutarchus in Euagora. Ait in Artaxerxe, haud securitate contentum fuisse, sed rerum mutationem, veluti in pelago fluctum, expectasse. *Mag.* Patriæ deesse, ubicunque sit, vir bonus non debet, imo non vult. Lib. v. 51. 'Nisi hæc quoque pro patria dimicatio esset, cui deesse, quoad vita suppetat, alii turpe, Camillo etiam nefas est.' *Gebh.*

Ad Pharnabazum] Justin. lib. vi. hæc copiosius habet. Item Xenophon *Ἑλλ.* iv. unde ista fere descripta sunt. *Longol.*

Satrapem Ioniæ et Lydiæ] Justin. lib. v. Lydiæ Satrapem sive Præfectum, non Pharnabazum, sed Tissaphernem dicit. *Mag.* Nepos infra in Datame, alium Satrapem vocat illarum provinciarum, Ariobarzanem. Unde apparet, Ioniam et Lydiam, unam tantum Satrapiam fuisse, seu præfecturam provincialem, quæ ab uno Satrape regebatur. Sic Herodot. lib. v. Orætem quandam νόμον τὸν τε Φρύγιον καὶ Λύδιον καὶ Ἰωνικὸν obtinuisse refert, quod ex aliis etiam Scriptori-

bus ratum fecit eruditissimus Brisonius. *Keuchen.*

Eundemque generum Regis] Supra in Pausania: 'Mardonius Satrapes regius, natione Medus, regis gener.' Ut credibile sit, illas semper eparchias a solis Magni Regis generis administratas fuisse, qui nonnunquam vice socii sui fungebantur. *Keuchen.* Duxerat autem Pharnabazus Apamam uxorem, unam ex Artaxerxis filiabus, ut tradit Plutarchus in Artaxerxe.

Quam cum Artaxerxe fecerant] Plutarchus ibidem dicit eam esse appellatam εἰρήνην τὴν ἐκ' Ἀνταλκίδου, pacem factam Antalcide interprete et legato: si fas est, inquit ille, contumeliam et proditionem pacem appellare. Hanc commemorat et Xenoph. lib. iv. de rebus Græciæ. Sed hæc pax posterius facta est quam Agesilaus in Asiam classem exitumque trajecisset, ut intelligere licet ex Plutarcho in apophth. Lacon. ibi, ἐκεῖ δὲ Κόνων καὶ Φαρνάβαζος τῷ βασιλεὺς ναυτικῇ θαλαττοκρατοῦντες, &c. Videtur igitur ea societas esse intelligenda, quam Lacedæmonii cum Dario secundo, hujus Artaxerxis, qui Μνημόων, id est, *Memor* dictus est, et Cyri patre, fecerunt: de qua Thucydides lib. viii. Sed discrepat a Xenophonte et Plutarcho Probus. Illi enim narrant, Agesilaum eo in Asiam a Lacedæmoniiis esse missum, quod audierant, regem Persarum Artaxerxem exercitum et classes adversus Græcos parare: Xenoph. et Plutarch. in Agesilao. Non igitur Lacedæmonii, sed Persæ in societate non manebant. *Lambin.*

A Tissapherne] Tradit Xenophon in Agesilao, huic Regis jussu caput a Tithrauste esse abscissum. Idem et Diodorus xiv. Erathichomo perditus et universo Græcorum generi infestus, ut Plutarch. refert.

Hunc adversus Pharnabazum habitus est imperator] Acribus hostium duci-

bus acres ac negotiis pares Legatos quoties rex opponit, non injuria sibi optima quæque de successu spondere debet. Laudanda Darii circumspectio, qui celebrata Alexandri virtute et celeritate in recuperando Græciæ ducatu opposuit Memnonem Rhodium fortitudine et rei militaris scientia præstantem: Diod. lib. VIII. ἡγεμόνας δ' ἀρίστους προκρίνων, ἐν τοῖς ὑπῆρχε καὶ Μέμων ὁ Πόδιος, διαφέρων ἀνδρεία καὶ συνόρει στρατηγικῇ. Vide Justinum XXXI. 7. p. 'Sed adversus Annibalem quis melior quam Africani frater crearetur?' Gebhard.

Multum ducem summum] Mendozæ codex et Savaronis editio, *Hic multum ducem summum*, quod non aspernabile videtur. Quid enim est *militum dux summus*, nisi forte anserum aut anatum aut gregis ducem comminisci velit? Gebh.

Agesilaum Asiam Tanro tenus Regi fuisse erepturum] Videntur hæc transcripta e Diodoro lib. xv. καὶ πέρας εἰ μὴ μετεπέμψαντο αὐτὸν οἱ Σπαρτιάται διὰ τινὰς πολιτικὰς χρεῖας σχεδὸν ἂν καὶ τὴν ἅλην τῶν Περσῶν βασιλείαν εἰς τοὺς ἐσχάτους κινδύνους κατέστησεν. Agesilao inferius, 'Qui cum victori præesset exercitui, maximamque haberet fiduciam regni Persarum potiundi.' Gebh.

CAP. 3. *Tissaphernes*] Longolius *Tissaphernes*. Codex Danielis *Thysiphernes*, ut ubique. Scribendum *Tissaphernes*, nam in Græco est *Τισσαφέρνης*. Keuch.

Neque admirandum] Venustius scripta lectio, et Ultrajectinus, *neque id mirandum*. Schott. Gebhard.

Cyrum fratrem] Dario ac Parysattidi (ut ait Plutarchus in Artaxerxe) filii quatuor fuerunt: major natu Artaxerxes hic de quo loquitur Probus, cui Mnemoni, hoc est Memori, cognomentum fuit: proximus ætate Cyrus hic: et iis juniores Ostanes, et Oxathines. Artaxerxes et Cyrus de regno inter se armis decertarunt: tandem Cyrus primum ab Artaxerxe (ut quidam volunt) vulneratus: post a Per-

sico adolescente nomine Mithridate, postremo a Caunio quodam vilissimo homine sauciatus, venaque poplitis perfracta concidens, et tempus ad lapidem allidens, exanimatus est. Auctor Plutarchus in Artaxerxe, qui hunc, Tissaphernis opera, Cyrum bello superasse non dicit, sed solum ad rem quod attinet, retulit. Quod cum Artaxerxes regnum esset adeptus, et Pasagardis a Persarum sacerdotibus de more se regno vellet initiari; Tissaphernes Cyrum, qui fratrem sibi prælatum necare insidiis nitebatur, detulit, fuitque in causa ut ille comprehensus, in carcerem conjiceretur. E quo postea dimissus, copias ad bellum cum comparasset, variisque rationibus militiæ consilium dissimularet, dum adversus Artaxerxem ascendere parat, Tissaphernes Regem adiens, rem omnem, bellique apparatus, indicavit.

Posteaquam venit] Justinus vi. 'Itaque Conon diu rege per epistolas frustra fatigato, ad postremum ipse ad eum pergit.' Plutarch. quoque in Artaxerxe Cononem testatur ad regem epistolam misisse, mandasseque iis qui ferrent, ut per Zenonem Cretensem vel Polycritum medicum, aut si non adessent, per Ctesiam medicum, regi eam redderent. *Magius*.

Ad Chiliarchum] Codex P. Danielis, *ad Cheliarchum*. Lege *χιλαρχον*. P. Daniel. Qui fuit tribunus militum. Long. *Χιλαρχος* a Græcis dicitur, qui mille viris præfectus est. D. Hieronym. Exod. c. 18. pro Chiliarcho, Tribunum dixit. Ad hanc vocem quod attinet, Q. Curt. lib. v. sic inquit: 'Novem qui fortissimi iudicati essent, singulis militum millibus præfuturi erant, Chiliarchos vocabant.' Josephus lib. III. de bello Judaico: 'Milites,' inquit, 'ad Centuriones, illi ad Chiliarchos conveniunt.' Mag. Cæterum iste Chiliarchus alio nomine ob officium vocatur *ἐισαγγελεὺς*. Diodorus lib. XVI. Ἀριστοβάνης ἦν εἰς

αγγελεὺς τοῦ βασιλέως καὶ πιστότατος τῶν φίλων μετὰ Βαγίαν. Colligo tamen aliquando ista officia separata fuisse, et Chiliarchi dignitatem Internuncii sive εἰσαγγελέως honore ampliore et atque rehiorem. Nam ut patet ex lib. xvii. Aristozanes postea demum ad Chiliarchi gradum ascendit. Gebh. Idem Megistanes vocabatur, et post Regem totius regis curatorem habebat, quemadmodum apud Ægyptios dicetes. Qualia in Oriente multa nomina, quæ se latissima extendunt. Nec ambigo, quia hæc fuerit unus ex Persarum διοφóροις, quos mille fuisse, testatur Athenæus lib. xiii. 3. Quibus aliquanto viliores erant Cubicularii, ad ostium palatii, quos πολυπόδοι vocabant, vel, secundum Plutarchum, κρυφάστας. Keuchen.

Qui secundum gradum imperii tenebat] Venusta figura dictum. Cicer. de Offic. 'Tenere consularis dignitatis gradum.' Et pro Plancio: 'Summum in aliquo loco tenere et dignitatis et gratiæ.' Infra Phocione: 'Namque auctus adjutusque a Demosthene, eum quem tenebat, ascenderat gradum.' Sueton. Claud. c. 4. 'Quin per eosdem gradus et articulos producendus sit.' Gebh.

Utrum colloqui malis, an per litteras edere] 'Per epistolam, aut per nuncium,' ut est apud Plautum in Mil. act. iv. sc. 6. Et in hac narratione sæpius Nepos ἑλληρίζει. Nam Græci βασιλεῖα ἀπλῶς τὴν Πέρσην appellabant, ut supra a nobis ad Miltiadem notatum. Qui tamen adeundi mos ab aliis deinceps regibus, aut regia potestate præditis observatus. Tacitus Ann. iv. de Tiber. 'Moris quippe tum erat, quanquam præsentem, scripto adire.' Keuchen.

An per litteras edere] Agere, Schott. Dan. Gifan. Savaro. Malim edere. Curtius dixit quodque 'edere mandata' lib. x. 32. Noster paullo post. Liv. lib. xxx. 'Posteaquam edita mandata.' Gebh. An per litteras] Mos

vetus, quanquam præsentem principem, scripto adire. De quo etiam Tacitus Annal. iv. Causæ ejus, ut mediate, non plus minusve loquantur; ut rem magis animæ et memorie Principis commendent; ne coram aliquant, Principem occupatum longo teneant sermone; ut tempus ad integram consultationem servetur; ut repulsæ pædori literis, quæ non erubescunt, occurratur. Lipsius in comm. et Forstner. in not. polit. ad d. l. Taciti. Cononi causa fuit, quod prævens nollet more Persarum adorare regem, ut mox auctor addit. Loccen. Illud agere expungit Ultrajectina et Longollana editio.

Si in conspectum veneris] Arnobius in simili narratione lib. vi. 'Ut eos possimus coram et cominus intueri, affari de proximo.' Ubi et affari est, quod hoc loco προσκυνεῖν, sive adorare. Keuchen.

Venerari te Regem] Præter cæteros Justinus lib. vi. 'Itaque Conon die rege per epistolas fatigato,' &c. Reges enim Persarum se fratres Solis et Lunæ jactabant, et ut Dii adorari volebant. Præter ea quæ in Sidoron lib. viii. Epist. 9. elegantissime Petrus Chrysologus Serm. 126. 'Nevestinus, ut Persarum reges, qui subiecta nunc pedibus suis sphaera, ut potum se calcare vices mentiuntur, nunc radiato capite ne sint homines; solis resident in figura, nunc impositis sibi cornibus, quasi viros se esse doleant, effeminantur in lunam, nunc varias velut siderum sumunt formas ut hominis perdant figuram.' Sædro. Plutarchus in Themistocle ex persona Artabani Chiliarchi: 'Ἡμῶν δὲ πολλὰν νόμον καὶ καλὰν ὄντων, κάλλιστος οὐδέ τις ἐστίν, ΤΙΜΑΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ, ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΥΤΕΙΝ ΕΙΚΟΝΑ ΘΕΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΤΑ ΣΧΕΖΟΝΤΟΣ. Ergo Orientalium fuit, Reges suos superstitione venerari, sive adorare. Quod apud se in more esse, negabant Lacedæmonii. Vide Herodot. Polymn. Οὐδὲ γὰρ σφί ἐσ

νήμη εἶναι ὑπόμικτον προσκυμέναν. Hebraei eundem cultum observabant, ut apparet ex 2. Samuelis cap. 1. et xiv. Jud. x. De aliis auctor locuples est Nazianzenus Orat. 1. in Julianum: Νόμος ἐστὶ βασιλικός, οὐκ οἷα μὲν εἰ καὶ πάντων ἀποδέχεται, παρ' ἑσῶς τὸ βασιλικὸν κείσθαι. Lege Arnob. lib. iii. adversus Gentes, et Isocratem in Panegyrico. Mos adorandi talis erat: genu flexa, proni procumbentes in terram, fronte humum feriebant, ac terram osculabantur. Curt. v. et viii. 21. Val. Max. vii. 2. Joseph. xx. Martialis. Epigr. x. 72. Manus etiam ad tergum referebant: ut tradit Lucianus in Navigio. Ac Reges quidem ut Deos venerabantur, et pro talibus eos habebant. Unde postmodum orta est omnis illa idololatria, quam 'Regum stultitiam' vocat in Dario Sulpicius. Qualis in Nebucadnezare, Alexandro Magno, Romanisque Imperatoribus tristia experimenta habemus. *Keuchen.* Plura Brissonius lib. 1. Persic. et Petrus Pithaeus l. 1. adv. subces. *Schott.* De adulandi voce vid. Cl. Gronov. notas ad lib. ix. 18.

[Προσκύνησιν] Codex noster προσκύνῃσιν. Quod eodem recidit. *Schott.* Gebhard. Plutar. historiam tribuit Themistocli, nisi forte utrique acciderit. *Schott.*

Sed vereor ne civitati meae sis opprobrio] Græcis enim aut Atheniensibus, aevero populo; turpis et indigna ejusmodi veneratio habebatur. Vid. Val. Max. vi. 3. ext. et Plutar. Themistocle. Quare Ismenias lepidio strategemate usus est, cum regem Persarum accederet, quod narrant Elian. Var. l. 21. Plutarch. Artaxerxe.

Itaque quæ volebat, huic scripta tradidit] Lambin. aliis in libris impressum fuisse testatur, *Quæ huic volebat, scripta tradidit.* Unde quidem effingere maluerunt; *Quæ huic volebat, ei scripta tradidit.* Nihil literis, sed per interauntios acta omnia tradit Justin.

lib. vi. 2. 'Agit tamen cum eo per internuncios.' Gebh.

CAP. 4. *Rex tantum auctoritate ejus motus est*] Contra Diodorus, qui suasu Pharnabazi scribit ab Artaxeræ chasis imperium Cononi fuisse mandatum, lib. xiv. Φαρνάβαζος δὲ, τῶν πρὸς Λακεδαιμονίους ἀρχῶν γενομένων, ἀπέβη πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ συνέπεισεν αὐτὸν στάλῃν ἐτοιμάσαι, καὶ ναύαρχον παραστήσαι Κόνωνα Ἀθηναίων. Gebhard.

Et ei permiserit] Diodorus paullo aliter eodem libro.

Quem vellet, eligere ad dispensandam pecuniam] Ταύλας Græci vocant, pecuniis cogendis, administrandisque præfestum. Dispensator aliquando dicitur (servile aliam id nomen). Vide Marcell. Donatum in Sueton. August. c. 67. *Boecler.*

Id arbitrium negavit sui esse consilii] Eam electionem, prudenter. Nam mire placet hominibus, iis imprimis, qui nobis majores sunt, si ita illis consilium demus ut eos rectius sapere dicamus, quod etiam Epidicus observat ap. Plautum, ii. 2. 72. Sic apud Cæs. B. C. i. 13. Decuriones Auximi docent 'sui judicii rem non esse.'

Qui optime suos nosse deberet] Martialis: 'Principis est virtus maxima, nosse suos.' Rationem non contemnendam consignavit Trogus apud Justinum lib. vi. 2. 'Postulat dari sibi ministrum impensæ, quia pluribus id mandare perniciosum sit.' Gebhard.

Cæteriæque civitatibus maritimis naves longas imperaret] Phraëis valde frequens Curtio, ut inde colligam, nec non ex aliis plurimis, Ruffum Cornelli nostri perstediosum fuisse. Sic dixit lib. iii. 4. 'Naves sociis imperare.' Cæsar de Bell. Gall. lib. vi. 4. Curt. lib. ix. 38. 'Equites civitatibus imperare.' Iste iterum Comment. i. 7. 'Provinciæ toti quam maximum militum numerum imperaret.' Lib. vii. 4. 'Qua oblata potestate omnibus iis

civitatis, obsides imperat.' Nepos, vita Artici: 'cum privatis pecunias per epistolas imperaret.' Sic Græci adhibent ἐπαγγέλλειν. Gebh.

Classem compararet] Sic Mss. et Vulgati in Agesil. 'Namque fama exierat Artaxerxem comparare classes.' In Miltiad. 'Classem quingentarum navium comparavit.' Savaro.

Non sine cura rem administrarunt] Auxilia enim navalis belli a Rege Egypti Hercynione petiverunt, et undique a sociis magna contraxere subsidia, ut inquit Orosius lib. iii. 2. Mag.

Ducem fortem et prudentem] Et præterea res hostium apprime edoctum. Diodor. lib. xiv. Οἷτος γὰρ ἦν ἐμπειρος τῶν κατὰ πόλεμον ἀγόνων, μάλιστα τῶν πολεμίων. Gebhard.

Regis opibus] Codex P. Danielis, *Regis opibus*. Sic in Themistocle, *classiaris Regis*, pro *regis*. Keuchen.

Pisandro duce] Sic legendum, *Pisandro duce*, non *Lysandro*, ut habent libri vulgati. *Lambin.* Græcis est Πεισανδρος. Xenoph. iv. Plutarch. Agesilao, et Justinus. Diodoro xiv. est Περίαρχος, ut alii notarunt, mendose. Bongars.

Hos Conon apud Cnidum] Isocrates in Euagora, de Cononis rebus gestis loquens, et consilio quod Persis dedit ad opprimendum Lacedæmonios: Πεισθέντων ταῦτα τῶν στατηγῶν, καὶ ναυτικοῦ συλλεγέντος, Λακεδαιμόνιοι μὲν κατεναυμαχῆθησαν, καὶ τῆς ἀρχῆς ἀπεστερήθησαν, οἱ δὲ Ἕλληνες ἡλευθέρωθησαν. Si victis Spartanis a Conone secuta est libertas Græciæ, igitur solum fuit eorum imperium. Idem in Orat. ad Philipp. Συστάτος τῷ Κόνωνι ναυτικοῦ περὶ Κνίδου, νικήσας τῇ ναυμαχίᾳ, Λακεδαιμονίους μὲν ἐξέβαλεν ἐκ τῆς ἀρχῆς, τοὺς δὲ ἄλλους Ἕλληνας ἡλευθέρωσε. Ex his constat, Lacedæmoniorum clade ad Cnidum accepta fuisse finitum; qua in re Græcorum omnium firmus est consensus. Cæ-

perat anno priore Olymp. xciv. desiit anno altero Olympiadis xcvi. duravit annos vix x. Isocrates Panathenæico: Σπαρτιάται ἐπὶ δέκα μύσιν ἐπεστέθησαν τῶν Ἑλλήνων. Casaubon.

Multas naves capit, complures deprimit] Curtius lib. iv. 37. vocat *demergere*. 'Naves,' inquit, 'omnes fere aut demersit aut cepit.' Sed istud non est inelegantius. Cæs. Civ. B. i. 58. 'Partem navium depriment; nonnullas cum hominibus capiunt.' B. C. i. ii. 6. 'In naves impeditas impetum faciunt celeriterque depriment.' Tacit. Hist. lib. iv. 79. 'Major pars navium depressa aut capta.' Hirt. lib. de Bell. Alex. cap. 11. 'Capta est una hostium quadriremis, depressa est altera.' Ibid. c. 16. 'Deprimuntur tres nostris incolumibus omnibus.' Auctor de Vir. Illustr. cap. 41. Græci vocant βυθίζειν, crebrius καταδύσαι. Diod. Aristoph. Ran. Act. i. sc. 2. Κατεδύσαμεν γὰρ ναὺς τῶν πολεμίων ἡ δέδεκ' ἢ τρισκαίδεκα.

Qua victoria non solum Athenæ] Accidit illa sub Eubulide; ut testatur illius ætatis Lysias. Quare Diodorus errat necessario, qui in anno præcedente, sub archonte Diophanto, illam refert. *Meursius.* Meminit ejusdem Athenæus lib. i. Deipnos. Κόνων δὲ τῇ περὶ Κνίδου ναυμαχίᾳ νικήσας Λακεδαιμονίους.

Quæ sub Lacedæmoniorum fuerat imperio] Ἀπλῶς heic sumitur imperium pro θαλαττοκρατίᾳ, quæ nihil aliud fuit, quam Spartanorum et Atheniensium alterna potestas obtinendi maris. In Pelopida: 'Qua paucitate percussa est Lacedæmoniorum potentia.' Quod frequens apud Cornelium et alios. Vide Plutarchum.

Liberata est] Unde etiam erectæ fuerunt publico sumptu binæ statuæ prope Jovis Servatoris simulachrum, quarum una Cononis, altera Euagoræ Cypri Regis. Vide Plutarchum.

Muros dirutos a Lysandro] Sed per-

missu Pharnabazi, cum quo in Peloponnesum navigans Laconicam vastavit, sociosque Atheniensium in Spartanos incitavit. *Ernst*. Isocrates ad Philippum: Οὐ μόνον δὲ τὰ τεῖχος πῆς πατριδος ἀνέβησεν, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν εἰς τὴν αὐτὴν δόξαν προήγαγεν. Sic Demosthenes, Pausanias, Xenophon, Athenæus, Polyænus, alii; nec nullus exstat fere scriptor, qui non minimum alludat. Justin. lib. vi.

[*Civibus suis donat*] Athenæus, præter istam libertatem, plura illius recenset in cives beneficia, l. i. *Longol.* CAP. 5. *Accidit huic, quod cæteris mortalibus; ut inconsideratio in secundâ, quam in adversâ esset fortuna*] Iisdem pene verbis Justinus sine Philippicarum Histor. 'Hamilcar,' inquit, 'magnis rebus gestis, dum fortunam inconsultius sequitur, in insidias deductus occiditur.' Contra de Timotheo: 'Id quod difficilius putatur, multo sapientius tulit secundam quam adversam fortunam.' Contrarium sentit Diodorus: *Εὐτυχέστερον θάραξαι συμφορὰς ἐνεργεῖν ἐπιδείξιος, ἢ τὰς εὐμεγέθους εὐτυχίας ἐμφρόνως*. Sed assentior Nepoti, et rationem reddit Tacit. Hist. i. 15. 'Secundæ res,' inquit, 'acrioribus stimulis animum explorant: quia miseriæ tolerantur, felicitate corrumpimur.' Quem locum expressisse Tacit. ex Oratione M. Catois pro Rhodiensibus mihi videtur. Fragmentum istud, prout emendavit Cl. P. Scriverius ex lib. vii. 3. Gellii, advocabo: 'Scio solere plerisque hominibus rebus secundis atque prolixis atque prosperis animum excellere, atque superbiam atque ferocitatem augescere atque crescere: quod nunc magnæ curæ mihi est, quia hæc res tam secundæ processerint, ne quid in consulendo adversi veniat, quod nostras secundas res conficiet, neve hæc lætitia nimis luxuriose eveniat. Adversæ res se domant et docent quid opus sit facto; secundæ res lætitia transvorsum trudere solent a recte

consulendo et intelligendo.' Nam res adversæ futurorum metu diligentiam acuunt atque intendunt; secundæ vero securitatem, contemptum, atque insolentiam pariunt. Diodor. l. xiii. *Εὐδαιμονότατοι γὰρ ὄντες τῶν Ἑλλήνων τὴν εὐτυχίαν ὥσπερ βαρὺ φορτίον οὐ φέροντες*. Id. lib. xviii. *Οἱ πλείστοι γὰρ διὰ τὴν εὐτυχίαν ἐπαίρονται μὲν ταῖς εὐτυχίαις, υπερήφανοι δ' ἐν ταῖς γιγνόμενοι τῆς ἀνθρωπίνης καὶ κοινῆς ἀσθενείας ἐπιλαμβάνονται*. διὰ καὶ νῦν τοὺς πλείστους ὁρᾶν ἔξοστιν ἐπὶ τὴν ἀτυχίαν, ὥσπερ τι βαρὺ φορτίον, φέρειν ἀδυνατοῦντας. Conqueritur hoc de suis apud Curtium Alexander lib. x. 10. 'Secundis rebus, quæ circumfluunt nos, insanire cœpistis, obliti status ejus, quem beneficio exuistis meo: digni hercule, qui in eodem consenescentis; quoniam facilius est vobis adversam quam secundam regere fortunam.' Idem Scriptor de Dario, qui sanctos et mites mores in regio fastigio mutaverat crudelitate, lib. iii. 7. 'Erat Dario mire ac tractabile ingenium, nisi etiam suam naturam plerumque fortuna corrumpere.' Et de eodem Dario Charidemus ibid. 'Tu quidem licentia regni subito mutatus documentum eris posteris, homines cum se permiscere fortunæ, etiam naturam dediscere.' Hinc intelligendum illud Taciti lib. vi. 48. 'An cum Tiberius post tantam rerum experientiam vi dominationis convulsus et mutatus sit: q. d. Tiberium licentia imperii ac rebus secundis abstractum eos mores induisse, quos fortuna regia præcepisset, abjectis, quos natura et institutio dedisset. Mutatum quoque et convulsam esse Alexandrum regni licentia queritur disertissime facundissimus Curt. lib. x. 6. 'Cœperat esse præceps ad representanda supplicia; item ad deteriora credenda. Sic scilicet res secundæ valent commutare naturam, et raro quisquam erga bona sua satis cautus est.' At revera is sapiens perhibetur, qui

piramque fortunam æqua fert animo,
neque tristi succumbit, neque secundæ effertur. Rutilius : 'Nec tantum duris nituit asperientia rebus ; Pectore non alio prosperiora rebus.' Aristot. lib. i. Ethic. τὸν μὲν γὰρ ὡς ἀληθὲς ἀγαθὸν καὶ ἡμάρτυρα πᾶσας οἰόμεθα τὰς τῆς εὐτυχίας εὐχόμενος φέρειν. 'Ἀθῆλος quidam : Οἱ πεπαιδευμένοι καθάπερ εἰ ἐκ παλαιστράς, μὴν πένονσι, ταχέως καὶ ἐπιδοξίῃ ἐκ τῆς ἀνυχίας ἐκπίπτουσιν. R. Basiliius : Οὐδὲς αὖτ' ἐστὶ τὸ νοσήειν ἀνθρώπων, ἢ εὐστοχασμένους τῆς ἐπιδοξίας φέροντας μεταχειρίζομενος τὰ συμπίπτουσα, καὶ θμολοῖ ἀπὸ πάντων ἐκείνων διακρίνει, μήτε ἐπαυρόμενος ἐν ταῖς εὐθυμίαις μήτε κατεπίπτων ἐν ταῖς συμφοραῖς. Gebhard.

Uti inconsideratio in secunda, quam in adversa] 'Ἰσμεν μὲν οὖν καὶ ἐν τῇ αἰσῇ τοῦτο συμβέβηκε, τὰ δὲ τὰς μὲν ἐν ταῖς ἐπιτυχίαις ἐξουσίας μὴ δύνανσθαι φέρειν ἀνθρώπων, ἐν δὲ ταῖς περιπετείαις εὐδαιμονίας ἵστανθαι καὶ νοσητέας. Polybius Hist. xvii. Casaub. vert. 'Accidit hoc et aliis fortasse jam ante, ut rebus lætis potentiam ferre, sicut homines par erat, nequirent ; in adversis caste admodum et prudenter statum suum conservarent.' Vide Var. Lect. Mureti lib. v. 15. Boed.

Quam ultum] Alii libri habent, cum ulcisci : alii, cum ultum : ego ultum malo. Nam revera ultus erat patriæ injurias maris refectionis, et de integro excitatis, quos illi diruerant. 'Patriæ injurias' autem, id est, injurias a Lacedæmonis patriæ illatas. Lambin.

Plura concupiscit quam efficere potuit] Ingenio ambitiosorum relictis mediis mentium ad summa sua pernicie. Tacit. Ann. iii. 66. 'Brutidium artibus honestis copiosum, et, si rectum iter pergeret, ad clarissima quæque iturum, festinatio exstimulabat, dum æquales, dein superiores, postremo suaves ipse superius atque parat : quod multos, etiam bonos, pessum dedit, qui, spretis, quæ tarda cum securitate, præmatura, vel cum exi-

tio, properant.' Gebh.

Non solum inter barbaras, &c.] Alterum inter redundat. Schott.

Id quon minus diligenter omes celebrant] Valde hic discrepant inter se Historici. Nam Xenophon quidem 'Ἑλλ. iv. narrat, Lacedæmonios, posteaquam cognoverint, Cononem muros urbis et Piræi a Lysandro dirutos, pecunia regia de integro excitasse, et urbis Ioniæ et Ætolie in continente sitas ad Athenienses transfere cogitare, constituisse his de rebus Tiribazum præfectum regium decore, confas fore hoc pacto, ut ille aut secum societatem iniret, aut Cononi sumptus in classem suppeditare dederet : qua re audita, Atheniensis contra cum Conone legatos quantos, Hermogenem, Dionem, Callithenem, Callimedontem, ad Tiribazum misisse ; legatos etiam a sociis, qui una proficiscerentur, evocasse ; quorum orationibus auditis, Tiribazum clam Antalcidem Lacedæmoniorum legato pecuniam dedisse, ut classe ab iis instructa, Athenienses et eorum socii cupidius pacem expectarent atque exoptarent : Cononem autem tanquam injuriam Regi facientem, in vincula conjecisse. Sic Xenophon. Diodorus vero lib. xiv. scribit, Tiribazum Cononi, ob res prope a se eo gestas invidisse, et hac causa prætexta, quod urbis Atheniensibus acquireret classe et copiis Regis, cum Sardeis perductum in vincula conjecisse. Isocrates aperte significat in Panegyrico ; Cononem immerito a Persis esse comprehensum. Lambin.

Magna de re] Sic ex fide Ms. mei et Gif. emendavi et disposui. Ms. Put. cum vulg. magna festinatione. Savaro.

Etique perisse] Editio Parisiensis, ibique cum perisse. Diodorus Siculus de eo supplicium sumptum esse significat libro xv. his verbis : 'Ποικιλοῦς δ' ἱπποπότης μὴ συλλήψεθ', καὶ τιμω-

πλάς τύχη, καθάπερ Κόνων έπαθεν δ' Αθηνάιος.

Dion Historicus] Scribendum *Dion*, qui Græcis Δίων. Plutarch. in Themist. "Εφορος δέ καί Δείων, καί Κλείταρχος, καί 'Ηρακλείδης. Athenæus lib. III. et v. *Longol. Lambin.*

Mag. Savar. Scripsit hic Persica, pater fuit Clitarchi, vixitque tempora Artaxerxis Ochi, et Philippi. *Gebhard.* De quo vide *Magnum Vossium* de Græc. Histor. lib. IV. 8.

Teribazo] Qui pedestribus copiis præerat, teste *Diodor. Sicul. lib. XIV.*

X. DION.

CAP. I. *Dion, Hipparini filius*] *Diodorus Siculus* lib. XVI. Δίων δ' 'Ιππαρίνου, Συρακουσίων ύπάρχων επιφανέστατος. Vide *Suidam* et *Plutarchum*. *M. Tull. Tuscul. Quæst. v. Valer. I. II. 8. I. IV. 1. Savaro.*

Namque ille superior] Major, antiquior. Sic 'Cato superior' *Valer. Max. lib. VIII. 15.* qui aliis major. Superiores eidem 'maiores' lib. II. 1. 'Majores natu in conviviis ad tibias egregia superiorum opera carmine comprehensa pangebant.' *Gebhard.* Hunc infra *Dionysium Siculum* priorem vocat. *Keuchen.* Qui duodequadringenta annos tyrannidem obtinuit, cum v. et XX. annos natus dominatum occupasset, inquit *M. Tullius Tusc. Quæst. v.* Et ita *Diodorus Siculus* lib. XIV. Μετ' άλλων δέ χρόνον Διονύσιος εις άρρωστίαν έμπεσών έτελεύτησε, δυναστεύσας έτη τριάκοντα καί έκτό. *Lambin.*

Aristomachen sororem Dionis] Sic *Diodorus* lib. XIV. Habuit enim duas uxores *Dionysius superior*, unam nomine *Lorida*, natione *Locram*, *Xeneti viri* civium suorum nobilissimi filiam; alteram *Syracusanam*, nomine *Aristomacham*, *Hipparini* filiam, *Dionis* sororem. *Idem.* Easque uno die duxit. *Ælianus* aperte : εν μιέ ημέρα δύο γυναίκας ήγάγετο Διονύσιος, Δωρίδα, την Λοκρίδα, καί 'Αρισταινήνην την 'Ιππαρίνου,

Delph. et Var. Clus.

Δίονοι δέ άδελφόν. Et adjungit continuo polygamiam: Καί παρ' έκάτεραν έκαθετο εν τώ μέρει. καί ή μόν ήκολούθει στρατευομένη, ή δέ επανήκοντα υπεδέχετο. *Var. Hist. lib. XIII. Vid. ad utrumque locum Notas Cl. Schefferi. M. Tullius Tuscul. lib. v.* 'Cumque duas uxores haberet, *Aristomacham* civem suam, *Doridem* autem *Locrensem*; sic noctu ad eas ventitabat, ut omnia specularetur, et perscrutaretur ante.'

Habuit in matrimonio] Supr. in Præfat. 'sororem germanam habere in matrimonio.' In *Cimone* totid. verbis. *Savaro.*

Ex qua duos filios, Hipparinum et Nysæum] *Diodorus Siculus*, *Hipparinum* et *Narsæum*: *Plutarchus* in *Dione*, non negat quidem ille, *Dionysio* majori ex *Aristomacha* filios esse natos, sed scribit, ex peregrina *Dionysium*, cujus hic vita scribitur, antequam illa gravida fieret, natum esse; et *Aristomacham* din infæcundam fuisse. Sed quod ad rem attinet, *Plutarchus* tradit *Areten* nupsisse prius *Thearidæ Dionysii* fratri; eo mortuo vero, *Dioni*, cum esset sororis filia. Sic *Plutarchus* in *Dione*: Σαφροσύνη μόν Διονυσίω τώ νιό συνήκhsen, 'Αρέτη δέ Θεαρίδη τώ άδελφώ. τελευτήσαςτος δέ τοῦ άδελφού Θεαρίδου Δίων έλαβεν 'Αρέτην άδελφίδην υῶσαν. *Idem*

Nep.

2 L

paullo post scribit, tres liberos Dionysio ex Locrensi uxore esse natos: quatuor ex Aristomacha, duos mares, totidemque fœminas. *Lambin.*

Sophrosynen] Editio Parisiana, nomine *Sophrosynem*. Codex Longolianus, *Sophros*: quod compendio editum, pro *Sophrosynen*. Kenchen.

Nuptum dedit] Sic supra locutus est Nepos in Pansan. 'Des ei filiam tuam nuptum:' et iterum infr. 'Areten Dionis uxorem alii nuptum dedit.' Terent. Andria. 'Datur illa hodie Pamphilo nuptum?' Idem in Hecyra: 'Peril, ex quo censes, nisi ex illo cui data est nuptum, obsecro?'

Alteram Areten, Dionis] Libri quidam *Aretem* omittunt. Vulgati, et *Aretem*, quarum priorem *Dionysio*, &c. In *Æliano* 'Ἀρέτη reponendum, pro Ἀρήτη, Var. Hist. lib. xii.

Come] Atqui fuit contumax et acerbus natura, vel Platonis, qui eum optime noverat, testimonio: qui eum reprehendens in epistola quadam, sic ad eum scribit: ἐνθυμὸς δὲ ὅτι δυνάμεις τισιν ἐνδεστώτερος τοῦ προσήκοντος θεραπευτικῶς εἶναι· μὴ οὖν λαθάνειν σε, ὅτι διὰ τοῦ ἀρεσκέναι τοῖς ἀνθρώποις καὶ τὸ πρῶτον ἐστίν. ἡ δὲ αὐθάδεια ἐρημιά ξύνοικος. Sic et Plutarch. in Dione: ἀμέλει δὲ καὶ φύσει τινὰ τὸ ἥθος ὅγκον εἶχεν αὐτοῦ, καὶ τραχύτητα δυσπρόσοδον ἐν ἐντελέξει, καὶ δυσξέμβολον, &c. Idem sub extr. eandem morum asperitatem notat, et verba illa superiora Platonis profert. Et in lib. πῶς ἂν τις διακρίν. τὸν κόλακα τοῦ φίλου, eo loco, ubi docet, tunc potius monendos et reprehendendos esse amicos, cum rem suam bene gerunt, et fortunati sunt, quam cum eis fortuna adversatur. Plutarchi verba sunt hæc: τοιαῦτα τοῦ Κέρου πρὸς Κνωξέτην, καὶ τὰ πρὸς Δίωνα Πλάτωνος, ὅτε λαμπρότατος ἦν, καὶ πάντας εἰς ἑαυτὸν ἀνθρώπους ἐπέστρεφε διὰ τὸ κάλλος τῶν πράξεων καὶ τὸ μέγεθος, παρακελευμένον φυλάττεσθαι καὶ δεδιέναι τὴν αὐθάδειαν, ὥς ἐρημιά ξύνοικον. *Lamb.* Hoc quamvis ita fuisse lar-

giamur in cæteris, tamen come fuit et facile adversus [docentes ipsum, præsertim erga Platonem ad capienda ab eo virtutum et vitæ præcepta, uti Plato ipse in Epist. 7. ad Dionysii propinques scribit; et infr. 2. 3. Nos-ter confirmat.

Quæ non minimum commendat] Sic legendum est, non, ut vulgo, *commendatur*: natum mendum ex ignoratione verbi. *Commendat* enim hoc loco valet, ornat, facit amabilem, benevolentiam atque amorem conciliat: et subintelligendum est, homines, seu viros. Sic Cicero de Orat. lib. i. sub extr. 'et in voce, quæ una maxime eloquentiam vel commendat, vel sustinet,' &c. Idem Off. ii. P. Rutilii adolescentiam ad opinionem et innocentiam et juris scientiam P. Mucii 'commendavit domus.' Idem oratione post reditum in Sen. 'cum eum præter simulatam, versetamque tristitiam, nulla res commendaret.' Idem iterum de oratore, ad Q. Fr. 'oratio placida, summissa, lenis reos commendat.' Horat. Epist. lib. i. 15. 'Quod me Lucanæ juvenem commendat amicæ.' *Lambin.* Respexisse videtur ad Euripideum illud in Phœniss. apud Porphyrium et Stobæum: Πρῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τυραννίδος. Sic infra in Iphicrate: 'Fuit autem et animo magno et corpore, imperatoriaque forma.' *Commendatur* autem Scripti libri auctoritate retineo. *Schott.* Corporis autem dignitatem in regentibus commendari tralatitium est. Tacit. Ann. ii. 13. 'Cum hic nobilitatem ducis, decorem alius, plurimi patientiam, comitatem per seria, per jocos eundem animum laudibus ferrent.' Vide ibid. cap. 73. Eandem inter adjumenta esse summæ rei adipiscendæ asserit idem lib. xi. 28. de Sillo: 'Nunc juvenem nobilem, dignitate fortunæ, juventa, ac propinquo consulatu ad spem accingi.' Et inter cætera, quæ Galbam destruxerant, erat deformitas. Tacit. Hist.

lib. I. 7. 'Ipsa metas Galbæ et irrisi et fastidio erat assuetis juventutis Neronis, et Imperatores forma ac decore corporis (ut est mos vulgi) comparantibus.' Justin. lib. XIII. 1. 'Sed nec Amici Alexandri frustra regnum spectabant: nam ejus virtutis ac venerationis erant, ut singulos Reges putares. Quippe ea formæ pulchritudo in omnibus fuit, ut qui eos ignoraret, non ex una gente; sed ex toto terrarum orbe electos judicaret.' Gebhard.

Neque minus propter mores] Plut. paullo aliter: 'Ἐν ἀρχῇ μὲν εἶχε τιμὴν ἀπὸ τῆς ἀδελφῆς, ὁποτέρου δὲ τοῦ φρονεῖν διδούς πείρω, ἥδη καὶ ταῦτα ἡγαπᾶτο παρὰ τῇ τιμῇ.' *Lambinus.*

Affinitatem] Quod Dionysius Aristomachen sororem Dionis haberet in matrimonio. In Pausan. 'seque tecum affinitate conjungi cupit.' In Attico 'plus valere similitudinem morum quam affinitatem;' videlicet, quæ soror Attici 2. Tullio Ciceroni nupta erat: unde 'affinis' in Timoleone vir sororis appellatur, ubi vide. *Savaro.*

Suorum] Sororis et liberorum.

Nisi qua in re major ipsius cupiditas intercesserat] Quatenus permittunt affectus et cupiditates obtemperant sanis monitis dominantes: quoties vero intensior cupido incessit animos, obstructæ sunt aures et impotens libido anis stimulis abripitur. Valer. III. 3. apud Phalarim 'plus consuetudo dominationis, quam consilii salubritas valuit.'

Legationes vero omnes] Plutarchus: *Πρεσβείας τε τὰς μέγιστας διέκει, πεμπόμενος τε πρὸς Καρχηδονίους ὁμαινόμενος διαφέρωντος.* *Lambin.* ex conjectura.

Sua humanitate tegebat] *Tegebat*, sensu expeditissimo ac germano. Nam Dion humanitate ac morum tranquillitate tegebat atque abscondebatur decantatam ubique Dionysii crudelitatem; qui mitissimos Dionis mores intuebantur, persuadere sibi

non poterant, tam immanem esse Dionysium, quam vulgo jactaretur. Et cum in modum loquitur Tacit. Ann. XII. 12. 'Dum socors domi, belli infestus, ignaviæ sævitia tegat.' Piccartus lib. Pericul. singulari cap. 10. defendit *leniebat*, sine causa. Gebhard. *Tenebat* in Membris Schotti et Giffanii. *Sua humanitate leniebat*] Sic edendum curavi, conjectura ductus. Nam cum in exemplis Aldinis, et Florentinis, et nonnullis aliis, reperissem scriptum, *tenebat*, neque hoc verbum ad hunc locum mihi quadrare posse videretur, ex *tenebat*, levi et facili immutatione feci, *leniebat*: neque me movet lectio Germanica, in qua est, *tegebat*: hoc enim tegebat, ex *tenebat*, factum est, conjectura facili illa quidem et propinqua, quod ad literas attinet, sed quod ad verbi vim et sermonis Romani consuetudinem, minus apta; crudelitatem enim, aut crudele nomen humanitate lenire, convenienter et translatione illustri dicitur: *tegere* vero non item. Quod si quis huic verbo locus quaereretur, factum, aut facinus crudele tegi aptius diceretur, quam nomen, meo quidem iudicio. *Lambin.*

Suspexerunt] Vulgati, *suspicerunt*.

CAP. 2. *Platonem Tarentum venisse*] Quod ex ipsius Platonis ad Dionis propinquos epistola intelligere licet. *Lambin.* Venit Tarentum, L. Camillo, P. Claudio Coss. Cicero. Causas profectionis narrat Apuleius de Dogm. Platonis, cujus hæc verba: 'Sed ille [Plato] primo historię gratia, ut naturam Ætnæ et incendia concavi montis intelligeret; secundo, petita Dionysii, ut Syracusanis assisteret, est profectus, et ut municipales leges ejus provincię disceret. Tertius ejus adventus, fugientem Dionem impetrata a Dionysio venia, patrię suę reddidit.' *Mag.*

Adolescenti] Dion; qui, ut tradit Plutarchus, Platonem audivit, priusquam Plato tyrannum conveniret; ab

eoque fuit, cum valde esset docilis et ingenio acerrimo, ad studium virtutis et sapientiæ mirifice inflammatus quod et Plato in epistola quadam scripsit. Δίων μὲν γὰρ δὴ μάλα εὐμαθὴς ὦν, πρὸς τε τῆλλα, καὶ πρὸς τοὺς τότε πρ' ἐμοῦ λόγους λεγομένους; οὕτως ὁξέως διήκουσε καὶ σφόδρα, ὥς οὐδεὶς πώποτε ὦν ἐγὼ προσέτυχον νέων. καὶ τὸν ἐπιλοικον βίαν ζῆν ἐθέλησε διαφερόντως τῶν πολλῶν Ἰταλιωτῶν τε καὶ Σικελιωτῶν, ἀρετὴν περὶ πλείονος ἡδονῆς τῆς τε ἄλλης τρυφῆς ἡγαπηκός. Lambin.

Arcesseret] *Arcesseret*, Cod. Danielis. Sed rectius *arcesseret*, ut infra idem Codex *arcesserit*.

Magnaue eum ambitione Syracusas perduxit] Exquisito apparatu, et ambizioso comitatu. Plin. Hist. Nat. vii. 3. Solinus cap. 7. 'Dionysius tyrannus vittatam navem Platoni obviam misit. Ipse cum albis quadrigis egrediens in littore occurrens honoratus est.' Gebhard. Græci pro magna ambitione, φιλοτιμῶς usurpant, quod eodem recidit. Lambin. Vid. Plutarch. in Dione. Ælian. iv. 18. Sed Dionysios confundit Nepos: neque enim eos honores Platoni major Dionysius, sed minor mortuo patre habuit. Honorifice quidem excepit Platonem Dionysius Major, sed nihil ibi nimium et ambitiosius legere memini. Buchn.

Ut se totum ei traderet] Quare Dion communi nomine a scriptoribus vocatur *Dion amicus Platonis*. Vid. exempla similia apud Rhodig. Lect. Ant. libro XXI. 4.

Plato delectatus est Dione] Ejus namque captus erat amore, ut ex Aristippi lib. iv. de antiquis deliciis, refert Diogenes Laërtius in Platonia vita. Inter amatorios Platonis versus apud hunc, et Apuleium Apologix Orat. i. leguntur etiam versus in Dionem, qui dilectum a Platone Dionem, atque ardentem amatum, satis arguunt. Mag.

Crudeliter violatus esset] Causam, quamobrem tali injuria Platonem

affecerit Tyrannus, hanc affert Plutarchus, quia Dionysius Platonis de Virtute viri boni, et de justitia disputantis orationem ferre non potuerit, cum diceret, quemvis potius, quam tyrannum, esse fortem: et vitam iustorum esse beatam, tyrannorum miseram et calamitosam. Laërtius addit, tyrannum Platonis sermone offensum Platoni dixisse, verba ejus γεροντιῶν, id est, senium et senile delirium redolere: illum autem respondisse, σοῦ δὲ τυραννίδου id est, at tua tyrannidum, seu tyranni mores. Lambinus.

Vendundari jussisset] Editio Longoliana jussit. Vendidit illum, tanquam mancipium in foro, xxv. minis Diodor. Siculus lib. xv. Lege Plutarchum in libello, cui titulus: Πῶς ἂν τις διακρίνει τὸν κόλακα. Kench. Et in vita Dionis meminit quoque Laërtius, Longol.

Eodem rediit] Multis verbis rationes secundi in Siciliam adventus exponit Plato in epistola quadam. Sed sciendum est, mortuo jam priore Dionysio, Platonem iterum in Siciliam navigasse, et Secundi Dionysii arcessitu, cum ille Platoni polliceretur per literas, se omnia Dioni exulanti, quæ vellet Plato, remissurum, largiturum, et concessurum, Syracusas repetiisse. Lambin.

In morbum incidit] Morbi causam fuisse, immoderatas epulas, compositiones, et ebrietatem tradit Diodor. Siculus lib. xv. his verbis: 'Ἐστὼν δὲ λαμπρῶς τοὺς φίλους, καὶ κατὰ τοὺς πάτους φιλοτιμότερον τῇ μέτρῃ δοὺς ἑαυτὸν, εἰς ἀρρωστίαν σφοδρότεραν ἐπέπεσε διὰ τὸ πλεῆθος τῶν ἐμφορηθέντων ὑγρῶν. Idem.

Quo cum graviter conflictaretur] Libri omnes, quod et Schottus et Piccartus attestantur, quo cum gravi conflictaretur. Unde Cl. Schottus gravius tentat substituere. Gebhard.

Nam velle se cum eo colloqui] Plutarchus in Dione: 'Ἐρεὶ δὲ νοσῶν ὁ Διονύσιος ἔδοξεν ἀβιάτως ἔχειν, ἐπεχέει

ρῆσεν αὐτῷ διαλέγεσθαι περὶ τῶν ἐκ τῆς Ἀριστομάχης τέκνων θ Δίων. *Lambinus.*

Id medici non tacuerunt Ol δὲ ἱατροὶ τῷ μέλλοντι τὴν ἀρχὴν διαδέχεσθαι χαρίζομενοι, καιρὸν οὐ παρόντων. *Idem.* Hem scelus Medicorum in aula ! nam captandæ successoris gratiæ desperatam dominantis valetudinem aut contra fidem vulgant, aut suo ministerio opprimunt extinguuntque. Tacitus Ann. vi. c. 50. de Charicle : ' qui labi spiritum nec intra biduum duraturum Macro-ni firmavit. Inde cuncta colloquiis inter præsentes, nunciis apud legatos et exercitus festinabantur.' Liv. lib. xl. 56. ' Medicus Calligenes, qui curationi præerat, non exspectata morte regis, a primis desperationis notis nuntios prædispositos, ita ut con-venerat, misit ad Perseum.' Et neces pleræque occultæ regum annon medicorum scelere ac perfidia acce-leratæ? de Eudemo Tacitus lib. iv. Ann. c. 3. de Xenophonte vid. lib. xii. 67. *Sermonem retulerunt*] Habitu cum medicis : quod teste Lambino quidam redundare existimant. Schottus autem ad Dionysium filium seniore[m] conjectabat. Perperam : nam Cor-nelius potius extulisset, filium ma-jorem natu. Gebh.

Commotus] Gravissime irritatus. Curt. lib. iv. 23. ' Legatos Tyrii contra jus gentium occisos præcipitave-runt in altum. At ille suorum tam indigna nece commotus urbem obsi-dere statuit.' Tacit. Ann. vi. 13. ' Queis commotus incusavit Magis-tratus Patresque.' Nepos Timoleonte; ' Quibus verbis adeo ille est commo-tus, ut nonnunquam vitæ finem fa-cere voluerit.' Gebhard.

Soporem] 'Soporem' nove dixit, pro soporifero poculo. Φάρμακον ὕπνου-τικόν Plutarchus habet, ejusque rei auctorem Timæum Historicum citat. Longol. Seneca de beneficiis lib. v. ' Ita et qui veri beneficii speciem fe-fellit, tam ingratus est, quam vene-ficus, qui soporem, cum venenum

crederet, miscuit.' Ubi *soporem* vul-go corrupte legas. Schott. Frontinus libro ii. 5. ' Mandragoræ inter vene-num ac soporem media vis est.' Gebhard. Significans Probus et Plu-tarchus potionem frigidissimam, quæ, ut ex Medicorum scriptis didicimus, nigri papaveris succo aut cicutæ pa-rari solet. Sane Athenienses capitali judicio damnatos, cicutæ succo ne-care solebant : quamobrem Juvenal. Sat. vii. ' Hunc inopem vidistis, Athenæ, Nil præter gelidas ausæ con-ferre cicutas.' Magius. Quam tusam ac dilutam propinabant in calice mo-re medicamentorum ; idque πικρὸν φάρμακον dicebatur. Casaubon.

Coëgit] Quia ipsi fortasse propter Hippocratis jusjurandum facinus hor-rebant. Magius.

Somno sopitus] In Excerptis, *sumno* : ut *Acheruns* Acherons ; *suboles* sobo-les ; et similia. Erat autem sopor ὕπνοφορος, medicamentum somnife-rum, et morti simillimi soporis effi-cax. Hesychius : ὑπνωτικόν, ὃ μανδρα-γόρας. Nam ' mandragoras θανάσιμον φάρμακον καὶ ὕπνωτικόν' cujus inter venenum ac soporem media vis est, pt loquitur Frontinus. Ad rem Phi-lostratus ii. 14. Ἔστι δὲ φάρμακα ὕπνον μεμηχανευμένα τοῖς ἀνθρώποις, ὧν πικρότε-ρα καὶ ἀλειψόμενοι (melius ἢ καὶ ἀλειψά-μενοι) καθελδουσιν, ἐκτείνοντες ἑαυτοὺς ὥσπερ ἀποδνήσκοντες. Seneca de Be-nef. iii. 14. ' Promisit [venenum de-mino] et medicamentum innoxium ei dedit : quo cum sopitus esset,' &c. Keuch.

CAP. 3. Tale initium fuit Dionis et Dionysii simultatis] Aliter Plutarchus et Diodorus : apud Plutarchum in Dione nullum hac de re verbum. Quin tradit ille, Dionysium postero-rem Dionis animi magnitudinem val-de admiratum esse, et propensam in se voluntatem vehementer dilexisse : Ὁ μὲν οὖν Διονύσιος ὑπερφύως τὴν με-γαλοφυλίαν ἐθαύμασε, καὶ τὴν προθυμίαν ἠγάπησε. Diodor. lib. xvi. ab utroque

discrepana: Οδρος δὲ διὰ τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν λαμπρότητα τῆς ψυχῆς εἰς οὐφίαν ἦλθε τυράννην, δόξας ἀξιώχρεως εἶναι καταλύσαι τὴν τυραννίδα. *Lambin.*

Desineret] Editio Parisiensis, *desisteret*.

Morem ei gessit] Ad Platonem scripsit, ut testatur Plato, extatque ejus epistolæ summa in epistolis Platonis. *Lamb.*

Philistum Historicum] Ab exilio Adriatico, nam hic a Dionysio patre regno erat expulsus, revocatus autem consilio quorundam a Dionysio Syracusis in invidiam Dionis et Platonis, magnus apud tyrannum extitit. Admireum esset in ocio, historias varias conscripsit, de rebus Siculis libro xi. De Dionysio Tyranno lib. vi. aliaque plurima, quæ a Suida commemorantur. *Longol. Mag.* Vide Magnum Vossium de Historicis Græcia.

Hominem amicum non magis tyranno, quam tyrannidem] Sic legendum: non ut habent exempla Veneta et Florentina, *hominem inimicum*. Sic enim Plutarchus: 'Ὁ γὰρ δὴ φίλιοςτος ἔταρχος τῇ τυραννίδι καθιστάμεν προθυμότερον παρόχε, καὶ τὴν ἑκαστὴν διεφύλαξε φρουρῶν ἐν πολλοῖς χρόνοις. *Lambin.*

In eo meo libro] De quo nihil nobis præter desiderium restat.

Qui de historicis conscriptus est] Græcis addit Codex noster ac Savaronis. Expungit vero Longolium secutus Lambinus, quod de utrisque scripsisse, *Græcis Latinisque* verisimile sit. *Schott.*

CAP. 4. *Ingenio*] Ingeniosi quoque tyrannissimæ ac formidulosi, quare vident, ut eos vel penitus extirpent, Tacit. Agric. 4. 'Julius Græcinus senatorii ordinis studio eloquentiæ sapientiæque notus, hisque virtutibus Cæsaris iram meritis.' Vel ad minimum in exilium submoveant. Id. Ann. lib. xvi. 29. 'Enimvero Montanum probæ juventutis, neque famosi carminis, quia protulerit ingenium, extorem agi.' Vid. Valer. Max. lib. vii. 3.

Exempl. 2. de L. Junii Bruti fratre vegetioris ingenii sublato. *Gebh.*

Navem ei triremem dedit] Plato σμικρὸν πλοῖον, parvum navigium. Plutarchus ἑκάστιον, navem piscatoriam. *Lambin.* Longol. Mag. Lege Bayfi lib. de Re Navali, et Cl. Schefferum de M. N. ii. 2.

Corinthum] Plutarchus, in Italiam. Diodorus propius accedens, in Peloponnesum. Corinthus enim est in Peloponneso. *Lambin.* Et quidem ejus claustrum, unde inter compedes et vincula Græciæ, Philippo aliisque, urbs memorata. Vide Strab. lib. viii. et ix.

Ostendens, se id utriusque facere causam] Plutarchus tradit in Dione, Dionysiam, lecta Dionis ad Carthaginienses epistola, adhibito et præsentante Dione, ex qua Dionysius arguebat Dionem cum Carthaginiensibus adversus se et tyrannidem consensisse et societatem coivisse, cum Dion pro se dicere et se purgare conaretur, statim non facta Dion respondendi potestate, sed e vestigio, imposito in naviculam, piscatoriam Dione, mandasse nautis ad se vocatis, ut eum in Italiam exponerent. Sic Plutarchus, ἀπολογεῖσθαι δὲ βουλευμένον τοῦ Δίωνα, οὐκ ἀποσπόμενος, ἀλλ' εὐθὺς, ὡς εἶχε, θέμενος εἰς ἡκάστιον, προσέταξε τοῖς ναύταις κομίσσοντας αὐτὸν ἐκβαίνειν εἰς Ἰταλίαν. Diodorus autem lib. xv. nullum de epistola verbum facit, neque in illa fere alia re cum Plutarcho congruit; sed ait Dionysium veritum, ne a Dione opprimeretur, statuisse illum comprehendere et de medio tollere. Dionem vero hoc comperto primum apud quosdam amicos delituisse, deinde ex Sicilia cum Megacle fratre et Heraclide tribuno militum in Peloponnesum fugisse. Sic Diodorus: 'Ὁ δὲ Δίων αἰσθόμενος τὸ μὲν πρῶτον ἐκρέβθη παρὰ τισι τῶν φίλων, μετὰ δὲ ταῦτα ἔφυγεν ἐκ τῆς Σικελίας εἰς Πελοπόννησον, ἔχων μεθ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν Μεγακλῆν, καὶ Χαρκλείδην.

Plutarchus rursus post illa, quæ supra ex eo retuli, scribit; cum his, quæ hic a Probo narrantur, propemodum concinens, cum ex eo, quod fecisset Dionysius, magnus per totam urbem strepitus easset coortus, tota civitas erecta esset novarum rerum expectatione, domus ipsius tyranni muliebri ploratu et luctu personaret: illum metu perterritum Dionis amicos et mulieres esse consolatum, quasi non esset hoc exilium, sed peregrinatio et absentia, ne forte ipse offensus et commotus Dionis contumacia et animi elatione, aliquid gravius in eum statuere aut facere cogeretur, cujus ipsum postea poeniteret. Hoc spectavit M. Tullius, cum illud scripsit Epist. ad Attic. lib. xv. 9. 10. *Ægre ferens, rumorem esse de Bruto in Asiam mittendo, Cassio in Siciliam, ut frumentum emendum et ad urbem mittendum curarent, quod illa provincia seu legatio easset illis viris indigna, et relegatio potius quam legatio. 'Ludos vero non facere,' inquit, 'quid fœdus? frumentum imponere, quæ est alia Dionis legatio? aut quod munus in republica sordidius?'* *Lambinus.*

Omnia, quæ moveri poterant Dionis, in navis imposuit] Locus antea male erat interpunctus, sic enim habebat: *Omnia quæ moveri poterant, Dionis in navi imponit.* Quare indicabatur, navem fuisse Dionis, res vero nequaquam. *Mag.* In Themistocle: 'Omnia quæ moveri poterant, partim Salaminem, partim Træzenem asportant.' Ibi vide Notas.

Manum comparare] Quod cum fecisse tradit Diodorus eodem libro: *Καταλείψας δ' εἰς τὴν Κόρινθον, τοὺς μὲν Κορινθίους ἤβριον συνεπιλαβέσθαι τῆς ἐλευθερίας τῶν Σπαρκευσιῶν, αὐτὸς δὲ μισθοφόρος συνέχευε, καὶ ναυοπλίας συνέθρουσε.* *Lambin.*

Areten Dionis uxorem alii nuptum dedit] Nempe Timocrati familiari

suo; sed invitam, ut Plutarchus scribit. *Longolius.*

Filiusque ejus] Aretæum, ut vult Timæus, a matre sic appellatum: Hipparinam, ut tradit Timonides Dionis familiaris: cui potius credendum esse censet Plutarchus. *Lambin. Mag.*

Is usque eo vitæ statum commutatum] Plutarchus in Dione, Dionis filium adolescentulum dolore et ira puerili impulsus se e tecto præcipitem egiasse tradit: nihil præterea. Sic ille: *ἔκ τινος λύπης καὶ ὀργῆς μικρὸν καὶ παιδικὴν ἀπαρχὴν λαβούσης ἔβριθεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ στῆθους ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ διεσθάρη.* Hunc casum commemorat et in *παράμυθον. πρὸς Ἀπολλών.* *Lambin. Mag.*

Namque appositi erant custodes] Venerè Romano dictum. Namque reperies apud Ciceronem: 'Verres calumniatores apponebat:' et Offic. 'Non licitatore venditor, nec qui contra se liceatur, emptor apponet.' In Verrem: 'Accusator apponitur civis Romanus.' Propius ad Nep. Lucil. lib. xv. 'Indicem apposuit.' Attius Ione; 'Custodem assiduam Ioni apposuit Virgini.' Tacitus Ann. lib. iv. 60. 'Sed interdum voces precedebant contumaces et inconsultæ, quas adpositi custodes exceptas auctasque cum deferrent.' Cæsar de Bell. Gall. i. 20. 'Dumnorigi custodes ponit, ut quæ agat, quibuscum loquatur, scire posset.' Tacit. Ann. lib. ii. 68. 'Remmius evocatus priori custodim adpositus.' Suetonius Claudio: 'Salutatoribus scrutatores semper apposuit, et quidem omnibus et acerbissimos.' Alia elegantia idem Tacit. l. vi. 19. 'Circumjecti custodes et in memoriam cujusque intenti.' *Gebhard.*

A pristino victu deducere] Pro a pristino vitæ genere corruptisque moribus revocarent: rare dictum. *Schott.*

Ut se e superiore parte ædium deiecerit] Plutarch. 'E tecto se in caput dejiciens perii.' Idem in Orat. consolat. ad Apollonium, delapsus ait Dionem cum amicis sedentem, nuncio de hujus morte audito nihil perturbatum aut percussum, defuncti quidem corpus ad legitimam tradi sepulturam jussisse, ipsum vero neutiquam quod cum amicis deliberabat, reliquisse. *Magius*.

Atque ita interierit] Duos habuit filios Dion, Hipparionem et Areteum: major vero natu Hipparion de superiore parte ædium se dejecit. Voco autem eum Hipparionem, non Hipparinum, auctoritate Polyæni, qui lib. v. in Dionysio, Comment. 8. Μῖς δὲ ἐπιστολῆς, inquit, ἔωθεν ἐγέγραπτο, παρὰ Ἰππαρίωνος, τοῦτο δὲ ἦν ὄνομα τῷ Δίωνος υἱῷ. Quamvis aliter in Dione Plutarchus. *Gebh.*

Sed illuc revertor] Elegans ἐνανόδς, in qua vitatur μακρολογία Quintiliani, lib. viii. 3. Infra Eumene: 'Sed ad illos revertari.' Poëta dixit: 'Illuc, unde abii, redeo.' Quod ex Menech. Plautina: 'Illuc redeo, unde abii.' Hesychius: Ἀναβήσομαι, ἐπανελεύσομαι ἐπὶ τὰ ἐξ ἀρχῆς. Julianus Orat. 7. ἐπανάξω θέν ἐξέβην. Idem 11. ἐπανιτέον δὲ θέν ἐξέβην. Et in reliquis epist. de Sacerdotio. "Οθεν ἐξέβην, eis τοῦτο ἐπανάξω. *Keuchen.*

CAP. 5. *Heracides*] Homo turbulentus, seditiosus, mobilis, infidus, rei militaris imperitus. *Plutarch.*

Quod multorum annorum tyrannis] Sic legendum: non, ut vulgo, *multorum annorum tyrannus*. Non enim tyrannus, sed tyrannis erat multorum annorum. Atque hanc lectionem confirmant, quæ mox dicemus: et quæ ipse Probus ait infra: 'quinquaginta annorum imperium.' *Lambin.*

Magnarum opum] Itaque Dionysius major dicebat, se relinquere filio tyrannidem adamante seu vinculis adamantinis vinctam. *Plutarch.* in Di-

one, *Diodor.* Siculus lib. xv. *Ællanus* lib. vi. Καὶ τοῦτοις ἐπιβαλόντων ὁ Διώνσιος, ἀδάμαντι δεδεμένῃ φερό την ἀρχὴν κεκτῆσθαι. *Idem.*

Pauci ad societatem] *Diodorus*: Ταχὺ δὲ πολλῶν ὑπακούοντων, &c. Sed dic paucos fuisse, spectata Dionysii potentia, adversus quem bellum comparabatur, multos ex persona Dionis profugi et exulis: vel potius, paucos fuisse Syracusanos exules, qui periculi societatem cum Dione coire voluerint: multos fuisse ex reliqua Græcia. Tradit enim *Diodorus*, triginta Syracusanos, qui in Peloponneso exulabant, Dionem secutos esse. *Idem.*

Non tam suis copiis] Quæ erant exiguæ et tennes, si tyrannicas opes spectes; quæ, quales et quantæ essent, a *Diodoro* refertur lib. xv.

Quam odio tyranni] Probe indagat causas eversionis Dionysiacæ, quas, sed easdem quoque, explicat *Diodorus* lib. xvi. Ἀτρία δ' ἐπήρχε τῷ Δίῳ τῶν προτερημάτων μάλιστα μὲν ἡ ἰδία λαμπρότης τῆς ψυχῆς, καὶ ἀνδρεία, καὶ ἡ τῶν ἐλευθεροῦσθαι μελλόντων εὐνοία. τὸ δὲ τοῦτων ἀπάντων μείζον ἦ τε ἀνδρεία τοῦ τυράννου καὶ τὸ ἀρχομένῳ πρὸς αὐτὸν μῖσος. *Gebh.*

Duabus onerariis navibus] At *Plutarchus* hujus naves quinque fuisse scriptum reliquit: ejus enim milites, qui octingenti pauciores essent, duabus rotundis navibus, et tertio quodam haud ingenti navigio receptos ait: cum his duas præterea triginta remorum naves esse perductas, quibus arma ac tela missilia et viaticum, quod abunde sufficeret, conveherentur. *Mag.*

Visum] Mss. *Leid.* ausum, fortassis non male. *Virgil.* *Æneid.* vi. 624. 'ausoque potiti.' Idem 'fortia ausa' dixit *Æn.* ix. 281. *Ovid.* 'magnia tamen excidit ausis.'

Adeo facile percussit] *Evertit.* Utitur hoc verbo *Pelopida.* *Datame*: 'Tali

consilio uno tempore et proditores perculit, et hostes profligavit.' Tacit. Ann. II. 39. 'Eodem anno, mancipii unius audacia, ni mature subventum foret, discordiis armisque civilibus Remp. perculisset.' Varro Parmenone: 'Alius teneram abietem solus percellit.' Cicero pro domo: 'Iisdem machinis sperant me restitutum posse labefactari, quibus ante stantem perculerunt.' Gebhard.

Syracusas introierit] Et una cum eo Megacles ejus frater, et Callippus Atheniensis, et aliquot exules Syracusani, omnes coronati: sed medius inter fratrem et Callippum Dion, prae omnibus insignis atque illustris, et armis luculentis totus undique collucens. Lætitiam autem civitatis, et dies festos, et epulas ob spem recuperandæ brevi libertatis, et gratulationes, et vota pulchre describunt Plutarchus et Diodorus Siculus. Lambin.

Nullum esse imperium tutum, nisi benevolentia munitum] Ad verbum Diodorus procemio lib. XIV. Αἱ γὰρ ἡγεμονίαι ὑπεροχαὶ τηροῦνται μὲν εὐνοίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ, καταλόνται δὲ ἄδικησιν καὶ μίσῃ τῶν ὑποταγμένων. Est apud eundem præclarus locus lib. XV. ubi asserit nullum fortius munimentum circumjecisse Athenienses imperio suo, quam benevolentiam sociorum: cum contra avaritia, superbia atque crudelitate Lacedæmonii omnes a se Græcos alienassent: διὰ δὲ ταύτης, inquit, τῆς φιλανθρωπίας ἀνακτησάμενοι τὴν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εὐνοίαν ἰσχυροτέρων ἐποίησαν τὴν ἡγεμονίαν. Exemplum luculentum proponit Tacit. in Bardane Rege Parthorum, de quo Ann. lib. XI. 10. 'Parthi,' inquit, 'dolo ante composito, incautum, venationique intentum, interfecere, primam intra juventam, sed claritudine paucos inter senum regum, si perinde amore inter populares, quam metum apud hostes quæsisset.'

Eo tempore aberat Dionysius] Com-

miseratque arcis custodiam Timocrati illi, de quo supra. Erat autem circa Cauloniam in Italia, venitque Syracusas septimo post Dionis introitum die. Diod. Siculus lib. XV. Lambin.

Classem operiebatur] Cui præerat Philistus: qui cum venisset tandem cum multis triremibus, sed æro, navi, qua veheretur, capta, manus sibi attulit: vel, ut alii tradunt, in potestatem adversariorum venit, ab eisque fœde et contumeliose trucidatus est. Plutarch. et Diodor. XVI. Gebhard.

Regios spiritus repressit] Βασιλεὺς, seu τυραννικὸν φρόνημα; regiam superbiam ac ferociam. Lambin. 'Spiritus' hic notat ὑπερφρόνημα. Cæsar Comm. de Bell. Gall. I. 33. f. 'Ipse autem Ariovistus tantos sibi spiritus, tantam arrogantiam sumpserat, ut ferendus non videretur.' Idem Comm. lib. II. 4. 'Qua ex re fieri, uti earum rerum memoria magnam sibi auctoritatem magnosque spiritus in re militari sumerent.' Cicero pro Sulla: 'Rea gestæ credo meæ me nimis extulerunt, et mihi nescio quos spiritus attulerunt.' Spiritus vero reprimere est ταπεινοῦν τὰ φρονήματα, vel etiam συστέλλειν. Diodorus libro XVI. 'Ὁ δὲ βασιλεὺς ἡδὺς ὄρων τὴν ταπεινώσιν αὐτῶν, καὶ βουλόμενος τὰ λευκτρὰ φρονήματα συστέλλαι τῶν Βουστῶν. Cicero pro Sextio: 'Qui furorem exultantem repressit.' Gebhard.

Et insulam] Insula, pars erat urbis Syracusarum, et instar urbis; ut ait M. Tullius in Verrem. Syracusæ enim constabant ex quatuor urbibus. Lamb. Vide eundem lib. IV. Accusationum, et Livium Annal. XXV.

Ut talibus pactionibus] De quibus vide Plutarchum, et Diodorum XVI.

Syracusas Apollocrates] Plutarchus hunc Dionysii filium fuisse adserit grandiorē natu, cui ipse aufugiens arcem custodiendam tradiderat. Longolius.

Cui maximam fidem uni habebat Dionysius] Sic legendum, non, ut vulgo,

Dion. Hic autem Apollocrates arcem tandem Dioni dedit, partim rei frumentariæ inopia, partim vi oppugnantium coactus. *Lambin.*

CAP. 6. *Swam vim exercuit*] *Lambinus* tres has voces ut subdititias Cornelio detrahit: sed quo jure, quave injuria? *Gebhard.*

Cum uxorem reduxisset] Divortio violento alteri traditam de novo assumpisset. *Sueton.* Domitiano c. 8. m. 'Equitem Romanum ob reductam in matrimonium uxorem, cui dimissam adulterii crimen intenderat, erasit judicum albo.' *Tacit. Ann. lib. xii. 2.* 'Callistus improbatam longo dissidio, ac si rursus assumeretur, eo ipso superbam: longeque rectius Lolliam induci.' Dixit etiam *Tacit. lib. xiv. 61.* 'revocare uxorem.' *Ibid.* et 'repetitum,' revocationem sive reductionem repudiatae uxoris. *Gebhardus.* *Uxorem*] *Aretem*, quam *Timocrati* nupsit, expulso *Dione.* *Lambin.*

Filiusque vellet revocare ad virtutem] Quem *Dionysius* corruerat, ut supra dictam est, vino, epulis, scortis, denique vivendi genere luxurioso ac libidinoso. *Idem.*

Acceptis gravissimum parens vulnus morte filii] Hac de re *Plutarchus* in *Sermone consolatorio ad Apollonium* scripto. Dolorem ac luctum, quem parentes liberique invicem ex calamitatibus ac mortibus liberorum, parentum, ac proximorum percipiunt, observo frequentissime vulneribus comparari atque vulnera nominari. *Infra Datawe:* 'Filium *Aridæum* eo cum exercitu mittit: cadit in prælio adolescens; proficiscitur eo pater non ita cum magna manu, celans quantum vulnus accepisset.' *Tacit. vita Agricola cap. 28. f.* 'Initio ætatis *Agricola* domestico vulnere ictus, anno ante natum filium amisit.' *Valer. Flaccus Arg. i. 722.* 'Dixit: et exemplo *Furiis* iraque minaci *Terribilis*, Sunt hic etiam tua vulnera, præde; Sunt lacrimæ, carusque pa-

rens.' *Tacit. vita Agricola cap. 7.* 'Sequens annus gravi vulnere animum domumque ejus afflixit: de matre in prædiis a classiariis *Othonis* interfecta. *Valerius Maximus lib. v. 10. Ext. de Pericle:* 'Ille caput quoque solito more coronatum gerere sustinuit, ut nihil ex veteri ritu propter domesticum vulnus detraheret.' *Gebh.*

Qui quidem Dioni principatum non concedens] Pertinet huc locus *Plutarchi:* *Ὁβρις ἔρα πύστη δυσκοινώθητον ἢ ἀρχὴ καὶ μυστὸν ἀντιρίας καὶ δυσολίας.* *Tacit. Annal. xiii. 17.* 'Cui plerique etiam hominum ignoscebant, antiquas fratrum discordias, insociabile regnum æstimantes.' *Seneca Agamemnone:* 'Nec regna socium ferre nec tædæ sciunt.' Qui *Herachides* quum *Dioni* deferretur, tanquam cum *Calippo* insidias ei necterent: 'respondit, se vita malle excedere, quam metu violentæ mortis amicos inimicosque juxta ponere.' *Val. lib. iiii. 8. Gebhard.* *Logo* *Orationem* *Heraclidis* apud *Plutarchum.*

Non posse bene geri rempublicam multorum imperiis] *Regi rempublicam*, est in *Mss.* non male. *Schott.* Versus sunt: *Ὁὐκ ἀγαθὸν πολικουπαίῃ ἐς κοίραρος ἔσται, ἐς βασιλεὺς, ὃ ἔδωκε Κρόνου παῖς ἀγκυλομήτεω λήϊπτερόν τ' ἥδ' ὀλέμωτας, ἵνα σφίσι μὴ βασιλεύῃ.* *Il. B. 204. Lambin. Savar. Boeckler.* Similis *Caligula* apud *Sueton. cap. 22.*

CAP. 7. *Quod factum omnibus*] *Plutarch.* 'Ἐλπίσθη δὲ σφόδρα *Συρακουσίου ἀποθανόντος.* *Lambin.*

Maximum timorem injectis] In *Alciabiade:* 'Magnus multitudini timor est injectus.' Nam qui genere, auctoritate, atque opibus excelebant, ad se quoque gradum fieri opinabantur; et in se patiendâ primarii viri discebant exemplo. *Tacit. Hist. lib. iv. 11.* 'Plurimum terroris intulit cædes *Calpurnii Galeriani.*' *Idem Ann. lib. xi. 8.* 'Namque inter *Gotaris* pleraque æva (qui necem fratri *Artabano* conjugique ac filio ejus præparaverat,

nade metus ejus in cæteris) accivere Bardadem.' Idem Hist. lib. II. 17. 'Et contradicere ausos Clandium Phirricum trierarchum Liburnicarum ibi navium; Quinctium Certum Equitem Roman. interfici jubet, quorum morte exterriti, qui aderant.' Justin. lib. XII. 5. 'Fremere itaque omnes universis castris cæpere, innoxii senis filiique casum miserrantes; interdum se quoque non debere melius sperare dicentes.' Et cap. 6. 'Reputabat deinde, quantum in exercitu suo, quantum apud devictas gentes fabularum atque invidiæ, quantum apud cæteros amicos metum et odium sui fecerit.' Gebhard.

Ille autem, addecurio remoto, licentius eorum bona, quæ sciebat adversus se sensisse, militibus dispartivit] Monitum præclarum de Dominantibus, qui existentibus æmulis aliisque, quos vel revereantur vel metuant, moderati; iis vero remotis licentiosius effunduntur in dedecora atque flagitia, quæ præsentium viventiumve metus aut reverentia cohibuerat. Tacit. Hist. lib. II. 78. 'Vix credibile est memoratu, quantum superbiis acordis Vitellio adoleverit, postquam speculatores Syria Judæaque adactum in verba ejus Orientem nunciavere. Nam et al vagis adhuc et incertis auctoribus, erat tamen in ore famæque Vespasianus, ac plerumque ad nomen ejus Vitellius excitabatur. Tum ipse exercitusque, ut nullo emulo, sævitia, libidine, raptu in externos mores proruperat.' Clarius de Tiberio lib. VI. fin. ubi, postquam excessu Livie matris omnis reverentia animo excessisset, et sublato Sejano metus sublatis essent, Principem in scelera simul ac dedecora prorupisse ait. Causam ibidem non reticet prudentissimus scriptor: nam dum alios timeant verenturque dominantes, libidines suas obtegunt: remoto autem pudore ac metu, suo tantam ingenie atuntur. Non est prætereundus lo-

cus Ann. lib. XIV. 12. de Nerone: 'Hinc superbus ac publici servitii victor Capitolium adiit, grates exsolvit: seque in omnes libidines effundit, quas male coercitas qualescunque matris reverentia tardaverat.' Flavius Vopiscus Carino: 'Hic ubi patrem fulmine absumptum, fratrem a socero interemptum, Diocletianum Augustum appellatum comperit, majora vitia ac scelera edidit, quasi jam liber a frenis domesticæ pietatis, suorum moribus absolutus.' Ita sublato Gallo Constantius suus utitur ingenio apud Ammian. lib. XV. 'Quo ille studio blanditiarum exquisito sublatus, immensemque se deinde fore ab omni immortalitatis incommodo fidenter existimans, confestim a justitia declinavit.' Diodor. I. XVII. Parte posteriore: *μετὰ δὲ ταῦτα δέξας ἑδὴ κακωτέρους τῆς ἐπιβολῆς, καὶ τὴν βασιλείαν ἀθήρτων ἔχειν, ἤρξατο ζηλοῦν τὴν Περσικὴν τρυφὴν καὶ τὴν πολυτέλειαν τῶν Ἀσιαίων βασιλέων.* Nec ii mores solum hominum, sed etiam civitatum; quæ sublato æmulis urbis metu languescant industria, torpescunt luxuria atque socordia. Paternulus lib. II. 1. 'Remoto Carthaginis metu, sublataque imperii æmula; non gradu, sed præcipiti cursu a virtute descitum, ad vitia transcursum.' Gebhard.

Neque quo manus porrigeret] Nonnulla exemplaria sic habent, *neque amplius quid porrigeret, suppeditat, nisi amicorum possessiones.* Ego hanc lectionem retineo, illique antepono. Lambinus. Vulgatum mecum tuetur doctissimus Piccartus cap. 10. Pericul. Critic. Curtius lib. VII. 55. 'Jam etiam ad pecora nostra avaras et instabiles manus porrigis:' qui locus ex hoc videtur imitatione expressus; quare improbe fecit Lambinus. Gebh.

Offense in eam militum voluntate] Id est, alienata ab eo militum voluntate. Cicero Tuscul. Quæst. 'Propter alienam et offensam populi voluntatem.' Lamb.

CAP. 8. *Quemadmodum sedaret, ne sciret*] Cum sedandi rationem non reperiret, ἀνιχνεύων καὶ ἀνιχνεύων. *Lambin.*

Quorsum evaderent] *Vulgati, evade- ret.* Approbo, *evaderent*, Puteano, Lambino, et P. Danieli complacitum. Cicero Attico: 'Quoad audiamus hæc, quæ commota sunt, quorsum evadant.' *Gebh.*

Callicrates quidam] Immo Callippus, ut nominant Plutarchus, Diodorus, Athenæus, Suidas, et Pletho. *Schott.* Sed credibile est, hunc Callicratem Callippi fratrem fuisse, et Probum Callippi fratrem pro Callippo sum- sisse: quemadmodum Poëtæ inter- dum Pöllum pro Castore appellant. *Lambin. Magius.*

Homo et callidus] Plutarcho μαρ- τυρος, id est, *impurissimus.* Idem paucis post: διέφθειρε, καὶ παρεσκεύασε τινὰς τῶν ξένων ἐπὶ τὸν Δίωνα, κακοηθε- τέρην ἀρχὴν καὶ πανουργιέρην τοιηδέ- μος. *Lambin.*

Facile omnium animos cogniturum] Hanc rationem consilii sui Callippus; sive Callicrates afferebat.

Excipit has partes ipse Callicrates] Hunc actum veluti Persona egregie sustinere guarā in se transfert. Ele- gans tralatio, non ab iis, qui pillam aut aliquid simile traditum excipiunt, prout docet Lambinus, sed a scena sive histrionibus, quorum hæc vel illæ sunt partes: et hic vel ille hujus vel istius ἀναισθημένου partes excipit atque agit. Valer. Maxim. v. 3. 4. 'Impe- tratis detestabilis ministerii partibus.' Conjungit crebro Cicero Personam et Partes, ut pro Archia: 'Nisi hanc personam et has partes possem susti- nere.' Et ut heic Nepos excipere partes; ita ille suscipere dicit Epis- tolis ad Familiares: 'De me autem suscipe panisper partes meas, et eum te esse finge qui ego sum.' Et in Verrem: 'Cum tuas partes suscipio, cur tuum onus sustineo?' *Gebhard.*

Conveniunt] Paulo aliter Plutar- chus: Ἡδὲ δὲ καὶ τὸν Δίωνα καὶ τὰς γυ-

ναῖκας ὑπόνοια τῶν πρᾶττομένων εἶχε, καὶ μὴδὲν ἐγίνοντο παταχόμεν. *Lambin.*

In ædem Proserpinæ deducunt] Ni- hil notius raptu Proserpinæ, in cujus honorem templum erectum. Orpheus tamen et Pausanias in Attica rem gestam tradunt, qua Cephissus amnis Eleusinem præterit. 'Deo' quoque appellatur Hesychio. Unde 'Deois Proserpina' apud Ausonium. Simul ille cum Cerere in Eleusiniis sacris colebatur. Thesmophoria in hono- rem Proserpinæ raptus maximo cum luctu mense Pyanepside habebantur, quem ἐπὶ ῥίμῳν ideo mensem appella- vit Plutarchus.

Ac jurare cogunt] Maximum erat juramentum, apud Siculos quod in æde Proserpinæ fiebat. Fiebat vero hac solennitate: 'Qui fidem præsta- bat, in Cereris descendat templum, et quibusdam peractis sacrificiis, Deæ purpuram induebat: tum ardentem captans faculam, jurabat.' Auctor Plutarchus in Dione, cujus verba lu- cem dant Probo. *Magius. Longolius.*

CAP. 9. *In conclavi edito*] Plutar- chus: Καὶ καθέζομένου Δίωνος ἐν οἰκῇ ματὶ κλίνας τινὰς ἔχοντι μετὰ τῶν φίλων. Solebant veteres cum vacare precibus aut sine arbitris agere vellet, in edi- tum locum ascendere: interdum pec- uliarem locum in superiori parte domus huic rei habere. Sueton. Au- gust. c. 72. 'Si quando quid secreto aut sine interpellatione agere propo- nisset, erat illi locus in edito sin- gularis.' De Tiberio Tacit. vi. 21. 'Quotiens super negotio consultaret, edita domus parte utebatur.'

Recubnuisset] *Lambin. et Putean.* lib. *recubnuisset*: domum cust. seposuisset, a foribus q. n. diacederent, certos præfe- gisset: consociis loca munit. tradit, na- vem, &c. Sane ita Plutarch. narrat. Et custodes ab ipso Dione positos, Noster comm. 6. videtur innuere. *Msc. Boecl. Consocios facinoris l. n. o. tradit, d. c. seposi, a forib. q. n. diac- cedant, certos præficit, navem armatam*

triremem armatis ornat, Philostratoque fratri tradidit. Tò facinoris erat etiam in Msc. Leid. *tradit* vero et *discedant* in cod. P. Dan. qui et *Philostratoque* habebat. Sed pro *sepsit*, idem et Leid. Msc. *sepsit*. Unde forsitan ita totus hic locus constituendus: *consc. facinoris l. m. o. tradit, d. c. sepsit, a (vel ac) forib. q. n. discedant, certos præficit, navem armatam triremem armatis ornat, Philostratoque fr. tradit.* Navem armatam vocat, instrumentis et apparatu nautico instructam, ac navigationi paratam. Cæsar B. G. III. 13. 'Ipsorum [Venetorum] naves ad hunc modum factæ, armatæque erant. Carinæ aliquanto planiores, &c. anchoræ, pro funibus, ferreis catenis revinctæ; pelles pro vellis,' &c. nam arma dicta instrumenta nautica, quæ et armamenta, ac Græcis *ὄπλα*. Unde easd. naves Cæsar c. 14. 'omni genere armorum ornatissimas;' et Lucet. II. 42. 'classem ornatam armis' dixit. V. Scheffer. de Milit. Nav. vet. I. 4. et Add. ad II. pag. 333.

Conscis loca munitiora oppidi tradidit] In membranis, *tradit*. Et sic alias *dedit* pro *dedidit* legitur in Datame, loco τῶν μελλόντων aut præritorum. Quod elegantiae est. Keuch.

Domum custodibus sepsit] Plutarchus: Οἱ μὲν ἔξω τὴν οἰκίαν περιέστησαν.

A foribus qui non discederent] Idem: Οἱ δὲ πρὸς ταῖς θύραις τοῦ οἴκου καὶ ταῖς θυρίσιν ἦσαν. Est autem hic ordo, certos præfecit, qui a foribus non discederent. Lambin.

Philocratie] In membranis nostris *Philostratus* nominatur. Schott.

Zacynthios adolescentes] Sic Plutarchus et Diodorus, qui Ζακύνθους dicunt fuisse, id est, Zacynthios. Est autem Zacynthus insula non longe a Cephalenia. Quidam tamen hic legi volunt, *Sagunthinos*. Sed Polyb. lib. III. Sagunthum, Ζάκυνθον appellat, quæ urbs est in finibus Iberiæ et Celtiberiæ non longe a mari. Non est dissimulandum tamen, videri ex Ste-

phano Sagunthum et Zacynthum uno eodemque nomine apud Græcos significari. Sic enim Stephanus: Ζάκυνθος πόλις ἀπὸ Ζακύνθου τοῦ Δαρδάνου, Ὁμηρος καὶ ὀλέσσεια Ζάκυνθος. Δευτέρα Ἰβηρίας, τρίτη Λιβύης. Lambin. Zacynthios adolescentes] Scriptus P. Dan. Codex Zaguntios legebat, Longolianus Zacynthinos. Sed Zacynthios melius scripserim, quam Zazynthinos, aut Zaguntios: Græcis enim Ζακύνθοι, non Ζαζύνθοι. Ut a Zacyntho, Latini Zacynthios formarunt, ita Græci a Ζακύνθου, τοὺς Ζακύνθους. Falluntur igitur, qui *Sagunthinos* heic inculcandum existimant auctoritate Polybii, qui *Sagunthum*, Ζάκυνθον appellat lib. III. Lege Diodorum et Plutarchum. Keucheni.

Inermes] Παρήλθον ἄνευ ξιφῶν ἐν τοῖς χιτῶσιν.

Sicut conveniendi] Id est, tanquam conveniendi. Malim legi, *sic ut si conveniendi*. Veruntamen nihil muto. Lamb.

Foribus obseratis] Plutarchus fores ab iis, qui erant extra, clausas, seu potius adductas et attractas esse tradit: Οἱ μὲν ἔξω ἐπισπασμένοι τὰς θύρας. Lamb.

Colligant] Plutarchus Κατέχευ ἐπειράωντο καὶ συντρέβαιν αὐτὸν ὥς δ' οὐδὲν ἐπείραων, ἦσαν ξίφος.

Qui se metui quam amari maluit] In Timoleonte: 'Maluit se diligi, quam metui.' Sidon. noster Epist. 2. lib. I. de Theodorico rege Gotthorum 'timet timeri.' Vide Notas. Savaro.

Facile intellectu] Sic legendum est; non ut habent Codices Veneti et Florentini, *intellecta*. Lambin.

Si propitia fuisset voluntate] Alii libri *propria*: ut *propria* voluntas sit dedita et non alienata. Gebhard.

Lycō quidam Syracusanus] Plutarchus: Διατριβὴς γενομένης, Λύκων Συρακούσιος ὁργῇ τιλ τῶν Ζακύνθων διὰ τῆς θυρίδος ἐγχευρίδιον, φ, καθάπερ ἱερεῖον, τὸν Δίωνα κρατοῦμενον πάλαι καὶ δεδιττόμενον ἀπέσφαζαν. Vide Diodorum lib.

xvi. *Lyco quidam*] Veteres *Lygo*. Plutarcho Ἀλκων, unde *Lyco* vel *Lygo*. Mañm tamen *Lyco* tralatitium, ut apud Plautum. Nam *Lyco* vel Ἀλκων παραφύρως a Ἀλκος. Sed in vices has literas mutabant antiqui. Sic in *Callistratus*, Gallistratus; *Gardaces*, Cardaces; de quibus in Excerptis. *Keuchen*.

CAP. 10. *Nam celeri rumore dilato*] Sic legendum, non *delato*. Lambin.

Immerentes, inermes] Offendit istud *inermes*, quare cum in tribus libris calamo exaratis attestetur Schottus desiderari, ejiciendum censeo. *Gebhard*.

Mirabiliter vulgi] Calippus tamen Dione interfecto principatum excepit, et mensis tredecim imperavit, ut tradit Diodor. Siculus. Plutarchus vero narrat, eum initio quidem clarum et illustrem fuisse, et Syracusas tenuisse, sed brevi post tempore pomas dedisse, et a Leptine quodam et Polyperchonte eo ipso pugione, quo Dio cæsus erat, percussus interiisse. *Lambin*.

Ab Acheronte] Ab inferis. Sic M. Tullius post reditum in Senatu: 'et omnes Metellos præstantissimos cives pæne ex Acheronte excitatos.' *Idem*. *Ab Acheronte*] Monet Gifanius ad Lucretium, invenisse se scriptum in Vet. libro Nepotis *Acheronte* per quintam vocalem. Sed communiter legebant veteres *Acherons* et *Acheruns*. Ut humo et homo, fretu et freto, sumnus et somnus; de quibus vide Priscian. i. et Voss. de Arte Grammat. lib. i. 12. *Keuch*. Verum ista pœnitentia sera plerumque magnos vires comitatur incassum; nonnunquam autem illorum posteritati et cognationi expedit. Infra Timotheo: 'Hujus post mortem cum populum judicii sui pœniteret, multæ novem partes detraxit, et decem talenta Co-

nonem ejus filium, ad muri quandam partem reficiendam jussit dare.' Polyæn. l. v. in Gascone: τούτων πραχθέντων οἱ Καρχηδόνιοι πολλοὶ αὖτις ἦντο μὲν καὶ ἰλύναι καθυπερβύτας μετέγνυσαν ἐπὶ τῇ τοῦ Γέσκωνος φηγῇ καὶ τῇ ἀναιρέσει τοῦ Ἀμίλλον' ἀλλὰ τὸν μὲν Ἀμίλωνα τούτῳ οὐχ' ὁδὸν τε ἢ ἀναμείνασθαι. Ubi ἀναμείνασθαι est revocare ab inferis. Vulcatius Gallicanus Avidio Cassio cap. 12. 'Utinam possem multos etiam ab inferis excitare.' Ex Cicerone pro M. Marcello: 'Non dubito, quin multos, si fieri posset, et Cæsar ab inferis excitaret.' At qui rediuntur, dicantur ἀναστραφεῖν ἐξ Ἰδου. *Gebhard*.

Itaque in urbe, celeberrimo loco] *Lambinus* mavult, in urbis celeberrimo loco. *Gebhard*. Fuit autem hic eximius honor. Nam non solebant veteres quensquam in urbe sepelire nisi forte Imperatores. Serv. Sulpitius apud M. Ciceronem Epist. ad Fam. lib. 1v. 'Ab Atheniensibus, locum sepulchræ intra urbem ut darent, impetrare non potui; quod religione se impediri dicerent: neque tamen id antea eniquam concesserant.' *Lambinus*. Vide Kirchm. de Fun. Roman.

Sepulcri monumento donatus est] Discrimen statuendum est inter monumenta sumptu publico facta, et ea, quæ decreto tantum publico. Non enim fuit jus in Republica Atheniensium ornare sepulchra defunctorum, quantum aut heredis, aut ipsius etiam defuncti ambitio postulasset: verum de tumulis majoris impensæ cognoscebatur, neque is honos vulgo omnibus, sed claris tantum viris concedebatur. Diversus fuit publicæ sepulchræ honos, qui bene de republica meritis deferebatur. Atque iis intertum Mausolæa de publico excitabantur. *Casaubon*.

XI. IPHICRATES.

CAP. 1. Initium hujus ita scribendum est, IPHICRATES ATHENIENSIS. *Non tam magnitudine rerum gestarum, quam disciplina, &c. consensu Codicum Mss. quorum nullus id genere agnoscit, excogitatum a Longolio; a Lambino vero avide arreptum, et uberiore corruptionis indole propagatum. Nam quod Iphicratem putant fuisse tutoris filium, errant; quoniam nomen Atticum non intellexerunt. Quod aptos admodum calceos militi invenerit; inde forsitan eo cavillo est aspersus: hinc et 'Iphicratides calcei' in proverb. cesserunt. Diodorus lib. xv. Τὰς τε δουρίδας τοῖς στρατιώταις ἐβλήτους καὶ κοίφας ἐποίησε, τὰς μέχρι νῦν Ἰφικρατίδης ἐκ' ἐκείνου καλούμενας. Gebhard. Vid. Polluc. Suidam, Photium, et Procli Chrestom. Schott. Atque hoc est, 'cerdore natum esse,' ut olim scripsit ad Curtium vir doctus. Dicat tamen ex Plutarcho et aliis, Iphicratem tutoris filium fuisse. Vide illum ἀποφ. στρατηγῶν. Aristotelem 1. Rhetor. Xenophontem vi. Polyænum Strat. iii. Athenæum iv. et xii. Arrianum, Ælium, Æschinem, Suidam, Jul. Pollucem, Senecam Rhet. Frontinum, Justinum, Plutarch. et alios. Savaro. Hic Iphicrates, cum Harmodius quidam, Harmodii Atheniensis abnepos, in eum tanquam ignobilem convitia faceret: τὸ μὲν ἔμην (inquit) ἐπ' ἐμοῦ γένος ἔρχεται, τὸ δὲ σὺν ἐν σοὶ παύεται. Plura et præclara ejus Strategemata a Frontino referuntur: vid. lib. i. 4. 5. 6. et lib. ii. 1. 5. et 12. Aliud factum refert i. iii. 12. et i. rv. 6. Longol.*

Quam disciplina militari] Fuit tamen idem et bonus Rhetor, exstantque multa apud Aristotelem in Rhet.

ex ejus Orationibus prolata. Suidas: Ἰφικράτης Ἀθηναῖος σπουδαῖος παρὰ τὸν ῥήτορα καὶ στρατηγόν. Lambinus. Justinus lib. vi. 5. In Iphicrate 'non imperatoris tantum, verum et oratoris artes fuere.' Vide Plutarch. in Politicis.

Ut non solum ætatis suæ] Justinus lib. vi. 'Hujus adolescentis supra ætatem virtus admirabilis fuit; nec unquam ante eum Athenienses, inter tot tantosque duces, aut spel majoris, aut indolis maturioris imperatorem habuerunt.' Orosius lib. iii. 1. Savaro.

Nusquam culpa male rem gessit] Xenophon tamen reprehendit ejus consilium in re militari lib. vi. de rebus Græc. in extremo. Lambin.

Semper consilio victi] Diodor. lib. xiii. Οὗτος γὰρ παραδίδεται στρατηγικῇ τε ἀρχέουσιν ἐσχημέναι. Gebhard.

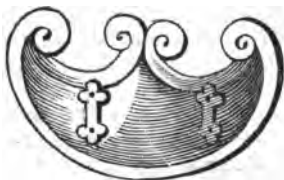
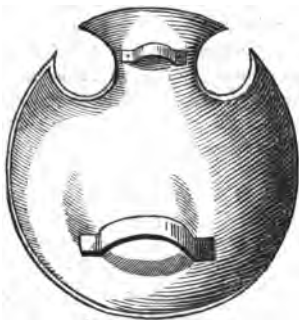
Tantumque eo valuit] Idem: Πρὸς πᾶσαν ἐπείκειαν ἀγαθὴν φύσει κεχρησθαι διαφέρει.

Namque ille pedestria arma mutavit] Diodorus ibidem: Τῶν γὰρ Ἑλλήνων μεγάλας ἀσπίδας χρωμένον καὶ διὰ τοῦτο δυσκινήτων ὄντων, συνεῖλε τὰς ἀσπίδας, καὶ κατεσκεύασε πέλτας συμμετρούς, ἀμφοτέρων ἐδ' στοχασάμενος, τοῦ τε σκέπειν ἱκανῶς τὰ σώματα, καὶ τοῦ δύνασθαι τοὺς χρωμένους ταῖς πέλταις διὰ τὴν κομψότητα παρτελῶς εὐκινήτους ὑπάρχειν. Lambin. Quæ heic ad verbum transtulit Cornelius.

Minutis gladiis] Intelligit apathas et semispathas, quarum meminit Isidorus lib. xviii. 6. Veget. xi. 15. et Tacit. in Ann. Keuchen.

Pellam pro parma] Pelta, breve scutum, et fere quadratum, aut folii bedernæ figuram præ se ferens, parma brevius et mobilis. Claudius Ælia-

nus in Tacticis c. 2. *Τούτοις γὰρ πέλτης μικρόν ἐστι καὶ εὐαφρὸν ὄπλον.* Suidas, et Index vocum militarium, qui fere Lexicis adjunctus: *Πέλτη, μικρὴ τις ἐστὶν ἀσπίδοκῃ, καὶ κουφῇ.* Isidorus: 'Pelta, scutum brevissimum.' Formam ejus describit Xenophon apud Julium Pollucem lib. i. Onomast. cap. 10. et Pierius Hieroglyph. lib. XLII. 'Ut circulus descriptus linea diametrali dissecetur: pars altera, quantum cubiti manusque ministerio deserviat, relinquatur: altera duobus e lateribus excavetur: ita ut in medio spatium sit insertando brachio, cujus hoc sit propugnaculum: extrema ad scuti marginem luentur in cornua. Orbes illi duo hinc inde exempti, insertandæ si opus sit hastæ; alter commodus, alter ad inspectandum inserviat.' Quam ab interna parte delineatam, heic inse-
rere visum. Talis igitur illa. *Keuch.*

Sed forma peltarum non apud omnes eadem. Sic Thraciæ erant quadrangulæ, de quibus accipienda verba Suidæ: *πέλται, ἀσπίδια τετρά-*

γωνα. Vide et Dionysium Halicarnass. lib. XI. At peltæ Amazonicæ hederæ folio similes erant. *Salmas.* Præter Servium Æn. i. et Lactant. Theb. v. et VII. atque Isidor. XVIII. 12. vide Hieronym. et Eucher. in lib. Regum. *Savaro.*

A qua postea peltastæ pedites appellantur] Suidas: *Πελτασταί, τοξόται οἱ τοὺς ξυστοὺς κατέχοντες.* Longol. *Peltastæ* Lactantio. *Savaro.* Jul. Pollux: *Πελτασταί, πελτοφόροι.* Vetus Glossarium: *Πελταστή, manipulus.* Aliud: *Πελτάριον, παρμύλη, et πελταστής, παρμυλarius.* Ad rem Diodorus libro XIII. *Τότε δὲ ἀπὸ τῆς πέλης πελτάσται μετενομήσθησαν.* Antea vero dicebatur *ὀκλίται*, id est, gravioris armaturæ pedites. Qui peltas gestabant, non tantum Peltastas, sed et Cetratos Livius appellat lib. XXXI. Pelta Cetræ haud dissimilis est. Materia Peltarum ex ære fuit, ut docet Xenophon Anab. v. Αἱ δὲ πέλται αὐτῶν ἑλλή καὶ ἑλλή διεφαινοντο χαλκαὶ ὀδοῖται. In Eclogis Polybii de Legationibus: *Ὅτι κομίζοιεν δασυρὰν κονὴ τοῖς Ἀχαιοῖς ἑξακισχίλια μὲν ὀκλί χαλκὰ πελταστικά.* Plura conguessit Justus Lipsius in Analectis ad Militiam. *Keuchen.*

Hastæ modum duplicavit] Diodor. *Ἡξήσε τὰ δόρατα ἡμιόλιον μεγέθει* id est, *hastas magnitudine sequi-altera auxit*: hoc est, tantas fecit, ut totam magnitudinem antiquarum continerent, et præterea dimidiam. *Lambin.*

Gladios longiores fecit] Idem: *Τὰ δὲ ξίφη σχεδὸν διπλάσια κατεσκεύασε.* Ex spathis nimirum et semispathis. Quod etiam a Romanis factum, declinante imperio. Lege Tacitum. *Keuchen.*

Genus loricarum mutavit] Quæ fuere olim equorum equitumque munimenta et tegumenta, an verius impedi-
menta. Nam certe pondus subinde et rigor (etiamsi squammata essent) impediabant inferre vulnera, æque atque accipere. Tac. Hist. lib. I.

de Sarmatarum armatura: 'Tegmen ferreis laminis, aut præduro corio consertum, ut adversus ictus impetrabile; ita impetu hostium provolutis inhabile ad resurgendum.' Adi Veget. lib. III. 22. Plerique militum non habebant loricas hamatas, sed partem æris aut ferri procusam, quæ summum pectus tegeret: nam ima ventris satis scutum muniebat. *Lips.*

Pro ferreis atque æneis, lineas dedit] Mas. et editio Veneta, Savaroni inspecta, *pro æneis atque æneis.* Ut sint, sortæ lorice, consertæ hamis et laminis. *Gebh.* Virg. III. 'Loricam consertam hamis.' Idem v. 'Levibus huic hamis consertam auroque trili-cem Loricam.' Idem xi. 'quem pel-lis ahenis In plumam squamis auro-que inserta tegebat.' Idem III. 'Con-sertum tegmen spinis.' *Savaro.* Non admodum interest, utro modo legas, [*linteus vel lineas.*] Unde postmodum apud multas gentes insinuavit ista-rum usus: quas communiter Græci induerant post Iphicratem. Res ta-men antiquæ originis, ut ex historiis clarum ac Poëtis. Apud Homerum dicitur Ajax *Λυδοβάρης*, itemque A-drastus. Quem locum Plinius re-spexit lib. XIX. 1. In Alcæo etiam apud Deipnosophistam memorantur *θάρηκες πύλωνοι*, qui inter arma Ma-cedonum et habitus bellicos. Auc-tor Dio: *θάρη Λυγὸς ἐρίμυτος, ἄνωγς χαλκῇ.* Sed et Alexander induit *θάρηκα Λυγὸν διπλόν*, ut loquitur Plu-tarchus. Illi ad imum ventrem ex-tendebantur. Xenophon: *ἔλχον θάρηκας Λυγὸς μέχρι τοῦ ἵππου.* Nec Romanis infrequens illorum usus. Quod de Augusto Livius, de Galba Suetonius testantur. *Keuchen.* Fie-bant autem lineæ thoraces opera at-que artificio coactiliarium et *πύλο-νων*, qui linum aceto vel austero vi-no, cui sal esset adjectum, probe ma-cerabant, deinde ita cogeabant, ut sô-liditatem ac crassitiem lintei octies decies aut sæpius in se complicati

Delph. et Var. Clas.

haberet. Nicetas Acominatus lib. I. rerum Isaaci Angeli: 'Ipse Conra-dus sine scuto tunc dimicabat; sed pro lorica tectum quoddam gestabat e lino factum, vino austero probe salito maceratum, sæpius replicatum: quod quidem sale et vino coactum adeo firmum adversus ictus erat, ut penetrari a nullo telo possent. Erant autem hujus tecti plagellæ octode-cim, et eo plures.' *Casaubon.* De linteis loriceis ac thoracibus, et a qui-bus usurpatæ sint, vid. Lasium de rep. Rom. VIII. 16. Torrentium ad Sueton. Galbam 19. Lips. de Mil. Rom. III. 6. Danaëllum ad lib. III. Silii pag. 120. Villiomaron adversus Titium II. 19. *Casaubon.* ad Sueton. Ferrarium de re vestiaria.

Quod æque corpus tegeret, et leve es-set] Lambinus: *Ut æque corpus tege-rent, et leves essent.* Sed priorem scripturam confirmant Schotti Ms. et Ultrajectina Editio. Nec dissen-tit Magias.

CAP. 2. *Bellum cum Thracibus ges-sit]* Dux creatus suffragio ab Athe-niensibus adversus Amphipolim op-pugnandam. *Æschin.* in Orat. *πρὸς παραπέρθε.* Frontin. Strateg. I. 2. Polyæn. III. Commemorat et ejus victoriam adversus Anaxibium Lacedæmoniorum ducem Xenophon, 'Ἐλ-λην. lib. IV.

Seuthen] Aldi exemplaria *Scouthen* habent: vetusta vero omnia *Seuthem*, emendatius. *Mag.* Hic est, 'Seuthes Odrysas' apud Curt. lib. X. 1. quem *ἡγεμὸν Κερουβιάκου* tantum, non Re-gem facit Polyænus Strateg. VII. *Keuchen.*

Apud Corinthum] Inde bellum Co-rinthium est appellatum: *Κορινθιακὸς πόλεμος.* *Bongars.*

Sic ordinata consisterent] Ms. *sic ordinate.* Boecler. Curtius libro III. 6. 'Obsistere, circuire, discurrere in cornu, mutare pugnam, non duces magis quam milites callent.' *Gebhard.* Vide de hac disciplina Iphicratis A-

Nep.

2 M

lexandrum ab Alex. lib. i. 20.

Hoc exercitu moram Lacedæmoniorum intercepti] Alii lib. *interfecit*. Schott. Quod supra probavi et explicavi in Aristide. Gebhard. Utraque lectio elegans est. Savaro. Mora, vox Græca est; hoc primum: deinde valet idem quod *μοῖρα*, hoc est, pars, quod sit pars exercitus. Utebatur autem hac voce Lacedæmonii maxime etiores. Et constabat μόρα, vel, ut quidam volunt, quingentis militibus; vel, ut alii, septingentis; vel, ut alii, nongentis. Diodorus Siculus lib. xiv. Si eadem res ibi a Diodoro narratur, quæ hic a Probo significatur, μέρος appellat. Sic Diodorus: Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας τῶν Λακεδαιμονίων μέρος τῆς στρατίας διῆκει διὰ τῆς Κορινθίας χώρας. οἷς Ἰφικράτης καὶ τινες τῶν συμμάχων ἐπιπεσόντες, τοὺς πλείστοις ἀνέκλον. Andromach. sive auctor incertus Etymologici: Μόρα, inquit, τάγμα στρατιωτικὸν παρὰ Λακεδαιμονίους, οὕτω λεγόμενον, καὶ εἰρηται παρὰ τὸ μέρω μόρα, ἐπὶ μέρους ὄχλων, ὥς φθεῖρω φθορά. ἔστι δὲ ἡ μόρα, τάξις ἐξ ἀνδρῶν πεντακοσίων, ἢ ἑπτακοσίων, ἢ τριακοσίων. Hæc ille. Xenophon hujus cohortis casum et cladem multis verbis exposuit de reb. Gr. lib. iv. et utitur hoc ipso vocabulo Græco, quod usurpavit Probus. Pausanias in Laconicis et μοῖραν appellat ταύτην τὴν μοῖραν ἐπιθήμενοι καθ' ὅδον Ἀθηναῖοι, καὶ Ἰφικράτης διέφθειραν. Commemorat et hanc Iphicratis rem gestam Plutarchus in libello, πότερον Ἀθηναῖοι, &c. in extremo, et Æschines in Orat. κατὰ Κτησιφ. Lamb. De mora consule Joan. Meursium Atticar. Lection. lib. i. 15. adde et Hesych.

Iterum eodem bello] Nec ubi, nec quando hoc prælium commissum sit, usquam reperio: nisi forte id significat, quod narrat Xenophon de rebus Græc. lib. vi. non longe admodum a principio: Iphicratem decem triremibus, qui a Dionysio Lacedæmoniiis Anippo Duce subsidio mittebantur,

non longe a Cephallenia, quæ cum viris omnibus interceptis, et navibus nonaginta ex Corcyra assumptis, in Cephalleniam navigasse, et ab illius insulæ civitatibus, pecuniis partim libentibus obtinuisse, partim invitis obtorsisse, iisque rebus gestis, agros Lacedæmoniorum populatum esse ac vastasse, urbisque adversariorum Atheniensibus voluntarias adjunxisse; quæ noluerint se dedere, iis bellum intulisse. Quo loco Iphicratis belli gerendi rationem, et scientiam rei militaris laudat Xenophon. Sic enim ille: Ἐγὼ μόντοι ταύτην τὴν στρατηγίαν τοῦ Ἰφικράτους οὐχ' ἥκιστα ἐπαινῶ. Lambin.

Quum Artaxerxes] Mnemon. Vide Diod. Siculum lib. xv. Bellum intulit Q. Crasso, Serv. Corn. Sp. Papyrio, Fab. Alb. tribunis proconsulibus.

Ægyptio Regi] Acori. Lambin. Bellum inferre voluisset] Editio Vulgata, voluit.

Petivit ducem] Diodor. lib. xv. Ὁ δ' ἄνθρωπος μετὰ πεμπτος ἐπὶ τὴν στρατηγίαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐτάχθη διὰ τὴν ἐν τῇ στρατηγίᾳ ἀρετὴν. Gebhard.

Exercitui conductitio] Sic Mss. recte. Vulgati conducto. In Chabria: 'fugatis jam ab eo conductitiis catervis;' id est, mercede conductis, mercenariis, ut ipse loquitur in Timoleonte. Savaro. Conducere ergo est Græcorum ξενολογεῖν, vel ξένους μισθόσασθαι. Infra Datame: 'Ex Græcia conductorum tria millia.' Curtius lib. iii. 'Ad conducendum ex Peloponneso militem Cleandro cum pecunia misso.' Ibid. cap. 6. 'Argentum istud ad conducendum militem mitte.' Gebhard.

Duodecim millium] Immo xx. millium, ex Diod. Siculo. Lambin.

Quemadmodum quondam Fabiani milites Romani appellati sunt, sic Iphicratenses apud Græcos] Quæ ambitiosa suo milites etiam insignirentur. Ab

eadem origine Joviniani et Herculan-
ni apud Zosimum et Mamertinum.
Sic Alexandrini Caracallæ, de quibus
disertim Dio et Herodianus; Hono-
riani, Theodosiani, Constantini, Gra-
tianenses, Valentinianenses, in noti-
tia utriusque Imperii. Quod etiam
in populis ac portis adhibitum.
Keuchen.

Fuerint] Editio Parisiensis, *fuerunt*.

Idem subsidio Lacedæmonii] Post
cladem Leuctricam, victoribus The-
banis, quorum dux erat Epaminon-
das: qua accepta, Lacedæmoniorum
opes afflictæ sunt. *Lambin.*

Retardavit impetus] *Inceptus*, pro
incepta, integre scriptum in membra-
nis nostris, ac fortassis Savaronis sic
edentis. Sic supra in Alcibiade, 'Si-
ciliæ amissum', pro *amissione*, dixisse
notavimus. *Schott.*

CAP. 3. *Animo magno et corpore,
imperatoriaque forma*] Corporis digni-
tas duci admirationem tam apud suos
quam apud hostes conciliat. Tacit.
Ann. XIII. 8. 'Ne, si ad accipiendas
copias Syriam intravisset Corbulo,
omnium ora in se verteret corpore
ingens, verbis magnificus, et, super ex-
perientiam sapientiamque, etiam spe-
cie inanium validus.' De Cæcina
idem Histor. lib. II. 30. Claudian. lib.
I. de Laudib. Stiliconis: 'Jam tunc
conspectus, jam tunc venerabilis ibas,
Spondebatque ducem celsi nitor ig-
neus oris, Membrorumque modus,
qualem nec carmina fingunt Semi-
deis: quacunque alte graderere per
urbes, Cedentes spatiis assurgentes-
que videbas.' Justin. lib. XIII. 1. de
Amicis Alexandri. *Gebhard.*

Imperatoriaque forma] Imperatore
digna, quæ veluti longe lateque os-
tentat Imperatorem, ut de Trajano
Plin. Panegy. IV. Dioni egregia
voce *σεμνωπὲρ ἐς τοῦ προσώπου* dicitur.
Boeckl. Capitolinus in Pertin. vide
Not. in Sidon. Ep. 2. lib. I. *Savaro.*

Theopompus] Sup. in Alcibiad. de
quo etiam Athen. lib. XII. vide Ca-

saub. ad Athen. lib. III. 8. et lib. X.
12. Plutarch. in Timoleone et Har-
pocrat. in voce *ἀμδοκος*, in *Ἀττικαίς*,
in *Ἀλόννησος*, in *ἀμφικτυόνες*. Steph.
de urb. in voce *Ἀσὰλ*. *Savaro.*

Amynta] Cujus filius Philippus,
pater Alexandri Magni. Hic Amyn-
tas autem Pausaniam Macedoniæ re-
gem, Eropi regis filium interfecit,
regnavitque annos 24. Diod. lib. XIV.
Lamb.

Namque Eurydice] Lege de hac re
luculentissimam Orationem Æschinis,
περὶ παραπρεσβ.

Cum his duobus liberis] Habet tam-
en ex Amynta tres filios, Alexan-
dram, Perdiccam, et Philippum, A-
lexandri M. Macedonis patrem, et fi-
liam Eurionem. Justin. lib. VII. 4.
Sed ex his Alexander patri succe-
derat in regnum.

Causam capitis semel dixit] Causam
apud cives suos simul cum Timotheo
dixisse Iphicratem, et multatos esse
tradit Diodorus lib. XVI. Οἱ δὲ Ἀθη-
ναῖοι παραξυνθέντες ἐξημύωσαν αὐτοὺς
πολλοὺς τάλαντοις, καὶ τῆς στρατηγίας
ἀπέστησαν. Athenienses autem irati
Iphicratem et Timotheum in judi-
cium vocatos multis talentis multa-
runt, et imperandi munere abdicar-
unt. Polyænus cum Probo congru-
ens, Iphicratem et accusatum esse
significat, et absolutum. *Lambin.* Me-
minit ejus et Quintilianus lib. V. 12.
qui causam hanc inter probationes
adjicit, quas *παθῆτικὰς* vocant. Quo
Strategemate judicum absolutus fue-
rit Iphicrates, refert Polyæn. lib. III.
et Senec. Rhetor. lib. VII. Declam.
5. Plura de ipsius eloquentia colli-
git Muretus lib. VIII. Var. Lect. cap.
22. *Schott.* Noster in Phocion: 'in
judiciis cum capitis causam diceret: '
reus autem capitis accusatus est, et
accusatus proditiōnis. Infra in Ti-
moth. Plut. in Apophth. *Savaro.*

Bello sociali] In quo incidereunt
Athenienses, cum Chii, Rhodii, Coi,
et Bysantini ab iis descivissent, ut

Diodor. tradit; ejus mentio est in Chabria cap. 4.

[*Ex Thressa natum*] Τὸ natum abest ab Ultrajectino, et glossam olet. Schott. Gebhard. Ex muliere Thressa, id est, in Thracia nata: *ἐκ Θρησσίας γυναικός*. Sic autem legendum; non, ut vulgo, Tarsa, ut habent Exempla Veneta et Florentina. Lambin. Alii codices Tharsa; nonnulli vero Thrasa habent. Mag. Seneca l. ii. de Tranquillitate, Iphicratem ipsum Thracia matre natum adserit. Quod cum illi objiceretur, 'Et mater,' inquit, 'Deum Idæa fuit.' Long. Ad quem locum vide Justum Lipsium.

[*Coti Regis*] Κόρυν vocant Græci. Probus autem Latina inflexione tercia, Cotum dixit. Alii hic Cotyis legi volunt, cum quibus non pugnabo, sed Coti non improbo. Lambin. In Timotheo: 'Adversus Cotum bella gessit.' Gebhard.

[*Filia*] Anaxandride. Athenæus initio lib. iv. et Seneca: 'Quod in sapientem non cadit injuria,' cap. 18. Savaro.

Nam pater quantum in se fuit, Thracem me genuit: contra ea mater Atheniensem] Sensus iste: Pater, quantum in se fuit, Thracem potius quam Atheniensem ideo genuit, quia e barbaris uxorem duxit: mater autem non ex suo sanguine Thracem, sed ex Atheniensis viri complexu Atheniensem gignere studuit. Perstringit patriæ cum barbara matrimonium: cujus solius sit ea culpa, non matris, si quid hic indignum moribus Græcorum aut opprobrio obnoxium. Boeclerus. Simile responsum Timothei apud Athenæum libro xii. 'Ὁ δὲ Τιμόθεος καὶ σκεπτόμενος ποτε ὅτι τοιαύτης εἴη μητρὸς καὶ χάριν γε αὐτοῦ, φησὶν, οἷδα ὅτι δι' αὐτὴν Κίρωνος εἰμι υἱός. Gebhard.

XII. CHABRIAS.

[*Resque multas memoria dignas gessit*] Demosthenes Orat. in Leptinem, cum magnis efferat Chabriam laudibus, tum ejus res gestas semel atque iterum enumerat. Ibi: πρὸς ἅπαντας Πελοποννησίου παρτάξατο, ἐν Θήβαις, Γοργύπαν ἀπέκτεινεν ἐν Αἰγίνῃ, πολλὰ πρόβια ἔστῃσεν. Legendus et Xenophon lib. iv. et v. de reb. Græc. Diodorus xv. xvi. Athen. lib. xii. infr. in Epam. Plutarchus in Phocione et Camillo. Frontinus lib. i. Strat. 5. et 11. Lambin. Longol. Non solum autem res memoria dignas gessit, sed et dixit. Lege Plutarchi apophtheg. Mag.

[*Obnixoque genu scuto*] Id est, obfirmato genu ad scutum: videtur a

Probo dictum esse obscurius, propter casuum similitudinem: Quod expressit Diodorus planius lib. xv. καὶ τὰς ἄσπίδας πρὸς τὸ γόνυ κλινάσας, id est, et clypeis ad genu acclinatis. Polyænus Strat. l. ii. τὰς ἄσπίδας πρὸς γόνυ προσερισσάμενους, id est, clypeis ad genu firmiter acclinatis. Planius, explicatiusque dixisset hoc modo, obnixo genu in scutum. Lambin. De hoc habitu ad præliandum composito Marcellinus de barbaris, et (ni memoria fallit) D. Ambrosius. Savaro. Quod Strategema Triariis Românis inepte Vir doctus accommodavit. Alia etiam ratio subsidendi fuit in eo schemate bellico, quod testudinem Romani vocabant. Stewech. ad Veget. Quod

ego explicatus dabo. Milites Chabrie obnixo genu scuto protensa hasta stabant, ut eo commodius hostilis phalangis impetum exciperent et sustinerent: quod etiam Polyænus dicto loco confirmat. Triarii vero Romani genu dextro innixi, sinistro crure porrecto, scuta innixa humeris, hastas sub erecta cuspidē in terra fixas tenentes, sub vexillis considerant: dum vel hastati, qui primi pugnam inibant, vel principes, qui robustioris ætatis et a principio gladiis pugnabant, cum hoste dimicabant: quorum subsidio tertio ordine dispositi erant, et in eorum vicem locumque parati. Si apud hastatos ac principes parum prospere pugnatum esset, tunc demum triarii ad nutum ducis consurgebant ad pugnandum; Triarii enim erant veterani spectatæ virtutis, ad quos rebus ferme desperatis velat ad extremum subsidium refugiebant, ut observat Dionys. Halicarnass. Antiq. Rom. v. 15. et VIII. 98. Inde 'rem ad triarios rediisse,' cum laboratur, proverbio increbuit, ut præter Lipsium Valtrinus de milit. R. v. 3. docet. Hæc ergo tam distincta et diversa confundi non debent, nec alteram ab altero deduci. *Locc.*

Projectaque hasta] Si locus emendatus est (ut mihi quidem videtur) *projecta* positum pro *porrecta*, seu *ante erecta*, *προβεβλημένης ὀπίσθως*. Sic Sisenas lib. II. apud Macrobian lib. VI. 4. 'scutis projectis.' Idem 'projectis ramis.' M. Tullius de signis: 'sed quod erat ejusmodi loco, atque ita projecta in altum,' &c. *Lambin.* Iambolenus, quod ad vocis significationem attinet, L. Malum ff. de verbor. signif. sic inquit: 'Inter projectum et immissum, hoc interesse Labeo ait, quod projectum esset id quod ita proveheretur, ut nusquam conquiesceret, qualia Meniana et suggrundia essent,' &c. Eadem de re Gellius quoque eadem. *Mag.*

Tuba revocavit] *Σάλπιγγι ἀνακάλεστρο.* *Gebhard.*

Fama celebratum est] Sic Cicero dixit pro Cluentio: 'cædem omnium sermone celebratum:' et pro dome sua, 'omnium sermone celebratum.' *Lambin.*

Ut illo statu Chabrias] Diodorus Siculus xv. 'Ο δὲ Χαβρίας πολλῶν αὐτῷ πεπραγμένων κατὰ πόλεμον, ἐπὶ τοῦτο μάλιστα ἐσεμνύνετο τῷ στρατηγήματι, καὶ τὰς ὑπὸ τοῦ δήμου δοθείσας αὐτῷ καθίσταται ἐχούσας τοῦτο τὸ σχῆμα. *Lambin.*

Athletæ] Qui vicissent certaminibus Ielasticis, quæ a Græcis ἀγῶνες εἰσελαστικοὶ vocantur: de quibus Sibylla μέγας γὰρ αἰὼν εἰσελαστικός ἐσται. *Keuchen.*

Cæterique artifices] Scenicos et Musicos, sive Dionysiacos atque Pantomimos intelligit. De athletic frequens historia est ponendarum statuarum, ut non *προτομῆς* modo, sed iconas, vivam ipsorum imaginem referrent. Palæstras athletarum imaginibus, sicut et ceromata sua exornabant. Pausanias in Eliacis: ubi περὶ ἀναθημάτων loquitur, ἐν δὲ τῇ 'ἈΛΤΙ, (ait,) τὰ μὲν τιμῇ τῇ ἐς τὸ θεῖον ἀνέκεινται. οἱ δὲ ἀνδριάντες τῶν νικούντων ἐν ἔθλου λόγῳ σφίσι καὶ οὗτοι δίδονται. Cujus ritus imprimis instauratores fuisse Cretenses, idem mihi auctor II. ἑλληνῶν. De ærea Milonis luctatoris statua lege quæ disertim Philostratus libro IV. in Vita Apollonii. Cum quo confer Aristidam κατὰ τῶν ἐξορχουμένων. Hellanodici curæ erat, ut εἰκόνας ἱσομέτρητοι essent: Lucianus ἐν τῇ ὕπὲρ εἰκότων. Plato in Phædro: ἐπισχοῦμαι χρυσῇ εἰκότι ἱσομέτρητον εἰς Δαλφούς ἀναθέσθαι. *Keuch.*

In quibus victoriam, &c.] Vide Fabr. Agon. II. 20. *Schott.*

CAP. 2. Multa in Ægypto sua sponte gessit] Ediderat Longol. *sua sponte quodam gessit*. Inde confestim *Lambin.* multa intravit. Neutrum vero neque multa, neque quædam agnoscunt libri calame picti. Illud multa

ex præcedenti intelligitur. *Gebhard.* In *Ægypto*] Privato officio, non publice a populo delatā ac mandata. Vide Diod. xv. Ejus rex tum temporis erat Tachis, cujus filius Nectanebus; vel secundum Plutarchum *Ἀνεψὺς*, id est, sororis filius. *Idem.* Cæterum *Ægyptus* a flumine nomen accepisse videtur. Nilus enim qui Hebr. נִלוֹש id est, niger dicitur, Græcis *Ἀγυπτος* dictus est, quod idem denotat juxta Scaligerum. Nisi a *Copto* vel *Gubt* nomen accepit. *Thysius.* Masius observat *Ægyptios* in antiquis monumentis vocari *Ægophthos*, vulgo *Cophti* vel *Copti*, et ipsi regionem suam vocant *Chibth*, teste Ortelio. In serie Regum *Ægypti*, quam Drusius ex Chronico quodam Arabico descripsit, secundus Rex *Ægypti* dicitur *Cabtim*, unde denominati sunt *Cophtii*. *Hornius.* ابو

القبط Pater *Coptitarum* dictus *Misraim*. Inde nomen. *Coptus* etiam urbs, et *Copites* *Nomus*, fere in extremo *Ægypti* tractu, quem post *Alexandrum Magnum* *Ægyptii* incoluerunt, hodieque incolunt. *Goliuss.* Elegans *Ægypti* descriptio est apud *Guil. Tyrium* xix. 24.

Nectanebum] *Plutarchus* in *Agessilao* *Νεκτανάβω* perpetuo vocat. *Polyænus* lib. ii. in *Agessilao* vocat *Νεκρυνάβω*. *Idem* libro iii. perhibet *Chabriam* *Thamo* adfuisse, et *Thamus* erit, quem *Plutarchus* aliique *Tachum* appellant. *Gebh.*

Fecit idem Cyprî] Hac de re nihil reperi, præter id quod est apud *Diodor.* Sic. lib. xvi. si forte ad rem pertinet. Nam *Phocionem* et *Euagoram*, non *Chabriam* et *Euagoram* *Cyprum* oppugnatum ivisse narrat. Credibile est, *Diod.* *Siculum* vel *Phocionem* pro *Chabria* posuisse, cum *Phocion* *Chabriæ* comes esset; vel alium historicum secutum esse, quam quem secutus est auctor noster. *Lambin.*

Interim bellum inter Ægyptios et

Persas] *Diodorus* lib. xv. Ἄμα δὲ τοῖς πρᾶττοιμένοις Ἀκωρίης ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς, ἄλλοτρίως διακείμενος πρὸς τὸν Περσῶν βασιλέα, θυνάμεις ἐνέγκας ἀξιολόγους ἤθροισε. Narrat et aliud bellum *Diodorus* eodem libro, a Rege *Ægypti* *Tacho* Regi *Persarum* illatum: ibi, Ὁμοίως δὲ τοῖς καὶ Ταχῶς ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων, κρύβας πολεμῶν τοῖς Πέρσαις, &c. quod ad hunc locum videtur potius pertinere. In hoc enim bello *Agessilaus* et *Chabrias* interfuerunt, Regemque *Tachum* adjuverunt; ut tradit *Plut.* in *Agessilao*. *Lambin.*

Conflatum est] *Infra* in *Eumene*: 'interim conflata sunt bella, quæ ad internecionem post *Alexandri* mortem gesta sunt.' *Savaro.* Sic loquitur *Hirtius* lib. viii. 6. 'Sub tempus æstivorum nullum summum bellum posse conflare:' et init. de bello *Alexandr.* *Eumene*: 'interim conflata sunt illa bella.' Loquitur quoque ita *Paterc.* lib. ii. *Cicer.* vero de *Harpurpicum* responsis. 'Clodius nefarias cum multis scelerum pactiones societatesque conflavit:' et in *Anton.* 'Ille quum exercitum nullum haberet, magnum repente conflavit.' *Gebhard.*

Athenienses cum Artaxerxe societatem habebant] Quocirca et *Pharnabazo* Regis *Persarum* *Satrapæ* petenti *Iphicratem* belli ducem dederunt: et *Chabriam* ejusdem *Pharnabazi* admonitu et rogatu revocarunt, ut tradit *Diodor.* eodem libro. *Lambin.*

A quibus magnas prædas Agessilaus rex eorum faciebat] Redigebat atque agebat. Facere prædas, non est obvium in Latinis scriptoribus. Invenio tamen apud *Tullium* in *Verrem* 'maximos quæstus prædasque fecisse.' *Gebhard.*

Sua sponte eos adjutum profectus] In *Agessil.* 'sero suis præsidio profectus est:' in *Timoth.* 'Ariabarsanisimul cum *Agessilao* auxilio profectus est.' *Savaro.* Contra *Diodorus*, qui tradit

eum fuisse ab Acoride arcessitum. In hoc tamen cum Probo congruit, quod sine suffragio aut decreto populi Chabriam provinciam illam belli suscepisse dicit. Sic Diodorus eodem libro et loco: *Ὀβρος μὲν οὖν ἄνεν τῆς τοῦ δήμου γνώμης προσδεξάμενος τὴν στρατηγίαν, ἀφηγεῖτο τῶν κατ' Αἰγυπτὸν δυνάμεων; καὶ μετὰ πολλῆς σπουδῆς παρεσκευάζετο πολεμῶν πρὸς τοὺς Πέρσας.* Id.

CAP. 3. *Tim Praefecti Regis*] Pharnabazus. Vide Diodorum.

Diem certam Chabria praestiterunt] Diem praefiniverunt; elegantia Romana. Cicero in Verrem: 'Diem praestituit operi faciendo Kal. Decembr.' Idem Tusc. Quæst. 'Natura dedit usuram vitæ, tanquam pecuniæ, nulla praestituta die.' Curt. lib. III. 'Postquam nihil inde praedii mittebatur, ad praestitutam diem permisere se regi.' Dies autem praestituta est ἡ προθεσμία. Gebhard. Diodorus: *Ταχέως τὸν τε Χαβρίαν ἐξ Αἰγύπτου μετεπέμψαντο.*

Quod et vivebat laute] Sic Ephorus sive Theopompus Philipp. 13. apud Athenæum lib. XII. a quo Probus hæc desumpsit: *Ὁ δυνάμενος [Chabrias] δὲ ζῆν ἐν τῇ πόλει, τὰ μὲν διὰ τὴν ἀσέλγειαν, καὶ διὰ τὴν πολυτέλειαν τὴν αὐτοῦ τὴν περὶ τὸν βίον, τὰ δὲ διὰ τοὺς Ἀθηναίους· ἅπασι γὰρ τοῖς ἐνδόξοις εἰσὶ χαλεποί· διὸ καὶ εἰλοντο αὐτῶν οἱ ἐνδοξοὶ ἔξω τῆς πόλεως καταβιῶν, Ἰφικράτης μὲν ἐν Θράκη, Κόνων δὲ ἐν Κύπρῳ, Τιμόθεος δὲ ἐν Λέσβῳ, Χάρης δ' ἐν Σαργείῳ, καὶ αὐτὸς ὁ Χαβρίας ἐν Αἰγύπτῳ.* Longol. Lambin. Mag. Savaro.

Vitium] Vulgatam lectionem ac sententiam adstruit Tacit. vita Agric. cap. 1. 'Quoties magna aliqua ac nobilis virtus vicit ac supergressa est vitium, parvis magnisque civitatibus commune, ignorantiam recti et invidiam.' Gebh.

Ut invidia gloriae comes sit] Sallustius: 'Meminisse post gloriam invidiam sequi.' Cicero pro Balbo: 'Est enim huius seculi labes quædam

et macula, virtuti invidere velle, ipsum quoque florem dignitatis infringere.' D. Hieronymus ad Demetr. Epist. 8. 'Virtus enim semper invidiæ patet.' Idemque in Epist. Paulus: 'Semper quidem virtutes sequitur invidia.' Schottus.

Et libenter de iis detrahant] Quidam libri *libenter iis detrahant*. Sed interpolatum ignoratione elegantissimi modi loquendi. Cicero enim pro Rabirio 'Detrahere de aliquo, et eum in invidiam vocare' dixit: et Quintius Frater: 'Sermo eorum, qui de se detrahere volunt.' Infr. Timoleonte: 'cum quidam Lamestii similis, nomine Demænetus, in concione populi de rebus gestis ejus detrahere cæpisset.' Ammian. Marcell. lib. XXX. 29. 'Bene vestitos oderat et eruditos et opulentos et nobiles: de fortibus detrahebat, ut solus videretur bonis artibus eminere.' Dein quidam *detrahant*, ut nectatur τῷ sit. Gebh. De populo Atheniensi seorsim Livius XIII. 'Populus Atheniensis lacerare invidia principes suos suetus.'

Quos eminere videant altius] Vulgati *emergere*. Sed omnium librorum consensus præfert *eminere*, *ἐξοχον ἔμμεναι*. Vide Tacit. Hist. lib. II. 20. ad quem Lipsius Nepotis locum contendit. Gebhard.

Opulentium intuentur fortunam] Ita rescribendum esse dudum, et, ni fallor, princeps, e Gifanii libro indicavit Scioppins Verisimil. lib. II. 3. Adstruit Savaro, approbat P. Daniel, obsignat denique Schottus. *Opulens* pro *opulentus* ex Ansonio notant, nescio an Eidyll. II. Gebhard. Sic *violens* positum ab Horat. Od. lib. III. 30. et Epist. I. 10. Quemadmodum igitur *violens* et *violentus* dixerunt veteres, sic *opulens* et *opulentus*. Lambin. *Opulentium intuentur*] In vulgatis est *intuentur*. Veteres autem *tuo* et *tueor* dicebant, ut in compositionibus: hinc *intuentur* in Excerpt. meli-

oribus. Et *continuatur* apud Lucret. lib. iv. et Plautum. Adi Festum. Turpilius Pedio: 'tamen oculis Longa intercapedine appetunt capide intui.' *Keuchen*. Quod ad sententiam, in Pausan. 'Epulabatur more Persarum, luxuriosius, quam qui aderant, perpeti possent:' vid. Valer. II. 5. ext. 5. Cic. ad Nepot. 'qui habet, ultro appetitur: qui est pauper, aspernatur.' *Savaro*.

Plurimum aberat] Causam continuo subiungit Nepos ipse: at mihi in mentem venit quoque alla, nimirum magno viros, vitato assiduitatis fastidio, auctoritatem et desiderium in animis civium quæsisse absentia. Liv. lib. xxxv. 10. 'Accedebat quod alter decimum jam prope annum assidens in oculis hominum fuerat: quæ res minus vèrendo magno homines ipsa satietate facit.' *Gebh*.

Fecerunt idem] Hæc duo verba inculcata esse quis non videat? et nostris aberant membranæ. *Schott*.

Afuturos] Sic legendum, non *abfuturos*, ut est in nonnullis libris; neque *affuturos*, ut est in Venetis; neque *futuros*, ut in Germanicis. *Keuchen*.

Canon plurimum Cypri vixit] Hæc ex Theopompo transcripsit Nepos. Athen. lib. xii. ex lib. xiii. Philipp. Theop. quem vide; et Justinum lib. v. et vi. *Savaro*.

In Sigæo] Ptolemæo *Σιγαίον*, Calabro *Σίγυας*. Idæ promontorium vocat Aristoteles Animal. lib. v. Æliano et Pomponio oppidum quoque est. Duo tamen diversa sunt apud Strabon. XIII. sed sibi invicem vicina oppida, ut et apud Plinium. *Ortelius*.

Dissimilis quidam Chares] Vide Diodor. et Plutarch. *ἀποφθ. βασιλ.* Noster infr. xv. 3. Xenophon, 'ΕΛΛ. VII.

CAP. 4. *Chabrias autem periit bello sociali*] De bello sociali lege argumentum Orationis de pace, apud Isocratem; et Diodor. lib. xvi. Incepit post communem defectionem Chio-

rum, Rhodiorum, Coiorum, et Byzantinorum ab Atheniensibus. Duravit annos III. Diodor. 'Ὁς ἐμάρτυρον ἔφη τοῖς ἑλλησπολιταῖς. De morte Chabrie ita Plutarchus in Phocione: 'Chabrias enim ad ineunda pericula suapte natura tardior, posteaquam cœpiasset cum hoste conserere, ira nimia concitatus vehementer solebat accendi, imperatorii officii facile oblivisci, sese temere periculis objectare. Cujus audacia, quo tandem par erat, evasit. Nam in pugna navali adversus Chios, primus omnium in hostile littus invectus, cum pro explicando in terram milite, in occurrentes hostes audacius proruisset, pugnans confusus est.' *Mag. Longol*.

Privatus] Aliter Diodorus xvi. 7. qui classi eum præfuisse, Charetem vero terrestrem exercitum rexiasse tradit.

Eumque magis milites] De Miltiade. 'erat enim dignitate regia, quamvis carebat nomine.' Ibid. in fine. *Savaro*.

Aspiciabant] Reverebantur, honorabant. Tacit. 'aspectare' dixit. Ann. I. 4. 'Omnes exuta æqualitate jussa principis aspectare.' Sic *intueri* apud Livium xxxvii. 54.

Dum primus studet] *ἄρδεται*, festinat. Datame: 'Hac delatus in Ciliciam, egressus inde, dies noctesque iter faciens Taurum transiit, eoque, quo studuerat, venit.' Pelopida: 'Qui, cum tempore ipso, quo studuerant, pervenissent.' Hinc *studium*, *σπουδή*, festinatio. Cæsar Comment. lib. vii. 41. f. 'Summo studio militum ante ortum solis in castra pervenit.' Lib. III. 24. Civil. 'Illi studio incitati incantius sequebantur.' Val. lib. III. 2. 23. 'Cn. Pompeii præfectus jussu ejus, summo studio et magno militum numero, ad id capiendum mitteretur.'

Cum enim eo penetrasset] Eo significatu multoties verbo *penetrare* utitur Curt. pro penitus aut interiori subire. Lib. iv. 12. 'Ille utendum animis dum spe calerent ratus, ad Pelusii

ostium penetrat.' Lib. v. 1. 'In rupium cacuminibus extra teli jactum Barbari stabant de industria quieti, et paventibus similes, donec in arcissimas fauces penetraret agmen.' Lib. vi. 22. 'Torrentesque et eluvies iter morabantur, nullo tamen hoste obvio penetravit.' Cicero pro Archia: 'Cupere debemus, quo minus manuum nostrarum tela pervenerint, eodem gloriam famamque penetrare.' Gebhard.

Navis rostro percussa, capit sidere] Pro subsidere, ac demergi. Non dissimulabo meo in Codice scriptum fuisse *fidere*, ut *findere* reperisse libarius videatur. Retineo tamen *sidere*. Peto Albinovanus apud Senec. Rhet. Suasor. i. 'Jam sidere limo Navigia et rapido desertam flumine classem.' Schottus. *Sidere* anchoræ dicuntur, quæ in fundo fixæ hærent. 'Ἐν ἁπαχέω καθήκεσθαι. Poëta: 'Sidat onusta navis.' Salmas.

Hinc quum refugere non posset] Ita Ms. nostrum. Alii negationem expungunt. Boecler. Potius reponendum est, *Hinc cum refugere posset, si se in mare defecisset.* Gebhard.

Exciperet natantem] Excerpta nautæ: ut in Dione, 'in naveis imposuit,' terminatione Græca. *Κευchen.*

Quam armis abjectis] Quod erat flagitium militare, et capitis pœna expiandum. Aristoteles lib. ii. Rhetor. Ἀλαχρὰ ἐστίν, ὅσα ἀπὸ κακίας ἔργα ἐστίν. ὅλον ἀποβάλλειν ὁρῶντα, ἢ φύγειν. Inde Lacedæmonia mulieres, filios suos in militiam dimittentes, hoc eis mandare solebant, ἢ οὐκ ὀύρω, ἢ ἐνὶ ὀύρω. Lambin. Præter ea quæ Godecalcus in Veget. infigit lib. ii. 14. vid. Senecam de Benef. v. 2. Infr. in Hannibale. Savaro.

Ille, præstare honestam mortem turpi vitæ] Pene ad verbum de Antigono Polyænus Comment. lib. iv. 5. Τοῦ ζῆν ἀγωνίως τὸ θνήσκειν ἀνδρείως ἀλπεράτερον ἡγοῦµενους. Tacitus, Agricola cap. 33. 'Proinde et honesta mors turpi vita potior, et incolumitas ac decus eodem loco sita sunt.' P. Syrus: 'Vita hominis brevis; ideo honesta mors est immortalitas.' Sallustius Jugurtha: 'Sulla a Mauro rogatus, uti noctu clam profugeret: incertæ ac forsitan post paulo morbo interituræ vitæ parcere turpi fuga recusat.' Tali animo fuerunt quidam apud Cæsarem centuriones Comment. lib. vi. 40. 'Centuriones,' inquit, 'quorum nonnulli ex inferioribus ordinibus reliquarum legionum causa virtutis in superiores erant ordines hujus legionis traducti, ne ante partam rei militaris laudem amitterent, fortissime pugnantes conciderunt.' Plane ex mente Chabriæ Isocrates Panegyrico, τῶν ἀνδρῶν τοῖς καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς ἀλπεράτερόν ἐστι καλῶς ἀποθάνειν ἢ ζῆν ἀλαχρῶς. Argute et mascole Valerius lib. iiii. 11. exempl. 14. 'Cato,' inquit, 'constantissime in gladium incumbendo, magnum hominibus documentum dedisti, quanto potior esse debeat probis dignitas sine vita, quam vita sine dignitate.' At ignavi pluries qualemcunque vitam honesta morte æstimant, ut loquitur Darius apud Curt. Gebhard.

Telis hostium interfectus est] Archonte Cephisidoro, Olympiad. cv. anno iii. Chronol. Quomodo Ctesipus ejus filius paternum sepulchrum violarit, vide apud Athenæum lib. iv. 20. ubi de isto flagitio plura ex Diphilo, Timocle, et Menandro in hanc historiam affert.

XIII. TIMOTHEUS.

CAP. 1. *Timotheus*] De hoc M. Tull. De Offic. 1. et De Oratore III. et alias. Diodor. lib. xv. Xenoph. lib. v. Athen. XIII. Plutarch. Ælian. V. H. XIII. Frontin. 1. cap. ult. et lib. II. 5. supr. in Chabria. Savaro.

Cononis filius] Librariorum βαθυμύς in Lamb. editione *Cimonis* olim editum, qui Cononis est filius. *Schottus*. Ex Thressa, scorto quidem publico, sed quæ postea exemplar clarissimum modestiæ evasit. Timotheo autem cum matris conditio sibi objiceretur: 'Atqui,' inquit, 'per eam sum Cononis filius.' Auctor Athenæus lib. XIII. *Longol. Mag.*

Multis auxit virtutibus] Rarum paternas virtutes æmulari, exprimere, atque tueri: rarissimum iis suas addere et quidem multas: quod de Timotheo tradit Nepos. Solent alioqui 'Ἡρώων τέκνα πῆματα esse. Verum Timotheus animo sibi proposuit illud: 'Ἡμεῖς τῶν πατέρων μὲν ἀμείνωνες εὐχόμεθ' εἶναι. Justinus lib. XLII. 2. de Mithridate: 'claritatem parentum, æmulatione virtutis accensus, animi magnitudine supergreditur.' *Gebhard*. Adde Juvenalem Sat. VIII. et Berneggeri Not. ad Justin. XXIX. 1.

Disertus] Cicero De Offic. lib. 1. 'Africanus eloquentia cumulavit bellicam gloriam: quod idem fecit Timotheus Cononis filius, qui cum belli laude non inferior fuisset quam pater, ad eam laudem doctrinæ et ingenii gloriam adjecit.' Licet etiam ex Demosth. Oratione περὶ τῶν ἐν Χερρόνησσι, sub extremum intelligere, Timotheum eloquentem fuisse: profert enim fragmentum quoddam ex ejus oratione ad populum habita, spiritus et acrimoniam plenum. Postremo M.

Tullius de Orat. ad Quint. Fr. lib. III. scribit, Timotheum ab Isocrate fuisse institutum atque eruditum. *Longol. Lambinus*.

Laboriosus] φιλόπονος.

Rei militaris peritus] Στρατηγικός, τῆς πολεμικῆς ἔμπειρος. Fuit præterea fortunatus ac felix: et vero ita cognomento dictus, ut testantur Plut. Suidas, Ælianus Var. hist. lib. XIII. Interpr. Aristoph. ad illum locum Χρ. Τιμοθέου δὲ πύργος. Καρ. ἀμύτοι γὰρ σοὶ et item alibi. *Lambin*.

Olynthios et Byzantios] Bello, opinor, sociali. Verum nullum hac de re verbum apud Diodoram, quod quidem meminerim: nisi quod lib. XVI. scribit, bello sociali, Chios, Rhodios, Byzantios, Coos, cæteros qui ab Atheniensibus defecerant, Imbrum et Lemnum, quæ erant Atheniensium, diruisse; agrum Samium populatos esse ac diripuisse; urbem Samum obsedisse atque oppugnasse; Athenienses vero ducibus Iphicrate, Charete, Timotheo Byzantium oppugnasse: quæ nihil ad hunc locum videntur pertinere. Veruntamen Timotheum adversus Olynthios bellum gessisse, vel ex Demosthene cognoscere licet, Olynthiaca II. ibi: "Ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχή, ἐν μὲν προσθήκης μέρει ἐστὶ τις οὐ σμικρὰ, οἷον ἐπήρετό ποθ' ὁμῶν ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθίους. *Idem*. De Olynthiis meminit Aristoteles, seu quisquis est auctor Æcon. lib. II. 22. ut de Samo et Corcyra. Item Demosthenes Olynth. II. ibidemque Ulpianus. Vide Vitas comparatas nostras Olymp. crv. anno 1. extremo. *Schott*.

In qua oppugnanda] Sic plerique edunt, ad Samum, quæ sequioris ge-

neris est, respectu habito. Scriptæ tamen membranæ in quo oppugnando præferunt, pro quo bello. *Idem.*

Adversus Cotyn] Vel *Cotym*. Codex P. Dan. *Cotum*, quomodo in Iphicrate. Sed hic fuit Paphlagonum Rex, ille Thracum, de quo ad Iphicratem dictum est.

Ab eo mille et ducenta talenta prædæ in publicum detulit] Secus hodie nostris moribus, quibus præda cedit ignavissimo cuique tribunorum aut centurionum: vilissima quæque et istis Thrasonibus fastidita militari turbæ relinquantur. Cum bella non privata auctoritate, non privato sumptu gerantur, cur belli fructum ad se privati rapiant? Sancta ergo et merito suspicienda antiquitas, 'quæ honestius bella gessit, quam nunc amicitia coluntur.' Justin. lib. xv. 2. Prædam autem ac manubias ad publicum usum, ornatum atque splendorem civitatum converterunt prisci, atque inde sacra atque profana monumenta extruxerunt. Diod. lib. xi. 'Ἀπὸ δὲ τούτων γερόμενος ὁ Γέλων, ἐκ μὲν τῶν λαφύρων κατασκεύασε ναυὸς ἀξιολόγους Ἀθήνηρος καὶ Κόρης. Frontin. de Aquæductibus: 'Vetus Anio post annos xl. quam Appia producta est: anno ab U. C. quadringentesimo octogesimo primo, Manius Curius Dentatus, qui censuram cum L. Papirio Cursore gessit, Anionis, qui nunc dicitur Vetus, aquam perducendam in urbem ex manubiis de Pyrrho captis curavit.' Sp. Carvillo et L. Papirio Coss. Cicero contra Rullum: 'Si est æquum prædas ac manubias suas Imperatores non in monumenta Deorum immortalium, neque in urbis ornamenta conferre; sed ad Decemviros tanquam Dominos reportare.' Gebhard. *Detulit*] Ultraject. *retulit*. Schott.

Cyzicum obsidione liberavit] Diodorus Siculus lib. xv. Τυμόθεος ὁ Ἀθηναίων στρατηγὸς, ἔχων δόναμιν πένδε

τε καὶ ναυτικῇ, Τυμόθεον μὲν καὶ Πορταίων πολιορκήσας εἶδε, Εὐσεβίου δὲ πολιορκουμένοις ἐβοήθησεν. *Lambin.* Cyzicus urbs antiqua in Mysia ad Propontidem juxta Ptolemæum et alios. In Græco est Κόζικος. Sed et *Cydicos* et *Quizicus* dicebant, pro *Cyzicos* vel *Cyzicus*; quæ *Chizico* hodie apud Sophianum. In antiquo numismate, quod Gordiani imperio circumfertur, hæc literarum formula: NEOKOPΩΝ ΚΥΤΙΚΗΝΩΝ. Cujus vocis tertium elementum I pro Z non semel usurpabant veteres: quemadmodum in ΑΑΕΙΑΝΑΡΩΞ, et sexcentis aliis. Quæ sane scriptura Criticis non minimam occasionem dedit, ut pro *Cyzicus*, *Cyzicus* inducerent. *Keuchen.*

Ariobarzani] De quo infra ad Datamen.

Laco] Agesilaus. *Lamb. Mag.*

Ille cives suos agro atque urbibus augeri maluit, quam id sumere, cujus partem domum suam ferre posset] Boni viri est abstinentes habere oculos et manus: boni vero civis, utilitatem atque incrementum civitatis potius quam privatum spectare. Utrumque implevit præclare Timotheus; contulit manus a rapinis, auxit potius publicum, quam suam domum. Eiusdem abstinentiæ laudatur Curius ab auctore Viror. Illustr. cap. 33. 'Cum interservæ pecuniæ argueretur, guttum ligneum, quo uti ad sacrificia consueverat, in medium protulit, juravitque se nihil amplius de præda hostili in domum suam convertisse.' Et Mummius cap. 60. 'Mummius Corinthum signis tabulisque spoliavit: quibus cum totam replesset Italiam, in domum suam nihil contulit.' Front. lib. rv. 3. 'L. Mummius, qui Corintho capta non Italiam solum, sed etiam provinciam tabulis atque exornavit, adeo ex tantis manubiis nihil in suum convertit, ut filiam ejus inopem Senatus ex publico dotaverit.' Cum autem hæc avidita-

tis pecuniariæ aspergere suspitione Agesilaum videatur, infra in vita absolvit eundem. 'Atque in hoc,' inquit, 'illud in primis fuit admirabile, cum maxima munera ei ab regibus et dynastiis civitatibusque conferrentur, nihil usquam in domum suam contulit.' Gebhard.

Erichthonem et Sestum] Abrahamus Ortelius locum se ignorare fatetur, conjicitque Abydi synonymum. Lambinus et Schotto. heic aqua hæret, quorum hic penitus silentio desperationis indice medicinam admovere insuper habet: ille vero audacior *Erythinos* excogitat Paphlagoniæ urbem, vel *Ctesiphontem*. Laudo voluntatem, de successu penes peritiores iudicium esto. P. Danielis excerpta habent, *Erithonem et Sextum*, mutata mode litterula Gifanii Cod. *Crithonem*. Unde lego: *Itaque accepit Crithonem et Sestum*. Est vero *Crithote* urbs Hellesponti in Chersoneso Thraciæ; quem et antehac Athenienses Miltiadis comites, teste Suida, incoluerunt. Gebhard. Sestus ad Hellespontum Abydo objecta, satis nota Leandri et Erus rumaribus atque interitu apud Musæum, Nasonem, et Melam Geographum. Schott.

CAP. 2. *Circumvehens*] Frustra viri docti corrigunt *circumiens*. Salmas. prol. ad Solin. *Keuchen*.

Concyram sub imperium Atheniensium redegit] Xenoph. *ELL.* lib. v. 'Ο μέντοι Τιμόθεος περιηλεύσας, Κέρκυραν μὲν εὐθὺς ἐπ' αὐτῇ ἐπορήσατο. Vide sequentia. Aliter tamen Diodor. lib. xv. Confer cum Probo et Xenophonte Æschinem in Oration. κατὰ Κρυσην.

Epirotas, Athamanas, Chaonas] Lambinus auctoritate Diodori *Acarnanas* substituendum loco *Athamanas* existimat, qui lib. xv. τὰς κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν πόλεις a Timotheo perductas enumerat ad Atheniensium societatem. De sententia illius non amplius con-

tendam; saltem hoc nunc agam, ut Latinissimam et antiquissimam γράφω significem. *Athamanas, Chaonas, Ἀρχαῖκός* dixit, pro *Athamanes, Chaones*. Ut in Epaminonda *Arcadas* pro *Arcades*. De quibus Charis. lib. 2. *Keuchen. Epirotas*] Qui primo Pyrrhidæ dicebantur. Justin. Epirus regio Græciæ versus Adriaticum mare. Ptolemæus est *Ἐπειρος*, unde Stephanus per H scribit *Ἡπειρος*. In nummis antiquis est *ΑΠΕΙΡΟΣ*. Olim in varias gentes divisa fuit, de quibus lege Ubb. Emmium in Illustr. Græcia.

Athamanas] Codex P. Danielis, *Athamattas*. Edit. Jensonica *Athamantias*. Sed videtur legendum, *Acarnanas*, ex Diodoro lib. xv. καὶ τὰς κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν πόλεις ὅμοιως ἀποκλίνει πρὸς Ἀθηναίους. Sunt autem Acarnanes populi ad Acheloum siti. *Lambin.* Quod contra Magium.

Quæ mare illud adjacent] Dictum antique, pro, quæ mari illi adjacent; seu, ad mare illud adjacent. Nam veteres non fere præpositiones iterabant, ut 'adigere arbitrum,' apud Ciceronem, 'propugnare naves,' apud Horat. Epist. lib. 2. Sic in Agesilao: 'Et homines suis rebus abalienaret.' Sic apud Homer. Iliad. Π. τῷ δὲ καὶ Ἀδριανέω ἐπαγε ζυγὸν ἐκίας ἱπποῦς, pro ἡγαγε ζυγὸν ἐκὸς ἱπποῦς. Mox tamen contra præpositio iteratur. Ibi: 'de diutina contentione destiterunt.' *Lambin.* *Quæ mare illud adjacent*] Vide Gifanium Collectan. Lucretianis in *adjacere*. Male autem in Excerpt. *adjacent*. *Keuchen*.

Et sua sponte Atheniensibus imperii maritimi principatum concesserunt] Intelligit θαλάσσης ἐμπόρευαν, quam per vices obtinuerunt Athenienses cum Lacedæmonii. Istum principatum autem post diutinam contentionem receperant Athenienses, et per LXXV. annos obtinuerunt. Inter cætera commoda, quæ ἡ θαλαττοκρατία ad-

ferebat, fuit hæc, τὸν ὅπον εἰσπλεῖν, ut dicitur ab Antiphane apud Athenæum lib. VIII. sive, quod ex subjectis insulis pisces Athenas importantur. *Idem.*

Pacemque his legibus constituerunt] De hoc fœdere Laced. cum Atheniensibus Demosthenes Orat. περὶ σφεδρῶν. *Schott.*

Aræ paci publicæ] Nam Ethnici πάντα θεοποιῶσι, præsertim τὰ νοητά, virtutes, vitia. *Boeckl.* Atqui Plutarchus in Cimone tradit, aras pacis esse positas post victoriam illam Cimonis ad Eurymedontem partem contra Persas: quam pax illa omni sermone celebrata (περισσηνὴς) appellat Plutarchus et Demosth. Orat. περὶ παρακρησθ. contra Æschinem, τὴν ὁδὸν πάντων θρυλλομένην consecuta est. Sic Plutarchus: φασὶ δὲ καὶ Σουλὸν Ἐλφίης διὰ ταῦτα τοὺς Ἀθηναίους ἱερῶσασθαι. *Publicæ* autem edidimus, Codices Basilienenses et Colonienses secuti; non reclamaturi, si quis *publicæ* reponi malit, quomodo habent exempla Veneta et Florentina. *Lambin.*

Æque Deæ pulvinar sit institutum] Lectisternia Romanorum ex Livio aliisque nota: Græcos idem factitasse, primi fortasse nos observamus. Pansanias Arcadicis: Κλῶν τε τερὰ τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ αὐτῆς εἰδὼν, γραφὴ μεμνημένη, ἀνέκειται. In Phocicis de templo quodam Æsculapii: Κλῶν δὲ ἐν δεξιᾷ κείται τοῦ ἀγάλματος. *Cassub.* Unde in Glossis *pulvinar* exponitur Καθίστημα, στρογγυλὴ θεοῦ. *Valer. Max.* lib. III. 7. 'Jovis Opt. Max. pulvinaria.' *Keuchen.*

Timotheo publicæ statuam in foro posuerunt] Vide Æschinem κατὰ Κτησιφ. Eam statuam numerat Pausanias inter illas, quæ in arce Minervæ positæ sunt: Ἐρμῆος καὶ Τιμῶθεος ὁ Κόρινθος, καὶ αὐτὸς κείται ὁ Κόρινθος. Vide Joan. Meursii Cecropiam cap. 13.

Renovavit memoriam] In aliis Codicibus legitur *memoria*. Sed verba illa,

'recens filii,' scilicet statuæ, veterem patris statuam, non memoriam statim respiciunt, ut statuam statuam renovet, sed tamen mox memoriam instauret. *Mag.*

CAP. 3. Magno natu] Pro, magnus natu. Sic in Datame et Agesilao. Id est, senex. In Pausania. 'Grandis natu' senex dictus fuit a veteribus. Donatus Adelph. act. IV. sc. 5. Idem in Phormione act. II. sc. 3. *Savaro.*

Defecerat Samus] Hinc Orator aliquis eam ἀποφθῶγα τῆς πόλεως vocavit; quasi avulsam partem a corpore suo Athenis. *Keuchen.*

Jam tunc valens] Methoniam ceperrat, Pydnam, Potidæam, Pegasas, Thraciæ urbeis aliquot. *Lambin.*

Cui oppositus Chares quum esset] Merito in eo non satis esse præsidii putabatur, quia (ut refert Athenæus lib. XII. 15. ex Theopompi historiarum libro XLV.) segnis erat, ac tardus, deliciisque affuebat. Sed cur (dixerit Lector) dux ab Atheniensibus, qui talem noverant, delectus fuit? Respondeo: Quod cum ex causis duce nihilominus indignis, præter cæteros cives diligerent: quod ipsum et Probus supra in Chabria innuit his verbis: 'Dissimilis quidem,' inquit, 'Chares horum et factis et moribus; sed tamen Athenis et honoratus et potens.' Qua ex causa huic fuerit imperium abrogatum, in ejusque locum suffectus Phocion, scriptum Plutarchus reliquit in Apophth. Phocionis, et in ejusdem Phocionis vita. Quantum vero attinet ad causam, cur Prætor crearetur Chares, homo militiæ ineptus, sic loquitur Plutarchus in Phocione: 'Charetem itaque popules non tam suo merito, quam Oratorum ambitione et studiis partium, huic expeditioni præficiunt.' *Mag.*

Fis Menestheus Prætor] Sic plerique omnes τριουλλᾶδης edunt et supra in Iphicrate. Duabus vero syllabis *Mnestheus* Ultrajectinus, Lon-

golius et Magius. Quomodo et in Marone *Æn.* iv. 288. 'Mnesthea Ser-gestumque vocat:' et alibi sæpius. *Schott.*

Filius Iphicratis] *Mss. filius Hippocratis.* Ita infra semper. *Boecler.* Corrupte. Nepos in Iphicrate: 'Mnesthea filium reliquit ex Thressa natam.'

Et ut ad bellum] *Elegantius Mss.* Boecleri *et ad bellum.* Sic solet Nepos.

Huic in consilium dantur duo usu et sapientia præstantes] Nullo seculo a præfecturis bellicis atque ducatibus adolescentes excludos esse video; sed crebro potius junioribus rei militaris summam fuisse commissam; quandoquidem non tam ductu quam auspicio res magnæ geruntur: additis prudentia atque experientia gravibus legatis seu rectoribus, reperio. Justinus xxix. 1. 8. 'His regibus pueris, etsi nulli senioris ætatis rectores erant.' De Fabio Rulliano, qui legatus ire Fabio ad bellum difficile et periculosum conficiendum gravatus est, 'pene ipso duntaxat animo sine corpore militaturus.' Valer. v. 7. 1. Cæsar. de B. G. vii. 76. 'Comio Atrebat, Viridomaro et Eporedorigi Edaie, Vergesilauno Arverno consobрино Vercingetorigis, summa imperii traditur: iis delecti ex civitatibus attribuuntur, quorum consilio bellum administraretur.' De Ælio Sejano Prætorii præfecto Druso filio rectore a Tiberio dato. Tacit. Ann. i. 24. 3. Diodor. l. xvi. *Καταλὴν τῶν Φυκίων στρατηγὸν Φάλακρον τὸν Ὀνομάρχου υἱόν, τοῦ τὴν ἱερὴν πόλεμον ἐκκαύσαντος, ἀντί-πρῃς τὴν ἡλικίαν ὄντα. παρακατέστησε δ' αὐτῷ ἐπίτροπον ἄμα καὶ στρατηγὸν Μνασέα, ἕνα τῶν αὐτοῦ φίλων.* Tales autem qui imperitioribus et junioribus adiunguntur, Marius apud Sallustium Monitoris appellat. 'Scilicet,' inquit, 'ut in tanta re ignarus omnium trepidet, festinet, sumat aliquem ex populo sui officii monito-

rem.' Item custodes Cicero: 'Ad militiam euntibus dari solebant custodes, quibus primo anno regerentur.' *Gebh.*

Quorum consilio uteretur] Quid si legeremus *duxillio*, quod Ms. liber fere jubet; *auxilium* enim interdum significat consensum ac suffragium, quod Jurisc. filii non ignorant. *Ernst.* Quod si retineamus *consilio* tamen non opus est cum Schioppio (in paradox. liter. Epist. 5.) Glossema hæc verba dicamus, nam exegesis sive interpretatio erit.

Pater et socer] Iphicrates et Timotheus.

Amissa posse recuperari] In Attico; 'Ut eodem nuncio Sanfeius fieret certior, se patrimonium amisisse et recuperasse.' Cæsar de B. G. lib. vii. 15. 'Quod se prope explorata victoria, celeriter amissa recuperaturos confidebant.' Curt. lib. iv. 13. 'Perpulit ne dubitarent ex urbe erumpere et res amissas recuperare.' Justin. l. xxv. 'Tantus terror Gallici nominis, sive invicta armorum felicitas erat, ut aliter neque majestatem suam tutam, neque amissam recuperare se posse sine Gallica virtute arbitrantur.' *Gebhard.*

Hi quum Samum profecti essent] Diodor. Sicul. xv. non Menestheum cum Iphicrate et Timotheo classi præfuisse, sed Iphicratem et Charetem: neque illos Samum, sed Byzantium oppugnasse tradit, nisi forte, quæ ibi narrat Diodorus alio tempore gesta sunt. *Lambin.*

Ne quid absente se gestum videretur] Ingenium ambitiosi ducis. Tale in Pharnabazo exhibet Diodorus lib. xv. in Fabio Valente Tacit. Hist. ii. 24. *Gebh.*

Magna tempestas] Diodor. lib. xv. *Τῶν περὶ τὸν Ἰφικράτην καὶ Τιμόθεον ἐναντιούμενων διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κλύδωνος.* *Gebhard.* Similem notat in obsidione Byzantina, eodem libro.

Suam classem suppresserunt] A cursu

ac progressu continuerunt. Codex Burgensis, teste Magio, *represserunt*. Et ita loquitur M. Tullius Attico: 'Dubitavit nostrum nemo, quin Cæsar itinera repressisset.' Gebhard.

Ille temeraria usus ratione] Temerarie egit. Diodor. lib. xvi. Τοῦ δὲ Χάρητος παρὰ φύσιν βουλομένου ναυμαχεῖν. Idem.

Et, ut in sua navi esset fortuna, quo contenderat, pervenit] Fortuna in navis prora effigiata aut picta, cui sese mancipabat. Estque 'tutela' παρσημον τοῦ πλοίου, quæ navigio nomen imponebat. Lucianus Navig. τὴν ἐπὶ νηὸς τοῦ νεὸς ἔχουσα τὴν Ἴσθμ. Keuch. Lambinus, *ut si in sua manu esset fortuna*. Piccartus noster Periculorum Critic. lib. singulari cap. 10. *et, ut si sua navi esset fortuna*, legit. Quod approbat Schottus duabus de causis. 1. quod Fortunam in navium proris collocarint. 2. quod Timotheum eo fortunatum fuisse Ulpian. in Olynth. II. Demosthenis refert, ut dormiens pingeretur reti urbes captans, addita muliere Fortunæ titulo. Sed hæc mihi scrupulum non eximunt, quoniam video hæc omnia non magis referri posse ad Timotheum, quam ad Iphicratem aut Menesthea. Si habuit Fortunam in navis prora; cur opinaretur se habere? Siquidem opinio rebus certis et in sensus incurrentibus non bene applicatur: sed notitia, sed scientia. Deinde quare impingatur Timotheo, quod temerarie Chares deliquit? ille ut vetus et talium casuum providus cum Iphicrate classem cohibuit, ne fieret obnoxia tempestati ac discrimini maris: at hic temeraria ratione progressus est, quasi eventum et successum haberet in potestate; quasi fortunæ imperare posset, ut pro arbitrio ipsius conata secundaret. Gebhard. Rem tangit Alexander ab Alexandro libro I. Gen. Dier. cap. 13.

Quo contenderat, pervenit] Totidem verbis in Datame.

Compluribus amissis navibus] Quam ingenti orta procella et invita natura mari pugnare conatus esset, plures naves amisit, uti refert Diodorus lib. xvi. Polybius Hist. lib. I. p. m. 38. 39. de Romanis etiam prodit, quod tenaces propositi plerumque terra vicerint hostem vel equalibus viribus et animis, vel his majoribus. At quoties contra mare aut cælum projecta quadam audacia pugnarint, suæque illa v̄ abrupta vincere sategerint, in magnas calamitates incidisse. Idem experturos in posterum, donec audaciam hanc et violentiam correxerint, per quam omni tempore maria terrasque sibi pervias esse debere autumant. Simile arrogantis temeritatis exemplum in Augusto notat Sueton. cap. 6. 'Alii dictum factumque ejus criminantur, quasi classibus tempestate perditis exclamaverit, etiam invito Neptuno victoriam se adepturum.' Loccen.

Litterasque Athenas publice misit] Ingenium talium depingere non melius novi quam verbis Curtii lib. IV. 28. 'Tantæ molis vix ulla vestigia invenit, ab Arabia rediens Alexander. Hic (quod in adversis rebus solet fieri) alius in alium culpam referebant, quum omnes verius de sævitia maris quæri possent.' Diodorus lib. xvi. 'Ο μὲν Χάρης ἀπομαρτυρόμενος τοῖς στρατιώταις διέβαλε τοὺς συνάρχοντας ὡς προδότας, καὶ πρὸς τὸν δῆμον ἔγραφε περὶ αὐτῶν, ὡς ἐγκαταλειπόντων τὴν ναυμαχίαν. Gebhard.

Ob eam rem, &c.] Mss. Dan. Leid. Boecl. et aliquot edd. vet. hunc locum ita exhibent: *Populus acer, susp. ob eamque rem mobilis, adversus inv. et pot. in crimen vocabantur*, (editi vocabatur,) *domum rev. acc. pr. corrupte*, iudice Cl. Boeclero, sed unde fors non incommoda lectio prodire possit. Magius tentabat: *populus, &c. ad crimen vocabatur*, hoc est, ad obtrectionem vel accusationem invitabatur ac excitabatur. 'Crimen' pro criminatio-

ne, ut apud Cic. pro Cœl. 'quod omnium accusatorum non criminibus, sed vocibus maledictisque celebratum est.' In Burgensi tamen codice ait fuisse in *crimen vocabant*. Lamb. cum Puteano una vocula addita leg. *adversarius, invidus etiam potentia, quas in crimen vocabatur, dom. rev.* Tentabam: *invidus (etiam potentia in crimen vocabatur) domum rev.* Sed, ut ingenuè fatear, mihi, veteri formula, Non liquet.

Adversarius] Hac voce notatur ὁ φάλητος, sive adversandi premendique superiores libido. Boeckh. Vide Plut. præcept. polit.

Damnatur Timotheus] Absolvitur Iphicrates, ut supra cognovimus in Iphicrate. Lambin. Mag. Savaro.

Chalcidem se contulit] Urbem Eubœæ ad Euripum. Generosas mentes, et quibus meritorum suorum in cives ratio bene constat, par est ingrati animi vitio tetrius offendi, ut voluntario excessu nonnunquam, crebris secessu, denegare se indignis cogitent. Timoleon adeo est commotus, ut nonnunquam vitæ finem facere voluerit, atque ex ingratorum hominum conspectu morte decedere. P. Cornel. Scipio Africanus in voluntarium exsilium Linternum concessit, ubi reliquam egit ætatem, vici ignobilis ac desertæ paludis accola. Qui moriens uxori præcepit, ne corpus suum Romam referretur, 'Ingrata,' addens, 'Patria, cineres non habebis meos.' Vide Val. Maximum lib. v. 3. 2.

CAP. 4. *Fortune varietas*] In Attico: 'Tanta varietas his temporibus fuit fortunæ.' Nam libenter compare has cum illa vita, ut appareat cuivis eandem dictionis esse indolem, ac proinde unum eundemque et harum et illius vitarum Scriptorem. Loqui autem eodem modo animadverto Curt. lib. iv. 41. 'Urbs et vetustate originis et crebra fortunæ varietate ad memoriam posteritatis insignis.'

Cicero de Divinat. 'Varietas est propria fortunæ.' Idem ad Luceium: 'Nihil aptius est ad delectationem lectoris, quam temporum varietates fortunæque vicissitudines.' Val. Max. lib. vi. 9. 8. 'Portus ipsos, si quis modo mutis rebus inest sensus, tantum in eodem homine varietatem status admiratos arbitror.' Gebhard.

Iason tyrannus] *Thessalorum* Longolius ex Plutarcho addidit, contra Mss. Codicum omnium fidem. *Magius*. In aliis libris est corrupte *Lacon*, pro *Iason*. Sunt qui *Iaso* legunt, quemadmodum alibi *Lacon* et *Laco*. Quod Græcum est Ἰάσων, Iaso, sic Πλάτων, Plato, Ζήνων, Zeno, et alia sexcenta. Meminerunt ejus plurimi veterum, Xenophon, Diodor. Plutarch. Isocrates, Polyænus, et alii. *Keuchen*.

Sine satellitibus] Ἄνευ δορυφόρων καὶ συμποσώδων sine stipatoribus hastatis et corporis custodibus. Lambin.

Sine ullo presidio] Quod tueretur contra obviam vim. Datame: 'ad quem cum venisset sine presidio, quod ab amico nullas vereretur insidias, pene interit.' Attico: 'Ac ne quod periculum incideret, quod noctu fiebat, presidium ei misit.' Tacit. de moribus German. cap. 13. 'Hæc dignitas, hæc vires, magno semper electorum juvenum globo circumdari, in pace decus, in bello presidium.' Germani peregrino vocabulo *Convoy* appellamus. Græci παραπομπή. Curt. lib. iii. 2. 'Pecuniam regis sexcenti muli et trecenti cameli vehebant; presidio sagittariorum prosequente.' Tacit. Ann. i. 39. 'Attonitaque magis quam quieta concione legatos presidio auxiliarium Equitum dimittit.' Sallust. Jugurtha: 'Se a Patre Boccho obviam illis simul et presidio missum.' Gebhard.

Patriæque sanctiora jura quam hospitalis] Sic Demost. (ut et ait Æschines Orat. περὶ παραπομπῆς, hoc ei maledicti loco objiciens) dixit, se antepone saluti civitatis hospitali mensæ.

Æschinis verba sunt hæc: ἔφησθα γὰρ τοὺς τῆς πόλεως ἄλλας περὶ πλείονος ποιῆσθαι τῆς ξενικῆς τραπέζης. *Idem.*

Hæc extrema fuit ætas Imperatorum Atheniensium] Sic fere Diodorus l. xv. de Epaminonda loquens: Κατὰ μὲν

γὰρ τὴν ἡλικίαν τὴν τοῦτον, γεγόνασιν ἄνδρες ἐπιφανεῖς, Πελοπίδας τε Θηβαῖος, ἐνὶ δὲ καὶ Τιμόθεος, καὶ Κόνων, καὶ Χαβρίας, καὶ Ἰφικράτης Ἀθηναῖος· πρὸς δὲ τοῦτοις Ἀγησίλαος ὁ Σπαρτιάτης βραχὺ τοῖς χρόνοις πρότερον. *Lambin.*

XIV. DATAMES.

Datames] De hoc Diodor. lib. xv. Polyæn. lib. vii. Frontinus II. 7. Savaro.

Venio nunc ad fortissimum virum] Hanc totam transitionem veteres membranæ Timotheo adnectunt, omnesque adeo editiones præter Lambinianam; idque rectius Tranquilli more, aliorumque; et ipsius adeo Nepotis seu Probi, qui a patria, parentibusque vitam cujusque auspicatur. *Schott.* Gebhardus inde aspicatur vitam Datamis: 'De quo hoc plura referemus.' Ceteri vero hinc: 'Datames pater Camissares.'

De quo hoc plura referemus] Rationem addit Lambin. hanc; quia pauca tantum de Heroë hoc leguntur apud Diodorum Siculum, Polyænum, et Frontinum. Quibus Barthius Advers. l. ii. 14. annumerat Æneam Tacticum a Casaubono editum. Longolius putavit præter Frontinum, neminem Datamis facere mentionem. Magius et Savaron addunt Polyænum. Beyeringio vero quid venerit in mentem, quando in *perfidia* citat Plutarchum 'in Datami,' ego profecto nescio. *Ernst.*

Obscuriora sunt ejus gesta pleraque] Vide ad hunc locum Casp. Barthium Advers. lib. l. ii. 14.

Quo tantum non omnes superabat]

Delph. et Var. Clas.

Correctio Cl. Tevenini, cui plausum utraque manu dat Lambinus: alias editum fuerat, *quo tamen omnes superabat.* Sed Cl. Barthius Adv. lib. l. ii. 14. auspicatur legendum; *quo tandem omnes superavit.* Gebhard.

Manu fortis] In Pausania: 'et manu fortis et consilii plenius.' Epaminonda: 'peritus belli, fortis manu.' Timoleone: 'nam et manu fortis et belli peritus fuit.' *Savaro.*

Habuit provinciam Ciliciæ] Potius dixisset *provinciam* Nepos. Et si Ciliciam habuit provinciam, cur situm addit et nomen populi, quem regere jussus Camissares? Quare legendum: *Habuit provinciam partem Ciliciæ.* Gebh. Schott.

Juxta Cappadociam, quam incolunt Leucosyri] Unde apud Geographos Λευκοσυρία vocatur illa Cappadocia. Videndus Strabo ac Dionys. Halicarnasseus. Sane in Herodoti i. Musa Cappadoces a Græcis Σύριοι nominantur, quorum regionem Assyriam cognominabat olim Dionysius Alexandrinus. Et antiquus Orpheus in Argonaut. Assyrios vocat Leucosyriæ incolas, quæ pars Cappadociæ circa ostia Thermodontis. Ad Plinium lib. vi. 3. *Kenchen.*

Datames militare munus fungens] Quomodo antiqui Comici loqueban-

Nep.

2 N

tar. Plantus non semel: 'Nam parasitus octo hominum munia facile fungitur.' Lucil. 'Lælius pauperum ait se ingentia munia fungi.' Plura ex Nonio congessi *Lambinus*.

Aperuit] Sic Schedæ nostræ rectius; itaque Ultraject. editum. Vulgo *apparuit*. Schott.

Adversus Cadusios] Corrupte *Gadusios*, Codex antiquus P. Danielis. Cadusii, ἑθνος μετὰ τῆς Κασίας θαλάσσης καὶ τοῦ Πόρου. Vide Stephanum de Urbibus. In Ptolemæo sunt Mediæ populi ad Caspium mare, ubi et Cadusiorum vallum. Nec ambigo, quin hi fuerint iidem cum Cadusenis, apud Procopium lib. 1. Pers. Sigonius Caddusios scribendum voluit, quos Græci Caduzios vocant, alii Gelas.

Namque hic multis millibus hominum] Nescio unde proreperit hæc lectio. Longolianæ monetæ illa est: *Namque hic multis millibus hostium, regiorum quoque non paucis interfectis*: quam ferme sequitur *Lambinus*. At si non pauci regiorum militum cæsi sunt; Cadmæa stetit victoria et vane Datamis opera jactatur. Quocirca invehenda lectio v. Cod. *Multis millibus interfectis magni fuit ejus opera*. Magnam Cadusii stragem Datamis opera exceperunt; exinde magnam gratiam atque auctoritatem sibi comparavit. *Gebhard*.

Paterna ei traderetur provincia] Cappadocia. Nam Diodorus libro xv. scribit, Datamen Cappadociæ Satrapem fuisse. Sic ille: Ἀραβάξου γὰρ τοῦ βασιλέως στρατηγού μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐμβαλόντος εἰς τὴν Καππαδοκίαν, ὃ μὲν ταύτης τῆς χώρας σατράπης Δατάμης ἀντεστράτευσεν αὐτῷ. Sed Probus supra Camissarem patrem Datamis provinciæ Ciliciæ præfuisse dicit. *Lamb.* Paterna ei traderetur provincia] Majorum ac parentum memoria gratiaque multi ea consequuntur, ad quæ cæteroqui per indignitatem suam adspirare non auderent.

Tacit. Hist. iii. 96. de Vitellio: 'Consulatum, sacerdotia, nomen locumque inter primores, nulla sui industria, sed cunctæ Patris claritudine adeptus.' Factum hoc omni ævo et in omni gente. De Germanis Tacit. cap. 13. 'Insignis Nobilitas, aut magna Patrum merita, Principis dignationem etiam adolescentulis assignant.' Datames autem non solum paternis incubuit meritis; sed suam industriam atque virtutem adjunxerat.

CAP. 2. *Autophradates*] Cod. P. Danielis *Autophradates*. Longol. *Androphrodates*. Sed emendandum *Autophradates*: quomodo apud Frontin. legitur lib. 1. Strateg. 4. Fuit hic Lydiæ satrapes, de quo Diodorus xv. hanc ipsam historiam narrans diversis circumstantiis.

Eos, qui defecerant] Lycios, Pisidas, Pamphilios, Cilices, Syros, Phœnices, et propemodum omnes maritimos populos, ut inquit Diodorus xv. Sed, quod dicit Probus, Autophradatem jussu esse a Rege, eos bello persequi, qui ab ipso defecerant, Diodorus eo, quem indicavi, libro tradit, Autophradatem unum fuisse ex iis, qui a Rege Persarum defecerant. Hos enim enumerat, Ariobarzanem Phrygiæ satrapem, qui et Mithridate mortuo, ejus regni compos et dominus factus erat; Mausolum Carie dynasten, multorumque locorum muniturum atque urbium dominatum obtinentem, quorum princeps et regia erat Halicarnassus: Orontem Mysiæ Satrapem, Autophradatem Lydiæ: ex Ionibus autem Lycios, Pisidas, Pamphilios, &c. supra enumeratos. Atqui hi, qui a Rege Persarum defecerant, Orontem summæ imperii præfecerunt, eumque imperatorem ac ducem totius exercitus delegarunt. Hic autem imperium adeptus, stipendioque vicies mille militum annuo accepto, eos qui se ei crediderant, pro-

didit; et majorum præmiorum spe ductus, cum Rege Persarum sese conjunxit. Hæc fere Diodorus lib. xv. ab Emilio Probo in eo maxime discrepans, quod Autophradatem in iis, qui a Rege Persarum defecerant, numeret. *Lambin.*

Erat eo tempore Thyus] Codex Daniellus transpositis literis *Thyus*. Vel *Thuus*, quod idem est. Utrum autem scribatur *Thyus*, an *Thyus*, an *Thuus*, nihil refert. Sed malim scribi *Thys*, sive *Thus*, unica syllaba. *Θῦς* enim a Græcis dicitur. Commemorat eundem Athenæus lib. x. *Lambin.*

Dynastes Paphlagonia] Infra 'Regem' fuisse dicit, sed nullo discrimine. Athenæus ex Theopompo *Παφλαγόνων βασιλέα* vocat lib. iv. Strabo Reges Dynastes appellari scribit; quod magna præditi sint potentia, ac populos, quorsum libet, vel vi vel persuasionem impellant. Est enim *δάναυος* Græcis potentia. *Magius*. Simili loquendi modo Matthæus *βασιλέα* vocat quemvis Principem; quemadmodum et in Oriente *Melk*, *Amir*, et *Sultan* sumuntur. *Keuchen.*

A Pylemæus illo] Longolii Codex corrupte habet *Philomela*; Jensonis, *Philimene*. *Magius*. Unde alius *Philimene*. Vera lectio ex ipso Poëta constat *Ἰλιάδ. β. Παφλαγόνων δ' ἡγήετο Πυλαίμενος Λάσιον κῆρ*.

A Patroclo interfectum] Menelaum hic pro Patroclo ex narratione HomERICA dicendum fuisse, recte *Magius* annotavit. *Boecler*. Sic enim Homerus, II. v. *Ἔσθα Πυλαίμενα δέλετην ἀπὸ Λάσιον Ἀρήϊ, Ἀρχὸν Παφλαγόνων μεγάλῃσιν ὀπισθοδόν. Τὸν μὲν ἔρ' Ἀτρεΐδης δουρικλυτὸς Μενέλαος ἔσθ' ἔγχεϊ νύξῃ, κατὰ κληῖδα τυχεύσας*. Quod ab aliis animadversum et notatum esse video. *Lambin.* Unde constat, *μητμονικὸν ἀμάρτημα* familiare esse auctoribus festinantibus. *Schott.*

Is regi dicto audiens] Malim hoc quam *regis dicto audiens*: ut habet

Longoliana et passim vulgatæ editiones. Et sic apud Livium reponendum, ubi corrupte quoque est, 'Servii Tullii dicto audientes essent,' pro *Servio Tullio*, &c. *Schott. Keuchen.*

Omnia primum experiri voluit, ut sine armis propinquum ad officium reduceret] Sic Terentius Eunuchus: 'Omnia prius experiri, quam armis, sapientem decet.' *Lambinus*. Simile dictum Dionysii in Eclog. Legat. II. p. 265. et Menelai apud Libanum Sophistam. Miltiades non aliter erga Parios se gessit: 'Parum insulam,' inquit Nepos, 'opibus elatum cum oratione reconciliare non posset, copias e navibus eduxit, urbem operibus clausit.' Polyb. lib. II. de Hamilcare: *διωρῆρας δὲ ἐν τοῖς τόποις τοῖς ἐν τῇ σχεδὸν ἐννείᾳ, καὶ πολλοὺς μὲν πολέμῳ, πολλοὺς δὲ πεισθεὶς ποθέσας Ἰσθμῶν ὑπεκλόνους Καρχηδονίοις*. *Gebhard.*

Quod ab amico nullas vereretur insidias] Nulla accommodatior ratio deceptiendi adversarium quam per amicos: et quot sunt, qui palam vi per hostes capi non potuerunt, per corruptos periere amicos? Sic ab Hermocrate Sosistratus servorum seditiosorum dux, *ἡγεμονικωτάτους* viginti cum servis per Daimachum amicum et familiarem oppressus est. Sallust. Jugurtha: 'Quod ei per maximam amicitiam maxima copia fallendi erat.' Tacit. Hist. I. 3. 'Quibus deerat inimicus, per amicos oppressi.' Ann. I. 10. 'Lepidus specie amicitiae deceptus.' Ann. II. 66. 'Pomponium Flacum, veterem stipendiis et arcta cum rege amicitia, eoque accommodatorem ad fallendum, ob id maxime Mæsiæ præfecit.' Julius Capitolinus in Maximinis c. 11. 'Sed hic Tyens dormiens domi suæ ab uno ex amicis suis interfectus est.' Quare ad rem P. Syrus: 'Mage cavenda est amicorum invidia, quam insidiæ hostium.' Quod dictum examussim congruit cum illo, quod extat in collectaneis Stobæi:

Κλαύβουλος δ' Ἀλβίους ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τινος, τίνα δὲ μάλιστα φυλάττεσθαι; εἶπεν, τῶν μὲν φίλων ἐν φόβῳ, τῶν δὲ ἐχθρῶν τῇ ἐπιβουλῇ. Nec abscondit Demonax: Ἐλάσω καὶ πᾶσχοιουσιν οἱ ἄνθρωποι ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἢ ὑπὸ τῶν φίλων. Τοὺς μὲν γὰρ ἐχθροὺς δεδιότες φυλάσσονται τοῖς δὲ φίλοις ἀπεφθγμένοι εἰσι, καὶ γίνονται σφαλεροὶ καὶ ἐπιβουλεύοντο. *Idem.*

Ariobarzane, præfecto Lydiæ et Ioniæ] Vide Diodorum lib. xv. Ab uno Satrape interduum plures provinciæ regebantur. Sic Herodotus v. Orætem νόμον τὸν τε Πέρσιον, καὶ Ἀλβιον, καὶ Ἴωνικὸν obtinuisse refert. Apud Arrianum vi. Stesantor δ' Ἀπειῶν, καὶ Ζαγάρων Satrapes. Ibidem Phrataphernes Παρναίων καὶ Τεκρῶν. Sed et Xerxe regnante, unum eundemque τῆς Συρίας, καὶ Φωνικίης, καὶ Σάμαρης ἐπαρχὸν fuisse, ex Josepho lib. ii. 8. et Esdra iii. 6. patet: quibus in locis ἐπαρχος appellatur, qui alias Satrapes. *Brissonius.*

Nihilo segnius] Si Nepotis stylum calleo, ducor ad credendum scripsisse nihilo sequius, aut secius; ut alibi non raro. In Conone bis; in Dione; bis Hannibale. Nam et 'eo secias' in Pomponii Attici vita in Miltiade et Eumene dixit. *Schott.* Non audeo nudam Schotti conjecturam sine Codicum assensu amplecti. Vult dicere; auxiliorum frustratio non segniorem reddidit Datamen, quin solus suia viribus Thyn persequi, et ad officium reducere perseveraret. *Curt.* lib. iv. 38. 'Batim egregia edita pugna multisque vulneribus confectum deseruerant sui, nec tamen segnius prælium capessebat.' *Salustius Jugurtha:* 'Magna atque insolita re percussis, nihilo segnius bellum parare.' *Valer.* lib. iii. 6. 1. 'Nec hac re segniores Pœnicis exercitibus intulit manus.' *Gebhard.*

CAP. 3. Cujus facti ne prius fama ad Regem, quam ipse perveniret, dedit operam] Voluit ergo et auctor et nunti-

us venire. Vide *Curtium* libro iii. *Gebhard.* *Cujus facti ne prius fama*] Sic *Claudianus* celeritatem in expeditionibus *Stiliconis* quoque commendat, dicens eum fuisse emensum asperas etiam 'præventum rumore vias.' Et alio in loco eundem ob eandem virtutem laudans, quod nimirum victoria ejus ante fuerit cognita, quam de bello innotuerit, inquit: 'Rumoremque sui prævenit laurea belli.' *Ernst.*

Hominem maximi corporis] Ejusmodi in Asia nasci, tradit *Hippocrates* lib. de aëre, aquis, et locis. Erat autem Thyus Asiaticus. *Mag.* Similis staturæ fuerunt *Proæresius* apud *Ennapium*, *Andronicus Comnenus* apud *Nicetam*, *Tiberius* apud *Suetonium*, *Maximus* apud *Capitolinum*; et ille de quo tempestive *Vespasianus*: Μακρὰ βιβὰς, κραδίαν δολιχόσκιον ἔγχοσ. *Keuchen.*

Niger] Ergo Thyus procerns fuit et suffusculus, ut de quodam loquitur *Apuleius*. Qualis *Epaphroditus* ille *Grammaticus* apud *Suidam*, ejus τὸ σῶμα ἦν μέγας καὶ μέλας. *Idem.*

Capillo longo] *Suetonius* 'submissiorem' vocat, quem alii 'crines passos.' Græci 'Hectoream comam.' Vide *Lycophronis Scholiasten.*

Barbaque erat proliza] Approbant libri et censores *promissa*. *Justin.* lib. vi. 'capillo barbaque promissis.' *Tacitus Annal.* ii. 39. 'donec crinem barbamque promitteret.' *Varro:* 'Quod tum erant in Græcia coma promissa, rasa barba, pallia trabentia.' Vide *Nonium*, qui promittere exponit, ad magnitudinem nutrire. *Gebhard.* Adde Festum. Refertur hoc ad *Philosophorum* schema, ut liquet ex *Strabone*, *Juliano*, *Apuleio*, et aliis. *Lacedæmoniorum* lege cautum erat; ne cui fas esset, τὸν μύστρα κατὰ τρέφειν. Adi *Plutarchum* et *Hesychium*. *Keuchenius.*

Optima veste contextit] Editio *Pari-*

siana *tegit*. Fuit hæc purpura, auroque distincta, quæ non ab ipso tantum Rege, sed et proceribus ejus gestabatur; unde Purpuratorum nomen. Tertullianus: 'Purpura et aurum cervicis ornamentum apud Egyptios et Babylonios, insignia sunt dignitatis.' Veste illa purpurea donati Δορροφοι vocabantur. Curtius III. Elianus Hist. Var. I. 22. Erat autem stola Medica, quæ donari, summus apud Persas honor. Idque in hodiernum diem apud Turcas, Tartaros, Persasque in usu est: nemo ad Regem admittitur, nisi ejusmodi honoraria veste donatus. Hoc vocant

عليه الخلعة خلع ut supra in Themistocle notatum.

Satrapæ regii] Hi sunt quos alibi Principes provinciarum, Præfectos, Prætores vocari constat. Eratque omne Persarum imperium in ejusmodi Satrapiis divisum. Videndus Brissonius I. de regno Persarum, et Drusius in Observ. et Cl. Berneggerus, Justin. v. 2. Boecler.

Ornavit etiam torque] Persarum moribus inter insignia regia erat torques aureus. Interim non modo torques, sed armillæ aureæ, acinaces, &c. inter honores satrapis a Rege concessos, et præmia benevolentiae regiae. Vide Brisson. de regno Pers. lib. I. C. Barthium Advers. VIII. 15. Idem. Adde Cl. Schefferum Syntagmate de antiquorum torquibus.

Armillis aureis] Armillæ fuere rotundi circuli ex argento vel auro, quibus summum brachium cingebant ornatus causa. Olim erant in usu, sed per luxum. Livius lib. I. de Sabinis: 'Quod vulgo Sabini aureas armillas magni ponderis in brachio lævo habuerint.' Vocabantur et brachiales, Græcis ἄραχιορῆες, aut ἄραχιορῆια, viriola, dextralia, dextrocheria; uti fuse docet Rubenius Elect. lib. I. 38.

Ipsæ agresti, duplicique amiculo] Cir-

cumdatus fuit abolla, quæ humilium personarum fuit indumentum, aut certe senum, Philosophorum, et similium.

Gerens in capite galeam venatoriam] Quæ ad terrorem hirsutis pellibus tecta erat, ut loquitur Vegetius lib. II. 17. Videas passim nummos antiquos, ubi in capitibus exuviae caprarum, caprietum, elephantorum. Galeas autem ex diversorum animalium pellibus fuisse confectas, probat in conjectaneis suis ad Varro nem magnus Scaliger. Et hæc eadem fuit, quam 'venatoriam' vocat Nepos Cornelius. A fide stabat olim Justus Lipsius ad Polybium comment. de Militia Romana lib. III. Keuchen.

Copulam] Vinculum, *lubra*. Vide Casp. Barthium Advers. VIII. 15.

Fuit nemo non qui agnosceret Thyum, regique nunciaret] Sic Longolius et Scriptus noster. Savaro. *Fuit nemo qui agnosceret Thyum regique nunciaret: primo non accreditit*. Schott. *Regique nuntiaret*] Concursus (quasi dicat) factus est magnus ob insolitam speciem adducti, et cum propius inspexisset, plurimi agnoverunt, remque Regi nuntiarunt, quam ille primo non credidit. Gebhardus.

Primo non accreditit] Ita venustus in melioribus, et Excerptis. Alii tamen codices invertunt ordinem lectionis: *Ac primo non credidit*. Sed *accreditit* magis probabunt, qui Latine scient. Quomodo 'adjuvare' dixit Catullus ad Ipsithillam; 'adjuvare' Livius lib. XLII. 'adopinari' Lucretius, et alia. Keuchen.

Nobilis Rex] Sic legendum potius, quam quo modo habent alii libri, *non vilis Rex*. Erat enim a Pylæmene illo Homero progenitus. Lambin.

Qui tum contrahabatur] Queritur, ubi contraheretur hic exercitus, in Phrygiane, an in Cilicia, an in Syria? Namque hoc scire interest ad ea, quæ sequantur. In Cilicia non; nam pri-

munum statim dicit Probus, Datamen longe ab iis locis, ubi exercitum comparabat, evocatum esse in Cataoniam, supra Ciliciam, et juxta Cappadociam: deinde navem conscendisse, ut eo perveniret, et in Ciliciam delatum esse. At, si in Cilicia fuisset, non longe a Cataonia afuisset; neque navigare, neque omnino iter facere ei necesse fuisset. Relinquitur, ut aut in Syria, aut in Phrygia, propterea quod Pharnabazus Phrygiæ præfectus erat: ex quo probabile est, eum ibi exercitum contrahere instituisse: in Syria: quia Phrygiæ præfectura eo usque pertinebat. Ex Syria autem in Ægyptum, adversus quam bellum parabat, brevior erat tractus. Cataonia autem, ut docet Plinius libro vi. cap. 3. Cappadociæ pars est, qua Comagenam attingit. *Idem.*

CAP. 4. *Finittimas regiones vexabat*] Devastabat atque infensabat incursionibus ac direptionibus. Eodem modo loquitur paullo inferius hac vita et Timoleont. 'Siciliam multis annos bello vexatam.' Curt. lib. iii. 29. 'Tantæ enim multitudini, utique cum jam hiems instaret, in regione vasta, et invicem a suis atque hoste vexata, non suffectura alimenta.' Cæsar de Bello Gall. lib. i. 14. 'Quod Æduos, quod Ambarros, quod Allobroges vexassent.' Ibid. lib. ii. 4. 'Qui Patrum nostrorum memoria omni Gallia vexata Tentonos Cimbrosque intra fines suos ingredi prohibuerint.' Lib. iv. 15. 'Illi supplicia cruciatasque Gallorum veriti, quorum agros vexaverant.' Lib. vi. 43. 'Cæsar ad vexandos rarus hostes profectus.' Ubi Græcus interpretes verbum *vexare* reddidit per *δενεῖν κακοῦν*, modo per *δρῶν*, modo per *ἀγέρον*. Cicero in Catilinam: 'Cum bello vastabitur Italia, vexabuntur urbes, tecta ardebunt.' Et in Verrem: 'Agros vectigales vexatos atque exinanitos a Verre; populatam

vexatamque provinciam.' Gellhard.

Qua regi portarentur, abripiebat] Portoria, ac reditus Regis intercipiebat. Et hanc interpretationem adjuvat Polyænus lib. vii. in Mithridat. *Κόμης κατέσκαψε, κατέσπρωξε, φέρους ἡπάρε, λείαν ἤλασεν*. Vel, quæ ad regios usus mittebantur, involabat: *τοὺς κομιστὰς τὰ χρεῖματα συνέλαβε*. Cicero in Verrem: 'Frumentum aversum a Republica, abreptum ab aratoribus.' *Idem.*

Datames, etsi longe aberat ab his regionibus, et a majore re abstrahabatur; tamen regis voluntati morem gerendum putavit] Queritur heic, an Dux, qui magnam habet spem provinciæ bene administrandæ, revocanti recte pareat? Distinguendum est inter Duces seu præfectos exercituum a populo, dein a Rege, tum ab optimatibus præpositos. Populo revocanti, utpote mobili et ab invidia concitate suisque affectibus, publicam utilitatem posthabenti, bonus civis et patriæ amans non auscultat. De Fabio Ennius: 'Non ponebat enim rumores ante salutem.' De Epaminonda Nepos: 'Hic,' inquit, 'cum criminibus adversariorum omnes in invidiam venissent, atque in eorum locum alii prætores successissent; Epaminondas plebiscito non paruit, idemque ut facerent, persuasit collegis, et bellum, quod supererat, gessit: namque animadvertibat, ubi fecissent, totum exercitum propter imprudentiam insectiamque belli periturum.' Rationem addo illam, quod res prospere gestæ facile turbas in animis vulgi a concionatoribus commotas discutiant atque componant, Populusque ad se reversus sua scita et placita damnet, et periculum auctori intentum remittat. Documento est idem Epaminondas, qui cum risu a judicio capitis maxima discessit gloria. Quare non recte fecit Alcibiades, qui nuncio ad causam dicendam domum citanti, cum

esset in magna expectatione res magnas gerendi, non parere noluit. A rebus revocatio, cum non parentibus exitium propositum sit, sine mora obediendum est, etiam si interrumpanitur præclari conatus, et damni dedecus sequatur jubentem. Tacit. lib. xi. 20. 'Ideo Claudius adeo novam in Germanias vim prohibuit, ut referri præsidia cis Rhenum juberet. Jam castra in hostili solo molienti Corbuloni hæc literæ redduntur. Ille re subita, quamquam multa simul offunderentur, metus ex Imperatore, contemptio ex barbaris, ludibrium apud socios, nihil aliud prolocutus, quam, Beatos quondam duces Romanos! signum receptui dedit.' Claudianus lib. ii. in Rufin. vs. 192. 'Illa dies potuit nostris imponere finem Cladibus, et sceleris causas auferre futuri. Laida, proh! quantum rapuit Fortuna triumphum. Inter equos interque tubas mandata feruntur Regis, et armati veniant ductoris ad aures. Obstupuit; simul ira virum, simul obruit ingens Mæror, et ignavo tantum licuisse nocenti Miratur, dubios anceps sententia volvit Eventus; peragat pagnas, an fortia cæpta Deserant. Illyricis ardet succurrere damnis: Præceptis obstare timet, reverentia frangit Virtutis stimulos: hinc publica commoda suadent Hinc metus invidiæ: tandem indignatus.' Tacit. Ann. lib. iv. 23. 'Nec proconsul ejus anni, P. Dolabella, retinere ausus erat, jussa Principis magis, quam incerta belli metuens.' At optimatibus non sua libidine, sed legibus res patriæ ministrantibus, illico parendum esse præit Agesilaus: quo exemplo optat Nepos Julium Cæsarem submitisae semet quoque legibus patriis. Gebhard.

Et a majore re abstrahebatur] A bello Egyptio. Lambin. Mendose a minore re, Edit. Longoliana.

Imprudentem et impratum] A Mas.

abest et impratum. In Eumene: 'Et quoniam imprudentem adoriri non posset.' Ibid. 'sperabat se imprudentem hostem oppressurum.' Vulgata lectio probari potest. In Ages. 'Quo factum est ut omnes impratos imprudentesque offenderet.' Savaro.

Arma capis] Habuit Danielis Codex; arma sumit. Sic sumere etiam auctoribus frequentatum. Sed ntrumque sane dicitur, nec in unius gratiam alterum ejiciendum. Keuchen.

Mithridatis] Ariobarzani filio, a quo postea per dolum et perfidiam interfectus est, ut infra cognoscemus. In nummis antiquis apud Eric. Memmiam et Clem. Tevenium legitur Mithradates, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ ΕΥΠΛΑΤΟΥΣ. Lambinus. Quod non probo: Μιθραδῆνης enim Græcum est, Mithridates, Latinum, a in: ut *Μασσαλία Massilia*, *Κατάρη Catina*, *Νόμωδες Numida*, *Ἀνυρίας Agrigentum*, et alia. Bongars.

CAP. 5. *Scipionem reprehendit*] Ita melius, quam in aliis, *deprehendit*. Apuleius Metamorph. viii. 'Suaque reprehensa negligentia;' ad quem Nepotidis locum contendit doctiss. Præcius. Keuchen.

Ad exercitum Acan] *Acanum* Lambinus, sibi tamen ut non satisfaceret, edendum curavit. Cæteri fere *acrem* propius a vera scriptura, quam esse *Acan* nullus dubito, monuitque et Jacob. Bongarsius ad Justin. et Rob. Titius Loc. Cont. lib. i. 7. Est autem Ace Phœnicie civitas, Ptolemais postea dicta. Stephanus: 'Ἀκη, πόλις Φωινίκης. αὕτη Πτολεμαῖς ἐκαλεῖτο. Strabo lib. xvi. Μετὰ τὴν Τύρον ἡ Παλαίτυρος ἐν τριάκοντα σταδίοις. αὕτῃ Πτολεμαῖς ἐστὶ μεγάλη πόλις, ἣν Ἀκην ὠνόμαζον πρότερον, ἥ ἐχρῶντο ὀρηγητρίῃ πρὸς τὴν Αἴγυπτον οἱ Πέρσαι. Meminit et Harpocraton. Suidas et Plinius. Infra eadem corrupta vox, rescribendumque, cum jam ad exercitum Acan

venisset. *Aecho* in sacris literis vocatur, *Judic.* i. 13. et *Joseph. bell. Jud.* lib. ii. 17. Rescribendum itaque in *Hieron.* Epistola ad *Eustochium* xxvii. 'Pervenit ad Ace, quæ nunc *Ptolemais* dicitur:' ubi vulgo *Coth* vitiose editur. *Schott.*

Gaza custos regis] Habebant Persarum Reges in singulis provinciis ærarium, ærarii præfectos. Et ita *Curtius* *Bagophanem* arcis et regis pecuniæ custodem memorat lib. v. Exstat *Darii* Epistola apud *Josephum* lib. xi. 4. qua sumptus ad templi *Hierosolymitani* constructionem ἐκ τοῦ βασιλικοῦ Γαζοφυλακίου τὸν φόρον τῆς Σαμαρείας suppeditari mandat. Apud eundem *Josephum*, ejusdem libri cap. 6. *Xerxes* *Esdra* præberi jubet sacrorum sumptus ἐκ βασιλικοῦ Γαζοφυλακίου: eaque de re scripsisse se Præfectis ærarii *Syriam* et *Phœnicem*. *Strabo* lib. xv. Persarum Reges, licet *Susa* valde ornassent, nihilominus etiam coluisse *Persopolin* et *Pasargada* scribens, addit, illic *gazam* et thesaurum Regum fuisse. *Pasargadis* quoque *Cyri* prioris thesauros *Arrianus* iii. scribit. Pecuniæ ergo, quæ thesauris inferebantur, Custodes habebant, qui Γαζοφύλακες vocantur a *Josepho* xi. et Γαζοφυλακοὶντες a *Diodoro* *Siculo* lib. xvii. *Brisson.*

Namque eam esse consuetudinem Regum] Id volunt quoque verba *Julii* *Classici* apud *Tacit.* *Annal.* lib. xiv. 38. 'Simul in urbem mandabat, nullum præliorum finem expectarent nisi succederet *Suetonio*: ejus adversa pravitati ipsius, prospera ad fortunam *Reipubl.* referebat.' Similiter fere *Sallustius* *Hist.* lib. ii. 'Ad hoc rumoribus adversa in pravitatem; secunda in casum; fortunam in temeritatem declinando corrumpebat.' Ita propemodum *Populus*, et de *Carthaginensi* *Val.* ii. 7. 'Quod bene gesserant, *Deorum* immortalium ad-

jutorio; quod male commiserant, ipsorum culpæ imputantes.' *Gebh.* Locum explicat *Justus Lipsius* in *Not.* ad *Polit.* lib. iii. 2. *Eam esse consuetudinem regum*] In optimis Excerpt. regiam: ut *Miltiade* et *Themist.* 'cum classiariis regis;' ubi tamen regis in iisdem schedis. *Keuch.*

Quod quibus rex maxime obediat] Non cepit hunc locum *Lambinus*, utpote qui in monumentis veterum attendebat potius verba, quam rerum majestatem. Exponit enim obedire hoc loco videri idem valere, quod πείθεσθαι, credere et fidem habere, sequi alijus consilium et fidem. *Nugæ.* Ingenium et conditionem regum ἐκκαλύπτει, inque scenam producit *Pandates*, qui inane tantum nomen possident, reipsa autem sunt subjecti atque obediunt vel auxoribus, vel spadonibus, vel alii cuidam nebuloni, qui Principem ceu αὐτόματον, quo volunt, impellunt. De eadem re in eundem modum loquitur *Diodor.* lib. xvii. 'Ἀνεῖλε δὲ Βαγῶας καὶ τοὺς ἀδελφοὺς [Arsis,] ὅστας νέους παυτελῆς, ὅπως μυνθεὶς ὁ νεωστικός μᾶλλον ὑπὲρ αὐτῶ γένηται. De ejusdem *Bagoæ* *Eunuchi* potentia idem lib. xvi. 'Ὁ δὲ Βαγῶας ἐν ταῖς ἑνὺ σατραπείαις ἅπαντα τῇ βασιλεὶ διακινῶς, τοσούτον ἰσχυρεὶ διὰ τὴν πρὸς τὸν Μέντορα κοινωνίαν τῶν πραγμάτων, ὥστε τῆς βασιλείας κύριος εἶναι, καὶ μὴδὲν πρῶτευ τὸν Ἀρταξέρξην ἀνεὺ τῆς ἐκείνου γνώμης. Καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν τοὺς διαδόχους διὰ βασιλείας ὅστος ἀπεδείκνυε, καὶ πάντα βασιλέως εἶχε πλὴν τῆς προσηγορίας. Quid autem est aliud μὴδὲν πρῶττεω ἀνεὺ γνώμης hujus vel illius, quam obedire? quam esse principium vltissimi tenebrionis, quem rex ipse ex infimis sordibus produxit? aut ut *Justinus* loquitur lib. xiii. 2. 'sub persona regis indignorum subijci imperio?' Apud *Tacitum* *Claudius* obtemperabat *Agrippinæ* *Annal.* lib. xii. 59. Item libertis *Juvenalis* *Sat.* xiv. 'Indulsit Cæsar cui *Cla-*

dies omnia, cujus Paruit imperiis uxorem occidere jussus.' Nero eidem Agrippinæ Ann. lib. XIII. 6. Apud Nepotem Philippus Aridæus Eurydicæ uxori, in Phocione. Vid. Justin. lib. XIII. 2. Apud Tacit. iterum aula Parthica et novo rege potiebatur Abdagases Annal. lib. VI. 43. Galba obnoxius erat T. Vinio, Laconi et Icelo Hist. lib. I. 13. quos ideo nunquam non adhærentes pædagogos vulgo appellabant. Suet. cap. 14. Ptolomæus Jubbæ filius libertis Ann. lib. IV. 23. m. Apud Zonaram Tom. III. Nicephoro Botioniæ imperatori imperant pro libidine miscentes omnia Borilus et Germannus servi. Audiamus Plinium, qui huic loco luculentam accendit facem Panegy. cap. 88. 'Plerique principes, cum essent civium domini, libertorum erant servi: horum consiliis, horum nutu regebantur; per hos audiebant; per hos loquebantur; per hos præturæ etiam et sacerdotia et consulatus, imo et ab ipsis petebantur.' Dein Tacit. Annal. lib. XII. 3. f. 'Sed nihil arduum videbatur in animo principis, cui non iudicium, non odium erat, nisi indita et jussa.' Gebh.

Mandrocleum] Legendum potius *Androcleum*; quam *Androdem*, aut *Mandrodem*, aut *Mandroclem*, quæ reperiuntur in aliis editionibus. *Lambin.* Nam *Mandrocleum*] Multis locis *d* pro *e* scriptum invenio in editionibus. Nam *Mandrodem* exhibet Longoliana pro *Mandrocleum*: ut apud Agellium lib. V. 14. *Androdus* vulgo pro *Androclus*. Sic *Menetides* pro *Menecides*, cum Plutarcho sit et Græcis *Μενελάδης*, in Epaminonda. *Keuchen.*

Paphlagoniam] Cujus Regem Thyum ceperat, et ad Regem Artaxerxem captivum duxerat. *Lambin.*

Artabazum] Qui a Rege multo ante defecerat. *Diod.*

CAP. 6. *Pisidas*] Discrepat a Probo Diodorus lib. XV. Tradit enim ille,

Persas duce Artabazo, in Cappadociam, quam tenebat Datames, invasisse: Datamen vero magno cum exercitu ei obviam venisse: 'Ἀρταβάζου γὰρ τοῦ βασιλέως στρατηγοῦ μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐμβαλόντος εἰς τὴν Καππαδοκίαν, ὃ μὴ ταύτης τῆς χώρας σωτῆρας Δατάμης ἀντιστρατεύσασθαι αὐτῷ, πολλοὺς μὲν ἱππεῖς ἄρουκας, διαμυρίους δὲ πεζοὺς μισθοφόρους ἔχων αὐτῷ συνστρατεύοντας. *Lambin.*

Filius ejus Arisdæum] Sic Savaro, et scripti Codices, *Arsidæum*. Quod nomen etiam inter Alexandri Magni assecclas reperias. Long. *Arridæum*, Schott. et Lamb. *Arridæum*. Justin. cum duplici *d* scribit, ut sit *Arridæus*.

Celans quantum vulnus accepisset, &c.] Verissime: nam clades suorum animos affligit, ac tardiores exercitus reddit. Idcirco prudentes duces clades et adversitates semper texerunt, ne animi conciderent militibus, et augerentur adversarii, poena quandeque mortis dicta, qui acta vulgasset. Curt. lib. VII. 51. 'Cecidere eo prælio peditum duo millia, trecenti equites; quam cladem Alexander sollerti consilio texit, morte denunciata iis, qui ex prælio venerant, si acta vulgassent.' Cæsar Civil. lib. II. 31. 'Uti corporis vulnera, ita exercitus incommoda sunt tegenda, ne spem adversariis angeamus.' Contra Varro auxit rerum suarum unque contemptum nimis detegendo cladem denudandoque. Vide Liv. lib. XXIII. 4. Front. lib. II. 7. Cæterum eo modo loquitur Cicero: 'Quid est, quod animum meum frangere aut debilitare possit?' In Antonium: 'Utrum hoc est confirmare militum animos, an debilitare virtutem?' Gebh.

Ad hostes transfugit] Ἀποστὰς γινώσκει μετὰ τῶν ἑαυτοῦ ἀφίστασθαι πρὸς τοὺς πλεονεξίους. *Diodor. xv.*

Si in turbam exisset] Si pervulgatum esset. Sueton. Galba, cap. 20.

‘Quod ante paucos dies exierat in vulgus.’ Sic in Nerone cap. 53. ‘Exiit opinio,’ pro pervulgata est. Gebh.

[*Se relictum esse*] Iri Longol. utramque vocem *iri* et *esse* scriptus liber et Ultraj. omittunt. Schott. Cæterum verbum *relinquere* heic usurpat pro deserere. Ita Tacit. Ann. lib. xiv. 56. ‘Non tua moderatio, si reddiderit pecuniam; nec quies, si reliqueris Principem: sed mea avaritia, meæ crudelitatis metus in ore omnium versabitur.’ Idem Hist. lib. xv. 77. ‘Ite, nunciate Vespasiano, vel, quod propius est, Civili et Classico, relictum a vobis in acie ducem.’ Front. lib. ii. 7. ‘Annibalem venientem in Italiam tria millia Carpetanorum reliquerunt.’ Justin. lib. xxii. 8. m. ‘Bis se a rege suo in mediis hostibus relictos proclamantes.’ Paternulus lib. ii. 84. ‘Multa, inquit Coponius, mehercules fecit Antonius pridie quam tu illum relinqueres.’ Curtius lib. vii. ‘Postquam adventare Alexandrum comperitum est, in suos quisque vicis lapsi Bessum reliquerunt.’ Respondet Græcorum *καταλείπων*. Polyæn. lib. i. Polydor. *ἀπὸ βολῶν ἐνεμψεν ἀγγέλλοντα οὗτοι στασιάζουσι δὴ καὶ καταλείψουσιν ἄλλήλους*. Verum et antiquissimi ita loquebantur. Ennius Cresphontes: ‘Sin est probus, Cur talem invitum invitam cogis linquere?’

[*In vulgus edit, suo jussu*] Frontinus lib. ii. 6. longe diversa de hoc strategemate habet: ‘Datames,’ inquit, ‘dux Persarum adversus Autophradaten in Cappadocia, cum partem equitum suorum transfugere comperisset, cæteros omnes venire secum jussit, assecutusque transfugas, laudavit, quod eum scriiter præcessissent, hortatusque est eos, ut fortiter hostem adorirentur. Pudor transfugis attulit poenitentiam; et consilium suum, quia non putabant deprehensum, mutaverunt.’ Hactenus Fronti-

nus. Mag. Geminum est strategema Talli Hostilii cum Metio Fufetis in Livio lib. i. Scriptor de Vir. illust. cap. 4. Val. Maxim. viii. 4. Frontinus lib. ii. 5. i. Schott.

[*Hac re probata exercitum educit*] Locum hunc emendavit ad Livium suum eruditissimus Gronovius.

[*Qui dum ad hostes*] Sic Schottus. Lambinus nimis audaciter duas voces intrusit *tantum quod*. Magius qui tum: alii qui *vixdum* faciunt: Ultraj. qui *tantum non*. Schott.

[*Compositoque fecisse*] Composita et comparata prius inter se fraude. Sic ‘componere’ Tacit. Ann. lib. iii. 40. ‘Ii secretis colloquiis, ferocissimo quoque adsumpto, aut quibus ob egestatem ac metum ex flagitiis maxima peccandi necessitudo, componunt, Floras Belgas, Sacrovir propiores Gallos concire.’ Vide nostra ad Tacitum. Accius Agamemnone: ‘Sic quorum animus atroci junctus militia est, Composita dicta e pectore evolvunt suo; Quæ cum componas, dicta factis discrepant.’ Gebhard.

CAP. 7. *Schismas*] Credo potius membranis nominantibus *Sigmas*. Nam Persicis nominibus hoc propius est. Gebhard.

[*Maximus natus*] In Agesil. ‘primum ratio habebatur, qui maximus natus esset ex liberis ejus.’ Mas. *Maxime natus*: quæ lectio temere rejicienda non est. Savaro.

[*Forti ac strenuo*] Horatius Epist. lib. i. 7. ‘Strenuus ac fortis.’ Lambinus. Conjungit quoque Epaminonda: ‘Pelopidas vir fortis ac strenuus.’ Gebhard.

[*In quo Cilicia porta*] Cilicia tres memorabiles angustias habet. Quarum prima adeo areta, ut formam portarum referat, unde Græcorum *πύλαι*. Secunda non procul distat ab Iseo, qua per Amani montis portas, unde Amanicæ dictæ, aditur in Sy-

riam. Tertia circa sinum Issicum est. Geographi. Vide Plin. lib. v. 27. Eustath. ad Dionys. vers. 505. Polyb. xii. 8. Cleor. Epist. Fam. xv. 4. Curt. iii. 4.

Quia ancipitibus locis premeretur] Supra Themistocle: 'Ancipiti premerentur periculo.'

CAP. 8. Tumen statuit congregi] Lambin. scitus de suo addidisse ait, Græcorum exemplo (qui μάλλος). Latini potius vel magis exaudire solent, ut hos loco membranæ nostræ et Gifanii fidem faciunt omnesque editiones extra Lambinianam, observat Muretus ad Eneuchi prolog. e Nonio Marcello exemplisque illustrat comici illud: 'Si quisquam est qui placere se student bonis Quam plurimis.' Plura congegit Antonius Augustin. Emend. lib. vi. 8. Schott.

Quos illi Cardaces appellant] Gardates noster, editique omnes vitiose. Rectius Gardæus Gifanii Codex, rescribendumque Cardaces veterum auctoritate Græcorum. Hesych. obscure: Κάρδακες οἱ στρατευόμενοι Βάρβαροι ἐν τῷ Περσῶν ἐς Ἀσίαν. οὗτοι καλοῦσι τοὺς στρατιώτας, ἀπὸ ἑθνους ἢ τόπου. Strabo lib. xv. Καλοῦνται δὲ οὗτοι Κάρδακες ἀπὸ κλισίας τρεφόμενοι. Κάρδα γὰρ τὸ ἀνδράδες καὶ πολεμικὸν λέγεται. Meminit et Arrianus lib. xi. de gestis Alexandri, et Pausanias. Ammonius item, sive Philoponus, is est περὶ διαφόρων λέγων. Κάρδαξ δὲ τις ἐκατέρω στρατιώτης: Plura Eustathius ex Ælio Dionysio, ac Theopompo, itemque Cæli Rhodigini lib. xviii. 1. Schottus. Scripsit Nepos, nisi me animus fallit, non Gardates, sed Cardaces. Brisson, l. iii. de Regno Persarum.

Tria funditorum] Tria funditorum millia. Lambin.

Cappadocum octo] Cappadocia Asiæ minoris regio, quam Strabo in duas satrapias a Persia divisam tradit; in eam quippe, quæ Magna dicitur et Cappadocia ad Taurum: et alteram,

quæ Pontica vocatur et Pontus, quam Arias Montanus ex Onkelo esse docet Hebræorum Caphthorim. Ab occasu minorem Armeniam claudit: a septentrione longo littore in Euxium expanditur: a meridie angusto excursu Ciliciam attingit; ut ab occasu rursus Galatiam et reliquam Paphlagoniam finit: ab oriente magnam habet Armeniam juxta Euphratem. Geographi.

Armeniorum decem] Quæ gens fuit admodum populosa. Nomen accepisse credantur ab Aram, filio Sem. Vel a montibus, qui regionem circumquaque cingunt. Etenim ἡν Hebræis mons est.

Paphlagonum quinque] Quorum regio Asiæ minoris, olim etiam Palæstina dicta, Homero incognita.

Phrygum decem] Ex majore nimirum Phrygia, inter Galatiam et Lydiam sita.

Lydorum quinque] Lydia, Asiæ minoris regio antiquis Geographis. Vide Ortelium.

Aspendiorum] Pamphyliæ populi Aspendii, ab Aspendo ejus provincie oppido, ad fluvium Eurymedonta sita. Gebhard.

Pisidianum] Vide Plinium lib. v. 32.

Cilicium] Cilicia, Asiæ minoris regio, Joseph. Tharsus, Hebræis Chalach, teste Ar. Montano. Hodie Turcomania et Finishia, ut refert Marius Niger. Isidoro videtur dicta a Cilice quodam, quem ortum Phœnice, Jove ipso antiquiorem fuisse tradunt.

Captianorum] Caspianorum vereor ne sit reponendum, (ignoti enim hi:) de quibus Strabo l. xi. ἔστι δὲ τῆς Ἀλβανίας χώρας, καὶ ἡ Κασπία τοῦ Κασπίου ἑθνους διασπασμός. Stephanus in voce Κασπία. Sed hoc non probat Ortelius, hanc ob causam, quod cæteri populi, quos Nepos illo loco recenset, omnes in Asia minore sint. Gebh.

Namque hujus partem non habebat vicesimam militum] Locum explicat ad Vegetium Stewechius, lib. iiii. cap. 9.

Quibus fretus confixit] Dno ipsius strategemata commemorat Polyænus lib. vii.

Quam ob causam postero die tropæum posuit, quo loco pridie pugnatum] De Græcorum tropæis res est notissima. Testatur autem Diod. lib. xiii. Veteres Græcos non nisi διὰ τῶν τυχόντων ξύλων voluisse erigi tropæa, ne essent odia immortalia. Plutarchus quoque ait, parum apud Græcos probatum fuisse eorum factum, qui primi e lapide aut ære tropæum crexerunt. Vide etiam quæ scribit Cicero ii. de Invent. de tropæo æneo, quod Thebani victis Lacedæmonii in finibus suis statuerunt. *Casaub.* Vide Alexand. ab Alexand. lib. i. 22.

CAP. 9. *At rex, quod implacabile odium]* Hoc Diodorus valde breviter retulit, quod Probus multis verbis persecutus est. Diodorus: 'Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης πύθμενος τὴν στρατηγίαν τοῦ Δαρτάμου καὶ σπεύδων ἔρασθαι τοῦτον, δι' ἐπιβουλῆς αὐτὸν ἐβλοφώνησεν. Sic autem Cicero dixit, 'implacabiles iracundias,' Epist. ad Quint. Frat. i. et Probus 'implacabile odium.' Et idem Probus, 'suscipere odium;' ut Cicero, 'suscipere inimicitias.' *Lambin.*

Insidias interficere] Δολοφονεῖν. Diodor. *Lambin.* Solenne hoc regibus sceleris artificium est, eos, quorum copiam aperta vi desperant, immissis percussoribus trucidandi. Diodor. lib. xv. Γαῖος ὁ ναυαρχὸς τῶν Περσῶν ἐν τῇ Κυπριακῇ πολέμῃ, ἀποστάτης ἀν τοῦ βασιλέως, καὶ τοὺς τε Λακεδαιμονίους καὶ τὸν Ἀθηναίων βασιλεῖα παρακεκληθεὶς εἰς τὸν πρὸς Πέρσας πόλεμον, δολοφονηθεὶς ὑπὸ τινων οὐ συνετέλεσε τὴν προαίρεσιν. *Gebhard.*

De quibus quod inimici detulerant neque credendum neque negligendum pu-

tavit] Nempe amicorum Datamis inimici. Paterat enim cogitare eos tantum id agere, ut in suspicionem ac periculum ab obtreptatoribus adducerentur, sicque se vindicta expleant. Val. Maxim. lib. iiii. 8. Ext. 1. 'Enim vero tunc ille proclamatur, se in conspectu Ducis adversus eum sollicitari: quod quia et incredibile videbatur, et ad unius tantum aures penetraverat, et dictabatur ab inimico, veritas fide caruit.' Hieronymus adversus Ruffinum: 'Professæ inimicitiae suspicionem habent mendacii.' Insidiarum autem indicium a qualibuscunque delatum, spernendum non esse monent Prudentiæ consulti. Curt. i. vi. 49. 'In suo quemque periculo magnum animum habere, cum de salute regis timeretur, credulos esse debere; vana quoque deferentes admittere.' Tacit. Ann. i. ii. 40. 'Cum Tiberium anceps cura distrahere, viæ militum servum suum coërceret, an inanem credulitatem tempore ipso vanescere sineret. Modo nihil spernendum, modo [non omnia metuenda, ambiguus pudoris ac metus, reputabat.' Ann. lib. xv. 51. 'Sed Epicharis in custodia retenta est, suspectante Nerone, haud falsa esse, etiam quæ vera non probabantur.' Ideo qui comparatarum in caput principis insidiarum indicia supprimebant, rei capitis erant, tanquam silentio saluti Principis nocuissent. Curt. lib. vi. 47. 'Caballinus ultimum supplicium meritus, si in caput meum præparatas insidias biduo texit.' Polyæn. in Dionysio Comm. lib. v. 4. Διονύσιος τὸν μὲν Ἀνδρῶνα προσέταξεν ἀναρῆσθαι, ὅτι εὐθὺς αὐτῷ κατακλείσασθαι μὴ τοῦτο ἐμήρυσε. *Idem.*

Futuras insidias illi dixerant] P. Daniel testatur libris veteribus abesse verbum *evenire* post *insidias*. At Schottus membranæ suis agnosci proficitur. Utrumque et *futuras* et *evenire* supposititium censeo. Nam cum

exscriptorum quidam aliquid abesse suspicarentur; hi futurus, illi evenire, isti utrumque vocabulum intruserunt.

Idem.

Ornatus vestitu militari] Magna hoc loco varietas in libris scriptis. Mihi non absurda videtur, quam scripturam excerpta P. Danieli attestantur, *Ipse autem ornatus vestituque militari*. Nam neque insignibus, neque vestitu Imperatorio usus est. Gebh. Liber Schott. absque copula *que*: editi quatuor *ornatus vestitu militari*. Ultr. *ipse autem ornatus militari*. Schott.

Corporis custodes] *Σωματοφύλακας*. Vide quæ de his supra ad Pansianiam notavimus. Hnjusmodi cohortes Regem circumquaque sequebantur, quibus stipatus ab incurrentibus periculis liberabatur.

Decepti ordine atque vestitu] Hanc historiam refert et Polyæn. lib. vii. his verbis: *Δατάμης μαθὼν ὡς ἐπιβουλεύοντο ὑπὸ στρατιωτῶν ὁδῶν ἐν Ἀσπενδῶν πεδίῳ μέλλων συμβάλλειν πολεμίοις, ἄλλον διεσκεύασε τῇ αὐτοῦ πανοπλίᾳ, ἐν ἑλλῇ δὲ αὐτὸς ἐκωδόνευσεν· οἱ δὲ ἐπιθέμενοι ἐγνώσθησαν ὑπὸ τοῦ σχήματος ἐξαπατηθέντες*. *Lambin.*

Qui suppositus erat] Legi etiam posset, *supposititiuus*, ὑποβολιμαῖος. Schot. Frustra. M. Tullius in Verrem: 'Ut ille suppositus facile, et libenter se illum, qui non erat, esse simularet.' Gebh.

Confixi ceciderunt] Malo hoc quam Schotti *concidere*, ut vitetur alliteratio. *Idem.*

CAP. 10. *Namque is pollicitus est regi*] Polyænus tradit, Mithridatem hoc jussu Regis fecisse, l. vii. *Μιθριδάτῃ βασιλεὺς προσέταξεν ἀποσπᾶντα Δατάμην κτείνειν ἢ ἄγειναι*. Vide sequentia.

Fidemque de ea re more Persarum dextra dedisset] Supra in Themistocle: 'Inde non prius egressus est; quam rex eum data dextra in fidem reciperet.' Curt. lib. viii. 'Lætus

simplicitate Barbari dextram fidei suæ pignus dedit.' De hoc ritu doctissimus Brissonius in Persicis. Schot. In toto pene orbe ἔθος ἐπὶ πίστις καὶ συνθήκῃς βεβαίως τὰς δεξιὰς δίδόναι ἀλλήλους, inquit auctor Scholiorum in Aristoph. Nub. At apud Persas fides dextra data omni juramento sanctior ducebatur atque observabatur. Diodor. lib. xvi. *Εἰπόντος δὲ τοῦ Θετταλῶνος ὡς καὶ δεξιὰν λαβεῖν ὁ Μέντωρ ἤβλωσεν, ἐπὶ τοῦτοις ὁ μὲν βασιλεὺς ὀργισθεὶς ὡς οὐ πιστεβομενος παρέδωκε τὸν Θετταλῶνα τοῖς ὑπηρέταις, καὶ προσέταξεν ἀφελεῖν τὴν κεφαλὴν*. 'Ἐπεὶ δὲ ἀπαγομένοιο ὁ Θετταλῶν ἐπὶ τὴν τιμωρίαν τοσοῦτο εἶπεν, ὅτι σὺ μὲν, ὦ βασιλεῦ, πράξεις ὃ θέλεις, ὁ μέντοι Μέντωρ θυνόμενος ἅπαντα καταπράξει διὰ τὸ μὴ δοῦναι τὴν πίστιν, οὐδὲν μὴ συντελέσει τῶν ἐπαγγελμένων. Πάλιν ἀκούσας τοῦτων μετενόησε, καὶ μετακαλεσάμενος τοὺς ὑπηρέτας ἀφείναι προσέταξε, καὶ τὴν δεξιὰν ἔδωκε τῷ Θετταλῶνι. "Ἐστὶ δ' ἡ πίστις αὕτη βέβαιωτάτῃ παρὰ τοῖς Πέρσαις. Curt. lib. vi. 20. 'Nec dubitabat Alexander fidem, quo Persæ modo accipiebant, dare: inviolatum, si venisset, fore.' Illud autem non satis assequor, an Reges præsentibus, quibus fidem suam obstrictum ibant, dextram dextra jungerent, an verius dextræ simulacrum donarent, sic in eum usum more gentis fabrefactum. Junxisse dextras dextris præsentibus colligo ex loco Josephi, 'Ὁ δὲ, inquit, Ἀρτάβανος τοὺς τε πατέρας θεοὺς ἐπέμυτο, μηδὲν κακὸν δράσειν αὐτοῖς, καὶ τὴν δεξιὰν ἐδίδου, ὅπερ μέγιστον παρὰ πᾶσι τοῖς ἐκείνῃ βαρβάρῃς παράδειγμα τοῦ θαρσεῖν γίνεσθαι τοῖς ὁμιλοῦσι. Quomodo vero absentibus fidem dextra dabant? Num per eos, qui ad eam accipiendam missi? Stabilire hoc videtur Xenophon lib. vi. *Κυροπæδ. μόνον καὶ σὺ ἡμῖν θεῶν τὰ πιστὰ ποιήσον, δεξιὰν τε δὲς, ἵνα φέρωμεν καὶ τοῖς ἄλλοις ταῦτα, ὅπερ ἂν αὐτοὶ λάβωμεν παρὰ σοῦ*. Polyæn. lib. vii. *Δεξιὰν αὐτοῖς ἐπέμψε*

ὅπως Νεπόσις. Clarius Justin. lib. xi. 35. 'In quam rem unicum pignus fidei regis dextram se ferendam Alexandro dare.' Gebh.

Hanc ut accepit] Malim legere, ceteris jugulatis: *Hanc ut accepit, copias parat, et abiens amicitiam cum Datame facit.* Sed Cl. Barthius Adv. lib. lxi. 14. Aldi lectionem probat; *Hanc ut recepit a Rege missam.* Gebh. *Acccepit*] Ms. meus et Gifanii, *recepit.* Col. Paris. Ven. et Ald. *Hanc ut recepit a rege missam.* Savaro.

Amicitiam cum Datame facit] In Alcib. 'Lacedæmonii cum Perse rege amicitiam fecerunt.' Supr. in Datam. 'Clam. cum Ariobarzane facit amicitiam.' Savaro.

Magnas prædas capit] Lambinus, agit. Sed capit retineo, veteribus libris editisque omnibus adstipulantibus, invito Lambino. Auctores dabo. Plautus Truculento: 'prædam de prædonibus capere.' Et M. Tullius pro Domo sua: 'Capta crudelissime ex fortunis præda.' Schottus.

Se infinitum adversus Regem suscepisse bellum] Irreconciliabile, et alterutrius exitio terminandum, ἀδιάντων, vel διὰ τὴν ἀνυπερβίην. Homero. Gebh. Atqui nondum bellum suscepit, ut apparet ex iis, quæ paucis post versibus sequuntur. Ibi: 'Certiores facit Datamen, tempus esse majores exercitus parari, et bellum cum Rege suscipi.' Quare legendum hic arbitror, *permanit homini* [id est, Datami] *se infinitum adversus regem suscepisse odium*: quomodo supra locutus est, 'quod implacabile odium in Datamen suscepit,' et infra non longe: 'sed odio communi, quod erga Regem suscepit.' Lambin.

Neque colloquium ejus petivit] Ut se aspectum, et Datamen tentando cautionem faceret. Colloquio autem et pacis faciendæ imagine plurimos decipi, nosse poterat vel modico rerum usu instructus. Notus est Cor-

nel. Asina ex Flor. lib. ii. 2. Polyæni lib. vi. Hirt. lib. viii. 23. Commitum Cæsar, 'quia non arbitrabatur vocatum in castra venturum, ne tentando cautiores faceret, C. Voluseum Quadratum misit, qui eum per simulationem colloqui curaret interficiendum.' De Coty per Rhescuporum, fraude petiti colloqui, oppresso, locus est memorabilis apud Tacit. Ann. lib. ii. 65. Val. Maxim. lib. ix. 6. 'Cn. Domitius Bituitum Arvernorum regem per colloqui simulationem arcessitum vinxit, et Romanam navi deportandum curavit.' Sic triginta Tyranni Athenis ejecti, jamque molem belli cientes, cum magno demum labore, et aucipiti periculo palam ac vi aperta compeisci vix posse viderentur; 'ad colloquium, veluti dominationem recepturi, progressi, per insidias comprehensi, ut pacis victimæ, trucidantur.' Justin. lib. v. 10. Hermæas Atarnensium tyrannus defecerat ab Artaxerxe, ac plurima munita castella atque opida invaserat. Huic pollicitus Mentor, se regem adducturum, ut veniam præteritorum daret, ad colloquium pertrahit, ac deceptum comprehendi jubet. Cæteram potitus annulo, et scriptis ad civitates literis, quibus Hermææ nomine denuntiat, reconciliatum esse opera Mentoris regem, signum ejus impressit, una missis, qui munimenta reciperent. Qui in urbibus præsidia agitabant, de literis nil dubitantes, prompto animo pacem amplexi sunt, illicoque munimenta atque urbes tradiderunt. Diodor. lib. xvi. Sennit hanc fraudem Nebemias cap. 6. vers. 2. Καὶ ἀπὸ τῆς καταβάλλει καὶ ἡσάμ πρὸς μὲ, λέγων, δεῦρο καὶ συνάχοντες ἐπισταυρὲν ἐν ταῖς κήμαις ἐν τοῖς ὄρεσιν καὶ αὐτοὶ λογιζόμενοι ποιεῖναι μοι πορνείαν. Gebhard.

CAP. 11. *De qua re*] Præfert Schottus, *deque ea re, si ei videretur, quo loco vellet in colloquium veniret.* Idem.

Qui explorarent atque ipsos scrutarentur mittunt] Nullum colloquium unquam commissum sine excussione, seu scrutatione, antiquitus fuit, ne quis sicam aliudve telum occulto abditum loco stringeret. Quod Latini *scrutari*, *præsentare*, atque *excutere*, Græci *ἔρευνῶν*, *ἐκτελεῶν*, et *ἀντιτάσσω* appellant. Vide Sueton. Claudio c. 35. Scrutatio autem ista fiebat per delectos invicem utriusque partis; verbi gratia: Datami delectus excutiebat Mithridatem; et contra hujus explorator Datamen. Isti officio destinatos Polyænus vocat *ἀγγέλους*, qui non solum vestes pertractabant, sed penitus detrahebant. Docet me hoc Polyæn. in Iphicrato Comment. lib. III. 40. *Ἰφικράτης ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Ἰλίσσῳ ὁ τύραννος πλησίον ποταμοῦ σπένσασθαι βουλόμενος, δι' ἀγγέλων ἠρείνησαν ἑλλήλους, καὶ τὰ σφόματα ἐγύμνωσαν*. Et in Mithridate Comm. I. VII. 1. *Ἀμφὶ δὲ τότε συνελθόντων γυμνὰ διαλεξαμένων περὶ τὴν χρῆν*. Justin. lib. XXXVIII. 1. 'Solicitato juvene ad colloquium, cum ferrum occultatum inter fascias gereret; scrutatori ab Ariarathe regio more misso, curiosius imum ventrem pertractanti ait cœvere, ne aliud telum inveniret, quam quæreret.' Sic Pædagogus Sarpedon Catonem ad Sullam semper excussum adduxit. Val. III. 1. 2. Imo ex perpetuo meta

Alexander Phereus, non prius se lecto uxoris Thisbes committebat, quam a stipatoribus diligenter esset scrutatus. Item Dionysius superior neutrius unquam sive Aristomaches Syracusanæ sive Chloridis Locrensis, nisi excussæ complexum petiit, ut refert idem lib. IX. 12. Gebhard.

Ubi telum erat positum] Quod Lambinus hic Nepotem, male vocabulo *teli* usum arguit, non intelligo quid velit. Ait: 'Gladii non sunt tela: neque gladiatorum appellatione tela continentur.' Certe gladios tela esse, id est, contineri sub telorum vocabulo, notius quam ut hic ostendi debeat; quidni igitur *gladius telum* appellaretur? cum et pugio, et quædam genus armorum non sub *telis* comprehendatur. Boscler. Ubi telum erat positum] Melius *impositum*; unde *impositum* quidam veterum. Et sic in Excerptis. Nam *postum*, *impositum*, *repositum* crebra sunt tam historicis quam Poëtis. *Telum* autem pro gladio dixit. Quæ vox *παρότης* apud Ictos. Et sic Homerus *ἔπλε* Iliad. IV. *ἀντὶ τῶν χαλκευτικῶν ἐργαλείων*. Keuchen.

Quem quum digito monstraret] Totam hanc narrationem habet Polyænus lib. VII. sed aliis quibusdam circumstantiis.

XV. EPAMINONDAS.

CAP. 1. *Epaminondas*] *Epaminondas* per quintam vocalem in Mss. constanter scribe equidem miror. Græci enim per *α*. *Schottus*. EPAMINONDAM memorat Plutarchus in Pelopida et passim. Diod. Sic. xv. Xenophon vi. et vii. Hist. Græc. Pausanias in Arcadicis. *Ælian*. Var. Hist. et Cicero sæpius. Polyæn. ii. Frontianus sæpe. Justinus vi. 4. Item vi. vii. et viii. Val. Max. iii. 2. ext. 5. 3. 7. *Boecler*. Adde Suidam in voce *Ἐπαμινώδας*, et ibid. Notas *Æmilii Porti*. *Ernst*. Nummus penes me est elegantissimus, in cuius antica parte caput Epaminondæ cum literis: ΕΠΑΜΙΝΩΝΔΑΣ ΘΗΒΑΙΩΣ. In postica, Figura militaris ad arma sedens, ac sinistra lauream tenens: ante eam columna, cui galea imposita et serpens circumvolvitur, cum armis: subtus KATA ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝ. *Bosius*.

Polymni filius] *Ælianus* lib. xi. Var. Hist. Polymnidis. *Lamb*. libro ii. ejus pater vocatur Πολύμνιος lib. vero xi. 9. Πόλυμνις. Adeo ut mihi subolescat Nepotem Latina terminatione formasse Græcum, sicut supra in *Neoclus* pro *Neocles*, et infra *Proclus* pro *Proclis*. Item *Perichus* pro *Periclis*. *Gebh*.

Præcipienda videntur lectoribus] Arguit *μνημονικοῦ ἀμαρτήματος* Nepotem H. Magius; quoniam eadem in Præfatione scripta reliquerit. At in mentem ipsi venire debuerat, Præfationem demum Nepoti absolutis omnibus Illustrium Virorum vitis fuisse elaboratam. *Gebhard*.

Ne alienos mores ad suos referant] Ne mores alienos sive alienæ gentis metiantur atque æstiment ex suæ ci-

vitatis aut gentis moribus. *Gebhard*. Sed considerent, omnia majorum institutis et patriis moribus judicari, et alia aliis populis esse honesta ac turpia, ut dictum est in *Proemio*. *Lamb*.

Musicen nostris moribus] Romanorum moribus, olim cantare, etiam ingenuis licet privatis hominibus, indignum visum est, teste *Macrobio* Saturn. ii. 10. quidni Principibus? De Principe Nerone *Tacitus* Ann. xiv. 14. 'Nec minus sœdum (illi) studium, cithara ludicrum in modum canere, cum cœnaret.' Non ab omnibus tamen Romanis inter turpia habitum fuisse *Macrobius* d. l. in aliquot exemplis ostendit. *Locc*. Quibus adde Romanos principes Antoninum Philosophum, et Alexandrum Severum, quos musica imbutos fuisse atque cantasse optime, ex ipsorum vitis cognoscimus. De Nerone *Sueton*. c. 20. et *Lips*. ad d. l. *Taciti*. Ceterum musicen principi moderate tractandam esse, docent *Lipsius* not. ad polit. i. 10. 17. Fr. *Patritius* de regis et regni inst. ii. 15. alii. *Bosius*.

Saltare etiam in vitis poni] Vide quæ ad Præfationem notavimus. Saltationem Romanis indecoram fuisse, pluribus locis innuit Cicero; pro Murena, pro Plancio, et aliis. Quod de quibusdam ejus generibus, non de omnibus accipiendum. Nam *Pyrrihien* aut virilem infamem fuisse negat *Quintilianus* lib. i. 11. *Keuchen*.

Quæ omnia apud Græcos] *Aristotelem* adi. Polit. viii. 2. 5. 6. et 7. et *Meursium* lib. De orchestra Græcorum.

Quæ plurimis omnium anteponuntur virtutibus] Immittenda præpositio *a*, ut sententiæ ambiguitas evitetur.

Notarunt quoque P. Daniel, Savaro, et Schottus. Diodor. lib. xv. *Εκός-
τος καὶ πρᾶτος ἐπιφανιστάτος σωφρέ-
λεσε. Gebhard.*

CAP. 2. *Patre, honesto genere*] Me-
diocri et humili. Nam Latini, quo-
rum parentes obscuros dicere nolunt
ac viles, vocant 'honestos,' gratia
quadam sermonis. Ælianus Polym-
nim scribit extitisse ἀφανῆ Var. lib.
xii. 23. Καὶ Ἐπαμινώνδας δὲ πατὴρ
ἦν ἀφανὺς. Cicero Tuscul. Quæstio-
nib. 'Qui quum esset bonis parenti-
bus atque honesto loco natus.' Geb-
hardus.

Eruditus autem sic] Diod. lib. xv.
Μέρεσχε γὰρ ἐπὶ πολὺν πάσης παιδείας.
Justinus lib. vi. 8. 'Jam literarum
studium, jam philosophiæ doctrina
tanta, ut mirabile videretur, unde
tam insignis militiæ scientia homini
inter literas nato.' Gebhard. Vide
Cicer. de Orat. iii. Offic. i. Plutarch.
in Pelopida. Oros. iii. 12. Diog.
Laërt. Pythag.

Doctus est a Dionysio] Fuit hic Ly-
ristes Thebanus excellens. Auctor
Plutarchus in libro qui inscribitur
de Musica. Mag. Lambin. Vid. Cicer.
Tusc. Quæst. i. Long.

Quam Damon aut Lamprus] Damon
hic fuit Atheniensis, qui, teste Plu-
tarcho libro citato, Lydiam harmo-
niam remissam excogitasse fertur.
Ejusdem Damonis meminerunt Plato
dialogo de republ. iv. et Athen. lib.
xiv. 11. Lamprus a Plutarcho eodem
libro, inter eos, qui Lyricorum pulsa-
minum præstantes habiti sunt, refer-
tur. Plato tamen hunc imperitum
fuisse musicum demonstrat in Me-
nexeno. Lampri item meminit A-
then. lib. i. 16. et ii. 2. scribens in
hanc sententiam ultimo loco: 'Ab-
stemius fuit etiam Lamprus Musicus,
de quo Phryniens Laros conquestos
esse dicit iis diebus, quibus mortuus
est Lamprus, vir aquæ potator, sono-
rus, et valde sapiens.' Magius. So-
lebat autem Damon ebrios ac petu-

Delph. et Var. Clas.

lantes juvenes harmonia sua ad mo-
destiam reducere, quemadmodum fe-
rocientes animos mollire Pythagoras,
seditiones accensas inhibere Ascle-
piades, lymphaticos morbo liberare
Xenocrates. De quibus vide Ca-
pellam Saturæ lib. x. Ac Pythago-
ræis quidem moris fuit, cum somnum
peterent, ad lyram prius lenire men-
tes, ut, si quid fuisset turbatarum
cogitationum, componerent. Quin-
tilian. xx. 4.

*Carmina cantare tibiis, ab Olympio-
doro*] Ab Orthagora etiam. Athe-
næus lib. iv. cap. ultimo, 'Scribit,'
inquit, 'Aristoxenus, Epaminondam
Thebanum ab Olympiodoro et Ortha-
gora tibiæ cantum didicisse.' Mag.
Suspectum merito illud *carmina*, quod
abesse veteri suo libro testatur P.
Daniel. Gebhard.

Saltare, a Calliphronē] De quo nihil
me legere memini.

At Philosophiæ præceptorem] Ex
Democriti disciplina Protagoras pro-
diit, qui primus, relicto sincero et
ingenuo philosophandi more, ad so-
phiῶματα et λεπτολογίας animum adje-
cit. Ad hanc classem et ipsum E-
paminondam Thebanum referimus:
quem Justin. vii. 'summum et Philo-
sophum et Imperatorem' vocat. Hæc
fere G. Hornius Histor. Philosoph.
iii. 12. Certum est, Epaminondam
philosophatum fuisse, sed ἀνεν μάλα-
κίας, ut Thucydides loquitur et appro-
bat, 'sine mollietie aut desidia.' Et
sane Pythagoricis dogmatibus addic-
tum maxime, et Physicæ scientiæ fu-
isse, Diodorus monet. Lips.

Lysim Tarentinum] Sic recte Lam-
binus e tertio M. Tullii de Oratore.
Adde lib. i. de Offic. ubi et male quo-
que *Lysias* olim excudebatur. Lysias
vero Atheniensis unus est in x. Græ-
ciæ Oratoribus, de quo Plutarchus
et Halicarnassæus. Habuit autem
Epaminondas Lysim Philosophiæ præ-
ceptorem una cum Philippo Amyntæ
filio, ut in viris comparatis Olymp.

Nep.

2 O

cv. anno 1. pluribus notare memini. Schott. Laërtius in vita Pythagoræ non *Lysiam* hunc, sed *Lysiden* dictum adserit: τὸ δὲ φερόμενον (de libro, qui Pythagoræ nomine vendebatur, loquitur) Ἀλσιδὸς ἐστὶ τοῦ Ταραντίνου Πυθαγορικοῦ φυγόντος εἰς Θήβας, καὶ Ἐπαμεινώνδου καθηγησαμένου. Ad hunc quoque modum Pausanias in Bœoticis: Διδάγματα τε αὐτοῖς τότε ἐπιχόρια ἔμαθεν ἐς τὸ ἀκριβέστατον, καὶ ὡς ἤδη μαιράκιον ἐφόρτησεν ὡς Ἀλσίην, ἡνδρα γένους μὲν Ταραντίνον, ἐπιστάμενον δὲ τοῦ Πυθαγόρου τοῦ Σαμίου λόγους. Longol.

Tristem et severum senem] Ex tota phraisi indies magis ac magis deprehendo Ciceroni ætate proximum hunc auctorem extitisse, eumque ipsum esse, Cornelium Nepotem. Nam et ille 'tristis' eodem significatu frequentat, et 'severus' adjungit. De Claris Oratoribus: 'Triste et severum dicendi genus.' De Oratore: 'Severus ac tristis vultus.' De Aruspicum Responsis: 'Tristitia autem et in omni re severitas absit.' De Claris Oratoribus: 'Homo ipsa tristitia et severitate popularis.' Tacit. lib. xvi. 22. 'Et habet sectatores, vel potius satellites, qui nondum contumaciam sententiarum, sed habitum vultumque ejus sectantur, rigidi et tristes, qui tibi lasciviam exprobreant.' Capitolinus Antonino Pio: 'Aurelius Fulvus, qui et ipse fuit consul, homo tristis et integer.' Vulgo talem melancholicum appellamus. Græci σκυθρωπόν. Diog. Laërt. Σμῶνδς δὲ τὰ τε ἄλλα βροντοπότης καὶ σκυθρωπὸς ἀεὶ, ὥς τε αὐτῷ συνεχὲς λέγειν τὸν Πλάτωνα. Βροντοπότης, ὅτε χάρις. Gebhard.

Quam doctrinis] Editio Paristensis, quam in doctrinis.

Magnæ laudi erant] Laudi a nostris Membranis aberat, et diphthongo æ suprascriptum i repperi, ut magni erant legisse videatur, ut alibi, 'Opera ejus magni fuit.' Vide Savar. in Cononem. Schott.

Et palæstræ dare operam capiti] More

Græcorum, qui gymnasticas artes et palæstram miris studiis exercebant. De quibus lege unum Fabrum in Agnostico, et Vossium de quatuor artibus popularibus.

Non tam magnitudini virium servivit, quam velocitati] Utrumque tamen requirerebatur ad γυμναστικήν, ac necessarium erat iis, qui palæstræ operam dabant. Quod vel ex Isidoro Hispalensi certum est, qui gymnicum ludum propterea non male velocitatis ac virium gloriam scripserit, cujus locum gymnasium dici, ubi exercentur athletæ et cursorum velocitas probatur. Καὶ γὰρ ὁ ταχὺς ἰσχυρὸς ἐστίν, ut ait Aristoteles Rhet. i. 5. Ποῦτα non abludit, Æn. v. 'Quique pedum cursu valet, et qui viribus audax; Aut jaculo incedit melior levibusque sagittis.' Keuchen.

Quam velocitati] Qua destituuntur obesa et athletica corpora. Neque alio spectat istud conviciam Macedonum in Dioxippum apud Cart. lib. ix. 39. 'Invidi malignique increpabant per seria et ludum, saginati corporis sequi inutilem belluam.' Gebh.

Currendo et luctando ad eum finem] Mss. currendo (omissa voce luctando) ad eum finem, quod stans complecti posset atque contendere. Amplissimus D. Freinshemius olim ita legendum existimabat: ad eum finem quod adstans complecti posset atque contendere. 'Adstans,' inquit, 'esset coram factus, igitur non modo currere discebat: id enim nihil aliud, quam in periculum eum perduxisset, deinde deseruisset. Sed etiam luctari, quo adstans et prope hostem positus eum complecti atque cum eo contendere posset.' Quomodo Lambinus exponat, apud ipsum vide. Gebhardi notæ non attigerunt hunc locum. Boeclerus.

Complecti posset] Proprie de luctantibus. Vide Hieron. Mercurialem de arte Gymnastica lib. ii. 8. Idem. Quoad stans compl. poss.] Cl. Dn. Boeclerus ad h. l. notat, Cl. Freinshe-

um legendum existimare: *quo adstans*. Verum ita autē multos annos emendavit Schoppius Verisim. lib. III. 4. et ego in Ms. meo reperio, qui cum Schoppii veteribus codicib. in plerisque consentit. *Ernst.* Ceterum 'adstans' Ampliss. Freinsheimius exponēbat, coram factus, prope hostem positus; ut sensus sit, non modo currere didicisse Epaminondam; sed etiam luctari, quo adstans et prope hostem positus eum complecti atque cum eo contendere posset. Schoppii vero sententia 'adstans' idem est quod stans, ut in Priapēis: 'Auctumnus sterilis duobus adstans;' et apud Plautum Aulul. I. 1. 17. 'Istic adstato.' Jacentes enim, inquit, et stantes luctari solebant; de quo P. Faber Agonist. I. 10. In Ms. Boecleri fuit: *currendo* (omissa voce *luctando*) *ad eum finem, quod stans eo. p. a. c.* Vir Ampliss. et de literis humanioribus, si quis alias, præclare meritis Io. Fred. Gronovius nil mutandum existimabat. Apponam verba ejus ex epistola ad Cl. Boeclerum: Duplex, inquit, erat lucta; erecta, quæ peragebatur a stantibus, et volutatoria jacentium. Quin etiam vulgo acrius et vehementius agentes videntur non cum casu fecisse finem repugnandi, sed tum quoque laborasse, ut secum detractum adversarium, si forte, succumbere cogerent. Quo alludens Justinus lib. XXXI. 'cum Romano, seu occupaveris prior aliqua, seu viceris, tum etiam cum victo et jacente luctandum esse.' Ab illo igitur sive altero genere, sive nimio conatu luctandi, abstinuisse Epaminondam, usumque lucta hactenus, seu certamen eo usque produxisse, quousque stans et erectus, nondum jacens aut genibus nixus, adversarium complecti et nodis stringere et parem illi præstare posset. Jacentis enim illam contentionem ad studium et spectaculum pertinere judi-

cavit, et illorum esse, qui in luctando nihil præter præsentem victoriam et athletæ nomen spectarent: ipsa autem palestra se castigabat, non propter campum, nec ut secum comparatum omnino vinceret, sed ut exerceret in præsens, in posterum melior agiliorque miles esset. De compacto igitur cum luctatore seu palæstrita egit, ut, si alteruter supplantatus collaberetur, ambo certaminis desinerent. 'Usque ad eum finem,' non est ea de causa, sed hucusque, ut Cicero in act. I. in Verr. 'Mansit in conditione atque pacto, usque ad eum finem, dum judices rejecti essent.' Quæ verba perperam sollicitantur a viris doctis. Lib. I. de Nat. Deor. 'Quid dicam, quantus amor bestiarum sit in educandis custodiendisque iis, quæ procreaverunt, usque ad eum finem, dum possint se ipsa defendere.' Hactenus Gronovius. Qui tamen addit, si plures Mss. *quod stans* adfirmarent, forsitan rejiciendum non esse: cum Terentio, Ciceroni et similibus sæpe *ad* quod pro quoad, vel quantum ad, ponatur. Quod Nepos heic dixit *usque in eum finem*, pro eo cap. 9. *usque eo* posuit: *usque eo retinuit, quoad renunciatum est vicisse Bæotios*. Qui locus receptam lectionem, meo quidem iudicio, mire confirmat. *Bosius.*

CAP. 3. *Plura etiam animi bona* *ἡθικαὶ ἀρεταὶ καὶ ἀρετὰς καὶ ἀρετὰς*. Diodor. lib. xv. *Gebhard.*

Modestus] Vid. Justin. vi. 8. 7. et 8. Val. Max. III. 7. ext. 6. *Ælian.* Var. v. 5. Plut. in Lyncurgo, et in Apophth. &c. Modestia vero neque summis mortalium spernenda est, ut ait Vologeses ap. Tacit. xv. 2. Adde not. Buchneri ad I. 1. 1.

Ut ne joco quidem mentirretur] Vita Attici: 'Mendacium neque dicebat, neque pati poterat.' Istud vero mentiendi odium præter naturam instillatum ntrique fuit præceptis atque institutis Philosophiæ. *Ælian.* Hist.

Animal. lib. III. 23. 'Άλλως τε οὐδ' ἂν ἔπρεπεν ἀνδρὶ συνετῷ πρὸς τῆς ἀληθείας ποιήσασθαι τὸ ψεῦδος, οὐδὲ ἐπὶ κέρδει μεγίστην. Gebh. Sic laudatur Plutarcho Aristidis φίσις ἰδρυμένη ἐν ᾗθει βεβαίῳ καὶ πρὸς τὸ δίκαιον ἀταγῆς, ψεῦδος δ' οὐδ' ἐν παιδιᾷς τινι τρόπῳ προσιεμένη. Hinc apud Arrianum Alexander: Οὐ χρῆναι τὸν βασιλέα ἄλλο τι ἢ ἀληθεύειν πρὸς τοὺς ὑπηκόους. Simile quid idem Arrianus de Ptolemæo, et de Juliano Mamertinus. Lege Grotium de Jure Belli ac Pacis lib. III. 1.

Commisssa celans] Nullam rem natura homini voluit esse faciliorem quam tacere. Diogenes Laërt. lib. VII. in Cleanthe: Ἐρομένου τινὸς τι ὑποτίθεσθαι δεῖ τῷ υἱῷ, τὸ ἐκ τῆς Ἡλέκτρας, ἔφη, Χίγνα, σίγα, λεπτὸν ἔχρος. Curt. lib. IV. 50. 'Lingua gravius castigatur, quam ullum probum; nec magnam rem Magi sustineri posse credunt ab eo, cui tacere grave sit, quod homini facillimum voluerit esse natura.' Hoc quoque ex disciplina Pythagorica habuit, qui religiosissime silentium ac fidem colebant. Diogen. Laërt. lib. VIII. Ἐλεγον τε καὶ οἱ ἄλλοι Πυθαγόρειοι μὴ εἶναι πρὸς πάντας πάντα ῥητὰ, ὥς φήσιν Ἀριστότελος ἐν δεκάτῃ παιδευτικῶν λόγων. Interim difficilem, rem natura facillimam, reddit imbecillitas humani iudicii, vel etiam affectuum impotentia. Gebh. Inter tria difficilia a Chilone I. I. apud Laërtium refertur, 'commisssa tacere.' Juvat verba arcescere: Τί δύσκολον; rogatur: τὸ τὰ ἀπόρρητα σιωπῆσαι, respondit; καὶ σχολὴν εἶναι διαθέσθαι, καὶ ἀδικούμενον δύνασθαι φέρειν. Quæ tria δύσκολα et Epaminondas laudabiliter peregit. Ingenium Epaminondæ, sive ᾗθος σιωπηλὸν καὶ πρὸς τοὺς λόγους εὐλαβὲς, laudat Plutarchus in Socratis genio. Gebh.

Studiosus audiendi; ex hoc enim] Plinius Epist. lib. VIII. 21. de Junio Avito: 'Semper ille aut de studiis aliquid aut de officiis vitæ consulebat: semper ita recedebat, ut me-

lior factus: et factus erat vel eo quod audierat, vel quod omnino quæsierat.'

Quum in circulum venisset] Circulus, cætus vulgo coëuntium ac fabulantium, qui collatis capitibus videntur veluti orbem facere, ait Lipsius. Notandus hic mos, in circulis philosophandi disserendique Sophistis usitatus; hi enim ubi scirent convenire frequenter homines, in foro, in circulis, disputationes et ἐνιδέξαι suas recitabant. Hoc Senecæ epist. 40. et 52. est circulari; scilicet circulis se venditare; aut, ut Lipsius recte explicat, circulos quærere aut facere: accipitur enim *circulandi* vox de erroribus vagantibusque Sophistis, qui eloquentiam suam per urbem circumferebant. De quibus vide Cresoll. theatr. Rhet. lib. III. 3. quem loca Senecæ distinxisse accuratius mallet. Non enim statim sunt *periodontai*, qui circulantur; sed et genius dictionis et consuetudo disserendi magis, quam genus vitæ exprimuntur interdum notione circumlantium. Boeckl.

Quam ad finem sermo esset deductus] Lambinus *perductus* repositurus, a Schotto rejicitur. Libri scripti *adductus*. Plutarchus in Socratis genio ait fuisse Epaminondam ἀπληστον τοῦ μαρθεῖν καὶ ἀκροῦσθαι. Gebhard.

Paupertatem adeo facile perpeus est] Justinus lib. VI. 8. 'Nam et imperium non sibi semper, sed patriæ quæsit: et pecuniæ adeo parvus fuit, ut sumptus funeri defuerit.' Lege Athenæum lib. I. Admirandæ abatiæ exemplum est, quod Jul. Frontinus lib. IV. 3. illum in supellectile sua, præter ahenum et verum unum non habuisse refert. Longol. Mag. Lambin. Thys.

Caruit] Caruerit noster et Gifanii codex: placetque; ut cum superiore concinnius hæreat, aliterque interpungatur. Schott.

- Collocari] In Arist. 'et de communi aerario dotibus datis collocarentur.' In Attic. 'nata est autem Attico nepotis ex Agrippa, cui virginem filiam collocarat.' Savaro.

CAP. 4. A Diomedonte Cyziceno] Refert hoc Plutarchus ἀποφθ. βασιλ. Idem tradit etiam a Jasone Thessalorum tyranno Epaminondæ abstinentiam tentatam esse, missis ad ipsum acri paupertate laborantem duobus aureorum millibus: sed Epaminondam aurum accipere noluisse; sed conjectis in eum oculis dixisse: 'injuria me lacessis,' vel 'manus mihi inferis nulla lacessitus injuria,' ἀρχεὺς χειρῶν ἀδίκων. Lege etiam Ælian. Var. Hist. lib. xi.

Hic magno cum pondere auri] Tribus Daricorum millibus. Plutarch. in Apophth.

Micythum adolescentulum] Michitum habent vetustiores Codices: Aldinis in exemplaribus Micytum invenio: in Longolianis vero Mythicum. Magius. Athenæus lib. xiii. ex Theopompo, adolescentem quendam Epaminondæ delicias, Asopicum nomine commemorat; sive sit alius, sive idem, diversis nominibus appellatus. Lambin. Longol. Mag.

Pro patriæ charitatē] Puteanus et Schottus legunt præ: sed pro non videtur mutandum, expressum ex ἀντρί. Sic ἀντρί χρυσίων χάλκεα, pro aureis ænea. Xenophon Agesilao: μέλα ἐκθύλον ποιῶν, ὡς οὐτε πᾶσαν τὴν γῆν δέξασθαι ἀντρί πατρίδος. Curtius lib. v. 'Quasunque sedes elegeris, pro patriæ et domesticis rebus perituri.' Gebhard.

Te, qui me incognitum tentasti] Hæc pars orationis Diomedontem respicit: illa quæ sequitur, 'Tu argentum huic redde,' ad Micythum. Boecler.

Ego te tradam magistratui] 'Tradere magistratui,' nimirum ad pœnam, est Aristidi, δικαστῇ παραδίδοναι. Apuleius Metam. iii. 'Quod scelus

nisi tandem desinis, magistratui te constanter objiciam.' Nam 'objicere,' 'offerre magistratui' idem sunt, quod Nostro 'tradere;' pro quo Plautus in Truculento: 'Apud omnes magistratus faxo erit nomen tuum.' Keuchen.

Effecit] Sic schedæ nostræ et Gifanii, quam lectionem et Savaro est amplexus: Lambin. curavit. Neutra vox in Ultraj. Schott.

Abstinentiæ erit hoc satis testimonium] Miserum Lambinum! qui statim, quæ ipsius captio non est, aut delet aut supplet pessimo Latine Linguae. Existimabat heic aliquid desiderari, quare liberaliter suppeditat lectionem, abstinentiæ erit hoc satis magnum testimonium. Vel ordinat: Hoc testimonium abstinentiæ, quod exposuimus, satis erit. Denique dictat corrigendum esse, Abstinentiæ erit hoc satis testimonii. Nugæ! Solemne antiquioribus scriptoribus apponere nomen eo casu quem verbum flagitat, neglecto eo, quem vocabulum satis exigebat: cum regulariter dicendum fuisset satis testimonii, probe extulit Nepos, abstinentiæ erit hoc satis testimonium. Ovidius: 'Fortunamque dies habuit satis.' Quod ex vetustis codicibus recte, nequicquam relatrantibus indoctis, restituit Raphaël Regius. Cic. lib. xii. ad Atticum: 'Si satis consilium qua de re haberem.' Cajus lib. xix. ff. de Oper. Libert. 'Satis tempus ad quæstum faciendum, unde ali possit, habeat.' Tacit. Ann. xii. 56. 'Sat tamen spatium amplexus ad vim remigii,' ut ibi restitui. Gebhard. Adde Gruterum ad Plauti Menæch. Prol. 16.

Multis millibus versuum] Vide quæ Lambinus ex Duareno huc notavit. Sunt autem versus lineæ, quas vocamus. Vide Isidorum lib. vi. 14. Horum numero metiri libros solebant, eumque in ultima cera adscribebant. Qui mos et Hebræis Criticis. Vide

Casaubonum ad Athen. vi. 10. et Salmas. Prolegom. in Solinum v. Boedl.

CAP. 5. *Concinnus*] Cujus brevis responsio aptissime congrueret. M. Tullius de Finibus: 'Aristo concinnus et elegans.' Gebhard.

Habuit obtrectatorem Meneclidem] Alii Codices corrupte *Menedidem*. Quod ex conjunctione literarum introductum. Apud Plutarchum est *Μενελάδης* in præcept. politicis: unde legendum *Meneclides*. Idem error in multis aliis ex injuria librariorum irrepsit. *Keuchen*. Hunc Plutarchus commemorat in Pelopida, eumque dicit fuisse *δεινότατον μὲν λέγειν, ἀκόλαστον δὲ καὶ κακοήθη τὸν τρόπον* quod et Probus dicit infra non longe. *Lambin*.

Indidem Thebis] Sic Cicero pro Roscio Amerino: 'Indidemne America? an hosce ex urbe sicarios?' *Indidem Thebis*] 'Euclides Socraticus, qui indidem Megaris erat,' Agellius lib. vi. 10. *Keuchen*.

Adversarium in administranda republica] *Adversarius* hoc loco *ἀντιφρενός*, vel *ἀντιπασσόμενος*. Plutarchus in Aristide. *Ἀντιπολεμεία* est apud Plutarch. in Cæs. *Ἀντιπολεμώμενος* in Amat. narrat. *Boecler*.

Illi genti plus inest virium] Ob crassum, ut volunt, aërem. Quod notus Horatii versus docet: 'Bæotum in crasso jurares aëre natum.' Et illud Tullii in l. de Fato: 'Athenis tenue cælum, ex quo etiam acutiores putantur Attici: crassum Thebis; itaque pingues Thebani et valentes.' Tertullianus de anima: 'Thebis hebetes et brutos nasci relatum est.' Pindarus apud Strab. lib. vii. p. m. 321. olim *porcos* inde dictos notat. Attamen Epaminondas, Pelopidas, Ismenias, Cebes, Pindarus, omnes Thebani, satis ingeniosi fuerunt. Unde liquet, præter cælum et patriæ indolem, singulis naturam adhuc proprium aliquod suumque ingenium et affectus dare: ita ut sint crassæ ali-

quæ in tenni cælo mentes, et tennes in opaco: quod docte exquirunt Barclaius Icon. anim. c. 10. Salmas. de ann. Climact. p. 722. Sed et educatio multum hic potest. *Locc*.

Quod hos a bello avocet] Editio Parisiensis et scripti, *evocas*: non sequor. *Schott*.

Otii nomine servitutem concilias] Pacis falso nomine cives tuos alieno jugo ac dominationi subjicias. Cicero in Ant. 'Cum his facta pax, non erit pax, sed pactio servitutis.' Infra Timoleonte: 'Maximo bello tantum otium toti insulæ conciliavit.' Hamilcare: 'Tota Africa tantum otium reddidit.' Cæsar. Civil. lib. i. 5. 'Si qua hominum æquitate res ad otium deduci posset.' Civil. lib. ix. 36. 'Erat in oppido multitudo insolens belli, diuturnitate otii.' Val. Maxim. lib. vii. 7. 'Postquam deinde Dionysium inimica Syracusarum libertati capitibusque insontium infesta fortuna cælesti custodia liberatum, velut fulmen aliquod otio ac tranquillitati injectit.' Tacit. Ann. Kb. xv. 6. 'Cur deserta per otium, quæ bello defenderant?' Justin. lib. vi. 9. 'Inter otia Græcorum sordidum et obscurum ante Macedonum nomen emerit.' Cicero Bruto: 'Eloquentia pacis est comes, otiique socia.' Gebhard.

Nam paritur pax bello] Corinthii apud Thucyd. lib. i. 'Ἐκ πολέμου μὲν γὰρ εἰρήνη μᾶλλον βεβαιούται, ἀφ' ἧσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι, οὐχ' ὁμοίως ἀκινδυνόν. *Boecler*. Aristoteles Polit. l. vii. 14. Πόλεμον μὲν εἰρήνης χάριν. Cicero de Officiis: 'Bellum ita suscipiatur, ut nihil aliud nisi pax quæsitā videatur.' Gebhard.

Quare si Principes Græciæ esse vultis, castris est vobis utendum, non palaestra] Non alienum a disciplina militari, quod apud Tacitum Sejanus produxit, ut nimirum vallum statueretur procul urbis illecebris. Et hæc ratio, cur antiquitus milites ad matrimonia non fuerunt admissi, quem-

admodum athletæ apud Tertullianum. *Lege eundem* Ann. xiv. et Galgaci verba in Agricola. Rem elucidavit in commentario Justus Lipsius. Vide ais Galenum etiam, Platonem, Plinium, et Isidorum Orig. ix. *Keuchen*. Tiridates apud Tacitum xv. 1. 'Non ignavia magna imperia continentur, virorum armorumque faciendum certamen.' Cæsar apud Lucanum l. vii. de Græcis militibus, 'Graia delecta juvenus Gymnasiis aderit, studioque ignava palæstræ, Et vix arma ferena.' *Locc*.

Neque uxorem duxisset] Atqui filium habuit Steasibrotum nomine, quamquam eum pater, quod in bello adversus Lacedæmonios suscepto, se absente, suoque injussu, atque adeo contra imperium suum, prælium commisisset, interfici jussit. Auctor Plutarchus *περί παραλλήλων*. Et Polyæn. Strategem. ii. perspicue indicat, Epaminondam uxorem habuisse, ubi refert a Phæbida Lacedæmonio Epaminondæ uxorem amatam fuisse. Sic ille: 'Επαμινόνδου τῆς γυναῖκος ἡρώδης τοῦβιδας φρουρὴν τὴν Καμύλειαν. *Lambin*.

Quod sibi Agamemnonis] Oratio implicata, quæ sic explicanda est: Quod sibi Epaminondas Agamemnonis gloriam bello videretur consecutus. *Lambin*.

Habebat enim Meneclesides suspicionem adulterii] Erat apud cives suos suspectus adulterii: adulterii suspitione in civitate laborabat. Et est responsio acutissima, contra quam putat Monstrollensis. Nam qui consilio adulterorum in ducenda uxore ntuntur, iis metuendum esse videtur, ne illos etiam ad terum suum violandum alliciant: sive ne ipsis talis istorum opera concilietur, cujus illicita consuetudine ante usi sint, aut adhuc usuros esse se sperent. Videtur non abindere Lactant. Instit. lib. i. 9. Ubi non mirum esse ait, orbem terræ

ab Hercule stupris, libidinibus, adulteriis inquinatum, quum esset adulterio genitus Alcmenæ. *Gebhard*.

Fallis] *Lege, falleris*, id est, erras.

Namque ille cum univeros Græcia] Hæc, cum ex aliis Poëtis, tum ex Homero nota sunt. Longum esset, Homeri et aliorum Poëtarum versus referre ad hanc rem pertinentes. Satis ait nobis Chalcantis augurium protulisse: quem ex passerum numero, belli Trojani annos auguratum esse, canit Homerus Iliad. β. Noti sunt versus: eosque Latine vertit M. Tullius lib. ii. de Divinatione. Ex quibus hos tantum adscribam: 'Nam quot aveis tætro mactatas dente videtis, Tot nos ad Trojam bellum exantlabimus annos: Quæ decimo cadet, et pœna satiabit Achivos. Edidit hæc Chalcas, quæ jam matura videtis.' *Lambin*.

CAP. 6. Quum in conventum venisset Arcadium] *Εἰς τοὺς μυρῖους*. Sic enim dicebatur Arcadium conventus. Harpocrat. *Μύριοι ἐν μεγάλῃ πόλει. Δημοσθένης ἐν τῇ κατ' Ἀρχίου. Χωδερῖνός ἐστι κοινὸν Ἀρκάδων ἀπάντων, οὗ πολλὰς καὶ μνημονεύουσιν οἱ ἱστορικοί*. Vide Xenophontem 'Ελλ. lib. vi. *Lambinus*. Rem clarius commemorat Plutarchus in Apophthegm.

Societatem facerent] In Enmene: 'Persnadere Eumeni studuit, ut Perdiccam desereret ac secum faceret societatem.' *Savaro*.

Callistratus] De quo Xenophon 'Ελλ. lib. vi. cujusque exstat Oratio apud Lacedæmonios habita, eodem libro. Commemoratur eum et Æschines Oratione *περί παραπροβ*. *Lamb*. Cognomento dictus fuit Aphydneus, *Καλλιστρατός Ἀφιδναῖος*.

Multa invecus esset in Thebanos] Loquitur infra pari modo: 'Nonnulla inveherebantur in Timoleonta.'

Animadvertere debere Arcades] Refert hoc Plutarchus *ἀποφθ. βασιλ.* et *πολυτ. παρὰ γγ*. De Oreste et Clytem-

nestra ejus matre, Œdipo et Laio patre, notæ fabulæ. Legendus Sophoclis Œdip. tyrannus, et Euripidis Orestes.

Qui cum patrem suum interfecisset, ex matre liberos procreasset] Pater erat Lains, mater Jocasta, Creontis Thebanorum Regis filia.

Quum patria essent pulsi] Sic Plutarchus: 'Ἡμεῖς μὲν ἐξεβόλομεν, Ἀθηναῖοι δὲ ἐνεδέξατο. Lambin.

Legati ante pugnam Leuctricam] Hæc omnia omittunt Longol. Magius, et Lambinus; erant tamen in nostris et Gifanii Membranis. Sed, ne quid dissimulem, intrusum videtur ab ora. Schott.

Legationum] Legionum integre in scriptis, fortasse non male, itaque Longol. edendum curavit; a quo Lambinus cæterique discedunt. Schot.

Quam Leuctrica pugna] De qua Diodorus lib. xv. Xenophon 'Ελλ. vi. Plutarch. in Pelopida, Pausanias Bæoticis. Occiderunt in ea Lacedæmoniorum, ut narrat Diodorus et alii, quatuor millia et regem eorum Cleombrotum. Exponunt autem Xenophon, Diodorus, Cicero, prodigia et ostenta, quæ cladem illam antecesserunt et præsignificaverunt. Lambin. Quo tempore etiam Lacedæmonii ἡγεμονίαν Græciæ amiserunt, quam per annos D. obtinuerant; ἡγεμονίαν autem hic accipe κυρίως, de ducatu solo, non vera dominatione. Quare Plutarchus recte dixit eos παρέρχου τῆς Ἑλλάδος, principem inter Græcos locum obtinuisse, non ἄρχαι. De hoc autem spatio annor. D. cujus caput est νομοθεσία Lycurgi, vide quæ scribit decus sæculi, λαμπρὰ τῶν πρὶν αἰώνων, Joseph. Scaliger ad numerum Eusebianum MCXXXII. Casaubonus.

CAP. 7. *Quod se patriæ irasci nefas esse duceret*] Divinæ indolis hæc sunt testimonia: nam quot sunt, qui injurias unius atque alterius civis ruina universæ patriæ ulti non sint? Liv.

lib. xxvii. 'Ut parentum sævitiam, sic patriæ injurias patiendo ac ferendo leniendas esse.' Tacit. Ann. lib. i. 10. 'Quanquam fas sit privata odia publicis utilitatibus remittere.' Gebh. Exemplum patientiæ injuriarum a civibus acceptarum suppeditat Valer. lib. iii. 7. ext. 5. 'Epaminondas, quum ei cives irati sternendarum in oppido viarum contumeliæ causa curam mandarent, (erat enim illud ministerium apud eos sordidissimum,) sine ulla cunctatione id recepit.' Apud eundem lib. eod. cap. 8. 2. Q. Fabius Maximus quoque nunquam 'sibi Reip. irasci permisit: tam perseverans in amore civium fuit.' Elegans admodum sententia illa est, quam profert de P. Scipione Africano libro v. 3. 2. 'Igitur hanc unam Scipionis vindictam ingrati animi urbs Roma sensit: majorem me hercule Coriolani violentia. Ille enim metu patriam pulsavit, hic verecundia: de qua ne queri quidem tanta veræ pietatis constantia nisi post fata sustinuit.' Ejusdem oris locutio est Attico; ut qui semel cursim hujus et cæterorum Excellentium Imperatorum Vitas legerit, diversosque et hujus et illarum auctores statuatur, eum nihil in Lingua Latina, et usu puriorum Scriptorum sapere judicem: 'Hunc,' inquit, 'ea fuisse in suos indulgentia, ut quos amare deberet, irasci eis nefas duceret.' Gebhard.

Hæc sunt testimonia] Legendum fortasse est, hæc sunt testimonio: quam nihil muto. Lambin.

Ille militum multitudo] Sic fere cod. Gif. probante Gebhardo. Ms. Leid. illa multitudinem militum. Ms. Boecl. et Vulgati: res illa militum. Quid si legas: eo esset ded. res, illa multitudine militum? h. e. in tanta militum multitudine: nam mox ait, locorum angustiis clausos atque ab hostibus obessos fuisse. Hoc igitur videtur innueré, in his angustiis multitudinem

sibi ipsi fuisse impedimento, ne tota hosti resistere, aut etiam commode recedere posset.

Quod locorum angustias] Hoc narrat Diodorus lib. xv. Bibl.

Erat enim ibi privatus] Causam adjungit ibidem Diodorus, quare cum iis, qui in Thessaliam missi erant, privatus militabat: *ἐπιζητούμενος δὲ τῆς αἰτίας, πῶς ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ ἰδιώτης ἂν ἐστρατεύετο μετὰ τῶν εἰς Θερραλίαν ἀποσταλέντων, ἀποδοτέον τὸν οἰκεῖον λόγον τῆς ἀπολογίας.* Vide sequentia.

Nullam adhib. mem. contumeliæ] Ita Liv. v. de Camillo: 'Maluit hic tantus vir patriæ quam injuriæ suæ memor esse.' Tullius de se Epist. i. 9. 'Crassi omnes gravissimas injurias, communis concordie causa, voluntaria quadam oblivione contriveram.'

Pelopidas] Cujus vitam etiam Plutarchus scripsit; ibique, unde nata sit Epaminondæ et Pelopidæ amicitia, multis verbis exposuit. Hic, ut ibidem Plutarchus tradit, in pugna Leuctrica non habebat imperium, neque erat Bœotarches, sed sacræ cohorti tantum præerat. Constabat autem sacræ cohors ex amantibus, et iis, qui amarentur. Secutus sum autem paullo ante exempla Basil. Colou. et omnium antiquissima Argentinor. in quibus impressum est; *haberetque collegas duos, &c.* Nam cætera habent: *haberetque collegas suos.* Sic autem legendum esse, declarat id, quod sequitur; 'quorum alter erat,' &c. Ita ex auctoritate Probi tres erant imperatores. Neque obstat, quod dicunt alii, sex fuisse. Nam non semper inter se congruunt historici, ut apparet. *Lamb.*

Ob eamque rem imperium his esset abrogatum] Plutarchus in Pelopida, hoc non scribit, sed solum elapsum fuisse dicit tempus imperii a lege præfinitum: 'Supererant,' inquit, 'haud multi dies mensi, qui magistratui terminus aderat; munusque primo

mense futuro, designati imperatores inituri erant. Quare illis qui exercitui præerant, vel imperium deponendum, vel capitis pœna subeunda erat.' Et paullo inferius de Epaminonda et Pelopida: 'Ambo enim cum rediissent, capitis accersiti sunt, quoniam non deposito magistratu primo futuro mense quo lex jubebat, quem *βουκράτιον* appellant, quatuor item *τότους* menses, præter legem eo functi essent; quibus et in Messenia, et Arcadia, et Laconica commorati sunt.' Hæc Plutarchus. Hujus rei mentionem quoque facit in Politic. et Apophtheg. *Magius.*

Plebiscito] Malim *populicito.* Gebhard. Quod etiam observat ad Alciabiadem Schottus.

Lex erat Thebis] Ælianus de Var. histor. lib. xiiii. 'Ἐπαμινώνδας ἐφευγε δίκην θανάτου ἐπανελθὼν ἐκ τῆς Λακωνικῆς, ὡς ἐπιβαλὼν τῇ Βοιωταρχίᾳ τέτταρας μῆνας παρὰ τὸν νόμον. Sic Plutarchus ἀποφθ. βασιλ. et Cicero de Invent. i. Meminit istius legis Alexander ab Alexandro lib. iv. 6. Genialium dierum. Aliter fiebat apud Romanos, quorum Prætor exacto anno domum redire, classemque successoribus tradere cogebatur, nisi cum imperium ei extra ordinem esset prorogatum. Statutus scripti et sententiæ. Meminerunt plurimi veterum, Cicero de Invent. i. Plutarch. præc. polit. Ælianus Var. xiiii. 42. Hermogeni est ἡ κατὰ ῥητὸν καὶ δίκαιον ζήτησις, *quæstio dicti et sententiæ*; nam ῥητὸν ponitur ἀπὸ τοῦ ἐγγράφου, quo actores urgebant. Epaminondas autem defensus est τῇ διαβολῇ. Similia exempla adfert Hottomannus Obs. Jur. lib. vi. 21. *Keuch.*

CAP. 8. Collegæ ejus] Plutarchus in Pelopida, reliquos duces præter Pelopidam et Epaminondam legi paruisse dicit, solosque Pelopidam et Epaminondam capitis fuisse accersitos. In apophth. tamen Probo adsti-

pulatur, inquiens: 'Epaminondam coactum fuisse causam capitis cum collegis dicere.' *Magius*.

Omnam ut causam in se transferrent] Ad verbum Plutarchus: *ἐς αὐτὸν ἀναφέρων τὴν αἰτίαν*. Simili propemodum pacto evasit sive M. Nævii, sive Petiliorum iudicium P. Scipio apud Valer. Maximum lib. III. 7. 1. *Gebh.*

Uti in periculo suo conscriberent] Tacentur hanc lectionem Cujacius Observat. v. 25. et paratit. in tit. Codicis 44. de sent. ex periculo recitandis: et Schoppius Verisimil. lib. IV. 18. nisi quod hic etiam corrigat *inscriberent*. Lambinus conjectabat *in cippo seu cippulo suo*: Memnius in *scapulo suo*: *Magius breviculo*: Longolius *peristyllo*: (est autem peristylium structura, quæ columnas conjungit easque ambit; ponitur pro ipsis columnis: accedit ad illam sententiam Plutarchus:) Aldus *sepulchra*. Savaro. *Gebh.* Hugo Grotius mallet *periculum*, in sparsione florum ad Jus Justinianæum. *Becl.* Plutarchus et *Ælianus* *στήλην* vocant, et intelligunt cippum vel titulum sepulchri, ut apud Javennalem: 'titulo res digna sepulchri.' Plutarchus in Epaminonda: 'Ἀξιοῦν, εἰ ἀποκτείνωσιν αὐτὸν, ἐπιγράψαι τῇ στήλῃ τὴν καταδίκην'. Proprie *periculum* est qui Græcis *ἐλεγχος*, titulus vel index ad aliquid declarandum. Hinc '*periculum alicujus rei facere*,' est *ἐλεγχον ποιεῖν, ἐλέγχειν*. Callimachus in Epigrammate *ἀνακτόν* de Oreste: *Οὐδ' ἔλαβ' ἐξέτασεν τοῦ θεοῦ, ὅτις ἐλέγχει τὸν φίλον, ἀλλὰ καὶ ἐν δόρμ' εἰδάζει μόνον*. Unde *periclitari*, pro explorare et cognoscere, etiam apud Ciceronem. Et '*periclitari naturas locorum*,' Solino. Ab antiquo verbo *perior*, cujus compositum *experior*. Inde et *periculum magistratum*, apud Cicer. in Verrem lib. III. tabellæ ex quibus sententiam recitabant. *Salmas.* Magno in libr. Notarum D. P. '*De periculo*.' Collatio Carthaginensis II.

c. 68. '*memores periculi*.' *Savaro*: Videtur autem hoc mihi sentire Nepos, Epaminondam se quidem obtulisse pœnæ; sed petiisse, ut in actis illis, in quibus suam periculum, usitato omnibus civitatibus more, ad memoriam notaretur, talia inscriberent; quæ subjungit. Habent quippe civitates bene constitutæ tabulas publicas, in quas relata nomina et causæ supplicio affectorum. Hinc intelligendus Val. Max. lib. IX. 2. de L. Sulla: 'Quatuor millia et septingentos diræ proscriptionis edicto jugulatos in tabulas publicas retulit, videlicet ne memoria tam præclara rei dilueretur.' *Gebh.*

Apud Leuctra] Alii videntur velle ac significare, Epaminondam cum suis collegis adversus legem commisisse post pugnam Leuctricam. *Lamb.*

Ausus fuit aspicere] 'Ἐτόλμῃσεν ἀποβλέπειν, vel ἀποφθαλμῶν, hoc est, ὀφθαλμοῖς ἑμαῖσι προσβλέπειν, rectis et irretortis oculis intueri. Proverbium olet. Notavimus in Comment. Horatianis ad illum locum Od. lib. II. 2. 'Quisquis ingenteis oculo irretorto Spectat acervos.' *Lamb.* Ergo solo ante Imperatorem Epaminondam adspectu Bœotios debellabant Lacedæmonii. Id terroris habebant et Romani. Tacit. Ann. lib. III. 45. 'Viderent modo adversos et adspicerentur, id satis ad victoriam.' Iterum Hist. lib. III. 24. 'Frastra minis et verbis provocatos Vitellianos, si manus eorum oculosque non tolerant.' Cæsar B. G. lib. I. 'Sæpenumero cum iis congressos, ne vultum quidem atque aëlem oculorum ferre potuisse.' Liv. lib. VII. 33. 'Samnites cum quærerentur, quænam prima causa tam obstinatos movisset in fugam? Oculos sibi Romanorum ardere visos aiebant, vesanos vultus et furentia ora.' Polybius dixit *οὐδὲς ἐτόλμα μόνον κατὰ πρόσωπον*. Item lib. III. *ὃν ἡττηθέντων οὐδὲς ἔτι τῶν ἐνδὲς Ἰθαπρὸς ποταμοῦ βε-*

δύας πρὸς αὐτοὺς ἀποφθαλμῶν ἐνδύμα. Diodor. extulit. κατὰ στόμα παρατάξασθαι. lib. xv. Οἱ μὲν Θηβαῖοι, inquit, δυσχερίας τινὰς ἐτέρας καταλαμβάνουσι διεκάλυψεν μὲν τοὺς πολέμους λεηλατεῖν τὴν χώραν, κατὰ στόμα δὲ πρὸς ἀπασάν τὴν δύναμιν ἐν τοῖς πεδίοις οὐκ ἐνδύμα παρατάξασθαι. Florus lib. ii. 18. 'Mancinum assiduis cædibus ita subegerunt, ut ne oculos quidem, aut vocem Numantini viri quisquam sustineret.' Gebhard.

In libertatem vindicavit] Lacedæmonii clade Leuctrica et Mantineensi accepta, principatum Græciæ amiserunt. Vide Diod. xv. Quod etiam ante observatum est.

Satis habere] Contenti eo solo erant, nihil amplius requirebant. Satis habere est Græciis ἀγαπᾶν. Ælian. Var. Hist. lib. iv. 'Ἡγάτα γὰρ εἰ θυγηθεὶ διασῶσαι αὐτὸν γούν μόνον. Lib. xv. 'Ἀγαπήτην ὑπάρχειν εἰδοκεῖ τοὺς πολλοὺς ἀδύγους κατῆσαι. Polyæn. in Philippo Com. lib. iv. 17. 'Ἀθηναῖοι δὲ ἠγάπησαν τὸ ἐλευθέραν ἀφείσθαι. Loqui similem in modum amant optimi Scriptores. Cæsar Civil. lib. iii. 46. 'Nostri vero, qui satis habebant sine detrimento discedere.' Hirt. lib. viii. 6. 'Cæsar tempore anni difficillimo cum satis haberet convenientes manus dissipare.' Curt. lib. iv. 81. 'Rex monere ut satis haberent, arma retinere, cætera se reddituram.' Tac. Ann. lib. ii. 37. 'Satis habebam, si tennes res meæ nec mihi pudori, nec cuiquam oneri forent.' Ann. lib. iv. 37. 'Ego me, P. C. mortalem esse et hominum officia fungi, satisque habere, si locum principem impleam.' Lib. xv. 25. 'Regressum Pætum, cum graviora metueret, facietis insectari satis habuit Cæsar.' Nepos Timoleonte: 'Hoc superato Timoleon maximas copias Carthaginiensium apud Crimessum fluvium fugavit, ac satis habere coëgit, si liceret Africam obtinere.' Eumene: 'a cæteris tantum satis habeant se defendere.' Anni-

bale eadem ferme repetit. Justinus lib. xii. 8. 'Tunc respondit satis habere se, quod superstites eos esse Agathoclis liberis sciat.' Sallust. Jugurth. 'Satis habebatis animum retinere.' Gebhard.

Si salvi esse possent] Si urbem defendere possent. Diodor. lib. xv. Spartam a Thebanis esse oppugnata, et a Lacedæmoniiis ægre illam quidem defensam, sed tamen non sine Thebanorum incommodo ac detrimento, multis verbis refert. Lambin.

Messena constituta] Sic in antiquo nummo Tiberii: CIVITATIBVS ASIÆ RESTITVTIS. Keuchen. 'Ἐκτίσσε τὴν Μεσσήνην. Diod. Lege etiam Pausaniam in Boeoticis, ubi refert Elegiam statuæ ejus inscriptam his verbis: 'Ἡμετέρας βουλαῖς Ἀπάρτη μὲν ἐκείρατο δόξαν, Μεσσήνη δ' ἱερὰ τέκνα χρόνῳ δέχεται' ὅθῃβαι δ' ὅπλοισιν μεγάλη πᾶσις ἐσπεφάνωται, Αὐτόνομος δ' Ἑλλάς πᾶς ἐν ἐλευθερίῃ.

Risus omnium] Sic Plutarchus ἀποφθ. βασιλ. 'Ἐξήλθεν οὖν οἱ διακοσαι οὖν πολλὰ γέλωτι, μὴδὲ τὰς ψήφους ἐπ' αὐτὸν ἀναβαλόντες. Lamb.

CAP. 9. Apud Mantineam] Urbem Arcadiæ. Lege Diodor. xv. Xenoph. Ἑλλ. vii.

Audacius instaret hostibus] Ἀπειδῶν τῇ τολμῇ χρόμενος. Polybius lib. ii. de Hamilcare: χρόμενος τολμηρῶς καὶ παραβόλως αὐτῇ κατὰ τὸν τοῦ κυδίνου καιρὸν. Diodorus de hac re ipsa: προθυμότερον προσπίπτων τῇ θυμῷ. Cæterum perperam heic fecit Epaminondas, ac minus pro prioris vitæ sapientia ac moderatione. Nihil enim minus prudenti Imperatori, quam audacia convenit, qua non solum ipse, sed qui salutem tali commiserunt, ruunt. Licet hoc verbis Crateri intelligere apud Curt. lib. xi. 32. 'Sed quis Deorum hoc Macedoniæ lumen ac sidus diuturnum polliceri potest; cum tam avide manifestis periculis offeras corpus, oblitus tot civium animas trahere te in casum.' Nam si

probe intuearis Ducem, ejus salute exercitus incolumitas continetur, et capite ablato reliquus truncus se non movere, nedum spirare poterit. Ἰφικράτης τὸν στρατηγὸν εἰκαζε κεφαλῇ, ὅταν δ' ὁ στρατηγὸς ἀπόληται, τὸ πᾶν ἔχρηστον οἴχεται. Itaque quantum audacia Ducis temere se periculis offerentis damni concitet, manifeste apparet. Vidit id profecto Perdiccas apud Curt. lib. x. 24. 'Illud scire debetis militarem sine duce turbam corpus esse sine spiritu.' Avidum præcipientium Cyrum Juniorem monere non destitit Clearchus, ne corpore suo vellet periclitari, cum nihil aut parum emolumentum eo posset exercitui addere: exitio vero universos ipsum sequentes traheret in perniciem. Labet verba Polyæni advocare e libro II. Κλέαρχος, inquit, Κόρυ μὲν συνεβούλευεν αὐτὸν μὴ κινδυνεύειν, ἀλλ' ἐφορᾷ τὴν μάχην. μαχόμενον γὰρ μηδὲν μέγα συμπεράζει· παθόντα δὲ πάντας ἀπολέσαι τοὺς μετ' αὐτοῦ. Jul. Capitol. in Maximis judicat, Imperatorem uti manu et ferro, esse barbaricam temeritatem cap. 12. 'Habit,' inquit, 'hoc barbaricæ temeritatis, ut putaret Imperatorem manu etiam sua semper uti debere.' Quippe in bello pleraque 'auspiciis et consiliis, quam telis ac manibus geruntur.' Tacit. Ann. XIII. 6. Gebhard.

Quod in ejus unius perniciem patriæ citam putabant salutem, universi in unum impetum fecerunt] Infra Eumene, (ne quis diversos existimet scriptores:) 'Cujus in perniciem positam spem habuissent victoriæ.' Cæterum prudentissimum hoc consilium nunquam non eventu felix fuit. Nam occiso duce reliquorum militum virtus cæca, manca, atque inutilis. Qui negotium cum serpente incepisset, is impetu in caput facto, eoque obtrito, nihil a reliquo corpore noxæ metuat. Hujus simulacri ipse Epaminondas auctor est apud Polyæn. lib. II. Μέγιστον ἔχων συλλαβὸν ὤειξε Θηβαίοις, καὶ πάν-

των ὁπαιτίων τὴν κεφαλὴν τοῦ θηρίου συντρίβας, Ὅρατε, ἔφη, ὅτι τὸ λοιπὸν σῶμα ἔχρηστον τῆς κεφαλῆς οἰχομένης. Quod Lacedæmonii constitutum fuerat, id a Romanis crebrius factitatum. Cæsar B. G. lib. v. 58. 'Præcipit atque interdicat Labienus, omnes unum peterent Indutiomarus, ne quis quemquam prius vulneraret, quam illum interfectum videret.' Tac. Ann. III. 73. 'Dat negotium Blæso, cæteros quidem ad spem proliceret arma sine noxa ponendi; ipsius autem ducis quoquo modo potiretur.' Idem Ann. IV. 25. 'Differtur per manipulos, Tacfarinatem omnes, notum tot præliis, consecretur: non, nisi duce interfecto, requiem belli fore.' Idem.

Sparus eminus percussus] 'Sparus est,' inquit Servius, 'ruricium telum, in modum pedi recurvum.' Vide Festum, Nonium, Varronem, Sisenam, et alios. Vetus Glossarium: Sparus: εἶδος ἀκοντίου, genus telii. Quo Græci frequentissime utebantur. Cæterum non consentiunt de percussore Scriptorum opiniones, quemadmodum gentium, quas conjungit Pausanias in Arcadiis: 'Epaminondam autem occisum esse Mantineenses quidem a Machærone quodam Mantineensi dicunt: Lacedæmonii vero similiter a Lacedæmonio quodam, et ei homini Machæronis nomen fuisse volunt. Sed fama est apud Athenienses, cum qua consentiunt Thebani, vulneratum esse Epaminondam a Gryllo,' Xenophontis filio. Vide sequentia.

Mortiferum se vulnus accepisse] Mortale, lethale, θανάσιμον. Sic 'mortiferum bellum' Ennio Telamone. M. Tullius pro Sextio: 'Plaga insaniabilis illa et mortifera.' Cicero pro Sylla: 'Accepit Sylla vehemens et mortiferum vulnus.'

Si ferrum, quod ex hastili in corpore remanserat, extraxisset] Ferri spari extractum alii historici spiculum vocant, aut hastam. Val. Max. lib. III. 2. Interpretes Pausaniæ in Arca-

dicis, et Rhodomannus Diodor. Siculi lib. xv. et Donatus Ponzanus notavit ex Æliano. Hastam vocavit Cicero Fam. lib. v. et de Finibus II. Dempsterus ad Rosinum lib. x. 10.

Anim. et. amissurum] *Emissurum* ex Mss. emendavi: ita 'efflare animam' dixit in Pausania: 'emittere spiritum,' Marcian. in libr. XVIII. §. in quibus, de reb. dubiis, et non semel Damasus de vita Pontificum. Jocose Plautus, 'Cave ne quid emittat animæ.' Savaro. Non probo factum Savaronis *emissurum* substituentis. Sic Cicero pro S. Roscio: 'Per summum dedecus vitam amittere.' Auctor ad Herenn. 'Decius amisit vitam, at non perdidit: recepit patriam, amisit animam.' Gebhard.

Usque eo retinuit, quoad renuntiatum est, vicisse Boeotios] Justin. lib. VI. 8. 'Ut relatus in castra semianimis, vocem spiritumque collegit, id unum a circumstantibus requisivit, num cadenti sibi scutum ademisset hostis. Quod ut servatum audivit, allatumque, velut laborum gloriæque socium, osculatus est. Iterum quæsiuit, utri vicissent. Ut audivit, Thebanos, bene habere se rem, dixit: atque ita, velut gratulabundus patriæ, exspiravit.' Sic Orosius III. 2. Diodorus. Ælian. Var. XII. Plutarchus ἀποφθ. βασιλ. Valer. Max. III. 2.

Confestim exanimatus est] Τοῦ δόρατος ἔξαπρόθετος ἔγενετο παραχῆς ἐξέπνευσεν. Val. 'E corpore deinde suo hastam educi jussit, eoque vulnerē exspiravit.' Gebhard.

CAP. 10. *Hic uxorem nunquam duxit*] Quis Nepotem contra Lambinum defendet? Arguit eum falsitatis manifestæ ex Plutarcho et Polyæno. Plutarchi locus jam non succurrit. Polyæni verba non demunt fidem Cornelio nostro. Aliud enim est habere mulierem, aliud γαμεῖν. Uxorem quidem non duxisse testantur omnes Epaminondam; ast caput libenter cum scortis collimasse, apparet ex isto

Plutarchi loco in παραγγέλμασι. Ἀρισ-
τα δὲ ἀνθρώπων, inquit Philosophus, δ'
Ἐπαμινώνας, ἀρησάμενος δευδέντι τῷ
Πελοπίδῃ τὸν πόλεμον ἐκ τῆς εἰρκῆς
ἀφείναι, καὶ μετ' ὀλίγον, τῆς ἐρωμένης
δευδέλης, ἀφείς, τοιαύτας, ἔφη, χάριτας,
δὲ Πελοπίδα, λαμβάνειν ἑταιριδίους, οὐ
στρατηγούς, πρέπον ἐστίν. Valer. I. III.
2. verbis ultimis Epamiuondæ: 'Or-
bus,' inquit, 'non tam sine liberis
mior: quoniam mirificas filias Leuc-
tra et Mantineam relinquo.' Idem.

Qui filium habebat infamem] Fatale
bonorum virorum habere degeneres
liberos infortunium, quod felicitatem
reliquam non leviter debilitat. Plin.
Panegyr. cap. 83. 'Multos illustres,
foris claros domestica destruebat in-
famia.' Ideo perversam prolem Au-
gustus appellare solitus erat 'vomi-
cas' et 'carcinomata,' apud Sueton.
lib. II. 65. Comparantur quoque de-
generes excrementis corporis, Pitui-
tæ, Pediculis, et cæteris. Diog. Laërt.
lib. II. in Aristippo: Ἡρίσαστό τις
αὐτὸν τὸν υἱὸν ἀπορρίπτοντα, ὥσπερ οὐκ
ἐξ αὐτοῦ γεγονότα· καὶ ὅς, καὶ φλέγμα,
φησὶ, καὶ τοὺς φθεῖρας ἐξ ἡμῶν ἴσμεν γεν-
νομένους, ἀλλ' ἀρχαία ὄντα ὡς πορρωτάτω
ῥέπομεν. Gebhard.

Quod liberos non relinqueret] Græci
talem personam δορυφόρημα vocant.
Venuste Julianus de Claudio, et Plu-
tarchus de Aridæo in fine Alexandri.
In proverbio, ἔστι γὰρ ἐκείνων δίχα
τοῦτ' τῆς τραγῳδίας τὸ δορυφόρημα μι-
κροῦ δέον φάναι καὶ ἑψυχον. Keuchen.

Ex arce] Cadmea. Lambin.

Domi se retinuit] Lambinum non
imitor properum ad mutandum in
continuit. Gebhard. Mss. Ven. do-
mum se retinuit. Ald. Paris. Lamb.
domi se ret. Col. domo s. r. In Eu-
mene, 'tenuit autem se uno loco
quamdiu fuit hiems.' In Hannib.
'Hannibal enim uno loco se tenebat
in castello.' Pro vulgata lectione
facit quod legitur in Cimone: 'Cum
a conventu remotum sese Dion domi
teneret.' Savaro.

Cadmorum] Arx est Thebarum. Nos ex Plutarcho restituimus, cum in scriptis etiam legeretur *Academia*. Longolius. *Καδμεία, Θηβῶν ἀκρόπολις*. Stephan. Utram autem *Cadmia*, an *Cadmea* scribatur, nihil refert. *Lambin.* In Pelopida: 'Arcem oppidi, quæ Cadmea nominatur, occupavit.'

In primis stetit] 'Ἐν προμάχοις, in iis, qui in primis ordinibus pugnant. *Lambin.*

Post ejusdem interitum] Lege Xenophontem Rerum Græcarum libro ultimo. *Mag.* Diod. xv.

Contra eas] Vulgati cum eo: non ita consona. *Mss.* *Contra ea*. Sic in præfat. 'Contra ea pleraque nostris moribus.' Alcib. 'Contra ea si quid adversi accidisset.' Iphicr. in fine:

'Contra ea mater Atheniensem.' Agesil. 'contra ea Tissaphernes nihil aliud quam bellum comparavit.' *Ibid.*

Unum hominem pluris, quam civitatem fuisse] Sallust. Catil. 'Mihi multa agitati constabat, paucorum civium egregiam virtutem cuncta patrasse.' Præcipue autem videndus Polybins lib. vi. de Thebanorum rep. loquens, cujus prosperis non forma reipub. ipsa, sed eorum virtus, qui tum rebus præerant, causam præbuerit: Καὶ γὰρ, inquit, *συνήχεθον καὶ συνέκραστε, καὶ συγκατελύθη τὰ Θηβαίων ἔργα τῷ τε Ἐπαμινόνδου καὶ τῷ Πελοπίδου βίῳ προφανῶς, ἐξ ὧν οὐ τὴν πολιτείαν αἰτίας, ἀλλὰ τοὺς ἄνδρας ἡγήτεον τῆς τότε γενομένης περὶ τὴν Θηβαίων πόλιν ἐπιφανείας*. Vide reliqua. *Boecler.*

XVI. PELOPIDAS.

CAP. 1. *Magis historiis, quam vulgo notus*] Secus atque Epaminondas, qui in ore pene omnium. Pelopidas autem tantum historicorum scriptis memoratus, in quæ vulgus non ita penetrat. Cæterum sive *historiis* sive *historicis* legas, res eodem recidit. Gebhardus. Mavult *historicis* Schottus, quos vulgo opponas: sic Cicero in Mureniana: 'Tua nobilitas, Ser. Sulpiti, hominibus litteratis et historicis notior.' De hoc Pelopida Plutarch. Xenoph. lib. v. Diodor. xv. Polyæn. lib. ii. Strateg. Frontin. lib. iii. 8. et lib. iv. 7. Supr. in Epamin. *Savaro*.

Historium videar scribere] Sidon. Ep. i. 2. et iii. 3. vide Notas. *Idem*.

Si tantummodo summas attigero] Τὰ νεφέλαια. Lambin. 'Fastigia summa' vocat Poëta. Τὰ κορυφαίωτα. Boeclerus.

Rudibus literarum Græcarum] Sic loquitur Cicero Offic. lib. i. princip. 'Ut non modo Græcarum literarum rudes, sed etiam docti,' &c. Lambin.

Phæbidas Lacedæmonius] Codex Dan. sine diphthongo *Phebidas*. Corrupte. Omnino *Phæbidas* legendum, qui communiter Græcis *Φαιβίδας*. Diodor. lib. xv. *Φαιβίδας ὁ Σπαρτιάτης, νεωτάτος ἐπὶ τοῖς ἡγεμονίαις, καὶ δόναται ἔχειν ἐπὶ Ὀλυθίοις, καταλάβειν τὴν Καδµείαν*. Lege Aristidem Sophistam Orat. i. pro Thebanis, et Xenophontem 'Ελλ. v. *Keuch*.

Olynthum] Auxilio Amyntæ Macedonias, qui societate cum Lacedæmoniis inuita Olynthum cunctis viribus meditabatur oppugnare. Gebh. Urbs illa a Mela describitur inter Athon montem et Pallenum urbem. Viginti stadiis a Meciberna, ut tradit Suidas. Plinius et Orosius quoque

meminerunt. Thraciæ urbem maximam vocant Xenophon et Libanius. Eadem Sithonia, *Σιθωνία* appellatur, ut scribit Herodotus in Polymnia. Sed regionem potius sic vocat, in qua Olynthos et aliæ urbes sitæ sunt. *Ortel*.

Quæ Cadmea nominatur] A Cadmo filio Agenoris Regis Phœnicum, conditore Thebarum, ut vulgo quoque notum est. Huic arci appositum fuit præsidium cohortis Prætoriæ, quod a civitate *præsidium* vocabatur, quia *arces* propriæ, qui tunc antiquis illis temporibus, Pelopidæque erant, *civitates* appellarent. Auctor Plutarchus in Pelopida. *Mag*.

Impulsu pauperum] Archiæ scilicet, Leontidas, et Philippi. *Longol. Mag*. Erant hi (ut loquitur Plutarchus) *ἄνθρωποι δολιχαῖροι, καὶ πλοῦστοι, καὶ μέτρον οὐδὲν φρονοῦντες*. Sed notandum, quod apud Xenophontem dicatur *Λαοντιδῆς*, qui Plutarcho *Λαοντιδῆς*. *Keuch*.

Adversariæ factioni] Viris adversariæ factionis, Ismenias, Pelopidæ, Pherenico, Androclidæ, Epaminondæ; quanquam hic propter paupertatem et philosophiam minus timebatur. *Lambin*.

Idque suo privato] Et Agesilai, ut Plutarchus in Agesilao testatum reliquit. *Mag*. Sed tamen Diodor. lib. xv. tradit, Ephoros clam mandasse prefectis et ducibus, ut Cadmeam occuparent: *διότι τοῖς ἡγεμόσι οἱ Σπαρτιάται παρήγγελλον ἐν ἀπορίῃσι, ἵνα, ἐὰν ποτε καιρὸς λάβωσι, καταλάβωται τὴν Καδµείαν*. *Lamb*. Et adjungit ibidem tempus et causam obsidionis a Spartiatis initæ. Vide etiam Xenoph. eodem lib. v.

Ab exercitu removerunt] Ne viderentur factum probare scilicet. Sed ridicule atque absurde: nam arcem retinentes, ratum se habere declarabant. Hoc igitur erat dicis causa Phœbidæ factum improbare. *Lamb.*

Pecuniaque multarunt] Drachmarum decem myriadibus, ut auctor est Plutarchus. *Longol. Gebhard.* Καὶ δέκα δραχμῶν μυριάδων ἐξήμισσαν. Meminit etiam Polybius Hist. lib. iv. sed summam multæ non expressit.

Nam post Peloponnesium bellum] Cujus et supra in Pausania et Lysandro mentio, gestumque annis septem et viginti, inchoatum Olymp. LXXXVII. de quo Thucyd. ac Diodorus. *Schott.* Plinius lib. xxx. 1. tempus ejus refert ad Olympiad. LXXXI. annum 4. Aulus Gellius vero lib. xvii. 21. ad Olympiad. LXXXIX. 1. Diodorus Siculus collocat id bellum in annum Urb. Cond. cccxxiii. id est, in Olymp. LXXXVII. 3. *Chronolog.*

Qui adversus resistere auderent] Nihil mutandum: quod Lambinus imperite conatur. *Gebhard.*

Amicis suis] Potentie paucorum fautoribus. Quales erant Thebis Archias, Leontidas, Philippus. *Lambin.* Quorum impulsu, ut dictum est, arcem ceperant. *Longol.* Supra Lysandr. 'delegerat in unaquaque civitate quibus summum imperium, potestatem omnium rerum committeret. Horum in numero nemo admittebatur, nisi qui aut ejus hospitio contineretur.' Xenophon 'Ελλην. lib. v. Τοῦτου γενομένου νόμιζε τὰς Θήβας παντάπασι ὑπὸ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ ἡμῶν τοῖς θυμείοις φίλοις ἔσσεσθαι.

Alterius factionis principes] Ismeniam capitis accusatum damnarunt: Androclides, Pelopidas, Pherenicus, et multi alii, plus quadringenti Athenas profugerunt, ex quibus Androclidem Leontidas dolo interficiendum curavit, ut Xenophon et Plutarchus narrant. Epaminondas remansit, neque relegatus est, eo quod propter

paupertatem et studium doctrinæ contemnebatur, ut paullo ante diximus. *Lamb.*

CAP. 2. *Communiter cum his]* Xenophon 'Ελλ. lib. v. tradit, Melonem, unum ex Thebanis exulibus, cum quodam Phyllida nomine, qui Archiæ polemarchi Thebani scriba erat, ac non ita pridem Athenas venerat, et Archiam cæterosque tyrannos odebat, easse de opprimendis adversariis collocutum. *Idem.*

Eum, quo maximi magistratus] Xenophon eodem libro ait, diem fuisse, quo magistratus imperiumque deponi solebat. Polyænus 'Αρροβία fuisse tradit, et diem festum Veneris, quo mulieres quidem Deæ ludum ludebant: viri autem circum eas versabantur. Visum est præsidii Præfecto τμησας τὴν Θέβν. Puellas evocavit: Pelopidas gladiolum occultum habens ingreditur, et interfecto præsidii Præfecto, ἐλευθέρωσε τὰς Θήβας. Hæc Polyænus Strateg. II. Vide sis Plutarchum, qui eandem hanc historiam commemorat, sed aliis circumstantiis.

Nam duodecim adolescentuli] Xenophon tradit, sex duntaxat exules fuisse cum Melone, qui erat septimus. Plutarchus cum Probo congruit: γενομενοὶ δὲ οἱ σύμπαρες δώδεκα. *Lambin.* In his Damocles et Theopompus summo loco nati. *Plut. Schott.*

Qua paucitate percussa est Lacedæmoniorum potentia] Alii percussa est, id est, eversa est: quam scripturam æque probo. *Lambin.* Gemina his aut eadem potius et Plutarchus in Pelopida: ubi etiam scribit tantas ante Lenetricam pugnam vires Spartanorum fuisse, et tam firmis vinculis eorum potentiam fuisse adstrictam, ut vulgo omnes existimarent, solvere illam aut frangere neminem unquam valiturum. Sic ille: 'Ὁ καταλύσας τὸ τῆς Σπάρτης ἄξιωμα, καὶ πάσας ἀρχοντας αὐτοὺς γῆς τε καὶ θαλάσσης πόλεμος, ἐξ ἐκείνης ἐγένετο τῆς νυκτὸς ἐν ᾗ Πελο-

πίδας, οὐ φρούριον, οὐ τεῖχος, οὐκ ἀκρόπο-
λιν καταλαβάν, ἀλλ' εἰς οἰκίας δωδέκατος
κατελθάν, εἰ θεῖ μεταφορᾷ τὸ ἀληθές εἰ-
πεῖν, εὐσεῖ καὶ δέκοψε τοὺς δέσμονς τῆς
λακεδαμονίαν ἡγεμονίας, ἄλλοι τοὺς καὶ ἀρ-
ρήκτους εἶναι δοκοῦντας. *Cassaubon.*

Quorum imperiosa majestas] Sic
Lambinus restitutum locum putat,
quod ex imperio imperiosa fecerit.
Repræsentabo veterum scripturam,
quam et Savaro secutus est: *Quorum
imperii majestas neque ita multo post
Leutricam pugnam ab hoc initio per-
cussa concidit.* De pugna autem hac
memorabili Diodorus lib. xv. Xeno-
phon, Pansanias in Bæoticis, Plutar-
chus in Pelopida et Comment. de
genio Socratis. Strabo lib. ix. De
Latinis, Solinus cap. 13. De recentio-
ribus Joan. Brodæus Miscell. lib. ii.
c. 11. et 12. *Schott.* *Quorum imperiosa
majestas*] Aliter scriptum erat in
membranis et Excerpt. *imperii maje-
stas.* Longe melius, quam in Vulgata
Lambini, qui ex imperio majestas, in-
tempestive conformavit imperiosa.
Editio, quæ collata est cum optimo
Pet. Dan. Cod. *imperio majestas*, ha-
buit; ut sit *majestas imperio*, pro in
imperio, vel imperiū. Sic 'fulgor ab
auro' apud Poëtam naturalium, pro
auri; et alia apud auctores. *Keuchen.*

Vesperascente caelo] Sic Xenophon,
qui tradit eos ea hora ad urbis portas
venisse, qua ab opere rustico in ur-
bem il redeunt, qui postremi et maxi-
me sero redeunt: Πρὸς τὰς πόλεις ἔλθον,
ὥς δὴ ἐξ ἀγροῦ ἀπίωντες, ἥλικα περ οἱ
ἀπὸ τῶν ἔργων οὐκ αἰσῶται. Sic et Dio-
dorus: καὶ κατήλθον εἰς πατρίδα νυκτός.
Sed Plutarchus aliter: Περεισῆλθον
ἔτι ἡμέρας ὀσῆς. Idem tamen subjicit
deinceps: ἦν δὲ τι πνεῦμα καὶ νιφετός
ἀρχομένου τρέπεσθαι τοῦ ἀέρος, καὶ μᾶλλον
εἶναι καταπεφυγόντων ἤδη διὰ τὸν χει-
μῶνα τῶν πλείστων εἰς τὰς οἰκίας. *Lambin.*
Vesperascente caelo] Crebro ad id ex-
emplum loquitur Tacit. Ann. lib. i.
65. 'Enisæque legiones vesperscen-
te die in aperta et solida.' Lib.

Delph. et Var. Clas.

XVI. 34. 'Tum ad Thraseam in hortis
agentem Quæstor Consulis missus
vesperascente jam die.' Hist. lib. ii.
49. 'Vesperascente die sitim haustu
gelidæ aquæ sedavit.' Forte ita cor-
rigendus Sallustius in Jugurthino:
Et jam dies vespervenerat: vulgo editum,
Et jam die vesper erat. Gebhard.

Cum canibus venaticis exierunt] Plu-
tarchus: 'Procedebant brevibus chla-
mydibus amicti, catulos agentes ve-
naticos, et perticas tenentes ad feras
indagandas; ut ne quis eorum, qui in
via occurrerent, suspicaretur, eos ali-
quid novi moliri, sed huc et illuc
vagari et venari existimaret.'

Domum Charonis deverterunt] Xe-
noph. διενυκτέρευσαν παρὰ Χάρωνι τῷ,
καὶ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν δευτέρωσαν. Sic
Plutarchus. *Deverterunt*] Charon au-
tem potens et dives fuit Thebis, qui
domum conjuratis contulerat, et ad
Platæas feliciter pugnaverat. Auctor
Plutarchus. *Schott.*

CAP. 3. *Sejunctum a re proposita*
Ὁὐκ ἀνολκείων τῆς πραγμᾶτείας.

*Nimia fiducia quantæ calamitati soleat
esse*] Velleius Paterc. lib. ii. 118.
'Nemo celerius opprimitur, quam
qui nihil timet; et frequentissimum
initium est calamitatis, securitas.'
Keuch. *Nimia fiducia quantæ cala-
mitati soleat esse*] Ita est, securitas
semper oppressa et circumventa fuit.
Nam 'Non perit ruina vir, qui rui-
nam timet,' teste P. Syro: et iterum,
'Qui metuunt calamitatem, rarius ac-
cipit.' Et vers. seq. 'Qui timet in-
sidias omnes, nullas incidit.' At con-
tra: 'Quod est timendum, decipit,
si negligas.' Et denique: 'Citius
venit periculum, cum contemnitur.'
Flor. lib. ii. 14. 'Prius jugum excu-
tit Macedo aliquanto quam ante
gravior, dum contemnitur.' Geb-
hard.

Exules in urbem devenisse] Plutar-
chus: Ὅσῳ δὲ πᾶν πόρρω μέγης ὁδῶν
αὐτοῖς προσέτεσέ τις, οὐ ψευδὴς μὲν, ἀβέ-
βαιος δὲ καὶ πολλὴν ἀσάφειαν ἔχουσα

Nep.

2 P

παρὶ τῶν φυγάδων μήνησις, ὡς ἐν τῇ πόλει κρυπτομένῳ.

Vino epulisque dediti] Pari ratione ebrios piratas jugulavit Jul. Cæsar, recepta omni pecunia Milenisque restituta, qua se redimere jubebatur. Exemplum festivum posteritati reliquit Polyæn. lib. II. Ἀριστομένης δὲ Μεσσήνιος, Λακεδαιμονίων τοῖς διοσκούροις πάνδημον θυσιᾶν ἐπιτελούντων, μετὰ ἐνδὸς φίλου, λευκῶν ἵππων ἐπέβησαν ἅμφοι, καὶ ταῖς κεφαλαῖς περικαθηκάντην χρυσοῦς ἀστέρας, καὶ νυκτὸς ἤδη προλοβὸς ἐπεφάνησαν μετὰ σύμμετρον διάστημα τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἕξ οὗ πόλεως μετὰ γυναικῶν καὶ παίδων πανηγυρίζουσιν. Οἱ μὲν δὲ διοσκόρου ἐπιφάνειαν οἰηθέντες γεγονέναι, προΐασιν ἐς μέθην καὶ ἡδονὴν πλεονα. Οἱ δὲ ἀπὸ τῶν ἵππων καταβάντες, τὰ ξίφη σπασάμενοι, πλείστοις καταφονεύσαντες αὐτῶν καὶ ἀφιππεύσαντες ἔχοντο. Quid mirum manipulum hominum ebrietatem in exitum præcipitasse, cum munatissimæ urbes Genio et Baccho operantes eo tempore libertatem et imperium suum amiserint, quo illas Fortuna destruere cogitans tanta securitate illigavit? De Tyro Curt. IV. 4. 5. Aliud exemplum præbent Syracusæ captæ, cum Epicides præbuisset vini epularumque copiam, quod quia ex Liv. XXII. et Frontini III. 3. 2. satis notum est, huc transferre supersedeo. Cranon Thessaliæ urbs a Dinia quodam Pheræo Thelesippi F. sordidissimi aucupii diurni quæstu famem propulsante oppressa est, cum cives securi vino et epulis se demersissent. Vide Polyæn. lib. II. et Diod. lib. XVI. Ubi Nysius Dionysii Junioris Dux Syracusanos ex victoria navali, ἐκινυκίους celebratis, somno ac vino sepultos invadit atque opprimit. Gebhard.

Ab Archia hierophante Archiæ] Lapsus est Probus non Græcæ linguæ inscitia, sed incuria potius. Certum est enim Græcum historicum, unde hæc in Latinam linguam convertit, acrisisse: ἀπ' Ἀρχίου τινὸς τιν' Ἀρχίᾳ,

hoc est, ab Archia uno cuidam Archiæ. Nam qui significavit Atheniensis, nomen habuit Archias; et cui significabatur, nempe cui summa Thebis potestas erat, Archias nuncupabatur: id ex Plutarcho scire licet, qui in vita Pelopidæ hac de re scribit. Longol. Scripti quidam Codices vitiose: Ab Archino uno ex his Archia. Alii: Ab Archia uno Tinarchiæ. Unde nonnulli eliciunt: Ab Archia uno Tysarchæ. Tinarchiæ mendose legitur, quæ lectio ex compendio Græcarum literarum orta, quasi scriptum esset, Τῡαρχίᾳ uno vocabulo, cum essent duo, τιν' Ἀρχίᾳ, pro τινι Ἀρχίᾳ. Vide Lambinum. Primus Aldus Manutius e Plutarcho locum constituit, cujus hæc in Pelopida sunt: παρὰ Ἀρχίου τοῦ ἱεροφάντου πρὸς Ἀρχίαν τὸν δμῶνυμον. Schott.

Quæ quum jam accubanti] Occubanti. ἀντὶ τοῦ accubanti positum suspicor in veteri libro. Sic obire, obijcere, occedere dicebant, pro adire, adjicere, accedere, et alia infinita. Nam ob pro ad δυσφημίας vitandæ veteres dixisse ex Festo notum. Keuchen.

Sicut erat signatu in pulvinum subjiciens] Curt. lib. III. 21. 'Diu animo in diversa versato, nulli quid scriptum sit enunciat, epistolamque sigillo annuli sui impresso, pulvino, cui incubabat, subjecit.' Quidam libri habent, sub pulvinum. Porro vides quæ fato manent, vitari non posse. Cæsar, apud Sueton. cap. 81. 'Libellum insidiarum indicem ab obvio quodam porrectum libellis cæteris, quos sinistra manu tenebat, quasi mox lecturus commiscuit.' Vide Paterculum lib. II. 57. ubi pulchre concludit; 'Sed profecto ineluctabilis fatorum vis, cujus cum fortunam mutare constituit, consilia corrumpit,' &c. Gebhard.

In pulvinum subjiciens] Plutarchus idem inquit, ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον ἐπέθηκεν. Interpres inepte pro pulvino, lectuli caput vertit. Morem veterum hic Probus innuit, qui in discubi-

tōris et tridlinariis lectis, cibum sumere solebant: quanquam antiquiores sedentes, non decumbentes, id facere consueverunt, ut ait Athen. lib. viii. 13. Qua de re latius in libello nostro, De Antiquorum prandii et cœnis. Dictum Archiæ hujus in proverbium abiisse; quod ad suam usque ætatem in usu fuerit, testatur Plutarchus in eodem Pelopida. *Maggius*.

In crastinum, inquit, differo res severas] Meminit Erasmus in Chiliadibus. *Longolius*. Mavult Schottus *serias*. Quod vero Lambinus verbum *differere* ejiciendum censet; quia Plutarchus, εἰς αὐριον τὰ σπουδαία, solemnino suo facit. *Gebhard*.

Severas] Non placet: melius editi *serias*. Schottus.

Cum jam nox processisset] Τῆς νυκτὸς προϊούσης. Sallust. Jugurtha: 'Sed ubi plerumque noctis processit.' *Gebh.*

Vinolenti ab exilibus] Excepto Leontida, qui solus omnium erat sobrius. Vide sis Historiam fuisse apud Plutarchum.

Duce Pelopida] Supr. in Epamin. 'quo tempore duce Pelopida exules Thebas occuparunt, et præsidium Lacedæmoniorum arce expulerunt.' *Savaro*.

Vulgo ad arma libertatemque vocato] Quod faciebant vel voce, vel etiam propositis libellis, qui præsentem statim ibant imminutum. Diod. lib. xv. 'Ἐπειτα τοὺς πολέτας ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν παρακάλεσαντες, συνεργοὺς ἔσχον ἀπαντας τοὺς Θηβαίους.' Tacit. Ann. lib. iv. 27. 'T. Curtius, positis propalam libellis ad libertatem vocabat agrestia per longinquos saltus et ferocia servitia.' Pacuvius Dusoeste: 'Extemplo Ægisthi fidem Nuncupantes conciebant populum.' Cicero pro Rabirio: 'Cum ad arma consules ex Scito vocavissent.' *Gebhard*.

Auctores Cadmeæ occupandæ] De quibus supra. *Lambin*.

CAP. 4. *Itaque hæc liberandarum Thebarum propria laus est Pelopidæ*] Quam ei quoque adscribit Diodorus lib. xv. 'Ἐν γὰρ τῇ τῶν φυγῶν καταλήψει, καθ' ἣν ἀνεκτίσαντο τὴν Καδμεΐαν, ὁμολογημένους ἀπαντες τοῦτο τὸ πρωτεῖον τοῦ κατορθώματος νέμονται. τὴν δ' ἐνημερίαν ταύτην συνέβη πάντων τῶν ὀσπερον γενομένων ἀγαθῶν αἰτίαν γενέσθαι. *Gebhard*.

Delecta manus] Cohortis trecentorum militum, quæ ob amorem amicitiae, quo plurimum valebat; pugnatque in hostem acrius, Sacra cohors dicta est. Qua de re disserit Plutarchus. *Schottus*. Auctor istius fuit Gorgias, πρῶτος ἐν Θήβαις; ut tradit Polyænus lib. ii. Cui haud dissimiles fuerunt Soldurii, de quibus Cæsar de Bell. Gall. lib. iii. 22. *Gebhard*.

Quoque Messena celerius restitueretur] Diruta atque eversa instauraretur, atque incolis frequentaretur. *Restituere* hic est ἀνοικοῖσαι. Superius Epaminonda: 'Neque prius debellare destitit, quam Messena restituta urbem eorum obsidione clausit;' ut ibidem docti e Mss. libris corrigunt. Diodor. lib. xv. Πρὸς δὲ τὸν Περσῶν βασιλέα πρεσβεύσας, ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις τὴν Μεσσήνην κατ' ἰδίαν παρέλαβεν, ἣν ἀνίστατον οὖσαν ἔτη τριάκοντα Θηβαῖοι πάλιν ἀποκατέστησαν. *Idem*. Corrigendus P. Danielis Codex, in quo corrupte *Essena* pro *Messena* legitur.

Legatus in Persas est profectus] Post missos ad Persarum Regem Lacedæmoniorum et Atheniensium legatos de societate ineunda. De hac legatione vide Plutarchum.

Hæc fuit altera persona Thebis] A scena sumpta translatio: habet et hoc proverbiale aliquid. *Longol*.

CAP. 5. *Et quum Thessaliam*] Ad quam cum Ismenia amico suo profectus est. Diodorus xv. Παραλαβὼν Ἰσμερίαν ἄνδρα φίλον μὲν ἑαυτοῦ, θαυμαζόμενον δὲ ἐπ' ἀρετῇ, παρήλαθεν εἰς Θερταλίαν. Plutarch. enumerat felices

ejus successus in oppugnan-
dis Thessalicis, et præcipue Larissæ,
quam brevi tempore in fidem suam
recepit. *Keuch.* In potestatem redige-
ret] Imperio Thebanorum adjiceret
atque subjiceret. Curt. lib. ix. 35.
'Quas gentes redegit in potestatem.'
Velleius lib. ii. 37. 'Et aliæ restitutæ
populo Romano; aliæ tum primum
in ejus potestatem redactæ, ut Syria,
quæ tum primum facta est stipendi-
aria.' Idem cap. 94. 'Cum legioni-
bus ingressus Armeniam, redacta ea
in potestatem populi Romani regnum
ejus Artanasi tradidit.' Curt. lib.
iv. 4. 'magnum partem Asia in diti-
onem redegi meam.' *Gebh.*

Legationisque jure] Nulla legatio-
nis fit mentio neque apud Diodorum,
neque Plutarchum. Diodorus hoc
tantum scribit, Pelopidam et Ismenia-
m, cum Alexandro Pherarum tyran-
na obviam facti essent, temere et
sine ulla probabili ratione ab eo com-
prehensos esse, et in custodiam datos.
Verba Græca non adscribam; sunt
autem lib. xv. *Lambin.*

*Quod apud omnes gentes sanctum esse
consuevit*] De sanctimonia Legato-
rum multa passim Josephus lib. xv.
Antiquæ historiæ, ubi ait, commune
esse ipsis cum Angelis Dei nuntiis
nomen. Varro lib. iii. de Ling.
Latina; 'Sancta sunt corpora lega-
torum.' Diodorus Siculus in excerptis
Peiresianis n. 248. τὴν ἕδειαν vocat
τῆς τῶν προσβυτῶν δουλίαν. Statius
Papin. lib. ii. 'sanctum populis per
secula nomen Legatum.' Cicero Ver-
rina iii. 'Legatorum jus divino hu-
manoque vallatum præsidio, cuius
tam sanctum et venerabile nomen
esse debet, ut non modo inter socio-
rum jura, sed et hostium tela incolume
versetur.' Plura congessit Grotius
in Annot. ad lib. ii. cap. 18. de Jur.
Bell. ac Pac. Hinc apud Romanos
per faciales cavebatur; ut, si legati a
quovis populo aut gente violati essent,
hi dederentur, qui jura gentium te-

mere violassent. Vide Alexandrum
Neapolitanum lib. v. 3. Genial. die-
rum. *Keuchen.* Quales sunt olim ha-
biti populi quidam, ut Elei. Et apud
Romanos Tribuni plebis libera repu-
blica; postea Imperatores, et etiam
Κήρυκες. Dio Chrysostomus, πολλὰ τῶν
στανδοφόρων καὶ τῶν κηρύκων λεγόμενοι.
Casaubon. Mendose Longol. et Magius
factum ediderant. *Schott.*

A tyranno Alexandro Pheræo] Editio,
quam Parisii dederunt, omittit præ-
positionem. Alexander Pheræus, lib.
vi. Prologorum ad historias Philip-
picas Pompeii Trogi vocatur *Epireus*.
Sed emendandum *Pheræus*, qui Plutar-
cho in Pelopida Ἀλεξάνδρος Φεραιῶς.
Quod et apud Diodorum retinendum
lib. xv. 67. ubi mendose legitur, ὑπὸ
Ἀλεξάνδρῳ τοῦ Μακεδόνης, pro Φεραιῶν.
Et confirmant tempora sub annum
videlicet 4. Olymp. cii. *Keuch.*

In vincula conjectus est] Vide supr.
in Miltiade. Scævola in l. iv. §. item
qui ad Jul. Majest. Qui confessum
in Judicio reum et propter hoc in
vincula conjunctum emisit. Ulpian.
lib. v. de Cust. et exhibit. reor.
'Non esse in vincula conjiciendum
eum.' *Savaro.*

Bello persequens Alexandrum] Cujus
gerendi ratio adhibita fuit, ut tyran-
nus impetratis 30. dierum induciis
Pelopidam liberaret. *Plutarch.*

Simul ac conspexit hostem, configere] Sic et Plutarchus: Ὡς οὖν εἰς Φάρσαλον
ἐλθὼν ἤθροισε τὴν δύναμιν, εὐθὺς ἐβόηξεν
ἐπὶ τὸν Ἀλεξάνδρον. *Lamb.* Habebat
autem Alexander militum amplius xx.
millia; ut tradit Diodorus Siculus.

Incensus ira, equum in eum conceitavit] Plutarchus ob id factum, Pelopidæ
temeritatis notam inurit. *Mag.*

Conjectu telorum confossus, cecidit] Plutarchus: Οἱ δὲ πολλοὶ τοῖς δόρασι
πύρρως διὰ τῶν ὑπῶν τύπτοντες αὐτὸν,
κατετραυμάτιζον. *Lambin.*

Secunda Victoria] Ita edunt omnes;
notat tamen Lambinus placere magis
secunda pugna. Sed legendum secunda

Victoria; propitia Victoria, cum jam se inclinasset ad Thessalos victoria. Rombertus Titius Controv. loc. lib. iv. 8. conjecerat *Secuta Victoria*. Curtius lib. iv. Aristander 'in candida veste præibat preces regi Jovem, Minervam Victoriamque propitianti.' Justinus lib. v. 4. 'Hunc quasi de cælo missum, et ut ipsam Victoriam contuentur.' Gebh. Schot.

Omnes Thessalia civitates] Quibus honoribus et studiis prosecuti sint Pelopidæ funus et mortem, docet Plutarchus in vita, non minus ele-

ganter quam copiose. Longel.

Coronis aurea] Quæ mortuis imponi solitæ, ut e Cicerone pro L. Flacco et Aristophane Comico docet Pet. Victorius Var. Lect. lib. ii. 7. Schott. *Ἱερὰν αὐρὴν ἐννικίαν* intelligit Passchallus de Coronis lib. vii. 5. Alias etiam in coronis mortuorum aureæ memorantur. Sic honoris ergo, auream coronam Castricio mortuo imponendam Pergamenos decrevisse, auctor est Cicero in Orat. pro Flacco, cap. 31. Vide Kirchmannum de Funer. lib. i. Boeckl.

XVII. AGESILAUS.

CAP. 1. *Agesilaus*] In veteribus scriptum erat *Hagesilaus* per aspirationem. P. Daniel. In aliis *Agesilas*; quod idem ac *Agesilaus*. Keuchen. Sic Iolaus, Iolas; Arcesilaus, Arcesilas; Menelaus, Menelas; Agesilaus, Agesilas. Ita quoque Græci Ἀγέσιλας et Ἰόλας. Salmas. De quo nugacissimas ineptias effutierunt ad Athenæum interpretes. Vide Casaub. lib. xv. 9. De hoc Agesilao, Xenophon. Herodotus lib. vii. Athenæus; Valer. Justin. Plutarch. Polyænus. Frontinus supra in Chabria, Savaro. Adde Ciceronem, Pausaniam, Diodorum, Polybium, Ælianum Var. Hist. vii. 13. xx. 14. Boeckl.

A Xenophonte Socratico] Exstat laudatio hæc præstantissimi Philosophi ac Ducis, Socratis cum Platone auditoris. Meminit Cicero Epist. lib. v. 12. ad Luceium. Scripsit et Plutarchus de vita Agesilai, itemque apophthegmata præter Laconica. Similitatem autem cum Platone exercuisse, multis colligit argumentis A-

thenæus lib. xi. et Agellius lib. xiv. 3. Hic tamen falso efficere conatur, neutrum alterius odii causa meminisse, cum Xenophon in ἀπομνημονεύματων lib. iii. ejus meminerit, ut ante Muretum Var. Lect. lib. v. 14. notavit Laërtius in Platonis vita. Schott.

Eo enim usus est familiarissime] Dubium est, utrum dicat Probus, Xenophontem usum esse Agesilao familiarissime, an Agesilaum Xenophonte. Mihi quidem videtur illud potius. Lamb. Vide Plut. in Apophth. Lacon. Aliam reddit causam Themistius Orat. ad Cæsarem, idcirco Agesilai vitam literis mandasse, quod ejus opera a Spartanis agro donatus esset. Schott.

Cum Leotychide fratris filio] Sic Xenophon in Agesilao: Ἐπιστάσαν περ τῆς ἀρχῆς, Λεωτυχίδα μὲν, ὧς Ἀγιδος υἱὸς υἱοῦ, Ἀγησιλάου δὲ, ὧς Ἀρχιδάμου. Lambin.

Ut duos haberent semper Reges] Infra de Regibus: 'Lacedæmonius autem Agesilaus nomine, non potestate fuit Rex, sicut cæteri Spartani.' Ad

quem locum observavimus causam duorum regum, ut a Panegyrico scriptore promittitur ad Maximianum. Vide sis etiam Lipsium ad Velleium, et Alexand. ab Alexandro Gen. Dier. lib. iv. 23. *Keuch.* Quod exemplum secuti et alii in Græcia. Simile quid Pausanias de Argivis in Corinthiacis. Talia regna negat Aristoteles constituere propriam speciem gubernationis, quia scilicet partem tantum faciunt in republica optimatum aut populi. Lege Grotium de Jure Belli ac Pacis lib. i. 3.

Proclis et Eurysthenis] Has tamen familias Plutarchus in Lysandro, et apophth. Laconicis, Eurytionidas et Agidas vocat. Dicit autem Probus, 'ex duabus familiis,' quia plures erant Heraclidarum familiæ præter has, sed tamen regni exortes. *Magius.* Horum successionis catalogum ab Hercule enumerat Pausanias. De his quædam etiam a Cicerone scribuntur, de Divinat. lib. ii. Miror autem Ciceronem et Probum a Græcis in nominis finitione dissentire. Etenim illi non *Proclum*, sed *Προκλήν* scribunt. *Long.* Quæ scriptura omnium verissima et genuina. Longolius, quem secutæ plerumque Editiones vulgatæ, *Procli* legit, non *Proclis*. Atque eodem modo Parisiensis. Sic *Periclus* et *Neoclus* dixerunt, cum in Græco sit *Περικλῆς* et *Νεοκλῆς*. Sed aliud mendum est apud alios in nomine *Προκλῆς*, pro quo plerique *Πατροκλῆς*. Quod repugnat Historiæ, tempori, circumstantiis. Unde corrigendus Suidas in *Λυκούργος* *Λυκούργος* *Σπαρτιάτης Πατροκλέους ἀπὸ γονός*. Lege *Προκλέους*. Sic Plato de Legibus lib. iii. *Λακεδαιμόνιος δὲ Πατροκλῆς καὶ Εὐρυσθένης*, pro *Προκλῆς*. *Keuch.*

Ex progenie Herculis] Prima scilicet, quam longo Regum ordine, a Leonida et ejus majoribus enumerat Herodotus, vii. Musa. Unde apud Vatem Lyricum Oda x. Pyth. *Ὀσβία Λακεδαιμόν, Μάκαιρα Θεσσαλία πατρὸς Δ'*

ἀμφοτέρους ἐξ ἑνὸς Ἀριστομάχου γένος Ἡρακλέος βασιλεύει. Keuchen.

Harum ex altera] Horum scriptus Codex, ut ad personas, non familias referatur. *Schott.*

Fieri non licebat] Qui erat ex familia Proclidarum seu Eurypontidarum, non poterat rex fieri in locum ejus, qui fuisset ex familia Eurysthenidarum seu Agidarum, neque contra. *Lamb.*

Primum ratio habebatur] Vetusta lectio quam et suo more fideque summa Savaro amplectitur. Magius, *Primum in eo habebatur*. Longol. *primum ideo habebat*. Nata scripturæ varietas e notarum compendiis. *Schott.*

Qui maximus natu esset] Idem testatur Herodotus lib. vi. *Mag.*

Mortuus erat Agis] *Hagis* Codex P. Danielis. De morte Agidis et sepultura lege Xenophon. *Ἑλλ.* lib. iii.

Quem ille vivens non agnorat] Nam Alcibiadis putabatur filius; stupri enim consuetudinem cum Timea uxore Agidis Alcibiades commiserat. Vid. quæ notavimus in Alcibiad. *Long.* Lege quæ de hoc adulterio retulit Athenæus libro xii. 16. et scripta reliquit Plutarchus in Alcibiade, Lysandro, et Agesilao. Ut autem ab Agide filius nuncuparetur, lachrymis Leotychides impetravit: auctor Pausanias. *Mag.*

Moriens suum] Quo pacto id lachrymis Leotychides consecutus sit, docet Pausanias. *Longol.*

Lysandro suffragante] Puerum enim Agesilaum Lysander amaverat, ut Plutarchus in Lysandro et Agesilao testatur. *Idem.*

CAP. 2. In Asiam] Quo Græcos incolentes in libertatem vindicaret. Plutarchus in Apophth. et alibi. Aliam tamen causam affert Probus, nisi forte potius illa occasio belli fuerit. *Idem.* *Ut exercitum emitterent in Asiam]* Nempe in hosticum et ipsius hostis sinum ac viscera transferen-

dum; non autem ad socios et confœderatas provincias. Infra Annib. ubi Antiocho suadet, ut propius Tiberim quam Thermopylas de summa Imperii dimicaret. Ut cœtera taceam; 'Res hostis, in cuius sinum irruptio facta est, consumentur, territorium detondebitur, atque ita miles noster copiis hostis se alet et sustentabit.' Hanc mihi rationem approbavit Xenophon Agesilao, καὶ τὸ τάκεινον (Perse) δαπανῶντα μᾶλλον ἢ τῶν Ἑλλήνων βούλεσθαι. Hoc consilium quoque fuit Timoleonis apud Diodor. lib. xvi. "Ἐδοξε δ' αὐτῷ τὸ τὸν πρὸς Φοίνικας ἀγῶνα συνστήσασθαι κατὰ τὴν τῶν Καρχηδονίων ἐπιμέλειαν, ὥσως τὴν μὲν τῶν συμμάχων χώραν ἀστυὴ διαφυλάξῃ, τὴν δ' ὑπὸ τοῖς βαρβάρους οὖσαν καταφείρῃ. Et Darii ibid. lib. xvii. qui post Philippi excessum contendeat molem belli ex Asia in Europam atque Macedoniam derivare. Justin. lib. xiii. 6. 'Quibusdam placebat bellum in Macedoniam transferri, ad ipsum fontem et caput regni.' Vide eundem lib. xxxi. 5. verbis Annibalis. Gebhard.

Bellumque regi facerent] Tacit. Ann. iii. 18. 'Quando M. Antonii, qui bellum patriæ fecisset nomen maneret.' Justin. lib. iii. 'Peloponnenses immiserunt, qui bellum Atheniensibus facerent.' *Idem*.

Docens, satius esse in Asia, quam in Europa dimicare] Sic Xenophon in Agesilao: Κάλιστον δὲ πάντων ἐκρίνετο, μὴ περὶ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ περὶ τῆς Ἀσίας τὸν ἀγῶνα καθιστάναι. Non laudat tamen Isocrates hunc Agesilai conatum, in Orat. ad Philippum; eo, quod non prius Græcos inter se conciliarit, quam Regi Persarum bellum inferret. Lamb.

Namque fama exierat] Illud vero infra in Hannibale: 'Magnam enim secum pecuniam portabat, de qua sciebat exisse famam.' Sueton. in Nerone: 'Exiit opinio,' &c. Græci similiter dicunt λόγος ἐξέπρεσε, ut ad

Suetonium notavit Casaubonus. Schottus.

Comparare classem] Ita loquitur paullo post, et supra, Miltiade. Græci dicunt ἐτοιμάζειν vel κατασκευάζεσθαι. Cæsar de Bello Gall. vii. 12. 'Præsidium Genabi tuendi causa, quod eo mitterent, comparabant.' Gebh. Incidit hoc bellum in Olympiad. xcvi. ann. 1.

Tanta celeritate usus est] Qua maxime res conficiuntur. Vegetius de Re Milit. lib. iv. 31. 'In rebus bellicis celeritas amplius solet prodesse quam virtus.' Justin. lib. xi. 2. 'Quibus motibus occursurus, tanta celeritate instructo paratoque exercitu Græciam oppressit, ut, quem venire non senserant, videre se vix crederent.' Vide Cæsar. Bell. Civil. vi. 30. Celeritas quoque parit admirationem et terrorem. Diodor. lib. xvii. de Alexandro Magno: ἡ γὰρ δέξις, inquit, τοῦ νεανίσκου καὶ διὰ τῶν πράξεων ἐνέργεια τοῖς ἀλλοτριοφρονοῦσιν μεγάλως ἐξέπληττε. Quem locum videtur respexisse Trogus apud Justin. lib. xi. 3. 'Contemptum hostis in admirationem vertentes, pueritiæque Alexandri, spretam antea, supra virtutem veteram ducum extollentes.' Lib. ii. 3. Scythas 'cum tanta celeritate venire rex (Egypti Vexoris) addidicisset, in fugam vertitur.' Gebhard.

Ut omnes imperatos imprudentesque] Vitiose Longolius edidit, ut omnes imperatores imparatos imprudentesque. Conjungit autem in Datame, 'imparatum imprudentemque,' ad quem locum plura Savaro. Schott.

Inducias a Lacone petivit] Plutarchus: 'Ἐπεὶ δὲ Τισσαφέρης, ἐν ἀρχῇ μὲν φοβηθεὶς τὸν Ἀγχιλάον, ἐπείθεσθαι σπονδὰς, &c. Fuerunt illæ trium mensium, ut tradunt Xenophon in Ages. lib. iii. et Polyænus Strategem. ii. qui adjungunt simul conditiones iurjurando inter utrumque initas. Keuch.

Easque impetravit trimestres] Ex-

cerpta, trimenstres: ἀρχαῖους. *Keuch.*

Summa fide mansit Agesilaus] *Manere in fide est ἡμῶν τοῖς ὅμοις.* Vel *ἡμῶν τὴν προσέμην.* Hæc locutio purissimam respicit antiquitatem. Eumene: 'Quam cum imperasset, in fide non mansit.' Cæsar de Bell. Gall. lib. I. 36. 'Neque iis neque eorum sociis injuria bellum illaturum, si in eo manerent, quod convenisset.' M. Tullius Attico: 'Quod verita sit, ne Latine in officio non manerent, et in montem Albanum hostias non adducerent.' Et Tuscul. 'Earum bestiarum quæque suum tenens munus manet in lege Naturæ.' *Gebh.*

Contra ea, Tissaphernes nihil aliud quam bellum comparavi] Atqui hoc salva pactionis fide facere potuit. Nam juris gentium est contra lædentes sibi consulere. At si interpretantur Græculi stare jurejurando, contra paratum perstare imparatum, ac velle offensionem patere, perjuri crimini Tissaphernes non potest eximi. Quod secus est. *Idem.*

Suis rebus alienaret] Id est, a suis rebus alienaret. Licebat et repetita præpositione ita dicere: quo de genere alias. *Lambin.*

Servata religione] Id est, servato jurejurando. Cicero pro Fonteio, 'religio jurisjurandi.' *Idem.*

Hominesque sibi conciliari] Propria quædam Nepoti in loquendo est in dolens, quam qui non attendunt, eam eunt perversum, quod creberrime facit *Lambinus*. Nam heic quoque delevit vocem *amiciores*, restituentem in omnibus tam scriptis, quam editis. *Gebhard.*

CAP. 3. *Plurima domicilia*] Et in eis horti amoenissimi, arboribus undique magno sumptu conquisitis, et cæteris rebus ad voluptatem et delicias summo artificio comparatis instructi. *Diodor. lib. XIV. Lambin.*

At Agesilaus in Phrygiam] *Xenophon 'ΕΛΛ. lib. III. 'Ο δὲ Ἀγέσιλαος, ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ Κάρῳ ἰδῶν, εὐδὲν εἰς τὴν*

ναυτία ἀποστρέψας, ἐπὶ Φρυγίας ἐπορεύετο, καὶ τὰς τε ἐν τῇ πορείᾳ πόλεις καταστρέφετο, καὶ ἐμβαλὼν ἀπροσδοκήτως, παντλήθῃ χρήματα ἐλάμβανε. Sic *Plutarchus* in *Agesilao*. *Polyænus* et *Frontinus* in *Lydiam* pervasisse, eamque diripuisse testantur. *Polyænus II. Strat. 'Ο δὲ Λάκων κατέδραμε Λυδίαν, καὶ Λείαν πολλὰν κατήλασεν.* *Frontinus lib. I. 8. 'Agesilaus Lacedæmonius, cum inferret bellum Tysapherni, Cariam se petere simulavit; quasi apertius locis montuosis, adversus hostem equitatu prævalentem pugnaturus. Per hanc consilii ostentationem advocato in Cariam Tysapherne; ipse Lydiam, ubi caput hostium regni erat, irrupit: oppressisque qui illic agebant, pecunia regia potitus est.'*

Ephænum hyematum exercitum reduxit] *Xenophon 'ΕΛΛ. lib. III. et in Agesilao: 'Ἐπειδὴ δ' ἔαρ ὀπίασεν, συνέγαγε πᾶν τὸ στράτευμα εἰς Ἐφεσον.* Causam autem cur longius non sit progressus, hanc affert, quia exta sacrificanti parum læta fuerant, victimæ sine fibris extiterant. Quod et a *Diodoro lib. XIV.* relatum est. Præterea cognovit, se, nisi equitatum haberet, barbaris imparem futurum; idcirco equitatum sibi esse comparandum existimavit. *Xenophon. 'ΕΛΛ. lib. III. Lambin.*

Officinis armorum institutis] In urbe nempe valida atque opificibus abundante. *Tacit. Hist. II. 82. 'Destinantur validæ civitates exercendis armorum officinis.'* Cæsar *Civil. lib. I. 34. 'Armorum officinas in urbe instituerant.'* *Hirtius de bello Alexandrino cap. 2. 'Nec minus in urbe maximæ armorum erant institutæ officinæ.'* Alioqui proportionem quædam civitatibus arma imperata in magnis bellorum apparatibus, Cæsar de *Bello Gall. lib. VII. 4. 'Vercingetorix armorum quantum quæque civitas domi, quodque ante tempus efficiat, constituit.'* *Gebh.*

Magna industria bellum apparavit]

Equos cum sessoribus eo bello extorsit ditioribus, qui vacationem militum impetrabant misso vicario milita. Auctor Plutarchus in Vita et Apophthegmatis Lacon. *Schoff.*

Bellum apparavit] In Hannib. 'cum in apparando acerrime esset occupatus.' In Eumene: 'Apparatus Antigoni.' In Alcib. 'id cum appararetur.' Justin. lib. vi. 'magnus igitur amborum apparatus belli.' Oros. ii. 6. 'in ipso apparatu concidit.' *Savaro.*

Insignius ornarentur] Reprehendunt hoc alii belli periti, 'cum victoria non armorum decore, sed ferri virtute quaeratur.' Alexander M. apud Justin. lib. xi. 13. Neque hoc sine morau, quod Charidemus Atheniensis ad Darium de ipsius copiis: 'Nitet,' inquit, 'purpura, aurumque fulget armis et opulentia.' Curt. lib. iii. 6. Et plerumque imbelles adornatis pictisque armis inclusi sunt. Idem ibid. cap. 36. 'Illyrios vero et Thracas rapto vivere assuetos, aciem hostium auro purpuraque fulgentem intueri jubet, prædam non arma gestantem: irent et imbellibus fœminis aurum viri eriperent.' Pharasmanes apud Tacit. Ann. vi. 34. 'Simul horridam suorum aciem, picta auro Medorum agmina, hinc viros, inde prædam ostendere.' Alexander apud Justin. lib. xi. 13. 'Hortatur spernant illam aciem auro et argento fulgentem, in qua plus prædæ quam periculi sit.' Tacit. Agric. cap. 32. 'Ne terreat vanus adspectus et auri fulgor atque argenti, quod neque tegit neque vulnerat.' Liv. lib. x. 39. 'Non enim cristas vulnera facere, et per picta atque aurata scuta transire Romana pila.' Sed frivolum est putare, auro atque argento adornata ab Agesilao arma; ferro fulgor atque terror fuerunt addita, quibus mentes simul visusque perstringerentur hostium. Ονοςανδερ ἐσπαγγμέναι γὰρ αἰχμαλ, καὶ λαμπρὰ ξίφη, καὶ πρὸς ἄλληλα παραμαρ-

μαρπτοντα πρὸς ἀνταρτίαν ἦσαν δευτὴρ δὲ στρατὸν πολέμου ἀντιπάρει. Præter ista fulgentia atque nitida arma militi alacritatem addunt et fiduciam augent: rubigine vero ac sita squalentia animos deiciunt. Alexander apud Curt. lib. x. 2. 'Ligneæ enim vasa desiderant et ex cratibus scuta rubiginemque gladiatorum. Hoc cultu nitentes vos accepi.' Porro auri atque argenti in armis fulgorem non semper apud imbelles conspici documento est Julius Cæsar, de quo Sueton. cap. 67. 'Jactare solitis milites suos etiam unguentatos bene pugnare posse. Habebatque tam cultos, ut argento et auro politis armis ornaret: simul et ad speciem, et quo tenaciores eorum in prælio essent, metu damni.' Quæ verba vertit Polyæn. lib. viii. Καὶ οὖν τοῖς στρατιώταις παραγγέλλειν δεῖτα ἔχειν ἀργύρου καὶ χρυσῷ πεποικιλμένα· μέγιστα μὲν κόσμον χεῖρων, οὐχ ἥκιστα δὲ θῆκος καὶ οἱ στρατιώταις τὰ πολέμια περιμάχοντα ἡγοῦντο. Nec non Samnites, quibus ignaviam mollietive ne ipse Romanus objecerit, aureis atque argenteis armis se hosti obtulerunt. Flor. lib. i. 16. 'Pro hac urbe, regionibus Populus Romanus Samnites invasit, gentem, si opulentiam quaeras, aureis et argenteis armis, discolori veste usque ad ambitum armatam.' Concludendum igitur cum Floro: 'Tales esse milites, qualis sit Imperator;' sive pictis atque adornatis, sive torvis ferro atque ære fulgentibus armis utantur, lib. ii. 18. *Gebhard.*

Premia proposuit] Peltastis quoque et sagittariis. Xenophon lib. iii. De hippodromis, jaculatoribus, et aliis exercitationum generibus fuse Xenophon eodem libro.

Et exercitatusissimum haberet exercitum] Sidonius Epist. lib. iii. 3. 'exercitum exercitatusissimum stupor obruit.' *Savaro.*

Huc quum tempus esset visum] Amplissimus Freinshemius olim legem

dum censuit: *Hinc cum tempus esset visum.* Boecler.

Quum ille Sardeis se iturum dixisset] Polyænus lib. II. Strateg. in Agesilao Com. 9. Ἀγησίλαος ἐπὶ Σάρδεϊς ἐλθόντων καθήμενος λογοποιῶν, ὥς ἐξαπατῶν Τις-σαφέρην. Cur autem potissimum sese in Cariam irruptionem moliri sparsisset, causas addidit Frontin. Scriptor prudentissimus et elegantissimus lib. I. 8. exempl. 12. 'Agesilaus Lacedæmonius, cum inferret bellum Tisapherni, Cariam se petere simulavit: quasi aptius locis montuosis, adversus hostem equitatu prævalentem pugnaturus. Per hanc consilii ostentationem, avvocato in Cariam Tisapherne, ipse Lydiam, ubi caput hostium regni erat, irrupit, oppressisque, qui illic agebant, pecunia regia potitus est.' Gebhard.

Eandem Cariam] Quam antea tutatus fuerat. Xenoph. Plut.

Sero suis præsidio profectus] Quarto die postquam Agesilaus jam Lydiam ingressus ac populatus erat, ut tradit Xenophon iisdem locis. Lambin.

Magna erat præda potitus] Xenophon: Πολλὰ τὰ ἐπιτήδεια τῇ στρατιῇ εἶχε, aliter παρέχε. Hoc tantum, id est, multas res exercitui necessarias paravit. Idem.

Hostes equitatu superare] Superiores esse, prævalere, ut loquitur Frontinus. Infra Hannib. 'Superabatur navium multitudine, dolo erat pugnandum.' Cæsar Comm. lib. VII. 65. 'Cæsar quod hostes equitatu superiores esse intelligebat.' Græcis est ἱπποκράτειν. Diodor. lib. XVIII. Ἀντίπατρος, inquit, κρίνας ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡσυχίαν ἔχειν, καὶ θεωρῶν τοὺς πολεμικοὺς ἱπποκρατοῦντας, τὴν μὲν διὰ τῶν ἄλων προσχώρησιν ἀπέγνω. Gebh.

Nunquam in campo sui fecit potentatem] Ubi equitatus solum utilis, et fugientibus omne præcidit effugium, ac facile ordines peditum rumpit. Myronides Atheniensis, Ὁρᾶτε, ἔφη, τὸ πεδὸν ὥς ἐν πεδίῳ τοσούτῃ πολεμίων

ἱπποὺς ἔχόντων, εἰ μὲν φερόμεν, ἀνέγκη διακόντων ἱππέων ἀλῶναι. apud Polyænu. lib. I. Quæ congruunt cum Orontis strategemate lib. VII. Πρῶτον μὲν δὲ προσέταξε τοῖς Ἕλλησιν ἐπιστραφεῖναι, καὶ ἰδεῖν τὸ πεδὸν ἥλικον, ἐμφανίζων, ὥς οὐκ ἔν τις τὴν τάξιν λόσας τοὺς ἱππέας διαφύγοι. Gebhard. Confixit tamen ad Mæandrum Agesilaus, quod videbat nondum peditatum hostium adesse: ut cum hostes, præmissi ab Agesilao equitatus, interea dum pedestres copias instruit ac disponit, impetum satis fortiter exceperant, reliquo jam exercitu producto illi statim terga dederunt, et eorum alii in Mæandrum se præcipites egerunt, alii in fuga spem salutis posuerunt. Agesilaus autem castris hostium potitus est, et plusquam septuaginta talenta prædæ nactus est, et camelos tum primum barbarorum cepit, quos in Græciam abegit. Lambin.

CAP. 4. Hic cum animo] Fortassis legendum, *in animo*; quomodo Tarentius Adelphi. I. 1. 5. 'in animo cogitare;' et mox vs. 15. 'in anime instituere' dixit.

Nuntius ei domo venit] Epicydidas. Xenoph. Ἑλλ. lib. IV. Plut. Ἀγησίλ. Meminit etiam Diod. Siculus lib. XIV. sed nuntii nomen cum Cornelio reticet. Keuchen.

Ephorum jussu] Alii libri *missu*. Nam illi *jussu* substituerunt, qui de ejus integritate dubitarunt. Gebh.

Athenienses et Boeotios indicisse Lacedæmoniis] Snaus et auctoritate Cononis, per Oratores Græciæ Persico auro corruptos, ad id adductos. Polyænus in Conone Com. lib. I. 3. Κόνων φαρμαβάζει συμμαχῶν, Ἀγησίλαον τὴν Ἀσίαν πορθούντος, ἔπεισε Πέρσῃ χρυσίον πέμψαι τοῖς δημαγωγοῖς τῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος. Vide sequentia. Gebh. Justin. lib. VI. 4. 'Primi Thebani, auxiliantibus Atheniensibus, bellum Lacedæmoniis intulere.'

In Comitio] In loco, ubi comitia peragebantur. Livius lib. XL. 29.

‘Id Scriba non accepit: libri in comitio, igne a victimariis facto, in conspectu populi cremati sunt.’ Tacit. XIII. 58. ‘Ruminalis arbor in comitio.’ Utitur aliquoties Cicero pro Sextio, in Verrem. Xenoph. reddit *ἐπορείων*. Gebhard. Pro quo corrupte alii *φορείων*. Idem tradit, ad ipsum missam fuisse scytalen, quam semper in revocandis Imperatoribus suis adhibebant Lacedæmonii. Vide quæ supra ad Pausaniam notata sunt. *Keuchen*.

Cujus exemplum utinam imperatores nostri] Hæc perspicue in Caium Julium Cæsarem dicuntur, qui invito Senatu et contra leges exercitum retinuit. Unde natum est bellum civile inter eum et Pompeium. *Lambinus. Magius*.

Tantaque usus est celeritate] Imitatio aperta istius Xenophontis: *Διαβὰς δὲ τῶν Ἑλλήσποντον, ἐπορεύετο διὰ τῶν αὐτῶν ὁδῶν, ὥστε ὁ Πέρσης τῷ παμπλήθει στόλῳ, καὶ ἦν ἐπαινοῖαν ὁδὸν ὁ βάρβαρος ἐποίησεν, ταύτην μείον ἢ ἐν μέρει κατήρυσεν ὁ Ἀγγολίλαος*.

Anno vertente] Id est, anni spatio. *Annus vero vertens* magnam annum Ciceroni significat, de quo nos non pauca lib. III. 16. de Mundi exustione et die Judicii. *Mag. Juvenalis*: ‘Et cum se verterit annus.’ *Anno vertente consecrat*] Sic rectum fuit in membranis et plerisque editis. Perperam igitur et inconcinne posteriores *διόρθωται* non sine specie *ἀπαιδεύσις* receptam hactenus optimam scripturam, *anno vertente* mutandam censent in *anno inverso*. Ut sit *annus inversus* quod *vertens*, vel *annus tempus*, ut loquitur auctor in Themist. spatium scilicet annum, quo peractum iter et finitum, *ἐπινολία ὁδός*. Quod male dixeris doctorum iudicio, qui accuratius distinxere inter *annum vertentem* et *inversum*. Nam *annus vertens* est annus magnus Ciceroni, *ἐπινολία περιλάμβανος*, non quidem qui

vertit, sed qui *vertitur*; *παραγυῖς*, ut ‘annus volvens’ dicebant Romani Græc. exemplo. *Inversus* vero est annus brumalis, quem vocant *περιτροπῆαν*. Nam *τροπῆα* a Græcis *versurae* et *reversiones* solis vocantur, a Latinis *bruma* et *solstitium*. Quod male huic argumento attribueris. *Keuchentius*.

Cæterique eorum socii] Argivi, Corinthii, Æniantæ, Eubœenses, et utriusque Locri. Xenoph. *Ἑλλ. lib. IV*.

Apud Coroneam] Bœotiz urbem. Emendandus Plutarchus, in quo mendose legitur, *πρὸ τῇ Χαϊρώνειαν*, pro *Κορώνειαν*. Justinus Agesilaum supervenisse pugnae tradit, non ab initio interfuisse; quod contra omnium historiam. Incidit in Olympiad. xcvi. ann. 2. *Keuchen*.

In templum Minervæ] Cognomento *Itonia*, ut docet Pausanias Laconicis. Sic enim ille hac de re loquens: ‘Ὡς δὲ ἐπράποντο οἱ Βοιωτοί, καταφεύγουσιν ἄνδρες ἐξ αὐτῶν ἐς ἱερὸν Ἀθηνᾶς, ἐπικλησὼν Ἴτωνίαν. *Lambin*.

Et si aliquot vulnera acceperat] Præclior moderatio est in victos, quo victor gravioribus injuriis et damnis est affectus. Laudatur eo nomine a Trogo apud Jus. m. vii. 6. Philippus ‘Cum Methonam urbem oppugnaret, in prætereuntem de muris sagitta jacta dextrum oculum regis effodit: quo vulnere nec segnior in bellum, nec iracundior adversus hostes factus est: adeo ut, interjectis diebus, pacem deprecantibus dederit; nec moderatus tandem, verum etiam mitis adversus victos fuerit.’ Alioqui victoria mitis vel cruenta est, prout minora vel atrociora in ea elaboranda pericula fuerunt subeunda. Justin. lib. I. 7. ‘Sed quanto bellum minoris periculi, tanto et mitior victoria fuit.’ Florus lib. II. 8. ‘Antiocho victo et supplici pacem atque partem regni dari placuit, eo libentius, quod tam facile cessisset.’ Curt. lib. IV.

67. 'Ira quoque accensus, quod duo in obsidione urbis ejus vulnera acceperat.' Vide reliqua. Cæsar Civil. lib. II. 13. 'Cæsar per literas Trebonio magnopere mandaverat, ne per vim opidum expugnari pateretur; ne gravius permoti milites et defectionis odio, et contemptione sui, et diutino labore omnes puberes interficerent.' Tacit. Ann. lib. IV. 'Infensus miles memoria laborum, et adversum eludentes optatæ toties pugna, se quique ultione et sanguine explebant.' Gebh.

Tamen antetulit iræ religionem] Cum de omni humana opē desperabatur, a victis confugiebatur ad Deorum templa atque aras, ut eorum veneratione ac majestate motus Victor impetum iracundiæ frangeret, victique crudelitati subtraherentur. Et cum sanctitas morum Deique timor inter mortales adhuc vigerent, quamvis vi urbem ingressus Victor repugnantes omnes juberet trucidari, tamen illis parci præcepit, qui ad Deorum templa confugissent. Curt. lib. IV. 40. 'Alexander, exceptis qui in templa confugerant, omnes interfici, ignemque tectis injici jubet.' Victis autem nulla alia de caussa, qui in Deorum templa confugerant, parciuit fuit, nisi respectu et reverentia erga Deos. Diodor. lib. XIII. ὅτε τῶν λαῶν, ἐνέκα τοῦ μὴδὲν ἀσεβεῖν εἰς τὰ δαιμόνια, διασωζόντων τοὺς εἰς τὰ ἱερὰ καταφευγόντας. Tacit. Ann. lib. III. 61. 'Mox Liberum Patrem bello victorem supplicibus Amazonum, quæ aram insecderant, ignovisse.' Idem.

Omnia simulacra, arasque conservavit] Consecravit non recte Longolius. Confer cum his quæ de Agesilao M. Tullius ad Luceium commemorat Epist. V. 12. nullam sui imaginem neque fictam neque pictam poni voluisse. Schott.

CAP. 5. *Corinthium est appellatum*] Κορινθιακὸς πόλεμος, Pausaniæ, Diodoro, et aliis. Notavitque ad Justini

lib. VI. 5. incomparabilis Bongarsius. Initium ejus cœpit Olymp. xcvi. ann. 1. Keuchen.

Decem millia hostium] Sic Xenophon in Agesilao, et Plutarchus in Apophth. Reg. et in Agesilao. Lamb.

Tantum est ab insolentia gloria] Minime insolenter de tanta victoria gloriatus est: cum alioqui victoria inflat animum Ducis, ut supra in Pausania et Lysandro adnotabamus. Tacit. Hist. lib. IV. 68. 'Civilis et Classicus rebus secundis sublati.' Aurel. Victor Cæsarib. c. 39. 'Quo prosperiore cedente metu ne hujusmodi ingenium magis ac magis victoria insoleresceret.' Ergo elationem animi comitatur quoque gloriatio. Cæsar de Bell. Gall. lib. I. 14. 'Quod sua victoria tam insolenter gloriaretur.' Modestæ in successibus habet socios Agesilans et alios. De Philippo Justin. lib. IX. 4. 'Hujus victoriæ callide dissimulata lætitia est. Denique non solita sacra Philippus illa die fecit, non in convivio risit; non ludos inter epulas adhibuit; non coronas aut unguenta sumpsit; et quantum in illo fuit, ita vicit, ut victorem nemo sentiret.' De Timolonte Nepos: 'Nihil unquam neque insolens neque gloriosum ex ore ejus exiit.' De Annibale Plutarch. in Marcello: ὅτε φωνῇ ἀφῆκεν ὑπερήφανον, ὅτε ἀπ' ὕψους τὸ χαῖρον. Compositum mentis ac vultus Agesilai habitum ita describit Xenophon: οὐκ ἀρσώδεις φάκερς ἐγένετο. Plutarch. οὐκ ἄρσῃ περχαῖς οὐδὲ ἐπημένους. 'Gloria' pro gloriatio. P. Syrus: 'Cito ignominia fit superbi gloria.' Tacit. Ann. lib. I. 8. 'Plerique invidi sibi, sed jactantia gloriæque ad posteros.' Hæc prolixius deduxi, ut affligerem correctionem Lambini *insolenti gloria* suspicantis legendum. Gebh.

Commiseratus sit fortunam Græciæ] Scipio quoque non insultasse, sed ilacrymasse fertur excidio Carthaginis, quum jassu populi Rom. eam ex-

acinderet. Generosum pectus non offerum, non insolens, sed in omni fortuna incerta rerum humanarum cogitans, 'Dolet quoties cogitur esse ferox.' *Locc.*

Vitio adversariorum] Callida amolito a se culpæ et damni communi Patriæ illati. Nam, si Diodoro credimus, extitit Agesilaus *φύσει δραονικὸς καὶ φιλοδράκμος*. Quare ne videatur impie ac scelerate iisdem sacris, linguæ commercio, cohærentes bello obtrivisse, illis versute culpam imputat. Unus est hoc colore quoque supra Alcibiades. *Idem.*

Supplicium Persas] Similis querela Lacani lib. 1. 'Cumque superba foret Babylon spolianda tropæis Ausoniis, umbræque erraret Crassus inulta, Bella geri placuit nullos habitura triumphos? Hen quantum potuit terræ pelagique parari Hoc, quem civiles hauserunt, sanguine, dextræ!' &c. Quæ ex Agesilai dicto sumpta esse, vir maximus in Not. ad eum locum observat.

Nam sibi, inquit] Præclare hoc, sed paullo aliter, Xenophon eodem loco.

Nosmetipsi nos expugnaverimus] Invicem attriti sine negotio illorum dominationi patebimus. Nam dum uterque in alterum vindictæ cupiditate et odii rancore fertur atque intentus est, nihilque præterea aut metuit aut cogitat; sic externis hostibus per se ipsos ad interitum ac perniciem suam viam sternunt ac pandunt. Justinus lib. xvi. 4. 'Clearchus exilio facinorosior redditus, et dissensionem populi occasionem invadendæ tyrannidis existimans.' Probe P. Syrus: 'Ibi semper est victoria, ubi concordia est.' Et Græcus: 'Ἡ δὲ μὲν οὖν μάχῃ δὴ πᾶντας τοὺς βαρβάρους ἐνίκησεν.' Tacit. de German. Morib. cap. 37. 'Inde otium, donec occasione discordiæ nostræ et civilium armorum, expugnatis legionum hibernis, et Gallias affectavere.' P. Syrus: 'Seditio civium hostium est occasio.' Sallustius Oratione 2. ad C. Cæsarem de

Rep. Ordinanda: 'Quæ tempestate urbi Romanæ fatum excidii adventarit, cives cum civibus manus conserturos; ita defessos et exsangues regi aut nationi prædæ futuros.' Pacuvius Hermione: 'quantas hæc discorditas Clades importet familiæ.' Gebhard.

CAP. 6. *Apud Leuctra*] Vide Epaminondæ Vitam. Longol. Accidit illa calamitas Olympiad. cii. ann. 2. Sed observandum, in Epaminonda *apud Leuctram* dici, pro *Leuctra*. Quæ generum et numerorum Enallage in nominibus urbium a veteribus frequentata. Sic τὰ *Ἱεροσόλυμα*, et *Hierosolymam*; et *Hierosolymas* dicebant; ut *Leuctra*, *Leuctram*, *Leuctras*. Atque ita in cæteris. Keuchen.

Ut si de exitu divinarer] *Ἐξοῦς θεῶν τῶν χρησίων εἰρηκέναι*, inquit Diodorus. Boeckler.

Essetque sine muris oppidum] Ex præcepto Lyncurgi. Keuchen. Viri enim Lacedæmone fortitudine sua pro mœnibus erant. Seneca Rhetor Suasor. 11. ut nos quidem emendabamus: 'Non est Sparta lapidibus circumdata. Ubi viros habet, ibi muros non habet.' Et mox: 'Muri nostri arma sunt.' Schottus. Olim Græci urbes sine muris habuerunt, ut Thucydides in Proœmio scriptum reliquit. Spartam nullis fuisse septam mœnibus, testantur Plato Dialogo vi. de Legibus, Plutarchus in Lysandro, in Apophth. et instit. Lacon. atque alii. Ovidius Spartam *immunitam* vocavit; sic enim ait Metam. x. 'Cum Dens Eurotam, immunitamque frequentat Sparten.' Sed Livius lib. iv. v. et viii. Decadis quartæ, Spartam muris fuisse circumdatam demonstrat. Et lib. ix. ait, urbem hanc dccc. annorum spatio nulla habuisse mœnia. Quando primum Spartani armis diffusi, urbem murorum præsidio clauserint, docet Justinus lib. xiv. 5. Livius lib. 4. Decad. iv. Tyrannos, ait, Spartæ muros, cum prius nulli fuissent, planis apertisque locis construx-

isse; altiora vero ac difficiliora loca armatorum fuisse prædiis firmata. *Magius.*

Locum extra urbem editum] Polyænus vocat *Λέφον* *Ιερὸν Ἀρτέμιδος Ὀρβίαν* *ἔγγυς Πιτάνης*, Strateg. lib. II. Plutarchus *ἐπερὴ καὶ δυσεξέλκτον τόπον*.

Simulata laudatione recuperavit] De persona rarius. Supra tamen Pelopida: 'Hunc Epaminondas recuperavit bello.' Cæsar de Bell. Gall. lib. III. 8. 'quod per eos suos se obsides, quos Crasso dedissent, recuperaturos existimabant.' Frontin. lib. I. 8. 'Bello Punico quædam civitates, quæ a Romanis deficere ad Pænos destinaverant, cum obsides dedissent quos recipere antequam desciscerent studebant, simulaverunt seditionem inter finitimos ortam, quam Romanorum legati dirimere deberent, missosque eos velut contraria pignora retinuerunt, nec ante reddiderunt, quam ipsi recuperarent suos.' Tacit. Ann. IV. 73. 'acri pugna hoste pulso recipiunt cohortes alasque fessas vulneribus.' Val. Max. lib. V. 2. 5. Q. Terentius Culeo Africani 'superioris currum triumphantis, quia captus a Carthaginensibus ab eo fuerat recuperatus, pileum capite gerebat, secutus est.' *Gebh.*

CAP. 7. *Se nunquam refecerunt*] Translatum ab iis, qui a deliquio aut gravi morbo se recolligunt. Ovid. 'vix me grandævus Acestes, Vix mater gelida mœsta refecit aqua.' Infra Hamilcare: 'Si paullulum modo res essent refectæ.' Tacit. Ann. XI. 17. 'Rursus Longobardorum opibus refectus per læta per adversa res Chersucas afflictabat.' Sallust. 'Quo et cæterorum animos reficeret.' Timotheonte: 'Cum Siciliam recreare constitisset.' *Idem.*

Ille omnibus, qui a Rege defecerant] Meminit istius rei Xenophon in Agesilao.

Cum maxima munera ei ab Regibus] Tacho imprimis et Mausolo. Xenoph. ibidem.

Nihil de victu, nihil de vestitu. Lacorum mutavit] Plutarchus apophth. Lacon. *Ὅθεν τῶν περὶ τὸν βίον καὶ τὴν διαίταν διὰ τὰς τοσαύτας εὐτυχίας καὶ νίκας ἥλλαξεν οἰκαὶ ἐπανεθάρσυν.* *Lamb.*

Eurysithenes] Aristodemi filius, Proclis frater: de quo supra hac eadem vita in principio. *Idem.*

Sic enim erat instructa] De frugalitate Agesilai in victu cultuque corporis, multa Plutarchus in vita. *Schott.*

CAP. 8. *Sic maleficam nactus est in corpore*] Quam heic Nepos naturam vocat 'maleficam,' Ovidius non invennstius 'difficilem' dixit, Epist. Sapphus: 'Si mihi difficilis formam natura negavit, ingenio formæ damna rependo meæ.' *Gebh.* Ultraj. editio: *In corpore fingendo. Nam et statura fuit humili et corpore exiguo: qui autem virtutes, &c. omissis quæ interjecta sunt. Scriptus liber et Savaro: In corpore exiguo et claudus altero pede.* *Schott.*

Exiguus] Athen. lib. XIV. ex Theopompo. *Savaro.*

Et claudus altero pede] *Ἰσρίπες*, *Lambin.* Justinus lib. VI. 2. 'Erat enim pede claudus.' Vide Plutarch. *Savaro.* De Oraculi responso Pausanias in Laconicis et alii.

Quum annorum octoginta] Xenophon in Agesilao: 'Ἐγγόνοι ἐτὴ ἀμφὶ τὰ ὀγδοήκοντα, id est, natus erat annos circiter octoginta. Plutarchus autem, *ὡς ὀγδοήκοντα γηγενὲς ἐτὴ*, id est, supra octoginta annos natus erat. *Lamb.*

Subsidio Thaco in Ægyptum ivisset] *Nectenabo* ait Polyænus in Agesilao, lib. II. Comm. 22. *Gebh.* Hic rex *Hercynio* fuisse videtur. Lege Justinum lib. VI. *Magius.* Sed hoc Agesilai inceptum et factum, scribit Plutarchus fuisse a plerisque improbatum et reprehensum. *Lambin.*

Et in acta cum suis accubisset] Id est, in littore. Virgil. *Æneid.* lib. V. 'At procul in sola secretæ Troades acta Anchisen fiebant.' Græci enim *littus ἀκτὴν* vocant. Plutarchus ait, 'in herba circa littus.' *Mag.*

Ut terra tecta esset stramentis] Hoc cum Gallis et Germanis Lacedæmonii habent commune. Athenæus: Κελτοὶ τὰς χοὰς προτίθενται χόρτον υποβάλλοντες, καὶ ἐπὶ τραπέζων ἐυλάνων μικρὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐκπρίνουν. Gebhard.

Neque huc amplius quam pellis esset injecta] More scilicet rustico, et priscorum, quibus id genus strata et cubilia erant, stramentis et pellibus parata, et de quibus nos affatim lib. II. 16. *Miscellaneous. Mag.* Simile quid de Tuberone Stoico narrat Cicero Orat. pro Murræna.

Hominis non beatissimi] Vetust. Codex noster homines non beatissimos. Sed nihil interest. Schott.

Præter vitulina] Plutarchus: 'Muneribus allatis adductisque, farinam, vitulos, anseres accepit: bellaria, unguenta repellebat.' Idem Plutarch. in apophth. Lacon. hoc factum dicit apud Thasios, cum per eorum agrum cum exercitu iter faceret Agesilaus. De muneribus a Thasiis Agesilao missis, legere ne pigeat quæ ex Theopompo retulit Athenæus lib. XIV. 29. *Mag.*

Coronas] Quæ fiebant ex gramine quodam non magni pretii, quod βύβλον Græci vocant, unde charta conficiebatur: et taleis coronas non rejecisse dicitur Agesilaus, ut refert Plutarchus ex Theophrasto. *Lambin.* Refert Athenæus lib. XV. 6. ex Theopompo, Ægyptios Agesilao in Ægyptum proficiscenti, inter alia munera 'papyrum coronariam' misisse. Plin. lib. XIII. 11. papyri florem ad Deos coronandos usui fuisse dicit. Idem lib. XXI. 2. Ægyptiarum coronarum mentionem facit. *Mag.* Sed coronarum apud veteres in conviviis multus usus, et e rosas sutilium præcipue; postea luxuria invenit e nardi follo, et veste serica versicolori fuere, quas unguentis aspergebant pretiosissimis. *Salmas.* Legendus Carolus Passchalius in doctissimo opere Coronario.

Eum ignorantia bonarum rerum] 'A-

βελτερία vel ἀβελτερία. Nam et Græcia ἀβέλτερος explicatur, τὸ βέλτιον μὴ γινώσκων. Constat autem hoc vitium rusticitate, sinceritate judicii et sensuum; ἀγροικία, ἀκρισία, ἀνασθησία. *Boecler.*

Nectanebe] Sic legendum; non, ut habent exempla Veneta, *Nathabide*. Sic enim hunc appellant Plutarchus, Diodorus Siculus, Polyænus; nisi quod ἀδιαφύρτος *Nectanabus*, et *Nectanabis*, et *Nectanebis*; *Nεκτανεβάρς*, *Νεκταναβίς*, *Νεκτανεβίς* ab illis nominatur. Quod autem in Apophtheg. Lacon. *Νεκταβίον* scriptum est, erratum esse puto. Nectanebum supra commemoravit et Probus in Chabria princip. *Lambin.*

Ducentis viginti talentis] Plutarchus, ducentis ac triginta argenti talentis donatum fuisse Agesilaum dicit. In Apophth. vero Lacon. 'ingenti vi pecuniæ.' *Mag.*

In portum, qui Menelai vocatur] Plutarch. καὶ παρὰ τὴν Λιβύην χωρίον ἑρημον κομισθεὶς δὲ καλοῦσι Μενέλιδον λιμένα. De quo vide Strabonem lib. I.

Jacens inter Cyrenas] Alii Codices perperam, *Grenas*. Lege *Cyrenas*. Intelligit enim Nepos Libyam Cyrenaicam, πόλιν Λιβύης. Latini *Cyrenas* dicunt. Κυρήνη, Κυρήνας apud Græcos. *Keuchen.*

In morbum implicitus decessit] Diodorus lib. XV. Ἐκτανίων δὲ εἰς τὴν πατρίδα διὰ Κυρήνης, ἐτελεύτησεν. Olympiad. CIV. ann. 4. Ætat. LXXXIV. Imperii XII. Vide Plutarchum.

Quod mel non habebant] Sic Plutarchus. Sed negat tamen Diodorus, et Agesilai cadaver in melle Spartam deportatum tradit, ac sepultura regia ceterisque honoribus decoratum. *Lamb.* Melle enim cadavera, quæ servari vellent, condiebant: ut hic Plutarchus et C. Blinius lib. XXII. 24. auctor est. Varro περὶ τὰφῆς apud Nonium: 'Heraclides Ponticus plus sapit, qui præcepit, ut cumburerent, quam Democritus, qui, ut melle ser-

varent.' Cera vero circumlinere Persarum fuisse refert Herodotus lib. i. et Cicero Tuscul. i. Plura qui de funeralibus scripserunt, in his Pet. Bellonius ac P. Victorius. Var. lib. x. 6. Joan. Kirchmannus lib. i. 8. Schott.

Atque ita domum retulerunt] Legibus enim adstricti, Reges suos Lacedæmonii domum etiam mortuos reducere cogebantur, cæteros duces non cogebantur. *Longolius*. Vide Turnebum lib. xxvi. 33. et bis infra in Eumene.

XVIII. EUMENES.

CAP. 1. *Eumenes, Cardianus*] Male alii *Sardinianus*. Frontin. lib. rv. 7. 'Eumenes Cardianus ex successoribus Alexandri Magni.' Auctor Scholiorum in Aristophanis Aves: Καρδία πόλις Θερμας, ἥς οἱ πολλοὶ Καρδιανολ. Gebhard. Ab alia, Cardiopolis: post Lysimachia dicta: Alexander Myndias hanc civitatem in Eumenis gratiam immunem a tributis Philippum fecisse scribit. *Longol.* De Eumene Diod. xvii. et xviii. Plutarch. Front. rv. 7. infr. in Hannibale. Sazar. Justin. xiii. et xiv. Est et apud Curtium et Arrianum viri mentio.

Non ille quidem major] Sic Membranz Schotti; sic et Magius et Savaro. Lambinus *fuisse* adiecit, ut ante Longolius *evasisset*; male: exaudiri enim facile potest. Schott.

Quod magnos homines virtute metimur, non fortuna] Probo hanc scripturam magis quam illam ex Officina Correctorum, *Quod magnos homines virtute metiuntur non fortuna prudentes*; nimirum quod non capiunt, e vestigio pervertunt. Sic paullo ante legito: *Non ille quidem major, sed multo illustrior atque etiam honoratior: deleta rō fuisse*, ad sustinendam sententiam a correctoribus insulto. Gebhard.

Quibus Macedones florent] Propter Philippum Amyntæ filium et Alexandrum Magnum, qui res omnium Ma-

cedonum maximas gesserunt. Lamb. Vide Justinum lib. xxxiii. 2.

Domestico summo genere] Duris Samius ex aurigatione patrem ejus victum sibi quesivisse refert. *Longol.*

Calliditate] Itaque Plutarch. eam *πρωτόγονον* dicit fuisse. Lambin.

Hic peradolescentulus] Annorum fere trium et viginti, ut infra ait: 'Cum ab anno vicesimo, ut supra ostendimus,' &c. Schottus. Etsi vero P. Manutius in M. Tullii Epist. ad Fam. ii. 1. docuerit adolescentes ac juvenes ea tempestate dietos ad annum etiam tricesimum, ægre tamen adduci possum ut credam duplici *δικοποσάρον* tot annos designari, licet contendat contra Lambinum Titius Contr. lib. v. 17. Schottus.

Ad amicitiam accessit Philippi] Quam tenuit annos septem. Philippo mortuo eodem gradu fuit apud Alexandrum annos tredecim, infra. Ait Plutarchus, Philippum, cum per otium Cardiz Eumenem strenue inter reliquos pueros decertare luctarique conspexisset, pueri prudentia et fortitudine delectatum, eam sibi desumisse. Verum alios probabilius dicere, Eumenem hospitii et amicitiz paternæ causa a Philippo ad altiora provectum. Mag.

Scriba loco] Plutarchus ἀρχιγραμμάτης, id sonat, scribarum principem et

praefectum, cum quo Rex omnia etiam gravissima negotia communicabat, fuisse prodit: tales hodie Cancellarios vocant. *Longol.* Arrianus lib. v. γραμματῆς appellat simpliciter: Θάσας δὲ, ἑς νόμος αὐτῶ, τοὺς τελευτήσαντας, Ἐδμήν τὸν γραμματῆς ἐκπέμτει ἐς τὰς δύο πόλεις, τὰς συναφεστώσας τοῖς Σαγγάλοις, &c. *Lambin.* Qualis Amenides Darii apud Curtium lib. vii. 3. Mullinus Alexandri ap. eund. viii. 2. Erantque ex amicis Regis, ut tradit Arrianus. De quibus disertim Brissonius lib. i. et Casp. Barthius in Advers. lib. i. 1. Τὰ σcribe loco ab interprete potius, quam ab auctore profecta censeo. Quid enim aliud est ad *manum habere*, nisi *scribe loco*? Sic mox *revera*, et *ut sunt*, ejusdem significationis sunt, atque alterutrum abundare videtur.

Nam apud nos] Id ex Verrinis Ciceronis et Horatii sermonibus nemini non est notum. *Longol.*

Mercenarii scribe existimantur] Loquitur Nepos de ejusmodi scribis, qui hodie secretarii, in magnarum potestatum consiliis habentur (nam quod secretarius, quisvis mercenarius, scribe et servilis operæ minister appellari cupit, abusu vocis dandum, omnes scimus) ideo requirit ad hoc officium, 1. familiæ honestatem: 2. spectatam industriam, id est, ἐπιδειξιότητα ἐν ταῖς τῶν πράξεων ἐπιχειρήσεσι, promptitudinem exercitatum, qualis in rerum actu dextre tractando laudatur: 3. fidem. Dignitatem officii ostendit: 1. honorificentiae titulo: 2. gradu amicitiae regiae, quæ majorum rerum ministris scil. tribuitur: 3. intimæ familiaritatis cum rege consuetudine. Munus ipsum complectitur generali expressione. Scribe talis omnium consiliorum est particeps. *Boeclerus.* Apud Romanos liberti fere scribe, quia dominorum nomina induerant: sic M. Tullius Lauream fortasse Ciceronis libertus, de quo Epist. ad Fam. lib. v. 20. Plura de scribis in Verri-

Delph. et Var. Clas.

nis actionibus. De Notariis vero et tabellionibus Ausonius et Wouwerius in Polymathia et Johann. Brodæus Miscell. iv. 9. *Schottus.*

Illo interfecto] A Pausania. Vide infra De Regibus. Contigit illud Olympiad. cxii. ann. 1. Eumenes autem regulis tutor datur Olymp. cxv. ann. 1. *Chronolog.*

Præfuit etiam alteri equitum ala] Altera erat in Vet. Codice Gifanii et nostro ἀρχαῖκῶς, ut una pro uni Laetius dandi casu, ut ibidem docuit Gifanius. *Schott.*

Quæ hetarice appellabatur] Quasi *socialis*; id enim vox ἑταιρικὴ sonat. Longolius, *Eretrice* legit: sic dictam fortasse existimans, ab Eretria, Eubœæ insulæ oppido. Sed ego ejus lectionem, quod vetustis codicibus non asseratur, handquaquam approbaverim. *Magius.* Meminerunt ejus plurimi Græcorum, Diodorus lib. xviii. Arrianus lib. vi. de rebus gestis Alexandri, et Harpocratio in voce πῆλαρεπος. Atque ita vocabatur honoris causa ala equitum apud Macedones, ab amicitia et veluti sodalitate regia.

CAP. 2. *Alexandro Babylone mortuo*] Olympiad. cxiv. ann. 1. Vide infra De Regibus.

Cum regna singulis familiaribus dispartirentur] Lege Josephum Antiquit. lib. xii. 1. Auctorem historiæ Machabæorum lib. i. 1. Justinum, Orisium iii. Arrianum, Dexippum Atheniensem de rebus post Alexandrum in Photii bibliotheca pag. 115. et Arrianum ibid. pag. 123. et passim alios.

Cui Alexander moriens anulum suum dederat] Justinus lib. xii. 15. ‘Sexto die præclusa voce, exemptum digito anulum Perdicæ tradidit: quæ res gliscentem amicorum dissensionem sedavit.’ Consentit Lucianus in dialogo Diogenis et Alexandri; Dexippus apud Eusebium, Curtius, et reliqui. Ex hoc actu et aliis exemplis

Nep.

2 Q

observat Kirchmannus in Cancellario xv. 2. priscos principes sigilli sui custodes ipsos fuisse. Hereditatis autem transmissæ indicium id habitum, ex Val. Max. vii. 8. 5. 8. et 9. Casaubonus ad Suetonium Aug. 94. tradit, putatque id causæ fuisse, cur Tiberio morienti Caius anulum adimeret, apud Snetonium 73. Quod nec analogia privati juris caret, ut scilicet ita videretur totius patrimonii jus traditum, quomodo clavibus traditis mercium in horreis conditarum possessio tradita videtur. lib. XLIV. de contrah. empt. Ergo Alexandri exemplo Augustus undecimo consularu egrotans, Agrippæ anulum porrexit: apud Zonaram. Vide Kirchmann. de Annulis cap. 22. Apud Saracenos idem obtinuit: unde 'anulus Chalifatus' legitur apud Elmacin. II. 2. in cæde Alamini: idque signum esse principatus apud Agarenos, ait Constant. Porphyrog. de administr. Imp. cap. 21. Et hæc quidem est communi Scriptorum calculo tradita narratio. *Freinshemius*. Diodor. Siculus lib. XVII. πολλοῖς δὲ πόνοις καὶ δειναῖς ἀλγηδύσι συνχεθεὶς Ἀλέξανδρος, ἐπειδὴ τὸ ζῆν ἀπέγνω, περιελόμενος τὸν δακτύλιον, ἔδωκε περιδύκῃ. Simile de Antiocho testatur auctor hist. Machab. I. 6.

Eum regnum ei commendasse] Dicitur ea ἐμπόσει, qua morituri necessitudines suas, aliaque amicis commendare dicebantur. Vide Briss. Form. VII. Boeci. *Eum regnum ei commendasse*] Schottus e schedis commisisse vel commendasse. Sed vel cæco apparet alterum esse interpretamen alterius a scriba immissum dubitante utrum esset probius. Mihi placet commisisse loco τοῦ commendasse inferri. Gebhard.

Craterus] Quem φιλοβασιλεία cognominant Græci, sicut Hephæstionem φιλαλέανδρον. Utrumque Alexander plurimum amabat. Curtius lib. VI. 8. 'Erat Craterus regi carus in paucis,

et ideo Philotæ ob æmulationem dignitatis adversus.'

Antipater] Iolai filius. De quo præter alios Polyænus Strateg. lib. IV.

Mortuus erat Hephæstio] Ad Ecbatana. *Ælian*. Var. VII. 8. Febricitans. Curt. X. 4. Mortem eam prædixerat Pythagoras vates apud Appianum de bello civil. lib. II. Arrian. VII. 3. et Plutarch. cap. 124.

Plurimi fecerat] *Ælian*. Var. Hist. XII. 7. 'Alexander Achillis monumentum coronavit, Hephæstionem Patrocli: significans, se ita charum Alexandro esse, ut Patroclus fuisset Achilli.' Atque ob ejus mortem Alexander incredibili affectus dolore, multa, quæ regiam majestatem minime decerent, admisisse dicitur. Curt. Plat. Lucan. Senec. Miserum etiam medicum, tanquam in curando negligentior fuisset, suspendi jussit. Gebhard.

Hoc tempore data est Eumeni Cappadocia, sive potius dicta] Item Paphlagonia cum subjecto mari Pontico regione, Trapezuntem usque, ut ait Plutarchus. Justinus lib. XIII. Cappadociam cum Paphlagonia Eumeni datam fuisse scribit. Infra vero ipsi, præter provincias, quas acceperat, adjectas dicit, Paphlagoniam cum Caria, Lycia, et Phrygia. Quo in loco contextum corruptum esse suspicor, atque ideo in verbis posterioribus, pro Paphlagonia, *Lycæoniam* restituendam; quæ regio est in Asia minore prope Lyciam, ut Ptolemæus lib. II. scriptum reliquit, estque ex aliis satis notum. *Magius*.

Nam tum in hostium erat potestate] Neque enim suberat Macedonico imperio, quod Ariarathes rex tunc habebat. Longol. Plutarchus: Ἀριαράθης γὰρ αὐτῆς ἐβασίλευσεν. Lamb. Quo interfecto, ademptæ provinciæ Nicænor quidam præficitur. Postremo Seleucus obtinuit. Atribitor scripsisse potestatem, ut in Ciceron. Manilian. legit Agellius lib. I. 7. sic infr.

in Phocione. In vet. Codic. In *se-*
nectutem steterat. Schottus.

Primus Leonnatus] Eunī filius, Pel-
læus. Arrian. Ind. III. 12. Cui obti-
gerat Phrygia, quæ Hellespontum
attingit. Homo, ut eum Plutarchus
nominat, ἐμπλεκτος, καὶ φορῶς μεσὺς
ἀβεβαίου καὶ ὀξείας. Fuerat autem
unus ex Alexandri corporis custodi-
bus. *Lambinus*.

Macedoniam præoccupare destinave-
rat] Vide sis Plutarchum.

CAP. 3. *Interim constata sunt illa*
belle] His quæ postea narrantur, in-
gens lumen accendunt lib. XVIII. XIX.
et XX. quos Diodorus Siculus con-
scripsit de rebus post Alexandri mor-
tem gestis, ubi inter alia hanc postre-
mam Alexandri vocem commemorat
his verbis: Ὅτι μέγαν ἀγῶνα αὐτῷ ἐπι-
ράφιον συνίστησονται πάντες οἱ πρᾶττοντες
τῶν φίλων. Adde Arrianum, Dexip-
pum, Photum, Curtium x. 9. Justi-
num, et alios.

Omnesque concurrerunt] Et impi-
mis Craterus et Antipater, Græcia
subacta, belloque Lamiaco confecto:
et postea Antigonus. *Lambinus*.

Et parti Asiæ, quæ inter Taurum
montem jacet, atque Hellespontum] Bel-
lo contra Ptolemæum. Præfectus
tunc erat Eumenes istarum copia-
rum, quæ in Armenia erant et Cappa-
docia. Plutarchus aperte: Ὁ Περ-
δικκας αὐτὸς ἐπὶ Πτολεμαίων στρατεύων,
ἀπέδειξε τὸν Εὐμένην τῶν ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ
Καππαδοκίᾳ δυνάμεων αὐτοκράτορα στρα-
τηγόν. Armenia autem et Cappadocia
Tauri monti junguntur. Curtius lib.
VII. 3. 'Taurus secundæ magnitudi-
nis mons committitur Caucaso; a
Cappadocia se attollens Ciliciam
præterit, Armeniæque montibus jun-
gitur.' *Keuch*.

Europæis adversariis] Cratero et
Antipatro, et Pithoni et Arridæo,
Alexandri ex alia matre fratri; qui
postea Philippus dictus est. *Lambin*.

Summam imperii] Sic Mss. et Vett.

Accius: 'Natus virtute sceptrum
potiretur patriis.' Justin. I. 'duos et
quadraginta annos post Ninum regno
potita est.' Lib. XII. 'Qui postea
regnum Indorum potitus est.' Vide
Non. et Priscian. lib. XVIII. *Savaro*.

Adversus quos ducerentur] Duceban-
tur scilicet adversus Craterum et
Neoptolemum. Sed Eumenes ut suos
milites celaret de Neoptolemo, non
laborabat: hoc studebat, ut nesci-
rent se adversus Craterum duci.
Lambin.

Quam milites sui scirent] Miris hoc
Eumenis consilium laudibus effert
Plutarchus. Sed idem ante hoc
prælium aliud commemorat, in quo
Neoptolemus victus cum paucis equi-
tibus fugerit. Lege etiam Diodorum
lib. XVIII. Justin. XIII.

Deterior] Ultraj. *deteriore*: sed re-
tineo *deterior*, id est, inferior. *Schott*.

CAP. 4. *Qui secundum locum imperii*
tenebat] Nam sinistro cornu præerat.
Craterus autem dextro, summamque
exercitus administrabat. Diodorus
de utroque loquens, ait Neoptole-
mum Crateri jussu, sinistro cornu
præfuisse: Πάντων δὲ προθύμων γενο-
μένων, ἔτιξε τὴν δύναμιν, τοῦ μὲν δεξιῷ
κέρατος αὐτὸς ἡγούμενος, τοῦ δὲ ἐσπέρου
τὴν ἡγεμονίαν παραδούς τῷ Νεοπτολέμῳ,
lib. XVIII. Cæterum in Justin. lib.
XIII. 8. Crateros scribendum, ubi com-
muni mendo *Polyperchon*; ut bene
doctissimi Critici observarunt.

Qui quum inter se complexi] Hoc
Diodorus verbo Græco æque signifi-
canti expressit, συνεπλάκησαν ἀλλήλοις.
Lambinus. Justin. XIII. 8. 'Neoptole-
mus quoque cum Eumene congressus,
diu mutuis vulneribus acceptis col-
luctatus est; in summa victus occum-
bit.' Hanc monomachiam pulchre
depingit Plutarchus in vita Eumenis.
Lóngol. Estque hæc tertia conversio,
ut ibidem observat.

Inimica mente contendisse] Diod.
lib. XVIII. Συμπλεκόμενοι τοῖς σώμασι

καὶ παρ' αὐτοὺς διαβλέπει τρωμάτων ἀπεργάζεσθαι τοῖς θυμοῖς οὐκ ἔλπον. Gebh.

Quam alterum anima reliquerit] Neoptolemum. Qui post succisum poplite, altero genu nissus, altero debilis, valide adhuc Eumeni restitit. A quo tandem in collo vulneratus, cecidit, et exporrectus jacuit. Plut. Diod.

Aliquot plagis Eumenes vulneratur] Ἐτρυνε τὸν Ἀντίπαλον ἐς τε τὸν Βραχίονα, καὶ τοῦ μηροῦ πρὸς πληγαῖς. Diodorus.

Sed ac. host. instit.] Hostis Membranæ nostræ ac Gifan. pro hosteis, ut veteres scribebant. 'Instare' autem cum accus. dictum olim notat in Lueret. Gifaninus. Schott.

Funere] Noster scriptus munere, vitiose fortassis. Idem.

CAP. 5. Perdiccas apud flumen Nilum] Est veluti περιπαῖς Egypti, vix enim eam erat ingressus Perdiccas, cum per seditionem obtruncaretur. Longol. De miserabili transitu Nili, quo Perdiccæ exercitus interiit, videndus Diodorus, XVIII.

Interficietur] De cuius morte, dissidentes opiniones Diod. XVIII. 36. vide apud ipsum auctorem. Vide et Pansaniam Atticis, et Orosium III. 23. Bongars.

A Seleuco] Antiochi F. qui post Alexandri mortem in divisione imperii Syria ac Babylone potitus fuit: ut tradunt Cedrenus, Arrianus, Diodorus, et alii. Estque Philopator cognominatus ad aliorum differentiam. Nec obstat, quod Josepho sit Σαρπ, qui aliis Φιλοπάτωρ. Siquidem hæc elogia ab adulatoribus tam putida assentatione imponebantur, ut in contrariam partem plerumque sint accipienda. Keuchenius.

Et Antigono] Philippi regis notho; cui Asia minor per longum tempus fere paruit; cujusque ἐπίσκοπος et curator factus fuerat.

Ad Antipatrum deferitur] Diodorus narrat, antequam hoc factum sit, im-

peril summam et regum curationem Pitthoni et Arridæo sententia Ptolemæi et Macedonum delatam esse. Lambin.

Hic, qui deseruerant] 'Hic,' id est, apud flumen Nilum. Alii libri habent; Hi, qui deseruerant: quam lectionem minus probo. Dixisset enim potius: Ii, qui deseruerunt; vel, quod malim, deseruerant. Idem.

Capitis absentes damnantur] Quinquaginta cum Eumene, in quibus erat et Alcetas Perdiccæ frater. Diod.

Hac ille percussus plaga] Cave cum Lambino mutes in percussus. Nam 'percellere' est pervertere ac perturbare, καταλύειν. Cicero pro M. Marcello: 'Quos amissimus cives, eos Martis vis perculit, non ira victoriæ.' Gebhard.

Etsi non frangebant] Quod vult Nepos, intelligit quoque Siracides cap. 38. Ἡ λῶγη καρδίας κάμψαι λαχόν. Idem.

Multitudine circumventus est] Immo proditione Apollonidæ. Sic enim Diodorus: Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Ἀντίγονος διαπεμφόμενος πρὸς Ἀπολλωνίδην τινὰ τῶν ἱππέων ἀφηγούμενον παρ' Ἐδμήνου. Lambin. Vide sequentia. Circumitus Ultraject. Schott.

Et in castellum Phrygiæ, quod Nora appellatur] Sic legendum ex Plutarcho, quamquam et scriptum exemplar Horam habet. Longol. Noram enim Plutarchus in Cappadociæ ac Lycaoniæ confinibus esse dicit. Strabo lib. XII. juxta Taurum locat, et sua ætate Neroassum arcem hanc fuisse appellatam scripsit. Huc se recepit Eumenes cum quingentis equitibus, pedestribus vero ducentis, cum prius reliquos milites dimisisset: quod ad conserendam quidem manum perpaucos, ad occultandam autem fugam perniciosius intelligeret. Auctor Plutarchus. Justin. lib. XIV. id fecisse Eumenem dicit, quia se obsidendum videret. Mag. Long.

In quo cum circumsederetur] Ab

Antigono, qui duobus muris castellum circumsepsit. Diod. Plut.

Substringebat caput loro] Plutarchus in vita callidum ejus consilium panllo accuratius depingit. Meminit ejus rei etiam Frontinus, Strat. lib. iv. 7. Longol.

Deinde post verberibus] *Posterioribus* ex Ms. meo emendavi: præter Diodor. et Plutarchum, Frontinus iv. 7. hanc optimi codicis lectionem admodum confirmat.

Jumenta æque nitida] 'Nitida' opponit strigosis et mali habitus. 'Nitida jumenta' non tam ἀπεσπλεγγισμένα, quam λιπόντα sive λιπαρά. Et 'nitor' Apuleio lib. x. Metamorph. est pinguedo, seu, ut ipse loqui amat, pinguities. Ovidius Metam. libro ii. 'Nitidam cape præmia vaccam.' Gebhard.

In campestribus] Vulgati auctiores ac planis, quod abest a Schotti codice. Lambinus ea conclusione ut adjectivum omisit.

Quod cast. sub divo] Scriptus noster et Gifan. Quod castra subsidio, &c. quæ impensius Gifanio ad Lucr. se probavit. Schott.

Simulata deditione] Justin. lib. xiv. Antigonom ab hac obsidione recessisse ait, cum missa ab Antipatro Eumeni auxilia didicisset. Plutarchus, Antigono Noram obsidente, vita excessisse Antipatrum, aliamque ob causam hanc fuisse solutam obsidionem testatur. Magius.

Præfectis Antigoni imposuit] Hieronymo. Plut.

CAP. 6. *Olympias*] Filia Neoptolemi, regis Molossorum. Quæ Μυρτιά prius appellata est. Consule Justin. ix. 7. Atque hæc causa est, cur in Epiro tum temporis habitabat.

Iret] Lambinus veniret. Savaro in præpositionem præmisit: magis placet lectio edita, ut et Ultraj. Schottus. Præpositionem habuerunt Savaronis et Schotti libri, retinetque editio Brix. sæpe laudata. Boeci.

Quoad Alexandri filius] Ex Roxane susceptus, cujus nomen quærit Lambinus, putatque ex Probi Phocione conjici posse, Philippum fuisse appellatum, Trogo autem Herculem nominari. At Herculem Justin. xi. 10. ex Barsine filium Alexandri facit. Quod agnoscit ipse Lambinus ex Diod. xx. 20. ad illum Probi locum in Phocione, nota 42. ubi verba auctoris: 'causam apud Philippum regem verbo, re ipsa quidem apud Polyperchontem jussus est dicere,' mavult accipere de Philippo Alexandri, ut ei videtur, filio, quam de Aridæo Philippo Alexandri fratre: ad quem tamen haud dubie pertinent. Verum autem nomen filio Roxanes fuit Alexander. Quod certum est ex Pausaniæ Atticis et Bæoticis, item Dexippo apud Photium et Eusebium. Adde Porphyrium lib. x. 6. Diodorum xix. 115. Freinsh. Verba Porphyrii apud Eusebium: κατέλιπε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος παῖδας, Ἡρακλέα τε ἐκ Μαρσίνης [scribe Βαρσίνης] τῆς Φαρναβάζου, Ἀλέξανδρόν τε ἐκ Παύλης τῆς Ὀυδάρτου τοῦ Ἑδύτρων βασιλέως. Quam hic Pharnabazi filiam facit, Plutarch. cap. 36. et Eumene cap. 2. Artabazi. Arrian. vii. 1. Darii regis. Sed in nomine consentiunt. Idem.

Nam et in Macedoniam profecta est] Lege Justin. lib. xiv. 5. et 6.

Et ibi, crudelissime se gessit] Nam cum principum passim cædes, mullebrī magis, quam regio more fecisset, favorem sui in odium vertit. Justin. Confer Diodor. Siculum lib. xix. 11. Pausaniam in Atticis.

Ne pat. Phil. domus, &c.] Audacious Lambinus de suo ἀντίθερα adjecit, familia inimicissimos regnare, amicissimos interire. Sequor editam lectionem. Magius sic, Amicissimus interire. Schottus.

Misisse literas] Quarum formulæ et argumenta exstant apud Diodorum lib. xviii. et Plutarchum in Eumene: Ἡκε δὲ καὶ παρ' Ὀλυμπιάδος αὐτῇ γράμ-

ματα, θεομένης καὶ λιπαροδότης βοηθεῖν τοῖς βασιλεῦσι καὶ ταύτῃ. *Keuchen.*

Verbis] Melius *rebus*, quamquam non ignorem invicem interdum permutare; ut infr. in Timoleonte, 'quibus rebus adeo ille est commotus: ubi *verbis* Lambinus edit, notatque Savaro. *Schottus.*

CAP. 7. *Bellum adversum Antigonom*] Olymp. cxv. ann. 4. Vide Diod. xix. 42. Plutarch. Justin. xiv. 1. et 2. et seq.

Peucestes] Qui in numerum corporis custodum allectus fuerat ab Alexandro post victoriam Indicam, cum antea fuisset hypastis, id est, clypei gerulus, ut tradit Arrianus lib. vi. sub extrem. ubi narrat idem, tum corporis custodes, id est, *συναρμόφλοις* Alexandri fuisse septem; Leonatum Anteï F. Hephæstionem Amyntoris, Lysimachum Agathoclis, Aristonoum Pisæi, qui omnes erant Pellæi: Perdiccam Orontæ, Ptolemaum Lagi, Pithonem Cratæ; ad quos accessisse Peucestem, quem cogitabat Alexander Persidis satrapæ constitutuere. *Lamb.* Meminernat ejus Plutarch. Arrian. vi. 2. Diodor. xvii. 90. Curt. ix. 5. Julian. in Cæsaribus, et Plin. xxxiv. 8. qui ipsum Alexandri Magni servatorem appellat, Polyæn. et alii veterum.

Tum autem obtinebat Persidem] Cujus satrapa constitutus ab Alexandro. Arrian. vi. 5. Et in qua provincia postmodum remansit. Diodor.

Antigenes] Lamb. Aldum secutus, *Trutamus*, vel *Tentamus*, cum rectius legatur *Antigenes*. Nam hic princeps phalangis erat; Tentamus secundum imperii gradum obtinebat. A Polyæno in Eumene lib. iv. 2. vocatur *Τευταμύνης*. Constabat autem ipsa phalanx ex viris delectis, robore et proceritate corporis eminentibus, qui argyraspides ideo *μεγίστους ἀνδρῶν* a Polyæno appellantur. *Geßl.*

In principiis] 'Principia' heic pro loco accipiuntur castrorum Alexan-

dri, ut bene notavit lib. iv. 10. eundem Observationum eruditissimus Gronov. *ἡ στρατηγία*, Appianus, *Ἀρσ.* Vel in loco principis in castris, videlicet, *ἡ προεδρία*, *ἡ μέση στρατηγία*, in mediis castris, Polyænus. *Lamb.*

Nomine Alexandri statuit tabernaculum] Distingue duos mores circa principum honores solitos usurpari, quos multi perperam confundunt. Unus fuit, ut absentibus aut mortuis sella poneretur in theatro cum corona: cujus rei expressam similitudinem vidimus in multis nummis. Dixit pridem de hoc Just. Lipsius ad *Annal.* ii. docte et accurate. Sed videntur Romani a Græcis id didicisse. Nam *προεδρία* merentibus illam, non solum decernebatur Athenis et in aliis urbibus Græciæ, sed etiam posteris ipsorum. Ad cujus rei memoriam primo institutum, ut etiam mortuis sellam ponerentur. Deinde Reges sibi et suis hunc honorem tribuerant. Alter mos fuit, ut in pompa Circensi, quam unus optime describit Dionysius Halicarnass. lib. vii. cum simulachris Deorum, inferretur Principis imago in thesa et ferculo sicut imagines Numinum. Res, ut puto, inaudita Romæ ante Cæsarem. Apud Græcos simile quid observamus. Athen. in enarratione pompæ Philadelphæ: *Ἐπέμπευσαν δὲ καὶ θρόνοι πολλοὶ καὶ ἐλέφαντες καὶ χρυσοῦ κατασκευασμένοι, ὡς ἐφ' ἐνὸς ἑκάστου στεφάνῃ χρυσῇ. ἐπ' ἄλλου δὲ κέρας χρυσοῦς, ἐπ' ἄλλου δὲ ἥν στέφανος χρυσοῦς, καὶ ἐπ' ἄλλου δὲ κέρας ἐλέφρισον. ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων τοῦ Σωτῆρος θρόνον στέφανος ἐπέτασαν, καὶ μύλων κατασκευασμένους χρυσοῦν.* Ait traditam inter res divinas, quas paulo ante commemoravit, sellam Ptolemæi Soteris, cum corona antea: nec non sellas multas aliorum; quorum nomina exponit. Ubi vides non obocuram vestigium utriusque moris ante expositi. *Cesamb.* Adi *Panochal.* de Coron. lib. x. 10. Est hoc consilium

Ptolemæi apud Curtium x. 6. 'Mea sententia hæc est, ut sede Alexandri in regia posita, qui consiliis ejus adhibebantur, coeant, quoties in comæne consulto opus fuerit: eoque quod major pars eorum decreverit, stetur.' Boecklerus.

Eoque omneis quotidie convenire] Nam dedignabantur ad eum tanquam ad inferiorem accedere; et ipse Eumenes erubescere ante ipsorum fores conspici. Plutarchus: *Ὁπρὲ ἐκείνων βαδίζων βουλευμένον πρὸς αὐτὸν, ὅπρῃ αὐτὸς ἀκίῳν ἐπὶ θύραις ἐτέρων ἐπαύσθαι.* Gebh.

CAP. 8. *Hic in Paratracia cum Antigono conflixit]* Diodorus Siculus lib. xix. 'Instructus exercitus Antigoni adversus Eumenum et Satrapas in Paratracia.' Stephano Παπαριδίην, ἡλὺς Μηδίας. Ptolemæo Paratraceni Medias accensentar. Isidorus Characenus Secastenen regionem et Paratracenen, eandem statuit; *ἀνεῖσθαι Σακερνήην Σακὼν Σακθὼν, ἣ καὶ Παπαριδίην. Salmas.* Noster codex *Impar etatis* præfert editque. Magius ac Longolius non recte, nam annos habebat fere quadraginta: verius Giffanii schedæ in *Paratracia*. Lucret. Collect. dicto, *Sola loca*; sequiturque Lambinus: et sic Ultraj. Edit. Ann. 1642. Schott. *Imparatus* legit Schottus Obs. III. 2.

Ipe in finitima regione Persidis hyematum copias divisit] Nihil heic ego muto, quamvis Lambinus malit, in *finitimam regionem*, et alii *divisit*. Utrique male. Nam nullum heic motum ad locum agnoscet lector: et quamvis coegerint milites, tamen ipse divisisse Eumenes intelligendus est, quia cum consistere eorum licentia non posset, factus est comes, quo plus auctoritatis haberet. Ipse Plutarchus vertit *αἰς τὰ χειμῶδια κατασείναρτο*. Gebhard. Cæterum per finitimam regionem intelligenda est Gabesa, ut Plutarchus et Diodorus appellant. Polyænus Gabienam vocat, estque in situ Me-

dicæ, juxta Ptolemæum lib. vi.

Namque illa phalans Alexandri Magni] Argyraspides. Lambin. Mag. Confer Justin. xii. 7. Curt. iv. 13. Livium xxxvii. et alios. Simile quid instituit Imp. Alexander Severus apud Lamprid. in vita, cap. 59.

Ut nunc veterani facimus] In quorum arrogantiam, fastidiam, importunitatem acriter invehitur Cicero Philipp. xi. 14. 15. Boeckler.

Statuit aliquid tibi consilii novi] Sic Diod. l. xix. Κατὰ δὲ τὴν Ἀσίαν Ἀργυροὺς μὲν χειμῶδων ἐν Γεδαμύλοις τῆς Μηδίας, καὶ θεωρῶν τὴν αὐτοῦ δύναμιν ἀσθενεστέρην ὄσων τῆς τῶν πολέμων, ὥστε οὐδὲν ἀνεκπλήτου αἰσῶς ἐπιθεσθαι, καὶ μετασπαραγγίσαι. Lambin.

Sin per loca sola contenderet] Quæ paulo ante vocat 'deserta,' διὰ τῆς ἐρήμου χώρας. Solitudinem hujus loci describit Polyænus. Gebhard. Præter Lucret. lib. vi. et Propert. Salust. 'loca sola et nuda gignentium.' Saverio.

Ad hanc rem faciendam, imperavit quam plurimes utres atque etiam cales comparari] Artis sive ingenii remedium nature defectum supplet. Polyænus in Antigono, lib. iv. 11. προσέταξε δὲ ψάλασθαι καμπύς ἀσπὸς, καὶ πλῆσιν τοῦτοις ὄκεροις. Curt. lib. iv. 68. 'Aqua etiam defecerat, quam utribus cameli devexerant, et in arido solo ac fervido sabalo nulla erat.' Gebh.

Post hæc pabulum] Καὶ πρὸς τοῖς ἡνίοις καὶ χίλιν ἀβραπαῖ. Idem.

Cibaria cocta] Decem dierum. Ἄρτια δέκα ἡμέρων πέμψαντα ἔχουσιν. 'Cocta cibaria,' forte ἄρτια, quæ igne non indigerent. Vide Polyæn. in Antiochi Selenci F. lib. iv. Ἀρτίχους δὲ ἀπορρίψας ἄρτια ἄρτια τοσούτων ἡμερῶν κομίσεν. Idem.

CAP. 9. *Cum ex fumo castrorum ejus]* Notanda est elegans vocis cum, et veluti transposita usurpatio ad hunc modum: *Dimidium fore spatium confecerat, cum ex fumo castrorum ejus*

allata est suspicio: pro, cum dimidium spatium conficiasset, *allata est suspicio*. Boeclerus. Atqui non ex fumo, sed ex fulgore hostium præsentiam conjectabant. Plutarch. *Θαυμάζοντες τὸ τῶν πυρῶν πλῆθος*. Nam etsi plana esset regio, per quam incedebat Antigoni miles: tamen circumdata erat collibus editis, ex quibus facile erat, quamvis longo intervallo, fulgorem ignium animadvertere. Gebhard.

Suspicio allata est] A barbaris, qui spectantes totam regionem montes incolebant. Nuncium autem attulerunt Camelis cursoribus. Ubi notes velim, quos *ἱπποστρίας καμήλους* vocet, Diodoro dici *δρομίδας*. Idem.

Ad Eumenum] Diodorus, 'ad Eumenum et Peucestam.' Plutarch. 'ad Peucestam, qui propius ab hostibus aberat.' Lamb.

Titubantibus] *Ἀμυχανοῦσι* sive *ἀδυνατοῖσι*. Gebhard. Nonius: *Titubare, trepidare*. Utitur Cicero Philipp. viii.

Ut non minus totidem dierum spatio] Plutarchus, Eumenum, ait, pollicitum, se hostibus statim velocitatem repressurum, ut triduo expectatione tardius adventarent. Mag.

Ad Antigoni refrenandum impetum] Celeritatem retardandam. *Refrenare impetum* videtur Plutarchus reddidisse *ἐπιτρέψαι τὸν πολεμικὸν τὸ τάχος*. M. Tullius in Antonium: 'Brutus Antonium invadentem in Asiam a progressu arcuit, a reditu refrenavit.' Gebhard.

Ad Antigoni autem refrenandum impetum] *Refrenandum* tralate. Epicurus: *ὁ γὰρ καταπράττει αὐ τοιαῦται ἔργοι, &c.* Vide Gifan. ad Lucretium. Keuch.

Qui obvii erant itinere adversariorum] Lambin. *erant*; quod non persuadet. Nam ex tabernaculis suis jussit quodam procedere obviam adventantibus Antigoni militibus. Idem.

Ut prima nocte, quam latissime possint, ignes faciant quam maximos] 'Primam noctem' vocat, quam alii primam vigiliam. Antiquissimi *νοκθήμαρον* distribuebant in partes octo,

quarum quatuor noctis erant, totidem diei. Et noctis quidem proprie appellabant vigiliam, diei vero horas. Primam vigiliam cum Solis occubitu ordiebantur, secunda cum nocte media desinebat, et ab ea deinde initium suum tertia, post hanc cum Solis ortu et diei quartam finiebant. Ex hac noctis divisione orta est totuplex partitio vigiliarum militarium, Vegetio, aliisque passim scriptoribus memorata. Sed apud Censorium partes *νοκθημέρων* sedecim sunt, quas ad numerum duodenarium redegit Macrobius Saturnal. lib. i. 3. Meminit et Alexand. Neapolitanus Genial. lib. iv. 20. et lib. i. 12. Cæterum causam, cur prima vigilia quam maximos ignes facerent, reddit Diodorus lib. xix. Plutarchus ait, *ἐν διασθήμασιν accensos ignes fuisse*; et addit continuo, Eumenum more *στρατηγεδυνόντων* strategema illud instituisse. Quibus consentanea sunt, quæ in eadem narratione commemorantur a Polyæno, Strategem. lib. rv. Keuch.

Adsimulata castrorum consuetudine] Scilicet ignium faciendorum. De qua Lipsius in Milit. Romana. Boecler. Cur autem quarta vigilia nullos fieri voluerit ignes Eumenes, inquirendum est. Nam Epaminondas Sparta repulsus jacebat suos *ἐκδοῦνς φυλακῆς* (quartam capio) *πυρὰ καὶ κείων ἐν τῇ παρεμβολῇ*. Diodor. lib. xv. Gebhard.

CAP. 10. *Vici consilio*] Quod post cognovit ipse Antigonus. Plutarch. *Ἦσθερο κατεστρατηγημένους ἐπὶ Εὐμένους*. Lamb.

Perfidiaque militum] Justin. lib. xrv. et Plutarchus in eodem Eumene, ad hoc facinus impulsos Argyraspidæ dicunt, quo uxores, ac liberos, suaque quæ in prælio amiserant, ab Antigono recipere. Mag.

Antigono est deditus] Olym. cxv. ann. i. Chronol. Apud Justin. lib. xiv. et Plutarchum exstat expositio ejus ad milites, quos coarguit

preditionis, mirum in modum virilis et acerba. *Longol.*

Quam exercitus ei ter] Justinus 'quater' dicit. *Mag.*

Quam cum non prodere] *Perdere* in vulgatis; sed Festo, *prodere* perdere est; et Lucretio non semel, observante Gifanio. *Schott.*

Seleucus] Babylonis praefectus. *Lambin.*

Lysimachus] Cui Thracia erat tradita, cum regionibus finitimis. *Idem.*

Ptolemaeus] Aegypti satrapes, opione hominum Lagi filius; re Philippi. *Lambin.*

Hi, qui circa erant] Id est, et *πρὸς ἀκρὸς*, ejus comites et familiares. *Idem.* Cicero modo Graece dicit, modo Latine. Meminit hujus loci Casaubonus ad Suetonium lib. iv. 10.

CAP. 11. *Ut acerrimum, inquit, leonem]* Sic Plutarchus: 'Quaerentibus autem iis, quibus custodiendus Eumenes fuerat traditus, quomodo asservarent: 'ut elephantum,' inquit, 'aut leonem.''

Fructum oculis ex ejus caecis capere] Id est, oculos perscere. Contrarium est 'oculis dolere.' Teren. Phormione: 'Vin' primum hodie facere, quod ego gaudeam Et quo tuo viro oculi doleant?' Celius Curio ad Cicer. Epist. lib. viii. 15. 'Numquam tibi oculi doluissent, si in repulsa Domitii vultum vidisses.' Explicat Pet. Victorius Var. Lect. lib. ii. 5. et Turnebus Adversar. lib. xi. 1. *Schott.*

Colloqui] Legendum fortasse est, *αλλοqui*: id *παρηγορεῖν, παραμυθεῖσθαι*. *Lambin.*

Ut sic deuteretur victo] Unde, *hic* *se* *uteretur* Lambinus conformavit. Retineo tamen scriptorum codicum lectionem *deuteretur*; praece quidem atque inusitate pro abuteretur, ut 'denasci' veteres dicebant pro mori. Cassius Hemina Ann. l. ii. 'Quae nata sunt, ea omnia denasci aiunt.' *Schott.*

Cur non in praelio] Meminit Plutarchus ejusdem questionis et re-

sponsi in Vita Eumenis.

Quod nunquam cum fortiore acie congressus] Hunc quasi morem Eumenes habuit, ut et imperaret juxta in acie, et pugnaret. Quo et Plutarchi observatio pertinere videri potest, cum Eumenem *φιλοπράδemon καὶ φιλόεικον* notat. Locus est ipsa comparatione ejus cum Sertorio. Nam eorum vitas commisit. *Bäckerus.*

Decidi] In hanc calamitatem incidi: dejectus de fortuna mea sum. Nam 'cadere' et 'decidere' dicuntur, qui adversam fortunam incurunt. Vide Laberii Mimos. *Idem.*

Quam figura venusta] *Πᾶν τὸ σῶμα διαρθρωμένον καὶ σύμμετρον*. Venustas enim hic decentem membrorum inter se competentiam notat. Vide Plutarch. in Eumene. *Boeckler.*

CAP. 12. *Plerique omnes]* Attica locutio. Priscianus lib. xviii. *πλεῖστον δὴ πάντες τοῦτο λέγουσι ἑσθιωτοί*. Vide Servium Aeneid. i. p. 181. A. Gellium Noct. Att. lib. viii. 12. *Κεῦχι*. Nearchus enim et Demetrius Antigoni F. et nonnulli alii Eumenem servari cupiebant: caeteri omnes necari volebant. *Lambin.*

Et quotidianum victum amoveri] Sic Plutarchus: 'Ὅς δὲ οὖν ἔθελε τῷ Ἀντιγόνῳ τὸν Ἐδμῶν κτελεῖν, ἐκέλευεν αὐτῷ τὴν τροφὴν ἀφελεῖν. *Idem.* Similem viam ad mortem sibi fecit Atticus. De quo infra in vita ejus cap. 22. *Ernst.*

Negabat, se ei vim allaturum] Quasi vis non esset, inedia ac fame hominem exhaurire. Certe in Cod. de custod. reor. lib. i. inter crudelitatis exempla refertur. Rittershusius in Nov. xii. 14. 2. nullam violentae mortis genus fingi posse crudelius ostendit, quam fame necare. *Loccenius.*

Non amplius, quam triduum] *Καὶ δύο μὲν ἢ τρεῖς ἡμέρας ἔσθως, οὕτω πρὸς τελευτὴν προήγγετο*. *Lambin.*

Cum castra moverentur] *Ἀφῃκίον ὁ ἀναστῆναι γινώμενης*. *Idem.*

Jugulatus est] *Εὐστράτητος ἐκώπων*

ἀποσφάττουσαν αὐτόν. *Idem.*

A custodibus] Quibus assignari cum Antigonus præceperat. Vid. Justin. xiv. 4.

Cap. 18. Septem annos Philippo apparuisse] Mas. Boecleri et quidam editi *peruisset*: quod Magius corruptum putat. 'Parere' tamen idem esse quod apparere, dudum eruditi monuerunt. *Basius.*

Uni] Verissima correctio Freinsheimii pro *uni*, viii. (sc. annos) legentis in comment. ad Curtium. Annos enim putat, et nihil facilius fuit, quam ut nota numeri transiret in vocem. *Boeckl.*

Macedonum perjurio] A quo ipse sibi postea metuit Antigonus; quare eos callida ratione separavit et quasi ex ocalis amovit. Polyæn. in Antigono lib. iv. 15. Ἀντίγονος τοὺς Ἀργυράσπιδας, οἱ τὸν Εὐμενῆ δεσμέτην αὐτῷ παρέδωκεν, ἐτίμησε βασιλεὺς. Τὸ δὲ ἀπὸ τῶν αὐτῶν φυλαττόμενος, χάλινος μὲν αὐτῶν ἔδωκε συμμάχους εἶναι Σιγυρίῳ τῷ στρατῷ τῆς Ἀραχωσίας. Inquirendum est in verum nomen ejus Satrapis, qui Arachosii tunc præerat, et cui mille Argyraspidas suppeditas missi. A Polyæno appellatur Σιγύριος. Diod. lib. xix. Σιβήριος μὲν, inquit, τῆς Ἀραχωσίας ἡγούμενος παρέχεται τοῖς τοῖς μὲν χάλινος. Propius ad verum, et unde quoque de vitio liquet lectionis apud Polyænum τῆς Ἀραχίας. Plutarchus quoque corruptus hoc in nomine est: Τοὺς Ἀργυράσπιδας παρέδωκεν Ἰβριτίῳ τῷ δευσιδότην τῇ Ἀραχωσίᾳ. Neque non et Arrianus: ὁδῶντα δὲ συσπαραύειν τῶν ταύτῃ ἑταῖς. Τούτῳ δὲ οὐκ οὐκ τάλαν-

τησαμένῳ Σιβήριος τῇ συσπαραύειν ἐκδέχεται. Legendum apud istos omnes Σιβήριος. Fundum habeo hujus correctionis Q. Curt. lib. ix. 68. 'Proposito igitur regioni Siburtio (namque Memnon præfectus ejus nuper interierat morbo) in Carmaniam ipse processit.' Sciendum autem est ex lib. vii. 16. Memnonem a Rege Arachosii prætorem datum quatuor millibus peditum et sexcentis equitibus in præsidium relictis. Præterea Diodorus, ipsum, apud quem hujus purpurati nomen integrum restitit, lib. xviii. Καὶ Σιβυρίῳ μὲν ἔδωκεν Ἀραχωσίαν καὶ Κεδρωσίαν. Denique Justin. lib. xlii. 4. 'Arachosii Gedrosique Sibyrtio traduntur.' *Göbhard.*

Quod nemo Eumene viro rex appellatus est] Quia ipse Eumenes rex erat: quare a Suida vocatur βασιλεὺς Μακεδόνων. Et paullo post: ἀπὸ τοῦ μὲν τοῖς πλεόντοις ὀδῶντος δεύτερος τῶν καὶ αὐτὸν βασιλέων γερόμενος. Vide ibidem plura. *Ernstius.*

Propinquis ejus sepeliendū] Propter amicitiam, quam olim cum Eumene vivo contraxerat. Διὰ δὲ τὴν προγαμμήτην φίλος. Diodor. xix. Confer Plutarchum.

Ad matrem, atque uxorem] Diod. Πρὸς τοῖς οὐκ οὐκ. Plutarch. Τῇ γυναίκα, ὁ τοῖς πατρί. Uxor erat Barsine, natione Persica, Artabasi filia, ex qua filium Herculem suscepit Alexander. Meminit Curt. x. 6. et alii. Sed apud Porphyrium corrupte legas Μαρσίης pro Βαρσίης.

XIX. PHOCION.

CAP. I. *Phocion*] Phoci filius. Suidas in *Synonym. Ernst*. Sic quoque *Aelianus* Var. II. 16. Cochlearium fuisse patrem, testis idem XII. 43. ubi vide not. Cl. Schefferi. *Bosius*. De hoc *Plutarch*. in ejus vita, in *Politiciis* et aliis. *Diodor*. lib. XVIII. *Polyænus*

lib. IV. *Athenæ*. lib. X. *Val. Max.* III. 8. et V. 3. *Suidas*. *Savaro*. Et alibi *Æsch.* de fals. leg. *Athen*. Hujus *Hermam*, sed capite truncatum, hæc forma exhibent *Imagines Ursini* numero 109.

PHOCION.

Apud *Felivium Ursinum*
in schedis ex marmore.

Etsi saepe exercitiis praeiit] *Quadrages* et *quinquies*, auctore *Plutarcho*; ejus hæc verba sunt: 'Constat enim inter omnes, eam exercitui præfuisse *quinquies* et *quadrages*, cum ne semel quidem in comitiis interfuisset, sed eum civis semper arcessivissent, et suffragiis suis creassent,' *Lambin*.

Magistratus cepit] In *Attico*: 'quod neque peti majorum more, neque capi possent.' Ibidem: 'Honores et divitias capere.' Ibid. 'Quos honores quibusque temporibus cepisset.' *Sidon*. lib. IX. *Epist. ult.* in *Carm*. 'Capiens honorem.' Vide Not. *Savaro*.

Nator integritas est vitæ] *Vales*. *Maximus* lib. V. 3. 'Phocion vero his dotibus, quam ad pacandam homi-

nem potentissimæ judicantur, eloquentia et integritate instructissimus.' Hinc illa vox *Demosthenis* concionantis: ὁ εἷς ἐμὸν λόγον σφόδρα καὶ νοεῖς ἔρχεται. Auctor *Lamblichus* apud *Stobæum*. *Kruoken*.

Quam rei militaris labor] Immutas ejus res militiæ gestas, et functiones imperatorias commemorat *Plutarchus* in *Phocione*. Et ejus uxor ornamenta sua dicebat esse, *Phocionis* viri sui consilia factaque imperatoria, ut tradit *Plutarchus* ibidem, et refert principio libelli *περὶ πονουχῆς*. Quinetiam ætatis octogesimo agens annum, exercitui præfuit, aut certe præesse jussus est a populo, ut ex eodem *Plutarcho* intelligere licet, *καταγγέλ. πάλιν*. *Lambin*.

Hujus memoriam est nulla] *Respectu*

Nepos ætatem suam, qua Phocion tantum ob morum bonitatem notus erat; rerum bello ac pace præclare gestarum nomine obscurus. Gebhard.

Ex quo cognomine Bonus est appellatus] Supra in Aristide: 'Ut nunc cognomine Justus sit appellatus.' Quod cognomen a virtutibus impositum. Mos passim obviis apud Græcos Latinosque, rarus primo honor et gloriosus, mox ridicula sæpe ambitione vulgatus obsolevit. Boecler. *ἡγετὸς* Græcè dictus est, auctore Suida, quod omnibus aliis magis quam sibi esset utilis. Nam et in pecuniis largiendis liberalissimus fuit, et filias elocavit cum dote etiam pauperrimis quibusque, modo essent frugi. Græca enim vox ἀπὸ τοῦ χρᾶτος facta est. Longol. Præter Plutarch. in vita ejus et lib. de Musica, et Suidam, Val. Max. VIII. 3. 2. 'Placidi et misericordes et liberales, omnique suavitate temperati mores Phocionis, quos optime profecto consensus omnium bonitatis cognomine decorandos censuit.' Savaro.

Fuit enim perpetuo pauper] Lege Plutarchum in lib. *περὶ φιλοπονίας*. Athenæum lib. x. 3. Lucianum in Jove Confutato, et passim alios.

Quam ditissimus esse posset] Lambin. et Cod. Gifan. *divitissimus*: quomodo et Cicero i. de Divin. 36. 'divitiissimum fore prædictum est.' Sic 'divitior' apud eundem, Plantum, Læcretium, Martialem, Tacitum occurrit. Bosius.

Dabantur] Sic Schott. et Savaro secutus Mss. Ven. Col. Ald. Paris. in vulgatis mandabantur. In Pelopida: 'Hæc mente amicis suis summas potestates dederant.' Savaro.

A rege Philippo munera magna pecunie] Plutarchus in Apophth. et vita Phocionis, non Philippum, sed Alexandrum Phocioni centum talenta dono misisse dicit. Sic et Iamblichus scriptum reliquit in his, quæ de Pythagora memoriæ consignavit. Magi-

us. Adde *Ælianum* Var. Hist. lib. 1.

CAP. 3. *Mansisset*] Schott. Codex *pervenisset*: sic Mss. Ven. Colon. edd. Paris. *permansisset*. Lambin.

Primo cum Demade] Historiam fuse narrant Diodorus Siculus lib. XVIII. et Plutarchus. Sed in Msc. Leidensi est, *Primo quod cum Demade*, quod probat Bosius.

Quum adocerus Charetem cum subornaret] Vide quæ ad hunc locum notat Dionysius Lambinus.

Ab eod. in jud. q. capit. caus. diceret] Eadem sors Ciceronis, qui a C. Popilio Lænate, quem parricidii reum defenderat, interfectus est, M. Antonio præmium suppeditante HS. decies centena millia. Appian. Plutarch. Valer. Max. v. 3. Schottus.

Non defendit, sed etiam prodidit] Quin etiam et patriam, ut mox: quare lege talionis nihil mirum, si ingrati erga se expertus est. De quo scelere Cicero Offic. i. et Virgilius: 'Vendit hic auro patriam.' Schottus.

Quum apud eum summum esset imperium populi] Plutarch. *ἡγεμονίας καὶ ἄρχων* id est, imperator, seu dux exercitus; et *archon*, hoc est, prætor. Lambinus. Erat enim archon, et quidem ante Archippum, nisi me conjectura fallit. Certe extremo vite tempore, sub calamitate istam, archontem fuisse Plutarchus tradit in ejus vita: 'Ὁ δὲ εἰς παρτίδας ἀνεκδιέμενον στρατὸν, καὶ τὰς ἐν στρατῷ, καὶ ἄρχων, οὐκ οἶδα μὴ μᾶλλον τι παραβαλεῖν, καὶ προσβέτερον τὸ πρὸς τοὺς πολέτας δίκαιον. Sed non diu magistratum illum tenuit, ut Plutarchus clare narrat; itaque amotus, ut videtur, Archippum sibi substitutum habuit; cujus nomen etiam relatam in Fastos. Meursius.

Piræo Atheniensium] Videtur legendum, *Piræo Atheniensium portus*; vel delendum *Atheniensium*. Veruntamen nihil mutare ausus sum. Lamb.

A Deroylo] Quem Regis Antipatri nomine Attica tunc regio præfectam

habebat. Plutarch. *Magius*.

Neminem ad arma vocavit] Plutarchus vero ait, Phocionem tunc tumultuantem populum frustra conatum educere, et odio et contemptui omnibus fuisse. *Idem*.

CAP. 3. *Una populi causam agebat*] Democratiz studebat. *Lambin*.

Altera optimatum] Aristocratiz. *Idem*.

Demetrius Phalereus] De quo sic Polyænus lib. iv. *Κασσάνδρῳ ἑβρύχων*, id est, cum *Cassandro* sentiebat, seu faciebat. *Lamb*. Eodem modo Demosthenes *φιλωνίδην* de Pythia dixit. *Keuchen*.

Nam populares] *Δημοκρατικοί*, quos Plutarch. in Arato *φιλοπολίτας* vocat. *Boecler*.

Propulit] *Lambinus* solus *pepulit* divulgavit. *Idem*.

In his Phocionem et Demetrium] Plutarch. Callimedontem et Periclem vocat, qui ex urbe tum profugere, quique pancorum dominationi una cum Phocione fauerunt, et Antipatro ac regibus studuerunt: populi vero opibus et potentie adversati sunt. Vide Diod. Sicul. lib. xviii. 65. cum seq. et Plutarchum. *Ernstius*.

Causam apud Philippum regem verbo] Philippum Aridæum intelligit Eurydices maritum, uxori et aliis monitoribus obnoxium. Suppeditat hic Princeps eximium recordie ac stuporis exemplum, quem penes tantum umbra nominis, penes uxorem alioque vis atque imperium. Justin. lib. xiv. 5. 'Interea Eurydice uxor Aridæi regis, ut Polyperchonta a Græcia redire in Macedoniam cognovit, et ab eo arcessitam Olympiadem, muliebri emulatione percussa, abutens valetudine viri, cujus officia sibi vindicabat.' Non video autem causam, cur mutato ordine malit Schottus: *Causam apud Philippum verbo quidem; reas apud Polyperchontem*. Gebhard.

Ab Agnonide] Exemplaria Mss.

nonnulla, et Jensonica quoque *Agnone* habent. Sed ex Plutarcho patet, legendum esse *Agnonide*: qui fuit, ut ipse ait, sycophanta. Sane *Agnonis* hominis deliciis affluentis meminit Athenæus lib. xii. 18. *Mag*. Schedæ veteres, *Hic ab Agnonide accusatus, quod, &c. concinnius. Schottus*.

Ex consimili sententia] Sic Mss. et vulgati omnes, quæ lectio non rejicienda videtur et hac mente accipi potest. Consimili sententia, qua antea Phocion in carcerem conjectus, et in exilium erat expulsus, iterum reus prodicionis actus in carcerem conjectus est. Conjecturam tamen Puteani et Lambini testatam volo, qui *ex consilii sententia* legunt. Magno libro Notarum D. C. S. de consilii sententia. Videndus Cicer. Epist. ad Attic. lib. vii. 17. more etiam Atheniensium comprobatur conjectura. In Eumene: 'ad consilium retulit.' Postea 'cognita consilii voluntate.' *Savaro*. Sic etiam in Siniakenii Ms. *Keuchen*.

Athenas deductus est] Ut scilicet causam capitis diceret; vide Diodorum lib. xviii. et Plutarchum in Phocione. Obiter observabis, reos honoratiores Athenas missos fuisse, ut magistratibus traderentur, utque legitimis confectis, aut absolverentur, aut addicerentur, quod et apud Romanos invaluit: not. ad Sidonium Epist. lib. vii. 7. quibus moribus et Senatusconsultis locum dedit in suis Capitularibus Carolus Magnus. *Savaro*.

CAP. 4. *Vehiculeque portaretur*] Plutarch. 'Ἐφ' ἀνδρῶν κομφομένων αὐτῶν. Hic tamen non propter infirmitatem pedum sic vectos esse significat, sed contumeliam causâ. *Lambin*.

Quam alii reminiscences veteris famæ, atatis misererentur: plurimi vero ira exacererentur] Duplex istud hominum genus, hinc miserantium, inde insul tantium in omnibus talibus casibus se exhibet. Tacit. lib. xii. 47. 'Mox

vulgus duro imperio habitum probra ac verbera intentabat: et erant contra, qui tantam fortunæ commutationem miserarentur.' Ad prius membrum Taciti illustrandum spectat locus Diod. lib. XVIII. Τὸ γὰρ ἐν ταῖς ἐπὶ τυχαῖς σωτηρίαις μίσος, ὅταν ἐκ μεταβολῆς ἐκπαγῇ ταῖς ὑγυαῖς, ἀποθνήσκουσιν πρὸς τοὺς μισουμένους. De fato Phocionis Valer. lib. v. 3. Extern. 3. Gebhard.

Adversus populi commoda] Ita τὸ κοινῇ συμφέρον in Democrat. vocatur. Boeckler.

Qua de re ne perorandi] Quomodo plerique, præsertim boni, præposterum illud populi judicium tulerint, a Diodoro petendum est. Ex eodem constat, proditos Athenienses fuisse a Polyperchonte. Ernst.

Legitimis quibusdam confectis] Quæ lege ad accusandum et audiendum reum, nec non reliquum iudicii ordinem sunt constituta. Cicero ad Antonium: 'Cedo illa legitima, quæ Consules populum jure rogaverunt.' Gebhard.

Traditus est undecimviris] Undecimviri, de quibus hic Probus, quos Julius Pollux τοὺς ἑνδεκα δίκις solitos arguit, quosque etiam νομοφύλακας atque ἐπάρχους Græci appellabant; Triumviris Romanorum capitalibus erant non absimiles, ut Budæus in poster. annet. ad ff. observatum reliquit. Horum erat officium (ut ex multis, quæ legi, pauca afferam) delinquentes facinorososque homines comprehendere, in carcerem conjicere, et capitis damnatos ad supplicium ducere. Magius. Lege Demosthenem κατὰ Τιμοκρ. et κατὰ Ἀριστογέτρος. Platonem in Phædone, Aristotelem lib. vi. cap. ultimo, de optima administrandæ reipubl. forma, et alios. Sane quantum ad horum electionem attinet, Decemviri, ut Pollux ait, singuli, a singulis tribubus cooptari solebant; quorum numerum augebat γραμματεῖς, id est, scrībæ, ut

hoc pacto undecim essent et dicerentur. Plura de xi. Viris doctus quidam Auctor magni apud Gallos nominis, in libello, quem de Atheniensium Magistratibus conscripsit. Magius.

Emphyletus] Lapsus iterum hic Emilius, quod minus curiose Græcos codices inspexerit verteritque; nam ut ex Aristide videre licet, scriptum fuit in Græcis auctoribus ἐμφύλιος τις, id est, ex sua tribu aliquis; vel tribulis, ut cum Cicerone interpreter. Longel. Tentabam equidem, audendum est enim, Euppyum reponere, Pintarchi auctoritate, qui non dissimile refert in apophth. et vita Phocionis, sed in qua vitiose ὁδοῦρος cuditur. Hic enim una capitis damnatus, cum queritaretur, attrita cicuta injuste se ad mortem adigi, οὐκ ὄντως, εἶπεν, ἃ ἐβόων, μὲν τὸν Φωκίανος ἀποθανόντων; cum Phocione mori detractas? Refert et Ælianus lib. XIII. 41. Schott. Item Seneca consolatione ad Helviam cap. 13. sed sub persona Aristidis, quem correxit ibidem Justus Lipsius.

Ind. perp. Phocion] Cujus et præclarum hoc dictum, 'præstare injuriam ferre quam inferre:' 'accipere damnum melius esse quam dare.' Plutarch. in ejus vita. Quæ γράμη et Cicer. Tusculana v. 'Accipere quam facere præstat injuriam' legitur. Filio tamen Phocionis non parenti adscribit Ælian. Var. Hist. II. 12. Schott.

Hunc enim exitum plerique clari viri habuerunt Athenienses] Querum catalogum contexit Lucianus in dialogo, De non temere credendo calumniæ. Idem meminit mortis Phocionis in Jove Constatato. Adde Dion. Præsum Orat. 73.

Ut nemo cum sit cum liber sepelire] Quia lege Attica non concedebatur proditionis damnatos sepelire, in Themistocle in fine: præter Diodorum et Plutarchum, Valerius lib. v. 3. 'Phocion tantum non in eculeo ab Atheniensibus impositus est; sed

certe post obitum nullam Atticæ regionis, quæ ossibus ejus injiceretur, glebulam invenit; jussus extra fines projici, intra quos optimus civis vix-

erat. *Senaro.* Vide Alex. ab Alex. Genial. dierum lib. vi. 14.

A sercis aspullus est] Longe aliter ista refert Plutarchus.

XX. TIMOLEON.

CAP. 1. Timoleon] In Plutarchi codicibus *Timoleon* scriptam video ἀνδρὶς τῆς νῆς. In nostris libris editis et Gifanii Lucretiano Indice *Thymoleon* ἀνδρὶς τοῦ θυμοῦ quasi leonine animo, id est, excelso, præditus. De hoc præter Plutarchum ac Diodorum Polybius lib. ii. et xi. Livius lib. xxxv. et xxxix. Pausanias in Arcadicis. *Schottus.* Apud Aristophanem Rania, act. iv. 2. scriptum est *Θυμολών.* *Gebhard.* Timoleonis autem pater fuit Timæstus, auctore Diodoro Siculo l. xvi. sed, ut vult Plutarchus in Timoleonte, Timodemus: mater autem Demariste. *Lambin.* De hoc vide Diodorum lib. xvi. Plutarch. Polyæn. Strateg. lib. i. Suidam. *Senaro.* Principus ejus scriptor Timæus intercidit.

An ulli] Ita Vet. Cod. perspicue magis quam *an nulli*: ut frequenter Cicero, Græcorum exemplo. Mox *confictus* in eodem præ *confictatus*, ut *exercitus* pro *exercitatus*. *Schott.*

Oppressam a Tyranno] A fratre majore natu, Timophane. *Lambin.*

Bello vexatam] Quod gestum est a Carthaginensibus partim adversus tyrannum Dionysium majorem, duce Dione: et Dione interfecto, Callippum, qui menseis xiii. tyrannidem obtinuit, ut narrat Diodor. lib. xvi. et Callippo subacto, Hipparinum Dionysii F. qui annos duos imperio paterno potitus est: deinde Dionysium ipsum, qui imperium amissum recuperavit. *Lambin.*

In pristinum restitueret] Eleganter. Vulgo *statum* addunt. *Gebhard.*

Dux a Corinthiis] In bello adversus Argivos et Cleonæos. *Lambin.*

Per milites mercenarios] Corinthii veriti, ne idem sibi accideret, quod et antea, Corintho amissa, et a sociis ipsis occupata, quadringentos milites mercenarios alere decreverunt, quibus Timophanem præfecerunt. Ille autem rebus omnibus honestis et justis neglectis ac despectis, confestim ea ad exitum perduxit, quibus civitatem in suam potestatem redigere posset; et multis civibus principibus ac primariis indicta causa necatis, se ipse tyrannum constituit. *Lambin.*

Et patr. legibus, &c.] Sic noster codex. Gifanius, et *patriæ parere legibus, quam imperare satius duxerit.* Quomodo et Ultraj. editum. Longol. et Magius pro *satius* legant *sanctius*. Hoc probat Lambinus, illud damnat. *Schottus.*

Per aruspice[m]] Huic Theopompus nomen imponit Satyro, Ephorus et Timæus Orthagoræ. Ego illi Satyri nomen fuisse proprium puto, Orthagoræ vero adjectitium laudis causa, quod vera ex aruspicina responderet. *Longol.*

Communemque affinem] Hunc Æschylum vocat Plutarchus, et uxoris Timophanis fratrem fuisse dicit. De hoc Thymoleonis pio simul atque impio facinore, idem Plutarchus in Politicis mentionem facit. *Mag. Affinem*] Id est, sororium, sororis virum, interprete ipso Nepote. Vide Not. supr. in Dione. Præterea sic intellege Val. Max. lib. ii. 7. exemp. 7. et lib. i. 1. exemp. 7. Auson. in paren-

tal. *carm.* 16. Lemma, Pomponius maximus affinis. Cur affinis dicatur ratio sequitur: 'Conjux namque meæ tu consociate sorori.' Idem *Carm.* 21. Vide Not. in Sidon. *Carm.* 5. et 20. Infra in Attico. *Savaro.*

Fratrem tyrannum interficiendum curavit] Justam censens injuste imperium aut tyrannidem occupantis interfectionem, ex veteri lege Rhadamanti, et pluribus Græcorum, de quibus Grotius de Jur. Bell. et Pac. lib. 1. 4. 17. *Loccenius.* Adde judicium Clapmarii de Arcanis Rerump. iv. 20.

Et inv. l. v. obtinebant] Sic Vatinius Nepotis æqualis Tullio lib. v. ad fam. dixit 'prostrernere atque obtinere obtreactiones et invidias malevolorum.' Atque ipse Cicer. pro Cæcina, 'Calumniam obtinere atque contundere.'

Verbis] Sic vulgati. *Mss. rebus.* In Alcib. 'His Lacon rebus commotus.' In Eumene: 'his rebus Eumenes permotus.' In Datame: 'Pisidæ novæ commoti.' *Savaro.*

Ut nonnunquam vitæ finem facere voluerit] Inedia se extinguere. Plutarchus: 'Ὀρμησε μὲν ὡς διαφθερῶν ἀπέχεσθαι τροφῆς. Sed mollem animum illum dicas, qui præclarissimi facinoris sibi conscius absurdissimo mulierculæ judicio tantopere conturbaretur. *Gebhard.* Eratque hoc Stoicorum artificium. Vide Ernstium, in Introductione ad veram vitam, c. 22.

CAP. 2. Syracusarum potitus est] Ita tamen ut Iceta tyrannus Acradinam et Neapolim teneret, Dionysius Insulam: ut tradit Diodorus lib. vi. *Lambin.*

Tutoque ut Corinthum perveniret] Ubi ludum Dionysius aperuit. Vide proverbium, 'Dionysius Corinthi,' et Plutarch. in Timoleonte de dictis factisque etiam Dionysii. *Schottus.* Exstat in Cicerone ad Attic. ix. 9. Quintil. viii. 6. Laërtii Platone. Valer. Max. lib. vi. 9. aliis.

Eamque præclaram victoriam ducebat] Vulgati, et quod eam præclaram victoriam ducebat. Platonis est sententia De Leg. lib. 1. initio, maximam esse victoriam seipsum vincere, et in adversis animo non demisso, nec in secundis elato esse: *Κἀνταῦθα, ἃ ἔνε, τὸ νικᾶν αὐτὸν αὐτὸν, πασῶν νικᾶν πρῶτη τε καὶ ἀποστή: τὸ δὲ ἡττᾶσθαι αὐτὸν ὀφ' ἐαυτοῦ, πάντων ἀλόχιστόν τε ἅμα καὶ κακίστον.* *Schott.*

Detrussisset] *Detulisset* vetusta lectio est: *depulisset* Ultraj. *Idem.*

Cum Iceta bellavit] Cum spiritu *Hicetam* in Diodoro et Gemisto Plethone editur: membranæ enim *Hecatam* præferunt, depravate ut opinor. *Idem.* Erat hic unus ex amicis Dionis. *Ernstius.* Cum *Iceta*] Monuit Schottus *Hicetam* ex Diod. et Gemisto Plethone legendum. Qui Ciceroni *Nicetas* corrupte, ut opinor, ex aspiratione in literam *n* versipellem facta. Nam Græcis communiter 'Ἰκέτας' *Χυρακούσιος.* Diog. Laërt. in Philolao: κατὰ κύκλον τὴν γῆν κινεῖσθαι πρῶτον εἰπεῖν, οἱ δὲ 'Ἰκέτας' *Χυρακούσιον* φασί. Vide Turnebum *Advers.* lib. xvi. 18. *Icetas* autem pro *Hicetas*; ut *Iphicrates*, *Hiphicrates*; *Ister*, *Hister*; *Agasilas*, *Hagesilas*, et alia in *Excerptis.* *Keuchen.*

Hoc superato] Id est, arcem relinquere coacto et ex arce depulso, idque nullo ex Corinthiis vulnerato, ut tradit Plutarchus. Sed Diodorus lib. xvi. narrat, Timoleontem cum *Iceta* pactionem fecisse, et transegisse. Sic enim ille: 'Ἐχων δὲ πόλεμον πρὸς Ἰκέταν, διελεύσατο πρὸς αὐτὸν, καὶ προσλαβόμενος τοὺς μετ' αὐτοῦ στρατιώτας, οὐ μετρίως ᾤξησε τὴν ἰδίαν δύναμιν. Sed quæ hic a Probo dieuntur, referenda sunt ad ea, quæ postea consecuta sunt. Nam *Icetam* etiam Diodorus tradit aliquando a Timoleonte esse superatum, et honore sepulturæ affectum. Μετὰ δὲ ταῦτα τὸν 'Ἰκέταν' καταπολεμήσας ἔθαψε. Plutarchus quoque narrat, eum Timoleonte viro cap-

tum una cum filio, eosque, ut tyrannos et proditores, supplicio esse affectos. Est autem hic Ietas is, qui Aretem Dionis uxorem, et sororem Aristomacham, et filium adhuc puerum, vivos meruerat. *Lambin.*

Maximas copias] Peditum septuaginta millia: equitum et carruum bellicorum circiter decem: naves longas ducentas: onerarias, quæ partim equos, partim tela, partim frumentum et cetera id genus, portabant, plures mille: ut tradit Diod. eodem libro; cum quo congruit et Plutarchus, quod ad peditum numerum attinet; nam de cetero apparatus nullum apud illum verbum. *Idem.*

Apud Crimæum] *Crimæum* exemplar scriptum habet. Sed *Crimæum* ex Plutarcho restituendum. *Longol.* Qui hunc fluvium *Κρημνόν* appellat. Ex Diod. lib. xix. fere in principio (nam lib. xvi. ubi hac de re agitur, hunc fluvium nomine generis appellat, *fluvium*) *Crimæum*. Sic enim ille illo loco: καὶ ἐν δὲ χρόνῳ Τιμολέων μὲν ὁ Κορίνθιος νικήσας τὴν ἐπὶ τῷ Κρημυσὶ μάχην, τοὺς Καρχηδονίους μετέθηκε τῆς ἐν Συρακούσαις πολέμας πρὸς τοῖς Σουδαίους, &c. *Lambin.* Ex Dionys. Halicarn. lib. i. Strabone vi. et Suida, paret legendum esse *Crimæum* per *læra*. Apud Lycophronem vero, et Zetzem ejus interpretam vox *Crimæus*, duplici ε, quod et Xylander observavit, scripta reperitur. *Magius.*

Cepit etiam Memercum] Plutarchus hunc Catanis fuisse Tyrannum, scriptum reliquit. *Mag.* Vide Polyanum lib. Strategematum. Commemorat et hanc Mamercum Diodorus lib. xvi. ubi tamen mendose legitur *Μάμμος*, pro *Μάμμος*. *Lambin.*

CAP. 3. Deinde Corinthi accesserunt colones] Qui erant numero 5000. Diodorus, ἀπελθόντες δὲ καὶ τοὺς ἐπὶ Κορίνθῳ ἀπεμπεδόντας οὐκ ὀλίγους φιλοφρόνους ἔχοντας τὸν ἄρβυλον πανταποχλήτους.

Bello vacuefactas possessiones] *Uvus*

Delph. et Var. Clas.

est hac voce supra in Cimone, itemque Cicero Catilinar. i. ut legendum docuit Carrio antiq. lect. i. 18. Hoc Jurisconsentis est 'in vacuum venire,' cum neglecta possessio atque deserta est, præsertim longioris temporis præscriptione. *Schottus.* Cimone: 'Scurum vacuefecit.' Val. Max. ii. 7. 1. 'vacuefactus exercitus.' *Savaro.*

Deleta] Sic Lambinus. *Savaro deserta* tuetur. Neutrum in nostris schedis apparet. *Schott.* Supr. 'Desertas urbes videret:' in Hamile. 'Carthago deserta.' *Savaro.*

Leges libertatemque reddidit] *Abropeplav καὶ δημοκρατίας.* *Lambin.*

Ut hic cond. urbium] Sic Cicero Catil. iii. 'Non minus nobis jucundi atque illustres sunt ii dies, quibus conservamur, quam illi quibus nascimur: quod salutis, certa lætitia est; nascendi, incerta conditio; et quod sine sensu nascimur, cum voluptate conservamur.' *Schottus.*

Artem Syracusis] Exstat de arcibus elegans Demetrii Pharii dictum apud Strabonem lib. viii. ubi tamen male Phalereo tribuitur, ut docuit Pet. Victorius Var. Lect. lib. xx. 4. *Schott.* Ex quatuor veluti urbibus Syracusae constare, scribit Cicero, quæ appellantur Insula, Acradina, Tyche, et Neapolis. Insula autem potius Timoleon et castellis, quæ antea Dionysio parebant; arces adversus eam comparatas, certaque τὰ τυραννεία ἐκ θεμελίων demolitis est. Diodorus Siculus, cujus historiam Nepos continuo sequitur: Τιμολέων δὲ παραλαβὼν τὴν νῆσον, καὶ φρούρια τὰ Διονυσίου (majori) πρότερον ὑπακούοντα, τὰς μὲν κατὰ τῆς νήσου ἀκροπόλεις καὶ τὰ τυραννεία κατέσκαψε, τοῖς δὲ φρουρίοις ἀπέδωκε τὴν ελευθερίαν. Vide sequentia. *Keuchen.*

Cætera tyrannidis propugnacula] In quorum uno, quod hodie vocatur *Cæstrum Merket*, marmoreum stemma, teste Mario Aretio et Franc. Maurolyeo apud Guætherum in Antiquis

Siciliæ tabulis inventum est: EX-
TINGTORI TYRANNICÆ. Quod sine
dubio Timoleonti erectum est. *Ernst.*

Mahuit se diligi, quam metui] Justin.
lib. ix. 9. 'Amari pater malle,
hic metui.' Vide Berneggeri Quæst.
Miscell. 207. et Forstner. ad Tacit.
Ann. vi.

Neque postea Syracusis] Brevius
hæc Attic. 'Hunc in omni procura-
tione reipubl. auctorem auctoremque
habebant.' *Gebh.*

CAP. 4. *Sine ullo morbo lumina ocu-
lorum amisit*] Plutarchus: *ἦδη πρεσβύ-
τερος ὡν ἀπηβλήθη τὴν ὄψιν, εἰτα τε-
λέως ἐπαρόθη μετ' ἄλγος.* Est autem
διαστολή. Sunt enim 'lumina solis,'
'lumina vitæ.' *Lauret.* lib. iii. 'Lu-
mina sis oculis,' id est, suorum ocu-
lorum, ut interpretatur *Lambinus*.
Multos qui et oculis capti fuerint,
moderateque eum casum tulerint,
enumerat *Cicero Tuscul. v.* et *Marc.*
Spalatensis. Schott.

Veniebat autem in theatrum] Nam
Græcis et Græciensibus plerisque
theatrum pro curia, foro, comitio fuit.
Vide *Lipsium* ad *Taciti* ii. Hist. *Ber-
negg.* ad *Justin.* xxii. 2. *Jo. Pricæ-*
um not. ad *Actor.* xix. 29. *Bosius.*

*Propter valetudinem vectus jumentis
iunctis*] Supra in *Phocione*: 'cum
propter ætatem pedibus jam non va-
leret, vehiculoque portaretur.' *Savar.*
'Ο δὲ κομψόμενος δι' ἀγορὰς ἐπὶ ζεύγους,
πρὸς τὸ θέατρον ἐπορεύετο. *Plutarch.*
Similis *Appianus Claudius* in Hist. Ro-
mana.

*Nihil enim unquam neque insolens,
neque gloriosum*] Meminit *J. Lipsius*
in not. ad *Polit.* lib. ii. 15.

Se in ea re Diis maximas, &c.] Recte
additur præpositio, quæ in novissi-
mis editionibus non compareret: non
enim dicunt Latini, *Gratias agere ali-*
qua re; sed in aliqua re; de, et pro; in
quibus voculæ illæ idem quod prop-
ter. Sic xxv. 11. 'Cavit ne aliqua
in re plecteretur.' Sic iv. 2. 'in quo
facto domum revocatus. iv. 1. xv. 10.

'reprehendi in aliqua re.' *Vorstinus.*

Agri] *Geri* Vet. Codex et *Ultraj.* ut
supr. in *Dione*, et *Attici* vita. *Schott.*

Sacellum Abrequearias] *Abrequearia*, Deæ
nomen. Vide *Plutarchum* *ὑπὲρ εὐμαρ-
μένης*: et *Gyraldum* in Hist. Deorum,
Syntagm. 16. Non assequuntur rem,
qui, per casum, sive, ut *Lambinus*,
per casum fortuitum, vertunt. *Me-
lius Xylander*, 'Fortem Fortunam.'
Colnit hand dubie cum Siculis hoc
numen *Timoleon*, eo respectu, quod
Fortuna omnium actionum, laborum
humanorum domina et moderatrix
credita est; ut sit illa ipsa ἀγασθὴ
τύχη, cui multa Græci Romanique
monumenta consecrarunt. Cujus cul-
tum ex veteri Astrologia deducendum
autumat *Seldenus* de *Dis Syris*, *Syn-
tagm.* i. 3. Retulit ad hujas Deæ
auspicia ac numen, quidquid habuit
Timoleon successuum; unde patet
scilicet ex ipso textu qualis Dea et
quo fine culta. *Boecklerus.*

CAP. 5. *Nati die suo fecit omnia*] *Memorabilia* non pauca de certorum
dierum eventibus observatis collegit
Forstnerus in Not. ad *Tacit.* lib. i.
Idem.

Quidam Laphystius] In *Ms.* qui-
busdam, et impressis codicibus legi-
tur non *Laphystius*, sed *Lamentius*.
Veruntamen ex *Plutarcho*, et proba-
tissimæ fidei exemplaribus apparet
legendum esse *Laphystius*. *Mag.* *Pla-
tarchus Λαφύστιον* vocat. *Bosius.*

Vadimonium quum vellet imponere] *Ms.*
noster Codex legit *Badimonium*.
Quod idem vocabulum est. Sic in
Excerpt. ex *Veter. Lexicis* Græco-
Latinis, quæ *H. Stephanus* edidit:
'Ομιλ. β. scriptum est: ἐγγύην φεύγε
badimonium fuge, pro *vadimonio*. Quæ
transpositio literarum pueris nota
est. *Ernst.*

Lege agere diceret] Mox 'legibus
experiri.' *Lege* *Brissonii* formulæ.
Schott.

*Namque id ut Laphystio, caterisque
liceret*] *Plutarchus*: 'ὡς Λαφύστιον μὲν

αὐτὸν πρὸς τινα δίκην κατεγγυῶντος οὐκ εἶα θορυβεῖν, οὐδὲ καλύειν τοὺς πολίτας· ἐκὼν γὰρ αὐτὸς ὑπομείναι τοσούτους πόρους καὶ κινδύνους ὑπὲρ τοῦ τοῖς νόμοις χρῆσθαι τὸν βουλόμενον Συρακουσίῳν. *Lambin.*

[*Voti esse damnatum*] Sic Oberti Gifanii codex recte præfert, quomodo, ne quid dissimulem, Maro: 'damnabis tu quoque voti.' Noster tamen 'voti esse compotem,' quomodo et Horatius in Arte: 'voti sententia compos.' *Schottus.*

[*Cuius liceret*] Hoc ipsum est, quod his verbis significat Plutarchus: Of

εἴξατο, Συρακουσίους ἐπιθεῖν τῆς παῤῥησίας κυρίους γενομένους. Nam κύριοι sunt παῤῥησίας, hoc est, domini, seu compotes sunt libertatis dicendi, quibus impune licet de quo velint dicere. *Lambin.* Tacit. Hist. i. 1. 'Rara temporum felicitas, ubi sentire quæ velis, et quæ sentias dicere licet.'

[*In gymnasio, quod Timoleonteum appellatur*] Non in gymnasio, sed in foro sepultum adserit Plutarchus, sed gymnasium nomine hoc in gratiam illius constitutum. *Lengol.* Ejus meminit Polyæn. in Agathoclem. lib. v. 8. *Gebhard.*

XXI. DE REGIBUS.

CAP. 1. *Hi fere fuerunt*] Vitæ Timoleontis in Ms. statim ista continentur, sicut et ex aliis codicibus non una editio expressit. *Boeckl.*

Græcia gentis] Dictum ut 'Græcia civitas' supra in Alcibiad. 'Græcia terra' Gellio vii. 5. 'terra Sicilia' eidem iii. 7. et alibi, 'terra Italia,' 'Hispania,' de quibus Vossius lib. de Construct. cap. 2. Fuit tamen in Msc. Boeckleri, *Græca gentis*. Bosius. Mox videbantur et volumus.

Præter reges] Nempe majorum gentium. *Ernstius.*

Namque eos attingere] Adungere habent nostræ membranæ. *Schott.* Vitis nimirum Græciæ excellentium Imperatorum. Nescio, an ideo vulgata lectio moveri debeat. *Gebhard.*

Separatim] Alio libro, qui Regum vitas continebat. Ille autem liber non exstat. *Lambin.* Quem tamen exarasse, argumento hæc erunt, quæ Timoleontis vitæ subdit: 'Hi fere fuere Græciæ gentis duces, qui memoria digni videbantur, præter reges. Namque eos attingere nolumus, quod omnium res gestæ separatim sunt relatæ; neque tamen hi admodum sunt multi.' *Vossius.*

Lacedæmonius autem, &c.] *Ultraj. Lacedæmonius*: de hoc supra Nepos. Numer. 17. et Plutarchus ac Xenophon copiose. *Schottus.*

Nomine, non potestate] Nepos in Agesilao: 'Mos est enim a majoribus traditus, ut duos haberent semper Reges, nomine magis, quam imperio.' Duo illi Reges simul creabantur. Auctor Panegyrici ad Maximianum: 'Sic fit, ut tantum vobis imperium commune sit, et plane, ut gemini illi Reges Lacedæmone Heraclidæ, Rem-

publicam pari sorte teneatis. Quamquam hoc vos meliores et justiores quam illos mater Astu coëgit, cum nemini fateretur, quem prius edidisset in lucem, pari ætatis auctoritate regnare: hoc vos sponte facitis.' *Lipsius.* Sed notandum improprie dictos fuisse Reges. Dionysius Halicarnassensis: *Ὅδδὲ γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀποκράτορες ἦσαν.* Nam ἀποκράτης βασιλεὺς, non erat Spartanorum Regum, sed merus tantum principatus. *Keuchen.*

Qui dominatum imperio tenuerunt] Proba lectio, neque pervertenda. Intelligit enim eos, qui dominati sunt in volentes nolentes, neque legibus alienis se constringi passi sunt. Interpolatum dudum fuerat: *Qui dominatum Orbem imperio tenuerunt.* *Gebhard.* Et sic 'orbem' interpretari debet, orbem terrarum, *οἰκουμένην.* *Lambin.*

Cyrus] Major, Astyagis Medorum Regis filius, qui sua virtute Medorum regnum est adeptus, ac imperium ad Pernas transtulit. *Lambin.* In Tarich Musulmanico dicitur *سکندر*.

Apud Ebræos *קור* quasi *heres*, aut dominus. Persis Coresch, ex Ebræo *סרס* *Sol.* Vide Plutarchum in Artaxerxe. *Τὸ κύρος* plenam auctoritatem atque imperium denotat apud Platonem, Sophoclem, Galenum, Philonem. Unde Cyrus, idem quod *Kýros*, seu Dominus. *Keuchen.* Nomen expressum ex Persico Kosra, quod Imperatorem significat, et communis omnium Regum Persarum titulus est. Unde et Cæsar Latinorum et Germanorum, ab eadem origine. *Horn.* Fuit autem Cyrus ipse Medo-Persa, Medus a matre, Persa a patre, unde

dictas *ἡμέρας*. *Grotius*. Apud Alphæum: 'Veniet Persa Semiasinus, qui vobis jugum servitutis imponet.' Et hinc Croeso respondit oraculum; 'Tunc finem regni sui fore, quando multus potitus esset sede Regis Medorum.' Vide Joseph. Scaligerum in Notis ad Fragment. Berosi.

Darius Hystaspis filius] *Δαρείος, ἡστιάσης*. Hesyopius. *Ἐρξένης*. Herodotus. Hystaspes in Tarich dicitur *كشاسب* *Kischtasb*, estque ipsius Darii nomen. *Keuchen*.

Virtute regnum est adeptus] Cyrus Astyagem regno expulit, Persarum usus armis, unde summa Imperii ad Persas translata. *Histor. Sacr.*

Prior horum apud Massagetæ] Gentes supra mare Caspium, Scythas. Nomen a Mes et Getis compositum. Mes et Gether fuerunt posteri Sem. *Keuchen*. Unde Getæ, Gotthi, Gitæ, Kitæ, Scythæ, unius nominis gens in multos populos divisa. Arabes

ختل] vocant, qui sunt *Chatai* veterum, Ptolemæo *Χάται*, nobis hodie, *Catai*, vel *Kutai*. Horn.

In prælio] Quod describit Herod. 1. Justin. 1. Strab. XI. Causa hujus non alia fuit quam insatiabilis ambitio. Nam ut Arabs, qui Timuri res scripsit, testatur, illa Scytharum regio

غاية ارض اكابر الرمان. Quam quisque subegisset, summum se militaris gloriæ verticem attigisse putabat. Horn.

Cecidit] Secundo anno postquam Tarquinius Superbus Romæ regnare coeperat. *Sulpicius*. Quod contra Hieronymum et Eusebium. Cecidit anno ætatis LXX. Monarchiæ VII. completo, Imperii sui universi XXX. *Chronolog.* De mortis genere cum Nepote consentiunt Herodotus ac Justinus. Sed Herodotus testatur, alios de Cyri morte sermones fuisse. Diodorus crucifixum scribit. Xenophon et Ctesias vulneratum in prælio,

et paullo post ex vulnere decessisse, et in Pasargadis sepultum. Strabo xv. Deinde Alexander in Pasargadas venit, ubi erat antiqua regum sedes. Ibi Cyri sepulturam vidit, *ἐν παραδείσῳ πόρῳ, ἐν μέγαν, τῷ δάσει τῶν ἑσπερίων ἐκαστακρυμμένον*, cum hac inscriptione: Ω ΑΝΘΡΩΠΕ ΕΓΩ ΚΥΡΟΣ ΕΙΜΙ Ο ΤΗΝ ΑΡΧΗΝ ΤΟΙΣ ΠΕΡΣΙΑΙΣ ΕΤΗ-ΣΙΑΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΗ ΟΥΤΗ ΦΘΟΝΗΣΗΣ ΜΟΙ ΤΟΤ ΜΝΗΜΑΤΟΣ. Alii inscriptionem hanc fuisse referunt: *Ἐρξάδ' ἑγὼ καίμας* *Kûros basileus basileûs*. Vide sis Magni Salmasii Plinianas Exercitationes ad Solini Polyhistora.

Senectute diem obiit supremum] Cum regnasset annos XXXI. et dies XXX. ægrotasset. Ctesias i. Herodotus, quem secutus Sulpicius, regi sui annos numerat XXXVI. Quibus communiter addunt VII. menses, quibus Magi regnum tenuerunt. Et tum XXXVII. sunt. *Chronolog.* Tradunt cippo sepulchri inscriptum, quod bonus venator, nec minor potator fuerit, *κυνηγὴν ἐκράτουν, οἶνον πολλὸν πίνων ἐδυνάμην, καὶ τοῦτον φέρεω καλῶς*. Strabo, Athenæus.

Xerxes] In Tar. *اسفنديار* *Isphandiar*. In sacris annal. *שרשור*, ut ex nomine probat Scaliger. *Χέρξης* denotat Martium, vel bellicosum, quem Græci *ἀρῆιος* vocant. In lingua Græca equipollent tria nomina: *Δαρείος*, *Ἐρξένης*, *Ἀρῆιος*. *Ἀρξένης*, *Ἀρῆιος*. *Ἀρξένης*, *Ἀρῆιος*. Sed notandum commune illud Regum Persarum nomen fuisse, non secus ac Cyri aut Assueri. *Keuchen*.

Macrochir] Qui alio nomine in libro Esther *שרשור*, *Achaachueros*.

Μακρόχειρ in Tarich dicitur *كبي* *Kai Bahman*, cognomente *Darus Dast*, id est, *longimanus*. Quia tam longis brachiis erat, ut stans, rectasque manibus genua contingeret. Strabo xv. Vel, quia dextram sinistra

habebat longiorem. Plutarchus in Artaxerxe. R. David Kimchi intempestive subtilis, Longimanum a magna potentia dictum vult. Alii a liberalitate. Vide Philipp. Melancht. in Chron. Quæ Regum propria virtus, unde *εβρηται* vocantur. *Keuchen*.

Macemon] *Μημων*, id est, *memor*, sive, ut Hieronymus interpretatur, *recordans*. Hic Dario Notho successit, ut ille Xerxi. Nomen ejus proprium fuit Arsicæ, quamvis Darsem ferat nuncupatum Dinon. Tradit Plutarchus, quod hic Arsicæ a Patre Dario Rex designatus, καὶ Ἀρσιζέτης μετὸν μακρόβιος. Idem fuit Cyri Junioris frater, Darii et Parysatidis filius. Quod et *ἀνδρόδωρος* primo comprobatur Xenophon, qui et Cyrum ab illo antiquiore omnium fuisse Persarum βασιλευσάντων pronuntiavit, præcipueque imperio dignum.

Terra marique bellum intulit Græciæ] Ad luculentam materiam de isto bello et expeditione in Vita Themistoclis, et adde insignem locum Ctesias Gnidii, antiqui Scriptoris τῶν Περσικῶν.

Persarum nemo] Vetus Codex *Persas nemo*. Schottus.

Nam cum matris suæ scelere] Parysatidis. Quæ a Græcis *Φαρσπας* vocata. Ctesias xvi. Sed hæc sunt nomina Persica, a Græcis prave detorta. *Salmas*.

Amisisset uxorem] Statiram: quam veneno sustulerat. Plutarch. Quo pacto illud paraverit, docet idem Ctesias.

Tantum indulsit dolori, ut cum pietas vinceret] Nempe matre Babylonem dimissa, solum ancillam ejus Gingin, seu, ut Ctesias vocat, Gingen, ministram sceleris supplicio affecit. 'Pietas' igitur erga matrem intelligenda est, non erga defunctam uxorem, ut vir doctus videtur accepisse. *Boetius*.

Morbo naturæ debitum reddiderunt] Prior regnavit annos xli. Sulpic. Diodorus, et Eusebius tantum xl. nu-

merant. Præter illos xvi. cum patre Xerxe imperavit. Igitur in universam lvi. Sed xvi. anni non supputantur a Chronologis. Posterior regnavit annos lxiii. Plutarch. Sulpic. Sed confundunt hujus imperii tempus Chronologi. Alii annos statuunt lv. Nonnulli numerant xlii. Plures lxiii. et attigisse volunt xlii. Quanquam Eusebius ei tribuat annos xl. tantum. Quomodo etiam Beda, quorum sententia maxime probabilis. *Keuchen*.

Tertius ab Artabano præfecto, ferro interfectus est] Lege Justinum in principio iii. Orosium ii. 11. Diodor. xi. Aristot. De republ. administr. v. 10. Quem Nepos ac Justinus Artabanum vocant, is Aristoteli est Ἀρταβανός, Ctesias Ἀρταβανός. *Bengars*.

CAP. 2. *Alexander*] Macedonia patria fuit specialis Alexandro Magno, non item generalis, aut singularis. Et sic intelligenda verba i. Machab. cap. 1. vers. 1. Ἀλέξανδρος τοῦ Φιλίππου (videtur) ὁ Μακεδὼν ἐξηλθεν ἐκ τῆς γῆς Χερρουσίου. Generalis fuit Græcia, unde Dan. viii. vers. 21. vocatur דָּלָךְ דָּלָךְ *Rex Javan*, hoc est, Græcorum. Singularis fuit civitas Pella in Macedonia; unde 'Pellæus juvenis' apud Poëtas præcipue decantatus. *Keuchenius*. Fuit spurius, ex adulterio, ut creditur, Pausaniæ cum Olympiade genitus. Quod ex Plutarcho et Justino satis clare apparet; et constanter Persæ ac Arabes affirmant. *Schickardus*. *Vossius*. Arabes cum *القرنبن ذو* *Bicornem* vocant, non tam ob partum Orientis et Occidentis imperium, quam a cornuta Alexandri effigie nummis exhibita, ut Jovis Ammonis filius agnosceretur. *Goltius*.

Babylone] Quo concessit, Cossæis subactis, ad audiendas omnium fere gentium legationes. Diodor. xvii. Arrian. vii. Et quanquam Magi urbem hanc ei fatalem fore prædicarent, tamen ab Anaxarcho Philosopho

persuasus, hæc contempsit, ac Urbem ingressus est. Justin. xii. Plin. Alex.

Merbo consumptus est] Cassandri fraude, et ingenito vitio periit, veneno scilicet et crapula. Igitur Dæsii quinto apud Eumæum, septimo et 15. apud Perdiccam epulatus, sequentes dies somno dedit, ut Ælianus ex diariis Alexandri refert. Addit *παρὰ Βαγιά δὲ ἐβέβηκε τῇ τετάρτῃ μετ' ἐκείδα, τῇ δὲ τρίτῃ ἐκθύευδε*, legendum *πέμπτῃ*, vel, *epulatus est apud Bagoam τῇ τετάρτῃ φθίνοντος, τῇ τρίτῃ ἐκθύευδε*, Dæsii 27. sequenti obdormiit simul et obiit. Arrianus ex iisdem diariis ait in morbum incidisse Dæsii 18. Sequenti die nihilominus apud Thesalum Medium (Justinus Medicum perperam vocat) Dæsii 20. apud Næarchum potasse, ac tandem Dæsii 28. periisse. Addit: 'Mortuus est Olympiade 114. Prætoze Hegesia. Vixit annos duo et triginta, et tertii menses octo. Regnavit annos duodecim, et hos octo menses,' hoc est, mortuus est exeunte primo Olympiad. 114. anno. *Capellus*. Periodi Julianæ quater millesimo trecentesimo nonagesimo primo. Mundi ter millesimo et 627. Urbis Romæ 431. Uh. Emm. A regno Salmanassaræ, 424. Ptolemæus. Vixit annos 33. Eusebius. Cicero 32. Hieronym. et menses 8. Arrian. Decessit anno ætatis 34. Justin. Regnavit annos 11. Strabo, Gellius. 13. Livius. 12. primo Macab. Author. Et 6. menses, Euseb. 7. Diodor. 8. Arrian. cujus supputatio ut omnium accuratissima est, ita verissima. Cæterum valde errarunt in annis regni Alexandri designandis Patres quidam et Historici, idque vel in defectu vel excessu. Quorum omnium nugacissima est opinio Clement. Alexandrini, i. Stromat. qui imperium Alexandri ad ann. 18. extendit. *Keuch*. Non absurde statuas in visione Daniel. cap. vii. imperium Græcorum comparari pardo, quia Alexander M. fuerit vinosus, usque

adeo ut, si eos minus sequi visum fuerit, qui veneno interiisse arbitrantur, satis tamen causæ sola in vinolentia fuerit, cur periret Babylone. *Vossius*. Ab ejus obitu æra Græcorum ducitur, de qua Muhammed Alferganus ex versione Golii: 'Romani et Syri æram deducunt ab initio annorum Alexandri, dicti bicornis, qui quidem dies fuit feria secunda.'

Ægis] *Αἶγυς*, Macedoniæ oppidum. Plin. Diod. Apud Ptolemæum est *Αἶγυς*, quam *Μηλεβοδείαν* appellatam, tradit Stephanus. Atque heic erant Regum Macedonum sepultura olim et Mausolæa, ut adnotavit Plinius. *Casaub.*

A Pausania] Aristoteles Polit. v. 10. 'Ἡ δὲ, inquit, *Φιλίππου ἐκδὲ Πανστων* διὰ τὸ ἔασαι ὑβρισθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν περὶ Ἀτταλον. Lege Diodorum Siculum in lib. de gestis Philippi, Justinum ix. Oros. iii. 14. Ciceronem de Fato cap. 3. Ælianus, Val. Maximam, Plutarchum in Alex. Pausaniam. Meminit Ovidius in Ibin; dum inquit: 'Aut ut Amyntiadem turpi dilectus amore Oderit, et sævo vulneret ense puer.' *Magius. Bongarsius*. Occisus est anno primo Olympiadis cxi. *Πυθοδήμου ἀρχωντος*, auctoribus Diodoro et Arriano: quæ quidem Olympias celebrata est die 18. Augusti. *Jo. Scalig.*

Pyrrhus] Materno genere ab Achille, paterno ab Hercule oriundus. Trogus xvii. Hic cognomento Aquilæ delectatus fuit, quemadmodum Antiochus Rex Syriæ, Hieracis, vel Accipitris. Plutarch.

Qui cum P. Romano bellavit] Ter. Primo, cum Consule Levino, in quo prælio ceciderunt Romanorum septuaginta millia, ex Pyrrhi parte quadraginta millia. Plutarchus. Secundo, cum C. Fabritio Luscino et Q. Æmilio Papo ad Asculum, in quo victoria tamen ad Pyrrhum magis inclinavit, cum Romanorum sexaginta millia cecidissent, Pyrrhidarum vero tria

millia et quingenti quinque. Post hoc prædixit, sibi funditus pereundum esse, si adhuc uno prælio Terrarum Dominos viasset. Plutarch. Florus. Tertio, rursum bellum instaurat, in quo victus, et a Curio Consule Italia pulsus est. Ait Pausanias, Græcum neminem ante Pyrrhum, bellum Romano imperio intulisse. Quod de vera illa ac Veteri Græcia intelligendum. Nam antea cum multis Italiz Græcis populis, et ipsis Tarentinis Romani confixerunt. *Keuchen.*

Argos oppidum in Peloponneso] In Argia regione. Ptolem. Duo sunt Plinio in hoc tractu oppida homonyma, alterum Hippium, alterum Dipisium. Quod *πολιδίον* ex Homero vocat Strabo. Apud Stephanum et Pausaniam dicitur *φορώνιον*, et hoc primum et genuinum nomen. Ubi et *ιδεον* ponitur pro Hippium. Vide Ortelium.

Lapide ictus interiit] Plutarchus, Pausanias, Polyænus, Strabo, et Auctor de Vir. Illust. *κεραμίδα* sive tegulam vocant. Quomodo Ovidius in Ibin: 'Aut ut Achilleidem cognato nomine clarum Opprimat hostili tegula jacta manu.' Polyænus lib. viii. testis ictu exanimatum refert: *ἐμπεσοῦσης ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κεραμίδος*. Quæ verba reperiuntur apud Plutarchum. Sed Nepotis opinionem roborat Pælius Diaconus lib. ii. 20. 'Apud Argos Achatæ florentissimam Urbem Spartani regni aviditate ductus, saxo ictus occubuit.' Verbo tenus descripsit Orosium lib. iv. 2. Justinus lib. xxv. 5. 'Repulsus a Spartanis Pyrrhus, Argos petit: ibi dem Antigōnum in urbe clausum expugnare conatur, inter confertissimos violentissime dimicans, saxo de muris ictus occiditur.' Zonaras: *Πύρρος μὲν οὖν ἐπιφανέστατος ἐν στρατηγοῖς γενόμενος, ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατεύσας οὐ πολλὰ ὕστερον ἐν Ἀργεὶ ἀπέθανε. γυνὴ γὰρ τις, ὡς λόγος ἔχει, παρόντα αὐτὸν ὄντα ἀπὸ τοῦ τέλους ἐπιθυμήσασα, ἐσφάλη,*

καὶ ἐπεσοῦσα διέσφαυε αὐτόν. Geib. Non absimilis fuit Mardonius Sotrapes, eodem mortis genere exanimatus, ut tradit in Aristide Plutarchus. Hinc Lacedæmonii *τειχεμαχίαν* improbarunt, quod in illis vel a muliere vir interficeretur fortissimus.

Siculus; Dionysius prior] Optima narratio et brevissima de vita et rebus gestis Dionysii exstat apud Cicronem in v. Tusculana. Confer Justinum xx.

Minime libidinosus] Cicero: 'Atqui de hoc homine a bonis auctoribus scriptum accepimus, summam fuisse ejus in victu temperantiam, eamque in rebus gerendis, virum acrem et industrium: eandem tamen maleficam naturam et injunctam.'

Ob eamque rem crudelis] Suspiciosus. Lege Plutarchum in Dione.

Hic cum virtute tyrannidem sibi peperisset] Post longam narrationem comparatæ a Dionysio tyrannidis, hæc tandem subdit Diodorus lib. xiii. *Μετὰ δὲ ταῦτα συναγαγὼν ἐκκλησίαν, τοὺς ἀντιπράξαντας αὐτῷ τῶν δικαστῶν ὄντας, Δαφναῖον καὶ Διμαρχον ἀνείλε. Διοῦβιος μὲν οὖν ἐκ γραμμάτων, καὶ τοῦ τυχεύοντος ἰδύσθαι, τῆς μεγίστης σφύρας τῶν Ἑλλήνων ἐπαύλην ἔλαβεν.* Adi Demosthenem in Oratione *πρὸς Λεπτίην*.

Majorque annos sexaginta natus, decessit] Tradit Plin. lib. vii. 64. ipsum præ gaudio vite supremum diem obiisse. Verba sunt: 'Gaudio obire, præter Chilonem, de quo diximus, Sophocles, et Dionysius Siciliæ tyrannus, uterque accepto tragicæ victoriæ nuntio.' Addit Diodorus, accepto hujus victoriæ nuntio, lætitia elatum, liberalius epulatum esse, et sese vino largius cum amicis ingurgitasse: hinc natam esse crudelitatem, qua morbo implicitus, tandem exstinctus esset. Tyrannidem obtinuit *ἐν τριάκοντα καὶ ἑκτά*. Diod. Quomodo Cicero: 'Duodequadragenta Dionysius tyrannus annos fuit opulentissimæ et

beatissimæ civitatis.' De Natur. Deor. III. 'Hunc igitur nec Olympius Jupiter percussit, nec Esculapius misero diuturnoque morbo intabescens interemit: atque in suo lectulo mortuus cum tympanidiis in regem illatus est: eamque potestatem, quam ipse per acelum erat nactus, quasi justam et legitimam, hæreditatis loco, filio tradidit.' *Lambin.*

Tribus uxoribus] 'Habuit duas uxores, Aristomachen, civem suam, et Doriem Locrensem.' Cicer. Diod. Pictarch. Addit *Ælianus*, alteram eum secutam in castra, alteram revertentem excepisse. Var. Histor. XIII.

Liberis procreasset] Nepos in Dione: 'Aristomachen, sororem Dionis, habuit in matrimonio, ex qua duos filios, Hipparinum et Nysæum [hunc Narsæum vocat Diodorus] procreavit; totidemque filias, Sophrosynen et Areten.'

CAP. 3. *Ex amicis Alexandri Magni*] *Ἐξ ὀρέων.* *Lambin.* Quos supra in *Eumene* 'familiares' vocat. Sulpicius alibi 'servos,' id est, ullicos, et alibi 'stipatores.' Significat autem Principes et Duces exercitus Macedonici, qui ejus venerationis ac virtutis erant, ut singulos Reges esse putares, ait Justin. lib. XIII. *Drusus.* Hoc innunt pueri illustres *οὐδὲν ἴσμεν*, 1. Machab. I. vers. 7. quibus 'divisit regnum suum, dum adhuc viveret.' Inde aliquanto tempore, sine usurpatione regali, susceptas partes procuraverunt, Arridæo quodam Philippo, Alexandri fratre, regnante, cui perimbecillo verbo datum imperium videbatur, res autem penes eos erat, qui sibi exercitum et provincias distribuissent. Neque vero hic rerum status diu mansit, omnesque se reges appellari maluerunt. Sulpic. Itaque Alexandro mortuo servi ejus, occupato suo quisque loco, omnes sibi diadema imposuerunt. Auctor Machab. Gentes subactas

diviserunt in Satrapias, Perdicca divisore, ex auctoritate Philippi. Apian. Cæterum hæc Monarchia divisio non fuit substantialis, sed tantum accidentalis. Quemadmodum enim Monarchia prima post obitum Sardanapali non finita fuit, sed in duos quasi ramos divisa, sic etiam Monarchiam tertiam, defuncto Alexandro, non sustulit ejus in quatuor partes distractio. Quanquam harum Reges simul juncti non regnarunt secundum potentiam Alexandri, qua dominatus est. Et sic quatuor partes illæ, non *κεχωρισμένους*, sed *συνεμένους* consideratæ, unam Monarchiam absolvunt. Quod quatuor illa capita pardi quadricipitis figurabant, quæ, licet in se distincta, nihilominus tamen in una bestia fuerant. Dan. VII. 6. *Kruehen.*

Qui post obitum ejus imperia ceperunt] Orosius lib. III. 21. 'Alexander per duodecim annos trementem sub se orbem ferro pressit. Principes vero ejus XIV. annis dilaniaverunt: et veluti opimam prædam a magno leone prostratam avidi discerpere catuli, seque ipsos in rixam invicem invitatos prædæ æmulatione fregerunt.'

In his Antigonus] Asiæ et Syriæ Satrapes primus fuit Antigonus. Eum bello vicerunt Seleucus et Ptolemæus: unde contentio inter hos duos de regno Syriæ. Qua de re videndus lib. V. Polybius, ubi inter alia Antiochus queritur de injuria quam sibi fecerat Ptolemæus in occupandis Syriæ locis. Antigonus enim et Seleucus, qui primi ea loca occupaverant, verissimos et justissimos Dominos fuisse aiebat. Ideoque ad se, non ad Ptolemæum, Syriæ regnum quasi hæreditario jure pertinere. Quippe Ptolemæum adversus Antigonus pugnasse, non sibi, sed Seleuco, eorum locorum imperium querentem. Præterea communem omnium Regum concessionem in medium adferebat. Nam, quo tempore, superato Antigono, dividere inter se regna Cassander

et *Lysimachus* et *Seleucus* voluerunt, *Seleuci* esse omnem *Syriam* iudicare. Hæc ibi. Quæ fortasse moverunt *Eusebium*, ut scripserit, *Seleucum* primum in *Syria* regnasse annos 32. *Drus.*

Et hujus filius Demetrius] Qui *Poliorectes* dictus, hoc est, urbium obsessor. Cujus cognominis vanitatem arguit *Plutarchus* in *Demetr. Bernegger.* *Vitruvius* x. 23. 'Hic *Demetrius* propter animi pertinaciam *Poliorectes* est appellatus.' Quod *Plinius expugnatorem* reddidit, vii. 38. Fuit filius *Antigoni*, ut heic *Nepos* et *Justinus*: non *Antiochi*, ut emendavit ad *Trogi Prolog.* xv. *Histor. Philipp.* *Bongarsins*: socer *Seleuci Nicanoris*, *Syriæ Regis*, cui filiam suam *Stratonice* in uxorem dederat. *Keuch.* Hic ille *Demetrius*, qui *Demetrium Phalereum*, *Cassandri Macedoniæ Regis* auspiciis sub specie *Oligarchiæ Athenis* dominantem, urbe expulit, et pristinam *Reipublicæ* formam ac libertatem restituit. Anno altero *Olymp.* cxix. istud accidit, auctore *Diodoro* lib. xx. Tum igitur populus *Atheniensis*, incredibili gestiens lætitia ob recuperatam libertatem, post annorum xv. servitutem, in ornando *Demetrio* nihil reliqui fecit. Facta sunt de illius honoribus varia *Senatusconsulta*, quorum summam habes apud *Plutarchum* et *Diodorum*. Refert *Plutarchus* inter alia decretum fuisse, δέχασθαι Δημήτριον, δόκιμος ὡς παραγένηται τοῖς Δημητρίοις καὶ Διοτρίβοις ξενισμοῖς. *Cassub.* *Mss.* pro hujus legunt ejus.

Lysimachus] *Agathoclis* filius, vii. *Rex Macedoniæ.* Vide *Arrian.* *Indic.* lib. iii. 12. *Thraciam* adpositasque *Thraciæ Ponticas* gentes obtinere jussus. *Curtius* x. 10. Quondam unus e custodibus *Alexandri.* *Pausan.* *Plinius.* Qui illustri *Macedoniæ* loco natus, virtute illustrior fuit. *Justin.* Regnavit annos v. Quinque initio regna fuerunt, *Asiæ, Thraciæ, Mace-*

doniæ, Syriæ, Ægypti. Postea quicquid *Lysimachi* fuerat, *Macedonico* regno adjectum, partim ab aliis occupatum est. Vide *Diodor. Justin.*

Seleucus] Cognomento *Nicanor.* *Eusebius.* *Nicator*, alii. Quæ putatur esse vera *Macedonica* dialectus. Appellatio a victoriis, quas habuit. Alii dictum ita putant a *Nicatore* quodam cæso. *Drusius.* A victoriis dictum *Nudrupa* tradit *Appianus Syriaco.* *Ammianus* xxiii. 'Nicatori *Seleuco* victiarum crebritas hoc indiderat cognomenti.' Unde intelligitur, quid idem sibi velit lib. xiv. 'Seleucus efficaciæ impenetrabilis Rex, ut indicat cognomentum.' Nam *impenetrabilis ἐπερρητικός* hic est omnia impetrans ac pervincens. Sicut 'impenetrabilis orator' *Plauto Most.* v. 2. Hiuc fanum, sive ἱερὸν, *Seleuco* a filio *Antigono* consecratum, dictum fuit *Nικατέπειον.* *Appian. Syriac. Bernegger.* Anno M. 361. fœdus initum est inter successores *Alexandri Magni.* *Cassander* præficitur *Europæ, Lysimachus Thraciæ, Ptolemæus Ægypto, Antigonus Asiæ, Seleucus Syriæ.* *Diodor.* A cujus anni autumno ordiantur *Chronologi* annos *Seleucidarum*, sive æram *Chaldæorum*, cujus annos *Ptolemæus* annotavit. Et ab hujus fine, aut sequentis initio anni *Græcorum*, in *Libris Machab.* annotati numerantur. *Bucholz.* Anno xii. a morte *Alexandri*, occupata *Babylone*, hic *Syriæ* et totius *Orientis* imperium sibi vindicavit, sedemque regni constituit in *Syria.* *Ub. Emm.* A quo tempore incipiunt famosa illa sæcula *Syromacedonum* et *Seleucidarum* in *Asia*, quorum plena est omnis antiquitas. *Keuchen.*

Ptolemæus] *Κεραυνός, Philadelphus* frater. *Polybius* ii. Καὶ πολὺ δὲ καὶ ὁ Πτολεμαῖος ὁ Δάγρον, καὶ Λυσίμαχος, ἐπὶ δὲ καὶ Σέλευκος, καὶ Πτολεμαῖος ὁ Κεραυνὸς μετέλλαξαν τὸν βίον. Imperavit *Macedoniæ* menses ix. post *Lysimachum.* *Πτολεμαῖος, a πτόλεμος, vel*

πόλεις, bellum. Vel תלמי *Talmi*, porca. תלם. Fuit commune nomen Regum Ægyptiorum, non secus ac Pharao. Unde omnes reliqui Ægypti Reges postmodum Ptolemæi dicti; solo cognomento a se invicem discernebantur. *Keuchen.* Ptolemæorum genealogia in Strabone et ex eo in Manutio de quæsitis per epistolam. *Schottus.*

In prælio] Ad Ipsum. Appian. De eo prolixè Plutarchus in Demetr.

Pari leto affectus est Lysimachus] Non servat temporum ordinem *Probus.* Nam post Demetrii mortem *Lysimachus* cum Seleuco confixit. *Lambin.* Et hæc ultima fuit pugna successorum Alexandri, in qua occisus est Lysimachus, anno a morte Alexandri 42. ætatis 73. imperii 5. *Keuchenius.* Lege Excerpta ex Memnonis historiis. Octoginta annorum facit Lysimachum Hieronymus, cum occumberet in prælio adversus Seleucum. Vide Lucianum de longævis. *Vossius.*

Filiam suam] Stratonicen ex Phylla, alteram enim uxorem habebat, Deidamiam. *Lambin.*

Captus bello] Apud Galaman: Justin. Gazam: Diod. Plutarch. Arrian. Quomodo Bongarsius ad Justinum legit. Putat tamen magnus Vossius Justinum scripsisse *Gamalan*, quæ est urbs Gazæ proxima in Idumæa. *Keuchen.* Deinde, non fuit captus bello, sed aufugit primum ad portas Amani; mox cum sibi manus adferre cogitasset, a suis prohibitus, ultro se Seleuco genero dedit. Cicero Offic. II. 7. 'Quid? Macedones nonne Demetrium reliquerunt, universique se ad Pyrrhum contulerunt?' *Lamb.*

In custodia] Tradit Plutarchus, Seleucum humanum se ac liberalem in captum Demetrium præbuisse, eumque in Chersonesum Syriacam misisse, et cum rigorosis carcerariis justum famulorum numerum dedisse, quibus quotidie ad res necessarias

uteretur: pecuniæ præterea vim satis magnam attribuisse in victum et amictum, ita ut facultatem haberet opipare et splendide vivendi; postremo, ambulationes, porticus, hortos amœnos, ac saltus densos, in quibus venari posset, concessisse. Ita Demetrium corpus exercentem, et apparatu regio utentem, æquo animo fortunam initio tulisse, et beate biennium vixisse. Ad extremum vero, cum inertie otioque sese dedisset, neque solito vivendi more uteretur, ex nimia craditate in morbum incidisse, et ita extinctum esse. In Demetrio.

Dolo interfectus est] Lege Pausaniam in Attic. Imperavit annos 32. Euseb. 42. Appian. 30. alii.

Quem] Ceraunum. *Ille]* Seleucus. *A patre]* Ptolemæo Lagi filio. *Lamb.*

Expulsum Alexandria] Quæ fuit Ægypti celebre ab omni ævo emporium. Magnam cognominat Galenus. Hæc prius *Ῥακδόνη* vocata. Cedrenus. Rascotis: Plin. Stephan. Pausan. Apud Strabonem *Ῥακῶν* pars Alexandriae est, olim vicus. XVII. Urbis *Ἀλεξανδρόπολιν* in Eustath. quam per excellentiam *πόλιν* olim appellavere, ut Romani Romam suam, Urbem. Quo faciunt augustæ illæ *ἐπωνυμίας* in Rebus Romanis; *Ἰουλίαν*, *Κλαυδίαν*, *Δομντιανήν*, *Ἀλεξανδρινήν*, et sexcentæ aliæ, quarum fecundam nobis meassem concessit Incomparabilis ille Geographus. Quanta autem urbs fuerit, vide præ reliquis apud Tatium Alexandrinum, lib. v. *Τῶν κατὰ Κλεοφῶντα καὶ Λευκίππην* Philonem in Flaccum; ut et Tyrium Belli Sacr. 27. *Keuchenius.*

Expulsum Alexandria] In Gifanii membranis, *Alexandrea*. Quod et ipse vestigium antiquitatis agnoscit, in vet. libro expressum. Sic *Decelia* pro Decelia, de qua nos plura ad Frontinum. *Idem.*

Ipse autem Ptolemæus, cum vivis filio regnum tradidisset] Rarum exemplum illis temporibus. Nam et pater filium, et filius patrem, et frater fratrem

regnandi causa interimebant. Itaque Plutarchus in Demetrio, ad illum locum ubi Antigonus Demetrium filium venatu redeuntem cum venabulo et jaculis ad se recipit, eique os ad osculandum præbet; cum Antigonus legatis quibusdam, qui tum forte aderant, et jam dimissi revocati ab eo fuerant, mandasset, ut suis civibus renuntiarent, sibi cum filio tam bene convenire, ut eum non metueret armatum; acclamant, *ὅπως ἔρα πάντῃ δυσκοινοῦσθαι ἡ ἀρχή, καὶ μισοῦν ἐπιστάτας καὶ δυστοίας, ὥστε ἀγῶλλεσθαι τὸν*

μέγιστον τῶν Ἀλεξάνδρου θαυμάζων, καὶ προσβέβηκεν, ὅτι μὴ φοβεῖται τὸν υἱόν, ἀλλὰ προσέταται τὴν λόγχην ἔχοντα τοῦ σώματος πλησίον. Et mox: Τὸ μὲν γὰρ ἄλλοτε ἐκείνῳ, ὥστε οἱ γυναικῶν τὰ εὐρήματα λαμβάνουσιν, οὕτω συνεχωρῶντο πρὸς τι νομιζόμενον αἴτημα καὶ βασιλῆος ἐνὲρ ἀσφαλείας. Lamb.

Ab illo eodem vita prius dicta] Justinus XXIV. a Gallis regno spo-
litum captumque, vitam ferro ami-
sisse, ait. Plutarchus in vita Pyrrhi,
contra Galatas profectum, cum exer-
citu periisse. *Magius.*

XXII. HAMILCAR.

Hamilear] Romani *βαρβαρικότερον* enuntiabant hæc barbara nomina quam Græci. Hannibal, Hamilcar, dicebant, quæ Græci Ἀντίβας, Ἀμίλ-
νας, Græcitiore, ut ita dicam, pronun-
tiatione. *Salm.* Amilcar nomen Pu-
nicum est, et Regem denotat. Milici
etiam, quod Annibalis soceri nomen,
et hujus filii Imilces, quod est Regi-
na, et Imilconis Carthaginiensis du-
cis, non aliunde sunt petenda. *Melech*
enim Rex est, *Malcha* Regina; quæ
Milicem et *Imileem* pronuntiabant.
Ita qui κατ' ἐπερβολὴν, ut ait Strabo,
Tyriis cultus Hercules, dicebatur

Μέλιμαρος, sive *Μέλιμαρτος*, qui de-
pravate *Μελιμάδαρος* dicitur Eusebio
in Oratione de laudibus Constantini.
Selden. Hamilear] De hujus virtutibus,
prudentia, et fortitudine, legendus
est, præter Nepotem, Plutarchus Ca-
tone Majore. Ubi ipsius Catonis de
eo judicium diligenter perpenden-
dum. *Ernst.* De nomine v. *Selden.*
de Dis Syris synt. 1. 6. et *Voss.* de
Idololatr. II. 2. Hujus imaginem e
nomismate argenteo hac forma ex-
pressam exhibet Ursinus in Imaginib.
num. 9.

Apud Fulvium Ursinum
in numismate argenteo.

Cognominis Barca] Ita præter nostrum Polybius, Appianus, et ex commendatione Jo. Valentini Porphyrius περί ἀρωγῆς II. 57. ubi vulgo Βάρκας legitur. Mss. *Barcha* vel *Barca* habent, quomodo et Frontin. III. 19. 9. inflexit. Gentile nomen fuisse docet illud Silii Italici lib. 1. 'Ortus Serrana prisca Barthe de gente.' Quid Saldus in mentem venerit nescio, cum ita scriberet: 'Ἀρίλας, ὃ καὶ Φαρίλας. Et alibi: Φαρίλας ὃ καὶ Ἀρίλας. Nisi fors dnos Hamilcarea confudit. *Boisus*. Vide præterea notas Saveronis in Seldonii Carm. 2. et 5.

Primo Punice bello] In Veteri Inscriptione: *Bello Panicio*, id est, *Punico*. Nam *Punicum* pro *Panico*; ut *punico* pro *panico*. Glossæ: Πάνι, Ἀρροί. Φόινυς. Inde Φοίνιξ ἑλδεντος apud Apysrtum περί παννῶν βοῶν τὰ δὲ περί τοὺς βίους συμβαίνοντα πᾶσι, καὶ τὰ πρὸς αὐτὰ βοηθήματα, ἕρποντα γέγραπται Μαργάνι τῷ Καρχηδονίῳ τῇ Φοίνις δὲν λέγει. *Salmasius*.

Sed temporibus extremis] Nempe anni primi hujus belli Punici XVIII. Olympiad. CXXXIII. anno autem Urbis IOV. Hamilcar bello hæc præfectus, Italiam oram maritimam populatus est. Polyb. v. 56. *Ernst*.

Admodum adolescentulus] Id est, peradolescentulus, ut loquitur in Eumene. *Lambin*. Tacitus Ann. lib. IV. de L. Antonino: 'Hunc admodum adolescentulum sororis nepotem sēposuit Augustus in civitatem Massiliensium.' Curtius 'admodum juvenem' dixit. VII. Justinus 'admodum parvum,' et 'parvulum.' *Gebh*.

Ante ejus adventum] Mss. *aut ejus adventu*.

Neque locum nocendi dedit] Neque hostibus facultatem, aut occasionem nocendi dedit. *Lamb*. Occasionem apernit, ut hostes nocere possent. Sic supra Pelopida: 'Sed ut quemcumque ex proximo locum fors obtulisset.' *Gebhard*.

Ille Erycem sic defendit] Imo op-

pugnavit. Nam tenebant Romani a L. Junio paullo ante captum, ut testatur Polyb. lib. I. cujus verba sunt hæc: Ἀδὲ καὶ βραχέας αὐτῷ παραστροφῆς ἀφορμῆς καταλαμβάνει πρᾶξι καὶ σῆμα ἐν Ἐρετῇ, καὶ γίνεσθαι τοῦ τε τῆς Ἀρροδίτης ἱεροῦ καὶ τῆς πόλεως ὀχυρώσεως. Vide sequentia de obsidione ejus contra Romanos. *Lambin*. *Stephanns*: Ἐρετ, πάλαι Ἰουαίλας ἀρροδίτης, ἀδὲ Ἐρετος τοῦ Ἀρροδίτης καὶ βόνου. Thucydides Elymerum arbes in Sicilia duas esse dicit, Erycem et Egestam. Ἐλυμα vocat Dionysius pro Eryce: Ἀλύστου καὶ Ἐλυμα. Quinime Ἐλυμα appellabat montem, qui aliis Ἐρετ. Mons autem Eryx, in qua Urbs Eryce, supra Drepanum. Servius: 'Eryx, mons Siciliæ supra Drepanum.' *Salmas*. De situ ejus accurate inter alios Polybius, lib. I.

Interius Carthagenensium] Duce Annone. Polyb.

Classē] Undiqueque expedita, ac validis instructa remigiis. Polyb. Illam classem trecentarum navium fuisse, tradit Auctor de Viris Illustribus. Idem Polybius ducentas numerat. Nonnulli et hostium et Romanorum conjunctas DCLXXX. tantum fuisse volunt, ut parum probata sit in numero fides. *Kuchenius*.

Apud insulas Egates] Quæ in mari nostro Carthagenensium sinui obja-cent. Pomponius lib. II. 7. (unde Plinius haurit lib. III. 8.) 'Contra Carthagenis sinum Tarichis et Egestes, Romana clade memorabiles.' De quo loco ad Melam et Victor. cap. 41. de vir. illust. *Schottus*.

A Caio Lutatius Consule] Auctor de Viris Illustribus cap. 41. hanc non Caïam, sed Quintum Lutatium vocat: et trecentas naves habuisse dicit, quibus sexcentas Pænorum, quarum dux erat Himilco, apud Egates insulas inter Siciliam et Africam oppressit, sinumque bello imposuit. *Magius*. Sane haud parum dormitat *Magius*; imo, gravissime hoc loco

errat. Nam Quinti prænominē appellatus Cail frater, qui sequenti anno fratris sui Consulatum exceperat, Urbis Condita 512. Hinc iste error, qui aut temporum aut literarum cognatione plurimos decepit. Ipse etiam Plinius, seu, quisquis auctor de Vir. Illustribus, uni omnia tribuit; a quo non parum abeunt plerique rei Romanæ Scriptores, qui victoriam hanc et triumphum navalem Caio adscribunt, pacem vero Pæno datam Quinto, qui etiam de Faliscis triumphavit, ut ex Triumph. tabulis videre est. Scribendum ergo hoc loco Calus Lutatius, quod prænomen et fasti nuper Romæ effossi agnoscunt. *Kewchen.*

Statuerunt belli finem facere] Qui finis incidit in annum Romæ Condita 711. Caio Lutatio Catulo et Posthumio Albino Consulibus. Annus iste Carthaginiis DCXXI.; Olymp. CXXXIV. tertio surgente, cum classis Punica felici prælio ad Ægates insulas a Consule C. Catulo esset deleta. *Ud. Enm.*

Eamque rem arbitrio permiscerunt Hamilcaris] Missis primo ad eum literis et nuntiiis. Polybius: *Διὰ τὴν ἐξέτασιν διαπραγματεύωντο πρὸς τὸν Βάρκα, ἐνδυστρέφον ἐκείνῳ περὶ τῶν ἔργων.* *Lambinus.*

Tumen paci serviendum putavit] Polybius elegantissime tales vocat ἐπιδροῦς τῶν καυῶν, lib. III. monetque insidiatores temporum accurate cavendos: quos ibidem ait εἶναι τοὺς καυῶν, seu τοὺς καυοῖς. *Gebhard.* Quibus vero conditionibus pax sit facta, exponit late Polybius eodem libro.

Exhaustam sumptibus] Ita Cicero Epist. ad Attic. lib. vi. 'Illo impetrante exhaustam esse sumptibus et jacturis provinciam.'

Denicum] Pro domo: sic sæpe Ennius extulit, Lucretius, item Plautus, atque adeo Tullius, nisi ut pleraque antiqua a semidoctis essent librariis obliterata. *Schottus.*

Vi] Abest hæc vox a Ms.

Manum dedissent] Sidonius Polemio ante Carm. 13. 'Do quidem absens obtreptatoribus manus, ne dictum dicere videar.' Vide notas. *Suavere.* *Manus* rescribo multitudinis numero, ex fide membranarum, et Veterum scriptorum auctoritate, cessitque in proverbium, 'manus dare,' ut et herbam porrigere. Ducta autem a gladiatoribus victis tralatio est: nam et vetere verbo 'digitum tollere' victi dicebantur, et 'manum dare.' Virgilius: 'et victum tendere palmas Videre Ausonii.' Sidonius in Narbone: 'Palmam tu digito dares Menander.' Cicero in Consolatione apud Lactantium lib. III. 28. 'Victum se a fortuna turpiter confitetur; Cedo, inquit, en manum tollo.' Græcos etiam multitudinis numero, *χίπας πορεύων*, extulisse observo. Legendus Pet. Faber Agonistici lib. I. 8. *Schottus.*

Hoc consilio pacem conciliavit] Vel XXXIII. annorum inducias, per quot annos bellum prius duraverat. *Kewchen.*

Ut cum Catullus] *Ut* abest a Ms. et ponitur ante *succumbente*.

Sicilia decederent] Plinius, seu quisquis Auctor de Viris Illustr. c. 41. 'Pacem petentibus hac conditione concessit, ut Sicilia, Sardinia, et cæteris insulis intra Italiam Africamque decederent, Hispania citra Iberum fluvium abstinerent.' *Magius.* Quanquam Hispaniam illam non putem adscriptam huic fœderi; sed ei, quod cum Asdrubale ictum in Hispaniis fuit, qui sororem Annibalis in matrimonio habebat. Polybius III. *Schottus.*

Flagitio] Arma enim adversariis tradere flagitium erat: supr. in Chabria in fine. *Suavere.* Cum tanta infamia. Nam 'flagitium' notare infamiam ac dedecus ante quasi seculum nos docuit Joseph. Scaliger ex loco Plauti Epid. act. III. scen. 4.

'Flagitio cum majore post reddes tamen.' Tacit. Ann. lib. III. 20. 'Illum obsidionem flagitii ratus.' Gebh.

CAP. 2. *Hujus pertinacia cessit Catulus*] Non absimiles fuere huic fracti bellis et cladibus exinaniti Carthaginienses; qui cum intolerabiles Reguli et duras pacis conditiones audissent, tutius rati sunt, sese armatos, quam miseros vivere. Histor. Miscell. II. 29. Adde Lipsium v. Polit. xx. 27. seqq. et Zevcot. Obs. ad Florum II. 15. Cæterum Msc. Boecleri vox *Catulus* aberat; et potest abesse. *Bos.*

Carthaginem] Urbs sic dicta per excellentiam, ut ante monuimus. Nam כרתק Phœnicibus *Urbs* est, Karthagena, *civitas hortorum*, quam Græci *οὐοῦσαν* verterunt. Alio nomine apud Plautum appellatur *Chadreanech*, quasi כריתנעך vel כרתנע, *ἑρμῆος Ἀναχ.* Unde ab *Anachis* fortissima natione structa videtur, qui Kiriatharba per Calebum ejecti in Chananea defecerunt. *Horn.* De qua fuga pluribus Scaliger de emend. Tempor. Vossius I. Gram. IX. Selddenus. de Dis Syris. Ex *Carthada* factum est Carthago. *Solin.* Sed illud merum Phœnicium, hoc Punicum; id est, jam depravatum Phœnicibus aliquantum temporis in Africa commoratis. Nec dubium, quin Græcum *Καρχιδών* ab eadem origine sit deductum et inflexum. Quod Siculorum proprium, qui θ mutant in χ. Sic quæ *Carthada* vel *Carthado* Pœnis, ipsi dixerunt *Καρχιδώ* ut *ἑρμιδες, ἑρμιχες*. Ipsi Africæ vicini hoc nomen cæteris Græcis transmiserunt. Falluntur igitur auctores plerique Græci, qui *Καρχιδώνα* conditam scripsere, ἀπὸ *Καρχιδόνος τινὸς ἄνδρος Φοίνικος*. Nam idem nomen *Καρχιδών*, et Carthago, deflexum a Punico vel Phœnicio Carthago. *Salmas.*

Diuturnitate externi malis] Polyb. Μετὰ δὲ τὰς διαλύσεις ταύτας, ἰδιὸν τι καὶ παραπλήσιον ἀμφοτέροις συνέβη παθεῖν. ἐξεβέβητο γὰρ πόλις ἐμφύλιος Ῥωμαίων

μὴν δὲ πρὸς τοὺς Φαίλικους καλουμένης. *Lambinus.* Hujus principes atque auctores fuerunt Spendius, genere Campanus, fortuna servus, Matho Afer, et Autaricus Gallus. Causa belli narratur a Polybio, eodem libro, cum variis circumstantiis.

Nisi cum deleta est] Unde adjungit idem Polybius: Τέλος δὲ οὐ μόνον ἐπὶ τῆς χώρας ἐκὼδνευσαν, ἀλλὰ καὶ περὶ σφῶν ἀντὶν, καὶ τοῦ τῆς πατρίδος ὀδύρου. Deleta est Carthago a P. Scipione Africano Æmiliano, septingentesimo anno quam condita fuerat. Livius, Orosius, Eutropius. Cum stetit annis DCCLXXVII. abhinc annos CLXXVII. Cn. Cornelio Lentulo, L. Mummio Coss. Velleius. Eusebius in Chronico duas affert opiniones, quarum prior non longe dissentit a Paterculo. Computat enim, Carthaginem venisse in potestatem Romanorum anno a conditione sui DCLXXXIII. vel, ut alii affirmant, DCCXLVIII. Prior numerus uno anno plus habet, quam Paterculi ratio. Marcus Cicero de Republ. I. 'Nec tantum Carthago habuisset opum sexcentos fere annos, sine consiliis et disciplina.' Vide Scalig. Animadversionibus Eusebianis ad annum MCLXVII. et MDCCCLXXI. maxime vero canonibus Isagogicis. Altera Velleii opinio refert, Carthaginem stetit annos DCCXLVIII. cui accedit aliquantum Solinus, qui Urbem post annos DCCXXXVII. quam exstructa fuit, excisam voluit. Orosius etiam haud parum a se abit, quando lib. IV. 6. scribit, Carthaginem conditam fuisse ab Elissa, ante Urbem Romam duos et septuaginta annos: postea, cap. 23. ejusdem libri ait, anno ab Urbe Condita DCIII. vel DCVI. (nam utroque modo legitur) fuisse deletam. Verum eo modo defendi potest, quod plerumque boni scriptores summam tempus comprehendunt, non subtiliter annos computantes. Adhuc tam intricata est hujus rei fides, ut non mirum sit, Auctores adeo in diversas

sententias abire. Ceterum Urbs incendiis diruta fuit. Horatius Od. lib. iv. 8. 'Non incendia Carthaginiæ impie, Ejus qui domita nomen ab Africa Læcratus rediit, clarius indicant Laudes, quam Calabræ Pierides.' Addit Florus, 'per continentes decem et septem dies vix potuisse incendium exstingui.' Lib. ii. 15. *Kenchensis*.

Primo mercenarii milites] Hispani, Nomades, Afri, Ligures, Galli, Græci, et alii. *Lambin.*

Abalienarunt Africam] A Carthagine. *Lamb.* Sic Cimone, 'insulæ alienatæ,' et 'oppida alienata,' dixit. *Gebhard.*

Pæni] Carthaginienses.

Eaque impetraverint] Omittit hæc Cod. Ultrajectinus, ut certe Polybius nihil horum commemorat, subsidia Romanos Pænis misisse. *Schott.*

Hamilearem Imperatorem fecerunt] Cum in Gescene, quem initio huic bello præfecerant, et in Hannone paræm præsidii esse cognovissent. *Lambinus.*

Sed etiam eo compulsi] Qualis ille apud Claudianum Stilico, qui 'tot barbara solus Millia jampridem miseram vastantia Thracen Finibus exigue vallis conclusa tenebat.'

Plures fame quam ferro interirent] Τέλος ἐπὶ τοῦ λιμοῦ συναγχομένου ἐσθίου ἀλλήλων σάματα ἀναγκασθῆναι, τοῦ δαιμονίου τὴν οἰκίαν ἐμιοῖσθαι αὐτοῖς ἐπιφάνους, τῇ πρὸς τοὺς πέντας ἡσθελεῖ καὶ παρανοεῖ. *Polyb.*

Uticam] Quam *Uticam* Latini dicunt, Græci conversis vocalibus Ἰνίκην appellant, id est, *Itucam*. *Stephan.* Ἰνίκη, πέντας Λιβύης, Τυρίων ἑταίρους. *Lambin.* Punicarum in Africa urbium, si Carthaginem demas, nulli cessit Utica. Sexaginta autem stadiis a Carthagine distabat, ut testatur Apianus; nempe versus occasum. Fuit hæc Τυρίων ἑταίρους, quod et Justinus affirmat lib. xix. Cum et opibus et multitudine Tyrii abundarent, missa

in Africam juventute, Uticam condidere. Itaque de antiquitate gloriabatur non parum, quin et eo nomine Carthagini præferebatur. Silius Italicus lib. iii. 'Proxima Sidenis Utica est effusa manipulis, Prisca sitis, veterisque ante arces condita Byram.' Aristoteles in libro Mirabilium: Τῆς δὲ Λιβύης ἐν Ἰνίκῃ καλουμένη, ἣ καὶ νῦν μὲν, ὡς λέγουσιν, ἐν τῇ κἀλῃ τῇ μεταρὶ Ἑρμίας καὶ τῆς Ἰππων ἡρας, ἐπὶ ταύτῃ δὲ Καρχηδόνος ὡς οὐαβίους διακρίσθαι. ἣ καὶ πρότερον κτισθῆναι λέγουσι αὐτῆς τῆς Καρχηδόνος ἑταίρι διακρίσθαι ἐνδοκίοντα ἐντὶ, ὡς ἀναγέγραπται ἐν ταῖς προσωκαῖς Ἰωνορίας. Volleius Paternus citra Codri tempora, qui Sauti fuit æqualis, Tyrios paucis annis post Gades Uticam condidisse refert. Urbi igitur tam vetustæ nomen fecit ipsa antiquitas. *Utica* enim, vel *Itica* Punice, πῖτς, *Itica*, id est, *prisco* dicebatur. *Bouchart.* Qui nunc locus a barbaris Mazachares appellatur. *D. Mer. Niger.*

Hipponem] Ab Utica ad Hippi promontorium Hippi Urbis, cui palus adjacet atque hæc palus Hipponitis vocatur. Hanc Urbem et Hippusacram appellat Diodorus lib. xx. Stephanus, alii. Etiam mediæ antiquitas Hipponem Zarithum appellavit, sicuti Zetam dixere pro diæta. *Διῆφυρος* autem a Græciis appellata propter aquarum irrigua: nam in vicinia erat stagnum Hipponense, unde et Plinius ad Caminum Epist. lib. ix. 'Est in Africa Hipponensis colonia mari proxima: adjacet navigabile stagnum: ex hoc in modum fluminis æstuarium emergit, quod vice alterna, prout æstus aut repressit aut impulit, nunc infertur mari, nunc redditur stagno. Omnis hic ætas piscandi, navigandi, atque etiam natandi studio tenetur.' Hæc ille. Hipponem autem dictus non ab equis, Græca appellatione; sed Syris et Arabibus stagnum, sinum denotat. Qualem Hipponis sitam fuisse docuimus. *Bouchart.*

Valentissima] Legendum fortasse est, *opulentissima*. Verumtamen nihil muto. 'Valentissima' autem interpretor, validissima, seu potentissima. *Lamb.*

Restituit patriā] Uno praelio sex hostium millibus interfectis, duobus captis, aliis in fugam versis: altero decem millibus cæsis, quatuor captis, decem fugatis: tertio omnibus fere copulis ad interfectionem cæsis ac deletis, reliquis ad deditionem compulsis. *Idem.*

Tantum otium] Tantam quietem, pacem et tranquillitatem. Sic supra in Timoleonte: 'tantum otium toti insulæ conciliavit.' Cicero *Offic.* 2. 'Neque in rep. periculum fuit gravius unquam nec majus otium.' Ita legit, non; et vulgo, *odium*, doctissimus Victorius Variar. VII. 18. et ex antiquis libris Carolus Longius.

CAP. 8. *Infesto Romanis*] Polyb. lib. III. 'Εὐθὺς ἐπὶ τῆς ὀργῆς, in iracundia perseceperat *Hamilcar*, nimirum, adversus Romanos. Quam iracundiam eodem lib. *δυσμάρτυς* 'Αμύλκου vocat. *Lamb.*

In Hispaniam mitteretur] Lege Justin. XLIV. Appian. in Iberica, et heic Polybium.

Eoque secum duxit filium] Transvectus fretum Gaditanum et columnas Herculis. Polyb. Addit, in illis locis ipsum annos fere novem commoratum, multam Hispaniæ populos bello, plures persuadendo Carthaginiensibus subiecisse.

Turpius] Libidinosius, obscænius. Sic Liv. Ann. XXI. 'Medius Hasdrubal inter patrem et filium octo ferme annos imperium obtinuit: flore ætatis, uti ferunt, primo Hamilearl concellatus: gener inde ob altam indolem animi ascitus: et quia gener erat, factionis Barchinæ opibus, quæ apud milites plebemque plus quam modicæ erant, haud sane voluntate principum, in imperio positus.' *Lamb.*

Ut a prefecto morum] Erant igitur Delph. et Var. Clas.

præfecti seu magistri morum apud Carthaginienses, ut et apud Romanos, qui dicebantur et censores. Cicero in Cilentiana: 'Tu es præfectus moribus.' *Lamb.* 'Sane censura initium,' Livii verba sunt, 'fuit rei a parva origine ortæ, quæ deinde tanto incremento aucta est, ut morum disciplinæque Romanæ penes eam regimen esset.' Inde Censores Romæ magistratus quinquennalis, penes quem autoritas maxima, summumque arbitrium animadvertendi in mores civium. Et erat sub nutu illorum æstimatio facultatum ejusque civis, ad censum de iis pendendum. Livius IV. Cæterum, alia morum præfectura, alia censura fuit. Cæsar Censor non fuit, sed morum præfectus, ut a Cicerone nominatur: hoc est, rem habuit, titulum per speciem modestiæ recusavit. Pars potestatis ejus fuit, morum cura; quam usurpavit, unde et Præfectus morum dictus, non Censor. *Caesabonus.*

Quod moribus eorum interdici non poterat socero gener] Alii genero, utrumque verum. Verecundiæ autem hos inter serviendum monet Cicero in *Offic.* lib. I. 'Non lavantur cum soceris generi.' *Schottus.*

Hamilcare occiso] In praelio adversus Vectones. Polyb. Incidit mors ejus in annum 3742. Mundi conditi.

Ille exercitui præfuit] In hujus locum gener ipsius Hasdrubal mittitur. Justin. *τὴν δὲ στρατηγίαν οἱ Καρχηδόνιοι παρέδοσαν Ἀσδρούβῳ τῷ ἐκείνου κηδεστῇ καὶ τρημπάρχη.* Polyb. Idque propterea, quod filii immaturi tum erant imperio. Quatuor autem reliquit filios superstites: quos totidem catulos leoninos in perniciem Romanorum ab se, dicere solitus est, educari: Hasdrubalis ingenium Livius prodit initio lib. XXI. *Ernst.*

Resque magnas gessit] Quo tempore prudenter et utiliter imperium suum administrabat; cum, Carthagine nova condita, magna Carthaginiensis ad-

jumenta attulit ad res gerendas, propter loci opportunitatem maxime, tum ad res Hispanienses, tum Africanas. Polyb. II.

Et Princeps] 'Εκ τῶν τῆς πόλεως πρῶτων. Princeps heic idem obtinet quod primus, quæ vocis germana ratio. Locutio frequens, apud Tranquillum et alios. *Keuch*.

Largitione vetustos pervertit mores Carthaginensium] Ut suis cæptis et placitis approbator esset populus contra infensos Barcinæ factioni. *Gebhardus*. Titus Livius Ann. XXI. paullo aliter rem narrat. Ita ille: 'Is plura consilio, quam vi gerens, auspiciis regulorum magis, conciliandisque per amicitiam principum novis gentibus, quam bello aut armis rem Carthaginensium auxit.' *Lamb*.

Ejusdemque post mortem] Quali mortis genere obierit Hasdrubal, non commemorat hoc loco Nepos. Alii ambigere nos non sinunt. Tradit Justinus, ipsum a servo Hispani cujusdam, ulciscente domini injustam necem, interfectum esse. Polybius disertim testatur, in diversorio suo noctu a quodam natione Gallo privatarum injuriarum causa fuisse interemptum. Nonnulli volunt, in venatione necem ipsi illatam. Appianus: 'Ἀσδρουβαν δὲ, ἐπὶ τοῖς δὲ Ἰβηρίας τὸν ὑπὸ Καρχηδονίοις καθιστάμενον, ὠνὴρ δοῦλος, οὗ τὸν δεσπότην ὡμῶς διεφθάρκει, λαθὼν ἐν κυνηγεσίᾳ ἀναιρεῖ. Ad quem accedit Livius Ann. XXI. Non ergo dubitandum videtur, quin hoc mortis genere interfectus sit Hasdrubal. Præter enim adducta Historicorum testimonia, multa allasunt, ex quibus liquido id videre est. Incidit ejus mors in annum Urb. Cond. 532. ut supputant Chronologi. *Keuchen*.

Hannibal ab exercitu accepit imperium] Justinus: 'Major utroque Hannibal imperator, Hamilcaris filius succedit.' Appianus: 'Ἡ στρατεία δὲ τὸν Ἀννίβαν, καίπερ ὄντι κομιδῇ νέον, ἀρέσκοντα δὲ ἰσχυρῶς, στρατηγὸν ἀπέδειξεν αὐτόν, καὶ ἡ Καρχηδονίων βουλὴ

συνέβητο.

Postquam mare transiit] Fretum Gaditanum, transvectus columnas Herculis. Polyb.

Adversus Vettones] Sic scribendum duplici *ti*; non *Vettones*. Græce *Οὐέρτρονες* populi sunt Hispaniæ citerioris intra Anam et Tagum fluvios ad Orientale Toletanorum latus. Strabo III. 'Ἐν δὲ τοῖς ἡνὺ μέρεσι καὶ Καρχητανοὶ, καὶ Ὀρετάνων συχρὸν νέμονται. Item Plinius lib. IV. 20. finitimos Carpetanis facit. Prudentius hymno de S. Enlalia, Emeritam Vettonum metropolim nominat: 'Nunc locus Emerita est tumulo Clara colonia Vettonia: Quam memorabilis amnis Ana Præterit et viridante rapax Gurgite mœnia pulchra lavat.' Strabo vero in Turdulis Augustam Emeritam collocat: sed Hispano in Hispanicis potius habenda fides, quam Græco homini. *Schott*. In Msc. Boecleri *Vettones*. Dausquius Comment. in Sil. Ital. pag. 18. mallet *Vetones*. Bosius.

Occisus est] Ad castrum altum, ut ait Livius Decad. III. lib. 4. *Mag*. Καὶ τῆς τῶδεως διαλυθείσης, οἱ μὲν Ἰβηρες αὐτοῖς ἐπιδραμόντες, αὐτόν τε τὸν Βάρκαν, καὶ πολλοὺς πληθὺς ἀναιρεσάντες αὐτῷ, διεφθέραν. Appian. M. Æmilio et M. Junio Coss. *Cassiodorus*.

Hujus perpetuum odium erga Romanos] Pro, contra Romanos. Sic solet Nepos. Hæc idem diserte tradit Polybius lib. III. *Lambin*. Valerius Max. lib. IX. 8. Livius XXI. et XXXV. alii.

Patris obtestationibus] Præter Polybium lib. II. Livium XXI. et XXXV. infr. in Hannibale: Valerius lib. IX. 8. *Savaro*.

Romanos non experiri] Periclitari, vel, periculum facere virtutis et potentiae Romanorum. *Lambinus*. Infra in Hannibale: 'Hic autem velut hæreditate relictum odium paternum erga Romanos sic conservavit, ut prius animam, quam id deposuerit.' *Schottus*.

XXIII. HANNIBAL.

CAP. 1. *Hannibal*] Denotat Orientalibus nomen gratiosum, ἡννί, id est, Hanno, graciosus. Unde et Anna et Ioannes nomen accepit, הַנַּנְיָא sive Baal autem Dominum notat. *Thysius*. De Hannibale passim Græci, Latinique historici, sed præcipue Polybius, Apianus in Annibalicis, et alibi, Li-

vius a lib. XXI. ad XL. usque, et compendio Florus II. 6. 7. 8. Justinus XXIX. 31. 32. et scriptor de viris illustribus cap. 42. Hujus imaginem hac forma a Fulvio Ursino e nomismate argenteo expressam heic inserere visum.

Apud Fulvium Ursinum
in numismate argenteo.

Omnes gentes virtute superavit] Victus enim prælio quidem nonnunquam, bello vero nunquam, ut ait Cæcilius apud Nonium. *Schott*.

Hannibalem tanto præstitisse ceteros imperatores prudentia] Quod quoque fuit iudicium Pescennii Nigri. Nam quos alii Scipiones extulerunt, existimavit 'felices illos fuisse magis, quam fortes.' *Ælius Spartianus* in Nigri vita capite 11. 'Nec alias fabulas unquam habuit, nisi de Annibale, cæterisque talibus. Denique cum Imperatori facto quidam Panegyricum recitare vellet, dixit ei, Scribe laudes Mærii vel Annibalis, vel alicujus Ducis optimi vita functi, et dic quid ille fecerit, ut eum nos imitemur.' *Gebh*. Vide sis gloriosam illam

contentionem de præstantia Scipionis, Hannibalis, et Alexandri apud *Lucian*. *ἐν νεκρικοῖς*. *Schottus*.

Semper discessit superior] In Hamilcare: 'semperque superior discessit.' *Lamb*.

Civium suorum invidia] Quam sibi conciliavit Hannibal remp. bene administrando; partim iudiciis, qui antea perpetui erant, eoque dominabantur, factis annuis: partim ærario publico et vectigalibus populi Carthaginienſis, quæ et negligentia dilabebantur, et, (ut fere fit,) prædæ quæstuique principibus quibusdam civitatis et magistratibus erant, ad certam rationem revocatis: ut tradit *Livius Ann. lib. xxx*. *Lamb*.

Sed multorum obtrectatio devicit uni

virtutem] Bella antithesis: in qua multos uni, obtrectationem virtuti opponit. *Idem*. Sic apud Apuleium aliquem insinuatum quorundam astu projecit extorrem sæviss. invidia. Qualis iste in Tacito conspiratione inimicorum et invidia falsi criminis oppressus. Vide Lucianum De non temere credendo.

Velut hereditate relicta odium paternum] Ipse Hannibal apud Livium xxxv. 'Odi Romanos, odioque sum Romanis. Id me verum dicere pater Hamilcar et DI testes sunt.' Tale Ægisthi patruelis in Agamemnonem. Velleius lib. 1. Et Paconii Agrippini, paterni in principis odii heredis. Tacit. xvi. *Gebh.*

Prius animam deposuerit] Sic supra, in Pausan. cap. 5. vitam ponere: 'Atque eodem loco sepultus, ubi vitam posnerat.' *Savaro.*

Quum patria pulsus esset, et alienarum opum indigeret] Sic supra De Regibus: 'Quem ille a patre expulsum Alexandria, alienarum opum indigentem receperat.' *Lomb. Savaro.*

CAP. 2. *Philippum*] Demetrii Macedonum Regis filium, Persei patrem. De quo Livius epitom. xxix. et xxxi. Justinus lib. xxix. et Plutarchus in Paulo Emilio, et Fasti, sub annum ab U. C. DLII. *Schott.* Tradit Justinus, hunc a Demetrio Illyriorum Rege ad bellum Romanis inferendum fuisse impulsus: et cum Romanos a Pœnis iterato prælio victos didicisset, aperte se hostem Romanis professum; navesque, quibus in Italiam exercitum traſſiceret, fabricare cœpisse; ac legatum ad Hannibalem jungendæ societatis gratia cum epistolis misisse. *Mag.* Romani legati cum in senatu exposuissent, comperit Patribus Romanis esse et Philippum regem, ante ab Hannibale maxime accensum, bellum P. R. fecisse: et nunc literas nunciosque ab eo ad Antiochum regem profectos:

haud quieturum, antequam bellum toto terrarum orbe concisset: nec ei impune debere esse, si satisfacere Carthaginienses P. R. vellent: nihil eorum sua voluntate et publico consilio factum esse, Carthaginienses responderunt: quicquid æquum censisset Romani, facturos esse. Livius Ann. xxxiii.

Omnium potentissimus Rex] Quippe, qui Asiam et Syriam tenuit annos septem et triginta; Mediam quoque, Persiam, Hyrcaniam, Bactrianam, et omnes, excepta Parthia, superioris Asiæ provincias victo Achæo recepit. Polyb. vii. viii. x. xi. Justin. xli. Appian. in Syriac. Judæam quoque Ægyptio regi eripuit. Joseph. xii. 3.

Antiochus] Frater Callinici. Qui primo *lépας* dictus, ob rapacem naturam. Vide Strabonem xvi. Justinum xxvii. Postea ob victorias et imperii amplitudinem, Magni cognomentum accepit. *Keuchen.* Hunc ad arma Romanis inferenda concitasse Hannibalem, refert Liviana Epitome lib. xxxiii. et xxxiv. et Justin. lib. xxxii. *Schott.*

Hunc tanta cupiditate incendit belandi] Polyb. Livius, Appianus illam historiam magis exaggerant. Mortuo Ptolemæo Philopatore, Antiochus decessit in Ægyptum, præsidio nudam ac vacnam correpturus. Cum eo Hannibal Ephesi congregitur, inimicorum calumniis patria sua profugus. Qui calumniabantur, eum in contentione semel adversus Romanos suscepta perseverantem et pervicacem, et belli gerendi cupidum esse, neque pacem colere posse. Quo tempore Carthaginienses Romanis parebant, fœderibus interpositis alligati. Hannibalem igitur rei militaris et imperandi scientia clarum Antiochus honorifice excepit, et apud se retinuit, atque in comitibus suis habuit. Ita Appianus et fere Polybius. Prolixius rem narrat Livius, xxxiii.

Rubro mari] Sive Erythræo. Quod

a mirabili Pharaonis clade Arabibus dicitur **بحر قلزم** ab oppid. **القلزم**

quod est Latit. gr. xxviii. min. xxx. in littore Ægypti opposito Elanæ, seu promontorio Pharan. Locus inde dictus, quod prope submersus credatur Pharao. **قلزم** enim est *deglutire, absorbere*. Unde Turcis mare rubrum dicitur **قرعون دعري** *Pharaonis mare*.

Hodie pro Colaxma est **سو يس** *Sues*. Gollus. Lege *ἐκ τῶν τοῦ Ἀγαθαρχίδου περὶ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐκλογάς*. Mela lib. iiii. 'Rubrum mare Græci, sive quia ejus coloris est, sive quia ibi Erythras regnavit, *ἐρυθρὰν θάλασσαν* appellant.'

Quum legati venissent Romani] *Τότε Ῥωμαῖοι, συνθεορῶντες ἤδη τὴν Αἰτωλῶν ἐπιβολὴν, ἐξαπέστειλαν πρεσβευτὰς πρὸς Ἀντίοχον, βουλόμενοι μὴ λαθόνειν σφᾶς τὴν τοῦ βασιλέως προαίρεσιν*. Polyb. Hi fuerunt P. Sulpitius et P. Julius apud Livium, Dec. iv. lib. 5. Plutarchus vero in T. Quinctio Flaminio alterius nomen male profert. Vocat enim P. Vellium, cum Julium dicere debuerit. Sed non mirum. Homo enim Græcus, et in eo sæpe parum diligens, Romanorum nomina pervertit. *Magius*. Justinus cum Polybio simpliciter legatos nominat, omissis nominibus. Ita ille xxxi. 'Romani quoque ad Antiochum legatos misere, qui sub specie legationis, et regis apparatus specularentur, et Hannibalem aut Romanis mitigarent, aut assiduo colloquio suspectum, invisumque Regi redderent.' *Keuch*. Sane inter legatos erat P. Scipio, qui Annibalem devicerat. Præter Livium xxxv. Appianus, Lucianus in dialog. Mortuorum, Plutarchus in Flaminio sub finem. Consilium autem legatorum explicat Frontinus i. 8. 7. *Bongars*. Missi ad hoc Carthaginem legati Romani, qui apud Senatum arguerent, Hannibalem cum Antio-

cho rege consilia belli faciendi inire. Illi fuerunt C. Servilius, M. Claudius Marcellus, et Q. Terentius Calleo. Lege Livium. *Keuchen*.

Ut Hannibalem in suspiciem regi adducerent] Effecerunt autem id crebris cum eo sociatis colloquiis. Livius xxxv. 'Propter colloquia cum Villio suspectus regi.' *Gebhard*. *Οἱ δὲ πρέσβεις ἰδεράμενον τὸν Ἀντίβαν, σκουδίζοντες εἰς ὑποψίαν ἐμβαλεῖν πρὸς τὸν Ἀντίοχον ὃ καὶ συνέβη γίνεσθαι*. Polyb.

Tempore dato adiit ad regem] Omnino probanda Mactorum fides: *Tempore dato adiit ad regem*. Et hæc est Cornelliانا χρήσις. Supra, Themistocle: 'Ut Lacedæmonem venit, adire ad magistratus nolit.' Et statim: 'Ad senatum Lacedæmoniorum adiit:' *ἀρχαῖος*. *Keuchen*. Sed ante ipsam iisdem verbis Savaro: qui locum addit ex Dione.

Puerulo me, utpote non amplius novem annos nato] *Ἐφ' ἣν γὰρ, καθ' ἃν καιρὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὴν εἰς Ἰβηρίαν ἐξοδὸν μέλλοι στρατεύεσθαι μετὰ τῶν δυνάμεων, ἦν μὲν ἔχειν ἔνθα*. Polyb. Livius Decad. iv. lib. 5. puerum admodum tunc fuisse Hannibalem dicit. Quomodo apud Florum, puer Hannibal ad aram patri juraverat. Plinius, sive Auctor de Vir. Illustribus, non novem annos tunc natum Hannibalem testatur, sed undecim. Nisi locus suspectus sit, ac librariorum culpa depravatus. *Magius*. Vide Eutropium lib. iiii. Orosium iv. De novem annis canit Juvenalis: 'Hoc puer ad Lybicas jurarat Hannibal aras.'

Jovi Optimo Maximo hostias immolavit] Idque ex instituto et more patrio. *Καὶ ποιεῖναι τὰ νομιζόμενα*, ut loquitur Polybius. Fuit is et aliarum gentium ritus, ut constat passim ex historiis. Hostias immolabant, antequam ad hostes profisciscerentur; victimam post partam victoriam, cum Diis gratias agerent, pro victis hostibus. Sic Marcellus captarum

Syracusarum, et Hannibalis ante Nolana mœnia a se primum fugere coacti, gloria inflammatus, cum summo studio niteretur, ut Pœnorum exercitum aut in Italia prosterneret, aut Italia pelleret, solenni primum sacrificio voluntates Deorum explorabat. Val. Max. lib. 1. 6. *Keuch*.

Quæ divina res dum conficiebatur] Nonius cap. 4. 'Facere rem divinam, religionibus exhibere.' Vide Notas in Sidonii Epist. lib. v. 17. *Savar*. 'Rem divinam facere' Latini solent dicere de his, qui sacrificant et victimas mactant. *Salmas*.

Ne dubitaret ducere] Ne cunctaretur: vel, ne vereretur ducere: omnem ducendi moram præcideret. Tale fere est illud in Agesilao: 'quare venire ne dubitaret.' Ubi tamen vulgo legitur, *non dubitaret*. *Lambin*.

Instituerat] Forte melius, *institerat*, id est, ceperat. Sic et in Alcibiade: 'Itaque tempus ejus interficiendi quærere instituerunt.' Malim, *institerunt*. Vide Manutium in Epist. Cic. ad Familiares.

Eamque, cæteris remotis, tenentem] Sic Polybius. Valer. Maximus lib. ix. 14. in externis exemplis 3. 'Hannibal mature adeo patris vestigia subsequutus est, ut eo exercitum in Hispaniam trajecturo, et ob id sacrificante, novem annorum natus, altaria tenens juraret, se, cum primum per ætatem potuisset, acerrimum hostem pop. R. futurum, ut pertinacissimis precibus instantis belli commilitium exprimeret.' *Savaro*. Ipse Hannibal apud Livium, xxxv. 'Pater Hamilcar, Antioche, parvum admodum me, cum sacrificaret, altaribus admotum, jurejurando adegit, nunquam amicum fore pop. Romani.' Cæterum jurantes aram tenebant. Cicero pro L. Flacco: 'Ergo is, qui si aram tenens juraret, crederet nemo, per epistolam, quod volet, injuratus probabit?' Alia exempla passim suppetunt Plautus, Varro, Virgilius, Apuleius, quo-

rum loca in Adversariis suis illustravit doctissimus Turnebus lib. xvi. 10. et lib. xix. 19. item lib. xxvi. 2. Talis fuit Latinus apud Virgil. *Æn*. xii. Ptolemæus apud Justin. xxiv. Psyche apud Apuleium vi. Atque hic Græcorum mos, qui jurandi causa ad aras accedebant. Cicero pro Balbo. Qualis moriturorum ritus. Senec. Herc. Fur. ii. 3. Plinius xxxv. Et Pœnorum, qui aram et sacra tangentes, vel agnum læva, dextra silicem tenentes, Deos, homineque contestantur, ut si illos scientes fallerent, ita se Jupiter feriret, quemadmodum ipsi agnum percuterent. Alex. ab Alex. v. 10. Unde volunt Grammatici, aras, antiquitus quasi ansas dictas. Varro, Macrob. Servius ad *Æn*. v. De quo vide Incomparabilem Brissonium de Formulis. In Romanorum ritu aram tenere vel tangere est *ἀνίστασθαι τοῦ θυμῶν ἐπαγγέσθαι*, ut loquitur Theophrastus. Meminit Turneb. Adv. lib. xix. 19. et alibi Jos. Scaliger ad Manilium. *Keuch*.

Jurare jussit] Atque ab illo jurejurando Hannibalis ad illum diem, quo imperium accepit, anni numerantur septemdecim. *Salmas*.

Namquam me in amicitia cum Romanis fore] Livius xxxv. 'Nunquam amicum fore populi Romani.' Histor. Miscell. lib. iii. 5. 'Se, ut primum posset, adversus Romanos pugnaturum:' quod non est expressum, longeque minus est. Nam qui pugnat adversus aliquem, odium exsue, atque ex hoste amicus fieri potest. Polybius, *μήποτε Ῥωμαῖοι εὐφροσεν*. Appianus Annibalic. *Ῥωμαῖοι ἐπιβουλεύοντες οὐκ ἔλεγον*. Ibericis: *Ἀσπειρωτοὶ ἐχθρὸς ἴσασθαι Ῥωμαίους*. Gebhard.

Ad hanc diem] Sex et triginta annos. *Livius*.

Si quid amico de Romanis cogitabis] Si Romanis consules, seu consulere voles. *Lamb*. *Ἐὰν δὲ διαβόεις ἢ φιλικῶς συντίθηται πρὸς αὐτοὺς*. Polyb.

CAP. 3. *Hannibale imperatore*] Ge-

nero Hamilcaris. Vide in Hamilcar.

Summam imperii ad eum detulit] Polyb. III. 'Cum nuncius ex castris Carthaginem perlatus esset, Hannibalem uno totius exercitus ore, et communi omnium militum consensu imperatorem esse declaratum; continuo populus convocatus, sine ulla sententiarum varietate, exercitus iudicium ac voluntatem comprobavit, ac ratam fecit.' Electus est belli imperator anno ætatis XXVI. Nam duce patre Amilcare novem annos in Hispania militavit, octo sub ejus genere Asdrubale. *Schott.*

Hic Hannibal minor quinque et viginti annis] Hoc modo de Regibus loquitur: Dionysius 'major annis sexaginta natus decessit.' Ita Cicero: 'aliquot annis minor natus,' in *Quæst. Academ.*

Omnes gentes Hispaniæ] Plus quam quadraginta hominum millia in fugam vertit; quibus superatis, nullus jam eum hostis intra Iberum audebat intueri, præter Saguntinos. Polyb. De quibus ita loquitur Livius Ann. XXI. 'Hannibal agmine quadrato amnem ingressus, fugam ex ripa fecit, vastatisque agris intra paucos dies Carpetanos quoque in deditionem accepit. Et jam omnia trans Iberum, præter Saguntinos, Carthaginiensium erant. Cum Saguntinis bellum nondum erat: cæterum jam belli causa certamina cum finitimis serebantur, maxime Turdetanis.' *Lambin.*

Saguntum federatam civitatem] De ejus situ Polybius III. 'Ἡ δὲ πόλις αὐτὴ κεῖται μὲν ἐπὶ τῇ πρὸς θάλατταν καθέκοντι πρόποδι τῆς ὁρεωδὸς τῆς συναντοῦσης τὰ πέρατα τῆς Ἰβηρίας καὶ Κελτικῆς. ἀπέχει δὲ τῆς θαλάττης ὡς ἑπτὰ στάδια· νέμονται δὲ χώραν οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν, κάμφορον, καὶ διαφέρουσιν ἀρετῇ πείσης τῆς Ἰβηρίας.' Livius: 'Civitas ea longe opulentissima ultra Iberum fuit, sita passus mille ferme a mari.' Florus: 'Saguntus, vetus Hispaniæ civitas et opulenta, fideique erga

Romanos magnum quidem, sed triste monumentum.' Quippe quæ cc. ante excidium Trojæ annis condita. Plinius XVI. 40. Cæterum ultimo fœdere cautum fuerat, ut Iberus disterneret dititionem Romanorum et Carthaginiensium. Saguntus ultra Iberum quidem, fœdere tamen cum Romanis juncta, et ideo excepta ne quid in eam liceret Carthaginiensium armis, utque libera maneret inter utriusque populi imperia. Hannibal cui propositum erat bellum movere Romanis, ne fœdifragus palam videretur, non Saguntinis arma aperte nec statim intulit, sed in Olcadum fines, quæ gens ultra Iberum amnem, in ea parte quam Romani non exceperant, exercitum induxit; ut non recta petiisse Saguntinos, sed rerum serie ducente, finitimis perdomitis, continentia jungendo, ad oppidum ejusdem regionis ultra Iberum sitæ oppugandum quasi tractus videri posset. Ut Hispaniæ ergo urbem Saguntum in belli causam delegit, id est, ejus Hispaniæ, quæ ultra finem esset imperii Romani, hoc est, ultra amnem Iberum. *Salmas.*

Vi expugnavit] Octavo mense obsidionis. Polyb. Τέλος ἐν δὲ τῷ μηνὶ κατὰ κράτος εἶλε τὴν πόλιν. Vide Livium XXI. Urbs eversa et Hannibalis et Saguntinorum manibus, qui se suaque omnia in pyram conjecerunt, nec arbitrium victoris exspectarunt. *Idem.* Inde pavor ac trepidatio totam Urbem pervasit, aliis insuper tumultus ex arce auditur; turris diu quassata procidit; perque ruinam ejus cohors Pœnorum impetu facto cum signum imperatori dedisset, nudatam stationibus custodiisque solitiæ hostium esse Urbem: non cunctandum in tali occasione ratus Hannibal, totis viribus aggressus, Urbem momento cepit: signo dato, ut omnes puberes interficerentur. *Alurcus.* Ingens intra urbem per obsessos fames, adeo, ut humanas carnes comederent.

Petron. Satyr. Senec. Controv. August. lib. III. 20. Cæteram expugnata est Urbs, anno post Romam conditam DXXXV. bello Punico secundo. Recepta vero, anno DXXXIX. pulso Punico præsidio, teste Livio XXI. Vide Orosium, Orchestræ lib. IV. 14. et Sigonium in lib. XXI. Livii. Schott.

[*Tres exercitus maximos comparavit*] Equites mille ducentos, peditum decem et septem millia, octingentos quinquaginta reliquit in Africa, ut essent Carthagini et Africæ præsidio. Adhæc Hasdrubali in Hispania manere jusso tradebantur quinquaginta, quadrirems duæ, triremes quinque, equitum duo millia et quingenti, elefanti viginti et unus, peditum undecim millia, equitum ad novem millia. Polyb. Vide sis Livium.

[*Ex his unum in Africam*] Tredecim millia, octingentos quinquaginta pedites cetratos, funditores Baleares octingentos septuaginta, equites mistos ex multis gentibus mille ducentos. Liv.

[*Alterum cum Hasdrubale fratre in Hispania reliquit*] Hasdrubali fratri, viro impigro Hispaniam provinciam destinat: firmatque eam Africa maxime præditiis; peditum Afrorum undecim millibus octingentis quinquaginta; Liguribus trecentis; Balearibus quingentis. Ad hæc peditum auxilia additi equites Libyphœnices, mistum Punicum Afris genus, trecenti: et Numidæ, Maurique, accolæ Oceani, ad mille octingentos, et parva Ilergetum manus ex Hispania ducenti equites; et ne quod terrestris deesset auxilii genus, elefanti quatuordecim: classis præterea data ad tuendam maritimam oram, quia quæ parte belli vicerant, ea tum quoque rem gesturos Romanos credi poterat: quinquaginta quinquereemes, quadrirems duæ, triremes quinque; sed aptæ instructæque remigio triginta et duæ quinquereemes erant, et

triremes quinque. *Idem.*

[*Saltum Pyrenæum transit*]. Ἦγε δὲ τῶν Πυρρηναίων λεγόμενον ὄρεον. Polyb. Postquam per Pyrenæum saltum traduci exercitus cæptus est. Livius. Vide Appian. *Ἀρριβαταῖ.* Lamb. Transit autem per saltum Pyrenæum et ipsam Celticam, quæ nunc vocatur Gallia; ut olim speciatim Romanis. Saltum Pyrenæum vocat Nepos, quem Ptolemæus Πυρρηναίον, id est, montem illum, qui Hispaniam a Gallis dividit, et ad Occidentalem late Oceanum se extendit. Legendi passim antiquissimi Geographi. Apud Stephanum est Πυρρηναίον, unde Sillio Pyrene. Cæterum accidit hic Hannibalis transitus per saltum illum post dejectos Celtiberos et Afros, ut videre est in Appiano et aliis. Kewchen.

[*Cum omnibus incolis conficit*] Exstat hujus rei longa narratio apud Polybium lib. III. et Livium XXXI.

[*Alpes*] Quæ Peninæ ab Hannibale denominatæ sunt. Plin. Nat. Hist. I. III. 17. Et Paulus Warnefridus de gestis Longob. lib. II. 18. ait: Alpes Apenninæ dictæ sunt a Punicis, hoc est, Hannibale et ejus exercitu. *Ernst.* Rejecit tamen hæc opinionem Livius XXI. 38. *Bosius.*

[*Quæ Italiam ab Gallia sejungunt*] Quam in promontorio quodam militibus suis ostentabat. Livius. Apud Herodianum: μέγιστα ἐκεῖνα ὄρη, καὶ ὅλα ὅντι ἄλλα ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γῇ, ἐν τειχέως σχήματι περιέχεται, καὶ προβέβηται Ἰταλίας.

[*Præter Herculem Graium*] Ammian. lib. XV. 'Primum [per Alpes viam] Thebanus Hercules, ad Geryonem extinguendum et Tauriscum lenius gradens, prope maritimas composuit Alpes.' Silius Ital. 'Primus inexpertas adiit Tyrrinthus arces:' unde apud Livium se æmulum Herculis itinerum jactabat Hannibal. Herculi 'res ea virtutis admirationem et immortalitatis fidem dedit:' ut loquitur Justinus; et 'Annibalis per

Alpes transitum in portento prope a majoribus habitum,' scribit Plinius. Ergo semulus Herculis iterum Hannibal, non tamen ut alter ab ipso fuerit in tranandis Alpium montibus. Quod mendacio non carere tradidit Polybius, lib. III. *Keuchen*.

Quo facto is hodie saltus Graius] Ergo ab Hercule Graie saltus Graius, sive Herculeus. Vide Plin. III. 17. et 20. Herculis transitus multa vestigia indicantur; Herculis Monœci portus, et harum Alpium nomen, et Lepontii ita dicti creduntur, quod ab Hercule eo loco relictis fuerint: auctor Simlerus. Ita Herculeus via apud Aristotelem de admirandis, quæ ducit ex Italia per Galliam usque ad Celtiberos. Et Alpium Graiæ fances, quibus ipsum transiisse memorat Pœni. In Tugris adhuc Herculis vetustissimum sacellum, ut supra januam effigies ostendit, et alia monumenta, quæ Herculem Graium representant. *Keuchen*.

Transitum concidit] Incredibili labore et industria. Quippe ad minuendam rupem, per quam via una esse poterat, ducti milites, cum cædendum esset saxum, arboribus circa immanibus dejectis struem ingentem lignorum faciebant; eamque cum et vis venti apta faciendo igni coorta esset succendebant, et ardentia saxa infuso aceto mollebant. Livius. Et hæc est illa via, ἣ καὶ νῦν ἐστὶν ἐπὶ τῶν ὄρεων ἐν τριβῇ, καὶ καλεῖται δόδος Ἀντίβου, ut tradit Appianus. Loquitur de Cremonis jugo, ubi transgressus Hannibal. Alii Penninum vocant, vel Pœninas. Sic Franciscus I. Gallorum Rex, per easdem Alpes inusitatum iter curulibus tormentis aperuit. Jovius in Leone X. Quales Turcæ in Germaniam irrupientes anno Christi MCLXXXVII. *Sabellicus*, Ennead. x. 7. *Transitu* V. C. atque hoc melius. *Alpinos* malit Lambinus.

Effecitque ut ea elephantus] T. Li-

vius: 'Ita torridam incendio rupem ferro pandunt, molliuntque anfractibus modicis clivos, ut non jumenta solum, sed elephantis etiam deduci possent.' Mos præliandi cum elephantis frequens antiquis Regibus. Hos contra Romanum exercitum primus in Lucania Pyrrhus Rex eduxit. Postea Hannibal in Africa, Rex Antiochus in Oriente, Jugurtha in Numidia, copiosos habuerunt: adversus quos diversa sunt excogitata arma. De elephanto enim *δὸς ἐς ἔργα καὶ ἀνδρῶν χεῖρας*, non *χεῖρας*, ut sine sensu alii emendaverunt.

Ornatus] Gifanius ita correxerat, secutusque est indice Cl. Puteano Lambinus. Schottus ex suis membranarum præfert *oneratus*, accipitque pro *ornatus*. Ast ego pertendo istud *oneratus* esse suppositum ab ignorante scriba pro *ornatus*. Nam elephas ornatus multum ab onerato differt. Jumenta dorsuaria, *κτῆνη φορτηγὰ*, ut cameli et muli, &c. onerantur: elephantis vero ornantur, armantur, ipsi et armatis implentur. Quid plura? præstantissimi quique scriptores hoc modo consueverunt. *Gebhard*.

Hæc copias traduxit] Per montem Jovis, quem vulgo Cinisum appellant, Gebennas versus tendens, partem ejus rupiolarum, quam et Durandum vocant, unde ex altero latere flumen Druentia, altero exitus in Taurinos. Id videtur sentire Plutarchus. *Macchaneus*.

Pervenit] Quinto mense a Carthagine nova (ut quidam auctores sunt) quinto decimo die Alpibus superatis. Livius XXI. Neque aliter Polybius: Τέλος δὲ τὴν μὲν πᾶσαν πορείαν ἐκ Καρθίνος πόλεως ἐν πέντε μηνὶ ποιησάμενος, τὴν δὲ Ἀλπεων ὑπερβολὴν ἡμέρας ἐκπαιδεύει. *Lambin*.

CAP. 4. *Apud Rhodanum*] Atqui, neque Polybius, neque Livius, neque ulli alii, quod sciam, tradiderunt, P. Cornelium Consulem cum Hannibale ad Rhodanum conflisise. Nam tri-

duo antequam ad Rhodanum venisset Scipio, transierat flumen Hannibal, teste Polybio, cujus hæc verba sunt: Οὐ μὴν, ἀλλὰ Πόπλιος μὲν ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγός, ἡμέραις ὕστερον τρισὶ τῆς ἀναξυγῆς τῆς Καρχηδονίαν παραγενόμενος ἐπὶ τὴν τοῦ ποταμοῦ διάβασιν, καὶ καταλαβὼν ὁρμηκώτας τοὺς ὑπεναντίους, ἐξενίσθη μὲν ὥς ἐνδέχεται μάλιστα πεπεισμένος οὐδὲ ποτ' ἐν αὐτοῖς τολμήσαι τῆδε ποιήσασθαι τὴν εἰς Ἰταλίαν πορείαν, διὰ τὸ πλῆθος. Titus Livius: 'P. Cornelius Cos. triduo fere postquam Hannibal ab ripa Rhodani movit, quadrato agmine ad castra hostium venerat, nullam dimicandi moram facturum. Cæterum ubi deserta munimenta videt, ad mare ad naveis rediit; tutius faciliusque ita descendenti ab Alpibus Hannibali occursurum.' *Lambin.* Auctor is, qui librum de Viris Illustribus conscripsit, tradit apud Ticinum, qui Galliæ Cisalpinæ fluvius, cum P. Scipione conflixisse Hannibalem. Quo tempore de Scipione actum fuisset, ni periclitantem patrem servasset prætextatus admodum filius. Atqui hic quidem primi impetus turbo, qui inter Padum et Ticinum valido fragore detonuit. Florus.

Cum hoc eodem de *Clastidio*] Quod oppidum est Polybio et Straboni. Apud Livium est, uno in loco Lignorum, altero Gallorum. Ortelius. Sed non videtur huic voci hic locus esse. Nam primum, quid est, 'apud Padum Clastidio decernit?' sic enim habent omnes libri vulgati: nonne satis est dixisse, *apud Padum decernit*; quemadmodum supra dixit, 'apud Rhodanum;' infra, 'apud Trebiam?' Putabam, si hæc vox non est aliunde inculcata (quod mihi fit verisimile, ideoque delendam arbitror) aliquid deesse, et legendum, *non longe a Clastidio*. Nam Livius tradit, Hannibalem statim post illam pugnam, ad Clastidium vicin, quo magnam vim frumenti Romani congesserant, par-

tem sui exercitus misisse, quod inopia frumenti laboraret; brevique post tempore, nummis aureis quadringentis P. Brundisino præsidii præfecto corrupto, Hannibali Clastidium esse traditum. *Lambin.* Quod primum fuit Scipionis cum Hannibale prælium. Livius.

Saucium inde ac fugatum] Livius: 'Auxitque pavorem Consulis vulnus, periculumque intercursum tum primum pubescentis filii propulsatum.' Florus Epitoma: 'Tunc Scipione dædæ fusus exercitus, saucius etiam ipse venisset in manus hostium imperator, nisi protectum patrem prætextatus admodum filius ab ipsa morte rapuisset.' *Lambin.* Cæterum fallitur memoria Plinius, dum apud Trebiam hæc accidisse scribit, quod contra aliorum fidem. Nec patrem filius ab ipsa morte liberavit, ut tradit Florus, sed servus quidam, de quo verum esse filiale illud patrociniū, fama obtinuit. *Keuchen.*

Ti. Longo] Id est, Tiberio Longo. Sic autem legendum; non, ut vulgo, Tito Longo. Ita eum Polybius nominat, itemque in Fastis Tiberius appellatur:

BELLVM PNYICVM SECVNDVM.

P. CORNELIVS. L. F. L. N. SCIPIO.

TI. SEMPRONIVS LONGVS.

Apud Livium tamen Titus dicitur, sed mendose. *Lambin.* Hic Tiberius Sempronius Longus initio belli Punici secundi Cos. cum P. Cornelio Scipione conflixit. *Schott.* Atque idem Consul ex Sicilia accersitus fuit, ut duo exercitus jungerentur. *Machan.*

Apud Trebiam] Alii Contrebiam vocant. Virgilius *Æneid.* vii. Mutnscam indigitat. Ubi Servius: 'Hæc Trebia postea dicta est, quam modo Tribulum dicunt; apud quam Annibal delevit populum Romanum.'

Utrosque prostigavit] Si modo interfuerit prælio illi Scipio; ut qui nondum satis firmus erat ex vulneribus superiore prælio acceptis. Neque

illum Polybius et Livius in hoc appelliant. Contra Appianus Ἀννιβαικῇ Χαίτων δὲ αὐτοῖς ἐπόμενος καὶ παρακαλῶν, ἄλλου μὲν ἐδέχθη τραυέλς διαφθάρηαι, μόνος δ' ἐς Κρεμύωνα διεσάθη φερόμενος. Tantus autem terror ex hac clade Romam perlatus est, ut jam ad Urbem crederent infestis signis hostem venturum; nec quicquam spei aut auxilii esset, quo a portis mœnibusque vim arcerent. Uno Consule (aiebant) ad Ticinum victo, altero ex Sicilia revocato, duobus Coss. duobus Consularibus exercitibus victis, quos alios duces, quas alias legiones esse, quæ arcesserentur? Neque tamen hac Hannibalis victoria ei admodum læta fuit; propterea quod nix et frigus et turbulenta tempestas multos homines, plurima jumenta, et elephantos prope omnes consumpisset. Polyb. Livius. Sed duo prælia commissa sunt, antequam ad Ligures Hannibal perveniret, et in utroque Romani, Sempronio dnce, superati sunt. Tradit enim Livius, Sempronium priore prælio superatum, Romam venisse, deinde cum Roma in castra rediisset, ad Placentiam rursum cum Hannibale conflixisse. *Lamb.*

Inde per Ligures] T. Livius: 'Secundum eam pugnam Hannibal in Ligures, Sempronius Lucaniam concessit.' Ligures imis Alpium jugis adhærebant inter Varum et Macram flumen. Tutum locis et fuga, durum atque velox genus, ex occasione magis latrocinia, quam bella faciebat. Florus. Cæterum iste Ligurum tractus inter Varum et Macram flumen latius patuit, quam tradidit Florus. Quippe trans Alpes ad Rhodanum usque gens illa occupavit olim omnem Galliam Narbonensem. Vide antiquissimam Geographiam.

Apenninum] Qui mons longissimi tractus, Italiam secundum longitudinem ejus dirimens. Addit Livius, in transitu Hannibalem adeo atrocem tempestatem adortam esse, ut Al-

pium fœditatem prope superarit. 'Vento mistus imber [Historici verba sunt] cum ferretur in ipsa ora, primum, quia aut arma emittenda erant, aut contra enitentes vortice intorti affligebantur, constitere; deinde, cum jam spiritum intercluderet, nec reciprocare animam sineret, aversi a vento parumper consedere. Tum vero ingenti sono cælum strepere, et inter horrendos fragores micare ignes; capti auribus et oculis metu omnes torpere.' *Lambin.*

Adeo gravi morbo afficitur oculorum] T. Livius lib. xxii. 'Ipse Hannibal æger oculis, ex verna primum intemperie variante labores frigoraque; elephanto, qui unus superfuerat, quod altius ex aqua exstaret, vectus: vigiliis tamen, et nocturno humore, palustrique cœlo gravante caput, et quia medendi nec locus nec tempus erat, altero oculo capitur.' Polybius lib. iii. Ἀννίβας δὲ μόνος ἐπὶ τοῦ περιλειφθέντος θηρίου διεσάθη μετὰ πολλῆς ταλαιπωρίας ὑπεραλγῆς ὅν διὰ τὴν βαρύνοντα τῆς ἐκνευχθείσης ὀφθαλμίας αὐτοῦ, δι' ἣν καὶ τέλος ἐσπερήθη τῆς μῆς ὕψους, οὐκ ἐνδεχομένου τοῦ καιροῦ καταμονῇ ἢ θεραπείᾳ, διὰ τὸ τῆς περιστάσεως ἄδύνατον. *Lambin.*

Ut postea nunquam dextro æque bene usus sis] Quod dehonestamentum oris, quidam simii posteriorum ducum ad gloriam sibi trahebant. Tacit. Histor. lib. iv. 13. 'Sed Civilis, ultra quam barbaris solitum, sollers ingenio, et Sertorium se aut Hannibalem ferens simili oris dehonestamento.' Vide eundem Ann. lib. ii. 9. iii. 20. de Decrio: Justinum ix. de Philippo. *Gebhard.* Unde Satyrus x. 'O qualis facies, et quali digna tabella, Cum Getula ducem portaret bellua luscum!' De quo somnium ejus refert Val. Maximus lib. i. 7. Vide et in Fabio Plutarchum: plures istiusmodi μονοπροσώλους duces invenias: Philippum Macedonum regem, de quo Gellius ii. 27. *Schoff.*

Lecticaque ferretur] Mos solitus affectus Ducibus. De Scipione Livius xxiv. De Mermeece Agathias II. De Lutatius Consule Val. Maximus II. 8. De Eamene Polyænus et Plutarchus. De Numeriano Vopiscus. De Alexandro Curtius VII. Quod inter laudes humanitatis ac beneficentiae Tiberianæ commemorat Velleius Paterculus II. Gebhard.

C. *Flaminium Consulem*] Hominem turbulentum et multitudinis assentatorem, ad res bellicas natura ineptum. Appianus: *Και αὐτὸς ὁν ἀειπορότερος τε, καὶ εἰς ἀρχὴν ἀπὸ δοξασίας ἡμίερος*. Adi Polybium et alios. Titus Livius: 'Consul ferox ab consulatu priore, et non modo legum, aut patrum majestatis, sed ne Deorum quidem satis metuens erat.' Lamb. Ergo C. Flaminius, (non Flamininus) iterum Consul erat, quo tempore ipsum, ad Trasimenum, adoriebatur Hannibal. Iste consulatus incidit in annum Urbis Cond. DCCCXVI. quando ipsius Collega fuit Cn. Servilius Geminus, qui in prælio occisus est. Schott.

Apud Trasimenum] *Διωρῆς* appellant Polybius et Appianus, qui et *πλασιῆρας* vocat in Annibalicis. Apud Livium est *Trasimenum*, pro quo alii *Trasimenus*. Florus II. 6. 'Trasimenus lacus tertium fulmen Hannibalis, imperatore Flaminio.' Sed et antiqui *Trasimenius* scribebant aut *Trasymenius*. Quomodo apud Quintilianum legendum esse, lib. I. cap. 5. docet Claudius Salmasius; ubi perperam *Thrasomenum* pro *Thrasumeno*. Keuch.

Cum exercitu] In hac pugna Livius, Polybium secutus, quindecim millia Romanorum in acie cæsa esse tradit: decem millia sparsa fuga per omnem Etruriam diversis itineribus Romam petiisse: sex millia primi agminis per adversos hostes eruptione facta, ignaros omnium, quæ post agerentur, ex saltu evasisse: et cum in tumultu quodam constitissent, clamorem mo-

do ac sonum armorum audientes, quæ fortuna pugnae esset, neque scire, neque perspicere præ caligine potuisse. Inclinata denique res, cum calescente sole depulsa nebula aperuisset diem, tum liquida jam luce montes camposque patentem fœde Romanam aciem ostendisse. Itaque, ne in conspectos procul immitteretur eques, sublatis raptim signis, quam citatissimo poterant agmine, sese abrupisse. Postero die, cum super cætera extrema fames etiam instaret, fidem dante Mahabale, qui cum omnibus equestribus copiis nocte consecutus erat, si arma tradidissent, abire cum singulis vestimentis passurum, sese dedidisse: quam Punica religione servatam fidem ab Hannibale esse, atque in vincula omnes conjectos. Hæc est (inquit ille) nobilis ad Trasimenum pugna, atque inter paucas memorata P. R. clades. Lambin.

Insidia circumventum] Hæc ars nova fuit Punica fraudis, qua palustribus virgultis tectus eques terga subito pugnantium invasit. Quæ tamen non adhibita fuit ab Hannibale in hoc prælio ad Thrasimenum lacum, sed in altero ad Trebiam flumen; ut doctissime notavit ad Florum suum Magnus Salmasius. In hac quippe ad Thrasimenum pugna, nihil aliud fraudis commentus est Pœnus, nec aliud curavit, quam ut clausum lacu et montibus, copiisque suis circumfusus haberet hostem. Eumque sic circumclusum militi suo ad satietatem præbuit cædendum. Hæc ille Salmasius.

Occidit] Verba Polybii disertim testantur, Flaminium non ab Hannibale, sed a Gallis in eadem pugna interemptum. 'Ἐν δὲ καιρῷ καὶ τὸν Φλαμίνιον αὐτὸν, δυσχρηστούμενον καὶ περικακούμενον τοῖς ὅλοις, προσπεσόντες τῷ τῶν Κελτῶν ἀπέκτειναν. Prædixerant factu Ducis ac cladi imminentem casum prodigiosa signa; in castris di-

lanians lupus, qui intactus evaserat; in arbore prætoria examen apum; ab humo prodire nolentes aquilæ; Consulibus casus supra cespitantibus equi caput evoluti, cum in eum insiluisset; adhuc ingens commissam aciem secutus terræ tremor, et multarum urbium ruina. Vide Livium et Florum, quorum historiam qui cognovit, vix hæc ignoverit. *Keuchen.*

C. Centenium] Quem alii vocant Centronium. Polyb. Livius. Vel Marcum Centenium, non Caium. Plutarch. Hic a Cn. Servilio altero Consule, audito Hannibale in Etruriam transitu, præmissus fuerat. Polyb. Livius a Senatu ipsum contra Hannibalem præmissum, refert. Quo modo Auctor vitæ Annibalis apud Plutarchum. *Mag.*

Prætores] Vel proprætores. Liv. Quemadmodum Prætores et Consules indifferenter dixit. 'Veteres,' inquit Pedianus, 'omnem magistratum, cui pareret exercitus, Prætores appellarunt.' Vel Imperatores. Sic Imperator idem quod Prætor, sive ἡγεμὼν, aut στρατηγός, ut notat Justinianus in Novellis. Proprætores secunda notione dicebantur, qui ex privatis ad bellum gerendum, non ad gubernandam provinciam mittebantur, id est, qui Prætores erant, sive exercitus sui præfecti, qualis iste Centenius. *Keuchen.*

Cum delecta manu] Cum quatuor equitum millibus. Polyb. Livius. Sex equitum millibus. Appian. Vel octo. *Idem.*

Saltus occupantem] De quibus legendus Appianus. Hannibal per itinerum duces et speculatores inquit in juga montium prærupta, et viarum anfractus. Sub noctem expeditos emittit milites, ut montem circumirent, et inter illos Maharbalem. Post, ubi circuitus ex tempore coniecit, citato cursu in Centenium facit impetum. Ubi diu Mars varius, exitaque ipso mirabilis. Tandem Ma-

harbal, ubi inclinare socios ad hostem videt, ardentibus animis injicit clamorem, virtutemque inflammat sono. Spes inde Pœnis, metus hostibus. Qui, nescio, utram victoriis magis fuerint elati, an illi virtutum experimentis speciosiores. *Ῥωμαίων δὲ εὐθὺς ἦν φυγὴ καὶ φόβος κεκυκλωμένων καὶ τρωχέλιος μὲν ἔπεσον, δακνύσσοι δ' εὐλόφησαν οἱ δὲ λοιποὶ μάλιστά-φυγον. Keuchen.*

Hinc in Apuliam pervenit] Imo Cannas, quæ sunt ignobilis Apuliæ vicus, juxta Aufidum amnem. Cannam etiam ibi amnem fuisse ex carmine Marci vatis, quod recitat Livius l. xxv. colligitur, idemque ex verbis ipsis Livii discitur. In carmine sic habetur: 'Amnem Trojugena Cannam Romane fuge, ne te alienigenæ cogant in campo Diomedis conserere manum.' Subjicit post totum carmen recitatum Livius: 'Et Diomedis Argivi campos, et Cannam flumen, qui militaverant in his locis juxta atque ipsam cladem agnoscebant.' Ubi tamen Cannensem pugnam idem auctor describit, Cannæ fluminis nullus meminit. Cannas quasdam prope Carthaginem collocat Stephanus: *Ἐστὶ καὶ Κάννα διὰ δύο τ' πλησίον Καρχηδόνος, τὸ ἐθνικὸν Καναῖος καὶ Κανὰ.* Nescio an has Cannas designare voluerit, et per errorem ex Apulia in Africam transtulerit. *Salm.*

Ibi obviam ei venerunt duo Consules] Præpostere narrantur hæc a Probo. Nam prius Q. Fabius Maximus dictator creatus est, quam C. Terentius Varro et L. Paullus Æmilius Consules: priusque dictator Hannibali se opposuit, quam hi Consules; ut tradunt Polybius, Livius, Appianus, Florus. *Lambin.*

C. Terentius Varro et L. Paullus Æmilius] Editio Parisina: C. Terentius et L. Æmilius. De utriusque natura disertim Appianus in Hannibal. *Ῥώτρους τε αἰρούνται ἐκ μὲν δόξης πολεμικῆς Λεύκιον Ἀμύδιον τὸν Ἰλλυριοῖς πο-*

λαμβάνοντα, ἐκ δὲ δημοκρατίας Τερέντιον Οὐδάρωνα, πολλὰ αὐτοῖς ἐκ τῆς συνθήκης δοξαοκίας ὑπισχυρόμενον. Marmor Romanum de triumphis hujus Æmilii:

L. ÆMILIVS L. F. PAVLVS
COS. II. CENS. AVGVRE.

TRIUMPHAVIT TER.

Vir fuit in tantum laudandus, in quantum intelligi virtus potest. Vide Vel-leium, et Auctorem qui vitas conscripsit De Viris Illastribus. *Kenck*. Hic in pugna occubuit iterum Cos. A. U. C. 587.

Utriusque exercitus uno prælio fugavit] Atqui hoc quantum et pæne ultimum vulnus imperij. Florus. Pugnam Cannensem et ejus eventum multis verbis exponunt Polybius et Livius, quæ longum sit referre. Hæc summa est: Cæsa sunt eo prælio Romanorum quadraginta quinque millia, cum Paulo Consule, et Senatoribus LXXX. Consularibus atque prætoribus aut ædilitiis triginta. *Lambin*. Alii quadraginta millia peditum tantum, eorumque Romani nominis, ad Cannas cæsa volunt. Nam equitum præterea duo millia et septingenti. Sociorum vero æquata cædes. Livius: 'Quadraginta millia peditum, duo millia septingenti equites, et tanta prope civium sociorumque pars cæsi dicuntur.' Significat ex sociis et civibus æquam partem cecidisse. Romani tum exercitus ex civibus et sociis constabant. Auxilia ex sociis proprie dicebantur legiones Romanorum civium. Exercitus sociorum plerumque numero æquabat legiones Romanas. Livius: 'Data pro quinque octo millia militum, pars dimidia cives, pars socii.' Utrum igitur verbis illis, quæ supra posuimus, quadraginta millia civium cæsa et totidem sociorum significat Livius, an ex quadraginta millibus quæ feruntur occisa, æquam partem civium et sociorum interemptam innuit? Hoc verius. *Salmas*.

L. Paullum consulem occidit] Anno

ab U. C. DXXXVII. *Schott*. Quo tempore agebat secundum Consulatam. Verba morientis ad Cn. Lentulum perstringit Livius Ann. lib. XXII.

Cn. *Servilius Geminus*] Sic legendum ex Polybio, T. Livio, Appiano, Fastis; non, ut vulgo, P. *Servilius Geminus*. Atqui una cum eo occisus est collega ejus M. Atilius Regulus. Unus Terentius Varro salvus evasit sua fuga. Polybius: 'Ὁλγοὶ δὲ τινες ἐς Οὐρουσίαν διέφυγον' ἐν οἷς ἦν καὶ Κόιος Τερέντιος, ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγός· ἀνὴρ, αἰσχυρὰν μὲν τὴν ψυχὴν, ἀλυσί-τελῇ δὲ τὴν ἀρχὴν τὴν αὐτοῦ τῇ πατρίδι πεποιθμένος. Appianus: 'Ὁ δὲ παυλό-τατος τε, καὶ συμφορῶν αἴτιος, [de Varrone loquitur] ἀρχομένης τῆς τροπῆς ἐπεφύγει. Idem paulo post, fugam a Varrone ortam esse tradit, his verbis: Καὶ ὁ Τερέντιος αὐτοῖς ἐξήρχε τῆς φυγῆς. *Lambin*. Hinc apud Florum: 'Ducum effugit alter, alter occisus est: dubium uter majore animo. Paullum pudit, Varro non desperavit.'

Cn. *Servilius Geminus*] Ita diserte in nostris membranis: depravate enim antea datum Publii prænomen, Fastis Capitolinis reclamantibus. *Schottus*. Ms. Boecleri, P. *Servil. Geminium*.

Qui anno superiore fuerat Consul] Cum M. Atilio Regulo. Incidit Consulatus iste in annum Urbis Condita: DXXXVII. Nec dubium est, quin anno sequenti interemptus sit Cn. Servilius Geminus. Qui fuit Urbis DXXXVIII. quo contigit famosa illa clades ad Cannas. *Kencken*.

CAP. 5. *Romam profectus est*] Falsum. Hannibal enim post pugnam Cannensem castra ex Apulia in Samnium movit. Liv. Et magna Græcia potitus est. Polybius. Tradit Appianus, tum demum Hannibalem Romam contendisse, cum se Capnam frumentum et subsidium intrmittere obsidionemque solvere posse desperasset. *Lambin*. Vide sis non uno loco Livium, libro XXII. XXIII.

xxvi. xxx. 'Dubium deinde non erit [inquit Florus] quin ultimum illum diem habitura fuerit Roma, quantumque intra diem epulari Annibal in Capitolio potuerit, si (quod Pœnum illum dixisse Adherbalem Bomilcaris ferunt) Annibal quemadmodum sciret vincere, sic uti victoria scisset. Quum victoria posset uti, frui maluit; relictaque Roma, Campaniam Tarentumque peragrarere; ubi mox et ipse et exercitus ardor elanguit: adeo, ut verum dictum sit; Capuam Annibali Cannas fuisse.' Cæterum, quod relicta Roma in Campaniam flexit, non eo id fecit animo ac proposito, ut delitiis Campanis frueretur, sed voto ac spe nobilissimæ urbis capiundæ Capuæ, quæ duarum tum toto orbe maximarum, Romæ et Carthaginis, erat æmula. In Annibale autem duo præcipue notata ac reprehensa Ducis magni peccata a peritis artium militarium: quod ex Cannensi acie non recta Romam duxisset; et quod in hiberna Capuam militem misisset. Ac posterius quidem hoc peccatum majus illis visum priore. Nam mora et cunctatione tum peccasse tantum videri potuit, quæ victoriæ dilationem attulerit: hic secundus error inhabilem ad vincendum prorsus reddidit, viresque ademuit. *Salmasius.*

In propinquis urbis montibus] Ad Anienem flumen, ubi instructis utriusque exercitibus in ejus pugnae casum, in qua urbs Roma victori præmium esset, imber ingens grandine mistus ita utramque aciem turbavit, ut vix armis retentis in castra sese receperint; nullius rei minore, quam hostium metu. Et postero die eodem loco acies instructas eadem tempestas diremit. Liv. xxvi.

Reverteretur Capuam] In hyberna. Ibi partem majorem hyemis exercitum in tectis habuit. Ut verissime modo cum Floro dictum sit; 'Ca-

puam Annibali Cannas fuisse:' quod desumptum ex Oratione Marcelli ad milites. Exstat illa apud Livium xxii.

Q. Fabius Maximus] Cunctator, Verrucosus, Ovicula. Auctor Viror. Illustr. Plutarch. in Vita. Maximi cognomen principium habuit in hac familia ab eo primum, qui omnem turbam excretam in quatuor tribus. conjecit, easque urbanas appellavit, et instituit equites Idibus Quintil. transehi. *Machæus.*

Dictator] Factus post pugnam ad Trasimenum lacum commissam, ante Cannensem, et Pallum Æmilium et Terentium Varronem Cos. nempe Cn. Servilio Gemino et M. Attilio Regulo Consulibus. De qua dictatura plura Polybius libro iii. *Lambis.* Præerat autem equitibus magister equitum, dictator legionibus et toti exercitui; eratque summus magistratus in Urbe Romana, sine provocatione, et tantum semestris.

In agro Falerno] Auctor de Viris Illustribus in vita Fabii: 'Annibalem in agro Falerno inclusit.' Florus lib. ii. 'Itaque per Samnium totum, per Falernos Guaranosque saltus sic maceravit Annibalem, ut qui frangi virtute non poterat, mora comminueretur.' Contigit hoc anno Urbis dxxxvi. qui quartus ab occentu soricis, de quo Val. Max. lib. i. l. *Keuchen.*

Hinc clausus locorum angustiis] Quas *τόνους στενοῖς* vocat Polybius, id est, *angusta loca.* 'Inclusus inde videri Hannibal,' (Livii verba sunt), 'et ad Casilinum obsessus; cum Capua et Samnium, et tautum a tergo divitum sociorum Romanis commeatus subverheret: Pœnus contra intra Formiana saxa ac Linterni arenas stagnaque perhorrida situ hibernaturus.' Lege Appianum in Annibalicis.

Sine ullo detrimento exercitus] *Τὴν τε δύναμιν διακόμισε διὰ τῶν στενῶν περ'*

δοφάλας, καὶ τὴν λαίαν, λελοισθέντων τοὺς τόπους τῶν παραφυλασσόντων τὰς δυσχωρίας. Polyb.

Callidissimo Imperatori] Quantus ille Imperator fuerit, exponit monumentum, quod produxit Streinius. Libet heic inserere ob nomina et titulos et triumphos: Q. FAB. MAX. DICTATOR BIS. COS. V. CENSOR. INTER-REX II. ÆD. CVR. Q. II. TRIB. MILITVM. PONT. AVGV. PRIMO CONSVLTV LIGVRES SVBEGIT. EX HIS TRIVMPHAVIT. TERTIO ET QVARTO ANNIBALEM COMPLYRIBVS VICTORIIS FEROCES SVBSEQUENDO COERCIVIT. DICTATOR MAGISTRO EQUITVM MINVCIO, CVIVS POP. IMPERIVM CVM DICTATORIS IMPERIO ÆQVAVERAT, EXERCITV PROFLIGATO SVBVENIT, ET EO NOMINE AB EXERCITV MINVCIANO PATER APPELLATVS EST. CONSVL QVINTVM TARENTVM CEPIT. DVX ÆTATIS SVÆ CAVTISSIMVS, ET REI MILITARIS PERITISSIMVS HABITVS EST. PRINCEPS IN SENATV DVORVS LVSTRIS FACTVS EST. *Callidissimus*] Sic Mss. et Veteres præter Venetos, qui *clarissimus* legunt. Supra in Timoleone, dicit Hannibalem 'calliditate' omnes in Africa natos præstitisse. *Savaro*. Infr. 'vidit vir omnium callidissimus.'

Obducta nocte] Longol. et Ultraj. editio *adducta*: minus recte. *Schott*.

Sarmenta in cornibus fumentorum deligata incendit] Lege Frontinum Strategem. 1. Appianum in Hannibalic. Polybinm III. Livium XXII. Post tertiam vigiliam *εὐθὺς ἐξῆγε τοὺς λατοῦργους, καὶ προσθεῖν ἐκέλευσε πρὸς τὰ κέρατα τοῖς βουῖ τὰς λαμπάδας*. Aderant autem *λογχοφόροι*, expediti milites, qui boves a tergo agitabant. Ubi concremato pabulo calor ad ima cornuum venit, velut furore stimulatos agebat. Hinc repente discursu, haud secus, quam sylvis montibusque accensis, omnia circum virgulta ardere; capitumque inquietatio flammam ex-

citans, hominum passim discurrentium speciem præbebat. Qui ad transitus saltus insidendos locati erant, ubi in summis montibus, ac super se quosdam ignes conspexerunt, circumventos se esse rati, præsidio incessere, qua ingens emicabat flamma, velut tutissimum iter, petentes summa montium juga. Tum in quosdam boves palanteis a suis gregibus inciderunt: et primo cum procal cernebant velut flammam spirantium, miraculo attoniti constiterant. Ita Livius. Cæterum opinantur nonnulli, illum terrorem, qui ex prodigioso isto objectu invaserat Romanos, fuisse *παυκόν*: quo *κατασχεθέντες* et stūpefacti, ex præsidiis suis fugiebant. Quod neutiquam probabile: quippe causæ suberat, saltem in speciem vera, quam præsidiarum per tenebras judicare non poterant. *Kruken*.

Pari ac dictatorem imperio] Post prælium cum Annibale. Καὶ ἡ βουλὴ, ἐπανεληλυθότες ἐς τὸ στρατόπεδον ἦδε τοῦ Φαβίου, ἴσαν ἰσχύειν αὐτῶ τὸν Ἰπταρχὸν ἀνέφησαν. Appian. in Annibalic. Res primæ originis, quam suffragatore Metello, consilio Varronis acquisivit a Senatu M. Minucius. Nunquam enim ante æquatam jus dictatoris et magistri equitum. Polybius: Καὶ δὴ δύο δικτάτορες ἐγενήσαντο ἐπὶ τὰς αὐτὰς πράξεις, ὃ πρότερον οὐδέποτε συνεβέβηκε παρὰ Ρωμαίους. Lege Orationem apud Livium, qua longis sermonibus Minucius Fabium apud suos criminatur. Exstat illa lib. XXII.

Perductum] Placet Codicis nostri scriptura, *productum*, pro illectum. *Schottus*. *Dalo perductum in pralio*] Bene habet hæc lectio: nec attendendus Schottus, qui præfert *produsum*. Gebhard.

Iterum Consulem] Ἀνθίμαρον vocat Appianus. Iterum Consul fuit anno Urbis Cond. DXXXI. Olympiad. CLIV. 3. Ita Plutarch. in vita Gracchorum eum bis Consulem fuisse tea-

atur. Quo secundo Consulatu collega ejus fuit M. Juventius Helva, 10 XC. ut in Fastis videre est. *Keuch.*

In *Lucanis*] Florus II. 6. 'Ausus et Sempronius Gracchus duce per Lucaniam sequi, et premere terga cedentis.' Livius Decad. III. 5. 'Gracchum, jam nudatum presidio, vivum capere Pœni nituntur. Cæterum ille, conspicatus Lucanum hospitem inter hostes, adeo infectus confertos invasit, ut parci ei sine multorum perniciæ non posset. Exanimem eum Mago extemplo ad Annibalem misit, postque, cum captis simul fascibus, ante tribunal imperatoris jussit. Hæc vera fama est. Gracchus in Lucanis ad campos, qui veteres vocantur, periit.' Vide sequentia, ubi varios de Gracchi morte sermones fuisse testatur. Alii in agro Beneventano prope Calorem fluvium interemptum volunt ab hostibus inter salicta latentibus. Sunt qui, aruspicum monitu quingentos passus e castris progressum, uti loco puro prodigia procuraret, ab incidentibus forte locum duabus turmis Numidarum circumventum, scribant. Adeo, nec locus, nec ratio mortis, in viro tam claro et insigni constat. Funeris quoque Gracchi varia fama est. Alii in castris Romanis sepultum a suis testantur. Alii in vestibulo Punicorum castrorum regum ab Hannibale exstructum volunt; ob quem armatus exercitus, cum tripudiis Hispanorum et æthiarum gentium, omni honore exequias celebrabat. Hæc tradunt, qui in Lucanis rei gestæ auctores sunt. Si illis, qui ad Calorem fluvium interfectum memorant, credere velis, capitis tantum Gracchi hostes potiti sunt. Eo delato ad Hannibalem, missus ab eo confestim Carthalo, qui in castra Romana ad Cn. Cornelium quæstorem deferret. Is funus imperatoris in castris, celebrantibus cum exercitu Beneventanis, fecit. Hæc Livius. Videtur tamen in posteriorem sententiam abire

Delph. et Var. Clas.

etiam Appianus. Verba ejus in Annibalicis: Αλοχρῶς δ' αὐτὸν ἐνὶ δρυμέσιν, ἀγόμενος ὅμως τῆς τελευταίας ἡμέτης, ἔθαψε, καὶ τὰ ὄντα Ῥωμαίοις ἐπέμψεν.

Quinguiques consulum] *Quinctum Consulum* reponendum putō, Varronis et Ciceronis auctoritate apud Agell. x. 1. Ex compendii, ut sit, nota V. Cos. librarius imperitus *quinguiques* exscripsit. *Schottus.* Quod non improbo. Ita enim Appianus: Κλαύδιος τε Μάρκελλος δ' ἑκεῖθεν ἐλθόν, πέμπτον ἐπαρτέον τότε, καὶ Τίτος Κριστῖνος. Consul autem cum Tito Quinctio Crispino Marcellus fuit anno Romæ DCXLV. ut constat ex Fastis. *Keuchem. Schottus.*

Apud Venusium] Quæ Romanorum colonia fuit, inter Apuliam et Lucaniam. Velleius. Inter Hidruntem et Equum Tuticum. Antoninus. Hannibal apud Appianum παρῆλθεν ἀρχόμενος ἐς Θούριον, καὶ κείθεν ἐς Οὐδωνοσίαν.

Pari modo interfecit] Multis verbis narrat duorum Consulum cladem T. Livius Ann. XXVII. Uterque pari mortis genere interemptus. Κριστῖνος μὲν ἀκορτίσματος δυσὶ βεβλημένος. Et in eadem pugna Μάρκελλον δέ τις λόγχῃ πλατείᾳ διὰ τῶν πλευρῶν διέλασεν. Vide sis Appianum Ἀννιβαϊκῇ, et Plutarchum in Marcello.

Quare hoc unum satis erit dictum] Postrema vox de mendo suspecta est, et a Glossa irrepsisse apparet. *Schottus.*

Quamdiu in Italia fuit] Scilicet spatium annorum sexdecim. Justinus libro ultimo. *Mag.* Constat autem Hannibalem annos quindecim et eo amplius in Italia fuisse. T. Livius Ann. lib. XXX. dedisse tandem id (vacuam hostibus Italiam) Deos sextodecimo post demum anno: nec esse qui Diis gratias agendas censeat: 'Nec satis certum constare apud animos poterat, utrum gaudio digniū esset, Hannibalem post sextum decimum annum ex Italia decedentem, vacuam ejus possessionem reliquisse Pop. Romano, an magis metuendum,

Nep.

2 T

quod incolumi exercitu in Africam trajecisset. Appianus: 'Ἀντίβας δὲ ἐπὶ Λιβύῃς ἀνέστητο ἐκκαίδεκα ἔτεσι πορθήσας τε τὴν Ἰταλίαν, καὶ τοὺς ἄνδρας ἐμπλήσας κακῶν μυρίων, καὶ ἐς κίνδυνον ἔρχατον πολλὰς συναγαγὼν, τοῖς δὲ ἀπηκόοις αὐτῶν καὶ συμμάχοις ἐνυβρίσας ὡς πολεμίοις. Idem ex Fastis intelligere licet. *Lambin.*

CAP. 6. Hic invictus patriam defensum revocatus] At Plinius in libro de Viris Illustribus, a Valerio Flacco repulsum, a Graccho et Marcello fugatum, et mox in Africam revocatum ait. *Mag.* Livius Ann. xxx. 'Nihil certe ultra rei in Italia ab Hannibale gestum. Nam ad eum quoque legati ab Carthagine, vocantes in Africam, his forte diebus, quibus ad Magonem, venerunt. Frendens, gemensque, ac vix lachrymis temperans, dicitur legatorum verba audisse. Posteaquam edita sunt mandata: Jam non perplexe, inquit, sed palam revocant, qui vêtando supplementum et pecunias mitti, jampridem retrahebant.' Vide sequentia.

Adversus P. Scipionis filium] Africanum. *Lambinus.* Cui tam grande de Africa nomen fata decreverant. Florus. Illud cognomen ex virtute fuit. Sallust. Sed notandum, commune illud fuisse duobus Scipionibus. Lege Sigonii 'Scipionem Æmilianum,' et Auctorem De Viris Illustribus. De utroque Florus II. 6. 11.

Exhaustis jam patria facultatibus] Diuturno bello.

Bellum componere] Rem multis verbis exponit Livius Ann. xxx.

In colloquium convenit] Comparuit ad colloquium, de quo convenit habendo. *Jan. Gebhard.* Livius: 'Itaque, quanquam et ipse causa belli ejus erat, et adventu suo turbaverat pactas inducias et spem foederum: tamen si integer, quam si victus, peteret pacem, æquiores impetrari posse ratus, nuntium ad Scipionem misit, ut colloquendi secum potesta-

tem faceret.' Sequitur mox, 'Eratum Scipio cum colloquium haud abnuisset, ambo ex composito Duces castra protulerunt, ut coire ex propinquo possent.' In libro Strategematum Polyæni refertur animi magnitudo Scipionis adversus speculatores Carthaginenses. De quibus legendus etiam Appianus *Συριακῇ*.

Conditiones non convenerunt] Ταῦτα μὲν οὖν διαλεχθέντες αὐτοῖς Ἀντίβας καὶ Πόπλιος, ἐχωρίσθησαν, δέξμενοι τὴν κοινολογίαν. Polybius xv. Ita infecta pace ex colloquio ad suos cum se recepissent, frustra verba pacata renuntiant: armis decernendam esse, habendamque eam fortunam, quam Dii dedissent. In castra ut est ventum, pronuntiant ambo, arma expedirent milites, animosque ad supremum certamen, non in unum diem sed in perpetuum, si felicitas adesset, victores. Roma an Carthago jura gentibus daret, ante crastinam noctem scituros. Neque enim Africam, aut Italiam, sed Orbem terrarum victoriæ præmium fore: periculum præmio quibus adversam pugnae fortuna fuisset. Livius xxx. Florus II. 6.

Apud Zamam] Livius xxx. et Polybius xv. post pugnam ad Adrumetum, apud Zamam conflixisse cum Scipione Hannibalem memorant. Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας ἀναστέλλας ἐκ τῶν παρὰ τὸν Ἀδρύνητα τόπων προήλθε, καὶ κατεστρατοπέδευσε περὶ Ζάμαν. αὐτῇ δ' ὅττι πόλις ἀπέχουσα Καρχηδόνας ὡς πρὸς τὰς δύο μὲν ὁδὸν ἡμερῶν πέντε. Zama, Urbs Africae, quæ Ptolemæo Ἀζάμα. Sed corrupte: ut notarunt Latini interpretes. Dicta a Ζῶ, quod canere significat. Quemadmodum fons in Africa δμάνυμος, ut tradit ex Vitruvio Isidorus lib. VIII. 4. *Keuch.*

Cum eodem confixit] Et victus fugit Hannibal. Anno U. C. 19. LI. hæc gesta, apparet ex Fastorum tabulis, *Schott.*

Diduo et duabus noctibus] Polyb.

ἄσπετας δὲ μετ' ὀλίγων ἡμερῶν κατὰ τὸ συνεχὲς ποιοῦμενος τὴν ἀναχώρησιν ἐς Ἀδρύνητα διασάβῃ πάντα τὰ δυνατὰ ποίσας κατὰ τὸν κίνδυνον, ὅσα τὸν ἀγαθὸν εἶει στρατηγὸν, καὶ πολλῶν ἤδη πραγμάτων πείραν εἰληφότα. Inde accitus Carthaginem sexto et tricesimo post anno, quam puer inde profectus erat. Livius.

Adrumetum pervenit] Ἀδρύνητα. Male igitur Longolius et quidam scribunt edantque *Adrumetum*. Schött. Apud Strabonem est Ἀδρύνη. A multis cum spiritu scribitur, *Hadrumes*, *Hadrumetum*, et *Hadrumentum*. Vetus inscriptio: COLONIA CONCORDIA VLPIA TRAIANA AVG. FRYGIFERA HADRUMENTINA. In antiqua Geographia Ptolemæi urbs appellatur Ἀδρόμυτος. Apud Thucydid. est Ἀτραμύτος, pro quo Pausanias Ἀδραμύτιος. Keuchen. Origo verbi plane Punica est. מות חצר. Unde Arabicè حصر موت apice in secunda litera suprascripto, ut sit *Hadramuth*. Est autem *Adramyt* ἑταυλὸς Πλοῦταρος. Nam *Mut* Pœnis erat *Pluto*. Joseph. Scaliger.

Reliquos] Malim *reliquias*, quamquam et illud defendi potest.

Novis delectibus, paucis diebus multas contraxit] Legendum, *novis dilectibus*: neque dubium est, quin libri manuscripti, si modo non sunt ipsi quoque mendosi, sic habeant. Contraxerat autem jam sex peditum millia, et equites quingentos in urbe Marthama, ut tradit Appianus Λιβυκῇ. *Lambin.*

CAP. 7. Carthaginienses bellum cum Romanis composuerunt] Auctoritate Hannibalis. Appian. Incidit pax illa in annum Romæ conditæ 10. LII. Cn. Cornelio Lentulo et P. Ælio Pæto Coss. Livius et alii conditiones pacis cum P. Cornel. Scipione referunt. Schött. Cui lege Curiata, et cxx. legatorum sententia, paciscendæ cum Pœnis conditiones permixtæ erant.

Bellum his legibus compositum: ut Pœni liberi haberent ἀπονομίαν: quas urbes, quosque agros, quibusve finibus ante hoc bellum tenuissent, tenerent: perfugas, fugitivos, captivos omnes, et ii. stratas naves præter x. triremes traderent, elephantosque, quos haberent domitos, neque domarent alios: bellum neque in Africa neque extra Africam injussu P. R. gererent: Mabinissæ res redderent, fœdusque cum eo ferirent: decem millia talentum argenti descripta pensionibus æquis in an. l. solverent: obsides centum arbitratu Scipionis darent. Ita Livius. Vide Dionis τὰ λείψανα περὶ προσειῶν διαφόρων.

Resque in Africa gessit] Quas narrat Appianus Λιβυκῇ.

Usque ad P. Sulpicium et C. Aurelium Coss.] Qui annus tertius Olympiadis cκλη. Vel dxx. ab urbe condita. Livius Ann. xxxi. 'Anno quingentesimo quadragésimo ab U. Condita, P. Sulpicio Galba, C. Aurelio Cotta Coss. bellum cum Rege Philippo initum est, paucis mensibus post pacem Carthaginiensibus datam.' Cæterum initium magistratus P. Sulpicii fuit annus Romæ dliii. Qui secundus consulatus ejus cum C. Aurelio Cotta. Vide sis Cassiodorum et Chronologos. Keuch. Legati Carthag. Romam venerunt, sed parum bona fide. Livius lib. xxx. 16. Ernst.

Ob eamque rem corona aurea eos donarent] De corona aurea ad Alcibiadem dictum est. Vide Passchalii opus, quod De coronis inscripsit. Mos iste Romanis usitatus, apud quos neque coronæ solum ipsæ donabantur, sed et alia donaria ad coronas.

Ut obsides eorum Fregellis essent] T. Livius Ann. xxxii. aliter: 'Petentibus iisdem, qui non reddebantur obsides, ut ab Norba, ubi parum commodè essent, alio traducerentur, concessum, ut Signiam et Ferentinum transirent.' *Lambin.*

Cujus opera susceptum bellum esset] Pro culpa ac vitio, ut supra in Alcibiade Nepos, et Catullus in Passere: 'Tua nunc opera Flendo turgiduli rabent ocelli.' Et JC. furis beneficio rem abesse dicunt, pro culpa, et opus causa, ut puto; qua etiam ratione beneficium e Platonis Timæo vertit Cicero. Schottus.

Prætor factus est] Livius XXXIII. 'Horum in tam impotenti regno (neque enim civiliter aliis opibus utebantur) Prætor factus Hannibal, vocare ad se questorem.' Justinus 'consulem' vocat lib. XXXI. Quod idem est. Nam a Pop. Carthaginiensi electus fuit Sufes. Sufes Pœnorum lingua summum magistratum denotat, quem constituiebant Romæ Consules, apud Pœnos Sufetes. Meminit Seneca lib. de Tranquil. cap. 3. 'Non vis nisi Consul, aut Prytanes, aut Ceryx, aut Sufes administrare Rempublicam.' Vide Festum, ad quem Scaliger vocem a ΠΒΥ deducens, idem esse vult, quod Græcis ἑπόπος, sive ἐπὶ πόρε, aut ἐπὶ πόρος. Quippe non amplam tantum dignitatem, qualis in summo magistratu, *de rebus de ἑπὶ πόρε* τμήσει, sed et insignem sapientiam, qualis in magistratu esse debet, respicit. Inde Justinus Hannibalem vocat virum ad prospicienda cavendaque pericula peritum; nec minus in secundis adversa, quam in adversis secunda cogitantem: lib. XXXI. Kenchensis.

Postquam rex fuerat anno secundo et vigesimo] His improprie dictis Regibus accenseri possunt et filii, quibus regium nomen datum a patribus, regiam vim retinentibus. Talis is Darius fuit, quem pater Artaxerxes iudicatum interfici jussit. Plutarchus Artaxerxe. Grotius.

Ut enim Romæ Consules, sic Carthagine quotannis annui bini reges creabantur] Quemadmodum Lacedæmonis bini præfecti, mox bini Reges, nomine magis, quam imperio. Vide

quæ ad Ageasiam notata sunt. Illud regimen multis gentibus commune. Apud Iberos bini deliguntur reges, alter qui jura dat, alter qui populis præest. Quod apud Achæos simile accepimus, ut binos prætores annuos sibi præficerent, qui publicas res simul et judicia curarent: aliquando decem, quos *δημοσφροδο* vocabant. Alexand. ab Alexand. III. 3. Sed aliquando judicum ordo præfuit, qui rerum et personarum jus habebant apud Carthaginienses. Cæterum isti Reges annui Sufetes quoque nominabantur. Ut parum abest, quin idem fuerint cum Prætoribus. Quemadmodum consulatus et prætura, proprie imperia dicebantur apud Romanos. Sed notandum Pœnorum Duces Regis quoque titulo fuisse insignitos. Quod ex Hannonis periplo liquet, cujus frons 'Hammonis Carthaginiensium regis.' Similiter Imilco 'Rex Carthaginiensium' apud Justinum et Orosium. Quod ex perpetua plerumque auctoritate obtinuerant. Unde Procopius de bello Gothico lib. I. dicit, barbaros duces suos, reges vocare. Kench. Apud Carthaginienses duo fuere Sufetes, id est, Judices, similes Consulibus Romanis, penes quos summa potestas in populum fuit, et plane regia, hoc uno dempto, quod duo essent; quem numerum binarium non admittit regis status, quia iudicari a quoquam recusat, qui illum obtinet. At ubi duo sunt potestate et imperio æquales, unus ab altero postulari capitis et condemnari potest. Improprie itaque Probus Sufetes illos Carthaginienses Reges appellavit annuos; quia ne reges essent, duabus his rebus efficiebatur, et quod annui, et quod bini. Salmasius.

Ex novis vectigalibus, non solum ut esset pecunia] Livius XXXIII. 'Adiecit aliud, quod, bono publico, sibi proprias similitudines irritavit. Vectigalia publica partim negligentia dilatabantur,

partim praeda ac divisui principum quibusdam et magistratibus erant; quin et pecunia, quæ in stipendium Romanis suo quoque anno pendere-
tur, deerat; tributumque grave pri-
vatis imminere videbatur. Hannibal
postquam vectigalia quanta terres-
tria maritimaque essent, et in quas
res erogarentur, animadvertit; et
quid eorum ordinarii Reipubl. uqus
consumerent, quantum peculatus
averteret; omnibus residuis pecuniis
exactis, tributo privatis remisso, sa-
tis locupletem Rempubl. fore ad vec-
tigal præstandum Romanis, pronun-
tiavit in concione, et præstitit pro-
missum. *Lambin.* Hinc orta Romæ
est ab optimatum factione illa suspi-
cio contra Hannibalem; ut qui in
pace res novas, et cum Antiocho se-
creta belli consilia adversum Roma-
nos moliretur. *Keuchen.*

Anno post prætorum] Qui Urbis
Cond. DLVIII. Olymp. CXLVI. anno 2.
Alii priori anno id accidisse volunt.

M. Claudio, Lucio Furio Coss.] M.
Claudio Marcello, L. Furio Purpu-
reone. *Lambin.*

Navem conscendit clam] Inter Adu-
metum et Thapsum, ubi erat in sua
turri. Quo die Africa excedens in
Ceroïnā insulam trajecit. Postero
Tyrum allabitur, et excipitur a condi-
toribus Carthaginiis. Lege de hac
fuga ipsius Livium XXXIII. et Cice-
ronem de Orat. II. Contigit illa M.
Porcio Catone, L. Valerio Flacco
Coss. *Keuch.*

In Syriam] Antiochiam; quæ pars
Syriæ Plinio, Melæ, et antiquis Geo-
graphis. Inde profectum Antiochum
Ephesi consequitur, et ab eo benigne
excipitur. Livius: 'Ephesi regem
est consecutus, fluctuantem adhuc
animo, incertumque de Romano bel-
lo: sed haud parvum momentum ani-
mo ad moliendum adventus Han-
nibalis fecit.' Videndus Justinus
XXXI.

Ad Antiochum] Magnum; qui So-

leuci Callinici filius. De quo ante
dictum.

Exulem judicantur] Dicantur est in
membris nostris et Ultraj. fortasse
verius, pro addixerunt, unum e tri-
bus prætoris verbis, do, dico, addico.
Schott. *Ipsam exulem judicantur]* De-
lituit in Mss. syllaba *ju*, scriptumque
erat *dicantur*, quod Schottus illic
arripit, exponitque *addixerunt*. At
quis ita e Latio loquitur *addicere* vel
dicere exulem pro exilio multare?
Gebhard.

CAP. 8. *L. Cornelio, Q. Minutio*
Coss.] L. Cornelio Merula et Q. Mi-
nucio Therme Coss. Is annus Urbis
DLXI. primus Olympiadis CXLVII.
Chronol.

Cum quinque navibus Africam accessit]
Atqui non modo ipse eo non ac-
cessit, sed ne literas quidem mittere
ausus est; ne quo casu interceptæ
ejus consilia patefacere. Livius
XXXIV. 'Sententia ejus una atque
eodem semper erat, ut in Italia bel-
lum gereretur. Italiam et commeatus
et militem præbituram externo hosti.
Si nihil ibi moveatur, liceatque P. R.
viribus et copiis Italiam extra Italiam
bellum gerere; neque Regem, neque
gentem ullam parem Romanis esse.
Sibi centum tectas naveis, XVI. millia
peditum, mille equites deposcebat:
ea se classe primum Africam petitu-
rum: magnopere confidere et Car-
thaginienses ad rebellandum ab se
compelli posse; sin illi cunctentur,
se aliqua parte Italiæ bellum exci-
taturum Romanis.' Vide sequentia.
Lamb.

In finibus Cyrenæorum] Qui et Cy-
renenses appellantur. Sallustius in
Jugurthino: 'Qua tempestate Car-
thaginienses plerumque Africæ imperi-
tabant: Cyrenenses quoque magni
atque opulenti fuere.' Cyrene, Cy-
renaica, Africæ provincia Ptolemæo,
unde Cyrenenses, Cyrenæi.

Si forte Carthaginenses ad bellum
Antiochi spe fiduciaque inducere posset]

Quod multis modis ac vario strategemate apud Appianum induxit. Post crebros ad regem sermones et consilia, missus tandem Carthaginem Aristo quidam ex comitibus ejus, qui clam noctu libellum vestibulo curiæ affigeret, hac sententia: 'Ὅτι πάντας ὁ Ἀννίβας τοὺς βουλευτὰς παρακαλοῖ τῇ πατρίδι συνφρασθαι μετ' Ἀντιόχου. *Keuch.*

Magonem fratrem excoivit] Hoc verum esse non potest. Quippe Mago Hannibalis frater in prælio adversus P. Quintilium Varum prætorem, et M. Cornelium proconsulem, in agro Insubrium Gallorum vulnus accepit, ex quo interiit. Livius xxx.

Eadem, qua fratrem, pena] Bona ejus publicarunt, domum a fundamentis disjecerunt, ipsum exulem judicaverunt. *Lambin.*

Vela ventis dedissent] Loquela Poëtica dictum. Virgil. non uno loco: 'Vela damus ventis.'

Antiochus autem si tam in agendo bello] Lege Livium Ann. xxxvi. ubi aperte ostendit, Antiochum prævidisse, fieri posse, ut, quemadmodum quondam Lacedæmonii a Persis circumventi fuerant, sic ipse a Romanis, callibus per invias rupes inventis, circumveniretur.

Propius Tiberi, quam Thermopylis] De bello loquitur, quod adversus Manium Acilium Glabrimonem cum Scipione Nasica Consulem instruxit Antiochus. De quo consulendus Plutarchus in Catone, Justinus xxxi. Livius xxxvi. Frontinus ii. 4.

Multa stulte conari] Ut exercitum conscripsisse armis inanratis. Quo ostenso Hannibali, 'Hicne,' inquit, 'exercitus Romanis sufficet?' 'Sufficet,' respondit Pœnus, 'vel maxime avariis.' Agell. ex veterum memoriis Noct. Attic. v. 5. Huc quoque pertinet scomma alterum Hannibalis de Phormione Philosopho, cujus ludum audiendi gratia ingressus erat, apud Tullium de Orat. ii. *Schott.*

Quas ex Syria jussus erat in Asiam ducere] T. Livius lib. xxxvii. 'Itaque et Hannibalem in Syriam miserat [Antiochus] ad Phœnicum arcescendas naves: et Polyœnidam, quo minus prospere gesta res erat, eo enixus eas, quæ erant, reficere, et alias parare naves jussit. Ipse in Phrygia gubernavit.' *Lambin.*

In Pamphylio mari] Idem Livius eodem libro: 'In confinio Lyciæ et Pamphyliæ Phaselis est: prominet penitus in altum, conspiciturque prima terrarum, Rhodum a Cilicia petentibus, et procul navium præbet prospectum. Eo maxime, ut in obvio classi hostium essent, electus locus est.' *Lambin.* Unde 'Phaselicum mare' vocat Eustathius, ab adjacente urbe.

Fuit superior] Dissentit parum Livius xxxvii. Videt ipsum; ubi fusc utramque classem describit.

Cap. 9. Antiocho fugato] In Asiam, a Glabrione victus. Justin. xxxi. Contigit illud M. Acilio Glabrione et P. Corn. Scipione Nasica Cons. Is annus U. DLXIV. *Keuchen.*

Cretam ad Gortynios venit] Justinus xxxii. 'Namque Hannibal, cum ab Antiocho Romani inter cæteras conditiones pacis deditionem ejus deposcerent, admonitus a rege, in fugam versus Cretam defertur.' Gortynii vero sunt Cretæ incolæ. Stephanus de Urbibus: Γόρτυν, πόλις Κρήτης, id est, *Gortyn*, seu, ut Latini appellant, *Gortyna*, urbs *Creta*. Pli-nius lib. iv. 12. Cretæ oppida maxime insignia enumerat; refert autem Gortynam inter eas, quæ in Mediterraneo sitæ sunt. *Lambin.*

Vir omnium callidissimus] De callido hoc Annibalis astutoque consilio, quo insidias avarorum Cretensium elusit, Jul. Frontinus, Polyænus, et Justinus lxi. extremo. Sic Pœnus corvos delusit hiantes, salvusque evasit; ut Mithridates Ponti rex fugiens Romanos persequentes auro sparsit.

deceptus decepit. Et castor, Ponti animal, venatorum insidias sectis sibi verendis effugere fertur. Auctor Plinius et *Ælianus*. *Schott*.

[*Magno se fore periculo*] Sic e duobus *Mss.* legit *Schoppius* Verisimil. iv. 14. Alii in periculo. *Bosius*. Nimirum vitæ ipsius, opibus enim occiso exule inhiabant. *Justianus* ibidem: 'Ibi cum dia quietam vitam egisset, invidiosumque se propter nimias opes videret.' *Gebh.*

[*Has Gortyniis præsentibus*] Probo quod in *Msc. Leidensi* legitur; *has præsentibus principibus*: quomodo et *Codex Boecleri* legit, nisi quod pro *has* corrupte *his* habet. Principibus, intellige, civitatis *Gortynæ*. Ei voci adscripserat aliquis in margine, *Gortyniis*; quod postea in textum irrepsit, ejecta genuina voce. *Bosius*.

[*Depont in templo Dianæ*] *Justianus*: 'Amphoras plumbo repletas in templo *Dianæ*, quasi fortunæ suæ præsidia depont.' Simile *Plauti* illud in *Bacchid.* ii. 3. 72. 'Nos apud *Theotimum* omne aurum deposuimus: Qui illic sacerdos est *Dianæ Ephesiæ*.' Morem autem in fanis thesauros reponendi reperies, supra quoque in *Aristide*. *Cæsar* de *B. C.* iii. 'Ephesi a fano *Dianæ* positas antiquitus pecunias *Scipio* tolli jubebat:' et lib. i. 'Pecuniæ a municipiis exiguntur, et e fanis tolluntur.' *Lege* de hoc ritu *Alexandrum* ab *Alexandro* lib. i. 2. *Joan. Brodæum* *Miscell.* iv. 17. et *Ferrandum*. *Schottus*.

[*His in errorem ductis*] Non male *Cod. Boecleri*, *inductis*. *Bosius*. *Justianus*: 'Atque ideo nihil de illo sollicita civitate, quoniam velut pignus opes ejus tenebat.' *Gebhard*.

[*Statuas æneas, quas secum portabat, omnes sua pecunia complet*] *Justin.* 'Auro suo in statulis, quas secum portabat, infuso, ne consecræ opes vitæ nocerent.' *Idem*.

[*CAP. 10. Ad Prusiam in Pontum pervenit*] Vide *Ciceronem* de *Divinat.*

ii. *Valer. Max.* iii. 7. *Justin.* xxxii. *Memnon* de illo *Prusia*: Μετὰ τῶν ἄλλων καὶ Κιέρον πόλιν Ἑρακλεωτῶν οὖσαν ὑπ' αὐτὸν ἔθετο τῇ πολέμῳ ἀντὶ Κιέρον Προσιίδα καλέσας. Vocat ille *Κιέρον*, quam alii *Κίον*. Sed *Κίειον* puto scribendum. Sic et *Τίειον* dixere oppidum *Τίον*. Cæterum is *Prusias* fuit, qui *Hannibalem* hospitio receperit. Inde est fortasse, quod *Plinius* *Prusam* sub *Olympo* ab *Hannibale* conditam dicit. Sed illa *Prusa Olympica* prorsus alia est a *Prusiade*. Et fortasse, an quidam scripserint, *Prusiadem* ab *Hannibale* conditam, et *Prusiadem* nominatam in honorem *Prusiæ*, a quo receptus fuerat. *Prusam* autem *Plinius* cum *Prusiade* conjungit. Nam *Prusa* sub *Olympo* longe antiquior *Hannibale* vel illo *Prusia*, utpote, quam a quiddam *Prusia* positam velint, qui adversus *Cræsum* bellavit. *Κτίσμα Προσιίου τοῦ πρὸς Κροίσον πολέμησαντος* fuisse, dicit *Strabo*. Quoniam *Cios* vocabatur etiam *Prusias*, ideo cives ejus ab alijs *Κίαιοι*, ab alijs *Προσιεῖς* appellabantur. *Plinius*: 'A *Cio* intus in *Bithynia*, *Prusa* ab *Hannibale* sub *Olympo* condita.' Idem est ac si dixisset, a *Prusiade* intus in *Bithynia* *Prusa*. *Chronicon Eusebii* conditam refert circa *Olympiadem xxxvii*. Quod immaniter longe est a temporibus *Hannibalis*, propius abest ab ævo *Cræsi*, quo fertur condita *Prusa* sub *Olympo*. Sic *Prusiadem* cum *Prusa* confundit, ut alii plerique. *Salmasius*.

[*Regem armavit et excitavit*] Male sequitur illud *excitavit*, natura prius. Quare consideranda lectio a *Schotto* ex *Ultrajectina* eruta, *exercuit*. Quia viderat regem longa pace desidem et insuetum bello, exercitio firmare constituit. Conjungit quoque armationem et exercitationem militum *Diodor.* lib. xvi. de *Philippo*. Τὰς δὲ στρατιωτικὰς τάξεις ἐπὶ τὸ κρείττον διαρρῶσθαι, καὶ τοὺς ἄνδρας τοῖς πολεμικοῖς

βαλοῖς δεδωκὺς ποσμήσας, συνεχθεὶς ἐξ ὀπλίσιας μὲν καὶ γυμνασίας ἐπαγώνιους ἐποιήτο. Vide Florum lib. II. 5. Gebhard. Sed legendum fortasse, *animavit et excitavit*, facili literarum commutatione deceptis librariis.

Pergamenus Rex Eumenes] A quo membranas primum repertas, testimonio Varronis refert Plinius. *Salmasius*. Ergo Pergamenus, quasi a Pergamena, sive membrana. Falsum. Verba Strabonis XIII. 'Ex Eumene natus est Eumenes, de patris nomine. Is Pergami successionem habuit, et jam loca circumcierea tenebat, unde apud Sardes Antiochum Seleuci filium superavit, cum eo congressus.' Sic 'Attalus Rex Pergamenorum, regis Eumenis filius,' apud Florum II. 20.

Romanis amicissimus] Unde eum φιλορῶμαῖον cognominat Plutarch. in Catone. Ita Florus, 'socium et commilitonem Pop. Romani,' II. 20. Valerius Maximus: 'Asiæ rex Eumenes, amantissimus nostræ Urbis.' Vide responsum cujusdam ad Catonem apud eundem Plutarchum. *Keuchen*.

Bellumque inter eos gerebatur et mari et terra] Meminit latius Justinus, XXXII.

Classe paucis diebus erant decertaturi] Gifanii et Schotti Codices ingerunt *decerturi*: quod negligere vim est facere elegantissimo Scriptori. Lucret. lib. V. 'Tantum spirantes æquo certamine bellum Magnis de rebus inter se cernere certant.' Medea Enniana: 'Ter sub armis malim vitam cernere Quam semel modo parere.' Curt. lib. III. 5. 'Darius, nuntiata Memnonis morte, hant secus quam par erat, motus, omnia omni alia spe statuit ipse decernere.' Gebhard.

Dolo erat pugnandum, quum par non esset armis] Hoc ex Lysandri sententia, qui dicere solebat: ubi leonina pellis non sufficeret, vulpinam esse adhibendam. *Lambin*. De aliis lege Grotium De Jur. Bell. et Pac. lib. III. 1.

Imperavit quamplurimas venenatas serpentes vinas colligi, easque in vasa fictilia confici] Vide Justin. lib. XXXII. 4. Frontinum Strategem. lib. IV. 7. *Savare*. Galenum de Theriaca ad Pisonem, et alios. Serpentinum loco alii alias feras venenatas adhibuerunt, quales nepæ, scorpiones, et id genus. Jam ne incedere in naves possent, etiam murices in eas conjectabant, uti Leo testatur. Sant autem murices ferramenta, cuspidata, et quocunque modo jactes, mucronem sarsum erigentia, et morantia cursum. Cæsar apud Actium 'ollulas carbonum picisque' plenas eminas in adversas naves tormentis ejaculavit, teste Dione lib. XL. Leo autem præcipit, ut 'calce viva' repleantur: pulvis enim e confractis vasibus emissus suffocare solet, spiritumque intercludere. Callinicus Syrus, qui vixit tempore Constantini Pogonati, apud Zonaram ignem Græcum invenit, quo Cretensium naves viginti sine labore combussit. Nicetas: *Τότε καὶ τὸ ἔργον ἐπυνέβητο πῶρ, Καλλιόαν τινὸς ἀρχιτέκτονος ἀπὸ Συρίας ἐλθόντος πρὸς τὸ βασίλειον ἔσσυ, καὶ τοῦτο κατασκευάσας.* Tom. III. Meminit ejus Cedrenus, et alii veterum. Simile quid de Pisistrato Rhodiorum navarcho commemorat Suidas in *πυρφόρος κηρὸς*. Sed ad Hannibalis consilium proxime accesserunt Atræni in obsidione Severianorum. Lege Herodianum lib. III. *Keuchen*.

Harum cum confectis magnam multitudinem] Quarum serpentium cum magnam vim redegisset in unum. Cæsar de Bell. Gall. lib. I. 'Hos posse conficere armata millia centum.' Id. Civil. lib. I. 24. 'Servos, pastores armat, atque his equos attribuit: ex iis circiter trecentos equites conficit.' Gebh.

Omnes ut in unam Eumenis regis concurrant navem] Nam nave Prætoria depressa aut superata, ac rege ipso occiso, confundi ac turbari potest

tetam classem sperabat. Cæterns vero nolebat adoriri, quia superiores erant, et ne illarum mora Eumenes spatium effugiendi nancisci posset. *Idem*;

CAP. 11. Cum caduceo mittit] Tabellarium cum caduceo, id est, *αἵμα*. Nam *caduceum* appellant Latini, quod *αἵμασις* Græci; converso *p* in *d*. Nisi etiam Latine dici et scribi debet *caduceum*. Quod doctis quibusdam videtur. *Lamb.* Unde caducei origo diases ex Plinio XXIX. 3. Servio ad *Æneid.* IV. et VIII. *Grotius.*

Ad irridendum eum] Licebat dicere, ad se irridendum. Sic supra non ita longe dixit: 'Gortynii templum magna cura custodiunt, non tam a cæterns, quam ab Hannibale; ne quid ille inscientibus illis tolleretur.' Licebat enim ita loqui: *Ne quid ille se inscientibus tolleretur.* *Lamb.*

Puppes avorterunt] Hoc est, *πρόμας ἀποδοῦναι*. Male Lambinus *avorterunt*: quasi prorse petius sint advertendæ fugientibus, quam puppes. *Gronovius.* Meminit Schefferus De Militia Navali, III. 4.

Sic Hannibal consilio] *Ἐπαρηγήματι*. Est enim vox media. Hinc 'callidum consilium,' ut dolus bonus ac malus, fortuna, pharmacum, valetudo. Sic Græcis *φάρμακος* et *βουλή*. *Schott.*

CAP. 12. L. Quinctium Flaminiū] Alii *Flamintum*. Idem supra notatum. Lego *Titum Quinctium*, non *Lucium*. Ita Livius, Plinius de Vir. Illustr. Plutarchus pro *Quinctio*, *Quintum habet*; prænomen scilicet, pro nomine. Quod librariorū culpa factum arbitror. *Mag.*

Consularem] *Vulgati, Consulē*. Sed editio Parisina, *Consularem*. Cui adsentior. *Keuchen.* Consul fuit bello Philippico, quod fuit bello Antiocheno superius. *Lambin.*

In his Flaminiū] *Lucius* an *Titus*? Titum opinor, idque auctorem Livium secutus. Sic enim ille *Ann.* XXXIX. 'Ad Prusiam regem le-

gatus T. Quintius Flaminius venit, quem suspectum Romanis, et receptus post fugam Antiochi Hannibal, et bellum adversus Eumenum motum faciebat.' *Idem.*

His Prusias negare curas non est] Ne ob perfugam defensum in discrimen armorum Romanorum veniret. Varro *repl. ἔκρυψης* apud Nosium: 'Querit ibidem ab Annibale, cur biberit medicamentum. Quia Romanis, inquit, Prusiades me tradere volebat.' *Gebhard. Boinecc.*

Quod adversus jus hospitii esset] Hoc erat *ἀποδοῦναι χάρις*, id est, dicis causa, jus hospitii servare. Nam si Prusias revera nihil adversus jus hospitii facere vellet, Hannibalem omnibus modis tueri et defendere debebat. Nisi forte quis dicat, Prusiam eo nihil contra jus hospitii commisisse, quod Hannibalem, quantum in ipso fuerit, defenderit: Romanorum autem eum exposcentium opibus obsistere non potuisse. Sed non congruant inter se Probus et Livius. Sic enim Livius XXXIX. 51. 'Ibi, seu quia a Flaminiū inter cætera objectum Prusias erat, hominem omnium, qui viverent, infestissimum P. Romano, apud eum esse qui patriæ suæ primum, deinde, fractis ejus opibus, Antiocho regi, auctor belli adversus P. Romanum fuisset; seu quia ipse Prusias, ut gratificaretur præsentī Flaminiū Romanisque, per se necandi aut tradendi ejus in potestatem consilium cepit; a primo colloquio Flaminiū, milites extemplo ad domum Hannibalis custodiendam missi sunt. Semper talem exitum vitæ suæ Hannibal inprospexerat anime, et Romanorum inexplabile odium in se cernens, et fidei regum nihil sane confusus. Prusias verolevitatem etiam expertus erat: Flaminiū quoque adventum, velut fatalem sibi, horruerat.' *Lambin.*

Ut in omnibus partibus] Livius: 'Ad omnia undique infesta, ut iter

semper aliquid præparatum fugæ haberet, septem exitus e domo fecerat; et ex his quosdam occultos, ne custodia sæpirentur. Sed grave imperium regum nihil inexploratum, quod vestigari volunt, efficit. Totius circuitum domus ita custodiis complexi sunt, ut nemo inde elabi posset.' *Idem.* Tradit Plutarchus, seu quisquis auctor vitæ Hannibalis, locum, in quo diversabatur Hannibal, in vico Bithyniæ Lybissam fuisse. *Magius.*

Quam ne alieno arbitrio dimitteret] Admodum congrue P. Syrus: 'Bis emori est alterius arbitrio mori.' Et in contrarium idem: 'Miserrima vita est arbitrio alterius vivere.' *Gebhard.*

Venenum, quod semper secum habere consueverat] Sub annuli gemma. Scrip- tor de Vir. Illustr. Plutarch. Eutrop. iv. Orosius iv. 20. Valerius lib. ix. 2. Varro in Fragmentis. Quo loco ait lapidibus obrutum fuisse a Carthagi- niensibus ob rem male gestam. De morte Veteres non consentiunt. Sunt qui cruci affixum volunt. Livius ix. Sed ille de veneno etiam alibi non discentit. Ergo is alius Hannibal, quod non distinxit ad Sallustium suum vir doctus. Plerique tamen in venenum conveniunt, verum diverso modo. Tradit Appianus in Syriacis, illud jussu Flaminini per Prusiam Hannibali fuisse oblatum, addito quo- dam oraculo: *Δίθυσσα κρύψει βῆλος Ἀντίβου δέμας.* Unde putabat ille se in Africa moriturum. Quod de Li- bysso Bithyniæ flavio accipiendum, a quo campus Libyssus. Alias opinio- nes de morte ejus refert Plutarchus. Nonnulli volunt, a servo interfectum. Sunt qui tauri sanguinem hausisse volunt, idque exemplo Midæ et The- mistoclis. Alii alia. Plerique de annulo congruunt, qui inde apud Sa- tyricum, 'Cannarum vindex, ac tanti sanguinis ultor.' Cæterum in arca lapidea, quæ cadaver asservabat, talis erat inscriptio: HANNIBAL HIC SITUS EST. *Keuchen.* Discessit autem teste

Livio hoc elegio: 'Solvamus distur- na cura populum Romanum, quando mortem senis expectare longum cen- set.' *Schottas.* Vide Bellonium de Operibus antiquis. lib. i. 33. Hoc in laude positum Veteribus, et index habebatur animi vere heroici, si ita se servituti aut contumeliæ hostium subducerent. Sic Cato imminentem Cæsarem elusit his verbis: 'Quo- niam deploratæ sunt res generis hu- mani, Cato deducatur in tutum.' Scipio Pompeii socer ferro se trans- verberavit; et interrogantibus ubi Imperator esset, Imperator, inquit, bene se habet. Sic et Cleopatra ad- motis viperis mortem sibi conscivit.

CAP. 18. *Anno acquievit septuagesimo]* Qui Urbis conditæ 571. Olymp. cxlix. anno 3. Livius. Quo Con- sules erant Romæ Q. Fabius Labeo et M. Claudius Marcellus. Alii Han- nibalem anno ætatis suæ lxiii. completo interiisse volunt. Buchol- cer. xvii. post finem belli cum Sci- pione. 'Insignis hic annus trjum toto orbe maximorum Imperatorum mor- tibus fuit, Hannibalis, et Philopæme- nis, et Scipionis Africani.' Justinus, xxxii.

Acquievit] Κατ' ἐφήμερον mortuus est. Ita Græci: Herodian. de Ex- cessu Marci, 'Ὁ μὲν οὖν, inquit, νεκρὸς τε καὶ ἡμέρας ἐπιθνήσκων μίας, ἀνενέσθωτο. Val. Max. lib. ix. 12. 'Innixusque genibus compresso spiritu, inter ipsas custodem manus, inque conspecta summi imperii, exoptata securitate acquievit.' Ita lego. *Gebhard.*

Quibus Consulibus interierit, non con- venit] Omnis annorum supputatio, quam de morte Hannibalis infert Ne- pos, triennii spatio inter se discordat. Res clara, quemadmodum ex consul- atibus subsequis videre est. M. Claudius Marcellus et Q. Fabius La- beo Consules fuerunt anno ab U. C. 570. Sequenti anno Consulatum ingressi L. Æmilius Paulus et Cn. Bæ- bius Tamphilus. Inde Cn. Cornelius

Cethegus et M. Bæbius Tamphilus, vel, ut alii, Pamphilus.

Atticus] Qui annorum septingentorum memoriam uno libro colligavit, ut scribit Cicero de Orat. Sed videtur heic legendum *Attius*. Scripsit enim Attius annalium libros aliquot. Festus in voce *Metelli*: 'Metelli dicuntur in re militari, quasi mercenarii. Attius Annalium vicesimo septimo. Calones, famulique, calculæque.' Commemorat et Tullius De Legibus lib. 1. 'Nam quid Attium commemorem? cujus loquacitas habet aliquid argutiarum, nec id tamen ex illa erudita Græcorum copia.' Vide eundem pro Archia poëta et Solum cap. 2. *Lambin. Savaro.* Plura Vossius de Hist. Latinis, lib. 1. 11.

L. Emilio Paulo et Cn. Bæbio Tamphilo] Ita legendum, non, ut vulgo, *Pamphilo*. *Lamb.* Sic etiam in sequenti. Quod genuinum ejus cognomen, ut ad Livium probat ex lapidibus Capitolinis Sigonius. *Schott. Mag.* Sic in Attico, domus *Tamphiliانا*, pro *Pamphiliانا*.

De Cn. Manlii Vulsonis in Asia rebus gestis] Sic legendum, ut indicant Fasti. Habuit autem hic collegam M. Fulvium Nobiliorem. Commemorat eum Livius Ann. xxxviii. *Lamb. Mag.* Asia illi sortitione evenerat, ut collegæ M. Fulvio Nobiliori Ætolia cesserat ante Urbis conditæ 564. Hic Cn. Manlius cum Ephesum venisset, Gallis Asiaticis bellum, quod eos Antiochum auxiliis juvisse diceret, movit, atque ad singula eorum oppida, Attalo rege ducente, arma circumtulit. M. Fulvius vero Ambraciam expugnavit, pacem eis dedit, et Cephalleniz insulæ. Triumphavit uterque, sed S. P. Q. R. ingratis, triumpharunt tamen, Fulvius quidem de Ætollis, Vulso vero de Gallis qui Asiam incolebant: Asia devicta, luxuriam Asiaticam in triumphum duxit. Plura Livius, Plinius (qui lib. xxxiv.

annum Urb. conditæ numerat 558. qui tamen in Fastis est 566.) Florus II. 11. Rufus Festus in Breviario. *Schott.*

Hujus bella gesta] Amplissimus Buchnerus hanc vocem, *bella*, supervacuum existimabat, ac Nepotem scripsisse, *Hujus gesta*; quomodo supra in Dat. loquutus est, et alii passim. *Bosius.*

Sosilus] Legendum fortasse est, *Sosibius*. Commemorat enim Sosibium quendam grammaticum Laconem Suidas, his verbis: *Σωσίβιος, Ἀδικων γραμματικὸς*. Sed malim legi *Sosilus*. Quamvis enim mihi hic Sosilus sit ignotus, hoc nomen tamen Græcis notissimum est, et facilius fit mutatio *Sosili* in *Sosilum*, quam in *Sosibium*. *Lamb.* Clarissimus et amicissimus Vossius mihi ex Diodoro Siculo indicavit, verum nomen esse *Sosilus*. Et alibi laudat verba Polybii: *Πρὸς μὲν οὖν τὰ τοιαῦτα τῶν συγγραμμάτων, οἷα γράφει Χαίρετας Σώσιλος, οὐδὲν ἐν δόξαι πλέον λέγειν. Οὐ γὰρ ἱστορίας, ἀλλὰ κουρεακῆς καὶ πανδήμων λαλιᾶς, ἐμοὶ γὰρ δοκοῦσι τὰς ἐξεν εἶχεν καὶ δόξαμιν*. Idem pro *Philanius* emendat *Philinus* auctoritate Polybii lib. 1. et III. nec non Diodori Siculi, apud quem lib. xxiii. et in Eclogis vocatur *Φίλινος*. *Gebb.*

Literarum Græcarum usus est doctore] Nam Græce etiam locutum, lepide ait Lucianus *τῶν νεκρῶν Διάλογ.* XII. *Schott.*

Sed nos tempus est] Vulgati: *nunc tempus est*. Extrema hac vita Nobiliss. Barthius legebat, *cui utri*; vel, *qui utris*; aut, *quis utri præferendi sint*. *Bosius.*

Hujus libri facere finem] Diviserat enim Probus opus suum in duos libros, sive duo volumina: etsi in præfationis calce, libro tam Græcorum Imperatorum quam Romanorum se expositorum dixerit. Siquidem eo in loco librum, non pro operis parte, sed pro toto opere accipit. *Mag.*

XXIV. M. PORCIUS CATO.

CAP. 1. Cato] M. Porcius Cato, natus M. Emilio Lepido, M. Publicio Malleolo Coss. Sic enim ipse apud Ciceronem in libro de Senectute: 'Anno postquam primum Consul fuerat Q. Fabius Maximus Verrucosus, qui Tarentum recepit, ego natus sum.' Alii DXIX. anno natum putant L. Postumio Albino, Sp. Carvilio Maximo Coss. In iis Carol. Langius:

legitque; *Anno post, Consul primum fuerat, quam ego natus sum.* Schott. DE CATONE, Aur. Victor de viris illustr. cap. 47. et passim Livius, Valerius Max. Frontinus, alii: e junioribus Vossius de hist. Lat. l. 5. Characterem animi habes apud Livium XXXIX. 40. ejusque imaginem hac forma expressam exhibent Imagines Ursini num. 116.

Apud Fulvium Ursinum
in Gemma.

Ortus municipio Tusculo] Sic Plutarchus in vita; *Μάρκος δὲ Κέρωνι φασὶν ἐπὶ Τούσκων τὸ γένος εἶναι.* M. Tullius in Plangiana: 'Num, quando vides Tusculanum aliquem de M. Catone illo in omni virtute principe, num de T. Coruncanio municipe suo, num de tot Fabiis gloriari?' Lamb. Auctor de Vir. Illustr. 'M. Porcius Cato, genere Tusculanus.' Val. Maximus III. 4. 'M. Porcius Cato, qui nomen suum Tusculi ignobile, Romæ nobilissimum reddidit.' Vide Tacitum lib. XI. Ergo ortu Tusculanus, civitate Romanus. Altera erat loci patria, altera juris. Keuchen.

Versatus est in Sabinis] Plutarch. *Δάσταν καὶ βίαν ἔχων πρὸ τῶν στρατιῶν καὶ τῆς πολιτείας, ἐν χωρίοις πατρίοις περὶ Σαβίρων.* Lamb.

Quod ibi heredium] Scriptus liber *prædium*. Mag. Festus: 'Heres apud antiquos pro domino ponebatur, inde heredium, prædium parvulum.' Varro de re rustica lib. I. 'Bina jugera, quod a Romulo primum divisa dicebantur viritim, et quod heredem sequebantur, heredium appellarent.' Lamb. Inde 'herediolum' apud Columellam et Ausonium. Vide Be-reald. in Plinium lib. XIX. Grapald. 'pro horte olim usurpatum ait, ip-

sumque hortum pro villa.' Apuleius in Flor. hereditium usurpat κτηνίδιον. Boecler.

A patre relictum] Hoc hodie proprium est, quod hereditium avitum vocabatur antiquis. Græci χωρίον πατρικίδιον appellant, quod heredem sequebatur, ut docet Budæus. Keuchen.

Hortatus L. Valerii Flacci] Mss. Schott. Inde hortatus. Bosius. Scriptor de Vir. Illastr. 'A Valerio Flacco Romano sollicitatus.' Hic enim Catonem induxit animavitque, ut rem Romanam attingeret, motus maxime ipaius vita ac morum modestia. Machæus.

In Consulatu] Anno ab Urbe condita 559. belli Philippici 6. Lamb. Quo ad Antiochum fugiebat Annibal. Is Olymp. CXLVI. annus 3. Chronol.

Censuraque] Anno Urbis 569. belli Antiocheni 8. Lambin. Lege etiam Plutarchum, qui consulatum et censuram simul ipais obtigisse dicit: 'Εκ τούτου δὲ λαμπρὸς ὦν ἦδη, καὶ περιφανὴς, αὐτῷ τῷ Οὐδαλεῖον περιτὰς μεγίστας ἐνδοξαμὲν ἀρχὰς, θυσίας τε μετ' ἐκείνου, καὶ πόλιν τιμητὴς γινώμενος. Ubi inter alia laudat L. Valer. Flaccum, qui erat ἀπατριδὴς μὲν ἐν τοῖς μέγιστα 'Ρωμαίοις, καὶ δυνάτης. Keuchen.

M. Perperus Censorius] Homo Græcus et peregrinus. Qui consul antequam civis fuit. Valer. Maxim. III. 4. Quod contra leges. Peregrini enim magistratibus arcebantur. De quo vide in Fastis. Cæterum nonnulli, inter quos Schottus, consobrinus malunt, quam censorius. Quibus non adsentior.

In foro esse capiti] Κατελθὼν οὖν, εἰδὼς τοὺς μὲν αὐτὸς ἐκείνῳ θαυμαστὰς καὶ πόλιν δὲ τὸν συνηγοροῦν πολλὰν τε τοῦ Οὐδαλεῖον τιμὴν καὶ δυνάμιν αὐτῷ προστάτας, χυλαρχίας ἐντυχὲ πρῶτον, εἰς ἐπαμείνων. Plut.

Primum stipendium meruit annorum decem ætatemque] Quæ militaris ætas erat. Adi Lipsium de Milit. Rom. dial. I. 2. Bosius. Plutarchus: Πολὺ δὲ

μᾶλλον ἐν ταῖς μάχαις ταῖς πρὸς τοὺς πολεμίους καὶ ταῖς στρατείαις βουλόμενος εὐδοκμεῖν, ἐπὶ μαρτύριον οὖν, τραυμάτων τὸ σῶμα μεστὸν ἑσπέρτιον εἶχε: φησὶ γὰρ αὐτὸς, ἐπτακαίδεκα γεγονὸς ἐπὶ τὴν πρῶτην στρατεύσασθαι στρατείαν, περὶ οὗ Ἀντίστας χρόνον εὐτυχῶς ἐπέβλεπε τὴν Ἑλλάδα. Sed videtur ex Fastis natus tum fuisse Cato annos circiter XIX. Siquidem natus est anno, postquam primum Consul fuerat Q. Fabius Maximus Verrucosus. Lamb. Et sic connumerantur anni extremi. Si XVII. vells, primum stipendium meruit anno Romæ DXXXIX. qui duobus distat a Fastis. Vide ætatem ipsius per Consules digestam a consummatissimo Schotto, in notis suis ad Scriptorem De Vir. Illastribus.

Q. Fabio Maximo] Verrucoso Oviculari IV. De quo ad Hannibalem. Is fuerat jam ante bis Dictator-Q. Fabio Maximo IV. et M. Claudio Marcello III. Coss. anno ab Urbe condita 589. Sic Cato de se apud M. Tullium in Catone: 'Cum eo [Q. Fabio Maximo] quartum consule adolescentulus miles profectus sum ad Capuam, [quo tempore agebat ætatis annum XIX.] quintoque anno post ad Tarentum.' Quo tempore natus erat annos circiter XXIII. Fabius autem erat V. Consul. Lamb. Schott.

Tribunus militum in Sicilia fuit] Anno ætatis XXIV. M. Claudio Marcello V. T. Quintio Coss. Lambin. Addit annum usum Schott. Qui Urbis DXLV. Plutarchus χυλαρχίαν vocat, quem Latini Tribunum militum. Ita Nepos in Conone 'Chiliarchum' dixit. Quomodo Hieronymus pro Chiliarcho Tribunum. Exod. XVIII. Hodie Mareschalcum vocamus, aut Præfectum militum. Duplex erat illa dignitas apud Romanos, Laticlaviam et Angusticlaviam. Illi ex Senatu, isti ex Equite nati. Lege Alexandrum ab Alexandro, Budæum ad jnr. Orig. Lipsium. Keuchen.

Inde ut rediit] Anno sequente, C.

Claudio Nerone, M. Livio Salinatore Coss. *Lambin.*

Castra secutus est C. Claudii Nero- nis] Qui magnis cladibus Hasdrubalem cum recenti exercitu Alpeis transgressum fatigavit, ac tandem ad Umbriæ flumen Metaurum cum quinquaginta sex millibus hominum occidit. Adi Livium xxvii. Alludit Horatius Od. iv. 4. 'Quid debeas, o Roma, Neronibus, Testis Metaurum flumen, et Asdrubal Devictus, et pulcher fugatis Ille dies Latio tenebris.' *Boeck.*

Apud Senam] Quam Senegalliam vocat Strabo, Senogalliam Plinius et Diaconus, Senam Gallicam Ptolemæus et Silius. Polybius et Stephanus quoque Senam vocant, quæ Apiano Σήνας. Urbs illa non longe a Metauro flumine in Umbria, a Gallis Senonibus condita fertur. Alii a Brenno structam tradunt. Nugæ. Silius Italicus: 'Senonum de nomine Sena.' *Keuchen.* Inde Cicero in Bruto, hoc prælium Senensæ vocat a Sena. Sic enim ille: 'Ladis juventutis, quos Salinator Senensi prælio voverat. Ostendunt etiam hodie Umbri, quo loco pugna illa fuerit pugната.' *Lambin.*

Quo cecidit Hasdruba] Cuius capite, quod cum cura servatum fuerat, ante stationes Hannibalis projecto, ille tanto simul publico familiarique ictus luctu, dixisse fertur, Agnosco te, fortuna Carthaginis. Auctor Livius xxvii. *Lambin.* Vide etiam Florum ii. 6. Sic Machabeus suspensio capite Nicanoris. 2. Machab. xv. 35. Hebræi caput Holofernis de superioribus ostentantes. Sulpic. ii.

Quæstor obtigit P. Cornelio Scipioni Africano consuli] Anno tertio a Neronis et Salinatoris consulatu. Nam anno proximo consules fuerant Q. Cæcilius Metellus et L. Veturius Philo. Quibus magistratu defunctis, P. Cornelius Scipio Africanus et P. Licinius Crassus Dives Consules

creati sunt. Ita xxvii. aut certe xxviii. annos natus erat Cato, cum quæstor factus est. Testatur et Livius, Catonem Scipioni quæstorem fuisse, his verbis, Ann. xxix. 'Cum xx. rostratis navibus se ac L. Scipionem ab dextro cornu, ab lævo latidem rostratis C. Lælium præfectum classis cum M. Porcio Catone (quæstor tum is erat) onerariis futurum præsidio.' Atqui Cicerō in Bruto scribit, M. Catonem quæstorem fuisse Cethego et Tuditano Coss. At M. Cornelius Cethegus et P. Sempronius Tuditanus anno uno post Africanum et Crassum Consules facti sunt. Responderi posse puto, Catonem factum esse iterum quæstorem Romæ, Cethego et Tuditano Coss. posteaquam quæstor Scipioni Africano obtigisset. *Lambin.*

Pro sortis necessitudine vici] Nam Quæstor more majorum Prætori aut Consuli est liberum loco. Cicero Divin. in Verr. lib. i. accus. et pro Plancio. 'Sortis necessitudinem' eundem morem vocat i. in Verr. c. 14. *Boetius.*

Namque ab eo perpetua dissensit vita] Propterea, opinor, quod ad amicitiam Q. Fabii Maximi se jam adulescens applicarat. Q. Fabio autem cum Scipione Africano non satis conveniebat. Licet et ex Plutarcho intelligere, P. Scipionem et M. Catonem gessisse inter se inimicitias. Sic enim ille: ἐν δ' αὐτοῦ διατρίβοντος ἐν Ἰβηρίῃ, Σκιπίων ὁ μέγας, ἐχθρὸς ἐν καὶ βουλόμενος ἐνοσθῆναι καταρβάνει, καὶ τὰς Ἰβηρικὰς ἀράξεις ὑπολαβεῖν, διεπράξατο τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης ἀποδείχθηναι διδύχοις. σπεύσας δ' ὥς ἐν ἡν τάχιστα, κατέκασσε τὴν ἀρχὴν τοῦ Κόττωνος. ὁ δὲ λαβὼν στείρας ὁπλιτῶν πέnte, καὶ πεντακκοσίους ἑπείς προπομποῦς, κατεστρέψατο μὲν τὸ Λακεδαιμόνιον ἔθνος, ἑξακκοσίους δὲ τῶν ἠπιομοληκῶτων κομισάμενος ἀπέκτεινεν. ἐφ' οἷς σχετιζόμενα τὸν Σκιπίωνα κατεπνεύμενος, οὕτως ἐφη τὴν Ῥώμην ἔσεσθαι μεγίστην, τῶν μὲν ἐνδόξων καὶ μεγάλων

τὰ τῆς ἀρετῆς πρωτεύει μὴ μετέχων τοῖς ἀσημοτέροις, τῶν δ', ὅσπερ αὐτός ἐστι, δημοτικῶν ἐπιλλωμένων ἀρετῇ πρὸς τοὺς τῷ γένει καὶ τῇ δόξῃ προήκοντας. Quinetiam mortuum Scipionem insectatus est M. Cato. Livius XXXVIII. 'Morte Africani crevere inimicorum animi: quorum princeps fuit M. Porcius Cato, qui, vivo quoque eo, allatrare ejus magnitudinem solitus erat.' *Lambin.*

Ædilis plebis factus est cum C. Helvius] Quadriennio post quæsturam. Is est annus Romæ 551. Quo agebat ætatis XXXI. *Schott.* aut XXXII. *Lamb.* T. Livius XXXII. 'Inde prætorum comitia habita. Creati L. Cornelius Merula, M. Claudius Marcellus, M. Porcius Cato, C. Helvius, qui ædiles plebis fuerant.' Cæterum male in Nepotis fragmento C. Helvius appellatur, qui C. Ælius. Idem Livius eum alibi Ælium vocat. *Schott. Mag.* Ædiles plebis Theophilus ἀστυνόμοις vocat, qui numero ab initio fuerunt duo. Lege Pompon. lib. II. ff. de Orig. jur. et Fenestellam de Magistrat. Roman. XIII. Postmodum illud munus ampliatum fuit, et sex creati sunt ex instituto Julii Cæsaris. Duo patricii, qui Cereales, et quatuor ex plebe. Dion XLII. καὶ ἐς μὲν τὸ πρῶτον ἔτος, πρότερον καὶ ἀγοράνομοι, τότε πρῶτον, δύο μὲν καὶ ἐξ ἐκπατριδῶν, τέσσαρες δὲ ἐκ τοῦ πλήθους· ὅν αἱ δύο τὴν ἀπὸ τῆς Δήμητρος ἐπικλήσιν φέρουσιν. *Keuchen.*

Prætor provinciam obtinuit Sardiniam] Anno Urbis 555. *Schott.* Livius eodem lib. 'Prætor L. Cornelius Merula urbanam, M. Claudius Siciliam, M. Porcius Cato Sardiniam, C. Helvius Galliam est sortitus.' Plutarchus: 'Ἐπαρχίαν δὲ λαβὼν Σάρδονα, τῶν πρὸ αὐτοῦ στρατηγῶν εἰσδόντων χρῆσθαι σκηνήμασι δημοσίοις, καὶ κλίμας, καὶ ἱματίοις, πολλῇ τε καὶ θαλασσῇ καὶ φίλων πλήθει, καὶ περὶ δέματα καὶ πανάγους καὶ παρασκευαῖς βαρυνόντων, αὐτοῦς ἔπιστον ἐποίησε τὴν διαφοράν τῇ

ἐθελείας. *Lambin.* Vide Ciceronem in Catone; Scriptorem de Vir. Illustr. 47. Nomen Sardinie a Sardus deductum, quod mere Phœnicium est שָׂרְדוּס, quæ vox etiam in Sardana-palo occurrit. Hic Sardus Herculis Africani filius fuisse perhibetur, teste in Phœciis Pausania; qui coloniam Phœnicum et Afrorum in Sardiniam duxit. Alii *Sardis* scribunt. Isidor. XIV. Orig. 'Sardis Hercule procreatus cum magna multitudine e Lybia profectus Sardiniam occupavit, et ex suo vocabulo insulæ nomen dedit.' A Græcis communiter Σαρδὸ vocatur. *Keuchen.*

Q. Ennium poetam deduxerat] Scriptor de Viris Illustribus: 'In prætura Sardiniam subegit, ubi ab Ennio Græcis literis institutus.' Atqui M. Cato in quadam Oratione objicit ut probrum M. Nobiliori, quod is in provinciam poetâ duxisset. Duxerat autem Consul ille in Ætoliâ, ut scimus, Ennium, inquit M. Tullius lib. I. Tuscul. Idem Cicero pro Archia: 'Jam vero ille, qui cum Ætoliis Ennio comite bellavit, Fulvius, non dabatavit Martis manubias Musis consecrare.' Idem in Bruto. *Lambin.*

CAP. 2. *Consulatum gessit cum L. Valerio Flacco*] Anno ab U. C. 558. T. Liv. Ann. lib. XXXIII. 'Comitia inde habita a M. Marcello consule. Creati consules L. Valerius Flaccus, M. Porcius Cato.' *Lamb.*

Sorte provinciam nactus Hispaniam citeriorem] Livius: 'Cato Hispaniam, Valerius Italiam est sortitus.' Plutarchus: 'Ἦναρτος δὲ μετὰ Φλάκκου Οὐαλερίου τοῦ φίλου καὶ συνθήδους ἀποδείχθεις, ἔλαχε τὴν ἐπαρχίαν ἣν ἐντοὺς Ἰσπανίαν καλοῦσιν. Idem Livius: 'L. Valerius Flaccus et M. Porcius Cato, quo die magistratum inierunt, de provinciis cum ad Senatum retulissent; Patres censuerunt, cum in Hispania tantum glisceret bellum, ut jam consulari et duce et exercitu opus esset, placere consules Hispaniam ci-

teriore et Italianæ provincias aut comparare inter se aut sortiri. Unde liquet, creatis Consulibus provincias fuisse nominatas, ut eas vel ipsi inter se compararent, vel sortirentur; quos ire ad bellum, quos præesse exercitibus oporteret: vel si in deligendis provinciis non obveniret, extra sortem Senatus decerneret. Quod lege Curiata cavebatur, ut Senatus contra legem illam sine sorte provincias designaret: aut si Senatus aversaretur, per populum agi poterat, ut extra ordinem Consuli provincia daretur: tametsi utrumque Consulem in eandem provinciam quandoque profectum legamus. Optionem tamen deligendæ provincie extra ordinem collegæ dari, aut suam sortem permutare cum collega absque decreto Senatus, antiquo more non licebat. Ergo Cato et Valerius Senatus decreto utramque provinciam sortiebantur. Catoni Hispania obvenit, in quam duas legiones, et quinque millia socium Latini neminis, et quingentos equites secum portabat, additis viginti navibus longis. Legendus Livius xxxiii. Cæterum illa erat provincia generalis, quæ in pluribus minores subdividiebatur. Harum aliæ erant Consulares, ut Bætica et Lusitania; cæteræ præsidiales. Citerior et ulterior Hispania communi nomine omnem, quæ patet, Hispaniam complectebantur. Citerior Italiæ vicinior, inter Iberum fluvium longissimo tractu et Pyrenæos montes patebat. Postea vero, ubi in Bæticam, Lusitaniam, et Tarraconensem Hispaniam distingui cœpit, Citeriora fines longe ultra Iberum, ad quem Cato incolas domuit, exporrecti sunt. *Keuchen.*

Exque ea triumphum deportavit] De quo vide Appianum in Ibericis, et Plutarchum in vita. Quippe P. Manlii Prætoris auxilio, insigni plane ac memorabili strategemate, quadringentis simul civitatibus, quarum pri-

oræ Emporiæ, per missos ad singulos nuncios, ut omnes stato die mures suos demolirentur, injunxit. Unde cum sibi tantum id præcipi singulis crederent, ne, si in mora essent, non a Romanis tantum, sed etiam a vicinis ac sociis ad id cogerentur, maluerunt parere. Exstat hujus triumphi præclarum aliquod monumentum; in quo hanc fuisse inscriptionem, testatur Augustinus. *Nerrucius:*

PALLADI VICTRICI SACRVM.

HIC HOSTIVM RELIQUIAS PROFLIGAVIT CATO, VHI SACELLVM MIRO ARTIFICIO CONDITVM, ET ARREAM PALLADES EFFIGIEM RELIQVIT.

PAREANT ERGO ET NOSCANT OMNES, SENATVS ET POPVLI ROMANI IMPERIVM DEORVM NVMISS ET MILITVM FORTITVDINE ET TVRRI ET REGI. *Keuchen.*

Consul iterum] Ann. 560. Urbis.

In priore Consedatu] 549.

Et ipse ei succedere] Et successit. *Διευρύνει τοῦς ἐντοπίους ἐκείνους ἀντιδωχῶν διδωχῶς, Plut. Vide sequentia. Addita est in provinciam Scipioni Hispania ulterior. Livius Ann. xxxiv.*

Neque hoc per senatum efficere potuit] Contra Plutarchum, ut supra monuimus. Sed hoc non potuit efficere, ut Senatus, quæ essent acta a Catone, improbaret. Sic enim Plutarchus eodem loco: *Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ συγκαλέτου ψηφισαμένης μηδὲν ἐλλέσσεν μηδὲ κινεῖν τῶν διακημιμένων πρὸ τοῦ Κάτωνος, ἢ μὲν ἀρχὴ τῷ Σκίπῳ, τῆς αὐτοῦ μάχης ἢ τῆς Κάτωνος ἀφελούσα δόξης, ἐν ἀπρεξίᾳ καὶ σχολῇ μάτην διελάθεν. Livius.* Quomodo vero post triumphum in Republica se gesserit Cato, explicat ibidem aliorum Principum exemplis.

Principatum obtineret] Ut qui potentie Romanorum provinciam spernerat. *Velleius ii.*

Quod tum non potentia, sed jure reipublica administrabatur] Proinde, quasi dicat, ut hodie. Mores enim suorum temporum notat, obscureque po-

tentiam Cæsaris, aut Pompeii, aut utriusque carpit ac vellicat. Qui lectus etiam argumento est, hunc scriptorem multis seculis superiorem Theodosio fuisse. *Lambin. Boetius.*

Senatu peracto] Pighius vult reser-
bi *consulatus peracto*; quia nullam post
secundum consulatum Scipio prae-
rogationem imperii habuit. *Gobhard.*

Cato censor cum eodem Flacco factus] 569. Urbis. Qui metis *XLIX. Schott.*

*Τῆς δημοτικῆς κωλύων ἔκτος δὲκα τιμη-
τικῆς δὲ κέρως παρήγγειλε.* Plutarchus.
Livius XXXIX. 'Censuram annua
contentione petebant. L. Valerius
Flaccus, P. et L. Scipiones, Cn.
Manlius Valso, L. Furius Purpureo,
patricii: plebei autem, M. Porcius
Cato, M. Fulvius Nobilior, T. et M.
Sempronii, Longus et Tuditanus.
Sed omnes patricios plebeiosque no-
bilissimarum familiarum M. Porcius
longe anteibat.' *Lambin.*

Severe praefuit ei potestati] Unde
Censorius est appellatus. Cicero in
Caton. et Brut. Plutarch. *Liv. Val.
Max.* Apud Juvenalem, 'Tertius e
cælo cecidit Cato.' Qui Horatio, 'in-
temus;' et Lucano, 'rigidi servator
hæstati.'

Non in complures nobilitas] *Ἐξέβαλε
δὲ τῆς βουλῆς ἄλλους τε συκοφῶντας, καὶ
ἀδικίῳ Κόλτην, ἕκτον μὲν ἐπὶ πρότε-
ρον ἀναγνῶντας γεγενημένον.* Plutarchus.
Livius XXXIX. 'Censores M. Por-
cius et L. Valerius, metis mista ex-
spectatione, Senatam legerunt; sep-
tem moverunt senatu, ex quibus unum
insignem nobilitate et honoribus, L.
Quintium Flaminium, consularem.'
Scriptor de Vir. Illustr. *XLVII.* ad-
jungit causam de animadvertendo
Flaminio; 'quod ille in Gallia, ad
eiusmodi acorti spectaculum, edu-
ctam quendam ex carcere in convivio
jugulari jussisset.' Lege eandem in
Plutarcho. Quomodo plurimi nar-
rant. Et ita Cicero Catonem ipsam
in Dialogo De Senectute hæc lo-
quentem et narrantem fecit. Sed

Livius eum, qui occisus fuit, transfu-
gam Gallum fuisse dicit. Et Lucium
non per lictorem, sed ipsum sua ma-
nu hominem interfecisse. Καὶ ταῦτ'
ἐν τῇ ἀρχῇ γεγράφει Κέρως: ut cen-
tinuo subjungit Plutarchus. Hæc de
Flaminio. De Vir. Illustribus:
'Accusator assiduus malorum, Gal-
bam octogenarius accusavit,' qui Præ-
tor Lusitanos deripuit. Vide Liv.
Plat.

Animadvertit] Ex quo animadver-
sio censoria. Cicero pro Cluentio:
'Majores nostri nunquam judicium
nominauerunt, neque proinde ut rem
judicatam observant animadver-
sionem auctoritatemque censoriam.'
Lambin.

*Circiter annos octuaginta, usque ad
extremam ætatem, ab adolescentia*] Lam-
binus explicat, per annos octoginta.
Pighius supplet: *circa circiter annos
octoginta, et usque ad extremam ætatem.*
Boet. Vixit enim Cato nonaginta an-
nos, et eo amplius. Quia annum a-
gans nonagesimum Serv. Galbam ac-
cusavit, ut testatur Plutarchus. Sic
enim ille: *Τεσσαρὼν δ' ἄλλων ἐναντὶν
διελθόντων, Χερουιλῶν Γάββα καταγγέλη-
σαν, ἐνετάρκοντα γεγονὸς ἔτη. Κυθωνεύει
γὰρ, ὅς ἐ Νέστορ, εἰς τριγώντιον τῷ βίῳ
καὶ ταῖς πράξεσι καταβῆναι.* *Lambin.*

Suscipere inimicitias] Cicero Divi-
natione in Q. Cæciliam, sen C. Ver-
rem: 'Marcum Catonem illum sapi-
entem, clarissimum virum et pruden-
tissimum, cum multis graves inimici-
tias gessisse accepimus, propter His-
panorum, apud quos consul fuerat,
injurias.' Idem lib. v. Accus. Et pro
Muræna, pro Sylla. *Lambin.*

A multis tentatus] Plutarchus tra-
dit, eum fere quinquagies accusatum
fuisse. Sic ille: *Ἀγεται γὰρ ἀλὸν
ἀπολιπούσας τῶν πωτήκοντα φυγεῖν ἔ-
κας, μίαν δὲ τελευταίαν, ἐξ ἧται καὶ ἐγ-
δομήκοντα γεγονὸς ἐν ᾧ καὶ τὸ μνημο-
νεύμενον δίδω, ὅς χαλεπὸν ἔστω ἐν
ἄλλοις βεβιωκέντα ἀνθρώποις, ἐν ἄλλοις
ἀπολογεῖσθαι.* *Lambinus.* Auctor de

Viris Illustribus: 'Ipse quadragies quater accusatus, gloriose absolutus.' Causa erat, quod odiosum Censuræ magistratum gesserit. *Poncher.* Aliam probabiliorem intulit ante Nepos. *Magius.*

CAP. 3. In omnibus rebus singulari fuit prudentia et industria] In commune bonus. *Lucanus II.*

Agricola solers] Γεωργὸς δεύς. Declarant ejus libri De re rustica. *Lamb.* Quos ex Græcis fontibus hausit. *Schott.* In quibus, teste Plutarcho, adeo laudis avidus visus est, ut in singulis rebus, proprius, elegans, et copiosus esse voluerit. *Mag.* Livius: 'Urbanas rusticasque res pariter callebat.' Vide *Plin.* lib. VII. et *Ciceron.* in Catone.

Reipublicæ peritus] Πολιτικός. Declarant ejus in republ. administranda consilia, dicta, et facta. *Lambin.*

Jurisconsultus] Val. Max. VIII. 7. 'Cumque eloquentia magnam jam gloriam partam haberet, id egit, ut juris civilis quoque esset peritissimus.' Et Cicero fatetur, omnium jurisperitissimum suæ ætatis fuisse. Pomponius quoque Jurisconsultis accenset, cujus et libros exstare scribit. *Keuchen.* Hi sunt Commentarii Juris Civilis. *Lambin.*

Magnus Imperator] Argumento ei rei sunt res ab eo in imperio gestæ, et triumphus ex Hispania deportatus. Citetur tamen testis Cicero; cujus hæc verba sunt sub persona Pomponii Attici in Bruto: 'Ego enim Catonem tuum, ut civem, ut senatorem, ut imperatorem, ut virum denique cum prudentia et diligentia, tum omni virtute excellentem probo.' *Lamb.* Quod etiam declarant libri ejus de disciplina militari. *Veget.* lib. I. 8. De quibus apud Festum, Nonium, et antiquos Grammaticos. Ex illis fragmentum citat ad *Georgic.* II. *Servius.* Idem Orationem conscripsit, de præda militibus dividenda. *Nonius* in Fite, *Agellius* II. 18.

ubi posterior verba Catonis, quod impense sibi placuissent, exscripsit. Exstat alius mentio apud *Priscianum* lib. extremo. *Keuchen.*

Probabilis Orator] In Ms. nostro Codice conscriptum lego: et probatissimus Orator. *Bosius.* Itaque comparat eum cum *Lysia* M. *Tullius* in Bruto, quanquam dissentiente Attico. Nec *Plutarchus* iis assentitur, qui Catonis orationes *Lysia* Orationibus similes esse dicunt. Sic enim ille: 'Ὅθεν οὐκ οἶδα τί πεπρόσθασιν οἱ τῷ Λυσίου λόγῳ μάλιστα φέμενοι προσεοικέναι τὸν Κάτωνος. οὐ μὲν ἄλλὰ ταῦτα μὲν, οἱ μᾶλλον ἰδέας λόγων Ῥωμαίων αἰσθάνεσθαι προσήκει, διακρυνόντων. *Lambin.* Cato tres summus in homine res præstitisse existimatus est, optimus Orator, optimus Imperator, optimus Senator. *Plinius* VII. Cujus locum explicat *Claudius Salmasius* ad *Solinum*. Lege etiam *Vossium* de Historicis Latinis.

Et cupidissimus literarum] M. *Tullius* De finibus lib. III. 'Quo cum venissem, M. Catonem, quem ibi esse nescieram, vidi in bibliotheca sedentem, multis circumfusus Stoicorum libris. Erat enim, ut scis, in eo inexhausta aviditas legendi, nec satiari poterat: quippe qui ne reprehensionem quidem vulgi inanem reformidans, in ipsa curia soletet legere sæpe, dum Senatus cogeretur, nihil operæ reipublicæ detrahens. Quomagus tum in summo otio, maximaque copia, quasi hellao librorum, si hoc verbo in tam præclara re utendum est, videbatur.' *Lambin.*

Senior arripuerat] Maxime Græcarum. Cicero in Catone: 'Qui si eruditius videbitur disputare, quam consuevit ipse in suis libris, attribuito Græcis literis, quarum constat eum perstudiosum fuisse in senectute.' Val. *Maximus* VIII. 7. 'Idem Græcis literis erudiri concupivit: quam sero, inde æstimemus, quod etiam Latinas pene jam senex didi-

cit.' Plutarchus in vita: "Ἄλλως δὲ παιδείας Ἑλληνικῆς ὀφειμένης γενέσθαι λέγεται, καὶ πόρρω παρτάσας ἡλικίας ἑλληκῶς, Ἑλληνικὰ βιβλία λαβὼν εἰς χεῖρας, βραχέα μὲν ἀπὸ Θουκυδίδου, πλείονα δ' ἀπὸ Δημοσθένους εἰς τὸ ῥητορικὸν ὀφελεσθῆναι· τὰ μὲντοι συγγράμματα καὶ δόγμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ ἱστορίαις ἐπικεικῶς διαπεποικιλται· καὶ μεθρημνευμένα πολλὰ κατὰ λέξιν ἐν τοῖς ἀποφθέγμασι καὶ ταῖς γνομολογίαις τέτακται.

Ab adolescentia confecit Orationes] Centum quinquaginta. Cicero. Quorum vix ad nos inscriptiones, nominaque pervenerunt. Citantur a Cicerone et Gellio, et veteribus Grammaticis: De ædilibus vitio creatis: De præda militum dividenda: Pro lege Voconio: In M. Cæciliū: Pro L. Cæsetio: De moribus C. Neronis: In Furium: In Pansam: De tribunis militum: In Q. Minucium Thermum de suis virtutibus: In Veturium de sacrilegio commisso: Pro Veturio: De lege Lætoria: De lege Bæbia: De falsis pagnis: De re Floriana: Ne quis Consul bis fiat: Adversus M. Acilium quarta: Ad liteis Censorias: In Annium: In M. Fulvium Nobiliorem: De spoliis, ne figerentur, nisi quæ de hostibus, &c. In Oppium: De decem hominibus: De sœneratione legis Juniæ: Pro Rhodiensibus: Pro lege Orchia: Dissuasio de rege Attalo et vectigalibus Asiæ: Ædileis plebis sacrosanctos esse: De Auguribus: De indigetibus: De Conjuratone: De fundo oleario: De signis et tabulis apud Equites: De re Histriæ militari: De Consulatu: In Cornelium, ad populum, &c. *Lambin.*

Origines videtur appellasse] M. Tullius in Catone: 'Septimus mihi liber Originum est in manibus: omnia antiquitatis monumenta colligo: causarum illustrium, quasunque defendi, nunc cum maxime Orationes conficio: jus augurium, pontificium, civile tracto: multum etiam literis

Græcis utor, Pythagæorumque more, exercendæ memoriæ gratia, quid quoque die dixerim, audiverim, egerim, commemoro vesperi.' Reprehendit hanc inscriptionem Festus in voce *Originum*, his verbis: 'Originum libros, quod inscripsit Cato, non satis plenum titulum propositi sui videtur amplexus: quando prægravant ea, quæ sunt rerum gestarum populi Romani.' *Lambin.* Meminit etiam illorum Robertus Valturius lib. II. de re militari. Atqui hi libri iidem sunt cum Historiarum libris: secus atque Colerus existimat. Cicero ejus Orationes atque Originum libros impense laudat. In Orationibus omnes Oratorias virtutes extollit idem Cicero, florem et lumen eloquentiæ in Originum libris laudat; etsi hæc non probet Bratus. *Vossius.*

Bellum Punicum primum] Quod scripsit Mævius versibus Saturniis. Festus in Saturno. Cicero in Bruto. Idem in Catone: 'Quam gaudebat bello suo Punico Nævius!' *Lambin.* Gifanins e Cod. suo legit *Panicum*, ut alibi. *Bosius.*

Secundum] Quod ab Ennio item versibus scriptum est Ann. lib. XII. *Idem.*

Usque ad præturam Servii Galbæ] Sic legendum, non, ut vulgo, *Sergii Galbæ*. Galbæ enim erant Sulpiciæ gentis, non Sergiæ. Itaque hujus Galbæ prænomen erat Servius, nomen Sulpicius. *Lambin.* De Galba vide, quæ ad Suetonium commentati sint Salmas, et Boethornius in editione Schildiana.

Qui diripuit Lusitanos] Suetonius: 'Ser. Galba consularis, temporum suorum eloquentissimus, quem tradunt Hispaniam ex prætura obtinentem, xxx. Lusitanorum millibus perfidia trucidatis, Viriatiini belli causam extitisse.' Eo nomine a L. Scribonio Libone et M. Porcio Catone in iudicium vocatus est. Qui cum se certo damnatum iri videret, complexus

duos filios prætextatos, et C. Sulpicii Galli filium, cujus tutor erat; ita miserabiliter pro se locutus est, ut rogatio antiquaretur. *Lambius. Oliver.* Exstat reprehensio Rutilli Rasi adversus Ser. Sulpicium Galbam apud Ciceronem lib. 1. de Oratore; quod is, L. Scribonio Libone quæstionem in eum ferente, populi misericordiam concitasset. Ubi inter alia tradit Cicero, quod apud Catonem idem scriptum vidisset. Lege eundem in Bruto. Valerium lib. 19. 6. Epitomen XLVIII.

De vita et moribus] Quo tempore ætatis, et anno, et Consulibus interierit Cato, discordant inter se Historici. Sunt qui A. 605. mortuum volunt Urbis Conditiæ: octoginta quinque annos natus, L. Marcio Censorino, Manio Manlio Coss. Paternulus vero male P. Censorino, M. Manlio Coss. Cicero in Bruto: 'Cato,' inquit, 'annos quinque et octoginta natus excessit e vita: cum quidem eo ipso anno contra Ser. Galbam ad

populum summa contentione dixisset.' Valerius vero lib. VIII. 1. et 7. octogesimum sextum annum agentem adversus Galbam perorasse dicit. Plinius lib. XIV. 4. sexcentesimo Urbis conditiæ mortuum, rotundo numero dixit. Non recte, ut puto, Plutarchus *ἀντιπαρα* Catonem, et Livius monagenario majorem faciunt. *Schottus.*

In eo libro] Cujus fragmentum elegans vide apud Gell. lib. II. 8. *Savaro.* Aperte indicat, eo nunc de Catone brevius se agere, quia separatim de eo scripserit. Ergo vita illa Catonis, quam paucis perstrictam habemus, majoris pars est voluminis, in quo Romanorum complurium vitæ continerentur. *Vossius.*

Delegamus] Sic Mas. et vulgati omnes, recte. Seneca de Beneficiis lib. IV. 11. 'Debitores nobis Deos delegat, precaturque illi pro se gratiam referant.' *Lambius relegamus* legit, pro quo facit Plinius lib. VII. 1. 'peti-usque ad auctores relegabo.' *Savaro.*

XXV. T. POMPONIUS ATTICUS.

Pomponius Atticus] Cui vitas excellentium Græciæ Imperatorum inscripsit: ut ex Præfatione patet. Gens Pomponia familias habuit, Bassorum, Secundorum, Atticorum, et Labeonum. *Keuchen.* Manutius opinatur, quod inde, quia 'sic Græce loquebatur, ut Athenis natus videretur,' cognomen Attici adeptus sit. *Ernstius.* Meminit ejusdem in Catone, 'rogatu T. Pomponii Attici.' *Savaro.*

Ab origine ultima stirpis Romana generatus] Pro prima. Quod incredibile videretur, nisi ita sæpe veteres

usurpassent. Livius 1. 'Ibi Tarquinius ab ultima stirpe oritur.' *Schott.* Stirps Romana post Romulum a Numæ Pompilio capit originem. Qui inter quatuor filios unum Pomponem appellavit. A quo postmodum Pomponii vocati sunt. Videtur huc respexisse Nepos, quando ab origine ultima stirpis Romani generatum Pomponium dicit. Locum restituit et explicat Casparus Barthius lib. XLII. 29. *Keuchen.* *Ab origine ultima stirpis Romani generatus*] Certant in eluendo hoc loco Docti: quorum princeps Manutius corregebat e stirpe Ra-

mana generatus. Lambinus vere *et* *generatus* expungendum, reponendumque censet *generosus.* Bosius divisim legit *genere natus.* Casp. Barthius Advers. lib. XLII. 29. legit *ab origine ultima stirpis R. generatus,* illudque *R.* putat significare *Regia.* Verum hos omnes interpunctione deceptos esse affirmat Schottus, eaque omissa vulgatam tuetur lectiorem: q. d. Ne-
pos, genitus seu oriundus a prima nobilitate Romana. Hæc Schottus, quibus tamen non persuasit Cl. Rutgersio, ut opinioni ejus accederet, quin mallet, *ab origine ultima stirpis Romæ generatus,* vel *Romano genere natus,* ut referat ad Numam, lib. II. 8. Variar. Lect. Sallustius lib. I. Hist. 'Cato Romani generis disertissimus multa paucis absolvit.' Nuperi Editores conjecturam Bosii non tam facile in codices a se propagatos admisisse debebant. Gebb. Miror viros oculatissimos in re tam clara adeo cæcuisse, alio præsertim non minus docto faciem præferente. Delendum scilicet *et* *generatus,* inepti librarii commentum, ut in suis ad Ausonium notis Tollius monuit.

Equestrem obtinuit dignitatem] *Equestrem ordinem suum* vocat lib. VII. epist. I. apud Ciceronem. Hoc honore contentus, senatorium non affectavit. Vide infra. Schottus. Prior dignitas adimebatur posteriorem recusantibus. Suetonius.

Et, ut tum erant tempora, diti] Formula antiquè usitata et elegans. Cicero in Bruto: 'Decimus Brutus erat cum literis Latinis, tum etiam Græcis, ut temporibus illis, eruditus.' Exemplum passim obvia. Schott.

Celeriter acciperet] Cum vocabulo *celeriter* rectius congruit *arripere:* magis enim Latinum est, ut hoc loco ex Cicerone notat P. Manutius. Significat autem, cupide amplecti. Schottus. *Celeriter acciperet]* Nihil mutandum. Hinc 'capax ingenium.' M. Tullius Catone Majore: 'Pueri res

eas non tum primum accipere videntur.' Gebhard.

Excellenter pronunciaret] Infra: 'Tanta suavitas erat sermonis Latini, ut appareret, in eo nativum quendam leporem esse, non adscitum. Idem poemata pronunciabat et Græce et Latine, sic ut supra nihil posset.' Cui virtuti quantum tribuant Rhetores, in vulgus notum, cui et primas et secundas et tertias Demosthenes tribuebat. Schottus.

Lucius Torquatus] Hic L. Manlius Torquatus appellabatur, quia Manliæ gentis Consul fuit cum L. Anrelio Cotta, biennio ante Consulatum Ciceronis, anno ab U. C. 687. Ernst.

C. Marius, C. filius] Est sane antiquis modus loquendi, qui Ursino etiam probatur. Manutius legit, *C. Marii filius.* Ernstius. Apud Velleium est, Caius Marius Caii Consulis filius. Solus Appianus fratris filium vocat. Kœcher.

CAP. 2. *P. Sulpici]* Clari Oratoris. Ernst.

Qui Tribunus pl. interfectus est] Anno Urb. Cond. 665. et Cic. XIX. L. Corn. Sylla et Q. Pomp. Rufe Coss. quum auctore Mario perniciosas leges (quas per vim latas Sylla dicebat, ut est Philipp. VIII.) promulgasset, ac Pompeii Consulis filium, Syllæ generum, occidisset; qui cum exercitu in urbem venit, ex eaque Sulpitii et Marii factionem expulit. Ut ex Livio lib. LXXVII. aliisque notat Fabricius. Tum Sylla P. Sulpitium oppressit, eique ferro erepta vita est. Cicero Catilin. III. et De Orat. lib. III. Ernstius.

Cinnano tumultu] Anno U. C. 666. *Studiis obsequendi suis]* Id est, serviendi. Nam et Cicero 'obsequi' et 'servire valetudini' dixit. Manutius.

Athenas se contulit] Ubi nobilissimum orbis terrarum Gymnasium. Cicero. Quo mittebantur ex omnibus orbis partibus reges, regumque filii. Unde illa nomina plena laudis,

plena gloriæ nata sunt. Thucydidi dictæ sunt *καλῶς* 'Ελλάδος' Diodoro *κονὸν πάντων ἀνθρώπων παιδευτήριον* Straboni *σοφῶν οἰκητήριον* Aristidi *σοφίας πρυτανείον* Euripidi apud Athenæum, 'Ελλάδος' Ἑλλας Pindaro 'Ελλάδος ἔρασμα' Demostheni *ψυχὴ καὶ ἥλιος, καὶ ὀφθαλμὸς* Ἑλλάδος. De quibus imprimis splendide Isocrates in Pænegyrico. Vide Athenas Atticas Meursii, et Historiam Philosophicam Georgii Hornii lib. vii. *Keuch*.

Neque eo secius] *Eo secius* familiaris auctori locutio, occurrit phrasis in Cōvone, Eumene, Dione, Annibale, et inferius. *Savaro*. Vide Notas Gebhardi ad Miltiadem.

Cujus fugam] Armis Syllanis urbe ejectus, in Minturnensium paludibus latuit. Plutarch.

Magnam partem] Hoc est, res mobiles trajecit mare scilicet mediterraneum. *Ernstius*.

Versuram facere] *Æs* alienum alieno ære dispungere; quod faciunt, qui mutato creditore satisfaciunt ea pecunia antiquiori creditori, quam a novo mutuati sunt. Videatur Festus. Donatus exponit *versuram facere*, cum quis minore fœnore acceptam pecuniam majore occupat. Eo sensu quo Nepos, Cicero ad Atticum: 'Non modo magno, sed iniquissimo fœnore versuram facere Aurelius coactus est.' Ad eundem: 'Vereor ne illud, quod tecum permutavi, versura mihi solvendum sit.' *Gebhard*. Vocem et locum egregie explicavit Jac. Cujacius in Observat. et Simeon Bosius in Epist. ad Atticum lib. v. 21. Infra: 'Neque post calamitatem versuram facere potuisset.' Vide P. Diaconum. Hanc legibus Romanis magis, quam usuram vetitam, auctor Tacitus Ann. lib. v. *Schott*.

Longius quam dictum esset, eos debere passus sit] Quia libri quidam *æs* præferunt, ideo conjectabat Rutgersius *eos debere*. quod et Schottus amplexus fuerat. *Gebhardus*.

Sex modii] Joan. Savaro et Beurenus legunt *septem modii*. Sed hunc locum recte Færens restituit, cum antea etiam pro *modiis* legeretur *modius*. *Ernstius*. *Μεβάρδος ἐστὶ ἑπτάων μόνων ἕξ*. *Suidas*.

Qui modus mensura medimnus *Athenis appellatur*] Vel *medimnum*. Utrumque a Tullio fuit usurpatum. Cicero in Verrem. v. 'Sed tritici septem millia medimnum ex Nymphonis arationibus edicta pœna.' Ibidem: 'In jugere Leontini agri medimnum fere tritici seritur.' Capiebat autem senos modios. Ita *Suidas* et alii testantur. *Keuchen*. Gifanii liber tamen mox: 'septem modios tritici' nominat. Sane Alex. ab Alex. lib. ii. 20. ita distinguit, ut modios quidem sex medimnum facere, Atheniensem autem medimnum septem modii constare dicat. *Boecler*.

CAP. 3. *Ut communis infamis*] *Blandus* et affabilis, comis et obivus. *Dositheus* Magister lib. iii. Ms. ex Bibliotheca Cl. Puteani V. C. *Omnibus communem esse, πᾶσι κοινὸν εἶναι*. Probus, hujus libri exscriptor potius quam auctor, in carmine ad librum de Theodosio imperatore loquens: 'Communis cunctis hominem se regna tenere Sed meminit: vincit hinc magis ille homines.' *Sidonius* in Concione lib. vii. Vide Notas, et supra in Miltiad. fine. *Savaro*. Cæterum colebant Athenienses summo jure commune jus humanitatis, quo civis civi a civibus esset communis, ut loquitur Cicero. *Apuleius* in Apologia: 'Athenienses propter commune jus humanitatis,' &c. Pro *communis*, *Antonius Augustinus* legit *comis*.

Quo beneficio ille uti voluit] Civem tamen Atticum Cicero vocat; respiciens, credo; ad cognomen, non ad jus civitatis; Epist. lib. i. 16. et lib. ii. 1. 'In eis orationibus, quæ Philippicæ nominantur, enituerat civis ille tuus Demosthenes.' *Schott*.

Amiti civitatem Romanam quia ad-

scita] Civitatem Romanam vocat jus civium Romanorum. Inde apud Jurisconsultos, 'Civitate donare.' Illa amittebatur, si Romanus civis urbis alterius jura adscisceret. Quippe duarum civitatum jure civili nemo censebatur civis. *Keuchen.* Neque enim jure Quiritium idem duarum civitatum civis esse poterat. Cicero pro Cæcinnâ, et pro Corn. Balbo: 'Duarum civitatum civis esse nostro jure civili nemo potest: non esse hujus civitatis civis, qui se alii civitati dicarit, potest.' Vide Anton. Goveanum, J. C. Var. Lect. Jur. Civil. c. 6. *Schott.*

Itaque aliquot ipsi et Phidia locis sanctissimis posuerunt] Extant variae doctorum de hoc loco contentiones. Cum Mss. habeant *Phidia*, natum est viciosissimum illud *Pidia*, quam tamen aliquanto post Athenis regressum Romanam demum dixit. Fulvius Ursinus elliciebat *filia*. Quidam *Philia*, id est, amicitiae; quod amicitiae cultor esset constantissimus: quam Divam doctiores in veterum monumentis ignorant. Lipsius ipsi et *Fidei* divinabat Elect. i. 14. Quod Schottus improbat, neque melius quid extundit. Et si nunquam ego id verum judicarem; tamen ante quinquennium Anno 1625. in familiari colloquio Lugduni Batavorum magnopere mihi commendavit Emendationem Jani Rutgersi, viri longiore vita dignissimi, *Itaque aliquot Pnyce et Pæile locis sanctissimis*, Clariss. et Doctiss. P. Scriverius. Vulgata lectione deceptus V. Cl. Joannes Meursius putat revera statuam *Pidia* positam libro III. 3. Athenarum Attic. *Gebhard.*

Hunc enim, &c.] Hæc ad Phidiam (sive aliud sed viri nomen fuit) referenda puto cum Manutio. Sane non fuit uxor Attici honore supervacuo et immerito oneranda. *Boecler.*

Actorem auctoremque] Ms. Schotti inverso ordine *auctorem actoremque*. Bosius. Recte vocat *actorem*; is

enim communi mandato causas et lites universitatis persequabatur. Ab Atheniensibus appellabatur *ἐκδικος*, qui Gaius Jcto fuit Syndicus lib. i. sec. 1. D. Quod cujuscunque univers. nom. agatur. *Ernst.* Non dissimulanda quorundam libb. lectio in omni *procuratore reip. publicum actorem*. Boecl. Tollius in notis ad Ansonium alterum a librariis additum suspicatur. Solebant enim illi varias lectiones margini illinere, quæ deinde in contextum migravere. In primis autem in iis, ubi litera u cum vocali alla conjungitur. Non enim ea seriei ceterarum literarum includebatur, sed supra ceteras scribebatur, hoc

modo *actorem*. Unde post ortæ dubitationes, et allucinationes plurimæ, fugientibus præsertim præ vetustate literis.*

Auctoremque] Subaudi secundum, At qui sic optime cum præcedente voce convenit. Auctores autem secundi fidejussores erant ob evictionem dati. Quæ vox deinde translata est ad omne genus procurationis. Adi Ulpian. in lib. IV. D. de Evict. *Ernst.*

In qua domicilium orbis terrarum] Infra: 'Cum se uterque Principem, non solum urbis Romæ, sed orbis terrarum esse crederet.' Martialis: 'Terrarum Dea gentiumque Roma, Cui par est nihil, et nihil secundum.' Ad quod respexit Sex. Jul. Frontinus lib. II. de aquæductibus urbis Romæ: 'Sentit,' inquit, 'hanc curam Imperatoris piissimi Nervæ principis sui Regina et Domina orbis indies; [lego indiges.] Quæ terrarum Dea consistit, cui par est nihil, et nihil secundum.' *Schott.* Cicero: 'Roma arx omnium terrarum.' Et in Catilin. 'Lux Orbis terrarum, et arx omnium gentium.' Philipp. VI. 'Quis unquam tantis opibus, tantis rebus gestis fuit, qui se P. R. victoriis, dominæque omnium gentium patronum dicere aude-ret?' Horat. Od. IV. 4. *Lamb.* De cujus

magnitudine et potentia lege Lipelum in admirandis, Rosinum in antiquitatibus. Plena laudum et gloriæ omnis antiquitas. Marcianus instar omnium unius: 'Εν τοῖς ἔθνεσι τοῖς τοῖς δὲ 'Ρώμῃ ἐστὶ πᾶσις ἔχουσι ἐφάμλλον τῇ διωμεί καὶ τοῦνομα, Ἀστρον τι κοινὸν τῆς ἰδίας οἰκουμένης' Εὐ τῇ Δατίνῃ, 'Ρώμυλον δ' αὐτὴν κτίσαι, θέμενον ἀφ' αὐτοῦ φασὶ τοῦτο τοῦνομα.

Ut eandem et patriam haberet, et dominum] Subtiliter quidem a Lambino excogitata lectio, in textum tamen recipi non debuit; in lib. enim, ut eandem et patriam haberet et dominum voluit. Hæc ultima vox etiam in Ma. extat, teste Schotto: quæ si retinenda est, admonet nos de vitio totius loci mutilati aut corrupti. Planissima igitur lectio fuerit si domum restituitur, et aptius forte si tollatur vöcula est post natus, et ut post imperiū. Vid. Schott. obs. lib. III. 8. Boecler. Ernst. relative domum legit.

Quæ antiquitate] Unde αὐτόχθονες sese appellabant Athenienses; id est, ut explicat Servius, terrigenas. Vide Suidam in Αὐτόχθονες. Scholiastes ad Equit. Aristophanis: Πρωτοὶ τε καὶ αὐτόχθονες οἱ Ἀθηναῖοι. Euripides Ione: 'Ἐλθὼν λαὸν εἰς αὐτόχθονα Κλεωνῶν Ἀθηνῶν. Idem apud Plutarchum, de Athenis: 'Ἡ πρώτη μὲν λαὸς, οὐκ ἐπικυρὸς ἕλλοθεν, Αὐτόχθονες δ' ἔφημεν. Lege præ aliis Aristidem in Panathænaica. Inde est, quod Cicero dicit in Oratione pro Flacco: 'Ex sese suos cives gennisse dicuntur.' Et Justinus II. 'Non advenæ, neque passim collecta populi colluvies originem urbi dedit, sed in eodem nati solo quod incedunt; et quæ illis sedes, eadem origo est.' De qua urbe Incomparabilis Meursius, Fort. Attic. cap. 1. et 8. Keuch.

Humanitate] De ingenti humanitate Atheniensium erga hospites et peregrinos, deque ara Misericordiæ eorum, vide Theophrasti Græci Jurisconsulti παράφασιν in §. Ἀλεξανδρεῖς δέ. Inst. de Jure Nat. Gent. et Civ.

et illæ scriptores, quos ibidem citavit Cl. Fabrotus, Ernst.

Doctrina] Unde 'catos et omnis scientiæ magistros' vocat Apuleius in Metamorphosi. Et Mamertinus in Panegyrico: 'Ipse illæ bonarum artium magistratū atque inventrices Athenæ.' Quas ideo 'doctas' dixerunt Poëtæ. Vide, quæ fuse a nobis paullo ante notata sunt.

CAP. 4. *Hæc ex Asia Sulla decedens*] Infra: 'Humanitatis nullum adferre majus testimonium possum, quam quod adolescens idem seni Sullæ fuerit jucundissimus, senex adolescenti M. Bruto.' Schott.

Adolescentis humanitate et doctrina] Cicero Catone majore, quem Attico misit: 'Novi moderationem animi tui et æquitatem; teque non cognomen solum Athenis deportasse, sed humanitatem et prudentiam intelligo.' Et Epist. ad Famil. I. 13. 'Pomponius Atticus omni liberali doctrina politissimus.' Idem.

Sic enim Græce loquebatur] Unde Attici cognomentum. Cicero v. de Finibus: 'Athenis se collocavit, ut sit pæne unus ex Atticis, ut id etiam cognomine videatur habiturus.' Schott.

Ut Athenis natus] Ut Antonius ille apud Plin. Epist. lib. IV. 3. Ernst.

Tanta autem erat suavitas sermonis Latini] Cicero Epist. ad Attic. lib. XV. 1. 'Oratio scripta elegantissimis sententiis, ut nihil posset ultra,' Hoc de Catulis prædicat idem Cicero de Offic. I. Heidman.

Græce et Latine] Scripserat Græce de consulatu Ciceronis commentarium; qui tamen horridulus et incomptus Ciceroni visus est, Epist. lib. II. 1. et inf. Schott.

Nunquam eum ab se dimitteret] Erat enim et ipse Sulla literis Græcis atque Latinis juxta doctissime eruditus, animo ingenti, cupidus voluptatum, sed gloriæ cupidior: facundus, callidus, et amicitia facilis. Sallustius Jugurth.

Et omnia reliqua tempora aut literis] Philosophum Epictrem. Cicero de Legibus.

Ad comitia eorum ventitavit] Cicero Epist. ad Attic. lib. i. 10.

Sicut Ciceroni in omnibus] Ad comitia tamen sua Prætoria Cicero enim non vocavit; immo, ne quid rebus ejus incommodaret, venire prohibuit: Attic. i. 20. Ad Consularia eum vocat. Epist. i. 2. *Heidman.*

Tranquillatis autem rebus Romanis] *Παθηγμέναις.* Utitur et in Topicis Cicero: 'Ut aut perturbentur animi, aut tranquillentur.' Et Horat. Epist. i. 19. *Schott.*

L. Cotta et L. Torquato Coss.] Anno U. C. 688. Quorum Consulatum meminist et in Catilin. tertia, et Agraria ii. in Rullam. *Idem.*

Quem diem] Fulvius Ursinus ab-
sentem istis binis vocibus præferebat. Rutgers. Variar. Lect. lib. ii. 8. 'Discedentem sic universa.' At, si meo staretur arbitrio, mallet jugulare voculam diem cum Antonio Augustino V. Cl. *Gebhard.*

Ut lacrymis desiderii futuri] Lego, quæ ad Alcibiadem notata sunt. De hujusmodi lacrymis Philo *τεπι ἀνελίας.*

Cap. 5. Q. Cæcilius] Meminit ejus Cicero Epist. ad Att. lib. i. 1. et ii. 19. ubi eum quoque Attici avunculum vocat. *Ernstius.*

Cujus sit asperitatem] Difficillimam naturam, quales *ἀσέκτοι* vocantur Græci. *Boecker.*

Cæcilius enim moriens] Val. Maximus lib. vii. 9. 'Q. Cæcilius L. Luculli promptissimo studio, maximeque liberalitate, et honestum dignitatis gradum, et amplissimum patrimonium consecutus: eum præ se semper tulisset, unum illum sibi esse heredem, moriens etiam annulos ei suos tradidisset; Pomponium Atticum testamento adoptavit, omniumque bonorum reliquit heredem.' *Schott. Lam-*

bin. Gebh. Sic et M. Popilius Optimum Gallum familiarissimum suum traditis annulis delusit. Adeo verum est, quod Poëta dicit: 'Boni est viri etiam in morte nullum fallere.'

Adoptavit eum] Quod ei gratulatur M. Tullius Epist. lib. iii. 20. cujus inscriptio: 'Cicero S. D. Q. Cæcilio Q. F. Pomponiano Attico: ex usitata adoptionum formula, ut nomen in amos desinat. M. Varro De re rustica lib. ii. 2. 'Atticus, qui nunc T. Pomponius, nunc Q. Cæcilius, cognomine eodem.' Vide et de liberterum, et adoptatorum cognominibus Angelum Politianum Miscell. capite 31. et Anton. Augustinum Emendat. Juris lib. iii. 8. *Schott. Lambin.* Jubebat ejusmodi testator adoptatos 'NOMEN SUUM FERRE,' i. sed et si, et l. facta, & si sub nominis, ff. ad Trebellian. Apud Ovidium Metamorph. xv. Jupiter ad Venerem de Cæsaris *ἀνελίας.* 'Qui nominis heres Impositum ferret anus onds.' *Brissonius.*

Heredemque fecit ex dodrante] Hereditas plerumque dividitur in duodecim uncias, quæ assis appellatione continentur. Habent autem hæ partes propria nomina ab uncia usque ad assem: sicuti lib. ii. Institutionum traditum est: Unde frequenter legimus, alios institutos esse heredes ex quadrante, alios ex semisse, alios ex dodrante, alios ex asse. Dodrans significat novem uncias, qualis dempto quadrante. *Beroald.*

Soror Attici] Pomponia dicta, ex qua Quinctum filium panno ante M. Ciceronis consulatum suscepit. Nam Q. Cicero F. Marco Cicerone filio major natus fuit, ut in Epistolis ad Q. fratrem legimus, et togæ puræ suis temporibus utrique datæ demonstrant. Cum ea non bene conveniebat Quincto: Epist. lib. i. 15. et lib. v. 1. A qua et divortit, lib. xiv. 15. *Schott.*

Easque nuptias M. Cicero conciliavit] De conjugio eorum parum concordi

Cicero ipse Attic. i. 5. 6. 8. 10. *Heidman*. Sic infr. 'Nuptiarum conciliator fuit Antonius.'

Cum quo a condiscipulatu vivebat conjunctissime] Hinc Fabius Quintilianus: 'Condiscipulorum amicitiae ad senectutem usque firmissimae durant, religiosa quadam necessitudine imbutae.' Institut. Orat. i. 2. Et Nepos infra: 'Hoc quoque sit Attici bonitatis exemplum, quod cum eo, quem puerum in ludo cognorat, adeo conjuncte vixit, ut ad extremam aetatem amicitia eorum creverit.' *Heidman*.

Quam cum Quinto] De Cicerone vicissim infra: 'Atticum praecipue dilexit Cicero, ut ne frater quidem ei Quintus carior fuerit.' Et ad Famil. lib. XIII. 'Pomponium Atticum sic amo, ut alterum fratrem: nihil est illo mihi nec carius nec jucundius: homo minime ambitiosus, minime in rogitando molestus.' *Idem*.

Similitudinem morum] Cicero in Laelio: 'Nihil est quod ad se rem tam alliciat, tam attrahat, quam ad amicitiam similitudo.' Et: 'Disparis mores disparia studia sequuntur, quorum dissimilitudo dissociat amicitias.' *Schott*.

Quam affinitatem] Vide supra in Di-one et in Timoleone ibidem Notas. Conjunctionem Justin. dixit libr. vi. 'Porro Pisandrus conjunctione Age-silai, etiam virtutum aemulator erat.' Id est, affinitate. Erat enim uxoris ejus frater. Infra: 'Agrippa potissimum ejus diligeret affinitatem, praeparetque Equitis Romani filiam generosam nuptiis.' *Savaro*.

Principatum eloquentiae tenebat] Unde 'causarum Rex' dictus. Dictionem incredibilem gestus suavitatem commendabat Cicero in Bruto. Vide Vossium de Historicis Latinis, i. 11. *Keuchen*.

Cicero, an Hortensius] Inter quos etiam in amando aemulatio fuit. Hor-

tensium enim levitatis et inconstantiae saepe arguit M. Tullius Epist. lib. III. 1. et lib. IV. 3. et lib. I. 3. ad Quintum fratrem. Rursus Epist. lib. V. 20. et lib. VI. 1. actionem ejus *λεγυρὰς*, id est, argutam obscure perstringens, 'Momum Ligurinum' recte vocat. Infra: 'Cum aequalibus suis, Q. Hortensio et M. Cicerone, sic vixit, ut judicare difficile sit, cui aetati fuerit aptissimus.' *Schott*.

Inter quos tanta laudis esset aemulatio] Sic infra: 'Hoc quale sit, facilius existimabit is, qui judicare poterit, quantae sit sapientiae eorum retinere usum benevolentiamque, inter quos maximarum rerum non solum aemulatio, sed obtractatio intercedebat.' *Idem*.

Essetque talium virorum copula] Con-junctio. Nazarius Panegyrico in Constantinum cap. 10. 'Sed profecto nulla vi possunt coire, quae naturali divortio dissident: nec ulla tam fidelis est copula, quae in diversum tendentia nexu suo teneat.' *Gebhard*.

CAP. 6. *Optimarum partium*] Ursinus opinatur legendum esse, pro *optimarum*, *optimatum*. Ernst. Meminit Just. Lipsius Politic. lib. VI. 7. Nescio tamen an id dicat Nepos, quod Cicero in Epist. cum de civilibus discordiis loquitur, 'se a bonis nunquam dissentire, cum bonis facere, caeteris bonis viris jungi velle.' *Boeckl*.

Quam qui maritimis jactarentur] Rempubliacam navi, et maris tempestatibus bella intestina ἀλλοτρίους comparari, auctor Fabius lib. VIII. 6. ex Horat. I. Od. 14. Infra Nepos, 'Si gubernator praecipua laude fertur, qui navem ex hieme marique scopuloso servat; cur non singularis ejus existimetur prudentia, qui ex tot tamque gravibus procellis civilibus ad incolumitatem pervenit?' Cicero quoque in Muræniانا, Comitia freto et Euripo comparat, et II. Philipp. Oceano bella civilia. *Schott*.

Neque geri e Republ.] Plenis buccis

excipit laudatque hanc Cnjacii emendationem Lambinus, *neque geri sine periculo*: ita tamen ut retinendum existimet *e repub.* Schotti libri membranacei: *neque e Rep. sine periculo*, ut esse exaudiendum sit. Mihi hanc displicet conjectura Jani Rutgersi, *neque retineri sine periculo*, Var. Lect. lib. II. 8. Gebhard.

Ad hastam publicam nunquam accessit] Cum publica auctione vendebatur aliquid, hasta figi solebat, quæ publica dicta. Alex. ab Alex. Quod veniebat, hastæ subijci dicebatur. Lege Beroaldum IV. in Propert. commentar. Id genus venditionis eleganti vocabulo Tertullianus hastarium vocat. De cujus jure pulchre tractat Zasius de Orig. Jur.

Neque præs, neque manceps] Publicanus tamen fuit. Cicero Epist. lib. II. 15. et vectigalia apud Sicyonios exercebat Epist. lib. I. 19. Vide Car. Sigonium de antiquo Jure civium Romanorum, lib. II. 4. Schott.

Neque subscribens] 'Subscribere in crimen' J. C. formula est, quum accusator libellis, quos dabat, testabatur se nomine professum esse. lib. III. §. Item 'scribere.' D. De accusat. et sæpe alias. Idem.

Honore fuerit contentus] Quem minime reprehendenda ratio ad honestum otium duxit. Cicero Epist. I. 17.

Voluerit ire in Asiam] Vide extremam epistolam lib. I. 16. ad Atticum, ejus initium: 'Queris ex me, quod ad me scribis, te in Asiam statuuisse non ire; Equidem vellem ut ires: ac vereor ne quid in ista re minus commode fiat. Sed tamen non possum reprehendere consilium tuum, præsertim cum egomet in provinciam non sim profectus.' Schott. Lambin. Vulgo legebatur *voluit ire*. Prætor autem fuit Q. Tullius, ut Schottus adnotavit, M. Val. Messala et M. P. Pisone Coss. A. U. 692. Bosius.

Asseclam esse Prætoris] Prætor fuit Q. Tullius, anno 691. M. Valerio

Messala, M. P. Pisone Coss. Ante Idus Martias Asiam provinciam sortitus: et ante Nonas Decembris profectus, F. Flacco successit. Cicero ad Attic. et in Oration. Suetonius ergo male in Augusto cap. 3. 'Proconsulatum Asiæ' administrasse ait, quæ Prætoria est, Cicerone et Nepote testibus omni exceptione majoribus. Falso quoque idem 'parum secunda fama administrasse:' cum M. frater in Orat. et epistolis ad eum scriptis tantopere laudet, tantisque honoribus ornatum fuisse testetur. Schott. Cæterum dicit Q. fratrem Proconsulatum Asiæ administrasse, quæ Prætoria est, hoc modo: Senatui lege Sempronii liberum erat, quos in quas velent provincias mittere. Quoniam crediderim, cum Prætorius aliquis in provinciam Consularem mittebatur, eum jure quoque Consulari mitti solere, verbi gratia, cum XII. fascibus, non sex tantum. Atque adeo juxta imperium quod a Senatu quis acceperat, pro Consule, aut pro Prætore eam provinciam administrare dicebatur, tametsi Prætorius Consularem, aut e diverso Consularis Prætoriam adeptus esset. Ergo Asia *Βασιλική*, et Consulis et Prætoris administrationi subjacebat.

Ut ejus observantia] Hinc factum est, ut eum libentius omnes observarent, colerent, atque in oculis ferrent: *ἀρετῆς ἡρώδης*. Mannt. 'Observantia,' qua ipse aliquem observabat. Nam et *καθ' ἑαυτὸν* dicitur; ut 'utilitas' apud Terentium in Eunuchis: et ad Tironem Cicero: 'invidia mea,' Catilinar. II. et Tuscul. IV. Schott. Est qui *observantiam* de cautione et circumspeditione circa honorum partiumque studium accipi posse non absurdum judicat. Judicet lector. Boeckl.

CAP. 7. *Incidit Cæsarianum civile bellum*] Anno Urbis 702. quando M. Marcellus Consul legem ferebat, de abrogando Cæsari imperio, etsi invitis et repugnantibus Servio Sulpicio Cos.

altero, et, ut videbatur, Cn. Pompeio, et Tribun. pl. *Ernst*. Alii initium conjiciunt in annum Romæ 705. L. Corn. Lentulo Crus. C. Claudio Marcello Cos. *Ubbo Emmius*.

Usus est ætatis vacatione] Quod scilicet haberet annos circiter LX. Quintilianus Declam. 306. 'Est præcipuum jus senectutis, quoniam non una subit omnis ætas, non perpetuo Senatorem citat Consul; est sua legationibus requies, cum hos habueris annos, jam non militabis.' Supra in Timotheo: 'Hic cum esset magno natu, et magistratus gerere desiasset.' Vide not. in Sidonii Epist. lib. I. 6. *Savaro*. De ætatis vacatione vide Jurisconsultum lib. I. Tit. VI. Pand. De immunitate; lib. V. §. fin. de Mun. et Honor. et in Tit. de Vacat. et exempt. Mun. Vacationes autem sunt excusationes a muneribus publicis, militaribus et aliis, quæ præfecti obire consueverunt. *Schott*.

Ipsam Pompeium conjunctum] Scilicet, sibi amicitia. *Schott*. Vel cognatum ex Justino VIII. Jan. Rutgersius lib. II. c. 8. *Bosius non junctum*. Ursinus *conviventem*. Lambinus, *Ipsam Pompeium non secutus non offendit*. *Schottus* obs. lib. II. 3. *seipsum Pompeio junctum non ostendit*.

Ornamentum] Rittershusius apud Schoppium Veris. lib. III. 8. locum hunc habet suspectum, et pro *ornamentum* rectius legi putat *autoramentum*. Quam conjecturam mirifice juvat meus liber Ms. *Ernst*.

Partim summa cum ejus offensione] Pompeius enim pro hostibus se habere dicebat, qui extra sua castra essent: Cæsar vero eos, qui in hostium castris non essent, pro amicis habiturum. Cicero pro Ligar. et Seneca Philosoph. *Schott*.

Attici autem quies] Elegantissime 'quies' dicitur, qua quis nentri se parti applicat. Et sic utitur *τὸ quietus*, pro eo, qui est neutrarum partium, in Pelopida. Sallustius E-

pist. 1. de Ordinanda Republica: 'Et aperte quietis mortem, rapinas, postremo omnia, quæ corruptus animus jubebat, militari.' Hinc 'quiescere,' neutras sequi partes, apud Curtium libro X. Eodem pene modo Græci *ἡσυχίαν θύειν, ἔχειν, et ἐλάσθαι*. Vide Diodorum. *Gebh*.

Sed etiam sororis et Q. Ciceronis filium] Mss. Manutii, Gifanii, Leidensis: *sororis filium et Q. Ciceronem*. *Bosius*.

CAP. 8. *Secutus est illud, occiso Casare*] Schoppij vetus liber et Ms. mens dictione antiores legunt: *Secutus est illud tempus occiso Casare*. Idem. Sed prior *ὑποφῆ* non bonitatem modo, sed et *χρησὶν* Cornelianam sapit. *Keuchen*.

Occiso Casare] A conjuratis, quorum princeps Cassius, XXIII. vulneribus ac plagis confossus est, uno modo ad primum ictum gemitu sine voce edito. *Sueton*. Inde sive fortuito, sive a percussoribus compulsus, ad basin statuae Pompeianæ se demisit, quam cædes ita cruore implevit: ut videri possit ipse Pompeius supplicio inimici adstitisse sub pedes ejus collapsi. Plutarchus. Additum a nonnullis, irridenti Bruto dixisse morientem, *καὶ οὐδ' ἐλ ἐκείνων, καὶ οὐδ', τῶντων*; Contigit illud anno Romæ 710. Idib. Mart. Caio Julio Casare v. et M. Antonio Coss. Unde irrisio Cæsaris in Spurinnam, quod sine noxa Eidus Martiæ adessent. Cui ille, Venisse quidem eas, respondit, sed non præteritis. Idem dies Parricidium nominatus. Plutarch. Sueton.

Cum republica penes Brutum videretur esse, et Cassium] Quos Cæsar apud Plutarchum *τοὺς λῃχρὸς καὶ ἀχρὸς* vocabat: *δίκας ὑποδόντες καὶ ἑδόντες*. Illa dominatio duorum parriidarum minus fuit diuturna. Quippe uterque intra triennium diverso mortis genere interemptus. Alius alio casu perit: pars naufragio, pars prælio, nonnulli semet eodem illo pugione, quo Cæsarem violaverant, in-

teremerunt. Cæterum scriptus Codex, quem Schottus producit, non multitudinis, sed singulorum numero, heic *Brutum* legit. Vulgata lectio haud improbanda. Nam duo Bruti, M. et Decius, ejusdem facinoris rei fuere. *Keuchen.*

Ac tota civitas se ad eum convertisse videretur] Cicero in Somnio Scipionis: 'In te unum, atque in tuum nomen tota convertet civitas.' *Schott.* *Mss.* *Gifan.* et *Leiden.* ad eos convertisse. Non male. *Bosius.*

Sic M. Bruto usus est] Infra: 'Humanitatis nullum adferre majus testimonium possum, quam quod adolescens idem seni Sullæ spergit jucundissimus, senex adolenscenti M. Bruto.'

Adolescens] Atqui quadragenarius erat, quippe qui præturam gerebat. Verum adolescentia ad tricesimum usque annum pertinet, auctore Varro: vel ex divisione ætatum Servii Tullii, a XVII. usque ad XLVI. provehitur; ut est sæpe ab antiquariis observatum. *Schott.*

Ut privatum ærarium Cæsaris interfectoris ab Equitibus Romanis constitueretur] Nullibi alibi reperitur, quod hic a Nepote traditum. Simile quipiam a Floro refertur, de Senatu, qui, deficiente pecunia publica, opes suas velut ex ærario ad reipublicæ subsidium contulit. Lib. II. 6. *Keuchen.*

Cato Flavio, Bruti familiari] Videtur hic esse Flavius, quem Drusus Ciceroni commendat Ep. ad Brut. *Heidmannus.* Meminit ejus Pictarchus in Bruto; ut familiaris, et Cicero in fragment. Epist. ad Brutum apud Quinctilianum. lib. IX. 2. et in Bruti numis æg. ρνοα. designatur; hoc est, Legatus Proprætoris. *Schott.*

Collocaturum, neque coitum] Colloqui privatim; coire vero, hic conciliam habere; unde comitia. *Schott.*

Consensionis globus] Sic 'conjurationis globus,' apud Velleium: 'globus latronum,' apud Apuleium. Et sic 'hostiam globos,' pugnantiæ

globos,' dixit Valerius Maximus.

Neque multo post superior esse cepit Antonius] Quem 'facem et turbinem sequentis sæculi,' vocat Flor. lib. IV. 3. Τῷ μὲν ἔργῳ πᾶντος αὐτοῦ ἡ ἀρίστη πρὸς τὸν ὄνομα καὶ τὸν τιμὴν τοῦ ἑαυτοῦ ἑαυτοῦ. *Keuchen.*

Provinciarum] Syria et Macedonia. Flor. IV. 7. Vide Velleium II. Cassio Syria, Bruto Macedonia datæ. Antonius Augustinus legit, in provincias. Quod non displicet. *Gebhard.*

Dicis causa] Hæc est plurimorum emendatio, quam olim Ranconetus, Turnebus, Cnjacius, Lambinus, et Schottus approbarunt. Nam per speciem et nomen provinciarum amandati et Republicæ remoti fuerant. *Turnebus.* Sed hæc antiquam formulam plarimæ explicarunt ex Varrone et P. Sospatro. Sic ad Atticum Cicero, Epist. I. 16. 'Metellus est consul egregius, et nos amat; sed imminuit auctoritatem suam, quod habet, dicis causa promulgatam illud idem de Clodia.' Utitur et pro Murræna, et Accusat. in Verrem VI. De qua formula Lælius Tancillus, Anton. Augustinus, P. Victorius, Ad. Turnebus, Jac. Cnjacius, P. Pithæus, Did. Covarruvias Var. resolut. lib. IV. reponerunt exulantem vocem, et in pristinam sedem restituerunt ex Varrone, ut dixi, et Sospatro, in Arnobio, Plinio, Apuleio, lib. de dogmat. Plat. Cicero, Nepote. Cæteris Græcis βέλος ἱκανῶς, et ἀποσώρευς ἡδύς, ἀποσώρευς ἱκανῶς, apud Dionys. Halicarnassum, Isæum, et Enripidem in Iphig. Tauris, et Harpocrat. et alios. *Schott.* Savaro legit *necis causa*; quia provinciæ illæ datæ erant a Consulibus propter cædem illatam Julio Cæsari.

A Cons.] *Mss.* Medicæ: a Consule. Ernetius. Quomodo et liber Schotti habuit. *Bosius.* 'A Cæsare,' Florus. 'Et per Senatam confirmata,' Suetonius Octav. Velleius II.

In exilium proficiscerentur] 'Liben-

ter se in perpetuo exilio victuros, dum reipublicæ constaret concordia.' Velleius. Et addit tandem: 'Quæ omnia Senatus decretis comprehensa, comprobata sunt,' II.

Abjecto Bruto] Fortuna adversa prostrato. Petron. 'In loco peregrino destituit abjectum.' Propius Val. Maximus lib. v. 1. 8. 'Nam si egregium est, hostem abjicere, non minus tamen laudabile, infelicis scire misereri.' Gebhard. Sic 'abjectus homo' in lib. iv. Cod. de cust. reor. et apud Ciceronem, in Oratione contra Rullum.

Italiaque cedenti] Sextili mense, ut ex Cicerone manifestum. Velleius: 'Profecti urbe atque Italia, intento ac pari animo sine auctoritate publica provincias exercitusque occupaverant.' Keuch.

Trecenta jussit dari] Cicero Epist. ad Atticum, lib. xv. 17. a Servilia numeratam ab Attico, Bruto Italia cedenti, significat, de qua infra. Schott.

Potenti Antonio] Qui tamen titulo imperii cedebat Lepido, cum summa virium penes eum foret. Vell. Plut.

Neque desperatos reliquit] Sic fere paullo post: 'Id ex ipsis rebus ac temporibus judicari potest, quod non florentibus se venditavit, sed afflictis semper succurrit.' Schottus.

CAP. 9. *Secutum est bellum gestum apud Mutinam*] Mutinense, Sueton. Flor. Inter Octavium et Antonium. Vell. Causa hujus testamentum Cæsaris fuit. Florus. Vide Dionem XLVI. Incidit initium ejus in annum Urb. conditæ 712. P. Servilio Vatia II. et L. Antonio Coss. Quo consulatum accepit Augustus, *ἐκκορδὺν ἔγων ἔτος, ὡς ἀπὸ τοῦ ἐν τοῖς Τρομμήμασιν ἐρρεκεν*. Lege Casaubonum II. nota ad monumentum Ancyranum, et Vossium ad Paterculum. Atque hoc primum ac novissimum bellum est, quod inter civilia gessit Octavius, tertio mense, duobus præliis. Keuchen.

Apud Mutinam] Corrupte in Mss. libris Medicæis legitur Numidium. Ernestius.

Si divinatio appellanda est perpetua naturalis bonitas] Credidi aliquando hic divinitatem describi, *ἀνοσίγνωτον* potius, quam divinationem. Schottus. Infra: 'Prudentiam quodammodo esse divinationem.' Proverbium citante ad Hecyram Terentianam Donato: 'Aiunt divinare sapientem, quia qui verum dicit, divinus est.' Et meminit locutionis similis lib. v. Miles. Apuleius.

Quæ nullis casibus augetur, neque minuitur] Gifanii et Joannis Savaronis libri habent *agitur*. Ernst. Melius tamen *augetur*, respectu relationis ad *τὸ μινuitur*.

Hostis Antonius judicatus, Italia cesserat] Velleius II. 'Antonius turpi ac nuda fuga coactus deserere Italiam.' Florus IV. 4. 'Obsidio Mutinæ liberat Brutum, Antonium exiit castris.' Idem Velleius: 'Lepidus deinde a Senatu hostis judicatus est, ut ante fuerat Antonius.' Causa judicii erat, quod Senatusconsulto intercesserat, neque intercessionem remittere volebat. Cicero Philipp. II. Adhoc foro et curia prohibitus fuit. Appian. Mox a Lentulo impulsus, ut antelatum a Senatu sententiam, perfereret. Dio. Vide Plutarchum. Keuchen.

Ejus inimici] Juventius Laterensis, M. Tullius, Canutius, alii. Et tunc omnia plena erant *ἐκρήμων, καὶ ἀποφύσεων, καὶ παλλολογίῶν*. De quibus apud Ciceronem Plancus in Epistolis ad S. P. Q. R. Keuchen.

Se dabant] Ita Cicero quoque loquitur, pro *cedebant*. Vide Schott. Observat. III. 2.

Insequabantur] Ita legunt Faërna, Bosius et Ursinus. Pro quo in editis nonnullis libris male legitur, *sequabantur*. Ernst.

Uxorem Fulviam] Fœminam imperiosam, qualis illa Tarquinii Tanaquil, Pompeii Julia. Keuchen. Vel-

leius: 'Uxor Antonii Fulvia, nihil muliebres præter corpus gerens.' Lege Dion. lib. XLVII. Zonar. Ann. t. II. in vit. C. Octavii.

P. vero Volumio] Est ille P. Voluminus Eutrapelus præfectus Fabrum, ad quem scripta est epistola ultima et penultima lib. VII. ad Fam. Meminit præterea ejus Cicero Epist. lib. IX. 26. 'Audi,' inquit, 'reliqua; infra Eutrapelum Cyteris accubuit.' *Ernst.*

Ut nullum illa stiterit vadimonium] 'Sistere vadimonium' est, quod datis vadibus promiserat, se in judicio sistere. Et sic 'liberare vades.' Cicero pro Quinctio: 'Venit Romam Quinctius, vadimonium sistit.' Et Cato apud Agellium lib. II. 14. 'Quod si vadimonium capite obvoluto stitisses.' *Lambin. Schott. Savar. Gebhard.*

Emisset in diem] Ut solveret certo tempore. Frequens est in omnibus contractibus, diei vel conditionis adjectio. *Ernstius.*

Simulque aperire] Supra in Conone: 'Neque vero non fuit apertum;' perspicuum ac clarum. *Gebhard. Sighicellus mavult, apparere.*

Ille autem sui judicii] Qui esset homo sui judicii, hoc est, qui non tam aliorum, quam suo judicio niteretur. Homo sui judicii fortasse est is, quem Græci *ἰδιορρέματα*, seu potius *αὐτορρέματα*, appellant. *Lambin.*

CAP. 10. *Ut Antonius rediit in Italiam*] De ejus reditu Velleius Hist. II. 76. 'Adventus deinde in Italiam Antonii, præparatusque contra eum Cæsaris habuit belli metum: sed pax circa Brundisium composita.'

Ad adventum Imperatorum] M. Lepidi, M. Antonii, et Octavii Cæsaris, inter quos inita tum temporis potentis societas. Vide Dionem, Appianum, Florum, Velleium. Florus IV. 6. de triumviratu: 'In hoc velut fœdus pax inter tres duces componitur. Apud Confluentes inter Prusiam et Bononiam jungunt manus.'

Timens proscriptionem] Quam primo aversabatur Octavius, sed inceptam utroque acerbius exercuit. Sueton. Καὶ εἶπεν οὗτος ἡ προγραφὴ Μάρκος Ἀντώνιος, Μάρκος Ἀντώνιος, Ὀκταβίος Καῖσαρ, οἱ χειροτενέστεροι ἀρμόσαι καὶ διαφθεῖσαι τὰ κοινὰ, ΟΤΤΩ ΛΕΓΟΤΑΙΝ. Appian. Hæc est illa nefaria proscriptio, qua Cicero cum filio, fratre, fratrique filio, omnibus denique clientibus et amicis proscriptus fuit. Florus Sullanam vocat, ob immanem ejus crudelitatem; cujus exemplo instauratum malum. *Keuchen.*

Opem tulerať] Supra: 'P. Volumio ea tribuit, ut plura a parente proficisci non potuerint.' Post vero, 'Præfectus fabrum Antonii' dicitur. *Schott.*

Modo hi, modo illi] Tanquam calculi, ut eleganter Polyb. lib. V. *Bos.*

Q. Gellium Canium] In Ms. est Canum duabus syllabis: etiam in Manutianis schedis; sic enim legit: *habebatque secum Q. Gellium Canum aequalem.* De hoc Martialis, lib. I. 'Gaudent jocosæ Canio suo Gades; Emerita Deciano meo.' Et post non longe Canium nominat. Et Epigr. lib. III. 20. et 22. Caniam Rufum laudat. Et Epigr. lib. VII. 68. et 78. Et epistola Valerii ad Rufinum, inter eas quæ D. Hieronymi. Meminit et Cicero sæpe, ut Epist. lib. XIII. 31. Ubi Canum in optimis libris scriptum affirmant: et Epist. lib. XIII. 41. Canam filiam ejus Q. Ciceroni filio nuptum dare voluisse, colligere licet; quod an e re foret, Atticus dubitat, Epist. lib. XV. 21. *Schott.*

Etsi tanto odio ferebatur in Ciceronem] Lege, si lubet, Velleianam illam egressionem, qua lib. II. in M. Antonium invehitur, et Ciceronem defendit in numero proscriptorum. Tertio demum die, repugnantibus per biduum collegis, concessa proscriptio est, quam aelesta voce proclamabat Antonius. Vide Plut. in Cicerone. *Keuchenius.*

De proscriptionum numero] Quem tradit Appianus iv. *μυφολ.* Florus in Triumviratu de Senatoribus, ubi ab Appiano clx. discordat.

Cap. 11. Post prælium Philippense] Quod secundum civile ab Augusto Cesare gestum. 'Bella civilia quinque gessit: Mutinense, Philippense, Perusinam, Siedum, Actiacum.' Suetonius.

Intertumque C. Cassii, et M. Bruti] Appian. Dio. Velleius. Florus. 'Dce. Brutum Antoni interemit crudelitas. Sex. Pompeium, ab eodem devictum, idem Antonius, cum dignitatis quoque servandæ dedisset fidem, etiam spiritu privavit. Brutus et Cassius, ante quam victorum experirentur animum, voluntaria morte obierunt.' Patern. ii. Vide Seneccam Epist. lxxxii.

Et non necessaria] Froisshemius existimat, fortasse legendum: *etiam necessaria.* Boecker.

Neque temporariam] Manutius exponit, exigui temporis. Falso. Et in alteram interpretando partem Schottus quoque errat. Quis enim unquam 'temporarium' esse tantum audivit? 'Temporarias' est, qui spectat tempus, affectusque suos successui fortunæ alterius attemperat. Explicavit sese paullo superius: 'Cum cum faciebat, nemo eam temporis causa facere poterat existimare.' Sic Curtius 'temporaria ingenia' dixit. 'Temporaria liberalitas,' quæ captat felices, et temporis causa largitur, quamdiu sperat fore eundem rerum secundarum cursum. Haud dispare mente Curtius v. 8. 'Mandates erat hujus regionis Præfectus, haud sane temporum multorum homo; quippe ultima pro fide experiri decreverat.' A scholiarum Auctore in Aristophanis Ranas temporarium ingenium optime exponitur *παλιμβολος, ἀγχοστροφος, καθομιλῶν τοὺς καιροὺς, πρὸς τὸ κρείττον μέρος ἀεὶ διδοὺς αὐτόν.* Gebhardus. Et 'temporarii amici,' qui

amicitiarum jura non fide, sed casu ponderant; ut loquitur Justin. lib. xxii. 7.

Neque callidam] Insidiatricem, captratricem. Schottus *callidam* legit, rediditque, temerariam. Certe non *callide*. Cotta apud Sallustium: 'Neque ego callidam facundiam, neque ingenium ad male faciendum exercui.' Gebhard.

Judicari potest] Igitur ex præcepto Ciceronis Offic. ii. in beneficiis collocandis mores hominum, non fortunam sequebatur. Hoc enim maxime officii est, ut quisque maxime opis indigeat, ita ei potissimum opitulari. Infra: 'Non fortunæ, sed hominibus solere esse amicum.' Schott.

Quod non florentibus se vendidit] Corrupte, qui *vendicavit* hactenus legerunt, et intelligatur Atticum non captasse gratiam eorum, qui plurimum poterant in republica, sed *viciis* partibus sæpe tulisse opem. Constat enim non ambivisse favorem Sullæ, aut Pompeij, aut Caesaris, vel Antonii, aut Augusti: quin potius pecunia subvenisse Pompeianis et Brutianis, eorum afflictis rebus. Sic Lud. Vivas, epist. quæ penes me est, ad Franc. Craneveldum, J. C. Schott. Ita Cicero pro Sulla: 'Fallacissime se alicui venditare.'

Serviliam Bruti matrem] Catonis Uticensis sororem, quam Julius Cæsar adhuc adolescens amavit. Unde quodammodo creditum, Brutum a Cesare genitum. Plutarch. Sueton.

Non minus post mortem ejus] Plutarchus enim Bruto superstitem fuisse matrem, auctor est. Schott.

Non malebat oblivisci, quam ulcisci] P. Syrus: 'Injuriarum remedium est oblitio.' Gebhard.

Præcepta retinebat beneficia] Id est ante accepta. Lambin. Ernest. Græcis *προληψέμενα* ut alibi sæpe M. Tullius, et Virgilius Æneid. xi. 'Exultatque animis, ac jam spes præcipit ante.' Schott. Ita illi. Sed minus recto:

retineo vulgatam, *percepta*. Frequens in his error ac lapsus olim librariorum. P. Syrus: 'Optime positum est beneficium, ubi ejus meminit qui accepit.' Idem: 'Sat magna usura est, pro beneficio memoria.' Præcepto vero Demosthenis obtemperavit, qui loco quodam: 'Εὖνὲ νομίζω, inquit, μὲν τὸν εἰς παθάρτα δέει μωροῦσθαι, τὸν δ' εἰς ποθήσαστα εὐδὲς ἐπιλελεῖσθαι.' Gebhard.

Tandiu meminerat, quoad ille gratus] Pro quamdiu. Ciceronis hoc præceptum in Lælio: 'Meminisse debetis, in quem collatum est beneficium, non qui contulit.' Supra Nepos: 'Maximum existimans quæstum, memorem gratumque cognosci.' Schott.

Sui cuique mores fingunt fortunam] Elegans γράμμη. Infra: 'Quantum poterimus, rerum exemplis lectores docebimus, sicut supra significavimus, suos cuique mores conciliare fortunam.' Ut M. Tullio Nepotem familiariter, sic et scriptis ejus usum apparet. Sic enim Paradox. v. 'Fortuna, sicut sapiens Poëta dixit: Suis ea cuique fingitur moribus.' Quod fortasse ex Plauto sumptum in Trinummo: 'Sapiens ipse fingit fortunam sibi.' Livius lib. xxxix. de M. Catone: 'In hoc vero tanta vis animi, ingenique fuit, ut quocunque loco natus esset, fortunam sibi ipse facturus videretur.' Et Macrobius lib. i. 11. de servorum fortuna: 'Sibi quisque dat mores, conditionem casus assignat.' Huc pertinet et tota D. Chrysostomi Homilia in illud: 'Nemo læditur nisi a seipso.' Schott.

Qui cavet ne qua in re plecteretur] Uno consensu Mss. addunt *jure plecteretur*. Non absindit idem Publius: 'Id agas, tuo te merito ne quis ode-rit.' Gebhard. Malo: *ne qua jure plecteretur*: cum alteram ex incitiis describentium subrepperit.

CAP. 12. *M. Vipsanius Agrippa]* Quem 'generum Attici' vocat Seneca Epist. xxi. quippe qui Pomponiam

Delph. et Var. Clas.

ejus filiam duxerat in uxorem.

Nullius conditionis] Pro, conjugii. Hinc usitatum illud, 'conditiones quærere.' Schott. Sic vox illa ple-rumque sumitur apud Juris Consul-los. Quomodo et Suetonius utitur in Augusto. Keuch.

Præoptaretque Equitis Romani filiam generosam nuptiis] M. Agrippæ tres uxores fuerunt. Prima, Pomponia Attici filia, conciliante eas nuptias M. Antonio Triumviro: ex ea genuit Vipsaniam, Drusi matrem. Altera, Marcella Octaviæ filia, ex qua quoque liberi, si Suetonio fides. Tertia uxor Julia: ex ea nati Caius et Lucius Cæsares, Postumus Agrippa, Agrippina, et Julia. In his plerisque verum, quod Tacitus notat Ann. iiii. 'Una omnium Agrippæ liberorum Vipsania miti obitu.' Lips.

Filiam generosam nuptiis] Atticam, quam *δωροδοκωμένης* Atticulam Cicero vocat Epist. lib. vi. 6. De affectu in eam Attici lib. vii. 2. et lib. v. 19. *Filiam generosam nuptiis]* Hoc sensu 'uxor generosa' dicitur ab Apul. Miles. lib. ix. Explicat vetus Glossar. *Generosus, εὐγενής, ὁ ἀπὸ γένους*: mancum (ut videtur) locum sarcito; *τίμους* vel *ἐρίμους* addendo. Keuchen. *Generosarum nuptiis* habent quidam libri, quod et Freinshemio venerat in mentem. Boecler. Sine dubio legen-dum *generosarum*, id est, nobilium, Senatorii ordinis, quarumve patres ac majores honores in rep. gesserant. 'Generosæ' quippe sunt, quibus est generosa stirps, ut ait in Eumene, in initio.

Triumvir reipublica constituenda] Natum mendum est ex antiqua scrip-tura, quæ talis erat: 'M. Antonius III. vir, R. P. C.' Sic Suetonius de Augusto: 'Triumviratum reipublicæ constituendæ per decem annos ad-ministravit.' Fasti: M. ÆMILIVS M. F. Q. N. LEPTIVS, M. ANTONIVS M. F. M. R. C. IVLIVS C. F. C. N. CÆ-SAR. OCTAVIAN. III. VIRI R. P. C.

Nep.

2 X

Antiquus nummus Clement. Taveni-
mi: M. ANTON. IMP. III. VIR. R. P. C.
Et alius: ANTONIVS III. VIR. R. P. C.
Vide quæ fuse ex inscriptionibus ad
hunc locum notat Lambinus. Trium-
viris istis ut et dictatoribus, similes
apud Græcos fuere, qui turbato in-
testinis malis Reipubl. statu, ad eam
constituendam soliti creari. Hos
Thessali ἀρχοὶς, Lacedæmonii ἀπο-
στράς appellarunt, φοβοδύμοι βασιλεῖς
ἢ τυράννοι καλεῖν, ait Dionysius Hali-
carnassæus, etsi revera tyrannica aut
regia potestate erant præditi. Ca-
saub.

Studio ductus Philosophiæ] Saufeius
Epicuræ sectæ Philosophus, in qua
hæresi fuit et Atticus, Epist. lib. iv.
6. et lib. v. 19. et lib. vii. 1. et ad
Famli. Epist. lib. xiii. 1. Schottus.
Plurimi autem Romanorum ejus sec-
tæ assensores fuerunt et sectatores:
quod ejus placita nescio quas delicias
et εὐφροσύνην vulgo prima fronte pollice-
rentur. Causam suggerit Lactant.
lib. iii. 17. Vide nuperrimam histo-
riam Philosophicam Georgii Hornii,
lib. iii. 17.

Ea, qua tum res gerebantur] Horat.
Epist. lib. i. 17. 'Res gerere, et cap-
tos ostendere civibus hostes, Attingit
solum Jovis, et cælestia tentat.'
Hinc 'Dictator rei gerundæ' Romæ
creari dicebatur. Schott.

L. Julium Calpidium] Ita Mss. Gi-
fan. et Schotti, atque editi. Alii Ca-
lidum, ut opinor, rectius: nam Cal-
pidius nomen gentis, non cognomen
fuit. Bosius. Notat alium ad emi-
nentium ingeniorum tempora Vell.
Patercul. lib. ii. De quo Cicero in
Brut. et Cæsar de B. C. lib. i. Ille
erat præstantissimus Orator, hic mul-
to elegantissimus Poëta.

A P. Volumnio, præfecto fabrum]
Ἐπαρχος τῶν τεχνιτῶν. Fabris enim
in bello opus, qui machinas facerent,
&c. Eorum caput, operisque cura-
tor et exactor, præfectus fabrum.
Vide Lipsium Pollux. lib. iii. 6. Boeckl.

CAP. 18. *Nemo illo minus*] Hactenus
de publica vita; nunc de priva-
ta: quarum illa ad πολιτικὴν, hæc ad
οἰκονομικὴν Philosophiam pertinet.
Catonis est præceptum, magis vem-
dacem quam emacem oportere esse
agricolam et patremfamilias. Plin-
ius lib. xviii. 5. Et Cicero para-
doxo vi. 'Non esse emacem, vesti-
gal est.' Schott.

Minus edificator] Epigramma Græ-
cum lib. Ἀνθολογίας: Σάματα πολλὰ
τρέφω, καὶ δόματα πολλὰ ἀνεγείρω, Ἀ-
τράντης ἐς πέντε τῶν ἐτοίμων δην. Idem.
Non solum boni Patresfamilias; sed
etiam quidam Principes de edifican-
di luxu abhorraerunt. Tacitus de
Tiberio Ann. vi. 'Tanto acceptius
in vulgum, quanto modicus privatis
ædificationibus.' Plinius Panegyrico
cap. 51. 'Idem tam parvus in ædifi-
cando,' de Trajano. Lacones si cui
mala imprecari cogitarent, quatuor
ipsi accidere optabant. Primum, æ-
dificandi desiderium: secundum, di-
lationem: tertium, equos alendi stu-
dium: quartum, ut uxorem haberet
adulteram. Locus exstat apud Sui-
dam: Οὐδὲν ἂν σε λάβοι καὶ ἀμβολὰ, ὃ τε
ἴππος, Ἄ τε γυνὴ τοι μοιχὸν ἔχοι. Nam
ista quatuor omnia δεκεὶ δαπανηρὰ εἴ-
ναι. Et addit Suidas: ὡς τοῦτων πέν-
τε δαπανηρῶν ἕντων καὶ ἐπιζημιών.
Gebhard.

Domum habuit in Colle Quirinali]
Antiquissimum hujus collis nomen
loquitur sædas inter reges Romulæ
et Tatium initum, passim apud his-
toricos. Nam facta inter utrumque
populum concordia non domos modo
privatas, sed et ædes sacras Diis
erexerunt. Vide Onaphrium, Li-
vium, Eutropium, Ovidium, alios.
Keuch. P. Victor in sexta regione
statim post templum Quirini, collo-
cat ædes Attici. Et Cicero de Leg.
i. idemque juxta Salutis ædes Epist.
lib. rv. 1. et lib. xii. 45. vicinam Cæ-
sarem vocat; cujus statua in Quirini
templo posita. Dion lib. xii. Quo

in loco sedes Salutis, Salutis augurium dicta. *Schott.*

Tamphilanum] Sic edendum curavi. 'Tamphilanum domum' autem accipio a Tamphilo quodam Romano sic appellatam. Tamphili enim Romæ fuerunt, Pamphili non item. *Lambin.* Sed ego existimo *Cæcilianam* esse legendum, et domum a possessore suo Cæcilio Attici avunculo nomen fuisse sortitam. *Erastius.*

Tectum plus salis, quam sumptus] Hoc est, tecti architectura plus artis, venustatis, et elegantiae, quam sumptus habebat. Sal enim condimentum omnium. Vives ibidem interpretatur de gratia ac venustate medium, quæ per salem plerumque significatur. *Schottius.* Locus hic corruptus videtur Cl. Boeclero. *Boesius.*

Anagnosta optimi] Romani Principes lectores apud se habebant, quos *ἀναγνώστας* dixere, cum ipsi occupati lectioni vacare non valerent. Alexander ab Alexand. Vide Meursium Auctar. Philolog. cap. 3.

Plurimi librarii] Tres nominat Cl. cero Epist. lib. XIII. 44. 'Pharmacem, Antæum, et Salvium.' Ammanenses et Anagnostas hos colligere licuit. A studiis et ab epistolis Alexium nominat Epist. lib. v. 20. et lib. VII. 2. et lib. XVI. 15. Athamam et Alexium amanuenses, Epist. XII. 11. et alterum VII. 2. Antiochum et Thallumetum literatos nominat, Epist. lib. XIII. 33. et lib. v. 12. De Euty-chide, quem manumisit, Epist. lib. IV. 15. De Nicanore Epist. lib. v. 3. et lib. VI. 2. *Schott.*

Quos cultus domesticus desiderat] Ad voluptatem et lucrum locata eorum opera. Sunt autem ejusmodi servorum nomina; gladiatores, agitatores, funambuli, palæstritæ, pictores, cælatores, &c. Vide Laurent. Pignorium de servis. *Boecler.*

Elegans, non magnificus] Elegans homo, ad ætatem Catonis, non in laude, sed vitio ponebatur. Sic enim

ille de sæculi sui moribus: 'Avaritiam omnia vitia habere putabant: sumptuosus, cupidus, elegans, vitiosus.' Post in laudem vertit, ut hoc ipso loco. Lege Agellium Noct. Attic. lib. x. 2. et Joan. Bapt. Pium, Annot. post. cap. 8. *Schott.*

Suppellex modica, non multa, ut in neutram partem conspici posset] Ita scripsisse eum, ex præcedentibus apparet: nam omnes antitheses ita sunt conceptæ, ut quid fuerit adfirmet, quid non fuerit neget. Elegans, non magnificus; splendidus, non sumptuosus; adfectans munditiem, non adfluentiam. Sic etiam 'suppellex ei modica, non multa:' hoc est, modo, non copia æstimanda; instrumentum modice, non abundanter, sufficiens; ut in neutram partem notari posset, neque sordium, quia aderat modus, neque luxus, quia aberat superfluum. Huic sensui verba mihi satis esse videntur exprimendo: neque aut *τὸ multo* ad defectum referendum, aut alia negatio adjicienda. *Gronov.*

Quam terna millia æris] Non sunt mille ducenti sestertii: hi enim illo ævo quatuor millia octingentos asses colligebant: sed septingenti quinquaginta, denarii CLXXXVIII. cum dimidio, nostri coronati octodecim cum didrachmo et hemidrachmo: nam mille æris tum sestertius faciebat CCL. denarios LXII. et victoriatum. Gronovius lib. III. de Pecunia Vetere.

Ex ephemeride eum expensum sumptui ferre solitum] Ephemeridem, diurnum Latini vocant. Significat hic libellum quotidianarum expensarum et erogationum. Aliud significant diurni commentarii apud Sueton. August. 64. in quos etiam dicta et sermones annotabant. Vide Casaubonum ad illum locum. *Boecler.*

CAP. 14. *Aliud acroama audivis*] Vide Plutarchum Sympos. Macro-bium, et Athenæum. Solebant enim sub cœnæ finem admitti, qui partim

seriis recitationibus, partim dictis factisque ridiculis saturos convivas exhilararent. Audiebantur etiam cantores, tibicines, citharædi, et quicumque alii musica instrumenta tractare, pulsare, aut inflare nossent. Acromata uno verbo Græci Latini-que omnes hos vocant. *Casaubon.* Acroma dicitur pro acroama, ut ἀκρομήριον pro ἀκροατήριον. Sed et apud Plutarchum Sympos. lib. i. κρομάτα dici invenies ἀπὸ τῶν ἀλλήλων. Lege Senecam De Vita beata, cap. xi. et Philonem De Vita contemplativa.

Quam anagnosten] Manutius recte, quod sequatur 'anagnostes,' pro eo qui recitat, non pro re quæ recitatur, exponi. Ut Cicero pro Sextio: 'Non solum spectator, sed actor, et acroama.' *Schott.*

Ut non minus animo, quam ventre conviva delectarentur] Sic de Platonis cœna Timotheus, homo clarus Athenis, et princeps civitatis, cum vidisset eum postridie, 'Vestræ,' inquit, 'cœnæ non solum in præsentī, sed etiam postero die jucundæ sunt.' Cicero Tusculan. v. et Demosthen. orat. περὶ οὐρανίου. Idem in Catone Majore: 'Neque ipsorum convivorum delectationem voluptatibus corporis magis, quam cœtu amicorum et sermonibus metiebar. Bene enim majores accubationem epularum amicorum, quia vitæ conjunctionem haberet, convivium nominarunt; melius quam Græci, qui hoc idem computationem, tum concœnationem vocant.' Sic et ad Famil. lib. ix. et Macrob. Saturn. lib. i. *Schott.* Vide Agellium lib. iii. 11. ubi multa ex M. Varrone inferet de ejusmodi conviviiis, 'in quibus legi non omnia debent, sed ea potissimum, quæ sunt βιωφελῆ, et delectent.' Erasmus 'cœnam Platonice' vocat in Convivio Prophano, *Keuch.*

Ut neque in sestertio vicies] Volebam; *Vixerit in sestertium vicies*, vel *centies*, scilicet, patrimonio. Et sic

alibi. Gronovius de Sestertiis.

Parique fastigio steterit in utraque fortuna] Hinc animi ejus moderationem et æquitatem notam sibi prædicat M. Tullius in Catone, quem illi dedicat, initio: ingenuitatem animique magnitudinem Epist. lib. i. 17. *Schott.*

Nullam suburbanam aut maritimam sumptuosam villam] Quod parum credibile. Miror allatam a Nepote fidem, quippe qui propter Attici familiaritatem, sæpe domesticis rebus interfuit. Habuit Villam Pomponius, et in illa Gymnasium Amaltheum; ut passim a Cicerone traditum. Lib. i. ad Atticum: 'Ego te arbitror cæsis apud Amaltheam tuam victimis, statim esse ad Sicyonem oppugnandum profectum.' Eodem lib. 'Epigrammatis tuis, quæ in Amaltheo posuisti, contenti erimus.' Et paulo post; 'Velim ad me scribas, cujusmodi sit Ἀμαλθείων tuum: quasque historias de Amaltheia habes, ad me mittas.' Unde evidentissime constat, sumptuosam etiam fuisse illam villam, in qua plenum omnis eruditionis Gymnasium. In agro etiam Buthrotio prædia habuit. Sed legendus Turneb. Adv. lib. xi. 16. *Keuchen.*

Præter Ardeatinum] Ardeæ civitas, in octavo decimo milliaro ab urbe posita. Entropius. Rutulorum urbem facit Orosius, et Livius, qui eam inter colonias Romanas numerat. Meminit hujus quoque Plutarchus in Camillo. 'Ardeæ legit Strabo, Ptolemæus, et Stephanus; qui eam quoque Trojam dictam scribit. Dauni urbem appellat Virgilius Æneid. x. Ardeæ nomen retinere scribit quidam. 'Ardeatinum prædium' Pomponii Attici, est Emilio Probo in hujus vita. *Ortelius.*

Et Nomentanum] Νόμπετον Latino-rum mediterranea urbs, apud Livium et Ptolemæum. Νόμπετον Stephano est. Duodecimo ab urbe lapide, ut tradit Rhegino. Lamentana Leandro

est. Nomentanum rus, decimo lapidis diverticulo ab urbe. Plinius xiv. 4. et Æmilius Probus in Pomponio Attico. *Idem.*

In Epiroticia] Cicero Epist. lib. i. 5. 'Epiroticam emptionem gaudeo tibi placere.' Habuit et in Thesprotia possessiones, ut colligo ex Epist. lib. vi. 3. ad Attic. *Schott.*

Eum usum pecuniæ non magnitudine] Supra: 'Tantum auit a cupiditate pecuniæ, ut nulla in re usus sit ea, nisi in deprecandis amicorum aut periculis aut incommodis.'

CAP. 15. *Ejus comitas non sine severitate erat, neque gravitas sine facilitate*] Sic Cicero hæc inter se comparat multis in locis. In Muræniana, Lælio, in Oratore, Bruto, ad Q. Fratrem et ad Cornificium Epist. lib. xii. de Sexto Aufidio.

Idem in nitendo, quod] Manutio durum videtur niti aliquam rem, nisi hic ad Ellipsim confugiamus, quæ in compositis ab hoc verbo non insolens. *Rutgersius tuendo.* Boeclerus.

Existimationem in ea re agi putabat] Ita Cicero dixit pro Cæcinnæ: 'Agitur jus civitatis, bona, fortunæ omnium civium.' Et Terentius in Heautont. 'Non nunc pecunia agitur.' *Schottus.*

Non inertia, sed iudicio] Epist. lib. i. 17. 'Neque ego inter me, atque te, quicquam interesse unquam duxi præter voluntatem institutæ vitæ: quod me ambitio quædam ad honorum studium; te autem alia minime reprehendenda ratio ad honestum otium duxit. Vera quidem laude probitatis, diligentiae, religionis, neque me tibi, neque quemquam antepono.' Habet Ms. *iudicio fugisse diuino.* Sed quomodo in talibus divinitas, non eventum potius variorum assidua et multiplex ruminatio iudicium stabiliat? Itaque fecero, *iudicio fugisse diuino.* Pontanus Analect. lib. iii. 18.

CAP. 16. *Idem seni Sullæ*] Vide supra.

Sexdecim volumina epistolarum] Quorum series nullam partem amissa, pristinum adhuc nobis ordinem exhibet. Volumina vocat, quod olim circumvolvi solent, quæ in charta aut scripto codice haberentur. Volumina etiam Plinius avunculus libros suos de Naturali Historia appellat. *Schottus.* Undecim etiam in Msc. et quibusdam Editis fuit: quod miratur Schottus, cum sedecim hodie circumferantur. Facile vero fieri potuit, ut *Videcim* mutaretur in *Undecim.* Bos.

Futura prædixit] Pauca de multis exempla collegi Augurii et Vaticinii Ciceronis. Epist. lib. viii. 11. '*Protervise*, noster Attice, non ariolans, ut illa, cui nemo credidit [*Cassandra* scilicet], sed conjectura prospiciens; Jamque mari magno, &c. non multo, inquam, secus possum vaticinari: tanta malorum impendet *'Dads*.' Et libro viii. 3. 'Et a me est (tute scis) propter suspicionem hujus impendentis tempestatis multo ante provisum.' Epist. 12. 'Scripseram eas literas, quarum vaticinationem falsam esse cupio.' Libro x. 8. 'Et tamen, mi Attice, auguria quoque me incitant, quadam spe non dubia, non hæc collegii nostri ab Attio, sed illa Platonis de Tyrannia.' Et statim, 'Nos tamen hoc confirmamus illo augurio, quo diximus; nec nos fallit, nec aliter accidet. Corruat iste necesse est.' Idem epistola ad Licinium Calvum apud Nonium: 'Præsentit animus, atque augurat quodammodo, quæ futura sit suavitas.' *Schottus.*

CAP. 17. *Se nunquam cum matre in gratiam*] Quod antiqua inscriptione ita exprimitur: DIS MANIBVS. M. IVLIO. M. F. QVIRINA. PVVENTI. VIXIT. ANNIS. LXXXX. CORNELIA. CALLITYCHE. CONIVGI. SVO. KARISSIMO. FECIT. BENEMERENTI. CVM. QVO. VIXIT. ANNIS. LV. SINE. CONTROVERSIÀ. VLLA. *Ernstius.* Exstat apud Gruterum pag. 795. 6.

Quam prope æqualem habebat] Alit

legere malunt: *atate æqualem*. Ernst. Sed vox *atate* Mss. Schott. Gifan. et Savar. aſnit. *Bos. Æqualis, σὺγχρονος, ἐμῆλιξ*. Vide ad Aristidem notata.

Quoniam omnes ei paremus] En Scriptorem accuratum, etiam in iis, quæ *ὅς ἐν παρόδῳ* inculcat. Non semel Cicero dixit: 'Naturam optimam esse vivendi ducem. Cui repugnare, nihil aliud est, quam Gigantum more cum Diis bellare.' Chrysippus olim clamabat, τὸ τέλος εἶναι, ἐκολούθησεν τῇ φύσει ζῆν. Vide Senecam De Vita beata cap. 3. *Keuchen*.

Ut iis ad vitam agendam, non ad ostentationem] Non ergo iis studiis vir prudens deditus est, quæ argentiis disputationum sese venditant. Quorum cultores Clem. Alexandrius apposita voce appellat *δογματομαχοὺς*. Vide Ernestium.

Non ad ostentationem] Quemadmodum alii Philosophi. De quibus Cicero dixit De Finibus lib. i. 'Ita vivunt, ut illorum vita refellatur.' Et apud illum Stoicus lib. lv. 'Vitam nostram, consilia, voluntates, non verba corrigi.' Javenalis Sat. ii. 'Indocti primum: quanquam plena omnia gypso Chrysiippi invenies. Nam perfectissimus horum est, Si quis Aristotelem similem, vel Pittacon emit, Vel jubet archetypos pluteum servare Cleanthas.' Vide quæ ad Epicetum notat metaphrastes ejus Arrianus, et Cicero apud Lactantium l. iii. 16. D. Hieronymus Epist. xxxiv. 'Philosophus gloriæ animal, et popularis auræ vile mancipium.' *Keuchen*.

CAP. 18. *Moris etiam majorum*] Ennius apud Ciceronem v. de Rep. 'Moribus antiquis stat res Romana, virisque.' Lege Augustinum lib. ii. 21. De Civit. Dei. Hinc de antiquitate ab eo Cæsar quotidie requirebat: infra. *Schott*.

Quo magistratus ornavit] Malim ordinavit, quomodo Vossium legisse video de Hist. Lat. i. 2. Sic apud JCTos 'ordinare libellos et testamenta.' At

'magistratus ornare' est in provincias aut bellum euntes rebus necessariis instruere. Livius xlii. 1. 'Magistratus mulis tabernaculisque, et omni alio instrumento ornabantur.' Non novum est, hæc duo verba confundi a librariis; ut apud Sueton. Julio, cap. 18. 1. ubi vide doctiss. interpretes, Casaub. Torrent. et Bernegger. *Bos*.

Illustis est populi Romani] Cicero in Oratore: 'Cognoscat Orator rerum gestarum et memoriæ veteris ordinem, maxime scilicet nostræ civitatis: sed et imperiosorum populorum et regum illustrium: quem laborem nobis Attici nostri levavit labor, qui conservatis notatisque temporibus, nihil cum illustre prætermitteret, annorum septingentorum memoriam unico libro colligavit.' Nec dcc. tantum annorum, sed et Virorum totidem historiam colligasse, ex Plinii lib. xxxv. patebit. Et in Bruto multa, quibus subjungit: 'Eam utilitatem habuit Attici liber, quam requirebam, ut explicatis ordinibus temporum, uno in conspectu omnia viderem.' Et ibidem paullo post ex Attici persona: 'Eisque nosmetipsi ad veterum Annalium memoriam comprehendendam impulsī atque accensī sumus.' Ac Ciceroni eum misisse, ex præmio de claris Oratoribus patet. Ibidem: 'Omnium rerum memoriam Atticus breviter et perdiligenter complexus est.' Meminit et epistola 23. lib. xii. ad Atticum, et Asconius Pedianus in Pisonianam: 'Tradunt et Antiochi regis filio obsequii domum publice edificatam: inter quos Atticus in Annalibus.' *Schottius*.

Familiarum originem] Γενεαλογίαν. Meminit Joan. Glandorpius libro de Famil. Romanis.

M. Bruti rogatu] Supra: 'Rogatu T. Pomponii Attici.'

Juniam familiam a stirpe] Ex ea fuit M. Brutus. Manut. Quæ nobilissima est earum gentium et familiarum, quæ

a Trojanis et Ænea hauserunt originem. Lege Dionysium lib. iv. Hæc quum in urbem una cum Romulo migrasset, laude et gloria bellica sub regibus floruit, usque ad L. Brutum, qui regio dominatu P. R. liberavit, postremus Junia gentis. Nam, ut idem lib. v. tradit, Brutus nullos reliquit liberos superstites, et qui sequuntur Bruti, plebei sunt, non patricii. Aliter tamen sensisse videtur Cicero, qui M. Brutum Cæsaris interfectorem L. Bruti gentilem appellat. Tusc. iv. 'Qui fuit in Italia iisdem temporibus, quibus L. Brutus patriam liberavit, præclarus auctor nobilitatis nostræ.' Quomodo in Bruto, et Philippica i. Quod idem ex sententia Posidonii philosophi Plutarchus scribit, qui tertium Junii Bruti filium expertem conjurationis fuisse, ab eoque gentem Juniam propagatam tradidit. Gravissima Ciceronis hac in re debet esse authoritas, magna etiam Posidonii et Plutarchi. Dionysii tamen, qui multis sententiam suam argumentis exquisitisque rationibus confirmat, meo quidem iudicio vel gravissima. Neque enim quisquam ex hac gente per annos cc. post exactos reges, magistratum curulem gessit: quod quidem certe in tam clara et nobili familia accidere potuisse, nulla ratione, ut credam, adduci possum. Et tribuit hæc Cicero Bruto, homini amicissimo, non tam vere, quam ut pulcherrimum illud factum, quod pro libertate Reipubl. gessit, laudando extolleret: ac primo L. Brutum, deinde progeniem ejus, P. R. a regibus liberasse significaret. Hæc illustrissimus Streinius, in Gentium et familiarum Romanorum Stemmatibus.

Marcelli Claudii de Marcellorum. Altera hæc Claudiorum gens est, et quidem plebeia. Regillenses enim Claudii, idem Pulchri et Neronis patricii sunt, plebei Marcelli. Licet autem conditio harum gentium diver-

sa sit, originem certe utriusque gentis eandem esse opinor. Plutarchus Posidonium secutus, Marcellum a Marte deducit, quod facile concedo, vel antiquitatis causa. Illud sane permirum mihi videtur, quod idem M. Claudium, qui quintum Coa. fuit, Marcellum, propter egregiam rei militaris scientiam, primum nomenatum scribit. Veterum enim Annalium monumenta, quæ et Livius et reliqui secuti sunt, patrem et avum Marcellum appellant. Atque unicum hujus gentis cognomen, hoc est, quod in aliis fortasse gentibus non item: rectius certe familiam, quam gentem appellaveris, quum gens ex multis familiis constet. *Idem.*

De Marcellorum. Quid subjiciamus huic præpositionis, *stirpe an familia?* puto eam delendam esse et hic et mox, uti paulo ante *enumeravit*, Schottus præpositionem a quibusdam scriptis abesse testatur.

Scipionis Cornelii et Fabii Maximi de Corneliorum. Amplissima omniumque gentium nobilissima Cornelia ab antiquis est habita, et quidem jure ac merito. Sive enim dignitatem spectes familiarum, sive etiam præclara in Rempublicam merita, rerumque gestarum magnitudinem consideres, omnes certe omnium gentium virtutes hujus splendore obscurantur. Ac de origine nihil mihi occurrit. Familias præcipuas quatuor reperio: quarum una Maluginensium est, altera Scipionum, Rufinorum tertia, postrema Lentulorum. Dolabellas enim, Cinnas, Merulas, et si qui sunt alii, plebeios potius, quam patricios crediderim. Vide eandem Streinium de gente Cornelia. P. Nannium de claris Cornelii. et C. Sigonii Scipionem Æmilianum.

Fabiorum. Qui originem ad Aborigines, stirpem ad Fabium Herculis filium referunt. Primo Fodii dicebantur ab agrorum fossione; inde Fabii. Vel a *fabis*; ut Pisones, a

pisio; Lentuli a *lente*; Cicerones a *cicere*. Quod cum multis aliis amplectitur Plinius. Nec improbabilis illa nominis ratio, quam a Fabio, Herculis filio, deducit Plutarchus in Maximo. Hercules enim Jove natus, a Græcis ad Romanos, et naque ad Oceanum pervagatus, multis gentibus initia sui generis dedit. Vide eundem Streinlum in gente Fabia.

[*Emiliorum*] Gens illa ab Aimilio Ascanii filio orta. Festus. A Mamercio Numæ regis filio. Plutarchus in Paulo. Quod probabilius, quia Emilii Mamerci et Mamercini, a gentis principe dicti sunt. Vel, propter *ἐμιλλίαν*, quam Græci 'orationis leporem' vocant. *Idem*.

Qui *aliquam cupiditatem habent notitiæ clarorum virorum*] Plinius l. xxxv. 2. 'Majus, ut arbitror, nullum est felicitatis specimen, quam semper omnes scire cupere, qualis fuerit aliquis.' Schott.

Attigit quoque Poëticen] Supra: 'Idem poemata pronuntiabat, et Græce et Latine; sic, ut supra nihil posset.'

[*Rerumque gestarum amplitudine*] Plinius lib. xxxv. 2. 'Imaginum amorem flagrasse quondam, testes sunt et Atticus ille Ciceronis, edito de his volumine, et M. Varro, benignissimo invento, insertis voluminum suorum sæcunditati, non nominibus tantum ceptingentorum illustrium, sed et aliquo modo imaginibus.' Quales in Bibliotheca sua habuisse, colligo ex M. Tullii ad Atticum Epist. lib. iv. 10. 'Malo,' inquit, 'in illa sedecula, quam habes sub imagine Aristotelis, sedere; quam in istorum sella Curuli.' Et in Orator. Demosthenis imaginem ex ære in Tusculana Bruti villa se vidisse ait: ut nos marmoream, Tarracone, cum hac inscriptione vidimus: *ΑΗΜΟΤΟΓΕΝΗΣ*, prætermissam ab iis, qui veterum imagines, Hermas, et Terminos ediderunt. Schottus in notis ad Elogia Cornelianæ.

Liber Græce confectus de Consulatu

Ciceronis] De quo Cicero Epist. l. ii.

1. 'Puer tuus mihi literas abs te, et Commentarium consulatus mei Græce scriptum reddidit: in qua lætatum sum, aliquanto ante de iisdem rebus, Græce item scriptum librum L. Cosinio ad te perferendum dedisse. Nam si ego tuum ante legissem, furatum me abs te diceres: quanquam tua incompta visa sunt.' Vide sequentia. Scripserat et Herodes eadem de re, sed quæ Ciceronis in consulatu præclare facta obscurarent potius quam illustrarent: Epist. lib. ii. 2. Atticus etiam quæ minus probabat in Ciceronis libris, ea notare iniuncta cera solitus erat. Epist. l. xv. 14. et lib. xvi. 11. Nec Bruto omnia probare potuit, quæ De Oratore conscripserat. De qua cera Ang. Politianus Miscell. cap. 53. Schott.

CAP. 19. *Rerum exemplis lectores*

docebimus] Notatur applicatio *παράδειγματων καὶ νοημάτων* ad *χρηθεὶς γνώμης καὶ πραγμάτων*, in quo præcipua historiæ philosophia consistit: ut ostendantur, inquam, officiorum fontes commemoratione actuum ex officio profectorum, id est, exemplorum moralium. Boecler.

Quo erat ortus] Supra: 'Perpetuo a majoribus acceptam equestrem obtinuit dignitatem.'

[*Divi Julii filii*] In nummis antiquis, in Triumviratu casis: IMP. CÆSAR DIVI F. III. VIR. ITER. R. P. C. Apud Antonium Augustinum aureus nummus: IMP. CÆS. DIVI F. AVGVSIVS. Et in aversa parte: C. L. CÆSARES. AVGVTI. F. COS. DESIG. PRINC. IVVENT. Item æreus apud eundem duobus capitibus signatus; in uno latere DIVOS IVLIVS præferebat; in altero DIVI F. AVG. Divos autem pro Divus Veteres dicebant, ut et Davos pro Davus, servibus in illud Virgilii viii. Æneid. 'Divum genus,' Divi legisse quosdam refert; recte mea quidem sententia, idque cum apotheosi in

Deos relati essent. Et sic fere Græcorum natio, etiam in posterioribus imperatoribus, ut Dion, et ex Dione Xiphillinus et Ælianus de acie instruenda ad Adrianum Aug. Nervæ filium: *Ἀνδρόπατος Καίσαρ, πρὸ θεῶν*, 'Αδριανὸς σεβαστή. Schott.

Cæsarem est consecuta] Schottus laudat Veter. lectionem *Cæsarum cum consecuta*: ait Gif. Ms. confirmare lectionem. Mihi valde absurdum videtur dicere, *tanta prosperitas Cæsarum consecuta est illum*, pro, tanto Cæsarum favore floruit: sed inde tamen crederem locum ita legendum, *Tanta enim prosperitas eum consecuta*, De Attico loquitur, quod clarum ex eo quod sequitur, 'quod civis Romanus quivit consequi.' Boecler.

Nata est autem Attico neptis ex Agrippa] Sueton. in Tiberio cap. 7. 'Agrippinam M. Agrippa genitam, neptem Cæcilii Attici, ad quem sunt Ciceronis epistolæ, duxit uxorem, sublatoque ex ea filio Druso, quamquam bene convenientem, rursumque gravidam, dimittere, ac Juliam Augusti filiam confestim coactus est ducere.' Ubi post avunculi testamentum Cæcilius vocatur, qui alias Pomponius. Notandum etiam, quod Agrippinam vocat Suetonius, quam Tacitus Vipsaniam, ut eadem patris non nomen tantum, sed et cognomen tulerit. Vide eundem in Augusto LXV. *Keuchenius*.

Tiberio Claudio Neroni, Drusilla nato] Livia Drusilla duorum Neronum mater erat, qui prænominem Drusi, cognomine Tiberii a se invicem discernebantur. Antiquus Nummus: *NERONI. CLAUDIO. DRVSO. GERMAN. COS. DES. Et, NERO. CLAUDIVS. DRVSVS. GERMAN. IMP.* Vide Stemma Domus Augustæ, quod Tacito suo affixit quondam Justus Lipsius.

Necessitudinem eorum sanxit] Id est, confirmavit, stabilivit. Lambinus legendum putat, *aucti*. Ernst.

CAP. 20. *Non solum cum ab urbe abisset*] Matus Schotti: *ab urbe esset*: Mox idem Ms. sic interpungit: *mitteret, quid ageret imprimis: quid legaret*: ubi *mitteret*, idem est ac *scriberet*, nunciaret, elliptica locutione. Ut apud Livium XXXVI. 'ad M. Bæbium misit, Antiochum in Italiam impetum fecisse,' &c. Cicero ad Fam. II. 1. 'Polla misit, ut ad te, si quid vellem, darem literarum.' Vide Gronovii not. ad Livium VIII. 23. *Bosius*.

Quo non aliquid de antiquitate ab eo requireret] Id est, vel ex antiquitate, ut sæpe hæc præpositio ponitur, vel de antiquitate rei cujusdam vel moris Romani. *Buchnerus*.

Aliquam questionem poeticam] Vide Wowerium de Polymathia cap. 10. pag. 78. et seq.

Verbosiores eliceret epistolas] Ut Cicero quoque ad Attic. Ep. lib. XVI. 11. *Schott*.

Edes Jovis Feretrii in Capitolio ab Romulo constituta] De qua insigniter præ aliis Livius lib. I. Romulus, 'duce hostium occiso, urbem primo impetu capit: inde exercitu victore reducto, ipse, cum factis vir magnificus, tum factorum ostentator haud minor, spolia ducis hostium cæsi suspensa fabricato ad id apte feretro gerens, in Capitolium ascendit; ibique ea cum ad quercum pastoribus sacram deposuisset, simul cum dono designavit templo Jovis fines, cognomenque addidit Deo. Jupiter Feretri, inquit, hæc tibi victor Romulus rex regia arma fero, templumque iis regionibus, quas modo animo metatus sum, dedico, sedem opimis spoliis, quas, regibus ducibusque hostium cæsis, me auctorem sequentes, posteri ferent.' Vide etiam Dionysium. Situm illud templum fuit in IIX. Urbis regione, ubi a P. Victore colloatur. Spatium ejus non ita magni ambitus. Quippe adhuc servatur vetus ejus vestigium,

quod intra xv. pedum longitudinem comprehenditur, ut inquit Dionys. Ex hoc sumebant Romani sceptrum, per quod jurarent, et lapidem silicem, quo fœdus ferirent. Lege Alex. ab Alex. lib. i. 14. et ex antiquis Plutarchum, Valerium Maximum iii. 2. *Keuchen*.

Exul tum his terris] Supra: 'Hostis Antonius iudicatus Italia cesserat.' Schottus Obs. iii. 2. ex ultimis terris. Et explicat de *Egypto*. *Boeclerus*.

CAP. 21. Cum VII. et LXX. annos complisset] Qui est annus Climactericus hebdomaticus magnus, ducto septenario in undecim: nam Climactericus viros præstantissimos extinctos, veteres memoriæ monumentaque declarant. Supra 'anno sexto et sexagesimo' matrem nonagenariam extulit: et bellum Cæsarianum exortum, Nepos ait, ætatis Attici sexagesimo, qui est U. C. 704. Deceasisse vero Cn. Domitio L. F. CN. N. Ænobarbo, C. Sosio C. F. T. N. Coss. Qui est annus 721. post Romam conditam. Natus itaque Atticus anno 644. triennio ante M. Tullium, cui xi. annis superstes fuit. *Schott*.

Putarunt esse tenesmon] Crebram et inanem voluntatem egerendi. Plin. Hist. Nat. lib. xxviii. 14. Eadem explicatio legitur apud Hippocratem Epidem. lib. ii. sect. 2. Dysenteris adfines esse vitium, eamque sæpe præcedere, et in eo pauca cruenta et mucosa, cum magna tensione egeri, scribit Galenus Com. ad aphorism. 27. lib. vii. Apud Nicandrum Schol. hunc morbum suo tempore *βασμυδ* dictam scribit in Alexiph. vs. 162. Apud utrumque legitur *τηνερμύς*. Manutius scribit *τενερμύς*. Jo. Valder. *τενερμύς*. Bosius *τενερμύς*. Giffan. Lamb. et Jo. Savaro *tenesmus*. Beuversus vero *tenasmon* Latinis literis. Manutius ex subsequentiis verbis sine ullis doloribus probat *τενερμύδ*

non fuisse, idque autoritate Corn. Celsi. *Ernst*.

Sextumque Peducæum] Qui Prætor erat anno Urb. 678. Attici familiarissimus. *Ernst*.

In cubitum innixus] Qui habitus loqui incipientis apud antiquos. Homerus: 'Ὀρθοθεὶς δ' ἔρ' ἐπ' ἀγκῶνας, κεφαλὴν ἐπαίρας, Ἀρπείδην προσέειπε, &c. De Christo Nonnus: Καὶ παλᾶμης ἀγκῶνα παλωδύητον ἐπέσας, Ἀκρότατον περικύκλον δημοστόργου τραπέζης, ἔβαν δαίς ἐτάροις. Herodianus de Marco Imperatore: 'Ἦνυχῃ τοῦ σκυμποδὸς κουφίσας τὰνδον, τοιοῦτων λόγων ἤρξαντο. Petronius: 'Erectus in cubitum, hac fere oratione contumacem vexari.' *Keuchen*.

Quod ad sanandum me pertineret] Hæc in quibusdam libris omittuntur. Sed in aliis habentur, nec, ut quidam suspicatur, a Lambino inserta. *Boeclerus*.

Mihi stat alere morbum desiderare] Cicero lib. ix. ad Varronem: 'Modo stet nobis illud; una vivere in studiis nostris, a quibus antea delectationem modo petebamus, nunc vero etiam salutem.' *Schott*.

CAP. 22. *Ex domo in domum videtur migrare*] Cato ille Ciceronianus multo rectius: 'Ex hac vita discedo, tanquam ex hospitio; non tanquam ex domo: commorandi enim Natura diversorium, non habitandi dedit.' *Idem*.

Agrippa cum flens atque oculans] Apage hinc oscula, ait Schoppins Verisimil. lib. iii. 8. non enim ægro, culque mori certum est, competunt. Sanior vetus Codex, *flens atque obsecrans*. Sed rigido censori Schoppio non venit in mentem, quod etiam M. Popilius Oppium Gallum, familiarem suum, moriens ultimo complexu et osculo dignum iudicavit. Valer. Maxim. lib. vii. 18. 9. Sed in his non sunt positæ opes Romanæ. *Ernst*. De osculis moribundorum plura Kirch-

mannus de fun. Rom. i. 5. Heliod. ii. προσφύρηται με καὶ τὰ τελευταῖα περιβαλεῖν, ἐσχάτων φίλημάτων, καὶ ἀψύχως ἀπεστερήθην. Cicero vidend. Orat. in Verr. v. *Keuchenius*.

Ne ad id, quod natura cogeret, ipse quoque sibi acceleraret] Seneca: 'Nunquam id sero venit, unde nunquam, cum semel venit, potuit reverti.' Curtius: 'Ultimum omnium mors est, ad quam non pigre ire satis est.' Blas, *ἐπικαλουμένου τινὸς τὸν θάνατον ἐπὶ τέκνον ἀπαλείφει, ἔφη, τὶ αὐτὸν καλεῖς, ἔθρουρε; οὐκ, ὅν μὴ καλέσης, ἤξει*; Cæterum moris erat sumendæ mortis spectatores advocare necessarios, aliosque claros viros, quorum præsentia mortem clariorem et testatorem fieri putabant, qui tamen plerumque, ut heic apud T. Pomponium Atticum, hortatores vitæ fuerant. Sic fœminam quandam Sextus Pompeius in insula Coe mori destinatam, facundissimo sermone revocare conatus est. Val. Max. ii. 6. 1. *Gebhard*. Vulgati libri omittunt præposit. *ad*.

Compressit] In aliis libris est *depressit*: id est, serio contempsit. *Ernstius*. *Compressit* a Lambino videtur esse. *Bosius*.

Cn. Domitio, C. Sosio Cos.] Anno Urbis 721.

Elatus est in lecticula] Leticam apud Romanos comperio fuisse in duplici usu; ad mortuos ferendos, et ad vivos. Ad mortuos, antiquus Romæ mos, et jam inde a regibus mortui in lectis efferebantur, sive in lecticis. Dionysius lib. iv. cadaver Lucretiæ efferrî facit *ἐπὶ κλίνης μέλαςιν ἀμφίους δασυμήκηνς*. Et inter leges xii. fuit, 'ne plures lecti struerentur uni.' Mansit is mos, quamdiu mansit res Romana. *Asconius*: 'Cadaver Clodii in via relictum Sex. Tedijs Senator, qui forte rure in urbem revertebatur, sustulit, et lectica sua Romam ferri iussit.' Tacitus Hist. iii. 'Simul ferebatur lecticula parvulus

filius, velut in funebrem pompam.' Mortui honestiores lectica hexaphoro efferebantur: at tenniores sandapila, cui subijuncti saltem homines quatuor. Vide Martialem. In monumento M. Antonii Antii Lupi, quod exstat etiam nunc via Hostiensis, sculpta lectica cum pulvino et corona cernitur; funebre scilicet signum. *Lips*. Græci τὴν κλίνην et τὸ λέχος vocant. *He-sychius*: *Λέχη, ἐφ' ᾧ οἱ τοὺς νεκροὺς κομμοῦσιν*. Plura doctiss. *Kirchmannus* de Funer. Romanorum lib. i. 4. et lib. ii. 9.

Sine ulla pompa funeris] Quam *Servius*, ad *Virgilium*, 'pompa exequiale' vocat. *Quintilianus Declan.* cccxxix. 'Ducatur ingens funeris pompa.' *Tacitus* Ann. ii. 'Fuerunt qui funeris publici pompam requirerent.' *Apuleius*: 'Utpote unus de optimatibus, pompa funeris publicæ ductabatur per forum.' Sic pompâ plerumque de funere dicitur. Vide *Festum* in *Vespillonibus*. *Keuchen*.

Sepultus est iuxta viam Appiam] In qua erant conditoria et sepulchra Romanorum. *Rhenan.* ad *Senec.* Vide *Ciceronem* in *Milon*. Fuit ibi et sepulcrum *Severi Imp.* teste *Ælio Spartiano* in *Antonino Geta*: 'Illatus est in majorum sepulcra, hoc est, *Severi*, quod est in *Appia* via euntibus ad portam dextram.' *Gallienum* quoque *Imp.* in hac via nono lapide sepultum, tradit *Sextus Aurelius*. De *Thessio Medico*, *Plinius* lib. xxix. 1. idem lib. x. 43. *Kirchmannus*.

Ad quintum lapidem] Nam in Urbe Roma sepeliri nefas; et jam inde a x. viris lege xii. vetitum: quæ his verbis concepta est apud *Ciceron.* ii. de Leg. HOMINEM. MORTVVM. IN. VRBE. NE. SEPELITO. NEVE. VRITO. Credo inquit *Cicero* vel propter ignis periculum. *Schott*.

In monumento Q. Cæcili, æmunculi sui] Cujus et hereditatem crevit ex dodrante, domumque habitavit, et

sepulchrum moriens tenuit. Quam inscriptionibus, literatisque lapidibus, et ÆTERNAM DOMVM vocari in vett. animadvertere licet. *Idem.*

FRAGMENTA.

CHRONICORUM LIB. I.

I. *Vixit Homerus*] Non sunt hæc ipsa Gellii, nedum Nepotis verba, sed a Schotto paulum immutata. Quomodo et in sequentibus subiade veterum scriptorum *phœcis* aliter inflexit, aut ex iis, quæ præcesserant, supplevit; alicubi et de suo addidit, quæ nusquam apud illos reperire est. Verba Gellii de Homeri ætate sic habent: 'De Homero et Hesiodo inter omnes fere constitit, utrumque ante Romam conditam vixisse, Silviis Albæ regnantibus, annis post bellum Trojanum plus c. et lx. ante Romam autem conditam, ut Cornelius Nepos in primo Chronicorum de Homero dixit, annis circiter c. et lx.' *Bosius.*

Homerus] De quo olim Plato clamabat: *ἄριστος καὶ θελοτάτος τῶν ποιητῶν.* Aristoteles: *θεσπέσιος Ὅμηρος παρὰ τοὺς ἄλλους.* Et addit alibi: *λέγει καὶ διαβολὴ πᾶντας ὑπερβίβηκε.* Vitam ejus conscripsit Herodotus. Lege etiam Plutarchum de arte ejus Poëtica, Dionem Chrysostomum, Suidam, Strabonem, Quintilianum, alios. Constantinus Lascaris *εἰς τὸν Ὅμηρον Διὸς ἔκγονος, ἔβρακεν ὄσσα γαῖα, θάλασσα, ἄηρ, οὐρανὸς ἐνδὸς ἔχει.*

Ante Romam conditam annis circiter c. et lx.] Hæc Cornelli Nepotis sententia fuit, quem sequitur Sositimus. Non tamen dicit, rebus humanis excessisse tot annis ante Urbem conditam, sed vixisse. Nec enim puto, de anno constituisse, quo obiit. Cassius in Annalibus de Homero et He-

siodo scriptum reliquerat, vixisse eos annis plus centum atque sexaginta post bellum Trojanum. Atqui ducentis et septuaginta plus annis eos vixisse oportet post bellum Trojanum: siquidem annis circiter c. et lx. ante Urbem conditam fuere. Idcirco Lipsius corrigendum in Agellio indicabat, *plus ducentis atque sexaginta.* Sed nihil necesse. Opinio Cassii nihil commune habuit cum Nepotis sententia. Ille paullo plus quam c. et lx. annis post Trojam captam fuisse Homerum voluit, hic circiter annis c. et lx. ante Romam conditam. Huic supputationi calculum addunt et consensum omnes fere Latini Scriptores. Plinius lib. vii. 16. 'Jam vero ante annos prope mille vates ille Homerus non cessavit minora corpora mortalium quam priæca conqueri.' Scribebat ille anno Urbis octingentesimo trigesimo. Quibus si addas centum et sexaginta annos, ante Urbem conditam, quo tempore floruisse Homerus proditur, fient anni nonaginta et nongenti. Sic anni sunt prope mille ab ætate Homeri ad Plinium. Juvenalis: 'atque uni cedit Homero Propter mille annos.' Vetus Scholiastes: 'dinumerato tempore fortasse usque ad ætatem suam, Poëta dixit, mille annos fluxisse ex tempore Homeri. Fuit autem Homerus annis ante Urbem conditam centum sexaginta: post Ilium captum ducentis sexaginta.' Scripta illa Satyra a Juvenale, sub initium Nervæ, viginti circiter annis post Plinii opus.

Sic mille ac decem præter propter anni ab Homero ad Juvenalem, quo tempore scripsit illam Satyram. Velleius Paterculus in eadem sententia, qui annos ferme nongentos et quinquaginta Homerum ante ipsius ætatem floruisse tradit. Annis circiter quadraginta ante Plinium scribebat Velleius. Longe major inter Græcos Scriptores discordia. Quidam eam tempore belli Trojani exstitisse volunt. In his Dionysium Epici Cycli Scriptorem numerat Tzetzes et Diodorum: 'Ο κατά Διονύσιον ἄνδρα τὸν Κυκλογράφον Ἐπὶ τῶν δύο στρατειῶν λεγόμενος ὑπάρχειν, Θηβαϊκῆς Ἑλλήνων τε τῆς διὰ τὴν Ἑλλάδα. Crates Grammaticus apud Clementem et Eusebium circa Heraclidarum descensum viguisse vult, octoginta annis post Troica; quam opinionem perperam Apollodoro tribuit Tzetzes in Chiliadibus. Eratosthenes centum annis eum abfuisse scripsit a Troicis temporibus. Aristarchus centum quadraginta. Herodotus centum sexaginta octo, quod Cassius in Annalibus secutus est, qui plus centum atque sexaginta annis Homerum post bellum Trojanum vixisse notaverat. Nec enim hic numerus mutandus, ut putavit magnus Criticus. Philochorus cum a Troja submovebat annis centum octoginta. Euthymenes in Chronicis ducentis, et æquævum Hesiodo faciebat. Apollodorus Atheniensis centesimo anno migrationis Ionicæ floruisse tradidit, hoc est, a Trojæ excidio, ducentesimo quadragesimo. Apud Hieronymum legitur cclx. Huic calculo quidam xii. annos adjiciunt, ut Latini fere omnes, qui centum et sexaginta circiter annis ante Urbem conditam vixisse eum tradunt. Latini itaque Apollodori sententiam secuti sunt. Alii longius multo a Troicis removeant temporibus, ut Euphorion, qui Gygis ætati comparem statuebat. Gyges autem regnare occæpit ab Olympiade decima

octava. Archilochus, Eusebio teste, in Olympiadem xxiii. Homeri florem ætatis ac famæ conjecit, idem cum Enphorione sentiens. Nonnulli nonaginta tantum annis ante primam Olympiadem aiunt fuisse, hoc est, centum quadraginta sex annos ante Urbem conditam. Hujus opinionis auctorem prodit Clemens Sosibium Laconem, quæ a supputatione Latinorum, quatuordecim tantum annis distat. Hanc dividiam auctorum super ætate Homeri heic libuit brevibus verbis subducere. *Salmasius.*

Roma condita Olympiadis septimæ anno secundo] Onuphrius in Urbe Roma, Solinum inter eos auctores recenset, qui Olympiadis sextæ anno quarto Romam conditam scripsere, cum aperte profiteatur Solinus, sese existimare, collatis Romanis et Græcorum temporibus, eam anno primo Olympiadis septimæ conditam fuisse. Et perperam etiam ibidem notat, Lutatio et Eratostheni placere Olympiadis septimæ anno primo conditam, cum anno tantum secundo illi voluerint. *Salmasius.* Roma condita est, quo tempore πρῶτος δ' ἐστρατεύθη Δακλῆς ὁ Μεσσήνιος, ὃς τῇ ἑβδόμῃ Ὀλυμπιάδι σπάρδιον ἐνέκα. Illo ipso anno urbs condita memoratur. Anonymus in illo tempore: 'Ρώμη ἐκτίσθη ἐπὶ 'Ρήμον καὶ 'Ρωμύλου. Videndus Dionysius lib. i. Alii in secundum annum referebant, inter quos Polybius. Dionysius Halicarnassæus libro i. Ὁ γὰρ ἤξιον, ὥς Πολύβιος ὁ Μεγαλοπολίτης, τοσούτον μόνον εἰπεῖν, ὅτι κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἑβδόμης Ὀλυμπιάδος τὴν 'Ρώμην ἐκτίσθαι πείθομαι. Auctor Chronici Alexandrini annum quartum statuit: Καὶ τετάρτῃ ἔτει τῆς ἑβδόμης Ὀλυμπιάδος, εἰκοστὴν τέταρτον τῆς οἰκίας ἡλικίας ὕγοντες ἐνιαυτὸν, 'Ρώμος καὶ 'Ρήμος κτίζουσι τὴν 'Ρώμην. Atque huc pertinent ista Eusebii, Chron. i. 'Ρωμύλον φασὶ κατὰ τὸ τέλος τῆς ἑβδόμης Ὀλυμπιάδος βασιλευσάαι τὸν Δαρῖον ἀπὸ Διυλίου, 'Ρώμην τε κτίσαι,

καὶ μετονομάσαι τὴν πόλιν. Jornandes simpliciter septimam dicit, non expresso ejus anno: 'Septima Olympiade Romulus, ejusque germanus, quos inter pastores enutritos diximus, collecta pastorum multitudine, Romanæ Urbis ædificia inchoaverunt.' Alii aliter statuebant; disseritque eleganter Dionysius libro citato, et Solinus cap. 2. *Mærs.* Condita Urbs ipsa Palilibus, id est, undecimo Cæleas Maias, hora post secundam, ante tertiam, sicuti L. Taruntius prodidit Mathematicorum nobilissimus, Sole in Tauro, Luna in Libra constitutis. Et hoc est, quod dixit Cicero; 'cum in iugo Luna esset.' Et sub Libra conditam ideo Romam dixit Manilius. *Thysius*, in *Miscell.*

Archilochus Tullio Hostilio Roma regnante jam tunc Poëmatibus clarus ac nobilissimus Non minor varietas circa ætatem Archilochi quam Homeri. Herodotus refert ipsum ad imperium Gygis, quod incidit in tempus Olympiadis vigesimæ. Cicero regnante Romulo vixisse dicit; Olympiade nimirum septima vel octava. A Romuli excessu ad ætatem, qua Tullus Hostilius cepit imperium, sunt anni quadraginta quatuor. Potuit sane trium Regum ætati superesse; at tot annis clarum et nobilem fuisse Poëmatibus, non facile crediderim. Vide Eusebium in *Chronica*. *Schottius*. Hic 'maximus Poëta, aut certe summo proximus' appellari meruit apud Valer. Maximum. In *Snida* est γερναῖος ποιητής. Hippodromus Rhetor Homerum ποιητής, Archilochum πνεύμα vocavit. Paterculus: 'Neque quemquam aliam, cujus operis primum auctor fuerit, in eo perfectissimum, præter Homerum et Archilochum reperiemus.' *Colerus*. Adi Vossium de Poët. Græc. cap. 2.

M. Manlius Roma qui Gallos in obsidione Capitoli obrepentes per ardua depulerat, convictus est consilium de regno occupando iniisse: damnatusque

capitis, a Saxo Tarpeio, ut M. Varro ait, præceps datus est; ut Cornelius autem Nepos scriptum reliquit, verberando necatus est] Manlius ob defensum Capitolium Capitolinus dictus, sexdecim annorum voluntarium militem se obtulit. Triginta septem militaribus donis a suis ducibus ornatus, viginti tres cicatrices in pectore habuit. Capta Urbe, auctor in Capitolium fugiendi. Quadam nocte clangore anseris excitatus, Gallos ascendentes dejecit. Patronus a civitatibus appellatus, et farre donatus est. Domum etiam in Capitolio publice accepit. Qua superbia elatus, quum a Senatu suppressisse Gallicos thesauros argueretur, et addictos propria manu liberaret, regni affectati suspicione in carcerem conjectus, populi consensu liberatus est. Rursus quum in eadem culpa et gravius perseveraret, et reus factus, et ob conspectum Capitoli amplius: alio deinde loco damnatus et de saxo Tarpeio præcipitatus. Domus diruta, bona publicata. Gentilitas ejus Manlii cognomen ejuravit, ne quis postea Capitolinus vocaretur. Auctor de Viris Illustribus. In prænominis hujus triplex dissensio apud Historicos. Dionysius T. Manlium Capitolinum vocat. Diodorus A. Manlium. Plerique M. Manlium Capitolinum. Liv. Agellius. Alii. Florus quoque Livii abbreviator lib. iv. 'Cum obstrictos,' inquit, 'ære alieno liberaret, nexos exsolveret, crimine affectati regni damnatus de saxo Tarpeio dejectus est: in cujus notam SC. factum, ne cui de Manlia gente Marco cognomen esset.' Syllaba eo repetita locum corrupit. Recte igitur Sigonius prænomen ex Quintiliani lib. iii. reponendum docuit. Quod Livius et Plutarchus in libro τῶν κεφαλῶν confirmant: et illud Festi seu Paulli Diaconi lib. xi. de verb. signif. 'Manliæ gentis Patriciæ decreto nemo ex ea Marcus appellatur, quod

M. Manlius, qui Capitolium a Gallis defenderat, cum regnum affectasset, damnatus, necatusque est.' Vide T. Livium lib. vi. ab Urbe Condita. *Schott.* Defensio illa Manlii adversum Gallos Senones incidit in annum *ἀντ τῆς αἰτίας* cccclxiii. Stad. Roma a Gallis capta, cum pugnatum paullo ante esset ad Alliam flumen, die xv. Kalend. Sextil. *ἡπὶ τῶνδε ὁπώρας, ἡπὶ τῆς τρωάδας*, ut ait Plutarchus in Camillo. Manlius a Saxo Tarpeio præcepta datus est anno vii. post Urbem a Gallis receptam. Agellius Nepotem laudat auctorem, qui Manlium verberando necatum scripserit. Adjectas mortuo notas, Livius, Sex. Pompeius, Herodes Atticus apud Agellium, auctores sunt: 'alteram publicam; quod cum domus ejus ex populi jussu ob defensum Capitolium in arce fuisset: ubi postea sedes atque officina Monetæ; latum ad populum est, ne quis Patricius in arce aut Capitolio habitaret: Gentilitiam alteram, ne quis ex ea gente Marci prænomine vocaretur.' Quod ille, qui de Viris illustribus, Plinii Secundi titulo circumfertur, scripsit, 'gentilitatem Manlii ejurasse, ne quis postea cognomine Capitolini uteretur,' *ἀνιστορία* est. Constat enim ex Consulum Annalibus, Capitolinorum cognomina in Manliana deinceps frequentissima fuisse. Stad. Vide Epitomam Livii, vi. Quintilianum iii. 7. Val. Maximum vi. 8. Plinium vii. 28. et Plutarchum *ἐν αἰρίοις*.

Alexander Magnus Pella ortus, M. Fabio Ambusto, Tito Quinctio Capitolino Coss. post Roman conditam anno trecentesimo, octuagesimo quinto Atqui multis modis hoc falsumprehenditur. Quippe convenit inter omnes Alexandrum natum Olympiadis sextæ supra centesimam anno primo. Alii secundo volunt. In hoc solum discordia est. Quod tempus convenit anno Urb. conditæ trecentesimo nonagesimo septimo, vel octavo, si

Varronis calculum sequaris. Nepos, si quid Solino credimus, natam Alexandrum scripserat, *Consulibus M. Fabio Ambusto et T. Quinctio Capitolino*. Consules illi fuerunt juxta Livium anno Urbis quadringentesimo primo; hoc est, Olympiadis centesimæ sextæ anno quarto. Sed omnes anno primo aut secundo hujus Olympiadis natam prodidere. Nepoti placuit, ut ex Solino scimus, Romam conditam esse Olympiadis septimæ anno secundo! Si ex æra Varronianâ, Urbis annus trecentessimus nonagesimus nonus convenit cum Olympiadis sextæ et centesimæ anno secundo; certe secundum æram Nepotianam Urbis trecentessimus nonagesimus septimus in eundem annum Olympiadis congruerit. Ergo annus Urbis quadringentesimus primus, juxta Nepotem, cum Olympiadis septimæ primo aut secundo anno pariaverit. Olympiadis vero sextæ et centesimæ annus ultimus, quo natum Alexandrum putavit Nepos, Urbis annus fuerit trecentessimus nonagesimus nonus. An igitur hic numerus hoc loco expungendus? Id nimis longe abest a vestigiis scripturæ veteris omnium librorum. Error potius Solini fuerit, ut in omnibus solennes ejus sint tales hallucinationes. Natalem Alexandri in consulatam Fabii Ambusti et Quinctii Capitolini contulerat Nepos. Annum Urbis de suo addidit Solinus, quo anno nulli Consules Romæ, sed Tribuni militum Consulari potestate regebant. Quod tempus incidit in Olympiadem secundam et centesimam exeuntem. In quod tempus nemo est, qui Alexandri natalem ceciderit. Existimavi aliquando legendum: *post Roman conditam anno cccclxxxv.* hoc est, nonagesimo quinto, uno decusse detricto factum cccclxxxiv. Hæc est æra Pictoris, quam fortasse hic secutus est Nepos. Octava Olympiade Romam conditam voluit. Secundum hunc calculum, qui

aliis trecentesimus nonagesimus nonus ab Urbe condita, hic Pictori fuit trecentesimus nonagesimus quintus. Sed quis credat Nepotem sententias Pictoris heic adhasisse, quum disertim Solinus tradat, Nepoti et Lutatius opinionem Apollodori et Eratosthenis comprobantibus, placere Romam conditam Olympiadis septimæ anno secundo? Hoc tantum itaque heic tenendum ex opinione Nepotis, natum Alexandrum, Consulibus M. Fabio Ambusto et T. Quinctio Capitolino. *Salmas. M. Fabio Ambusto et T. Quinctio Capitolino Coss.*] Horum consulatus incidit in annum tertium aut ultimum Olympiadis sextæ supra centesimam. Josephus narrat apud omnes in confesso haberi, Alexandrum vivis excessisse Olympiade centesima et decima quarta. Libro 1. contra Appionem: Ἀλέξανδρον δὲ τεθνάναι πάντες ὁμολογοῦσι ἐπὶ τῆς ἑκατοστῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης Ὀλυμπιάδος. Hegesias tunc Archon erat. Æque inter omnes constat, anno vitæ trigesimo tertio eum obiisse. Scribit Arrianus occisum esse Philippum sub Pythodemi magistratu, Olympiade undecima et centesima, quo tempore Alexander annorum circiter viginti fuit. Si ab ea Olympiade retro numeres annos viginti, ad sextam centesimam devenies, cujus anno primo natus est Alexander, Elpinice Archonte. Ab eo Prætor ad Hegesiam, sub quo mortem obiit, anni sunt duo et triginta solidi: mortuus itaque anno ætatis trigesimo tertio. Atque hæc sunt apud omnes ὁμολογούμενα: juxta calculum vero Nepotis minus etiam, quam triginta annos vixerit. A Nepote videtur sumpsisse Agellius lib. xvii. capite, quo exponit, quibus temporibus post Romam conditam Græci Romanique illustres viri flourerint. In eo capite tradit, Alexandrum natum circa annum Urbis conditæ quadringentesimum. Cornelium Nepotem ibi in Chronicis citat

loco non uno. M. Fabius Ambustus consul fuit iterum cum M. Popilio, anno secundo Olympiadis sexagesimæ sextæ, circa annum Urbis trecentesimum nonagesimum nonum. Idem Fabius consul tertio fuit cum T. Quinctio Capitolino, anno Urbis, juxta Livium, quadringentesimo primo. Eo ipso anno quidam Annales non Titum Quinctium, sed Popilium consulem cum Ambusto referebant. Livius: 'Creati Consules ambo Patricii. M. Fabius Ambustus, III. T. Quinctius. In quibusdam Annalibus, pro T. Quinctio, M. Popilium consulem invenio.' Hoc errorem quibusdam potuerit objicere, in assignando Alexandri natalis anno, qui tertium Fabii Ambusti consulatum pro secundo acciperent, præcipue quum in utroque consulatu collegam illi dent M. Popilium quidam Annales. His adde, quod, juxta Livii et aliorum calculum, Fabius ille secundo factus est consul anno Urbis trecentesimo nonagesimo nono. Ex æra quoque Nepotis, qui duobus annis posterius conditam Urbem statuit, tertius ejusdem Fabii consulatus in annum Urbis trecentesimum nonagesimum nonum cadit. Et fortean Nepos, quum natum Alexandrum in Chronicis dixit, consulatu M. Fabii Ambusti, de secundo ejus consulatu intellexit, quem plerique assignant ad annum secundum Olympiadis centesimæ sextæ. *Salmas.*

Publius Terentius Scipionis Africani et Caii Laelii æqualis] Quod contra Fenestellam. Vide eundem locum Donati, vel, ut alii volunt, Suetonii. *Keuchenius.* Quin potius utroque major natu. Natus enim Terentius, si eidem Donato fides habenda, Cn. Cornelio Lentulo, P. Ælio Pæto, Coss. anno, ni fallor, 553. post U. C. Mortuus vero Cn. Cornelio Dolabella, M. Fulvio Nobiliore Coss. anno U. C. 595. Scipio vero Africanus minor, natus Appio Claudio Pulcro, M. Sem-

pronio Tuditano Coss. anno 549. post R. C. Quo tempore Terentius sextum decimum annum agebat. Anno vero tricesimo quinto Andriam docuit; qui est U. C. 588. cum Scipio ageret undevicesimum. Lælius vero Scipionem paulum ætate anteibat, ut ipse in sui nominis Dialogo Ciceroniano: 'Ut prius,' inquit, 'introieram in vitam, sic prius exirem de vita.' Ubi tamen Terentium familiarem suum vocat Lælius; non, ut quidam falso crediderunt, Cicero, ne majori quidem Africano æqualia, quo moriente Terentius sedecim fere annos natus erat. *Schott.*

EXEMPLORUM LIB. II.

II. *A Virgine Vestale*] Pro *Vestali*: quia non personam, sed rem significat. Sic Sosipater Carisius lib. I. Gram. *Schott.* Vide Vossium de analog. lib. II. 11.

LIB. V.

Multis in Senatu placuit] Gemina sunt, quæ in Cicerone I. Offic. leguntur: ubi fidem hosti datam, servandam esse docet: 'Secundo,' inquit, 'Punico bello post Cannensem pugnam, quos decem Hannibal Romam misit, adstrictos iurejurando, se redituros esse, nisi de redimendis iis, qui capti erant, impetrassent; eos omnes Censores, quoad quisque eorum vixit, cum pejerassent in ærariis reliquerunt: nec minus illum, qui iurejurando fraude culpam iniecit. Cum enim permissu Annibalis exisset e castris, rediit paulo post, quod se oblitum nescio quid diceret: deinde egressus e castris, iurejurando se solutum putabat: et erat verbis, re non erat. Semper autem in fide quid senseris, non quid dixeris, cogitandum est.' Hæc ille. *Schott.* Vide super hanc quæstionem Hug. Grotium lib. III. 23. De Jur. Bell. ac Pacis.

Captivorum Romanorum ab Annibale] *Delph. et Var. Clas.*

Hæc Schottus de suo addidit. Nam in Gellio sic legimus: 'Cornelius Nepos in libro exemplorum quinto, id quoque literis mandavit, multis in senatu placuisse, ut ii, qui redire nollent, datis custodibus,' &c. Egerat autem in præcedentibus de captivis ab Annibale Romam missis, hæc conditione, ut redirent ad se, nisi permutatio placeret Senatui. *Bosius.*

Detestabiles] In editionibus invenio *intestabiles*. Quod perinde est. Horatius Sat. II. 2. 181. 'intestabilis et sacer esto.' *Idem.*

ILLUSTRIUM VIRORUM LIB. II.

III. *Subinde*] Quo et Brutus et Cælius frequenter usi sunt. Sosip. Caris. lib. II. Gram. *Idem.*

LIB. XV.

Harum partum] Sic Cæsar in Analogicis, et Ennius. Idem Sosipater: 'Jamque fere quatuor partum:' pro partium. Quod hodie obtinet. Sic et XII. Philipp. Cicero. Ut Muretus in Ms. Vaticano. Ita mensum, pro mensium dicebant. Et sexcenta alia. Legendus Vossius de analog. II. 14. Sed Charisii locus aliter interpungendus est, quam vulgo legitur. Putschius edidit: PARTVM. Cæsar de analogicis, HARVM PARTVM. Cornelius Nepos in illustrium decimo quinto. Et Ennius, IAMQUE FERE QVATVOR PARTVM. Distingue: PARTVM, Cæsar de analogicis, HARVM PARTVM, Cornelius Nepos, &c. *Bosius.*

LIB. XVI.

A fratre patrue] Rem necessitudinis, sed personam, ostendat. Quæ Garisii (ut pleraque illius) mutila sunt et corrupta. Schott. Bos. Vossius.

INCERTA QUO LIBRO VIRORUM ILLUSTR. POSITA.

Carthago] Urbs dicta per excellentiam, ut ante monuimus. Nam *Nep.* 2 Y

ΚΑΡΘΡ Phœnicibus Urbs est, Carthagenā civitas Hœrtorum, quam Græci *καρθάσσαν* verterunt. *Hœrt.* *Carthada* et *Carthago* idem. Sed illud merum Phœnicium, hoc Punicum, id est, jam depravatū Phœnicibus aliquantum temporis in Africa commoratis. Nam Pœni *ἀντόχημα φοίνικες*. Nec dubium, quin Græcum *Καρχιδών* ab eadem origine sit deductum et inflexum. Quod Sicalorum proprium, qui θ mutant in χ. Sic quæ *Carthada* vel *Carthago* Pœnis, ipsi dixerunt *Καρχιδά*. Ipsi Africæ vicini hoc nomen Græcis transmissērunt. Falluntur igitur auctores plerique Græciæ, qui *Καρχιδώνα* conditam scripsere, ἀπὸ *Καρχιδόνος* τῶς ἀνδρὸς φοίνικος. Nam idem nomen *Καρχιδών* et *Carthago*, deflexum a Punico vel Phœnicio *Carthado*. Vide Magnum Salmasium in stupendo exercitationum Plinianarum opere.

Antea speciem habuit duplicitis oppidi] Unde Virgilinus Carthaginem et Byrsam conjunxit, ut urbes vicinas.

Cujus interior pars Byrsa dicebatur] Strabo lib. xvii. Geograph. Καὶ Καρχιδών δὲ ἐπὶ Χερρονήσου τινὲς Πύρσαι. κατὰ μέσσην δὲ πόλιν ἢ ἀκρόπολιν, ἣν ἀτάλουν Βύρσαν, ὁφρὸς ἰκανῶς ὄρεϊα, κύκλῳ περιουκρυμένη. Appellatio illa a cario ducta. Vide Appianum, et Eustathium in Dionysium. Βύρσα enim Græcis corium. Byrsa et Carthago, ex taurino tergo derivata vocabula. Postea tamen diversa significata accepere. Ut probabile sit, nugari heic Græcos et Latinos auctores, ut propemodum in omnibus. Byrsa enim Πύρσις hoc est, munitus locus Pœnis et Orientalibus. Quo nomine etiam Idumæorum metropolis insignita. Unde hodie munita et angusta loca Bursæ vocantur. Quale est Romæ Capitolium, Athenis ἀκρόπολις. *Keuchen.* Cæterum illud colligere possumus, Byrsam, quæ ἀκρόπολις fuit, a Didone Tyria tantum fuisse conditam; Iarham postea novo

condita eam urbem instantasse, et vocasse *Καρθήν πόλιν*, Punica vel Libyca voce, quæ id significaret. Id erat Carthada vel Carthado. Unde κατὰ παραφθοράν Latinis *Carthago*, Græcis *Καρχιδών* dicta est. Falsa igitur et nugatoria Græcorum opinio, qui a Carchedone Tyrio conditam, et inde nominatam scripsere. *Salmasius.*

Exterior Magalia] Servius in iv. *En. Magalia*, Afrorum casas, et *Mapalia* idem significare annotat. Vide Sallustium et Festum. Carisius Sosipater: *Magalia*, κάλυβαι Ἀφρῶν. *Mapalia*, κάλυβαι Ἀγρῶν. Sed utrobique Ἀφρῶν legendum censeo. *Schottus.* ΝΥΒ palea vel pales Syris est agricola, hinc mapale deductum, proprium agricolæ tugurium. Ergo apud Carisium κάλυβαι Ἀγρῶν legendum, non, ut Schottus censet, utrobique Ἀφρῶν. Hæc ante me vidit doctissimus Bouchartus. *Keuchenius.* Festus 'mapalia,' Punicas casas interpretatur, Plinius, domus. Cato cohortibus rotundis assimulat, iv. Originam. Quem citat Servius. Sic *Mapalia* et *Magalia* eadem. Idem Servius *Magar*, lingua Pœnica villam significasse notat. *Salmas.* Unde Isidorus *Magalia*, quasi *Magaria* dicta, dicit. Quippe γῆμα, id est, *Magur*, hodie Orientalibus habitationem denotat. Atque hinc Plautus in Pœnulo, 'Megaria' dixit. *Bouchartus.*

Vita illustrium] Nisi *Vita* legendum est. Hic locus mire confirmat scripturam vett. librorum in præmio operis de excellentibus viris. *Bosius.*

Propius Grammatico accessi] Si vulgatam lectionem Diomedes sequimur, hæc Ciceronis, non Nepotis verba fuerint. Sic enim ex editione Putsehii verba Grammatici habent: PROPE, *prope me est, ut dicit Cicero in Pisonem, PROXIMVS POMPEIVM SEDEBAM. Sed et Dativo casu idem Cicero dixit ad Atticum, PROPIVS GRAMMATICO ACCESSI. Nepos in Illustr. Sallust.* PROXIMA CARTHAGINI LOCA.

Sed locus haud dubie corruptus est, nam illa *Propius Grammatico accessi*, nusquam hodie in epistolis ad Atticum, quod sciam, apparent. Ista vero lib. i. epist. 14. cujus initium: *Vereor, ne putidum sit*; legimus: *Proximus Pompeio sedebam. intellexi hominem moveri*: quanquam ibi Lambinus, Simeo Bosius et Jan. Gruterus emendent *proxime Pompeium*: sed perperam, ut e Diomede colligitur. Sic igitur hunc locum distinguendum censeo: *Sed et dativo casu idem Cicero dicit ad Atticum*, (subintellige *Proximus Pompeio sedebam.*) *PROPIUS GRAMMATICO ACCESSI, Nepos in Illust. Sallust. PROXIMA, &c.* Itaque et Schottus videtur interpunxisse. *Bosius.*

A. Albinus] Forte ex M. Catonis vita, quæ et Virorum Illustrium erat, depromptum: nam, quod vulgo circumfertur, pars duntaxat esse videtur. Refert et Plutarchus in Catone, et Apophthegmatis; Cicero in Lucullo, et i. de Finibus. *Schott.*

Principio] Macrobius *primo*. Et statim: *si quid in illis libris*. Sed Macrobius non verba, sed sensum verborum Albini retulit. Unde mox pro illis, *Græca oratio nobis alienissima est*, posuit, *et eloquium Græcum a nobis alienissimum est*, forte, ut melius Græca exprimeret. *Bosius.*

Sum homo Romanus] Nescio cur Schottus omiserit vocem *inquit*, quam in Gellio et Macrobio lego hoc modo, *sum, inquit, homo Romanus*. *Idem.*

Cum compulsi peccavimus] Macrobius: 'cum noxam imperio compellentis admisimus, Te, inquit, oro, quis perpulit, &c. peteres, uti ignosceretur.' Cetera quæ Gellius subjicit, eodem Macrobio absunt: quia non commemorat, unde hæc hauserit. Schottus et Savaro e libro De Catone desumpta putant, cujus supra Nepos meminit. *Bosius.*

DE VITA CICERONIS. LIB. I.

iv. *Errasse videtur*] Vide Franc. Fabric. historiam Ciceronis ad annum xxvi. et xxvii.

Tres et viginti annos natum] Ætatis septimum et vicesimum agebat Cicero cum Roscium defendit, ut Asconius Pedianus, diligens ejus interpres apud Agellium, et Fabius libro xii. 6. auctor est. *Schott.* Natus Cicero anno U. C. 648. C. Attilio Serrano, Q. Servilio Cæpione Cos. Adolescens contra L. Sullam dominantis opes pro Sex. Amerino dixit, quæ exstat Oratio Off. ii. Et primam causam in Bruto egit, publicam scilicet (nam pro Quinctio privatam apud Aquilum Gallum judicem egit) ætatis xxvii. anno U. C. 672. In Oratore, adolescentulum dicit se eam causam egisse. Vide Fabium Quinctilianum lib. xii. 6. Dixit et pro Roscio Comodo, anno 777. post Urbem conditam. *Idem.*

Tullius] Neque verba hæc Nepotis sunt, neque certum e vita Ciceronis ea petita esse. Quod posterius Schottus ipse non diffidet. Sic enim Hieron. cap. 4. epist. ad Pammachium adversus errores Ioan. Hierosolymitani: 'Frustra suspicimus Tullium: refert enim Cornelius Nepos, se præsentem iisdem pæne verbis, quibus edita est, eam pro Cornelio seditioso defensionem peroratam.' *Bosius.*

Me præsentem] 'Refert enim Cornelius Nepos se præsentem.' Ita Hieron. *Schott.*

Pro Cornelio seditioso Tribuno] De hac ipse in Hortensio: qui liber scriptus erat de laudibus Philosophiæ apud Lactantium lib. vi. 2. 'Malo vel unum parvum de Officio libellum, quam longam orationem pro seditioso homine Cornelio.' Longam vocat, quia viginti amplius folia implere potuit. Vide Asconiam. Plinius Epist. lib. i. 20. in hunc grandem li-

brum, omnia quæ per dies quatuor latius dixerat, coartasse dicit Ciceronem, Nepos vero iisdem, quibus edita est verbis, peroratum. Quæ pugnare videntur. Meminit ejus Orationis, præter Fortunatianum et Marcianus Capella in Rhetor. uterque ille, Pro Cornelio Majestatis vocat. Hic, in oratione, inquit, Pro Cornelio, primo refutata sunt crimina, quæ secuta sunt Tribunatum: post ad ipsum Tribunatum recursus est factus, quæ dispositio artificialis, ut diximus, nominatur. Secundam etiam pro C. Cornelio, a Pediano, ubi de illius seditioso Tribunatu, aliaque laudari video. *Schott.*

EPIST. AD CICERON. LIB. I.

v. *Magistram esse putem vitæ Philosophiam*] Alludere videtur ad locum Ciceronis Nepos, qui exstat in Tusculanis Quæstionibus: 'O vitæ Philosophia dux: o virtutis indagatrix, expultrixque vitiorum: quid non modo nos, sed omnino vita hominum sine te esse potuisset?' Et mox: 'Tu inventrix legum, tu magistræ morum et disciplinæ fuisti.' Lib. II. 'In eo magistræ vitæ tot secula permaneret Philosophia.' *Schott.*

Beataque vitæ perfectricem] Vide Arnobium lib. II. adversus gentes. Qui 'fermentum quoddam vitæ' vocat ejus cognitionem. Hierocles in Pythagoram: *Φιλοσοφία ἐστὶ ζωῆς ἀνθρωπίνης κάταρσις, καὶ τελείωσις. κάταρσις μὲν, ἀπὸ τῆς ὀλκῆς ἀλογίας καὶ τοῦ θνητοειδοῦς σώματος. τελείωσις δὲ τῆς οἰκίας εὐζωίας ἀνάλυσις, πρὸς τὴν θείαν ὁμοίωσιν ἐπαναγωγήσα.* *Keuchen.*

Eosdem in omnium libidinum cupiditatibus vivere] In eandem sententiam Cicero ipse, seu quisquis alius inducitur in Hortensio; in qua de universa Philosophia, quantopere et expectanda et colenda esset: 'præcipiunt hoc isti, et facit nemo.' *Schott.* Lege quæ ad Pomponium notabamus.

CICERON. EPIST. AD CORNEL. NEP.
EPIST. LIB. II.

Itaque nostri] Adeo carum Nepotem Cicero habuit, ut jocoseria cum illo præ cæteris lib. nter communicarit. Vide Epist. ad Attic. lib. XVI. 5. Ciceronem vero natura dicacem fuisse, et jocularibus, quæ et dentibus non carerent, mirifice delectatum, ex joci lib. II. de Oratore discas. Macrobius etiam Consularem scurræ ab inimicis, ut a Vatinio, audiasse, et a L. Papirio Pæto, scurræ velitem appellatum, adfirmat Saturnal. lib. II. 1. *Schott.*

Dicteria] Nescio in quibus libris Schottus hanc vocem invenerit. Nam in optimis edd. heic et toto isthoc capite dicta excusum video. Idque recte. Uno tamen loco Pontanus e Ms. Cod. *dicteria* reponi voluit. *Bosius.*

AD EUNDEM EX LIB. INCERT.

Aggrederer donis] Passive dixit, *ἀρεθρεύθῃ*, inquit Priscianus de signif. vel gener. Verbor. *Idem.*

Aspernatur] Passive dixit, *ἐξουθενεῖται*. Idem Cicero ex *Œconomico* Xenophontis: 'Homo ex eo numero hominum, qui apud nos hoc nomine dignantur,' passive *ἀξιοῦνται*. Vide id genus innumera apud Priscian. lib. XIII. *Schott.*

Quis sententiis aut acutior, aut crebrior] Idem Cicero ad Brutum, Oratores enumerans, negat se videre, cui Cæsar debeat cedere. Et Atticus ibidem judicabat, illum omnium fere oratorum Latine loqui elegantissime; scripsisse et de analogia ad M. Tullium; verborumque delectum, originem esse eloquentiæ, dicere solitum. Sed de his multi multa. *Idem.* Vide Tacitum in Dialogo de Oratore.

Nulla potuit esse felicitas] De hac ipsa Cæsaris felicitate Cicero Philippica II. 'Cæsar Alexandriam se recepit, felix, ut siquidem videbatur:

mea autem sententia, qui reipublicæ sit infelix, felix esse nemo potest.' Ut Nero Cæsar, et Sylla, quamvis huic Felicis cognomen datum: Vide ad Attic. lib. vii. *Schott.*

Camillus exulans] Valer. Maximus lib. v. 3. 'Virium Romanarum et incrementum lætissimum, et tutela certissima Furius Camillus, in Urbe incolumitatem suam tueri non valuit; cujus ipse salutem stabilierat, felicitatem auxerat.' Quippe qui Capenates et Phaliscos, et quod omnium maximum, Urbem Veios x. annis obsessam adjecerat imperio. Vide Livium, Plutarchum, Agellium. A L. Apuleio Trib. plebis in exilium ejectus est. Cujus post alios Seneca meminit v. de Beneficiis. *Keuch.*

Id quod cupierat] Regnum affectasse Manlium, servato Capitolio, supra dictum. Testes Agellius et Cicero Phil. ii.

Quidam veterum] De periculis agit, in quæ vocari plerumque Historici solent. Ejus rei fuerunt Cremutius Cordus apud Dionem et Tacitum, Junius Rusticus apud Suetonium, Hermogenes et Metius Pomposianus apud eundem. *Schottus.*

Formidantes ea, quæ scriptoribus] Ingens audacia Schotti! Quippe non solum pro Ciceronianis venditat, quæ Ciceronis non esse facile omnes perspicunt, qui purissimi scriptoris aurum ab Ammiani luto norunt discernere; sed etiam pluscula de suo insecurit. Ammianus enim postquam dixisset sibi usque ad confinia proprioris memoriæ progressu fuisse propositum referre a notioribus pedem, ut pericula veritati sæpe contigua et intempestivos censores declinaret; solum ista subiicit: 'Hæc quidam veterum formidantes, cognitiones actuum variorum stylis uberibus explicatas non edidere superstitēs, ut in quadam ad Corn. Nepotem epistola Tullius quoque testis reverendus adfirmat.' *Bosius.*

Infelices esse] Hæc Ciceronis quidem esse ex Ammiano patet, qui 'sententiam Tullianam' vocat; sed ex Epistolis ad Nepotem desumpta non ait. *Bos.* Suspicio, vel ab ipso Marcellino conformatum hoc ex superioribus; vel sane ex eadem Ciceronis epistola desumptum; loci affinitate persuasus, quod in eodem ipso xxvi. Marcellini repperim utrumque, hoc extremo libro, illud non procul ab initio. In qua quidem re integrum est cuique a me dissentire. Non dissimile illud, quod D. Augustin. lib. v. Civit. Dei, cap. 27. laudat: 'O miserum, cui peccare licebat!' Quod de C. Cinna ait Cicero Tuscul. v. Et in Hortensio apud eundem Augustin. lib. xiii. cap. 5. de Trinit. 'Velle, quod non deceat, miserimum: nec tam miserum est, non adipisci, quod velis, quam adipisci velle, quod non oporteat. Plus enim mali pravitas voluntatis adfert, quam fortuna cuiquam boni.' *Schott.*

IDEM AD ATTICUM DE NEPOTE.

Nepotis epistolam] Homeri locum respexit, ut fere in his epistolis, cum ad amicissimum familiarissime scriberet. Versus Homeri est: τῶν ἑλλαν δαυαῶν μετ' ἡμύμονα Πηλεῖωνα. Explicat vero acute, ut omnia, doctissimus Turnebus Advers. lib. ix. 22. *Schott.* Vide etiam Schoppium in Paradoxis literariis Epist. 5.

Male narras de Nepotis filio, valde me hercule moveor, et moleste fero. Nescieram omnino esse istum puerum] Epist. 14. De Corneli filio nihil dum reperi. Quare valde ambigo, sitne hic cognationis nomen Nepos, vel Cæcili alicujus Metelli cognomen, *Schott.* Nepotis mentio fit etiam lib. ii. Non dubito, hæc ad eundem Nepotem pertinere, ad quem præcedens locus: non autem ad Cæcilium aliquem, ut Schotto in mentem venit. *Bosius.*

CORNEL. NEP. FRAGMENTA,
*Incerta partim quo libro posita, partim
 quibus verbis concepta.*

VI. C. Lælius] Qui inter Oratores a Velleio numeratur. De illo passim Seneca, et Cicero pro Archia.

Puteolano] Vide, quæ Fr. Schottus in Urbis Romæ admirandis disseruit ad Card. Bellarminum.

Cal. Martii] Quæ Matronalia dicebantur. Horatii Scholiastes in Od. III. 8. Hinc Martialis easdem 'Saturnalia muliebria' vocat, et Juvenalis, Kalendas Martias 'femineas.' Adi Festum et Tibullum lib. III. et IV.

Temporius ut discumberet] Sic editi omnes. Schottus tamen maluit *temperius*, ut apud Plautum *temperi*; nulla necessitate. Est enim a *tempore* comparativus, ac ita apud Columellam, Ovidium, et in Glossis quoque veteribus scriptum reperitur. Bosius.

L. Otacilius Pilius] Qui primum ostiarius veteri more in catena fuit: ut ibidem Suetonius testatur, apud quem longe aliter hæc omnia leguntur.

Primus omnium libertinorum] Sic Terentius, 'Servum hominem causas orare leges non sinunt.' Schott.

Literatos vulgo appellari ait eos, qui aliquid diligenter et acute scienterque possint aut dicere aut scribere] Iterum aliqua desunt. Sic enim Suetonius: 'Corn. Nepos in libello, quo distinguit literatum ab erudito, literatos vulgo quidem appellari ait eos, qui aliquid diligenter,' &c. Ubi Schottus putabat legendum, *libello quodam distinguunt*; ac mendum e compendio literarum natum. Nec enim titulum libri, inquit, tueri ea *ἐπιγραφῇ* potest: 'Liber quo distinguitur literatus ab erudito.' Sed non recordatus est Vir doctissimus, plane eodem modo Plutarchum inscripsisse suorum unum; *πὸς ἂν τις διακρίνει τὸν κόλακα τοῦ φίλου*. Ut taceam similes aliorum inscriptiones. Addit Suetonius: 'eos-

dem literatos vocitatos.' Quæ, si recepta lectio vera est, pariter a Nepote, eoque superioribus addenda sunt. Sed recte observatum Schotto, hæc ad sequentia pertinere. Vide eum Obs. human. III. 14. Bosius. Ad intelligendam vero, quam inter Literatos et Grammaticos exequitur discrepantiam, dignabor adscribere verba Vossii. *Γράμματα*, inquit, et *literæ*, nunc prima notant elementa, ut cum literarum alias dicimus esse vocales, alias consonantes: nunc vero sumuntur pro literarum studiis, ut in veteri Senario: *Διπλοῦν δρῶσιν οἱ μαθόντες γράμματα*. Quomodo item Tullius *literas* dividit in *vulgares*, et *interiores* sive *reconditas*: ita et *γραμματικῇ*, quæ *ἀπὸ τῶν γραμμάτων* dicta, nunc legendi, scribendique, vel bene loquendi artem designat; nunc vero præter eam, *historiarum* ac *fabularum* notitiam comprehendit: quandoque etiam plurium artium et multarum rerum scientiam et efflorescentem inde facultatem enarrandi scriptores, et iudicandi de eorum scriptis, locisque corruptis. Atque hoc pacto cum sententia nostra conciliari posse arbitror opinionem veterum, qui late adeo Grammaticen extendunt, ut non una sit scientia, sed scientiarum cinnus. Hoc sine dubio argumentum fuit Telephi Grammatici libro eo, quo ostendit, *πόσα χρὴ εἶδέναι γραμματικὸν*, teste Suida. A varia qui scientia commendarentur, appellabantur *πολυστορες*. Ut Alexander Cornelius: item Apion Alexandrinus, contra quem Flavius Josephus scripsit. Dicti quoque *φιλόλογοι*, ut Eratosthenes et Atteius: de quibus c. 10. Etiam dicebantur *πολυμαθεῖς*. Studiumque ipsum nominatum *πολυμάθεια*. Hæc Incomparabilis Vossius.

Proprie sic appellandos Poëtarum interpretes] Unde Seneca Epist. LXXXVIII. 'Grammaticus,' inquit, 'circa curam sermonis versatur; et si latius evagari vult, circa Historias. Jam ut longissime fines suos profe-

rat, circa carmina.' Et Quintilianus, lib. II. 1. 'Grammaticæ, quam in Latinum transferentes, literaturam vocaverunt, tenuis a fonte, assumptis Poëtarum historicorumque viribus, pleno jam satis alveo fluit.' *Keuchen.*

Qui a Græcis Grammatici nominentur] Tria genera Grammaticorum: alii τεχνικοί, alii ἱστορικοί, tertium genus κριτικοί vocantur. Τεχνικοί elementa et primores literas docent. Item partes orationis, structuram verborum, et similia. Eos Græci γραμματιστὰς potius, quam γραμματικούς; et Latini literatores, non literatos vocant. Historici fluminum, montium, regionum nominibus occupati sunt: abstrusas historias, aut μυθολογούμενα, aut ποιητικὰς θεολογούμενα explicant, genealogias Deorum ac prisceorum heroum diligenter rimantur. Nobiliores his Critici, qui tanquam censors quidam, et veterum librorum Senatuum legere possunt, et non probos tribu movere: quique παραγγελλόμενα, ἐμβολιμαία, ποθεύοντα, et similia deculpare, ut eorum verbo utar, solent. *Joseph. Scaliger.*

VII. *Præter Physicos*] Qui, postquam dubitatum fuerat, terrane ulteriora an Oceanus occuparet; terram tandem claudi Oceano deprehenderant. Vide Aristotel. de Generat. et Corrupt. II. Sed probabile est, Melam de Physicis loqui, qui naturales historias conscripserunt. Qualis Plinius, cujus verba lib. II. 68. 'Est igitur,' inquit, 'in toto suo globo tellus medio ambitu procincta, circumfluo mari. Nec argumentis hoc investigandum, sed jam experimentis cognitum.' Idem sequenti capite ostendit, regum cura septentrionis oram magna parte navigatam: nec verisimile esse illic maria deficere, ubi tanta humoris vis superet. *Keuchen.*

Homerumque] Cujus in hac fide non exigua autoritas. Quippe qui Philosophiæ magnus author, ut ex Quintiliano scimus. Ob ambitum autem

undarum parentem vocavit, quemadmodum ex illo Virgilius. Unde et illud: 'Ἐξ ὅσων πάντες ποταμοί, καὶ πᾶσα θάλασσα, καὶ πᾶσαι κρήναι, καὶ φρεσὶνα μακρὰ νέουσιν. Adde Dionysium περιηγητὴν, qui in principio sui operis: Μνήσσομαι Ὀκεανοῦ βαθυρρόου· ἐν γὰρ ἐκείνῳ Πᾶσα χθὼν, ἀπὸ νῆος ἀπέλπειρος, ἐστεφάνωται. Vide in Commentariis Eustathium. Cæterum difficultas circumnavigandi ex causis et natura locorum orta est, ut adstruit Albertus cap. 8. Nec fidem adhibet Herodotus quarta Musa: τὸν δὲ Ὀκεανὸν λέγει μὲν λέγουσι ἀπὸ ἡλίου ἀνατολῶν ἀρξάμενον γῆν περὶ πᾶσαν ῥέειν. Quod etiam contra Ciceronis et Macrobbii sententiam, qui Antæcorum et Antipodum terras interfloente Oceano circumcirca separari putarunt. *Keuchen.*

Testem autem rei Q. Metellum Celerem adjicit] Verba Plinii lib. II. sub finem cap. 67. 'Nepos de Septentrionali circuitu tradit, Q. Metello Celero, C. Afranii in Consulatu collegæ, sed tum Galliam proconsuli, Indos a Rege Suevorum dono datos, qui ex India commercii causa navigantes, tempestatibus essent in Germaniam abrepti.' Strabo lib. XI. Herodoto in Melpomene, Heraclidi Pontico, Posidonio, eadem Cornelio Nepoti narrantibus, non credit quosdam ab India ad Gades usque et Germaniæ littora navigasse. *Schott.* De Oceani navigatione lege Senecam I. Suasor. Ambros. III. Hexaëm. Olim etiam instaurata per Portugalliam reges navigatione totus circuitus ejus innotuit. De Hannone vide Melam III. 10. *Keuchen.*

Ex Indicis æquoribus abreptos] Brevius hæc Plinius, e quo, sicut alia quædam indidem memorata, hausit Martiannus Capella lib. VI. Satyr. cap. De rotunditate terræ; sed locus corruptus est, ut etiam Schotto observatum. Grotius: 'Idem Cornelius post captos Indos per Germaniam naviga-

vit.' Schottus emendabat: *Idem Cornelius post: Captos Indos per Germaniam navigasse.* Sed hoc paullo durius. Malim: *Idem Cornelius posuit, captos Indos per Germaniam navigantes.* Bosius. Sed hoc durissimum.

Largitudo] Verba Charisii: 'Largitudo nusquam invenitur, nisi apud Nepotem.' Bosius.

Eudoxus quidam] Verba ipsa sunt Pomponii Melæ, lib. iii. cap. 10. Eudoxum autem ætate Nepotis fuisse non dicit Mela, nec verum est. Obiit Nepos Augusti principatu; ut ipse Plinius alicubi asserit. Etsi enim haud plus quam quadraginta circiter anni ab excessu Lathuri ad initium Augusti intersint, haud dici tamen potest, Cornelium vixisse ætate Eudoxi. Nam quum hic fugit ex Ægypto, aut puer, aut nondum natus erat Nepos. Salmas.

Lathyrus regem] *Lathyrus* pro *Lathurus* perperam in libris Plinii ac Melæ scribitur. Ut *Thyrii* pro *Thurii*, qui sunt *Θούριοι*, et *Thyle* pro *Thule*, quum sit *Θούλη*. Græcis enim *Ἀδθουρος* vocatur, non *Ἀδθυρος*. Et frustra est Vir doctus, qui hunc regem *Ἀδθουρον* a leguminis genere ita dictum putavit, ut *Ciceronem* a cicere. Strabo, Clemens Alexandrinus, Eusebius, et omnes Græci *Ἀδθουρον* nominant. *Θούρος* significat cum impetu violentum: *Ἀα* particula auct significacionem: Inde *Ἀδθουρος*, maxime violentus. Forte etiam ita appellatus, quod in Venerem concitatus esset. Nam *θούρης* est *ἀφροδισιαστής*, et *θουρά*, *καταφέρης*, *δρεκτικῶς ἔχουσα*, *θουρήεις*, *λαγρός*. Hesychius. Hoc verius. Idem Plinius libro vi. 30. 'Ptolemæum Lathyrum' appellat, qui *Lathurus* scribendus est. Salmasius.

Ab Arabico sinu egressus, Gades usque protractus est] Transito promontorio Bonæ spei, sine quo sinu Arabico (qui alias rubrum mare dicitur) excedens, Gades pervenire non potuit. Pontanus ii. Discussion. Histor. Vide

Hornium de Orig. Gentium Americar. lib. ii. 5. Schefferum de Milit. navali Veterum, lib. i. 1. Certum quidem est, a Gadibus in Arabiam olim navigatum fuisse, et contra; non tamen ea navigatio vulgata fuit et trita. Et sane hodie navigabile est, et ante Jubam etiam creditum, traditumque. Sed explorata ejus navigatio eo tempore fuit, tantum abest, ut verum sit Jubam et spatiorum modos meminisse, et stationum loca addidisse, qui in eo cursu adiri soleant. Auctor Periplus maris Erythræi qui recentior Juba, fatetur quidem Oceanum Indicum ad Occidentem regyrare, et unum fieri cum Hesperio mari, sed nondum exquisita illa maria navigantibus, et comperta esse. De Emporiis Azanii maris loquitur, quod in terras irrumpit per freta Arabici sinus, et Persici: *ὁ μετὰ τοῖς τόποις Ὀκεανὸς ἀνεπὲλντος ἀν εἰς τὴν δόξαν ἀνακλινεται καὶ τοῖς ἀπεστραμμένοις μέρεσι τῆς Αἰθιοπίας, καὶ Λιβύης, καὶ Ἀφρικῆς κατὰ τὸν νότον παρεκκλινον εἰς τὴν ἐσπέρην συμμιλῶγει ὁκάσσαν.* Salmas.

Gades] Hæc insula est, vel Urbs potius circumflua et interamna Tartessos, duobus Bætis amnis ostiis et mari concepta, quam *Gadir* Tyrii nominarunt. Syriacum esse, notum est γγλ. Hesych. *Γάδεια τὰ περιφράγματα Φολινυες*. Avienus: 'Pænus namque locum Gadir vocat undique septum.' Diversa utique ab illa insula, quæ in capite est Bæticæ, quam Latini *Gadium*, Græci *Γάδερων* indigitarunt. Quod idem Salmasius ad Solinum suum notavit. Vide etiam Casaubonum ad Strabonem.

Ab Heneto Paphlagones] Nam *Ἐνετοί Veneti*, ut *ὄλως vinum*, et similia. Idem itaque nomen, ea re creditum putabat Nepos, hos ab illis ortos. Nihil verius. De populis igitur *Ἐνετοῖς* intelligebat Nepos, non de vico *Heneto*. Eos in Paphlagonia vel propè Paphlagoniam incoluisse volebant veteres. Horum meminit Homerus:

Παφλαγονίαν δ' ἤγειτο Πυλαμίνεος Λάσιον κῆρ, 'Εξ 'Ενετῶν, δὲν ἡμῶν γένος ἀγροτέρων. Quia nullum Enetorum vestigium in Paphlagonia sequentibus ævis exstitit, ideo quæsiere Grammatici ac Geographi, quinam illi essent 'Everoi Homerici. Οὐ γὰρ δέλιονσθαί φασι εἶν, inquit Strabo, 'Everois ἐν Παφλαγονίᾳ. Zenodotus scribebat apud Poëtam ἐξ 'Ενετῆς, ut de Amiso intelligeretur, quæ olim 'Everῆ vocabatur. Alii vicum hoc nomine in Paphlagonia ostendi aiebant, decem schænis ab Amastris dissitum. Atqui non nimis celebris ille vicus in Paphlagonia, ut eo insignis hæc dici possit. Præterea non ex illo vico transvectos Venetos Italiam certum est, sed ex populis Enetis, qui post Trojam captam, quum diu deerrassent, tandem in Italiam deveniunt, et Venetiam regioni ac populis nomen dederunt. In confesso apud omnes esse tradit Strabo, 'Everois nobilissimam ac præcipuam Paphlagoniæ fuisse gentem. Eum vide l. XII. *Salmas.*

Ubi minimum] Ms. Cod. Chifletii: ubi minus. Bos.

Melpum] Sunt qui putent esse *Melpum* municipium nobile et ditissimum: estque in Orbiis, de quibus multa Zanchius ad P. Betulium, et G. Merula Antiquit. Galliæ Cisalpinæ, lib. I. 9. *Schott.*

Quo Camillus Velos] De die nondum in Fastis aut diariis comperi: annus est in iis Tabulis marmoreis, quo de Veientibus Dictator primum triumphavit, A. U. C. 357. Livius lib. V. et rursus Plinius lib. XXXIII. 7. Plutarchus Camillo. Valerius IV. 1. Diodor. Flor. Eutrop. Auctor de Viris Illustr. *Idem.*

Aquileiam] Quam a fontibus aquarum perennibus dictam volunt. Conditæ est a Romanis contra Barbaros, Urbs tam angusta quondam, ut altera Roma diceretur. Hodie ad so-

litudinem propædum perducta, Venetis paret.

Eidemque Istro ex adverso Padi fauces] Strabo lib. I. scribit Eratosthenem, et ante eum multos in illa fuisse ignorantia, ut fluvium ab Danubio derivatum in Adriaticum juxta Istros egredi tradiderint; unde et Iasonis e Ponto in Adriaticum transitus locum habuerit historiæ. Hos Plinius ac Mela secuti pari ignorantie nævo notantur. *Keuch.*

Plerique dicere falso] Aristoteles, De Hist. Anim. VIII. et *περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων*. Strabo lib. VII. Apollonius Rhodius et Mela lib. II. quos miror omnes cum Nepote falsitatis argui. *Schott.*

Padi accola] Unde Catullo epigram. I. Italus; Ausonio autem, epist. XXIV. Gallus vocatur. Nempe quia Italia Transpadana diceretur Gallia Togata. De urbe patria quicquam se habere comperti, negat Elias Vinetus in Ausonium Idyll. VII. At Veronensem fuisse, in Leandri Alberti Italia lego, ut et Cosmographia P. Merulæ. Natus fuit in Hostilia: qui Veronens. vicus. *Vossius.*

VIII. Alpes in longitudine] Mela lib. II. 'Alpes ipsæ, ab iis littoribus longe lateque diffusæ, primo ad Septentrionem magno gradu excurrunt, deinde ubi Germaniam attigerunt, verso impetu in Orientem abeunt, direptisque populis immanibus, usque in Thraciam penetrant.'

Vicies semel centena quinquaginta M.] Cod. Toletanus: *vicies semel M. ut auctor est Varro, et fere veteres semel quinquaginta.* Nepos Cornelius CCC. XL. adjicit. *Schott.*

Portentosa Græcia mendacia] 'Et quicquid Græcia mendax Audet in historia.' Juvenalis Sat. X. *Idem.*

De hortis Hesperidum] Hesperides Nymphæ sunt, quibus horti illi tribuntur. In Cyrenaisca 'Εσπερίδες urbis nomen, quæ et 'Εσπερίς et Εσπερίς.

Nihil vanius et mendacius illis fabulis, quæ Hesperidas nymphas et eorum hortos prodidere. Fabularum porro auctores, Hesperidas illas, quæ mala aurea habuerunt, sed custode dracone, circa oceanum collocant. Apollodorus : ταῦτα δὲ ἦν εὐχ, ὡς τινες, ἐν Λιβύῃ, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντος ἐν Ὑπερβορείοις. Hesiodus ultra Oceanum ponit. Non debito tamen fuisse et ex Græcis auctores, qui nominis errore inducti, quod urbs Ἑσπερίδης in Pentapolitana Libya vocaretur, eo transtulerint et Hesperidum hortos. Ptolemæus in Cyrenaica et Pentapolitana memorat Ἑσπερίδων κήπους, quos tamen diversos statuit ab urbe Berenice; quam Ἑσπερίδας dictam autumat. Scylax Caryandæus in Pentapolitana urbis et portus Ἑσπερίδων meminit. Haud longe ab Hesperidibus urbe κήπους Ἑσπερίδων ponit idem Scylax, omni genere arborum refertas. Hortes Hesperidum major pars in Mauritania statuit ad Oceanum, circa Lixon. Alii etiam circa Atlantem Mauritanie montem. Nam Hesperidas quidam Hesperii filias faciunt; quidam Atlantis ex Hesperide uxore. Servius: 'Quidam tamen hos hortos circa Syrtes positos tradunt.' Nec diversæ sunt opiniones, ut velle videtur Servius. Errorem, ut dixi, fecit vox Ἑσπερίδες, quo nomine appellata est Pentapolitane Libyæ civitas. Inde horti urbi vicini dicti Ἑσπερίδων, et confusi cum hortis fabulosarum Hesperidum, qui ad Oceanum. *Salmas.*

Prævalidam hanc urbem] Lixon: Nam de Cerne mox lib. vi. 30. Carthagini quoque objaecere sup. Plinius: 'A' Claudio Cæsare colonia facta Lixos: vel fabulosissime ab antiquis narrata. Ibi regia Antæi, certatimque cum Hercule, et Hesperidum horti. Affunditur autem huic æstuarium e mari, flexuoso meatu, in quo Draconis custodim inстар fuisse nunc interpretantur.' *Schottus.*

Ex adverso ejus sitam] Statim: 'ex-adverso maxime Carthaginis,' id est, e regione, vel, ex opposito maxime Carthaginis: ubi τὸ maxime nominaliter sumptum malim, quam adverbialiter. Poëta dixit, Carthago Italiam contra κατ' ἀναστροφὴν, eadem notione, qua Latini *exadversum* usurpant, vel *exadversum*. *Keuchen.*

Ab Tingi] Nimirum Mauritania. Alia est Τίγγι Καυκάσια apud Ptolemæum, quæ Tingi altera; ut 'altera Pergama,' 'altera Salamis' de Cypri Salamine. Lege Pomponium Melam lib. i. *Keuch.*

Cornel. Nepos CLM.] Duo Plinii Mss. cclm. numerant. *Schott. Bos.*

Abesse prodidit Cernem] Quod idem est spatium, et pæne idem situs. De situ Cernes insulæ debitum ostendit Enstathius ad Dionysium: Καὶ ἡ θάλασσα δὲ αὐτῆς διαφανέσθαι. οἱ μὲν γὰρ ἀνατολικὴν αὐτῇ ὑποτίθενται, ὥς καὶ Λυκόφρων ἐμφαίνει, οἱ δὲ δυτικῇ. Sane Lycophron ex insula Cerne oriri facit Anroram: Τῶνδ' ἐν κοίτῃσι τῆς Κέρνης πέλας Λυκούσαν. His versibus Κέρνην ibi collocat, ubi omnes alii veteres, χρυσὴν, ἐπ' αὐτὴν τὸν ἥλιον ἀνίστασθαι. Hæc Cerne Lycophronis licet ad Orientem sit, non potest eadem esse cum Menethusiade. Sed non minus nugatur Lycophron cabile Solis in Cerne insula locando, quam Mimnermus, qui in Colchia constituit: Ἀθήρ' αὖ πόλιν, τόθ' ὃς ἐκείος ἡλίου Ἀκτῆες χρυσέῃ κεκαται ἐν θαλάμῳ. Omnes alii Scriptores Cernem in occidentali Oceano metantur. Quod etiam Strabo ostendit, licet Cernem inter loca numeret, quæ tunc non cognoscerentur, et Eratothenem eo nomine reprehendat, quod fabulosus habeat fidem: πεπίστευκε δὲ καὶ περὶ τῶν ἔξω στήλων Ἑρακλείου πολλοῖς μυθώδεσι, Κέρνην τε γῆσον καὶ ἄλλους τόπους ὁνομαζέων τοὺς μηδαμῶς νυνὶ δευκνέμενους. Ergo Cerne extra Columnas Herculis in Oceano Atlantico, quam Polybius gravis auctor etiam agnoscit. Plinius

inter insulas Æthiopiæ et huic locum dat: 'Cerne nominatur insula ad-versa Æthiopiæ, cujus neque magnitudo, neque intervallum a continente constat.' Ita hæc legenda, non ut est vulgo: *Contra sinum Persicum Cerne insula nominatur*. Nam verba illa, *Contra sinum Persicum*, ad præcedentem clausulam pertinent; ut jam aliis animadversum. Occidentalis Cerne Æthiopiæ adversa non est; sed Hesperis. Terminus ejus statuitur navigationis Phœnicem, qui non navigabant in eam a rubro mari: qui enim id pote, nondum comperta Meridiani maris navigatione? sed per Gades Oceanum illum ingrediebantur, qui etiam in ora illa multa oppida condiderunt. *Salmas.*

Qui divi Augusti principatu obiit? Vide D. Hieronymum in Chronico Eusebiano, qui refert illum ad annum Augusti quartum.

Violacea purpura] De variis purpuræ generibus post Cælium, Baysium, alios, accurate Salmasius in notis ad Tertullianum de Pallio, et Octav. Ferrarius de Re Vestiaria, præcipue lib. ix. 7. qui videri poterunt. *Bosius.*

Improbatur] Sic Ms. Vulgati, *improbabatur*. Quod video summos viros non improbasse. Mox edit. Dalechamp. *qua purpura quis non jam, inquit, triclinaria facit?* nec aliter laudant viri docti, qui de purpura tractarunt. Triclinaria Salmasius ait esse accubitalia, quibus accubita vel lecti tricliniaries sternuntur. Not. ad Tertullianum p. 176. *Idem.*

Quis non, inquit, triclinaria facit? Ad-dit de suo Plinius: 'Spinther ædilis fuit U. C. anno septingentesimo, Cicerone Cos. Dibapha tunc dicebatur, quæ his tincta esset, veluti magnifico impendio; qualiter nunc omnes pæne commodiores purpuræ tinguntur.' Hæc postrema Plinio ab aliquo adjecta asserere auderem, nisi in Ms. Toletano antiquiss. reperissem. In Consulatu vero M. Tullii nimis rotun-

dus numerus est, qui est in Fastis Capitolinis extra controversiam annus 690. post U. C. Collega C. Antonio: P. vero Cornelius Lentulus Spinther, Ciceronis imprimis studiosus, Cos. post fuit, anno 696. cum Q. Cæcilio Metello Nepete. *Schottus.* Triclinaria sunt accubitalia, quibus accubita vel lecti tricliniaries sternuntur. Nec de purpura tantum illa, sed etiam auro clavata, ut et mantelia, quibus mensæ sternerentur, et mappæ. Aureorum et auratorum mantelliorum mentio multis locis apud Historiæ Augustæ Scriptores. Stragula quoque vestis, qua cubiculares lecti insternerentur, auro et purpura depicti solebat. Apuleius lib. x. 'Sed et stragula veste auro et murice Tyrio depicta probe consternunt.' Nec minus tricliniaries et accubitalia. Baby-lonicorum περιστρωμάτων præcipue usus in sternendis accubitis, quæ auro et purpura picta fuisse, nemo nescit. Inde 'Babylonicum aureum pluma-tum' Publio Syro dicitur. Glossa, *Babylonicum*, ψιλὴ πολέματος. Salmasius ad Tertull. Pallium. *Keuchen.*

ix. Νέπης δὲ Κορήλιος] Vide Plut. in libello, *Εἰ πρεσβυτέρῳ πολιτευτῶν*. Crudelissimum autem Hannibalem vocat Livius lib. xxvii. Valerius lib. v. 1. in fine. Silius Ital. lib. xii. Orosius lib. iv. 18. Aurelius Victor de Viris Illustribus: 'Marcellus quin-ques Consul, insidiis Hannibalis deceptus, et magnifice sepultus. Ossa Romam remissa, a prædonibus intercepta perierunt.' Quis scit an hæc ad librum Exemplorum v. ubi et Hannibalis mentio sit, pertineant? *Schott.*

διαφθαρέντα] Sequitur apud Plutarchum in Lucullo: Τὰ δὲ φάρμακα δοθῆναι μὲν ὡς ἀγαπῶντο μᾶλλον ὁ Καλλι-σθένης δι' αὐτοῦ, τοιαύτην ἔχειν δοκοῦντα τὴν δύναμιν. ἐκστῆσαι δὲ καὶ καταλῦσαι τὸν λογισμὸν, ἵνα, ἐπὶ ζῶντες αὐτοῦ, τὴν εὐσίαν διοικῶν τῶν ἀδελφῶν. Quæ prioribus addi debuere: nam pæster

a Nepote desumpta sunt. *Bosius.*

Τὸ παράλογον τῆς τελευταίας] In editione Parisiensi Jo. Rualdi, qua utor, excusum invenio, τὸ παράλ. τῆς τελευταίας, nec variant Mss. *Idem.*

Οὐαλέριον Μάξιμον] Cod. Vulcobianus, Οὐατόριον. Alius, Οὐετοόριον. Quod an reponi debeat, dispiciant Criticorum filii. Viri docti censent, Plutarchum ad ea respexisse, quæ Val. Maximus v. 1. ext. 6. de Marcelli funere retulit. Sed ea pauciora sunt, quam ut a Plutarcho heic laudata videri possint: nisi dicas solum epitomen librorum Valerii, non ipsum opus, ut ab eo est editum, hodie superesse; in quam sententiam Yossium propendisse video de Hist. Lat. lib. 1. 24. Cæterum, ut hoc obiter addam, non est, cur apud Valerium pro corona laurea reponamus auream, ut Schottus voluit. Nam ille de corona cadaveri imposita, cum eoque combusta; Plutarchus de ea, quæ reliquis superimposita est, loquitur. *Idem.*

Τῶν σὺν Ἀντίβῳ] Nota, non ipsum Hannibalem, sed qui cum eo fuerant, hoc est, duces ejus, dici victos. Non igitur his adversantur, quæ Nepos in vita Hannibalis cap. 5. et 6. retulit. *Idem.*

x. Turdos paullo ante captos saginari] In Turdario Martialis lib. XIII. 'Inter aves turdus, mecum si iudice certes, Inter quadrupedes mattya prima lepus.' Unde in M. Druso Vir. Illust. locum recte, ni fallor, emendavimus: *Philippo Consuli, legibus agrariis resistenti, ita collum in comitio obtorsit, ut nullus sanguis efflueret e naribus: quæ ille luxuria comprobans, morti jam detruendi se dicebat.* Nos de vet. libro *εὐτορέχως*, 'quem ille luxuriam opprobrans, muriam de turdis esse dicebat.' Qua de re plura Observ. lib. 1. per Saturam. *Schott.*

Ciconias magis placere quam grues] Elegans carmen exstat in Petronii Arbitri Satyrico, de Ciconia: 'Ci-

conia etiam grata, peregrina, hospita, Pietaticultrix, gracilipes, crotalistris, Avis exul hiemis, titulus tepidi temporis, Nequitiae nidum in cacabo fecit meo.' Quem tamen aliter legit explicatque Had. Junius Animad. lib. vi. 15. *Schott.*

Præcipuam olim] Apud Plinium est, 'Post præcipuam auctoritatem,' &c. Dixerat autem paullo ante, 'apud antiquos piscium nobilissimum habitum acipenserem.' *Bosius.*

Laberius Poëta mimorum] De quo Macrobius lib. II. 7. et Seneca noster Rhetor. Controvers. XVIII. de parricidii accusato. *Schott.*

Loto arbori] Ἀπὸ κοινῶν repetitum est. Mox in Mac. Chiflet. *breve tradit.* Pro *huic* edit. Dalech. *illi*; alii *ille*, non male. Statim nonnulli *ultra duos dies.* *Bosius.* Unde lotophagi, de quibus Homerus Odyss. IX. et Scholiastes, et de herba Theophrastus de Plantis lib. IV. 9. Dioscorides lib. I. et Plinius lib. XIII. *Schott.*

Idem Nepos] Addenda erant, quæ Plinius subjicit: 'baccasque contusas (Ms. Chiflet. *concisas*) cum alica ad cibos dolio condi.' *Bosius.*

Scandula contectam fuisse Romam] Ms. *Scindulam non conspectam fuisse Romæ.* *Idem.* Scandula, quasi scindula, assulæ, non serra sed bipennis productæ: nisi potius a *scandendo.* Hinc 'scandulare tectum' Apuleio Fab. Miles. lib. III. et Ictis 'scandularii' l. quibusdam D. de jure immunit. Vegetius De re militari lib. II. 23. 'Tempore hiemis de tegulis, vel scandulis: quæ si deessent, certe de cannis, ulva, vel culmo porticus tegeretur.' Scandulæ autem e robore aptissimæ. Vitruvius lib. II. 1. 'Montium accolæ crustis marmoreis tecta contegunt; alii plumbi laminis, Septentrionales nostri harundine domus suas operiunt, durantque ævis tecta alta.' *Idem* Plinius lib. XVII. 36. Penes Germanos tegularum

usum non fuisse; sed materie informi domum tegere solitos, auctor est Tacitus. Culmis etiam tecta concinnarunt, unde *culmina*. Seneca ad Lucillum: 'Culmis liberos textit, sub marmore atque auro servitus habitat.' Schott. Vide etiam Stewechium in commentar. ad Vegetium.

Lineas] Plinius: *eas*. Loquitur autem de lineis. Continentia verba paullo aliter apud eundem leguntur: *Hunc aut eodem nomine alium fuisse, quem tradit Corn. Nepos secutum in Italiam Demaratum, &c. fug. a Cor. injur. Cypseli tyranni, mox docebitur.* E quibus apparet, Nepotem solum dixisse, Cleophantum quendam Corinthium secutum in Italiam Demaratum, &c. cetera Plinii sunt. Quare vel totus locus recensendus erat, vel illa *aut eodem nomine alium fuisse*, omittenda. Bosius.

Adjecit] Plenius Edit. Dalech. *adjecit idem Nepos*. Sed postrema duo vocabula Scaliger castigat. in Catull. pag. 32. glossema putat. Quam conjecturam firmat Ms. Cod. qui legebat: *addiditque, eum primum, &c.* Cæterum apud Plinium quædam interjacent, quæ Schottus omisit. Etiam illud, *aut Lunensi*, Ms. aberat, et pro *e Carystio* legebatur a *Carysto*. Bos. Schott.

xi. Ædes Martis] Edit. Putsch. *ædis, ἀρχαῖος*. Bosius.

Architectata] Sic et 'machinata,' *μαθητικός*. Sallustius Hist. lib. II. 'At Lucullum regis cura machinata fames brevi fatigabat.' Sed de his supra ad Epist. dicere memini. Architecti vero Hermodori sic meminit Vitruvius Architect. III. 1. 'Quemadmodum est in porticu Metelli Jovis Statoris Hermodori.' ut emendat Turnebus Advers. lib. XI. 2. Meminit et M. Tullius de Orat. lib. I. Schott.

Non amplius] Verba Suetonii: 'Non amplius eum ter bibere solitum super cœnam in castris apud Mut. Cornelius Nepos tradit.' Bosius. Similis Vopisci

de Tacito Imp. locus: 'Fuit vita paracissimus, ita ut sextarium vini tota die nunquam potaverit.' Eustathius de Ismenis ac Ismenes amoribus, libro IV. *Καὶ μετὰ τρίτην πύσιν καὶ τετάρτην καὶ πολυτελεῖς τὰς τρυφὰς λύετο τὸ συμπόσιον.* Keuchenius.

In extrema Britannia parte] Sæpe multumque dubitavi, utri Cornelio, Nepoti ne, an Tacito, cujus hodieque Annales, licet mutili, in manibus doctorum hominum versantur, hæc darem: sed dum insulam, oras Britannia legendo, sæpe etiam in altum evectus, diligenter investigo, *Monam* quidem Annal. XIV. et in Agricolaë vita reperi: *Memna* vero, vel ut alii libri, *Minia*, nec vola nec vestigium. Xiphilinus vero ex Di-one, Britannorum, inquit, duo sunt genera, Caledonii et Mæatæ. Quæ vox *Maudras* a *Mona* longius recedit. Quare in eam veni sententiam, ut nostro adscribendum censerem; dum alteruter e tenebris integer appareat: et *Chronica* Nepos, ut dixi, conscripsit; quos libros fortasse Gothus ille Jornandes, sive is Jordanus est, *Annales* vocavit; secutus, ut suspicor, aliquot Gothicarum rerum Scriptores, quorum præter nomen inane, nihil ad nos pervenit: quemadmodum libro priore Epitomam illam L. Annæi Senecæ, quæ vulgo L. Floro attribuitur, exscripsisse observavi. Schott.

Cornel. etiam Annalium scriptor] Assentior Schotto et Lindebrogio, Cornelium significari. Nam ex eo magnam partem hanc narrationem haustam esse, vel illa fides faciunt, quæ Jornandes subjicit: 'Silurum colorati vultus, torto plerique crine et nigro nascuntur. Caledoniam vero incolentibus rutilæ comæ, corpora magna,' &c. Quæ, et alia Jornandi dicta, pæne totidem verbis in Agricola Taciti leguntur. Vide enim cap. 10. et sequentibus. Perperam igitur inter Fragmenta Nepotis relata sunt. Bos.

EPIST. CORNELIÆ, MATRIS GRACCHORUM.

XII. *Epistola Cornelie*] Unde hæc fragmentum sit, ostendit Schottus in epist. ad Lectorem, notis suis in Fragmenta Nepotis subnexa. 'Nunc,' inquit, 'Corneliæ matris Gracchorum (cui eloquentiam, teste Cicerone et Fabio, acceptam referebant) epistolæ fragmentum adjiciam: quod legitimæ ne sit, aut a declamatore aliquo, ut solet, conformatum, nunc non disputo. Parva sane papyri jactura, repertum in vet. libro Abbatiz Fœculamæ, mihiq; ab Anton. Augustino Archiepiscopo Tarracon. V. C. perhumaniter oblatum, post idem a Cl. Viro Jacobo Bongarsio descriptum e Britannico exemplari e Germania dono missum, Cornelianis addendam putavi.' Hæc Schottus: qui, ut vides, addubitare videtur, an legitimum sit. Ego vix dubitem esse: tam eleganter ἀρχαῖα. Quia in re consentientes habeo eruditissimos Viros, Ian. Rutgersium v. Var. lect. 10. (ubi hanc epistolam aliquot locis emendat) et Aug. Buchnerum. *Bosius.*

Dicis] Sic Msc. meus, Gifanii *dicis*. Pet. *lices*, immendate. *Savaro.*

Esse videtur] Steph. Pighius *esse* omittit. *Gebhard.*

Ea persequi] Pro ea idem mavult eos. *Gebh.* Inimicos, scilicet. *Bos.*

Uti nunc sunt, erunt] Sic Msc. meus et Gifanii. Msc. Pet. *non*. *Savaro.*

Verbis conceptis dejerare ausim] *Dejerare* correpte; id est, Deos jurare ausim. Explicat Donatus ad Terentii Hecyr. v. 2. Apuleius Milesiar. lib. 1. 'Quam sanctissime dejerantes.' Quid porro sit, *verbis conceptis jurare*, vel *dejerare*, doctissime notat Turnebus *Advers.* lib. III. 10. Eratque hoc religiosum jurisjurandi genus. *Keuchen.*

Præterquam qui] Sic Mss. Gifanii et Pet. In meo qui desideratur. *Idem.*

Tiberium Gracchum necarunt] Cicerone in Catilinam: 'Tiberius Gracchus, quod iterum Tribunus pl. fieri vellet, occisus.' Vide Livii Epitom. LIX. Plutarch. in vita, Appian. 1. Cicer. de Leg. III. Pro Sextio, Pro Milone, De Arusp. resp. et in Bruto. Velleium II. Flor. Entrop. Val. Maxim. et Script. de Viris Illustribus.

Quantum te] Pighius mavult, *tu*. *Gebhard.*

Quos antehac habui liberos] Sic Msc. meus et Gifanii. Quos ante habuerim, legit Msc. Pet. *Savaro.* Rutgersius secundam priorem edidit, sed et omittit liberos, hoc quidem nulla necessitate. *Bosius.*

Partes eorum] In aliis *partis*, quod idem Rutgersius pro *partes* accipit, ἀρχαῖος. Sic antea *adis* pro *ades*. Lege Priscianum lib. VII. *Keuchenius*. Sic Mss. omnes *partis*; *eorum* desest in meo. *Savaro.*

Adversum meam sententiam] Sic Mss. Gifan. et Pet. *Meus adversus*. *Savaro.* Forsan *adversus*. Sed *facere* statim pro *faceres* in Parisina. *Keuchen.*

Cui parva pars vitæ superest] Aliter Schottus interpangit: *cui parva pars vitæ superest. Ne id quidem, &c.* Rutgersius mallet interrogative legi; *quis et mihi adverteris et reipubl. profliges*. *Bos.* *Parva pars vitæ*, eadem *εὐφροει*, qua *pars diei melior* dicitur. Et explicat sese statim, per 'breve spatium.'

Quæ causa erit] Pighius putabat verbum *resistere*, aut simile quid, deesse. non opus. Alii *quæ causa erit*? corrupte ut opinor. *Bos. Gebhard.*

Et quando] Forte *equando*. *Gebh.* Gifan. Boecler. Quod idem est, ac *num quando*: vel, *an aliquando*. Græci ἢ τότε, dicunt.

Et habentes et præsentem] Sic Msc. meus et Gifan. Msc. Pet. *et absentes et præsentem*. *Savaro.* Rutgersius legit: *et habentes et præsentem molestiis, desipere*? Quod fateor me non capere. *Bosius.*

Perpudescet miscenda] Rutgersius scribendum ait, *perturbanda resp.* Sed nihil mutandum. *Perpudescet miscenda rep.* dictum, ut *pudet dicto* apud Tacit. Agric. 32. 33. et similia alia. *Bos.*

Facito quod lubebit] Sic Msc. meus. Gifan. Msc. *per me facito quod lubebit.* Savaro. Sed illud *post me* omisit Rutgersius, incertum an studio. *Bosius.*

Ubi mortua ero] Sic hactenus retentum, tametsi in vulgato quodam immiserint: *ubi enim mortua ero.* Græco more: *ὅπου γὰρ.* Cæcina epist. ad Ciceronem: 'Ubi hoc omnium patronus facis.' *Keuchen.* *Ubi mortua ero]* Pighius, *ubi non ero.*

Et invocabis Deum parentem] Rutgersius edidit: *et invoc. Deum parentem in eo tempore: ne pudeto, &c.* Sed ait hæc parum sana sibi videri. Igitur conjicit legendum: *invocabis Deum parentem numen. Eo tempore, &c.* *Bos.* Scriptum fuit: *et invocabis D. M. parentis,* id est, Deos Manes parentis. Scribe igitur ac distingue: *et invocabis Deos Manes parentis. Eo tempore ne pudeat eorum Deum preces expetere.* Eorum Deum, id est, Deorum Manium. Ovidius: 'Perque tuos Manes, qui mihi numen erunt.' *Salmas.*

Non pudet] Pigh. *pudebit.* Ms. Savaronis *ne pudet.* Unde Rutgers. *ne pudeto.* *Bosius.* *Salmas.* modo *ne pudeat.*

Eorum Deum pacem expetere] Ita enim scribendum est. Vulgo inepte, *preces.* Non bene conjicit Rutgersius, *pudeto.* Interrogatio est apertior, si scriptum esset, *in eone tempore.* Sed illud elegantius, et sapit antiquitatem. Plautus Trinum. 'Utrum is itaque esse mavelit.' Cicero de Leg. lib. II. 'Deorum Manium jura sancta sunt, hos leto datos Divos habento.' *Gronovius.*

Ne ille sinat Jupiter] Amplificative magis quam *δευρυκῆς ille,* videlicet per scriptam epistolam. Plautus Curcul. 'Nec me ille sinit Jupiter.' Veteres enim cum Jovis nomine pronomen *ille* sæpe jungebant, aut ad demonstrationem aut amplificationem. *Keuchen.*

Sinat] Pighius, *siverit,* vel *sirit.* Gebhard. *Bosius.*

Tē ea perseverare] Rutgers. *eo.*

Culpa tua recipias] Vulgati, *tu.*

Tute tibi placere possis] Rutgersius, *placare.* Horatius Epist. I. 18. 'quid te tibi reddat amicum.' *Bosius.*

RECENSUS EDITIONUM

CORNELII NEPOTIS,

AUCTIOR FABRICIANO, ET IN V. ÆTATES DIGESTUS.

EX ED. BIPONT. 1788.

ÆTAS I. NATALIS s. JENSONIANA

1471—1490—1520.

A PRINCIPLE editione Veneta I. Nic. Jenson typographi, qui ex codice bono summa fide et superstitione sub nomine Æmilii Probi (veteris scriptoris ævo Theodosii Imp.) vitas virorum excellentium absque illis Catonis et Attici edidit an. 1471. et bis recudit an. 1473. et 1476. Idem Jensonus Attici vitam in calce Epp. Ciceronis ad Atticum, Brutum, et Q. fratrem an. 1470. ediderat, iterumque cum virorum illustrium vitis ex Plutarcho Græco in Lat. versis 1478. Sed ante Jensonum Mediolanenses, et primus quidem Franc. Philelphus, dein Jac. Bechetus, vitam Attici ediderant. Jensonianas vero secuta est Parmensis 1480. Maithario teste, sed a nullo editore adhuc collata. Romæ dein vita Attici per Corn. Nepotem cum Ciceronis Epp. ad Atticum, cett. 1490. prodiit; quam Brixienensis 1498. a Jac. Britannico curata ceteris vitis addidit. Plenior etiam et optimæ notæ est Mediolanensis Petri Corneri s. a. et l. quæ nescio an ante 1496. vel 1499. lucem viderit. Sed et Veneta IV. recusa est 1499. Cornerianam imitata est Argenteratensis s. Schureriana. Hanc vel Brixensem et vicinam Venetam excipit Parisina Iod. Badii Ascensii I. 1513. et II. 1520. In his omnibus dominata maxime Jensoniana, sed inde a Cornero emendatior extitit.

1471 Veneta I. princeps fol. 'Æmilii Probi viri clarissimi de vita virorum excellentium liber incipit feliciter.'—In calce legitur :

Delph. et Var. Clas.

Nep.

2 Z

‘Probi Æmilii de virorum excellentium vita per Nicolaum Jenson. Venetiis opus feliciter expressum est anno a Christi incarnatione M. CCCC. LXXI. VIII Idus Martias.’—Laudata quidem est hæc Maittario et Fabricio in Suppl. Vol. ult. an. 1721, [Vol. 1. p. 103. Ed. Ernest. 1773.] sed a nemine inspecta ante Vulpios, curatores Patavinæ 1720. et cl. Fischerum, qui denuo contulit, et ex bono codice summa fide h. e. superstitione expressam ostendit. Fuit in bibliotheca Jo. Dan. Ritteri Jcti, hinc in Kappiana.

Hac principe longe antiquiora duo diversa exempla vitæ Attici, et circiter an. 1462. exscripta censet cl. Jo. Henr. Schlegelius in Obs. hist. et crit. in Corn. Nepotem pag. 28-49. Forsan ista prodierunt primum cura Franc. Philelphi ante annum 1475. alterum Jac. Becheti; cujus utriusque epp. excipiunt vitam Attici in ed. Corneriana s. a. et l. vid. infra sub an. 1499. Schlegelius tertium exemplum profert, quod in calce hunc epilogum habet: ‘M. Tullii Ciceronis ad Atticum, Brutum, et Quintum fratrem cum ipsius *Attici vita* feliciter expliciunt MCCCCLXX. Venetiis per Nic. Jensonum. Quartum exemplum a Schlegelio laudatum referemus anno suo 1478. Cf. cl. Harlesii Introd. in notitiam lit. Rom. P. I. p. 384.

1473 Veneta II. fol. ab ipso Jensonoc recusa. Inspecta Jo. Savaroni, editori Nepotis 1602.

1476 Veneta III. fol. Jensoni, collata Hier. Magio, editori 1563.

1478 Venetiis, fol. Vita Attici cum virorum illustrium vitis ex Plutarcho Græco in Lat. versis—Per Nicol. Jenson Gallicum Venetiis impressæ MCCCCLXXVIII. d. XI. Januar. Harlesius l. c. ex Schlegelio.

1480 Parmensis, fol. Æmilii Probi vitæ, &c. indice Maittario.

1490 Romæ, fol. Vita Attici per Magistrum Eucharium Silber alias Franck. Adjuncta ad calcem Epp. Ciceronis ad Brutum, Q. fratrem, Octavium, et Atticum. (Nescio an hæc sit illa Romana sæpe laudata J. A. Bosio, quæ in Bibliotheca Acad. Jenens servata denuo profuit J. M. Heusingero.)

s. l. et a. Exempli hujus Romani repetitio facta per Barthol. Salicetum Bonon. et Corn. Regium, sed correctione adhibita, quæ videtur esse Pomp. Læti. (Nescio an Venetiis prodit.)

1498 Brixinæ, per Jac. Britannicum an. MCCCCLIC. impressa: Sic

Bœclerus, qui eam contulit, in notis secundis ad cap. 14. Datamis pag. 111. ed. 1648. eam designat.

1499 Veneta IV. quam nonnisi ex Jo. Savaronis Animad. cognitam habemus.

s. a. et l. 8. Mediolanensis s. Corneriana, quæ quidem fluxit e Jensoniana, sed emendatior est, vitasque Catonis et Attici complectitur. In fronte est epistola Petri Corneri ad Theodorum Platum patricium Mediolanensem. Attici vitam excipit Ep. Jac. Becheti ad eundem Platum; et ad eundem Ep. Franc. Philelphi Mediolani IV. Nonas Januarias scripta, in calce libri legitur, hinc cl. Fischero 'Mediolanensis' vocatur. Sed Philelphus jam d. 31. Jul. 1481. Florentiæ obierat. Vixit is ab anno 1440. Mediolani, indeque abiit 1475. Romam, hinc rursus Florentiam. Necesse igitur est priorem aliquam Philelphinam vitæ Att. editionem fuisse. Hanc totius Nep. vero, quam Jac. Frid. Heusingerus, Jo. Mich. ex fratre nepos, in singulari libello de Bibl. Guelferbytanæ aliquot subsidiis de Corn. Nepote bene merendi, ad calcem edit. Fischerianæ recuso, 'Cornerianam' rectius dixit, et octojuges chartas ad magnitudinem quaternionum accedentes habere docuit; unde eam post Maittarium in Annal. typogr. T. I. P. poster. p. 762. et Saxium in hist. liter. typogr. Mediolan. etiam Fischerus quaternionibus prodiisse haud adeo accurate edixerat. Saxius eam ultimo decennio sæc. XV. excusam conjicit Mediolani, Heusingerus certe ante annum 1496. censet; unde colligimus, vitam Attici ex prioribus Franc. Philelphi et Jac. Becheti accessisse editionibus, de quibus supra.—Exstat non modo in Bibl. Guelferbyтана, sed et in Bibl. collegii Paullini Lipsiensis, unde eam denuo contulit Fischerus. Bosius jam ante et Jo. Mich. Heusingerus ejus lectionibus usi erant.

1506 Argentorati, 4. Æmilii Probi vitæ excellentium Imperatorum; Titi Pomponii Attici per Corn. Nepotem descripta: Plutarchi liber de illustr. mulierum virtutibus; ejusdem parallela. Argentorati in ædibus Schurerianis. Unde his, 'qui eam contulere, dicitur vel 'Argentoratensis' vel 'Schureriana;' cui quidem cum Lambino Fischerus primas defert bonitatis, unde profecerint ed. sqq. Verum sic potius Cornerianæ deferendas fuisse censemus, quippe quam sequitur maxime hæc Argentoratensis.

1511 Parisiis, fol. Vita Titi Pomponii Attici præmissa operibus epistolicis Ciceronis.

- 1513 Parisiis, fol. Ascensiana 1. Plutarchi parallelis, antea a Pylade Brixiano editis, adjecit vitas Nepotis. In Epist. ad Hier. Alexandrum Motensem laudat Gerhardi sui Vercellani diligentiam, quæ num etiam in Nepote Badius juverit, nescimus. Omisit vero Badius Catonem inter vitas, teste Jo. Mich. Heusingero in Præf. qui eam tractavit, et præter lectiones in annotationibus adjectas præfationi spicilegium omissarum adjecit, ex qua et Fischeriana collatione patet, editioni huic præluxisse Argenteratensem.
- 1515 Taurini, 4. Cornelius de viris illustribus. Taurini, in ædibus Nicolai de Benedictis.—Librum de viris illustribus, olim sub nomine vel Æmilii Probi, vel Nepotis, vel Plinii jun. vel Suetonii editum, probabilius S. Aurelio Victori vindicavit Andr. Schottus.
- 1520 (Parisiis) Ascensiana II. fol. Plutarchi et Æmilii Probi vitæ illustrium virorum. Ex chalcographia Ascensiana. Sic est in Cat. Bibl. Schwarzianæ P. I. p. 81. n. 1341. Contulit eam cl. Fischerus.

ÆTAS II. ALDINA 1522—1569.

- Aldinæ scil. curator Franciscus Asulanus, Aldi ipse affinis, quo modo in Sallustio, et Livio, et Justino edendis, etiam in Nepote usus est, hoc est, non scriptos solum et impressos consuluisse videtur, sed et ex ingenio liberaliori s. sanavit s. mutavit lectiones; atque sic sæpe profuit, sed et ab his, qui in superstitione gaudent, sæpius notatur. Aldinum tamen textum, paucis locis exceptis, triennio post Junta repetiit 1525. Secutæ inde sunt Ultrajectina 1542. curante Ant. Cauchio, et Coloniensis 1543. Gyb. Longolii, qui usus Mstæ et edd. sed in scholiis morte interceptus, laudem reperit insignem. Neque contemnendæ sunt edd. Gryphii et H. Stephani. Longolium vero annotationibus et historicis et criticis uberioribus scribendis superare studuit, in textu conferendo cum edd. opera Pompeii Nutii usus, Hier. Magius; quæ in Vitæ virorum illustrium Basil. 1563. cum vitis excell. Impp. primum locum habent. Sexennio vero post lumen attulit Nepoti Lambinus, novæ ætatis princeps futurus.
- 1522 Venetiis, 8. Aldina. Æmilii Probi vitæ externorum Imperatorum (una cum Justino) Venetiis, in ædibus Aldi et Andr. Asu-

Jani.—Editio hæc emendatior est vel libris adhibitis, vel ingenii beneficio.

1525 Florentina s. Juntina, 8. Aldinam 1522. imitatur, nisi in paucioribus locis.

1542 Ultrajectina, quam Andr. Schottus a Canteris Cauchiisve curatam dicit, sed præter ipsum editorum nemo contulit. Antonium quidem Cauchium novimus, Philologum Ultraject. qui animadversiones in Cic. de officiis scripsit et Gramm. Lat. Lipsio laudatam; sed Canteros haud novimus, nisi fratres literatissimos Wilhelmum et Theodorum Ultrajectinos, natos 1542. et 1545. patre fortean literato. Membranae tamen huic editioni inservisse videntur, quod ex Schotti notis patet, etiam passim a Bœclero in ed. 111. 1648. excerptis.

1543 Coloniensis, 8. cum scholiis Gyberti Longolii. Colon. apud Gymnicum.—Longolius Msto, ut videtur, usus est, et edd. Jenson. et Argentorat. Ejus scholia optima desinunt in Timotheonte.

1544 Argentorati, 8. Corn. Nepos de viris illustribus, cum Jo. Boccatii gestis Rom. et Æn. Sylvii de ortu imp. Rom.

1547 Lugduni, 8. Corn. Nepos de viris illustribus.—Gryphiana, nec nisi vitam Attici cum ceteris, quas A. Schottus dein reddit S. Aur. Victori, habere videtur.

1560 Parisiis, 8. edente Henr. Stephano, ad calcem vitarum Plutarchi ex versione Herm. Cruserii, teste Fabricio.

— [Parisiis, 12. Epitome vitarum Plutarchi—per Darium Tiberium, Equitem Cæsenatem, 1492. edita, ab Oporino Basil. 1541. Parisiis ap. Hier. de Marnef 1560. (quæ ed. nobis est ad manus) et Lugduni ap. Jac. Stoër 1573. et 1590. 12. habet quidem vitam Attici, neque vero textum ipsum Nepotis, quod Hauptmannus putavit, sed a Tiberto epitomatam.]

— Lugduni, 8. Gryphiana.

1563 Basileæ, fol. Vitæ virorum illustrium. (Collectore Herm. Widekindo) Continentur Æmilius Probus de vit. excell. Imp. cum annot. Hier. Magii, et ejusd. Magii Epist. de ætate Probi, G. Cassandri viri aliquot illustres, qui ante Procæm in Latio fuere, Plinii Sec. de viris illustr. liber, cum appendice Ge. Cassandri, C. Suetonii de claris Grammaticis liber, Fr. Petrarchæ rerum memor. seu de viris illustribus cum supplem. Lobardi Sirichii, Fl. Philostrati Heroicus sive Dial. de viris illustr. et de

vitis Sophistarum, cum vers. Steph. Nigri, et Cæsarum vitæ ex Suida.—Pompeius Nutius jovit Magium in conferendis edd. Jensoniana, Aldina, et Coloniensi s. Longoliana.

ÆTAS III. LAMBINIANA 1569—1648.

Dion. Lambinus, excellens ingenio, acumine, et doctrina liberaliori, hinc a superstitione alienus, Cornelianum textum pluribus edd. priscis post Longolium et Magium collatis, adhibita quoque aliorum, ut Cl. Puteani, solertia, et cum scriptis Codd. collatione, cum dedisset novum 1569. facile ejus fidem secuti sunt editores per LXXIX. annos, primus quidem Henr. Stephanus 1572. in edendis cum Plutarchi vitis etiam Æm. Probi s. Corn. Nepotis vitis. Præter eum recensuit Nepotem Nathan Chytræus, sed ejus editio non egressa est Germaniam. Laudatior est Jo. Savaro, qui tribus scriptis libris adjutus notas breviores edidit Parisiis 1602. repetitis in Francofurtensi. Lambiniana notis Longolii, Magii, et Savaronis, et excerptis Cod. Ms. Dan. aucta ap. Cl. Marnium 1608. Anno post Andr. Schottus suas in Nepotem Annot. novas et in Fragmenta a se primum collecta Operibus Cornelii Nepotis ab eodem Marnio editis junxit, sed et qui vulgo Cornelii nomine ferebatur liber de Viris illustribus, eum potius S. Aurelio Victori jure postliminii redditum jam ante Duaci 1577. et Paris. nunc repetiit. Interim Nepos cum scholiis Longolii 1612. cum notis Magii et Savaronis 1628. et cum Longolianis 1642. reddi meritus est. Textus Lambinianus novos etiam vel scriptores notarum, ut Jo. Rave 1635. (rep. 1648. et 1677.) vel commentatores politicos pro sæculi genio invenit, ut Loccenium Suecum 1638. (rep. 1648. 1654. et 1673.) et Jo. Henr. Bœclerum Prof. Argentoratensem in edd. Nepotis 1638. et 1640. Juveniliter vero Lambinum, atque sic quicquid boni ad tuendam Nepotis lectionem in ed. Lugd. Bat. 1642. Amstel. 1662. repetita, injuriis contaminavit. Vita Attici, credo ex lectione Gryphiana, legitur ad calcem Cic. Epp. ad Atticum ex rec. Simeonis Bosii, certe in ed. Rapheleng. 1592. Sed multo plus profuturus fuit et vitæ Attici et ceteris Ernst s. Ernesti Jctus, qui in itinere Italico duos Mediceos contulit, et in Gallia sibi ipse unum comparando, nisi ipsi curatores, quibus Hafniæ primum 1629. dein Amstel 1637. vitam Attici cum notis

ejus edendi partes dederat, negligentiae nomine accusandi fuissent. Itaque apparatus suum deum legavit Jo. Andr. Bosio rectius utendum.

1569 Parisiis, 4. Cornelii Nepotis seu Æmilii Probi liber de vita excellentium Imperatorum, a Dionysio Lambino pluribus locis emendatus et Comment. explicatus. Lutetiae ap. Benenatum.

1572 Henrici Stephani II. 8. cum vitis Plutarchi Latinis, Lambinum maxime sequitur.

1573 Basileae, fol. cum Plutarchi vitis virorum illustrium.

1577 Francofurti, 4. ex rec. Nath. Chytræi.

— (Duaci, 4. de viris illustribus urbis Romae ab Andr. Schotto emendatus et auctus.) Libellus hic, qui antea vel Plinii vel Corn. Nepotis nomine venire solebat, Schottus vett. librorum fide et rationum momentis vindicavit S. Aur. Victori. Sed Victor tamen pleraque ex volumine Nepotis de viris illustribus Rom. desumisse videtur, de quo Vossius. Repetita vero est ed. Schotti Parisiis.

1579 Parisiis, 4. cum Comm. Lambini repetita.

1580 Francofurti, fol. Vitae Plut. adjectas habent Æm. Probi s. Corn. Nepotis vitas.

1581 Lemovici, 8. Attici vita ad calcem Epp. Cic. ad Atticum ex rec. Sim. Bosii legitur.

1582 Antverpiæ, 8. eadem in Epp. ad Atticum.

1590 Bardi Pomeran. 8. vitæ excellentium Imp. ex rec. Chytræi.

1592 Lugduni Bat. 16. in Epp. Cic. ad Atticum vita ejus legitur. Ex offic. Rapheleng.

1593 Ingolstadii. Schoppio memoratur in libris verisimilium.

1594 Bardi Pomeran. 8. Chytræi rep.

1600 Tiguri. (de viris illustr.)

1602 Parisiis, 24. cum castig. et notis Jo. Savaronis, ap. Perrier.

1608 Francofurti ad M. fol. Corn. Nepotis vulgo Æmilii Probi de vita excellentium Imperatorum Græcorum et Romanorum. Cum commentariis Dionys. Lambini, Monstroliensis, auctis nuper atque emendatis. Accesserunt commentarii, annotationes et notæ Gyberti Longolii, Hieron. Magii, et Jo. Savaronis, cum excerptis e vetusto Codice Ms. P. Danielis. Præfixa Chronologia Imp. Græciæ apud Probum, per Olympiadas. Cum indicibus. Francof. ap. Cl. Marnium et hæred. Jo. Aubrii.—Cl. Marnius præfatus est. Contextus est Lambinianus.

- 1609 Francofurti, fol. Corn. Nepotis opera, quæ quidem extant, historica virorum domi militiæque illustrium Græcorum Romanorumque explicata pridem studio Andr. Schotti. Nunc denuo doctorum hominum accessionibus aucta. Francof. ap. Cl. Marium et hæred. Jo. Aubrii.—Continet Aur. Victoris duos libellos, de origine gentis Romanæ, et de viris illustribus, fragmenta Nepotis cum Schotti annot. in eadem et in vitas, P. Nannii de claris Corneliis, et L. Sigonii de vita et rebus gestis Scipionis Æmiliani.
- 1612 Lugduni Bat. 12. cum scholiis Longolii.
- 1620 Parisiis, 8. ed. Hieron. Magii 1563. repetita.
- 1628 Lubecæ, 12. ex ed. Savaronis Parisina.
- Lugduni Bat. 8.
- 1629 Hafniæ. Vita Attici cum notis per Henr. Ernstium. Valde corrupt.
- 1634 Lugduni Bat. 24. Æmilius Probus, al. Corn. Nepos de vitis Imp. Gr.
- 1635 Jenæ, 8. c. n. Jo. Rave. Editio haud contemnenda.
- 1637 Amstelodami ap. Jansson. 16. Vita Tit. Pomp. Attici auctore Corn. Nepote, cum notis, glossario, et nomenclatore Henr. Ernstii, additis notis Christiani Heidmanni.
- 1638 Argentorati, 8.
- Holmiæ, 12. cum Læccenii notis politicis et indice philologico.
- 1640 Argentorati, 8. Bœcleriana I. Corn. Nepotis, vulgo Æmilii Probi, de excellentibus viris quæ exstant, cura Jo. Henr. Bœcleri. Impensis Frid. Sporii.—Lambini textum sequitur unum.
- Basileæ, 24. Liber Æmilii Probi s. Corn. Nepotis de vita excellentium Imperatorum, cum indice rerum mem. locupletissimo. Bas. impensis Ludovici Regis.
- 1642 Lugduni Bat. 12. cum Longolii et Savaronis notis. Ex offic. Jo. Maire.
- 1644 Amstelodami, 12. ap. Jansson, cum Jani Gebhardi spicilegio notarum. Repetita dein 1662.
- Argentorati, 8. Bœcleriana II. Idem Bœclerus Diss. Acad. suo modo et stylo Agesilaum, Epaminondam, et Themistoclem imaginatus est, quæ recusæ in Opp. ejus Tomo II. n. XIII. XIV. et XXVIII. leguntur. Sed hæc ad textum Nepotis minime pertinent, et sunt pro sæculi ingenio politica.
- 1645 Hamburgi, 12. Ravii ed. repetita.

1647 Lugduni Bat. 8.

1648 Hamburgi, 12. Editio Jo. Ravii repetita ex Jenensi 1635.

— Amstelodami, 8. illa Loccenii repetita ex Holmiensi.

ÆTAS IV. BŒCLERO-BOSIANA 1648—1733.

Jo. Henr. Bœclerus, qui in prioribus suis edd. nonnisi Lambinum secutus suo dissertandi modo in Nepotem scripserat Commentarium (quasi Symposiacum) et notas post Magium et Lambinum, nactus a Jo. Scheffero (cujus nomen ubique silet inhoneste) Codicem optimæ notæ, sed sine vita Attici, tertiam 1648. edidit haud paulo emendatiorem cum notis aliis ad lectionem et scripturam pertinentibus ex illo Codice præsertim ad quas passim edd. Brixensem, Regii, Lambini, Schotti, Gebhardi, Rutgersii, cett. vel animadversiones contulerat; neque tamen curiose satis tractasse visus est Scheffero in Specimine Animadverss. in Militiadem Hamb. 1675. et in Adverss. posthumis T. VIII. et IX. Miscell. Belg. Tertiam hanc bis, Bœclero in Suecia per tres annos absente, a typographo Argentoratensi, dissimulata repetitionis nota, recusam non sine erratis, eaque etiam in Lipsiensi an. 1653. quæ Bœclerianis curis Gebhardi illas et Ernstii in vitam Attici adjunctas habet, retenta et aucta esse queritur Bœclerus in præf. ed. sextæ 1656. quæ proprie dicenda foret quarta eaque ultima Bœcleri Argentoratum reversi. Vidit tamen mox homo impatiens et superciliosus, se habiturum laudis in curando Nepote participes. Jam enim 1657. Jo. Andr. Bosius notis Bœcleri, cujus exemplum servavit, Gebhardianas et in Atticum Ernestinas et aliorum (ut Buchneri suasque) sapienter junxit; Gebhardi autem vestigia fere secutus est Rob. Keuchenius in edit. Lugdun. 1658. rep. 1667. cum notis Varr. epitomatis suisque; Jo. Vorstius curas suas addidit Bœclero, ac præsertim indicem fecit emendatiorem et auctiorem in ed. Lips. 1659. subirascente Bœclero in præfatione Velleii sui 1663. Sed Bosii recensio obtinuit in Vorstianis, Rutgeri Hermannidæ 1665. rep. 1685. 1692. Kirchmajeri 1665. et Hildebrandina 1666. rep. 1680. Keucheniana, nunc Hackiana c. n. Varr. emendatior 1675. cumque iconibus 1687. et 1697. (adde his egregiam J. G. Grævii recensionem vitæ Attici c. n. Varr. in Græviana ed. Epp. Ciceronis ad Atticum Vol. II.) Bœcleriana 1669. et

1681. Locceniana 1673. repetitæ, et Aug. Buchneri Commr. 1674. primum editus, rep. 1688. 1693. 1705. et 1721. Rediit interea Bosius ad recognoscendum iterum Nepotem, multis editionis 1. sublati, suas notas auxit, textumque etiam emendavit, et indicem Bœclerianum post Loccenii Vorstiique curas locupletavit 1675. ita ut nemo editorum ab ejus exemplo recedere deinceps auderet. Eodem anno tamen etiam prodire in Anglia Nepos ad Mss. collatus Oxonii, rep. 1687. 1697. et 1708. denique ex rec. Maittarii 1715. et in Gallia Nic. Curtini opera in usum Delphini, rep. Londini 1691. et 1720. quem excepere alii, et novissime St. A. Philippe 1745. In Batavis Hackianæ Keuchenii successit Wetsteniana c. n. Varr. et icon. Impp. 1707. præter eamque novæ extitere minores c. n. Herm. Essenii 1691. et 1705. et Dav. Hoogstratani 1691. et auctior 1706. quæ cum repetitis Rutg. Hermannidæ 1692. et 1706. certarent. In Germania præter Christoph. Cellarii curas, juventuti studiosæ profuturas, 1689. repetitas 1694. 1699. et 1737. auctas a Chr. Schœttgenio 1711. et Andr. Stubelio 1720. pœnitet ceteros nominare post Bosium et Buchnerum. In Italia vicit Vulpiorum industria in recensendis edd. Patavinis 1720: 1721. 1727. et 1733.
- 1648 Argentorati, 8. Bœcleriana III. eaque ex Cod. Ms. emendatior: 'Corn. Nepotis, vulgo Æmilii Probi, quæ extant. Editio tertia cura Jo. Henr. Bœcleri. Impensis Friderici Sporrii. Argentor. MDCXLVIII.' — In hac quidem ed. post priores notas leguntur pag. 99.-124. aliæ notæ ad lectionem et scripturam pertinentes ex Msto præsertim *nostro*. (Dicere debuit a viro humanissimo Jo. Scheffero nobiscum communicato.) Cetera supra diximus. Bis hæc repetita h. a. absente et inscio Bœclero; unde has repetitiones *quartam* et *quintam* ed. ridicule dixit.
- 1652 Lipsiæ, 4. Corn. Nepotis Themistocles, cum commentario Casp. Lili.
- 1653 Lipsiæ, 8. Jac. Mylii ed. quæ adjunctas habet notas Bœcleri et Gebhardi in omnes vitas, et Ernstii in Atticum.
- 1654 Holmiæ, 8. repetitio Loccenianæ.
- 1656 Argentorati, 8. Bœcleriana VI. tertia recusa.
- 1657 Lipsiæ, 8. Corn. Nepos — cum notis Bœcleri, Gebhardi, Ernstii aliorumque, e Museo Jo. Andr. Bosii. Acc. in margine varietas lectionis Cod. Scheffero-Bœcleriani et exempli Gebhardiani.

- 1658 Lugduni Bat. 8. Keuchenii I. c. n. Varr.
- 1659 Lipsiæ, 8. repetitio Bœclerianæ tertiæ, adjunctis curis Jo. Vorstii.
- 1661 Basileæ, 12.
- 1662 Lipsiæ, 8. ed. Jo. Vorstii, qui indicem Bœclerianum emendatiorem et auctiorem dedit.
- Amstelodami, 12. recusa ex Amstel. 1644.
- Norimbergæ, 12. c. n. Germ. Abr. Schulteti.
- 1663 Colbergæ, 4. Petri Larson von Blumenfeldt annotationes historico-politiçæ in Corn. Nepotem, ex variis historicis, politicis, antiquariis, jure publico et privato insigni commodo succinctæ, erutæ, &c. Colb. sumtibus auctoris.
- 1664 Aug. Munat. (Basil.) 18.
- ibid. 18.
- Argentorati, 16.
- 1665 Amstelodami, 12. ex recensione Rutgeri Hermannidæ, qui notas et indicem addidit e Bœcleriano contractum.
- Ultrajecti, 12.
- Wittebergæ, 8. cum notis philolog. hist. crit. et polit. additis tabellis analyt. et chronol. cum indd. uberr. Georg. Christ. Kirchmajeri.—Exprimit Bosii edit. Pueris tantum aptata, ut et sequens. Præfatio inscripta Ducibus Saxonæ.
- 1666 Lipsiæ, 12. Frid. Hildebrandi.
- 1667 Lugduni Bat. 8. Keuchenii II. c. n. Varr. Sequitur ed. 1658.
- 1668 Lutetiæ, 4. Æmilii Probi seu Cornelii Nepotis liber de Vita excellentium Imperatorum.
- 1669 Lipsiæ, 8.
- 1673 Hamburgi, 12: Repetitio Loccenianæ 1638.
- 1674 ibidem, 8. cum comm. Aug. Buchneri.
- 1675 Jenæ, 8. Corn. Nepotis, vulgo Æm. Probi, quæ extant, emendata et illustrata annotationibus ac lucubrationibus secundis Jo. Andreæ Bosii. Accedunt seorsim notæ Henr. Ernstii, et liber commentarius Jo. Henr. Bœcleri. Jenæ, imp. Christ. Kirchneri, bibliopolæ Lipsiensis, excudebat Jo. Nisius.—Bosius servavit exemplar Bœclerianum, nonnulla tamen fide librorum recte mutavit. Sequentes Nepotis editores sive parum sive plane non recedunt ab ejus lectione.
- Lugduni Bat. 8. Keuchenii III. ap. Hackios, c. n. Varr. Locupletior etiam ed. 1658. Laudat Keuchenius in Præf. nova prid.

- Id. Apr. 1675. consultum sibi Cod. Dan. in Marniana 1608. et Ms. Everhardi Sluicken; ceterum melioribus a Lambino ad Bosium usque obsecutum esse.
- Parisiis, 4. Cornelius Nepos de vita excellentium Imperatorum; Interpretatione et notis illustravit Nicolaus Courtin, in usum Delphini. Paris. ap. Fredericum Leonard.—Schotti chronologiam per Olympiadas digestam servavit.
- Oxonii, 12. e theatr. Sheldon. e Mss. recensita, addita e Pausaniæ Messeniæ vita Aristomenis Messenii Græcæ et Latine.
- 1677 Hamburgi, 12. c. n. Jo. Rave, repetita ex ed. 1648.
- 1680 Lipsiæ, 12. ed. Fr. Hildebrandi.
- Lipsiæ et Wittebergæ, 8. cum notis philolog. crit. et polit. additis tabellis analyt. et chronol. cum indd. uberr. a Georg. Casp. Kirchmajero. Inscripta J. B. Colberto. Rep. ed. 1665.
- 1681 Argentorati, 8. Repetitio Bœclerianæ, quæ ejus VII. audit.
- Francofurti, 8. cum Comm. dupliei Buchneri.
- 1685 Amstelodami, 12. ex rec. Rutg. Hermannidæ. Rep. ed. 1665.
- Basileæ, 18. sine notis.
- 1687 Lugduni Bat. ap. Hackios. Keuchenii IV. cum notis Varr. ex ed. 1675. Convenit cum seq.
- Amstelodami, 8. Eadem, Cornelii Nepotis vitæ excellentium Imperatorum observationibus ac notis commentatorum, quotquot adhuc innotuere, illustratæ. Accesserunt huic editioni præcipuorum Græciæ Imperatorum icones æri incisæ, ut et index rerum et verborum præcedenti multo auctior et emendatior. Amst. ex typographia P. et J. Blæu. Ceterum est repetita Hackiana Keuchenii 1675.
- Oxonii, 12. Repetitio ed. 1675.
- 1688 Hamburgi, 8. cum notis Aug. Buchneri, ad titonum maxime captum comparatis.
- Lipsiæ, 8. Repetitio Amstelodamensis 1687. Accedit triplex in Nepotem clavis, chronologica, geographica, et statistica, quæ monetæ atque mensuræ veteris convenientiam cum nostratæ exhibet, auctore M. P. L. S. Additus quoque index duplex, alter Bœcleri Latinus, alter locutionum Germanicarum.
- 1689 Lipsiæ, 12. cum perspicuis notis tabulisque chronologicis ac geographicis Christoph. Cellarii.
- 1691 Londini, 8. cum indd. et notis Nic. Curtini. Repetitio ed. in usum Delphini 1675.

- Trajecti, 12. cum Hermanni Esseni animadverss. perquam nitide excusa.
- Amstelodami, 12. cum notis selectis Davidis Hoogstratani.
- 1692 Amstelodami, 12. ex edit. Rutgeri Hermannidæ. Repetitio ed. 1665.
- 1693 Lipsiæ, 8. cum notis Aug. Buchneri, reęusa ex ed. 1688.
- Francofurti, 12. Lat. Germ. cum notis Abr. Schulteti.
- 1694 Lipsiæ, 12. ed. Christoph. Cellarii repetita ex ed. 1689.
- 1697 Oxonii, 8. e Theatro Sheldon, Repetitio ed. 1675.
- Francofurti, 8. cum Christ. Grunbergii notis philolog. histor. et geographicis, phrasiumque elegantiorum annotatione et variatione.
- Hamburgi, 8. e recensione Joach. Henningii, Conr. Hamb. adjuncto indice Hermannidis, hinc inde locupletato.
- Lugduni Bat. 8. Keuchenii v.
- 1699 Lipsiæ, 12. ed. Christoph. Cellarii, ex illa 1689.
- ibidem, 12. c. n. ad modum Minellii.
- 1700 Parisiis, 12.
- 1703 Hamburgi, 8. Lat. Gall. et Germ.
- 1704 Bernæ, 18. ex ed. Jo. Andr. Bosii, sine notis. Cum præfatione Ad. Rechenberg. et ind. loc.
- Amstelodami, 24.
- Lipsiæ, 12. c. n. ad modum Minellii.
- 1705 Trajecti, 12. Exprimit ed. Esseni an. 1691.
- Francofurti et Lipsiæ, 8. o. n. Buchneri, per Ad. Rechenbergium amplificata.
- 1706 Amstelodami, 12. Repetitio ed. Hermannidæ 1685.
- ibidem, 12. Repetitio auctior ed. Hoogstrat. 1691.
- 1707 Amstelodami, 8. maj. Cornelii Nepotis Vitæ excellentium Imperatorum, observationibus et notis commentatorum omnium, quotquot hactenus innotuere, illustratæ. Accesserunt huic editioni præcipuorum Græciæ Imperatorum icones, æri incisæ, ut et index rerum et verborum auctior et emendatior. Amst. apud Wetsten.
- Lugduni, 16. apud Lud. de Clansare.
- 1708 Oxonii, 8.
- Lipsiæ, 12. cura Minellii.
- 1709 Oxonii, 8. Repetitio ed. 1697.
- Francofurti, 8. c. n. Germ. Grunbergii.

- 1711 Lipsiæ, 12. ed. Christoph. Cellarii repetita, additis in tiro-
num usus scholiis Christ. Schœttgenii.
- 1715 Londini, 12. Cornelii Nepotis excellentium Imperatorum
vitæ, curante Mich. Maittaire. Londini, ex officina Jac. Tonson
et Joh. Watts.
- 1717 Halæ, 12. Germ. cum phrasibus Lat.
- 1718 Rothomagi, 12. Cornelius Nepos notis selectissimis variorum
illustratus. Rothomagi, ap. Richard. et Nic. Alemannum.
- 1720 Londini, 8. editio in usum Delphini repetita.
—Lipsiæ, 12. cum Cellarii notis suppletis ab Andr. Stubelio.
- Patavii, 8. Cornelii Nepotis quæ extant omnia. Patavii, excu-
debat Josephus Cominus. — Editio hæc accurata et nitida debet
tur curæ Vulpiorum (Jo. Antonii præcipue) habetque indicem
elegantiorum locutionum, et varr. lect. edd. Venetarum 1471. et
1522.
- 1721 Dresdæ, 8. cum notis Buchneri.
- Patavii, 8. ex rec. Vulpiorum, repetita ex ed. 1720.
- Gothæ, 8. cum notis Chr. M. Fischbeck.
- 1722 Francofurti, 8. Germ. explicat. opera J. C. Malschii.
- 1723 Lipsiæ, 12. cum notis ad modum Minellii.
- 1724 Basileæ, 12. sine notis, cura Mich. Maittaire.
- 1726 Lipsiæ, 12. cum notis ad modum Minellii.
- Londini, 8. Lat. et Angl. c. Jo. Clarke.
- 1727 Patavii, 8. ex rec. Vulpiorum, exc. Jos. Cominus.
- Wratislaviæ, 8. Succus et sanguis Cornelianus, i. e. Cornelius
Nepos de vita excellentium Imperatorum, vulgo Æmilii Probus,
at perperam dictus, nova arte, nativa tamen, multoque commo-
diore enucleatus a Jo. Joach. Ungnad, Séehusa-Palæo-March.
Wratisl. ap. Mich. Hubert.
- 1728 cum Abr. Kriegelii explicationibus Germ. 8.
- cum notis Germ. Em. Sinceri. 8.
- 1729 Brandeburgi, 8. cum Casp. Gottschlingii. notis phil. mor.
et hist.
- 1733 Patavii, 8. ap. Jos. Cominum, ex rec. Vulpiorum.
- Berolini, 8. cum notis Germ. Em. Sinceri.
- Lipsiæ, 12. cum notis ad modum Minellii.

ÆTAS V. STAVERIO-HEUSINGERIANA 1734—1747—

1755—1789.

Conjungimus adversarios, quorum certamina profuere lectioni Bosianæ, quamvis in paucis emendandæ. Scilicet Augustin. van Staveren, qui non modo aliquibus Codd. Mss. præter jam collatas a superioribus editt. quamvis haud satis diligenter usus, sed et pro excerptis a Keuchenio integras variorum notas colligere voluit, iisque suas addidit an. 1734. In qua locupletiori editione quid sibi displiceret, cum Jo. Mich. Heusingerus, Rector Isenacensis, in Spicilegio Emendd. an. 1744. ostendisset, rixari cœpit Staverius in Obs. Miscell. Dorvillianis. Heusingerus vero etiam instructor a collationibus Ms. Axeniani et edd. priscis, haud tamen Ascensianam I. et Aldinam superantibus, nisi in vita Attici ed. Rom. 1490. accessit ad Bosianam II. denuo recensendam, ab ea rarius dissentiens, ceterum sic illustravit notis et auctiori Bosiano Indice, ut quoad criticam rationem palmam præripuisse Staverio fere videretur 1747. et 1755. Neque tamen ille post Heusingeri fatum, nævos edit. I. suæ in altera 1755. abstersit, sed et quasi Heusingerianam non viderit, convicia priora repetiit, notarum farraginem novis auxit. Haud inutilem post hos duumviros operam consumsit clar. Jo. Frid. Fischer, Prof. Lips. in libello variarum lectionum repetitæ Bosii editioni an. 1759. cum illustr. præf. de Codd. et editt. Nepotis, fragmentis duobus ex Cod. Guelferbyt. a Jac. Frid. Heusingero, ex fratre Jo. Mich. nepote, addito; quæ iterum prodiiit 1768. auctior. Interim Staverianam II. clar. Jo. Kappii notis suisque locupletatam reddidit philologus celebris Theoph. Chr. Harles Erlangæ 1774. quam ad ed. uberiores notas criticas scripsit idem Kappius. Alii interea Bosii recensione secuti vel Cellarii notas, ut adolescentibus utiliores, repetierunt, ut Chr. Aug. Krigel Lips. 1774. vel Keuchenianum exemplar c. n. Keuchenii abscissis et suis, ut B. C. Sandwig Hafniæ 1776. vel cum notis a delectu laudatis, ut J. S. Ith, Bernensis, vel cum suis notis in usum scholarum, pro suo cujusque sensu dederunt. Ceteræ repetitæ vel leviores, ut ex Gallis Philippei, ex indice noscuntur.

1734 Lugduni Bat. 8. maj. Cornelii Nepotis vitæ excellentium Imperatorum cum integris notis Jani Gebhardi, Henr. Ernstii,

et Jo. Andr. Bosii, et selectis Andr. Schotti, Dion. Lambini, Gilb. Longolii, Hieron. Magii, Jo. Savaronis, aliorumque doctorum, necnon excerptis P. Danielis. Accessit locupletissimus omnium vocabulorum index, studio et opera Jo. Andr. Bosii, curante Augustino van Staveren, qui et suas notas addidit. Lugd. Bat. ap. Sam. Luchtman.—Locupletissima huc usque editio. Basis est exemplar Bosianum. Ceterum Staverius usus est Mstis et edd. melioribus. De ejus correctionibus inter eum et Heusingerum controversia nata est.

1736 Berolini, 12. cum indice.

1737 Regiomonti, 12. cum notis Cellarii.

— Lipsiæ, 12. cum notis, etc. Cellarii.

— Berolini, 12. cura Muzelii.

— Onoldi, 12. cum notis Germ. Cederi.

1742 Venetiis, 12.

1744 Isenaci, 4. Spicilegium emendat. et observationum ad Corn. Nepotis vitas XVIII. priores.—Huic Spicilegio opposuit Staverius Animadverss. in Obs. miscell. Dorvill. posterioribus T. VI. pag. 513. sqq.

— Londini, 12. Cornelii Nepotis excellentium Imperatorum vitæ. Lond. typis Jo. Brindley.

1745 Halæ, 12. sine notis.

— Amstelodami, 16. Corn. Nepotis vitæ excellentium Imperatorum. Editio nova emendatio—ap. J. Wetstenium.

— Parisiis, 12. ex recognitione Steph. Andr. Philippe. Lutet. Paris. sumtibus Mich. Steph. David.

— Amstelodami, cum interpretatione Gallica et obs. hist. geogr. et orit.

— Göttingæ, 8. Ezechiridion sive prudentia privata et civilis T. Pomp. Attici a Corn. Nepote descripta, recensuit Jo. Matth. Gesner.

1746 Berolini, 8. Corn. Nepotis vitæ excellentium Imperatorum. Accedit versio Gall. curante Jo. Petr. Millero.

1747 Isenaci et Lipsiæ, 8. Cornelii Nepotis de vita excellentium Imperatorum liber cum amissorum operum Fragmentis; sola vetustiss. exemplarium fide recensitus, perpetuisque emendationibus criticis emendatus a Jo. Mich. Heusingero. Accedunt chronologia omnium Imperatorum, omniumque vocabulorum ac rerum index Bosianus, multo quam antea plenior et accur.

- Isenaci et Lips. sumtu et typis Jo. Christoph. Krugii.—Heusingerus et ipse consuluit exempla quædam vetera, et a Frid. Noodt discrepantem scripturam ex optimæ notæ membranis Axenianis in exemplaris Noodtiani marginibus annotatam accepit. In constituenda contextus lectione rarius dissentit a Bosio: in animadversionibus potissimum de lectionis varietate et veritate, interdum quoque de potestate et vi verborum ac sententiarum, breviter quidem, at acute intelligenterque, disputat. Index est egregius ac plenus, et vicem commentarii frequenter præstat.
- Augustæ Vindel. 8. cum notis Em. Sinceri Germ. repetita ex ed. 1728.
- 1748 Wratislaviæ, 8. ap. Mich. Hubert. Succus et sanguis Cornelianus, etc. Rep. ed. 1727.
- 1749 Francofurti, 8. cum notis Germ. Em. Sinceri.
- Glasgux, 24. ex ed. Oxoniensi.
- Berolini, 8.
- 1750 Augustæ Vindel. 8.
- 1754 Parisiis, 12. ex recognitione Steph. Andr. Philippe, ap. Barbou.
- 1755 Isenaci et Lipsiæ, 8. sumtibus Gottl. Griesbachii. Editio Heusingeri 1747. mutata tantum tituli pagina.
- Lugduni Bat. 8. Cornelii Nepotis vitæ excellentium Imperatorum iconibus ornata, et nonnullis animadversionibus, partim criticis, partim historicis, illustratæ. Lugd. Bat. apud S. Luchtmanns et fil.—Notam negligentæ ab Heusingero inustam, in hac ed. delere studuit Staverius.
- 1756 Berolini, cur. Petr. Miller, cum versione Gall. emendatior quam illa 1746.
- Isenaci et Lipsiæ, 8. Heusingeri ed. repetita.
- 1757 Parisiis, 12. chez Brocas et Barbou. Corn. Nep. Latin et François avec des notes geogr. histor. et critiques par le Gras.
- 1759 idem, 8.
- Lipsiæ, 8. ex recensione atque cum animadversionibus Jo. Andr. Bosii. Libellum variarum lectionum et præfationem addidit Jo. Frid. Fischerus.
- 1761 Glasgux, 8.
- Norimbergæ, 12. cum phrasibus Latinis et præfatione Gottschlingii.
- Brandenburgi. Eadem editio.
- Delph. et Var. Clas.* *Nep.* 3 B

- 1762 Francofurti, 8. cum notis Em. Sinceri.
- 1764 Lemgovix, 8. Corn. Nepotis vitæ excellentium Imperatorum ad exemplum optimarum editionum expressæ, notisque maxime geographicis et historicis illustratæ a Just. Conr. Mensching.
- 1765 Parisiis, 8.
- 1768 Parisiis, 12.
- Francofurti, 8. cum notis Germ. Em. Sinceri.
- Lipsiæ, 8. Corn. Nepotis vitæ excellentium Imperatorum ex recensione atque cum animadversionibus Jo. Andr. Bosii. Libellum variarum lectionum et præfationem addidit Jo. Frid. Fischerus. Lips. in libraria Weidmania.—Rep. ed. 1759.
- Londini, 8. ed. in usum Delphini repetita.
- 1773 Halæ Sax. 8. Ueberiores in Cornelium Nepotem Obs. criticæ Jo. Kappii Prof. Baruthini in Harlesii Opusc. varii argumenti exscriptæ sunt.
- 1774 Erlangæ, 8. Corn. Nepotis vitæ excellentium Imperatorum, cum animadversionibus partim criticis, partim historicis Augustini van Staveren, cura Theoph. Christoph. Harles, qui et suas et Jo. Kappii V. Cl. notas adjecit. Erlang. ex offic. Waltheria.
- Lipsiæ, 8. Corn. Nepotis vitæ exc. Imp. una cum Fragmentis, e recensione Jo. Andr. Bosii, cum animadversionibus integris Christoph. Cellarii, indicibus historico ac Latinitatis.—Editor Christ. Aug. Kriegel notis Cellarianis et suas addidit, in quibus præcipue de lectionis varietate disputat.
- Francofurti, 8. cum notis Germ. Em. Sinceri.
- 1775 Halæ, 12.
- Berolini, 8. curante Jo. Petr. Miller. Vid. an. 1746. et 1756.
- 1776 Hafniæ, 8. ad exemplar Keuchenianum, in usum scholarum Daniæ et Norvagiæ. (cura Barthold. Christ. Sandwig.)
- Norimbergæ, 12.
- 1778 Manhemii, 8. min.
- 1779 Bernæ et Lausannæ, 8. ap. societatem typographicam. Cornelii Nepotis vitæ excellentium Imperatorum: textui ad optimarum editionum fidem recensito accesserunt illustrationes brevissimæ, vel ex aliis selectæ, vel recens additæ. Curavit J. S. Ith, Bibliothecæ reipublicæ præfectus.
- 1780 Monachii, 8. Cornelii Nepotis selectæ vitæ excellentium Imperatorum. Subjectis interpretum animadversionibus suasque ad usum scholarum adjecit Henr. Braun.

- Genevæ, 12. ex recognitione Steph. Philippe.
 1782 Biponti, 8. studiis Societatis Bipontinæ.
 1787 Coloniae, 8.
 1788 Lipsiæ, 8. e. rec. Jo. Andr. Bosii.

VERSIONES.

[Ex Jo. Alb. Fabricii Bibliotheca Latina a Jo. Aug. Ernestio
 auctius edita, T. I. c. 6.]

VERSIONEM Vitarum Nepotis *Græcam* habuit Jo. Christophorus Wolfius, incerto auctore. Initium est: ὁ Μελιάδης τοῦ Κίμωνος, ἐκ τῆς τῶν Ἀθηνῶν πόλεως τῇ παλαιᾷ γενέσκει καὶ τῇ δόξῃ τῶν προγεγενημένων, &c.

Versiones vernaculas, puerorum causa scriptas *Germanice*, non attinet commemorare, nec libellos phraseologicos, aut imitationum puerilium libros.¹ *Belgice* versus est a Jo. Hilaride, Róterod. 1688. 12. *Gallice* a Bernardo Girardo, Paris. 1568. 4. ab Ant. Pineto, quem sæpe a vero sensu aberrasse notat Colomesius ad Gyrard. p. 202. ab Ant. le Gras, Paris. 1729. 12. quæ parum fidelis esse judicatur ab ipsis Gallis. Vitam Attici vertit Jo. Franc. Sarasinus in Opusculis, Paris. 1656. 1658. 8. Hic est Sarasinus, qui sub Attici secundi nomine scripsit bellum Parasiticum, sive Satiram in Petr. Monmorium. *Anglice* a pluribus versus est Oxon. 1684. 8. Vitam Iphicratis vertit Andr. Allam, teste Wood Athen. Oxon. T. II. p. 595. Atticum Matth. Hale. Totus Nepos a Jo. Clarke, additis notis et indice, Lond. 1726. 1732. *Italice* vertit Remigius Narninus Florent. Venet. 1550. 8. Etiam Veron. 1732. 4. una cum versione Catonis et Attici a Dionys. Ramazzino facta. V. Act. Erud. nov. suppl. p. 248. *Hispanicam* et *Polonicam* versionem memorat D. G. Mollerus in Diss. de Nepote, §. 19. *Hungarice* vertit Georg. Ballog. V. Czwittinger in Hung. liter. p. 29. qui Sempronii editam hanc versionem tradit. *Danice* interprete Jo. Dabergio prodiit Hafn. 1669. 8.

NOTÆ

¹ Non est prætereunda tamen ver- ejusdem annotatt. quæ prodiit Fran-
 sio novissima, ceteris præstantior, cof. ad M. 1783. 8.
 auctore clar. Bergstræssero, cum

DE Cornelii Nepotis nomine, patria, ætate, et variis operibus jam satis dictum in Vita, supra p. 15. sqq. Editionum Recensui Bipontino supplementum qualecumque nunc, de more, subjicimus.

Editio M. T. Ciceronis Epistolarum ad Atticum, Brutum, et Q. Fratrem, apud Gryphium, Lugduni 1555. 24mo. continet etiam T. Pomponii Attici Vitam, per Cornelium Nepotem.

Fragmenta quæ secutus est Livius, Franc. 1588. et Bas. 1590. 8vo. Franc. ad M. 1628.

C. Nepotis Opera quæ extant, cum Notis et Indice per Bœclerum. Arg. 1630. 8vo. Et Traj. ad Rhenum 1655. 8vo. Biblioth. Bodl.

Notæ in Miltiadem Nepotis, per Joan. Schefferum, Hamb. 1675.

C. Nepos Anglice versus per varios Oxonienses interpretes. Oxon. 1684. 8vo. Biblioth. Bodl. Repet. Lond. 1685. 1712. 1723. 1726. 12.

Vitæ, &c. ex editione Rutgeri Hermannidæ. Londini. S. Smith. 1688. 12mo. Bruggermanni View of English Editions.

Nepotis Vitæ, &c. 8vo. Amstelod. 1707. cum notis Mss. Car. Burneii. Sic Catal. Musei Britann. Sed errat; nam Mss. notæ sunt viri docti J. Taylor, S. T. P. cujus autographum nobis bene notum est.

Vitæ Excellentium Imperatorum, &c. Lond. 1710. 1724. 1741. 1756. 1764. 12mo. ibid. 1768. 18mo.

The Life of T. P. Atticus, with Remarks by Richardson Pack, Esq. Lond. 1719. 8vo. Repetita fuit Lond. 1733. 8vo. Extat etiam in Operibus R. Pack.

Nepotis Vitæ, &c. cum Interpretatione, &c. cura Nicol. Courtin, in usum Delphini. Repetita fuit a. 1729. 1773. 1780. 1786. 8vo. Lond.

Vitæ, &c. ex editione *emaculatissima* Augustini Van Stareren emendatæ. In ædibus Academicis excudebat Ro-

bertus Foulis, Academiae Typographus. Glasguae, 1744. 12mo. et 8vo.

C. Nepotis Vitae, &c. cum Anglica Versione per Arrol. Edinb. 1744. 8vo. Bruggermanni View of English Editions.

C. Nepotis Vitae, &c. cum Notis Essenii, edente Westervio, Amst. 1746. 8vo. Biblioth. Pinelliana.

Cornelii Vitae, &c. Edidit Christ. Cellarius. 8vo. Lips. et Regiom. 1750.

Notatu dignum est, quod memorant Harwood et Dibdin, n. Nepotem Moscuae excusum esse a. 1762. qui igitur, quod ad Classicos auctores pertinet, preli Russiaci est quasi primitiae.

Cornelii Nepotis Vitae Anglice versae. Per J. Stirling, S. T. P. cum Versione ad litteram facta, et aliis subsidiis tironum usui accommodatis, Lond. 8vo. 1767.

Nepotem Germanice vertit, cum annotationibus, Otto, Magdeb. 1776. 8vo.— De Germanicis Versionibus vid. plura in Harlesii Not. Brev. p. 174. et seqq. et Suppl. 1. p. 285. seqq. II. p. 501. seqq. et Introd. p. 359. seqq.

C. Nepotis Vitae, &c. 8vo. apud Foulis, Glasguae 1777.

Vies des Grands Capitaines de l'antiquité, trad. avec des notes par l'Abbé Paul, Paris. Barbou. 1781. 12mo. 'Avant cette Traduction,' dit Brunet, (Manuel du Libraire,) la meilleure était celle d'un anonyme, Paris, 1744. ou 1759. ou 1771. 12mo.'

Interpretationi Historicae, ait Klügling (Addit. ad Theoph. Christ. Harles. Brev. Not.) bene inservit editio a Ph. Lud. Haus curata Mogunt. 1784. 8vo.

Præclara Bipontina editio, Indice luculento instructa, Biponti repetita est 1788. atque iterum 1796.

Editio auctor Van Staveren (Lugd. Bat. 1773.) repetita fuit cum notis eruditis a Tzschuckio, Misniae, 1791.

Bene audit H. Bremi editio, cum notis Germanicis, 8vo. Tiguri 1796. repet. Turic. 1812. Dimidio fere auctoriori.

Vitae, &c. Paris. apud Renouard. 1796. 2 Vol. 18mo.

C. Nepotis Vitæ Imperatorum, &c. 12mo. Par. ap. Didot, an. vii. Reip. (1799.) Editio stereotypa. Mus. Britan.

Omnes sequentes merum Nepotis textum, n. sine annotationibus aut commentariis, suppeditant: Didot. Paris. 1799. 12mo.—Hafniæ, 12mo. 1800. curante M. Rathje, qui optimas editiones contulit.—1801. 8vo. Lips. cum Vita Nepotis a G. J. Vossio.—Erford. 1802. 8vo. curante J. J. Beller-mann.—Manheim. 1808. 8vo.—Hanover. 1809. 8vo.—Haf-niæ, 1810. 8vo.—Marburg. 1810. 8vo.—Darmstad. 1812. 8vo.—Wirteburg. 1815. 8vo. Halæ, 1817. 8vo.

Æstimatur C. Benj. Schmiederi editio, cum notis Germanicis, 8vo. Berol. 1801. qui Halæ Sax. 1798. Lexicon über den C. Nepos, &c. edidit multum laudatum; et etiam Caroli Frid. Heinrick, Vratislav. 1801. 8vo. et J. G. Hut-ten, Tubing. 1798. 8vo. et anonymi, sine notis, Franc. ad M. 1801. 8vo. et sine notis quoque Marburg. 1799. 8vo.

Nepotis Vitæ, &c. Harlesii, 8vo. 1801. Repet. edit. 1774.

Vir cl. M. Chr. Jul. Guil. Mosche edidit Librum a Ger-manis commendatum, Programma de eo, quod in Corneliî Nepotis Vitis faciendum restat, &c. Franc. ad M. 1802. 4to.

Vitæ, &c. Curavit, notis et indice illustravit C. H. Paufler. Lips. 1804. 8vo.

Multum laudatur, quasi ad usum criticum prorsus ne-cessaria, nova editio Jo. Fr. Fischeri, a docto Harlesio curata. Lips. 1806. 8vo.

Vitæ Imperatorum, cum animadversionibus J. A. Bosii. Notas adjecit Fischerus. Lips. 1806. 8vo.

Nepotis omnia quæ extant, Mediolani. Per Aloysium Musium. Fol. 1807.

Corneliî Nepotis, &c. Oxon. 1811. 12mo.

Critice se agunt, et bene audiunt, edit. M. Birgeri Thor-lacii, Hafniæ 1811. 8vo. et (in Bibliotheca Classica, tomis octo comprehendenti Auctores Classicos Romanos, inter

quos extat Tom. II. Cornelius Nepos,) editio Franc. Nic. Titze, primum vulgata Pragæ, 1813. 8vo.

C. Nepotis Excellentium Imperatorum Vitæ. Cum Fragmentis, et variis Lectionibus. Oxon. 1815. 12mo.

Corn. Nepot. Vitæ, &c. adjecto Lexico. Editionem curavit M. Christ. Frid. Luttmann. Lips. 1816. 8vo. Lexicon über den Corn. Nepos, est etiam separatim venale. 'Textus,' ait Klügling, 'in hac editione est vulgaris; Lexicon autem cedit in utilitate ac præstantia Schmiederiano.' Lexicon Benj. Frid. Schmiederi prodiit auctius et emendatius Halæ 1816. 8vo.

Vitæ, &c. Editionem in usum scholarum paravit Jac. Brand. Franc. ad M. 1817. 8vo. Prior editio prodiit 1809. 8vo.

Cornelii Nepotis Vitæ, &c. ex editione Augustini Van Staveren, et Pomponii Melæ Geographia, ex editione Abrahami Gronovii. Recensuit et accuravit Johannes Carey, LL. D. 18mo. Lond. 1819.

C. Nepotis Vitæ, &c. cum Fragmentis et variis Lectionibus. Oxon. 1819. 8vo.

C. Nepotis Vitæ, &c. quibus accedunt notulæ Anglicæ et Quæstiones. Studio C. Bradley. Londini, in Ædibus Valpianis, 1820. 12mo.

De Dissertationibus in Nepotem, de Compendiis, et si quid aliud, quod ab exteris prolatum fuerit, disserere non conabimur. Si cui harum rerum sit desiderium, Fabricium, Ernestium, Harlesium, Kluglingium consulat: immo præcedentis Notitiæ lector quædam huc pertinentia jam satis intellexerit. Unam tantum Dissertationem in Cornelium notabimus, a sagacissimo et doctissimo viro J. Jortin, S. T. P. Anglice scriptam, quæ extat in ejus Tractatibus philosophicis, criticis, et miscellaneis.

Nec nostrum est editiones Daretis Phrygii et Pseudo-Dictyos describendo lectorem morari. Versiones Latinæ horum historiographorum nostro Nepoti perperam tributæ sunt; et de his quidem Fabricius et Ernestius facem præstiterunt. At nihilominus, ut harum historiarum varios

codd. Mss. in Bibliothecis Britannicis sub nostri nomine Cornelii inspeximus, et eosdem lectori indicavimus, rebus nostris non omnino alienum videtur duas vel tres Versiones Anglicas saltem memorare, præsertim quod Chronici nostrates antiqui, more suo fabulantes, in Britannorum suorum origine a Trojanis deducenda sunt multi.

Ex hoc numero sunt: Anglica Versio a Joan. Lydgate, 1500. et 1513. fol.—A Thoma Marshe, Lond. 1755. fol.—Daretis Phrygii Angl. versio a Thoma Paynell, Lond. 1555. 8vo.

His adjici possint, Daretis Phrygii sex Libri Latino carmine a Josepho Exoniensi elegantissime redditi; recogniti et emendati cura et studio Joannis Mori, qui eosdem argumentis illustravit, totumque opus vero auctori restituit, Lond. 1675. 8vo.

RECENSUS CODICUM MSS.

CORNELII NEPOTIS

QUI IN BIBLIOTHECIS BRITANNICIS ASSERVANTUR.

Codices in Museo Britannico.

Biblioth. Reg. 6 C VIII. cum Pauli Orosii Hispanici Hist. continet (art. 2.) Daretis Phrygii de Excidio Trojano Historiam, Cornelio Nepote interprete. sæc. XIII. Hic codex forsitan pretiosus est, eo quod valde antiquus: sed nil moramur lectorem de libro qui Cornelii nostri nomen tantum præ se fert.

Idem dicendum est de codd. 10 A x. 6. 13 A v. 4. et 15 A xxii. 2.

In *Biblioth. Harl.* No. 2580. cod. est, continens inter multa alia, (art. 1.) Cornelii Nepotis Vitam Pomponii Attici, fol. 2. Præcedit titulus pro Æmilio Probo, et pauca de Eumene. Continet etiam (art. 2.) Catonis Vitam ex Æmilio Probo, et (art. 4.) Æmiliū Probū de excellentibus Ducibus exterarum gentium. Mutilus, desinit in Vita Epaminondæ. Cod. chartac. folia continens 169.

No. 260. Cod. chartac. sæc. xv. continens C. Nepotem de excellentibus Græciæ et aliarum gentium Ducibus.

In *Catalogo Mss. indcriptorum in Museo Britannico per Ayscough*, vol. 1. p. 346. est cod. chart. Cornelii Nepotis, circa sæc. xv.

Codices Cantabrigienses.

In *Bibliotheca Publica Univers.* Cornelii Nepotis Vita Pomponii Attici, 1684. 8.

C. Nepotis Historia Virorum Illustrium, 2528.

Inter codd. Cantab. in Biblioth. Publica collocatur C. Nepotis editio Oxon. 1697. cum paucis annotationibus, vel potius variis lectionibus cl. J. Taylor. Hæc collatio, ut apparet ex hac notula manu J. Taylor scripta, codici C. Nepotis in Biblioth. Publica Cantab. referenda est: 'Cod. Ms. Acad. Cantab. recens scriptus. Isti Academiæ donabat Hacket Episcopus.'

In *Biblioth. Trin. Coll.* est cod. C. Nepotis membran. nitide scriptus, sine notis, circiter XIV. sæc. Incipit feliciter Vita Miltiadis: præfigitur Æmilii Probi lib. de excellentibus exterarum nationum Viris.

Hæc Biblioth. alium etiam codicem Nepotis continet, sæc. XIV. vel XV. membran. 8vo., cui etiam præfigitur Æmilii Probi lib. de excellentibus exterarum nationum Viris.

Quod ad Æmiliū Probū pertinet, quem quasi conditorem harum Vitarum codices memorati, et alii, tradunt, bene notum est, et vix hic repetendum, eum sub Theodosio Imperatore vixisse; cui librum Nepotis multum exornatum dono misit Æmilius Probus, ut liquet e versibus antiquo codici præfixis. Vide supra, p. 19.

Codices Oxonienses.

Bibliotheca Bodleiana continet inter Laudi et Seldeni Mss. duos codices qui inter alia complectuntur Daretis Phrygii Hist. Excidii Trojæ, cum Epistola Cornelii ad Salustium, falso nostro Cornelio Nepoti ascripta.

Canonici Lat. 159. continet C. Nepotis Vitas, &c. cod. chartac. XV. vel XVI. sæc. cum variis lectionibus et marginalibus indicatoriis; membran. nitide scriptus: et, ni fallimur, alius est inter Canon. chartac. sine variis lectionibus et glossis, sæc. ejusdem.

Inter *D'Orvillianos* codd. Mss. et impress. invenienda est, No. x. 1. 6. 10. collatio Corn. Nepotis, i. e. Præf. Timoleon. Regg. Hamilc. Hannib. Ep. Corneliae.

In x. 2. infra 2. 4. extant variæ lectiones et notæ in diversos auctores, inter quas sunt notæ J. P. D'Orville, collatæ ad editionem Amstelod. 1706. pp. 15.

Et hactenus de Oxoniensibus: de codd. enim C. Nepotis in Bibliothecis Colleg. Oxoniensium nihil audivimus.

Codices Dublinienses.

In Biblioth. Collegii sanctæ Trinitatis apud Dublinium codicem extare memorat Catal. Mss. Angl. et Hibern. No. 407. qui inter alia continet (art. 4.) Daretis Phrygii Historiam de Vastatione Trojæ a Cornelio Nepote (ut fertur) de Græco in Latinum sermonem translata.

Tribuit quoque idem Catal. isti Biblioth. (No. 489.) alium codicem qui continet etiam, inter alia, eandem Historiam, cui præfigitur Epistola Cornelii ad Sallustium de eadem.

Codices Eboracenses.

In Biblioth. S. Petri apud Eboracum, No. 407. (sic saltem legimus in Catal. Mss. Angl. et Hib.) codex est, amplectens, inter alia, Daretis Phrygii Hist. de Vastatione Trojæ, a Cornelio Nepote (ut fertur) de Græco in Latinum sermonem versam. No. 489. continet, inter alia, ejusdem Hist. exemplar, cui præfigitur Epist. Cornelii ad Sallustium de eadem. Ita saltem olim, n. 1694. secundum Catal. Mss. Angl. et Hib. sed non nunc, nisi commentarioli nostri, in ea bibliotheca quondam relati, deficient.

Hactenus de codicibus Cornelii Nepotis Britannicis: de exteris v. J. F. Fischeri Præf. supra p. 7. sqq.

INDEX

IN

CORN. NEPOTEM,

A JO. ANDREA BOSIO CONFECTUS.

Primus numerus Vitam, secundus Caput cujusque vitæ, notat. Literæ *Præf.* Præfationem, *Fr.* Fragmenta designant; *Lamb. Schott. Sav.*, ea quæ ex commentariis notisque Lambini, Schotti, atque Savaronis; *Boeckl. Loccen. Vorst.*, quæ ex indicibus Boeckleri, Loccenii, Vorstii sunt desumpta.

A condiscipulatu conjunctissime vivere cum aliquo xxv, 5 a fundamentis disjicere arcem (*ἐκ θεμελίων*, funditus) xx, 3 domum xxiii, 7 a lassitudine acquiescere xiv, 11 a puero in exercitiis versatus (inde a pueritia) v, 2 a stirpe ad hanc ætatem (ab initio familiæ et originis) xxv, 18 ab adolescentia usque ad extr. ætatem xxiv, 2 ab consulatu usque ad extr. tempus xxv, 16 (In his omnibus tempus significatur). ab Lacedæmonis summa imperii maris transfertur ad Athenienses (illis ademta, confertur Atheniensibus) iii, 2 ab tam tenui initio tantæ opes profigatæ (tam parva occasione) xvi, 2 (E quibus locis simul apparet, rō Ab etiam ante consonas poni solere: cujus rei exempla præterea habes i, 3. x, 1. xi, 2. xvii, 7. xviii, 10. xxiii, 3). ab aliquo magnas prædas facere xii, 2 (nisi tamen rō A glossema est). ab anno viçes. (inde ab anno ætatis vic.) xviii, 13 ab janua prospicere xxiii, 12 (nisi malis ad præced. puer referre: v. infr. v. Janua). ab interitu retrahit Thebas Epamin. xv, 8 ab invidia tantum se putabant futu-

ros (abfuturos, remotos, liberos futuros) xii, 3

Abalienare aliquem rebus suis (ad defectionem impellere) xvii, 2 Sic: abalienata oppida xxii, 2 (adde Alienare)

Abdere se penitus in Thraciam vii, 9 (veluti in sinum securitatis. de eo, qui suam fortunam occultare studet. Boeckl. Sic Cæsar B. Gall. vi, 5 'ne desperata salute se in Menapios abderet.' Et Cicero ad. Famil. xiii, 29 'abdedit se in intimam Macedoniam.' Et vii, 18 'Abdo me in Bibliothecam.' Adde inf. Penitus)

Abesse tantum a cupiditate pecuniæ, ut xxv, 12 a societate sceleris, ut xx, 1 ab insolentia, ut xvii, 5 (adeo vacare his rebus: elegans formula: pro qua alii malunt, Tantum abest ut cupidus esset pecuniæ, ut potius &c.). tantum abesse ab invidia, quantum xii, 3 (in edd. vulg. Sed ibi leg. est, ab invid. futuros). tantum abest ut putem (adeo non puto) *Fr.* 5 abest hoc a persona principis (non decet p. p.) xv, 1 abesse ab urbe (peregre esse) xxv, 20 (ubi tamen cod. Schotti, ab urbe esset). abest hæc urbs ab illa tot millia pass-

Delph. et Var. Clas.

Ind. Nep.

•

- (distat) *xxiii*, 6 longe aberat ab his regionib. *xiv*, 4
- Abhorre a consilio alicujus *i*, 3 opp. accedere ad consilium, *ibid.* non abhorrent ejus mores a meis (de similitudine morum) *xv*, 14
- Abjicere aliquid in propatulo (sinere jacere, tanquam rem vilem) *xxiii*, 9 abjectus (opponitur florenti) *xv*, 8
- Abit res a consilio ad vim pugnantium (in prælio scil.) *viii*, 1
- Abrogare alicui imperium *xv*, 7 magistratum *vii*, 7
- Abripere, quæ regi portantur (intercipere) *xiv*, 4 cives alicujus gentis (captivos abducere) *i*, 4 abripi vi tempestatum (de navigantibus) *Fr.* 7
- Abcedere oppido (quod oppugnabatur) *xi*, 2 non abcedere prius (non desistere a pugna) *xv*, 9
- Absens: absenti imperium abrogatum *vii*, 7 absens damnatus proditiōis (Themist.) *ii*, 8 sustulit T. Sempronium Hannibal (scil. per Magonem fratrem) *xxiii*, 5 absenti abrogant magistratum (Alcibiadi Athenienses) *vii*, 7 absentem accusant Themistoclem legati Athen. *ii*, 8 reum faciunt Alcib. Athenienses *vii*, 4 absentes damnantur, qui exerc. deseruerant *xviii*, 5 absente bono duce res pejus administratur *ix*, 1 absentia levandæ invidiæ quæsitæ *xii*, 3
- Absolvi capitis (sub. a pœna vel crimine, vel in judicio: vide Voss. de construct. cap. 26) *i*, 7 judicio aliquo *xi*, 3
- Abstinerē se cibo *xxv*, 22 (pro quo vulgo obtinet, 'abstinere cibo.' Sic Cæsar B. G. *viii*, 44 'paucis diebus sese cibo abstinuit.' Cic. *Epist.* *vii*, 26 'me ostreis et murænis abstinencebam.' v. Voss. de construct. cap. 22. et Jo. Rhodii Ind. Scribonii)
- Abstinentia Epamin. tentata (animi scil. adversus pecuniam invicti) *xv*, 4 Aristidis *iii*, 1. 8 (Cic. ad Att. *Ep.* 17. 'Sic in provincia nos gerimus, quod ad abstinentiam, ut nullus teruncius insumatur,' &c. Idem offic. 2. 'Nulla alia re conciliare facilius benevolentiam multitudinis possunt, quam abstinentia et continentia.' Lamb.) Sic: abstinentiæ signa (continentiæ; opponitur enim libidini aut luxuriæ) *xvii*, 7
- Abstrahi a re majore *xiv*, 4 (Plus est quam abduci; nam vim et coercionem involvit: v. Donat. ad Terent. *Adelph.* *v*, 3, 57. Lucretius *iii*, 261 'abstrahit invitum patrii sermonis egestas')
- Abundare copiarum omni genere *xviii*, 5 abundans omnium rerum via *xviii*, 8
- Ac (pro, quam): aliud facturus, ac pronuntiasset *xvii*, 3 aliter ac sperabat *xxii*, 2 non secus ac *x*, 2 (Pro, sicut): pari diligentia ac in bello *xxiii*, 7 pari ac dictator imperio (de magistro equitum) *xxiii*, 5
- Acarnanas (populum Epiri) adjunxit Atheniensibus Timotheus *xiii*, 2 (Ita quidem vulgo editur: sed leg. Athamanas)
- Accedere Africam *xxiii*, 8 astu *ii*, 4 Lemnum *i*, 1 ad Atticam *i*, 4 ad amicitiam alicujus *xviii*, 1 ad consilium aliquod (consensum et approbationem notat) *i*, 3 (et alibi: sequi consilium alicujus; cui oppon. mox, abhorre a consilio). ad hastam *xxv*, 6 (Sic, 'ad hastam suam accedere' dixit Livius 43: alii, 'ad vectigalia:' vid. Gronov. ad Senec. *Epist.* 101. et infra v. Hasta). ad manum (collatis signis dimicare) *xviii*, 5 ad rem publ. (capessere republi.) *ix*, 1 propius muros *i*, 7 accedit mihi animus *i*, 4 accesserant ad corporis firmitatem plura animi bona (juncta erant firmitati corp.) *xv*, 3 accessisse febrem sensit (supervenisse priori morbo, cui et rursus decessit *xxv*, 22) *xxv*, 21 (Alia ratione febris accedere dicitur, cum paroxysmus advenit)
- Accessio facta est pecuniæ *xxv*, 14
- Accelerare sibi aliquid *xxv*, 22
- Accersi ad se aliquem jubere *xxv*, 21 (Sic enim leg. videtur pro, arcessi, vel arcessiri, quæ aliis placent)
- Accidit casu, ut *xxiii*, 12 hoc secunda victoria *xvi*, 5 accidit, ut *vii*, 3. *xxv*, 20 existimans id quod accidit (evenit, subsecutum est) *xiv*, 4 sicut tum accidit *vii*, 7 accidit hoc ei (de novo symptomate morbi) *xxv*, 21 huic, quod ceteris mortalibus *ix*, 5 calamitas Lacedæmoniis *xvii*, 6 accident opera alicujus res adversæ, secundæ *vii*, 6
- Accipere calamitatem *ix*, 1 conditionem (acceptare, ratum habere id quod offertur) *xiv*, 8 fidem (relat. dare) *xiv*, 10 imperium ab exercitu *xxii*, 3 injuriam (affici injuria) *xxv*, 11 vulnus *x*, 6. *xiv*, 6. *i*, 7 celeriter quæ traduntur (de docilitate discipuli) *xxv*, 1 (ubi tamen alii malunt arripere). accipibenter (audire) *xxiii*, 2 accipiebat lacrymans talem benevolentiam civium,

- (exciptebat, vel, audiebat) vii, 6 accipitur hoc auribus (de iis, quæ fama innotescunt: oppon. oculis cernere) xx, 2 (Sic, Cicero Phil. viii, 10 'Hæc auribus accipere potuistis.' M. Seneca suas. 1 'propitiis auribus accipitur.' Quintilian. declam. 337. 'Intelligo aversis auribus. accipi hanc partem orationis.') acceptus male (qui prælio fusus) xviii, 8 (Metaph. desumpta a convivii: vid. Thesaur. Buchneri)
- Accredere (pro credere) xiv, 3 (quo usi et Cic. ad Att. vi, 2. Plaut. Asin. v, 2, 4. Lucret. iii, 870. Horat. Epist. i, 15, 25. Columella i, 1, 3. Ead. ratione Lucretius iv, 814. dixit 'adopinari')
- Accrescunt dolores xxv, 21
- Accubare in acta (accubitu humili) xvii, 8 in convivio xvi, 3
- Accurate scribere vi, 4 accuratius agere cum aliquo (majori industria rem agere) vii, 10 accuratissime accusare vi, 4
- Accusare avaritiam alicujus (pro accusare aliquem avaritiæ) vi, 4 (Similiter Cicero ad Fam. vii, 17 'Superbiam tuam accusant.' Idem ad Q. Fr. dixit 'accusare inertiam adolescentum.' Justin. ii, 15 'tarditatem collegarum.' Vorst.) accusari hoc crimine vi, 3. xv, 8 crimine Pario i, 8 (Utrobique subaudiendam præposit. de, docent Schopp. Gramm. Philos. p. 87. Voss. de Construct. c. 26). accusari capitis iv, 2 (subint. in iudicio, vel in causa, actione, vel de pœna). proditiōis i, 7 (sub. de crimine: vide Sanctii Minervam lib. 5. pag. 293. Schopp. Gramm. Philos. p. 63. Voss. l. c. Nec officit, quod etiam dicimus 'damnare aut plectere capite,' nam illic genus pœnæ; hic criminis indicatur)
- Ace, urbs Phœniciæ, (sic enim legendum, monuit Bongars. ad Justini Prol. 10. alique) xiv, 5
- Acer (ἀέθρυνος, ἀέθρς, asper, iracundus, irritabilis) xiii, 3 acrius instare xviii, 4 premere adversarios xxiii, 11 acerimus vir (promptissimus, expeditiss.) vii, 5 (Servius ad Æn. I. 'quidam acrem in unamquamque rem vegetam, ac nimium tradunt.' Sic: 'acerissima mens Divi Augusti' ap. Tacit. Hist. ii, 76). acerimus leo xviii, 11 concursus (conflictus) xviii, 4 acerrime occupatus in apparando (summo studio) xxiii, 7
- Acerba mors (luctuosa tanquam præmatura) v, 4 (Curt. ix, 6, 19. metaph. ducta a fructib. arborum, qui ante maturitatem acerbi sunt, Servius ad illud Æn. vi, 429 'funere mersit acerbo: Immaturo: a pomis translatione facta). acerbius imperium (mox expon. quo quis 'crudelissime se') gerit xviii, 6 Sic: acerbitas (rigor, opp. obsequio) x, 6 (Cic. ad Q. Fr. i, 1 'si implacabiles iracundiæ sunt, summa acerbitas est.' Similiter usi Cæsar B. C. i, 32. et Liv. xlv, 10). acerbitas temporis pristini (indigna prist. t. illata) vii, 6 (Ita Tacitus usurpat A. ii, 71, 3. et Suet. Calig. 2. 'acerbitates rerum et verborum.' Boeckl. Adde Thea. Buchneri)
- Acharnana civis (Acharnis oriunda vel illic habitans) ii, 1
- Acheron: ab Acheronte redimere (ab inferis et sepulcro) x, 10 (Cic. or. post reddit. in Senatu dixit 'excitare ex Acheronte.' Lambinus)
- Acies (pro prælio) xxiii, 5 Sic: acie discernere, vel contendere i, 4 acies instructa (opp. prælio fortuito et in itinere commisso) xviii, 8 acies instructa e regione (sc. hostium) i, 5 navium (vel classium) constituitur xxiii, 11 in aciem producere aliquot peditum et equitum millia i, 5
- Acquiescere (significanter, de morte, vitam laboriosam secuta) xxiii, 13 acquiescere a lassitudine xiv, 11
- Acroama xxv, 14 (alluditur autem ad acroamata convivorum i. e. symphoniacos: vid. Laurent. Pignor. de Servis, et Muret. l. 6. Var. Lect. c. 15. Boeckl. Adde laudatos Ernstio in not. ad h. l. et Andr. Donnæum in not. ad Chrysostomum pag. 700. Buchner. in access. ad Fabrum)
- Acta xvii, 8 (pro littore, e Græco ἀκτῆς, quæ proprie vox Attica, juxta Strab. lib. 1. et Photium cod. 279. Latini præter Nep. usi Virg. Æn. 5. et Cic. pro Cælio et in Verrem v, 31. ac 36. Val. Flac. i, 742. et v, 96. Auson. in periocha Odysseæ 6. Paullin. Epist. 4 ad Ausonium: Prudent. in Symmach. i, 136. vid. Muret. Var. Lect. i, 3. Accurs. ad Auson. l. c. Brodai miscell. ii, 8. Turneb. Advers. iii, 1. Cujac. observ. viii, 1. Casaub. ad Suet. Aug. 72. Barth. advers. xlv, 11. Salmas. exerc. Plin. p. 800. Alard. et Weitz. ad Flacci v, 95. Is. Voss. ad-

- dend. ad peripl. Scylacis : et Glossæ Isonis ad Prudentii l. c.)
- Actæi (Attici, Athenienses) viii, 2 (ab Acte, sive Actæa; sic enim Attica olim dicta. v. Bochart. Hierozoic. part. 2. l. ii, 6)
- Actor : vide infr. post, Agere
- Acumini ingenii inservire (excolere acumen ingenti) vii, 11 (Acuminis voce usus et Cic. Tusc. l. et de Orat. l. Lamb.)
- Acutus ad fraudem (callidus) x, 8 sententiis (argutus, de oratore) Fr. 5 acutum imperatoris cogitatum (subtile, callidum inventum, consilium) xiv, 6 Sic : acute loqui (de jocis sive dicturiis) Fr. 5 scribere aut dicere, Fr. 6
- Ad adventum imperatorum (ubi adveniant) xxv, 10 (Sic, 'ad famam,' ubi fama exivit). ad nostram consuetudinem (sub. comparata, relata, vel, si referantur) xv, 2 (Vulgo sic efferunt : 'respectu nostræ consuetud.' vid. Gifan. append. observat. p. 278. Sic Terent. Eun. ii, 3, 69 'Nihil ad nostram hanc.' Add. Buch. de commut. rat. dic. i, 22). ad nostram memoriam (usque ad) ii, 10 Sic : ad senectutem xi, 3. xxv, 5. 21 ad extremam ætatem xxv, 10 ad eum finem quoad (tamdiu, donec) xv, 2 (Alibi : usque eo). ad internecionem gesta bella xviii, 3 usque ad Sulpicium et Aurel. cons. xxiii, 7 (In his omnib. terminus ad quem significatur). ad Rhodios (de inscripto ipsis libro) xxiii, 13 Sic : ad externos testimonium dare alicui vi, 4 ad hanc sententiam (in hanc sent. hoc sensu) Fr. 3 ad quintum lapidem sepultus (quinto ab urbe lapide) xxv, 22
- Adamare x, 2
- Addere in edictum res novas xxiv, 2 totidem naves ad superiores ii, 2 addi ut supra nihil posset xxv, 4 (ubi tamen *ad* addi quid. omittunt)
- Addubito illud, utrum sciente an imprud. sit factum ix, 5 (Eleg. formula de re incerta iudicium suspendentis. Sic alibi accredere dixit)
- Adducere exercitus subsidio alicui xviii, 6 exercitum in eam consuetudinem, ut xi, 2 aliquem alicui in suspicionem (suspectum reddere) xxiii, 2 adduci precibus alicujus (permoveri) x, 2 ab aliquo ad desperationem xviii, 12 adduci in opinionem xiv, 6 adducitur sermo ad finem xv, 3
- Adeo ut exaudiri posset x, 9 adeoque (et adeo) i, 5
- Adesse (præsentem esse) : Si affuisset ix, 1 quamdiu affuit (opp. mox absens) xxv, 3 in magnis rebus (consilio sc. opera) x, 1 qui aderant (sc. in militia, sive comitatu) iv, 3 omnibus periculis (in bello scil.) xvi, 4 alicui in consilio xviii, 1 (sic Cic. pro Quintio : 'qui tibi in consilio adessent.' In Verrem : 'ut sibi in consilio adessent.' Lamb.)
- Adhibere celeritatem xviii, 9 curam diligentiamque in tuenda valetud. xxv, 21 memoriam nullam contumeliæ (ea ad ultionem non uti) xv, 7 modum (sc. narrationi) xv, 4 vim iv, 4 adhibetur materfamil. in convivium (adducitur), Præf.
- Adhuc (hucusque, usque ad hoc tempus) i, 5 (et in quibusd. codd. xxv, 19. Sic et alii : vid. Vorst. de Lat. merito susp. cap. 18. et Buch. Thes. Fabri. Vulgo, hactenus)
- Adjacere mare (jacere, situm esse ad mare) xiii, 2 (Ita plane Frontinus iii, 9 'ab ea parte murorum, quæ mare adjacebat.' Sic recte membranæ vet. vid. Keuchen. ad eum locum. Simili constructione Lactet. v, 545 'Usque adeo magni refert, quid quæ adiaceat res : vid. Ind. Gifanii. Subint. vero, ad. Integre Mela i, 7. Hadrumetum &c. 'hinc ad Syrtim adjacent.' Adde infr. Jacere)
- Adimantus collega Alcibiadi datus vii, 7
- Adipisci victoriam xii, 1 gloriam facto aliquo xi, 2 ex re aliqua xii, 2
- Adire ad aliquem ii, 7. x, 8. xxiii, 2 adire maximos labores xx, 5 periculum (venire in peric.) xiii, 4 (sic sæpe Curtius : vid. Ind. Freinsh.) aditus ad aliquem patet i, 8 aditum conveniendi dare petentibus (potestatem se adundi et colloquendi) iv, 3
- Adjungere aliquid (addere iis quæ dicta sunt) xv, 10 (et in Ms. Schotti xxi, 1) Sic : hoc adjunxit (sc. multis quæ commemorat) xxiii, 3 adjungere sibi aliquem (conciliare, in familiaritatem et amicitiam asciscere) xviii, 2 adjungere consilio urbes multas ad amicitiam (aliquorum adducere ad societatem et fœdus) vii, 5 (Sic, adjungere municipia dixit Tacit. H. i, 70, 3). adjungere bellicosas (vel, reges et bellicosas) nationes, aut reges belli-

- cosæ nationis (sc. ad amic.) xxiii, 10 aliquos socios (facere) xiii, 2 amicum sibi cupiebat adjungi eum vii, 9 insula adjuncta oppido (conjuncta adjacens) x, 5
- Adjuvare barbaros (scil. copiis et milite in bello) i, 7 adjutum aliquem venire (ad adjuvandum) xx, 2 adjuvari ab aliquo in re quapiam xviii, 10 opibus alicujus xx, 2 adjuvari in aliqua re non minus prudentia, quam felicitate (atque prudentia sua, quam fortuna, obtinere, ut res bene succedat) i, 2
- Adjutor datus (collega gerenda belli) ix, 4 alicui xii, 2
- Admetus rex Molossorum ii, 8
- Administrare bellum (de duce qui gerit bell.) xii, 2. xviii, 5 legationes per aliquem (adhibere aliq. ad obeundas legationes) x, 1 provinciam bene (componere ac tueri) vii, 4 administratur republ. jure, potentia xxiv, 2 administrata eo pejus res est (de damno belli) ix, 1
- Admirari aliquem (venerationem not.) x, 2 in re aliqua i, 11 Sic: admirationem sui injicere alicui (reverentiam) xi, 3 admirabile inprimis hoc fuit in eo (insigne ad gloriam) xvii, 7 quæ videbantur admiranda in Italia Hispanisque (notatu, observatu digna) xxiv, 3
- Admittere aliquem ad se domum (aditum ei permittere in domum suam) xx, 1 admittere aliquid (agendum suscipere) xxv, 15 (in edd. vulg.; sed leg. est, annuisset). admittere scelus (perpetrare) xv, 6 (sub. in se, quomodo Cic. Phil. 2. 'Ea in te admisisti.' Et auctor ad Herennium: 'Adversarii hoc,' in se facinus, 'admiserunt.' Vorst.) admittere, (propria vox de aditu ad principem) xiv, 3 Sic: nemo sine hoc admittitur (de magistro admissionum apud Persas) ix, 3 admittere ad officium aliquod (adhiberi) xviii, 1 in numerum præfectorum (assumi, ascisci inter præfectos) vi, 1
- Admodum adolescentulus (omnino valde) xxii, 1 non admodum multi xxi, 1
- Admonitu alicujus xxv, 20
- Adolescens (de viro) xxv, 8. xvi, 1 (Ita solebant Romani, ap. Sueton. Aug. 20. de ann. 30. habente. Boecl. vid. Manut. Comm. in Epist. Cic. ad Fam. ii, 1. pag. 78. Pari modo Græci viros νεανίσκους et κομιδῆ νέους, immo παιδάρα et μεριδία, Ebræi ילדים i. e. pueros vocant: vide quæ diximus Exercit. philolog. ad 2 Tim. ii, 22. c. iiii, §. 9. et 10.) illustres xxii, 3 seni jucundissimus, ut senex adolescenti xxv, 16 senem severum æqualibus in familiaritate anteponeus xv, 2 adolescentulus xxiv, 1 de xxii. annorum juvene xxv, 2 (tot enim annos tum Atticus habuit: vid. Chronologic. Ernstii). adolescentulus quidam Argilius (de viro) iv, 4 (nam Thucyd. Argilium hunc *ἄρδιον* vocat). admodum adolescentulus (v. Admodum) xxii, 1 adolescentiæ ineuntis vitia (incipientis) ii, 1 Sic: ineunte adolescentia vii, 2 adolescentiæ initium durum v, 1
- Adoptavit Atticum testamento Q. Cæcilius xxv, 5 (v. not. Ernstii, Cajac. obs. vii, 4. Petit. ad LL. Attic. ii, 7)
- Adorior oppugnare viii, 2 demergere x, 6 (ut alias: 'aggredior hoc facere,' conatum cum effectu notat. Boecl. Tueri forsitan hæc loca possunt vulg. lectionem apud Tacitum Agr. xxv, 4 'oppugnasse ultra castella adorti:' vid. tamen, quæ ad eum loc. Gronovius annotavit). adoriri Dodonam (de conatu corrumperet sacerdotes Dodonæos) vi, 3 imprudentes xviii, 9
- Adventare xviii, 3 adventat classis i, 7 Adventus xxii, 1
- Adversi casus xiv, 5 si quid adversi accidisset, ibid. adversum tenere proficiiscentibus (de vento qui proficiiscentibus suo flatu esse contrarius, qui contra spirat) i, 1 adversum Athenas, (e regione) ii, 3 (sic edd. vulg. Sed leg. exadversum)
- Adversus arma ferre xvii, 4 (Sic Cic. offic. i, 12 'qui contra ferret arma.' Auctor ad Heren. iv, 39 'qui contra tulerint arma.' Vellei. ii, 28. 'nec tamen in eos, qui contra arma tulerant, sævitum.' Boecl. Est a. locutio elliptica. Integre Livius xxxvii, 53 'qui adversus vos arma tulerint'. adversus resistere xvi, 1 (Et hunc locum similitudo et consensus libror. tuetur. Boecl.) adversus aliquem esse xxii, 2 facere xviii, 8 stare xvii, 5 hunc adversus imperator habitus ix, 2 (In his omnibus hostilitas indicatur). hoc adversus jus hospitii esse (repugnat juri hosp.) xxiii, 12 adversus aliquem venire xxiii, 4 obviam venire, ibid. (Plauto ac Terentio est 'adversum ire:' v. Buchn. Thesaur. v. Versus). ex adverso Padi fauces (vel faucibus), Fr.

- 7 (nisi tamen legendum est, exadversus)
- Adversari alicui (de dissensione civili) xi, 2
- Adversarius (de æmulo, sive eo qui factionem comparat) x, 7 in republ. administranda (*ἀντίτεχνος*) xv, 5 (*ἀντίτασόμενος* Plutarch. in Aristide, *ἀντιπολιτεία* est apud Plutarch. *ἀντιπολιτευόμενος* in amat. narrat. Boecl.) adversarius populus (hac voce notatur τὸ φιλαίτιον, sive adversandi premedique superiores libido) xiii, 3 (Ita Boecl. Sed Clar. Schefferus referebat ad voc. potentiae). adversarii (obtrectatores, æmuli, qui accusant in iudicio) xv, 7. viii, 2 hostes ii, 4. xiv, 6, et sæpe. adversaria factio xvi, 1 quæ mox xvi, 2 (dicitur: adversariorum factio)
- Adulterii suspicionem habere xv, 5 (vide Habere)
- Advocare concionem vii, 6
- Ædes Jovis Feretrii (templum, fanum) xxv, 20 Sic: ædes Minervæ iv, 5 Proserpinæ x, 8 Martia, Fr. 11
- Ædium locus primus (*πρόθυρον*, atrium) Præfat. (vid. Primus). pars interior, Præf.
- Ædificare classem ii, 2 mox: efficere Sic: ad ædificandas classes iii, 3 (Ita et Cic. pro L. Manil. et Cæsar locuti: tneturque Buchn. de commut. rat. dic. i, 11, 1). ædificantes Athenienses (museos instaurantes) ii, 6 ædificator (qui studio ædificandi ducitur) xxv, 13 (sic Flor. i, 8, 4. et Columella i, 4)
- Ædificium: non ædificio, sed sylva, constabat amenitas domus (non structura sumtuosa) xxv, 13 (v. Domus)
- Ædilis plebis (ad differ. ædil. curulium et cereal.) xxiv, 1
- Ægæ (Macedoniæ oppidum) xxi, 2 (De etymo v. Bocharti Canaan i, 13. Ptolemæo est *Αἴγυλα*)
- Ægates insulæ xxii, 1 (sitæ in mari Mediter. juxta Siciliam, vulgo perperam Ægades. De iis prolixè Cluver. Sicil. antiqu. ii, 15)
- Æger vulneribus i, 7 (sub. præposit. a vel ex.)
- Ægos Flumen (urbs Hellesponti) vi, 1. vii, 8. ix, 1 (Græcis, ut Xenophonti, Aristot. Plutarcho, Diod. Sic. Stephano, *Αἴγυς ποταμός*. Singulari numero, ut Noster, etiam Plinius ii, 58. et iv, 10. ac Mela ii, 2. extulere. Lamb. Adde Scalig. ad Euseb. num. 1551)
- Ægyptus (nota Africa provincia) xviii, 3 Ægyptius rex xi, 2 Ægyptia classis xii, 2 Ægyptiorum munera Agesilao missa xvii, 8
- Æmilius (L. Paullus) occisus xxiii, 4
- Æmulari aliquem (contendere de gloria cum eo) xv, 5
- Æmulatio tantæ laudis est inter hos xxv, 5 (ubi et mox, sicut et xv, 5 disting. ab obtrectatione). rerum maximarum inter hos intercedit xxv, 20 (mox: incidit, nisi tamen id a glossa est). æmulatio ducum vii, 8 potentiae inter civitates ii, 6. iii, 2. vii, 6
- Enææ coronæ Alcibiadi donatæ vii, 6 statum pecunia completæ xxiii, 9 Pelopidæ interfecto donatæ xvi, 5 (nisi potius æræ coronæ fuerunt)
- Æolia (Asiæ regio ad mare Ægeum, inter Troadem et Ioniam. Eam restituere Atheniensib. conatur Conon) ix, 5
- Æolis (ejusd. reg. nomen): ex Æolide principes secum deducit Darius i, 3
- Æqualis alicui vel alicujus (ejusd. ætatis, *σὺγχρονος*) iii, 1 Sic: æquales xv, 2. xxv, 1 prope æqualis (q. edd. addunt ætate) soror xxv, 17
- Æque bene uti oculo dextro (sub. ac altero, vel sinistro) xxiii, 4 æque bonus paterfam. quam civis (sic leg. videtur) xxv, 13 (vulgo ed. neque. Æque quam pro, ac, dixere etiam alii. v. Buchn. Thes. v. Æque)
- Æquiparare aliquem labore, corporisque viribus vii, 11. æquiparabat dignitatem ipsam urbis portus Piræi ii, 6 (Sic Virgil. 'Nec calamis solum æquiparas, sed voce, magistrum.' Lamb. Usi eodem sensu Liv. xxxvii, 53. Sueton. Aug. 94. Ner. 53, et alii)
- Æquus: non æquus alicui locus (incommodus ad pugnam) i, 5 Cæsari vi, 34 (iniquus: v. not.) æquam conditionem versuræ non habere (non invenire, qui æquo ac modico fœnore mutuum det pecuniam, quo debita sua solvat) xxv, 2 (vid. Salmas. de modo usur. cap. 7. p. 300. et seqq.)
- Æquitas Aristidis iii, 2 (conjungitur cum justitia et innocentia, idemque est ac lenitas sive clementia, ut apud Sallust. Catil. cap. 9. Buchn. Thes. Boecl. exp. *μετρίότητα*, cui opponitur *παρὰνομία* et intemperantia Pausan. v. 3. Sic: æquitate summa res Chersonesi constituit Milt. i, 2. Quod de ead. lenitate exp. Buch. in comment. Sed Cl. Ravius putabat simplicissime

et ex proprietate vocis intelligendam æquitatem juris, jus æquabile, *ισοφυλ-α*, ubi aliquid 'aut omnibus licet facere, aut non licet,' ut loquitur Marius Victorinus in Comm. ad Cicer. Rhetor. 1. vel, ut est apud Livium iii, 34 'omnibus summis infimisque jura æquantur,' quomodo et Boeclerus de civili formato statu accepit hæc verba, 'æquitas animi,' mediocribus et præsentib. contenti viii, 2, 4. quomodo et Cic. in Rullum et de Senect. hæc voce usus: v. Thea. Buchneri)

Æquora Indica (mare Indicum), Fr. 7

Æris terna millia xxv, 13 (Gronovio nostri coronati 18. cum didrachmo et hemidrachmo; sed locus corruptus videtur, legendumque tricena, vel tri æris delendum)

Ærarium commune (sc. civitatis) iii, 3 (sc. militare) ibid. privatum xxv, 8 ærarii augendi ratio xxiii, 7

Æs alienum inveterasco indulgendo xxv, 2 (vid. Inveterasco). crescit multiplicandis usuris, ibid.

Æstimare litem: æstimata est lis ejus tot talentis i, 7. xiii, 3 (damnatus est tot talentis; intelligitur enim ipsa pecunia mulctaticia, æstimatione delicti decreta: hinc addit Noster i, 7, 5 tot talentis æstimatam Miltiadis litem, quantus in classem sumtus factus erat. Ex antecedenti consequens notatur, i. e. ex æstimatione delicti, mulcta: ut lis sumatur pro disceptatione litis tota et culpæ, quas in iudicium vocatur. Sic in crimine repetundarum, æstimatio litis et exilium, ordinaria pœna: æstimatis, inquam, furtia, auctione quæritur ex bonis damnati ea pecunia, interdum cum auctario dupli aut quadrupli. Apud Jctos litis æstimationem offerre, est, rei litigiosæ pretium persolvere. Boecl. Adde Sigon. de judiciis ii, 23. et Pollet. hist. Fori Rom. iv, 10). æstimatam litem solvere populo (pecuniam mulctaticiam æstimatione delicti decretam) v, 1 magni æstimata hujus opera xxiv, 1 (in edd. vulg. Sed leg. est, existimata)

Ætas puerilis xxv, 1 extrema (senectus) xxiv, 2. xxv, 10 ætas extrema imperatorum (ultima tempora imp. sive tempus ultimorum imp.) xiii, 4 ætas ejus cecidit in ea tempora (tempus vitæ, vixit iis tempor.) xviii, 1 Sic: ætas nostra tulit hunc xxv, 12 ætatis ejusdem est (æqualis, viv. eodem tempore) vii, 11 ætatis suæ primi ii, 1

omnium formosissimus vii, 1 ætatis vacatio (senectutis immunitas a bello) xxv, 7 ætati omni aptissimus (hominibus cujuscumque ætatis) xxv, 16 ætate provectus (senex) xx, 4 proximus alicui (qui vixit prope ad tempus) ii, 9

Affectare munditiam (sectari) xxv, 13 (pro quo frustra Ernst. mallet e suo cod. adlectare)

Afferre manus alicui (de interfectione, cæde) xx, 1 (Petron. 'attulisse damnatas manus'). afferre alicui vim (ead. signif.) xviii, 12. Sic: affertur huic vis x, 10 (Phrasi eadem usi Cic. Phil. 12. et Ovid. Ep. 17. ac de Arte Am. 1. vid. nobiliss. Heins. not. ad loc. priorem: et sensu paulo diverso Justin. xviii, 7, 8 'non tamen vim afferre religioni ausus est'). afferre multa nova in re militari (invenire, excogitare) xi, 1 affert hæc res deformitatem (deformem efficit) xvii, 8 detrimentum rei familiari xxv, 2 afferunt hoc nuntii (nuntiatur hoc) i, 3 affertur epistola ab xvi, 3

Afficare alicquem magnis muneribus (donare) xvii, 3 pœna xxiii, 8 pœnis gravibus xvii, 4 affici exilio viii, 3 morbo xxiii, 4

Affinis (vir sororis: hæc enim propria vocis acceptio: v. Savar. ad h. l. et not. in Sidon. v, 20) xx, 1 Ita: affinitas x, 1 affinitate conjungi cum aliquo (tanquam generum cum socero) iv, 2 (nam et hi affines sunt invicem). Sic: affinitatem alicujus deligere xxv, 12 in affinitatem alicujus pervenire (tanquam avum uxoris privigni illius) xxv, 19 ob affinitatem non expers periculi (tanq. consobrinus uxori fratris) xxv, 2

Afirmabat id fore (denuntiabat, alibi) ii, 4

Afflicta res ix, 2 (i. e. inclinatas, accisæ. Justin. iv, 5, 2 'dum res, quamvis afflicta, nondum tamen perditæ forent')

Afluens mundities (abundans, luxuriosa) xxv, 13 (ubi tamen alii legunt, affluentiam. Usus ea voce non semel Cicero, ut pro Archia, pro Cluentio &c. Vorst.) affluentius vivere (splendidius) xxv, 14

Afros facilius se corrupturum existimabat Lysander (sacerdotes Jovis Hammonis in Libya) vi, 3 Africanorum fortissimi Hamilcar et Hannibal xxi, 3 Africanæ possessiones (sitæ in Africa) xxv, 12 Agamemnonis belli gloriam consequi

- (magnam gloriam bellicam) xv, 5
 Agere aliquem ante se, ut feram bestiam
 xiv, 3 (Sic de adultera Tacitus Germ.
 xix, 2 'nudatam maritus per omnem
 vicum verberare agit'). agere cum aliquo
 (colloqui, consilia agitare) x, 2 ut
 aliquam sibi uxorem det, agimus (trac-
 tare, transigere) v, 1 Sic: agere per
 literas quæ quis cogitat (opp. colloqui
 cum aliquo) ix, 3 bellum (adminis-
 trare) xxiii, 8 (quod perperam mutari
 vult Lamin.) causam populi (studere
 democratiæ, factionem popularem fove-
 re) xix, 3 gratias Diis xx, 4 lege
 cum aliquo xx, 5 (vide Lex.) rem
 mandatam ut suam xxv, 15 egit nihil
 aliud, quam ut plurimis esset auxilio
 (νεποποιεῖς magnas contentionis ac
 studii; alibi, 'nihil aliud molitus est')
 xxv, 11 non aliud quicquam egit
 quam armavit regem xxiii, 10 orato-
 res, qui nihil aliud egerunt (qui unice
 oratorio studio incubuerunt), Fr. 5
 aguntur diligenter vigilis in castris
 viii, 4 ad agendam vitam uti præceptis
 philosophorum (ad usum vitæ trans-
 ferre præcepta: opp. ad ostentationem)
 xxv, 17 si quid de se agi vellent (scil.
 in judicio) vii, 4 agitur id (consilia
 illuc tendunt) ii, 5 rescit quid agere-
 tur (strueretur, pararetur) xiv, 2 (quid
 ageretur ignorabant: additur ερε-
 γνυσκός, aut quare fieret: nam quid
 rei ageretur, videbant: non item cur et
 quo consilio. Quare in his omnibus
 locis subaud. est negotium aut consi-
 lium; ut in similib. locutionib. volunt
 Sanctius lib. 4. Minervæ p. 292. et
 324. Schop. Gr. Philos. p. 68) agitur
 in ea re existimatio alicujus (vertitur)
 xxv, 15 si qua res major acta est xxv,
 4 nullis agi casibus (agitari, demoveri
 a proposito animi) xxv, 9 (opp. mi-
 nuti: quare quidam legi malunt, auge-
 tur. actorem auctoremque in omni
 procuratione reip. habere aliquem xxv,
 3 (Buch. in Thes. ait auctorem esse,
 qui suadet præcipitve rem, et rationem
 gerendi monstrat: actorem, qui ad-
 ministrat ac curat. Aliter Ernestius.
 Cæsar B. Civil. 1. 'illo auctore atque
 agente')
 Ager (regio) xxiii, 5 ager Troas iv, 3
 agro donati liberi Pelopidæ xvi, 5
 agellus (de tenui possess.) xix, 1 ager
 Falernus (regio Campaniæ fertilissima
 ad Vulturum fl. de qua Cluver. Ital.
 antiq. iv, 5. Merula Cosmog. special.)
 ager Troas (Phrygia minor, regio Asiae
 circa Trojam urbem) iv, 3
 Agesilaus Lacedæm. rex factus in Asiam
 bellatum proficiscitur xvii, 2 indu-
 cias dat Tissapherni et servat quamvis
 perfido, ibid. Phrygiam populatur
 xvii, 3 Ephesi militem exercet, ibid.
 domum revocat xvii, 4 Athen. et
 Bœotios apud Coroneam vincit, ibid.
 victoriam clementer exercet, ibid. Co-
 rinthii belli victor, urbe abstinet xvii,
 5 consilium ejus subitum xvii, 6 mu-
 nificentia et modestia in cultu xvii, 7
 corporis bonis infelix xvii, 8 contem-
 tus ab Ægyptiis, ibid. moritur, ibid.
 summus dux xii, 1 nomine potius
 quam potestate rex xxi, 1 (ei compa-
 ratus Chabrias) xii, 2
 Aggredi aliquem (impugnare) xiv, 9
 (bello persequi, bellum inferre) xiv, 4
 adversarios (adoriri, irruere in adv.)
 ii, 4 aliquem ferro vii, 10 aggredi
 aliquem absentem (accusatione scil.
 in judicio) vii, 4 ab aliquo dñis factis
 (passive, pro invadi, tentari), Fr. 5 (v.
 Voss. de analog. iii, 6)
 Agis rex Laced. filium relinquit Leoty-
 chiden xvii, 1
 Agitare aliquid mente xxii, 1 (i. e. co-
 gitare. Sic apud Justinum, 'agitare
 animo:' vid. Ind. Freinsheimii). agi-
 tandi equos spatium non erat (exer-
 cendi cursu, circumagendi in campo)
 xviii, 5 agitur navis in porta (pro-
 vehitur, movetur) x, 9
 Agnonides (Atheniensis) Phocionem pro-
 ditionis accusat xix, 3
 Agnoscere aliquem (scil. quisnam sit)
 xiv, 3 natum (statim atque natus fuit,
 sc. pro filio; mor) suum esse dicere
 xvii, 1 (Sic apud Curt. viii, 8, 12 Alex-
 ander: 'Jovis oraculo agnoscor.' Et
 August. ap. Suet. c. 65 'ex nepte
 Julia editum infantem agnosci alique
 vetuit')
 Agreste amiculum xiv, 3 (v. Amiculum)
 Agricola solers (qui tenet art. agricul-
 turæ) xxiv, 3
 Agrippa, M. Vipsanius, filiam Attici
 ducit xxv, 12
 Ala equitum, Hætarice dicta (sc. in exer-
 citu Alex. M.) xviii, 1 ei præfuit
 Eumenes xviii, 1. 13 (De aliis ve-
 terum, præsertim Romanis, plura Lips.
 de Mil. R. iii, 7. Savil. p. 381. Herm.
 Hugo de milit. eq. iii, 5. quadam et
 Salmas. de re milit. c. 9. et Schelius
 not. ad Higin. pag. 66. et deinceps.
 Cincius apud Gell. xvi, 4. Alæ dictæ
 exercitus equitum ordines, quod circum

legiones dextra sinistraque, tanquam
alæ in avium corporibus, locabantur
Alacrior ad rem gerendam factus Pausan.
Xerxis voluntate cognita (amplius ex-
citus) iv, 2

A. Albinus cum L. Lucullo consul fuit,
Fr. 3 scriptavit res Rom. oratione
Græca, ibid.

Alciades: Eo in virtutibus et vitis
nihil excellentius vii, 1 quomodo
educatus vii, 2 dux bello Peloponnes.
delectus vii, 3 ab inimicis accusatus,
et a magistratu Athen. revocatus ad
dicendam causam vii, 4 Lacedæmo-
nem demigrat, ibid. hinc ad Tissa-
phernem vii, 5 restituitur inde ab
Atheniens., quorum res præclare gerit,
ibid. magno applausu excipitur, abo-
lita devotione vii, 6 rursus in invidiam
recidit vii, 7 Philoclem ad occasionem
rei conficiendæ frustra excitat vii, 8
ad Pharnabazum se confert vii, 9 cu-
jus opera perit vii, 10 ejus culo-
gium vii, 11

Alcmæon (Amphiarai vatis Græci, et
Eriphilæ F.) matricida xv, 6

Alere morbum desinere (non ultra fovere,
assumpto cibo) xxv, 21 idem agellus eos
alet (sustentabit, necessaria vitæ sug-
geret) xix, 1 nolo meis impensis ali
luxuriam (i. e. instrumenta illis sup-
peditari lux.) ibid. ali publice (susten-
tari sumtu publico) iii, 3

Alexander M. Babylone moritur xviii, 2
morbo consumitur xxi, 2 ejus filius (e
Roxane scil. patri cognomine) xviii,
6 liberi xviii, 6. 2 (vid. infra Liberi).
amici post mortem ejus præfecti ap-
pellati xviii, 13 postea reges, ibid.
xxi, 3 quando et ubi natus, Fr. 1

Alexander Phereus tyrannus Pelopidam
in vincula conjicit xvi, 5 eum Epam.
bello persequitur, ibid. equum in eum
P. concitat, ibid.

Alexandrea (urbs celebris Ægypti)
xxi, 3

Alienum non videtur hoc (intempestivum
aut ἀλλοτριον) i, 6 (Sic Cic. Verrin. v,
67 'non est alienum meis rationibus').
alienam æs (vid. Æs). alienissimus
alicui locus (ad pugnandum plane in-
idoneus: oppon. opportunus) ii, 4 (Sic
Cæsar B. Gall. i, 15 'alieno loco
prælium committunt,' sup. i, 5 'non
æquum' dixit). alienissima a me est
oratio Græca (non satis assuetus sum
Græco sermone, non satis in eo sum
exercitus), Fr. 3 alienæ est civitatis
(sub. civis; vel, homo, alibi natus, ex-

transus) viii, 1 alienæ opes (alterius)
xxi, 3. xxiii, 1 alienari timore ab
aliquo (favorem timore in odium mu-
tare) vii, 5 alienatæ insulæ (quæ de-
fecerant) v, 2 Sic: oppida alienata
(in quibusd. edd. libri enim meliores
habent abalienata) xxii, 2

Alienigena (peregrinus, quippe extra
Macedoniam natus; de Eumene)
xviii, 7

Aliquanto (ἐπιρρινωτός, multo, longe,
haud paulo) x, 3

Aliubi (pro alibi), Fr. 8 (Sic et alii: vid.
Theod. Canter. not. ad lib. 1. Arnobii
pag. 8. Restituenda hæc vox Senecæ
Epist. 92. in illis sub finem: 'Scit
alibi positas esse divitias, quam quo
congeruntur.' Exerte membranas bi-
bliothecæ Academiæ Argentoratensis,
olim nobis inspectæ: scit 'aliubi' pos-
itas)

Aliud nihil egit, quam ut xxv, 11 molitus
est, quam ut vi, 1 neque aliud quic-
quam egit quam armavit xxiii, 10 nihil
aliud quam bellum comparavit (ἀλλερ-
τρώς: sub. enim egit, vel molitus est)
xvii, 2 (Ubique singulare studium inani-
tur). aliud oppidum complectitur alte-
rum (pro, alterum opp.), Fr. 3 alias
munitiones incendit, alias disjecit
(quasdam) xviii, 5

Alpes Italiam ab Gallia sejungunt xxiii,
3 transiit eas Hercules Graius, et post
eum Hannibal, ibid.

Alpici (alpium habitatores. alii malunt
Alpini) xxiii, 3

Alter collegarum (sub. e numero, unus
ex duobus) xv, 7 Sic: alterum cornu
xvi, 4 alteræ alæ (pro alteri) xviii, 1
altera factio (scil. ἀντιρροπος) xix, 1
(Plura de hoc vocis signif. Gronov.
de pecun. vet. iv, 5) altera persona
(unus ex duobus, quibus respubl.
plurimum debet. additur 'secunda ta-
men,' ut referatur ad superiorem et
primum) xvi, 4 Boecl. (Nempe alter,
unus e paribus; secundus, inferior est.
Eumenius panegy. c. 14. 'Rom. elo-
quentiæ non secundum, sed alterum
decus'). 'altero tanto longior xviii, 8
(Sic Cicer. de perf. oration. 'altero
tanto, aut sesquimajorem')

Amare literas xxv, 1 amator antiquitatis
xxv, 18 amatores adolescentulorum,
Præf. (et adde Ritterh. not. ad
Phædr. fab. 59. pag. 128)

Ambitione magna deducere aliquem
(vehementi studio et contentione, et
cum ostentatione quadam, seu, ut alii

- exp. *φιλοτιμία*, honorifico apparatu ac comitatu) x, 3 (Lambinus exp. 'gratiam ejus aucupans,' illustratque phras. Ciceronis, qui ad Attic. i, 15 'ambitiose corrigere,' et Epist. 13 'sine ambitione commendare' dixit. Non satis apte, ut arbitror. Fortasse magis congruat illud Justini i, 3 'cum admitti magna ambitione egre obtinuissent'. ambitus largitiones (captatorias donationes in ambiendis per malas artes honoribus: id enim ambitus voce notatur. Boeckl.) xxv, 6
- Amicus** non fortunae sed hominibus Atticus xxv, 9 non amicus populi potentiae (Pisander, non favens, nec *δημοπεριουδς*, sed, ut mox additur,) optimatum factor vii, 5 amicus non magis tyranno quam tyrannidis (scilicet, ut alii, tyrannidi) Philistus x, 3 (De variis hisce circa formas imperiorum hominum studiis v. Clapmar. de arcan. ii, 17. Boeckl.) amicus, etsi infirmus, non deserendus xviii, 3 amicus nullam sibi vult se junctam ab amico fortunam xxv, 10
- Amicior** omnium libertati, quam suae dominationi (qui potius respicit libertatem communem, quam quid suae dominationi conducatur) i, 3 amiciores conciliantur homines ea re (magis amici redduntur) xvii, 2 (quam lectionem frustra Lamb. sollicitat). amicissimus Romanis xxiii, 10 amice cogitare aliquid de Romanis (*φίλας φρονεῖν* 'Populosis. Lambin.) xxiii, 2
- Amici Alexandri M.** xviii, 13. xxi, 3 Regis (Persarum ac.) i, 3 (ita vocantur principum consilarii, praefecti, proceres. Boeckl. Plura de amicis regum eorumque variis generib. Lipsius ad Tac. Ann. 6. nota 29. et Comm. in Senec. de benef. vi, 33. num. 229. Salmas. ad histor. Aug. pag. 47 et 306. Bernegg. ad Sueton. Caes. c. 72. et in Justin. ix, 8, 17. ac xxxiv, 2, 3. Rave Comm. in Miltiad. Nepotis pag. 23, &c.) amicis uti aliquibus xviii, 12 amicorum concilium habere xv, 3 facultatibus in se tuendo caruit; fide ad alios sublevandos usus Epamin. ibid. amicorum filias pauperes quomodo dotavit Epamin. ibid. amicis officia praestanda sine factione xxv, 8 officia urbana praestare xxv, 4 amicis servire (vid. Servire). cum amicis omnia communia fuere Epamin. xv, 3
- Amicitia** Attici et Gellii Cani (in Indo contracta) ad entr. aetatem crevit xiv, 10 simulata x, 3 amicitiae fidem praestare xix, 2 locum hunc tenuit apud eum xviii, 1 amicitiam alicujus sequi (partes, societatem) xv, 6 gerere absentem xiv, 10 magnam sibi parere cum aliquo vii, 7 ad amicitiam alicujus accedere xviii, 1 in amicitiam intimam alicujus pervenire vii, 5 (alibi: in intimam familiaritatem: v. Familiaritas). amicitia simulata capi xiv, 11 ab amicitia regis deficere (de rebellii) ix, 2 in amicitia nunquam cum aliquo esse (semper inimicum ei) xxiii, 2 nemo hunc antecedit vii, 9 plus valet similitudo morum, quam affinitas xxv, 5 Amiculum suum minus bene vestitis dedit Cimon v, 4 amiculum agreste duplex (indumentum humilium) xiv, 3 (Virgilio Aen. 5. 'duplex amictus,' Horat. Epist. i, 17 'duplex pannus.' Lambin. Octav. Ferrar. de re vestiar. part. ii, lib. i, 9. et 10. putat 'duplex vestimentum' dictum, quod densum crassumque ac duplici filo contextum et villosum esset, vel quod duplici panno confertum. Graecis est *χλαῖνα δωλῆς*. De amiculo idem parte i, lib. 3, 19)
- Amita** (Thyi) xiv, 2
- Amittere** animam (in vulg. edd. sed aliter Mas. vid. Emittere) xv, 9 fidem (de perfid.) xviii, 10 optimates (eorum favorem) x, 7 amissus (amissio, jactura) vii, 6 amissa recuperare xiii, 3 (v. Recup.)
- Ἀμνηστία** (Athenis sancita a Thrasybulo) viii, 3
- Ammon** (sive Hammon, cognom. Jovis) vi, 3 (de quo prolixè Voss. de idololatr. i, 27. et 32. lib. 2, 11 Freinsheim. Ind. Curt. Bochart. in Phal. i, 1. Kircher. Obelisc. Pamphil. l. 4. pag. 270. seqq. et in Oedip. Aegypt. tom. 1. syntagm. 3, &c.)
- Amenitas** domus (id quod domui amenitatis causa conjunctum est) xxv, 13
- Amor** in patriam viii, 1 civium quod exprimit, nullam habet invidiam (opp. vis) viii, 4 tantum amorem omnium habere, ut xx, 3 non magis amore quam more ductus v, 1 (elegans *ἀντιπάθεως*. Sic Symmach. Epist. iii, 59 'quae dudum aliis ex more delata sunt, nobis amore servata.' Sidon. Epist. ix, 4 'ne forte videatur ipse plus literas ex more deprecare, quam nos ex amore dictare'). amore populi

- superari ab aliquo (favore ac studiis) x, 4 Venereo diligere puerum iv, 4 (nisi tamen glossa est)
- Amovetur victus quotidianus (subtrahitur) xviii, 13
- Amphipolis (oppid. Thraciae, sic dictum quod utrimque Strymone fl. allueretur. Lamb.) v, 2
- Amphoras plumbo complet, summas auro et argento operit Hannibal xxiii, 9 ex onyche ostendit Lentulus, Fr. 8
- Amplectitur aliud oppidum alterum (in se complectitur, continet), Fr. 3
- Amplum funus xviii, 4 (alii: munus). amplissima civitas vii, 1 amplissimus triumphus xxiv, 1 amplitudine rerum gestarum præstare ceteros xxv, 18
- Amplius (plus, vel plures): non amplius quam triduum xviii, 12 quam terna millia æris xxv, 13 nolo amplius, quam 100 jugera viii, 4 ampliusc millia (sub. quam) xxii, 2 Sic: non amplius centum adolescentuli xvi, 2 non amplius mille hominum xiv, 8 non amplius quaternis quinisque versibus describere aliquid xxv, 18 (Sic Livius 42. 'amplius septingenti,' et alibi 'plus septingenti, ducenti,' &c. At in seqq. idem est ac præterea, ulterius). neque amplius requisivit (sub. aliquid præter coronam) viii, 4 ea de eo prædicarunt, atque hoc amplius vii, 11 neque huc amplius quam pellis est injecta (aliquid præter pellem) xvii, 8
- Amyntas Macedo xi, 3 ejus filius Philippus rex xxi, 2
- An (pro annon): dubito, an hunc primum ponam viii, 1 (v. Dubito)
- Anagnosten jucundissimum in convivio audire xxv, 14 anagnostæ optimi xxv, 13 (servorum nomen qui super mensam legebant librum: v. Pignor. de servis. Boecler. Adde Meurs. auctar. philol. c. 4. et Thes. Buchneri)
- Anastrophe: hunc adversus (pro, adv. hunc) xiii, 4 nihil erat super vii, 8, et al.
- Anchora: in anchoris tenere navem ii, 8 (Sic apud Cæsar. 'in anchoris stare, consistere:' v. Buchn. Thes.)
- incipite periculo premi (utrumque instanti hoste) ii, 3 (et ap. Flor. iv, 11, 6. 'certamen,' Justin. xi, 9, 9) incipitibus locis premi xiv, 7
- Andocides (unus e decem Græciæ oratorib., de quo vid. Plutarch. in vitis Rhetor. et Photius in Biblioth. Schott.)
- vii, 3. (Male Mss. quid. Androclides vel Androcides exhibent)
- Anfractus longior viæ xviii, 8, 9 (Sic ap. Cicer. Partit. orat. 'anfractus (orationis) non longus:' Lactet. 5. 'anfractus impares Solis:' Accium, laudante Varrone 5. de L. Latin. 'anfracta terrarum.' Lambinus)
- Angusto mari configere ii, 4 angustias quærere (scil. maris, ne quis multitudine navium hostilium circumveniat) ii, 3 angustias locorum claudere adversarios xiv, 8 claudi xxii, 2 ab hostib. xv, 7
- Anicia (Attici consobrina, uxor Ser. Sulpicii) xxv, 2
- Anima eum relinquit (moritur) xviii, 4 animam deponere xxiii, 1 efflare iv, 5 emittere xv, 9
- Animadvertere aliquid (considerare) xv, 6 (conspicari) xvi, 5 in aliquos (de censore propria vox: hinc 'animadversio censoria,' distincta a judicio, ut tradit Cicero pro Cluentio xxiv, 2) animadversa varietas fortunæ (observata) xiii, 4
- Animatæ bene insulæ (in obsequio manentes, oppon. alienatæ) v, 2 (apud Suet. Vit. 7. 'male animatus exercitus erga Pr.' Boecl. Et ap. Cic. in Ep. 'socii infirme animati')
- Animus (pro fiducia constantiaque): animus accedit civibus i, 4 (quod Cæsar B. Civ. 3. sic extulit: 'tantum fiduciæ ac spiritus Pompeianis accessit'). animi magnitudinem res exiles etsi non frangunt, tamen imminuunt (magnanimitatem) xviii, 5 animo bellare cum aliquo (consiliis, alios adv. eum concitando, et ad bellum el infer. instigando, cum opere atque manu, quippe opib. destitutus, non possis) xiii, 1 Sic: animo pugnare magis quam corpore xviii, 4 animo meditatur proficisci et regem adoriri xvii, 4 (Utrobique videtur subaud. præpos. in: quomodo Terent. dixit 'in animo cogitare,' et Barnabas & καὶ ἐν τῷ νουῷ. Alibi Terentio est 'secum meditari.' vid. Buchn. Thes. v. meditor, et de commut. rat. dic. i, 21, 7). animo isto esse (id consilii habere) xviii, 11 (v. Euse). eodem esse erga (scil. hostili) xiii, 10 magno esse xi, 3 maximo esse (μεγαλόθυμον) xv, 3 oppugnare imperium aliquod (fiducia et constantia max.) x, 5 fidenti et infesto efficere ut xxii, 3 animo bono

- facere aliquid (proposito non scelesto) xvii, 6 æquo ferre aliquid (sine indignatione) x, 6 (sine obtrectione) xxv, 1 (Subaud. a. in his omnibus præpos. cum. Integre Ennius: 'optima cum pulchris animis Romana juvenutus.' (vid. inf. Esse). animo meditari (concise dictum pro in animo med.) xvii, 4 (nisi fors leg. in animo)
- Annibal** (vide Hannibal)
- Anno vertente conficere iter** (toto, cujus sc. cursus natura vertitur eodem, ubi incipit) xvii, 4 (Censorino de D. N. c. 19. est 'natura, dum sol percurrens xii signa, eodem, unde profectus est, redit.' Phrasi hac aliquoties usus Cic. ut 2. de Nat. Deor. or. pro Quinctio, Philipp. 13. Lamb.) annorum octoginta ivit in Ægyptum (sub. vir, vel homo cum esset) xvii, 8 Sic: annorum vii et lx cum esset xxv, 17 annorum nonaginta extulit matrem, (annos xc natam) ibid. annorum l imperium x, 5 multorum tyrannia, ibid. annos xxx medicina non indigere (sub. per, vel intra) xxv, 21 (Aliæ tamen edd., annis; sic sub. esset, in.)
- In Annali suo** (sub. libro) xxiii, 13 (vid. Voss. de analog. i, 41)
- Annicula**: vix anniculam Cæsar despondit neptem Attici (sub. puellam existentem) xxv, 19 (sic 'anniculus' l. 6. D. de his qui sunt sui vel alieni jur. l. 26. de pact. dot. Loccen.)
- Annuere**: quod semel annuisset (sic enim leg.) xxv, 15 (Transitive dici volunt. Malim subaudiri ob, vel ad.)
- Ante**: ut ostendimus paulo ante (sub. hæc; in superiore libri parte, in præcedentibus) xxv, 10 alibi: ante alios unus carissimus (præ aliis) xxv, 3 ante hoc tempus (usque in h. t.) xiii, 2 Sic: ante id tempus iii, 2 ante hæc sponsalia xxv, 20 ante hujus adventum xxii, 1 ante hunc natum xv, 10 ante illum imperatorem (antequam ille esset imperator) xi, 1. xv, 8 ante oculos civium esse (sub oculis, in conspectu) xii, 2 ante se agere aliquem xiv, 3 paucis ante gradibus, quam iv, 5.
- Antecedere aliquem** (præferri, sc. in amicitia) xviii, 2 in re aliqua (superare, antecellere) vii, 11 in amicitia alicujus xviii, 2. vii, 9 condiscipulos doctrina tanto, ut: (mox) superare in artibus xv, 2 aliquem honore viii, 4 fortitudine xxiii, 1 rerum gestarum gloria xxi, 2
- Anteferre bello pacem** (bellum deponere, pace mutare) xv, 5 libertatem civium fratris saluti (malle fratrem interfici, quam libertatem suppressi: conf. v. seq.) xx, 1 anteponuntur res gestæ hujus omnium virtutibus xv, 1 religionem iræ (illius respectu huic frænos imponere) xvii, 4 antefertur consilium alicujus ix, 3
- Anteire aliquem auctoritate** xii, 4 virtute viii, 1
- Antepone** aliquem alicui xviii, 1 in familiaritate xv, 2 quem oratorem huic antepones, (præferes?) Fr. 5
- Antigonus** persequitur Eumenem xviii, 5 obsidet, ibid. imperium capit xxi, 3 in prælio cadit, ibid.
- Antiochus** (Magnus, rex Syriæ) rex potentissimus xxiii, 2 non paret consiliis Hannibalis (magno suo malo) xxiii, 8 ei legati Rom. Hannibalem in suspicionem adducunt xxiii, 2
- Antipater**, inter præcipuos amicos Alex. M., xviii, 2 ei summa rerum decernitur xviii, 5
- Antiquitatis amator** Atticus xxv, 18 antiquitatem diligenter habuit cognitam, et totam uno volum. exposuit, ibid. ea quæ complectatur, ibid. de antiquitate aliquid requirere ab aliquo (de reb. et ritib. priscis) xxv, 20 antiquitate generis florere i, 1 antiquitus constitutum tectum xxv, 13
- Antistat** eloquentia innocentie iii, 1 (Verbum elegans, inquit Barthius, sed non adeo usu tritum quin ap. paucos reperiatur. v. eum Adv. xxiv, 6. et Lud. Carrion. antiq. lect. ii, 19. Savar. ad Sidon. 7. ep. 14)
- Antistites Jovis** (sacerdotes) vi, 3
- Antonius M.** hostis judicatus cedit Italia xxv, 9 redit in eam xxv, 10 triumvir reip. constituendæ xxv, 12 absens literis colit Atticum xxv, 10
- Antonomasias exempla** (vid. in Laco, Barbarus, Nomen)
- Anulum suum moriens Alex. M.** dat Perdiccæ (tanquam insign. traditi imperii) xviii, 2
- Apenninum transit Hannibal** xxiii, 4 (Mons est Italiam dividens, ab Alpibus ortus: Livio alisque Penninus: de origine nominis post alios Bochart. in Canaan i, 11)
- Aperire** (ostendere, declarare) x, 6. xxv, 9 Sic: aperuit in bello, qualis

- esset (Sic enim leg. est; Non, ut vulgo editur, apparuit) xiv, 1 aperuerant quid sentirent xviii, 13 aperit domino navis quis sit (significat, manifestat se) ii, 8 Sic: aperit huic, quid comperisset iv, 4 id si ei aperuisset vii, 9 aperire alicui suos sensus x, 8 aperit se res ipsa (facto ipso veritas dictorum confirmatur) iv, 3 aperit hoc dementia ejus (indicat) xvi, 3 apertum est mihi (scio) ix, 3 apertum fuit, eum fuisse erepturum regi Asiam (apparuit reipsa) ix, 2 apertum crimen harum rerum nullum erat (non satis constabat de ullo crim., non poterat ullius crim. convinci) iv, 3 Sic: apertum id est alicui (constat ei de eo) ix, 3 Apollinis consilium, Atheniensib. per oraculum Delphicum datum ii, 2 Apollini donum dat Pausan. iv, 1 Apollinem consulunt delecti colonorum Athen. (oraculum Apollinis Delphicum) i, 1 Apollocrates Syracusas obtinet x, 5 Apophthegmata Epaminondæ xv, 5. 3. 4. 6. 9. 10 Phocionis xix, 4 Apparare bellum magna industria (molin, comparare) xvii, 3 (Pro quo alibi *ἐλεγκτικός*) in apparando acerrime esse occupatum xxiii, 7 (adde comparare) Sic: apparatur bellum vii, 3 apparabat has res (moliebatur) xviii, 2 apparatus conjung. cum munitionibus; de operibus *πολιορκητοῖς* xviii, 5 regius (de cultu) iv, 3 Apparere alicui (ministrare, de honoratissimo ministerio) xviii, 13 (cap 5. dixit 'ad manum esse.' Virg. *Æn.* xii. 'in limine regis apparent.' ubi Servius: Apparent, id est, præsto sunt ad obsequium. Loccen.) apparere res non possunt, nisi (clare cognosci) xiv, 1 Sic: hoc minus lucide apparet ei xvi, 1 apparent armati (conspiciuntur) xxiii, 12 apparet hoc jam omnibus (ita esse intelligitur) xviii, 10 apparuit qualis esset xiv, 1 (in edd. vulg.; sed in melior. lib. est aperuit)
- Appellarunt Athen. illam legem (de *ἀμνηστία*) oblivionis (Græca voce *ἀμνηστία* vocabant, quæ Latine oblivionis responderet) viii, 3 (Sic Augustin. 1. de peccat. merit. c. 24. ait: 'Christianos Punicos baptismata salutem, sacramentum corporis Christi vitam vocare, vocabulis scil. Punicis, quibus Latina ista significatione responderent.' Vorst. vide ejusd. miscellan. Academ. c. 12). appellasse omnes liberos historiarum Origines videtur Cato (inscripsisse, titulum Originum eis imposuisse) xxiv, 3 appellari cognomine Justi (vocari) iii, 1 appellari regem (regis titulo honorari) xviii, 13 appellari cognomine iii, 1 appellatus est, ut vellet (compellatus, rogatus) xxv, 8 (Sic Plaut. et Terent. ut Phorm. xv, 8, 22 'Demipho te appello')
- Appellere classem ad Ciliciam viii, 4 appulsa ad Eubœam classe i, 4 (Ita et Cicero ac Livius loquuntur: male vero, quibus navis dicitur 'appellere.' vid. Cl. Vorst. de Latin. merito susp. c. 16)
- Appetere majores res (de incivili elatione) iv, 2 appeti ultro (haberi in pretio, amari), Fr. 5
- Appia via xxv, 23
- Applicare se ad societatem alicujus (accedere) iii, 2
- Apponuntur (alicui) custodes x, 4
- Apportare: quæ apportavit (secum attulit) vii, 9
- Apprime bonus (valde) xxv, 13 (quomodo alii: apprime doctus, nobilis, obsequens)
- Appropinquat adventus hujus xi, 2
- Aptus ad omnes res vii, 1
- Apud Massagetæ cecidit (in regione Massagetarum) xxi, 1 apud Cadmeam (juxta, prope) xv, 10 Sic: apud *Ægos Flumen* vi, 1 *Artemisium* ii, 3 apud *Mycalen* v, 2 (nisi glossema est). apud Rhodanum, Padum, Trebiam, Trasimenum xxiii, 4. 6. &c. apud *Venusiam* xxiii, 5 *Zamam* xxiii, 6 apud maximum magistratum dicere (coram magistratu) vi, 4 apud aliquem multum valere ix, 2 legati locum obtinere (in comitatu alicujus) xxv, 6 cum apud eum esset summum imperium populi (penes eum, cum prætor esset) xix, 2
- Apulia (Italia regio) xxiii, 4
- Aquilo ventus i, 1 (mox) ventus Boreas i, 2 (v. Ventus) a septentrionibus oritur i, 1
- Arabicus sinus (recessus maris *Erythræi* ad littora Arabiæ), Fr. 7
- Aram tenens jurat ad eam deductus Hannibal (more sc. recepto) xxiii, 2 in aram confugit Argilius iv, 4 (v. Confug.) in ara considet, ibid. (pro quo mox, sedet). aræ *PACI* publicæ factæ xiii, 2 aras conservat omnes apud barbaros Agesilaus xvii, 4
- Arbitrari aliquid non sine causa (sic existimare, opinari) vii, 6

- Arbitrium** (electio) ix, 4 arbitrio alicujus rem permittere (tractionem rei penitus committ.) xxii, 1 arbitrio hujus unius geritur resp. vii, 7 omnia geruntur (de summo imperio) ix, 2 arbitrio ejus hoc fit iii, 3 alieno vitam dimittere xxiii, 12
- Arcades** (populus Græciæ in Peloponneso) xv, 6 Arcadum conventus (v. Conv.) ex Arcadia hospes (e regione Arcadum adveniens) vii, 10
- Arcanum** dominationis, in translatione gentium subactarum i, 4 imperii, in demandanda urbium custodia i, 3
- Arceasere** aliquem (advocare) x, 2
- Arceasiri** eum jussit ad se xiv, 21 (ubi tamen videtur leg. 'accersi.' vid. et de utroque verbo Buchner. Thes. v. cieo)
- Archias** (unus e magistratibus Theb.) xvi, 3 (nisi nomen corr. est)
- Archias hierophanta** (Theb.) xvi, 3 (sed videtur leg. Archino vel Archinoo)
- Archilochus** poeta (quando claruerit), Fr. 1
- Ardeatinum prædium** xxv, 14 (sed leg. est Arretinum)
- Arete** x, 1
- Argentea triclina** (v. Triclin.)
- Argilius** quidam adolescentulus iv, 4 (Thucyd. ἀργύριος 'Argyrius, scil. ex Argilo Thessaliæ urbe: neque enim puto nomen viri esse)
- Argi**, oppidum in Peloponneso xxi, 2
- Argivi** Alcmon et Orestes (Argis orti) xv, 6 in Argivos invehitur Epam. (cives Argivorum), ibid.
- Arguere** (crimini dare): arguebant, noluisse Cymen capere vii, 7 argui crimine aliquo (convinci) iv, 3
- Argutissime** in scholis præcipere (de subtilitatibus philosophorum), Fr. 5
- Arideus** xiv, 6 (in q. edd. sed v. Aridæus)
- Ariobarzanes** præf. Lydiæ et Ioniæ xiv, 2 ejus filius Mithridates xiv, 10
- Aristides** cognomine Justus appellatus iii, 1 obtrectione Themistoclis exul factus, ibid. belli Persici necessitate restitutus, ibid. prætor in prælio apud Platæas iii, 2 justus, æquus, innocens, ibid. abstinens ii, 3 pauper moritur, ibid.
- Aristomache** soror Dionis (uxor Dionysii sen.) x, 1
- Arma pedestria** (quibus utantur pedites) xi, 1 armorum officinas ab Agesil. institutæ xvii, 3 arma abjicere noluit Chabrias (metu flagitii militaris) xii, 4 arma sumere (q. cdd. 'capere': armari in hostem) xiv, 4 conferre cum aliquo (dimicare) xviii, 3 ferre cum aliquo contra aliquem (esse in diversis partibus) xxv, 4 adversus ferre xvii, 4 (Sic alii: contra ferre: v. sup. advers.) inferre alicui (bellum inf.) xxiii, 2 alicujus superare consilio (vim armatam eludere strategemate) xxiii, 11 a patria accepta tradere adversariis non est virtutis (a bello desistere et hosti cedere) xxii, 1 ad arma vocare vulgus (sc. capienda) xvi, 3 armis dimicare cum i, 1 parem non esse (alicui, vi, copiis bellicis; opp. dolus) xxiii, 10 Sic: armis alicujus vinci (potentia, robore bellico; opp. consilio) ii, 4 relictis, regione decedere (ab armis discedere, regionemque liberam relinquere) xxii, 1
- Armare** aliquem adversus aliquem (ad arma instigare) xxiii, 10 armare se imprudentia alterius (suis consiliis ab imprudentia alterius robur mutuari) x, 8
- Armari** studiose (disting. ab ornari. utrumque de militib.) xvii, 3
- Armata** navis (armamentis sive instrumentis nauticis instructa: quibus si privatur, exarmari, vel exarmata dicitur. Vid. Senec. patrem præf. contr. vii filium epist. 33. et ibi Lipsium x, 9. in Ms. Boeckl.) armatorum x millia (militum) i, 5 armatis ornare navem x, 9 (sic Suet. Claudio: 'armatos jurare in nomen suum passus est')
- Armaturæ** levis maximus numerus (sub. militum) xiv, 8 armatura vetus Atheniensium xi, 1
- Armenii** (ex Armenia, Asiæ regione, orti) xiv, 8
- Armilla aurea** xiv, 3 (De hoc ornatus genere post alios Ruben. Elect. i, 38. et Tho. Bartholin. opusculo pecul.)
- Arretinum prædium** (Attici. sic leg.) xxv, 14
- Aripere** studium literarum (magna aviditate incumbere studio lit.) xxiv, 3 (Cic. in re eadem: 'Sic avide arripui eas' (Græcas literas), 'quasi diuturnam sitim explere cupiens.' arripere celeriter quæ traduntur (de solertia ingen.) xxv, 1 (ex emend. Manntii et plerumque aliorum: sed rectum est 'accipere')
- Aras**: arte nova prælium committere (nova ratione: singulari invento) i, 5 (nisi loc. corr. est. Quanquam sic et Florus iv, 2, 32 'nova Pompeianorum arte, actis sub mare funibus.' Noster

- etiam xviii, 8. novum consilium eod. sensu dixit. Nec discrepant Mas. Boecl. Leid. et Bavarici l. l.)
- Arsideus filius Datamis xiv, 6 (sic meliores libri. Vid. VV. LL. Alius est Arideus)
- Artabanus Xerxem interficit xxi, 1
- Artabazus (Pharnaci F. Thucyd. 1. Herodot. 9.) a Xerxe ad Pausan. mittitur iv, 2
- Artaphernes classi praeficitur a Dario i, 4
- Artaxerxes Macrochir (rex Pers.) xxi, 1 pulcherrimae corporis formae laudem habet, ibid. fortissimus Persarum, ibid. morbo moritur, ibid. veniam dat Themistocli ad se venienti ii, 9. 10 magnis eund. munerib. donat ii, 10
- Artaxerxes Mnemon (alius rex Pers.) xxi, 2 justitiae fama floruit, ibid. Aegyptiis bellum illaturus Iphicratem exercitui praefecit xi, 2 obit xxi, 2 apud eum numero militis fuit Datames xiv, 1
- Artaxerxes duo xxi, 1
- Artemisium (promontorium Euboeae descript. a Plutarch. in Themistocle) ii, 3
- Artibus optimis eruditum xxv, 12
- Artifices xii, 1 quos cultus domesticus desiderat xxv, 13 (ad voluptatem et lucrum locata eorum opera. Sunt autem ejusmodi servorum nomina: Gladiatores, agitatores, funambuli, palaestritae, pictores, cælatores, &c. vid. Laur. Pignor. de servis. Boecler. Cic. pro Sex. Roscio. c. 41. 'omnium artium puerulos' dixit)
- Arx Athenarum v, 2 Simpliciter arx dicitur ii, 2 (De ea plur. Meursius integro libro, quem Cecropiam inscripsit)
- Arx munita ad urbem obsidendam xx, 2 (mox: propugnaculum tyrannidis, imposita cervicibus urbis, ut loquitur Curtius vii, 7, 1. et cap. 6. 'claustrum perdomitorum' vocatur urbs simili de causa condita. Tac. Agr. xvi, 1 'sedem servitatis memorat.' Boecl.)
- Arx oppidi xvi, 1
- Ascendere gradum eum (ad eum honorem) xix, 2 (sic et Cic. pro Mur. et offic. 2. sub fin. Lamb.) navem (in Ms. Leid. ubi reliqui habent, 'conscend.') xxiii, 7 in navem ii, 8 (in edd. vulg. Sed ibi vid. leg. 'descendere') in trierem vii, 4
- Asciscere civitatem (jus civitatis, civem fieri) xxv, 3
- Ascitus lepor (opponitur nativo) xxv, 4
- Asellis (piscib.) omnium principia auctoritas (in cibis), Fr. 10
- Asia (una e trib. Orb. vet. partibus) i, 3 succubuit Europae (i. e. Asiatica vis, Persarum, Europaeis, Graecorum viribus, succubuit. Boecl.) ii, 5 Asia pars xviii, 3 qui Asiam incolebant Graeca ling. loquentes i, 3 in Asiam transit Aloib. vii, 9
- Aspendii xiv, 8
- Aspergi infamia vii, 3 (Sic et Cic. pro Coel. cap. 10. 'aspergi rumore.' Curt. x, 10 'contumelia,' Apulei. 8.)
- Asperitas (difficillima natura, quales *δυσκαλὰς* vocantur Graeci) xxv, 5 (disting. a severitate, cujus excessus est: v. Boecler. Ind. Vellei.)
- Aspernari conditionem (recusare pactiorem) v, 1 aspernatur pauper (despicitur, passive), Fr. 5
- Aspicere hunc in acie nemo ausus fuit (*ἀντιβλέπειν*, *ἀντιφάλαμιν*, erectis et irretortis oculis intueri. Lamb.) xv, 8 aspiciunt hunc milites (reverenter) xii, 4 aspectu ipso cuius injicere admirationem sui (ob formam imperatoriam scil.) xi, 3
- Aspis (Catonis dynastes) xiv, 4
- Asportare sua aliquo (illuc conferre) ii, 2 (Vetus Onomasticon Pricmo in not. ad Apul. p. 309. laudatum: Asportare, *ἐκφέρειν*. Cl. Vorstius malebat, *ἐκφέρειν*. Glossarium: asportavit, *ἐκσπορίστω*. 'asportare aliquid secum' in Ms. Schott. et q. edd. xxiii, 9. sed leg. est 'ducere.' v. not. Sic a. et alii passim. de quo adiais Vorst. de Latina. mer. susp. c. 14.)
- Assecla praetoris (de legato ejus) xxv, 6 (Sic 'asseclae legatorum,' Cic. in Verr.)
- Assimulare consuetudinem castrorum (factis sc. castrorum ritu ignibus) xviii, 9
- Astu (Graecum est *ἄστυ*, urbs, oppidum, de Athenis peculiariter et *ἔφορος* ritu dictum) ii, 4. vii, 6 (v. Interpp. ad Terent. Eun. v, 5, 17. Savar. ad Sidon. 1. ep. 6. Voss. Instit. Orat. iv, 10, 5. &c. Non contineri tamen hoc nomine Pyreum, censet Bacha. Thea.)
- Asyhi (periphrasis) iv, 4
- Athamanes (gens Epirotica Acarnanise et Aetoliae vicina. Sic enim leg. est, non Acarnanese) xiii, 2
- Athenae civitas clarissima viii, 2 splendidissima vii, 11 antiquitate, humani-

- tate, doctrina praeſtat omnes xxv, 3 propugnaculum eſt barbaris oppoſitum (*ἔρεσμα καὶ φυλακτήριον τῆς Ἑλλάδος*. Pindaro et Ariſtidi ob id dictum, Boeckl.) ii, 7 ceteris gentibus imperare conſueverat ix, 3 victæ Lacedæmoniis ſerviunt vii, 9. viii, 1 liberantur per Cononem ix, 4 devictæ (a Laced. ſcil.) ix, 2
- Athenas incendio delet Xerxes ii, 4 Athenarum arx ex manubiis ornata v, 2 Athenis duæ factiones xix, 3 (De hac urbe, ejusque varia fortuna, egregie Meursius in Athenis Atticis et Fortuna Attica egit)
- Athenienſes colonos Chersonesum mittunt i, 1 auxilium a Laced. petunt i, 4 bellum contra Darium comparant i, 4 prælium committunt et proſigant Perſas i, 5 quale præmium Miltiadi tribuerint i, 6 quale Thraſybulo viii, 4 inſulas, quæ barbaros adjuverant, bello perſequentur i, 7 Miltiadem mulctant i, 7. 8 classem edificat ii, 2 petuntur a Xerxe (bello ſc.) ii, 2 Apollinis conſilio oppidum relinquunt, ibid. conſigant cum claffariis Xerxis ii, 3 triplicem Piræei portum conſtituunt ii, 6 victoria Marathonia et Salamina magnam gloriam conſecuti, ibid. legatos Spartam mittunt ii, 6. 7 cur urbem muris ſeperint ii, 7 Themistoclem expellunt, damnant, et proſequentur ii, 8 Amphipolim decem millia in coloniam mittunt v, 2 exilio mulctant Ariſtidem iii, 1 Cimonem v, 3 revocant eund., ibid. bellum indicunt Syracusanis vii, 3 capitis damnant Alcibiadem vii, 4 recipiunt vii, 6 magistratum ei abrogant vii, 7 exhausti (pecunia) vii, 8 Chabriæ ſtatuum ponunt xii, 1 Evagoram adjuvant xii, 2 oppugnant Chium xii, 4 Samum, et capiunt xiii, 1 undique bello premuntur xiii, 3 expellunt et damnant Phocionem xix, 3 Athenienſes clari viri quem exitum habuerint xix, 4 Athenienſium dominationem refringere (conantur Laced.) vi, 1 opes ſeneſcunt vii, 5 indicunt Lacedæmoniis bellum ix, 2. xvii, 4 cum Bæotiiſ aliſque ſociis vincuntur apud Coroneam xvi, 4 Athenienſium claffis (contra Xerxem) ii, 3 muros reſtituit Themist. ii, 6 quales illi, ibid. ſub Athen. poteſtatem redigit Milt. Lemnum i, 1. ii, 4 Cyclades i, 2 Athenienſis. fit hoſtis bellumque infert Darius i, 4 Athenienſes belli navalis peritiſſimos facit Themist. ii, 2 ad eos ſummam imperii maritimi tranſfert Ariſtides iii, 3
- Athletæ xii, 1 ad Athletarum uſum pertinet magnitudo virum xv, 2
- Atque: cum totidem navibus atque erat profectus (quot nav.) i, 7 pari atque ille imperio eſſe (quo) xiv, 3 alio atque videri volebat (quam) ii, 6 Sic: alia atque antea ſentire xxiii, 2 atque etiam (et præterea) xviii, 8
- Attendere animum ad cavendum vii, 5
- Attica (regio Græciæ, ubi Athenæ ſitæ) i, 4. vii, 5 Attici (Athenienſes) viii, 2 (in edd. vulg. Sed ibi leg. Actæorum)
- Atticus (T. Pomponius) equeſtri loco bene educatus eruditusque xxv, 1 &c. Cinnano tumultu Athenas ſtudiorum cauſa migrat xxv, 2 liberalitate Athenienſes devincit, ibid. &c. a quibus ample honoratur xxv, 3 Syllæ gratus xxv, 4 amicos Romæ non deſtituit, ibid. redit Romam, ibid. Cæcili avunculi obſequio conciliati hæres fit, xxv, 5 Ciceroni et Hortenſio æmulis per familiaris xxv, 4 bellis civilibus, honoribus, litibus, præfecturis abſtinuit xxv, 6 Cæſari gratus, nec Pompeio inſiſus xxv, 7 ærarii privati factionem diſjecit xxv, 8 Brutum abjectum levat, nec Antonium potentem adulatur, ibid. ruſum ejusdem Italia pulſi uxorem et liberos ac familiares tuetur xxv, 9 a quo reduce et potente conſervatur xxv, 10 prudentia ejus in civilibus turbis, ibid. fides et liberalitas erga amicos xxv, 11 quorum pericula et incommoda levavit xxv, 12 induſtria ejus et moderatio in re familiari xxv, 13 in conviviis et voluptatis inſtrumento cautio xxv, 14 virtutes *δημηγικαί* xxv, 15. 16. 17 ſcripta et libri xxv, 18 cum Auguſto affinitas et familiaritas xxv, 19 et 20 morbus et conſilium finiendæ vitæ xxv, 21 obitus ac exequiæ xxv, 22 Atticus ſcripſit hitorias xxiii, 13
- Attingere aliquem (exponendo ſcil. de eo) xxi, 1 poëticea (aliquid operæ in illo ſtudio ponere) xxv, 18 Siciliam (eo pervenire) x, 5 ſummas (ſub. rerum, *ἀποθιγὲς διαρχεσθαι*, opp. res explicare) xvi, 1
- Avare multa facere vi, 4
- Auctor (ſic enim ſcribendum, non autor, vel author: vid. Buchn. Thea. in Autor. et Vorſt. de Lat. mer. ſuſp. c. 26. quosque hic laudat) xvi, 3 hunc auc-

- tozem probamus (huic potissimum credimus) ii, 10 auctor actorque in omni procurat. reip. (v. sup. post Agere) xxv, 3 auctores Cadmeæ oppugnandæ (quorum impulsu, ut xvi, 1 loquitur, Cadmea occupata) xvi, 3
- Auctoramentum (Sic nonnulli legunt pro ornamentum) xxv, 7
- Auctoritas magna apud omnes in hoc est i, 8 Sic: auctoritas tanta est in illo ut xiii, 3 ejus est in hac re magna (ipsius auctoritati hic magnopere creditur) vi, 4 auctoritati majorum natu cedere xiii, 3 auctoritatem magnam pugna aliqua sibi constituere ix, 5 auctoritate tantum posse apud aliquem, ut x, 3 auctoritate atque consilio alicujus bellum indicere vii, 3 alicujus impelli i, 5 moveri tantum, ut (ad fidem scil. hab.) ix, 4 auctoritate plurimum valere apud exercitum v, 2
- Audax et factiosus (*παρρησιος, στρατιωτικος*) vi, 1 audacius instare hostes (sive hostibus) xv, 9
- Auderi: si animadverterent, auderi (vel, ut alii, audere, sc. eos) dimittere i, 4
- Audire: quod quidem nos audierimus iii, 1 (Formula eleg. corrigendi, quæ generalius dicta sunt; cui æquipollent ista: quod quidem sciam, meminero, &c.)
- Audiendo facillime discitur xv, 3 audiendi studiosus (*φιλόσοφος*) xv, 3 male insuetus. (Sic passim veteres: v. Thea. Buchneri)
- Audientes dicto duci copiae (obedientes, obsequentes) xi, 1 imperatoribus vi, 1 jussis magistratuum xvii, 4 regi xiv, 2 (Dicto, ex consuetudine formulæ, semper ad, audiens, refertur. Boecler. v. Gronov. ad Liv. xxix, 20. et Th. Buchneri. itemque Cl. Vorstius de Lat. falso susp. p. 134. et deinc.)
- Augere divitias a patre relictas munerib. tyranni x, 1 gloriam a patre acc. virtutibus xiii, 1 officium aliquod alia liberalitate xxv, 2 gratia alicujus possessiones suas xxv, 12 augeri adjuvare ab aliquo (promoveri ad majora ope consilioque alicujus) xix, 2 augentur cives agro, urbibus (locuplantur) xiii, 1 augeatur aliturque luxuria horum meis impensis (fovetur, crescit) xix, 1 multis rebus simulas horum x, 3 augentur opes alicujus (de potentia) viii, 2
- Aulicorum invidia xiv, 5
- Avertere puppes (navium, de recedentibus) xxiii, 11 avertere aliquem a societate alicujus vii, 4 aversum ferro transfigere aliquem (a tergo) xiv, 11
- Aviditatem notitiæ clar. virorum habere xxv, 18 (Ms. Med. 2. pro cupiditatem)
- Avocare cives a bello xv, 5 (Proba lectio. nam avocandi verbum de otio et voluptatibus frequenter usurpatur: v. Gronov. ad Liv. Ep. 69)
- Aurelius (C. consul) xxiii, 7
- Auri magnum pondus (magna vis auri) xv, 4
- Auribus accipere xx, 2 (v. sub accip.) ad aures regis perveniunt consilia i, 3 (Similiter Græci: *eis θένειν ἄρα ἄλλον*: v. Zenob. iii, 9)
- Auspicii regii simulacrum xviii, 7
- Autem: sæpe inservit connexioni, sic, De pietate autem Attici &c. xxv, 17
- Ἀστροματίας* sacellum Demæ xx, 4 (vid. Plutarch. *περὶ εὐμαρτυρίας*: et Gyrard. in hist. Deor. syntag. 16. Non assequuntur rem, qui per casum, ut fecit Cruserius, sive, ut Lamb. per casum fortuitum vertunt. Melius Xylander, Fortem Fortunam. Coluit haud dubio cum Siculis hoc nomen Timoleon, eo respectu, quo fortuna omnium actionum laborumque humanorum domina et moderatrix credita est, ut sit illa ipsa *ἀγαθὴ τύχη*, cui multa Græci Romanique monumenta consecrarunt, cujus cultum ex veteri autumat Selden. de Diis Syr. syntagm. 1. c. 3 Retulit ad hujus Demæ auspicia ac nomen quicquid habuit Timoleon successuum, unde patet scil. ex ipsa historia, qualis Dea, et quo fine culta. Boecl.)
- Autophradates (Lydiæ satrapes) persequitur eos, qui ab Artax. defecerant xiv, 2 (De orthographia nominis hujus v. Keuchen. ad Frontin. i, 4, 5)
- Avunculum habere aliquem xxv, 5
- Auxilium salutis suæ petere xxv, 10 auxilio esse alicui, quibus rebus quis potest (promptitudo adjuvandi significatur) xxv, 11 alicui venire viii, 3 proficisci xiii, 1 auxilio celeri opus est i, 4 auxilio ejus expugnata urbs i, 4 auxilia petere, impetrare (militaria sc. sive copias auxiliares) xxii, 2 (Hæc enim proprie dicuntur auxilia: vid. Thea. Buchn. et Lips. de mil. R. i, 7)

B.

Babylon: Babylone moritur Alex. M. (urbe Chaldææ) xviii, 2. xxi, 2

Delph. et Var. Clas.

Ind. Nep.

c

- Babius** Cn. Tamphilus cona: xxiij, 13
M. Tamphil. cona. ibid.
- Bagoas** ad Alcib. interfic. mittitur (sic Mss.) vii, 10 (Lamb. ed. Bagoas, quod nomen Persicum fuisse, quo spadones designarentur, observant Freinshem. Ind. Curt. Hornius ad Sulpic. pag. 323. alii. v. not. Restituendum forsitan et Arriano Indicis pag. 546. ubi vulgo est *μυρβας*)
- Balbus** (L. Cornelius) xxv, 21 (v. Cornel.)
- Barba** promissa (seu, ut alii, prolixa) xiv, 3
- Barbarus** (per antonomasiam de Xerxe) ii, 4 de Pharnabazo duce Persico ix, 4 de Tissapherne satrapa Pers. xvii, 3 barbari de Persis i, 7. iii, 2 de Thracibus i, 2 de Aspendiis viii, 4 barbari quidam (indefinite) xviii, 3 (Plinius l. 6. cap. 2. p. 302. dicit 'proditur, tres tantum gentes Græcas jure dici, Doricam, Ionicam, Æolicam, ceteras Barbarorum esse')
- Barcas** cognomine Hamilcar xxii, 1
- Beatus**: (*δαίμων*) homo non beatissimus (non ditissimus, qui non quidem in magna re, neque tamen pauperimus est) xvii, 8 (vid. Thes. Buchn. v. Non). beata vitæ perfectrix non est philosophia, Fr. 6
- Bellum** Ægyptium (in Æg. gestum) xiv, 3 civile Cæsarianum xxv, 7 Corcyraeum ii, 2 Corinthium xvii, 5 Peloponnesiacum vii, 3. viii, 1. ix, 1. xvi, 1 Persicum ii, 2 Pœnicum primum xxii, 1 secundum xxii, 4 primum et secundum xxiv, 3 sociale xi, 3 Troicum (ad Trojam gestum) xiv, 2
- Bellum** intestinum exardescit diuturnitate mali externi xxii, 2 navale ii, 2 omne confertur circa Corinthum (illa sedes belli legitur) xvii, 5 confidatur inter Ægypt. et Pers. xii, 2 sedatur xiv, 8 belli calamitates (quas bellum parere solet, bellicæ) xxii, 1 gloria Agamemnonis (bellica, reb. bello gestis parata) xv, 5 magna Pausaniæ iv, 5 Sic: belli gesta Hannibalis (in Mss. Boecl.) xxiij, 13 belli imperitus dux xv, 7 peritus xv, 3 belli inscientia xv, 7 propter belli diuturnitatem, desertæ regiones et urbes xx, 3 belli prætextus, auxilium hostibus latum i, 4. 7 *ἐπ' αὐτῆς* impotentia aliorum vi, 1 ad belli utilitatem pertinet velocitas xv, 2 bello anteferre pacem xv, 5 bellum agere (opp. suscipere) xxiij, 8 apparare magna industria xvii, 3 comparare omni ratione x, 5 comp. adversus aliquem xviii, 7 componere (pacem facere) xxi, 1 conficere cum magno labore et longinquo temp. ii, 4 totum delere (elegantem de subito et insperato fine imposito, hostibus impetu oppressis. Boecl.) vii, 8 (Barthio mira locutio videbatur.) ducere (trahere, per moram gerere, opp. conficere, bello decernere, debellare. Boecl.) vii, 8. xiv, 8 (v. inf. ducere) facere alicui (inferre) x, 4. xvii, 2 (Sic Cic. 6 Verr. et Catil. 2. Tacit. Ann. iii, 18, 1 &c.) gerere adversus aliquem cum aliquo xii, 3 (v. cum) in aliquem vi, 1 inferre alicui terra et mari xxi, 1 in Italiam xxii, 4. ii, 2 bellum clam parare alicui (comparare adversus) vii, 9 renovare iii, 2. xxii, 1 suscipere adversus aliquem xiv, 8 bello exercitatus xv, 5 strenuus xii, 1 superiores vii, 4 devincere totam insulam xii, 2 persequi aliquos ix, 4. xvi, 5 premi undique xiii, 3 opprimi xiv, 9 subigere (urbem aliquam) xiii, 1 in bello nihil contemnendum vii, 2 bello paritur pax xv, 5 a bello avocare aliquem, ibid.
- Bella** gesta Hannibalis xxiij, 13 (nisi e Mss. Boecl. leg. belli) ad internecionem xviii, 3 bellorum duces xxiv, 3 bella multa administrare xii, 2
- Bellare** ii, 5 adversus aliquem ii, 9 cum aliquo xx, 2. xxi, 2 animo cum aliquo (v. animus) xxiij, 1 bellatum mittere aliquem ix, 2
- Bellicosus** (*πολεμότης*) xx, 2 bellicosæ nationes xxiij, 10 (si tamen integer est locus) bellicosissimæ gentes xxi, 4
- Bene** (cum nota approbationis: ita Græc. suum *καλῶς*. Boecl.) viii, 4
- Beneficio** aliquo uti xxv, 3 beneficia accipere xxv, 11 meminisse, præcepta retinere memoria, ibid. tribuere, ibid.
- Bene** meriti (qui nobis benefic. contulere) xviii, 6
- Benevolentia** civium (pro pignoribus et document. benevol.) vii, 6 benevolentiam magnam alicujus consequi xiv, 5 benevolentia tenere, quod alii imperio xx, 3
- Benignitas** (beneficentia, de præstito auxilio) xx, 2
- Bestiæ** feræ (comparatus captus hostis) xiv, 3 (ut alibi) leoni xviii, 11
- Bithyni** (incolæ Bithyniæ) xxiij, 11
- Bithynia** (provincia Asiæ minoris) xxiij, 12

Blandus (disting. ab affabili) vii, 1

Blite Sulpicius (historicus Rom. in q. edd. et Ms. Boecl.) xxiii, 13

Boeotii (sive Boeoti) xv, 8 bellum indicunt Lacedæmonii ix, 2. xvii, 4 apud Mantineam fortiter pugnans xv, 9 magis firmitati corporis, quam ingenii acumini inserviunt vii, 11 (quod alibi sic effertur) plus ei genti virium inest, quam ingenii xv, 5 (v. not. ad utrumque loc. et adde Jo. Ruad. in vita Plutarchi c. 8)

Bonus civis (significanter de eo, qui habitus statusque civilis amans, officiis civilibus servit, Boecl.) xi, 3 paterfamilias xxv, 13 vir xxv, 13 Bonus (cognomen in virtutis honorem Phocioni datum) xix, 1 (Græce χρησνός, quod Loccen. pro leni et benigno capiendum existimat, quomodo Nepos i, 8 bonitatis voce usus est &c.) bono animo facere (consilio non scelesto) xvii, 6 boni omnes comitantur funus Attici xxv, 22 bonarum rerum ignorantia (ἀβελτερία vel ἀβελτηρία, nam et Græci ἀβέλτερος explicatur, τὸ βέλτερον μὴ γινώσκων) xvii, 8 (constat autem hoc vitium rusticitate et sinisteritate sensuum; ἀγροικία ἀκρισία, ἀνασθησία. Boecl. v. not. Lucret. i, 728 regio rebus opima bonis. Et iii, 1018. explere bonis rebus)

Bono quodam naturali lucrificare quædam (scil. obtinendæ apud omnes gratiæ) viii, 1 bona multa ab natura habere (dotes animi corporisque) x, 1 animi virtutes xv, 3 bona alicujus (i. e. possessiones) publicare vii, 4. xliii, 7 alicujus vendere xxv, 12 (sc. tanquam proscripti). bona neque plura reninisci, neque majora consequi posset hic, quam vel fortuna vel natura (ei) tribuit (de eximiis naturæ ac fort. dotib. quib. Alcib. excellabat) vii, 2

Bonitas excellens hominis (virtus et moderatio animi) xx, 5 bonitatis Attici exemplum (morum facilitatis). Indicatur τὸ ἡθικὸν καὶ εὐέλκων, quod Porphyrogeniti characteres Ulyssi tribuant. Boecl.) xxv, 10 Sic: bonitate consequi aliquid xxv, 21 bonitas naturalis perpetua (τὸ εὐσυνεπὲς τῆς φρονήσεως notat, et moderati cautique iudicii constantiam) xxv, 9 conf. xiv, 7 (θαυμαστή παρὰ τὰς ἐν τῇ πολιτείᾳ μεταβολὰς ἡ εὐσυνεπεία. Plutarch. in Aristid. Boecl.) bonitate retinere potestatem (æquitate civilis imperii, lenitate) i, 8

Boreas ventus (qui antea Latine aquilo) i, 2

Borni (castelli nomen in Chersoneso Thraciæ ad Propontidem. Ortelius inter Pactyen et Bysanthen collocat) vii, 7

Brevi (ἐλαστυκός) ii, 4 (Integre) brevi tempore i, 2. ii, 1 (sub. in, vel a.)

Brutus M. (interceptor Caesaris) adolescens familiariter utitur Attico xxv, 8 proficiscitur in exilium, ibid. ejus familiaris C. Flavius, ibid. interitus xv, 11 abstracto Italiaque cedenti pecun. mittit Att. xxv, 8 penes Brutos est republ. Rom. ibid.

Byrsa (interior pars Carthaginis), Fr. 3 Bysanthen (sic nonnulli leg. ubi alii Byziam, Bizam, vel Biram exhibent) munit Alcibiades (oppidum s. castellum Thraciæ) vii, 7

Byzantium (urbs Thraciæ, hodie Constantinopolis) iv, 2

Byzantii bello subacti xliii, 1

Byzia (castelli nomen) vii, 7 (in edd. vulg. Sed ibi Ortelius et Vossius legunt Bysanthen)

C.

Cadere prælio (de morte bellica proprie) iv, 1 in bello xiv, 1 in prælio xiv, 6 cadit horum imperii majestas (eventurum imperium) xvi, 2 (in edd. vulg. sed leg. est, concidit) res cadit præter opinionem (id est, evenit) i, 2 (Metaph. a lusu alæ: v. Thes. Buchn.) cadere in suspicionem alicujus (suspexit fieri) iv, 2 (Sic Cic. pro Mil. et Philipp. 11. Lamb.) ætas ejus cecidit in ea tempora xviii, 1 (ubi tamen alii, incidisset)

Cadorum magnitudine amphoræ ex onyche, Fr. 8

Cadmea vel Cadmia, (arx Thebana, dicta a Cadmo conditore Thebarum) occupatur a Phœbida Laced. xvi, 1 recuperatur a Pelopida xvi, 3. xv, 10 apud eam pugnatur cum Laced. xv, 10

Caduceum: (κηρυκεῖον) tabellarius cum caduceo (caduceator, κήρυξ) xxiii, 14 (De forma caducei, post alios Phil. Caroli ad Curtium iii, 1. Ego in nummis et sigillis vet. varias observavi: de quib. foras alias)

Cadusii (inter mare Caspium et Pontum sita gens) xiv, 1 (v. Strab. xi. Steph. et Plin. N. H. vi. 17)

Cæcilius Q. eques R. difficili natura xxv, 5 testamento adoptat Atticum, ibid.

- Cædes magna* fit (multi occiduntur, ut mox additur) xv, 9 *cæde* confecta x, 10
- Cærimonia summa* colitur hoc sacrarium (sanctitas religionis inviolabilis notatur) ii, 8 (Sic Tac. xiv, 22, 7 *cærimoniam* loci appellat. Boecler.)
- Cæsar* (sc. Julius) occisus xxv, 8 ejus interfectores, ibid. summus orator, Fr. 5
- Cæsaris* (sc. Octavii) potentia xxv, 12 prosperitas xxv, 19 ei conjunctus familiaritate int. M. Agrippa xxv, 12 Atticus, ibid.
- Cæsarianum* civile bellum (inter Cæsarem et Pompei.) xxv, 7 (v. not. Ernstii)
- Calamitas illa* accidit (clades) xvii, 6 Sic: calamitatem accipere ix, 1 calamitatem eam moderate ferre (de cecitate) xx, 4 calamitates belli (τὰ δεινὰ πολέμου) xxii, 1
- Calces* remittere (rejecere, calce ferire, de equis) xviii, 5
- Calefieri* (scil. exercendo agitandoque, de equis) xviii, 5
- Calidus* L. Julius (poëta) xxv, 12 (nisi corruptum est)
- Callias* (Atheniens. divitiis clarus) v, 1 (De eo et duob. aliis hoc nomine plura Gronov. obs. iv, 5)
- Callistrates* civis Athen. (Dionem interfici curat) x, 8
- Callidus* homo (versutus. vir, qui consilio pollet) xiv, 10 callida liberalitas (insidiosa, captatoria, quæ non honesti studio sed temporis datur et utilitati) xxv, 11 ratio (consilium prudens) opp. demens iv, 3 callidum inventum (strategema) xviii, 5 callidissimus omnium vir (σοφειῆς καὶ πολύβουλος) xxiii, 9 (Sic Tacit. H. ii, 31 'callidus rei militaris') imperator xxiii, 5 callide cogitare (perite, solerter, sapienter, ut nihil te lateat, fugiatque) xiv, 8 (Ita 'callide intelligere' dixit Terent. Andr. i, 2. 27 Buchner. Adde comment. Boecleri pag. 31. et deinc.) callidissime conjicere de futuris (perspicacissime et providentissime) ii, 1 (vid. denuo Boecl. comment. p. 21. et seqq.) calliditate omnes vincere (soleritia) xviii, 1
- Calliphron* (saltator) xv, 2
- Callistratus* (Atheniensium legatus) xv, 6
- Camillus* felicior Manlio, Fr. 5
- Camissares* pater Datamis xiv, 1
- Campus*: in campo castra ponere xxiii, 5 campestria loca xviii, 5
- Canere*, (vox propria de oraculis, vatibus, poëtis) cecinit, ut vates xxv, 16
- Canes venatici* xvi, 2
- Canus* (Gellius) xxv, 10
- Cannensis* pugna (apud Cannas pugnata) xxiii, 5
- Cantare* ad sonum chordarum xv, 2 tibis carmina, ibid.
- Capere* aliquid consilii novi xviii, 8 consilia inimica patriæ, sibi iv, 3 de summis rebus xviii, 7 dolores ex curatione (morbi) xxv, 21 fructum oculis ex casu alicujus (oculos oblectare, pascere) xviii, 11 (v. inf. ocul.) de rep. nihil præter gloriam (ex administrat. reip.) xv, 3 honores, divitias per aliquem xxv, 7 imperium (invadere) xxi, 3 locum editum (occupare) xvii, 6 magistratus summos xix, 1 naves ix, 4 quinquagena talenta vectigalis ex castro aliquo vii, 9 urbem xv, 5 aliquem consilio, perfidia xiv, 11 humanitate adeo, ut vii, 9 elegantia vitæ xxv, 19 (Utroque loco idem est ac conciliare sibi; metaph. a captivis ducta) capere prædas xiv, 10 tedium vitæ, Fr. 2
- Capi* bello xxi, 3 consilio opp. circumveniri multitudine xviii, 5 dicto, secunda fortuna alicujus (subigi) i, 2 dolo xiv, 10 (decipi: non enim Dat. captus, sed interfectus est) Sic: capi simulata amicitia xiv, 11 humanitate alicujus (affici, delectari) xxv, 4 capiuntur honores xxv, 6 captos cives quomodo redemerit Epamin. xv, 3
- Capessere* remp. (Cicer. accedere ad remp. de gerendis magistratib. Boecl.) ii, 2 (Similiter Vellei. ii, 94, 3. Tacit. xi, 24, 2. xii, 41, 1)
- Capillo* longo esse xiv, 3
- Caput* interfecti relatum ad mandantem vii, 10 caput Græciæ (urbs domina, princeps, imperans ceteris) xv, 10 capitis accusari iv, 2 absolvi (de reo capitis, cui vita conceditur) i, 7 damnare iv, 3 damnari vii, 4. xviii, 5 (Sunt autem hæ omnes locutiones ellipticæ, ac subaudiendum, in causa, (quæ vox in verbo accusare continetur) in judicio, in, vel de, crimine, de damno, vel simile quid. vid. supr. accusare. Nec officit, quod etiam dicitur, damnare capite. nam et heic præpos. de subint. debet. Altero autem ablativo, crimine, in his talibus opus non est: cum alter ille sufficiat. Cum autem dicimus, arguere criminis, damnare sceleris, pariter ablativus alius cum præposit. subaud. est, quicumque demum fuerit. nam ut a verbo Genitivum regi credamus, analogia Latini sermonis non patitur) capitis

- causam dicere (v. dicere) xi, 3. xix, 2 capitis iudicium xv, 8 periculum adire (vitae) xiii, 4
- Capitulatim (κεφαλαιωδώς, summatim) xxiv, 3 (Usus et Plin. N. H. ii, 12)
- Capitolium (arx Rom.) xxv, 20 (De eo post alios prolixè peci. tract. Just. Rycquius)
- Cappadoces xiv, 8 Cappadocia Eumeni data (Asiæ regio) xviii, 2
- Captiani (gens Asiatica) xiv, 8 (Ubi tamen Schott. legend. conjicit Caspiani. Loccen. Capsiani a Capsa urbe Africæ, de quib. Sallust. Jug. 89, 5)
- Capua (urbs Campaniæ) xxiii, 5
- Cardaces (genus militum apud Persas, male vulgo Gardates) xiv, 8
- Cardianus (ex urbe Cardia in Chersoneso Thraciæ, de qua Stephanus, Plin. iv, 11. Ptolemæ. iii, 12. et Scholiast. Aristoph. ad Aves) ortus xviii, 1
- Cares Lemni incolæ (e Caria Asiæ regione oriundi) xiv, 1 Caria xvii, 3
- Carere facile aliqua re (non admodum desiderare rem.) xix, 1 Sic: caruit amicorum facultatibus in se tuendo xv, 3 (non est usus. nam opp. mox fide usus est. Neque igitur recte vir doctus refellit Lambinum, qui carere exp. uti nolle. Et carere non semper necessitatis esse, rō facile in exemplo præced. ostendit) patria, (de exule) xvi, 1 suspicione (de quo nulla est suspicio) iv, 3
- Carior fit aliqua re omnibus observantia alicujus xxv, 6 carius nihil habere existimatione sua xxv, 15 carissimum habere aliquem (maxime diligere, tq. amicum) xxv, 10
- Caritas patriæ vii, 5. 8. xv, 4 (v. Patria. Caritatem ita distinguit Cic. in partit. orat. 16. ut Caritas sit deorum, patriæ, parentum, et Amor fratrum, conjugum, liberorum, familiarium. Boeckl.)
- Carthago xxii, 2 (Fuit maxima totius orbis terrarum et potentissima urbs, secundum Suidam. Et habuisse initio tertii belli Punici intra se quidem civium septingenta millia, in Libyâ vero trecentas urbes sub ditione sua dicitur. Bochart. Geogr. Sacr. part. 1. lib. 4. cap. 20. pag. 286. et part. poster. lib. 1. cap. 24. adde ejusd. part. poster. cap. 35.) Carthago speciem duplicis oppidi habuit, Fr. 3
- Carthaginienses apud Crimessum fluvium Timoleon fugat xx, 2 C. Lutatius superat xxii, 1 Carthaginienses pacem faciunt cum Romanis, ibid. (confer. xxiii, 7) auxilia petunt a Romanis xxii, 2 legatos cum donis Romanis mittunt xxiii, 7 Hannibalem domum vocant, ibid. Carthaginienses duo, Hamilcar et Hannibal, omnium barbar. fortissimi xiv, 1 (Ceterum Carthaginiensis legendum an Carthaginiensis? v. notas ad xxii, 1)
- Casa (domus exigua, tugurium) vii, 10 (ex emend. Schoppil)
- Cassander (unus e successor. Alex. M.) nomen regium sumit xviii, 13 Macedonia pellitur xix, 3 cum eo sentiunt optimates Athen. xix, 3
- Cassius C. (interceptor Cæsaris floret) xxv, 8 exulat, ibid. interit xxv, 11
- Castrum vii, 9. xviii, 5 (munitus muro locus. nisi poster. loco leg. est castra. de quo v. not.) castellum (exig. castrum: vide tamen Thes. Buchn.) edificare (adornare) xxiii, 12 in castellum confugere xviii, 5 in castello se tenere xxiii, 12 munitissimum viii, 2 castella communire (extruere, ut sint claustra servitutis) vii, 7 castellis idonea loca i, 2 castellis munita regio xiv, 4
- Castra: (in pl. nota signif. militari) castra sunt i, 4 castra nautica (de statione navium) xxiii, 11 (Liv. xxx, 9 castra navalia dixit. Gebhard. vid. Cl. Scheffer. de Mil. nav. vet. iii, 4) castrorum consuetudo (scil. ignium faciend. de quibus Lips. in milit. Rom. v. not.) xviii, 9 castra habere alicubi xxiii, 5 juxta hostes vii, 8 ponere xiv, 11 in campo xxiii, 5 his locis xiv, 6 loco idoneo facere i, 5 movere xiv, 8 Sic: castra moventur (ἀναστῆναι καὶ μετακινήσασθαι) xviii, 12 castra alicujus sequi (militare apud aliq.) xxiv, 1. xxv, 7 in castra proficisci cum aliquo (in militiam ire) xxiii, 2 castris uti (bello operam dare, bello exerceri, opp. palestres) xv, 5 in castris esse cum aliquo (ut modo, castra sequi) xxiii, 13
- Casum alicujus lacrymare (acerbam fortunam) vii, 6 (nisi leg. casu) casu accidit, ut xxiii, 12 (ubi rō casu Lamb. perperam superfluum putat) casu alicujus retardari (cæde in prælio lethaliter vulnerati) xv, 9 ex casu alicujus fructum oculis capere (infortunio; de captivo) xviii, 11 casu locus incensus (forte fortuna) i, 7 casus mirabiles (eventus memorabilis observationis) xx, 5 casus adversos hominibus, secundos fortunæ suæ tribuunt reges xiv,

- 5 casibus nullis agi, minui (varietate sc. temporum eventuumque) xxv, 9
- Cataonia (regio Asiae, Cappadociae vicina, cujus et Plinius vi, 3 meminuit) xiv, 4
- Cato xvii annorum stipendium primum meruit xxiv, 1 Quæstor, Ædilis plebis, ibid. Prætor, ibid. Consul triumphavit xxiv, 2 Censor luxuriam coercuit, ibid. inimicitias suscepit reipubl. causa, ibid. ejus elogium xxiv, 3 studia, ibid. scripta, ibid. dictum elegans, Fr. 3
- Catullus (poëta elegantiss.) xxv, 12
- Catulus (Q. Lutatius) pacem facit cum Carthag. xxii, 1
- Causa damnationis (movens aliq. ut damnet alium, opp. crimini seu prætextui) i, 8 causam interponere (prætextum, colorem, *πρόφαση*) ii, 7 interserere i, 4 (v. not. et Th. Buchn. ac Boecl. Chrestomath. Terent.) Sic: causam bellandi reperire xxii, 3 idoneam nancisci ii, 6 hanc causam dictabant esse belli vi, 1 causam omnem transferre in aliquem (culpam rejicere, et, ut mox additur) illius opera factum contendere ut xv, 8 causam dicere (sc. in judicio) vii, 4 capitis (in judicio capitali pro se verba facere) xi, 3. xix, 2 judicii publici agere (de causidico), Fr. 4 causa cognita (in judicio examinata) i, 7 causa tua, mea istud facio (quoniam mea interest) xv, 4 super causa tali mitti (negotio) iv, 4
- Cedere (præbere se necessitati, non lucrari adversus impotent. popul.) iii, 1 Tale est: cedere invidiis v, 3 cedere alicui in re nulla xii, 2 alicujus auctoritati (i. e. alicui, propter auctoritatem) xiii, 3 pertinaciam xxii, 2 Italia xxv, 9 (Sic Justin. xxxi, 5. qui et 'cedere alieno regno' dixit xxix, 2) cedere hosti (de duce belli) xxii, 1 Sic: cedere loco (in prælio sc.) xii, 1 ceaserunt hæc ei prospere (de rebus gestis, secundoque eventu) xiv, 1
- Celare aliquem (quod paratur) xxiii, 2 celare commissa xv, 3 celari hoc non potuit ei vii, 5 celatum est hoc minus diligenter ix, 5
- Celebrare (sc. funus. de officio exequiarum) xx, 5 hoc celebratum est fama xii, 1 maxime xi, 2 (Sic Cic. 'omnium sermone celebratum,' pro dom. et pro Cluent. Lamb.)
- Celebritas: in celebritate versari (in loco ædium, quo plures commæant, quem multi assidue celebrant et frequentant) præf. (Cic. ad Att. iii, 7. 'Odi celebritatem, fugio homines.' Et xii, 13. 'Me hæc solitudo minus stimulat, quam ista celebritas.' Sic apud Tacit. H. ii, 64, 1 'celebritas viarum,' et ap. Quintilian. decla. 265. 'celeberrimæ viæ.' Et ap. Cic. in Part. Orat. celebres loci opp. desertis: v. Schopp. Veris. ii, 10. Gronov. obs. iii, 16. et Thes. Buchneri)
- Celeria remedia xxv, 21 (Vir clariss. exp. laxantia, digerentia, resolutentia, quæ pellunt obstantia, ut Horat. loquitur Sat. ii, 4 Nescio, an hunc sensum admittat, quod additur, faciliæque) celerius factum (præsentiore consilio) xiv, 6 celeritate consequi aliquid (conficiendarum rerum) xiv, 5 tanta uti (sc. expeditionis, itineris) xvii, 2 et xvii, 4 Sic: celeritatis consilii universi salutis fuit xvii, 6 celeritate ingenii omnes vincere (*ὑπερβάλει*) xviii, 1 celeriter accipere quæ traduntur: (signif. docilitas ingenii) xxv, 1 effecta classis (intra breve tempus) ii, 2 pervenire ad principatum v, 2 pecunia deesse cepit x, 7 pœnitet hunc ejus facti v, 3 reperire quæ opus ii, 1 restituitur hæc urbs xvi, 3
- Censoris munia xxiv, 2
- Censorius (qui aliquando censuram gessit) xxiv, 1 (Alii Censorinus vel consobrinus male)
- Centenius C. prætor cadit xxiii, 4
- Cera circumfundunt Amici Agesilaum (sc. ut servaretur a corrupt.) xvii, 8
- Ceraunus cognom. Ptolemæi xxi, 3 (quod ideo nactus est, quod in bello quasi fulminaret. Lamb.)
- Cernitur hoc oculis, (plus est quam quod opp. accipi auribus) ix, 2
- Certamen est mihi cum hoc de principatu (emulatio) ii, 6
- Certum hominem ad aliquem mittere (Thucyd. *ἀσφα πρὸς*) iv, 2 certos homines mittere ad aliquem vii, 10 ad montes xviii, 9 certos præficere forib. qui non discedant x, 9 (de destinatione peculiari ad res obeundas. Sic eleganter dicimus: per certos homines omnia rescire poterat. Boecl.) certam diem præstituerunt alicui xii, 3 certioram facere aliquem id agi ii, 5 certe, vel certo, vincere xxii, 1 (Sic integer est locus)
- Ceryces (Sic nonnulli legunt) vii, 4. 6

Ceterum (sed) xviii, 8 ceterus regius cultus (reliquus) xiv, 3 cetera Græcia (reliqua pars Græc.) iv, 2

Cethegus P. Corn. cos. xxiii, 13

Chabrias Athen. (clarus invento quodam in prælio) xii, 1 item bellis in Europa et Ægypto, Cypro xii, 2 Ægyptios sponte juvat et ideo domum revocatur xii, 3 plurimum aberat patria, ibid. telis hostium perit xii, 4

Chalcioecus iv, 5 (ædes Minervæ Lacedæmone, ita dicta quod æreum esset templum, ut Livius ait, sive quod ædificatum a Chalcidiensib. Nisi malis ipsius Dææ nomen esse; sane *λεπὴν τῆς Ἀθηνῶν τῆς χαλκιοίκου* vocant Thucyd. lib. 1. Diod. Sic 11. Themistoccl. epist. 2. Polyæn. 8. Pausan. Phocicis, et Laconicis &c. *τὸν ναὺν τῆς χαλκιοίκου* Chrysermus apud Stobæum 157. et ex eo Plut. in parall. Gr. et Rom. et lib. de fluminibus: sicuti *τὸ τῆς χαλκιοίκου τέμενος* Polyb. 4. Polyæn. 2. et Plut. in apophth. Lacon. i, 3. Describit Pausanias Lconicis)

Chalcis (urbs Eubœæ) xiii, 3

Chaones (gens Epirotica) xiii, 2

Chares Athenis honoratus et potens xii, 3 plurimum in Sigeo vixit, ibid. adversus eum subornat Phocionem Demosthenes xix, 2 non satis in eo præsidii creditur xiii, 3

Charonis (Theb. domus) xvi, 2

Chersonesus (sc. Thraciæ peninsula *κατ' ἔξοχην* sic dicta Straboni) magna: in eam coloniam deducit Miltiades, totaque regione potitur i, 1 perpetuam ibi dominationem obtinet i, 8 inde Athenas demigrat i, 3

Chiliarchus Tithraustes secundum gradum imperii tenet (apud Persas) ix, 3 (v. Freinsh. Ind. Curtii)

Chium oppugnant Athen. (insulam maris mediterr. quæ hodie Scio dicitur) xii, 4

Chorda: ad chordarum sonum saltare (citharæ scil.) xv, 2

Cibaria cocta dierum decem xviii, 8 (usi et Cicero ac Cæsar hac voce: v. Thes. Buchn. Frontinus etiam dixit 4. c. ult. cibaria parare. Sallustio et Plauto ap. Varron. 6. de L. Lat. est cibus coctus)

Cicero (M. Tull. æqualis Attici et amicus) xxv, 1. 9 ejus epistolarum ad Atticum elogium xxv, 16 Hortensii in eloq. æmulus xxv, 5 invisus Antonio et infensus xxv, 10. 9 futura

prædixit, ut vates xxv, 16 quando primam causam judicii publici egerit, Fr. 4 defensionem pro Cornelio iisd. pæne verbis, quib. edita est, peroravit, ibid.

Ciconiæ in deliciis ciborum, Fr. 10

Cilices (e Cilicia, reg. Asiæ min. oriundi) xiv, 8 Ciliciæ portæ xiv, 7 (vid. Portæ)

Cimon Atheniens. ob parentis multam in vincula compactus v, 1 a sorore liberatur, ibid. ad principatum pervenit v, 2 ejus res gestæ, ibid. ostracismo ejicitur v, 3 revocatur v, 3 ejus liberalitas v, 4 mors v, 3

Cinnanus tumultus (a L. Corn. Cinna Cons. excitatus: v. not. Ernstii) xxv, 2 Cinnanae partes (qui Cinnæ causam tuebantur), ibid.

Circa: qui circa sunt (ante, sui) xviii, 10 (*οἱ περὶ τῶν*). Sic Livius i, 40 de comitatu Tarquinii regis: 'qui circa erant:' v. Casaub. ad Sueton. Cæs. c. 27. et Thes. Buchn. Terent. Eun. iii, 5, 35 'quæ circum illam essent:' Senec. controuv. 11. 'illi circa erant sodales')

Circiter annos octoginta xxiv, 2 circiter millia trecenta xxiii, 6

Circulus xv, 3 (Gr. *κύκλος*. cætus vulgo coëuntium ac fabulantium, qui collatis capitibus videntur veluti orbem facere; ait Lipsius. Notandus hic mos in circulis philosophandi disserendique, Sophistis usitatus. hi enim ubi scient convenire frequenter homines, in foro, in circulis, disputationes et *ἐπιβολαίς* suas recitabant. hoc Senecæ ep. 40 et 54. est circulari, scil. circulis se venditare, aut, ut Lips. recte explicat, circulos quærere, aut facere: accipitur enim circulandi vox de erroribus, vagantibusque sophistis, qui eloquentiam suam per urbes circumferebant. de quibus v. Cresoll. theatr. Rhet. l. 3. c. 3. quem loca Senecæ distinctissæ accuratius mallet. Non enim statim sunt *περιόδευται* qui circulantur: et genus dictionis et consuetudo disserendi magis, quam genus vitæ, exprimitur interdum notione circulantium. Boecler.)

Circumdare domum multitudine (cingere) xxiii, 12 circumdari amiculo (vestiri) xiv, 3 circumdatur portus moenibus ii, 6

Circumfundere aliquem cera (de cadavere) xvii, 8 circumfundi concursu host. xii, 4

- Circumiri multitudinæ** ii, 3. xiv, 6 (pro a multitudine. Sic Cic. Philipp. 13. 'circumiri totius belli fluctibus'). circumiri ab hostibus (integre) xiv, 7 (quomodo et Frontinus loquitur ii, 3, 17)
- Circumsideri in castello (obsideri)** xviii, 5
- Circumvehens Peloponnesum** (sc. classe) xiii, 2 (circumvehens dixit auctor pro circumvectus: ut equo vehens pro equo vectus. Boeckl. Videtur autem subaud. se circum. nisi posterius ex ipso verbo ad accusat. loci trahere mavis)
- Circumveniri** multitudine, (alibi, claudi) xviii, 5 (et in Ms. Bavar. pr. ii, 3, 2 ubi vide in not. locum similem Sallustii) circumventus insidiis xxiii, 4
- Circus Flaminius**, Fr. 11
- Citari** victorem (voce præconis declarari, proclamari), Præf. (Pertinet huc proprie locus Cic. Ep. lib. v, 12 'præcones ludorum gymnicorum, cum ceteris coronas imposuerunt victoribus, eorumque nomina magna voce pronuntiarunt, cum ipsi ante ludorum missionem corona donantur, alium præconem adhibent, ne sua voce ipsi se victores esse prædicent.' Boeckl.)
- Citerior Hispania** xxiv, 2 (Tarraconensis provincia. vid. Hispania)
- Citharizare** (κίθαρίζω, canere cithara) xv, 2
- Citium** (oppid. Cypri, patria Zenonis Stoici) v, 3 (Hoc etiam statuit contra Cujacium Harduinus ad Plinium lib. 5. c. 31. p. 284. n. 18)
- Civis bonus habetur Atticus** (ob virtutes et officia societatis civilis) xxv, 13
- civis Acharnana** (oriunda Acharnis) ii, 1 cives gentis alicujus i, 4 cives sui (ejusdem civitatis membra) i, 1 Sic: civium aliquis xv, 3 civium cædes fit xv, 10 in aliquem animi placati xi, 3 civibus suis donat L. talepta Conon (civitati suæ) ix, 4 poenas dare i, 3 cives civib. parcere æquum viii, 2 captos quomodo redemerit Epam. xv, 3
- Civilis victoria** omnis funesta (a civib. in bello civ. reportata) xv, 10 (civiles clades hostibus produnt rempubl.) xvii, 5 civiles fluctus (de bellis civ.) xxv, 6 Sic: civiles procellæ xxv, 10 (v. inf. fluctus) civilibus bellis alterutra pars offenditur xxv, 2
- Civile jus** v, 2 (v. Jus)
- Civilitas Agesilai** in cultu victuque xvii, 7
- Civitas Romana** amittitur alia ascita (jura civit.) xxv, 3 amplissima vii, 1 clarissima viii, 3 splendidissima vii, 11 civitas quæ libertate usa est (ἡ δημοκρατουμένη πόλις) i, 8 universa descendit obviam Alcibiadi (cuncti cives s. incolæ) vii, 6 (Sic Græci: πᾶσα ἡ πόλις) civitatis alienæ esse (sub. hominem, civem, vel simile quid; i. e. alienigenam) xviii, 1 Sic: civitatis ejusdem esse ii, 9 civitates potentissimæ v, 3 civitatum magnarum et liberarum commune vitium xii, 3 omnium eadem natura i, 6
- Clandestina consilia** (occulta molitio) xxiii, 2
- Clarus vir** iv, 3 clarissimus vir ii, 8 claritate præstantes viri (celebres) xviii, 3
- Classis lxx. navium** i, 7 c. nav. ii, 2 ccc. nav. ii, 3 d. nav. i, 4 mcc. nav. longarum ii, 2 classis communis Græciæ ii, 3. iii, 2 classis configit cum (classiarii) ii, 4 (Sic alibi: naves supernant Eubœam. Vorst. v. navis) classi præficere aliqui. (Archithalassum constituere) i, 4 classem ædificare ii, 2. iii, 3 comparare i, 4 contrahere ix, 4 efficere celeriter ii, 2 dare alicui i, 7 classe proficisci (sub. cum, vel in), ibid. navibus i, 1 classe appulsa ad Eubœam i, 4 cum classe mittere aliqui. iv, 2 in classe esse cum aliquo, (de collega Præfecti s. Archithalassi) iii, 2
- Classiarii** (militis class.) i, 7 et alibi (v. Cl. Scheffer. de Milit. Nav. ii, 3)
- Clastidium** (opp. Galliæ Cispadanæ hodie Chiasteggio) xxiii, 4
- Clavam gerere manu** xiv, 3
- Claudere hostem** angustis locorum xiv, 8 urbem obsidione xv, 8 operibus i, 7 (Cæs. circumvenire) claudi angustis loci xv, 7. xxii, 2 multitudine (circumveniri) i, 5 (Proprie venatorium verbum est, et militare: v. Thes. Buchneri) ad claudendum filium iv, 5
- Claudius M. Cos.** xxiii, 7
- Claudus altero pede** xvii, 8
- Clementia** in captos uti vii, 5 est in victoria (opp. crudelitas) xx, 2 clementiam violare (facere quod clementiæ officio indignum) vii, 10
- Cleon Halicarnassense** vi, 3
- Cleophantus Corinthius**, Fr. 10
- Clypeis** maximis uti xi, 1
- Cnidus**, ix, 4
- Coarguere tyrannidem** alicujus (cum ex-

probatione tyrannidis convincere) xv, 6
 Caelum vesperscit xvi, 2 in cœlum eff-
 ferri laudib. (valde extolli) x, 7 (Sic
 in cœlo esse, cœlum tenere, tangere
 et in cœlum abire dicuntur, qui beatis-
 simi sibi videntur. de quo vid. Bucha.
 Thes. adde Senec. de benef. i, 13 Pe-
 tronius: 'Nunc in cœlum abiit, et
 Trimalcionis tapanta est')
 Cœnare apud aliquem xxiii, 12
 Cœpit hic operam dare (dedit op.) ix, 5
 Sic: cœpit orare iv, 4 petere xxiii, 2
 cœpit pugnari cum xv, 10 cœpta est
 desiderari diligentia xv, 7 cœpta sunt
 conjici vasa xxiii, 11
 Cœrere manibus procacitatem (punire
 pariter ac inhibere) xx, 5
 Cogere: quod cogit natura (ad quod)
 xxv, 22 (nisi leg. est, ad quod). cogit
 hic equos, verberib. exultare xviii, 5
 eos satis habere, si xi, 2 medicos
 dare soporem x, 2 cogunt illi eum
 jurare x, 8 coactus est muros reficere
 xiii, 4 vetustate (sc. tecti labescentis)
 xxv, 13 coactus odio civitatis xiii, 3
 Cogitare: quæ cogitas (v. seq.) quæ vo-
 lebas ix, 3 cum cogitasset, facere
 audebat xiv, 7 (disting. a facere, co-
 nari, ita ut consilium primo et delibe-
 ratio adhiberi, deinde maturari factum
 intelligatur. Cicero etiam hac voce
 significanter utitur, de actu animi
 commentantis, rem secum expendentis,
 peragentis. 'sic cogitare de rep.' orat.
 de prov. cons. xiii. Verrem autem ait
 'ingenio et cogitatione nulla fuisse.'
 Boecler.) quæ cogitant, latere arbi-
 trabantur (de scelesto transfugii con-
 silio) xvii, 6 Paulo post dixit: quod
 fuerat ad perniciem cogitatum (i. e.
 insidiose structum) xiv, 6 cogitata
 patefacere (molitiones) iv, 3 (alii leg.
 conata. Conjuratiōis et insidiis pro-
 priam vocem notarunt pridem docti.
 v. Cl. Bernegg. ad Justin. xxi, 4, 4. c.
 Cicero in Miloniana, Clodii 'cogitatos
 furores' cap. 12. 'cogitatum facinus' c.
 17. eadem notione nominat. c. 25.
 εἰς τὴν ψυχὴν loquitur: 'si hunc de tua
 vita nefarie aut nunc cogitare aut mo-
 litum aliquando aliquid putas.' Boecl.
 Voce 'cogitata' similiter usi Ter. Phor.
 i, 5, 53. Vellei. ii, 13, 4. et alicubi
 Cicero). cogitare amice aliquid de ali-
 quo (φίλῳ τινὶ φρονεῖν) xxiii, 2 cogi-
 tabat corripere omnium partes (mole-
 batur) xviii, 2 cogitatum imperatoris
 acutum (pro celeriter reperto consilio,

Delph. et Var. Clas.

Ind. Nep.

vel strategemate) xiv, 6 cogitatione
 omni ferri ad liberand. patr. (omnia
 illuc consilia vertere) vii, 9 cogitare
 callide xiv, 8 (de agitatione et exer-
 citatione animi, facienda et eventura
 præmeditantis, quæ qualis sit, peto
 ex loco Liviano de Philopem. in com-
 ment. [p. 88] Boecl.)

Cognomine appellatur Bonus Phocion.
 ab integrit. vitæ xix, 1 Justus Aris-
 tides, ab abstinence singul. iii, 1
 (Mos passim obviis ap. Græcos Latin-
 osque: rarus primo honor et glori-
 osus: mox ridicula sæpe ambitioe vul-
 gatus obsolevit. Boecl.)

Cognoscere librum (legere, ἀγνοῦν) vi,
 4 Sic: literas xiv, 5 sententiam
 alicujus xx, 3 facile omnium animos
 penetrare sensa animi x, 8 sibi esse
 pereundum iv, 4 (sc. e literis). hunc
 cognovit puerum in ludo (de initio
 familiar.) xxv, 10 cognosci memorem
 gratumque (reperi) xxv, 9 cognitum
 talem judicare aliquem (factis spectat-
 um) i, 1 cognitam diligenter habere
 antiquitatem (perspectam) xxv, 18 non
 auditum, sed cognitum prædicare ali-
 quid (compertum propria experientia,
 non aliorum relatu) xxv, 13 cognitio
 hoc responso (audito intellectoque)
 xxiii, 7 cognita causa (in judicio dis-
 ceptata et examinata) i, 7 (sub. a,
 i. e. post cognitam caus.) Sic: cognita
 voluntate hujus iv, 2 quibus cognitis
 ix, 4 nemo nisi industria cognita xviii,
 1 (spectatæ industriæ. Subaud. autem
 nomen cum præpos. ut integre sit:
 homo vel vir cum ind. cogn. Vorst.)

Cohortatio militum fit (ad milites) xxiii,
 11

Coire (conspirare) xvi, 2 cum aliquo
 (ad societatem factionis consilii acce-
 dere) xxv, 8 coire societatem cum
 aliquo ix, 2.—Sic sæpe Cic. et alii:
 v. Sanctum Minerv. l. 3. p. 151. lib.
 4. p. 340. Voss. de analog. iii, 4.
 Qui hanc integram putant locutionem,
 in priori v. subaud. esse τὴν societatem
 vel coitionem. Ego utramque ellipti-
 cam censeo, sed magis priorem. In-
 tegrum fuerit coire itum (s. viam, vel
 coitum) ad societatem.

Colere agros (ut servos) iv, 3 sacellum
 sanctissime (de cultu religioso in sacel-
 lo fieri solito) xx, 4 Sic: sacrarium
 summa colere cærimonia ii, 8 coli li-
 teris ab aliquo (de commercio epistola-
 rum familiarium) xxv, 20

Collabefieri ab aliquo testula iii, 1 (ele-

- ganti metaphor. significante, dignitate statuque veluti suo pelli. Tacit. Ann. iv, 60 'si jam labefactum demoisset.' Ann. vi, 29 'Mamercum labefecit Maecronis odium')
- Collaudare aliquem iv, 2 officium alicujus xxv, 4
- Collegam habere aliquem in consulatu, censura xxiv, 1 collegas dantur huic (sc. gerend. bell. in imperio militari, aut gerenda repub.) vii, 3. 7 collegas expectare (scil. legationis) ii, 7 habere hos xv, 7
- Colligere manum (copias) vii, 7 colligere ex fuga reliquos xliii, 6
- Collis Quirinalis xxv, 13 (Mss. quid. 'in vallo')
- Collocare multitudinem in agris (sc. deductos colonos) i, 2 (h. e. agros assignare, quos colant, ibique domicilium figant. Buchn.) alicui filiam xxv, 19 Sic: collocari (sc. in matrimonium, qua integra phrasi Cic. usus est: elocari) iii, 3 Sic: si virgo nubilis propter pauperatē collocari non posset xv, 3 collocata in littore praesidia (posita, constituta) xliii, 11
- Colloqui per internumtus vii, 5 colloquendi dies (colloquio destinatus) xiv, 11 colloquendi tempus sumere, ibid. colloquium alicujus petere xiv, 10 in colloquium venire de re xiv, 11 in colloquio aliquamdiu esse (de ipso actu colloquendi) xiv, 11
- Colonos mittere aliquo i, 1. arcessere Corintho xx, 3 deducendi, collocandi, muniendi, ordinandi ratio i, 2 tot.—colonia a Cimone constituta Amphipoli v, 2 in coloniam mittere aliquos (deducere eo colonos), ibid. (Sunt autem coloniae civitates ex alia civitate veluti propagatae. Gell. xvi, 13. quarum deducendarum causas ceteraque exposuit Sigon. de antiq. jur. Ital. lib. 2. c. 2. De jure earum ap. varias gentes memorabilia sunt quae collegit Henric. Valesius in annot. ad collectan. Const. Porphyrog. Boecl. Atheniensium colonias collegit et digessit Meurs. Fortun. Attic. cap. 6. Lacedaemoniorum idem in miscellan. Lacon.)
- Columnae iii, 2 pedum ex onyche, Fr. 8
- Comites de suis adjungere alicui xvii, 6 Comitari (sc. funus) xviii, 13. xxv, 22 (Est enim inter voces huic officio proprias, quas Kirchm. de funer. lib. 2. c. 10. refert: sequi, prosequi, exequi, comitari funus; ire, venire exequias.
- Boecler. Adde Helianum ad Ovidium Ep. 2. Heroid. vs. 119)
- Come ingenium (facile ad audiendum præceptorem et artes capiendas. Loccen.) x, 1
- Cominus pugnare xii, 4
- Comitas mira (pro civilitate cultus et affabilitatis) i, 8 (quomodo et alibi principib. viris saepe comitas tribuitur; ut Patribus ap. Liv. v, 3 et 7, &c. Augusto ap. Suet. c. 53. Tito ap. eund. c. 8. et Tacit. Hist. v, 1, 2. Druso Ann. i, 33, 4. adde Thea. Buchneri. Sed in Ms. Dam. et Schotti erat 'communitas;' idque rectius videtur) comitas ejus non sine severitate est xxv, 15 (v. Tacit. Ann. ii, 73, 3. vi, 50, 1)
- Comitium (scil. Spartæ, Xenophonti τὸ ἐπόπιον) xvii, 4 (Usus est, ut alibi saepe, Romana voce, quæ Græcæ responderet, ob similitudinem; nam ut Spartæ in ἐπόπιον, sic Romæ in comitio populus conveniebat. Comitii a. vocem habes et apud Ciceronem Or. pro Sextio, Livium xl, 29. Plin. N. H. xviii, 15. Tacit. Ann. xiii, 58. et Agr. 3)
- Comitia amicorum (scil. in quibus agitur de amicorum dignitatibus) xxv, 4 (Ad hæc ventitare, ibique petitionem amici auctoritate et suffragio juvare, officii erat. Boecl.)
- Commearare: commeant omnes hac via xviii, 8 (quandam consuetudinem; frequentiam, studium hac voce notari, observat Boecl. Chrestomath. Ter.)
- Commeatu omni privare urbem (annonæ subvectione) i, 7 Sic: commeatibus privatur civitas (intercipitur ei portas et subvehendi facultas) xix, 2
- Commemoravi de eo supra (dixi, narravi) x, 6 commemoratur hoc in virtutibus alicujus, Præf.
- Commendare alicui regnum (tradere, successorem facere) xviii, 2 (dicitur ea vi, qua morituri necessitudines suas aliaque amicis commendare dicebantur: vid. Brisson. Formul. 7. Boecler. Terent. Ad. iii, 5, 11 'ille tibi moriens nos commendavit.' Adde Thea. Buchneri. commendatio tanta oris atque orationis ut vii, 1 (de oratione commendata viribus actionis, ut loquitur Quintil. xi, 3. naturalique vultus gratia et pronuntiandi excellentia valente: v. Crescoll. lib. 2. Vacat autumnal. p. 213. Boecl. Tacito Hist. iii, 1. est 'decor oris') commendatio-

nem aliq. consequi in laudando aliquo xxv, 9 (ubi vulgo 'commoditatem' edant). commendatur non minimum dignitas corporis (laudatur) x, 1 (Lamb. tamen mallet 'commendat')
 Commiserari fortunam alicujus (scil. sermone) xvii, 5 (sic apud Sallust. Jug. 'miserando casum suum.' Vorst. Et ap. Tac. A. iii, 17, 1 'casum alicujus miserari')
 Committere aliquid (de crimine) iii, 1 praelium (initium facere conflictus) i, 6 (sic et ap. Justin. ii, 12, 7. xv, 4, 22. et xxii, 6. Apud Flor. similiter 'acies commissa,' 'bellum commissum,' pro incepto: v. Ind. Freinsheim.) committere praelium statim (simpliciter de conflictu) xxiii, 11 vi summa i, 5 alicui imperium, potestatem vi, 1 (sic ap. Liv. et Frontin. 'committere alicui remp.' v. Gronov. ad Liv. xxvii, 7) committere se fluctibus civilibus (mox, dare) xxv, 6
 Commissa celare (tacere fidei suae concredita) xv, 3 (Horat. Sat. i, 3 'commissa tacere.' Et Ep. i, 18 'commisumque teges.' Lamb.)
 Commoda populi: (ita τὸ κοινὴ συμφέρον in democrat. vocatur: ut) adversus commoda populi stetiase (sit pro crimine majestatis) xix, 4 (Boeckl. sic ap. Vellei. ii, 13, 3 'commoda plebis')
 Commode saltare, Prof. (εὐαγμένως, εὐαγμένως, perite, concinne, eleganter, et ad modos ac numeros apte; sic ap. Suet. Aug. 79 'commoditas membrorum,' pro concinnitate). verba facere (de eo, qui nativum linguae leporem exprimit) ii, 10
 Commoditatem aliquam consequi in laudando alio (emolumentum, lacrum, quantum) xxv, 9 (in edd. vulg. sed leg. est, commendationem)
 Commovere se non sunt ausi (elegantem de molitione nefaria, cohibita atque veluti constricta) xvii, 6 commoveri nuncio aliquo (erigi, excitari ad rem accuratius agendam.) xiv, 7 nova re (perturbari) xiv, 6 his rebus vii, 10. xx, 1 hoc sermone (irritari) x, 2 commotus hoc nuncio rediit (pro quo alibi εὐλαστικὸς dixit, hoc nuncio rediit) iv, 3
 Commovere castella vii, 7 loca castellis idonea i, 3
 Communis infimis (κοινὸς, de popularitate et δημοκρατία) xxv, 3 (itaque τὸ δημοκρατικὸν notatur voce 'communitatis' apud auctores: qui de facilitate explicant, non satis discernunt vim lo-

corum. Boeckl. v. Thea. Buchneri). communis affinis (sc. et meus et fratris) xx, 1 communis classis Graeciae (a tota Graecia comparata, v. Classis). communi utilitati parere vii, 4 commune aerarium iii, 3 vitium in magnis civitatibus. xii, 3 jus gentium (v. Jus) ii, 7 odium (quod uterque gerebat erga alium) xiv, 10 communia multa imperatoribus. cum militibus. et fortuna viii, 1 communitas mira in hoc est (sic q. Mss.) i, 8 (ubi alii, comitas). communiter cum his diem deligere (communi consilio) xvi, 2
 Commutare aliq. in tecto (aedium sc. immutare, innovare) xxv, 13 commutatus vitae status (genus vivendi diversum) x, 4
 Commutatio rerum tanta fit (ut, fortunae statusque imperii ac belli) vii, 5 commutatio subita consequitur res prosperas x, 6
 Comparare bellum (ut parare, instruere, moliri) x, 5. xvii, 2 adversus aliquem xviii, 7 classem i, 4 classes xvii, 3 copias, ibid. exercitus xiv, 4. xxiii, 3 pedestres xvii, 2 (Sic Livius xlii, 30 'quod arma, milites, classem comparasset.' Ead. ratione Caesar B. G. vii, 12. praesidium, i. e. militem praesidiarium, comparare dixit). factionem excitare x, 6 iter ad regem (de itineris destinatione et praeparatione) vii, 10 manum (sc. militum) x, 4 milites ad resistendum (instruere, ordinare) xiv, 4 comparatur hic cum primis aetatis suae (par primis habetur: elogium magni ducis) xi, 1 comparatum erat incendium ad interimendum virum vi, 10 (Sic Cic. Orat. 'ad delectationem comparatum genus.' Vorst.) ad comparandum dato tempore (ἐλαττωτικὸς. subaud. bellum) viii, 3 (Ciceroni pro Plancio est 'dari spatium comparandi')
 Comparativus pro absolut. elegantiae serviens: leviora, pro levibus. xv, 1 acerbior imperium pro acerbo xviii, 6 obscuriora gesta pro obscuris xiv, 1 res major pro magna ii, 1 majores natu pro magno ii, 2 Sic: contumacius se gerere v, 2 audacius instare xv, 9 licentius dispertiri x, 7 (pro contumaciter, audacter, licenter. In quibus omnibus tamen intensio quaedam significatur: ut cum dicimus paulo, aliquanto leviora, &c.)
 Comparere: comparat in his libris multa diligentia (conspicitur, &c.) xxiv, 3

- (Sic Cicer. in orat. perf. 'In Thuey-
dide ornamenta comparent.' Lamb.)
- Compellare aliquem fratricidam (incre-
pare, convicio obijurgare) xx, 1 (Buchn.
in Thes. Fabr. ait idem fere esse ac
accusare, ut apud Suet. Cæs. 17
'compellare maiorem potestatem,' ex-
plicante Casaubono). compellari hoc
crimine (de eo qui in iudicio conveni-
tur super crim.) vii, 4 (nisi tamen lo-
cus corr. est. nam scripti codd. aliter
legunt)
- Compellere hostem intra mœnia (al. reji-
cere &c.) xvii, 5 (de iis, qui erupti-
onem infelicitur tentarunt). compellere
eo aliquem, ut xii, 2
- Comperire aliquid ex literis iv, 4 ab
aliquo rem gestam iv, 3 de scelere
filii iv, 5
- Complecti (de luctantibus) xv, 2 (vid.
Hieron. Mercurial. de art. gymn. lib.
2. c. 8.) complexi inter se (de serio
pugnantibus) xviii, 4 (Diod. Sic.
συνελήκσαν ἀλλήλοις, et: *συνλε-
κόμενοι τοῖς σάμασι*: Hinc vocis trans-
latio et usus artis luctatoriæ patet, qui
innuitur loco Nepotis priore. Boecl.)
- Complevit tot annos (scil. vivendo) xxv,
21 (Cic. de senect. cap. 5 'Gorgias
centum et septem complevit annos')
- Completa sunt horum adventu decem
millia (i. e. effecta) 1, 5
- Complura castella xiv, 10 testimonia xiii,
4 (in edd. vulg. Sed in nostra est
'pleraque'). compluribus locis v, 4.
xiv, 11
- Componere bellum (pacem facere) xxii,
1. vii, 8 (sic Pollio ap. Cic. 10. ep.
ad fam. et Vellei. ii, 25, 1. Eod. sen-
su Horat. 4. Carm. 14. extr. 'arma
composita' dixit)
- Composito (de industria, *ἐκ παρασκευῆς*,
Plauto de compacto) xiv, 6 (Donat.
ad illud Ter. Phorm. v, 1, 29 'Com-
posito factum est:' Sic, inquit, vete-
res: nos 'ex composito,' ut: 'Compo-
sito rumpit vocem, et me destinat aræ.'
qui Virgilii versus est *Æn. ii, 139.*)
parum composite, mox: minus ele-
ganter (utrumque de puritate sermo-
nis), Fr. 3
- Comprehendere aliquem iv, 4
- Comprimere preces alicujus taciturna ob-
stinatione (inhibere) xxv, 22 (in edd.
quibusd. nam in aliis est 'depressit')
- Comprobatum hoc est publice xiii, 3
- Conari: prius cogitare, quam conari
(*προσφέρειν προῦματι*, ipsum actum
notat. effectui rem dare) xiv, 7 ea re
fallere ii, 7 frustra dehortando (niti,
laborare) xxv, 21 multa stulte (suscipere,
factitare) xxiii, 8 a conatu resis-
tendi deterereri xiv, 4
- Conata perficere (destinata, significan-
ter) x, 8 (vid. Taubm. ad Plaut. Merc.
prol. 39. sic Cæsar B. G. i, 3. et Suet.
Galb. c. 17. Lucretius iii, 386. dixit
'conata patrare,' Accius apud Nonium
et Velleius ii, 29, 1. 'exequi,' Juvenalis
Sat. 13. 'peragere.' Reponunt nonnulli
hanc vocem et iv, 3)
- Concedere aliquo habitatum ii, 8 con-
cedere alicui aliquid (captam bello
reddere) xxv, 7 principatum imperii
xiii, 2 non concedere alicui princi-
patum (se opponere dominationi ejus)
x, 6 non conceditur hoc legibus (leges
vetant) ii, 10
- Conceptis verbis dejerare ausim (formula
asseverandi), Fr. 12
- Concidere multa millia adversar. (secun-
da producta; delere, interficere) xiv,
8 Alpico xxiii, 3 Sic: conciduntur
nonnulli ab insidiis x, 10 celeriter per-
fugæ xiv, 6 (de magna et subita clade.
estque ubique hæc vox inter eas, quas
cum pondere et gravitate et fundamen-
to *ἀντήσων* dicuntur. Boecl. vid. Cort.
ad C. Cæsar. de Rep. Ord. Ep. i, 5.
n. 1) concidere (secunda correpta
scil. ex vulnere) xv, 9 coniecta telorum
xvi, 5 concidere hoc crimine
(everti, subverti) xix, 2 vitio adver-
sarium xvii, 5 Sic: concidit majes-
tas imperii Laced. xvi, 2 (Pertinet
huc cognata translatio, collabesceri: v.
supra. Boecl.)
- Conciliare servitutem (civib. suis scil.)
xv, 5 (Lambin. exponit, querere,
comparare. Nisi fors capiendum com-
mendandi notione et insinuandi, ut
sæpe. Ut sensus sit: blandiente otii
titulo, paulatim civibus tuis servitu-
tem, quas sub isto otio certa latet,
veluti acceptam reddis. facis, ut quod
omnium noxiosissimum est, veluti pro-
futuræ tranquillitatis elogio placeat
ameturque. Boecl.) conciliare tantum
otium toti insulæ (ut acquirere, com-
parare) xx, 3 conciliare alicui reges
(adjungere partib. alicujus, pertrahere
in societ. consiliorum) xxiii, 10 (nisi
τὸ conciliabat a glossa est). pacem
(facere. mox: componere bellum)
xxii, 1 conciliare pacem inter duas
civitates v, 3 (de eo, qui medius est
veluti arbiter pacis intervenit, offensa-
sasque concillat. sic Cic. 10. fam. 27.

- et Ter. Heaut. v, 5, 2.) conciliant fortunam sui cuique mores (efficiunt, et, ut alibi loquitur, fingunt) xxv, 19 conciliantur huic homines amiciores (benevoli redduntur) xvii, 2 (quam lectionem frustra sollicitat Lambinus : Cic. pro Deiot. ' quocum mihi respub. amicitiam conciliavit.' Idem : ' Virtus et conciliat amicitias et conservat'). conciliari mihi talem virum capio (amicum fieri) ii, 10 conciliare nuptias xxv, 5 conciliator nuptiarum xxv, 12 (pararius, *προσηγής*. bono et honesto significatu. Sic alii : v. Mercer. not. ad Nonium pag. 96)
- Concilium amicorum habere (conventum) xv, 3 concilium populi habetur in theatro (concio) xx, 4 (similiter Liv. xxiv, 37 : vid. Gronov. ad Liv. xlv, 2. ubi prolixè ostendit, quomodo differant consilium et concilium, quæ sæpe in libb. confunduntur)
- Communitas : vide Comitatus
- Concinnus in brevitate respondendi xv, 5 (cujus breve responsum aptissime congruit ; appositæ responsiones cum suavitate dicti notantur. *ἀποφθγματούς* Græcis easet talis homo. Boecler.—Cic. Bruto : ' sententiæ venustæ et concinnæ.' Horat. Sat. i, 3 ' concinnus amicis Postulat ut videatur.' Lamb.)
- Concio convocatur (cæsus populi) vii, 6 concio populi xx, 5 in concionem populi prodire (*εἰς τὴν ἐκκλησίαν*, vel *εἰς τὸ βῆμα*. Lamb. de iudicio publico, quod in concione sc. habebatur) ii, 1
- Concitare equum in aliquem xvi, 5 concitato equo vehi ad hostem xiv, 4 concitant vasa jacta risum pugnantibus (movent) xxiii, 11 (ubi vulgo est ' excitarunt.' Sic et Cic. de Orat. et in eund. modum alii, ' concitare iram,' &c.) concitat odium Hamilcaris bellum Punic. ii. (conflat, commovet, et, ut Lælius loquitur, conciet, causa est odii) xxii, 4 concitata multitudo a Themistocle in Aristidem iii, 1
- Conclave x, 9 (Donat. ad Ter. Eun. iii, 5, 35 ' Conclave est separatio locus in interiorib. tectis,' &c. Gloss. Græcolat. *ὁikos ὑπὸ μίαν κλειδα*, conclavis)
- Concludere uno volumine (complecti) xv, 4 conclusio (pro obsidione) xviii, 5 (Sic Cæs. B. Civil. 2 ' conclusio Massil.' Male Lambinus exp. ' in hoc concluso loco')
- Concupiscere majora iv, 1 majores res appetere iv, 2 (de molitionibus elatorum et inciviliū hominū, qui suo statu non contenti, ambiciose res novas quaerunt. Boecl.) plura, quam quis efficere possit (moliri) ix, 5 intemperanter concupiscere aliquid (vehementer) xxv, 13 (ubi alii male, imperanter, vel imperative) concupiscere tyrannidem (aspirare ad tyr.) vii, 7
- Concurrere ad opprimendam aliquem (certatim operam conferre) xviii, 3 concurrere cum aliquo (de *μονομαχίᾳ*) xviii, 4 in navem regis (una incurere, veluti agmine facto adoriri navem) xxiii, 10 concurrentes insidiatōres xiv, 9
- Concursus magnus est (populi scil. studio spectandi) xiv, 3 Sic : concursus magni fiunt xiv, 4 (Læstia connotatur : sic ap. Vellei. ii, 103, 4 ' concursus civitatis'). uno concursu (unica pugna) v, 2 concursu acerrimo pugnare (de conflictu praelii) xviii, 4 Sic : in concursu (de praelio navali) xxiii, 11 in concursu praelii viii, 1 motus concursusque (militum pugnantium) xi, 1
- Concutere opes alicujus (labefactare potentiam) xv, 6
- Condiscipuli xv, 2. xxv, 1 condiscipulatus (*συνμαθητεία*) xxv, 5 (ubi tamen alii, discipulatu, vel condisciplina : v. not. Ernestii. Usus et Justin. xii, 6, 17)
- Conditio (pro pactione) : conditionem accipere (sc. oblatæ pacis) xiv, 8 (Donat. ad Ter. Andr. i, 1, 52 ' conditio est pactio certam legem in se continens.' Sic : conditiones non conveniunt (sc. belli componendi) xxiii, 6 (v. inf. Convenire). his conditionib. pacem fecit viii, 3 alibi : his legibus xiii, 2 de conditionibus tractare (sc. dedicationis faciendæ) xviii, 5 conditionem æquam versuræ non habere (copiam, facultatem) xxv, 2
- Conditio (de matrimonio) : nullius non conditionis potestatem habere (nusquam repulsam metuere) xv, 12 conditionem talem aspernari (sc. matrimonium sororis, pecunia emptum, cum homine non tam generoso, quam pecunioso) v, 1 (Sic enim hunc locum cum Gebh. accipio. Passim autem ita loquuntur veteres, Sueton. Galba c. 5. alii : ita dicimus : filiæ conditionem quaerere, &c.)
- Conditor urbium visus Timoleon (quia

- eas instauraverat, ac refecerat) xx, 3 (Sic aliis condere urbem, gentem, imperium, esse perpolire, corrigere, et quasi ex integro restituere: v. Freinshem. ad Flor. i, 3, 1. et Barth. ad Statii 4 silv. 3, 72. Ita Noster alibi 'constituere urbem' eod. sensu dixit, xv, 8)
- Conduci mercede, Praef. conductitius (al. conductus) exercitus xi, 2 conducti ex Græcia xiv, 8 conductitiam catervæ ii, 1 (de mercenariis militibus, qui ferme delectui domestico opponuntur)
- Conferre se Athenas (proficisci) xiv, 2 ad aliquem (confugere: ut cum eo simus ac moremur) vii, 5. ix, 2 conferre se suaque in naves (transferre) ii, 2 nihil in domum suam (in suos usus convertere) xvii, 7 legem in perniciem civitatis (adhibere, usurpare, legi obsequendo perniciem patriæ asferre) xv, 7 arma cum fortiore (congradi) xviii, 11 conferre pecuniam (sc. ad sublevandos amicos) xv, 3 Sic: collata sunt 460. talenta Delum (contributa in commune ærarium) iii, 3 conferre facta clarorum virorum (comparare) xxiii, 13 ligna circa casam (ut eam incendamus) vii, 10 conferuntur ei munera a rege (donantur) xvii, 7 collatum est omne bellum circa Corinthum (tota moles belli Corinthum translata, versa in Cor.) xvii, 5 (Sic 'arma undique collata,' Lucan. 5. 'orbitatem geminatam in unum tempus collatam,' Quintilian. decl. 537. 'castra aliquo conferre,' Tacitus i, 8, 6 dixit)
- Conficere per aliquem quod studes (agere, peragere) ix, 3 orationes (conscribere) xxiv, 3 (legitima, seu, ut alii, legitimos: v. inf. Legitima). conficere iter (peragere) xvii, 4 tertiam partem itineris xviii, 8 dimidium spatium (sc. itineris) xviii, 9 bellum ii, 4 conficere gerentes bellum (debellare) vi, 1 (Est autem proprie gladiatorum et bestiario- rum: v. Donat. ad Ter. Eun. v, 4, 1. Thea. Buchneri). conficere aliquem incendio (interimere) vii, 10 dum res conficeretur (ageretur) xx, 1 ne res conficeretur (ne fieret, quod suaserat Milt.) i, 3 quibus rebus confectis xvi, 3 conficitur cædes x, 10 alibi: fit xv, 9 res divina xxiii, 2 confecti Græco sermone libri xxiii, 13 conficere magnam multitudinem serpentum (colligere, conquirere) xxiii, 10 (Alii: grande peculium, pecuniam innumerabilem, tot talenta: v. Gronov. ad Liv. xxix, 35. et ad Plin. N. H. xxxv, 7. In Boecl. tamen erat, fecisset)
- Confidere talem futuram aliquem i, 1 (Plus est quam sperare, cui opponitur. Sic Seneca Ep. 16 'Jam de te spem habeo, nondum fiduciam')
- Configere: confixi ceciderunt (sc. telis) xiv, 9
- Confinis Cappadocia gens xiv, 4
- Confirmare quid satis (fidem rei sufficientem facere) xiv, 11 Sic: confirmare fide se fore proprium alicujus (data fide se alicui addicere, promittere operam suam) vi, 1 confirmare conjugationem x, 8 decreta populi (approbare, rata habere) xix, 3 exercitum (fiducia scil. et bona spe complere, *ὑπαψίαν τοῦ στρατοῦ*. Lamb.) xvii, 2 insulas bene animatas (in officio, obsequio et fide retinere autantes) v, 2 confirmare odium hereditate relictum (augere, vehementius exercendo) xxiii, 1 confirmatur regnum Persarum (stabilitur) i, 3
- Conflatur bellum xii, 2. xviii, 3 (Sic locuti et Hirtius de B. G. viii, 6. et de B. Alex. c. 1. Vellei. ii, 55, 2. et Cic. Philipp. 2. qui et pro Cluent. dixit 'conflare seditionem;' sicut alii 'invidiam, odium,' &c.)
- Confictari non simplici fortuna xx, 1 morbo x, 2 (Sic Cic. 'confictari molestiis;' Cæsar: 'gravi annona;' Tacitus: 'tempestatibus;' Celsus: 'doloribus.' Lamb.) cum adversa fortuna xvi, 5 (quasi dicas: cum fortuna, repugnante coeptis, veluti decertare, colluctari, conteri, collidi. Confictatio enim, ut docet Donatus ad Terent. Andr., est corporum tactus invicem et collisio. Lamb. Superior formula affligendi; hæc pugnandi notionem habet. Boecl.)
- Configere (præfari) i, 5 classe vii, 8 paucis navibus adversus classem xxiii, 8 configere cum aliquo xviii, 8
- Confluere ad (de copia et studio concurrentium ad aliquem) vii, 6 (Sic et Cic. pro Plane. Vellei. ii, 55, 2. et ii, 80, 4. Curt. x, 4, 15. Justin. i, 7, 9 &c.)
- Confodi conjectu telorum xvi, 5
- Confugere ad aliquem (tanquam ad praesidium infauste sortis) xi, 3 in aram iv, 4 (antea: in ara considerare. saluti tuendæ sc. tanquam in asylo. Mos passim obvius)
- Congerere undique quod idoneum ad munendum ii, 6 (Sic Curt. viii, 2, 24

'cædi arbores, et saxa congeri iubet.' Gebh.)

Congredi (sc. ad colloq.) xiv, 11 dimicare armis xiv, 8 Ita: congredi cum aliquo xxiii, 1 congredi (bellum gerere) xxii, 6

Congruit hoc sententiæ Deorum, (ad illam accommodatur, refertur, consentit cum ea) vi, 3

Conjicere tela in host. xiv, 9 Hinc: coniectus telorum xvi, 5 conjicere callidissime de futuris (divinare) ii, 1 Sic: conjiciant hoc omnes ex eo xviii, 2 conjicere se in sacrarium (propere illuc confugere, securitatis scil. causa) ii, 8 in templum ex fuga xvii, 4 (Sic Terent. Heaut. ii, 3, 36 'continuo se conjecit intro'). conjici in vincula i, 7. iv, 3. ix, 5 in custodiam xvi, 5. xix, 3 (Sic et Ulp. loquitur l. 3. de cust. et exh. reorum; ac Scævola l. 4. §. Item. ad Jul. majest. Savaro l. xix, 3, 4. xvi, 5, 1)

Conjugii ejus cupidus (scil. contrahendi cum ea muliere) v, 1

Conjuncta Cappadociæ Paphlagonia (vicina coherens) xiv, 5 conjungi affinitate cum iv, 2 conjunctus cognatione propinqua, Præf. (Velleio ii, 41, 2 'conjunctissimus sanguine.' quomodo et ap. Cic. Verr. v, 67 'conjunctus sanguis' civium Rom. Adde or. pro Planc. c. 11). conjunctus alicui intima familiaritate xxv, 12 Pro his alibi conjunctus absolute, pro necessario amico, vel propinquo xxv, 7 (ut ap. Curt. vi, 11, 20 'conjuncti sontium.' v. not.) conjuncte vivere cum xxv, 10 Item: conjunctissime xxv, 5 (de familiaritate). conjunctio (sc. affinitas) xxv, 19 conjunctim petere auxilium salutis (sc. et suæ et ejus, quem carissimum habebat, non suæ solum, ut ibid. additur) xxv, 10

Conjuratio (conspiratio, aut juxta Lamb. *συνομοσία*) x, 8

Conon egregius terra marique bellator ix, 1 ad Pharnabazum se confert ix, 2 usui est adversus Lacedæmonios ix, 3 accusat Tissaphernem ap. Artaxerxem, ibid. donatur muneribus et bello præficitur ix, 4 &c. Lacedæmonios apud Cnidum fundit, ibid. dum patriæ studet, a Tribaz in vincula conjicitur ix, 5 &c. plurimum Cypri vixit xii, 3 ejus memoriam renovat statua filii juxta paternam posita xiii, 2

Conquirere quos possumus (sc. colonos) xx, 3 socios (quos asciscamus sc.)

x, 8 proscriptos (de inquisitione proscriptorum et inquisitoribus) xxv, 11

Conscendere navem xiv, 4

Conscii (conjuratōnis scil. seu, ut q. Mss. addunt) facinoris. Sic: tam multis consciis i, 3 res multis consciis quas geritur, effertur x, 8

Consciscere sibi necem, Fr. 2

Conscribere in periculo (sic vulgo editur) xv, 8 (sed rectum est, inscribere). librum gravem multis verbis (scil. testimonii) vi, 4 conscriptus liber de historicis (factus, compositus) x, 3

Conscripti patres xiii, 12 (De senatu Romano usurpatur, qui tanquam solemnī titulo ita compellari, vocarique consuevit. conscripti alias ii proprie dicebantur, qui a Bruto primum lecti in senatum, expulso regno. *οι καταγραφες εις το βουλευτικον συνεδριον*. vide Liv. ii, 1. Nec ignorari interim debet, etiam primos illos ab Romulo institutos centum senatores, *πατέρας θυγατρους* dici Halicarnaseo l. 2. antiq. Boeckl. add. Thes. Buchn.)

Consectari prædones ii, 2 singulos adversarios ii, 4 (cum studio et labore conquirere, persequendo sc.)

Consentire in laudando uno aliquo (convenire, pariter laudare) vii, 11 (ubi tamen forsā leg. est, conscierunt). ad aliquem opprimendum (conspirare) xiv, 5 Sic: consentire cum aliquo de urbe tradenda xix, 2 consensio magna multorum (magna conspiratio) vii, 3 Ita: globus consensionis (conspirantium) xxv, 8 (Usus et Cicero, sed in bonam partem, orat. post red. ad Quir. c. 8)

Consequi benevolentiam magnam regis (adipisci) xiv, 5 commendationem (vel commoditatem) aliq. in aliquo lædendo xxv, 9 gloriam belli xiv, 5 tantam apud omnes gentes, ut ii, 6 familiaritatem alicuius re aliqua xxv, 19 hæreditates multas non alia re, quam bonitate xxv, 21 dominationem non vi, sed suorum voluntate i, 8 consequi multum in eo xvii, 2 consequi aliquid facile aliqua re (perficere) xxiii, 10 Sic: id qua ratione consecutus sit vi, 1 consequi (absolute): consequuntur legati ii, 7 consequitur desiderium rei v, 3 (Curt. viii, 8, 23 'crudelitatem sera penitentia consecuta est'). consequitur id dictum invidia (magnam id dicenti invidia confiat) x, 6 consecuta est commutatio x, 6 consecuta est cum magna prosperitas

- (magnam adeptus est prosp.) xxv, 19 (Sic Ter. Phorm. v, 1, 24 'matrem mors consecuta est.' vide Jo. Rhodii indicem Scribonianum). consequi fugientem (assequi) xxiii, 7
- Conserere manum xiv, 8. xvii, 3 cum aliquo xxiii, 4 (Est, justo praelio contendere. Aliis 'conserere praelium,' de quo C. Vorstius ad Sulpicii i, 36)
- Conservare aliquem (sc. vivum) xviii, 10 (in plerisque edd. vulg. Sed rectius est, servare). inducias xvii, 2 fidem xvii, 2 religionem, ibid. (in Ms. Dan. ubi vulg. est, servare). iusjurandum xxiii, 2 conservare simulacra, aras (honorem earum, et ius tuendi supplices non imminuere) xvii, 4 exercitum (sc. inco-lumem) xiv, 2 conservatis legibus (i. e. observatis) xxv, 6
- Considerare in ara (de supplice) iv, 4 (Sic de Helena Virgilius: 'Aris in-visa sedebat')
- Consilium (*συνάρημα*, ars, prudentiae callidum et subitum inventum, quale est illud Themistoclis ii, 6. et Data-mis xiv, 6. Boeckl.) Sic: consilium prudentissimum xviii, 7 consilii cele-ritas xvii, 6 consilium tale capere xxiii, 9 hoc consilio i, 5 consilio ali-cujus vinci magis quam armis ii, 4 ('consilio, quam vi' dicerent Livius ac Tacitus) Sic: consilio superare arma alicujus xxiii, 11 tali percellere, pro-fligare aliq. xiv, 6 consilium novum xviii, 8 (alibi, [i, 5.] 'nova ars,' de singulari invento, aut ex re et tempore capto consilio, Boeckl.) consilium Apol-linis (de responso) ii, 2 repentinum (subito captum, propositum inopina-tum) iv, 4 consilii maximi vir (de ipsa facultate ingenii prudentis) xiv, 1 Sic: consilii plenus iv, 1. vii, 1 consilii magnitudine superare omnes xiv, 1 consilio semper vincere xi, 1 consilii mei hoc non est (i. e. iudicii et arbi-trii in eligendo) ix, 4 (Sic Cic. ad famil. iii, 2 'Quid efficere possis, tui consilii est.' Lamb.) ad consilium ali-quod accedere (probare conail.) i, 3 in consilium dari alicui (de adjuto-ribus datis) xiii, 3 consilium id in-ire (destinare) xxv, 22 mutare xviii, 9 alicujus sequi (imitari factum insti-tutum) xiv, 6 consilio alicujus moveri (parere alicui) x, 1 consilio privato, publico facere aliquid (per se, aut pub-lica auctoritate) xvi, 1 (Cassius B. Civ. 3 'una ex his navib. privato consilio ad-ministrabatur.' Loccen.) a consilio ali-cujus abhorre i, 3 a consilio abit res ad vires (vel vices) pugnantium viii, 1 consilia Lysander init, reges tollere (pro 'tollendi' per Græcismum, de fac-tios. molition.) vi, 3 consiliis claudes-tinis operam dare, ut xxiii, 2 consili-orum omn. esse participem (mox, om-nium rerum: inter requisita scribæ est ap. Græcos) xviii, 1 a consiliis in-teriorib. removeri (secretis) xxiii, 2—Consilium, pro ipsis hominibus in con-silium adhibitis: ex consilii sententia xix, 3 (Ciceroni Verr. iii, 44. et ad Att. x, 7. est 'de consilii sententia'). consilii voluntate cognita xviii, 12 Sic: ad consilium referre (de re aliqua, dicuntur principes aut duces belli, cum amicis et legatis ac tribunis de-liberantes) xvii, 12 (v. Gronov. ad Liv. xlv, 1. et observ. iii, 22). in consilio semper adesse alicui (est om-nium consiliorum esse participem, ut, ibid. additur) xviii, 5 (v. Adesse: Sic Seneca de clement. i, 9 'amici quos in consilium rogaverat.' Ubi male Piscator mutabat, In concilium)
- Consistere (de acie instructa) xi, 2 con-sistit huic spes in se locique natura xiv, 8
- Consobrina Pomponii Anicia xxv, 2
- Conspicere locum quendam (digito mon-stratum oculis consecrari, intueri) xiv, 11 in neutram partem conspici posse (i. e. ut nec defectum ad sordes, nec excessum ad luxum interpretari sive notare possis, ut Buchn. in Thes. ex-ponit) xxv, 13 (Nempe conspici di-cuntur, quæ velut eminent ac præ aliis notantur. Livius xxi, 4. de Hannibale: 'Vestitus nihil inter æquales excel-lens: arma atque equi conspicieban-tur.' Idem, xxxv, 42 'Regem con-spici debere.' Seneca 3. de benefi-ciis: 'Beneficia conspici volunt')
- Conspicui: in conspectum alicujus ve-nire ix, 3. xiv, 10 a conspectu suo-rum recedere (absentia a patria nota-tur) xii, 3 ex conspectu ingrator. hominum morte decedere xx, 1 locus, qui est in conspectu (in propinquo, ut conspici queat) xiv, 11
- Constantes inimici (perpetui) vi, 2 con-stantia præferre aliquem alicui (con-stantiorem habere) viii, 1 constantia vocis atque vultus Attici (morientis) xxv, 22
- Constat hoc inter omnes (de notitia) vii, 1 constat reditus pecuniæ in his pos-sessionibus (consistit) xxv, 14 Sic:

constabat amœnitas domus non ædificio, sed sylva xxv, 13

Constituere aliquid : (vid. de hoc verbo Gronov. obs. i, 1). res quas Lysander Athenis constituit vii, 10 (quæ ipso auctore agenteque sunt constitutæ in procuratione reip. sc. *ἐκείνου τῆς πολιτείας ἕνεκα*. Boecler.) constituere aciem navium (instruere ad præl. naves) xxlii, 11 oppidum (condere) v, 2 pacem xlii, 2 res summa æquitate (quasi fundare et firmiter sistere, ut facile dejici nequeant: de ordinato regionis statu) i, 2 (vid. Buchner. Thes. v. Statuo). Chersonesum i, 4 constituendæ reip. triumvir (ordinandæ, instaurandæ) xxv, 12 (v. Triumvir). constituere potestatem decemviralem (instituere) vi, 3 portum triplicem (ædificando emanire) ii, 6 alicui statuum (ponere) xlii, 1 vineas, testudines (mox, statuere) i, 7 constituere urbem (desertam eversamque de integro condere, incolis et rep. formare) xv, 8 (ubi tamen opt. libri habent 'restituta': quomodo et in loco *παράλλῃ* habetur 'restituere' xvi, 4. v. supra Condere). constituere, quantum quisque daret (definire, de arbitrio, iudicio, consilio) iii, 3 constituere de aliquo (sententiam ferre) xviii, 12 constituere sibi magnam auctoritatem pugna aliqua (comparare, struere, vel et firmare) ix, 5 classem apud fluv. (collocare) vii, 8 regnum alicui (stabilire) xii, 2 domicilium sibi alicubi ii, 10 (sedem domicil. legere). constituit desciscere (decernit, statuit) xiv, 5 (Sic sæpe Cicero. Vorst.) constitutum antiquitus tectum (ædificatum) xxv, 13

Consuevit hoc sanctum esse apud omnes gentes (consuetudine quadam religio rei apud omnes servata est) xvi, 5 civitas Athen. imperare cet. gentib. (diuturnitas prærogativæ et potentia significatur) ix, 3 consuevere magistratus simul epulari (solent) xvi, 2 consuevit hæc vivere cum illo (de consuetudine stupri) vii, 10 (ubi tamen quid. expungunt τὸ vivere)

Consuetudo vitæ (institutum) xiv, 14 (Sic Terent. Heaut. ii, 3, 42 'quotidianæ vitæ consuetudinem.' Eand. phrasin Adel. v, 3, 34. reponit Guyetus : v. not. ejus). consuetudinis atque vitæ alicujus imago xv, 1 in consuetudinem eam inducere milites, ut (sic assuefacere) xi, 2 consuetudine, qua

tum res gerebantur xxv, 12 (*ἐθνημο-
νίας* hic mitigatur ea voce, quod ad vim dominationis clarius referendum erat. Boecler.) Sic : consuetudo regum (ingenium) xiv, 5 consuetudine sua devincire sibi aliquem (*δουλίη*, convictione, familiaritate) xxv, 1

Consulere Apollinem (consilium ab Apoll. petere) i, 1 consulere sibi (prospicere, providere, nisi tamen glossema est) ii, 8. xxv, 21 Sic : consulere rebus suis vi, 2 (Bene notanda est *ἐμψασις* horum locorum, et phraseos indoles : cum enim de ultimo veluti remedio cogitatur, Latine 'consulere sibi' quis dicitur. Apud Cæsarem lib. 2. de bell. civ. Gaditani deauntiant Gallonio, ut sua sponte excederet Gadibus, si id non fecisset, 'sibi consilium capturos.' Alibi : 'pertentis omnibus quisque sibi consulebat.' Effertur etiam ita : 'salutis suæ rationem habere.' 'salutem sibi,' fuga e. g., 'petere.' 'sibi, qua pote, salutem querere.' Boecler. vid. Curt. v, 11, 2. et Gronov. ad Liv. xxi, 16. Cicero dixit 'consulere rationib. suis,' in Epistolis). consulere male patriæ (utilitates ejus negligere) xv, 10 (noxam afferre) xix, 2 consultum mittere (sc. ad oraculum) ii, 2

Consul (præcipuus inter ordinarios Romæ magistratus) P. Corn. Scipio xxiii, 4 C. Flaminius xxiii, 4 Romanorum C. Lutatius xxii, 1 iterum, P. Scipio Afric. xxiv, 2 Ti. Sempron. Gracchus xxiii, 5 consul quinquies (sive quintum) xxiii, 5 consules C. Terentius et L. Paullus xxiii, 4 Romæ annui bini creabantur xxiii, 7 consulum præfecturæ delatæ Attico (a consulibus, ut cum iis proficisceretur in provincias) xxv, 6 quibus consulibus (quo anno) xxiii, 13 Sic : consulibus M. Cl. Marcello, Q. Fabio Labeone : L. Æmil. Paulo, et Cn. Bæb. Tamphilo : P. Corn. Cethego, M. Bæb. Tamphilo, ibid. M. Claudio, L. Furio xxiii, 7 L. Cornelio, Q. Minutio xxiii, 8 Consulibus Q. Fabio Maximo, M. Claud. Marcello xxiv, 1 L. Cotta et L. Torquato xxv, 4 Cn. Domitio, C. Sosio xxv, 22 (i. e. eo anno sub cujus initium hi consules magistratum inierunt, solenni consuetudine designandi temporis, Romanis scriptoribus). Consularis L. Flaminius (qui gesserat honorem consulatus) xxiii, 12 Sic : Consulares aliquot xxiii, 4 consulatum

- gerere cum aliquo xxiv, 2 Alibi : in consulatu collegam habere aliquem xxiv, 1 in consulatu priore (cum primum consulatū gereret) xxiv, 2 de consulatu Ciceronis liber xxv, 18
- Consumere plurimum studii in armis (sc. tractandis, de exercitio, quo discuntur *αὶ μεταχειρίσεις τῶν ὅπλων*, Boecl.) xv, 2 tot talenta in oppugnanda urbe xiii, 1 tot menses in morbo (tam diu ægrotare) xxv, 21 consumi morbo (interrere) xxi, 2
- Contegere aliquem veste (induere) xiv, 3
- Contemnere morbum (non admodum curare, tanq. levem) xxv, 21 Sic : contemnētibz res illa perniciēci fuit (negligentibz, ut rem periculo carentem) viii, 2 contemni in bello nihil debet, ibid. contentus est a tyrannis viii, 2 (mox : despectus, ibid. v. infra Despicere)
- Contendere, sua opera hoc factum (affirmare) xv, 8 suam ætatem tulisse &c. xxv, 12 ap. aliquem, falsa ei esse delata (asseveranter dicere) ii, 7 quo contenderat (i. e. quo cursum direxerat) xiii, 3. xiv, 6 contendit Lacedæmonem v, 3 (Sic enim legendum e Mss. et vet. edd. Et 'contendere Abydon' Justin. ii, 13, 6. ad Prusiam xxxii, 4, 5. 'Thebas,' Frontin. i, 4. Savaro. Idem Justinus dixit 'contendere Megaram' ii, 8, 3. 'in Asiam' v, 2, 5. 'in Græciam' xi, 2, 5. 'rus urbanum' xxxi, 2, 3). contendere per loca sola, (proficisci) xviii, 8 contendere posse xv, 2 (de cursu accipit Lambinus, vultque hanc esse sententiam : eousque cucurrisse, donec etiamnum currendo posset contendere ; neque tantopere se currendo defatigasse, ut pedibus currere amplius non posset. Malim de lucta accipere, nam et luctantis est contendere, et ad τὰ stans referre. quomodo et Gronovius id videtur accepisse). contendere cum barbaro (bellum gerere) ix, 4 contendere acie (Sic q. mss. et edd.) i, 4 (ubi tamen alii habent, decernere). cum aliq. de principatu (amulationis certamen not.) iii, 1 contendere inimica mente (de acri concursu in præl.) xviii, 4
- Contentio est inter hos, utrum (acris et ambigua deliberatio) i, 4
- Contentus domo ea xvii, 7 Sic : fortuna illa vii, 9 honore (sc. delatarum præfecturarum) xxv, 6 ordine equestri xxv, 19 contenti erimus uno testimonio (satis erit retulisse unicum testim.) xiii, 4
- Contexta historia (opp. rebus sparsim in Epist. memoratis) xxv, 16
- Contigit ei, ut liberaret patr. (de rebus raris et præclaris) viii, 1 Sic : contigit huic uni, quod nescio an ulli, ut xx, 1 (Similiter Cicero ad Att. 14. post. Epist. 77. 'contigit tibi, quod haud scio an nemini, ut summa severitas popularis caset.' Qui locus favet lectioni Lambinianæ, 'an nulli.' Velleius ii, 124, 2 'Soli huic contigit pæne diutius recusare,' &c. Et c. 61, 3 'Qui honor non alii contigerat')
- Contineri beneficiis, odio alterius (scil. in amicitia. *συνέχεσθαι*, artissime coherere) xiv, 10 contineri hospitio alicujus (esse inter eos, qui fœdere hospitii cum aliquo sunt conjuncti) vi, 1 (v. Hospit.)
- Continens : in continenti (sub. terra, i. e. perpetua s. continua, non cincta mari, non intercisā : opp. insulis) i, 7 (Sic, addita voce, quæ modo subaudiatur) continens terra ii, 3
- Continens (*ἐγκρατής*) xv, 3 continentiæ hoc signum est ; et mox : continētis debet duci xxv, 13 (quid proprie notetur, exemplo locus ipse explicat. Boecl.)
- Contra ea (pro quo alii simpl. contra), Præf. ix, 5. vii, 8. xv, 10 ac fortassis et xv, 5 (adde Schopp. Instit. Gramm. p. 176. ed. noviss. Sic et Cæs. B. G. v, 29. B. Civ. iii, 74. Sallust. Orat. ad Cæsar. princ. et alii loquuntur)
- Contrario xxii, 1. xi, 1 (et in vulg. libris xviii, 1 : ubi tamen rectius alii, 'contrario,' sine præpos. quomodo et Cicero locutus : vide Cl. Vorst. de Latinit. merito susp. cap. 2. p. 27)
- Contrahere classem (comparare) ix, 4 (ut ap. Vellei. ii, 29.) exercitum xiv, 3 contractæ erant paulo ante copias (nuper conscriptæ, et, ut adjicitur, inexercitæ) xviii, 3 Aliter : contrahere copias (est dispersas in unum conducere, colligere) xiv, 7. xviii, 9 (quomodo sæpe Curtius)
- Contumacius se gerere (de rebellione seu defectione) v, 2
- Contumelia (exhæredationis sc.) sine industria non extinguitur ii, 1
- Convenire : convenit hoc moribus illorum (moribus gentis receptum est), Præf. non convenit hoc prudentiam

- ejus (non decet virum tam prud.) xviii, 11 Sic: negavit id convenire suae virtuti xvii, 5 non convenit (absolute, i. e. non constat inter historicos. Lamb.) xliii, 13 ut conveniret Lacedaemoniis cum rege (ut tollerentur controversiae, pax conciliaretur, inter Lac. et r.) xvii, 2 convenire hoc in illum videtur (ipsi hoc factum tribuendum videtur, suspicio hujus rei in illum competit) vii, 3 quae conveniant inter regem Pausaniamque (de quib. pacti fuerant) iv, 4 (Sic Petronius: 'pariter secundum lectum conciderunt; ut putares hoc convenisse') Ita: non convenere condiciones (pro, non convenit de conditionibus) xliii, 6 (Sic solent veteres. Livius xxx, 40 'si condiciones convenirent pacis.' Et c. 43 'si pax convenisset.' Sallust. Jug. 45 'pax convenit.' Justin. xx, 3, 13. 'pax non convenit.' Adde Giffan. Observ. Lat. L. p. 51. Gronov. not. ad Statii Theb. vi, 680. et de pecun. vot. iii, 18. princ. ac Thes. Buchneri)
- Convenire aliquem (accedere) x, 8. xv, 4 conveniendi alicujus potestatem habere vii, 9 conveniendi alicujus gratia venire x, 9 aditum petentib. dare iv, 8 convenire in colloquium xliii, 6 ad defendendum (coire, congregari) xliii, 4
- Conventus Arcadum (magnus senatus Arcadum, οἱ μῆποι) xv, 6 legationum, ibid. (v. inf. Legationes)
- Convertere ad salutem quod ad perniciem fuerat cogitatum xiv, 6 (Terent. Andr. iv, 1, 48 'non posse jam ad salutem converti hoc malum'). convertere ad se oculos omnium (aspici ab omnibus, aestimatione et admiratione virtutis, potentiae, Boecl.) vii, 3 (Sic Curt. de matre ac conjug. Darii, iii, 11, 24. et de Roxane viii, 4, 24. Simili phrasi, 'convertere in se omnium mentes,' dixit Flor. ii, 17, 4. 'totum terrarum orbem,' Vellei. ii, 31, 1. 'animam adolescentis regis' Livius xxiv, 5). convertit se ad eum civitas (opinionem omnium destinabatur, qui libertatem et statum reip. redderet) xxv, 8 (Cicero Ep. ad Attic. xiv, 20. ita effert: 'resp. pendet a Bruto, ab isto servabitur.' Boecl. Hac ipsa vero phrasi usus idem in Somn. Scip. c. 2. qui locus instar *παράφρασεως* erit. 'In te unum,' inquit, 'atque in tuum nomen, se tota convertet civitas: te senatus,
- te omnes boni, te socii, te Latini intuebuntur: tu eris unus, in quo nitatur civitatis salus,' &c. Senec. de Clem. i, 4 'Sequitur, ut is quoque carior sit, in quem se respubl. convertit'. conversa subito fortuna est (commutata) xxv, 10
- Convictus (*πρωτομυρία*) xxv, 8
- Convivae Attici animo et ventre delectati xxv, 14 quales ab eod. vocati, ibid. convivio uxores Romani adhibebant, Graeci non item, Praef. in convivio Attici anagnostae auditi xxv, 14
- Cooritur risus xv, 8
- Copiae (sc. militum): copiarum omne genus xviii, 5 copias suas deducere in camp. i, 4 barbarorum disjicere i, 2 educere ex urbe i, 5 traducere (ponte: alibi, trajicere; et mox, transportare) i, 3 copiis exiguis dimicare i, 4 cum tantis copiis Europam invadere, ut ii, 2 copiis pedestribus plus valere quam navibus vii, 8 pellere adversarios xliii, 11
- Copiosa via (mox, omnium rerum abundans: opp. loca deserta) xviii, 8 (Sic ap. Cic. pro Archia: 'urbs copiosa,' in qua omnium rerum est copia. Vorst.)
- Copulam manu gerere xiv, 3 (*μυστρα*, vinculum, lorum, quo ligantur canes venatici. Ovidius Trist. v, 19 'Lucantem frustra copula dura tenet.' De cane venatico loquitur. Adde Barth. advers. xviii, 14). copula talium virorum (de Attico, qui inter aemulos, Cic. et Hortensium, intercessit veluti medius, effecitque ut nulla inter eos intercederet obrectatio) xxv, 5 (Sic Julia Pompeii et Caesaris copula fuit: qui enim illa necessitudine confinebantur adhuc, soluto per mortem Juliae foedere, ad arma prorupere. 'Male cohaerentis pignus concordiae,' Velleio ob id dicitur. Boecl.)
- Coquitur ei coena (apparatur) v, 4 cocata cibaria xviii, 8
- Corcyram sub imperium Athen. redigit Timoth. xlii, 2 demigrat Themistocles ii, 8 Corcyraeum bellum (cum Corcyraeis gestum) ii, 2 Corcyraeos frangit classis Athen. ii, 2
- Corinthus a tyranno liberatur xx, 1 eam oppugnare non vult Agesilaus xvii, 5 circa eam confertur omne bellum xvii, 5 Corinthium bellum unde appellatum, ibid. (Diodoro, Pausaniae, aliis, *πύλεμος Κορινθιακός*.) Corinthii saepe adiuti Dionysiorum opibus xx, 2

- Cornelius L. Cos. xlii, 8 Cornelius Cethegus : v. Cethegus
 Cornelius Scipio : v. Scipio
 Cornu alterum tenere (de parte aciei) xvi, 4 quo cornu rem gessit xliii, 8 (de duob. aciei cornibus vid. Lips. de Mil. Rom. ii, 7). in cornibus juven-
 corum deligata samenta xliii, 5
 Corona aurea Romanis a Carthag. legatis donatur xliii, 7 (Inter dona victori-
 bus aut præpotentib. cultus causa et gratulationis mitti solita per legatos, sæpe coronæ aureæ memorantur. Ap. Curt. iv, 2, 2. Tyrii Alexandro cor-
 nam auream donum ferebant : v. Cl. Berneg. ad Just. xi, 10, 10. Boecl.)
 Coronis aureis donati Olympii victores et Alcibiades vii, 6 (vid. Olymp.)
 coronis aureis donatus interfectus Pe-
 lopidas xvi, 5 (*ορεφδρος εννυδρος*)
 intelligit Paschalius de Coron. l. 7. c. 5. Alias etiam in coronis mortuorum aureæ memorantur. Sic honoris ergo auream coronam Castricio mortuo im-
 ponendam Pergamenos decrevisse, auctor est Cleere in Orat. pro Flacco c. 31. v. Kirchm. de fun. l. i, 11. Verum, ut dixi, hæc nihil ad h. l. Tropæa, coronæ, arma, ap. Plutarch. juncta satis ostend. sensum. Boecl. Add. Pet. Fabri Agonicæ. pag. 325. Dalechamp. ad Plin. xxi, 3. Freinshem. ad Curt. iv, 5, 11) Sic : corona aurea cadaveri Marcelli imposita, Fr. 9 coronæ (inter munera Ægyptiorum missa ad Agesil.) xvii, 8 (convivales, sed pretiosas, intell. Paschal. de Cor. ii, 3. Boecl. Magius papyraceas fuisse putat). corona honoris facta duabus virgulis oleaginis a populo Ath. data Thasybulo viii, 4 (v. Oleag.)
 Coronea (urbs Boeotiæ) xvii, 4
 Corpus mortui (cadaver) iv, 5 corporis dignitas non minimum commendatur (sive, ut Lamb., commendat) x, 1 firmitas xv, 3 corporis maximi homo xiv, 3 corpore et statura (al. corporis stat.) similis xiv, 9 corpore exiguo esse xvii, 8 in corpore fingendo natu-
 ram maleficam nancisci, ibid.
 Corripere et compecti partes omnium (omnium potentiam ad se trahere) xviii, 2 (Diod. Sic. lib. 18. est τῶν ἁλλων ἡγεμῶνων περιαιρῆσαι τὰς ἐξου-
 σίας. Tacit. A. xi, 8, 4 'neque cunctatur quin proximas præfecturas cor-
 rumpat.' Gebh.)
 Corruptare Delphos (sacerdotes orac. Delphici) vi, 3 aliquem pecunia xv, 4 corruptus a rege (sc. pecuniæ aliave, qua perfidia emitur, ratione) i, 7 corruptis civitatis moribus (deprava-
 tatis, perversis) xxv, 6
 Cotta L. Cos. xxv, 4
 Cotys (rex Thraciæ) xlii, 1 ejus filia xi, 3
 Crastinus : in crastinum differre rem (sc. diem) xvi, 3
 Craterus (unus e ducibus Alex. M.) xviii, 2 cadit xviii, 4
 Creantur prætores i, 4 reges xliii, 7
 Creber sententiis (de bono oratore), Fr. 5
 Credere fortunas suas fidei alicujus xliii, 9 pecuniam alicui sine fanore (mutuo dare) xxv, 9 credere alicui pluri-
 mum de re aliqua (fide digniss. judicare in eo argumento) ix, 5 credimus (pro, ut credimus) xxv, 18 viz cre-
 dendum sit, ibid. creditur huic cus-
 todia pontis (pons tuendus committi-
 tur) i, 3 (Sic Terent. Heaut. i, 5, 2 'eis commisi et credidi.' Petron. 'crede ratem ventis, animum ne crede
 puellis.' Buchn.)
 Cremare mortuum vii, 10
 Crescere æs alienum multiplic. usuris non patiebatur Atticus xxv, 2 digni-
 tate, fortuna, gratia xxv, 21 fama, opibus vii, 7 crevit amicitia ad extr. statem (aucta est in senectatem usque) xxv, 10 crevit virtutum laude, quoad vixit, Cato xxiv, 2 crecebat opes Lacedæmoniorum vii, 5
 Cretensium avaritia delusa xliii, 9
 Crimen harum rerum apertum (delictum) iv, 3 crimine Pario accusari (notanter sic ponitur crimen, quo accusatur quis, ut opponatur causæ, qua damna-
 tur. Boecler.) i, 8 crimina adversa-
 riorum (criminationes, obtricationes) xv, 7 (Burm. ad Ovid. Met. i, 766). in crimen vocari (accusari) xlii, 3 (Ovid. de Ponto iv, 14 'Inque no-
 vum crimen carmina nostra vocat'). crimine aliquo compelli ab inim. (accusari) vii, 4 (ubi tamen alii leg., compelli in contentionem). invidias accusari, ibid. (nisi malis cum ed. Ultraj. legi, invidia criminis)
 Crimessus (Siciliæ flumen) xx, 2 (aliis Crimisus, Græcis Κριμεσς aut Κριμ-
 σος et Κριμσος; de quo ejusque no-
 mine, ac vero situ Cluver. prolixè Sicil. Ant. ii, 2. Originem nominis in-
 vestigat Bochart. de col. Phœn. i, 29)
 Crithothen (urbem Hellesponti) acci-
 piunt Athen. xlii, 1 (Sic enim vid.

legendum. Vulgo est, Erithonem. In Mss. q. Crithonem. v. not.)
 Critias Atheniensis, tyrannus mittit ad Lysandrum vii, 10 dux tyrannorum Athen. cadit in prælio viii, 2
 Crudelitas Lysandri vi, 2 est in victoria xx, 2 crudelitas civium erga nobiles vii, 4
 Cruentare manus sanguine suorum (de his, qui se miscent bellis civilibus) xv, 10
 Cubitus: in cubitum innixus xxv, 21
 Cullei a milit. comparati (sæcci, una cum utribus, inter vasa militaria trahendo ammi, &c.) xviii, 8
 Culpæ suæ tribuere aliquid vii, 6 alicujus omnia tribuere vii, 7 culpa (vel, ut alii, culpa sua) rem male gerere xi, 1
 Cultus domesticus (usus familiæ) xxv, 13 quotidianus xxv, 14 cultum vestitumque mutare iv, 3 cultus parsimonia vii, 11 (hac voce notantur ea, quibus in externo paratu, famulatio, vestitu, et similibus indigent homines aut utuntur. Boeckl.) cultus regius (mox: ornatus) xiv, 3
 Cum (adverb. temporis): cum bellum inferre voluit (quo tempore) xi, 2 cum primum potuit (ubi primum, ut primum) xx, 3 (Notanda est elegans hujus vocis et veluti transposita usurpatio, ad hunc modum: dimidium spatium confecerat, cum allata est suspicio (pro, cum dimid. spat. confecisset, allata est s.) xviii, 9 (Ita sæpe Curtius et Poëte. Virg. Æn. 'Vix e conspectu Siculæ telluris in altum Vela dabant, cum Juno,' &c. Vorst. v. Bang. obs. philol. lib. 2. pag. 1189). cum eo pervenisset (de futuro) i, 2—
 Cum (conjunctio): cum humanitas, tum communitas i, 8 (eleganti copulandi significatio, de quo idem Bang. pag. 1276. Tursellin. de partic. Lat. l. cap. 39. Buchn. Thea.) cum gloria, tum etiam licentia xviii, 8 (Sic et Cicero. vid. Tursell. l. c.) cum non petivit (cum interim non peteret) xiv, 10 Sic: cum superior prælio discessisset, cum exercitus ter ei jurasset, cum ei esset infensissimus (cum tamen, etsi, &c.) xviii, 10 cum tantis rebus præfuisset iii, 3 (Sic Seneca contr. 10. 'Latronis admirator erat, cum diversum sequeretur dicendi genus;' quem locum perperam sollicitat Schultingius. Quomodo et Cicero ac Horatius hac

particula usi: v. Giffan. append. observ. pag. 291). cum quidem: v. Quidem Cumcum adeo exercebat iii, 1 (Sic Mss. Dan. pro, quanquam. Sic et alios locutos, docet nobil. Heins. ab Ovid. Vid. VV. LL.)
 Cum (præpositio): cum eo (ope et tempore ejus) xv, 10 (in q. edd. Sed leg. est 'contra ea'). cum aliquibus esse (præsentia aut societas indicatur) xviii, 10 Sic: cum Ægyptiis bellum gerere adv. regem (in societate Ægyptiorum) xii, 3 cum quibus ne arma contra te ferrem xxv, 4 (vid. Bellum). cum offensione magna civium redire i, 7 cum summa offensione alicujus remanere xxv, 7 (comitante, subsequente offens. Ad hunc modum Justianus vii, 2, 5 'cum amore popularium administrato regno.' Vorst.) cum tanto flagitio domum redire (admisso tali scelere; vel, macula sceleris inquinatum) xxii, 1 cum epistola mittere aliquem ad iv, 4 cum imperio habere aliquem apud exere. (præfecisse exercitui) xxiii, 7 (Sic Cic. pro Flacco: 'qui nuper summo cum imperio fuerit.' Vorst.)
 Cuncta Græcia (universa) ii, 9
 Cupere: cupit se tecum affinitate conjungi iv, 3 uterque se principem esse xxv, 30 (in quibus vulgo rō se omittitur: v. inf. Se.)
 Cupidus: nullius rei cupidus, nisi singularis imperii xxi, 2 non cupidior salutis, quam fidei (scil. amico opprimendo servandæ) xviii, 3 cupidissimus literarum xxiv, 3 cupido elaboro (vehementer studeo) iii, 1 cupiditas hujus major intercedit ea in re (impetus animi cupientis) x, 1 cupiditatem habere notitia clar. virorum (studium) xxv, 18 ad cupiditatem imperii trahi consuetudine i, 8 cupiditate bellandi flagrare xxii, 1 incendere aliq. xxiii, 2 mirabili pugnandi flagrare i, 5 cupiditate aliqua rapi in Macedoniam (vehementiore desiderio) xviii, 6 cupiditate dissentire (sc. imperii; non odio tyrannidis, ut additur) xx, 2 a cupiditate pecuniæ tantum abesse ut xxv, 12 cupiditatibus turpissimis imbui (volupt.) x, 4
 Cura (studium, diligentia): curam diligentiamque adhibere xxv, 21 cura sibi habere aliquid xxv, 20 cura omnes vincere xviii, 1 magna custodire xxiii, 9 non sine cura rem administrare ix, 4 Curo per hunc ut id fiat xv, 4 curare præ-

- ceptum diligenter (efficere) xviii, 9
curare aliquem interficiendum (de auctore et mandante) xx, 1. x, 6 curare rem deportandam ad xviii, 13 reficiendos muros ix, 4 legem ferendam (de legislatore) viii, 3
- Curatio (sc. morbi) xxv, 31
- Currendo exerceri xv, 2 (vid. Hier. Mercurial. l. 1. c. 10) cursor i, 4 cursum dirigere aliquo (τὸν πορὸν, de navigatione) i, 1 (Sic etiam Cass. B. Civ. iii, 25. Vellei. i, 4, 1. et ii, 19, 4. Curt. x, 1, 17. Cic. de nat. deor. ii, 131. Justin. xxii, 5, 1. locuti. Hinc passim 'cursus,' pro maritima protectione, seu potius ordine ejus. Ut apud Cic. ad fam. 13. Ep. 68 'ex quibus cognovi cursus navigationum tuarum.' Adde Clar. Vorst. de Lat. fals. susp. c. 3. pag. 22. Et 'currere,' pro navigare. vide Lamb. ad Horat. l. 1. oda 28. Et apud nostrum, transcurrere Hellespontum, in q. edd., xviii, 3)
- Custos gassæ regis xiv, 5 custodem in hortis imponere (vel, ut alii, ponere: qui fructus custodiat) v, 4 custodes pontis i, 3 corporis (συναρτοφύλακες) xiv, 9 ap. Alexand. xviii, 7 (qui quales fuerint, explicat Curt. v, 1, 42. ubi v. com. Freinsb.) custodes appositus puero (luxurie correctores) x, 4 (Sic Horat. 3. od. 4. 'nequitias appositus custos,' ubi v. not. Lamb. et sup. Apponere. 'Custodibus datis' praesidio militari, a quo captivi deducerentur, Freinsb. ii, 2). custodum praefectus (sc. qui captivos custodiebant) xviii, 11 custodib. seipre domum x, 9 a custodibus se subducere vii, 4
- Custodia (vincula, captivitas. hinc): in custodiam dare aliquem xviii, 11 conjici xix, 3 custodia eadem teneri (eodem carere) v, 1 penes quem summa est imperii custodia xviii, 11 custodia illa creditur huic (pontis tuendi cura) i, 3
- Custodire templum ab aliquo xxiii, 9
- Cyclades insulae (maris Aegæi, circulari figura sitæ, vulgo Insulae Archipelagi) a Miltiade subactæ i, 2
- Cyme (urbs maritima Aëolidis in ora sinus Smyrniæ, hodie Foëja Nova, clara clade Turcarum ann. 1660. vide Ferrar. Lex. Geogr. cum addit. Baurandi. Memorant Mela i, 18. Plin. N. H. v, 30. et Epitome Stephani) vii, 7
- Cyprus (insula Asiae in mari Syriaco): In eam mittitur cum classe Pausanias iv, 2 Cypri bellum gerit Chabrias xii, 2 (sub. in insula, vel regno. Sic et alii locuti, ut docet Voss. de construct. cap. 25) Cypriorum classem capit Cimon v, 2
- Cyrenæ (urbs Libyæ, præcipua provincie Cyrenaicæ, ubi hodie regnum Barcæ, versus Syrtim magnam: vulgo Cairoan. Meminit Strabo, Plinius, alii) xvii, 8 Cyrenæi xxiii, 8
- Cyrus (major) rex Persarum, in prælio cadit xxi, 1 Cyrus (minor) frater Artaxerxis Mnem. bellum fratri parat vii, 9 superatus a fratre opera Tissaphernis ix, 3 (De nomine Cyri, post alios Rupert. ad Besold. Usser. annal. V. T. tom. 1. pag. 146)
- Cyzicum obsidione liberat Timotheus xiii, 1

D.

Damnare aliquem capitis iv, 3, et alibi. damnari capitis xviii, 5 proditiōis ii, 8 sacrilegii. vii, 6 (Ubique 'de crimine' subaudiri volunt Sanctius, Schoppius in Gramma. Philos. et Voss. de constr. c. 26. repugnante Cl. Vorstio de Latin. merito susp. c. 19. qui mallet Græcismum esse, ac subaud. ἔκρηα; vel suppleri vocem 'nomine,' quod posterius etiam Schoppio in occasionibus, ad Minervam Sanctianam pag. 293. in mentem venisse video. Non nego id subaudiri posse: sed tamen nec alterum plane improbare ausim; cum diserte veteres dixerint 'damnare crimine diri fati, impudicitiae, adulterii, mortis, sceleris;' sicut, 'accusare crimine inoesti, arguere crimine pigritiae, furibundæ mentis, absolvere crimine commotæ mentis.' Vide Sanctium p. 298. unde simul patet, etiam ad τὸ sceleris vocem 'crimine' subaudiri posse, et 'mortis' quoque vocem heic usurpari: quod utrumque negabat vir doctus. In aliis a. exemplis, ubi illud 'crimine' locum non habet, Ablativus alius subaudiri potest; alicubi et ipsum nomen 'damno,' ut heic in duobus prioribus exemplis damnari timore (potenti acil. de causa impellente) ii, 8 damnatus. voti xi, 5 (Damnari voti, est, necessitate persolvendi voti obligari. Sic Virgil. 'reus voti' Lambin. Macrobius 3. Saturn. 2. Hæc vox, ait, 'voti reus,' propria est sacrorum, ut Reus vocetur, qui suscepto voto se numinibus obligat: Damnatus autem,

qui promissa selv. adeoque compos voti factus. Vid. omnino Brise. Form. 1. Boeckl. Adde Gruter. not. ad Livii l. 8. et Interpp. ad illud Virg. Eclog. v, 80 'dammabis tu quoque votis.' Atque sic et Livius semel iterumque locutus; ut docet Voss. l. c. qui suppleendum existimat 'obligatione' aut 'persolutione,' aut simili voce. Possis et subaudire 'de damno,' ut 'voti,' vocabulo res vota designetur, sicuti cum dicimus 'potiri votis,' sub. 'rebus'. damnatio (de multa imposita) i, 8 Damon (musicus) xv, 2 Dare parentib. aditum conveniendi iv, 3 alicui annum temporis de his rebus ii, 9 Paulo aliter: dato tempore ad comparandum (relicto spatio temporis conjuratis, quo compararent bellum) xxiii, 2 donum Apollini victoriæ ergo (offerre, consecrare) iv, 1 (vide infra Donum) alicui fidem (jurare) xxiii, 2 fidem de re (super re) xiv, 10 filiam in matrimonium xxii, 3 filiam nuptam iv, 2. x, 1 imperium urbis (præficere urbi) i, 3 (sic sæpe Curt. ut iii, 3, 1. et iii, 13, 14). dare manum (sive potius manus: victum se confiteri) xxii, 1 occasionem sui opprimendi x, 4 operam ut ii, 7 operam honoribus (capessere honor.) xxiv, 1 operam palæstræ (studere) xv, 2 operam rei familiari (scil. tuendæ augendæque) xxv, 4 potestatem (sc. belli gerendi) xvii, 2 præsidii quod satis est ii, 8 signum (sc. rei patranda) i, 7 signum pugnae xxiii, 11 signum prælii xi, 2 tantum pecuniæ ad classes edificandas (conferre) iii, 3 Sic: quantum quisque daret (ad sublevandos amicos scil.) i, 3 tempus, diem (ex composito, præfinire) xvi, 2 tempus literis (impendere, tribuere) ii, 10 testimonium ad vi, 4 vela ventis (de navibus in altum pro vectis) xxiii, 8 veniam (concedere, annuere postulatis) ii, 10 eam veniam (in eo annuere) iv, 4. x, 2. xviii, 6 (v. Venia) dare alicui jururandum (jurare) xxiii, 2 (Sic Plant. Mostell. v, 1, 36. et Ter. Hec. iv, 4, 75). alicui classem i, 7 crimini (arguere) xv, 8 decem millia peditum i, 4 id. negotii ix, 4 populo talenta aliquot muneri xvii, 8 negotium alicui, qui simulat se inimicum x, 8 ut interficiat vii, 10 pœnas civibus (puniri) i, 3 potestates summas amicis xvi, 1 alicui soporem (porrigere medicamentum soporiferum) x, 2 (Sic 'dare medicamentum' Curt. vi,

10, 84. 'venenum,' Id. x, 10, 14, &c.) statuum (ponere) xiii, 2 supplicium multitudine aliqua (sc. cæsorum hominum: vid. Supplicium. puniri propter aliquem) xvii, 5 verba (re et facto per dolum eludere) xxiii, 5 vestitum suum (permutatione facta) xiv, 9 sororem suam uxorem (collocare, concedere, de marito illius alteri conjuge sua cedente) v, 1 librum testimonii loco vi, 4 aliquem in custodiam (in vineula conjicere) xviii, 11 se duritiæ (operam dare. de instituto vitæ) vii, 11 (Sic Cic. Verr. 5 'dare se labori atque itineribus;' et alibi: 'rei familiari vitæque rusticæ'). se fluctibus civilibus (committere) xxv, 6 se totum reip. ii, 1 (Ita q. edd. sed rectius alii, dedere). se adversariis alicujus (applicare se illis, in eorum partes concedere) xxv, 9 (Sic 'dare se legionibus' ap. Tacit. Ann. i, 31, 1. et ap. Terent. 'dare' et 'dedere se alicui.' v. Chrestomath. Boeckler). senatum legatis (diem dare, ut senatum adire, mandataque sua et postulata exponere possint) xxiii, 7 (propria vox: vide Brissan. form. l. 2. Boeckl. Sic apud Liv. xxxv, 33 et 40 'concilium datum legatis'). datur hosti locus nocendi (occasio) xxii, 1 huic facultas perorandi, dicendi causam xix, 4 alicui aliquis adjutor ix, 4. xii, 2 (sc. in bello summa belli (committitur) xvi, 5 huic facultas vivendi pro dignit. (relinquitur) xxv, 2 accubanti epistola (offeritur) xvi, 3 datur occasio a fortuna i, 3 dantur dotes filabus Arist. de aërio iii, 3 alicui in consilium duo sapientes (tanquam adjutores et consilarii) xiii, 3 collegæ (duci belli) vii, 3 data occasione xxii, 1 data dextra recipere in fidem ii, 8 dati ad supplicium (publico supplicio affecti) iv, 5 datum muneri castellum xxiii, 12 Darius, Hystaspis filius, Persarum rex xxi, 1 adversus Scythas infelicioiter bellat i, 3 Græciæ dominatum agit i, 4, &c. pugna Marathonis vincitur i, 5 Darii regis præfectus (Ochi sc.) vii, 5 Datames bello Artaxerxis in Cadusios illustratus, patri successit xiv, 1 adversus defectores quoque magni fuit ejus opera xiv, 2 Thyum vincit capitque, ibid. quem insolito ornatu regi adducit xiv, 3, &c. Aspim imprudentem opprimit xiv, 4 hinc benevolentia regis, aulicorum invidia xiv, 5

- quorum insidias Pandates Datami aperit, ibid. igitur deficit a rege, ibid. adversus Pisidas proficiascitur xiv, 6 defectionem soceri egregie dissimulat, ibid. hostem vincit, ibid. a filio proditur regi xiv, 7 cujus exercitum ingentem adversus se missum concidit xiv, 8 ad pacem invitatur, ibid. mox insidiis appetitur, quarum primas discutit xiv, 9 denique Mithridates imagine amicitiae virum illicit xiv, 10 et in colloquio per fraudem interficit xiv, 11
- Datis classi Pers. praeficitur i, 4
- Dea pax xiii, 2 (nam ethnici *πάτρα θεοποιούσι*, praesertim *τὰ νοητά*, virtutes, vitia, &c. Boeckl.)
- De exercitu non amplius hominum mille cecidit xiv, 8 non potest reperiri, neque de Græcis rebus, neque de Ital. quod xxiv, 3 de servis suis fidelissimum misit ii, 4 Sic: de suis triginta habuit secum viii, 2 de his qui ii, 9 (Ita Livius xxxviii, 54 'Quem eam rem velit Senatus querere de iis, qui praetores nunc sunt'). quid facerent de reb. suis (alias, rebus suis: vid. inf. Facere) ii, 2 de vehiculo loqui (ex, de eo qui insidet veh.) xx, 4 de rep. nil capere praeter xv, 3 de quotidiano cultu nihil mutare (ex) xxv, 14 de aliquo supplicium sumere xviii, 12 (ab aliquo, ut loquitur Valer. Max. iv, 1. Quomodo Terent. 'De Davo audivi.' Vorst.) de sua re in jus ire (propter negotium proprium) xxv, 6 de templo efferri (ex) iv, 5
- Debere (de honestate, sive eo, quod fieri decet): hic debet suos nosse ix, 4 debent hi habere partem regni x, 2 quantum deberet paterfam. tantum operæ dedit rei fam. xxv, 4
- de necessitate: debent bello exercitati esse, qui xv, 5
- de ære alieno: debere eos longius non est passus (de æris alieni solvendi tempore observato) xxv, 2
- Debilitantur animi militum (terrentur) xiv, 6 debilitari invidia civium (premi, collabefieri) xxxiii, 1 debilitari dicuntur etiam opes adversariorum (potentia inclinata et decrescente h. e. frangi, imminui) xvii, 5
- Debitum naturæ reddere (*ρεπίπασσις mortis*) xxi, 1 (Nam, ut ait Flaccus, 'debemus mortī nos nostraque.' Sic fere Cicero pro Cluentio: 'et naturæ et legibus satisfecit: quem leges exilio, natura morte mulctavit.' Lamb.
- Idem Phil. 14. extr. 'O fortunata mors, quæ naturæ debita,' &c. Lucret. iii, 965. 'vitaque mancupio nulli datur, omnib. usu.' Plura Gebhard. ad h. l.)
- Decedere (mori) iii, 3. xxi, 2 (sub, de vita) decedere morte ex conspectu hominum (significanter de morte voluntaria tædio ingrattitudinis sumta) xx, 1 decedere in vinculis v, 1 in magna paupertate iii, 3 decedere de foro (publice abstinere et luce fori) xxv, 10 decedere Sicilia xxii, 1 ex provincia xxiv, 1 decedit febris (desinit &c.) xxv, 22 (ut ap. Cic. 7. ep. 2. et ad Att. 'decessit quartana.' et ap. Terent. 'decedit ira,' Hec. iii, 5, 55). post decessum Dionysii (diacesum, postquam Syracusis excessisset) xx, 2
- Decemplex (sic Mss.: male v. Lamb. 'decuplex' numerus hostium (*δεκαπλόδος*, decem partibus superior) i, 5 (v. Paschal. de Coron. v, 33: Boeckl.)
- Decemviri in civitatibus vi, 1 decemvralis potestas (de eorundem imperio) vi, 2
- Decelia (penult. producta, *Δεκέλεια*, Frontino) i, 3 Decelea (ubi v. not. Keuchenii) oppidum Atticæ vii, 4
- Decernere com aliquo (dimicare, confingere) xxiii, 4 exercitu integro xviii, 9 classe xxiii, 10 (Similiter Curt. iii, 1, 1 'Darius statuit ipse decernere.' et passim Cic. alique. Integrum est 'decernere acie' i, 4. nisi tamen ibi leg. est, 'contenderent vel 'cernerent.' de quo v. not. sive 'prælio decernere,' ut ap. Justin. xiii, 8, 4. Simpliciter 'cernere,' sic usi Lucret. v, 394. Ennius Ann. 6. et in Medea, Virgil. *Æn.* xii, 709. Plaut. Bach. iii, 2, 15, &c. utrumque factum imitatione Græcorum, quibus *κρίνειν τὸν πόλεμον* et *διακρίνειν*, est prælio dimicare, et signis collatis concurrere). decrevit bellum inferre (constituit) i, 3 decreverunt illud tempus expectandum vii, 4 decernere alicui honores vii, 7 statuas i, 6 (decreto publico conferre: proprium in hac re id verbum fuit. vid. Emund. Figrel. de statuis illustr. Rom. vi, 15) decreta populi (Athen.) xix, 2
- Decertare classe (sic q. edd.) xxiii, 10 (sicut acie. Ms. Schotti i, 4, 4. Sed aliter utroque loco libri meliores. v. not.)
- Decidere ex equo in terram xviii, 4 decedere (deijci de fortuna, de statu suo) xviii, 11 (nam 'cadere' et 'deci-

dere dicantur, qui adversam fortunam incurrunt. Vide *Laberii mimos*. Buchn. h. l. qui et *Laberianos* versus exhibet emendatque in *Theo. v. cado*. *Iis simile est illud Senecæ contriv. lib. 3. præf. Sæpe illi bene cessit, sæpe decedit*')

Declarare quid in re aliqua (ostendere, documentum ejus dare) xi, 3 imaginem consuetudinis atque vitæ alicujus (exprimere scribendo) xv, 1 res tantas tam breviter (sufficenter explicare verbis paucis) xxv, 18 declaratur navis ducis (ostenditur quæ sit) xxiii, 11

Decorum moribus nostris, *Præf. (γὰρ πέρσονται* intelligi. honesta aut honesto non adversa. Boeckl.)

Decurrere in spatium (de equis exerceri cursu solitis) xviii, 5 (*Eleganter Virgil. Æn. 5. 'Pelago decurrit aperto'*; *Cic. Tusc. 5. 'Video calcem, ad quem cum sit decursum'*; *Lucret. 4. translate dixit 'spatium decurrere amoris'*; *Lamb. Alii vitæ, vel ætatis*)

Dedere se (de victo) xiv, 4 se totum republ. (de rudimentis civillium officiorum) ii, 1 ne dederetur timet *Hannibal* (sc. Romanis) xxiii, 9 qui eum dedi voluit (tradi in suam potestatem) xxiii, 12 deditum esse alicui (ut præceptoris discipulus, diligentia, studio, amore) xv, 2 deditus rebus *Veneris* vii, 11 vino, epulis xvi, 3

Deducere aliquem secum (sibi asciscere comitem) xxv, 4 ex provincia (Romam sc.) xxiv, 1 copias in camp. i, 4 regem (ex Thracia ut hoc veniat efficere, accire) vii, 8 (ubi tamen alii leg. inducere, sed sine necessitate. Deducere aliquando idem est ac perducere, conciliare: v. *Suet. Cæs. c. 50.* et ibi not. *Torrentii* ac *Berneggeri*) qui initio deduxerant (coloniam sc.) xx, 3 deducere aliquem a victo pristino (demovere, abstrahere) x, 4 deduci aliquo velle xv, 4 (ubi tamen alii legunt, duci) deduci ad regem (admissionis causa sc.) xxiii, 11 deducitur classis in prælium xxiii, 11 sermo ad finem xv, 3 (ubi male alii, adductus, vel, perductus) deducta eo est multitudo (vel, ut alii, res militum; ad id periculi ventum) xv, 7 (Sic *Quintilian. decl. 337.* 'Si eo me deduxit error')

Deesse alicui de fama dimicanti (in judicio non defendere) xiii, 4 deesse tanto viro non poterant maledici (necesse erat eum habere maledicos) xxii,

3 nullus honor huic deficit (ita circumloquitur honoratissimum) xx, 3 nulli deficit fides ejus, opera, res familiaris (omnibus fide officioque præsto fuit) v, 4 nemini res ulla deficit (omnia necessaria suppeditante Attico) xxv, 11

Defendere aliquem (desertioni opponitur) xviii, 10 astu (adversus hostes) ii, 4 alibi: tueri oppidum i, 3 Deos ac penates suos ab hoste ii, 7 se a navib. hostium xxiii, 10 se mœnibus i, 4. ii, 4 defendi opib. alicujus xi, 3 defendi ab aliquo in judicio xix, 2 Sic: ad defendendum aliquem convenire xiii, 4 defensio (excusatio in judicio facta) xv, 8 et Fr. 4.

Deferre aliquid senatui (exponere, referre) xxiii, 12 deferre de re q. xiv, 7 deferre summam imperii ad aliquem (committere alicui) xxiii, 3 Sic: deferitur ad hunc summa rerum xviii, 5 deferit huic fortuna aliquid (mox, conciliat; et paulo ante, tribuit) xxv, 19 deferri ei jussit munera (afferri) xxv, 4 deferri in Ciliciam (sc. itinere) xiv, 4 delatum Carthaginem (nunciatum) xxiii, 3 delati honores, potestates (collati) xix, 1 delatas sibi præfectoras accipere (oblatas) xxv, 6 (Utroque loco alii variant). delatum accipere nolle (oblatum, de pecunia oppereptum) xv, 4 (Sic de vestib. *Tacitus* xlii, 13, 6)

Deficere (sc. ab obsequio) v, 2 ab amicitia alicujus ix, 2

Degredi a suis (longius provehi) xvi, 5

Dejere (valde et sancte jurare) Fr. 12 (Sic *Plaut. Men. v, 2, 63.* *Terent. Eun. ii, 3, 39.* et *Hec. v, 2, 5.* Utroque loco *Donat. exp. 'valde jurare'*)

Dejicere se e super. æd. parte x, 4 in mare xii, 4 hoc dejecto (de eo qui cecidit in pugna, significanter) viii, 3 (v. de hoc signif. vocis *Taubman.* ad *Virg. Boeckl.* Sic 'dejicere hostem,' dixit *Claudian.* de bello *Get. vs. 164.* 'numerosos ducis artus,' idem alibi: 'dejectum ab hoste' *Curt. iii, 5, 5.* 'dejectum fratrem' *Seneca Thebaid. v. 637.* Respondet *Græcorum καταβαλλειν*, quo primum in ea significatione usus *Homerus rhaps. 2.* *Diodorus 14.* *κατεπλήξατο τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ σχεδὸν τριάντοισι κατέβαλον.* Lib. 16. *οὐκ ἐλίγους κατέβαλον.* Hinc *καταβάλλω*, invictus. *Dejicere* proprie sacrificiorum verbum est. *Flaccus Argonaut. i, 191.* 'Et *Zephytus*

- Glaucoque bovein, Theudique juven-
cam Deicit Anteus. Mactantur igitur
tyranni ut victimæ. Seneca Herc. Oct.
v. 921 'Victima haud ulla amplior
Potest magisque opima mactari Jovi,
Quam rex iniquus.' Justinus v, 10
'Tyranni ut pacis victimæ trucidan-
tur.' Plutarch. Dione: *ὀψυξιδίῳ καὶ
νέπ λεπείῳ τὸν Δίῳ ἀντοφάει*. Hæc
fere Gebhardus. Sic: 'dejectæ cohör-
tes' ap. Cæs. B. Civ. i, 46. 'dejecti
hostes' ap. Lucan. ii, 694. v. Buchn.
Thes.) deiciantur Hermas (deturban-
tur) vii, 8
- Deinde post (pleonastice) xviii, 5
- Delectari aliquo (alicujus convictu et fa-
miliaritate) x, 2 facto xiv, 3 animo,
ventre (de conviviis) xxv, 14
- Delecta manus (militum sc.) i, 1. xvi, 4
(non semper præstantiam notat hæc
vox, sicut vulgo existimant, sed certos
homines ad negotium destinatos no-
minatosque &c. Boel.) Sic: delecti
mittuntur ii, 3 delecti ex his i, 1 de-
lectus est, qui constitueret (delatum
est ad eum rei arbitrium &c.) iii, 8
- Delectus novi (de milit. recens lectus)
xxiii, 6
- Delegare quem ad volumen aliud (able-
gare, remittere) xxiv, 3 (ubi tamen
alii mallent 'relegare')
- Delere impetu aliquo totum bellum (v.
bell.) vii, 8 ('Delere urbem,' idem
Curt. dixit v, 7, 10. et ix, 4, 7) deleti
sunt barbari (penitus fugati) iv, 1
(Sic: 'delectæ cohortes' Tac. hist. iv, 18,
2. 'copiæ' h. ii, 14, 7. 'exercitus' h.
ii, 26, 3. et ap. Curt. iv, 9, 22 'de-
lecta fana' est in q. edd. sed in Mss.
est, deserta) xi, 3. xii, 2
- Deliberare: tu delibera, utrum colloqui
malis ix, 3 (At in illo, 'deliberantibus
Pythia respondit' ii, 2 idem est ac,
consulere oraculum. Sic: deliberatum
mittuntur delecti i, 1. Schoppius 2.
verisim. 10. cum his comparat illud Cic.
Offic. I. 'deliberanti consilium dare.'
et alterum 5. Tuscul. 'nec amicis de-
berantib. deerat:' itemque Senecæ
verba extr. Epist. 3. 'cum rerum na-
tura delibera: illa dicet tibi.' adde
Gifan. observ. Lat. L. pag. 68. et qui
loca ab eo adducta, ut solet, descrip-
sit, Pareum in Lex. Crit. Consultandi
verbo sic usus Tac. Ann. ii, 64; 4. cum
consultantes vocat, qui Apollinis Clarii
oraculum consulerent. Sicuti vicissim
consulere interdum est, deliberare,
consultare. ut apud eund. Tacit. xv,
- 26, 2 'consuluit inter primores civi-
tatis Nero, bellum anceps, an pax in-
honestæ placeret;' adde Pareum in
Lexico Crit.)
- Delicate facere multa ediosa (molliter,
voluptario) vii, 2
- Deligere ducem xv, 7 ad bellum ge-
rend. vi, 3 delectus dux xx, 1 deli-
gere diem, ad xvi, 2 delectus (v.
sup. Delectus)
- Deligata in cornibus juvencorum sar-
menta xxiii, 6
- Delphi (urbs Boeotia) i, 1. ii, 2 Delphos
corrumpere conatur Lys. (oraculum
Delphicum) vi, 3 Delphici Dei re-
sponsum (Apollinis in oraculo Delph.)
iv, 5 (ubi tamen τὸ Dei in q. Mss.
deest. De urbe et oraculo hoc plura,
post alios, nobiliss. Clascnius de ora-
culis gentil. ii, 2)
- Delus (una Cycladem insularum in mari
Ægeo. vid. Buchn. Thes.) strarum
communis Græciæ iii, 3
- Demades (orator Athen.) Athenas tradi
capit Antipatro xix, 2
- Demasnetus (Athen. petulans homo) xx, 5
- Demens: dementi ratione, cogitata pa-
tescere iv, 3 (Sic ap. Virgil. Ecl.
3. 'mala falx,' qua quis male uti-
tur, ut Servius ait. Vorst. Ita Cic.
Philipp. ii, 7 'Quid est dementis,
quam obicere altæ salutaria?')
- Demergere hanc fortuna adoritur (de-
primere) x, 6
- Demetrius (rex Asia, Antigoni filius) in
custodia generi perit xxi, 3
- Demetrius Phalerens Athen. in factione
optimatum erat xix, 3 ei ccc statuas
decrevit pop. Athen. i, 6
- Demigrare Lacedæmonem (confugii cau-
sa) vii, 4 Coreyam ii, 3 concedere,
ibid. demigrare ex insula (quam sc.
incoluerant) i, 2 (Usus et Cæs. B.
Gall. 4. ac Cic. pro Rabir. et alibi.
Loccen.) demigrationis societatem pe-
tere (sc. in coloniam) i, 1
- Democratia Athenis restituitur viii, 3
- Demoliri arcem xx, 3 propugnacula ty-
rannidis, ibid. tectum iv, 5 (Ita Curt.
viii, 10, 30. Similiter Cic. 'demoliri
parietem, partem muri' &c.)
- Demoethenes (celeberrimus Athenis ora-
tor, immo Græcorum oratorum prin-
ceps) in exilium pulsus xix, 2 prodi-
tus a Phocione, ibid.
- Demum: nunc demum xx, 5
- Denique (præced. unius membro, et se-
quente voce 'postremo') xviii, 12 (q.
d. breviter, uno verbo &c. Sic sæpe

alii: v. Freinsh. Indd. Flor. et Curt. Eodem, ut videtur, sensu, etsi pluribus membris præced. usurpatur xvi, 4. xxi, 2)

Denuntiare: denuntiant se damnaturos (cum imperio et severitate edicunt) xii, 3 (Sic Curt. vii, 7, 26 &c.)

Depellere de provincia aliquem (de successore in regenda provincia) xxiv, 2 hostem terra (profigere) vii, 8 Sicilia xx, 2 periculum (evadere) iv, 3 (ut ap. Tac. H. iv, 42, 2). depellere præsidia barbarorum ex his regionib. iv, 2 servitutem a civitate xx, 1 depelli a gradu ii, 5 (v. Gradus). a re ea (eleganter, cum consilio demovemur) xiv, 7

Depocere prius animam, quam odium (de inexpiabili odio) xxiii, 1 ('Depocere odium,' usitatum, sed 'animam,' rarius; dixit tamen Propertius. Lamb. Sic alibi, ponere vitam iv, 5). depocere pecuniam in templo (sc. custodire et securitatis causam) xxiii, 9 (mos passim obviis). depocere imperium xx, 3

Depopulari regionem xvii, 3

Deportare: ad deportandum eum missa navis (ad vehendum: de eo, qui severa denunciatione magistrat. vocatus erat dom.) vii, 4 deportare ossa alicujus ad (v. Ossa) xviii, 13 triumphum ex provincia xiv, 2

Deprecari pericula, incommoda amicorum (ne illos affligant) xxv, 12 (Sic 'deprecari bellum,' et 'mortem,' Justin. viii, 2. et xi, 9. Verst.)

Deprimere naves (demergere) ix, 4 deprimere preces alicujus obstinationis diuturna (contemnere. Sic Mss. et edd. vet.) xxv, 22 (Male Lamb., compressit)

Depugnare: ad depugnandum coggi (ad præl. committendum) ii, 4

Dercyllus (Antipatæ præfectus. Atticus) xix, 2

Descendere in Græciam (de adventu Xerxis per mare) iii, 1 (Græci *ἄρδαν* vocant. Schott.) descendit civitas univ. his obviam in Piræum vii, 6

Descescere xxii, 2 ab aliquo vii, 5. xiv, 5

Deseri ab aliquo in bello xiv, 2 deseruit eum nulla in re (de fideli constantique opera) xxiii, 8

Desiderat hæc obseui genera tempus præsens (poscit) xvii, 8 artifices quos desiderat cultus domesticus (quibus opus est ad cultum dom.) xxv, 13 non multum desideret historiam, qui (expetat) xxv, 16 desideratur illius im-

peratoris opera (opus est eam sollicitare) xv, 5 Sic: desiderari coepit est diligentia Epaminondæ (hunc potius præesse, cujus virtus spectata erat, omnes cupiebant) xv, 7 (*παρρησιάζομαι* instar esse potest ad hunc l. ille Taciti de Agric. xii, 3 'cum damna datanis continuarentur, pœcebatur ore vulgi dux Agricola, comparantibus cunctis vigorem, constantiam, et expertum bellis animum, cum inertia et formidine eorum,' qui tum res gerebant sc. Eodem sensu dicitur de absente et exule). confestim notæ virtutis desiderium consecutum est v, 3 Cimonem Athen. in bello, in pace, diu desideraverunt (de mortui desiderio) v, 4 (hoc sensu clare loquitur Plin. Paneg. de Nerva cap. 10. 'eo ipso carus omnibus ac desiderandus, quod prospexerat, ne desideraretur,' Boeckl.)

Desistere: (molestis, Freinsh. xii, 6) de contentione (controversiam omittere) xiii, 2 non destitit inimicitias suscipere (semper suscepit) xxiv, 2 juvare patriam xvii, 7 nunquam destitit animo bellare xxiii, 1

Desperare de rebus summis xviii, 9 desperavit prestare se posse, quæ pollicitus erat ii, 10 non desperatur de virtute eorum (crederetur, adhuc esse aliquod in virtute eorum præsidium) i, 4 desperati (abjecti afflictique) xxv, 8 desperatis rebus generi (id est, eum desperasset, generi conata successura aut eventum habitura) xiv, 6 desperatis rebus provinciarum xxv, 8 (cum diffusi essent provinciis: quæ illis datæ fuerant: Creta et Libyæ P. Manut.) ad desperationem pervenire xxii, 2

Despicere aliquid (negligere, non curare, tanq. rem cura et sollicitudine indignam) xvi, 8 rei familiaris fructus (non cupere reditus; honore contentum) xxv, 6 despectus (qui non metuitur: paulo ante, contentus) viii, 2

Despondet vix anniculum virginem Cæsar Neroni xxv, 19 (Magna ea, vulgo etiam, licentia sponsaliorum, nullo ætatis respectu. hinc immaturitas sponsarum ab Augusto lege coercita. Sæct. 84. Vid. Lips. ad Tacit. A. 3. Boeckl. Add. not. Loccenii. Ceterum etiam ex h. l. apparet non esse perpetuum disorinen inter spondere et despondere, Donato traditum ad Ter. Andr. i, 1, 75).

Destinavit præoccupare (constituere, in animo habebat) xviii, 2 (antea: 'co-

- gitabat' v. ibid. Sic aliquoties Curtius et Tacitus: ap. quem 'destinata' hoc sensu legas iv, 40, 9. Videtur autem subaud. 'in animo.' Est v. proprie verbum sagittariorum. v. Ind. Freinsheimii)
- Destitui ab aliquo (de rejectis precibus negatoque auxilio) vii, 5
- Detecta aedes vetustate (tecto vetustate corrupto prolapsaque) xxv, 20 (Aliter Ms. Schotti. v. not. 'Verum detectam aedem' etiam Livius dixit, de ablato, sed data opera, tecto, lib. xlii, 2 et 7. et Metaphorice apud Plautum hominem cum edificio comparantem. Mostell. i, 2, 60. et sc. iii, 6. Philolaches ait, ignaviam esse grandinem, imbrem et tempestatem illam, quæ modestiam omnem, verecundiam et virtutis modum, quæ tectus fuerit, sibi detexerit)
- Deterri a conatu resistendi (de pertimescente hostem, eique se dedente) xiv, 4 Sic: non deterri religione ab incepto (quæ duæ postremæ voces abfuerunt ab opt. libris) x, 5 (At paulo latius accipitur in seqq.) deterrebantur a deditione (deducebantur a consilio dedendi se fiducia adventantis classis regis) i, 7 deterritis ab ea voluntate (deponenda tyrannidis sc.) consilio x, 3
- Deterior peditatu (*ἀδελότερος*, inferior; infirmior) xviii, 3 (Sic: melior peditatu, instructor, validior)
- Detestans compellabat impium (i. e. detestabatur et vocabat imp.) xx, 1 detestabilis et invisus (Ita Schottus edidit), Fr. 2 (sed leg. 'intestab.')
- Detrahere de aliquo (de invidiosa et obtreptatoria depressione) xii, 3 (Ita Cic. pro Rabir. c. 7 'quo facilius de hoc senatu detrahare possitis.' Paulo ante dixerat: 'in invidiam vocatis.' Et Philipp. ii, 1 'An in senatu facillime de me detrahi posse credidit?' Ap. eund. Q. Fratr. 'qui de se detrahare volunt.' Ammian. Marcell. xxx, 29 'de fortib. detrahebat, ut solus videretur bonis artib. eminere') Sic: detrahare de rebus gestis alicujus (obtreptando ea imminuere) xx, 5 detrahare pondus (sc. loricarum, leviores loricas invenire) ii, 1 detrahare multas partes novem (minuere multam demendo partes novem) xiii, 4 signum (sc. epistolæ) iv, 4 detraxit ei multum, quod alienæ erat civitatis (decepsit, detrivit, sub. de auctoritate et Macedonum favore) xviii, 1
- (v. Periz. ad Sanctii M. l. 4. c. 4, 11, 49)
- Detrimentum existimationis nullum facere xxiv, 2 rei familiari affert peregrinatio xxv, 2 sine detrimento exercitus se expedire (salvo atque integro exercitu) xxiii, 6
- Detrudere aliquem ad fortunam humiliorem ex regno (significanti et ordinaria metaphora, qua fastigium, ascensio, dejectio, de magnatam fortuna usurpantur) xx, 2 (Boeckl. Vet. Scholiastes Horatii: 'de ima detrusus.' v. Pricæum ad Miles. Apulei. pag. 293)
- Devehi nave Corinthum x, 4
- Devenire domum alicujus (sic libb. vet.) xvi, 2 in urbem xvi, 3
- Devertere Thasum (sc. ex itinere in urb.) vi, 2 (Sic enim leg. eo loco, non 'divertisset.' Ita namque locutos veteres, docet Dausquius in Orthographia. quomodo et Cic. ad Attic. iii, 7. dixit 'itineris causa devertere,' et in Philipp. 'devertere Massiliam.' Reponit hanc vocem Lambinus etiam xvi, 2, 5. sed sine causa)
- Devia itinera (occulta et insueta) xviii, 3
- Devincere bello totam insulam xii, 2 dev. exercitum hostium (penitus vincere, ad internecionem cadere, ut ad resurgendum nullas vires restent) i, 2 Sic: devictæ Athen. copias ix, 1 devicti Atheniens. ix, 2 (ut apud Curt. ix, 2, 23. Persæ.) devincere virtutem alicujus (significanter, deprimere, inultilem reddere. de obtreptantibus) xxiii, 1
- Devincire sibi aliquem consuetudine sua (benevolam reddere) xxv, 1 devinc. aliqu. liberalitate (mox: suum reddere, valentiore significato) vii, 3
- Devocare (est vocare de foro ad cœnam) v, 4 (Usus eo verbo, præter Cic. et Horat. a Lamb. laudatos, etiam Plin. xxxiv, 8. et ex emend. Gronovii, sed alio sensu xxxv, 7. Male a. mutat h. l. Lamb. Et pejus etiam alii: denotaret)
- Devovere aliquem (de publico devotionis ritu) vii, 4. 6 (De verbo et more v. Brisson. Form. l. et Plutarch. in Alcib. It. Lamb. qui exponit denique, pro, aqua et igni interdicere: firmat mentio pilarum, quæ adhibitis inter infamias notas et proscriptionis. Nec displicet interpretatio: ita tamen ut omnino execrationis quiddam ac dirum habuisse ista exclusio relegatioque videatur. Boeckl.)

Devotio in pills scripta (de elogio sive indice devotionis) vii, 6

Deus Delphicus (pro Apolline) iv, 5 (ubi tamen in opt. libris vox 'Dei' aberrat) Dii publici, patrii, penates li, 7 (Conjunguntur, ut 'publici' notent religionem et sacra universa, et quoniam unaquæque civitas certos ac veluti proprios Deos habebat, adduntur 'patrii': 'penates' autem sua cujusque domestica sacra notant. Majoris expressionis causa, id innuitur quod alias voce 'divinorum' notatur, in formula veteri: 'divina humanaque omnia.' Item per 'aras'; ut in illa: 'aras focosque.' Mens loci: religionem, sacra, templa, communium gentium jure, tum ceteris præiudis tum moribus defendi posse ac debere. Nominatur quod est potissimum, nec excluduntur, quæ ad 'humana et focos' pertinent. Boecl.) Deorum numen facit cum iis qui fidem servant xvii, 2 (nisi tamen locus corruptus est; ut doctiss. Schefferi visum). sine Deorum numine nihil rerum humanarum agitur xx, 4 Deos sibi iratos reddunt perjuri xvii, 2

Dei victo (pro abuti, ut videtur) xviii, 11 (Male antea vulgati, se uteretur)

Dextra fidem dare xiv, 10 data recipere aliq. in fidem ii, 8 (De hoc more v. not. ad utrumque loc. et Freinsh. ad Curt. vi, 4, 14)

Diadema (regium capitis insigne) cum scepro in sella positum xviii, 7 (Ita solebat in aula fieri et tabernaculo regis: quem morem hic observare jubet Pasch. de coron. x, 10. ut imitatum intelligamus Eumenem usitatum regni schema, reposcendique et asservandi diadematis consuetudinem. Boecler. Add. not. et laudatos Freinsheimio ad Curt. x, 6, 15)

Dianæ templum (ap. Gortynios) xxiii, 9

Dibapha Tyria (purpure genus), Fr. 8 (de quo videndi, quos in not. laudavimus. Tert. de Pall. c. 8)

Dicere: qui diceret ne ab exercitu discederet (ediceret, vetaret discedere, de nuncio a rege ad ducem misso) xiv, 5 dicere causam vii, 4 capitis li, 3. xix, 2 (in iudicio capitali pro se respondere). Sic: dicere pro se (in iudicio scil.) i, 7 mox: verba facere. dicere disertis xv, 3 in dicendo exercitatus xv, 5 dicendo valere vii, 1 (Hæc vox proprie eloquentiam notat et artem. 'dicitur matrem Paus. vixisse eo temp.' refertur, traditur,

sub. dictum vel simile quid. Vulgo Græcismum esse censent: sed Latinam constructionem esse, ac alteram potius vulgatam 'dicitur mater vixisse' Græcam, docet Schopp. in Gramm. philos. et paradoxia litterar. Adde Heins. ad Ovid. Fast. iv, 507). dicta est ei provincia (destinata, opp. data) xviii, 2 (Sic, 'dos dicta' ap. Cic. pro Flacc. et Nonium in Dicere. et Dicere diem. v. Salmas. de modo usur. c. 16. et Nic. Heins. ad Ovid. Fast. vi, 594. et ad Metam. xi, 213)

Dictitare: vulgus dictitabat tyrannum non ferendum (crebro jactabat) x, 7 dictitant hanc sibi esse belli causam (præstendunt, προπατίζουσι, hoc utuntur prætextu) vi, 1

Dictator Fabius xxiii, 5 ('Dicebatur' hic magistratus; i. e. dicendo creabatur: hinc 'dictator,' a propria voce, ἀποκρίτωσιν ὁπαρχὸς Polyb. dicitur Hist. 3. 'ultimum rebus trepidis consilium,' Liv. iv, 56. quo Romani ad vindicandam maximis periculis temp. usi. Vellei. ii, 28, 2. quem loc. feliciter restituit Gerard. Vossius. Boecl. Adde not. Boecleri ad eum loc.)

Dictum (de oratione captiosa) i, 2 (de sententia s. versu Homeri) x, 6 dicta (vel dicteria) proprio nomine appellata, quæ facite et breviter et acute locuti essemus, Fr. 5 (v. Boecler. Chrestomath. Ter. et Thes. Buchn.)

Dicto audiens alicui (obediendi signif.) vi, 1. xi, 2. xiv, 2 jussis alicujus xvii, 4 (v. Audiens)

Dicis causa xxv, 8 (προπόδωσις ἐρεκα, λόγου χάριν, verbo, non re: in speciem, simulacri causa, perfunctorie, non ex animo. v. Petr. Pithæum subseciv. part. 2. c. 8. Manut. ad loc. Nep. nostri, ubi exempla concessit. Taurello et Cujac. tribuitur formulæ ubique ferme depravatæ restitutum. Explicant et per illud Græc. ἀπορίσσεως χάριν: quod tamen sua cautione non caret. Boecl. Ita scil. hunc locum, præunte Cujacio observ. x, 37. legunt Manutius, Lambinus, Schottus, Boeclerus, Ernstus, et cum iis alii. Formulam autem 'dicis causa' præter jam dictos et laudatos Schotto ac Ernstio in not. ad h. l. illustrent etiam Brodæus miscell. x, 18. Duaren. disp. anniver. i, 47. et comm. in L. 7. D. de Pactis, Ant. Augustin. Emendat. ii, 1. Læli. Bisciola subseciv. viii, 12. Brison. de verb. signif. lib. 4. Elmen-

herst. ad Apul. l. 1. de philosoph. not. et in Ind. Schott. observ. huj. v. 33. Rittershus. lect. sacr. iii. 12. Salmas. defens. miscell. c. 17. &c. Verum in omnib. Mss. et edd. vet. Nepotis legitur 'necis causa.' v. not.)

Dies: quem diem sic univ. civit. prosecuta est (i. e. quem discessum, sive quod discessus ejus tempus) xv, 4 (Dies, pro eo quod per diem accidit. Ita Joann. xii. 27. et Marci xiv. 35. *Spa* pro eo quod in ea sustinendum erat:) dies induciarum præterit (sc. ultimus, terminus, meta) xvii, 3 (de qua vid. H. Grot. de J. bell. et pac. iii. 21, 4. Possis etiam capere pro tempore induciarum toto, Boet. Sic Cic. Ep. 14. ad Tironem: 'dies promissorum adest.' Locc.) diem obire (mori: subint. supremum; quæ antequam phrasia reperitur i. 7. vii. 10. x. 2. xx. 5. xxi. 1. v. inf. Suprem.) diem certum præstitueret alicui (sc. ante quam redire debeat domum) xii, 8 diem noctemque navem in salo tenere ii, 8 Sic: dies noctesque iter facere xiv, 4 in diem emere (ut solvas post aliquod tempus sive ad certum diem) xv, 9 (Sic in Jure R. 'in diem additio.' item 'ad diem pecunia promissa.' L. 77. de verb. oblig. 'in diem legatum.' L. un. § 3. quand. dies usufr. leg. ced. Loccen.) usque ad hanc diem (hoc tempus) xviii, 2 die ipso colloquendi (paulo ante, tempus dixerat) xiv, 11 die natali maxima fecit prælia Tim. xx, 5 in dies xv, 21 dieb. paucis (sub. in; intra paucos dies) xviii, 19 (v. Vorst. de Lat. falso susp. pag. 222)

Differre in nulla re a privato xvii, 7 differre rem in crastinum (rejicere) xvi, 3 differendo negare v, 4 (*φπδης γνωμης*), cujus fundamentum explicare illa Senecæ possunt 1. benef. 1. 'distulit, i. e. timide negavit.' et mox: 'qui tarde fecit, diu poluit.' it. lib. 2. c. 5. 'tarde velle, nolentis est.' Boet.) dilato rumore: (emanato, disperso) x, 19 (Ita plane loquitur et Sueton. Aug. 14. Idem in Jul. 13. 'fama distulit.' Tacito absolute est 'differtur' An. iii. 12, 6. et iv. 26, 5. Simili phrasi Terent. Heaut. prol. 15. 'differre rumores.' Tacit. A. i. 4, 2. ac Petron. 'differre aliquem rumori-bus.' Sicuti Lavius xaxiv, 4 'sermo-nibus.' Virgilius Æn. 7. 'Didit hic subito Trojans per agmina rumor')

Difficillima natura: (sub. homo, vel vir) xv, 5 (quam et asperitatem vocavit, quæ prædicti vocantur Philosopho *δυσκολος*, *δυσπίδες*, qualem *θροναί* Terent. in suo Demea; in quo tamen et alia concurrunt). difficile fuit judicare xv, 12 Sic: ut difficile sit judicari xv, 16 ut difficile sit intellectu xv, 15

Dignus memoria (*ἀξιωμαθύνωντος*, celebrari dignus ad posterum) xiii, 4 si qua digna memoria erunt (digna cognitu) xv, 1 non satis dignum summorum virorum personis genus scripturæ (conveniens, congruens, ex illorum dignitate), Praef. (Sic ap. Val. Max. ix, 2. 'tormenti genus haud dignum passo, auctorib. dignissimum')

Dignitas: ad hanc dignitatem perduxit hunc agellus (de honorib. summisque potestatib. a populo delatis) xix, 1 Sic: dignitate regia esse (non auctoritatem modo, sed potestatem regiam notat) i, 2 dignitas equestris (de ordine et nobilit. equitum R.) xv, 1 dignitati servire (consulere existimationi et honori suo) xv, 6 dignitas magna corporis (angusta corporis forma, consistens in magnitudine, proportionis, et pulchritudine Loccen.) x, 1 dignitas honesta (mascula et viro digna pulchritudo, si tolerari debet hæc lectio) xviii, 11 (grandius dicitur, quam venustas, aut pulchritudo: ita 'dignitas formæ' sæpe, *τὸ εἶδος ἕξιν τυρανίδος*. v. Thea. Buchneri. Etiam de feminis usurpatur. 'Zenobiam dignitate formæ haud de-generem reputatam,' auctor est Tac. xii, 51, 4. i. e. ex forma supra vul-garem augusta, pro generosa agnitam. Boet. adde not. ad h. l.) dignitate portus urbem equiparat (pro splendore et visendæ rei specie) ii, 6 dignitate vitæ omnes superare vii, 11 (cum splendore jungitur, intelligiturque *τὸ σεμνοπρεπὲς μετ' εὐπρέπειας καὶ χάριτος*. Boetier.) pro dignitate vivere xv, 2 (Intelligitur hic dignitas vitæ exactæ ad *τὰ καθήκοντα*, quæ bonum sc. virum decet. Boet.) pro dignitate hominis amplo funere efferre eum (prout meretur illius conditio ac fortuna) xviii, 4

Digrediens (paulo ante discedens) xiv, 11

Dilabi (fuga et discessione, qua quisque potest, salutem petere) vi, 2 (Exempla et amplior. exposuit. v. ap. Muret. var. lect. xi, 5. Boetier.) dilabantur

- copias simul cum nuntio (de nota dis-
 cessione) xviii, 8
- Diligere amicitiam alicujus (eligere: sic
 Ms. Schotti) xv, 2
- Diligere puerum amore Venereo iv, 4
 (nisi tamen posteriora verba a glossa
 sunt, quod Piccarto videntur). diligit tur-
 pitas quam par est xxi, 3 diligit quam
 metui maluit (Timoleon) xx, 3 dili-
 gens veritatis (φιλαλήθης) xv, 3 dili-
 gente patre uti xv, 1 (i. e. amante:
 nisi malis pro parvo accipere, quomodo
 Ciceroem ea voce uti observant
 Gifan. obs. L. L. pag. 70. Schopp. ep.
 de disc. Lat. L. pag. mihi 94. et Pa-
 reus in Lex. Critico)
- Diligens imperator (al. imperiti: de daci
 industria et strenua administrat.) ix, 1
 (Tali loquendi formula Tac. 'strenuus
 nactus.' H. iii, 42, 6 &c. Boeckl.) dili-
 gentia multa comparet in his libris
 (auctoris scilicet) xxiv, 3 diligentia omni
 affectare munditiam (omni studio)
 xxv, 13 minus diligenter hoc celatur
 (proditor, detegitur ex negligentia)
 ix, 5 diligentia Epaminondae deside-
 ratur (φιλοπρῶτα) xv, 7
- Dimicare (pugnare, praelium committere)
 vii, 8 (mox: confingere. Sic: dimi-
 care armis. armis cum). dimicare ad-
 versus quem (resistere, in aciem exire
 ad.) i, 4 dimicare de summa imperii
 xxiii, 8 de summis rebus xviii, 10 di-
 micare equitatu xviii, 8 in terra ii, 8
 (Paulolatiore significatione) dimicare cum
 aliquo (est bellare) ix, 4 Sic: dimi-
 catur in Asia (bellum geritur) xvii, 2
 dimicare de fama (in iudicio, sub.)
 conservanda xiii, 4 (Sic Cic. pro Arch.
 'dimicare de vita.' Voss.)
- Dimittere imperium (deponere) xx, 2
 vitam xxiii, 12 (amittere, ut loquitur
 Florat. i, 1. seu negligere). Sic: occa-
 sionem i, 3 &c. (quod περιπαρτυχῆς
 est) tempus rei gerendae vii, 8 (Priore
 formula usus et P. Syrus: 'Cavendi
 nulla dimittenda occasio.' itemque
 Cæs. B. G. v, 87. posteriore idem
 Cæs. ii, 21. Curtius dixit 'opportuni-
 tatem dimittere' iv, 4, 1). non dimitte-
 re a se præceptorem (non desinere
 ejus disciplina et institutione uti) xv,
 2 dimisit eum nusquam ab se (retinuit
 in convictu assidue) xv, 4 dimittere
 aliq. saucium ac fugatum xxiii, 4 ne-
 minem nisi victum dimisit xxiii, 3
 (Elegans formula, qua Græcorum δια-
 ρορῆς καὶ ἐλπίδα πρὸς τὰς μάχας
 μὲν εὐρυχίας notatur. Boeckl.)
- Dion (historicus) ix, 6
- Diomedon Cyzicenus Epaminondam fra-
 tris tentat corrumpere pecunia xv, 4
- Dion Syracusanus describitur a bonis for-
 tunæ, animi corporis x, 1 Dionysio
 infimus, ibid: legationibus adhibitus,
 ibid. Platoni Syracusas accessit deditus
 x, 2 similitudinem tacitam cum Dionysio
 exercet x, 3 mox suspectus Corinthum
 dimittitur x, 4 uxore et filio spoliatur,
 ibid. bellum parat tyranno x, 5 Sy-
 racusis potitur et ad pactiones tyrannum
 redigit, ibid. adversis conficitur
 x, 6 multa impotenter agit x, 7
 a Callicrate quodam simulata amicitia
 decipitur x, 8 et interficitur x, 9 post
 mortem converso affecta desideratur
 x, 10 ejus evadit mentio etiam xx, 2
- Dionysius prior diligit Dionem x, 1, 2
 ejus causa Platonem accersit, ibid.
 somno sopitus obit, ibid. idem fortis,
 continens, ambitiosus, felix xx, 2
- Dionysius filius Platonem et Philistum
 accersit x, 3 Dionem ingenti præstan-
 tia suspectum Corinthum dimittit x, 4
 a quo bello petitis ad pactiones redi-
 gitur x, 5 Dione interfecto rursum Sy-
 racusis potitur est xx, 2
- Dionysiorum tyrannus x, 1
- Dionysius (Theb. musicus) xv, 2
- Dirigere cursum, quo intend. (navigando
 provehi, ad terræ itineris contendere)
 i, 1 (v. sup. Curt.) eo dirigere navem
 (sc. ad portum) xii, 4
- Discedere ab aliquo (abire) vii, 8 domos
 suas ii, 4 discedere inter se longe (a se
 invicem) xviii, 8 hospes qui nunquam
 discedere voluerat (qui semper eum
 comitatus fuerat) vii, 10 discedere a
 iudicio capitis xv, 8 Sic: discesserat
 aliquoties liberatus (sc. a iudicio) xix,
 2 discedere pari praelio (ut neuter
 vicerit, æquis manibus abecedere) ii,
 3 discessit superior (victoriam repor-
 tavit) xiv, 8. xxii, 1. xxiii, 1 superior
 praelio xviii, 10 (respondet formulæ
 antea laudatæ, 'victum a se dimittere.'
 Boeckl.) discedere infectis rebus a pug-
 na (omittere oppugnationem) i, 7 (ubi
 tamen illa 'a pugna' melior. libris ab-
 sunt)
- Discre (cognoscere, intelligere), Præf.
 (sicut 'docere' aliquando est 'expon-
 nere.' v. Docere). dicitur facillime
 ex hoc, quod quis studiosus est audi-
 endi xv, 3
- Disciplina militari erudire exercitum xi,
 2 nobilitari xi, 1

- Discrimen**: in magno discrimine esse (periculo) xiv, 5
- Discurrere temporis** (maturius cenare), Fr. 6
- Disertus** xliii, 1 diserte dicere xv, 3 disertissimus omnium Græcæ linguae eloquentia, vii, 2 (in libris vulg. et Mas. Boecl. ac utroque Bavarico. Verum in aliis est 'ditiissimus')
- Disjicere copias alicujus** (dissipare) i, 2 (Ita Cæs. B. G. i, 25 'disjecta phalange.' Tac. A. ii, 45, 3 'disjectas percatervas'). disjicere munitiones xviii, 5 arcem a fundamentis (destruere, demoliri) xx, 3 Sic: domum xxiii, 7 disjecta moenia xx, 3 (Sic et Livius xxiv, 2). disjectus est ille globus consensionis (dissipata societas, privato arario constitutendo destinata) xxv, 8
- Dispalati in agris** vi, 1 dispalata multitudo xxiii, 5 (palabundi et dispersi passim vagantesque. Cic. et Cæs. 'palantes.' Sesenna hist. 3 'dispalati ab signis, dispersi omnes ac dissipati.' v. Nonium c. l, 250. Gellius i, 11 'ne sparsi dispalatique proruere.' Paulo diverso significatu Sallustius, sive quis alius auctor est, epist. 2. de rep. ord. cap. 13 'Hæc multitudo in artes vitasque varias dispalata, nullo modo inter se congruens; nam hic animorum distractio et separatio, ibi corporum, innuitur).
- Dispensare pecuniam** ix, 4 (de eo, quem *ραῦλα* Græci vocant, pecuniis cogen-dis administrandisque præfecto. 'dispensator' aliquando dicitur: servile alias id nomen: v. Marcell. Donat. in Suet. August. 67. Adde Thes. Buchneri et ibi laudatos)
- Dispertire bona militibus** x, 7 servis unguenta, coronas, mensam secundam xvii, 8 dispartiuntur regna familiaribus (passivo) xviii, 2
- Dispicet hujus consilium plerisque** (non probatur) ii, 3 huic crudelitas illius (improbatur) x, 1 pluribus cum nonnulli dicunt (nolunt assentiri) iv, 5
- Dispositi ab imperatore milites** (in acie stantes: paulo ante, ordinati) xi, 2
- Disputare de rep.** (disserere) xv, 3 (mox: sermonem habere). in disputanda philosophia (seu, ut Schottus edidit, disputando versari), Fr. 5
- Dissentire ab aliquo** xxiv, 1 dissensio oritur inter hunc et illum (dissidium: unde mox, factio) x, 6 dissensione unius disjicitur globus consensionis (quod ille consentire nollet) xxv, 8
- Disidere ab aliquo** (de rege bellum cum alio gerente) xxiii, 10
- Dissimilis hujus, factis, moribus** xii, 3
- Dissociati civium animi** (de civ. discord.) xxv, 2
- Dissolvere regiam potestatem** (abrogare: ita Græci *καταλύνειν*) vi, 3 dissolvitur societas (sc. inter amicos Alex.) xxi, 3
- Dissolutus** (neglectum legis, boni moris, existimationis sign.) vii, 1 (Hæc 'dissolutio,' ita enim vocat Treb. Poll. in Valer. jun., contemptum parit: sicut flagitia et iniquitas principum, timorem. Ut sententiose locutus sit Pollio, cum dixit: 'Non est quicquam ad audaciam malis, ad spem bonorum bonis promptius, quam cum vel malus timetur, vel dissolutus contemnitur Imperator.' in Gallien. cap. 5. Boecler.)
- Distineri litibus** (vexari ac distrahi) xxv, 9
- Distrahi**: non prius distracti sunt quam de pugnantis et inter se complexis xviii, 4
- Districtus tantis bellis** (occupatus) xxiii, 13
- Diversi discedunt** (in diversas partes) xiv, 11 (poëta: 'quo diversus abis?' Æn. v, 166. Boecl.)
- Dividere agros civibus** (partiri, distribuere, assignare) v, 2 bona (civium; paulo ante: dispartire militib.) x, 7 inter se bona publicata viii, 1 copias hyematum (in hyberna dispartiri) xviii, 8 (ubi tamen alii leg. 'dimisit')
- Divinus** (de Attico) xxv, 9 (qui ea parte prudentiæ, quæ divinatio sive providentia dicitur, valet, rectitudine, inquam, constantiaque consilii ac propositi. Ita Boecl. Videri possit potius idem esse ac divinandi peritus, quomodo alios hac voce usos, docent Buchner. Thes. Pareus in Lex. Crit. Reines. epist. ad Fred. Helmiū, alique: siquidem 'divinatio' in seqq. retineri deberet. Sed ea merito suspecta est, legendumque forsitan 'divina'; ut ita vocetur bonitas naturalis. Vide paulo post Divinare). divina res conficitur (sacrificatur: Jovi hostiæ immolantur) xxiii, 2 (Nonius cap. 4 'facere rem divinam, religionibus exhibere.' v. not. in Sïdon. 5. ep. 17. Savaro. Sic Cic. 1. divin. 'cum res divina fieret.' Et 'divinam rem facere,' Plautus ac Livius: 'res divinas perficere,' Virgil. Æn. 8. Loccen.)
- Divinare de exitu** (ἐξοφθε θεῶν τὰς χορηγίας εἰρηκέναι, inquit Diodor.) xvii, 6

divinatio est prudentia xxv, 16 divi-
natio appellanda est perpetua natura-
lis bonitas xxv, 9 (Ita quidem libri
omnes editi scriptique. sed Bechnerus
mallet legi 'divinitas,' quod etiam
Schotto in mentem venerat. Conjec-
tura summi viri favent, quæ toto ist-
hoc capite subjiciuntur, nisi tamen
malis 'divina' legere. Vid. VV. LL.)
Dives : ditissimus eloquentia Græcæ lin-
guæ vii, 2 (ubi vulgo est 'disertiss.')

Divitissimus xix, 1 (denovo notas adi)

Divitias orbis terrarum accipere nolle pro
carit. patriæ (*ὑπερβολικὸς* de summo
pretio) xv, 4 divitiis ornare (cives)
ii, 2 (alibi : locupletare)

Diatina contentio xiii, 2 par xv, 5

Divus sub divo iv, 5 (et juxta Savar.
et alios xviii, 5. i. e. in aperto aëre,
non sub tecto. Scripturam hanc e Mss.
Codd. Nostro, itemque Lucretio iv,
211. Cicero i. 1. in Verr. cap. 19. Ho-
ratio Od. iii, 3. 23. Od. i, 18, 13.
ac Od. iii, 2, 5. Suetonio in Jul. 72.
et Aug. 82. dudum Gifanius, Torren-
tius, alique asseruere. Antea namque
ferme ubique 'sub dio' legebatur ; quod
Festus *ἀπὸ τοῦ δὲ* dictum vult. Rectius
Varro de L. Lat. iv, 10. qui ab antiquo
'Diovis' derivat. Unde Horat. i. Od.
1. 'sub Jove frigido,' i. e. sub divo, in
aëre frigido)

Divus (*ἀρροθελὴς*, consecratus. Absolute
ponitur pro Julio Cæsare) xxv, 19
(nam et hoc inter arcana firmandæ
dominationis flagitia inventum. Boeckl.)

Docere (exponere, narrare), i, 6. xvi, 4
(ostendere, demonstrare) xiv, 5. xvii,
2 docere lectores exemplis xxv, 19
docere aliquem musicam, Præf.

Docilitas ingenii xxv, 1

Doctor literarum Græcarum xxi, 13

Doctrina multa comparet in hoc libro
(eruditio) xxiv, 3 doctrina, non na-
tura solum, hoc fecit xxv, 17 doc-
trinae (doctrinarum cognitio et profec-
tus) xv, 2 doctrinae puerilis ætatis
(quæ tradi solent pueris) xxv, 1

Dodona (urbs Chaonis in Epiro : Jovi
sacra. Pro oraculo Dodonæo, sive po-
tius sacerdotibus oraculi) vi, 2 (v.
Plutarch. in Lysandro)

Dodrans : ex dodrante hæres xxv, 5 (no-
vem partes hereditatis intelligend.
cum dodrans novem partes sive uncias
assis ex 12. sc. alias significet. Nam
assis vocabulo hereditatem totam ; 12
partibus assis partes hereditatis ap-

Delph. et Var. Clas.

Ind. Nep.

pellari omnes noverunt. v. Budæ. de
asse. Donat. ad Suet. Jul. 83 &c.
Boeckl. add. not. Ernestii et Gronov.
de pecun. vet. iii, 10)

Dolopes Scyrum obtinent v, 2 (populi
Thessaliæ)

Dolor desiderii (ex desid. concept.)
xxv, 4 tantum indulsit dolori, ut cum
pietas vinceret xxi, 1 (Sensus : in-
dignatione justa in scelus matris et
vindictam ita exarsit, ne oblivisceretur
interim, matrem esse, super cujus fa-
cinore doleret. Igitur filii officio ani-
moque dolor irritati conjugis est coër-
citus. Boeckl.) dolore incendi vi, 3

Dolo pugnant, qui pares non sunt armis
xiii, 10

Domesticis rebus (vel, ut alii, opibus)
robustus xxi, 10

Domicilium (sedes) xvii, 3 sibi consti-
tuere (habitandi locum) ii, 10 domi-
cilium imperii orbis terrarum erat in
ea urbe (de Roma) xxv, 3 (quasi
fortuna imperii ibi habitaret. Tac. 'ca-
put rerum' A. i, 47, 1. 'urbs, unde
in omnia regimen' A. iii, 47, 2. Cic-
cer. 'domicilium imperii atque glori-
æ' 1. de orat. 23. Flor. 'destinata
hominum ac deorum domicilio civitas'
i, 13, 18. Id. 'Imperii sedem caput-
que terrarum' vocat i, 7, 8 &c. V.
Clapm. de arcan. ii, 20)

Dominatio perpetua i, 8 (pro imperio et
potestate : ita enim *κυριαρχία* voca-
tur i, 3). dominatio unius (libertati
omnium opposit.) i, 3 dominatio (de
intemperantia, qua in alios affectatur
imperium) ii, 7 impotens Athenien-
slum dominatio vi, 1 (de imperio ut
capto occupatoque, adeoque de ty-
rannide. Sic : dominatio Persarum i, 3.
v. Clapm. de arcan. iii, 2. ejusmodi
dominationis cupiditas et cura intelli-
gitur in Lacedæmonis ii, 7. v. Clapm.
iii, 7. ejus parandæ artes et flagitia
vi, 1. de quibus Idem 2. cap. 9, 15.
et 19. Alia dominationis flagitia viii,
1. v. eundem Clapm. v, 5, 10. Tale est
x, 4, 3. et 4. Adde Justin. i, 7, 12.
ubi not. Cl. Bernegg. Dominationis
firmandæ obvia flagitia suspicio et
crudelitas xii, 2. Boeckler.)

Dominatus (pro *μοναρχία* : oppos. regno,
quod nomine tale est, non potestate)
xxi, 1

Dominus navis ii, 8 (v. Navis)

Domus (pro ædibus) : Domus (ejus) sic
erat instructa, ut nulla in re differet

cuius inopia atque privati (Græcorum imitatione, pro, a cujusvis inopia atque privati) xvii, 7 domi nati domique facti artifices Attici (in domo ejus geniti, educati, instituti, non alius emti conductive) xxv, 13 domus amenitas non ædificio sed sylva constabat, ibid. in domum (vel, ut alii, domum) suam nihil unquam contulit Agesilaus xvii, 7 domum Hannibalis a fundamentis disiecerunt Pœni (tantquam proditoris et majestatis rei) xxiii, 7 (Sic Romani etiam solebant. Notum est Æquimelum apud Livium iv, 16. Sic M. Flacci et Saturnini penates ab imis fundamentis eruti sunt. v. Val. Maxim. vi, 3. Politicos passim, et in his Piccart, observat. dec. iii, 1). in domo sua facere mysteria (domi suæ, ut vulgo loquimur) vii, 3 domo se tenere xv, 10 (Sic Cicero, pro domo sua: domo me contineo. Virgilius Georg. 3. 'Hunc quoque, ubi aut morbo gravis aut jam senior annis Deficit, abde domo.') Domus (pro loco domicilii): domum Chersonesi habere (domicilium et fixam sedem) i, 2 domi creati decem prætores (in ipsa urbe Athenarum) i, 4 domo proficisci i, 1. 2 domo nuntius ei venit (Lacedæmone) xvii, 4 domos suas dacedere ii, 4 Domus (pro familia seu gente): domus et familiæ Philippi inimicissimi xviii, 6 in domum alicujus plurima mala inferre (familiam alicujus multis damnis afficere) ii, 9 Domesticæ res (vires propriæ, intestinæ) xxiii, 10 domesticus summo genere erat xviii, 1 (ita *σεπυλλήερας* domi nobilis) Donari magnis muneribus ii, 10. ix, 4 præmia xvii, 3 coronis aureis vii, 6 (v. Coron.) monumento sepulcri x, 10 (v. Sepulcr.) Donicum (pro donec) xxii, 1 (qua voce et Plautus, Cicero, Lucretius, alii usi. v. Sosipat. Charis. Lib. 2. Instit. Gram. pag. 178. et Gifan. Ind. Lucret.) Donum Deo dare iv, 1 (inter solennia. Sic enim scrib. D. D. vel D. P. i. e. donum dedit, donum posuit. Vide de more toto Diis dona figendi, dicandi, sacrandi, iisque inscriptiones addendi Brissou. formul. Lib. 1. et Tomasini. de Donariis. Proprie reddidit Poëta *μνημα δωροδωται*) dono sibi dati Indi quidam a rege Bætorum, Fr. 7 Dotibus de ærario communi datis collo-

catæ Aristidis filii iii, 3 (Notandus mos, quo Resp. olim virorum beas meritorum filias pauperes ab indotatis nuptiis liberalitate sua vindicavit, ut loquitur Val. Max. iv, 4, 10. ubi Romanis quoque hanc laudem defert. Boecler.)

Drusilla natus Tiberius Claudius Nero (conjuges scil. Tib. Claudii Neronis, quæ post Augusto nupsit, Livia Drusilla) xxv, 19

Dubium nemini est ix, 1 dubium esse nemini debet xxiii, 2 sine dubio xvii, 7 (hæ formulæ affirmant rem)

Dubito, an Thrasybulum primum omnium ponam (elegantem pro, annon ponam, vel, eo inclino, ut ponam) viii, 1 (Cl. Vorstius sic reddidit: fortasse ponendus est). non dubito fore plerisque, qui &c., Præf. non dubitabat se consecuturum vii, 9 se habiturum vi, 3 nemo dubitabat aliquid de pace esse scriptum xxiii, 11 (Cicero et Terentius dixissent: quin futuri sint, quin consecuturus sit, quin habiturus sit, quinscriptum sit. Lambin.) non dubitavit committere prælium xxiii, 11 confingere xvi, 5 (de fiducia et prompto comatu). ne dubitaret ducere xxiii, 2 venire xvii, 4 (ut omino veniret, vel, ne differret ducere, venire. Ita Flor. i, 7, 6. et Curt. vi, 4, 14. Terentius dixisset: ne vereretur ducere, venire)

Ducere exercitus xviii, 18 exercitum adversus aliquem xv, 7 naves ex Syria in Asiam xxiii, 8 aliquem in errorem (sic vulg. edd. sed nos e Ms. edidimus, inducere) xxiii, 9 aliquem in convivium, Præf. (pro quo Noster ibid. dicit: adhibere aliquem in convivium). ducere feram bestiam captam (vinctam agere) xiv, 3 dixit secum Hamilcar filium Hannibalem in Hispaniam (de contubernio) xxiii, 3 ducere aliquid secum (de auro a thesauro) xxiii, 9 ducere (existimare, credere) vii, 7 ducere laudi (tribuere), Præf. ducere bellum (protrahere) xiv, 8 (ita sæpe Cic. Cass. alii: opp. sedere bellum, ibid.) ducere bellum quam diutissime (eod. signif.) vii, 8 (Quantum Cl. Vorstius, quem vide, priore loco 'duci bellum,' interpretatur 'bellum geri.' Non, inquit, dicit Cornelius, Antiochadatem, quod videret bellum duci majore Regis calamitate quam adversariorum, fecisse eum belli compendium et celeriter bellum conficisse,

sed hortatum esse ad pacem). ducere tempus quam longissime (cunctando extrahere) ii, 7 (ita Cic. Verrin. 3. Tac. A. ii, 34, 5. Caesari 1. B. G. est 'diem ex die trahere.' Loccen.) ducere uxorem xv, 5

Duci adversus aliquem (sc. militatum) xviii, 3 duci (sc. cum praesidio. sic vulg. edd. sed nos edidimus: deduci) xv, 4 duci ad mortem xix, 4 duci non magis amore, quam more (impelli, moveri) v, 1 (v. supra Amor). caritate patriæ vii, 5 studio philosophiæ (teneri) xxv, 12 suspitione falsæ x, 10 omnium opinione victorem (credi, existimari) xvii, 3 pœna dignum iii, 1 duci continentis debet, non intemperanter concupiscere xxv, 13 (v. Ellipsis)

Ductor legatus (fortassis princeps legationis) xv, 6

Ductus (opera in gerendo administrandoque bello): Sic, Pausaniæ ductu Barbari apud Plateas deleti sunt iv, 1 quorum ductu res male gestæ xiv, 5 (differt ductus ab auspiciis, quippe quæ ad summam fati et fortunæ pertinent; interdum tamen coniunguntur, ubi idem auctor actorque. Boeckl. v. Brissou. form. 4. add. Boeckl. de auspiciis. reg. i, 11)

Dulcius nihil potest esse his libris (sc. cognita) xxv, 18

Dum (donec): expectandum, dum se ipsa res aperiret iv, 3 (ita sæpe Cicero). Dum (de re præsentī): dum res conficeretur, procul in præsidio fuit xx, 1 (Terentius dixisset: 'interea dum res conficeretur,' vel, 'dum res conficeretur, interea procul,' &c.)

Duplicare modum hastæ (duplo fere longiores facere hastas, quam fuere antea) xi, 1

Duplici amiculo circumdatus xiv, 3 (v. Amiculum)

Duritia (sc. in victu cultuque) vii, 11 (Sic Plautus Mostell. i, 2, 75 'parsimonia et duritia disciplinæ aliis erant.' Loccen.)

Duram adolescentiæ initium (asperum et calamitosum) v, 1

Dux manus (qui parti copiarum præest) xvi, 4 (opp. Imperatori, qui totis). dux Sparte (a Spartanis constitutus) iv, 2 dux summus ix, 2 dux postulat a Corinthiis xx, 2 dux fortis et prudens ix, 4 dux belli imperitus xv, 7 decum vitia xxv, 16 ducum princeps (præcipuus) xiv, 5 dux non est

a maioribus rebus ad rem parvam abtrahendus, ibid. Duce mutato mutatur fortuna vii, 5. xlii, 1 ducis respectu bellum timetur ix, 4 ducis præclari absentia quid noceat ix, 1 ('Ducis perniciēs certum victoriæ apud hostes momentum,' v. Grut. disc. ad illud Tac. Hist. iv, 34, 9. 'ac forte Civilis lapsu equi prostratus, credita per utrumque exercitum fama, vulneratum aut interfectum, immane quantum suis pavoris, et hostibus alacritatis indidit'). duce Pausania Mardonius fugatur (i. e. Pausaniæ opera) iii, 2. iv, 1 duces bellorum xxiv, 3 duces mari (θαλασσοκράτορες) xlii, 2 duces et terra et mari (de principatu in Græcia) iii, 2

Dynastes Paphlagoniæ (de Paphlagonia v. infr. suo loco) xiv, 2 dynastæ xvii, 7 (Non assequitur usum huius vocis Marcell. Donat. ad Sueton. Tiber. 26. dum de magistratu plurium et proceribus civitatis capit. Unde nunquam in singulari dynastam apud scriptores observari, ait; quod vel ex Nostro promptum est refellere. Ne arcessamus rem longius, locus, qui præ manibus, uterque lucem affert dubiis scriptorum assertionibus. In priore enim Thyus 'dynastes Paphlagoniæ' vocatur. interpretetur nobis Athenæus; ille 'regem Paphlagoniæ' vocat: sicut ipse Nepos lib. 14. c. 3. 'nobilem regem:' recte. Ita enim vocari possunt et solent reguli, toparchæ &c. ut mox patebit; ita Scriptura cujuslibet civitatis dominum 'regem' vocat. Strabo Persidis, Mediæ, Assyriæ, Parthiæ toparchas, 'dynastas' appellavit. Quos 'reges' etiam dici potuisse probatur exemplo reguli Adiabenæ, quem Strabo in 16. vocat simpl. ἑρχοῦρα, principem: Josephus vero 'regem;' qui et alibi Abennerigum quendam Σπασίνου χάρακος βασιλεία, regem castri Spasini, nominat; quem Casanb., qui in exerc. 2. ad Baron. annal. hæc disserit, non multo fuisse majorem 'rege Yvetoti Normanico' suspicatur. Adhibeatur jam alter Nepotis locus, ubi discrete Reges, Dynastæ, Civitates distinguuntur: ut Dynastæ non intelligantur magistratus civitatis, sed reguli, et certi loci tractusque domini. Tales ferme hodie Comites, Barones &c. Gradus. Cicero Philip. xi, 12. ita exprimit: 'reges, tetrarchas, dynastas.' Scriptor de bell. Alex. 64. 'reges, tyrannos, dynastas.' Ceterum

'Paphlagonum dynasten' cum Cappadociae satrape, exarcho Longobardorum, Cretensium Cosmis &c. comparat Alex. genial. diar. iv, 23. quem vide. Boeckl.)

E.

E contrario xi, 1. xxii, 1 (et in quibusd. edd. xviii, 1: vid. sup. Contrario). e regione (ex adverso) i, 5 e repub. gerere honores (ad utilit. publ.) xxv, 6 e vultu cujusdam intelligere aliquid iv, 5

Edere: edit in vulgus Mithrobarzanem profectum suo jussa (i. e. vulgo rumorem spargit) xiv, 6 (sub. rumorem, vel simile nomen. Neque enim postrema ista cum verbo edit, construuntur, ut vult vir doctus. Plene Liv. iii, 3, 3 'ad rumores hominum de unoquoque legum capite editos.' Curt. iii, 3, 7 'Vatum responso, quod edebatur in vulgus'. Edere per literas, quæ quis cogitat (sic edd. vulg.) ix, 3 (ubi nos edidimus, agere). editi in vulgus libri xxv, 16 (sic et Tacit. xv, 63, 4). editis mandatis per alium conficere, quod quis studet ix, 3 (Sic Cicer. dixit 'edere postulata' Verr. 5. et Jcti 'edere actionem, rationes, instrumenta' &c. Lamb.)

Editus locus (altior) xvii, 6 editum conclave x, 9

Edictum censoris xxiv, 2

Educati in domo alicujus vii, 2

Educere copias ex urbe i, 5 ex classe v, 2 e navibus i, 7 educere exercitum xiv, 6 in aciem xviii, 3

Efferre, quæ attuleris (asportare) xv, 4 fortuna extulit hunc (evexit) x, 6 Sic: efferre laudibus (extollere) vii, 11. vi, 4 efferre in cælum laudibus x, 7 efferre aliquem amplo funere (exportare, ἐκφέρω) xviii, 4 suo sumtu v, 4 matrem xxv, 17 (propria vox de sepultura, v. Kirchm. de fun. initio Lib. 2. Hoc sensu) efferri x, 10. iii, 3. xxv, 22 elatus semianimis de templo iv, 5 semivivus ex acie xviii, 4 efferri secunda fortuna, magnis opibus vii, 7 Sic: efferri victoria (inolescere, in superbiâ corrumpi) iv, 1 (Elata, Elatius, v. infra)

Efficere nihil non posse (omnia obtinere posse, quæ cupis) vii, 7 per aliquem, ut (curare, ut est in qu. edd.) xv, 4 effecit his rebus, ut xvii, 3. xxv, 12 efficere classem ii, 2 (ante, edificare)

Efflare animam (mori) iv, 5

Effringere fores x, 9

Effugere invidiam ii, 8 invidantes sibi xxiii, 6 effugere ex præsiidiis xviii, 2 ex vinculis publicis iv, 2

Effusi honores (largi nimium, et qui ad prodigalitatem quandam interpretari possunt. Bochn. tenuibus et raris opp.) i, 6 (Sic effundere fortunas et pecuniam dicuntur prodigi, metaph. ab aquis ducta). effusæ largitiones (immodicæ) xxv, 6

Egredi navi vii, 6 egredi extra vallum nemo est ausus (castrorum vall. intellig.) xxiii, 5

Ejicere urbe et insula sutores veteres v, 2 aliquem ex rep. vii, 4 in exilium xvi, 1 in ignem vestes (projicere: nam bona est lectio) vii, 10 ejici ex civitate ii, 8

Ejusmodi: id ejusmodi erat, ut (elegantē de effectū et ἐντετυλ) x, 7

Elabi xviii, 4

Elaborare cupide, ut (niti, contendere) iii, 1

Elata opibas insula i, 7 elata res (divulgata) x, 8 (Ter. Phor. v, 7, 66 'vides tuum peccatum esse elatum foras')

Elatius se gerere (insolentius) iv, 2 (Floro i, 26, 8 'efferre se altius et incivilius: Tacito A. i, 12, 6 'plus quam civilia agitare.' v. Gromov. ad Liv. xxxvii, 12)

Elegans, non magnificus xxv, 13 (sit oppositio inter cultum domesticum, vel modo et munditiæ, vel cum sumtu et splendore dispensatum. Boeckl. v. not. add. Boeckl. Chrestomath. Terent.) elegantissimus poeta xxv, 12 elegantia vitæ (ad universi moris condeceniam referenda est) xxv, 19 (Sic ab 'elegantia vitæ' M. Servilium Tacitus A. xiv, 19, 2. ob 'elegantem actam vitam' Zenonem quendam Livius xxv, 31. commendant. Add. Scheffer. ad Phædr. ii, 3)

Elephantus ornatus (sic enim leg., non oneratus, ut Schottus vult) xxiii, 3 elephanto ferocissimo (comparatus Eamenes captivus) xviii, 11

Elicere epistolas alicujus (sc. occasione suppeditata rescribendi) xxv, 20

Elis vii, 4 (Urbs Eleæ, regionis Peloponnesi, primaria, Homerī ætate vici formam adhuc habens, paulatim vero vicinorum huc commigrantium multitudine et opibus aucta. Ubb. Etmus Gr. vet. tom. 1. lib. 2. pag. 24. seqq.)

(Ellipsis nominis Pactam, vel similis):

Quæ regi cum Lacedæmonis essent vii, 10 (Navis, vel similis): ut haberet, qua fugeret ad salutem x, 9 Est civitatis ejus, partium harum, pluris, virtutis tuæ; (ubi semper nominativus aliquis subaudiendus. v. Esse civitat.) (Ellipsis pronom. frequ.): miseranda vita, qui se metui quam amari malant (pro, eorum, qui a. m. q. a. m.) x, 9 Sic: conveniunt, cujus de periculo timebant (pro ejus causa, cujus d. p. t.) x, 8 (Talia sunt ii, 9. xii, 4. xiv, 9. xvii, 3. xx, 2 &c.) (Ellipsis Verbi substantivi una cum nomine): non liberalis sed levis arbitrabatur xxv, 15 continentis debet duci xxv, 13 (subaudiend. esse rem, negotium, opus &c. v. Esse). (Ellipsis Verbi jam ante positi): nihil commutavit, nisi quid vetustate coactus est (sc. commutare) xxv, 13 non concupiscere, quod a plurimis videas (scil. concupisci), ibid. parati facere, quod ipsum vidissent (sub. facere) xiv, 9 cum tempore ipso pervenissent, quo studuerant (sc. pervenire) xvi, 2 eo venit, quo studuerat (sc. venire) xiv, 4 (Ellipsis participii Existens vel verbi substantivi cum adverbio Cum): seni Syllæ fuit jucundissimus Atticus adolescens (cum esset adolescens, Gr. *νῆνῆς ὄν*) xxv, 16 (nisi quis rō adolescens pro participio habere malit). Eamenes post Alexandri mortem, imperator, exercitus duxit (cum esset imperator) xviii, 13 tribunus plebis interfectus est (cum esset tribunus plebis) xxv, 2 quem puerum Pausanias dilexerat (cum esset puer) iv, 4 Epaminondæ eloquentia eluxit Spartæ, legati ante pugnam Leuctricam (cum esset legatus) xv, 6 (ultima tamen verba susp. vid. VV. LL.) Eumenes annorum xlv. (sc. cum esset) xviii, 13 qui ex intimis regis ab amicitia ejus defecerat (cum esset ex intimis regis) ix, 2 (Ellipsis adverbii Utpote vel Quippe): ille, qui in aliqua re vellet patrem imitari, morem ei gessit (ille, utpote qui in aliqua re &c.) x, 3 (adverbii Sicut, vel similis): attigit poeticon; credimus, ne ejus expers esset suavitas (pro, sicut credimus) xxv, 28 (adverbii Satis vel Potius): statuit congregi, quam refugere (pro, satius statuit &c.) xiv, 8 (Sic sæpe Tacitus. v. Voss. de construct. cap. 9.) (Ellipsis præpositionis Ex): persuasit populo, ut ea pecunia

classis edificaretur (ex ea pecunia) ii, 2 (præpositionis Per vel Intra): annos xxx. medicina non indiguit (intra annos &c.) xxv, 21 (præpositionis In): bello cognitum est (pro, in bello) ii, 2 et mari et terra bellum inferre (pro, in mari, in terra) ii, 2 esse periculo (v. Esse). senectute obire (v. Senect.) incidit in invidiam, quam pater suus (pro, in quam) v, 8 Huc pertinent 'ea ætate,' 'dignitate regia esse' &c. (Ellipsis conjunctionis Et): equis, armis, viris, pecunia Africam locupletavit xxii, 4 adolescentes illustres, formosus xxii, 3 (sic sæpe Cicero, alii). (conjunctionis Ut): suavit, ne se moveret et expectaret xviii, 6 petierunt a rege, ne inimicissimum suum secum haberet, sibi dederet xxiii, 12 scripsit, ne timeret, statimque ad se veniret xxv, 10 (nisi dicas latere in his et similibus rō ut in præced. ne). his dat negotium, ad Dionem cant (pro, ut ad Dionem) x, 9 (conjunctionis Quam) non amplius centum adolescentuli xvi, 2 (v. Amplius). (conjunctionis Si, verbo tamen in participium mutato): quibus se oppresso nulla spes salutis relinqueretur (pro, si oppressus esset) i, 2

Eloquentia (inter artes viri civilis et ad magna nitentis) v, 2 eloquentia Epaminondæ armis paria facit, ibid. (v. Paschal. Legatum). eloq. Platonis x, 3 antistat eloquentia innocentia (id est, superat eam, valet contra eam) iii, 1 (cum scil. ejus fraude damnantur boni, ut Quintil. ait ii, 16). eloquentia principatum tenere xxv, 5 eloquentia satis habebat Cimón v, 2 (modus loquendi passim scriptorib. frequentatus, v. Savar. ad Sidon. 9. Epist. 9). eloquentia linguæ Græcæ disertissimus omnium (vel, ut alii, ditissimus) vii, 2

Elpinice Cimónis soror v, 1

Elucescere virtutibus (inflare) iv, 1 elucet ex his illud (illud potissimum et ad gloriam illustre est) xii, 1 eluxit eloquentia ejus &c. xv, 6 (illustri argumento cognita est)

Emax (qui emendi stadio ducitur) xxv, 13 Emere in diem (v. supr. Dies)

Emendata (dicuntur) vitia virtutibus (quorum turpitudine per virtutes postea extincta ac oblitterata est) ii, 1

Emergere altius (attolli honoribus, potentia, auctoritate) xii, 3 (Sic habent qu. edd.; nos e Mss. melioribus edidimus, eminere altius) emergere se ex

- malis xxv, 11 (Sic plane Terent. Andr. iii, 3, 30. et alii vett. v. not. Loecen. Tali formula dicitur 'abstinere se cibo' xxv, 22. 'erumpere se foras,' apud Caesar. v. not. Ernstii)
- Emetiri (peragere): emensi quæ intererant, Fr. 7
- Eminere altius (honoribus, potentia, &c.) xii, 8
- Emittere exercitum in Asiam (bellatum mittere) xvii, 2 animam (exspirare, exanimari) xv, 9 emitti (sc. ex custodia) v, 1
- Emphyteus xix, 4
- Enarrare vitam xvi, 1 (oppon. histor. scrib.)
- Ennius Q. poeta a Catone Rom. deductus ex Sardinia, magnique astutus xxiv, 1
- Enumerare (per seriem narrare) vi, 2. xxiii, 5 familiam (de genealog.) xxv, 18
- Enuntiare (deferre, revelare rem secretam) iv, 4 (v. not. Ernst. Sic sæpe Cic. It. Cra. B. G. v, 58. Justin. v, 1, 1. Curt. iii, 6, 7. Add. Gronov. ad Liv. ix, 16)
- Eo (in eum statum): eo deducta erat illa militum multitudo errore ducis, ut xv, 7 eo res utrorumque perduxit, ut xv, 8 Eo (ad illud tempus): usque eo ferrum in corpore retinuit, quoad remunitatum est vicisse Boeotios xv, 9 Eo (ideo): eo nolebant configere classe, quod pedestribus copiis plus quam navibus valeret vii, 8 eo non accidit, quod nunquam cum fortiore sum congressus xviii, 11 Eo (intendendi vim in seqq. habet): id illi usque eo desperaverant, ut xvi, 3 is usque eo vite statum commutatum ferre non potuit, ut x, 4 hoc usque eo tota Græcia fama celebratam est, ut xii, 1 (Usque eo, pro adeo. Sic sæpe Cicero.) Sed tum abfuit, eoque pejor res administrata est ix, 1 neque eo magis ex prælio excessit xviii, 4 Sic: neque eo magis arcem Thebanis reddiderunt xvi, 1 neque eo magis carebat suspitione iv, 3 neque eo magis potenti adulatus est Antonio xxv, 8 neque eo secius Atheniensibus officia præstabat i, 2 neque eo minus privatis publicisque rebus interfuit xx, 4
- Eodem (in eundem locum): postquam eodem perfugit x, 5 eodem, unde erat profectus, se recepit xiii, 3
- Epaminondas Thebanus, honeste natus xv, 2 diligenter educatus, ibid. bonis animi ac virtutibus egregias xv, 3 abstinentis exemplum edit xv, 4
- dicta ejus acuta xv, 5. 6 petens fuit injuriarum xv, 7 retinet imperium diutius quam per leges licebat, ibid. accusatus ut se defenderet xv, 8 fortis in morte xv, 9 uxorem nunquam duxit xv, 10 bello civili abstinuit, ibid. Thebas solus illustravit, ibid.
- Epaminondas impetus xi, 2
- Ephesus factus est (ad pubertat. venit) xv, 2 (v. Interpp. ad Ter. Andr. i, 1, 24)
- Ephesus xvii, 3 (Olim a Caribus et Lelegibus habitata, post colonia Atheniensium et Ionum, principe Androclo, Codri postremi regis Attici filio, aucta, inter urbes Ionie post Miletum multis sæculis maxima, ditissima, potentissima, Asiae totius intra Taurum montem emporium nobilissimum. Ubb. Emmius tom. i. vet. Græc. pag. 106)
- Ephemeris xxv, 18 (diurnum Latini vocant; significat hic libellum quotidianarum expensarum et erogationum. v. Thes. Buchn. et Ernst. ad h. l. add. Loecen. Aliud signific. 'diurni commentarii' ap. Suet. Aug. 64., in quos etiam dicta et sermones annotabant: v. Casaub. ad illum loc.)
- Ephori Lacedæmoniorum ii, 7 penes hos summum imperium, ibid. ephor. licet regem visculis iadere iv, 3 (de horum potestate et offic. v. Nicol. Cragium de rep. Lacedæm. lib. 2. cap. 4. add. Ubb. Emmii tom. iii. Græciæ vet. pag. 122. seqq. Armiss. de Repub. ii, 6, 2. 4. 20. seqq. et Meurs. Miscell. Lacœ. ii, 4)
- Epigramma (inscriptio, titulus, elogium; qualia donis adduntur, quas Dii sacrabant) iv, 1 (Briss. formul.)
- Epirus (regio Græciæ trans Sinum Ambracium versus Occidentem in ora Maris Ionii. Ubb. Emmius tom. i. vet. Græc. pag. 54): in Epiro Olympias habitat xviii, 6
- Epirotes Pyrrhus xxi, 2 Epirote xiii, 2
- Epiroticæ possessiones (quas habet aliquis in Epiro) xiv, 14
- Epistola Themistoclis ad Artaxerxem ii, 9 epistolæ vincula lacerare (vulgo laxare) iv, 4 epistolam solvere xxiii, 11 epistolam accipere ab aliquo ad aliquem iv, 4 epistolæ Ciceronis ad Atticum xxv, 16 epistolæ verbosiores xxv, 20
- Epulari luxuriositas iv, 3
- Epulum magistratum Thebanorum solenne xvi, 2
- Equestris dignitas xxv, 1 (ordo medius tertiusque Romæ Plebi et Patribus

insertus, ut loqu. *Plin.* xxlii, 1. V. iterum *Hugon.* lib. 5. cap. 1).

Equitatu omni praesse xxlii, 3 equitatus hostium arborum tractu impeditus i, 5 (gaudet enim campo potius: v. *Herm.* *Hugonis* comm. de militia equestri lib. 4. cap. 5). equitatu valere xviii, 3

Equum concitare in aliquem xvi, 5 equo concitato vehi xiv, 4 equi militares (in conclusione, arte servati, ne scilicet eorum praeter consuetudinem otiantium pedes, quod *Plutarch.* l. 5. *Convival.* probl. 4. ait, vitium contraherent. *Boeckl.*) xviii, 5

Eretria (Euboicarum civitatum maxima) capit i, 4 (fuit et alia ejusdem nominis urbs in Thessalia: v. *Ubb.* *Erm.* tom. i. vet. *Græc.* pag. 41. et 66)

Erga Romanos confirmavit velut haereditate relictum odium patrum xxiii, 1 erga Italiam eodem animo fuit xxiii, 10 erga regem commune odium susceperant xiv, 10 erga nobiles crudelitas vii, 4 erga Romanos odium xxii, 4 (in his omnibus 'erga' in malam partem accipitur)

Ergo: victoriæ ergo donum Apollini dare iv, 1 (i. e. pro concessa victoria, in memoriam victoriæ. Solemnis est in ejusmodi donariis hujus vocis usus)

Erichthon (urbs Hellesponti) xiii, 1 (hoc nomine significatur, sed mendose: vera lectio est *Crithote*)

Erexit eum hæc contumelia (i. e. ad industriam et emendationem excitavit, exacuit) ii, 1 (cum fundamento sententiæ; quædam enim ingenia frangit contumelia et ad dissolutionem neglectumque infamiam abjicit; quædam erigit instigatque, ut dedecus in gloriam vertere contendat. *Boeckl.* v. *Freinsh.* et *Loecen.* ad illud *Curtii* vii, 2, 38. 'Incitabat virtutem ignominia demandæ cupidus')

Eripere: Asiam *Agessilaus* regi fuisset erepturus (bello ademurus) ix, 2

Error: errore ducis in discrimen ductus exercitus (ducis culpa) xv, 7 his in errorem inductis (calliditate deceptis, ut crederent, meram aurum et argentum esse, quod maximam partem plumbum erat) xxiii, 9

Erudire exercitum disciplina militari xi, 2 (de qua *ὁπλοδιδασκαλία* *Veget.* lib. 1. cap. 13. &c. et *H. Hug.* iii, 1). erudire filium doctissimis xiv, 1 eru-

dri ab aliquo vii, 2 eruditus sic, ut &c. (scilicet variis disciplinis et artibus) xv, 2 eruditus literis, sermone ii, 10 (de eo, qui linguæ alicujus notitiam sibi comparavit). optimis artibus xxv, 12 (capio de rectissimis atque honestissimis studiis rationis et officii, quæ *Cicero* vocat l. de invent. l. *Boeckl.*)

Erumpere: erumpit pus per lumbos (vel, ut alii, fistula puris aut putris) xxv, 21

Eruptio ex oppido hostili viii, 4

Eryx xii, 1 (mons post unam *Ætæam* reliquos *Siciliæ* magnitudine superans, in cujus vertice templum *Veneri* positum erat, quæ propterea *Pœtis* *Erycina* dicitur. *Horat.* lib. 1. eam. ed. 3. ceterum sic quoque appellata arbs fuit inter fastigium et radices montis illius sita, quæ nunc vicus *valis Mazara* vel *Trapano del Monte* vocatur)

Escendere: escendit in navem omnibus ignotus nautis ii, 8 (*Sic* pro ascendit e *Ms. P. Dan.* edimus, nulli dubitantes, quin genuina sit lectio. Nam et alii vet. scriptoribus *Paulo* *Diacono*, *Tacito*, *Ciceroni*, *Sallustio*, *Varroni*, *Plauto* idem verbum restituerunt *Muretus*, *Carrio*, *Janus* *Guilielmus*, *Gruterus*, *Schoppius*, alii. Inprimis vid. *Gronov.* ad *Liv.* ii, 28. add. *Pare. Lex. Crit.*)

Esse alicubi (degere) xxiii, 12 Esse (existere et quidem cum emphasi): sunt aliquot ejus libri (i. e. existunt, habentur, circumferuntur) xxiii, 13 efficit, ut esset pecunia, quæ Romanis ex fœdere penderetur (id est, haberetur) xxiii, 7 Esse (pro fore): post *Peloponnesium* bellum *Athenasque* devictas, cum *Thebanis* sibi rem esse existimabant xvi, 1 (v. *Buchn.* de commut. rat. dic. pag. 128). cum jam in eo esset, ut oppido petiretur (integrum est: in eo statu vel in eo loco) i, 7 cum jam in eo esset, ut comprehenderetur iv, 5 (v. *Gronov.* ad *Liv.* vii, 36). Si ille non fuisset ix, 2 (pro quo *Comici*: 'absque illo fuisset.' vid. *Cl. Vorst.* de *Lat. merito* ausp. pag. 80). nisi ille fuisset, *Sparta* futura non fuisset xvii, 6 (ubi simul elegantia servit duplex ejusdem verbi significatus. 'Esse' enim primo operis, auxilium, operam notat: mox pro durare, consistere, superasse usurpatur. desisset esse *Sparta*; actum de ea erat, absque hujus viri opera fuisset ac virtute. *Boeckl.* *Sic* *Livius* ii, 10. et

xxiv, 24. Florus ii, 3, 5. actam erat de Roma, nisi Marius illi sæculo contigisset, Cicero Cat. Maj. Si senes nulli fuissent, nullæ omnino Civitates essent. et all.) Quæ tyrannis paucis annis ante fuerat (viguerat) i, 8 sic fuit apud Athenienses (cum de more loquimur) i, 6 (ubi aliquid subaudiendum est ex antecedentibus). cum quid esset, renuntiasset xxiii, 12 (Esse, per ellipsin absorbetur: vid. Ellipsis) Esse civitatis ejus ii, 9 civitatis alienæ xviii, 1 (In his vulgo genitivum existimant a verbo substantivo regi. Sed recte notarunt Schoppius in Gramm. philosoph. Vossius in lib. de construct. et Boeclerus in Chrestomath. Terent. plerasque ejusmodi locutiones ellipticas esse; ac si suppleantur ellipses, multum Grammaticarum observationum minui posse. Sic igitur in his locis suppl. vox Civis: v. gr. 'esse civitatis ejus, vel civitatis alienæ,' scil. civem. Similiter et in sequentibus subaudiri certa nomina debent). esse ejusdem ætatis (sub. hominem vel virum) vii, 11 optimarum partium (sub. hominem vel sectatorem) xxv, 6 arma adversariis tradere non tuæ virtutis (sub. res, negotium, opus) xxii, 1 id arbitrium non est mei consilii (sc. res) ix, 4 (vid. Consilium). potius diligentia quam pretio parare, non medicocris est industriæ (sub. res &c.) xxv, 13 eorum retinere usum benevolentiamque inter quos &c. magnæ est sapientiæ (sub. res &c.) xxv, 20 (Huc pertinent illa, in quibus præter nomen subaudiendus etiam est infinitivus verbi substantivi: v. g.) non intemperanter concupiscere continentis debet duci (sub. rem esse) xxv, 13 Atticus polliceri, quod præstare non posset, non liberalis, sed levis arbitrabatur (sub. rem esse) xxv, 15 (In his vero, in quibus verbum substantivum æstimandi significatiōnem habet, duobus nominibus genitivus supplendus est, hoc modo: ejus opera fuit magni; scil. pretii opera. pro quo, Noster ita: ejus opera æstimata est magni, xxiv, 1). unus homo quam civitas fuit pluri (sc. pretii res) xv, 10 videbant Eumene recepto omnes præ illo futuros parvi (sc. pretii homines) xviii, 10

Esse auxilium alicui xxv, 11 esse calamitatis (sc. recipientibus et nimium confidentibus) xiv, 6. xvi, 3 (nam sub. est Dat. personæ, ubi expressus non est). curæ

alicui xxv, 12 gloriæ magnæ (ut in quibsd. est codd.) viii, 4 indicio alicui vi, 3. xx, 2. xxv, 16 invidiis alicui x, 4 lætitiæ alicui xiii, 2 malo alicui vii, 7 opprobrio alicui ix, 3 perniciæ, salutis alicui viii, 2: xii, 4. ii, 2 ornamēto alicui x, 2 præmio alicui iv, 4. xxiii, 10 præsidio alicui ix, 2. xvii, 7 spectaculo populo, Præf. turpitudini alicui, ibid. usui omnibus ix, 2 (In his omnibus, si credimus Sanctio et Schoppio, neuter Dativus ab orationis aliqua parte pendet. Verum tametsi de Dativo personæ, qui jam compositæ orationi accedit, eoque haud male Dativus acquisitionis dicitur, eis valde assentimur; alterum tamen Dativum, qui commodum aut incommodum significat, atque adeo ad ipsam orationem componendam pertinet, omnino putamus alicunde regl. Interim notari hoc debet, posse sensui convenienter verbum substantivum explicari per *τὸ* afferre, Dativo rei in accusativum mutato, ut ita: esse auxilium alicui, sit afferre auxilium alicui; esse calamitati, afferre calamitatem; esse curæ, afferre curam: et sic deinceps. Videri et Vossius potest, de construction. c. 34. Porro quod Noster xxv, 16. habet: ei rei sunt indicio sexdecim volumina epistolarum; in eo vocabulum 'rei' putamus explere vicem Dativi personæ, ut proinde tertius aliquis Dativus isque personæ subaudiendus non sit, neque præterea dicendum 'ei rei' poni pro 'ejus rei,' uti vult vir doctissimus h. l.)

Esse abstinentia magna iii, 3 ætate ea, ut i, 1 animo isto xviii, 11 animo eodem erga aliquem xxiii, 10 mente eadem xxiii, 2 tanta ferocia, ut xxii, 1 præcipua fide erga aliquem vi, 2 invidia minore xviii, 7 tantis opibus, ut xx, 3 cura tanta, ut xxv, 15 dignitate regia i, 2 dignitate honesta, et viribus ad laborem ferendum firmis, neque tam magno corpore, quam figura venusta xviii, 11 animo magno et corpore, imperatoriaque forma xi, 3 ea fama, qua xviii, 3 gloria magna in musicis xv, 2 (heic gloria personæ tribuitur; alibi rei. ut:) corona honoris, Thrasybulo data, magna fuit gloria (sensus: magnam Thrasybulo attulit gloriam) viii, 4 genere summo domestico xviii, 1 liberalitate magna v, 4 natu magno xiii, 3 pari imperio atque alius est (de belli ducibus) xiv, 3 potestate

perpetua i, 8 propitia voluntate x, 9 prudentia singulari et industria in rebus omnibus xxiv, 8 sagacitate magna vii, 5 eodem sensu quo (i. e. ingenio), ibid. esse pari periculo xxii, 2 magno periculo xxiii, 9. xiv, 5 (et juxta qu. *Miss.* x, 8. vid. not. add. Schopp. *Verisim.* iv, 14). majori periculo x, 2 (ad eundem modum et Cicero locutus ad *Fam.* iv, 15. et viii, 2. itemque Petronius, Livius, alii. Ceterum in hujusmodi locutionibus supplendæ sunt præpositiones, cum, in, &c. nam integre dicitur: esse cum abstinencia, potestate, &c. in ætate ea, in gloria, in periculo, &c.)

Esse ab invidia tantum, quantum quis a conspectu suorum recessit (i. e. abesse, remotum esse) xii, 3 adversus aliquem (belligerare) xxii, 2 ante oculos civium (versari) xii, 3 apud aliquem (de amicis, qui ap. aliq. vivant) xviii, 12 (Esse apud aliquem, pro existimari, haberi ab aliquo, v. g.: nullius momenti apud exercitum esse vii, 8 erat summa laus apud Persas fortiter venari vii, 11 est hoc multo apud Graecos honorificentius, quam apud Romanos xviii, 1 esse legationis jus apud omnes gentes sanctum conservit xvi, 5 ne lectores, quæ ipsis leviora sunt, pari modo apud ceteros fuisse arbitrentur xv, 1 (Ubi recte annotat Cl. Vornius eodem sensu dici 'esse alicui' et 'esse apud aliquem.' Sic enim Noster passim). non eadem omnibus sunt honesta atque turpia (i. e. judicantur, putantur), *Præf.* Cimoni non fuit turpe sororem germanam in matrimonio habere, ibid. (i. e. a Cimone non fuit nefas habitum, uti paulo post loquitur, &c. Sic quoque Virgilius *Ecol.* 5. vers. 53 'An quicquam nobis tali sit munere majus,' a nobis habeatur. *Ecol.* 7. vers. ult. 'Ex illo Corydon Corydon est tempore nobis,' a nobis habeatur, ducitur. et alibi). est apud hunc summum imperium populi (i. e. habet in populum) xix, 2 esse cum aliquo (*ἀμλεῖν*, de convictu) xxii, 2. vii, 10 est huic societas cum illo vii, 10 (Sic *Ms.* Boecleri et qu. eod. nos edidimus: quæ regi cum Lacedæmoniis essent, subintell. pacta vel tale quid. v. not. et Schopp. *Verisim.* iv, 8). esse in amicitia cum aliquo xxiii, 2 esse hoc in animis debet (observari animis) viii, 2 esse in colloquio (colloqui) xiv, 11 in fastigio summo xxv, 10 (opp.

in periculo summo, ibid.) in tuto ii, 9 (opp. in periculo, ibid. Thucyd. *ἐν ἀσφαλείᾳ, ἐν ἐπικινδύνῳ*). in discrimine magno xiv, 5 in exilio cum aliquo viii, 3 in foro (i. e. fori studiis et civilibus artibus operam dare) xxiv, 1 (vid. Forum). in fuga (meditari fugam, adornare) ii, 4 in magistratu xii, 4 in obsidione (obsideri) xviii, 5 in potestate sua xxv, 6 in similitate cum aliq. xxv, 17 in spe magna provinciæ bene administrandæ (de spe aliorum, provinciam bene administratum iri) vii, 4 in summa laude xi, 2 in timore i, 8 in vinculis ix, 5. xviii, 11 pater, quantum in se fuit, Thracem me genuit xi, 3 erat in eo cum summa humanitas, tum mira comitas i, 8 erat in puero summa suavitas oris ac vocis xxv, 1 erant in eadem epistola, quæ ad ea pertinebant &c. (sc. scripta) iv, 4 arripuit, quod in præsentia vestimentorum fuit (sc. ad manum) vii, 10 esse penes hos videtur respub. xxv, 8 est penes hunc summa imperii custodiæ xviii, 11 esse sub adversarii potestate x, 5 sub imperio ejus est phalanx &c. xviii, 7

Etiā tam xxiii, 4

Et mari et terra ii, 2. xii, 1

Etruria (sive Hetruria, quæ aliis veteribus Tuscia, nunc la Toscana dicitur) xxiii, 4 (pars Italiæ notissima, inter mare Tyrrhenum ad occasum et meridiem, montem Apenninum ad septentrionem, et Tiberim fluvium ad ortum)

Evadere: timere quorsum hæc evadant x, 8

Evagoras xii, 2

Eubœa i, 4. ii, 3 (Insula Græciæ oræ Atticæ post promontorium Sunium, itemque Bœoticiæ et Locrensi et Maliensi objecta, et pelago non lato ab iis disremta. *Ubb.* *Emmilius* tom. 1. vet. Græc. pag. 141)

Eudorus, Fr. 7

Evitare odium x, 8 periculum xiv, 2 tempestatem (proprie) xiii, 3 (metaphorice, de fuga periculi) vii, 4

Eumenes, Cardianus (scriba primum Philippi) xviii, 1 deinde Alexandri, ibid. post cuius mortem Cappadociæ præfectus destinatur xviii, 2 Leonnati insidias vitat, ibid. Perdiccæ fidus xviii, 3 pugnat cum Cratæro et vincit xviii, 4 damnatur capitis xviii, 5 obsessus callidum usurpat inventum, ibid. evadit, ibid. Olympiadi prudenter consult' xviii, 6 et subvenit, ibid. adversus Antigonum bellum sus-

- cipit xviii, 7 imperii auctoritatem apud suos commentum assecutus, ibid. vincit Antigonum xviii, 8 veteranorum licentia impeditur, ibid. Antigonum adventantem deludit arte xviii, 9 cui perfidia militum deditur xviii, 10 et conservasset ille, ibid. nisi invidia consilii totius obstitisset xviii, 12 igitur in duram custodiam conjectus xviii, 11 insciente denique Antigono interficitur xviii, 12 et ab eo honorifice funeratur xviii, 13
- Eumenes rex Pergamenus Romanus amicus (vincitur astu Hannibalis) xxiii, 11
- Eumolpidæ vii, 4 (familia sacerdotum Athen. ab Eumolpo dicta, quos et concilio publico aliquando præfuisse, auctor est Alex. ab Alex. iv, 11. adde Lamb. in h. l. Meurs. Eleusin. cap. 13. et Loccen. Ind.)
- Evocare aliquem (accire, ad se vocare) ix, 5 (alibi: excire)
- Europa (una e tribus Orb. vet. partibus) i, 3. xii, 2. ii, 2 Europæ succubuit Asia (de Græcorum viribus) ii, 5 (v. Asia)
- Europæi adversarii (ab Europa hostes) xviii, 3
- Eurybiades rex Lacedæmoniorum ii, 4
- Eurydice mater Perdicæ et Philippi ii, 3
- Eurysthenes, rex Spart. xvii, 1. 7
- Ex (originis significationem habet, sive 1. Nativitatem alienius exprimas, ut: ex fratre et sorore nati xiv, 2 (Sive 2. Causam rei, ut): qua ex re majoribus rebus præesse cæpit, ibid. qua ex re iratus, privatus in urbe mansit xxiv, 2 qua ex re nobilis inter æquales ferebatur xxv, 1 (ubi 'qua ex re' integre ponitur pro 'quare, i. e. ob quam causam. Sic): ex quo accidit, ut (unde) xxv, 20 ex quo fiebat, ut vii, 7 qua ex re creverat cum fama, tum opibus, ibid. ex eo facile conjici poterit xiii, 4 ex quib. civib. de ceteris possent judicare xv, 6 ex aliqua re adipisci gloriam xii, 2 (Sive 3. Reditus, ut): ex metallis redit pecunia publica ii, 2 ex metallis pecunias magnas facere v, 1 ex novis vectigalibus ut esset pecunia, effecit xxiii, 7 (Sive 4. Sumtus, ut): ex præda tripodem aureum Delphi posuit iv, 1 ex hostium præda muros restituere xiii, 4 ex sua re familiari m. restit. ibid. ex sua re familiari dabat, quæ amicis opus fuerant xxv, 7 ex manibus ornare arcem v, 2 ex pecunia publica classem ædificare (sic q. edd.: nos sine provocabulo edidimus, ea pecunia) ii, 2 (Sive 5. unum aut aliquot e multis, ut): ex ephoris quidam hæc descenderunt iv, 4 Tissaphernes, qui ex intimis regis ab amicitia ejus defecerat ix, 2 ex his rebus memoria dignis elucet maxime inventum ejus, quod &c. xii, 1 (Sive 6. statum priorem, ut): ex hyeme marique scopuloso navem servare xxv, 10 ex procellis civilib. ad incolumitatem pervenit, ibid. ex bello otium insulæ conciliavit xx, 3 (Sic Velleius: 'ex consulatu sortitus est Asiam' ii, 33, 1. 'ex consulatu obtinebat Hispaniam' ii, 78, 3. ubi Vossius 'ex consulatu' male interpretatur 'consul.' vid. Thes. Buchn. sic Suetonius et alii sæpe. vid. Boeckl. Ind. Vellei. v. Ex) (Sive 7. Patriam aut locum, ut): ex Arcadia hospes quidam erat cum eo vii, 10 (ubi tamen alii omittunt præpositionem. Sic Thucyd. ἐκ Λακεδαιμονίας Παναγίας. Xiphilin. Σέβρας, ὁ ἐκ Βοιωτῶν φιλόσοφος). ille ex ultimis terris certior fecit Atticum xxv, 20 (sic enim legend. pro: exul tum his terris). ex insula conspicietur lucus i, 7 ex quo loco posset audiri, si quis quid loqueretur iv, 4 ex proximo locum fors obtulit xvi, 2 ex fuga plerique se in templum Minervæ conjecerunt xvii, 4 ex una urbe nostra totam Græciam liberavi (de copiis ex una urbe petitis) xv, 5 (Sive, denique, Modum, ut): ex sententia rebus peractis (ex voto) xxii, 3 minus ex sententia rem gesserat vii, 7 ex consilii sententia in custodiam conjectus xix, 3 ex more Persarum ad Chiliarchum accessit ix, 3 ex pacto postulat, ut (κατὰ συνθήκην) i, 2 ex Senatus consulto his responsum est xxiii, 7 ex fœdere pecunia Romanis pendebatur, ibid. (in quibus tamen quinque ultimis exemplis etiam causa facti simul affertur)
- Exacui ira (irritari, exasperari: respondet Græco *ὑποφύεσθαι*) xix, 4
- Exadversum Athenas (e regione, Gr. *ἀντικρὺ Ἀθηνῶν*) ii, 3 (Terentius, nunc cum Dativo construit, nunc absolute usurpat. Cicero dixit exadversus, quomodo et Noster): cum exadversus Thrasybulum fortissime pugnaret (quanquam obsestendi significata) viii, 2 (Ceterum alibi ita Noster): ex adverso Padi fauces (nisi forte leg. exadversus), Fr. 7.
- Exagitatus a Græcia ii, 9 (Buchn. Thesaur.)
- Exanimari (de moriente) xv, 9
- Exardescit bellum xxii, 2 (Sic Tacit. H.

- ii, 27, 2 'gravis alioquin seditio exarserat,' et ibid. xxxviii, 2 'prima inter patres plebemque certamina exarsere.' Et Cicero passim. Metaph. ab incendio desumpta)
- Exaudiri foris potuit x, 9
- Excedere ex acie xxiii, 6 ex praelio xviii, 4 (de sauciis aut pulsus). excedere pugna (desistere) xv, 9
- Excellere abstinencia iii, 1 excellens in vitiis et virtutibus vii, 1 excellens bonitas xx, 5 excellentes Imperatores, Præf. viri xv, 4 excellentissimi reges xxi, 1
- Excellenter pronuntiare xiv, 1
- Excipere hostium impetum (hosti incurrenti se objicere) xii, 1 excipere nantem (suscipere) xii, 4 (vid. Gifan. observ. L. L. pag. 87). excipere has partes (in se suscipere negotium) x, 8 invidiam (subire) xiv, 5 exceptis Hamilcare et Hannibale, vir omnium barbarorum fortissimus xiv, 1
- Excire aliquem aliquo (evocare) xxiii, 8
- Excitare aliquem adversus aliquem (instigare) xxiii, 10 risum alicui (i. e. movere) xxiii, 11 (Sic in vulg. edd.: sed nos edidimus ex Ms. Boecl., concitare)
- Excludi reditu in Asiam ii, 5 (Sic, Cicero Verrin. 3. 'angustiis temporis excludi')
- ExcoGITARE (respondet Aristotelico ἐξερῶν, quo facultas expediti in actu civili consilii notatur) ii, 1 excoGITATUM est a quibusdam (de singulari invento firmante molitionis cujusdam) xxv, 8 (Boecler.)
- Excursionēs (quas præda ab hoste agendæ causa fiunt scil.) i, 2 barbarorum ii, 6
- Excutere sudorem xviii, 5
- Exemplum devotionis (i. e. formula descripta, descriptio, ἀνόγραφον) vii, 4 exemplum bonitatis Attici xxv, 10 exemplum filius utinam sequi imperatores nostri voluissent xvii, 4 exempli gratia proferre vi, 2 (Cic. solet dicere: exempli causa. ut Or. pro Mur. 2. in Verr. et Philipp. 13). exemplis rerum docere lectores xxv, 19
- Exercere: in filium (sic nos edidimus. alii: in filio) fortuna sævitiam (alii: vim) exercuit x, 6 exercere remiges x, 9 exerceri currendo et luctando xv, 2 (Gymnasticis operibus vox idonea, nec minus armorum tractandorum meditationi apta et solennis. Boecl.) exercetur equi stantes xviii, 5 (agitationis sc. novo genere, et loco ambulationis, cursusque equestris usurpato. Boecl.)
- Exercitatus bello xv, 5 in dicendo, ibid. (prompta facultas utrobique notatur). exercitatiores copias nullas quam Iphicratis xi, 2 exercitationum (ejusmodi militarium) genera, (et armorum officinæ memorantur) xvii, 3 quibus effectum est, ut Ageilaus haberet exercitissimum exercitum, ibid. (quam rem copiose exemplis ducum locisque scriptorum illustrat H. Hug. milit. equ. iii, 1. Boecl.)
- Exercitus victor (victoriis clarus et formidabilis) xvii, 4 exercitissimus et ornatissimus xvii, 3 (Ita, ibid. 'studiosus armari, insignisque ornari' conjunxit. Omnino enim splendor armorum cultusque militaris, diligentia laudata veteribus et utilis. v. iterum H. Hug. lib. 3. c. 3 et 4). exercitus contrahitur xiv, 3 exercitus Carthag. facit imperatorem xxii, 3. xxiii, 3
- Exhæredatus (pro abbato ob vivendi licentiam et dissolutionem) ii, 1 (Alias abdicat pater filium dum vivit, exhæredat post mortem: v. Thea. Buchn. v. Dicare. Ceterum pro 'exhæredatus' Imperator et Salvianus forte dixissent 'exhæreditatus', etsi minus concinne. v. eund. Thea. v. Hæres)
- Exhaustus (cui pecunia deest, et instrumenta belli cetera) vii, 8 exhaustis patris facultatibus (consumtis) xxiii, 6 (Metaph. a fontibus et pateis desumpta)
- Exiguus (brevis staturæ) xvii, 8 (sed ibi leg., corpore exiguo) exigua manus i, 5
- Exiles res xviii, 5 (tenues, calamitosæ, de difficultatibus a fortuna adversante objectis. Boecl.)
- Exilium: in exilium proficisci xxv, 8 in exilium aliquem ejicere xvi, 1 exilio mulctari xvi, 2 exilio decem annorum mulctari iii, 1. v, 3
- Eximere de numero proscriptorum xxv, 10
- Eximie collaudari ab aliquo xvii, 1
- Exire (proficisci domo) ii, 6 in hostem et bellum xvii, 6. vii, 4 ex navi ii, 8 in terram (sc. ex nav.) vii, 8 Sic: in littora, Fr. 7 classis exit (scil. ad bellum) vii, 3 exit fama (emanat &c.) xvii, 2 de pecunia, quam magnam secum portabat xxiii, 9 (Sic quoque Livius iii, 81. Gr. ἐξῆλθεν ἡ φήμη, Matth. ix, 26. Loccen. Suet. Ner. 53. 'exierat opinio'). in turbam exit, se

- relictum xiv, 6 (in quo subjectum est 'se relictum esse,' prædicatum 'exit in turbam.' Similiter ut ap. Suet. Galb. 20. 'exierat in vulgus respondisse eum.' aliter Gell. xii, 12 'ea res in vulgus exivit.' Cicero pro Rosc. conjungit 'exire et in vulgus emanare.') nil gloriosum exiit ex ore ejus xx, 4 (Cicero in Vatinius cap. 2. 'Non puto fas esse, verbum ex ore exire cujusquam, quod non jucundum et honorificum ad aures tuas accidat.' Idem in Orat. 'ut verbum ex ore nullum nisi aut elegans aut grave exeat')
- Exitus: hunc exitum plerique habuerunt (de fine vitæ) xix, 4 (Plene:) talem vitæ exitum habuit xviii, 13 exitus in omnibus partibus ædificii habere (i. e. januas) xxiii, 12
- Existit vis (elegantè, pro, cooritur) vii, 3
- Existimare: hoc quale sit, facilius existimabit is, qui &c. (i. e. animadvertet) xxv, 20 ut facile existimari possit, prudentiam esse quodammodo divinationem (i. e. colligi, judicari) xxv, 16 (Cæsar de B. G. 'existimari non poterat, an' &c. Sic sæpe Terent. et alii). hoc non minoris existimamus, quam &c. (i. e. æstimamus) xxiv, 1 Sic: magni ejus opera existimata est in prælio (i. e. æstimata), ibid. existimare de aliquo male (sermone not. sequiores) x, 7 (ut ap. Senec. Epist. 31. et de ira iii, 22. auctorem dialogi de causis corrupt. eloqui. cap. i, 3. et Macrobi. 2. Saturn. 4. Ita: bene de aliquo existimare, ap. Cic. ad fam. xvi, 4. Sic Suetonius: opinari de aliquo male, in Aug. cap. 61. Vide ibi Casaub. et Calig. 27)
- Existimatio (pro judicio, æstimatione): existimationis malæ veniam gratiamque postulavit, Fr. 3 (Sic, Tacitus Hist. iv, 7, 3. 'existimatio Senatus,' add. Gronov. ad Liv. iv, 41. Eodem sensu Cicero: 'artificii alieni existimator,' de Orat.) Existimatio (pro bona fama): existimationis nullum detrimentum fecit xxiv, 2 suam existimationem in ea re agi putabat; qua nihil habebat carius xxv, 15 bonam existimationem opulentissimo regno præposuit xvii, 4
- Exordiri: ut explicem, quæ exorsus sum (quæ suscepì scribenda Græc. ἐνῆρξεν), Præf. Ita: de quo exorai sumus scribere xvi, 1 (confer:) sed satis de hoc; reliquos ordiamur vii, 11
- Expectare: huic suasit, expectaret, quoad Alexandri filius regnum adipisceretur xviii, 6 putabant expectandum, dum se ipsa res aperiret (de omittendis suspicionibus) iv, 3 illud tempus expectandum decreverunt, quo exisset vii, 4
- Expectatio magna fuit ejus visendi vii, 6
- Expedire rem (de ancipiti negotio) xviii, 9 (Cicero de Off. 2. conjungit 'rem expedire' et 'consilium ex tempore capere.' Lamb.) expedire se (de eo, qui multitudine circumventus est) xviii, 5 de clauso locorum angustiis xxiii, 5 e vinculis iv, 3 expedire aliquem (proscriptorum numero eximere) xxv, 12 (Expedire, neutr.): non idem ipsi et mihi expedit (de diversa, ut hodie loquuntur, ratione status) i, 3
- Expeditus: impediri non poterat, quo minus ad dimicandum manum haberet expeditam xiv, 6 (de militibus cape, et intellige facultatem dimicandi non impeditam loco aut præciam. Sic apud Tacitum H. ii, 8, 3.) expeditiores milites (minus impediti ad dimicand. pondere arm. &c.) xi, 1
- Expellere ex arce (de vi bell.) xv, 10 ex civitate (de exilio) vii, 6 Aliibi: ejicere ex civitate ii, 8 ejicere ex republ. vii, 4 pellere patria (suband. præposit.) iii, 1. xv, 6 Sic: expelli Athenis iii, 3 (Livius ii, 6 'qui nos extorres expulit patria'). expelli (sine casu et præposit. eodem sensu) iiii, 1 expelli in exilium xix, 2 (nisi 'in exilium' glossa est). expelli potestate (imperio privari) i, 3
- Expulsor tyranni x, 10 (inter elogia mortui: quales prædicationes est videre apud Tac. A. ii, 73. Sueton. Oth. 12. Herod. in Commod. iii, 11, et passim apud alios)
- Expensum sumtui ferre (in rationes eorum referre, quæ erogamus et expendimus) xxv, 13 (v. Bucha. Thes. in Acceptum et Expensa, et Loccen. Ind.)
- Experiri inimicum (sentire, pati hostilia ab) ii, 9 omnia. primum &c. xiv, 2 (est sententia et phrasia Terant. in Eunuch. act. 4. sc. 7. 'omnia prius experiri verbis, quam armis, sapientem decet'). experiri Romanos (cum is de imperio certare) xxii, 4 (Lamb. quali locutione Poëta dixit Ecl. 3. vs. 23 'Vis ergo inter nos, quid possit atque, vicissim Experiamur?' et. Æn. 7. vs. 434 'tandem Turnum experiat in armis'). experiri legibus xx, 5. (est, lege cum aliquo agere, ut Noster ibidem

- loquitur; quod Buchnerus Theſ. ſic exponit: 'actionem alicui intendere ſecundum legum præſcripta.' v. infr. Lex.) natura experta videtur in hoc quid efficere poſſit vii, 1 (magni ingenii periphrasis)
- Expers conſilii (non conſcius) xvii, 6 literarum Græcarum (ignarus hiſt. et rer. Græc.), Præſ. periculi (immunis) xxv, 2 ſuavitatis poeticæ (carendi not.) xxv, 18
- Expetere preces ab aliquo: v. Preces
- Explicare alicujus res (ſc. geſtas, i. e. prolixè narrare et accurate) xvi, 1 (opp. ſummas tantummodo attingere, ibid.) exponere rationem geſtorum alicujus xiv, 1 ut ea explicem, quæ exorſus ſum, Præſ. quorum vitas ſeparatim complures ante nos explicarunt xv, 4 imperatores Romanorum explicare xxiii, 13 explicari non potuit multitudo (in acie ſcil. propter loc. anguſt.) ii, 4
- Explorare (in rem præſentem venire) ii, 7 de voluntate alicujus xxiii, 2 exploratores locorum ante colloquium mittere (moris erat) xiv, 11
- Exponere: de hoc alibi plura ſunt expoſita (de ſcriptione hiſt.) x, 3 Sic: exponere de virtutibus alicujus xvi, 1 (pro quo in Præfat. dixerat: exponere alicujus virtutes). exponere de vita excellentium Imperatorum, Præſ. viros claros verſibus xxv, 18 antiquitatem totam in aliquo volumine xxv, 18 aliquem e nave ii, 8 (verbum nauticum: v. Giſan. oba. p. 90. Cæſar de B. C. i, 31 'in terram exponere' plene dixit. add. Buchn. Theſ.)
- Expoſcere aliquem (petere ut tradatur, dedatur) xxiii, 7 Sic: expoſcitur publice Themiſtocles (ad ſupplicium, *πρὸς τιμωρίαν*, ut in ea re loqu. Diod.) ii, 8 (Cæſar B. Civ. iii, 110. et Hirtio viii, 38. eſt 'depoſcere')
- Exprimere imaginem vitæ (de *βιογραφία*) xv, 1 (ſic fere Cic. pro Roſc. 'ut expreſſam imaginem vitæ noſtræ quotidianæ viderimus.' Lamb. Et pro Arch. 'quam multas nobis imagines non ſolum ad intuendum, verum etiam ad imitandam, fortiaſſimorum virorum expreſſas, ſcriptores, et Græci et Latini, reliquerant.' Vorſt.) coronam amor civium non viſ expreſſerat (i. e. amor civium cauſa coronæ erat) viii, 4
- Exprobrare alicui de uxore &c. xv, 5 (ſub. famam)
- Expugnare urbem i, 4 expugnare vi i, 7. xxiii, 3
- Exſculpere iv, 1 (Non dubitaverim verum eſſe, quanquam Lambinus et Magius malunt 'exſcalpere.' vid. not. ap. Thucyd. i. *ἐκκολάπτειν*. Dicitur autem 'verſus exſculpere,' qui literas extantes abradit, atque ita ſuperficiem lapidis aut ligni ruſus planam reddit. Contra 'ſculpere verſus' dicendus is erit, qui literas in ſuperficie lapidis aut ligni extantes facit. Ceterum 'ſculpere' et 'exſculpere verſus' dicitur, quia ipſæ literæ vel ſculpuntur vel exſculpuntur, quomodo 'verſus ſcribere' dicitur is, qui ipſas literas ſcribit. Sed 'ſculpere verſus' etiam iſ dici poſſit, qui in lapide, ligno, vel ære literas depreſſas et reſugientes faciat. Si ergo Lacedæmoniorum quoque tales fuerint, 'exſculpaſſe' illi dicendi erunt, quod lapidi aut ligno eam adhuc partem demerent, in qua literæ fuerunt excavatæ, atque ita ſuperficiem ruſus planam redderent. Vorſt.)
- Exſplendescere clariuſ &c. (vox valida et efficax, ad radios ingenii et præcellentiam ſe erumpentem) xxv, 1 (Boetl. ſimiliter Suet. Tito c. 3)
- Extare volebat memoriæ ejus rei (durare, conſervari, manere, non intire) xx, 2 (ſic Cicero pro Roſc. 'extant expreſſa veſtigia ſcleris.' et de Orat. i 'extant libri, ſcripta, monumenta, picturæ')
- Externum malum (de bell. ext.) xxii, 2
- Extimescere potentiam alicujus i, 8
- Extinguere liberos (e medio tollere, &c.) xxv, 9 (ſic Ter. Hec. v, 1, 23. et paſſim Juſtinus, Tacitus, &c.) extinguere aliquos (ſcil. expugnando, perdere) xvii, 5 contumeliā induſtria (veluti redimere, aut memoriā contumel. delere) ii, 1
- Extrahere copias ex hybernaculis (ſc. ad faciendum iter) xvii, 3 (Aliter et venuſtiore ſignif.) extrahere ſe ac ſuos omnes incolumes (ſcil. e caſtello, ſubducere) xviii, 5 (plene Terentius, Phorm. i, 4, 3 'neſcio quomodo me ex malis extraham')
- Extrema ætas (i. e. extrema pars ætatis, de ſenectute) xxiv, 2. xxv, 10 extrema ætas imperatorum Athenienſium (de ultimis imperatoribus) xiii, 4 Sic: extremo tempore (ſc. morbi) xxv, 31 extremo tempore (ſcil. vitæ ſuæ, tandem) xiv, 10. xv, 9 extrema tempore

ribus (sc. vitæ suæ) xix, 2 sed extrem. temp. (subaud. Punici belli) xxii, 1 extremo bello (de fine belli) ix, 1 sed extremo, cum prope jam ad desperationem pervenissent xxii, 2 (Ubi extremo ut adverbium ponitur, et subaud. in tempore vel periculo. Cicero dixit 'ad extremum' de Orat. 2: 'Quinque faciunt quasi membra eloquentiam: invenire quid dicas, inventa disponere, deinde ornare verbis, post mandare memoriæ, tum ad extremum agere et pronunciare')

Extracta satis altitudo muri (educta, exaggerata) ii, 6

Exul: exul tum his terris xxv, 20 (Sic qu. edd. sed nos edidimus: ex ultimis terris) exules occupant Thebas xv, 10 exilio x. annorum multari (pœna ostracismi legibus definita) iii, 1. v, 3 (v. Ostrac.) exilio affici viii, 3

Exultare (de equis, verberibus ad subsultandum coactis) xviii, 5 (oppon. remittere calces, ibid.)

F.

Fabius Q. Maximus dictator Rom. (in agro Falerno Hannibali se objicit) xxiii, 5 callidissimus imperator, ibid. Q. Fab. Max. Cos. xxiv, 1

Fabiani milites (*συνεδοχικὸς*) de præstantibus militibus) xi, 2 (Loccen. putat vel ad 300. Fabios, vel ad milites Q. Fabii Maximi respici. Alias Fabiani tribus nomen ap. Suet. Aug. 40)

Facere quod alteri inutile est ii, 7 facere audet, quod cogitavit (rem deliberatam efficere &c.) xiv, 7 facere nihil reliqui, quod ad sanandum se pertineat (i. e. experiri omnia) xxv, 21 facere versuram publice xxv, 2 (v. Versura). facere summam (sc. pecuniæ) xv, 3 facere mysteria (celebrare) vii, 3 (v. Mysteria). opus (de munitione) ii, 6 postulata (annere &c.) vii, 8 imperata (quæ Dux mandat) xviii, 9 naufragium (de clade navali) ii, 7 castra (ponere) i, 5 ignes xviii, 9 potestatem sui (de committenda pugna, manum cum hoste conserere) xvii, 3 (de præsentia, sistere se) xxiii, 9 prælium ii, 9. xii, 1 prælium navale xxiii, 10 pugnam ix, 5 (Tacit. Ann. iii, 21, 5 'prospere adversus Numidas pugnam facit'). verba (orat. habere) vii, 6 bona (de beneficiis

præstitis, facere quod alteri utile est) ii, 9 (quod apud Plautum Casin. ii, 8, 32. de venerea voluptate invenitur). pacem (a bello desistere) x, 5 detrimentum existimationis (pati, subire) xxiv, 2 (Sic Cicero lib. 7. Ep. ult. 'damnum facere' pro 'pati' dixit, et alibi). iter ii, 5 (Sic Curtius ix, 10, 18 'iter facienti spado unus ex captivis nunciat' &c.) Facere cædem alicujus (perpetrare) viii, 3 finem belli xxii, 1 finem libri xxiii, 13 finem vitæ (de accersita morte) xx, 1 magnam multitudinem serpentum (colligere) xxiii, 10 (Sic in Ms. Boecl. et alias Noster: cum amplius centum millia facta essent armatorum xxii, 2. Sic Sallust. 'exercitum facere' ap. Senec. Epist. 114. sed nos edidimus, conficere). Facere bellum alicui (movere adversus) x, 4. xvii, 2 (v. Bellum). insidias alicui (struere) vii, 9 Facere aliquem hæredem (instituere, scribere) xxv, 5 aliquem missum (dimittere captiv.) xviii, 11 aliquem reum (accusare) vii, 4 aliquem certiores xiv, 11 aliquem civem (asciscere) xxv, 3 aliquem imperatorem (creare) xxii, 2 multa meliora (emendare) xi, 1 (Horsum pertinent et illa, in quibus 'facere' æstimandi significationem habet, et alter accusativus eleganter omittitur). Facere aliquem pluris xi, 3 facere aliquem tanti, ut xiii, 4 (sc. pretii hominem. v. Voss. de construct. c. 29). Sic: facere aliquid lucri (sc. rem, de gloria capta, quæ alteri debebatur) viii, 1 (vid. Lucrum). Facere male et injuste ii, 7 crudeliter avareque multa (de solitis magistratuum vitiis, avaritia et superbia) vi, 4 negligenter et malitiose vii, 7 pulchre aliquid posse (de opera prompte obeunda) xxv, 13 parum aliquid alicui xxiii, 11 non fecit id frustra (conatus eventum habuit) xxiii, 2 Facere ab aliquo prædas xii, 2 (annotat hic Gebhardus vix inveniri alibi hanc phrasin, nisi ap. Cicero in Verr. Vorstius tamen recte affert verba Cæsaris lib. 4. B. G. 'quanta prædæ faciendæ facultas daretur'). adversus aliquem (de hostilitate, interdum enim 'facere,' pro 'pugnare' sumitur. v. Buchn. Thes.) xviii, 8 (oppon. stare cum aliquo, adjuvare aliquem, ibid.) apud aliquem verba (oration. habere) ii, 10 cum aliquo amicitiam vii, 4. xiv, 10 cum aliquo societatem ii, 8. ix, 2 (ubi mox: coire societatem cum aliquo,

xv, 6. ubi mox : amicitiam alicujus sequi, xviii, 2) animadvertit Deorum numen facere secum xvii, 2 (i. e. studere sibi, ut ibid. loquitur). de re aliqua mentionem vii, 5 de aliquo mentionem (de tota vita alicujus exposita) xv, 4. xii, 3 de aliquo librum (componere) xxiv, 3 miserunt Delphos consultum, quidnam facerent de rebus suis (quid inceptarent, consilii caperent) ii, 2 ex urbe eruptionem viii, 4 (Sic Flor. iii, 20, 14. Tacit. Ann. ii, 7, 1. et alii). ex metallis pecunias (reditus fodin. metall. intellig.) v, 1 (Sic quoque Cicero 1. divin. et Verrin. 4. ac Sallustius). in aliquem impetum (adoriri) xiv, 9 in flumine pontem i, 3 in studiis progressum (proficere) xxiv, 3 inter hunc et illos pacem (de reconciliatione) viii, 3 pro aliquo verba (de ἀπολογία judiciali) i, 7 sub terra locum iv, 4 Faciebat, ut ei ipsi numerarent pecuniam (curabat numerari) xv, 3 faciam, ut scias xiii, 10 non imprudenter feceris, si quid &c. xxiii, 2 (Sunt inter istos verbi hujus usus, qui suspecti esse possunt; sed vide Cl. Vorstium de Latinit. fals. susp. c. 9. p. 95. seqq. Ceterum 'facere' interdum in macologia usurpatur, ut:) certum hominem ad eum mittas face (i. e. mitte) iv, 2 ('face' autem est pro 'fac.' ut ap. Plautum). neque hoc solum in Græcia fecit, ut templa Deorum sancta haberet (id est, habuit) xvii, 4 (sic passim Comici, præsertim Plautus; et Cicero, Suetonius, Vitruvius, Ovidius, Plinius junior, alii. v. Buchn. de commut. rat. dic. i, 21, 3. pag. 330)

Fio : fit cædes civium (cæduntur) xv, 10 sumtus in classem (impenditur) i, 7 fiunt sumtus x, 7 fiunt insidiæ ab x, 8 fieri pluris xiv, 5 (æstimari). quid his fieri vellet (de his) xvii, 4 quo fiebat, ut x, 2 (Integre:) ex quo fiebat, ut vii, 7 quo factum est, ut ii, 3 (Integre:) ex quo factum est vii, 7 quibus rebus fiebat, ut i, 2 ut ibi de eo legibus fieret judicium xix, 3 factus ad rem gerendam alacrior iv, 2 factus domi (i. e. educatus, institutus ducta artificum) xxv, 13 factus est ephebus xv, 2 facta ei potestas manendi xxv, 11 facta duabus virgulis oleaginisi corona viii, 4 facta cohortatione militum (i. e. ad milites) xxiii, 11 factum est æquitate ejus, ut (effectum, impetratum, res

eo deducta) iii, 2 factum est adversariorum immodestia vi, 1 eo facto (per id, hac ratione) xvii, 5 quo facto (qua causa, qua ex re) vi, 1. xiv, 5. xvi, 1. xiii, 3. xxv, 5 (Sic Vellei. ii, 76, 3). in quo facto quid opus xviii, 9 facta sunt amplius centum millia armatorum (collecta) xxii, 2

Factum illustre iii, 2 magnificentissimum viii, 1 præclarissimum xx, 1

Factio (de studiis et partib. ut vocat Tacitus) x, 6 factio adversaria (pro viris advers. fact. ἀντιτασσόμενοι) xvi, 1. xix, 3 (Polyb. ἀντιπαράγωγη 2). factio adversariorum xvi, 2 factionis principes xvi, 2 factionis principes xvi, 1 sine factione amicis officia præstanda existimabat xxv, 8 (i. e. sine pactione et conspiratione occulta : hæc enim factio est. Nam amicitia actiones liberas habet. Erat autem duplex respectus in Bruto, quatenus amicus Attico erat (talem enim fuisse cum ex hoc, tum ex cap. 14. liquet) et quatenus adversarum Antonio partium dux erat. Ceterum hoc sibi dudum gravissimis rationibus proposuerat Atticus, civium bellis partibusque se non miscere. Ut itaque id servaret ac tueretur, nec interim tamen amicis deesset, operam sibi dandam existimavit. Noluit itaque assentiri Flavio in privatum ærarium Bruto constituendum, neque deseruit tamen Brutum, cum afflictus necessitate ope amici indigeret. Pari ratione Antonii sociis uxorie affuit pari laborantibus fortuna, eorum adversos casus levans, non ejus partis firmans arma. Ita ergo et suum propositum tenuit, et utrique officium præstitit, quod amicus amico debebat. Buchn. in comment.) factiones duæ Athenis x, 3

Factiosus vi, 1 factiosus et potens xvii, 1

Facete loqui, Fr. 5

Facies terribilis xiv, 3 facies (contemptibilis) xvii, 8 facies (pro forma et modo totius corporis) xvii, 8 (quomodo veteres proprie hanc voc. usurparint, docet Gell. xiii, 28. adde Philipp. Carol. animadv. in eund. loc.)

Facile intellectu x, 9 Sic : facile carere aliqua re xix, 1 adeo facile perperussus est paupertatem, ut &c. (æquo animo tulit) xv, 3 quo facilius sub divo interiret iv, 5 facilius se Afros corrupturum existimans vi, 3 ibi facillime suam fortunam oculi posse vii, 9

- Facilitas gravitati** (mista) xxv, 15 (v. *Comitas*)
- Facinus præclarissimum** (factum) xx, 1 (Sic: 'pulcherrimum' Ter. Ph. v, 6, 31. et Sall. Cat. 20. 'rarum' Tacit. A. iii, 21, 1. v. eund. xv, 49, 4)
- Facultas ita vivendi non datur** (copia, potestas, occasio) xxv, 2 facultates ingenii (dotes, *divitæ*) xv, 1 facultates amicorum (opes) xv, 3 Sic: facultates patriæ xxiii, 6
- Falerius ager** xxiii, 5 (in mediterraneis Campaniæ: v. Cluver. Ital. antiq. iv, 5)
- Fallere**: eum ea re conari fallere ii, 7 cives tuos fallis verbo (falsi tituli specie) xv, 5 fefellit eum hæc res (contra opinionem cecidit) x, 5 non fefellit eum (ut prædixit, accidit) vii, 8 fefellit eum opinio xvii, 3 fefellerunt eum multum Jovis antistites (spem ejus destituerunt) vi, 3 falli (opinionem sc.) xv, 5
- Falso**: sperans ibi facillime suam fortunam oculi posse. falso vii, 9 (Inter suaviores elegantias merito reponenda et hæc formula. Boecl. Nam falso tantumdem hic valet, quantum valent hæc: at falso ita speravit. Vorst.)
- Falsum**: neque id falsum (scil. quod dixerat Eumenes) xviii, 11
- Fama est** ii, 10 exit xvii, 2 exiti de xxiii, 9 facti pervenit ad xiv, 3 perferitur in Græciam ii, 2 perferitur in Siciliam x, 2 fama magna est integritatis ejus vitæ xix, 1 fama rei perterriti ii, 4 (Hæc ad nuntios et rumores pertinent; illa ad significatum laudis et gloriæ:) fama majorum x, 1 fama felicitate magis quam virtute parta vi, 1 famæ servire ii, 1 (v. *Servire*). famam sui relinquere vi, 1 de fama dimicare (sc. in judic.) xiii, 4
- Fames**: fame plures quam ferro interiere xxii, 2 fame fatigatus triduum xviii, 12
- Familia optima**, eademque vix mediocris xxv, 13 familiarum origines Attico memoratæ (Genealogica ejus) xxv, 18
- Familiaris** (qui cum aliquo est) vii, 10 familiares (Alex. M. amici) xviii, 2 familiarior xxv, 16 familiaris Cic. ut qui maxime (de amico summo), Fr. 4
- Familiarissime** aliquo uti (de summa amicitia) xvii, 1
- Familiaritas hujus** (cum hoc) xxv, 10 familiaritatem alicujus consequi xxv, 19 ad familiaritatem intimam alicujus pervenire xviii, 1 Sic: familiaritate alic. intima uti xxv, 9 &c. conjunctum alicui esse xxv, 12
- Fanum** xvii, 4 Neptuni iv, 4
- Fastigium** (oppon. periculum) xxv, 10 fastigio pari stare in utraque fortuna (par cultus ac vitæ modus intellig.) xxv, 14
- Fatigare lectores** (similitudine, narratione et multitudinem exempl.) vi, 2 fatigari fame xviii, 12 (Sic Cic. 3. Off. 'vinculis et carcere, et igne fatigare.' Tacit. H. v, 3, 3 'fatigabat inopia aquam')
- Favere partibus Cinnanis** (de studio partium) xxv, 2
- Fautor optimatum** vii, 5 naturam faultricem habere in tribuendis animi virtutibus (de natura propitia) xvii, 8 (oppon. mox: naturam maleficam nancisci. Similiter locuti Ter. et Cic. v. Bucha. Thes.)
- Febris** (seu, ut alibi, febres) xxv, 21
- Felicitas** quid sit, Fr. 5
- Felicitas Timoleontis** xx, 2
- Fere** (scilicet), Præf.
- Feretrius** xxv, 20 (cognomen Jovis, de quo inter alios Freinsh. ad Flor. i, 1, 10. b.)
- Ferocia**: tanta fuit ferocia, ut &c. (de animosa elatione) xxii, 1 (mox, pertinacia)
- Ferociorem reddidit civitatem** (propensio-riorem ad bellum, bellicosio-riorem, fortio-riorem) ii, 2 (Ita Tacitus H. ii, 24, 3 'ferocissimos auxilium' pro fortissimis dixit, et Livius iii, 47 'ferociter facta.' v. Nonium in Feror.). ferocissimus elephantus xviii, 11
- Ferocius loqui** (elatus, arrogantius) xviii, 11 (Sic Cic. Philipp. 2 'plane respondisti ferociter.' et Plaut. Amphitr. i, 1 'ferociter legatos increpant')
- Ferre arma adversus** (absolute: v. *Adversus*) xvii, 4 ferre arma cum aliquo contra aliquem xxv, 4 ferre calamitatem moderate xx, 4 (tolerare, sustinere) fortunam sapienter xx, 1 laborem xviii, 11 injurias xv, 3 aliquid æquo animo (sine invidia et æmul.) xxv, 1 non tulit hoc æquo animo (impatenter tolit, indoluit) x, 6 Alibi: aliquid indigne ferre xviii, 1 (inter formulas meliores est hæc, cum et animum alicujus re quap. commotum et prævertendi studium notamus) vii, 10 nemo potest hunc ferre (de

homine difficili, aspero, non tolerabili) xxv, 5 tyrannum non ferendum dictabant (i. e. tollendum e medio) x, 7 ferre fructum pietatis (referre, reportare, adipisci) xxv, 5 (Sic Sulpic. Sev. i, 51 'ibique a filiis interfectus, dignum se exitum tulit.' Et Noster alibi:) si fecerit, nullius rei a se repulsam laturum iv, 2 ferre alicui opem xviii, 6 sumtui expensum (expensos sumtus in commentarium referre) xxv, 13 (v. sup. Expens.) si tulisset ita fortuna (si ita accideret) xviii, 6 tulit hunc ætas nostra elegantissimum poetam xxv, 12 ferre suffragium (de judic.) xviii, 5 de sententia per calculos xv, 8 ferentem ad se conspiciat (ad se ferri) xiv, 4 (nempe activum pro passivo heic ponitur, sicut alibi gestare, movere, vehere, pro gestari, moveri, vehi. v. Voss. de analog. iii, 3. Lectionem autem vulgatam tuetur auctoritas Mss. etiam Lambinus malebat 'ad se ruentem,' vel, 'se afferentem')

Ferri lectica xxiii, 4 ferri omni cogitatione ad liberand. patriam vii, 9 magno odio in aliquem (de studio animi, contentione, affectu) xxv, 10 ferri præcipua laude (celebrari) xxv, 10 fama xviii, 3 Ita: ferebatur nobilis inter æquales xxv, 1 fertur navis tempestate Naxum ii, 8

Ferrum (pro gladio) xiv, 11 Sic: ferro interficere xxi, 1 ferro hostium interire (i. e. armis) i, 3 ferro aliquem aggredi (de vi armatorum) vii, 10 (mox: manu aliquem superare). ferrum (pro spiculo, quo hastile præfixum est) xv, 9

Festum habere alicujus natalem diem (solennis instituta festivitas intellig.) xx, 5

Ferus: nemo tam ferus fuit, quin &c. (i. e. tam durus, immobilis, implacabilis) vii, 6 fera bestia xiv, 3 (pro quo vulgo 'fera' omisso substantivo, ut 'frigida' pro frigida aqua)

Fictilia vasa xxiii, 10 ('fictiles lagenas' vocat Justin. xxxii, 4, 6)

Fidere (pecunia, spem conficiendi aliquid inde sumere) vi, 3 victoria (fiduciam victoriæ habere tanquam certæ) xii, 1 (priore loco præpos. 'in': posteriore, si proba lectio est, nam Mss. aliter legunt, 'de' subintelligitur). fidenti animo xxii, 3 (de eo, qui ex successu animosus est)

Fides vix facta his est, Agesilaum esse unum ex his &c. (vix persuasi sunt,

ut crederent) xvii, 8 (Sic Sætonius Vesp. cap. 7 'cum vix fides esset, rem ullo modo successuram.' Vide Duk. ad Flor. iii, 16, 6. Refert huc Vir doctissimus illud Mæstini xiii, 1, 4 'ut vero mortis ejus fides affuit, omnes barbaræ gentes ut parentem luxerunt; at ego ibi malim rō fides pro 'argumento' sumere faciente fidem, quomodo ap. Eundem et ix, 2, 15. sumo: ea primum 'fides' inopiæ Scythicæ fuit). fidei alicujus aliquid credere (committere alicui quid tanquam homini bonæ fidei, aut bona fide servandum) xxiii, 9 fidem maximam habere alicui x, 5. xiv, 11 fidem singularem ei in omnibus ejus periculis præbuit xxv, 4 fidem si mihi, quam postulo, dederis (si promiseris, quod cupio) xxiii, 2 fidem de aliqua re dare dextra xiv, 10 fidem de aliqua re accipere, ibid. fidem amittere maluerunt, quam eum non prodere xviii, 10 fide præcipua fuit ea civitas erga Athenienses (constantissime omnium adhæsit illis) vi, 2 (v. Præcipuus). fide mala facere, ut &c. xiv, 6 se fore alicujus proprium, fide confirmare (sc. data) vi, 1 fide summa in pactione aliqua manere xvii, 2 (pro quo alibi integre:) in fide manere xviii, 4 homo sine fide (τοῦ ἀπαρῆσαι οὐδ' ὀρθοῦν φροντίσαν) x, 8

Fiducia nimia magnæ calamitatis solet esse xvi, 3 (intellig. securitas ex confidentia). fiduciam habere rei potiundæ (spes certa, et plusquam spes) xvii, 4 fiducia Antiochi Carthaginenses ad bellum inducere (i. e. ostensa ex Antiochi armis et societate fiducia) xxiii, 8

Fidus: pacem non fidam futuram putabat (non servatum iri) xiv, 8 (Ita 'fidus' non tantum de homine, sed et de iis, quæ sunt hominis et ad hominem pertinent, dicitur: qualis ephititi translatio in omnibus linguis est frequens. Vorst. Sic ap. Virgil. 'mala falk.' v. Demens.)

Figura venusta (de congruo totius corporis habitu) xviii, 11 (oppon. hic magno corpori. Faciunt ad mentem loci illa Taciti Agric. 44, 2 'si habitum ejus posteri noscere velint, decentior quam sublimior fuit' &c. Boeckl.)

Filius: C. Marius, filius (pro quo Schottus nulla necessitate legit: C. Marius, Caii F.) xxv, 1 (Solebant enim veteres eam vocem absolute ponere: quem

- scribendi modum etiam Sulpicius Severus imitatus est ii, 23 'Antiocho filio interfecto.' neque enim rō 'Antiochi' excidit, aut 'Antiocho puero' legendum, ut volebat Drusius. Qui etque male eundem Scriptorem ii, 24. emendavit, et 'pro Demetrii filius' reposuit 'Demetrius, Demetrii filius.' Legendum autem esse 'Demetrius filius' nullus dubito. Sic quoque vox Patris absolute usurpatur. Suetonius Jul. Cæs. cap. 52. 'Curio pater quadam eum oratione omnium mulierum virum et omnium virorum mulierem appellat.' Idem Aug. cap. 71. 'accesserunt convivæ Vincius et Silvius (Casaubonus malebat Silius vel Salvius) pater.' et alibi). filius Cononis acceptam a patre gloriam multis auxit virtutibus xiii, 1 ejus statua veterem patris renovavit memoriam xiii, 2 filio regnum a vivo patre non tradendum xxi, 3 a filio interficitur parens, ibid.
- Filiæ Aristidis aluntur publice et dotantur iii, 3 filiam alicui in matrimonium dare xi, 3 alicui collocare xiv, 19 alicui despondere, ibid.
- Fingere fortunam sibi xxv, 11 (pro, quod xxv, 19, conciliare sibi fortunam. 'Fingere se', effingere suos mores in rectitudinem officiorum vitæ. Artis enim vocabulo, venuste ad vivendi habitum fatumque translato, res non parvæ aut rudis elaborationis notatur. Boeck.) Sic: si ipse fingere (se) vellet vii, 2 (i.e. voto et cogitationibus exemplum veluti prosperitatis suæ formare. Boeck.) in fingendo corpore naturam maleficam nactus Agesil. xvii, 8
- Ficta dona, Fr. 5
- Finire: ubi vitam finierat iv, 5 (Sic valgo. Nos e melioribus Mss. edidimus: ubi vitam posuerat)
- Finis: finem belli facere xxii, 1 libri facere xxiii, 13 vitæ facere (de accersita morte) xx, 1 ad eum finem, quoad &c. (tandiu, donec) xv, 2 (mox xv, 9 'usque eo.' Sic Cicero action. 1. in Verr. 'usque ad eum finem, dum iudices rejecti essent.' Et 1. de nat. Deor. 'usque ad eum finem, dum possint se ipsa defendere.' Vorst. Adde ejus librum de Latinit. falso susp. cap. 3. pag. 25. Nizolii Indicem et Parei Lex. Crit.)
- Fio: v. supra, post Facio
- Firmæ copiæ (respect. peritiæ bellandi, indurata bello manus) xviii, 3 (Sic: 'firmus exercitus,' ap. Vellei. ii, 29, 1).
- firmæ vires ad laborem ferendum (de eo, qui invictus laboris, operis, &c. *novus ἀνέχων πόρον*) xviii, 11 firmissimi amici (constantissimi) vi, 2 firmitas corporis (exercitatione parta scil.) xv, 3 (ab hac robur et agilitas. v. Mercur. iv, 2)
- Fistula putris erupit per lumbos xxv, 31 (Sic Lambias curavit edi; Savaro autem 'fistula puris': quod Loccenius in Ind. probat, describens puris fistulam ex Hippocr. de fistulis, et Celso de re med. v, 18. quod sit sicut altus, angustus, callosus et purulentus, ex abscessibus plerumque conflatus. Probat et Barthius, alique. Nos tamen lectionem Medicæi codicis 'pus erupit,' genuinam putamus esse, et 'fistulæ' vocem textui ex ora intrusam)
- Flaccus L. Valerius xxiv, 1. 2
- Flagitium: cum flagitio domum redire (cum dedecore ex armis relictis) xxii, 1 (Proprie vox militaris est, ut Donatus ad Ter. Eun. ii, 3, 90. exponit. v. Buchn. Thea.)
- Flagrare cupiditate bellandi xxii, 1 (Justinus: 'bello flagrare' xxxi, 3, 10) pugnandi i, 5 audiendi alicujus x, 2
- Flaminius C. Cos. occiditur xxiii, 4
- Flaminius L. Quintius consularis xxiii, 12
- Flaminius circus, Fr. 11
- Flavius C. xxv, 8
- Flectere iter suum xviii, 9 (de alia via tent.)
- Florere (de potentia et excellentia imperii) xviii, 1 fama justitiæ xxi, 1 modestia sua, majorum gloria i, 1 rebus quibusdam (sc. gestis) v, 3 in re militari xv, 5 florens (adhuc vivens, superstes) xxv, 11 florens regnum xxi, 2 pars florens (oppon. abjecta) xxv, 8 Sic: florentes (stantes adhuc suo fastigio, valentes) xxv, 11 (oppon. afflicti)
- Fluctus civiles (ita comparantur civiles turbæ: quibus et prosterni multa, sicut procillis ac tempestate; et jactari omnia, sicut fluctibus: et implicari, sicut circulo quodam perniciæ, videmus) xxv, 6 (Boeck. add. not.)
- Flumen: pontem fecit in Istro flumine i, 3 apud flumen Strymona v, 2 apud Ægos flumen (v. tamen supra Ægos) vi, 1. vii, 8. ix, 1 apud flumen Nilum xviii, 5 (Addit in his Noster per *ἐπετήρησεν* Proprio Nomini Appellativum Nomen, quod in sequentib. etiam facit) Oppidum Amphipolim con-

- stituit v, 2 in oppido Citio est mortuus v, 3 vento aquilone venit Lemnum i, 1 vento borea domo profectus est i, 2 naves triremes totidem ad superiores addunt ii, 2 navem triremem armatis ornat x, 9 (Similiter locuti Caesar, Livius, et Curtius: v. Sancti Minerv. lib. 4. de Ell. pag. 284, 300, et §21. add. Buchner. de comm. rat. dic. i, 13, 6. pag. 227. seq.)
- Fœderata civitas xxiii, 3
- Fœnus (de usuris) xxv, 9
- Forem (pro, essem): quam vere de eo foret iudicatum &c. vi, 3 ut sæpe ad desperationem forent adducti xviii, 12
- Fores ædificii xxiii, 12
- Foris (adverb. in loco): ut foris exaudiri strepitus posset x, 9 (adverb. de loco:) foris flagitantes telum (ab iis qui foris adstant), ibid. (mox: Lyco per fenestras gladium dedit)
- Forma corporis amplissima pulcherrimaque xxi, 1 imperatoria (Imperatore digna; quæ longe lateque ostentat imperatorem, ut de Trajano Plin. Paneg. cap. 4) xi, 3 (Dioni egregia voce *σημιοπρεπὲς τοῦ προσώπου* dicitur. Sic Jul. Capitolinus Pertinace c. 12 'statura imperatoria.' v. Savar. heic et ad Sidon. 1. Ep. 2. pag. 8. add. not.) formam alicujus cognoscere (mox explicatur, qualis sit &c.) xviii, 11
- Formosissimus ætatis suæ Alcibiades vii, 1 (Unde ejus vultus paradigma proverbiale formæ speciosissimæ. Vide copiosissimæ doctrinæ virum Casp. Barth. advers. 52, 5. Boecler. add. not.)
- Fors (pro casu): ut quemque ex proximo locum fors obtulisset xvi, 2 (Sic Livius xxi, 41. ex emend. Gronovii: 'castra, quo fors tulisset loco, sine ullo discrimine posita.' Tacitus Ann. xiv, 5, 5 'verum Acerronia contis et remis, et quæ fors obtulerat, navalibus telis conficitur')
- Fortis ac strenuus (conjunguntur) xv, 7. xiv. 7 fortis manu iv, 1. xiv, 1 forti animo cedere invidiæ alicujus v, 3 fortissimi habentur, qui et potentissimi xviii, 3 fortiter venari vii, 11 (nam veterum venationes ad fortitudinem spectabant præcipue. vid. Xenophon. Boecl. Et Aristoteles Polit. 1. cap. 8. *θρηνητικὴν* dicit esse μέγος τῆς πολέμου. Athenæus vero lib. 16. ait, 'ad venationem procedere juvenes tanquam ad meditationem bellorum periculorum.' Vorst.)
- Fortuna (1. pro, rerum humanarum domina, uti Cicero eam pro M. Marcello describit): fortuna sua mobilitate, quem paulo ante extulerat, demergit x, 6 sævitiam suam in filium exercuit, ibid. tribuit (ei) multa eaque magna bona vii, 2 nihil ei non tribuit (de singulari felicitate) xxv, 19 obstat consiliis x, 9 nos superstitibus Attico esse voluit xxv, 19 in prælii concursu plurima (sibi) vindicat viii, 1 fortunæ munus xxv, 3 (oppon. prudentiæ specimen, ibid.) in quo fortunæ varietas est animadversa xiii, 4 fortunæ tanta varietas iis temporibus fuit, ut modo hi, modo illi &c. xxv, 10 quibus in bello parserat fortuna viii, 1 quamdiu fortuna passa est xiii, 13 ut si in sua manu esset fortuna xiii, 3 (Sic Lambinus et alii legend. putant, et intellig. de obsequio fortunæ semper faventis, nunquam adversantis; quo eodem sensu Curtius x, 6, §5 Alexandrum dixit 'solum omnium mortalium fortunam in potestate habuisse.' Verum nos edidimus: ut in sua navi esset fortuna. si ita tulisset fortuna xviii, 6 (Scilicet tanquam de Dea ita loquuntur gentiles: cum illarum rerum, quæ suas causas et interiores rationes hominibus non produunt, administrationem volunt innuere: sive eventum potius; nam ignoratio et neglectio virtutis administrantis, ut sic dicam, tot illas *ἀντιρροίας ἐν προσηκείῃ*, quod Aristoteles diceret, peperit, quas nec hodie satis vitatas, ostensa vera hujus loci philosophia, pudentia seria Barclaii dissertatio Argenid. l. 4. Boecl.) (2. pro, successu): fortuna secunda res magnas gessit xxii, 4 fortuna secunda adversariorum capiti i, 2 idem cum prospera fortuna prope ad annum LXXX. pervenisset xix, 2 (Sic enim Schoppio leg. videtur, non 'eidem,' quod in libris tum manu exaratis tum impressis invenitur). (3. pro, statu): fortunam sui cuique mores fingunt xxv, 11 (mox:) conciliant xxv, 19 conversa subito fortuna est xxv, 10 fortuna secunda fundum emit xxv, 9 in secunda quam in adversa fortuna inconsideratione fuit ix, 6 secundam quam adversam fortunam multo sapientius tulit xx, 1 cum adversa fortuna conflictatus est xvi, 5 fortuna non simplici conflictatus in his rebus est xx, 1 (i. e. fortuna varia, vel utraque, ut aibi loquitur).

- in utraque fortuna pari stetit fastigio (pari modo se gessit, cum sestertium vices, atque, cum centies haberet) xxv, 14 fortuna non metimur magnos homines, sed virtute (i. e. nec ob secundam magnos, nec ob adversam viliores censemus) xviii, 1 pari fortuna percussit xxv, 11 fortunam Græciæ commiseratus est xvii, 5 alienam opulentiam fortunam pauperes iniquo animo intuentur xii, 3 qua fortuna non erat contentus vii, 9 non fortunæ, sed hominibus amicum esse xxv, 9 huius si virtuti par data esset fortuna xviii, 1 fortunam nullam se junctam sibi esse ab eo volebat xxv, 10 fortunam suam oculare (statui suo et celebrati latebras querere tum famæ tum securitatis) vii, 9 fortuna humiliore princeps civitatis xxv, 19 Reges casus adversos tribuunt hominibus, secundos fortunæ suæ xiv, 5 (non acceperim simpliciter pro felicitate cum Lambiano; sed pro auspicio maiestatis regiæ; quo sensu Tacitus dixit: 'pleraque auspiciis Principum ac consiliis, quam telis et manibus geri, quo pertinet fortuna Imperii, fortuna pop. Rom. fatum urbis' &c. v. de re ipsa Gruteri discurs. ad Tac. 1. Boecl. add. dissert. ejus de ausp. Reg.)
- Fortunæ (plur. pro opibus, facultatibus, bonis): fortunæ suas fidei alicujus credere xxiii, 9
- Forum: in foro esse cœpit xxiv, 1 (fori studia et civilis actus rudimentis operam dare. Utebantur enim Romani foro tanquam schola omnium pacis artium, civitatisque disciplinam ibi discere et tractare moris erat. Ergo Tacitus Agr. 39, 3 'studia fori et civilium artium decus' conjungit, 'militarique gloriæ' opponit. Boecl.) de foro decedere xxv, 10 (publico abstinere, civilis actus lucem latendi causa declinare. Boecl. Oppon. apud Terent. et Senec. 'uti foro.' v. Thes. Buchn.)
- Forensis opera: v. Opera
- Frangere: Corcyræos fregit (bello debilitavit, vicit et victis superbiam ademit) ii, 2 Sic: Thasios opulencia fretos sub adventu fregit v, 2 non fregit eum contumelia (de abiectione animi) ii, 1 (opp. erexit, ibid.) Sic: etsi res exiles animi magnitudinem non frangebant, tamen minuebant xviii, 5 frangi cura rerum quarundam (angi vehementer &c. de ægritudine animi)
- x, 7 (Sic: 'casu alicujus,' Suet. Aug. cap. 65)
- Fratrem tyrannum interficiendum caravit (sc. libertatis publicæ vindicandæ ergo) xx, 1
- Fraternus sanguis xx, 1
- Fratricidam eum impiumque detestans compellavit xx, 1
- Fraus: ad fraudem acutus x, 8
- Fregellæ xxiii, 7 (Latii oppidum clarum, a L. Opimio excisum anno 630. ab U. C. ut Livius refert. vid. Cluver. Ital. iii, 8)
- Frequentes delati honores xix, 1 frequentior familiaritas (de crebriore convictu usuque &c.) xxv, 19 frequentissimus conventus legationum (de magno consensu ac numero) xv, 6
- Frequentia vulgi maxima (de comitat. fun. scil.) xxv, 22 (Ita in vet. inscript. 'elatus est &c. frequentia maxima,' apud Kirchm. de funer. ii, 2)
- Fretus non tam suis copiis quam odio tyranni (confusus) x, 5 freti opulencia (elati) v, 2 Alibi: opibus elati i, 7 (Sic Tacitus Ann. vi, 31, 2 'superbiam in nos, sævitiam in populares sumsit, fretus bellis, quæ secunda adversum circumjectas nationes exercuerat')
- Frui aliquo (conversari cum aliquo) xxv, 20 pace diutina xv, 5
- Fructus rei familiaris (lucrum, commodum, quo res familiaris augeri potest) xxv, 6 fructus (hortorum et prædiorum scil.) v, 4 fructum pietatis ferre (præmium &c.) xxv, 5 fructum oculis capere ex casu alicujus (delectationem: v. Ocul.) xviii, 11
- Fumento donavit Athenienses Atticus xxv, 2
- Frustrari seipsum (nocendi signif.) xxiii, 2 (Sic sæpe Cæsar, ut B. G. iii, 15. iv, 14. B. Civ. ii, 32. et xlii, 3, 97 &c. Gebh.)
- Fugam alicujus sublevare (de expulso et hoste judicato) xxv, 2 fuga periculum evitare xiv, 2 salutem petere xxiii, 11 ex fuga plerique in templum Minervæ se coniecerunt xvii, 4
- Fugare (vincere et fugare) xv, 5 fugare classem xiii, 2 hostem uno prælio xxiii, 4
- Fugere procuracionem reip. (abstinere ea &c.) xxv, 15 hæc Dionysius non fugiebant (satis intelligebat hæc) x, 2
- Fulget indoles virtutis in eo xviii, 1 (elucet, exsplendescit. Suet. Tit. 3 'in puero statim corporis animique dotes exsplenduerunt')

Fulvia uxor Antonii xiv, 9

Fundamenta: arcem, domum a fundamentis disjicere (i. e. funditus, & *θεμελιων*) xx, 3. xxiii, 7 (Sic 'a radicibus' apud Phaedrum, 'a stirpibus' apud Sallustium)

Funditores xiv, 8

Funesta victoria (illæstabilis, detestanda) xv, 10

Fungi munus militare xiv, 1 (similia exempla cum quarto casu collegit h. l. Lambinus et Kirchmaierus. add. Voss. de constr. c. 22. et Buchn. de commut. dic. rat. i, 20, 1. pag. 309). fungi munere servorum (de Helotis) iv, 3 potius barbarorum quam civitatis more fungar (elegantè, de usurpatione moris patrii aut peregrini) ix, 3 functus summis honoribus ii, 7 (qui magnis rebus præfuit, multum in imperiis magistratibusque versatus est, ut hæc *παρὰφύρεως* causa repetantur ex i, 8. iii, 3. Sic plane Suet. Aug. 2. et Calig. 26)

Funus militare honestumque xviii, 13 funus nulli ex suis vidit (de morte &c.) xxi, 2 funeris pompam (ultima voluntate prohibet Atticus) xxv, 22 funeris publici honor x, 10 funere amplo effere xviii, 4

Furius L. Cos. xxiii, 7

Futurorum conjectatio, inter dotes ingenii prudentiæque ii, 1 (v. Comm. Boecler. pag. 22. seq.)

G.

Galea venatoria (ex hirsutis pellibus con-
suta) xiv, 3 (Probat enim in conjectancis suis ad Varronem Scaliger, ex diversis animalium pellibus galeas olim fuisse confectas: adde Veget. lib. 11. cap. 17)

Gardates xiv, 8 (Sic habent plerique libri; sed nos edidimus Cardaces, Brissonium et Schottum secuti)

Gaudere: gavius magnopere tot hominum salute mittit &c. iv, 2

Gazæ regis custos xiv, 5 (*γαζοφύλακες*, *γαζοφύλακες* appellantur illi Persarum præfecti: vid. Briss. de regn. Pers. l. 1. thesaurarii, arcarii, ut habet vet. interp. Esther. iii, 9. ubi v. annot. Drusii. add. Freinsheim. ad Curt. v, 1, 20. Pricæum ad Act. viii, 27 &c. Curtio l. c. dicitur 'regis pecuniarum custos.' Est autem Gaza Persis

propria vox de pecunia reg. quod vel ex Curt. iii, 12. constat. plura Drusius in Observat. et Freinsheim. Ind. Curt.)

Gellius Q. Canus xv, 10

Geminus Servilius xxiii, 4

Genealogiæ claror. virorum xxv, 18

Gener regis (pro marito filii regis) ix, 2 (pro marito sororis) iv, 1 (si Cujacio obs. vi, 17. aliisque credimus) gener socerum in vinculis habet xxi, 3

Gens (pro regione interd. ponitur). Sic: in Lucanis absens xxiii, 5 in Sabinis versatus est xxiv, 1 ex Medis ad adversariorum hybernacula pervenit xviii, 8 in Persas proficisci xvi, 4. xvii, 4 (Sic: in Hirpinis Vellei. ii, 68, 3). gens Cataonia (pro regione) xiv, 4 gentis Græciæ duces xxi, 1 gentes maximæ, bellicosissimæ xxii, 4 gentium jus commune (v. Jus) ii, 7

Genus antiquum (famil.) xiv, 2 honestum xv, 2 summum vii, 1. xviii, 1 generis antiquitas a majorum gloria distinguitur (quæ scil. facta potius respicit) i, 1 Genus (gens, natio): genus Macedonum xxi, 2 Sic: tres sunt præterea ejusdem generis, ibid. genere Græcus i, 3 (Sic vocatur, qui genus quidem ex Græcis ducit, domo tamen et patria Græcus non est. Buchn.) cujus generis cum magnus numerus esset (elegantè pro simpliciter relativo ad præced. colonos) i, 1 Sic: cursor ejus generis, qui &c. i, 4 generis ejus multitudinem magnam dispalatam immisit (jumentorum scil. in terribil. speciem adornatorum) xxiii, 5 genus quoddam hominum, quod Helotes vocatur iv, 3 utrumque genus hominum (et qui, et qui) xviii, 11 omni genere copiarum abundare (tam equitatu, quam peditatu) xviii, 5 genus scripturæ (ratio &c.), Præf. genera exercitationum xvii, 3

Generatus ab origine ultima stirpis Romanæ (oriundus) xxv, 1

Generosus (de nobili famil. dicitur) ii, 1. v, 1 generosa fama majorum (fama ex majoribus generosis &c.) x, 1 generosa stirps Eumeni defuit xviii, 1 generosi condiscipuli (*γενναίοι*, animo erecto excelsaque præditi) xxv, 1 generosæ (feminae nobiles) xxv, 12

Gerere consulatum (administrare) xxiv, 2 Sic: gerere imperium xv, 7 magistratus xiii, 3 præturam xxv, 6 rempub. vii, 7 Sic: non potest bene geri respubl. multorum imperiis x, 6 (ubi

- Mss. Schotti 'regi'.** gerere honores xiv, 6 res magnas (efficere) xxii, 3 de actu rerum, qui distinguitur a consilio ii, 1 Sic: nulla res major gerebatur sine eo ii, 1 res nulla gesta est publica, de qua prius sit decretum, quam &c. xx, 3 his de rebus si quid geri volueris iv, 2 hæc dum geruntur xiv, 5 quæ dum in Asia geruntur (in transitione ad novam narrationem) xxiii, 12 quæ gererentur, fieri præcepto suo ait x, 8 (Sic in Mss. Boecleri). Sic: post rem gestam xxiii, 5 (et absolute:) gesta ejus pleraque xiv, 1 gerere rem multis consociis x, 8 gerere rem male (uti adversa fortuna) i, 3. ii, 5 rem male culpa xi, 1 res male vii, 5. xxii, 1 gerere bellum (de ducis officio) ii, 2 gerere bellum inter se xxi, 3 Sic: gerebatur bellum inter eos et mari et terra xxiii, 10 bellum in aliquem vi, 1 bellum cum aliquo adversus aliquem xii, 3 gerere amicitiam (exercere) xiv, 10 inimicitias xxv, 11 gerere morem voluntati alicujus (parendi notione) xiv, 4 Sic: gerere morem alicui x, 3 Sic: gestus est ei moa ii, 7 gerere vestem xiv, 3 galeam veneratoriam in capite, ibid. gerere se sic, ut xxv, 3 gerere se contumaciis v, 2 se crudelissime xviii, 6 se elatius iv, 2 se parum splendide xxv, 14
- Germana soror** (*ῥωμαῖος*), consanguinea, eodem patre nata, sed non eadem matre), Præf. et v, 1 (Adde de vocis usu Gifan. Obs. L. L. pag. 101. et qui verba illius pro more descripsit, Paroim in Lex. Crit. ubi imprimis laudatur l. 1. C. Theod. l. 2. t. 19. de inoffic.)
- Germania**, (provincia Europæ maxima): in Germania potiora vasa ex onyche facta, Fr. 8 in Germaniæ littora Indi quidam exiere, ibid.
- Gladus**: gladium per fenestras dedit x, 9 gladii minuti (breviores) xi, 1 gladios obruere xiv, 11 (v. Obruere)
- Globus**: sic ille consensionis globus hujus unius dissensione disiectus est (de numero conspiratorum, factione, cohorte, turba) xxv, 8 (ubi Buchnerus annotat, 'globum' a Nepote vocari illos, qui Bruto et Cassio privatum ærarium constituere paraverant, et conspiraverant quasi, et factionem fecerant. vid. ejus Thes. Sic apud Vellei. 'globus conjunctionis' ii, 58, 1)
- Gloria**: gloria majorum (sc. ob merita) i, 1 rerum gestarum xxi, 2 gloriæ insolentia xvii, 5 (v. infr. Insolentia. Cognatas voces conjunxit Cæsar l. 1. B. G. c. 14. 'quod sua victoria insolenter gloriaretur.' Vorst.) gloriæ comes invidia xii, 3 gloriæ belli magnam turpi morte maculavit iv, 5 Agamemnonis belli gloriæ sibi videbatur consecutus xv, 5 præter gloriæ nihil de republ. cepit xv, 3 gloriæ paternam tueri xix, 1 gloriæ a patre acceptam multis virtutibus augere xiii, 1 gloria inveterata xviii, 8 magna fuit gloria honoris corona viii, 4 (v. Esse abtinentia)
- Gloriosum** (*ῥαψώδης*) xx, 4 (Sic ap. Plant. 'gloriosus miles.' Lamb.)
- Golonæ s. Colonæ** (locus in agro Troade) iv, 3
- Gongylus Eretriensis** iv, 2
- Gortynii** xxiii, 9 (Gortyn sive Gortyna, urbs Cretæ, etiam Strabonis ætate clara, Cnossio finitima, nunc exiguis pagus. v. Steph. de urbib. et Ubb. Emm. tom. 1. vet. Græc. pag. 138. adde Plin. iv, 12. Ceterum Nummum ΓΟΡΤΥΝΙΩΝ vide ap. Carol. Patin. Thes. Numism. cap. 2. pag. 21)
- Gracchus T. Sempronius** insidiis periit xxiii, 5
- Graccho C. filia Bruti** nuptum data, Fr. 9
- Gradus** (proprie): paucis ante gradibus, quam qui sequebantur, in ædem Minervæ confugit iv, 5 Gradus (improprie): eodem gradu fuit ap. Alexandrum (sc. honoris et amicitie) xviii, 1 Sic: gradum quem tenebat, auctus adjunctusque a Demosthene ascenderat xix, 2 (Plene Curtius: 'affirmans eundem illis amicitie gradum patere ap. Regem' v, 10, 10. 'quo propiore gradu amicitie me contingis, hoc majus est dissimulationis tue facinus' vi, 7, 32. Et Livius: 'in eum gradum amicitie regis acceptus erat' xxv, 18. Sic Valer. Max. 'his gradibus officiorum jacentem ad regium fastigium erexit' v, 1, 1. Et Noster:) gradus primus capessendæ reipubl. fuit bello Corcyraeo ii, 2 qui secundum gradum imperii tenebat (de proxima a rege dignitate) ix, 3 (Est et gladiatorum vocabulum Gradus. unde Noster:) gradu a Themistocle Xerxes depulsus est (l. e. victus est) ii, 5 (Elegantissime enim hæc metaphora a pugnantibus ad consilii et propositi statum et captam veluti ex arte et ratione opportunitatem transfertur. ut 'depelli gradu' dicatur, eu-

ius status ita conturbatur, ut si quis in pugna de loco deijcitur. Cic. 1. off. 28. proverbium 'de gradu deijci' (quo etiam 16. ad Att. ep. 16. usus est) ad perturbationes animi tumultuantis et a statu rationis quasi discedentis venuste accommodat. Eadem locutione in oratione Cæcinniana dicitur, 'de statu demovere.' ubi vide, quæ Petrus Faber erudite annotavit. Boecl. Adde eund. Agonist. i, 11. et Lips. Saturnal. ii, 20)

Græca oratio (sermo Græc.), Fr. 3 Græca lingua loquentes i, 3. x, 1 Græci genere i, 3 (vid. Genus). Græci libri Hannibalis xxiii, 13 Græcæ literæ (de lingua Græc.) xxiii, 13 pro rebus et lectione Græcorum, Pref.

Græce loqui xxv, 4 Græce confectus liber xxv, 18

Græcia (pro regione): omnes Græciæ civitates ix, 5 cetera Græcia iv, 3 Græcia (pro incolis Græciæ) i, 6 Sic: Græciæ arma ii, 4 (v. Barth. advers. xi, 21). Græciæ liberandæ occasio i, 3 totam Græciam liberavit Miltiades (sc. a Persis) i, 6 cunctam Græciam Conon a Lacedæmonis liberavit ix, 4 universam Græciam in libertatem vindicavit Epaminondas xv, 8 Græciæ principes Thebani xv, 5 &c. Græcia gens (Græca vel Græcorum) xxi, 1 Sic: Græcia civitas vii, 7 (ubi 'civitatibus' vocem male eiecit Lambinus. Vellei. i, 4, 3 'magna vis Græciæ juventutis.' ita enim legend. ex editione Rhemani. v. tamen Boecl. not. ad h. l.)

Graius (adj. ἑλλησπυκός): quas (scil. Alpes) nemo unquam cum exercitu ante Hannibalem, præter Herculem Graium, transierat xxiii, 3 quo facto is hodie saltus Graius appellatur, ibid. (Lipsius cent. 1. ad Belg. ep. 93. 'uterque,' inquit, Hercules et Hannibal, 'per Alpes ivit, sed non signate easdem earum partes.' quæ mens et in Silii, fortasse et in Æmili Probo. verbis). Graius (substant. ἑλλησπυ.): Graiorum virtutes, Pref. Graiorum præda locupletari vii, 7

Grammatici (quædam Græcis dicantur), Fr. 6 (quem locum illustrabant, quæ erudite concessere Wower. de polym. cap. 4. et Voss. de art. Gramm. i, 1. et seqq.)

Grandis liber vi, 4 (ita quidam Mss. codd. verum Nos edidimus, gravis)

Gratia (pro grati animi memoria): gratiam alicui pro meritis referre ii, 8

satius dedit, si ita tulisset fortuna, perire bene meritis referentem gratiam, quam ingratus vivere xviii, 6 in aliqua re maximas alicui gratias agere atque habere xx, 4 (v. Cort. ad Sall. Jug. cap. 110. n. 4.) magnam ab aliquo inire gratiam (valde alicui demereri) vii, 9 (Sic Terentius Eun. iii, 5, 9. ubi vide Donat. item Plautus Cistellar. ii, 3, 84. A plerisque tamen Mss. Nepot. illud 'ab eo' abest). Gratia (pro amicitia et benevolentia): gratia alicuius augere possessiones suas xxv, 12 in gratiam redire cum suis vii, 5 in gratiam redire cum rege xiv, 8 nunquam cum matre in gratiam rediit (i. e. uti mox loquitur, nunquam cum matre in similitudine fuit: ponitur n. consequens pro anteced.) xxv, 17 Gratia (de eo, qui gratus ap. alios est): gratia multum valere ap. aliquem ix, 3 est in illo adolescentulo magna gratia xxv, 3 propter gratiam honores non petiit, cum ei paterent xiv, 6 propter suam gratiam nullius conditionis non habere potestatem xxv, 12 Gratia (pro venia): gratiam male existimationis, si quid esset erratum, postulavit (i. e. veniam erratorum, ne quis sinistre ea interpretaretur), Fr. 3 Gratia (causa, ergo): hujus accusandi gratia ix, 3

Gratus (beneficii memor): quæ ipse tribuerat beneficia, tamdiu meminerat, quoad ille gratus erat, qui acceperat xxv, 11 munus gratum acceptumque xxiii, 7 quæ omnia ap. Græcos et grata et laude digna ducuntur xv, 1

Gratis (absque præmio) xv, 4

Gravis (scil. moribus, σέμνους) xv, 3 gravis liber vi, 4 gravis morbus xxiii, 4 hoc si tibi grave est ix, 3 tres gravissimi historici vii, 11

Gravitas (morum scilicet) cum facilitate xxv, 15 gravitas Lacedæmoniorum iv, 4 (in suspendenda, dum res penitus exploretetur, fide. Boecl.)

Grunium in Phrygia castrum vii, 9

Gubernator (scil. navis) xii, 4. xxv, 10 (propria nauticæ rei vox: v. Scheffer de Milit. nav. iv, 6)

Gymnasium Timoleonteum xx, 5

Gynæconitis (est Græcum γυναικωνίτης sive γυναικωνίτης, ἰδος. dicitur n. utrumque), Pref. (gynæceo συνδυµον locum in ædibus, i. e. solis mulieribus ad habitand. datum, facit Grapaldus de part. æd. lib. 2. cap. 5.

Boeci. Add. Vitruv. vi, 10. et ibi not.
G. Philandri)

H.

Habere amatores quam plurimos, Præf.
bona multa ab natura x, 1 exitum
vitæ talem vel talem xviii, 13 Sic:
habuerunt hunc exitum plerique clari
viri xix, 4 habere maximam fiduciam
potiundi regni xvii, 4 summum im-
perium xvii, 2 tantum amorem omni-
um, ut &c. (adeo ab omnibus amari,
ut &c.) xx, 3 (Sic fere Cicero 2. de
offic. 'maxime necessarium est famili-
aritates habere fidas amantium nos ami-
corum et nostra mirantium'). habere
nullam invidiam (non invidiosum esse)
viii, 4 laudem formæ xxi, 1 collegas
xv, 7 naturam faultricem, in tribuen-
dis animi virtutibus xvii, 8 obrecta-
torem xv, 5 ornamentum ab aliquo
(accepisse ab aliquo honores, digni-
tates, opes) xxv, 7 tempus morandi
i, 1 quinquagena talenta vectigalis ex
castro vii, 9 (Sic qu. edd.; sed nos
edidimus, capere). potestatem cujusvis
conditionis (scil. quærendæ, impe-
trandæ) xxv, 12 potestatem alicujus
conveniendi vii, 9 cupiditatem noti-
tiæ clarorum virorum (cupidum esse
cognoscendi res claror. viror.) xxv, 18
nihil negotii (de re facili et expedita)
xviii, 12 (Sic Cicero passim). præcep-
torem xv, 2 provinciam (de præfecto
provinc.) xiv, 1 societatem cum ali-
quo iv, 3. xii, 2 maximam spem in
aliquo vii, 3 spem victoriæ positam
in alicujus perniciæ xviii, 11 antiqui-
tatem adeo diligenter cognitam, ut
&c. (i. e. cognovisse, scire, tenere)
xxv, 18 Philosophorum præcepta ita
percepta, ut &c. (percepisse) xxv,
17 Sic: quos relictos atque desertos
habuisti (i. e. reliquisti atque dese-
ruisti), Fr. 12 (Ita Suetonius Aug. 94
'cum Augustum incognitum alias
haberet'. Quam figuram Græci *μακρο-
λογίαν*, Latini productionem vocant.
vid. Buchner. de commut. rat. dic. i,
21, 1. add. cl. Vorst. de Latinit. falso
suspect. cap. 7). tot annos (de ætate
tot ann.) xxv, 7 satis eloquentiæ, sum-
mam liberalitatem, magnam pruden-
tiam v, 2 festum alicujus diem nata-
lem (celebrare) xx, 5 sancta Deorum
templa (non violanda ducere) xvii, 4
(Sic Cicero pro Arch. 'poëtæ semper

apud omnes sancti sunt habiti.' Vorst.)
habeo vos testes xxv, 21 habere ti-
morem vii, 3 habere aliquem cum
imperio ap. exercit. xxiii, 7 habere
exercitum ap. (versari cum exercitu)
vii, 5 castra nautica juxta hostes vii,
8 castra alicubi xxiii, 5 contentionem
cum aliquo (disceptare &c.) xvii, 1
aliquem secum (convictum notat ac
δυνασιν) xxv, 4. x, 4 receptare xxiii,
12 non plus habuit secum, quam tri-
ginta de suis (de comitatu) viii, 2
habere aliquem ad manum (uti alicu-
jus ministerio) xviii, 1 nihil carius
existimatione sua xxv, 15 aliquem
carissimum (inter carissim. ponere)
xxv, 10. vii, 11 aliqu. collegam in
consulatu censuraque xxiv, 1 consilii
principem (uti aliquo collega et princip.
cons.) xxv, 8 aliq. inimicum (odio
haberi ab aliquo) xiv, 5 aliquam in
matrimonio, Præf. et x, 1 habere con-
cilium amicorum (convocare amicos)
xv, 3 Sic: cum ibi concilium populi
haberetur xx, 4 judicium nullum ha-
buit xxv, 6 (de Attico, quem Manu-
tius existimat judicem inter litigantes
nunq. fuisse. Boecler.) habere oration-
em xxv, 22 questionem de aliquo
(de cognitione judiciali) vii, 4 ser-
monem de aliqua re (pro quo paulo
ante: disputare de aliqua re) xv, 3
habere tempus morandi i, 1 habere
alicui fidem ii, 7. x, 5. xiv, 11 alicui
honorem præcipuum ix, 1 alicui ho-
norem quemvis ix, 3 alicui honores
omnes publice xxv, 3 alicui maximas
gratias in aliqua re xx, 4 (quam lo-
quendi rationem male Lambinus negat
Latinam esse. vid. Buchn. Thes. v.
Gratia). habere iter (faciendum de-
stinasse) xviii, 8 habere sibi aliquid
curæ (diligenter curare) xxv, 20 non
habuit id satis, sed etiam &c. (non
contentus fuit id fecisse) xv, 4 ut
Lacedæmonii satis haberent, si salvi
&c. xv, 8 (vid. infr. Satis). quemad-
modum se haberet (ut valetudo ejus
comparata esset) x, 2 ita se habet
respubl. xxii, 2 ut haberet, qua fage-
ret ad salutem (sc. navi) x, 9 habere
suspicionem adulterii xv, 5 (heic
'suspicionem habere' idem est ac
'suspectum esse'; Ciceroni vero lib.
ad Famil. 8. Epist. 15. est 'suspi-
cari,' quando inquit: 'Suspicionem
nullam habebam te reipubl. causa
mare transaurum'). non dubitabat se
habiturum sententiam Deorum (se

adepturum, sc. corruptis sacerdotibus vi, 3 qui habet (dives, opulentus), Fr. 5 (mox oppon. qui est pauper. sic: δ ἔχων, et, δς ἔχει Matth. xiii, 12. xxv, 29. &c.) negabant oportere extra Peloponnesum ullam urbem haberi ii, 6 omnium rerum particeps est habitus (in consilium adhibitus) xviii, 1 haberi in summis ducibus xii, 1 numero sapientum viii, 4 numero sacrilegorum xvii, 4 (signif. reputari, poni &c.) Sic: habetur nefas, Præf. habitus est imperator ix, 2 quando modus ei rei haberi poterit, Fr. 12 haberi male ab aliquo (vexari, detrimentis multis affici) xviii, 12 (Sic Cæs. B. Civ. i, 6, 8)

Habitare bene (commoda habitatione uti) xxv, 13

Hadrumentum (Colonia Phœnicum in Byzacio) xxiii, 6

Hæres ex dodrante xxv, 5 (vid. Dodrans) hæreditate relicta ab avunculo domus xxv, 13 hæreditate relictum odium xxiii, 1 hæreditatis bonitate consecutus est Atticus xxv, 21

Hæredium xxiv, 1 (i. e. prædium parvulum teste Festo. Varro lib. 1. de R. R. cap. 10: Antiquus noster ante bellum Punicum pendebat bina jugera, quod a Romulo primum dicebantur viritum: quæ, quod heredem sequerentur, 'hæredium' appellarunt. adde Beroald. in Plin. lib. 19. Grapald. pro horto olim usurpatum ait, ipsumque hortum pro villa, Apuleius in Florida, 'hærediolum' usurpat κρημνίου. adde not. Ernstii. et Auson. Idyll. 4)

Haliartus vi, 3 (urbs Bœotiæ ampla et locuples, arcto loco inter imminensem montem et lacum Copaidem, nec procul a lacu alio minore et Permesse oppido. Bello Macedonico contra Persea Regem, cujus partes foverat, prorsus deleta a Romanis, ut tempore Strabonis nihil Haliarti superesset. Ubb. Eamius tom. 1. vet. Græc. pag. 43)

Hamilcar Carthagin. primum imperator fortunam Carthag. in melius convertit xxii, 1 ejus in pace facienda consilium et pertinacia, ibid. res trepidas rursum restituit, fines imperii propagat, otium reddit tota Africa xxii, 2 Hasdrubali filiam collocat xxii, 3 in Hispania res magnas gerit xxii, 4 in prælio cadit, ibid. odium ejus in Romanos, ibid. Hamilcar et Hannibal

Delph. et Var. Clas.

Ind. Nep.

fortissimi et callidissimi Africanorum xxi, 3 imo omnium barbarorum xiv, 1

Hammon: v. Ammon

Hannibal Carthaginensis major ceteris imperatoribus xxiii, 1 adv. hostem invictus, suorum invidia debilitatur, ibid. hæreditario in Romanos odio Philippum, mox Antiochum concitavit xxiii, 2 apud quem in suspicionem adductus purgat se, ibid. novem annos natus in militiam ductus, ibid. juravit inimicitias cum Rom., ibid. imperator fit minor quinque et viginti annis natus xxiii, 3 Hispaniam triennio subigit, Saguntum expugnat, ibid. Pyrenæum saltum transiit, ibid. Alpes, ibid. apud Rhodanum, Padum, Trebiam, Romanos vincit xxiii, 4 apud Trasimenum rursus, quamvis æger oculis, ibid. ut et in Apulia, ibid. Fabium strategemate deludit xxiii, 5 Minutium, Sempronium Gracchum, Marcellum vincit, ibid. in Italia semper prælio superior, ibid. revocatus domum, cum Scipione de pace frustra agit xxiii, 6 mox pulsus Hadrumeti contrahit copias, ibid. interim pace cum Romanis facta res in Africa gerit xxiii, 7 ex quo imperio dom. revocatus præturam laudabiliter gerit, ibid. deinde metu deditionis profugus ad Antiochum, domi exul judicatur, ibid. denuo Carthaginenses ad bellum. conatur inducere xxiii, 8 configit adv. Rhodios, ibid. Antiocho fugato Cretam profectus xxiii, 9 astu quodam opes suas servat, ibid. hinc ad Prusiam venit, eumque advers. Rom. instigat xxiii, 10 Eumenem mirabili dolo superat, ibid. repetitur a Romanis et mox in castello suo circumsessus venenum sumit xxiii, 12 de tempore mortis ambigitur xxiii, 13 Græcas literas didicit, ibid. quos rerum suarum scriptores nactus sit, ibid. Laudatur xxi, 3. xiv, 1 Marcello interfecto, quomodo se gesserit, Fr. 9 ab eod. victus est, ibid.

Haruspex xx, 1

Hasdrubal male audit ex contubernio Hamilcaris xxii, 3 fit ejus gener, ibid. succedit ei, ibid. mores vetustos pervertit, ibid.

Hastæ brevis modus duplicatus xi, 1 (v. supr. Duplicare). ad hastam publicam nunquam accessit xxv, 6 (Manutius: Bona civium Romanorum publicata, quæ ad hastam in auctione veniebant,

k

- nunquam emit. Nam si quando bona proscriptorum hostiumve manibus, aut praeda venales forent, vectigaliave locarentur, usus obtinuit, ut hasta posita venirent, quæ 'publica' dicta est, ut habet Alex. ab Alex. lib. 3. cap. 16. Add. Keuchen. ad h. l.)
- Hastile xv, 9
- Hellespontus (modo fretum inter Sestum et Abydum significat, modo regionem freto adjacentem, inde a Dardano usque ad Cyzicum): quem pontem in Hellesponto fecerat ii, 5 quæ pars Asiæ inter Taurum montem jacet atque Hellespontum xviii, 3 Hellespontum copias trajecit xvii, 4 Hellespontus descierat (ab Atheniensib.) xiii, 3 Hellespontum receperat vii, 5 Pausaniam Hellespontum miserunt iv, 2
- Helotes (ἐλλοτες Ms. Dan. Illotæ pro Iotæ; servi Lacedæmoniorum) iv, 3 (de quib. v. Nic. Crag. de rep. Laced. i, 11. add. Ubb. Emm. tom. 3. Græc. vet. p. 139. seq. et Mag. ac Lamb. ad h. l. Meurs. Miscell. Lac. ii, 6)
- Helvius C. xiv, 1 (alii: Ælius)
- Hemerodromos (Græc. ἡμεροδρόμος) i, 4 (q. d. 'cursores diarii' vid. Suidas et not. Primæ ejus muneris partes, inquit J. Rave in comm. ad h. l., olim in eo sitæ erant, 'ut sub manum annunciari cognoscique possit, quid geratur,' interprete Suetonio. Nobis hodie, de Post. Antiquissimum sane institutum. Persarum initio, quibus Angari et Astandæ dicti; de quib. Herodot. viii, 98. Xenoph. Cyr. Pæd. lib. viii, 3. Deinde Græcorum, ut h. l. Tandem ab Augusto ad Romanos translatus, de quo operæ pretium est videre Sueton. ii, 49. et Symmach. Ep. x, 37. E recentiorib. v. Brissou. de regn. Pers. pag. 147. Casaub. ad Suet. i. d. Lips. centur. Epist. ad Ital. et Hisp. 59. pag. 363)
- Hephæstio magni æstimatur ab Alexandro xviii, 2
- Heraclides interficitur x, 6
- Hercules, ex Herculis progenie principes xvii, 1 Hercules Graivus ante Hannibalem Alpes cum exercitu transiit xxiii, 3
- Hermes Andocidis vii, 3 hermæ, ibid. (Statuæ erant Mercuriales quadratæ sine manibus et pedibus, de quibus vide Thucydidem lib. 6. et ejus Scholiasten. Boeckl. Adde Saidam et Magiam, Lambinum et Keuchenium ad h. l. itemque Figrel. de statu is illustr. Rom. cap. 17. Syntagma de Hermis, Hermathienis, Hermerotis et Hermeracilis affectum habuisse Felicem Osi-um, disco ex elogiis Jac. Philippi Tomasini; sed nescio an prodierit)
- Hermodorus Salaminius, Fr. 11
- Heterice xviii, 1 (ita vocabatur hæc ala equitum ap. Maced. ab amicitia et veluti sodalitate regia. vid. quæ Lambinus heic congestit. Boeckl. Dicitur Arriano lib. 5. videtur τὴν ἑταίρειαν τὸ ἄγνῆμα, et lib. 6. ἑταίρειαν ἢ ἑταίρειαν)
- Hic, hæc, hoc (pronomen demonstrativo-relativum) falsa his esse delata contendit ii, 7 in his bonis ingenium docile x, 1 complures urbes expugnaverant; in his Byzantium vii, 5 ab hoc tamen viro Scismas descit xiv, 7 huic ille, fallis, inquit xv, 5 imperium his erat abrogatum xv, 7 hanc legem cum reipublic. causa latam videret, ibid. omnium his temporibus potentissimus Rex xxiii, 2 atque hic tantus vir tantisque bellis districtus xxiii, 13 sunt aliquot ejus libri; in his ad Rhodios de Cn. Manlii Vulsonis in Asia rebus gestis, ibid. hujus bella gesta multi memoriam prodiderunt, ibid.
- Hicetas vincitur xx, 2
- Hierophantes xvi, 3 (genus sacerdotii Atheniensis. v. Alex. ab Alex. lib. 4, 7. lib. 5, 17. add. Meurs. Eleusin. cap. 13. Elmenhorst. et Herald. ad lib. 5. Arnobii, et Jac. Gothofred. not. ad L. 14. Cod. Theod. de Pagan. sacrif. et templ.: qui pleraque veterum loca collegerunt)
- Hilaritas (voluptas animi ex ridiculo &c.) xv, 8
- Hipponicus vii, 2
- Hipparinus x, 1
- Hippo xxii, 2 (Urbs valentissima totius Africae, quæ Diodoro, Stephano et aliis Hippacra dicitur. Ceterum latere in Hippone barbarum nomen a Græcis interpolatum suspicatur Sam. Bochartus Geogr. Sacr. part. poster. lib. 1. cap. 24)
- Hirta tunica (hirsuta, hispida) xiv, 3 (Sic: 'hirta toga' apud Sil. Ital. i, 6, 10. et in dialogo de caus. corr. eloq. xxvi, 2)
- Hispania citerior xxiv, 2 (i. e. Tarracoenensis provincia. Cum enim antiquitus in tres partes divisa esset Hispania, a Romanis postea in duas, Citeriorem et Ulteriorem, quæ Beticam et Lusitaniam veterum complectitur, di-

- stingui cospit. vid. Metul. in Hispan. Joan. Gerundensem Paralip. Hispan. l. 1. et Cluverii introductio. Geograph. lib. 2. cap. 3. qui veteribus annotata collegere). Hispaniae gentes ab Hannibale subactae xxiii, 3
- Histisus Milesius i, 3**
- Historia et vita, opp. xvi, 1** (Illa est, scriptio publico actui rerum aptior ideoque instructor; hæc, privatum morib. servit, ideoque simplicior. Plutarchus Alexandri principio: *ὅτε γὰρ ἱστορίας γράφομεν, ἀλλὰ βίους*. Boeckl. adde ejus Librum Comment.) historia contexta temporum (opp. sparsis per Epist. narrationibus) xxv, 16 histori-um temporum quorundam relinquere ii, 9 historiae Catonis xxiv, 3 historici magis quam vulgo notus xvi, 1 (sic libri vulgati; sed nos edidimus 'historici'). historia olim non nisi ab honestissimo quoque scribi solita, Fr. 6
- Historicus ix, 5. x, 3** historicus qui vitas scribit, qua utatur methodo, quoque descriptionis instituto xv, 1 (confer, Præf.) ejus cura in instruendo lectore servandoque scriptiois modo xvi, 1 in brevitate xiii, 4 in erundo obscura et explanando xiv, 1 in observando memorabilia xv, 10 nihil omittendo, quod ad scopum pertinet xv, 1 ejus cantio in delectu circa dissensum scriptorum vi, 1. vii, 2. ix, 5. ii, 9. 10 (ad eam mentem Livius xxii, 7. 'Fabium,' inquit, 'aequalem temporibus hujusce belli, potissimum auctorem habui,' &c.) historici tres gravissimi, Thucydides, Theopompus, Timæus vii, 11 historicorum dissensus xxiii, 13 in judicio de personis vii, 11 de historicis liber Nepotis x, 3
- Homerus** (Poëta sine exemplo maximus) xiv, 2 Homeri versus x, 6 rhapsodias, ibid. (v. Rhapa.) quando vixerit, Fr. 1
- Homo maximi corporis xiv, 3** homo Romanus, Fr. 3 homo magnus (vir magnus) iv, 1 homines magni xviii, 1 (Sic quoque Livius xxx, 10. et Cicero ad Attic. 2. Ep. 2 'magnus homo es,' ironice ap. Martial. ix, 60. Ponitur hæc vox aliquando eleganter pronominis vice, ut xviii, 2. 4)
- Honesto loco** (scil. ortus) xviii, 1 honestum genus xv, 2 honesta dignitas (de pulchritud. virili) xviii, 11. (ut ap. Ter. 'honesta forma, facies.' v. Thes. Buchneri). non eadem omnibus ho-
- nesta (ap. omnes decora, *πρέποντα*), Præf.
- Honor regni** (pro ipso regno) xvii, 1 honores rari, tennes, gloriosi, effusi, obsoleti i, 6 frequentes xix, 1 Militadi talis honos tributus est (de victoriae præmio) i, 6 honos præcipuus habitus ei est (de præcipua dignitate collata, ut ex seqq. apparet) ix, 1 (Sic Terentius, quaquam per sarcasum, Eunuch. v, 7, 23 'hic pro illo munere tibi honos est habitus,' add. Buchn. Thes. v. Honor). non est grave quemvis honorem habere regi ix, 3 huic omnes honores, quos possunt, publice habent xxv, 3 honores, quomodo petendi, capiendi, gerendi xxv, 6 honoribus operam dare (accedere ad hon. et temp. capeßere &c.) xxiv, 1
- Honoratus et potens xii, 3**
- Honorificus**: quod multo quam ap. Romanos honorificentius ap. Graecos est (quod majorem honorem ap. Graecos confert, quam &c.) xviii, 1
- Hortari ad pacem amicitiamque xiv, 3** hortari milites (allocatione prælio firmare) i, 6 legati hortabantur accipere (ut acciperet) xix, 1 (Similiter et aliis hortandi Verbis infinitivus subjicitur. Justinus xxix, 4, 5 'multis promissis impellit Ætolos bellum adversus Philippum suscipere.' Vorst.)
- Hortatu illius Romam demigravit xxiv, 1**
- Hortensius Q. princeps eloquentis, Ciceronis æmulus xxv, 5**
- Horti Cimonis v, 4**
- Hospes ex Arcadia vii, 10** hospites ad eum defendendum convenerunt xiii, 4 hospitem tanti fecit, ut mallet &c. xiii, 3
- Hospitium**: hospitio alicujus uti v, 3 hospitio alicujus contineri vi, 1 (v. Contineri). hospitium mihi est cum illo (de jure hospitii) ii, 8 quam hospitii, sanctiora jura patris duxit esse xiii, 4 illud recusavit, quod adversus jus hospitii esset xxiii, 12 (Antiquitas enim, ut fere inquit Buchnerus Thesaur. v. Hospes, ita solebat hospitium contrahi, ut ab hospitibus dimidiata acciperentur tesserae mutuo: cujusmodi tesseram, si quis afferebat deinceps, (quam ob causam diligentissime asservabantur,) agnosci poterat, et tanquam hospes atque amicus vetus hospitio excipi. Atque hoc jus ad liberos etiam transibat. Deique hospitalis reverentia

religiose colebatur. Hactenus Buchnerus, qui ex Livio præterea observat hujusmodi hospitium non privatos modo, sed Reges, viros Principes et Civitates solitos fuisse conjungere, vel parandæ potentiae vel stabiliendæ causa. Ceterum totam hanc rem de more ac jure hospitii ap. veteres, tum de necessitudine ac religione hospitalis fœderis copiose illustravit Jo. Guil. Stackius antiquit. convival. lib. 1. cap. 27. add. Jac. Phil. Tomassini librum de tesseris hospitalitatis anno 1647. Utini editum)

Hostis xliii, 2

Hostis (hostis in sua terra invadendus) xvii, 2. xliii, 8 imparatus a paucis vincitur, paratus vix magno exercitu xiv, 4 hostem judicare aliq. ix, 4 hostes non temere credunt, quæ palam pronuntiantur xvii, 3 hostem esse alicui i, 4 naves in hostium veniunt potestatem vii, 5 pares esse hostes neque mari neque terra possunt vii, 6 Marius hostem judicatum juvit opibus suis xxv, 2 hostis Antonius judicatus Italia cessit xxv, 9 (Enimvero eos, qui contra patriam arma cepissent, vel a rep. defecissent, resque novas militi essent, moris erat, hostes a Senatu judicari, inquit Brisson. formul. 2. ubi plura vid. Boecl.)

Hujusmodi: id hujusmodi erat, ut &c. (sequebatur ex eo, fiebat, is erat effectus ejus rei) x, 7

Humanitas summa i, 8 humanitate capiuntur homines vii, 9 humanitate civitates omnes præstant Athenæ xxv, 3

Humare aliquem (cremati alicujus cineres collectos humo operire, sepelire) xviii, 13

Humilis: nemo tam humilis erat, cui non ad Miltiadem aditus pateret i, 8 humilis vestitus (vilior) xvii, 8 humilia (infra dignitatem honesti viri posita), Præf. humiliore fortuna (inferiore) xxv, 19

Hyberna ad usum belli sumere xviii, 8 Hybermacula xvii, 3. xviii, 8 (pro hybernis: ut ap. Sallust. Cat. 123. ubi v. not. Dan. Parei: alias 'hybermacula' pro ipsis tentoriis sumuntur, sive pro pellib. sub quibus antiquitus milites hyemabant. Boecl.)

Hyems (pro tempestate) xxv, 10 (vid. Serv. ad illud Virg. Æn. 1 'Emissamque hyemem sensit Neptunus'). hyemale tempus xiv, 6

Hyemare: hyematum reducere exerci-

tum aliquo xvii, 3 eumque in Mediâ hyematum coëgit redire xviii, 8 in finitima regione hyematum copias divisit, ibid. (Cæsar B. C. i, 37. dixit: 'legiones circum aliqua loca hyemandi causa disponere')

Hystaspes Darii pater xxi, 1

I.

Jacere (de situ): hæc gens jacet supra Ciliciam xiv, 4 pars Asiæ, quæ inter Taurum montem jacet atque Hellespontum xviii, 3 portus jacens inter Cyrenas et Ægyptum xvii, 8 (v. cl. Vorst. de Latinit. falso susp. cap. 13. pag. 151). jacens (de eo, qui in pugna cecidit) viii, 2

Jactari fluctibus maritimis xxv, 6

Jam tum xliii, 3 jam tum illis temporibus viii, 2 cum illo venisset Tissaphernes, jam Agesilaus magna præda erat potitus xvii, 3 hic cum jam animo meditaretur proficisci in Persas, nuntius ei domo venit xvii, 4 (sic edidimus ex Ms. Dan.) cum jam haud ita longe abesset, obsistere ei conati sunt, ibid.

Janua: puer ab janua prospiciens xliii, 12 (Pignor. de servis pag. 214. existimat servulum significari, qui claustris janus præset, qualem Lævius apud Gell. xii, 10 'claustritumum' dixit. alii tñ 'ab janua' ad verb. proposuit referunt)

Jason tyrannus xlii, 4

Ictus lapide xxi, 2

Id quod xiv, 4. xx, 1. xxi, 2 (elegant. pro Quod, vel Quod etiam). id Carthaginem delatum est (subaud. factum) xliii, 3

Idem: satrapes idemque gener regis ix, 2 idem continens, &c. xv, 3 (copulæ vicem præstat eleganter: 'idem illi Eumolpidæ sacerdot. t. r. s. c.' vii, 6)

Idoneus: idoneo loco castra fecerunt i, 5 idoneus locus ad castra ponenda xiv, 11 idonea causa (speciosa et opportuna) ii, 6 idoneum tempus (opportunum &c.) xxv, 2

Igitur: Eumenes igitur intelligebat, si copias &c. xviii, 3 (Sic qu. edd. Sed nos expunximus tñ igitur, quod pro 'inquam,' vel, 'ut cœpi dicere,' Laminus et Boeclerus positum post longiorem *επεμβολήν* ac suspensionem cœptæ narrationis putant)

Ignis in castris, qua consuetudine habitus xviii, 8. 9

Ignorare aliquem (non nosse) iii, 1 (Sic Terent. Heaut. i, 1, 52 'erras, si id credis, et me ignoras, Clinia.' et Suet. Vitell. 17 'sciscitantes quisnam esset: nam ignorabatur.' Similiter Tac. Hist. iii, 74, 1. et H. iv, 36, 4. Gif. observ. p. 112). ignorare te nolui ista (docere volui &c.) xxv, 21 ignorantia bonarum rerum (*ἀβελήπεια*) xvii, 8 (v. Bon.)

Ignoti (active, qui non norunt) xvii, 8 (Sic Cic. ad Fam. 5 'ignotis nota faciebant.' Et in Verr. 5 'producere ad ignotos.' Lamb.)

Ille (celebritatis, famæ, laudis respectu additum): Pittacus ille viii, 4 Pylæmenes ille xiv, 2 ille vir xxv, 13 non ille quidem major (abundat eleganter, non sine nervo tamen) xviii, 1 ab illo eodem vita privatus dicitur xxi, 3 (Sic quoque 'illud' usurpatur cum nota celebris aut usitatæ sententiæ, veri verbi, &c.) præceptum illud viii, 2 (Ceterum in his exemplis: moneo, ne vii, 8 illud recusavit, ne xxiii, 12 illud unum intelligi volumus xxv, 11 illud sine dubio; neminem &c. viii, 1 illud addubitat, utrum ix, 5: satis elucet *ἐμφανὲς δεκτικὸν*), in rei vel denuncianda magnitudine ac momentis, vel excipienda distinguendave gravitate, vel flectenda ad præcipuum docilitate. Aliter et cum figura dissimulationis ac mitigationis, in re, cui vocabulum detractatione iudicii ponere nolumus, usurpatore ibi. Boecl.) secutum est illud, cum resp. &c. xxv, 8

Illuc: sed illuc redeamus xvii, 4 sed illuc revertor x, 4 (in digressionibus finiendis. Vorst.)

Illudere aliquem (calido invento fallere) xxiii, 10 (v. Voss. de Construct. cap. 43. et Boecl. Chrestom. Ter.)

Illustri adolescens (generis resp.) xxii, 3 illustris res pop. Roman. (*ἀξιομαρτυρούμενον*) xv, 18 illustre factum in re militari iii, 2 illustre est ei maxime (insigne ad famam) xxi, 1 illustriores legationes x, 1 illustrissimum prælium (celeberrimum) iv, 1 quod quidem sub ipsam proscRIPTIONEM perillustre fuit (quod præcipue tum intelligi et iudicari potuit) xxv, 12

Illustrari (notum clarumque fieri, ad famæ celebritatem pervenire) ii, 1 (nisi malis idem esse, ac dignitatib. publicis

et magistratib. ornari: quod suadere videtur id, quod sequitur ii, 2 'Primus gradus capeasendæ reip. &c.' (Sic: vet. lapis Ferrariæ in ædibus Fr. Guicciardini: ORNAMENTIS DECURIONATUS ILLUSTRATUS. Similiter accipiendum est illud Salviani lib. 4 'ut pauci illustrentur, mundus evertitur, unius honor orbis excidium est.' v. Buchn. Thes.)

Imaginem consuetudinis atque vitæ aliqujus exprimere (mores et vitam aliqujus describere) xv, 1 imagines cl. viro- rum xxv, 18

Imbui cupiditatibus x, 4

Imitari aliquem aliqua in re velle x, 3 consuetudinem gentis (moribus ejus vivere) xvii, 11

Imitator: moris majorum summus imitator fuit xxv, 18

Immerentes (innoxii, insontes) x, 10

Imminere (moliri oppressionem) xviii, 10 Imminuere animi magnitudinem (minus quam, frangere) xviii, 5

Immittere jumenta (sc. ad host. castra) xxiii, 5

Immoderata licentia (vulgi scil. libertatem suam intemperanter habentis et in licentiam vertentis. Boecl.) vii, 4

Immodestia (de licentia milit. et dedignatione parendi. Boecl.) vi, 1. vii, 8

Immolare hostias Jovi xxiii, 2 (v. Briss. Form. 1. 'non est hic victimarii aut popæ, sed sacerdotis aut magistratus, qui sacra facit.' Boecler.)

Immortalis: memoria immortalis retinere beneficia percepta (*ἀθάνατος* de diligenti, perpetua memoria) xxv, 11 immortalis pugna (dicitur, cujus gloria est immort.) xv, 10 immortales Dii xx, 5 (*ἀθάνατοι* solenne)

Immutatus: mirabiliter vulgi immutata est voluntas x, 10 (Sic Lambinus edidit. Nos e libris melioribus: mutata)

Imparatus: existimabat facilius se imprudentem imparatumque parva manu oppressurum, quam paratum quamvis magno exercitu xiv, 4 (sic qu. edd.: sed τὸ 'imparatumque' genuinum non videtur). omnes imparatos imprudentesque offendit xvii, 2

Impedimenta viii, 2 (significatione militari, pro sarcinis, instrumentis, vehiculis, ipsique jumentis, quæ expeditionum necessitatibus et vecturis serviunt. Boecl.)

Impedire aliquem multum ix, 2 ne quis impederetur, quo minus &c. v, 4.

Impelli auctoritate alicujus (moveri) i, 5 ad perniciem alicujus (concitari &c.) xiv, 5 ne bujus quidem indicio impulsus sunt, ut iv, 4

Impendere (imminere, de mox futura) xviii, 10

Imperare: quæ civitas ceteris gentibus imperare consuevit ix, 3 imperare crudeliter (scil. in magistrat. gerend.) iv, 3 quantum quisque daret, pro cuiusque facultatibus imperabat xv, 3 (ubi lenius quam pro consuetudine vocis 'imperare,' significat 'non nolentibus præscribere.' Boecl.) maritimis civitatibus naves longas imperabat ix, 4 victor privatis pecunias per epistolas imperabat, xiv, 7 (de mandatis eas res jure potestatis exigentibus. Boecl. Adde Freinshem. et Loccen. Indd. Curt.) illo imperante (summam belli administrante) xiv, 5

Imperata facere (i. e. quæ dux mandat) xviii, 9 (Tacitus 'imperium ducis' vocat. Sic enim H. i, 84, 3 'pariendo potius quam imperia ducum sciscitando res militares continentur')

Imperator (dux, στρατηγός) i, 1. v, 2 Sic: imperator magnus xxiv, 3 summus vii, 1 imperator exercitus duxit (cum ἐμπροσθεῖς sive copia, fuit dux exercitus) xviii, 13 cum proscriptos præmiis imperatorum vulgus conquireret xxv, 11 (ubi per 'imperatores' intellig. Octavius, Lepidus, et Antonius, quia eo tempore in armis erant). cuius exemplum utinam imperatores nostri sequi voluissent xvii, 4 imperatorum Atheniensium extremi xiii, 4 imperatores Romanos explicavit Nepos xiii, 13 illa omnia communia imperatoribus cum militibus et fortuna viii, 1

Imperatoria forma (v. Forma) xi, 3 (τὸ βασιλικὸν τοῦ προσώπου vocat Plutarchus in Arato. Sic Justinus vi, 5, 5. in Iphicrate ait 'Imperatorias artes' fuisse. Vorst.)

Imperium (ἀρχή): imperium majus est nactus (de prolatis finibus) i, 6 imperii singularis perpetuæque cupidus (i. e. monarchiæ) xxi, 2 imperii maritimi summa a Lacedæmoniiis translata ad Athenienses iii, 2 hic simul atque imperii potius est, persuasit &c. xvii, 2 imperium quinquaginta annorum x, 5 nullum imperium tutum est nisi benevolentia munitum, ibid. imperio regis non parebat (detrectabat imperium, ut Livius alicubi loquitur) xiv, 4. in qua urbe domicilium orbis ter-

rarum esset imperii xiv, 3 sub imperio Lacedæmonior. cuncta fuit Græcia ix, 4 (annotat ad h. l. Keuchenius sumi 'imperium' pro βασιτοκρατία, verum nescio. an bene. Obstat enim 'Lacedæmoniorum imperii majestas,' quam infra appellat Noster xvi, 2. v. Majestas). neque pristinum imperium recuperarunt (sc. in ceteram Græciam) xvii, 7 cum primum potuit, imperium deposuit xx, 3 quod ceteri reges imperio potuerunt, hic benevolentia tenuit, ibid. nonnullæ insulæ propter acerbitatem imperii defecerant v, 2 quibus singulis ipsarum urbium perpetua dederat imperia (de tyrannide principibus a Dario concessa) i, 3 qui summas imperii tenebant (cum perpetuo imperio præerant), ibid. qui tum summas imperii præerat ii, 4 si specie imperii bellum videretur administrare xviii, 7 neque id magis imperio quam justitia consecutus est (non tam potestate juris dictionis, quam æquitate administrationis) i, 2 (Sic fere i, 8. non vi, sed suorum voluntate. Loccenius autem strictam h. l. potestatem imperandi aut vim intelligit, Ravius imperium militare, Gebhardus imperii violentiam). fiebat, ut perpetuo imperium obtineret i, 2 (Sic: perpetuam Chersonesi obtinuerat dominationem i, 8). qui amici Alexandri M. post obitum ejus imperia ceperunt xxi, 3 multorum imperiis bene geri respubl. non potest x, 6 (Est interpretatio versus Homericæ: οὐκ ἀγαθὸν πολυκρανίᾳ, εἰς κοίρανος ἔσται). Imperium (magistratus): penes quos summum imperium erat (de Ephoris Lacedæmonior.) ii, 7 cum apud eum summum esset imperium populi xix, 2 (Plutarchus στρατηγὸν καὶ ἄρχοντα vocat, i. e. prætorem. Lamb.) decem delegerat, quibus summum imperium potestatemque omnium rerum committeret vi, 1 Imperium (de militari præfectura): quo imperio plerasque insulas ad officium redire cōegit i, 7 ejus imperii memoria iii, 2 imperio pari eum atque illos esse jussit xiv, 3 illi summa imperii tradita est, ibid. pari absens imperio præficitur vii, 5 horum imperio tanta commutatio rerum facta est, ut, ibid. qui summum imperium tum inter præfectos habebat regios (præcipuus seu summus dux erat) xvii, 2 Sic: summi imperii potiri (de summo belli duce) xviii, 7 cuius sub

- imperio phalanx erat Macedonum, *ibid.*
 ob eam rem imperium his abrogabatur
 (de imperio ducum bellicorum) xv, 7
 imperii diligens ix, 1 (Sic in quibusd.
 ed.: nos vero edidimus 'imperator di-
 ligens'). quo imperio plerasque insulas
 ad officium redire coegit i, 7 multum
 in imperiis magistratibusque versatus
 (si genuina est lectio) i, 8 imperium
 (de praefecto custodim) xviii, 11
- Imperitus belli xv, 7
- Imperite aliquid facere xx, 3
- Impersonalis locutio pro personali: re-
 ditum est, pro, redierunt xv, 8
- Impertiri debet his doctrinis aetas pueri-
 lis (impendi) xxv, 1 (*περὶ παιδῶν* est
 puerilis disciplina. Sic Tacit. A. xiv,
 16, 3 'sapientia doctoribus tempus
 impertiebat' &c. xxi, 6 'aures studiis
 honestis impertire')
- Impetus: eo impetu totum bellum dele-
 vit (de repentina oppressione hostium)
 vii, 8 impetus hostium (incursus)
 xii, 1 it. de hostis urgentis vi xi, 2
 impetum facere (impressionem) xvii,
 3 in aliquem xiv, 9 impetu primo re-
 sistentes pellit xiv, 6
- Impiger (scil. in negotiis suscipiendis)
 xiii, 1
- Impius (de fratricida) xx, 1
- Implacabile odium xiv, 9 (*ἀκατάλακ-
 τος*. Livio 25. et Cic. de Arusp. resp.
 'inexigibile bellum')
- Implicari in morbum v, 3. xvii 8 (Li-
 vius, Lucretius, aliique dixerunt:
 morbo implicari). implicitus magnis
 rebus (ex difficultate ceptorum in va-
 rias emergendi angustias conjectus)
 iv, 4 implicatus utraque tyrannide
 Dionysiorum (necessitudinis sc. et
 familiarit. ratione) x, 1
- Imponere custodem in hortis fructus ser-
 vandi gratia v, 4 imponere alicui va-
 dimonium (i. e. necessitatem vades
 dandi) xx, 5 impositum telum (info-
 sum, et, ut paulo ante loquitur, 'ob-
 rutum,' sc. terra) xiv, 11 imponere
 alicui (verba dare, fucum facere) xviii,
 5 (Sic Cicero ad Q. Fr. 3. 'cui egregie
 imposuit Milo noster.' Lamb. Est a.
 locutio elliptica, in qua Buchnerus
 Thes. v. Pono. accusativum 'fraudem'
 subaudiend. putat; Sanctius 'chitel-
 las,' cujus Minervam vide pag. 291.
 Vossius de Construct. cap. 23. arbi-
 trabatur 'onus,' vel 'ridicali quip-
 piam' κατ' ἄλλαν subtractum)
- Impotens dominatio (de intemperantis
 imperii insolentia et abusu potestatis
 Boecl.) vi, 1
- Imprudens (inscius) vi, 4. xiv, 4 Ita:
 illo sciente an imprudente sit factum,
 addubitat ix, 5 imprudentem hostem
 opprimere (nec opinantem) xviii, 8
 imprudentem parva manu opprimere
 xiv, 4 (opp.: paratum magno exercitu,
ibid.) imparatum imprudentemque ali-
 quem offendere xvii, 2
- Imprudentia praetorum xv, 7 imprudentia
 alterius se armare (v. Arm.) x, 8
- Impugnare prior voluit (de singulis qui
 alteri ictum inferre priores conantur)
 viii, 2 impugnare aliquem (advers.
 aliq. pugnare) xv, 10
- Impulsu perpaucorum arcem occupavit
 xvi, 1
- In (cum accusativo): admirandum in
 modum patiens xv, 3 bellum in ali-
 quem gerere (adversus aliquem) vi, 1
 in filium saevitiam suam exercuit x, 6
 fundum in diem emere xxv, 9 (v.
 Dies). dolores accrescunt in dies (sc.
 singulos) xxv, 21 in singulos menses
 xxv, 13 In (cum ablativo): in terra
 dimicare ii, 3 pari fortuna in terra
 usus est v, 2 in bello et in pace eum
 desideraverunt v, 4 in Istro flumine
 pontem fecit i, 3 quem pontem in
 Hellesponto fecerat ii, 5 in epistola
 aliquem collaudare iv, 2 cum ei in
 suspicionem venisset, aliquid in ea
 epistola de se esse scriptum iv, 4 erant
 in eadem epistola, quae ad ea pertine-
 bant, &c. *ibid.* in ara considerare, se-
 dere, *ibid.* in urbe comprehendi iv, 5
 in itinere insidias sibi fieri intellexit,
ibid. cum jam in eo esset, ut compre-
 henderetur, *ibid.* (v. Eae). In praesentia
 (eo tempore) ii, 8. vii, 10. (et
 in Mas. xxiii, 6. v. Praesentia). in
 praesenti (sc. tempore) vii, 4. xxv, 13
 (v. Praesens). in pueritia nobilis fere-
 batur (puer cum esset) xxv, 1 Sic:
 quod in senectute adversus populi
 commoda steterat xix, 4 in tanta pau-
 pertate decessit, ut &c. (tam pauper
 &c.) iii, 3 Sic: in summa pauper-
 tate paternam tueri gloriam xix, 1
 Sic: neque in sestertio vices parum
 se splendide gessit, neque in sestertio
 centies affluentius vixit xxv, 14 ne
 qua in re iure plecteretur cavit (ne
 quam ob rem) xxv, 11 Sic: in quo
 cum reprehenderetur xv, 10 in eo re-
 prehensus est iv, 1 qua in re dignitati
 et tranquillitati serviebat xxv, 6 in
 quo divitiis ornavit Athenienses ii, 2
 in eo consequi se multum dicebat xvii,

- 2 in quo facto (interim dum id fit) iv, 2 in his rebus (dum has res gereret) xx, 1 in aliqua re maximas diis gratias agere atque habere xx, 4 quo in numero fuerunt L. Torquatus &c. xxv, 1 in eis praeioribus Miltiades (inter eos praet.) i, 4 Sic: in ejus virtutibus commemoratur saltasse eum &c., Praef. nemini in eisdem gentibus turpitudini fuit, ibid. in his urbibus Byzantium vii, 5 Sic: in primis omnium Persarum et manu fortis et consilii plenus iv, 1 in primis lapidem attulit iv, 5 in primis (sc. ejus factis aequitatis est) quod ejus aequitate factum est, ut &c. iii, 2 inprimis dicendo valebat vii, 1 in primis literarum studiosus xxv, 1 in primis bene habitavit xxv, 13 cum in primis lautus esset Eques Rom. xxv, 13 (Interdum adverbialiter 'inprimis' pro 'praesertim' usurpat Nepos, ut:) inprimis quod nobilis rex in potestatem inopinanti venerat xiv, 3 inprimisque commissa celans xv, 3 inprimis quid legeret xxv, 20 in Miltiade erat humanitas, communitas i, 8 in eo uno erat tantum, ut &c. (is unus tantum poterat, ut &c.) xviii, 12 in hoc tantum fuit odium multitudinis xix, 4 hoc in tempore i, 5 in eo tempore, Fr. 12 in nullo tempore, ibid. (Sic Terentius Andr. iv, 5, 24 'in tempore hoc.' Suetonius Tib. 60 'in paucis diebus.' et Claud. 18 'in tempore hyberno.' Plautus Captiv. i, 2, 64 'in his diebus.' et alii. In his omnibus et similib. exemplis vulgo putant praepositionem abundare; sed falso. Nam potius est, cur dicamus eam subaudiri in vulgatis illis: 'hoc tempore,' 'his diebus,' &c. Vid. Vossius de struct. cap. 44)
- Inanis: cum comperisset, naves pene inanes relictas (i. e. vacuas, de vulgo Atheniensium, qui praedatum in terram exierat) vii, 8
- Incendere aliquem cupiditate bellandi xxiii, 2 quo dolore incensus iniiit consilia tollere &c. vi, 3 incensus ira equum in eum concitavit xvi, 5 adeo incensus erat, ut leniri non posset (adeo irritatus, infestus) xviii, 10 (in his omnibus emphasis est)
- Incendium: ut incendio conficerent, quem manu superari posse diffidebant vii, 10 arcem incendio delevit ii, 4 captam aliquam urbem incendio delere xi, 2
- Incestus Oedipi xv, 6
- Incidere in invidiam v, 3 in morbum x, 2 in periculum xxv, 10 incidit emulatio inter hos (contingit &c.) xxv, 20 incidit bellum istud, cum haberet &c. (exortum est, cum &c.) xxv, 7 incidere (secunda producta): in pila lapidea incidere devotionis exemplum vii, 4 devotionem in pilis scribere vii, 6 (v. Pila)
- Inceptum (propositum): ab incepto non modo non deterritus, sed &c. x, 8 id si fecissent, incepta prospera futura i, 1 (Sic Terentius Heaut. i, 1, 67. et iv, 6, 7. alibi 'inceptus,' dixit Noster). Epaminondae retardavit inceptus xi, 2 Incitare omnes studio suo (scil. ad diligentiā) xxv, 1
- Incivilitas sive insolentia (per notas descripta) iv, 3
- Inclinatae jam erant tyrannorum copiae (fugam spectabant, vel, pugna desiderat esse *λοῖπῶνος*) xvi, 5 (Sic quoque Vellei. ii, 55, 1. Et ap. eund. ii, 52, 3. ac Suet. Caes. 62 'inclinata acies,' ap. Flor. iv, 7, 12 'inclinatum cornu,' ap. Cicer. 2. Fam. ep. 16 'inclinata fortuna.')
- Incognitus (cujus animus virtusque incognita) xv, 4 incognitus illi nihil de his fuit xxiv, 3
- Incolumitas: ad incolumitatem pervenire (e periculo servari) xxv, 10
- Incolere regionem i, 2 Asiam i, 3
- Incommodus: non incommodum videtur xxi, 3 (alibi: non alienum videtur i, 6) incommoda amicorum (pericula adversa) xxv, 12
- Inconsideratio in secunda quam in adversa fuit fortuna ix, 5
- Incredibilis virtus belli xxi, 1 incredibili felicitate Dionysium tota Sicilia depulit xx, 2 incredibile dictu xxiii, 6 (formula *ἀδύρκαχ*, sicut et priora vium signif. intendunt. Boeckl.)
- Incuria (de neglig. circa cur. aedif.) xxv, 20
- Incurrentes (qui in hostem impetum faciunt) xii, 1 (Sic Curt. ix, 5, 8. Flor. i, 9, 7 &c.)
- Index (qui rem defert) iv, 4 (Sic: Justinus xxxii, 2, 9. et xxxii, 3, 2 immittere indices, torquere indices.' Vorst.)
- Indicium (narratio, manifestatio, confessio) iv, 4 indicium (argumentum): hic qua fuerit abstinencia, nullum est certius indicium, quam quod deceasit &c. iii, 3 quam vere de eo foret iudicatum, oratio indicio fuit, quae &c. vi, 3 illum non odio tyrannidis discessisse, sed cupiditate, indicio fuit, quod

- noluit &c. xx, 2 ei rei sunt indicio sexdecim volumina epistolarum xxv, 16 (v. Esse auxilio)
- Indicare se (seipsum prodere &c.) iv, 4
- Indi quidam vi tempestatum ex Indicis sequotibus in Germaniæ littora abrepti Q. Metello Celeri a Rege Bætorum dono dantur, Fr. 7
- Indicere alicui bellum ii, 8. v, 3. xiv, 2 (denuntiatio hostilis intellig.)
- Indidem : habuit obtrectatorem Menecidem quandam indidem Thebis (i. e. ex iisdem Thebis) xv, 5 (Ita Cicero pro Rosc. Amerino : 'quos homines ? indidemne America ? an hosce ex urbe sicarios ?' Lambin. Utitur etalibideam voce Cicero, sed sine addito substantivi casu : v. g. 3. de orat. 'unde simile deci potest, indidem verbum translatum lumen afferet orationi.' Uai etiam Plautus Cist. i, 1, 64. et Mil. Glor. ii, 2, 79. Gell. vi, 10. Apul. de Mundo &c. sed diverso significato. V. Gloss. Indidem *ἐν τῷ αὐτῷ*)
- In diem aliquid emere xxv, 9 (v. Dies). in dies (sc. sing.) xxv, 21 (v. Linacr. de emend. struct. Lat. serm. l. 1. de adverb.)
- Indigere opis alicujus v, 4 armorum viii, 3 alienarum opum (de exule) xxi, 3 xxiii, 1 (v. Ope). indigere medicina xxv, 21 pecunia xvii, 7
- Indignari : id factum multi indignabantur (indigne ferebant : quomodo xviii, 1. Nepos loquitur) x, 4 (*Gr. ἄγανακτεῖν*. Lamb.)
- Indignum fide sua nihil fecit xiv, 5 indigna (*δευρά*, iniqua, miseranda) xix, 4
- Indiligens xxv, 4 non indiligens rerum memoriæ (de bono historico), Fr. 4
- Indoles, virtutes xviii, 1
- Inducere in insidias (pellicere &c.) xxiii, 5 ad bellum (permovere) xxiii, 8 Plato Alcibiadem induxit commemorantem se pernoctasse &c. (i. e. personam ei tribuit ejus sermonis gratia : propria scemæ et spectaculorum vox) vii, 2 induci ad credendum (adduci, quomodo et legitur in quibusd. Mss.) ix, 8
- Induciarum specie paratur acrius bellum xvii, 2 inducias ab aliquo petere easque impetrare trimestres, ibid. inducias sine dolo conservare, ibid.
- Indulgere alicui (favoris honorisque signifi. quem exhibemus viro bene merenti. Boecl.) x, 2 indulgere (de creditoribus solutionem debiti non urgentibus, ad moram conniventibus. Boecl.) xxv, 2 (Est n. 'indulgere' proprie 'non urgere.' vid. Casaub. ad Pers. Sat. v, 57). sic educari eum jussit, ut indulgendo turpissimis imbueretur cupiditatibus (dum ei indulgeretur, de dissoluta educatione) x, 4 nihil indulgere alicui ad violandum alium xxv, 9 (hoc sensu dixit Tac. A. i, 9, 4 'Augustum multa Antonio, multa Lepido concessisse'). indulgere dolori xxi, 1 (ejus impetum sequi, obsequi dolori). indulgere sibi (licentiae significatu) vi, 1 sibi liberaliter (splendidius vivere) xii, 2
- Indulgens pater (in laude pon.) xxv, 1 (ut apud Tac. 'indulgentia matris,' de materna cura circa educat. Agric. 4, 3. Alia est ap. Horatium : 'blanda patrum indulgentia.' de qua v. Quintilian. Inst. Or. i, 2)
- Indulgentia in suos xxv, 17 (nam hæc vox significanter de affectu necessitudinum, et facilitate *συγγενεῖς ὁμιλίας* usurpatur. Boecl.)
- Industria (*φύλοντα*) xxiv, 3 summa (de studio actus civilis et officiorum vitæ) ii, 1 quorum in ea re egregia industria fuisset (qui curæ id sibi habuissent &c.) xvii, 3 magna industria bellum parare, ibid.
- Inest illi genti plus virium quam ingenii xv, 5 inesse in uno homine tantam dissimilitudinem tamque diversam naturam admirabantur vii, 1 (Sic Terentius Eunuch. i, 1, 14 'in amore hæc omnia insunt vitia.' Et Cicero passim. Tacitus hist. iv, 27, 6. cum dativo : 'tanta illi exercitui diversitas inerat licentiæ patientiæque')
- Inexercitæ copiæ xviii, 3
- Infamia (per flagitia) xv, 10
- Infamia aspergi vii, 3
- Infamatus a plerisque (vituperatus) vii, 11 (de historiciæ scriptionis testimonio)
- Infectis reb. i, 7 (non effectis)
- Infelices, qui omnia sibi licere existimant, Fr. 5
- Inferior copis (de minore numero copiarum) xiv, 8 peditatu inferior xvii, 3 (Sic Erastius in suo codice legit pro 'deterior,' quod retinimus. Sic Sulpicius Sever. i, 50 'multitudine inferior non ausus manum conserere muris se tuebatur')
- Inferre alicui arma xxiii, 2 bellum i, 3 terra et mari ii, 2. xxi, 1 inferre bellum in Italiam (bello Italiam petere, vel eam sedem bello legere) xxii, 4

- inferre signa (ire in hostem) xiv, 6
inferre plurima mala in domum alicujus (vexare, detrimentis afficere dom.) ii, 9 inferri aliquo (dicitur corpus mortui sepeliendum scil.) iv, 5 (est enim inter verba solennia rei funebris. v. Kirchm. iii, 22)
- Infestus Romanis animus (de hostili odio) xxii, 3 cum ei fuisset infestissimus xviii, 10
- Inficiari (negare): non est inficiandum Hannibalem praestitisse &c. xxiii, 1
- Inficias ire aliquid (negare) xv, 10 (Voss. de anal. i, 47 dictum vult, ut 'ire exequias, suppetias:' ac utrobique subintellig. praepositionem. Ad. Est a. 'inficias' ἔφησεν, ut Glossae Philoxeni interpretantur)
- Infinus: ad infimos montes certos homines mittit (ad radices montium) xviii, 9
- Infinutum bellum (inexpiabile, implacabile) xiv, 10 infinitae occupationes (maximae &c.) xxv, 20
- Infirmus (scil. viribus armorum) xviii, 3 infirmissimi (sc. potentia &c.) ii, 6
- Infodere (de sepulture) iv, 5
- Ingenium docile, come, aptum, ad artes optimas x, 1 ingenii celeritas xviii, 1 docilitas xxv, 1 facultates xv, 1
- Ingratus: ingratum vivere xviii, 6 ingrati cives v, 3 homines xx, 1 ingrata civitas xiii, 3
- Ingratiis: hoc eo valebat, ut ingratiis ad depugnandum omnes cogerentur (vellet nollent) ii, 4
- Injicere admirationem sui (elegantem, pro, excitare, quo Cic. uti solet) xi, 3 alicui suspicionem xviii, 9 terrorem xxiii, 5 timorem x, 7. vii, 3 non amplius quam pellis est injecta (de strati tegumento) xvii, 8
- Inimicitias suscipere xvi, 1 cum aliquo suscipere (sic edente Lambino) xiv, 10 reipubl. causa suscipere xxiv, 2 (Sic Tacitus Ann. iii, 54, 10, dixit: 'graves offensiones pro republ. suscipere'). utens liberalitate nullas inimicitias gessit xxv, 11
- Inimicus alicui xxv, 10 consilia cum patriae tum sibi inimica capiebat (de seditiosis et periculosus molitionib.) iv, 3 inimicorum delatio quomodo accipienda xiv, 9 inimicissimus alicujus xviii, 6. xiv, 5 inimicissimum suum (vocant Romani Hannibalem) xxiii, 12 inimicos ulcisci pulchrum, et quatenus, Fr. 12
- Inire consilium aliquod xxv, 22 inire gratiam ab aliquo (mereri ap. aliquem) vii, 9 (v. Gratia). iniri consilia, reges Lacedaemoniorum tollere vi, 3 talem iniri rationem ad hunc interficiend. &c. (tale cepit consilium) xxiii, 10
- Iniens adolescentia (incipiens, prima &c.) ii, 1. vii, 2 (Sic: 'ineunte Januario, ineunte aetate' apud Cicer. 'ineunte vere' ap. Cæs. 'ineunte vita' ap. Gell. legimus. Buchn. Sic Virgilius Ecl. iv, 11 'Teque adeo decus hoc ævi, te consule, inibit.' h. e. incipiet. Vorst.)
- Initium: hoc initium fuit salutis Actaeorum viii, 2 Dionis et Dionysii simul-tatis tale initium fuit x, 3 ab tenui initio tantæ opes sunt profligatae (a tam tenui occasione) xvi, 2 initio (pro, ab init.) viii, 1. xxiii, 11
- Injuria: si quam injuriam acceperat, malebat ulcisci quam oblivisci xxv, 11 non solum populi, sed etiam amicorum ferebat injurias xv, 3 fuit patiens, suorumque injurias ferens civium xv, 7 (sc. quas intulere cives. Sic 'injurias adolescentium' Terentius dixit And. ii, 1, 53). patriæ injuriæ (illæ, quas pertulit patria) ix, 5 injuriarum oblivisci xviii, 6
- Innixus in cubitum (sic n. legend.) xxv, 21 (Ita Plinius N. H. vii, 53 'C. Servilius Pansa, cum staret in foro ad tabernam hora diei secunda, in P. Pansam fratrem innixus obiit.' Cicero de Arusp. resp. 'etenim vix hæc, si undique fulciamus, jam labefacta, vix inquam innixa in omnium nostrum humeris cohærebunt')
- Innocentia (abstinentia, continentia: oppon. avaritiæ) iii, 2
- Innoxius plectitur i, 8
- Inopia publica xxv, 2 (v. Reipub. indig.)
- Inopinanti venit in potest. xiv, 3 inopinatae res (felicitas spe uberior) x, 6
- Inpraesentiarum: v. Præsens
- Inprimis: v. In et Primus
- Inquit vii, 8. xxiii, 2 (elegantem post primas orationem, quæ referuntur, voces: quomodo et Cicero alique. v. Cl. Vorstii de Latinit. merito susp. cap. 24. pag. 205. seqq.)
- Insciente eo xviii, 12 (inscio) Sic: inscientibus illis xxiii, 9 (Ita Cicero Philipp. ii, 37 'non insciente te.' et Philipp. xii, 4 'inscientibus iis, qui

- bellum gerunt, de pace decernere'). inscientia belli (imperitia &c.) xv, 7
 Inscriptionis exempl. in dono iv, 1 in damnatione xv, 8
 Insequi (vexare, aggredi; extra bell. signif.) xxv, 9
 Inservire studiis gentis (imitari mores et consuetud.) vii, 11 magis firmitati corporis, quam ingenii acumini (studere, operam dare), ibid. Sic: non tam magnitudini virium servire quam velocitati xv, 2 inservire temporibus vii, 1 (v. Tempus)
 Insidiæ fiunt ab aliquo alicui x, 8. iv, 5 (Justinus xi, 7 'insidiæ parantur ab aliquo alicui'). insidias facere alicui vii, 9 (Sic quoque Cic. procem. in Verr. act. 1. Lamb.) insidiis circumvenire aliqu. xliii, 4 nunquam sine insidiis esse (peti semper insidiis) xxiii, 12 insidiis eum interficere studuit xiv, 9
 Insidiator singularis perpetuare imperii xxi, 2 (oppon. amicis tyrannidi x, 3) insidiatores in eum faciunt impetum, qui suppositus erat xiv, 9
 Insidiari alicui xxiii, 6
 Insignis ornari xvii, 3
 Insolens: nihil unquam insolens ex ore ejus exiit (de elato sermone) xx, 4 insolentia (elatio) xv, 5 tantum abfuit ab insolentia gloriæ, ut &c. xvii, 5 (Fortasse nihil insolens habet hæc locutio, ut mutanda sit, 'insolenti gloria:' erit enim hic 'gloria' ipse sensus gloriæ ex re bene gesta, ex quo facile oritur elatio insolens et insultandi libido. Boeckl.)
 Instare hostes audacius (urgere) xv, 9 hostes acris xviii, 4 (sic utrobique Mss. Codd.)
 Instat tempus proficiscendi (adest) vii, 4 instans periculum (imminens, impendens) iv, 3 de instantib. judicare (præsentibus: opp. futuris) ii, 1
 Instituire officinas armorum xvii, 3 pulvinar Deæ xlii, 2 (v. Pulvinar). instituit tempus quærere vii, 5 instituit historias scribere (secum constituit, de capto consilio) xxiv, 3. Sic: instituit ceteros tueri xxv, 11 instituerunt tempus ejus interficiendi quærere vii, 5 instituerat sacrificare (cæperat) xxiii, 2 Sic: non affluentius vixit, quam instituerat xxv, 14
 Institutum vitæ (ratio, consuetudo) xxv, 7 instituta patriæ (respicitur ad formam reip.) xvii, 4 instituta (pro moribus), Præf. uti eodem instituto, ibid.
- Instruere aciem i, 5 instructa acie confingere (opp. fortuito prælio, quod in itinere sumitur) xviii, 8 domus sic erat instructa (cultus domesticus notatur) xvii, 7 instruere muros (ædificare, extruere) ii, 6
 Insuetus male audiendi (de eo, qui sinistre de se opinantes ægre fert) x, 7 (nec tam assuetudinem, quam patientiam negat &c. Sic, 'insuetus contumeliæ' Cic. ad Att. ii, 21)
 Insula: cum incolas ejus insulæ (Lemni) sub potestatem redigere vellet Atheniensium i, 1 Cares ex insula (Lemno) demigrarunt i, 2 insula (Scyro) sesores veteres eiecit v, 2 Insula (pro incolis insulæ): opibus elata insula (Parus) i, 7 insulæ nonnullæ propter acerbitatem imperii defecerant v, 2 insulas bene animatas confirmavit, alienatas ad officium redire coëgit, ibid. pari felicitate ceteras insulas (Cyclades) sub Atheniensium redegit potestatem i, 2
 Integrior exercitus (opp. lasso) xviii, 9 integritas vitæ xix, 1
 Intelligere: e vultu ephori cujusdam insidias sibi fieri intellexit (cognovit) iv, 5 Sic: ex quo intelligi potest (cognosci) xv, 10 Alibi: judicari xxv, 15 Sic: quem unum Alexander, quod facile intelligi posset, plurimi fecerat xviii, 2 ut facile intelligi posset inimica mente contendisse xviii, 4 intelligi non poterat, quare id fieret (nemo poterat cogitatione assequi) xxiii, 11 ut intelligi non posset, uter eum plus diligeret (ut dijudicari non posset) xxv, 5 illud unum intelligi volumus (de eo, quod præcipue notari cupimus) xxv, 11
 Intemperanter concupiscere xxv, 13 intemperantia (immodestia, insolentia et licentia milit.) xviii, 8
 Intemperantia (*ῥαπαγωγή*, incivilis elatio, insol.) iii, 2
 Inter se (pro, invicem): inter se complexi in terram ex equis deciderunt xviii, 4 inter se obtrectarunt iii, 1 cum inter se timerent x, 4 (Sic Cicero passim. Est a. locutio elliptica. Integre dicitur 'sibi inter se' aut 'se inter se:' quomodo Cicero de Amicit. 'colent se inter se.' Vorst.) inter quos maximarum rerum non solum æmulatio, sed obtrectatio intercedit xxv, 20 (conf. xxv, 5)
 Intercedit cupiditas major in hac re (intervenit consiliis melioribus) x, 1 in-

- tercessit nullus temere dies (ferme singulis diebus) xxv, 20 intercedit æmulatio hujus rei inter illos, ibid. (conf. xxv, 5). obtrectatio inter illos (est inter illos) xxv, 20 querimonia inter eos (accidit, intervenit) xxv, 17
- Intercipere moram alicujus (v. Mor.) xi, 2 (Sic Lamb.: sed e Mss. leg. interfecit)
- Interdici non potest socero gener (contubernium et convictus generi) xxi, 3 (utrumque Latine 'interdicitur mihi' hæc res est et hæc re, aliter tamen Mss.)
- Interesse pugna iii, 2 rebus domesticis alicujus xxv, 13 rebus privatis, publicis xx, 4 (plusquam nudam præsentiam notat). neque res ulla nisi tempus interest (nullius rei nisi temporis discrimen intercedit) xviii, 8 quæ intererant (interjacebant, de regionibus longo terrarum spatio interjectis), Fr. 7
- Interficere hostes xiv, 6 maximos duces xviii, 12 interficere insidiis (δολοφονεῖν) xiv, 9 interfici dolo xxi, 3 interfectus exercitus host. (deletus occisione) iii, 2 Sic: moram Laeod. interfecit xi, 2
- Interfectores Cæsaris (percuttores) xxv, 8
- Interim: cum interim non destitit patriam juvare xvii, 7
- Interimere: interemtus ferro Xerxes xxi, 1
- Interire ferro hostium, inopia i, 3 in vinculis v, 1 sub divo iv, 5 interit pecunia (prodigitur) ii, 2
- Interitus: post ejus interitum (mortem) xv, 10
- Interior pars ædium, Præf. (oppon. primus locus ædium)
- Interiora consilia (secretiora) xxiii, 2
- Internecio: ad internecionem gesta bella xviii, 3 (ad partis, aut partium interitum. ἀσπονδοὶ πόλεμοι)
- Internuntii vii, 5
- Interpellari (impediri), Fr. 6
- Interponere causam ii, 7 (alibi: intererere i, 4. Eodem signif. προπαρῆσθαι, prætextu uti. Cæs. de Bell. Gall. i, 42 'nolebat colloquium interposita causa tolli'; ubi Metaphrastes προφάσις παραλέπασθαι). interponere (de judicio sententiaque scriptioni inserta) xvi, 3 interponere se (ope sua intervenire, facultatem rei conciliare, pecunia mut. juvare. Boeckl.) xxv, 2. 9
- Interpretari (rationem rei reddere) xiv, 3
- Intestabilis: usque adeo intestabiles invisique fuerunt, ut &c. (detestabiles, execrandi), Fr. 2
- Intestinus (domesticus, interior): intestinum bellum xxii, 2 (Sic Cic. ad Fam. xi, 24 'intestinum urbis malum.' Lamb.: et ad Brutum 10 'ingravescit indies intestinum malum, nec externis hostibus magis, quam domesticis laboramus'). intestinum (substantive): vis morbi in unum intestinum prorupit xxv, 21
- Intimus alicui x, 1 intimi regis ix, 2 intima amicitia vii, 5 familiaritas xviii, 1. xxv, 9 intime uti aliquo xxv, 5
- Intrare castra xiv, 2 limen x, 9 portum xii, 4
- Introire: primus in Thraciam introiit vii, 7
- Introitus ædis iv, 5
- Intueri faciem alicujus xvii, 8 intueri non æquo animo fortunam alienam (invidiæ περίφρασις) xii, 3 id novum intuens, progredi non est ausus xii, 1 (Sic qu. edd.: sed nos edidimus 'contuens,' quod idem est ac 'contemplatus'). hæc ille intuens cum nesciret &c. (considerans) x, 8 (conf. xii, 2). intuebatur potius, quid se facere par esset, quam quid alii laudaturi forent (spectabat, agebat) xxv, 10 id potius intuebantur, quod ipsorum dominationi, quam quod universæ Græciæ utile esset ii, 7
- Invehi multa in aliquem xv, 6 nonnulla in aliquem xx, 5 (alicujus exagitandi ergo, probra spargere &c. ubi simul, 'multa et nonnulla' in quarto casu Græcorum imitatione usurpata, observabis. Boeckl.)
- Inventum (εἶρημιν consilium, ars, strategema) xii, 1 callidum xviii, 5 (πλάσματα καὶ στρατηγήματα vocat Χαϊνάρμας. lib. 3)
- Inveterascit res alienum xxv, 2 (Ernstius exponit: 'extinguitur.' Sed Loccenius in Ind. Philol. negat alio significato heic accipiendum esse, quam quo Cic. lib. 3. de Rep. ap. Augustin. de C. D. xxi, 6. Cæs. B. G. 1. et B. Civ. 110. Tacit. A. xi, 25, 10. usi sunt: quib. idem est ac 'vetus seri.' idque suadere illa v. 4 'neque longius quam dictum esset' &c. nam utroque loco idem dici)

Inveterata gloria, licentia xviii, 8 servitus xx, 1

Invictus morior (vox Epam. morientis) xv, 9

Invidere aliquid (pro, ob aliquid) viii, 4 (vid. tamen Voss. de Construct. c. 84)

Invidus potentiae populus (qui ob pot. invidet) xiii, 3

Invidia: aulicorum invidiam excipere xiv, 5 civium suorum invidiam non effugit ii, 8 invidiam vulgi effugere xii, 3 invidiam verebatur, quam effugere non potuit xviii, 7 incidit in eandem invidiam, quam pater suus v, 3 in invidiam recidit vii, 7 cives propter invidiam eum praeficere exercitui noluerunt xv, 7 invidia ducum Antigono est deditus (sc. qua invident) xviii, 10 (Cicero Tusc. iii, 9. mallet vitandae ambiguitatis ergo 'invidentiam' dici). corona a populo data nullam habuit invidiam viii, 4 id factum magnae fuit invidiae tyranno x, 4 id dictum magna invidia consecuta est x, 6 invidiam lenire obsequio, ibid. mox oppon. : invidiam acerbitate opprimere, ibid. invidia gloriæ comes xii, 3 invidias crimen (ex invidia impositum, sive, ubi invidia pro crimine sufficit) vii, 4 invidia minore esse (minus sentire invidiam, minus peti invidiam) xviii, 7 invidia civium debilitari xxiii, 1 invidia laudem virtutis nonnulli obtinebant xx, 1 tantum ab invidia se putabant futuros, quantum &c. xii, 3

Inventus: invito aliquo elabi non posse xviii, 4

Invocati (non vocati ad coenam) v, 4

Inutile ii, 7 (Schopp. Verisim. i, 20. damnosum exp. illud Lucilii allegans: 'Servus nec infidus domino, nec inutilis ulli')

Jocus: ne joco quidem mentiebatur Epam. xv, 3

Iones i, 4

Ionia (Asiae minoris regio) i, 3. vii, 5. ix, 2. 5. xiv, 2

Iphicrates Athen. disciplina militari nobilis xi, 1 in qua multa meliora et nova attulit, ibid. praesertim in armatura, quam expeditiorem reddidit, ibid. ejus res gestae xi, 3 dotes xi, 3 dictum, ibid. plurimum in Thracia vixit xii, 3

Iphicratenses milites (pro praestantibus) xi, 2

Ipse (auget vim exprimendi, addita

velut *dupondius* nota): ille ipse, qui tum flebat vii, 6 illi ipsi eum in his maxime admirabantur vii, 11 illi ipsi custodes x, 9 ipse se indicavit iv, 4 ipsa res se aperit iv, 3 ipso aspectu cuius injiciebat admirationem sui xi, 3 ipso die xxiii, 10 ipso tempore xvi, 2 (definit praecise tempus &c. Sic quoque usurpatur xxiii, 6: quos non solum effugit, sed etiam ipsos oppressit: qui sc. se opprimere conabantur) Irasci iis nefas, quos amare debemus xxv, 17 irasci patriae nefas duxit Epam. xv, 7

Iratus ex ea re xxiv, 2

Ire (cum exercitu scil.) xvii, 3 Sic: obviam hostibus i, 4 allicui subaidio xvii, 8 ire ad scenam, Praef. spectatum ludos xxi, 2 ire in jus de re aliqua xxv, 6 (notat disceptionem rei, et litigationem ap. judicem. Nota sunt verba solennia, quibus experiundi juris causa, veteres ad praetorem se mutuo evocabant: 'in jus eamus, in jus ambula.' de quib. v. Briss. Form. lib. 5. a pr. Boecl.)

Irrita futura, quae regi cum Lacedaemoniis essent (non valitura) vii, 10

Is: dixit se eum esse, qui &c. xvii, 5 (Sic: 'non sum is, qui' &c. non ejusmodi homo, vel tali animo praeditus &c. Sic Cicero i. Acad. quaest. 'Zeno nullo modo is erat, qui nervos virtutis incideret.' Vorst. add. ejus lib. de Latinit. falso susp. cap. 5). ei rei sunt indicio xxv, 16 (v. Esse auxil.) ea tribuit illi, ut plura a parente proficisci non potuerint (taliam ac tantam) xxv, 9 (vid. Th. Linacr. lib. 2. cujus exempl. tamen ex Virg. Aen. 1 'non ea vis animi,' rejectum a Scaligero de caus. Lat. ling. lib. 6. c. ult. Boecler.) ea (per eam viam) ii, 5 (Sic: 'qua,' utrobique subaud. 'via,' vel 'in via,' sicut et in v. 'hac,' neque enim adverbialia sunt, ut vulgo credunt, sed pronomina sexti casus)

Ismenias captus xvi, 5

Ister (Europ. fluv.) i, 3

Istria (unde dicta), Fr. 7

Ita (adeo, admodum): non ita magnae copiae xvi, 2 haud (vel non) ita magna cum manu iv, 1. xiv, 6 haud ita longe abesse xvii, 4 hanc post rem gestam non ita multis diebus xxiii, 5 post, neque ita multo v, 3 Alibi: neque ita multo post xxi, 3 (vid. Tursellin. de particul. cap. 84)

Itaque (pro, quare, ergo, igitur) passim.

- (pro, et ita) vii, 4 (Sic: utique, pro, et uti: quoque, pro, et quo. vid. Utiq. et Quoq. Interdum tamen connexioni tantum inservit). itaque hic fecit, ut vere dictum videatur &c. xxv, 11 (Vorst.)
- Itemque xxiii, 7 (copulat et comparat simul)
- Iter facere ii, 5 cum iter per Thebas faceret xvi, 1 iter suum flectere xviii, 9 iter comparare ad aliquem vii, 10 in itinere cum aliquo confligere xviii, 8 oppon.: non instructa acie, ibid. itineribus occulte utendum in bell. xviii, 8
- Iterum Consul (secundum) xxiii, 5 primum, iterum, tertio xxiii, 6 (ita Cicero saepe)
- Jucundissimus est mihi (in convictu scil.) xxv, 16
- Judicare de instantibus ii, 1 judicare aliquem exulem (judicio exilium discernere) xxiii, 7 aliqu. hostem (v. Host.) ix, 4 Sic: hostis judicatus xxv, 2 si judicandum est utilitate (secundum utilitatem) xxv, 13 id judicari potest ex ipsis rebus &c. (intelligi, cognosci) xxv, 11 Sic: ex quo judicari poterat &c. xxv, 13 ut judicari possit xv, 3. xxv, 5 judicari (intelligi, cognosci), ibid.
- Judicium sit de hoc (habetur) xix, 3 judicium habere (v. Hab.) xxv, 6 in judicium venire xv, 8 a judicio capitis maxima discedere gloria, ibid. ille sui iudicii potius intuebatur &c. (homo *αὐτογνώμων*) xxv, 10 (in bonam partem: qui suo potissimum judicio sibi standum ea temporum perturbatione intelligebat. Quanquam de lectione loci disceptatur. Suet. Tib. 18 'arbitrii sui contentusque se uno'). judicio fugit reip. procuracionem, non inertia xxv, 15 judicio omnium magnus xx, 1
- Judicia privata ii, 1 (in his Themistocles rudimenta civilis peritiae actusque ponebat. Porro de publicis privatisque Atheniensium judiciis, v. Car. Sigon. de rep. Athen. lib. 3. cap. 1. Boecl. add. Ubb. Emm. tom. 3. vet. Græc. p. 41. et seqq. Sam. Petit. Comm. ad leg. Attic. lib. 4. &c.)
- Jugera agri viii, 4
- Julii Divi filius (si genuina est lectio. v. not.) xxv, 19
- Jumentum (de equis) xviii, 5 in jumentorum cornib. deligata sarmenta incendit Hannibal xxiii, 5 jumentis junctis vehi (*συμψεύσαντες ἐνὶ ζεύγεσσι* Plutarch.) xx, 4 (Boecler.)
- Junia familia xxv, 18
- Jupiter Hammon vi, 3 Feretrius xxv, 20 (vid. sup. Hamm. et Feretr.) Opt. Max. xxiii, 2 Jovis antistites vi, 3
- Jurare: aram tenentem jurare jussit (ex ritu satis noto. v. not.) xxiii, 2 (add. Lamb. h. l. et Clar. Berneg. Just. xxiv, 2, 8. et not. Schott.) jurare Callicratem cogunt in ædem Proserpinæ deductum (ex eod. ritu) x, 8
- Jus: communi jure gentium aliquid facere ii, 7 (additur 'communi,' quia cum naturali coincidit: est enim omnino defensionis jus, de quo sermo est, ab ipsa natura profectum. vide Pet. Fab. semestr. i, 3. Seneca Ep. 48 'commune jus generis humani,' et de Clem. i, 18 'commune animalium jus' vocat. Apul. in apol. et Metam. 3 'commune jus humanitatis,' et Cic. 'jus communis humanitatis'). Cimon magnam prudentiam juris civilis habebat (sc. Atheniensis) v, 2 in jus de sua re nunquam iit (in propria causa) xxv, 6 patriæ sanctiora jura, quam hospitii, esse duxit (de officiis patriæ et hospitii. præstandis) xiii, 4 quod adversus jus hospitii esset xxiii, 12 (v. Hospitium). cum Legationis jure satis tectum se arbitretur xvi, 5 (v. Legatio). jure suo nonnulla (plurima) vindicare (merito) viii, 1 jure administrare rempublic. xxiv, 2 oppon. potentia eam administrare, ibid.
- Jusjurandum alicui datum servare xxiii, 2 (Ergo ut dicitur 'fidem dare' et 'fidem servare,' ita etiam 'jusjurandum dare' et 'jusjurandum servare:' quia videlicet jusjurandum, quod alicui datur, fidem, i. e. promissionem in se continet; et qui se aliquid facturum jurat, idem promittit se facturum. Est autem 'dare' in istis phrasibus nihil aliud quam 'facere;' cujus generis plura vide pag. 124. et 125. lib. de Latinit. falso susp. Vorst.)
- Jussu magistratuum xvii, 4
- Jussu populi (formula *δημοκρατικῶς*) xiii, 4 jussu ephorum xvii, 4 (Sic vulgo. Genuinum autem putamus esse 'missu Ephorum.' v. infr. Miasu)
- Justus (cognomen Aristidis) iii, 1 (vide ap. Plutarch. in Arist. prolixam hujus nominis commentationem, quam, more suo, philosophandi causa inserit. Boecl.) justus tyrannus (de Miltiade, qui potestatem neque per vim ce-

perat, neque immoderate gesserat) i, 8 (v. Tyrann.)
 Justitia (pro æquitate civilis animi ac *δίκης*) iii, 2
 Juvare aliquem opibus suis xxv, 2
 Juvenis : me juvene, Fr. 8
 Juxta theatrum occisus est xxi, 2

K.

Kalendæ : pridie Kalend. Aprilis xxv, 22

L.

Labeo Q. Fab. Cos. xxiii, 13
 Labor : animi laborem perferre vii, 1 (oppon. remittere se, *ibid.*) labor rei militaris (de rebus bello gestis) xix, 1 multis variisque perfungi laboribus (de variis casibus) xxiii, 13
 Laboriosus (laborum tolerans) vii, 1. xiii, 1 laboriosius id ei, an gloriosius fuerit, difficile fuit judicare xxv, 12 (v. Savar. ad Sidon. Epist. iii, 9)
 Laboro quærere de hac re (annitor, studio, &c.) xvi, 3
 Lacedæmonii : a Lacedæmoniiis auxilium Athenienses petunt i, 4 a Lacedæmoniiis cuncta Græcia liberatur ix, 4 Lacedæmonii principes Græciæ vi, 1 terra marique duces iii, 2 Lacedæmoniorum potentia vii, 9 tyrannis (i. e. insolens in ceteros Græcos dominatus) xv, 6 Lacedæmonii intelligunt de principatu sibi cum Atheniensib. certamen fore ii, 6 tyrannos imponunt Atheniensibus viii, 1 Atheniensibus bellum indicunt v, 3 auxilio privati sociorum xv, 6 retinent arcem Theb. xvi, 1 in societate, quam cum Artaxerxe fecerant, non manent ix, 2 post Leuctricam pugnam nunquam se refecerunt xvii, 7 eorum potentia percussa xvi, 2 eorum reges duo xvii, 1. vi, 3 Lacedæmonii victus atque cultus parsimoniz dediti vii, 11 omnia ad oracula referebant vi, 3
 Lacerare vincula epistolæ iv, 4 (vulgo laxare)
 Læco (per antonomasiam, pro Agesilao) xiii, 1. xvii, 2 §. 3 et 4 (Ad quem ultimum locum annotat Vir doctissimus Agesilaum propterea antonomastice Laconem a Nepote vocari, quod morum Laconicorum observantissimus totoque orbe longe celebratissimus fuerit : eique sententiæ argumento esse,

quod similiter Lacones Pausaniam, Lysandrum, aliosque Lacedæmoniorum duces non vocet Nepos. Male. Nam et a Nostro Lysander sic dicitur, et ab aliis alii. v. not. ad vii, 10. et *infr.* Paphlago. Factum autem illud est Græcorum imitatione, ne paulo ante usurpatum Proprium Nomen, si denuo repeteretur, aures offenderet. Vide Buchner. de commut. rat. dic. i, 10, 1)

Laconica (sc. regio) xiii, 2

Lacessere hostem (oppon. cedere) xxii, 1

Lacrymare casum alicujus (si vera est lectio : illacrymare casui) vii, 6 lacrymans accepit talem benevolent. civ. suor., *ibid.*

Lædere : nonnulli læsam ab eo pietatem putabant (de Timoleonte, qui interficiendum fratrem tyrannum curaverat) xx, 1 (Sic Cicero pro Sex. Rosc. Amer. 'vultu sæpe læditur pietas.' Sic 'lædere fidem, pudorem, existimationem' apud bonos Auctores passim. Lamb.)

Lamachus (unus e Collegis Alcibiadis) vii, 3

Lamestius xx, 5

Lamprus (musicus) xv, 2

Lampsacum (alii Lampsacus) ii, 10 (Urbs insignis cum portu optimo, circiter initia Hellesponti, per quem Propontis in mare Ægeum emittitur, Callipoli in Chersoneso Thracia sitæ opposita. v. Ubb. Emm. vet. Gr. tom. 1. l. 6. pag. 95)

Lælius C. Terentiæ æqualis, Fr. 1 et 6

Lætitia minus diuturna vii, 7

Lapis (de milliario) xxv, 22 (nam ap. Rom. milliaria lapidum intervallis cum signis et numeris suis notabantur. v. Thes. Buchn.)

Largitio magistratuum i, 6 ea interit pecunia ii, 2 ea pervertuntur mores Carthaginiensium xxii, 3 largitiones effusæ xxv, 6 (fere in malam partem usurp. hæc vox, de iis, quæ ambitus causa donantur. vide Muret. in Tac. A. l. Boeck.)

Largitudo, Fr. 7

Lassitudo : a lassitudine acquiescere xiv, 11 lassitudinem militum sedare xviii, 9

Latere (occultum esse ignorari) xvii, 6 de dissimulatione imperii eleganter xviii, 7

Lathurus (rex Ægypti), Fr. 7

Latini sermonis nativus lepor xxv, 4

Laudare consilium alicujus xvii, 6

- Laudatio** : simulata laudatione adolescentulus recuperavit xvii, 6
- Laus** liberandar. Thebar. propria est Pelopidae (de ejus gloria ex Thebis liberatis) xvi, 4 ceterae laudes communes sunt cum Epaminonda, ibid. laus rei militaris (de fama rebus bello gestis parva) i, 8 virtutum (ex virtutibus) xxiv, 3 hujus victoriae vel maxima fuit laus, quod &c. (victoria in eo est laudabilis, quod &c.) xvii, 4 laudi id ducitur, Praef. laudem praecipuam habere 'amplissimae corporis formae (ob ampliss. corp. formam potissimum laudari) xxi, 1 laude praecipua ferri xxv, 10 in summa laude esse (laudari) xi, 2 magnis in laudibus est (variatio ejus, quod modo dictum erat 'laudi ducitur'), Praef. laudibus efferre vii, 11
- Lautus** Eques Rom. xxv, 13 (pro divite. v. Gif. obs. L. L.)
- Lauze vivere** (splendide, liberalius sibi indulgere) xii, 3
- Laxare** vincula epistolae iv, 4 (Quamquam nos edidimus 'lacerare')
- Lectica** fertur aegrotus Hannibal (scil. militari) xxiii, 4 lecticula elatus Atticus xxv, 22 (sc. funebri, quae ἄλγος Graecis; ea nobiliores et ditiores: ceteri sandapila efferebantur. v. Kirchner. de Fun. ii, 9. Boeckl.)
- Legere** milites iv, 1
- Lectio** : nunquam sine aliqua lectione apud eum coenatum est xxv, 14
- Lectoris** satietas et ignorantia xvi, 1 (quarum haec scil. ex nimia brevitate, illa ex multitudine. Boeckl.)
- Legatus**, qui eloquentia omnes praestat xv, 6 **Legatus** (ductor, v. Ductor): legatus in Persas est profectus xvi, 4 legatus (de assecla praetoris) xxv, 6 (v. Assecla. adde Sigon. de ant. jur. provinc. ii, 2). legati cautio circa morem suae civitatis observandum ix, 3 (v. Lamb.) legati Praesidis Romae apud L. Qu. Flaminium Cos. coenant xxiii, 13 legati Carthaginienses Romam venerunt xxiii, 7 legati Romani Carthaginem venerunt, ibid. legati sociorum omnium convenerunt xv, 6 legati tres Athenas missi sunt ii, 7 legatos Athenas miserunt Lacedaemonii (sc. de non instruendis muris) ii, 6 (sc. Themistoclem accusatum) ii, 8 antistites Jovis legatos Lacedaemona miserunt (sc. Lysandrum accusatum) vi, 3 legatos questum mittere, quod &c. xii, 3 legati Roma in Bithyniam missi Hannibalis exprobandi gratia xxiii, 12 domum ejus circumdant, ibid. legatis senatum dare xxiii, 7 (v. Dare). legati quales mittendi ii, 7
- Legationis** jus sanctum ap. omnes gentes xvi, 5 (v. Grot. de jur. b. et p. lib. 2. cap. 18. et Paschal. itemque, Marsellarium, qui hoc omne argumentum praeter ceteris illustrarunt eximie). legationem suscipere (obeundam in se recip.) ii, 6 legationes administrare fideliter, obire diligenter x, 1 legationes illustriores, ibid. coram frequentissimo legationum conventu (per Metonymiam, de legatis ipsis) xv, 6 (Sic Justinus xxx, 3, 5 'dum haec aguntur, interim legationes Attali regis et Rhodiorum, injurias Philippi querentes, Romam venerunt' alique. Sic Tacitus 'servitia' pro 'servis' Ann. xv, 69, 1. posuit: 'Vestinus imminentes foro aedes, decoraque servitia et pari aetate habebat.' Et Ann. xii, 17, 1. dicit: 'servitia decem millia offerebant.' Add. Buchner. de Commut. dic. rat. i, 4, 5)
- Lemnus** non vult se dedere i, 1 dedit se i, 2
- Lenire** invidiam obsequio x, 6 nomen tyranni humanitate x, 1 (Sic Lambinus edidit: Nos: tegere). leniri (mitigari) xviii, 10
- Lentulus** Splinter, Fr. 8
- Leoni** acerrimo se comparat Eumenes captivus xviii, 11
- Leonidas** rex Laced. ii, 3 (de quo plura Schott. ad Senec. Suasor. 2)
- Leonnatus** (unus ex Alexandri amicis) xviii, 2
- Leotychides** xvii, 1
- Lepor** natus (de suavitate linguae nat.) xxiii, 4 (v. Nativus)
- Lestus** xii, 3 (insula in Aegeo pelago magnitudine soli Euboeae concedens, inque meridiem a Septentrione porrecta. V. Ubb. Emm. tom. 1. vet. Gr. pag. 149)
- Leto** affici ab aliquo (paulo ante: in praelio occidi ab aliquo) xxi, 3
- Levare**: saepe suis opibus inopiam Atheniensium publicam levavit xxv, 2 paulo ante: pecunia sublevavit et juvit opibus suis
- Leucosyri** xiv, 1 (qui nunc Cappadoces. Lamb. sic dicti ad differentiam fusciculis Syrorum. Loccenius ex Eusath. schol. in Dionys.)
- Leuctra** (vicus Boeotiae, de quo vide Meurs. Laconic. iv, 7): accidit Lacedaemonis calamitas ap. Leuctra xvii, 6
- Leuctrica** pugna xv, 6. 10. xvi, 4 post

post eam se nunquam Lacedæmonii refecerunt xvii, 7 (pugnæ hujus iconem habes ap. Jo. Arcerium in notis ad Æliani Tactica)

Levis armatura (pro militibus levis armat.) xiv, 8 levis (expeditus) xi, 1 levis xxv, 15 (de eo, qui plura promittit, quam præstat, non tam facilitate officii, quam temeritate linguæ. Boecl.: oppon. liberalis, ibid.) leve judicare aliquod genus scripturæ, Præf. (mox: non satis dignum summorum virorum personis, ibid.) levior esse cœpit morbus (remisit) xxv, 22 hæc leviora sunt mihi, mox: ap. me xv, 1 (vid. Esse ab invid.)

Lex de prohibendis sepultura proditoribus (ap. Athen.) ii, 10 (v. Lambin. Fit ejusdem legis etiam mentio ap. interpretem Homeri. Adde xix, 4). lex oblivionis (*ἀμνηστίας*) viii, 3 lex de non retinendo ultra præfinit. tempus imperia xv, 7 lege agere cum aliquo, mox: legibus experiri xx, 5 (legitimus actionibus experiri. Sicut enim ejus, qui jus reddebat, est 'jus dicere'; ita is, qui jus suum persequeretur, et aliquid eorum, quæ lege continebantur, apud prætorem, aut jus dicentem, in jure obibat, 'lege agere' dicebatur. v. Brisson. de Form. et Sigon. de judic. l. 1. cap. 7. et 9. Boecl.) leges patriæ (forma libertatis) xx, 1 civitatibus leges libertatemque reddidit (*ἀνελευθερίας*) xx, 3 (leges conjunguntur heic recte cum 'libertate, quæ ademptis legibus tollitur; relictis remanere videtur. Quo sensu Rhodii ap. Liv. 32 'Carthago libera cum suis legibus est.' Boecl.) legibus eorum licet cuivis ephoro hoc facere regi iv, 3 legibus Atheniensis. emitti e custodia non poterat (per leges illorum) v, 1 ut ibi de eo legib. fieret judicium (secundum leges) xix, 3 legib. an cum perniciæ civitatis parendum xv, 7 his legibus pacem constituerunt, ut &c. xiii, 2 alibi: his conditionibus pacem fecit viii, 3

Legitima pœna (legibus definita) iii, 1 legitimi quidam confecti (judices delegati veluti et extraord. constituti) xix, 4 (Boecl. Gebhardus neutro generis accipit, et 'legitima confecta' exponit, quæ lege ad accusandum et audiendum reum, nec non reliquum judicii ordinem sunt constituta. quomodo Cicero ad Anton. 'cedo illa legitima, quæ Coss. populum jure ro-

gaverunt.' Hanc expos. sequitur et Buchner. in Thes.)

Libenter aberat Athenis xii, 3 paulo ante: non libenter erat ante oculos suorum civium, ibid. libenter de his detrahunt, quos eminere vident altius, ibid. Liber de historicis Cornelii Nepotis x, 3 liber Grace confectus de consulatu Cic. xxv, 18 multis verbis librum gravem conscripsit (sc. testimonii) vi, 4 mox: testimonii loco librum tradidit, ibid.

Liberæ civitates (*δημοκρατίαι*) xii, 3 (alibi: quæ libertate utuntur i, 8. vid. Libertas)

Liburare obsidione urbem aliq. xiii, 1 patriam (sc. a servitute) vii, 9 patriam a tyranno viii, 1 liberari pœna iii, 2

Liberator patriæ x, 10

Liberalis: non liberalis, sed levis, arbitrabatur, polliceri &c. xxv, 15 (v. Levis)

Liberalitas Cimōnis v, 4 liberalitas Canonis in cives ix, 4 liberalitas temporaria, callida (quæ temporis et spei causa fit) xxv, 11 liberaliter polliceri (prolixè, ample) vi, 4 (Cic. de petit. consul. dixit 'large et honorifice promittere')

Liberalius indulgere sibi quam ut &c. xii, 3

Liberi benemeriti viri, agro donati xvi, 5 liberi Alexandri xviii, 2. 6. 13 (Accipiunt nonnulli de unico e Roxane filio; (cui idem ut Patri nomen Alexander fuisse ex idoneis Auctorib. docet Freinshemius ad Curtii x, 6, 9.) quomodo 'liberorum' vocem usurpari, præter Lambinum, et Magium annotarunt Philipp. Caroli et Thysius ad Gell. ii, 13. 'Etsi et singulari numero 'liber,' pro 'filio,' reperitur. v. Voss. de Analog. i, 42. et Bang. obs. Philol. lib. 1. pag. 318)

Liberius vivere (de licentia morum &c.) ii, 1 (Sic Cic. pro Cœl. 'si vidua libere vixerit.' Locc.)

Libertas (*δημοκρατία*) xx, 3 Sic: civitas quæ libertate nas est (*ἡ δημοκρατία μὲν πόλις*) i, 8 eodem signif.: libertas civium (unius tyrannidi opposita) xx, 1 libertas populi vii, 3 libertatis species (pars, indicium) xx, 5 libertatis spes (qua servi ducuntur) iv, 3 libertas dicendi, quæ quis vult xx, 5 libertati omnium amicior, quam suæ dominationi i, 3 in libertatem vindicare patriam ex servitute viii, 1 libertatem parat reddere Dionysius x,

- 3 (Sic Sueton. de Aug. 28 'de red-
denda rep. bis cogitavit'). pro liber-
tate fortius loquuntur boni, quam pug-
nant viii, 2
- Libet interponere hoc loco xvi, 3 (servit
haec formula, cum tacita veluti *προ-
θεωρησῶ*, inserendis in historiam judi-
ciis, observationibus, egressionib. lo-
cis memorabilibus. Boecl.)
- Libido (de voluptatib. et mollitie; opp.
mox: abstinencia) xvii, 7 libidinosus
vii, 1 in omnium libidinum cupidita-
tibus vivere (de philosophis, quorum
vita et doctrina plurimum distant),
Fr. 5
- Librarii xxv, 13 (servi quorum opera in
exscribendis et curandis libris veteres
utebantur. v. Pign. de serv. pag. 113.
Boecl.)
- Licentia civium immoderata (notatur
intemperantia libertatis, *τὸ δὲ ὁλοκρά-
τον ἐν τῇ πόλει*) vii, 4 licentia inve-
terata (de militarem discipl. dedig-
nantib.) xviii, 8 licentius dispertivit
militib. bona eorum, quos sciebat ad-
versus se sensisse (de vi dominat.) x, 7
si esset licitum per suos xviii, 10 (si
licuisset)
- Licet ephoro cuivis hoc facere regi iv, 3
- Ligna moenia (enigmatica, de navibus
in resp. oracul.) ii, 2
- Ligures xxiii, 4
- Lintae loricae xi, 1
- Lis: litem aestimataam populo solvere non
poterat v, 1 alibi: pecuniam qua lis
aestimata est i, 7 lis ea vel ejus l vel
c talentis aestimata est i, 7. xiii, 3
(v. Aestim.) litib. distineri xxv, 9 (v.
Dist.)
- Literas publice mittere aliquo xiii, 3 li-
teris coli ab aliquo (de familiarit.
epistolae commercii) xxv, 20
- Literae (pro studiis): literarum in primis
studiosus xxv, 1 literis nonnihil tem-
poris tribuere (de duce bellico) xxiii,
13 literas amare xxv, 1 literae Grae-
cae (pro lingua Graeca) literarum
Graecarum doctor xxiii, 13 (nisi mal-
lis, de rebus ac monumentis Graeco-
rum accipere, quo signif.:) literarum
Graecarum expers, Praef. (et) rudes li-
trarum Graecarum xvi, 1
- Literati (quinam olim dicti), Fr. 6
- Literatissimi pueri (in familia Attici)
xxv, 13 (eruditi enim etiam mancipia
erudita habere studebant. Boecl.)
- Locus: locus sacer, profanus, privatus,
publicus ii, 6 locus primus aedium
(*πρόθυρον*), Praef. locus non aequus,
(iniqus et incommodus) i, 5 eodem

sensu: alienissimus alicui ii, 4 (v.
Aequus et Alienus). ad castra ponen-
da idoneus xiv, 11 locus solerter cap-
tus xiv, 7 loci auxilium quale sit xiv,
8 loci religiosi, in bello etiam, tuen-
tur supplices xvii, 4 eo loco eum ire,
quo ipse consueverat, iussit (sc. in
agmine militari) xiv, 9 hoc loco non
est praetereundum factum Pharnab.
(in transitio) vi, 4 Sic: hoc loco non
est praetereunda gravitas Lacedaemo-
niorum iv, 4 loci quibus pauci multis
possunt resistere viii, 5 loca campe-
stria, plana xviii, 5 castellis idonea i,
2 loca deserta (sc. ob aquae penur.)
xviii, 8 loca sola, ibid. loca sanctis-
sima xxv, 3 locorum angustiae xv,
7 loca multa expugnare xvii, 3 lo-
cus (pro occasione, sive tempore: nam
ut 'spatium' et locum et tempus sig-
nificat; sic 'locus' eand. significandi
amplitudinem sortitur. v. Boecl. Chre-
stom. Terent.) ut quemque ex proxi-
mo locum fors obtulisset, eo patriam
recuperare nitebantur (h. e. prima
quaque occasione) xvi, 2 locum no-
cendi dare xxii, 1 occasionem dare,
ibid. Locus (pro familia): loco honesto
esse (e familia honesta) xviii, 1 locus
(pro officio, dignitate, conditione,
gradu): cum tredecim annos eundem
locum ap. Alexandrum obtinisset
(sc. apparitoris) xviii, 1 locum legati
obtinere xxv, 6 locum secundum im-
perii tenere xviii, 4 alibi: gradum
ix, 3 hunc tenuit locum amicitiae ap.
Philippum xviii, 1 (mox: gradum, ibid.)
Huc pertinent: loco scribae aliquem
habere ad manum (nisi illud 'scribae
loco' a glossa est) xviii, 1 loco testi-
monii librum tradere vi, 4 (ac for-
tassis in his omnibus metaphora sumta
est a spectaculis, in quibus visus cuique
locus ab Aedilibus destinabatur. Boe-
cler. Chrestomath. Terent.)

Locupletia munera (larga magna) viii,
4 locupletissima regio xvii, 3

Locupletare exercitum vii, 5 (Gr. *ἐκ-
πλησαι στρατιώτας*, vel *ἐκπλησαι
τὸ στρατεύμα παντοίας ἀφελείας*. Gebh.)
multitudinem excursionib. i, 2 regi-
onem aliquam equis, armis, viris, pe-
cunia xxii, 4 milites praeda magna
xvii, 3 locupletari praeda barbarorum
vii, 7

Longae naves (v. Nav.) ii, 2

Longum est enumerare praelia xxiii, 5
(formula praecisionis)

Longius, quam dictum est, debere (diu-
tius) xxv, 2

Longinquius tempus (longius) ii, 4 (Sic 'longinqua oppugnatio' ap. Cæs. 3. Civ. 80. et ap. Eund. 'longinqua consuetudo, longinquitas temporis' &c. v. Gronov. observ. iv, 11)

Longus Tiberius xxiii, 4 (Collega P. Corn. Scipionis Cos.)

Loqui: quem turpiter diligi loquebantur (perhibebant, ferebant) xxii, 3 loqui Græca lingua i, 3. x, 1 liberius x, 7 fortius quam pugnare viii, 2 facete, breviter, acute (de jocis et diceriis), Fr. 5

Loricæ lintæ xi, 1

Lotus arbor, Fr. 10

Lucani (pro regione Lucan.) xxiii, 5 (v. Gena)

Lucide id apparet (perspicue) xvi, 1 (sic Cicer. 2. de Orat. 'lucide breviterque aliquid definire')

Lucretius xxv, 12 (Poëta ingenio et facultia præcellens. v. Gell. i, 21. add. Barth. Advers. 42, 26. et 43, 2)

Lucrum: ille universa (quæ Alcibiades bello Peloponnesio gesserat) naturali quodam bono (i. e. singulari naturæ felicitate) fecit lucri viii, 1 (h. e. factum est, ut ipsi, sc. Thrasybulo, non Alcibiadi, collegæ ejus, præclare gesta tribuerentur. Omnino enim rō ille Thrasybulum refert. Ceterum putat h. l. Vir doctus 'aliquid lucrifacere' dici pro 'facere lucrum alicujus rei.' Verum quid opus est? Malim subaudire 'rem,' vel similem accusativum, qualis et in aliis ejusmodi structuris κατ' Ἑλληνισμὸν subtrahitur. Est enim in illa locutione 'facio' æstimationis verbum, sicut et in his Plaut. Mostell. i, 1, 57 'orationis operam compendii face,' et Pœnul. i, 2, 138 'curam hanc facere compendii potes.' Nam et heic subaud. 'rem,' vel simile quid)

Luctando exerceri xv, 2

L. Lucullus xxv, 5. Fr. 9

Lucus incerto casu accensus i, 7

Lumina oculorum (pro oculis) xx, 4

Lupo (pisci) præcipua auctoritas in cibis, Fr. 10

Lutatius C. fudit Carthag. xxii, 1

Luxuria pullulans reprimenda xxiv, 2 luxuria enervatur Dionis filius (sc. per ingens flagitium dominationis) x, 4 luxuriam liberorum alere atque augere suis impensis xix, 1

Luxuriose vivere vii, 11

Lycus (pater Thrasybuli) viii, 1

Lyco (Syracusanus) x, 9

Lydi xlv, 8

Lydia (regio Asia) ix, 2. xiv, 2

Lysander Lacedæmonius Atheniensis jam diu in Peloponnesios bellum gerentes casu conficit vi, 1 hinc elatus et dominationi suæ studens Xviros constituit passim, ibid. &c. quæ potestas sublata rursum vi, 3 crudelis manet et perfidus vi, 2 et 4 reges abrogare molitur, ideoque oracula corrumpere instituit vi, 3 &c. sed iudicio liberatur, ibid. denique occiditur apud Haliartum, ibid. a Pharnabazo delusus egregia accusatione vi, 4 factiosus et potens xvii, 1 muros diruit Athen. ix, 4

Lysimachus iii, 1 alius xviii, 10 prælio cadit xxi, 3

Lysis Tarentinus (Philosophus Pythagoreus et Epaminondæ præceptor) xv, 2

L.LS. xxv, 4 (Sestertium antiqui his modis exprim. iis. ss. L.LS. duarum librarum et semissis caractere. superposita lineola, millenarii index. sestertium in neutro signif. vid. Budæ. et Glarean. de asse. it. Henisch. et præsertim tabulas Scioppianas, quas in indice Suetoniano commendamus. Eas, sed ad veriore sententiam correctas, suis de pecunia vetere libris subjunxit Gronovius pag. 889. seqq. v. inf. Sestert.)

M.

Macedones veterani xviii, 10 Macedonum militum fama xviii, 3

Macrochir (Longimanus) Artaxerxes dignitate formæ et virtute præstans xxi, 1

Maculare gloriam belli magnam turpi morte iv, 5

Magis: hujus consilium plerisque displicebat et in terra dimicari magis placebat ii, 3 animo magis etiam quam corpore pugnarent (adhuc magis) xviii, 4 non magis amore quam more ductus v, 1 non magis eos in sua potestate existimabat esse, quam qui &c. xxv, 6 neque id magis imperio quam justitia consecutus est (æque justitia atque imperio) i, 2 neque eo magis ex prælio excessit (nihilominus in prælio perseveravit) xviii, 4 Sic: neque eo magis carebat suspitione iv, 3 arcem Thebanis reddiderunt xvi, 1 adulatus est Antonio xxv, 8 que

- magis præceptum illud omnium in animis esse debet viii, 2 nequeo eo magis xviii, 4 non magis quam v, 1
- Magalia** (seu, ut alii, 'Magaria,' pars exterior Carthagini, Byssam amplectens), Fr. 3
- Magister** equitum pari ac dictator imperio xxiii, 5 (per turbulenta rogationes ita acciderat. alias enim dictatoris imperio parebat. v. de hoc officio erudite et copiose disserentem H. Hug. milit. equ. v, 2. Boeckl.)
- Magistra** vite an sit Philosophia, Fr. 5 magistri vivendi, ibid.
- Magistratus** (de munere ac potestate superiorum): qui tum maximum magistratum Thebis obtinebat xvi, 3 magistratum absentem abrogabant (præturam bellicam, imperium militare) vii, 7 in eo magistratu (cum ei potestati præesset, cum Carthagine rex esset) xxiii, 7 cum magistratus gerere desisset xiii, 3 in magistratibus multum versatus i, 8 (ubi tm. Mss. aliter).
- magistratus** (de iis, qui magistratum gerunt): ad magistratum senatumque Lacedæmonior. adiit ii, 7 ego te tradam magistratui (sc. ad penam) xv, 4 postquam de reb. suis gestis ap. maximum magistratum dixerat (i. e. apud Ephoros Lacedæmonior.) vi, 4 dies, quo maximi magistratus simul consueverant epulari (sc. Thebanorum) xvi, 2 his magistratibus legati Romam venerunt (cum hi Consules essent) xxiii, 7 largitione magistratum corruptus populus i, 6 cum publica pecunia largitione magistratum quotannis interiret ii, 2 absentium magistratum iussis dicto audiens fuit xvii, 4 magistratus (Romanos) ornavit in volumine quodam Atticus xxv, 18 (v. Ornare)
- Magnesia** (urbs Asiæ ap. Meandrum fl.) ii, 10
- Magnus** timor vii, 3 magnus concursus xiv, 3 magnus homo iv, 1 Sic: magnos homines virtute metimur non fortuna xviii, 1 (v. Homo). magnus imperator xxiv, 3 vir omnium iudicio magnus xx, 1 magnus hoc bello Themistocles fuit nec minor in pace ii, 6 magni fuit ejus opera (sc. pretii res vel opera) ix, 1. xiv, 1 (Sic: Cicero ad Fam. l. 15. Ep. 15 'magni erunt mihi tunc literæ.' v. Esse civitat. add. Voss. de construct. cap. 29). magno nata esse (de senect.) iv, 5 (v. Na-
- tu). magno et animo et corpore esse xi, 3 magna multorum consensio vii, 3 magna amicitia, ibid. magna gratia vii, 9 magna benevolentia xiv, 5 magna festinatio ix, 5 (Sic vulgo. Sed Nos pro 'magna festinatione' edidimus 'magna de re,' secuti Mss. Gif. Dan. et Savar.) magna corporis dignitas x, 1 magna spes xiii, 3 magna expectatio vii, 6 magna pecunia vii, 9. xxiii, 9 magna laus xv, 2 magnæ divitiæ x, 1 magnæ res x, 1. xvi, 2 magnum periculum xxiii, 9 major annis sexaginta natus decessit ii, 2 major res nulla gerebatur sine eo (majoris momenti) ii, 1 sic: si qua res major acta est, non defuit xxv, 4 majorum rerum nihil adversum alicujus sententiam facere, Fr. 12 At, majores res appetere (de ambiosis novisque consiliis) iv, 2 Sic: majora concupiscere (scil. quam quæ privatum et subditem decent) iv, 1 majores natu (seniores, qui superiori ætate vivere) xi, 1 (v. Gifan. observ. L. L. Sic: 'majores auctores,' ap. Columell. ix, 18). majores natu (seniores, sed cœvi) ii, 2 Sic: majorem natu auctoritas xiii, 3 (Alibi simpliciter 'majores,' pro priscis). majorem instituta, Præf. majorem more honores petere (ut fieri solebat priscis reipubl. temporib.) xxv, 6 majores (de parentibus, avis, &c.): majorem gloria i, 1 a majoribus accepta equestris dignitas xxv, 1 maximi exercitus xxi, 1 maximi ignes xviii, 9 maximum studium xiv, 4 maximi corporis homo xiv, 3 maximus magistratus (supremus) vi, 4. xvi, 3 Sic: maximi magistratus xvi, 2 maxima classis ii, 5 maxima fides x, 5
- Magnificus** (opp. elegans) xxv, 13 (v. Explicat. h. l. apud Baptist. Piam annot. post. cap. 8). magnificentissimum factum viii, 1 (illustriss.)
- Magnitudo** voluminis (modus, quantitas), Præf. animi ii, 10. viii, 1. xxi, 3 (primo loco notatur generositas animi nihil abjectum sentientis agitantisque; reliqui ad militis laudem pertinent. Boeckl.) magnitudo rerum gestarum xi, 1
- Magnopere** delectari xiv, 3 gaudere iv, 2 laudari i, 3 (pro, magno opere: quomodo Plautus Cas. 5, 7, 7 'expetivisse opere tam magno scitem, ne ea mihi daretur')
- Mago** (frater Hannibalis) xxiii, 7 do-

- manu revocatur, *ibid.* fraternali calamitatibus involvitur xxiii, 8 ejus interitus, *ibid.*
- Majestas: quorum imperii majestas ab hoc initio percussa cecidit xvi, 2 (de summo imperio, quod penes Lacedaemonios et terra et mari erat. *conf. iii, 2.* alibi: Lacedaemoniorum tyrannis xv, 6)
- Male rem gerere (infelicitur pugnare) i, 8. xlii, 1. xi, 1 Sic: male gestis rebus vii, 5 (Livius lib. 1. opponit, 'bene rem gerere,' feliciter pugnare. Vorst.) male accipi (fugari) xviii, 8 male audire x, 7
- Maledici non desunt magnis viris xlii, 8 maledicentissimus historicus vii, 11
- Maleficam naturam in corpore nancisci (de errore ac deformitate naturae in corpore) vii, 8 (oppon. habere naturam fausticam, *ibid.* Ovid. in Epist. dixit, naturam difficilem. 'Si mihi difficilis formam natura negavit')
- Malle: potius augeri patriae opes, quam regis maluit ix, 5 qui malunt se metui, quam amari x, 9 maluit se diligi, quam metui xx, 3 se capitis periculum adire quam deesse &c. xliii, 4 (v. *infr. Se*)
- Malum externum (de bello cum ext. gesto) xlii, 2 malo esse alicui (nocere) vii, 7
- Malitiose facere (cum quis culpa sua et de industria rem male gerit) vii, 7
- Mamercus, dux Italicus, capitur xx, 2
- Mamerra eques Rom., Fr. 10
- Manceps xxv, 6 (qui a populo aliquid emit, conductive; ejus rei quoniam sublata manu indicium facit, sequae auctorem profectur, 'manceps' dicitur. v. Sigon. de antiq. jar. civ. Rom. ii, 4. vide *inf. Praes. Boeckl.*)
- Mandata res (de negotio, quod quis in se procurandam suscepit) xxv, 15 (oppon. sua, *ibid.*) mandatis editis per me conficiis, quod studeas ix, 3
- Mandrocles xiv, 5
- Manere (expectare hostem) ii, 4 manere in fide xviii, 4 in petitione xvii, 2 in societate ix, 2 in officio (sc. fidei et obsequii) ix, 3. xviii, 6 (oppon. deficere ab aliq. ix, 3. vid. de his et similib. formulis *Præc. ad Apulei. Miles. 2.* pag. 110. et Gronov. ad Statii Theb. vi, 630. Graeci dicunt *ἐμμένειν* *ῥαῖς διαθήκαις*, quos Latini imitati videntur. Nam eodem modo Cicero pro domo sua: 'in fide manere,' ad Attic. vii, 15 'in conditione manere.'
- Maner B. G. 1. 'in eo, quod convenit, manere.' Livius xxv, 12 'in societate Romana manere.' Poëtas omittunt propositionem. Sic Virgil. *Aeneid. 2* 'tu modo promissis maneat.' Vorst.) manet amicitia inter eos (durat, constat) xxi, 8 Sic: memoria laudis manet xlii, 2 manere (ratam esse) vii, 10
- M. Manlius, Fr. 1
- Mantinea (urbs Arcad.) xv, 9
- Manubiae v, 2 (praedam, sive pecuniam ex praeda reductam intelligi ostendit Gell. xlii, 23. Boeckl.)
- Manus: sua manu scripsit, ne timeret xxv, 10 aliquem ad manum habere (ministerio alicujus uti) xviii, 1 (Loec. indic. philolog. exponit 'amanuensum,' seu 'librarium,' cujus ministerio in scribendo utimur. qui Suetonio in Aug. 67 'a manu' dicitur). ut si fortuna in sua manu esset (in sua potestate) xlii, 3 (Sic in quibusdam Mss. ac edd. sed nos edidimus 'in sua navi'). manus dare (de succumbentibus) xlii, 1 (Est a. translatio a gladiatorib. ducta). Manus (pro vi et armis): manus afferre alicui xx, 1 manu eum superari posse diffidebant vii, 10 (paulo ante: ferro eum aggredi non audebant, *ibid.*) manus aliquo porrigere (de extorcionibus, quibus exhaustum immodicis sumtibus aerarium repletur) x, 7 (v. *inf. Porrigere*). manum conserere (acie contendere) xiv, 8. xliii, 4 alibi: ad manum accedere xviii, 5 manu fortis xiv, 1. xv, 3. xxi, 1 Manus (de exercitu et copiis): manus delecta i, 1. xvi, 4 exigua manus i, 5 haud ita magna manus iv, 1 manus mirabili flagrat cupiditate pugnandi i, 5 manum colligere vii, 7 comparare x, 4 ad dimicandum expeditam habere xiv, 6 (v. *Expeditus*)
- Marathon (campus clade Persarum et Miltiadis tropaeo insignis) i, 4
- Marathonia pugna i, 6. ii, 2
- Marathonium tropaeum (pugna, seu pugnae gloria) ii, 5
- Marcellus M. Claud. Coa. xliii, 13. xxiv, 1 quinquies Coa. ap. Vennianum cadit xlii, 5 quomodo morte ejus audita Hannibal se gessit, et quomodo corpus ejus tractavit, Fr. 9 an Hannibalem viderit, *ibid.*
- Mardonius, quis iv, 1 a quo victus, *ibid.* (adde iii, 2)
- Mare Pamphylium xliii, 3 subtram xliii,

- 2 scopulosum xxv, 10 mare tutum reddere ii, 2 maris principatus controversus xiii, 2 mari duces Athen., ibid. mari res magnas gerere ix, 1 mari et terra bellum alicui inferre ii, 2 alibi: terra marique xxi, 1 mari et terra duces erant Lacedæmonii iii, 2
- Maritimi imperii summa ab Lacedæmoniiis transfertur ad Athenienses iii, 2 principatum Lacedæmonii Atheniensibus contedunt xiii, 2 maritimi prædones (piratæ) ii, 2 fluctus xxv, 6
- Marius hostis iudicatus juvatur ab Attico xxv, 2
- Marmoris crusta primum parietes operuit Mamurra, Fr. 10
- Massagætæ populi Scythiæ Asiaticæ xxi, 1
- Mater patri prælata a Menestheo xi, 3 filii poenam promovet iv, 5 mater timidi flere non solet (proverbium) viii, 2 materfamilias, Præf.
- Matricida (μυρκοκτόνος) xv, 6 (v. de hac voce Savar. ad Sidon. carm. 5) in Matrimonio habere aliquam, Præf. v, 1. x, 1
- Maturare alicui mortem (accelerare) xii, 4 (Sic Cicero pro A. Cluent. 'huic mortem maturabat inimicus'). concitatus est ad maturandum (scil. inceptum) x, 8
- Mature decedere (cito, ante tempus) xxv, 2
- Maxime (præcipue): cum unus omnium maxime floreret i, 1 Sic: cum unus in civitate maxime floreret v, 3 uni huic maxime indulgebat x, 2 Ciceronis, ut qui maxime amicus fuit, Fr. 4 (formula ἀσπύρις)
- Media xviii, 8 (Asiæ regio ab Occasu transversa oblique Parthiæ occurrens. v. Plin. N. H. vi, 26)
- Medi: ex Medis (pro e Media) xviii, 8 (v. Gens)
- Medica vestis (fluida et perlucida) iv, 3 (adde Freinshem. ad Curt. vi, 6, 4. et Brisson. de regn. Pers. 2)
- Mederi satietati lectoris (ne satietate obtundatur, cavere) xvi, 1
- Medicina annos xxx. non indiguit Atticus xxv, 21
- Medicus: quo ille commotus, patri (Dionysio) soporem medicos dare coëgit x, 2
- Medimnus (et Medimnum: Græcorum mensura, Romanos sex modios capiens) xxv, 2 (vel septem. vid. Modius. adde Petit. comm. ad LL. Attic. lib. 1. pag. 5)
- Mediocris: non mediocris est industria (eximis, singularis) xxv, 13
- Meditari animo aliquid (constituere ap. se) xvii, 4 meditor hoc facere xxii, 4
- Melle (cera) cadaver alicujus circumfundere xvii, 8
- Melpum (opp. Italici Transpad.), Fr. 7
- Memor gratusque (quodam sententiæ genere juncta) xxv, 9 memor virtutum pristinarum xxiii, 12 (non tam memoria, quam memoris efficacia et instinctio ad aliquid notatur. Boeckl.)
- Memoria laudis xiii, 2 laboris militaris (fama) xix, 1 imperii (gloria ex gesto imp.) iii, 2 memoria contumeliæ xv, 7 memoria duplex de interitu ejus (fama) xxiii, 8 memoria testator vii, 4 memoriæ prodere aliquid, vel, de aliqua re ii, 10. vii, 1. xi, 3 memoriam veterem patris renovavit juxta posita recens filii statua xiii, 2 ad nostram memoriam manserunt monumenta ejus (usque ad nostra tempora) ii, 10 (Sic passim Cicero, Livius, alii). maxima post hominum memoriam classis ii, 5 Sic: maximi post hominum memoriam exercitus xxi, 1 unus post hominum memoriam cognomine Justus appellatus est iii, 1 (Sic assissime et alii locuti. Quin Cicero interdum conjunctim 'memoria temporaque.' v. g. Orat. in P. Servil. Rullum: 'me perlongo intervallo prope memoriæ temporumque nostrorum, primum hominem novum consulem fecistis.' Vorst.) memoria dignus dux (memorabilis) xiii, 4. xxi, 1 memoria digna (res memorabiles) xv, 1 memoria immortalis retinere beneficia percepta xxv, 11
- Mendacium neque dicebat, neque pati poterat (de Attico, qui neque mentiebatur ipse, neque mentientem alium sustinere et auscultare poterat) xxv, 15 (Ex quo loco claret, non esse perpetuum discrimen inter 'mendacium dicere' et 'mentiri,' de quo Gellius N. A. lib. 11. cap. 11. Similiter 'mendacium dicere' pro 'mentiri' usurpat. Plautus Bacchid. iii, 4, 30. Vorst.)
- Menocles (obtrektor Epaminonda) xv, 5
- Menelai portas xvii, 8 (vid. Strab. lib. 1. et ult. Lamb.)
- Menestheus (filius Iphicrat.) xi, 3 matrem pluris facit, quam patrem, ibid. fit prætor xiii, 2 (Ed. Ultraj. Longol.

- et Mag. leg. Mnestheus. quomodo Virg. *Æn.* iv, 288 'Mnesthea Sergestumque vocat.' Sed Græcis quoque est *Μενεσθεύς*)
- Mens (propositum, consilium) xvi, 1 hac mente ix, 4. x, 9. xx, 1. xvii, 4 (alibi dixit: hoc consilio xxii, 1) mente eadem esse xxiii, 2 si sana mens esset xvii, 5
- Mensam secundam servis dispertit xvii, 8 (Sic Cicero ad Attic. xiv, 23 'hæc scripsi, seu dictavi, apposita secunda mensa, apud Vestorium.' Horat. *Serm.* ii, 2, 121 'tum pensilis uva secundas et nux ornabat mensas cum duplici ficu.' Et alii. Scilicet bellaria per 'mensam secundam' intelliguntur, (*Gr. πύμαρα, τραγύμαρα*), quæ post alios cibos convivis jam cibo potaque satiatiss apponebantur, ad eorum appetitum quasi denuo excitandum. de quorum instructu vid. Stuck. *antiq. conviv.* iii, 2. et Buleng. de conviviis ii, 39)
- Mentio: de quo mentionem Plato in *Symposio* facit (cujus rei meminit, quam rem narrat) vii, 2 Sic: de quo supra mentionem fecimus (cujus vitam supra explicavimus) xv, 4
- Mentiri: ne joco quidem mentiebatur Epam. xv, 3
- Mercenarii scribæ (non sine nota villis animi et operæ hæc vox, honestis ac industriis viris, qui fidem potius quam lucrum spectant, majorumque rerum actores sunt &c. opponitur) xviii, 1 (Ita passim ap. auctores: 'mercenaria opera, mercenarii homines' &c. cum quodam contentu dicuntur. Boecler.) mercenarii milites xx, 1 desciscunt xxii, 2
- Merere stipendium (militare &c. v. *Stipend.*) xxiv, 1
- Mereri bene de rep. xix, 2 (mox opp. male consulere patriæ). meritis optime de illo iv, 4
- Meritis multis magnisque ap. aliquem valere ix, 3
- Messena (restituta) xv, 8. xvi, 4
- Metalla: ex metallis facere pecuniam v, 1 Sic: ex metallis redire pecunia dicitur ii, 2 (intellig. fodinæ metallicæ. Sic quoque Tacitus, Plinius, Solinus, alii. vid. Buchn. *Thesaur.* v. *Metallum*)
- Metellus Q. Celer, Fr. 7
- Methodus vitarum scribendarum xv, 1
- Metiri aliquem fortuna, virtute (æstimare e fortuna, e virtute) xviii, 1
- usum pecuniæ non magnitudine, sed ratione xxv, 14
- Metui malle, quam amari, periculosum x, 9 diligi quam metui: se maluit Timoleon xx, 3 (Sic de Alexandro M. Justin. ix, 8, 18 'amari pater malle; hic metui')
- Micythus xv, 4
- Migrare: non ex vita, sed ex domo in domum videbatur migrare (de Attico in morte constantium vocis atque vultus servante) xxv, 22
- Miles jure suo nonnulla ab imperatore vindicat xviii, 1 milites regiam tuentes ap. Persas xiv, 1 milites Fabiani, Iphicratenses (pro præstantibus) xi, 2 milites veterani imperare postulant xviii, 8
- Militiæ Romanæ initium annus xvii, ætatis xxiv, 1 (v. Lips. de milit. Rom. lib. i. Dial. 2)
- Militaris rei labor (res bello gestæ) xix, 1 in re militari multa partim nova attulit, partim meliora fecit xi, 1 militari disciplina nobilitatus, ibid. vestitu ornatus xiv, 9 militares equi xviii, 5
- Mille militum i, 5 mille hominum xiv, 8 (Sic enim recte dici Gellius i, 6 ostendit). decem millia passuum i, 4 decem millia armatorum i, 5 multa millia adversariorum xiv, 8 (Scil. quod mille semper adjectivum plurale *ἑκατόν* est, et generum omnium. Et subaudiri in primis istis duobus locis 'manus' vel 'numerus' aut simile quid debet. Sic enim integre Virgil. *Æn.* x, 167. 'Sub quo mille manus juvenum' &c. Val. Max. viii, 15 'Senatus, qui mille hominum numero constat,' et alii. Millia, vero plurale quidem adjectivum est, sed neutrum et declinabile. Et materiæ congruenter suppleret aliquo substantivo debet, quod genere et numero eidem respondeat: quomodo v. g. i, 4 spatia, i, 5 et xiv, 8 corpora, subaudiend. vid. Pascas. Grosiopp. *paradox. liter.* Epist. 14. et Gronov. de pecun. vet. iii, 10)
- Miltiades colonos Chersonesum ducit i, 1 Lemnum et Cycladas capit i, 2 consilium dat exequiendæ dominationis Persicæ i, 3 Marathoniam pugnam vincit i, 5 quale præmium victoriæ cepit i, 6 a Pari oppugnatione casu abstrahitur i, 7 ob id damnatus in vinculis moritur, ibid. vera damnationis ejus causa i, 8 laus ejus i, 1. 2. 8 Minervæ aedes iv, 5 templum xvii, 4

Minuere religionem (violare) xvii, 4
minuuntur opes vii, 10
Minus diligenter ix, 5 **minus bene vestitus** v, 4 **minus diuturnus** vii, 7 **minus ex sententia**, ibid. **minus lucide** xvi, 1 **minus movere aliquo** ii, 4 **minus probatus** ii, 1 **minus prospere** xiv, 6 **minus prospere gesta** vii, 7 **minus robustus** xxiii, 10 **impediri quo minus** v, 4 **recusare quo minus** xv, 8 (In his negationis vicem eleganter explet hæc particula; in sequentib. tantum minuit). cum minus, quam vellet, moveret eum ii, 4 **minus sæpe**, quam vellet xxv, 20 **ornatus non minus concinnus in brevitate respondendi**, quam &c. xv, 5 **non minus bonus paterfamilias**, quam civis est habitus xxv, 13 **non minus multos amavit** (sc. quam amatus est a multis) vii, 2 **neque minus multas urbes consilio ad amicitiam adjunxerant** (sc. quam expugnaverant multas) vii, 5 **minus diebus triginta (subaud. quam)** ii, 5 **nemo minus fuit emax**, **minus edificator illo** (i. e. quam ille) xxv, 13
Minime: dedit operam, ut quam minime multa vestigia servitutis manerent xx, 3
Minutius Ruf. M. F. xxiii, 5 Q. Minutius Cos. xxiii, 8
Mirabilis cupiditas (vehemens, ingens) i, 5 **quod omnibus mirabile visum est** xviii, 5
Mirabiliter vulgi mutata est voluntas x, 10
Mirus: mira comitas (magna) i, 8 **mirum omnibus id videbatur** xi, 3
Mirari: sic se gerendo minime est mirandum, si vita ejus secuta fuit v, 4
Sic: neque id mirandum, si non facile ad credendum inducebatur ix, 3 **ait se mirari**, quare jam tertium diem sic teneretur xviii, 11
Miscere plurima cõpfit (de seditiosis et turbulentis molitionibus) iv, 1 (Sic Cicero pro Mil. 'quanto ille plura miscebat.' Phædrus Fab. 2 'Procrax libertas civitatem miscuit.' Loccen. Tac. H. i, 53, 2 'Cæcina ægre passus miscere cuncta statuit')
Miseranda vita (deploranda) x, 9
Misereri statim (i. e. senect.) xix, 4 (subint. vox 'causa,' ut docet Voss. de construct. c. 27)
Misericordia alicujus capi ii, 3 **miseri-cordia odio succedit** x, 10
Missum fieri (dimitti) xviii, 11
Missæ ephorum (mittentibus ephoris) xvii, 4 **Similiter Solinus c. 2** 'ad

quem legatus venerat missæ Mænim regis,' (uti quidem Salmas. eum locum correxit,) et alii passim.
Mithridates, Ariobarzanes fil. xiv, 4. 10
Mithrobarzanes xiv, 6
Mittere aliquos in coloniam v, 2 **legatos** ii, 6 **legatos de aliqua re ad aliquem** xix, 3 **nuntium alicui** vii, 4 **litteras et nuntios aliquo consultum, utrum** &c. xviii, 6 **Sic**: litteras Athenas publice misit, sibi proclive fuisse &c. xiii, 3 **mittere litteras ad aliquem** xxv, 20 **mittere aliquid muneris alicui** iv, 2 **Attico misit, quid ageret** (nuntiavit, scripsit) xxv, 20 (Sic Cicero ad Famil. xi, 8 'Polia misit, ut ad te, si quid vellem, darem litterarum.' et Livius 36 'ad M. Bæbium misit, Antiochum in Italiam impetum fecisse,' &c. Adde Gronov. not. ad Liv. viii, 22. Sic quoque Græcor. ἐντέλλαν sæpe idem est ac litteras dare, per litteras certiores facere. Plene alibi:) **eodem ut sequeretur, ad Timotheum et Iphicratem nuntium misit** xiii, 3 **de servis suis quem habuit fidelissimum, ad regem misit, ut ei nuntiaret** &c. ii, 4 **ex his delecti Delphos deliberatum missi sunt** i, 1 **missi sunt delecti, qui Thermopylas occuparent** ii, 3
Mitylensæ multa millia jugerum agri Pittaco muneris dantes viii, 4
Mixtura virtutum et vitiõrum in Passania iv, 1 **in Alcibiade** vii, 1 (Alia ejusdem mixturæ exempla videas ap. Mich. Piccart. obs. historico-polit. dec. I. c. 8)
Mnemon Artaxerxes justitiæ fama florens xxi, 1 **pepercit matri, uxoris interfec-trici**, ibid.
Mobilis populus (inconstans) xiii, 3 **mobilitas fortunæ (inconstantiæ, varietas)** x, 6
Moderata vita (civilitatis nomine et bonitatis, quam alibi vocat) xiii, 4
Moderate ferre (æquo animo, non impatienter) xx, 4
Modestio (in omni cultu scil.) xxv, 14
Modestus (κόμπος Lambin.) xv, 3
Modestia (civilis communicæ sensui et legibus congruens animus intellig.) i, 1 (de civilitate obsequii in patriam. xvii, 4. Boecler.)
Modii septem faciunt medimnum Atheniensem xxv, 2 (Sic enim legend. Sane Alex. ab Alex. ii, 20. ita distinguit: ut 'modios' quidem 'sex medimnum' facere; Atheniensem autem

- medima. 'septem modis' constare dicat)
- Mocilla, L. Julius, prætor xxv, 11
- Modica supellex xxv, 13 (opp. multa)
- Modus: admirandum in modum xv, 3 pari modo xiv, 10 non pari modo xx, 1 tali modo xxv, 21 modum adhibere (scil. in proferendo) xv, 4 modus hastæ (quantitas) xi, 1 Sic: modus mensuræ xxv, 2 (Sic quoque ap. Gell. i, 1 'modus plantæ Herculis,' et ap. alios 'modus iugeri,' 'agri,' 'tumuli,' 'olivæ,' &c. v. Rhodii Lexic. Scribonianum)
- Mœnia lignea (ænigmatice de navib.) ii, 2 mœnibus circumdare ii, 6 se defendere (opp. obviam ire hosti) ii, 4, i, 4
- Molestum non esse alicui (i. e. nullas alicui pecunias imperare) xxv, 7
- Moliri (de conatu rei magnæ) vii, 10 (de factiosis consiliis) vi, 1 moliri multa (de Philippo Maced. dominationem moliente) xiii, 3 molitiones viribus majores ix, 5
- Molossi (gens Epirotica) ii, 8
- Momenti nullius esse (auctoritate sc. amissa) vii, 8
- Monere (significanter, cum denuntiatione monere) vii, 8
- Mons: ad infimos montes xviii, 9 (v. Infimus)
- Monumentum (sepulcrum) xxv, 22 monumentum sepulcri x, 10 monumenta (indicia rei memoriam conservantia) ii, 10 (a monendo enim deducit Varro. Boecl.)
- Moram Lacedæmoniorum interfecit (manum, cohortem) xi, 2 (Erat autem *μῆρα*, sive *μῶρα*, multitudo 500. aut 900. Lamb. Add. Crag. de rep. Lac. iv, 4. et Meurs. lect. Attic. i, 16)
- Mora nulla est ix, 3 (sc. in me, vel, per me, quemadmodum alii plene locuti. Virgilius Ecl. v, 52 'in me mora non erit ulla.' Terent. Andr. iii, 4, 14 'per hunc nulla mora est')
- Morari alicubi xxiv, 2. xii, 3 in montibus xxii, 5
- Morbus oculorum xxiii, 4 morbo consumi xxi, 2 morbo mori ii, 10 morbo perire xxi, 3 morbus levior esse cœpit xxv, 22 in morbum incidere x, 2 morbo graviter confictari, ibid. in morbum implicitus v, 3. xvii, 8 (v. Implic.)
- Mors: honestam mortem præstare turpi vitæ existimat Chabrias xii, 4 mors heroica Epaninondæ xv, 9 mors turpis iv, 5 ex ingratorum hominum conspectu morte decedere (sc. voluntaria) xx, 1 quæ lex morte mulctabat, si quis &c. xv, 7 morte ab aliquo mulctari xv, 8
- Mortales ix, 5 (per Synecdochen pro hominibus, quomodo et alii. Cicero: 'unus omnium mortalium sine ulla dubitatione deterrimus.' Plinius xii, 17 'tanta mortalibus suarum rerum satietas est.' Sallustius B. Jug. 'multos mortales cum pecore atque alia præda capit')
- Mortiferum vulnus (mortale, letale, *θανάσιμον*) xv, 9
- Mos a majoribus traditus xvii, 1 moris majorum summus imitator xxv, 18 Sic: more majorum honores petere xxv, 6 (sc. sine fūco et fallaciis, ut Cicero explicat. provocabatur autem in plerisque rebus cum pondere et proverbiali veluti formula, ad 'morem majorum,' i. e. instituta inde a majoribus propagata. Boecl.) non magis amore, quam more ductus (consuetudine, instituto legibus permissio) v, 1 (v. Amor). mores civitatis xxv, 6 more Atheniensium nefas hoc est vii, 3 more Persarum xiv, 10 moribus ipsorum hoc convenit. Præf. moribus Lacedæmonior. summa virtus in patientia ponebatur (secundum mores Lacedæm.) vii, 11 Sic: nostris moribus musice abest a principis persona xv, 1 moribus nostris nefas habetur, Præf. moribus nostris hoc decorum est, Præf. morib. eorum id non fit xxii, 3 mores patrios mutare (consuetudines patrias, instituta patria) iv, 3 Sic: mores Græcorum sequi in narrando, Præf. more civitatis suæ fungi ix, 3 (v. Fungi). morum similitudo plus valet in amicitia, quam affinitas xxv, 5 vocabat eos, quorum mores a suis non abhorrebant xxv, 14 morum præfectus xxii, 3 fortunam sui cuique mores fingunt xxv, 11. 19 (v. Erasm. Chil. 2. cent. 4. proverb. 30). morem gerere alicujus voluntati (obedire) xiv, 4 Sic: mos ei gestus est ii, 7 mos crudelitatis (de crudelitate ipsa) viii, 3
- Movere se (sc. ex pristina habitat.) xviii, 6 neque se quoquam movit ex urbe xxv, 7 Phrygiam prius depopulatus est, quam Tissaphernes usquam se moveret xvii, 3 movere castra xiv, 8. xviii, 12 movere (persuadere) ii, 4 hoc nuntio motus domum rediit iv, 3 tantum auctoritate ejus motus est, ut

- &c. ix, 4 ejus consilio multum movebatur x, 1 suaeque omnia, quae moveri poterant, asportant (bona mobilia, quae vulgo dicunt) ii, 2 (conf. x, 4). (Livius 'res moventes' dixit. Invenias et 'moventia,' ut in illo: 'fixa et moventia')
- Motus concursusque (praelantium sc. bellantiumque) xi, 1 motus corporis (agitatio, de equis) xviii, 5
- Mulcta: mulctas aliquid detrahare xlii, 4
- Mulctari pecunia i, 7. v, 1. xvi, 1 (Justinus dixit, 'pecunia damnari' viii, 1, 7. Vorst.) exilio iii, 1. v, 3. xvi, 2 morte xv, 8 lex mulctat morte, si quis &c. (mortis poenam constituit) xv, 7
- Multorum imperiis non potest bene geri respubl. x, 6 multas magnaeque pollicitationes xviii, 2 cum in oratione sua multa in Thebanos invectus esset xv, 6 (heic 70 multa adverbialiter ponitur Graecorum more, quemadmodum et alibi. A. Caecina ad Cicer. l. 6. Ep. 7 'ignovit omnibus, qui multa Deos venerati sunt contra ejus salutem.' Sic quoque Virgilius, alique. Vorst. adde Vechn. Hellenolex. pag. 99. et seqq.) multum in imperiis magistratibusque versatus i, 8 multum in judiciis privatis versatus ii, 1 multum in bello versatus xi, 1 Sic: aliquem multum fallere vi, 3
- Multo formosissimus omnium aetatis suae vii, 1 multo locupletissima regio xvii, 3 multo elegantissimus poeta xxv, 12 neque ita multo post xvi, 2 post non multo iv, 3 post, neque ita multo v, 3
- Multimodis ii, 10 (Sic enim in plerisque Mss.)
- Multitudo (sc. militum) i, 2 (paulo ante: manus i, 1) Sic: multitudine circumventus est xviii, 5 multitudo navium ii, 4 multitudo magna Helotum iv, 3 multitudo Macedonum xviii, 7 multitudo (populus, οἱ πολλοί) vii, 3. i, 3 (oppon. principibus, magistratib. &c.) concitata reprimi non potest iii, 1 multitudinis odium xix, 4
- Multiplicare usuras xxv, 2
- Mundities (in re fam.) xxv, 13
- Municipium xxiv, 1 (v. Gell. vi, 13. et Sigon. de ant. jur. Ital. l. 2. c. 6. &c.)
- Munire (absolute pro muros struere, *περιεχέειν*) ii, 6 munire urbem vii, 4 arcem xx, 3 se mœnibus ligneis ii, 2 disceptatio de jure muniendi ii, 7 (adde Clapmar. arcan. iii, 7). itinera munire (de viis, quae faciendi itineri aptantur ac emuniuntur) xxii, 3 munire imperium singulare et perpetuum (translate de stabilienda dominatione) xxi, 2 Sic: quingentis longis navibus munitum imperium x, 5 benevolentia munitum imperium, ibid. munitas urbes xiv, 5 ne essent loca munita, quae hostes possiderent ii, 6 munitiora loca x, 9 munitissimum castellum viii, 2
- Munitio (de ipso opere muniendi) ii, 7 munitiones (de operibus obsidentium) xviii, 5
- Munus (de functione et opera): munus militare fungi xiv, 1 munere servorum fungi (de Helotis) iv, 3 (v. Fungi). munus (de donis): munera magnas pecunias a Rege aliquo (sc. missa) xix, 1 obviam missa honoris ergo xvii, 8 parva munera diuturna: locupletia non propria esse consueverunt viii, 4 (illorum mansura est et interemerata gloria; hæc ob invidiam nihil habent solidi, quo possint gaudere. v. Propr.) munus fortunæ xxv, 3
- Munychia (portus Atticæ, ut Stephanus ait, seu, ut Strabo lib. 2, 'collis Chersonesi speciem præbens, introitum habens oris angust') viii, 2
- Murus ligneus (œnigmatice de nav.) ii, 2 muri Atheniens. (quo commento extracti) ii, 6 ex sepulcris et sacellis constant, ibid. muri ex multa refectioni xiii, 4 muri victus diruti ix, 4 muros struere ii, 6 muros reficit Conon ix, 4 muros sepire &c. ii, 7 muris caruit Sparta vii, 6
- Musica, Præf. musice a principis persona abest xv, 1 in musicis magna gloria esse xv, 2
- Mutare arma (alia invenire) xi, 1 consilium xviii, 9 mores, vestitum &c. iv, 3 mutare aliquid de cultu quotidiano et de vitæ consuetudine xxv, 14 aliquid de victu et vestitu xvii, 7 mutata est voluntas vulgi mirabiliter x, 10 (alii: immutata)
- Mutationes reip. xxv, 16
- Mutina xxv, 9
- Mutua beneficiaria xiv, 10
- Mycalæ (urbs Cariae) v, 2 (nisi glossema est)
- Mysteria facere vii, 3 (Cereris sacra arcana: alio nomine, Initia: De iis Just. v, 1, 1. Brisson. 1. formul. Alex. ab Alex. vi, 19. et prolixè Caubaubon. adv. Baron. Exercit. xvi, 43.

adde Petil. comm. ad LL. Attic. lib.
1. Jac. Gothofr. Exerc. 2. de Eccles.
et incarnat. Chr. et inprimis Meurs.
libr. singul. quem Eleusinia inscripsit)
Myus (urbs Asiae) ii, 10

N.

Nancisci majus imperium i, 6 morbum
xxv, 21 sorte provinciam xxiv, 2 nan-
cisci causam idoneam (opportune,
commode oblatam, captivæ) ii, 6
(ejus elegantiss est locutio Florianæ
ii, 6, 12 'hostes frigidum et nivalem
nacti diem' &c. scil. tempestatem ejus
diei in consilium verterunt, suo usui
accommodarunt &c.)

Nasci ex aliquo ii, 1 natus ab aliquo
xiv, 2 natus ex aliquo x, 2, 15, 10
natus nobili genere x, 1 nata Attico
neptis ex Agrippa xxv, 19 nata
eodem patre v, 1 nati ex fratre et
sorore xiv, 2 omnes in Africa nati (i.
e. Africani) xxi, 3 natus annos cir-
citer quadraginta (de eo, qui jam im-
plevit tot annos) vii, 10 (ellipt. 'an-
nos' pro 'ante annos', vid. Voss. de
Construct. cap. 13. et 44). Sic: cir-
citer annos lv natus x, 10 annos
lxi et xx natus, Fr. 4 major annos
sexaginta natus xxi, 2 minor quin-
que et viginti annis natus xxiii, 3
(Lambinus utrobique resposuit, 'na-
tu')

Natu magno (ætatis notione) iv, 5. xiii,
3 (Sic Liv. ii, 8. lib. x, 38. v. Gifan.
obs. L. L. pag. 144). majores natu (de
senioribus, sed comævis) ii, 2. xiii, 3
de senioribus, sed qui desierunt vi-
vere xi, 1 natu maximo filius xiv, 7
alibi: qui maximus natu esset ex li-
beris ejus xvii, 1

Natalis dies Timoleontis festus Siciliae
xx, 5 (sc. quod felix et victoriis no-
bilitatus. v. Alex. ab Alex. iv, 20)

Natione Car. xiv, 1 Medus iv, 1 na-
tiones et gent. xxiii, 1

Nativus lepor (de pura et inaffecteda
sermonis gratia) xxv, 4 oppon. ascit-
us, ibid. (Petronio 'naturalis pul-
critudo,' Gellio x, 3 'nativa suavi-
tas dicta,' Locc.)

Natura videtur experta in hoc quid effi-
cere possit (de Alcibiade, quo nihil
fuisse excellentius memoris proditum)
vii, 1 (ponitur heic 'natura'
tanquam effectrix rerum &c.) Sic: na-
tura fautor (propitia) xvii, 8 opp.

malefica (invida), ibid. inesse in uno
homine tantam dissimilitudinem, tam-
que diversam naturam admirabantur
vii, 1 (vid. Inest). id, quod natura
cogit (de morte) xxv, 22 natura dif-
ficillima (ingenium difficile) xxv, 5
naturæ omnes paremus (ingenio quod
natura dedit, obsequimur &c.) xxv,
17 (Sic quoque Cicero). naturæ debi-
tum reddere (mori) xxi, 1 (v. Debit.)
neque id natura solum fecit (de na-
turali ingenii propensione) xxv, 17
ab natura multa habuit bona x, 1 na-
tura loci xiv, 8 natura civitatum
eadem (translate de consuetud. civit.)
i, 6 naturalis bonitas xxv, 9 (v. Bo-
nitas). naturale bonum viii, 1 (natu-
ralis quædam gratiæ apud omnes ob-
tinendæ felicitas. adde Cic. pro Cæl.
5. Boecl.)

Naufragium: apud quam urbem jam bis
classis regia fecerat naufragium ii, 7

Navis percussa rostro xii, 4 navis trire-
mis x, 4 ut fortuna in sua navi
esset xiii, 3 navem in anchoris tenere
ii, 8 naves capere, deprime ix, 4
naves serpentibus completæ xxiii, 11
naves onerariæ ii, 2 longæ ii, 2. ix,
4 naves triremes ii, 2 ('Onerariæ
naves' *δρακὲς* serviebant commeatui
transvehendo &c. Bellicarum navium,
maxime eminent 'naves longæ' re-
spectu sc. 'onerariar.' quæ latiore
ventre et rotundiores, et ex longis,
'triremes' dictæ juxta numerum trans-
trorum et remorum supra se invicem
locatorum, serie tamen fortassis non
directa &c. vid. Sævillii milit. Rom.
pag. 66. 70. et Gyrard. de navigiis.
Boecl. Plura de variis navium generib.
habet apud Andr. Senftleibium in li-
bello cui tit. Argo, sive de navibus
veterum, et Jo. Schefferum in dissert.
de varietate navium, et lib. 2. de mil-
lit. nav. vet. cap. 2. ac lib. 4. cap.
1). naves (metonym. pro militibus in
navib.) ii, 3. xxiii, 7 navis dominus
ii, 8 (Thucyd. et Polyæn. *ναύκληρον*
vocant: sed Themistocles Ep. 19.
pariter ut Nepos, *τὸν δεσπότην τῆς
ναὸς*. idque rectius puto. fuit enim
navis, qua Themistocl. vehebatur, ut
ex iisd. scriptorib. cognoscimus, ex eo
genere, quod Græci *δρακὲς*, Latini
'onerariæ' vocant; ac, ut videtur,
alicujus mercatoris. quanquam non
ignoro, in Epist. 20. Themistoclis eam
dici *δρακὴ* *Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδ-
νός*)

- Navalis belli peritissimus ii, 2
 Nautica castra vii, 8. xxiii, 11 (v. Castra)
 Naxus (insula in Ægeō) ii, 8 (Varia ejus nomina, quibus olim nota fuit, Plinius iv, 12. recitat. Hodie Nicosia dicitur)
 Ne joco quidem mentiebatur xv, 3 nullius unquam consilium non modo antelatum, sed ne comparatum quidem est xx, 3 ne (enclitica, in seqq. dubitationi et interrogationi servit): experiri voluit, verum falsumne esset relatum (verum an falsum) xiv, 9 is cum interrogaretur, utrum pluris patrem matremne faceret (patrem an matrem) xi, 3
 Necessary homo (signif. propinquitatis, de socero) xiv, 6 homines tam necessary iv, 2
 Necesse: nihil necesse est pluribus verbis commemorare (si locus sanus est) xxv, 21 (Sic Terent. Eun. v, 6, 28 'nisi quia necesse fuit hoc facere.' et v, 9, 45 'necesse est multum accipere Thaidem.' Sic quoque Plautus, Cicero, alii)
 Necessitas: hac necessitate coactus (de urgente calamit.) ii, 8
 Necessitudo (affinit.) x, 1 necessitudo sortis xxiv, 1 (collegarum sorte lectorum consensio et vinculum conjunctione notatur. Boecl.)
 Necis causa data provinciae (Sic Mss. et edd. vet. ad unum omnes) xxv, 8 necem sibi consciscere, Fr. 2
 Nectanabes (rex Ægypti) xii, 2. xvii, 8
 Nefas: se patriae irasci nefas esse dicebat xv, 7 nefas id habetur moribus nostris, Præf. quod nefas erat more Atheniensium vii, 3
 Negare: ne differendo videretur negare v, 4 (v. Differre). negat sui consilii esse ix, 4 negabat se ei vim allaturum xviii, 12 negabat id suae virtuti convenire xvii, 5 (Sic Val. Max. i, 6, 6 'signiferis negantibus signa moveri sua sede posse.' Suet. Aug. 94. 'ex eo negantur ibi rane coaxare'). negare ei non potuit, quin &c. x, 2
 Negatio duplex more Græcorum usurpata: nullæ unquam neque exercitatiores copiae, neque magis dicto audientes fuerunt xi, 2 (vid. Vechneri Hellenolox.) Sic: nihil unquam, neque insolens neque gloriosum ex ore ejus exiit xx, 4 non facile reperiri potest, neque de Græcis neque de Italicis rebus, quod &c. xxiv, 3
 Negligere rem familiarem (de luxurioso et dissoluto) ii, 1
 Negligenter, malitiose facere vii, 7
 Negotium dare alicui vii, 10. x, 8. 9 negotium suscipere (de re mandata efficienda) xxv, 15 negotium alicujus procurare, ibid. negotium mihi est cum viro strenuo (elegantem dicitur) xiv, 7 eo interfecto nihil habituros negotii (omnia parata et facilia fore) xviii, 12 (Sic, Cicero sæpe, sapitque proverbium ea locutio) Ita: sine negotio xvii, 5
 Nemo non putarat xxv, 10 nemini non ibi manendi potestas facta est xxv, 11
 Neocles (sive ut in quibusd. Mss. Neoclus) ii, 1
 Neontichos (sic legit Vossius) vii, 7 (Est a. nomen castelli in Thracia, cuius et Scylax ac Plin. meminere)
 Neoptolemus cadit xviii, 4
 Nepos Corn. M. Ciceronis, ut qui maxime amicus familiarisque fuit, Fr. 4 laudat librum suum de historic. x, 3 et alium de vita Catonis xxiv, 3
 Nepotes nati ei sunt multi xxi, 2
 Neptis nata est Attico ex Agrippa xxv, 19
 Neptuni fanum (ἱερὸν) iv, 4
 Neque eo magis fida inter eos amicitia mansit xxi, 3 neque eo magis ex prælio excessit xviii, 4 neque eo minus xx, 4 neque eo secius xxv, 2 neque suo nomine neque subscribens xxv, 6 neque colloquium ejus peti, neque in conspectum venire studuit xiv, 10
 Neque vero hic non contemptus est (negatione duplici affirmandi vim habente) viii, 2 Sic: neque tamen non patiebantur xviii, 1 (adde: ix, 2. 6. xxv, 13). neque minus propter mores, quam affinitatem (tam propter mores, quam affin.) x, 1 Sic: neque minus bonus paterfamil. habitus est, quam civis xxv, 13
 Nero, C. Claudius xxiv, 1
 Nescio quo casu i, 7 nescio quomodo vii, 11, viii, 1 (formula frequens ἀπορητικῇ). huic uni contigit, quod nescio an ulli xx, 1 (Sic Nos edidimus; Lambinus et alii, 'an nulli.' v. supr. Contigit)
 In neutram partem (neque hoc, neque illo nomine) xxv, 13
 Nicamor Cassandri præfectus Piræo positus xix, 2
 Nicias unus e collegis Alcibiadis vii, 3
 Nihil neque insolens, neque gloriosum

- xx, 4 sic, ut supra nihil possit addi
 xxv, 4 nihil illo fuit excellentius vii, 1
 nihil ea pugna est nobilior i, 5 (pro:
 nullus illo fuit excellentior, nulla
 pugna ea fuit nobilior. Ita autem
 sæpissime et alii locuti sunt, quia, ut
 Bangius Observat. Philolog. lib. 2.
 pag. 919. existimat, plenius quid et
 suavius in Neutro est, quam in Mas-
 culino et Fœminino. nihil aliud egit,
 quam ut &c. v. Agere). nihil aliud
 comparavit, quam bellum xvii, 2 ni-
 hil aliud molitus est, quam ut &c. vi,
 1 nihilo secius ix, 2. x, 8. xxv, 22
 nihilo segnius xiv, 2 nihilo magis xiv,
 10 nihil necesse (alii 'opus') est com-
 memorare (nihil attinet, non est o-
 peræ pretium) xxv, 21
- Nilus, flumen xviii, 5
- Nisi ille fuisset, Sparta futura non fuisset
 xvii, 6 (v. Esse)
- Niti (anniti ut hoc vel illud fiat): quo
 patriam recuperate niterentur (labo-
 rarent) xvi, 2 in nitendo, quod sel-
 tem annuisset xxv, 15 maxime nite-
 batur, ut (vehementer suadebat, sua-
 dendo conabatur efficere ut) i, 4 niti
 aliqua re (ab ea pendere) i, 3 patro-
 cinis alicujus xix, 3
- Nixus in cubitum (Sic alii: nos 'innixus')
 xxv, 21 (erigentis se habitus deno-
 tatur)
- Nitida jumenta (pinguia, non squalida,
 non horrida, non rigosa, ut Lambinus
 exponit) xviii, 5 (Sic Ovid. Metam.
 2 'nitidum cape præmia vaccam.'
 Horat. Epist. i, 4, 15 'Me pinguem
 et nitidum bene curata cute vises.'
 Phædrus Fab. xvi, 4 'Unde, quæso,
 sic nites; Aut quo cibo fecisti tantum
 corporis?')
- Nobilis propinquitas x, 1 nobiles po-
 pulo et civitatibus democraticis in-
 visi vii, 4 (Ista generis sunt: de cetero
 ad celebritatem et gloriam transfertur
 vocabulum). nobilis rex xiv, 3 nobilis
 et clarus poematis, Fr. 1 nobilis inter
 seuales xxv, 1 nobile nomen i, 8
 hac pugna nihil est nobilior i, 5 no-
 bilissimæ urbes xvii, 5
- Nobilitate aliquem præcurrere (claritate
 et amplitudine) viii, 1
- Nobilitari re aliqua (esse in claritate ob
 rem aliqu.) xi, 1
- Nocere supplicibus (damnum inferre)
 xvii, 4 nocere se ei non posse intelli-
 gebant vii, 4
- Nolle: ex istis nolo amplius quam cen-
 tum jugera viii, 4 pro patriæ caritate
 accipere orbis terrarum divitias nolo
 xv, 4 (Elegans locutio, pro qua alii
 neque minus eleganter dixissent: 'non
 meream orbis terrarum divitias, ut
 (quamobrem) fidem erga patriam exu-
 am.' conf. Buchn. Thes. v. Mereo).
 noluit non parere (paruit) vii, 4
- Nomen nobile (pro fama clara) i, 8 no-
 men Romanum (cum granditate qua-
 dam, pro populo) xxiii, 7 nominis
 Alexandri simulatio xviii, 7 nomen
 regium sumere (titulum) xviii, 13
 neque suo nomine neque subscribens
 xxv, 6 nomine magis quam imperio
 reges xvii, 1 nomine otii servitutem
 conciliare xv, 5
- Nominatim: his consulentibus nomina-
 tim Pythia præcepit, ut Miltiadem
 &c. (i. e. expreso nomine) i, 1
- Nomentaneum prædium xxv, 14 (De
 Nomento, oppido Latinorum, vid.
 Cluver. Ital. antiq.)
- Non libenter xii, 3 non magis quam i,
 2. xxv, 6 non modo, sed ne quidem
 xx, 3 quare venire non dubitaret xvii,
 4 non (in negatione, quæ nudæ affir-
 mationi æquipollet): non deficit, si
 qua &c. (adfuit) xxv, 4 non parere
 noluit (voluit) vii, 4 neque vero non
 fuit apertum ix, 2 neque tamen non
 in primis bene habitavit xxv, 13 nemo
 non putabat xxv, 10 nihil in his non
 apparet xxv, 16 nihil ei non tribuit
 fortuna xxv, 19 nonnihil temporis
 xxiii, 13 nonnulla invehi in aliquem
 xx, 5 nullius conditionis non habere
 potestatem xxv, 12 nihil eum non
 efficere posse ducebant vii, 7 non
 (in negatione, quæ simul affirmat,
 simul auget): quæ magna corporis
 dignitas non minimum commendat
 x, 1 non indiligens pater xxv, 5 non
 (in negatione, quæ simul affirmat,
 simul minuit): homo non beatissimus
 (non admodum beatus, mediocriter
 fortunatus) xvii, 8 non nimis diuturna
 lætitia vii, 7 (Alia *ῥωδιναίλας* similis
 exempla vid. ap. Buchn. de commut.
 dic. rat. lib. 1. cap. 6)
- Nora castellum Phrygiæ xviii, 5
- Nostri Imperatores xvii, 4 nostri mores,
 Præf. et xv, 1
- Notare diligenter loca quædam (signo sc.
 et observatione) xiv, 11 notare res
 sine nominibus (exprimere, scribere)
 xxiv, 3 notari (annotari, perscribi)
 xxv, 18
- Notus historicis xvi, 1 (opp., vulgo notus.
 Scilicet alii fama vulgi celebres fe-

- runtur; ceterorum facta non tam celebratione loquentium, quam scriptis Historicorum pervigent. Boecl.) nota virtus (cum laude insignis pariter ac perspecta) v, 3
- Notitia: propter notitiam intromissi (tanquam noti) x, 9 notitia clarorum virorum (cognitio de rebus eorum) xxv, 18
- Nova res (insolita) xiv, 6 nova ars i, 5 (elegantè dicitur significatione inventi tam solertis, quam necessarij. Boecl.) Sic: novum consilium xviii, 8 novi delectus (de militib. recens lectis) xxiii, 6
- Nova afferre in re militari xi, 1
- Novitas ornatus (insolentia) xiv, 3
- Novissimo tempore (extremo) xviii, 1
- Nox prima (vigilia prima) xviii, 9
- Nubere alicui (fœminarum est) v, 1
- nupta est huic xxv, 5 nuptum dare filiam alicui iv, 2. x, 1. 4
- Nuptiæ (pro matrimonio) xxv, 12
- Nubilis virgo xv, 3 (*ῥαπιδόμορος* vocis est in illo Virgilii *Æn.* 7 'Jam matura viro, jam plenis nubilis annis')
- Nudare vagina telum (distringere) xiv, 11
- Nugator: næ tu nimium nugator es, cum maluisti &c., Fr. 3 (elegans form. objurg.)
- Nullus: huic uni contigit, quod nescio an nulli xx, 1 (Sic qu. edd. alii tamen 'ulli')
- Numen Deorum xvii, 2. xx, 4 (notat hic auspiciū, curam, *ἡρώων*. In priore loco pro ipsis Diis potest capi. Boecl.)
- Numerus decemplex i, 5 in hoc numero fuit (alias, in eis, inter eos) i, 3 numero copiarum fretus (multitudine) i, 5 numerus militum (conditio, locus &c.) xiv, 1 Sic: numero militis erat (*ἡ μίλις στρατιώτου*) xv, 7 in numero amicorum esse xiv, 9 de numero proscriptorum eximere aliquem xxv, 10 Sic: in numerum proscriptor. referre aliquem xxv, 12 numero sacrilegorum haberi xvii, 4 sapientum viii, 4
- Numerare alicui pecuniam xv, 3 Ita: numerata pecunia xiii, 1
- Numidæ frustra insidiantur Hannibali xxiii, 6
- Nuntius venit mihi xvii, 4 nuntium mittere alicui de vii, 4 nuntii crebri hoc afferunt i, 3 hoc ille nuntio rediit Ath. (postquam hoc comperisset) xii, 3
- Nuntiare alicui aliquid verbis alterius ii, 4
- Nusquam auxilium nisi a Lacedæmoniis petiverunt (a nemine, nullo e loco) i, 4 nusquam eam a se dimittebat (ad locum nullum) xxv, 4
- Nutu ejus geruntur omnia (i. e. arbitrio, placito) vi, 2
- Nysæus x, 1
- x O.
- Obducta nocte xxiii, 5 (obscuram, nebulosam, non serenam explicat Lamb. quemadmodum Horatio *Epod.* 13 'frons obducta' dicitur. verum potius 'obduci' hic nox dicitur, ut in *Georg.* Virg. 'obtendi.' Curt. viii, 13, 25 'obducta nox cœlo')
- Obedire legi xv, 8 obedit rex illis (horum consilio potissimum utitur) xiv, 6
- Objicere se hosti (de eo, qui se opponit hosti) xxiii, 5
- Objectu illo repentino viso (i. e. objecta specie oculis) xxiii, 5 (Tacit. *Hist.* iii, 9, 3 'cum latera objectu paludis tegerent')
- Obire diem (mori) x, 10 integre: obire diem supremum i, 7, vii, 10 (Habet utriusque nominis *ἐλλειψιν* in illo Juvenalis sat. vi, 56 'magnus civis obit et formidatus Othoni.' Interdum tamen 'obire diem' est ad diem certum aliqua de causa adesse. Quomodo Cicero de *Amicit.* 'cum in hortos D. Bruti augurii, commentandi causa, ut assolet, venissemus, tu non affuisti, qui diligentissime semper illum diem et illud munus solitus esses obire'). legationes obire (suscipere, legatum agere) x, 1 (mox: legationes administrare, *διουκείν*, sed de ipsa rerum tractione)
- Oblivisci injuriarum omnium xviii, 6
- Oblivionis lex (*ἀμνηστίας*) viii, 3
- Obniti: obnixo genu scuto (i. e. obnixo in scutum, obfirmato genu ad scutum. Lamb.) xii, 1
- Obortis tenebris xviii, 9
- Obruere gladios (terra operire, infodere) xiv, 11 (Sic: 'thesauros obruere' ap. Cicer. in *Cat. maj.*) obrui vino, epulis x, 4 vitulis (obtegi, obscurari) iv, 1
- Obscurus: obscuriora gesta (de minus notis) xiv, 1
- Obsequi studiis suis xxv, 2
- Obsequium (civilitas, comitas, indulgentia) x, 6
- Observantia (de ea, qua quis alios perof-

faciose et peramanter observat) xxv, 6
Obses retentus (legationis missæ causa)
ii, 7 obsidem ejus rei se fore pollicitus est (obligavit fidem suam hoc non esse futurum) xix, 2

Obsideri (urbs dicitur, cujus arx scilicet jam est occupata) xvi, 1 obsideri ab hostibus xv, 7 obsidere undique (cum exitus omnes custoditi sunt) xxiii, 12

Obsidionis ratio, artes et instrumenta i, 7

Obsignare librum vi, 4

Obsistere (cursum impedire, objicere se) xvii, 4

Obsoletus honor (sprethus &c.) i, 6 oppon. gloriosus, ibid. (Sic Curt. ix, 1, 2 'jam vilia et obsoleta esse spolia de Persis.' add. Suet. Aug. 89). obsoletus vestitus xvii, 8 (detritus, sordidus: ut apud Curt. vi, 9, 25 'obsoletum amiculum,' et ap. Liv. 'vestis obsoleta')

Obsonium: v. Opsonium

Obstare consiliis alicujus (propositum intervertere ix, 2. x, 9 obstitit ne conficeretur (impedivit) i, 3

Obstinatio taciturna (obstinatio propositi taciturnitate ostensa, significata) xxv, 22

Obstruere valvas ædis iv, 5

Obtemperare legibus patriæ xx, 1

Oberere laudem virtutis xx, 1 (inclusit significatum contemptus ac suppressionis. Boecl. similiter Curt. viii, 1, 23 et 31)

Obtestationes assiduas (postulationes, preces non sine flagitatione et obstringentibus verbis. Boecl.) xxii, 4

Obtigit ille questor Scipioni xxiv, 1 (ita sæpe Romani auctores, de magistratibus sorte datis &c. Boecl.)

Obtinere dignitatem equestrem xxv, 1 locum eundem apud aliquem (idem officium gerere) xviii, 13 locum legati apud aliquem xxv, 6 imperium i, 2 perpetuam dominationem i, 8 maximum magistratum xvi, 3 principatum in civitate xxiv, 2 provinciam xxiv, 1 regionem xviii, 7 regnum xx, 3 (habendi administrandique notione)

Obtrectare inter se (non æmulari tantum, sed adversari sibi mutuo, detrudere) iii, 1 (*ὑποτρύνειν* Lambinus exponit. Sic enim Cicero Tuscul. Quæst. 'Obtrectatio est ea, quam intelligi Zelotypiam volo, ægritudo ex eo, quod alter quoque potitur eo, quod ille ipse concupiverit')

Obtrectatio: inter eos tantæ laudis erat æmulatio, nulla intercedebat obtrectatio (de Cicerone et Hortensio de principatu eloquentiæ contententibus) xxv, 5 inter eos maximarum rerum non solum æmulatio, sed obtrectatio intercedebat (de Cæsare et Antonio, summum imperium affectantibus) xxv, 20 (Illic miratur Noster, quod inter tantos æmulos amicitia manserit, heic docet oriri similitates ex æmulatione solere). obtrectatio virtutis xviii, 10 obtrectatio multorum vincit facile unius virtutem xxiii, 1

Obtrectator (*ἀντιρροσόμενος*, mox): adversarius in administranda republ. xv, 5

Obviam ire hostibus i, 4

Obvius ei fuit xix, 4 obvius itineri ejus mons xviii, 9

Occasio: data occasione xxii, 1 ne militum immodestia occasio ei nostri opprimendi exercitus detur vii, 6 Sic: ne aliquam occasionem sui opprimendi daret x, 4 ne datam a fortuna occasionem liberandæ Græciæ dimitterent i, 3

Occasus: post hujus occasum statim regium ornatum nomenque sumserunt (post hujus mortem) xviii, 13 Sic Cicero Quæst. Acad. 1. 'post L. Ælii nostri occasum.' Lambin.)

Oculare fortunam suam vii, 9

Occultare voluntatem in re aliqua vi, 2

Occupare tyrannidem xx, 1 occupatus in eo erat, ut bellum quam diutissime duceret vii, 8 occupari acerrime in apparando xxiii, 7

Occupationes infinitæ xxv, 20

Occurrere rei (mederi) xvi, 1

Octavius Cæsar Atticum familiariter per epistolas colit xxv, 20

Oculorum lumina amittere (visum) xx, 4 oculorum morbus xxiii, 4 oculos omnium ad se convertere vii, 3 (Curtius viii, 4, 24 'omnium oculos in se convertere.' Et iii, 11, 24 'omnium oculos animosque in se convertere.' Sic Florus ii, 17, 14 'omnium in se mentes convertere'). ante oculos civium suorum libenter non erat xii, 3 oculis fructum capere ex casu alicujus (delectari casu) xviii, 11 (simile est, 'oculos pascere,' contrarium, 'oculis dolere,' vel, 'oculos alicui dolere,' de quo v. Pet. Vict. Var. Lect. ii, 5. Turneb. adv. xii, 17. Taubm. ad Plaut. Asin. v, 1, 4. et Mostell. iv, 2, 10. &c.)

Odiosa multa delicate jocoseque facere vii, 2

Odium civitatis (in civitatem) xiii, 3
odium ejus in hoc viro tantum est (adversus hunc v.) xix, 4 odium erga aliquem xii, 4. xxiii, 1 hereditate relictum, ibid. implacabile xiv, 9 militum x, 8 odio misericordia succedit (sc. sublato, quem odium petebat) x, 10 odium sic confirmavit, ut &c. xxiii, 1 in odium alicujus pervenire vi, 1. xix, 2 ut odio communi, quod erga regem susceperant, contineri viderentur xiv, 10

Oedipus parricida et incestuosus xv, 6

Offendere aliquem imparatum (deprehendere) xvii, 2 offendere in aliqua re (peccare, labi) xix, 2

Offensio populi (odium) x, 8 magna cum offensione civium i, 7 sine offensione xxv, 5 cum offensione ejus xxv, 7

Offensus fortuna v, 4 offensa in eum militum voluntate (infensa, infesta) x, 7

Offerre se periculo (audere rem periculosam) xvi, 2 locum fors offert, ibid.

Officinas armorum instituit Ephesi Agesilaus xvii, 3

Officium : (τὰ καθήκοντα respicit, quo sensu Cicero libros de Officiis inscripsit) officio tribuere aliquid (honesti recte studio facere) xxv, 6 (conf. xxv, 4). officium (de obsequio imperantibus debito) : ad officium redire i, 7. xvii, 5. v, 2 (sic et Sueton. Jul. 69). ad officium reducere xiv, 2 in officio manere xviii, 6 non manere iii, 9 (Cæs. dixit, 'ab officio discedere et decedere' B. Gall. lib. 1 et 5). officia præstare alicui (tanquam civis civi et magistratui, cum nota obsequii erga imper.) i, 2 (Significatus benevolentiae et promptae humanitatis, ac per hæc præstitae operæ est in istis). officium suum præstare (sc. in judicio) xxv, 9 officium aliquod alia liberalitate augere (de pecunia mutuo data) xxv, 2 officia præstare amicis xv, 8 (sicut alibi : necessarii. includiturque hic respectus τοῦ καθήκοντος). officia urbana xxv, 4 (scil. solennibus negotiis in urbe præstari solita. quo sensu ap. Sueton. Aug. 53. dicitur : 'officia cum multis mutuo exercuit, nec prius dies cujusque solennes frequentare desit' &c.) Atheniensibus officia præstabat i, 2

Oleagine virgula (et ex iis corona) viii, 4 (victoriæ symbolo oblata : nam a

ludis Olymp. ad seria transferri ejusmodi res, usitatum et elegans)

Olympiæ victor, Præf. (Sic Cicero Tusc.

1 'Diagoras cum uno die duos filios victores Olympiæ vidisset' Vorst.) Olympiæ victores quibus coronis donati vii, 6 (Vide de Olympioniciis et eorum honore copiose agentem Pausan. 6. de coron. cap. 7, 8)

Olympias, mater Alexandri, Eumenis consilium, mox et auxilium implorat xviii, 6

Olympiodorus (tibicen) xv, 2

Olynthus (urbs Thrac.) xvi, 1

Olynthii bello subacti xiii, 1

Omittere : ut omittam Philippum (ut præteream illum, nihil dicam de illo) xxiii, 2

Omnis equitatus (totus) xxiii, 3 ita sæpe : qui plurima mala omnium Graiorum in domum tuam intuli (ex omnibus Graiis, inter omnes Graios) ii, 9

Omnino : cum omnino non essent amplius centum xvi, 2

Onerariæ naves ii, 2. x, 5 (v. Nav.)

Onomarchus custodum præfectus xviii, 11

Onustus præda vii, 5 (copiam dicit et ubert.)

Onyx : ex onyche amphoræ et urcei, itemque columnæ xxxii pedum, Fr. 8

Operire (obtegere) xxiii, 9

Opera imperatoris xv, 5 opera ejus magni fuit xiv, 1 magni ejus opera æstimata est in prælio ap. Senam xxiv, 1 operam honoribus dare, ibid. operam clandestinis consiliis dare xxiii, 2 opera ejus hostes profligati xiv, 2 (Porro cum satis late pateat vocis significatio, non rara cum primis est ap. scriptores, 'operæ fortis,' 'fidelis,' 'egregiæ' &c. in bellicis rebus mentio. Boeckl.) opera (sc. officiosa in iis, quæ amicis aliisve præstamus) v, 4 Sic : forensis opera vii, 3 (et ap. Val. Max. iii, 8. Ext. 4. Horatio 'forensis opella' Ep. i, 7, 8). opera ducis xi, 2 opera alicujus facere aliquid vii, 4 opera ejus adversæ et secundæ res acciderunt vii, 6 ejus opera susceptum est bellum xxiii, 7 opera ejus factum, ut xv, 8 in odium veni vi, 1 opera alicujus patria pelli (de eo, qui in causa est, rem struit, molitur, efficit) vii, 6

Opes (pro potentia) xv, 6. xviii, 10 Atheniensium vii, 5 magnæ ab tenui initio profligatæ xvi, 2 patriæ ix, 5 regis vii, 10 opes (pro viribus bellicis) viii, 2 opes debilitantur xvii, 5

- opes magnas prosternere (magnam vim hostium ac numerum, adeoque potentia hostilis partem non minui-
mam) i, 5 Sic : opibus regis præesse
ix, 4 opibus elata insula i, 7 Sic :
secunda fortuna magnisque opibus
elatus vii, 7 (similiter Tacit. A. xv,
20, 1). cum tantis esset opibus, ut
&c. (tanta potentia, ut) xx, 3 alien-
narum opum indigere (patrocinii) xxi,
3. xxiii, 1 Sic : opibus alicujus de-
fendi xi, 3 juvari xx, 2 (Cæs. de
Bell. Civ. 3 ' Pompeius misit ad Ptole-
mæum, ut illius opibus in calamitate
tegeretur' &c.)
- Opinio : de quo quanta fuerit opinio
eorum, qui &c. (quid judicarint, &c.)
xviii, 13 opinio nimia ingenii atque
virtutis (nimia existimatio) vii, 7
opinio mamebat, eum cum rege ha-
bere societatem iv, 3 in opinionem
adduci xiv, 6 in opinionem mihi ve-
nit xxv, 9
- Opis alicujus indigere v, 4 sine ope
Deorum vi, 3
- Oportet : nihil in bello oportet contem-
ni viii, 2
- Oppidani (qui sunt in oppido) i, 7
- Oppidum tueri i, 3 oppon. relinquere
ii, 2 oppidum Amphipolim constituit
v, 2 (conf. v. Flumen). oppida dono
data ap. Pers. ii, 10 (v. Brias. de
regn. Pers. 1). oppidum (absolute pro
Athenis) i, 4. ii, 10 (imitatione Græc-
orum, quibus ead. urbs κατ' ἐξοχήν
dicta ἄστυ. v. sup. Astu)
- Opponere aliquem adversariis xviii, 3
Sic, 'opponi alicui' eleganter dicitur
is, qui suas in hostem curas intendere
jubetur, si quid ab eo moveatur, xiii, 3.
Boecl.
- Opprimere aliquem (subvertere) xiv, 5
imprudentem xviii, 8 (v. Gronov.
not. ad Liv. xxx, 10). hostes ii, 5
Græciam (subigere) ii, 8 libertatem
vii, 3 universos ii, 4 invidiam acer-
bitate (vim in extinguendo notat) x,
6 (oppon. lenire obsequio, ibid.) op-
primi, se oppresso (dignitate aut opi-
bus demoto afflictecto) i, 3 (infr.
extincto). oppressa patria a tyranno
xx, 1 a tyrannis viii, 1 opprimi belo
9 (opp. mox : insidiis interfici) xiv,
9
- Opprobrium (contumeliæ causa objec-
tum) xv, 6 opprobrio esse ix, 3
- Oppugnare imperium x, 5 oppidum i,
7 Sic : Ægyptum oppugnatum pro-
- fici xi, 3 cum oppugnatum esset
magnam partem diei xviii, 4 (Sic
Mss. Boecl. et Longol.)
- Oppugnatores (qui urbem oppugn.) i,
7
- Opsonium ii, 10. xvii, 8
- Optimates x, 6. xxv, 9 optimatum cau-
sam agere (de factione Aristocratica)
xix, 3 Ita : optimatum fautor vii, 5
- Opulentes xii, 3 (Veteres enim promiscue
'opulens' et 'opulentus' dixe-
runt. Ausonius de Mediolano : 'Tem-
pla, Palatinæque arces, opulensque
moneta.' Quomodo violens et violentus,
gracilens et gracilentus, &c. v.
Buchn. Thes. v. Opis). opulentissi-
mum regnum (de Persico) xvii, 4
- Opulentia fretus v, 2
- Opus facere (de edific. et munitione) ii,
6 Ita : opus fit (procedit) ii, 7 ope-
ribus urbem claudere (munitionibus,
i. e. fossa, vallo, aggere &c.) i, 7
Sic : opera incendere, statuere, ibid.
(Cæsar B. G. 'locus egregie natura
et opere munitus')
- Ora Asiæ (extremitas) vii, 5
- Oraculum consulitur i, 1. ii, 2 omnia
ab oracula referre vi, 3
- Oro te (interpositum sermoni, ut alias,
quæso, amabo) xxv, 4 orare atque
obsecrare xxv, 22
- Oratio Lysandri nomine a Cleone scrip-
ta vi, 3 (Usurpatus enim ille mos in
Græcia, ut oratores et sophistæ aliis
orationes scriptitarent. Unde λογο-
γράφος; quæ vox cum re postea in con-
tentum adducta. vid. Cresoll. theatr.
Rhet. iii, 2. Boecl.) oratio Græca
(sermo Græc. lingua Gr.), Fr. 3 ora-
tio perpetua xv, 5 (oppon. brevitatis
respondendi, ibid.) oratio perpetua
(opp. responsis brevibus) xv, 5 (Græ-
cis est ἐνστέλειν τοὺς λόγους). orationis
commendatio (vid. Commend.) ora-
tione fracta tyrannis Lacedæm. xv, 6
orationes conficere xxiv, 3
- Orator probabilis xxiv, 3 (v. Probab.)
- Orbis terrarum xv, 4. xxv, 3. 20 (Sic
quoque Cicero, qui et 'orbis terræ'
dixit. Poëtæ ἡλειπτικός orbis. Virg.
Ecl. 3 'Descripsit radio totum qui
gentibus orbem.' Vorst.)
- Orchomenii vi, 3
- Ordinare magistratus xxv, 18 (Sic Vos-
sius et Barthius legend. censent. ubi
vulgo est 'ornare'). ordinatæ copiæ
(quæ in acie stant) xi, 2 (mox : dis-
positæ)

- Ordire ab initio ii, 1 ordire reliquos (vitam reliquorum exponere) vii, 11
- Ordo equestris (dignitas ordinis equ.) xxv, 19 ordinem suum uterque retinebat (de ambobus regibus Spartanis, quorum ille ex Procli, hic ex Eurysthenis familia semper surrogabatur) xvii, 1 ordo (locus in agmine) xiv, 9 ordine enumerare xxv, 18 omnium ordinum homines xxv, 13
- Orestes matricida xv, 6
- Origo ultima stirpis Romanæ xxv, 1 origo familiarum xxv, 18
- Origines Catonis xxiv, 3 (laudatæ Cicerone in Bruto 17)
- Oritur tempestas xiii, 3 seditio xviii, 12 ortus ab hoc (de genere) xxv, 18 ortus equestri ordine xxv, 19 ortus municipio xxv, 1
- Ornare arcem (extruere, κατασκευάζειν, ut Plutarchus loquitur) v, 2 amplissimam pulcherrimamque corporis formam incredibili virtute belli xxi, 1 navem armatis x, 9 (nisi fors rectius 'onerat' heic legend. Boecl.) aliquem torque et armillis aureis, ceteroque regio cultu xiv, 3 aliquem divitiis (locupletare, ut alibi) ii, 2 magistratus (volumine edito sc. de magistratibus) xxv, 18 (nisi malis cum Vossio leg. 'ordinare'). ornari insignibus xvii, 3 (disting. ab 'armari.' v. supr. Exercitus)
- Ornatus elephantus xiii, 3 (instructus ad pugnam. alii: 'oneratus'). ornatus vestitu militari xiv, 9 (Gell. v, 2 'ornatus armatusque ad prælium equus.' sic: 'exercitus ad prælium intentus ornatusque' ap. Tac. H. iii, 63, 2. Gebhardus huc etiam refert 'asinos ornatos' ap. Caton. de re rust. lib. 10. nescio quam bene. nam Cato loquitur de asinis clitelariis, qui ster- cus vectant; quales in acie nemo viderit). ornatus (pro cultu quolibet, etiam vili) xvii, 8 ornatus regius xviii, 13 non minus concinnus in brevitate respondendi, quam in perpetua oratione ornatus xv, 5
- Ornamentum habere ab aliq. (honores, dignitates, opes intelliguntur) xxv, 7 (alii 'auctoramentum' mallent). orna- mento esse principi, tyranno &c. x, 2 (de viro prompto claroque, cujus indus- tria pleraque negotiorum præclare ad- ministrantur. Boecl.)
- Os: oris commendatio vii, 1 suavitas xxv, 1 (vultus significatur)
- Ossa mortui uxori remissa xviii, 4 mbr- tuorum uxori liberisque remissa xviii, 13 ossa sepulta ii, 10
- Ostendere se inimicum vii, 6 causam adventus alicujus xv, 4 omnes exitus occupatos xiii, 12 ostendit, se id utriusque facere causa x, 4 ostendit se velle colloqui cum rege ix, 3 sicut ostendimus (narravimus) xvi, 5 alibi: ut ostendimus supra xvii, 1 (Scilicet utimur hoc Verbo, quando rem ali- quam exponimus, declaramus, narra- mus, testamur)
- Ostracismus v, 3 (Dicebatur autem Ostracismus, vel, Exostracismus, exilium decennale testularum, quæ Græcis ὄστρακα, suffragiis (i. e. inscripto testis multandi nomine) illis irroga- tum, quorum Athenis potentia nimia videbatur, et hoc pacto ad democrati- cæ æqualitatis statum temperanda &c. vid. Plutarch. in Aristide, Themist. et cetera Lamb. notata in vit. Themist. Telum id, ut dixi, adversus dominatum: sed, ut est genius popu- laris libertatis, intemperanter haberi ceptum, atque in virtutis clarissimæ injurias conversum, quod Aristoteles innuit: στρασιωτικὴς γὰρ ἐμπόρρο αὶ πόλεως. vid. Sigon. de Rep. Athen. ii, 4. Diximus aliquid hac de re in com- mentar. pag. 63. et seqq. Boecl.)
- Otacilius, L. Pilius, Fr. 6
- Otium tantum tota Africa reddidit, ut nullum &c. (de statu et facie pacis) xxii, 2 Sic: ex maximo bello tantum otium toti insulæ conciliavit, ut xx, 3 otii nomine servitutem conciliare xv, 5

P.

- Pactio xvii, 2 (Existimat h. l. Vir doc- tissimus præcipuam aliquam paciscen- dæ amicitiae rationem ut inducias sig- nificari. Quasi veræ induciæ non fuerint, quas cum Tisapherne pepigit Agesilaus. Referri autem 'pactionis' vox ad iurjurandum debet, quod uter- que dederat, se sine dolo inducias conservaturum, si ad ipsas inducias non potest). pactionibus talib. pacem facere velle, ut (conditionibus, legi- bus) x, 5
- ex Pacto (ex conventionem, ex pacto con- vento, κατὰ συνθήκην) i, 2
- Pactye (urbs Thraciæ) vii, 7
- Padus fl. xiii, 4. 6

- Palæstra** (quomodo utendum) xv, 2 ('palæstræ' vocantur, quas alias 'gymnasia.' v. Hieron. Merc. de art. gymn. lib. 1. c. 6. ceterum quas ad hujus loci explicat. faciunt, habentur ii, 8 et v, 5). palæstra, castris oppon. xv, 5
- Palam** facere aliquid alicui xxiii, 11 palam fit de hujus morte x, 10 palam facta re xxiii, 7
- Pamphylium mare** xxiii, 8
- Pandates** xiv, 5
- Paphlago** (per Antonomasiam pro Thyo) xiv, 2 (conf. Laco.) Paphlagones xiv, 8
- Paphlagonia** xiv, 2
- Pani** præbendo urbs destinata ii, 10 (more Persarum, v. supr. Oppid.)
- Par**: disertus fuit, ut nemo Thebanus ei par esset eloquentia xv, 5 parem non esse alicui (sub. armis) xviii, 8 Sic enim Noster alibi: cum par non esset armis (sub. Eumeni) Hannibal xxiii, 10 (In sequentibus duobus locis casus uterque dissimulatur:) neque terra, neque mari hostes pares esse potuerunt vii, 6 universos esse pares aiebat ii, 4 pari prælio discedere (neutro victo aut victore) ii, 3 (Tacitus dixit 'æquis manibus abscedere' Ann. i, 68, 3). pari felicitate in ea re usus est (de Pausania, qui feliciter æque barbarorum præsidia ex Cyprio et Hellesponto depulit, ac fugaverat Mardonium) iv, 2 Sic: pari fortuna in terra usus est v, 2 pari se virtute postea præbuit xiv, 2 pari fastigio stetit in utraque fortuna xxv, 14 pari modo Marcelli Claudii (scil. rogatu Marcellorum quoque sc. familiam ordine enumeravit) xxv, 18 Par est: (pro, æquum est, convenit) Sic: relinqui eum par non est xiv, 6 quid se facere par esset, intuebatur xxv, 10
- Parætaca** (regio Mediæ) xviii, 8
- Parare** bellum xxiii, 2 alicui vii, 9 (moliri, adornare in aliquem). parare copias (comparare) xiv, 10 adversus aliquem xiv, 6 parare exercitus xiv, 11. xviii, 6 parat proficiaci (constituit &c.) xiv, 4 (Sic Curtius ix, 3, 8 'in alium orbem parat ire'). potius diligentia quam pretio parare (acquirere) xxv, 18
- Paratus**: ea gratis facere sum paratus xv, 4 ut parati essent facere, quod ipsum viderent xiv, 9 parati adversarii (ad pugnam scil.) xviii, 8
- Parcere** alicujus vitæ xxi, 2 nulli rei ad perficiendum aliquid iv, 2 nullo loco ii, 6 quibus fortuna in bello parserat (quos fecerat superstitēs) viii, 1
- Parere** imperio regis xiv, 4 imperio alieno xv, 10 consiliis alicujus in auspicando et agendo bello xxiii, 8 institutis patriæ xvii, 4 (viri civilis notæ, et statui patriæ se accommodantis). non parere noluit (sc. mandatis magistratus) vii, 4 parere naturæ (ejus ductum sequi) xxv, 17 (sic quoque Cicero). iræ suæ, utilitati communi vii, 4 (propter illam aut hanc aliquid facere)
- Parere** sibi amicitiam cum (comparare) vii, 7 tyrannidem xxi, 2 parit hæc res suspicionem (præbet, injicit) xiv, 11 paritur pax bello (comparatur) xv, 5
- Parma** xi, 1 (scutum breve, pelta tamen majus. v. Manut. quæsit. per Epist. Part. 2. Ep. 6. et Lips. Mil. R. iii, 1 et 2. adde Keuchen. ad Nepot. cit. loc.)
- Parricidarum exempla** xv, 6
- Pars** interior ædium, Præf. superior ædium x, 4 nullam in ea re suam partem fore sentiebat (debita se laude fraudatum iri) vii, 8 partes omnium corripere atque complecti cogitabat xviii, 2 (v. Corripere). pars (pro, factione) xxv, 8 Sic: partes Syllanæ, Cinuanæ xxv, 2 optimarum partium et esse et existimari xxv, 6 (Val. Max. dixit, 'sequi alicujus partes' i, 7, 7). partes (de negotio): excipit has partes ipse Callicrates (sc. simulandi se inimicum) x, 8 (v. Excipere). partum (pro partium), Fr. 3
- Partim**: quorum partim secuti sunt, partim &c. xxv, 7 Sic: partim prædatum suis dispartit, partim ad Datamen mittit xiv, 11 (Sic in quibusdam Mss. v. Bang. observ. philolog. Part. 2. pag. 1164). partim interfecerunt, alios in exilium ejecerunt xvi, 1 (Ex h. l. patet, partic. partim aliquando non geminari, contra quam Budæus in Pandect. 5. putat. v. Alciat. parerg. vii, 20. Locc.)
- Partiri**: de partiendo regno cum aliquo colloqui x, 2
- Particeps** regni xx, 1 omnium consiliorum xviii, 1 omnium rerum, ibid.
- Parsimonia** victus, cultus vii, 11
- Parum** patiens xi, 3 parum odisse xxv, 9 non parum liberaliter domum suam

- aliquem invitare xxv, 13 neque in sestertio vicies parum splendide se gessit, neque &c. xxv, 14
- Parus insula (una e Cycladibus, candido marmore celebris) oppugnata i, 7
- Parium crimen (super Pari oppugnatione intentatum) i, 8
- Passus : is campus abest ab oppido circiter millia passuum decem i, 4 Hadrumetum abest a Zama circiter millia passuum trecenta xxiii, 6 (Passibus enim veteres metiebantur suos lapides et milliaria. facere autem 1000. passus unum lapidem Ital. 4000. passus unum milliare Germanicum vulgo traditur)
- Patefacere cogitata iv, 3 loca xxiii, 3
- Patet mihi aditus ad eum i, 8 patent mihi honores xxv, 6
- Patri iusjurandum dare xxiii, 2 patre uti diligente, indulgente, diti, studioso literarum xxv, 1 paterfamilias non indiligens xxv, 4 non minus bonus paterfam. habitus est, quam civis xxv, 13 patres conscripti xxiii, 12 (v. Conscr.)
- Paterna provincia (cujus praefectus pater fuit) xiv, 1 paternam gloriam tueri (patris gloriam) xix, 1 (posito adjectivo pro substantivo). ne aspicere quidem fratrum sanguinem voluit xx, 1 (fratris sanguinem. Vorst.)
- Patrii Dii ii, 7 patrios mores mutare iv, 3
- Patria, in qua erat natus xx, 1 patriam juvat, quibuscunque rebus possumus xvii, 7 patriæ caritate ductus vii, 6 pro patriæ caritate orbis terrarum divitias accipere non vult Epaminondas xv, 4 a caritate patriæ non potuit recedere Alcib. vii, 8 patriæ jura sanctiora quam hospitii xiii, 4 legibus patriæ obtemperare satius quam imperare xx, 1 opes augere ix, 6 patriæ claritudo munus fortunæ xxv, 3 patriæ irasci nefas xv, 7 patria carere (de exule) xvi, 1 (integre:) exul patria caruit xvi, 5
- Patrimonium (possessiones) xxv, 12
- Pati (pro, permittere) : negabat se passuram v, 1 quantum facultates patiuntur xxv, 8 neque tamen non patiebantur eum sibi anteponi (ferebant) xviii, 1
- Patiens (sc. duritiae et laboris κατρεπυδς) xv, 3 (quo sensu 'Patientia apud Lacedæm.' summa laus dicitur vii, 11 ita : patientia (φιλωνία) xviii, 1. Eod. sensu videtur hæc vox capiend. xvii, 7. ubi 'libidini' vel 'luxuriæ' op-
- ponitur. v. Thes. Buchneri)
- Patiens (μακρόθυμος) xv, 7
- Patroclus xiv, 2
- Patruelis : a fratre patruale, Fr. 3
- Patruus xvii, 1
- Paucitas (de exiguo militum numero) : ejus paucitati multitudo hostium obest xiv, 7 ea paucitate percussa est Lacedæmoniorum potentia xvi, 2 (Sic Justinus xx, 3, 4 'Locrenses paucitatem suam circumspectantes ommissa spe victoriæ in destinatam mortem conspirant')
- Paullus, L. Æmilius Cos. xxiii, 13
- Pauperes opulenti iniqui xii, 3 pauper aspernatur (contemnitur), Fr. 6
- Paupertas Aristidis iii, 3 Phocionis xix, 1 paupertatem facile perperussus Epamin. xv, 3
- Pausa : quæ pausa erit (quis finis), Fr. 12 (Eadem voce usi et alii. vid. Voss. Etymolog. ling. Lat.)
- Pausanias varii moris homo Mardonium fudit iv, 1 hinc incivili insolentia, ibid. quæ felicitate augetur iv, 2 ambit amicitiam Xerxis, ibid. ideo mulcatur, ibid. vincula rursus meretur et effugit iv, 3 suopecte indicio deprehenditur iv, 4 tot. in Chalcidæo interit iv, 5 Fitejus mentio iii, 2 rex Laced. dicitur viii, 3
- Pausanias (Phillippi percussor) xxi, 2
- Pax bello paritur xv, 6 pax et amicitia (conjunct.) xiv, 8 non fida, ibid. pax mala fide petita xviii, 4 quomodo facienda xxii, 1 Paxi ars factæ xiii, 2 pacis vocabulo sæpe servitus tegitur xv, 5 pacem conciliare inter aliquos v, 3 reconciliare viii, 3 ab aliquo petere xviii, 4 impetrare, ibid. constituere his legibus xiii, 2 inter Thrasybulum et eos, qui urbem tenebant, fecit pacem, his conditionibus &c. viii, 3 (de Pausania pacem conciliante. De ipsis belligerantibus x, 6 usurpatur. Vorst.)
- Pecunia publica (de redditib.) ii, 2 ut esset pecunia quæ Romanis pendere- tur xxiii, 7 pecunia mulctari i, 7. v, 1 depellere instans periculum iv, 3 ea pecunia classis ædificatur iii, 3 pecunia sine fenore et stipulatione credita xxv, 9 pecunia in bello per certum hominem dispensatur ix, 4 pecuniæ collatio sublevandis amicis xv, 3 pecuniæ quinquaginta talenta civibus suis donat ix, 4 pecuniæ usus non magnitudine, sed ratione metiendus xxv, 14 pecuniam numeratam

- accipere xiii, 1 pecunias ex metallis facere v, 1 imperare alicui xxv, 7
- Pecuniosus (dives) v, 1. xxv, 13 (plenius Cic. pro Quinct. 'vir copiis rei familiaris locuples et pecuniosus.' Apud Tacitum est 'pecuniosa senecta' Ann. iii, 55, 3: et 'pecuniosa orbitas et senecta' Ann. xiii, 52, 3)
- Pedibus jam non valet propter ætatem xix, 4
- Pedester exercitus (peditatus) x, 6. xviii, 4 pedestres exercitus (opp. classariis adeoque et equitatum comprehendunt. v. Gronov. not. ad Liv. xxxvii, 53. et Thes. Buchneri) ix, 1 copiae vii, 8. xii, 2. xxiii, 11 pedestria arma xi, 1
- Peditatus xviii, 3
- Pedisequi omnes Attici aut anagnostæ aut librarii xxv, 13 cum nummis v, 4 (v. de hoc genere serv. Pignor.)
- Peducæus Sextus xxv, 21
- Pelli patria (in exilium) iii, 1 (mox oppon. restituit in patriam). pulsus Macedonia xix, 3
- Pellere adversarios (fugare) xxiii, 11 hostem xxiii, 4 copias adversariorum xvii, 3 arce præsidium (depell.) xvi, 3
- Pellicere aliquem (scil. in suas partes) xviii, 2
- Pelopidas Theban. per factiosos patria pellitur xvi, 1 adolescentibus undecim stipatus insolito habitu Thebas rediit xvi, 2 magistratus vinolentos occidit xvi, 3 libertatem reddidit, Cadmeam restituit, ibid. altera Thebis persona fuit xvi, 4 adversa perpesus xvi, 5 cadit in prælio, ibid. vir fortis xv, 7
- Peloponnesus x, 10 Peloponnesiacum bellum vii, 3
- Pelta (scutum parva brevius) xi, 1 (v. Alex. ab Alex. vi, 22. et expressas peltarum figuras apud Pier. hieroglyph. l. 42. it. Lips. analect. mil. Rom. iii, 2. Boecl. add. Henr. Steph. Ind. thes. Gr. L. col. 1626. Manutius in quæsit. per Epist. part. 3. Ep. 6. docet similes fuisse cetris. Hesychio, Suidæ, Ammonio et Thomæ magistro πέλτη est ἄσπις ἢ τὴν οὐκ ἔχουσα. haustum id, ut eorum alia, præsertim Ammonii, e libello nondum, quod sciam, edito Ptolemæi Ascalonitæ περὶ διαφορὰς λέγειν. Ubi tamen in antiquissimis schedis Fr. Lindenbrogi, quibus olim usus sum, legebatur: πέλτη, ἢ ἄσπις ἢ τὴν οὐκ ἔχουσα)
- Peltastæ xi, 1 (Sic eos et Statius Theb. i, 146. vocat; Lactantius 'peltatos'; Livius 'peltatos' xxviii, 5. et 'peltastæ' xxxi, 36. De iis post alios videri etiam Rigaltius potest Glossar. Tactic. pag. 143)
- Penates (Dii domestici) ii, 7 (v. Dii)
- Pendere alicui pecuniam ex fœdere (numerare) xxiii, 7 (pendebant veteres monetas, quas nunc numeramus; inde tot vocabula ponderum in re monetaria mansere &c. Boecl.)
- Penes hos est resp. xxv, 8 summum imperium ii, 7 (potestatis aut possessionis aut administrationis signif. habet ea particula. Boecl.)
- Penetrare (sc. in portum) xii, 4 (intrare, devenire, non sine difficultate scil. et periculo: id enim subintellig. in hac voce. Boecl.)
- Penitus se abdere in Thraciam (in interiora Thraciæ se conferre) vii, 9 (Sic Tacitus: 'penitus abdere sensus' i, 11, 5. Cicero in Catil. 'penitus intrare in familiaritatem alicujus')
- Per literas agere ix, 3 si per se virtus ponderanda sit (sine ascititio rerum externarum pretio, sola) viii, 1 per suos (venia et concessu suorum) xviii, 10 per eum honores cepit ille (illius ope beneficioque) xxv, 7 Sic: per me nihilo scius conficies, quod stude ix, 3 neque per senatum hoc efficere potuit xxiv, 2 (i. e. propter senatum obstantem). per eum legationes administrabantur (ab eo) x, 1
- Peradolescentulus (de Eumene circiter xx annos nato) xviii, 1
- Perræque xxv, 13 (vulgo vix nota particula, qua Cicero sæpe utitur, pro, æqualiter vel eodem modo, ut vulgo loquuntur. Gifan. observat. append. Boecl.)
- Peragere propositum (pertendere) xxv, 22 peracto senatu (finito) xxiv, 2 (nisi legend. 'consulatu' vel 'magistratu'). peractis ex sententia reb. xxii, 3
- Peragrare (de exercit.) xviii, 8
- Percellere: tali consilio proditores percult (pervertit) xiv, 6 percussus plaga xviii, 5 percussus pari fortuna xxv, 11
- Percipere: philosophorum præcepta percipere habuit xv, 17 (v. Habere)
- Percuti sparo xv, 9 percussus navis rostro xii, 4 percussa est potentia (convulsa) xvi, 2 percussus (pro, percussione), Fr. 7

Perdere aliquem xviii, 10 (vulgo, pro-
dere). equos militares (corrumpere)
xviii, 5 omnia (licentia scil. et ferocia
infestum omnibus esse, omniaque per-
vertere) xviii, 8
Perdiccas (Amyntæ et Eurydices filius)
xi, 3
Perdiccas (inter amicos Alex. M.) xviii, 2
Perdita luxuria (extrema) x, 6 (inten-
ditur vituperium probrose). perdita im-
pie consilia, Fr. 5 (Transferitur
heic epitheton ad ea, quæ sunt in ho-
mine, quemadmodum et alibi familia
v. g. 'demens,' 'impius,' 'sceleratus,'
eodem transferri solent. Proprie enim
de ipsis hominibus ita omnia dicuntur.
Vorst.)
Perducere aliquem aliquo xviii, 2 (paulo
ante : persuadere alicui ut, ibid.) Sic :
eo perductus est, ut mallet xxi, 4
perducere rem eo, ut x, 5 Sic : eo res
utrorumque perduxit, ut xv, 8 perdu-
cere aliquem ad voluntatem suam ta-
lentis quinque xv, 4 aliquem ad ali-
quam dignitatem (provehere) xix, 1
aliquem magna ambitione Syracusas
x, 2 perducere ad societatem periculi x,
5 perducere in prælium dolo xxiii, 5
(Sic vulgo ; nos edidimus 'produci')
Peregrinatio (alias demigratio) xxv, 2
Perexiguus xviii, 9
Perferre epistolam iv, 4 perfertur fama
de ejus adventu ii, 2 perfertur de his
ad illos vi, 4 perferre laborem (tole-
rare) vii, 1 pæniam iii, 1
Perficere conata x, 8 perfecit, ut auxi-
lio sociorum Lacedæmonii privarentur
(effecit) xv, 6 ad ea perficienda, quæ
pollicetur iv, 2
Perfectrix beatæ vitæ philosophia, Fr. 5
Perfidia Lysandri vi, 2 veteranorum
xviii, 10
Perfuga (transfuga) xiv, 6
Perfugit eodem (Corinthus scil.) Hera-
clides x, 5 (nisi forte 'profugit' le-
gend.)
Perfunctus multis variisque laboribus
xxiii, 13
Pergameus rex Eumenes xxiii, 10
Pergameæ naves xxiii, 11
Pericles vii, 2 (Vitricus Alcibiadis)
Periculum (singul. signific. de libello
seu scripto judicis) xv, 8
Periculum est, ne datur, premerentur,
faciant vii, 8. ii, 3. xviii, 9 periculi
nihil ab illo est x, 8 periculum
capitis adire xxiii, 4 in periculum
aliquid incidere xxv, 10 pericu-
lo ancipiti premi ii, 3 periculo mag-

no esse (ἀλλαντικὸς. v. Esse) xiv, 5.
xxiii, 9 (plene : magno in periculo
esse xv, 10 summo in periculo esse,
ibid. in omnibus alicujus periculis
alicui singularem fidem præbere xv,
4 pericula (de laboribus belli, pugnæ,
de præliis) xvi, 4 pericula (de iis,
quæ quis in judiciis) subit xix, 2
(Cicero de Archia 'judicia et pericula'
conjungit : ejusmodi persona, quæ
propter otium ac stadium minime
tractata est)
Perillustre hoc fuit (clarissime apparuit)
xxv, 12
Perinthus (urbs Thraciæ in ora Propon-
tidis, Samiorum colonia) vii, 7 (Sic
Longolius, Lambinus, Savaro, alique.
Nos cum Ortelio reposuimus 'Pac-
tye')
Perire morbo xxi, 3
Peritus belli xv, 3. xxi, 2 rei militaris
xiii, 1 civitatis regendæ, ibid. regio-
num xiv, 8 reip. (πολιτικὸς) xxiv, 3
peritissimus navalis belli ii, 2
Perjurium xviii, 13 Deos hominesque
alienat xvii, 2
Permittere rem arbitrio alicujus (com-
mittere) xxii, 1 (Sic Sulp. Sever. i,
37 'permittere alicui summam rerum')
Permoveri tumultu i, 4
Pernicies : ad perniciem alicujus impel-
li (de aliquo interficiendo cogitare)
xiv, 5 (Sulpicius Severus dixit : 'in
perniciem alicujus ferri.' lib. i. cap.
20. et 'exitium alicujus moliri,' ibid.
cap. 25). Sic : ad perniciem alicujus
aliquid cogitare xiv, 6 in perniciem
alicujus salutem patriæ sitam putare
xv, 9 in perniciem alicujus positam
spem habere victoriæ xviii, 11 et ali-
bi. ad perniciem civitatis conferre
(sc. aliquid) xv, 7 oppon. ad conser-
vandam republ., ibid.
Perniciosus : perniciosissimum fore vi-
debat, si &c. xvii, 6
Pernoctare cum aliquo vii, 2
Perorare de aliqua re xv, 6. xix, 4
(ubi mox : causam dicere). perorare
defensionem pro aliquo, Fr. 4
Perperna, M. Censorinus xxiv, 1 (al.
Perpenna)
Perpellere : quis perpulit, ut id com-
mitteres, quod &c., Fr. 3
Perpeti aliquid, iv, 3 Alibi : æquo animo
aliquid ferre xxv, 1 perpeti indigna
xix, 4 paupertatem facile xv, 3
Perpetua dominatio (continua) i, 8 per-
petua oratio (continua) xv, 5 (oppon.
brevitas respondendi, ibid.) perpetua

- vita (tota) xxiv, 1 perpetua naturalis bonitas (quæ nullis casibus neque augetur, neque minuitur) xxv, 9 perpetuum imperium i, 3. xxi, 2
 Perpetuo imperium obtinere i, 2 perpetuo a maiorib. acceptam equestrem obtinere dignitatem xxv, 1
 Perpudescit : quando perpudescet miscenda atque perturbanda republ., Fr. 12
 Persæ fusi i, 5 venatibus et luxuriæ dediti vii, 11 Persarum dominatio i, 3 Persarum nemo illo fuit manu fortior (de Artaxerxe Longimano) xxi, 1 in Persas proficisci, in Persiam (gente sc. pro regione posita. vid. Gens) xvi, 4. xvii, 4
 Persis ii, 10 Persidis regio xviii, 8
 Perscripta alicui mittere aliqua xiv, 5
 Persequi (in signific. hostilit.) : persequi aliquem (conari e medio tollere) vii, 10 aliquem bello i, 7. ix, 4. xiv, 2. xvi, 5 hostem armis xxii, 1 persequi (pro, narrare, commemorare) persequi pluram magnitudo voluminis prohibet, Præf. persequi omnia et non necessaria xxv, 11 reliqua bella pari modo (i. e. æque capitulatim, atque &c.) persequi xxiv, 3 de vita et moribus alicujus plura persequi, ibid. (Sic Cic. Offic. 2 'commodissime eas res persecutus est Xenophon.' Ead. ratione simplici 'sequi' usos veteres, docet Buchn. in Thes.)
 Perseverare (de constantia conficiendi belli) xiv, 2 persevero bellare ii, 5 ne sinat Jupiter, te ea perseverare, Fr. 12
 Persona : abest id a principis persona (non decet principem) xv, 1 personis summorum virorum non satis dignum (conditione et loco eorum), Præf. persona (significanter, pro viro, cui administrationes publicæ imantur) xvi, 4 (sumta est metaph. a personis scenicis v. Buchn. Thes. Sic Cicero acad. quæst. 2 'qui sermonibus ejusmodi nolunt personas tam graves illigari,' i. e. tam claros viros)
 Persuadere (est in opinionem adducere, sive verbis id fiat, sive factis. Illa significatio est in sequentibus) : id ei persuasit ii, 5 persuasit consilium easse Apollinis, ut in naves &c. ii, 2 persuasit ei finem facere tyrannidis (quo faceret) x, 3 ut militib. perataderet, se proficisci (quod proficisceretur) xviii, 3 multis magnis pollicitationibus ei persuadere studuit, ut &c. xviii, 2 (Hæc in istis) : persuasum erat populo accidisse &c. vii, 6 hæc diu faciendo persuasit homini suscepisse se &c. xiv, 10
 Pertusum est eum suscepti negotii xxv, 15
 Perterreri timore x, 8
 Pertimescere, ne &c. vii, 5 de salute xv, 7
 Pertinacia (non recedentis sc. a sententia) xxii, 2
 Pertinere : pertinere ad rempublicam (respicit, refertur) vii, 3 ad religionem, ad conjunctionem (signific. finalis causæ) vii, 3 ad sanandam me xxv, 21 ad usum athletarum, ad belli utilitatem xv, 2 ad rem declarandam xv, 1 ad irridendum eum xxiii, 11 quæ ad victum pertinent viii, 2
 Perturbatus eo venit iv, 4 tanto magis perturbatus orare cœpit, ibid. perturbata est civitas tumultu Cinnano xxv, 2 plerique omnes perturbati admirabantur xviii, 12
 Pervehi in Italiam vii, 4 pervectus Gades usque, Fr. 7
 Pervenire ad principatum v, 2 ad desperationem xxii, 2 ad incolumitatem xxv, 10 in amicitiam alicujus vii, 5 in affinitatem alicujus xxv, 19 in familiaritatem intimam xviii, 1 in odium alicujus vi, 1. xix, 2 in tutum xii, 4 in tutelam suam xviii, 2 (v. Tutela). pervenit ad illum hæc pecunia (illi data est) xv, 4 pervenit ad regem ejus facti fama xiv, 3 de re male gesta fama ad illos pervenit xiv, 6 pervenit ad aures magistratuum, exules in urbem devenisse xvi, 3 Sic : pervenerunt ejus consilia ad regis aures i, 3 (vide de hac postrema locutione Cl. Vorstium. lib. de latinis. falso susp. cap. 13)
 Pervertere civitatem (evertere) vi, 2 mores vetustos (corrumpere) xxii, 3
 Pervulgata sunt nomina eorum (publice et vulgo nota celebrataque) xv, 2
 Petere aditum conveniendi iv, 3 amicitiam alicujus ii, 9 auxilium ab aliquo i, 4 auxilia ab aliquo xxii, 2 colloquium alicujus xiv, 10 aliquem ducem xi, 2 honores xxv, 6 pacem vii, 5 societatem alicujus demigrationis i, 1 petere salutem fuga (querere sibi) xxiii, 11 petere castra, naves (in castra se conferre &c.) i, 5 regionem xxiii, 4 peti (sc. bello) : Athenienses peti dicebantur ii, 2 Sic : peti se sensit (sibi parari hoc exitium &c.) xxiii, 12

- Petulanus homo (immodestus, proci) xx, 5
- Peucestes (corporis custos Alex.) xviii, 7
- Phalanx xii, 1 Alex. Magni xviii, 8 Latconum xvi, 4 Macedonum xviii, 7 (vide descriptum hoc militum agmen ap. Curt. iii, 2, 13. et quæ ibidem Freinshemius notavit. adde Freder. Gronov. lib. 3. c. 6. quo loco 'moræ' vocem Ciceroni restituit, et Turneb. lib. 9. c. 7. perfecta phalanx quot militum fuerit, v. Montefalcon Bibl. Coislin pag. 507)
- Phalericus portus ii, 6 (Unus e tribus Atheniensium, et antiquissimus et brevissimo ab urbe spatio remotus. vid. Ubb. Emm. vet. Gr. tom. 1. lib. 3)
- Pharnabazus vii, 10 satrapes regius vi, 4 satrapes Ionæ et Lydiæ ix, 2 Pharnabazus dux belli Ægypt. destinatus xiv, 3
- Phidias xxv, 3 (nisi ex Ernstiano Cod. Mss. Philæ legend.)
- Phæræ, colonia Lacedæmoniorum ix, 1
- Philenius Historicus Græcus xxiii, 13 (sed leg. Silenus)
- Philippides, cursor ejus generis, qui hemerodromæ vocantur i, 4 (alii Philippus vel Phidippides malunt)
- Philippense prælium, quo Augustus sc. Brutum et Cassium devicit xxv, 11 (sic dicitur, quod prope Philippos Thessaliæ urbem commissum sit)
- Philippus (Alex. pater) xi, 3 idem Amyntæ filius vocatur xviii, 1. xxi, 2 idem Philippus rex xix, 3 Macedo multa moliebatur (sc. dominationis consilio &c.) xiii, 3 a Pausania occiditur xxi, 2
- Philistus, historicus, Syracusas reducit x, 3 tyrannidi amicus, ibid. (Plato Epist. 3 'Philistiden' vocat)
- Philocles, prætor Atheniensium vii, 8
- Philosophiæ præceptor xv, 2 studium xxv, 12 philosophia non ad ostentationem, sed ad vitam agendam utendum xxv, 17 (Multus in hoc argumento Seneca: vid. Ep. xx, 10, 8 &c.) Philosophi plerumque male vivunt, Fr. 5
- Philostratus, Dionis frater x, 9 (Sic edimus ex optimis Mss. vulgo autem erat Philocrates vel Philocratus)
- Phocion, Atheniensis, Bonus cognom. xix, 1 paupertate memorabilis, ibid. ejus dictum super ea, ibid. Demadis consiliis mixtus Demosthenem pellit xix, 2 Piræum securitate sua prodidit, ibid. capitis damnatus a populo xix, 3 causam dicit ap. Philipp., ibid. Athenas reductas damnatur xix, 4 ejus dictum, ibid. a servis sepultus est, ibid.
- Phœbidas Lacedæmonius xvi, 1
- Phœnicum ducentarum navium classis devicta v, 2
- Phryges xiv, 8
- Phrygia vii, 9. xiv, 2
- Phyle castellum Atticæ viii, 2
- Pietas (de affectu in necessitudines) xxv, 17 ita notat affectum matri debitum xxi, 1 obsequium et reverentiam in avunculum xxv, 5 pietas læsa (sc. quæ debetur fratri) xx, 1 (unde qui violavit, mox 'impious' dicitur. Eadem voce obsequium in patriam notatur xvii, 4)
- Pila lapidea (in qua incisa devotio Alcibiadis) vii, 4 (Ex more scil. infamiæ consciscendæ usurpato: unde σφαλιτὴς et σφαλιτὴραι. Lamb. Plures tn. pilas, non unam fuisse, Noster vii, 6 testatur)
- Piræei portus triplex Themistoclis consilio constituitur a. emunitur ii, 6 Piræeo potitur Nicanor xix, 2 in Piræeum universa civitas Athen. obviam descendit Alcibiadi ejusque collegis vii, 6 in Piræeum transit Thrasyb. viii, 2
- Pisander vii, 5. ix, 4
- Pisidæ (populi juxta montem Taurum habitantes) xiv, 8
- Pisistrati tyrannis i, 8
- Pittacus, e sept. sap. viii, 4
- Placare aliquem (reconciliare) iv, 5 placari animo in quem xvi, 5 placati animi civium (alibi: benevoli) xi, 3 (ita Tac. H. i, 31, 7)
- Placet dimicari in terra (de consilio et sententia) ii, 3
- Plaga (pro calamitate) xviii, 5 plagæ (vulnera) xviii, 4
- Platææ urbs Bœotiæ, apud quam cum universo exercitu suo Mardonius Persa cæsus est iv, 1 (in quibusdam Mss. est Platææ. Græc. Πλατæα et Πλατæα utroque numero. v. Steph. de Urb.)
- Platæenses i, 5 Platæense prælium (apud Plat. commiss.) iii, 2
- Plato Tarentum venit x, 2 a Dionysio patre Syracusas perducitur, ibid. rursus a filio precib. Dionis ut antea Athenis arcessitur x, 3 persuadet tyrannidis finem facere, ibid. a patre Dionysio venundari jussus x, 2
- Plebscitum (quod plebs sciscit, jubet,

- ῥῥῖσμα ὄμωον* iii, 1. vii, 5. xv, 7. xix, 2 (Sic in omnibus his locis vulgo; Nos tamen semper reposuimus 'populiscitum')
- Plecti (*πῆκναι*) i, 8 plecti in re aliqua (signif. paulo latius, *penas* dare erroris admissi, reprehendi ob neglectum officium) xxv, 11
- Plenus consilii iv, 1. vii, 1
- Plerique omnes (maxima pars, non omnes) xviii, 12 (Est Atticum loquendi genus. v. Gell. Noct. Attic. viii, 12. Priscian. lib. 18. Donat. ad Terent. Andr. i, 1, 28. et Serv. ad Æn. 1). pleraque moderatè sapientisque vitæ Timothei testimonia xlii, 4 (mox oppon. unum, *ibid.*)
- Plumbo completæ amphoræ xliii, 9
- Plus valere, quam &c. viii, 1 non plus habuit secum, quam triginta (non plures) viii, 2 plurius esse xv, 10 fieri xiv, 5 (locut. ellipt. v. sup. *Esse*). pluribus verbis aliquid commemorare (multis) xxv, 21 plura persequi magnitudo voluminis prohibet, Præf. (Annotabam antehac ad ista verba, esse in Boecklii Ms. 'sed hæc plura persequi m. v. p.' idque sic in textum reciperetur, 'plura' exponi debere 'prolixè,' 'pluribus,' sc. verbis. Neque nunc muto mentem. Est magis, quod mirer, quomodo illud adeo non capere hoc loco Vir Clarissimus potuerit, ut scripserit, non congruere meam expositionem isti Nepotis loco, qui est xxiv, 3 'hujus de vitæ et moribus plura in eo libro persecuti sumus.' Ubi rō 'plura' non potest non a Verbo regi). Plurima mala omnium Graiorum in domum tuam intuli ii, 9 plurima fortuna vindicat viii, 1 plurimum aberat Athenis Chabrias (sæpissime, plerumque, maximam partem) xii, 3 (Terent. Phor. i, 4, 17 'domum ire pergam: ibi plurimum est.' ubi Donat. plurimum, *ὅν πλεονέσθω*. Subint. vero 'tempus')
- Pœcile (*παικίλη*) i, 6 (Porticus Atheniensis a varietate picturarum sic dicta, quæ ibi positæ; quas recenset Pausan. Atticis. vid. Rutgers. var. lect. v, 1. add. Meurs. Attic. lect. vi, 17. et Athen. Att. i, 6)
- Pœna: legis pœnam subire (lege constitutam) xv, 8 pœnam legitimam decem annorum non perferre (in patriam restitui ante legitimum Ostracismi tempus) iii, 1 pœna liberari (exilio decem annorum) iii, 2
- Pœnitet populum iudicii sui xlii, 4 celerius Athenienses, quam Cimoneum possint ejus facti (i. e. ejus exilii, quo mulctatus Cimon erat) v, 3
- Pœnus (per Antonomasiam pro Hannibale) xxlii, 10 (vid. sup. Læo). Pœni (pro Carthag.) xxii, 2. xxiii, 7 Pœnicum bellum primum xxli, 1. xxiv, 3 Pœnicum bellum secundum xxii, 4 (Pœnicum enim rescripsimus pro Punicum)
- Pœmatis clarus, Fr. 1
- Pœta elegantissimus xxv, 12 pœtarum interpretes proprie Grammatici appellandi, Fr. 6
- Pœtices quæstiones Attico propositæ xxv, 20 (Quæ cujusmodi fuerint, docet Jo. Woverius de Polymath. x, 12)
- Pœtices snavitas xxv, 18 pœticen attingere, *ibid.*
- Polliceri liberaliter (promte, prolixè, ample) vi, 4 polliceri quod præstare non possis levitatis est xxv, 15
- Pollicitationes multæ magnæ xviii, 2 Polybius (Historicus) xxiii, 13 Polymnus (Epaminondæ pater) xv, 1 Polysperchon Cassandrum Macedonia pellit xix, 3
- Pompa funeris xxv, 22
- Pompeium qui et cur secuti xxv, 7 Cn. Pompeii M. res gestas scripsit L. Otacilius, Fr. 6
- Ponderare (considerare) viii, 1
- Pondus (scil. armaturæ) xi, 1 magnum auri xv, 4
- Ponere castra xiv, 11 castra in quibusdam locis xiv, 6 castra in campo adversus aliquem xxiii, 5 ponere alicubi præsidium perpetuum vii, 4 aliquid in publico, *ibid.* pecuniam in ærario xxlii, 7 hortis custodem fructus servandi gratia v, 4 (Sic Schopplus e vet. libro): statuam alicui xxv, 3 tropæum, quo loco pugnatam est xiv, 8 tripodem aureum ex præda alicui (scil. doni causa) iv, 1 (Est hujusmodi dedicatio inter solennia). prima ejus imago ponebatur in decem prætorum numero (de Miltiade) i, 6 ponere (pro constituere, existimare, habere, numerare): ponere aliquem primum omnium viii, 1 aliquem principem in bello xxlii, 2 ponuntur hæc infamia, humilia &c., Præf. non ei par quisquam in civitate ponitur vii, 3 illorum moribus summa virtus in patientia ponitur vii, 11 apud quoscunque est princeps ponitur vii, 11 hoc in vitis ponitur xv, 1 in cistis

(sc. maledictis) hoc posuit, (inter alia hoc usurpavit) xv, 6 (Adde Vorst. ad Val. Max. iv, 4, 1. At, vitam ponere iv, 5 dicitur ut 'ponere calamum,' i. e. deponere)

Positam spem victoriæ in alicuj. perniciæ habere xviii, 11

Pons in Istro factus i, 3 pontis custodes, ibid. pontem facere, dissolvere ii, 5 rescindere i, 3

Pontus xxiii, 10

Populus jubet (de populi decreto et lege, formula *δημοκρατικῶς*) xv, 7 urbanus populus oppon. exercit. v, 2 populus largitione magistratuum corruptus i, 6 populus (suspiciose libertati suæ timet) vii, 3 populus acer, suspicax, mobilis, adversarius, invidus etiam potentiæ xiii, 3 (locus memorabilis in ingenio multitudinis, quem illustrare potest Lips. polit. iv, 5). populi mobilitas notata vii, 6 populus timet potentiam cl. viror. i, 8 populi causam agere (de factione democratica) xix, 3 populi potentiæ non amicus vii, 5

Populares (qui populo student) xix, 3 (*δημοκρατικοί*, quos Plutarchus in *Arato φιλοπολίτας* vocat)

Populiscitum (decretum populi, *ψήφισμα*) iii, 1. vii, 5. xv, 7. xix, 2

Porrigere : non suppetebat, quo manus porrigeret, nisi amicorum possessiones (non erat, unde raperet &c.) x, 7 (Seneca Epist. 55 'cum tempestas piscatoribus dedit ferias, manus ad parata porrigitur')

Portæ Ciliciæ (claustra, aditus) xiv, 7 (Græc. *πύλαι*. Curtius iii, 4, 2 'Py-las incolæ dicunt; arctissimas fauces, munimenta quæ manu ponimus, naturali situ imitante')

Portare secum (auferre) xxiii, 9 (ubi tamen Nos 'ducere' reposuimus). quæ regi portarentur (adveherentur) xiv, 4 portari vehiculo xix, 4

Porticus (quæ Pœcile vocatur) i, 6

Portus Athen. describitur ii, 6 Menelai xvii, 8 portum intrare xii, 4

Poscere : cum tempus posceret vii, 1

Posse multum auctoritate apud aliquem (valere &c.) x, 3 Sic : posse plurimum in civitate viii, 3 (quomodo et Cicero passim). non poterat id pati vii, 9 quod facere possent (liceret illis) ii, 7 non potuerunt corrumpi (non sunt passi se corrumpi) vi, 3

Possidere : ne essent loca munita, quæ hostes possiderent (occuparent) ii, 6

Possessio Siciliæ (imperium quod ibi obtinetur) xx, 2 tenere possessionem Siciliæ, ibid. possessiones amicorum (bona) x, 7 possessiones Africanæ xrv, 12 Epiroticæ, urbanæ xrv, 14 pretiosæ xrv, 12 vacuæ bello xx, 3 possessiones suas augere xrv, 12

Post bellum Peloponnesium (sc. finitum, confectum) xvi, 1 Sic : post Athenas devictas, ibid. post calamitatem (sc. acceptam) xrv, 9 (i. e. postquam in calamitatem incidit, et fortuna uti cœpit adversa. Sic Justinus viii, 1, 6 'prorsus quasi post arma et bellum locum legibus reliquissent.' Idem i, 6, 12 'ingens post necessitatem pugnandi animus exercitui ejus accessit.' Vorst.) post hominum memoriam ii, 5. iii, 1. xxi, 1 post annum quintum, quo expulsus erat v, 3 post annum quartum quam iii, 3. x, 10 Sic : post diem tertium quam x, 5 post hanc rem gestam non ita multis diebus xiii, 5 post id factam nunquam xvi, 5 post non multo iv, 3 post neque ita multo v, 3 neque multo post xxv, 6 neque ita multo post xvi, 2. xxi, 3 post aliquanto vii, 11 (Justinus ii, 10, 14 'non magno post tempore per prodicionem capiuntur.' 'Deinde post,' ut 'post deinde' ap. Ter. xviii, 5, 6)

Posteaquam i, 6. xxv, 2. x, 4 sexto anno postquam erat expulsus iii, 1 (sic in quibusd. codd.) nono anno postquam xxii, 4 Sic : anno tertio postquam xxiii, 8

Postera nox xviii, 9 postero die i, 5. xiv, 3 (Sic quoque Cicer. *sæpius*, Columell. vi, 14. et xii, 25. Liv. xxiii, 19. &c. 'postero anno' Varro de R. R. i, 40). postero tempore iii, 3

Posterius (postea) iv, 5

Postulare fidem (jujur.) xxiii, 2 postulare, ut tradant urbem incolæ i, 2 (confer i, 1). postulo id a te fieri xxiii, 12 postulabat se imperare non parere ducibus xviii, 8 (Plene, pro, postulabat imperare, quemadmodum Noster iv, 2 'se tecum affinitate conjungi cupit.' Idem xiii, 4 'malebat se capitis periculum adire.' Et xv, 4 'se deduci volebat.' Vorst. Ceterum est in isto loco 'postulare' idem ac 'cupere,' ut apud Plaut. Men. ii, 3, 88 'qui me hero postulem moderari.' v. Thes. Buchneri). postulata facere (de consilio dato) vii, 8 postulare veniam gratiamque malæ existimationis (de-

- precari malam existimationem; sequi-
ora judicia), Fr. 3
- Potens (magnus in civitate; alias, qui
multum potest) xvii, 1 Athenis xii,
3 potens (florens) xxv, 8 potentis-
simus omnium tyrannus xiii, 4 rex
xxiii, 2
- Potentia civium (Atheniensium formi-
dabilis) i, 8 Lacedæmoniorum per-
cussa paucitate (sc. armatorum) xvi,
3 singularis (*μοναρχία*, imperium u-
nius) x, 9 potentia æmulatio ii, 6. 7
potentia invidus populus xiii, 3 po-
tentia administratur republ. (oppon.
jure administr.) xxiv, 2
- Potestas (imperium, præfectura) ix, 1
(magistrat. censura) xxiv, 2 potestas
regia vi, 3 potestas omnium rerum
(summa imperii) vi, 1 potestates
summa xvi, 1. xix, 1 (de magistrati-
bus). in potestatem redigere xvi, 5
alibi: sub potestatem redig. i, 2. iv,
2 venire xiv, 3 omnia in sua potes-
tate esse vult x, 6 (periphrasis subest
dominationis). in potestate sua tenere
populum (non imperio scil. sed aucto-
ritate apud populum benevolum
plurimum posse) v, 2 in sua potes-
tate non sunt, qui se civilibus flucti-
bus committunt (non sunt sui arbitrii)
xxv, 6 (oppon. libertati actionum et
consiliorum). potestatem sui facere
(offerre se pugna &c.) xvii, 3 (sistere
se, de presentia &c. opp. fugæ et
demigrationi) xxiii, 9 potestas ei facta
manendi (facultas data &c.) xxv, 11
potestatem habere cujusvis conditio-
nis xxv, 12 (de eo, cujus matrimo-
nium et affinitas ubique optata &c.)
- Potiri (cum casu generandi): totius ejus
partis Sicilia potitus est x, 5 potiri
classis hostium vi, 1 imperii xvii, 2
rerum (v. Res) xxv, 9 summi imperii
xviii, 7 urbis xx, 2 (v. Voss. de con-
struct. c. 31). potiri (cum quarto
casu): potiri summam imperii (ceteris
imperare) xviii, 3 potiri (cum sex-
to): oppido potiri i, 7 præda v, 2.
xvii, 3 regione i, 2
- Potius: cur non in prælio cecidisti po-
tius, quam venires &c. (quam ut ve-
nires) xviii, 11 postulabat, ut potius
de præsentē quæstio haberetur, quam
absens accusaretur vii, 4 potius pa-
tris opes augeri quam regis maluit
ix, 5 potissimum: quo potissimum
duce uterentur i, 1 non videbant quid
potissimum vitare xxiii, 11 egit Diis
gratias, quod se potissimum esse du-
cem voluissent xx, 4 quod in ea
potissimum urbe natus est xxv, 3 po-
tissimum ejus diligebat affinitatem
xxv, 12
- Præ illo omnes parvi futuros videbant
(notatur contentio) xviii, 10
- Præbere alicui fidem (præstare) xxv, 4
alicui suspicionem insidiarum (facere
ut suspicetur insidias) xiv, 10 alicui
panem ii, 10 præbet hæc res suspi-
cionem talis hominis (facit ut talis
suspectetur) xvii, 8 præbere se talem
imperatorem, ut (gerere) xvii, 6 præ-
buit se pari diligentia in eo magistratu
ac fuerat in bello xxiii, 7 pari se
virtute postea præbuit (sc. ac se præ-
buerat in bello adversus Cadusios ges-
to) xiv, 2
- Præcipere (de responso oraculi) i, 1
præcipere lectoribus (de admonitione
studiosius facta) xv, 1 præcipere in
schola de pudore et continentia argu-
tissime (de philosophis), Fr. 5 præci-
pere (docere, monstrare quid facien-
dum sit) iv, 4 (proprie magistrorum
verbum est. vid. thes. Buchneri. In-
terdum et de inferioribus usurpatur,
estque idem ac suadere, monere, sug-
gerere sine ulla jubendi auctoritate;
ut ii, 6. sic Alexander ap. Curt. iv,
13, 8 'forum ista solertia est, quam
præcipitis mihi')
- Præceptum curare diligenter (rem man-
datam, præscriptam) xviii, 9 (Diod.
πρὸς τὸ ποσὶν αὐτὸν. Virgil. *Æn.*
ix, 45 'præcepta facessere'). illa fieri
præcepto suo x, 8 Sic: Hannibalis
præcepto (jussu) xxiii, 11 præcep-
tum illud in animis omnium debet
esse (de monito, sententia, dicto vul-
gari) viii, 2 præcepta philosophorum
xxv, 17 præcepta beneficia (*προληψ-
θεῖρα*, ante accepta) xxv, 1 (sæpe ita
hoc verbo usus Curtius. v. Ind. Frein-
shem.)
- Præcipuus ei honos habitus est (*ἐξαι-
ρος*, singularis) ix, 1 Sic: præcipua
laude fertur gubernator, qui &c. xiv,
10 præcipuam habet laudem amplis-
simæ pulcherrimæque corporis formæ
(i. e. potissimum laudatur ob formam
corporis &c.) xxi, 1 præcipuo peri-
culo suo muros restituit (ita ut ipse
potissimum periclitaretur) ii, 6 præ-
cipua fide fuit ea civitas erga Athe-
nienses (i. e. majore, quam reliquæ
civitates) vi, 2 (Nam recte h. l. obser-
vat Cl. Vorstius 'præcipuus' casus sexti
vocem esse, contra quam Boetclero

- videbatur; etsi Latina dici quoque possit 'fide præcipuus,' ad eundem modum, quo Florus iii, 1, 2 Jugurtham 'regem fraude præcipuum' vocat, et Velleius ii, 20, 3 Cn. Pompeium 'sanctitate præcipuum.' Huic rei indicio est, quod Nostrer alibi 'præcipuam laudem,' 'præcipuam fidem,' 'præcipuum periculum' &c. dicit, et de cetero substantivum verbum sæpissime cum sexto casu, omisso præpositione, usurpat. V. Esse)
- Præclara victoria xx, 2 præclarum hoc quoque Thrasybuli, quod &c. viii, 3 præclara facta xiii, 1 præclarissimum facinus xx, 1
- Præcurrere alicum nobilitate viii, 1 (superare, antecellere)
- Prædam ab aliquo facere xii, 2 (Sic etiam Cæs. Bell. Gall. 4. et Cic. 3. in Verr. locuti. Lamb. Usitatus est 'prædas agere,' quod tamen male reposuit Lamb. xiv, 10. ubi constanter Mas. et edd. vet. 'magnas prædas capit' quomodo et Cic. pro dom. 'capta e fortunis præda.' Et Plaut. Trucul. v, 2, 14 'de prædonib. prædam capere'. præda hostium (hostibus erepta) xiii, 4 præda ab eo (scil. facta) xiii, 1 præda barbarorum locupletari, quam civium gloriosius vii, 7 præda locupletatus exercitus vii, 5
- Prædicare alicum liberatorem (ut liberatorem) x, 10 laudes alicujus xx, 4 prædicare aliquid de aliquo vii, 11 in quo bello si tantum eum prudentem dicam, minus quam debeam prædicem (non satis laudem) xxv, 9 prædicabat mirari se (aiebat) xvii, 4 prædicare (præ se ferre, *προφανίζεσθαι*) vii, 4. xviii, 13
- Prædicere alicui ut &c. (affirmativus aliquem monere) ii, 7. xiv, 9
- Prædium rusticum xxv, 14 prædia compluribus locis habere v, 4
- Prædones maritimi (piratæ) ii, 2
- Præesse alæ equitum xviii, 1 armatis xix, 2 classi x, 6 exercitui (de prætorib.) i, 4. vii, 6 exercitibus xi, 1 insulis ix, 1 præesse cœpit majoribus rebus xiv, 2 præesse rebus regis xix, 3 opibus regis (jussu regis summam belli administrare) ix, 4 rebus magnis (in imperiis sc. magistratibusque) iii, 3 rebus iisdem (in imperio militari) vii, 6 summæ imperii (de summo duce) ii, 4 potestati severe (magistratui) xiv, 2
- Præfectus classis vi, 4. ix, 1 (Gr. *παρ*
- αρχος* et *πρωταρχος*. v. Schoffer. de mil. nav. iv, 5). præfectus custodum xviii, 11 equitum x, 5. xiv, 6 fabrum xxv, 12 et Fr. 10 (*πρωαρχος τῶν τεχνιτῶν*. fabris enim in bello opus, qui machinas facerent &c. eorum caput, operisque curator et exactor, 'præfectus fabrum.' v. Lips. Poliorcet. iii, 6). præfectus Lydiæ xiv, 2 præfectus regis vii, 5 (eo sensu, quo 'præfecti regii' satrapæ, imperatoresque vocantur xvii, 2. vid. Gell. x, 18. et Justin. v, 2, 5. ac ibi not. Berneggeri). præfecti regii (scil. classis) i, 4 præfectus morum xxii, 3
- Præfecturæ consulum prætorumque xiv, 6 (a consilibus prætoribusque delatæ præfecturæ. erant enim tales præfecturæ in exercitu variæ, ab Imperatore deferri solitæ. v. Sigon. de antiq. jur. prov. ii, 2)
- Præficere alicum classi i, 4 exercitui xi, 2 præfici imperio pari (potest. milit. sc.) vii, 5
- Præferre: qui præferendi sint judicare xxiii, 13
- Præfinire: diutius retinere imperium, quam lege præfinitum est xv, 7
- Prælium terrestre, navale vii, 5 prælium navale facere xxiii, 10 prælium committere xxiii, 11. 10 prælio pari discedere ii, 3 prælio superior xviii, 10 prælio cadere (in prælio) iv, 1 fugare uno prælio exerolit. xxiii, 4 magno prælio aliquos ix, 4 ex prælio excedere xviii, 4 prælia certo die facta xx, 5
- Premium (victoriæ Marathonis Miltiadi tributum) i, 6 præmia proposita (militibus diligenter armatis ornatisque) xvii, 3 præmia, quæ minime invidiosa viii, 4 præmio id ei magno futurum iv, 4. xxiii, 10 (præmio virtutis et meritorum) status i, 6. xii, 1 status æneæ xvi, 5 corona oleagina viii, 4 coronæ aureæ xvi, 5 ager, ibid. cognomen iii, 1. xix, 1 sepultura magnifica et sepulcri monumentum x, 10. xx, 5 sustentatio publica liberorum, collocatio et dotatio filiarum iii, 3
- Prænuntiatum est de eorum adventu xviii, 9
- Præoccupare (sc. portus) xiv, 7 regionem xviii, 2 præoccupare alterum (insidiis tollere) x, 4 (cum alter ab altero timet sibi, ideoque prior eum occupat)
- Præoccupatio: effecit illud locorum præoccupatione xviii, 3

Præoptare nuptiis generosarum filiam equitis Romani xxv, 12 (Alias construitur hoc verbum cum infinitivo et conjunctione 'quam.' Justinus viii, 4, 5 'perire ipsi quam non perdere eos præoptabant')

Præponere regno bonam existimationem xvii, 4 præpositi a Lacedæmoniiis triginta tyranni (impositi cervicibus Athen.) viii, 1

Præs nullius rei factus est xxv, 6 (publicorum conductores, mancupes, prædes dabant. Est adeo 'præs,' qui populo se obligat, et a magistratu interrogatur, in publicum ut præstet: inde cum respondet, dicitur 'præs.' Varro de L. L. Festus ita: interrogatus, 'si præs sit,' ille respondet, 'præs.' vid. Brisson. formul. 6. et Pollet. hist. fori Rom. lib. 5. cap. 1. fin. add. not. et Salmas. de mod. usur. cap. 6)

Præscribere: ut præscripserat ipse xxv, 22

Præsens tempus hoc desiderat xvii, 8 præsentii bello (eo quod tum gerebatur) ii, 2 præsentis res secundæ vii, 6 (oppon. adversæ superiores, ibid.) in præsentii vii, 4. xv, 12 (tum &c. Tacit. 'in præsens')

Præsentia: in præsentia (tum temporis) i, 7. ii, 8. vii, 10 (H. Stephanus in Pseudo-Cicer. negat Latine dici. v. Voss. de vit. serm. iv, 32). in præsentiarum xxiii, 6 (aliis 'in præsentia.' illam lectionem defendunt Schottus et Lambinus auctoritate Cornificii, Taciti, Gellii, Ulpiani: in quibus tamen ipsis non consentiunt exemplaria. Vossius in Latino-barbaris etsi lib. i, 26. dubitaret an genuina sit, credideratque ex 'in præsentia rerum' corruptam: tamen lib. iv, 33. non audet eam cum Schoppio in tanto Mss. consensu damnare. Tuetur eandem et Elmsæhoratius in Ind. Apul.)

Præsidium (*παρασκήνη*, Gall. convoi) xv, 4. xxv, 10 Sic: præsidii, quod satis erat, dedit ii, 8 (custodia militaria et satellitium) xiii, 4. xiv, 2 (item: pro militibus præsidiaris, tuendæ sc. urbi impositis) xvi, 3 Ita: præsidium perpetuum alicubi ponere vii, 4 præsidia (milites præsidium agitantes) i, 4. xv, 10 præsidia barbarorum iv, 2 intra sua præsidia in littore collocata se recipere (de dispositis tutando receptui militibus) xxiii, 11 præsidii regiones aliquas occupare xvii, 3

præsidii in eo non satis est (de eo qui hosti oppositus erat) xiii, 3 præsidio esse civibus suis (juvare, prodesse &c.) ix, 2

Præstare fidem (implere) ii, 8 fidem amicitie xix, 2 præstare officium suum xxv, 9 officia i, 2 (v. Offic.) amicitia officia xxv, 8. 4 præstare (pro, antecellere): præstat honesta mors turpi vitæ xii, 4 præstare omnes caliditate xxi, 3 omnes eloquentia xv, 6 antiquitate xxv, 3 aliquem prudentia tanto, quanto &c. xxiii, 1 aliquem honore rerumque gestarum amplitudine xxv, 18 quæ civitas omnes antiquitate, humanitate, doctrina præstabat xxv, 3 præstans claritate, usu belli xviii, 3 usu, sapientia xiii, 3

Præstituere certam diem (præfinire) xii, 3

Præter ceteros (supra ceteros, præ ceteris) iii, 1 (vid. Gifan. observ. L. L. pag. 198). præter consuetudinem xxiii, 12 (adde Perizon. ad Sanctii Min. lib. 2. cap. 11. n. 3). opinionem i, 2 (extra. v. Tursellin. cap. 135)

Præterire: induciarum præterit dies xvii, 3 (Livius dixisset: 'induciarum exiit dies'). præterire aliquid (in narratione omittere) vi, 4 Sic: non præterire aliquem xiv, 8

Prætermittito: nullum diem prætermittit hoc facere v, 4

Præterquam, quos (dolores) ex curatione capiebat xxv, 21

Prætextus belli i, 4. vi, 1

Prætor fit a populo ad gerendum bellum ii, 2 prætor fuit Atheniensium apud Platæas in prælio iii, 2 hic, ut rediit, prætor factus est xxiii, 7 prætores decem creati i, 4 (Intelliguntur his locis magistratus militares, *στρατηγοί*, quos recte Latini 'prætores' vocant. ita enim, teste Asconio Comm. in 3. Verrin. vocatur, qui exercitum ducit. v. de his prætoribus Athen. milit. Sigon. 4. de rep. Athen. 5. et Petit. Comm. ad leg. Att. pag. 261. et seqq. 'Prætoris' voce similiter usi æquales Nepotis Cæsar et Cic. itemque Livius xxi, 3. ex emendatione Gronovii, cujus ibi notas vido). prætor et prætura (sc. Roman. de quibus passim antiquit. scriptores) xxv, 6

Prævidere: nisi quid prævidisset xxiii, 9 (Sic in vulgatt. edd. Nos edidimus 'providisset')

Preces alicujus comprimere (v. Com-

- prim.) xxv, 22 preces Deorum ex-
tere, Fr. 12 (Jos. Mercerus in not.
ad Aristan. Ep. i, 8. exp. 'invocare.'
atque huc advocat illud Plauti Truc.
i, 5, 1 'qui a patroma preces mea
expetessunt' ubi v. not. Taubmanni.
Buchnerus censebat 'preces' poni
pro rebus petitis, ut 'vota' pro rebus
quas vovemus, quam explicationem
et Plauti locus admittit)
- Precari a Diis immortalibus xx, 5 (Sic
Livius xxix, 17 'ne ab Diis quidem
immortalibus quod precemur quic-
quam superest')
- Premere adversarium (carpere, vexare)
xiv, 7 adversarios (instare percussis)
xxiii, 11 premi ab hoste (cum in pe-
riculo et angustiis sumus) i, 3 (Est
venatorum verbum, cum ita urgetur
bestia, ut nulla elabendi amplius copia
sit. Inde ad militiam; per metaph.
vero et ad disput. transfertur; quem-
adm. non semel Cic. usus. Buchn.)
premiincipiti periculo ii, 3 valetudine
xxiii, 4 undique bello xiii, 3 premi
ad exeundum (urgeri) xvii, 6
- Pretiosae possessiones xxv, 12
- Pridie Kalendas Aprilis xxv, 22
- Primus locus aedium (atrium), Praef.
prima ejus imago in decem praetorum
numero ponitur (primo loco) i, 6
prima nocte (prima noctis parte, pri-
ma vigilia) xviii, 9 cum primum po-
tuit, imperium deposuit xx, 3 primus
Graciae (e Gracia; Graecorum) vii,
7 primus (cujus prima seu praecipua
habetur ratio) xvii, 1 primi aetatis
ejus (praecipui ejus temp.) xi, 1 in
primis stare (sc. in acie, pugnare inter
primos) xv, 10 in primis bene habi-
tavit xxv, 13 in primis omnium Pers.
manu fortis (inter omnes Persas in
primis fortis) iv, 1 (Ceterum hujus
generis exempla plura supra annotata
sunt. v. In)
- Princeps (pro primo) viii, 1. xxii, 3.
xvii, 1 (pro praecipuo): princeps du-
cum xiv, 5 princeps non solum con-
silio sed etiam in convictu (cujus
consilio convictuque antea alios utimur)
xxv, 8 Ita: principem in bello ponere
aliquem (alicujus opera consilioque
plurimum uti) xxiii, 2 Ita: principes
(viri praecipui, clari, florentes) v, 3
(oppon. infimis) xxv, 3 principes ordi-
nis equestris xxv, 8 philosophi xxv,
17 princeps fuit hujus rei (de aucto-
re) xxv, 8 principes sceleris (aucto-
res) xviii, 13 (Ms. tamen Schotti ha-
bet 'participes'). principes factionis
xvi, 1 principes (cum nota potestatis
et officii): principes civitatis ii, 8
Ioniae sc. et Ael. i, 3 Sic: principibus
praesentibus (sc. Gortyniorum) xxiii,
9 (Aliter cum nota εφορίας et magni-
tudinis:) principes civitatis xxv, 19
(παράπλεως loco esse possunt verba
xxv, 18; qui honore rerumque gesta-
rum amplitudine ceteros praestiterunt).
Princeps urbis Romanae et terrarum
orbis (de summi imperii affectatione)
xxv, 20 Principes Graeciae Spartani
xvi, 2 Thebani xv, 5 Principum stu-
dia (optimatum) xxv, 16 Principi an
musica conveniat xv, 1
- Principatus maritimi imperii xiii, 2 de
principatu intelligebant sibi cum his
certamen fore ii, 6 (talis civitatum
aemulatio descripta Justinio viii, 1, 1)
- Principatus (non imperii, sed auctorita-
tis, praecipuus in civitate locus) v, 2
talis principatus causa aemulationis x,
6 principatum in civitate obtinet Sci-
pio (gloria ceteris praestat) xxiv, 2
Aristides cum Themistocle de princi-
pato contendit iii, 1 principatum elo-
quentiae tenet Hortensius xxv, 5. v, 2
sicut: principatum in civitate obtine-
re (de Scipione) xxiv, 2 (excellen-
tia sc. gloriae famaeque supra ceteros)
- Principia (castrorum sc.) xviii, 7 regia,
ibid. (Locus castrorum, ubi tendebant
duces, tribuni &c. ubi jus dictum, sig-
na asservata, altaria culta. vid. Lips.
mil. Rom. v, 4. add. Berneg. ad Just.
xi, 6, 6. et Gronov. observ. iv, 10.
ubi plura de hac voce)
- Prior: Dionysius prior (paulo ante: su-
perior. sc. ex duobus illis Siciliae ty-
rannis) x, 1. xxi, 2 (quomodo et Jus-
tino vocatur xxii, 1, 1. Sic: 'prior
Africanus' apud Quintilian. 1. O. xi,
1)
- Pristinum tempus vii, 6 in pristinum
restituere provinciam (in priorem et
veterem statum) xx, 1 (Dicitur ut
'restituere in integrum')
- Privare commeatu urbem i, 7 privari
auxilio sociorum xv, 6 commeatibus
xix, 2 vita ab aliquo xxi, 3
- Privatus (opponitur magistratibus et qui
sunt cum imperio domi militiaeque):
potentior et major quam privatus ex-
istimatur Alcibiades vii, 3 privatus
in classe erat Chabrias, sed omnes,
qui in magistratu erant, auctoritate
anteibat xii, 4 (Ubi opponitur is, qui
tum erat privatus, et sine imperio, iis,

- qui tum erant in magistratu) Sic : erat ibi (in exercitu) privatus numero militis xv, 7 ut si privatus in comitio esset Spartæ xvii, 4 privatus esse posse non videbatur Miltiades (ex imperiis et magistratibus ad *ισοψηφίαν* privati juris non rediturus facile existimabatur) i, 8 privatus (qui imperium deposuit) xx, 3. xxiv, 2 privati hospites (respectu Jasonis tyranni) xiii, 4 privato suo consilio, non publico xvi, 1 privatum ærarium (paucis scil. aliquibus constitutum) xxv, 8 privata judicia ii, 1 (de Athen. sermo est. v. Sigon. 3. de rep. Ath. 1)
- Privigius vii, 2
- Prius est decretum quam &c. xx, 3
- Pro (*ἀντὶ*), pretii et mercedis significatio) : pro caritate patriæ xv, 4 (ubi tamen fors non incommode exponas : præ caritate patriæ. Sic Curt. v, 11, 5 'quascunque sedes elegeris, pro patria et domesticis rebus petitori.' Auctor dial. de orat. xxiii, 2: qui Lucilium pro Horatio, et Læcretium pro Virgilio legunt). pro meritis gratiam referre ii, 8 pro (secundum, juxta) : pro cuiusque facultatibus xv, 3 pro dignitate hominis xviii, 4. xxv, 2 pro necessitudine sortis xiv, 1 non pro opinione (non ut astimaverat) viii, 2 pro (loco, vice) : pro noxiis nonnulli ab insciis conciduntur x, 10 pro perfuga proficisci xiv, 6 (Sic Cæsar B. G. iii, 18 'qui ubi pro perfuga ad eos venit.' Livius xxvii, 15 'pro perfuga jussus Tarentum transire,' ita locum emendante doct. Gronovio. Justinus xxiii, 3, 9 'pro victo fugere visus est.' Tacitus xi, 24, 7 'victos pro alienigenis arcebant.' Idem i, 36, 5 'pro desertore.' Plautus Most. xii, 6, 2 'pro imbre.' Idem Menæchm. ii, 2, 24 'pro sano.' Terentius Ad. i, 1, 23 'pro meo.' Adde Gell. xi, 3. et Tursell. cap. 138)
- Probare aliquid (approbare) xiv, 6 probare librum vi, 4 consilium x, 8. ii, 2 alicujus consilium xxv, 21 alicujus factum xx, 1 probare auctorem aliquem (ei potissimum credere) ii, 10 cum minus esset probatus parentibus (de Themistocle liberius vivente) ii, 1 (exprimitur τὸ ἀδοκίμων τοῦ ἡθους). probata re (cum utrique res placuisset) xiv, 11 probanda fuerint (laudanda) ix, 5
- Probabilis orator xxiv, 3 (vult dicere, fuisse Catonem) oratorem civili captui cumprimis accommodatum, et cujus oratio facile fidei apud omnes inveniret. Nam Cicero id est 'probabile,' si oratio non sit nimis comita, si auctoritas et pondus in verbis, si sententia vel graves, vel aptæ opinionibus hominum et moribus. Vide Partition. orat. cap. 6 et 9. itemque Quintil. viii, 13)
- Procacitas hominis (audax petulantia in incessendo) xx, 6
- Procedere : hæc minus prospere procedunt xiv, 6 cum jam nox processisset (provecta esset) xvi, 3 (Sic Sallust. Jugurth. 'ubi plerumque noctis processit.' Livius xxi, 54 'procedente jam die')
- Procellæ civiles (bella, discordiæ) xxv, 10 (vid. Fluctus civ.)
- Proclus (pro Procles) xvii, 1
- Proclivis (facilis) xiii, 3
- Procreare liberos ex aliqua xv, 6. xxi, 2. x, 1 quales civitas cives procreasset xv, 6
- Procul ab eo loco iv, 5 (Sic Livius xxxvii, 53 'procul ab domo')
- Procurare sacra ii, 2 negotia alicujus (scil. rem mandatam agere) xxv, 15
- Procuratio reip. (de rerum administratione civili) viii, 3. xxv, 3. 15
- Prodere memoriæ aliquid (de historica descriptione, quæ memoriæ propagandæ causa suscipitur) ii, 10. iv, 2. xi, 3. xiii, 13 memoriæ de aliquo vii, 1 Sic : de illius interitu duplex memoria prodita est xiii, 8 prodere aliquem (tradere, periculo exponere) xviii, 10 amicum xix, 2 supplicem ii, 6 (v. Thesaur. Buchner.)
- Proditionis accusatus (sc. crimine) i, 7. xv, 3 damnatus ii, 8
- Proditores tali consilio percussit xiv, 6
- Prodire in concionem populi (sc. agendi dicendique causa) ii, 1 prodire in publicum vii, 3
- Producere vitam (prorogare) xxv, 21 producere in aciem exercitum i, 6 dolo aliquem in prælium (elicerere) xxiii, 5 (Sic enim legendum : vid. not. ita et alii locuti. Cæsar B. G. iii, 100 'elicit naves Lælianas, atque ex his longius productam unam cepit.' Hirtius B. Gall. viii, 48 'cum fuga vehementi Volusenum longius produxisset.' M. Seneca Suasor. 1 'longius me fabellarum dulcedo produxit')
- Profanus locus (juxta M. Boecleri : v. not.) ii, 6 (oppon. sacer)
- Proferre plurima (sc. narratione) xv, 4

- rem unam de crudelitate alicujus vi, 2 testimonia xiii, 4 proferre telum (erueri obrutum) xiv, 11
- Proficere (de successu effectoque) x, 5 non multum profecit xviii, 10
- Proficisci legatus xvi, 4 nondum illum putabat profectum (dedisse se in viam) xiv, 5 Sic: proficiscens (cum abiret) xxv, 4 proficisci (absolute, subintellecto 'ad bellum') ix, 4 (quod additur) vii, 4. xiii, 3 proficisci in castra xxiii, 2 in exilium xxv, 8 proficisci domo navibus i, 1 classe, ibid. proficisci contra aliq. xviii, 3 alicui auxilio xiii, 1 proficisci praesidio xvii, 3 subsidio xi, 2 (ad praesid. subsidiumque ferendum). proficisci adjutum aliquem xii, 2 oppugnatum regionem xviii, 3 proficisci a parente non potuerunt plura (conferri in filium) xxv, 9
- Profigi aliquid libere apud aliquem (indicare, fateri) ii, 7 (Sic Suet. Cæs. 34 et 72. Aug. 31. Vitell. 15. Vim verbi indicat illud Ciceronis pro Rabir.: 'Fateor, atque etiam profiteor, et prae me ferro'. professus est, se regem querere (prae se tulit, dixit) xxiii, 11
- Profigere aliquem xxiii, 4 hostes xiv, 2. 6 hostium numerum (ad interitum dare, ut explicat Lambinus) i, 5 (mox: prosternere, ibid.) profigantur opes (potentia subvertitur) xvi, 2 (vid. Gifan. observ.) profigere rempubl., Fr. 12 (perdere, pessundare)
- Profugere domo xxiii, 8 ex urbe xxv, 9 profugere ad aliquem aliquo xxiii, 7 profugere aliquem (ab aliquo), Fr. 7 (nisi locus corruptus est)
- Progenies Herculis (stirps &c.) xvii, 1 progenies (pro filio) v, 1 Progenitor majorum xvii, 7 Progredi longius (de hostili exerc.) ii, 3 Progressus: tantum in literis progressum fecit, ut &c. xxiv, 3
- Prohibere transitu xxiii, 3 (alii 'transitum.' quomodo Plautus Amphitr. iv, 3, 18 'neque me Jupiter, neque Di omnes id prohibebunt, si volent.' Et Trinum i, 2, 50 'qui tu id prohibere me potes, ne suspicer?')
- Projecta hasta (porrecta advers. incur.) xii, 1
- Proinde ac si (pro, perinde ac si) vi, 2. vii, 6 (ita alibi etiam, quamquam variant Codices. Neque tamen veremur cum Tursellino, cap. 125, 'ne ubique mendum sit in scriptoribus')
- Prolabatur aedes xxv, 20
- Promittere religiose xxv, 15
- Promissa barba xiv, 3 (alii: proluxa)
- Promptus in rebus gerendis et excogitandis ii, 1
- Pronominalis 'hic' crebra est apud Nepotem usurpatio, pro 'is,' 'ille,' 'ipse,' relativis. Ut, quod i, 4 dicitur; creati praetores, in eis Miltiades. Mutato pronomine alibi effertur: captæ urbes, in his Byzantium vii, 6. Ita: cum venissent in invidiam, et ob id imperium his esset abrogatum xv, 7. Adde x, 1. ii, 7. xv, 5 &c. Pronomen 'ille' laudis et celebritatis causa interdum adhibetur. Vid. supra Ille.
- Pronuntiare aliquid excellenter xxv, 1 poemata xxv, 4 pronuntiare aliquid palam xvii, 3
- Propagare fines imperii xxii, 2
- Propagines clarorum viror. xiv, 18
- In Propatulo (in loco aperto et ad conspectum exposito) xxiii, 9 (integre Cic. Verr. 4 'in propatulo loco')
- Propere egredi xv, 4
- Propinquus ejus xiv, 2 propinqua cognitione conjunctus, Praef. propinqui regis iv, 2 propinqui Eumenis xviii, 13 (Diod. φῖλοι, Plat. οἰκείοι)
- Propinquitas nobilis x, 1 propinquitate proximus xvii, 1
- Propitia voluntas (benevolentiae signif.) x, 9
- Propius muros i, 7 propius Grammatico, Fr. 3 propius Tiberi, quam Thermopylis xxiii, 8
- Proponere questionem alicui xxv, 20 præmia xvii, 3 morbo remedia (adhibere) xxv, 21
- Propositum: ad propositum venire (ordini scriptionem), Praef. propositum hoc tenuit (hoc consilium pertendit &c. perstitit usurpare) xviii, 3 Sic: propositum peragere (ad fin. perducere) xxv, 22
- Propraetor xxiii, 4
- Proprius: fide confirmavit, se illius fore proprium vi, 1 (elegantior de eo, qui deditus obstrictusque alicui factionem ejus et nutum se secuturum promittit). propria laus Pelopidae (quæ ei soli, tanquam auctori facti, debetur) xvi, 4 proprium Thrasymbuli factum (quod ipsius auspicio tribuendum) viii, 1 non 'propria munera (non diutina, veluti nil solidæ possessionis ob invidiam habentia) viii, 4 (Sic Plautus

Mercat. ii, 3, 4 'proprium nequit mihi evenire, quod cupio.' Et **Trin.** v, 2, 6 'Beneficium homini proprium quod datur, prorsum perit; quod datum utendum est, id repetundi copia est, quando velis.' Adde **Theo. Buchneri** et **Boecler. Chrestom. Ter.**

Propter invidiam (ex invid.) xv, 7 propter notitiam (quod noti essent) x, 9 propter veterem amicitiam (quod amici veteres essent) xviii, 11 propter avaritiam Cretensium (quod avari illi essent) xxiii, 9 propter affinitatem **P. Sulpicii** (ejus affinis existens) xxv, 2 propter familiaritatem (cum familiaris ejus fuerim) xpv, 13

Propugnaculum oppositum barbaris (de urbe Athenis, interpretatione situs politica sc.) ii, 7 propugnacula tyrannidis demoliri (quæ tyrannidis causa, tanquam instrumenta coercendorum civium extructa sunt) xx, 3 ('fræna,' 'claustra' oppressorum,' 'sedes et arx servitutis,' alias hoc sensu leguntur. **Boecler. vid. sup. Arx**)

Propugnator (scil. liberorum **Alexandri**) xviii, 13

Prorumpere : vis morbi prorupit in intestin. xxv, 21

Proscripti xxv, 10 conquirebantur **Romæ** xxv, 11

Proscriptio equitum xxv, 10 (intelligitur hic crudele illud flagitium, quo dominationi firmandæ civium clarissimorum capita et bona, hæc quidem hæstæ subjecta, illa autem libidini et supplicii publice exposita ad promiscuas neces destinabantur, propositis publice edictis. **Primus** sceleris auctor **Sylla**, testibus **Velleio** et **Floro**. Scilicet id agebant tyranni, ut quos acies et civile bellum non absumserat, proscriptio interciderent, securiorique, demotis optimis quibusque, dominatu ipsi uterentur. **Boecl.**)

Proserpinæ ædes x, 8

Prosequi aliquem (comitari, deducere) vii, 6 (sic accip. xxv, 4. si quidem recipimus lectionem **Rutgers.** 'prosequi discedentem.' sin, 'diem prosequi,' retinemus, nihil videtur absurdi habere locutio : isto affectu sc. diem prosequi, de quo mox sequitur &c. **Boecl. vid. Dies**)

Προσκυνεῖν ix, 3 (veneratio Persarum regibus delata hoc vocabulo exprimebatur. Ratio ista : divinum aliquid regi suo tributebant, εἰς αὐτὸ θεοῦ interpretantes, ut est apud **Plutarchum**.

Delph. et Var. Clas.

Igitur honorem quoque divinum habuerunt; unde τὸ προσκυνεῖν, 'adorare,' translatus. **Noster** per 'venerari' ibidem expressit, scilicet non capite tantum flexo, submissisque genibus, sed prostrato humi corpore. **Boecl.**)

Prosperare ei cesserunt hæc (de rebus bello feliciter gestis) xiv, 1

Prosperitas magna eum consecuta est (ad tantam postea prosperitatem profecit, est evectus &c.) xxv, 19 prosperitas valetudinis (constans et diuturna sanitas) xxv, 21 prosperitas honestarum rerum, **Fr.** 5

Prospicere ab janua xxiii, 12 (**v. Jan.**) prospicere liberis (consulere, commodis eorum servire) xix, 1

Prosternere magnas opes (profligare ingentem hostium numerum) i, 5 vim barbarorum v, 2 phalangem xvi, 4

Protinus viii, 2

Proyectus ætate xx, 4

Providere : cum provideret, ne commatibus civitas privaretur xix, 2 nisi quid providisset (sic enim vid. legendum) xxiii, 9

Provincia : paternam alicui provinciam tradere xiv, 1 habuit provinciam, partem **Ciliciæ**, ibid. prætor provinciam obtinuit **Sardiniam** xxiv, 1 provinciam sorte nanciisci (provinciæ administrationem) xxiv, 2 provinciam dare alicui xxv, 8

Prout ipse amabat literas (pro eo ut) xxv, 1 (causa et comparatio notatur)

Proximus ætate (qui proxime post illa tempora vixerat, quibus hæc acciderunt) ii, 9 proximus propinquitate (cognitione) xvii, 1 proximo triennio (scilicet quod insecutum est) xxiii, 3 Sic : proxima ætate ix, 4 (refertur enim hæc vox tam ad secuta, quam ad antegressa). ex proximo (absolute) xvi, 2

Prudens rei militaris ix, 1 (**Sic Tacitus H. ii, 25, 1** 'Celsus doli prudens')

Prudentia juris civilis, rei militaris v, 2 prudentia armis fortior xxiii, 11 minus tamen in prælio potest duci prudentia, quam fortuna viii, 1 prudentia (de artibus imperatoris in universum) xxiii, 1 prudentia est divinitio quædam (de politica prudentia) xxv, 16 prudentiæ specimen xxv, 3 duplex officium ii, 1

Prusias Bithyniæ rex xxiii, 10 jus hospitii violare non audent in **Hannib.** xxiii, 12

Ptolemæus (ex **Alexandri M.** amicis,

Ind. Nep.

- postea Ægypti imperio celebratus) xviii, 10. xxi, 3 Ptolemæus Ceraunus interficit Seleucum xxi, 3 a quo erat adjutus opibus, ibid.
- Pubes (adjective): puer, priusquam pubes esset, acorta adducebantur x, 4
- Publicus locus (oppon. privatus) ii, 6 publica res (negotium publ.) xx, 3 in publicum prodire vii, 3 ponere aliquid in publico vii, 4 in publicum deferre prædam (in publicos usus ærario publ. inferre) xiii, 1 (sicut apud Græcos τὸ δημόσιον æράρ.) publica inopia Athen. (civitatis) xxv, 2 publica vincula i, 7. iv, 2 publice ali (ex publico) iii, 3 (vid. Buchner. Thes. et Rhodii Lex. Scribon.) publice exposcere (publico nomine) ii, 8 Sic: publice ab Atheniensibus Evagoræ adjutor datus Chabrias xii, 2 publice comprobatum est xxiii, 3 publice versuram facere xxv, 2 publice honores habere alicui xxv, 3 publice literas mittere aliquo xiii, 3. xxv, 2 publice efferre (publico honore sumtuque) x, 10 publice sepelire xx, 5 (Sic Tacitus H. iv, 9, 4 'ut Capitolium publice restitueretur.' Et Agric. xxi, 1 'adjuvare publice.' alique 'passim')
- Publicare bona vii, 4. viii, 1 (confiscare, intellig. bona, quæ publico vendicantur vel ex tempore vel publica venditione. Boecl.)
- Publius Cornelius Scipio: v. Scipio
- Pueri literatissimi (de servis Attici) xxv, 13 puer ab janua prospiciens xxiii, 12 (v. Janua)
- Puerulus: me puerulo, utpotè non amplius novem annos nato xxiii, 2
- Puerilis ætas xxv, 1
- Pugna Cannensis xxiii, 5 Leuctrica xv, 6 Marathonica laudata i, 5 depicta in porticu i, 6 navalis iii, 2 pugnae signum datur xxiii, 11 a pugna discedere infectis rebus (de oppugnatione urbis) i, 7 (si genuinum est illud 'a pugna')
- Pugnare adversus aliquem viii, 2 animo magis quam corpore (ut infestis armis, sic infestioribus animis concurrere) xviii, 4 (paulo ante: inimica mente contendere). pugnata pugna xxiii, 5 (v. Voss. de construct. cap. 22). pugnandum dolo, ubi armis impares sumus (si Marte aperto diffidimus, arte et consilio nitendum) xxiii, 10 pugnatum est magnam partem diei xviii, 4
- Pulcher: amplissima pulcherrimaque corporis forma xxi, 1 (vid. Buchnerum ad Cic. de Offic. c. 36)
- Pulchre aliquid facere posse (de opera prompta expeditaque serv.) xxv, 13
- Pullulare incipiebat luxuria (crescere &c.) xxiv, 2 (metaph. ab arborum pullis. Lamb.)
- Pulvinar Paci institutum xiii, 2 (Inter honores divinos 'pulvinaria' fuisse, id vero satis constat: de significata non consentiunt. Lambinus lectulos, in quibus Deorum statuæ collocarentur, exponit; sane plerique aut pro lectulis in templo stratis aut pro lecticiis apparatus Deorum accepere. Marcellus Donatus ad Suet. Cæs. 76. rejectis aliis signif. interpretatur pulvinaria, quæ super lectos stratos in templis ad simulacra numinum sublevanda ponebantur. Boecl. add. Casaub. et Torr. ad citat. Sueton. loc.)
- Pulvinus: sub (alii: in) pulvinum subiecit epistolam (sc. super quo accumberebat) xvi, 3 (Sic fere Curtius iii, 6, 7 'epistolam sigillo annuli sui impressam pulvino, cui incumberebat, subiecit')
- Puppæ avertere xxiii, 11 (vid. Vertere)
- Purpura violacea, rubra Tarentina, diaphana Tyria, Fr. 8
- Pus erumpit xxv, 21 (juxta codicem Medicæum. v. not.)
- Putare vim adhibendam iv, 4 ut putabat iv, 5 non putabant oportere judicari &c. iv, 3 putavit se retenturum &c. i, 3
- Putris (al. puris) fistula xxv, 21 (v. Fistula)
- Pydna (urbs Macedoniæ littori accubans) ii, 8
- Pylæmenes (Thyi pater) xiv, 2
- Pyrenæus saltus xxiii, 3
- Pyrrhus Epirotes ictu lapidis interiit xxi, 2
- Pythagoreus (Lysis Tarentinus) xv, 2
- Pythia i, 1. ii, 2 (subintell. sacerdos Apollinis Pythii, quæ consulentibus respondebat. Alio nomine Phœbas. Pollux i, 1 Ἰδίας δὲ ἡ ἐν Δελφοῖς προφῆτις, Πυθία. v. Diodor. Sic. lib. 16. et Gyrald. hist. Deor. syntag. 7)

Q.

Qua iter fecerat, eadem reversus est ii, 5 Sic: quacunq; iter fecit xxiii, 8

Qua (pro, aliqua): ne qua repentina vis in civitate existeret vii, 3 ne qua aibi

statua poneretur xxv, 3
Quære tempus alicujus interficiendi vii, 5 quæsit ubi ipse tuto viveret ix, 2 quære ab aliquo (interrogare) iii, 1. x, 2. xvii, 4. xxiii, 2 quære de aliqua re (explorare) xvi, 3 quære angustias (sc. ad pugna.) ii, 3 quære (scil. pecuniam ab amicis opitulanti-bus) xv, 3 quæritur, quid opus sit facto (deliberatur) xviii, 9
Quæstio (pro judiciali cognitione et disceptatione) vii, 4 quæstio poetica xxv, 20 (vid. Poët.)
Quæstor consuli sorte obigit xxiv, 1 (Nam consulibus aut prætoribus ex-cuntibus in bellum et provincias, 'quæstores' additi, qui ex eo provin-ciales appellantur. Additi autem ple-rumque 'sorte' : cum juberet senatus ut in sortem provincias conjicerent. v. Sigon. de antiq. jur. prov. ii, 3 Rosin. Antiq. vii, 45. Boecl.)
Quæstus : maximum existimavit quæ-stum memorem gratumque cognosci xxv, 9 (Sic fere Terentius Heaut. prol. 49 'eum esse quæstum in ani-mum induxi maximum, quam maxime servire vestris commodis. Vorst.)
Qualis esset aperuit (ostendit suam vir-tutem) xiv, 1 hoc quale sit, facilius existimabit is &c. (formula in æstima-tione rei) xxv, 20
Quamdiu fuit hyems, tenuit se &c. xviii, 5 quamdiu ibi fuit, habuit secum &c. xxv, 4 quamdiu affuit restitit &c. xxv, 3
Quam latissime possint &c. xviii, 9 (hæc particula cum verbo 'possum' et su-perlativo frequenter ita jungi solet, v. Tursellin. 143). quam minime xviii, 8 quam minime multa vestigia xx, 3 quam longissime ii, 7 quam (pro, postquam : *ἐπεὶ τῆς*) iii, 1 (pro, potius quam) xiv, 8
Quantum : vide Cumcum
Quantus ille fuerit, potest ex hoc intel-ligi xxiii, 5 quanto antestaret elo-quentia innocentis cognitum est iii, 1 tanto antecessit discipulos doctrinis, ut &c. xv, 2 quantum in se fuit (quantum potuit) xi, 3
Quaterni quinque versus xxv, 18
Que (enclitica) : itaque fecerunt (et ita) vii, 4 quoque Messena celerius resti-tueretur (et quo) xvi, 4 utique velles (et uti), Fr. 12 (mox : atque uti ne-fas haberes &c.) utque fieret (et ut) xviii, 8 exque ea triumphum depor-tavit xxiv, 2 a barbarisque xx, 1 ab

eoque xiii, 1 ad eumque misit x, 4 in eamque consuetudinem copias ad-duxit xi, 2 in eoque bello ix, 1 ob eamque causam v, 1
Quemadmodum (quomodo) xvi, 1 quem-admodum (interrogative) x, 2
Queri : querebantur opus nihilo minus fieri ii, 7 legatos miserunt questum xii, 3
Querimonia intercedit inter eos (offen-siunculæ et contentiones) xxv, 17 (Ita apud Cicer. 'queri cum fortuna.' Vet. inscript. apud Gruter. 1042, 8. CONJUGI. SANCTISSIMÆ. CUM. QUA. VXI. ANN. XXXI. SINE. ULLA. QUERELA.)
Qui, a quo ortus, quos honores quibusque temporibus cepisset xxv, 18 (servit hæc figura rerum dispositioni et mem-bris signate exprimendis. Talis est lo-cus) : quem, ex quanto regno, ad quam hu-milem conditionem &c.) xx, 2 qui vellet (ut qui vellet) x, 3 qua (sc. via) ii, 5 (v. Is). quod reliquum vitæ fuit, privatus Syracusis vixit (reli-quam vitam) xx, 5 qui (pro, quis) : domino navis, qui sit, aperit ii, 8 (Sic enim e Mss. legend. Et sæpe ita Plautus, Terentius, alii. vid. Gronov. obs. in script. Ecclesiast. cap. 21)
Quidam : Argilius quidam iv, 4 Callias quidam v, 1 Callicrates quidam x, 8 Meneclides quidam xv, 5 Lyco qui-dam x, 9 Lamestius quidam xx, 5 (Additur hoc pronomen nominibus eleganter, interdum designandi cau-sa, interdum contemptum, ut in ul-timo exemplo : aliquando, quasi d ignotiore, obscuro, aut obiter memo-rato accipiendum videtur. Boecl. Idem pronomen per notam judicii, sententiæ, metaphoræ, *ἐμφατος* ad-ditur &c. Boecl.) naturali quodam bono viii, 1
Quidem : quem quidem sic erudit, ut &c. xi, 2 qui quidem duo maledicen-tissimi consenserunt vii, 11 qui qui-dem Serviliam coluerit xxv, 11 quod quidem nos audierimus iii, 1 quod nos quidem jucundissimum arbitramur xxv, 14 cum quidem principatum teneret (et quidem cum, vel, etiamsi tum) xxiv, 2 (asseveratus et cum *ἐντεταται* rem exprimit. Sic) : cum quidem fortissime pugnaret viii, 2 apud Philippum regem verbo, reipsa quidem ap. Polysperchontem (reipsa,

vero) xix, 3 cum quidem bellum parabis (cum vero, sin) xxiii, 2
Quies (*ἀδιαφορία*, quando bello et partibus abstinemus) xxv, 7 (Sic 'quietus,' qui est neut. partium, v. mox Quiet. Sic 'quiescere,' sequi neutras partes. Līvius *ἐκ παραλλήλων* conjungit 'quiesceretis abstineretisque armis' l. xxxii, 21)
Quiescere (somnum capere) vii, 10 (committere accusationem) vii, 4 (pacem agitare, arma interim non movere) xvii, 5
Quietus fuit (studio partium et civili tumultu abstinuit) xvi, 4
Quin: negare non potuit, quin x, 2 posteaquam vidit sibi non dari facultatem pro dignitate vivendi, quin &c. xxv, 2 nunquam misit literas, quin &c. xxv, 20 filium non aspexit, quin &c. xx, 1 quin aut interfici aut missum fieri juberet (immo, potius) xviii, 11 (vid. de hac particula collecta Boecl. in Chrestomath. Ter.)
Quinquies Consul (quintum) xxiii, 5
Quippe cum cives ejus eodem uterentur instituto, Præf. quippe quem venundari jussisset x, 2
Quirinalis collis xxv, 13
Quis, quid (pro aliquis, aliquid) iv, 4 et sæpe
Quisque, quodque: primo quoque tempore (ut primum fieri potest &c.) i, 4 ut quemque ex proximo locum fors obtulisset xvi, 2
Quoad (quamdiu, interim dum) xvi, 4, xviii, 12. xxiv, 2. xxv, 11 quoad ei licebat (quantum fieri poterat) xii, 3 quoad licitum est vii, 2 quoad (pro, donec) xv, 9. xviii, 2. 6. xv, 2
Quod (pro, eo quod) ii, 8. xviii, 7 ('quod' eleganter præfigitur particulæ 'si', ubi ea inchoandæ præsertim periodo ac sententiæ non sufficit, neque sustinere potest frontem orationis). quod si quis legat &c. xviii, 8 (Sic etiam præfigitur τῷ 'nisi' in illo:) quod nisi debilitatus esset, videtur potuisse &c. xxiii, 1 (nam et heic aliquo fulcro veluti indulgebat τὸ 'nisi,' qualia alias sunt. Sane equidem &c. Boecl. Sic quoque Tacit. Agr. xvi, 2. 'quod nisi Paulinus propere subvenisset, amissa Britannia foret.' Consulat Lector Cortium ad Sallust. Catilin. cap. 18. n. 8)
Quo minus v, 4. xv, 8
Quorsum: ea quorsum evaderent, timebat (quem eventum habitura) x, 8

Quotannis xxiii, 7
Quotidianus victus (in dies singulos præberi solitus) xviii, 12 cultus xxv, 14 quotidiani sumtus x, 7

R.

Radices montis (ima montis) i, 5 (v. Thea. Buchn.)
Rapi aliqua cupiditate, in aliquid xviii, 6
Rare arbores (per intervalia enatæ et tractim) i, 5
Ratum: nihil fore ratum (quæ constituisset, non mansura, de abrogatione) vii, 10
Ratio: cujus ratio etsi non valuit, &c. (sententia, consilium) i, 3 Sic: ad hunc interficiendum talem iniiit rationem (tale consilium) xxiii, 10 (Utrumque conjungit Curtius iii, 7, 10 'facile ratio tam salubris consilii accepta est'). ratio temeraria (de modo et via agendi) xiii, 3 omni ratione bellum comparare x, 5 quorum (gestorum) nisi ratio explicata fuerit, res apparere &c. xiv, 1 (Notatur heic accuratior expositio circumstantiarum, quas vulgo appellant. Vult enim Nepos hoc dicere: 'Datamis res gestas satis percipi haud posse, nisi plenius narretur, quibus in gerendo vel difficultatibus confictatus vel rationibus expeditus' &c. Boecler. Sic Tacitus H. i, 4, 1 'ut non modo casus eventusque rerum, qui plerumque fortuiti sunt, sed ratio etiam causæque noscantur.' Ubi vid. Boecler. annotat. polit.)
Recedere a conspectu suorum xii, 4 (paulo ante: abesse, ibid.) a caritate patriæ non recedere (constanter amare) vii, 8
Recens auctoritate (de historico proximo temporis), Fr. 7
Recedere in invidiam vii, 7
Recipere se eodem, unde &c. (reverti) xiii, 3. xxiii, 11 in Phrygiam xiv, 8 recipere se ad aliq. (perfugere) xviii, 4 Sic: intra sua præsidia xxiii, 11 recipere aliquem in fidem (tutelam et patrociniū religiose præstandum) ii, 8 Ita: recipi (scil. in fidem), ibid. recipere legatos (recuperare) ii, 7 in patriam, ibid. recipi (scil. in amicitiam et partem curarum) xviii, 10 (scil. in exercitum et præfecturam) vii, 8

Reconciliare milites x, 7 (oppon. amittere, ibid.) reconciliare oratione aliquos (ad officium revocare, qui defecerant) i, 7 reconcil. pacem viii, 3

Recreare aliquem (reficere, semianimem sanitati restituere, refocillare) xviii, 4 Siciliam (in integrum restituere, scil. depulsa servitute) xx, 4

Rectum aliquid putare (honestum) Præf.

Recumbere x, 9 (mox : in lecto cubare, ibid.)

Recuperare aliquem (liberare ex vinclo host.) xvi, 5 recuperare adolescentulos (ex transfugio retrahere) xvii, 6 imperium xvii, 7 patriam (restitui in patriam ab exilio) xvi, 2 patrimonium xxv, 12 amissa xiii, 3

Recusare : non recusavit, quo minus &c. xv, 8 (Ita Cicero Philipp. 1 'si quid contumeliose dixerō, quo minus mihi inimicissimus sit, non recusabo.' Vorst.)

Reddere alicui salutem (sc. capto) xviii, 12 literas alicui (&adere) iv, 2 debitum naturæ (periphrasis mortis) xxi, 1 (v. Debit.) reddere alicui hostem xxiii, 2 reddere civitatem ferocem (bellicosam) ii, 2 mare tutam ii, 2 otiam tota Africa xxi, 2 aliquos suos (efficere) vii, 3

Redigere aliquem sub potestate alicujus i, 1. 2. iv, 2 Sic : in potestate alicujus xvi, 5 sub imperium alicujus xiii, 2

Redimere aliquem ab Acheronte x, 10 (v. Acher.)

Redire hyematum aliquo xviii, 8 ad officium (sc. obsequii) i, 7. v, 2. xvii, 5 (dicitur, ut 'redire ad ingenium,' 'ad sanitatem,' 'ad mores,' &c. Lambin.) in gratiam cum aliquo vii, 5. viii, 3. xiv, 8 nunquam cum matre in gratiam rediit (consequens pro antecedente : nunquam cum matre in similitate fuit &c.) xxv, 17 redeamus illuc (formula finiendæ interjectionis, egressionis) xvii, 4 redditum est domum xv, 8 rediit pecunia ex metallis ii, 2 redeunt tot talenta ex regione illa ii, 10

Reditus : omnis ejus pecuniæ reditus constabat &c. xxv, 14

Reducere ad officium (qui defecerant) xiv, 2 exercitum domum xv, 7 exercitum hyematum xvii, 3 uxorem (de integro ducere, Lamb.) x, 6 (scil. cum esset alii tradita)

Referre ad consilium de aliqua re xviii,

12 referre sermonem ad aliquem : (exponere alicui &c.) x, 2 referre se ad castra (recipere) xxiii, 11 cum relatum legent (expositum, narratum), Præf. Sic : relatæ res gestæ eorum sunt (expositæ opere historico) xxi, 1 retulit versum ex secunda Hom. rhapsod. (recitavit, usurpavit sermone) x, 6 referre gratiam xviii, 6 pro meritis ii, 8 referre mores alienos ad suos (comparare, exigere) xv, 1 prædæ talenta 1200. in publicum retulit (publico ærario intulit) xiii, 1 (Sic qq. mss. Dan. et Ed. Ultraj. Alii : 'detulit'. referri in numerum proscriptorum xxv, 12

Reficere jumenta xviii, 9 se (vires et imperium instaurare) xvii, 7 (transl. ab iis, qui a deliquio aut gravi morbo se

recolligunt. vide Gebh.) ædem xxv, 20 mœnia, fana xx, 3 muros ix, 4 muri partem (mox : restituere) xiii, 4 si paulum modo refectas res eascent (sc. ex damnis belli) xxi, 1

Refrænare impetum alicujus (inhibere, objicere imped.) xviii, 9

Refringere impotentem alicujus dominationem (debilitare, obsistere ei) vi, 1

Refugere in urbem (de oppugnantibus repulsis) viii, 2

Regere civitatem xiii, 1

Regius, Regnum &c., vid. infr. post voc. Rex

Regio Persidis xviii, 8 regio locupletissima xvii, 3 saluosa xiv, 4 Regionum peritia quid prosit duci xiv, 8 e regione (ex adverso) i, 5

Religio (juszurandi scil. vel, obligatio per juszur. facta) x, 8. xvii, 2 veneratio rerum religiosar. xvii, 4 religionem minuere (majus læpœvAlq scelas), ibid. (significat heic 'religio' ipsam sanctitatem, placita, instituta religionis). recipi religione quadam (cum ad fidem datam, tam ad sanctit. loci refertur) ii, 8 homo sine ulla religione ac fide (qui nec fas nec jus, nec divina nec humana curat) x, 8

Religiose promittere (magna fide certe) xxv, 15

Relinquere locum (discedere) i, 3 opidum reliquum (indefensum deserere) ii, 2 reliquit eum anima xviii, 4 relinquere filium ex uxore natum xi, 3 talem ex se natum x, 5 virilem sexum xvii, 1 liberos xv, 10 famam sui vi, 1 regnum alicui x, 1 relinquere hereditate (proprie) xxiii, 1 relicta hereditate domus xxv, 13 relictum a

- patre hæredium xxiv, 1 relictæ a patre divitiæ magnæ x, 1 relictus pauper jam a majoribus (ad quem inde a majoribus transmissa paupertas) xv, 2 relinquere aliquem (transfugere ab aliquo) xiv, 6 relinqui (deseri, non defendi), ibid. relinquere aliquem locum tutum xvii, 6 relinquere historiam temporum (de auctore historiæ) ii, 9 reliquit scriptum eum ibi periisse, eum interfectum (scripsit, vel, in ejus scriptis reperitur) ix, 5. xxiii, 8 relinquere sibi spatium deliberandi (sumere, servare) xviii, 12 relinqui (superasse): nulla spes salutis relinquitur mihi i, 3 nullum tempus sobrio relinquebatur (luxuria semper obrueretur et sine intermissione) x, 4
- Reliquum est, ut (nihil aliud superest, quam ut) xxv, 21 relinqui nihil facere (elegantè, omnia facere, tentare &c.) xxv, 21 (v. Gif. observat. L. L. p. 213). reliquum tempus (insecutum) ii, 2. xxiii, 2 reliquum vitæ xx, 3 reliquum oppidum (reliqua pars oppidi) ii, 2 Sic: reliquam phalangem vetuit loco cedere xii, 1 (vid. supr. Pars)
- Remansit ferrum in corpore xv, 9
- Remedia celeria faciliæque alicui morbo proponere xxv, 21
- Remigrare Romam xxv, 4
- Reminisci famæ veteris xix, 4 reminisci aliquid (excogitare) vii, 2 reminisci (perpendere post factum, quid factum sit) xiv, 5 reminisci pristini temporis acerbitem vii, 6
- Remittere calces xviii, 5 (v. Calces)
- Remittere se (oppon. seriis actionibus) vii, 1 remissus in labore xi, 3 (*ἀνεμύτος*, latus, languidus. Lamb.)
- Removere hostes a muris urbis (repellere) xxii, 2 aliquem ab exercitu (adimere imperium) xvi, 1 remove se a talibus consiliis (studium animi et institutum a certis consiliis faciendis sequendisque abhorrentis notat) xxv, 8 si removisset Eumenem (oppressisset) xxiii, 10 removeri a motu corporis (ab occasione motus &c.) xviii, 5 remotus ab honestate (non conven. honest.), Præf. a conventu (qui domi remanet) x, 9 remotis ceteris xxiii, 2 remoto adversario (e medio sublato) x, 7
- Renovare bellum xxii, 1
- Renuntiare propere, celeriter xxiii, 12 renuntiatum est, vicisse Boeotios xv, 9 huic renuntiat, irrita futura &c. vii, 10
- Repellere (hostem) iii, 2 summos duces xviii, 13 repelli ab arce viii, 2 repelli (de frustrato conatu, ac petitione rejecta) vi, 3
- Repentina vis (tumultus, seditio &c.) vii, 3 repentinum consilium (quasi necessarium et ex tempore salutis causa captum) iv, 4 quo repentino objectu viso &c. xxiii, 5
- Repere (oppon. 'ire', de viarum angust.) xxiii, 3
- Reperire (Aristotel. in Politic. *ἐκπλεκεν*, de consilio feliciter promteque invento) ii, 1 reperire causam bellandi xxii, 3 id quod in tyranno non facile reperitur xxi, 1 reperiebatur intemperans vii, 1 non reperiebatur causa xxiii, 11 repertus fidelis regi xiv, 1
- Repetitum Macedoniam venire xviii, 6 (si lectio proba est)
- Reprehendere seipsum (damnare consilium suum) xiv, 5 reprehendi in hoc iv, 1. xxv, 10
- Reprimere luxuriam xxiv, 2 regios spiritus x, 5 (*ταπεινούν, συστήλουν τὰ φρονήματα* regionum. Gebh.) reprimi (scil. a furibunda animor. concitatione) iii, 1
- Repudiare munera xix, 1
- Repugnare (resistere in acie) xv, 9 repugnare victoriæ patriæ (repudiare ejus obtinendæ consilia) vii, 8
- Repulsam ferre alicujus rei ab aliquo iv, 2
- Reputare secum vii, 4
- Requirere aliquid ab aliquo (interrogare &c.) xxv, 20 Sic: Indos, unde in eas terras devenissent, requirendo cognovisse abreptos, Fr. 7 requisivit, ubinam esset &c. (de familiari compellatione, circa resciscendum statum fortunæque cujusque) xxv, 10
- Res se ipsa aperit (e facto liquet, quid veri subsit suspicioni) iv, 3 res cadit præter opinionem i, 2 ei rei præfedit Datamen (negotio, scil. belli gerendi) xiv, 2 re vera ix, 2. xvii, 2. xviii, 1 reipsa xix, 3 eadem re (ea causa, propterea) i, 4 (v. Gifan. obs. L. L. p. 77). in aliqua re gratias alicui agere atque habere xx, 4 in aliqua re plecti xxv, 11 qua re (ob quam causam) xxiv, 2 res humana xx, 4 quid facerent de rebus suis ii, 2 res ab ita consilio ad vires viii, 1 res est mihi cum illo (de contentione et emulatione) xvi, 1 res gesta (quicquid ac-

cith) xiv, 3 res illustris pop. Romani xxv, 18 neque res ulla gesta est publica &c. xx, 3 res privata, publica vii, 3 res major ii, 1 Sic: res majores, Fr. 12 res Græcæ xxiv, 3 Italicæ, ibid. Persicæ ix, 5 Romanæ, Fr. 3 (memoria rerum Græcarum, Italicarum, &c. Aliter accipitur in isto:) rebus Romanis tranquillatis (i. e. compositis, sedatis turbis, quæ Romæ ortæ fuerant) xxv, 4 res memoria dignæ xii, 1 res militaris i, 8. iii, 2 (omne circa bella gerenda negotium ac scientia comprehenditur. Habet et publicæ administrationis operisque significatum hæc vox, ut:) res gerere in Africa xxiii, 7 res summæ (ut alias: summa rerum) xviii, 9. 10 rerum summa (imperium summum ac potestas) xviii, 5 Ita: rerum potiri (quamvis hoc *ἐξουκῶς* accipiendum sit, de dominatione principatus Romani oligarchica) xxv, 9 præesse rebus regis xix, 3 rebus majoribus præesse xiv, 3 rebus maximis gestis vii, 5 de rebus summis consilia capere (i. e. de summa rerum, sive de negotiis summam rerum spectantibus) xviii, 7 (Etiam *τῇ πολιτείας* notat, ut in illo:) res constituere i, 2 (de statu imposito, rebusque ac provinciis ordinatis. Quare mox Synonym. 'Chersoneso constituta,' ibid.) Sic: res Macedoniæ occupare (i. e. imperium) xviii, 6 (v. Thes. Buchn. Pertinet huc et istud:) magna commutatio rerum horum imperio facta est vii, 5 (v. Commut.) rem expedire (de difficili negotio) xviii, 9 rem gerere (præesse pugna) xxiii, 8 rem male gerere (de infelicitate belli, *κακῶς περὶ τρεῖς*, uti adversa fortuna) i, 3. ii, 5 rem eo perduxit, ut &c. x, 5. xv, 8

Res divina (de sacris et immolatione hostiar.) xxiii, 2 familiaris xxv, 2. 4 domesticæ res (i. e. vires bellicæ) xxiii, 10 (quanquam Boecleri Ms. habet 'opes'. res adversæ, secundæ vii, 6 afflictæ ix, 2 exiles (i. e. calamitosæ) xviii, 5 (de statu rerum, ac fortuna vitæ). res anteactæ (quicquid antea actum esset) viii, 3 res severas differre in crastinum xvi, 3 rebus Laconum studere (partibus) xvi, 1 rebus suis aliquem re aliqua abalienare xvii, 2 omnibus optimis rebus uti (in familiari sc. vita cultuque)

xxv, 13 bonarum rerum ignorantia xvii, 8 (v. Bon.) res Veneræ vii, 11 ('res' et 'summæ' opponuntur xvi, 1. 'illæ' expositionem negotii, 'hæ' indicata potius quam narrata rer. capita signif.)

Respublica Atheniens. xxv, 4 resp. est penes hos (ab ipsis administratur) xxv, 8 respub. tota domi bellicæ (pro ipsa administratione reip.) vii, 7 resp. geritur bene x, 6 administratur jure xxiv, 2 reipubl. mutationes xxv, 4 omnis procuratio xxv, 3 reipubl. peritus (*πολιτικός*) xxiv, 3 reip. causa inimicitias suscipere xxiv, 2 reipublicæ totum se dedere ii, 1 (v. Dedere). reipublicæ (indigentia privatis copiis sublevata) xvii, 7. xxiv, 2 remp. capessere (ad ejus administr. accedere) ii, 2 ad rempubl. accedere ix, 1 de rep. nihil præter gloriam capere xv, 3

Resacrare vii, 6 (Est religione devotionis solvere, execrationem in alicujus caput factam irritam reddere &c. Boecler. adde Festum in 'resecr.' Et e junioribus præter laudatos Ernstio, Turneb. adversar. xviii, 25. et interpretes ad Plaut. Aul. iv, 7, 4. et Pers. i, 1, 48. Schottus autem rectius esse ait 'resecrare,' quomodo et ap. Plaut. loc. cit. ac Festum l. c. scribitur)

Rescindere pontem i, 3 alibi: dissolvere ii, 5

Resciscere (vel, 'rescire:' comperire) iv, 3. xiv, 2. xviii, 8 (proprie de occultorum et insperatorum cognit. usurpari docet Gell. ii, 19)

Reservare se sibi suisque (de ægroto, qui nihil reliqui facit, quod ad sanandum se pertineat) xxv, 22 (oppon. id sibi accelerare, quod natura cogit, ibid.)

Residere alicubi (quietis causa, de lasso) xiv, 11

Resistere adversus (v. Adv.) xvi, 1 resistente nullo xxiii, 5 resistere omnibus (bellare adv. omni.) xviii, 3 factioni xvi, 1 restitit ei nemo in acie (nemo eum sustinuit, nemo non decessit victus) xxiii, 5 Sic: nemo ei dicendo potest resistere (advers. ipsum valere) vii, 1 restitit, ne statua sibi poneretur (intercessit, impedivit) xxv, 3

Respicere aliquid (considerare) i, 8 (Eodem sensu usurpatur et substanti-

- vum 'respectus' ap. Justin. xii, 10, 8 'quos sine respectu amicitiae necari jussit,' et alios passim)
- Respondere superbe (incivilia animi nota) iv, 3 respondere (causam dicere in judic.) xv, 8 in respondendi brevitate concinnus (ῥῶ ἀποφθεγγόμενος) dictorum innuitur: quod constat brevitate et concinnitate) xv, 5 (oppon. ornatus in perpetua oratione, ibid.)
- Responsio iridentium i, 1 responsum oraculi (Apollinis Delph.) i, 1 ἀντι-ῥαπιδῆς ii, 2 Dei Delphici responso iv, 5
- Restare: restiterat hoc (supererat), Fr. 5
- Restituere alicui sua xx, 3 muros (exstruere) ii, 6 Sic: muros ex hostium praeda patriae restituerat xiii, 4 restituere aliquem in regnum xi, 2 in pristinum (in stat. prist.) xx, 1 restituendi (sc. ejus) spes nulla erat (sc. ab exilio in patriam) xxv, 9 Sic: suffragante Theramene populiscito restituitur vii, 5 plenius: in patriam restitutus est iii, 1 restituere urbem (incolis et disciplina eam condere) xvi, 4
- Retardare: ut non minus totidem dierum spatio retardaretur (de hostis impetu tardato) xviii, 9 (mox: refrænare hostis impetum, ibid. hostis celeritatem impedire). retardare hostis impetus xi, 2 hujus casu aliquantum retardati sunt Bœotii (de Epaminonda, sparo eminus percusso) xv, 9
- Retia xvi, 2
- Retinere benevolentiam alicujus xxv, 5 usum benevolentiamque xxv, 20 suum ordinem (in success. ac. et jur. famil.) xvii, 1 vitam diutius xxiii, 12
- Retinere aliquid memoria xxv, 11 usque eo retinuit ferrum in corpore, quod ex hastili remanserat xv, 9 retinere bonitate potestatem (exercere, usurpare) i, 8 aliquos sub potestate (in obsequio et fide) i, 3 retinuit se domi xv, 10 (Sic edidit Lambinus; Nos secuti libros optimos edidimus, 'domo se tenuit')
- Retrabere: uno prælio Thebas ab interitu retraxit (revocavit, servavit) xv, 8
- Reverti: sed illuc revertor x, 4 sed ad illos revertar xviii, 8 (formulæ post factas digressiones)
- Revocare filium ad virtutem a luxuria x, 6 aliquem domum xxiii, 7 revocare suos tuba (inhibere incurrentes in host.) xii, 1 revocari in patriam (scil. ab exil.) v, 3 defensum patriam xxv, 6
- Reus delicti vii, 8 parricidii, Fr. 4 (sub. 'de crimine,' est enim ellipt. locutio). reum facere aliquem absentem vii, 4
- Rex nomine non potestate (de Agesilao Lacedæmonio) xxi, 1 alibi: reges nomine magis quam imperio xvii, 1 rex nosse debet suos ix, 4 rex nobilis xiv, 3 (i. e. dynastes, v. Dynast.) Rex (ἄλλας, pro rege Pers.) xvii, 2 et alibi (Scil. Persarum, et postea Parthorum reges non solum a suis sed etiam a Græcis et Rom. scriptorib. ob potentiam et imperii amplitudin. nunc 'μεγαλοῦ βασιλέως' et 'magni regis'; nunc absolute 'βασιλέως,' et 'regis' titulo insigneabantur. vid. Brisson. lib. 1. de reg. Pers. et Scheffer. in Ind. Æliani). reges casus adversos hominibus, secundos suæ fortunæ tribuunt xiv, 5
- Reges Nepoti memorati: Agesilaus xxi, 1 Cyrus, Darius Hystaspis filius, ibid. Xerxes, Artaxerxes Macrochir, Artaxerx. Mnemon, ibid. Philippus, Alexander M. xxi, 2 Pyrrhus Epirotæ, ibid. Dionysius Prior, ibid. Antigonus, Demetrius, Lysimachus, Seleucus, Ptolemæus xxi, 3 &c.
- Reges Lacedæmoniorum vi, 3 duo nomine non imperio xvii, 1 reges bini Carthaginenses. annui Romanis consulibus comparati xxiii, 7 (v. not. Ernstii, et Grot. de J. B. et P. i, 3, 10. βασιλεῖς etiam Aristot. 2. polit. 9. dixit). reges Thraciæ vii, 7 regum popul. Rom. res gestæ xxiv, 3
- Regius apparatus iv, 3 cultus xiv, 3 alibi: ornatus xviii, 13 regium nomen, ibid. regii spiritus (arrogantia regia) x, 5 (v. Spirit.) regii satrapæ xiv, 3 regii (sc. ministri) xvii, 8 regia dignitas, absque nomine reg. i, 2 regia potestas vi, 3
- Regnum (μοναρχία, imperium unius) xx, 3 regnum Darii i, 3 regnum (de tyrannide) xx, 1 regni honor (regia dignitas) xvii, 1 regnum vivus, rex non debet filio tradere xxi, 3 regnum virtute adepti privati xxi, 1 regnum partiri x, 2 de regno controversia inter Leotychidem et Ages. xvii, 1
- Rhapsodia secunda Homeri x, 6 (lib. secund. Iliad. Homeri: nam ita vocantur ejus Poëta libri. Lambin. Pollux lib. 4. cap. 7. inter nomina Poëmatum

~~passibilis~~ ponit. Adde Suidam in hac voce, et Salmas. Exerc. Plin. pag. 867. seqq. itemque Scalig. Poëtic. 4, 41)
 Rhetor Atticus (de legato) xv, 6
 Rhodanus fl. xxiii, 4, 6
 Rhodii configunt cum Antiochi copiis xxiii, 8
 Risus coortus xv, 8 risum alicui concitare, seu (ut vulgo editur) excitare xxiii, 11
 Robur libertatis (vires ad reparand. libertat. unicæ aut præcipuæ) viii, 2 robustus domesticis rebus (potens, valens) xxiii, 10 robustior factus (adulterior) vii, 2
 Rogatu ejus xv, 4
 Roma vocatur urbs, in qua domicilium orbis terrarum est imperii xxv, 3 Roma quando condita, Fr. 1
 Romanus pop. omnes gentes virtute superavit xxiii, 1 Romanum nomen (populus) xxiii, 7 Romano non licebat alibi civem fieri xxv, 3 Romanæ urbis princeps (Romæ) xxv, 20 (Sic Virg. Ecl. 6 'Parnassia rupes,' pro, Parnassus. Et Æn. 1 'Sicula tellus,' pro, Sicilia. Aliique. Vorst.)
 Romulus xxv, 20
 Rostrum (navis sc.) xii, 4
 Rubrum mare xxiii, 2
 Rudes literar. Græcar. (rerum) xvi, 1 (Sic Cicero Offic. 1 'non modo græcarum literarum rudes, sed etiam docti, &c.' Lamb.)
 Rudimenta civilium officiorum qualia esse debeant ii, 1
 Ramor differtur x, 10 (v. Diff.)
 Rursus resacrare vii, 6 (Sic 'rursus rescribere,' 'reticere,' 'retradere,' 'revocare,' 'recipere.' vid. Gifan. append. observat. pag. 286. Sic et 'redire rursus' ap. Terent. Eun. iv, 2, 6 'redire rursus' ap. Flor. i, 8, 9. i, 11, 14. et similia passim ap. alios. Adde Burm. ad Quinct. lib. 2. Inst. Orat. cap. 4)
 Rusticum prædium xxv, 14

S.

Sabini xxiv, 1
 Sacellum (*Abroquartas*) xx, 4 muri Atheniensium ex sacellis (sc. destructionis) ii, 6
 Sacerdotes fani (scil. Jov. Ammon.) vi, 3
 Sacra violata vii, 4
 Sacrum saluti tuendæ intratum ii, 8
Delph. et Var. Clas.

Sacrificare apud aram (immolare hostias) xxiii, 2
 Sacrilegi (qui religionem templorum violant) xvii, 4
 Sacrilegium (de sacris violatis) vii, 6
 Sagacitas : erat ea sagacitate, ut decipi non posset vii, 5
 Saguntus expugnata xxiii, 3
 Salamin (vel Salamis) ii, 2 (Insula clarissimi nominis ad stadia quasi lxx. in longum porrecta, incipiens e regione Megaridis, sed majore sui parte Eleusinio littori ditionis Atticæ opposita, freto angusto ab Amphiae promontorio sejuncta, cum urbe cognomine, quondam in austrino latere, quod Æginam intuetur, posita, deinde in latas adversum contra Atticam translata. Ubb. Emm. vet. Græc. tom. 1. pag. 39)
 Salaminia pugna iii, 2 victoria ii, 6
 Salis plus, quam sumtus, habebat tectum (sedium) xxv, 13 (plerique hic 'salem' pro gratia, venustate, arte accipiunt : satis novi translationem vocabuli, nec libenter tamen credo, Nepotem ita scripsisse. Videtur enim mihi nescio quo modo inconcinne hic usurpari. Boecl.)
 Saltare commode, Præf. saltare in vitiiis ponitur xv, 1
 Saltus Graius xxiii, 3 Pyreneus, ibid.
 Saltuosa regio xiv, 4
 Salus : quibus nulla spes salutis relinquitur (tuendi status ac dignitatis) i, 3 salutis suæ causa id fecit (ut esset tutior) x, 4 saluti est ea res (salutaris, utilis) ii, 2 salutis fratris civium libertatem anteferre (vitæ) xx, 1 Sic : reddere alicui salutem xviii, 12 salutem fuga petere xxiii, 11
 Salum (altum mare, undarum et fluctuum plenum &c. Lamb.) : in salo navem tenere in anchoris ii, 6
 Salvus : ut satis haberent, si salvi esse possent xv, 8 (non de victoria scil. sed de salute pugnantes)
 Samothracia xxv, 11
 Samus deficit ab Athen. xiii, 3 capitur xiii, 1
 Sancire : hæc conjunctio necessitudinem eorum sanxit xxv, 19
 Sanctus : jus legationis, quod ap. omnes gentes sanctum est (inviolabile) xvi, 5 Sic : templa Deorum sancta habere xvii, 4 sanctiora jura patriæ esse duxit, quam hospitii xiii, 4 sanctissima loca xxv, 3
 Sanctissime aliquid colere xx, 4

Ind. Nep.

r

- Sanctitas (integritas, quæ oppon. avaritiæ et crudelitati) vi, 4 (Hinc 'sanctæ manus' non pollutæ captandis et acceptandis munerib. provincialium, apud Val. Max. ii, 2, 8. Gebh.)
- Sanguine suo aliquem redimere ab Acheronte x, 10 sanguine suorum cruentare manus xv, 10
- Sapientes septem viii, 4
- Sardes (urbs Lyd.) xvii, 3. i, 4
- Sardinia xxiv, 1
- Sarmenta xxiii, 5
- Satellites Medi et Ægyptii iv, 3 (peregrinum hoc satellitium Pausaniæ ad tyrannica instituta pertinet, quod aliquoties tradit in Politicis Aristotel. Boecl.) sine satellitibus tutum se non arbitratur (tyrannus) xiii, 4
- Satietas lectoris (cum signif. fastidii) xvi, 1
- Satis eloquentiæ v, 2 satis exercitatus in dicendo xv, 5 hoc unum satis erit dictum (hoc unum si dixero, satis dictum est) xxiii, 5 abstinentiæ erit hoc satis testimonium xv, 4 sed satis de hoc (transitionis formula) vii, 11 neque vero id satis habuit, sed etiam &c. xv, 4 a ceteris tantum satis habent se defendere (i. e. non ultra defensionem nituntur) xxiii, 10 satis illas copias habere coëgit, si liceret &c. xx, 2 ut Lacedæmonii satis haberent, si &c. xv, 8 (ubi 'satis habere' eleganter pro 'contentum esse' &c. vide Cort. ad Sallust. Jug. c. 31. n. 20)
- Satisfacere: quia vobis, ut spero, satisfeci (i. e. quia feci, quæ a me requirere poteratis, vestraque vota implevi &c.) xxv, 21
- Satius ducebant eos obsideri, quam &c. xvi, 1 satius ease in Asia, quam in Europa dimicari xvii, 2 satius duxit patriæ legibus parere, quam &c. xx, 1 satius putaverunt in urbe eum comprehendendi iv, 5
- Satrapes (pro Pharnabazo) vii, 10 satrapes regius iv, 1. vi, 4 satrapæ regii xvii, 2 quo cultu usi xiv, 3 (Hi sunt quos alibi 'principes provinciarum,' 'præfectos,' 'prætores,' vocari constat. Eratque omne Persarum imperium in ejusmodi satrapias divisum. Vidend. Brisson. 1. de regn. Pers. et Drus. in observ. et Cl. Berneg. Justin. v, 2, 5. f. Boecler. Adde Freinshem. Ind. Curt.)
- L. Saufesius xxv, 12
- Scandulis Roma per annos 470 contectæ, Fr. 10
- Scapha xxiii, 11
- Scelus (de tyrannide) xx, 1 (de venefic.) xxi, 1 (de parricidio) xv, 6 pullos ob scelus recipere, crimini datum) xv, 6
- Sceleratus: immerentes ut sceleratos occidit x, 10
- Scena (pro ludis sceniciis): ad scenam ire, Præf. in scenam prodire, ibid.
- Sceptum (inter insignia reg.) xviii, 7
- Scienter tibiis cantare, Præf. (perite atque ex arte. Suet. Tit. c. 3 'ut qui cantaret et psalleret jucunde scienterque.' Sic:) scienter dicere aut scribere, Fr. 6
- Scipio, P. Cornelius ter vincitur ab Hannib. xxiii, 4
- Scipio Africanus principatum in civitate (Rom.) obtinuit xxiv, 2 (v. Princ.)
- Scismas xiv, 7 (Ms. Dan. Sysinas)
- Scribæ xviii, 1 apud Romanos mercenarii, ap. Græcos honorati, ibid. (Loquitur autem Nepos de ejusmodi scribis, qui hodie 'secretarii' in magnarum potestatum consiliis habentur. Nam quod secretarius quisvis mercenarius scriba et servilis operæ minister appellari cupit, abusui vocis dandum, omnes scimus. Ideo requirit ad hoc officium, 1. 'familias honestatem.' 2. 'spectatam industriam,' id est, ἐνδεξιότητα ἐν ταῖς τῶν πράξεων ἐπιχειρήσεσι, promptam facilitatem, qualis in rerum actu dextre tractando laudatur. Id enim industria frequenter ap. Auctores notat. 3. 'fidem.' Dignitatem officii ita ostendit:) honorificum (esse ostendens titulum) xviii, 1 gradu amicitiae regiæ, ibid. (quæ majorum rerum ministris scil. tribuitur). intimæ familiaritatis (cum rege consuetudine), ibid. (Munus ipsum ita designat:) Scriba talis omnium consiliorum est particeps, in consilio regi semper affuit, et omnium rerum habitus est particeps, ibid. (De 'scribis' porro multa et scitu digna congestit Caspar. Barth. Advers. 50, 1. Boecl. Add. Herm. Hugon. de prima scrib. orig. cap. 32. Dan. Fessel. Adversar. Sacr. i, 1. 'Athenis pariter ut Romæ vile fuisse scribarum munus,' docet Petit. Comm. ad leg. Att. pag. 257, 258)
- Scribere historiam xvi, 1. xxiv, 3 nonnulli scriptum reliquerunt eum periisse ix, 5 Sic: alii naufragio, alii a servis ipsius interfectum eum, scriptum reliquerunt xxiii, 8 scripta in pilis devo-

- tio (incisa) vii, 6 (conf. vii, 4. Nam 'scribere' non tantum dicitur is, qui calamo aut stylo scribit, verum etiam qui cælo non tantum is, qui aliquid nigri vel albi chartæ aut ligno illinit, verum etiam, qui sculpendo aut cælando literas vel extantes vel depressas facit. Conf. iv, 1. Quod idem quin et Græci γράφειν dicant, nihil dubitandum videtur; etsi Cl. Salmasio, Præf. libri de modo usurar. secus visum. Neque tamen, quod Pilatus τὸν τίτλον γράφειν in Hist. Evang. legitur, id cum Heinsio de cœlatura intellexim; sed cum Salmasio potius de alterius generis scriptura. Vorst.)
- Scripturæ res Romanas (scribere historiam Rom.), Fr. 3
- Scriptores (historici) xv, 4
- Scriptura: hoc genus scripturæ, Præf. (Vellei. ii, 52, 2 'hic scripturæ modus')
- Scrutari aliquem (ante colloquium sc.) xiv, 11 (mos iste etiam in anlis aliquando, ut excuterentur, qui principem adibant. v. Lips. ad 11. A. Tac. Boecl. Add. Bernegg. ad Justin. xxxviii, 1, 8. et Gebh. ad h. l.)
- Scyrus v, 2 (Insula una ex Cycladibus)
- Scytale (σκυτάλη) iv, 3 (Clandestinae literæ, quibus ad duces suos Lacedæmonii utebantur, de quibus v. Gellium xxvii, 9. longior est descriptio, quam ut hic exscribi debeat. Vid. Menrsii Lacon. iii, 4. Crag. de republ. Lacedæm. iv, 7. Exempla occultæ script. ap. Herm. Hug. de prima scrib. orig. cap. 15. reper. Boecl. Iconem scytales habes in not. Sebast. Migii ad Portæ magiam nat. Locc.)
- Scythæ premunt Darium i, 3
- Scythissa xiv, 1
- Secinus: neque eo secinus (minus) i, 2. xxv, 2 nihilo secinus ix, 2. x, 8. xxv, 22 (Sic Cæs. B. Civ. ii, 26. Gebh.)
- Secundus: secunda fortuna adversariorum capti i, 2 secunda fortuna elatus vii, 7 secunda fortuna fundum emit in diem xxv, 9 secundam fortunam sapienter forte xi, 1 si quid secundi evenisset vii, 8 hoc secunda victoria accidit xvi, 5 secunda persona (de altera, sed inferiore) xvi, 4 (v. Alter.) secunda mensa xvii, 8 (v. Mensa)
- Secura vita (sine odio et insid.) v, 4
- Sedare (lenire invidiam) x, 8 sedare bellum (sc. pace) xiv, 8 lassitudinem militum xviii, 9
- Sedere diu uno loco (morari, desiderare) xiv, 8 in ara supplicem iv, 4
- Seditio exercitus xviii, 12
- Segnius: nihilo segnius perseveravit (eadem alacrit. et industr.) xiv, 2
- Segregari a consiliis (non adhiberi amplius) xxiii, 2
- Sejungere: Alpes ab Gallia Italia sejungunt xxiii, 3 nullam sejunctam sibi ab eo fortuna volebat esse xxv, 10
- Sejunctum a re proposita xvi, 3
- Seleucus xviii, 5, 10 a Ptolemæo dolo interfectus xxi, 8
- Sella aurea (inter insignia reg.) xviii, 7
- Semianimis iv, 5 alibi: semivivus xviii, 4
- Sempronius Gracchus: vid. Gracch.
- Sena xxiv, 1 (Piceni sive Umbræ in Italia oppidum est, non, ut quidam inepte contendunt, Casena, de quo extat peculiaris Exercitatio Gabrielis Naudæi)
- Senatus datur legatis xxiii, 7 (v. Dare.) senatus populusque Romanus xxiii, 7 Senatusconsultum (de respons. legatis dando), ibid. senatu peracto xxiv, 2
- Senescere (elegantem de potentia decreascente) vii, 5 (Seneca Epist. 91 'urbium, imperiorum, gentium nunc floret fortuna, nunc senescit, nunc interit.' metaph. a senum virib. deficientib. Locc.)
- Senex tristis et severus xv, 2 senior (jam senex) xxiv, 3
- Senectus extrema xxv, 21 senectute diem obire xxi, 1
- Sentire: quanto sibi esset ornamento sentiebat x, 2 postquam cum cum magna pecunia venisse senserunt vii, 9 sensit sibi pereundum ii, 8 sensit se peti xxiii, 12 idem sentire (de conspiratis) xvi, 2 sentire cum aliq. (de factione) xix, 3 adversus aliquem (diversæ factionis esse) x, 7 sentire alia atq. antea (fidem mutasse &c.) xxiii, 2
- Sensus: quod inimici ejus dissidenti suos sensus aperturi forent (sua consilia, suum propositum) x, 8 (Sic Terentius Adolph. iv, 1, 17 'ego illius sensum pulchre calleo.' Ovidius: 'fateri alicui suos sensus.' Cicero Ep. Fam. i, 9 'unus sensus omnium bonorum.' Et alii.) Sensus ejus a nonnullis optimatibus reprehendebatur xxv, 9 (sic nonnulli ediderunt; Nos vero, 'sensim is a nonnull. opt. repr.') erat

- eodem, quo Alcibiades, sensu (ingenio, propensione, studio) vii, 5
- Sensim xiv, 9
- Sententia hæc est in versu illo x, 6 in quo epigrammate hæc erat sententia iv, 1 sententiam alicujus sequi i, 3 sententiam alicujus cognoscere xx, 3 ex sententia consilii (judic.) xix, 3 sententiæ judicium vi, 3 peractis ex sententia rebus (ex voto) xxii, 3
- Separatim compluribus locis gladios obruit xiv, 11 librum de eo separatim fecimus xxiv, 3 separatim relatas res gestas (cujusque sc. regia suo loco et libro) xxi, 1
- Separatis temporibus (diversis) xviii, 10
- Sepelire nemo liber audet (proditionis damnatum) xix, 4 proditoribus enim Athenis non concedebatur sepultura ii, 10 locus, quo sepulti, qui ad supplicium dati iv, 5 sepultus publice Timoleon xx, 5
- Sepulcrum Themistoclis ii, 10 sepulcri monumento donatus x, 10 muri Atheniensium ex sepulcris (sc. destructis) ii, 6
- Sepire muris (urbem) ii, 7 custodibus x, 9
- Septemtriones: hic ventus a septemtrionibus oritur (a septemtrionali mundi parte) i, 1 (Rectius autem 'septemtriones' dicimus, quam 'septemtrio.' Quanquam et istud auctoritate haud careat. Nam si non satis recte dixero 'septembos,' neque 'septemtrio' recte dixero. 'Trio' enim rusticorum lingua bos dicebatur, ut ex Varrone Gellius docet ii, 21. Buchn. ad h. l.)
- Sequi aliquem in provinciam xxv, 6 (mox: ire in provinciam, ibid.) sequi amicitias alicujus (societatem facere cum aliquo) xv, 6 castra (in militiam ire &c.) xxv, 7 castra alicujus xxiv, 1 consilium (imitari quod alter fecit) xiv, 6 exemplum xvii, 4 mores (sc. gentis, in exponendo respicere), Præf. otium xvi, 2 sententiam alicujus (ante: accedere ad consilium) i, 3 satellites sequebantur (comitabantur eum) iv, 3 secutum est illud, cum &c. (venit &c.) xxv, 8 (connectendi formula)
- Sergius Galba xxiv, 3
- Sermo Græcæ xxiii, 13 Latinus xxv, 4 Persarum (lingua) ii, 10
- Serpentes venenatas in Eumenis naves jactæ xxiii, 10. 11
- Sertæ lorice (ex annulis ferreis inter se nexis consertæ) xi, 1 (Virgilio 'consertæ hamis')
- Servare (custodire a vi et rapin. φυλάττω) v, 4 servare jusjurandum (mox: religionem, τραπεζή) xvii, 2. xxiii, 2 navem ex hyeme (conservare, σέσω) xxv, 10 servari (de eo, qui in vinculis habetur) xviii, 11
- Servilius, Cn. Geminus xxiii, 4
- Servilia Bruti mater xxv, 11
- Servi Phocionem sepeliunt xix, 4 servorum munere functi Helotes iv, 3 servorum plura nomina et officia xxv, 13
- Servire amicis (sc. officiis urbanis, opera forensi, &c.) ii, 1 (Plauto Trin. iii, 2, 26. est 'in foro operam amicis dare.' conf. xiii, 4. xxv, 4). servire famæ (studere parandæ famæ) ii, 1 magnitudini virium, velocitati xv, 2 paci (faciendæ paci operam dare) xiii, 1 dignitati, tranquillitati (obtinendæ, servandæque causa aliquid facere) xxv, 6
- Servitus nomine pacis tecta xv, 5 servitutis vestigia xx, 3 servitute oppressam tenere urbem viii, 1
- Sessores veteres (pro incolis) v, 2 (Liv. dixit 'veteres cultores,' lib. xxviii, 28. ubi v. not. Gronovii)
- Sestertium centum millia (scutatorum tria millia, ut exponit Manutius et Schottus; ut alii, 2500 Philippici) xxv, 8 trecenta (sc. millia) ibid. (sunt 7500 Philipp.) sestertium ducenta et quinquaginta millia (septem millia et quingenti scutati) xxv, 4 sestertium centies (trecenta millia scutatorum, sive Philipp. ducenta quinquaginta millia) xxv, 5 in sestertio vicies, in sestertio centies xxv, 14 (posterior summa dicta est: prior facit 60,000 scutatos, sive 50,000 Philipp. vel, ut Budæus, aureos. vid. Tabulas nummarias Schoppii: quarum mentio sup. facta sub fin. literæ L. Quid intersit 'sestertia centum' dicere, aut 'centies,' v. Budæ. de Ass. l. 1. Ad exempla posita, breviter annotamus 1. in adverbiali locutione subandiro 'centena millia,' ex gr. 'vicies sestertium' integre sunt: 'vicies centena millia sest.' &c. 2. contra usum Latini sermonis declinari, hoc pacto: 'hoc decies sestertium,' 'hujus decies sestertii,' 'ab hoc decies sestertio,' &c. quapropter vehementer erravit nonnemo, qui illum singularem in pluralem correctionis locutionis opinione mutavit.

Boecler. De adverbiali hac locutione paulo aliter visum Gronovio in accuratissimo opere de Sestertiis, quo primos universam rationem pecuniæ veteris antea plurimis difficultatibus impeditam felicitè expedit. Is enim contendit, neque adverbia 'decies,' 'vicies,' 'centies,' &c. substantive heic poni, ut Scaliger voluit, nec, ut plerique alii, subaudiri 'centena millia,' aut vocem 'pretium:' sed in adverbii 'decies' &c. subintelligi 'centies' aut 'centenum:' 'sestertium' autem adjectivum numeri singularis esse, in quo subaudiendum sit 'pondus argenti,' ut plena locutio hæc sit: 'decies' vel 'vicies centies sestertium pondus argenti,' 'centies centenum pondus argenti,' &c. Hoc autem idem esse, ac 'decies,' 'vicies,' 'centies,' 'centena millia nummum sestertium,' vide quæ prolixè disputat lib. 1. cap. 1, 2, 4, 5. lib. 2. cap. 1. et seqq. et in Addendis p. 899, 900, 901)

Sestus xiii, 1 (Civitatum Chersonesi præcipua et munitissima, habens portum cum statione navium opportunissimum, colonia Æolica, patria Herus amicæ Leandri Abydeni, natatu Hellepontum per noctem ad amicam trajice soliti: cui ex obliquo Abydus in littore Asiæ respondebat cum portu quoque egregio, declinans paulum ad austrum a pontis loco, ut Sestus ad boream. Ubb. Emm. tom. 1. vet. Græc. pag. 79)

Severæ res (alias, seriæ) xvi, 3
Severitas comitate mixta xxv, 15 (sive: comitas non sine severitate)

Severe præfuit censura Cato xxiv, 2

Sexus virilis (filios notat) xvii, 1

Si forte x, 2 si forte posset (consilii, et causæ finalis respectu) xxiii, 8 si ille non fuisset, Agesiila fuisset &c. ix, 2 minime est mirandum, si &c. (quod) v, 4 (conf. ix, 8). si ipse his facile careret, prospiceret tamen &c. (etsi) xix, 1 si sana mens esset, potuisset &c. xvii, 5 (Sic Poëta: 'si mens non læva fuisset')

Sicilia vii, 5 eam Dion armis capit x, 5 &c.

Sicut (exempli gratia) xiv, 9. xvi, 4 sic, ut nemo magis (adeo) xv, 2 sic, ut supra nihil posset addi xxv, 4 sic, ut viderentur venire (simulationem et speciem notat) x, 9 epistola, sicut erat signata &c. xvi, 3 (formula, qua

rei status, et conditio præsentis exprimitur)

Sidere (de nave, quæ mergi incipit) xii, 4
Sigeum xii, 3 (Idæ promontorium vocat Aristoteles 6. de animal. Æliano est oppidum)

Signatus liber (obsignatus) vi, 4 epistola, sicut erat signata &c. xvi, 3 (De ratione obsignandi libros et epistolas v. plura ap. Salmas. et Herald. in scriptis adversariis)

Significare (ostendere, conspicuum facere) xvii, 8 sicut supra significavimus xxv, 19 significatur is murus (sc. oraculi responso) ii, 2

Signum libidinis, luxuriæ, abstinentiæ, patientiæ xvii, 7 continentis xxv, 18 quod signum est, nullam unquam inter eos querimoniam intercessisse xxv, 17 signum (quo sc. epistolæ obsignatur) iv, 4 signum prælii imperator dat xi, 2 signum pugnæ xxiii, 11 (Ille locus de terrestri, hic de navali pugna loquitur. Utrobique enim signum quoddam sub tempus pugnæ ostendebatur, quo conspecto dimicandi initium fieret. vid. Lips. milit. Rom. iv, 12. Boel.) signa inferre xiv, 6 (de signis militariis, quibus quoniam cohortes legionesque distinguebantur, de ipsis exercitibus et eorum actibus usurpantur. Est ergo 'signa inferre,' in hostem ire, hostem invadere: ita, 'signa conferre' &c. Boel.)

Silenus (historicus Græcus) xxiii, 3

Simillimum sui corpore et statura elegit xiv, 9

Similitudo morum xxv, 5

Simplex: non simplici fortuna conflictatus est (varia &c.) xx, 1

Simul ac vii, 1. xviii, 4 simulatque xvii, 2 simul cum Pausania (una cum) iii, 2. xi, 3 simul cum eo xxiii, 6 simul cum nuntio dilabi (statim ac nuntiatum esset) xviii, 3

Simulacrum auspicii regii xviii, 7 simulacra Deorum (in templis) xvii, 4

Simulare (causam interponere) ix, 5. iv, 2. xxiii, 9 simulata amicitia x, 3. xiv, 11 simulata laudatio xvii, 6

Simulatio nominis (usurpatio nominis per simulationem) xviii, 7

Simultas: augere similitatem multis rebus x, 3 in similitate esse cum aliquo xxv, 17

Sin (si autem) xix, 1. xvii, 1 &c.

Sine offensione xxv, 5 sine negotio xvii, 5 sine dolo xvii, 2 sine dubio viii, 1.

- xxiii, 9 non sine cura ix, 4 non sine causa dicitur, 'Matrem' &c. viii, 2 sine ulla religione et fide x, 8 sine ullo detrimento xxiii, 5 sine fenore pecuniam, sineque ulla stipulatione ei credidit xxv, 9 sine ulla doloribus xxv, 21 sine ulla pompa funeris elatus est xxv, 22 (In quibus locis ultimis 'sine ullo' et 'sine ulla' eleganter ponitur pro 'sine omni.' vid. Cl. Vorstii libr. de latinitate merito susp. c. 9. pag. 81. et seqq.)
- Sinere: Ne illa sinat Jupiter, te &c. (formula abominandi, deprecandi malum &c.), Fr. 12
- Singularis fides xxv, 4 prudentia (eximia) xxv, 10 singularis potentia invisā (unius dominatio) x, 9 singulare imperium (μοναρχία) xxi, 2
- Sinus Arabicus, Fr. 7
- Sistere vadimonium xxv, 9 (v. Vadim.)
- Sita salus patrie in ejus perniciē xxv, 9 urbes sitae in ora Asiae vii, 5
- Socer in custodia generi perit xxi, 3
- Socius Atheniensium rex Seuthes in regnum restituitur xi, 2
- Societas amicorum Alexandri dissoluta xxi, 3 societas potentiae infida, ibid. societas huic est cum illo ix, 2 civitates Graeciae ad Atheniensium societatem se applicant iii, 2 societatem facere cum aliquo ad aliquid ii, 8, 2. et alibi. habere societatem cum aliquo iv, 3 (Ita: Coire, Dissolvere, quae vide suis locis. Hactenus societas 'fidei et pacti' nomen: in seqq. solam rei participationem notat). societas demigrationis i, 1 sceleris xx, 1
- Sociale bellum xi, 3. xii, 4 (quod Athenienses gesserunt cum iis, qui a societate defecerunt. Boel.)
- Socrates vii, 2
- Socraticus Xenophon xvii, 1
- Sola loca (deserta) xviii, 8 (Sic Cic. de divin. 'Cum in locis solis mœstus oberraret.' Ter. And. iii, 4, 3 'venit ex solo loco.' Similiter alii 'solos montes,' 'solas terras,' 'oras,' 'solam actam' &c. dixere, ut docet Giffan. Ind. Lucret. et ex eo Weitz. ad Ter. Phor. v, 8, 86)
- Solicitare servos spe libertatis iv, 3
- Solitando (de eo, qui paucos secum habet) xxi, 2
- Solers agricola xxiv, 3
- Solvere epistolam (aperire, inciso lino, quo colligata est) xxiii, 11 (vid. Salmastii specim. confut. Herald. cap. 19. Alibi dicit Noster:) vincula epis-
- tolae lacerare (vulgo, laxare) iv, 4 solvere naves xxiii, 8 solvere pecuniam i, 7. v, 1 Sic: litem aestimatam v, 1
- Sonitus flammæ vii, 10 (i. e. strepitus. Curt. 7. 'sonabant incendio sylvæ.' Gebb.)
- Sonus chordarum xv, 2
- Sophtrosyne x, 1
- Sopiri somno (inducto sc. accitroque) x, 2
- Soporem dare alicui (soporiferum medicamentum, potum) x, 2 (restituit etiam Senecæ hanc vocem Epist. 83. Gruterus, quem vide. Et alteri Senecæ loco 5. de benefic. Delrio ad Senecæ Medeam pag. 60. Usus in eodem sensu Frontinus ii, 5, 12)
- Soror ex iisdem parentibus nata (id est, germana, proprie) xx, 1 soror germana (vid. Germ.)
- Sortis necessitudo (collegium sorte datum intelligitur) xxiv, 1 sorte nancisci provinciam xxiv, 2
- Sosilus (Historicus et Hannib. præceptor) xxiii, 13 (v. Voss. de H. Gr. i, 17)
- Sosius C. Coa. xxv, 22
- Sparta sine muris xvii, 6 oppugnata xv, 8 pæne capta xvii, 6
- Spartani: v. Lacedæm.
- Sparum (vel, Sparus) xv, 9 (vile genus teli fuisse, satis constat; cetera diversæ traduntur. vide Marc. Donat. Liv. 34)
- Spatium (habet et loci significationem, ut): spatium agitando equos xviii, 5 spatium dimidium (sc. itineris) xviii, 9 (et temporis, ut): spatium deliberandi xviii, 12 spatio tot dierum xviii, 9
- Species libertatis (pars) xx, 5 imperii (simulacr.) xviii, 7
- Specimen prudentiæ xxv, 3
- Spectare ludos xxi, 2 spectat hoc alio (pertinet alio) ii, 6 Alibi: id quo valeret, cum nemo intelligeret &c. ii, 2 hoc eo valebat, ut &c. ii, 4
- Spectaculo esse populo (actitare fabulas), Præf.
- Speculari aliquem (investigare) xiv, 4 speculatores vii, 8
- Sperare: non solum bene sperare de aliquo, sed etiam confidere talem futurum &c. i, 1
- Spes: has adversus copias ei spes omnis consistebat in se locique natura xiv, 8 magna spes erat, per eos amissa posse recuperari xiii, 3 maximam in eo spem habebant vii, 3 spe libertatis sollicitare aliquem iv, 3 in magna spe esse provinciae bene administrandæ

- vii, 4 spe fiduciaque aliquem inducere ad aliquid xxiii, 8
- Spiritus regii (præsentia et ferocia magnitudinis reg.) x, 5
- Splendor vitæ (cultus morisque cum gravitate elegantia) vii, 11
- Splendidus, non sumtuosus (studens decoro vitæ cultui, sed absque profusione) xxv, 13 (Velleius ii, 105, 3 'otio liberaliter lauteque abutens, ita tamen, ut eum splendidum ac hilarem potius quam luxuriosum aut desidem diceret.' Loccen. Adde Thes. Buchneri). splendidus non minus in vita, quam victu vii, 1 splendidissima civitas vii, 11
- Spoliare fana (*λεπουλαίειν*) xvii, 4 aliquem veste viii, 2 aliquem omnibus rebus xxv, 9
- Sponsalia (pro ipsa desponsatione) xxv, 20
- Sponsor omnium rerum (qui fidem suam interponit, in sistend. vadim. in facienda versura &c.) xxv, 9
- Sponte sua: idque ut Lemnii sua sponte facerent, postularunt (libenter) i, 1 Lacedæmonem sua sponte est profectus (sine jussu) v, 3 Sic: multa in Ægypto sua sponte gessit xii, 2 eos adjutum sua sponte profectus, ibid. (opp. publice ab Atheniensibus adjutor ei datus est, ibid.)
- Stare ab aliquo (pugnare pro aliquo) xiv, 6 cum aliquo adversus aliq. xvii, 5. xviii, 8 adversus commoda populi (adversari commodis ejus) xix, 4 in primis (scil. in pugna) xv, 10 stare pari fastigio in utraque fortuna (gerere se pari modo) xxv, 14 stat mihi desinere &c. (decretum est mihi) xxv, 21 (Sic Cicer. Ep. 9. ad Fam. 'modo stet nobis illud, una vivere' &c. Schott. Et Virgil. Æn. 12 'stat conferre manum.' In quibus et similibus 'sententia' κατ' ἑλληνικὴν reticetur, sicut ex illo Terentii apparet: 'stat sententia.' Eunuch. ii, 1, 18. Vorst.)
- Statuere: statuit alicui sibi consilii novi esse capiendum (judicavit) xviii, 8 Sic: statuit sibi accuratius agendum cum Pharnabazo vii, 10 statuit congredi (decrevit) xiv, 8 Sic: nondum statuerat, servaret eum, nec ne xviii, 11 statuere opera (munire, facere) i, 7 tabernaculum xviii, 7
- Statua publice ab Atheniensibus constituta xii, 1 statua publice in foro posita, ibid. in foro posita patris et filii xiii, 2 statuæ æneæ xvi, 5 statuæ æneæ secum portat Hannibal xxiii, 9 statuæ Themistoclis in foro Magnesiæ ii, 10 trecentæ uni decretæ i, 6 locis sanctissimis Attico positæ xxv, 3
- Status (corporis habitus) xii, 1 (vulgo, positura. Gallice, la posture). status vitæ (mos vivendi et disciplina) x, 4
- Statura corporis xiv, 9 statura humili fuit xvii, 8 (De statura non prænitenda quædam collegit Fr. Junius 2. de pict. vet. ix, 2 et 3)
- Stipendium: primum stipendium meruit annorum decem septemque (militiæ initium not.) xxiv, 1 (numero enim stipendiorum Romani annos militiæ signabant. Boecler.)
- Stipulatio xxv, 9 (in credenda pecunia scil. Est enim stipulatio, solennis ad interrogata promissio, vinculum omnium obligationum astringendarum, ut ait Brisson. lib. 6. formul. quem v. Boecl. Add. Thes. Buchneri)
- Stirps (domus, familia) xxi, 2 (pro liberis) xv, 10 (pro genere) xviii, 1
- Stramenta xvii, 8
- Stratæ arbores i, 5
- Strategemata i, 5. xviii, 5. 9. xxiii, 5. 10 &c.
- Stratum (super quo accumb.) xvii, 8
- Strenuus bello xiv, 1
- Struere muros ii, 6 (quanquam Nos edidimus Instruere)
- Strymon (fluvius Thraciæ) v, 2
- Studere (Notat conatum et voluntatem in his): pervenire, quo studuerant xvi, 2 venit, quo studuerat xiv, 4 studeo persuadere xviii, 2 studebant civem facere xxv, 3 qui studebant formam ejus cognoscere xviii, 11 studuit interficere xiv, 9 opprimere x, 6 præoccupare xiv, 7 munire imperium xxi, 2 studet portum intrare (*σπουδαίει*, festinat, ut Gebh. exponit) xii, 4 (In istis, benevolentiam et partium favorem signif.): studere alicui xvii, 2 rebus alicujus vi, 1 rebus Lacon. xvi, 1 (*Λακωνικῶν* Græci dicunt)
- Stadium: hic cum maximo studio compararet exercitum (*μετὰ σπουδῆς*) xiv, 4 incitabat omnes studio suo (diligentia sua) xxv, 1 in armis plurimum consumebat (operæ) xv, 2 studium literarum arripere xxiv, 3 studia gentis (mores et consuetudines) vii, 11 principum (voluntas, conatus, molitiones) xxv, 16 studiis utendum ad agendam vitam (sc. liter.) xxv, 17
- Studiosus audiendi xv, 3 literarum xxv,

- studiosi Catonis (qui tenentur cupiditate notis Caton.) xxiv, 3
- Studiosus: quo studiosius armarentur xvii, 3
- Suavitas oris ac vocis xxv, 1 sermonis Latini xxv, 4
- Sub tuam potestatem se adjuvante redacturum pollicetur ceteram Græciam iv, 2 sub divo iv, 5 (vid. supra Divum). sub imperio alicujus esse xviii, 7 sub radicibus montis (in ima parte) i, 5 sub ipsa proscriptione (ipso tempore proscripti.) xxv, 12 (Sic quoque Suetonius Claud. 43 'sub exitu vitæ.' Florus ii, 11 'sub adventu hostis.' alique. Vid. Buchn. Thes. v. Sub)
- Subalare telum (quod sub alis gestatur) vii, 10
- Subducere se clam ab aliquo vii, 4
- Subesse: non subest causa, quare &c. vii, 1 hac re audita, nihil doli subesse credens, confixit ii, 4 subesse (infra esse) xii, 4
- Subigere gentes xxii, 4 gentes bello xxiii, 3. xiii, 1
- Subjicere aliquid sub pulvinum (supponere pulvino) xvi, 3 subjicere librum (loco alterius ponere, supponere) vi, 4
- Subinde, Fr. 3
- Subire penam xv, 8
- Sublevare aliquem iv, 4 alios (tueri suis facultatibus) xv, 3 fugam alicujus pecunia xxv, 2 patriam (sc. pecunia) xvii, 7
- Subornare aliquem adversus aliquem xix, 2 (occulte ornare, vel in alterius locum ornare, instruere. Lamb. Alias 'subornare' est 'aliquantum ornare,' ut in illo Senecæ Epist. 24 'homo non eruditus, nec ullis præceptis contra mortem aut dolorem subornatus')
- Subscribere xxv, 6 Est juvare accusationem. Primario accusatori 'inscriptio,' secundo (i. e. qui 'secundas' et 'tercias' susceperat) 'subscriptio' competebat. v. Sigon. de judic. ii, 9. Boecl. Add. Scip. Gentil. in Apul. apolog. pag. 17. et seq. ac Buchn. Thes.
- Subsidio adducere exercitus xviii, 6 ire alicui xvii, 8 mitti alicui vi, 3 venire i, 5. xii, 1 proficisci alicui xi, 2 subsidia habere non poterat castrum xviii, 5 (ubi tamen Mss. variant)
- Substituere aliquem in locum alicujus vii, 7
- Substringere caput loro xviii, 5
- Subtexere originem familiæ alicujus xxv, 18 (not: enumerare familiam aliquam a stirpe ad hanc ætatem, ibid.)
- Suburbanam villam nullam habuit xxv, 14
- Succedere alicui (sc. in provinc.) xxiv, 2 in locum alicujus xv, 7 odio misericordia succedit x, 10
- Succendere casam vii, 10
- Succumbere alicui (vinci ab aliquo) ii, 5 succumbente patria xxii, 1
- Succurrere afflictis (suppetias ferre, eos juvare) xxv, 11 (Sic Virg. 'afflictis succurrere rebus.' Schott. et Ovid. Trist. i, 4 'rebus succurrite læsis.' Cæs. Bell. Civ. 2 'laborantibus succurrere')
- Suevorum rex, Fr. 7 (Ita Plinius: sed legend. Bætorum).
- Sufficitur imperator (surrogatur, succedit) xxiii, 3
- Suffragari vii, 5. xvii, 1 (de commendatione, qua primates et gratiosi viri alicujus patrocinium suscipiunt, partes tumentur, aut dignitatem alicui conciliant. Unde 'suffragatores,' *προσφραγοι* Græcis et *εuryφραγοι*, qui aliis suffragationem suam apud Principem commodant. Sueton. Vespas. 23. Vid. Henric. Vales. ad Marcellini 29. pag. 391. Boecl.)
- Suffragium ferre (de iudiciis) xv, 8 (Calculus notat, cujus usus in ferenda sententia). exercitu suffragium ferente xviii, 5 suffragia testarum (testis inscripta) ii, 8. v, 3
- Sulpicius, P. Cos. xxiii, 7 Sulpicius Tribun. pleb. interfectus xxv, 2 Sulpicius (histor.) xxiii, 13 Sulpicius Serv. frater P. Sulpicii Tr. pl. xxv, 2 (In quibusd. Mss. duplex est prænomen tribuitur M. Serv.; idque, si credimus Ursino in famil. Rom. et Schotto in Elect. antiq. Rom. peculiari quodam gentis privilegio. A quibus tamen dissentit Gronov. ad Liv. ix, 56. in Addendis: qui videri potest)
- Sumere arma (expedire ad pugnam) xiv, 4 cibum xxv, 21 sibi imperatorem (antea: 'uti duce') i, 1 regium ornatum, nomen xviii, 13 hyberna xviii, 8 tempus colloquendi (præstitueret) xiv, 11 supplicium de aliquo xviii, 12 venenum ii, 10. xxiii, 12 soporem (medicamentum soporiferum) x, 2 (oppon. soporem dare)
- Summovere aliquem vi, 4
- Summus Imperator vii, 1 dux xii, 1 summi duces, ibid. (non tam loci fastigio, quam commendatione impera-

toris virtutis dicuntur. Boecler.) ita : summi viri, *Præf. moris majorum summus imitator (diligentissimus)* xxv, 18 summus timor xxv, 10 summa paupertas xix, 1 summa humanitas i, 8 senectus xxv, 5 summae amphorae (summae partes, ora amphorarum) xxiii, 9 (Tale est illud : 'extrema ætas.' vid. *Extrem.*) summum fastigium, periculum xxv, 10 summum genus vii, 1 summum imperium (de imperio militari summi ducis) xvii, 2. xviii, 7 de præcipuo magistratu ii, 7. vi, 1
Summa (substantive, seu potius ἑλκευτικὰς. subintell. nom. 'res;' quomodo *Virg. Æn. ii, 3, 22. Justin. vi, 2, 4. et Cic. 2. Philipp. 'rem summam' dixit; vel 'ratio,' vel aliquid simile*) : Cujus belli cum ei summa esset data xvi, 5 Alibi : illi summa imperii tradita est (omnis administratio gerendi belli) xiv, 3 Sic : qui tum summae imperii præerat ii, 4 summa imperii maritimi iii, 2 summa rerum ad Antipatrum deferretur (totum imperium) xviii, 5 summam imperii potiri (ἐκπεράσας de summo imperio in gentes) xviii, 3 de summa imperii dimicare xxiii, 8 alibi : de summis rebus dimicare xviii, 10 de summis rebus desperare xviii, 9 de summis rebus consilia capere xviii, 7 penes quem summa imperii erat custodiae xviii, 11 summam facere (sc. pecuniæ) xv, 3 summas imperii tenere (sub. 'partes,' de imperio urbium) i, 3 summas tantummodo attingere xvi, 1 (v. *Res. Sic* : 'fastigia summa' vocat Poëta τὰ κορυφαῖα τὰ)

Sumtus fit in classẽ i, 7 plus salis quam sumtus habebat tectum xxv, 13 sumtui expensum ferre, *ibid.* (vid. *Expens.*) suo sumtu efferre mortuos v, 4 sumtibus exhausta patria xxii, 1

Sumtuosus xxv, 13 (oppon. splendidus, *ibid.*)

Supellex modica, non multa, ut in neutram partem conspicì posset xxv, 13

Super aliqua causa aliquem aliquo mittere iv, 4 super cenam, *Fr. 11*

Superare : pars navium adversariorum Eubœam superavit ii, 3 bello superavit Asiam xvii, 4 superare aliquem splendore ac dignitate vitæ vii, 11 aliquid utilitate ii, 6 superari multitudine adversariorum xxiii, 8 superare equitatu (superiorem esse) xvii, 3 superata numero sententia (suffragiorum pluralitate victa), *Fr. 2*

Delph. et Var. Clas.

Superesse (pro, restare) : Atheniensibus exhaustis præter arma et naves nihil erat super vii, 8 cum audisset, non multum superesse munitionis ii, 7 (sic enim legend.) cui parva pars vitæ superest, *Fr. 12* superesse (pro, abundare) : non solum ut esset pecunia, sed etiam ut superasset xxiii, 7 (pro, vivere) : quoniam tum quoque posset temporibus superesse xxv, 22

Superior (de fortuna aut potentia) : superior prælio discessit xviii, 10 cum semper inferior copiis, superior omnibus præliis discederet xiv, 8 quo facto multo superiores bello esse cœperunt vii, 4 ipse quo cornu rem gessit, fuit superior xxiii, 8 quo facto populus superior factus (de factione populari prævalente) xix, 3 superior (de tempore priori, præterito) : superior crudelitas xviii, 3 superiore tempore xxiv, 1 anno xxiii, 4 superiores res secundæ vii, 6 superius bellum xviii, 1 superior Dionysius (senior, major, prior ut xxi, 2 dicitur) x, 1 (Sic et Cicero eum vocat *Offic. 2. Sic* 'superior' Hannibal, Africanus, Cato, apud *Val. Max. vii, 3. Ext. vii, 8. xv, 1 et 2*)

Superbe respondere : v. *Resp.*

Superlativi elegans est usurpatio, cum negatione : homo non beatissimus (id est, non admodum beatus, non sane beatus) xvii, 8 Eleganter quoque cum genitivo plurali Superlativus ponitur : v. g. fortissimus vir omnium barbarorum xiv, 1 (E quo loco apparet, in aliis ejusmodi phrasibus τὸ Vir, vel Homo, vel simile substantivum subaudiendum esse. Ceterum subaudiendum est 'e numero' vel simile quid, ut integra phrasis sit : 'fortissimus Vir e numero omnium barbarorum.' v. *Francisci Sanctii Minervam ii, 11*)

Superstes : ca mihi superstes est xv, 10 fortuna nos superstitēs ei esse voluit xxv, 19

Suppeditatur ipsis a rege pecunia vii, 8

Suppetit : neque suppetebat, quo &c. (erat, supererat) x, 7

Supplex (qui se in fidem alicujus tradidit) ii, 8 supplex Dei (qui confugit in templum et asylum) iv, 4 Ita : supplices templorum, ararum xvii, 4

Supplicium sumere de aliquo xviii, 12 (Sic quoque Terentius *Andr. iii, 5, 7* 'cur non habeo spatium, ut de te sumam supplicium, ut volo?') Persas Græciæ supplicium dare potuisse (*Græc.*

Ind. Nep.

- ciam scil. suas clades in Persas vindicare potuisse) xvii, 5 (sic Ter. Heaut. i, 1, 86 'illi de me supplicium dabo'). ad supplicium alicui tradere xix, 4 ad supplicium dati (facinorosi ultimo supplicio affecti) iv, 5
- Supportari jussit illis omnia xxv, 11
- Suppositus (qui loco et habitu ducis ire jussus) xiv, 9
- Supprimere classem (sustinere, reprimere, *ἐνέχειν* Lamb.) xiii, 3
- Supra: poemata sic pronuntiabat, ut supra nihil posset addi xxv, 4
- Supremus dies i, 7. vii, 10. x, 2 (i. e. extremus, ultimus, subintell. 'vitæ.' Integre Cic. Cat. maj. 'quæ Socrates supremo vitæ dissenuisset.' Sic 'supremi honores,' 'suprema officia,' 'supplicia,' et in LL. xii. Tab. 'Sol occasus suprema tempestas.' v. Festum in 'supremum')
- Suscipere bellum adversus aliquem xiv, 8 in suscipiendo bello parere consiliis alicujus xxiii, 8 (opp. in agendo bello, ibid. Paulo strictius de 'initio belli' dicitur, sicut 'agere' de 'administrat. belli' xxiii, 8. Tale etiam est:) quod suscepit bellum, gessit xv, 7 suscipere inimicitias cum aliquo xiv, 10 reipublicæ causa suscipere inimicitias xxiv, 2 (Tacit. Ann. iii, 54, 10 'offensiones graves et plerumque iniquas pro Republ. suscipere'). satius ducebant susceptis inimiciis eos obsequi quam liberari xvi, 1 suscipere legationem (in se recip.) ii, 6 negotium xxv, 15 odium erga aliquem xiv, 10 in aliquem xiv, 9 aliquem corrumperendum pecunia xv, 4 paulo ante: tentare alicujus abstinentiam, ibid. suscipere legatum (excipere cum studio affectuque) x, 1 suscipere vota vi, 3 (inter solennia. vide Brisson. formul. 1)
- Suspicio ex fumo castrorum allata est ad Eumenem hostem appropinquare xviii, 9 adulterii suspicionem habere (suspectum esse de adul.) xv, 5 ne quam suspicionem pareret xiv, 11 ne quam suspicionem illi præberet insidiarum xiv, 10 hominis non beatissimi suspicionem præbere xvii, 8 assimilata castrorum consuetudine suspicionem injiciunt hostibus, esse &c. xviii, 9 adducere aliquem alicui in suspicionem xxiii, 2 in suspicionem alicujus cadere (suspectum alicui fieri) iv, 2 venit mihi in suspicionem hoc esse factum iv, 4 suspicione (Lambin. mallet: suspensione) caret (de quo nulla est suspicio) iv, 3 falsa suspicione duci x, 10 suspensiones quoque criminum vitare xxv, 6 de claris viris suspensionibus non est judicandum iv, 3
- Suspectu mutuo (qui timent inter se) x, 4
- Suspiciere: hunc Carthaginienses suspexerunt x, 1 (mox: admirati sunt, ibid.)
- Suspienda ejus pietas est (probanda, æstimanda) xvii, 4
- Sustinere vim hostium xxiii, 11
- Suus (elegantur usurpatur, in illo): jure suo viii, 1 suo tempore (servato rerum ordine) xxv, 18 suus (de filio) xvii, 1 ille sui judicii &c. (sc. homo, *αὐτογνώμων*) xxv, 10 (v. Judic.) sui (populares, cives) xv, 10 suos nosse debet princeps ix, 4 aliquos suos reddere aliqua re (sibi obstrictos &c.) vii, 3 (v. Thes. Buchn.) suus accusator (qui seipsum accusat) vi, 4 suus pater (pro, ejus) v, 3 (sic in ejusdem Mss. 'sui inimici,' pro, 'ejus' xxv, 10. ubi vid. not. Ernstii. Sæpe hæc invicem commutari, nec accurate discrimen illud, quod Grammatici tradunt, ab antiquis scriptoribus observari, plures monere; in his prolixè Robigius in Lexico Crit. iv, 4. Buchner. in Thes. et in Comm. ad hymn. Venantii de resurr. Christ. vs. 82. Bangius observat. philolog. Part. 2. p. 952. &c. Adde Cl. Vorstii lib. de latinis falso susp. c. 5. p. 46)
- Sylla (sive Sulla, sic enim scribend.) Atticum frustra Athenis deducere cupit xxv, 4
- Syllanæ partes xxv, 2 (quarum dux et princeps Sylla)
- Sylva domus Tamphilanæ xxv, 13
- Symposium Platonis vii, 2
- Syracusæ initio a Corinth. conditæ xx, 3 libertati restitutæ, ibid. Syracusanis bellum indictum vii, 3
- Syria xxiii, 8
- Sysamithres vii, 10 (Nomen Persicum, quo etiam ap. Curt. viii, 2, 19. et cap. 4, 19. satrapa quidam vocatur)

T.

- Tabellarius cum caduceo (*κρηρὺς*) xxiii, 11
- Tabernaculum: in tabernaculo interfectus est viii, 4
- Taciturna sua obstinatione ejus preces compressit xxv, 22

- Taciturnitas** interdum eloquentia potior xv, 3
- Tedium** vitæ capere, Fr. 2
- Tenarus** iv, 4 (promontor. et urbs in finibus agr. Lacedæm. Lamb.)
- Tennis** (ex emendatione Mureti) vii, 6 (Apud Pausan. nominatur quoddam numen, cujus in dextra est Victoria ex ebore et auro, 'cum corona et tennis.' Nimirum victoribus una cum corona, dabatur 'tennis.' Vidend. Plutarch. in Pericle et Timoleonte, et Paschal. l. 7. de coronis c. 5. et l. 4. c. 8. Boeckl. Nos tamen edidimus, 'coronis aureis æneisque')
- Talenta** quinque (3000 coronati) xv, 4 decem (6000 coron.) xiii, 4 talenta quinquaginta (30,000 coron.) i, 7. ii, 10. ix, 4 ducenta viginti (centum triginta duo millia coron.) xvii, 8 mille et ducenta (septuaginta viginti millia coron.) xiii, 1 (v. Bud. de ass. 2. et Glarean. c. 15. sumto scil. talento Attico communi, quod plerumque intelligi solet nuda nominatione talenti, pro 60 Minis, seu 600 Coronatis sive scutatis. Aliud, Majus, putant 80 Minis constituisse, 800 scutatis. Vid. Gronov. de pec. vet. iii, 3)
- Talis** vir (cum nota excellentiæ) ii, 10 Sic: talis tamque clarus vir iv, 3 talis dux xi, 1 tale facinus x, 10 talis libertas xx, 5 tales viri xxxv, 5 (Sic quoque Cic. pro L. Manilia: 'talis est vir, ut nulla res tanta sit, ac tam difficilis, quam ille non &c.' Idem pro Sex. Rosc. 'Majores nostri longe aliter de talibus viris existimabant.' Et alii)
- Tam**: quem tamdiu, tamque valde tenuissent xviii, 11
- Tamphilus**, Cn. Bæbius, Cos. xxiii, 13 M. Bæbius, ibid.
- Tamphilana** domus xxv, 13 (al. Cæciliانا)
- Tanquam**: Hannibalem tanquam corruptum adducebant &c. xxiii, 2
- Tantus**: hic tantus vir, tantisque bellis districtus xxiii, 13 tanta fuit omnium expectatio visendi ejus vii, 6 in quo uno tantum est, ut &c. xviii, 12
- Tantum** quod (pro, simul ac): qui tantum quod ad hostes pervenerat, Datames signa inferri jubet xiv, 6 (Cicero ad Fam. vii, 23 'Tantum quod ex Arpinati veneram, cum mihi a te litteræ reddite sunt.' Ubi tamen exponi rē 'tantum quod' per 'vix' aut simile quid debet)
- Tardiores** fore hostes (ex præsentibus cautiore, et pro impetu curam usurpaturos. Boeckl.) i, 4
- Tarentum** x, 2 (urbis Calabriae perampla et præpotens). Tarentina purpura rubra, Fr. 8
- Taurus** (mons Lyciæ) ix, 2. xiv, 4. xviii, 3
- Tegere** familiares suos (tueri) xxv, 9 corpus armis xi, 1 tegi altitudine montium (defendi) i, 5 tectus jure legationis (tutus) xvi, 5 tegere nomen tyranni humanitate x, 1
- Tectum** antiquitus constitutum xxv, 13 tecta prolabantur vetustate atque incuria xxv, 20 (Sic Ms. Schotti)
- Telum** (pro, gladio) xiv, 11 Sic: telum foris flagitantes x, 9 telum subalare vii, 10 tela mittere (jaculari in aliqu.) vii, 10
- Temeraria** usus ratione non cessit &c. xiii, 3
- Temere** (facile) xxv, 20
- Tempestas** xiii, 3 (pro periculo) vii, 4
- Templum** Dianæ ap. Gortyn. xxiii, 9 Minervæ xvii, 4 in templo asservatæ pecunias xxiii, 9 templa Deorum sancta habenda xvii, 4
- Tempus** longinquius (diuturnius) ii, 4 tempus morandi i, 1 tempus rei gerendæ (ocasio) vii, 8. xvi, 2. vii, 5 tempus est facere hujus libri finem xxiii, 13 tempus est parari exercitus xiv, 11 tempus turbidum (tumultus ipse) xvi, 4 temporis causa facere aliquid xxv, 9 tempore dato xxiii, 2 brevi tempore i, 2 nocturno i, 7 novissimo xviii, 1 postero iii, 3 reliquo (in posterum) ii, 2 sequenti viii, 4 ut tum erant tempora xxv, 1 temporibus inservire (temporum rationibus) vii, 1 (alii: servire). temporibus primis (ab initio, de parvo intervallo) x, 3 iisdem (eadem ætate), Fr. 6 avorum nostrorum, Fr. 7
- Tempus** (pro rebus ancipitibus et calamitosi) i, 3 (v. Buchn. in Thea.)
- Temporaria** liberalitas (temporis causa usurpata) xxv, 11 (Sic: 'temporaria amicitia' ap. Senec. Ep. 9. v. Gebh. ad h. l. et Boeckl. ad Vellei. ii, 21, 2)
- Temporarius** discumbere (matarius), Fr. 6
- Tendere**: quo tendebat (de termino perfectionis) i, 1
- Tenere** regionem (obtinere imperio) xiv, 4 cornu (præesse) xvi, 4 exercitum x, 6 gradum secundum ix, 3 imperio dominatum (μοναρχεῖν) xxi, 1 summus imperii (urbes tueri) i, 3 priaci-

- patum eloquentiæ xxv, 5 primum locum tenere (versari in loco primo), Præf. locum amicitia apud aliquem xviii, 1 locum secundum imperii xviii, 4 tenere in sua potestate civitatem (sibi conciliare, suam facere) vi, 1 tenere in sua potestate populum (v. Potest.) v, 2 urbem oppressam servitute viii, 1 tenere navem in anchoris ii, 8 tenere possessionem Siciliae xx, 2 regionem (sc. ditione et armis obtinere) i, 1 (Sic: Virgil. 'Vastabat Cyprium, et victor ditione tenebat'). tenere propositum (permanere in prop.) xviii, 3 (v. Propos.) tenere se domi x, 9 alibi: tenere se domo xv, 10 (ut Mss. legunt: v. VV. LL.) uno loco xviii, 5. xxiii, 12 adversum tenere proficienscibus i, 1 (v. Advers.) perpetuo presidio in obsidione urbem tenere vii, 4 teneri (sc. in vinculis) xviii, 11 teneri custodia v, 1
- Tenesmus (morbis genus in difficili irritoque egerendi conatu &c.) xxv, 21
- Tentare abstinentiam alicujus (conari corrumpere) xv, 4 qui me incognitum tentasti, ibid. tentari ab aliquo (peti accusat.) xxiv, 2
- Tenuis honores (non magno sumtu constantes) i, 6 (opp. effusi, ibid.)
- Tenus Tauro ix, 2
- Terentius, C. Varro: v. Varro
- Terentius P. Scipionis Afr. et C. Lælii aequalis, Fr. 1
- Terra continens (mari oppon.) ii, 3 mari et terra bellum inferre ii, 2
- Terrestres exercitus ii, 2 terrestre prælium vii, 5 (oppon. navale, ibid.)
- Terribilis facies xiv, 3
- Terror vanus xiiii, 5 terroribus magnis vexari (de periculis ab inimicis in iudicio et aliis objectis) xxv, 9
- Testatum suffragia (de ostracismo) ii, 8. v. 8. (vid. Ostrac.) testula collabefieri (eod. signif.) iii, 1 testa trita lineæ primum coloratæ a pictoribus, Fr. 10
- Testamento adoptare aliquem xxv, 5
- Testari: dispersos testabatur perituros (*ἀποφράττειν*, asseverabat, denuntiabat) ii, 4 (Sic Cicero pro Mur. 'ego quod facio, me omnium vestrum causa facere clamo atque testor')
- Testatior memoria (ad famam insignior, et per monumenta notior) vii, 4
- Testes vos habeo xxv, 21
- Testimonium abstinentiæ (de eo, qui delatam sibi pecuniam accipere noluit) xv, 4 testimonium humanitatis (argumentum, indicium) xxv, 16 Sic: proferre testimonia moderatæ vitæ xiii, 4 petiit a Pharnabazo, ut ad ephoros sibi testimonium daret (sc. gestæ præfecturæ) vi, 4 fuisse (eum) patientem, hæc sunt testimonia xv, 7
- Testudines i, 7 (instrumentum *πολιόρηκτον*, de cuius usu figuraque v. Lips. Poliorc. i, 8. et Stewech. ad Veget. iv, 12. Alia est 'testudo,' scutis militum fieri solita, de qua Lips. Poliorc. i, 5 et Stewech. ad Veget. ii, 4. Boeckl.)
- Thacus xvii, 8
- Thasii v, 2
- Theatrum xx, 4
- Thebæ vii, 4 exitio ereptæ xv, 8 quando imperarint et serviverint xv, 10 Thebani occidunt Lysandrum vi, 3 formidantur a Lacedæmon. xvi, 1 Spartam oppugnant xv, 8 virib. non ingenio censendi xv, 5
- Themæontici (pl. cast. Thrac.) vii, 7
- Themistocles: qua adolescentia, ingenioque usus sit ii, 1 bello Corcyr. rempub. præclare gerit ii, 2 configit primum cum Xerxe ii, 3 eundem astu et loco vincit ii, 4 in Asiam relegat ii, 5 muros Atheniensium restituit consilio et arte ii, 6, 7 ejicitur ii, 8 absens proditiōis damnatur, ibid. varia fuga agitur, ibid. epistola ejus ad Artaxerxem ii, 9 a quo magnifice donatur ii, 10 opiniones de morte ejus, ibid.
- Theopompus historicus xi, 3. vii, 11 maledicus, ibid.
- Theramenēs vii, 5
- Thermopylæ ii, 3. 4 (angusti aditus, unde et nomen 'portarum:' alteram vocabuli partem 'ab aquis calidis,' quæ in faucibus, accipere. Liv. xxxvi, 15. Boeckl.) apud eas, victus Antiochus xxiii, 8
- Thessalia tyranni xvi, 5
- Thracæ i, 1. xi, 2 a Cimone fugati v, 2 pecuniæ Alcibiadis insidiantur vii, 9 violenti et Veneri vii, 11
- Thracia vii, 7 (In Mss. Gifan. ubique fuit Thracæ et Thracia. v. eum in Ind. Lucet.)
- Thressa (Thracia femina) xi, 3
- Thrasylus patriam a triginta tyrannis liberat viii, 1 &c. contra quos primo Phryen occupat viii, 2 mox Munychiam, ibid. ubi civiliter victoria utitur, ibid. constituta pace legem obli-vionis fert, servatque viii, 3 qualis corona ei data viii, 4 in tabernaculo denique interfectus est, ibid. Fit ejus mentio vii, 5. 7

Thucydides ii, 1. 9. iv, 2 cujus ætatis historicus vii, 11

Thurii (pl., urbs Ital. 'Sybaris' ante dicta) vii, 4

Thyus (vel Thys) dynastes Paphlagoniæ xiv, 2 a Datame capitur, ibid.

Tiberius, Cl. Nero xxv, 19

Tiberius Longus xxiii, 4

Tibis cantare, Præf. et xv, 2

Timæus histor. vii, 11 maledicus, ibid.

Timere: cum inter se timerent (sc. se: v. Inter: cum alter ab altero timer.) x, timore alicujus periculo x, 8

Timidi mater non solet fieri viii, 2 (prov. de quo v. Eram. chil. 4. cent. 6. prov. 12. Boecl. Timidus non est hic idem, qui trepidus, vel ignavus, sed providus et cautus, qui timet juste timenda, et cura majore, quam audacia progrediens, se non temere in periculum conjicit, atque sic matri suum dolorem et lacrymas non ciet. Matri vero magis quam patri hunc affectum tribuit; quia mater, quo tenerius amat filium, eo magis dolet in bello cæsum. Unde Horat. 'bella matribus detestata' dicit lib. 1. Od. 1. Locc. Hoc sensu 'timiditatem' sibi tribuit Cic. Ep. ad Fam. vi, 16. et iv, 13)

Timor (de suspitione populi, libertati suæ timentis) ii, 8 timore abalienari vii, 5 timorem injicere alicui vii, 3. x, 7 habere vii, 3 (v. Hab.)

Timoleon Corinthius patriam a tyranno liberavit, Syracusas servitute, Siciliam oppressione xx, 1 fratrem, qui tyrannidem occupaverat, interfici jussit, ibid. unde judicium in se concitavit hominum et matris odium, ibid. Dionysio Sicilia depulsa pepercit xx, 2 Carthaginiensium copias fugavit, Mamercurum cepit, ibid. res Siciliæ instaurat xx, 3 &c. privatus sponte factus magno tamen publice in honore fuit, ibid. oculorum in senectute jacturam fert moderate xx, 4 modestia ejus, ibid. pietas, ibid. convitiis patientia xx, 5 prælia maxima natali die fecit, ibid. celebri sepultura honoratus, ibid.

Timoleonteum, gymnasium Syracus. xx, 5 (Meminit Polyæn. et Plut. in vita)

Timophanes frater Timol. tyrannidem occupat, et imperio fratris occiditur xx, 1

Timotheus Atheniensis describitur xiii, 1 ejus facta illustrata xiii, 1. 2 statua rari honoris, ibid. (v. Meursii Cætop. c. 13). emeritus revocatur ad

militiam xiii, 3 accusatus proditiõis mulctatur, ibid. Chalcidem se comfert, ibid. moderate et sapienter vixit xiii, 4 &c. Fit ejus mentio xi, 3 Leabi

plurimum vixit xii, 3

Tiribazus Sardibus præest ix, 5

Tisagoras (frater Miltiadis) i, 7

Tissaphernes vii, 5 præfectus Pers. inducias petit et violat xvii, 2 &c.

Tithraustea (chiliarchus) ix, 3 dux xiv, 3

Titubare (animi pendere, incertum esse, quid agendum) xviii, 9 (Cic. Philip. 8 'Titubare, hæsitare, quo se verteret, necire.' Metaph. ab his, qui pedibus sunt infirmis. Lamb. Qui locus egregie nostrum *ταπεινός*)

Tollere: in insidias inductum sustulit (interfecit, ut, paulo post) xiii, 5 (Sic quoque de Nerone in vulgato illo Disticho verbum sumitur, quod est ap. Sueton. 39 'Quis negat Æneam magna de stirpe Neronem? sustulit hic matrem, sustulit ille patrem'). tollere reges (abrogare eorum potestatem) vi, 3

Torques xiv, 3 (Persarum moribus inter insignia regia. Interim non modo aureus torques, sed armilla aurea, acinares &c. inter honores satrapis a rege concessos, et præmia benevolentis regis. vid. Brisson. de regn. Pers. L. 1. C. Barth. adv. viii, 25. Boecl. Adde Cl. Scheff. Syntagm. de antiq. torquib. inprimis §. 8)

Totus: reipublicæ se totum dedit ii, 1 magnis in laudibus tota fuit Græcia citari &c. (in omnibus Græciæ provinciis), Præf. alibi: universa Græcia ii, 2 et cuncta Græcia ii, 9 (Justin. vi, 6, 5 'repente pax tota Græcia facta est')

Tractare de conditionibus (scil. deditionis) xviii, 5 tractare socios sanete (præesse cum integritate, abstinencia, lenitate) vi, 4

Tractus arborum (longa series, sive arbores passim ac longo ordine positæ) i, 5

Tradere alicui imperii summam xiv, 3 alicui summam rerum tuendam xviii, 3 alicui oppidum tuendum (sc. imperio) i, 3 alicui temp. totam (adminstrand. sc.) vii, 7 sacra procuranda alicui ii, 2 urbem munitam alicui tuendam xiv, 5 Ita: paternam alicui tradere provinciam (demandare) xiv, 1 tradere alicui literas iv, 4 tradere alicui magistratui (sc. puniendum) xv,

- 4 Sic: tradi ad supplicium xix, 4 alicui tradere vivum aut mortuum vii, 10 tradere alicui urbem (mox: dedere) i, 2 alicui uxorem (supra: nuptum dare) x, 6 se totum alicui (deditum esse ut magistro, præceptor &c.) x, 2 celeriter accipere, quæ traduntur (de institutione) xxv, 1 alicui multum molestiæ et laboris (creare), Fr. 12
- Traditus mos a majoribus xvii, 1
- Traducere copias (trans flumen sc. ponte) i, 8 (trans Alpes sc.) xxiii, 3
- Trahi ad cupiditatem imperii (de animi propens.) i, 8
- Trajicere copias Hellespontum xvii, 4 exercitum ex Asia in Europam i, 3 fortunas suas alio xxv, 2
- Trajectio gentis ex solo patrio in aliud i, 4 (dominationi apud victos firmandæ repertum consilium, de quo Politici. Boeckl.)
- Tranquillitas (vita sine litibus et odio) xxv, 6
- Tranquillatis rebus (sopitis dissidiis civilibus) xxv, 4
- Transcurrere Hellespontum (præternavigare, prætervehi) xviii, 3 (Sic: Laminos alique; Nos tamen, 'transire')
- Transferre causam in alios xv, 8 transfertur imperium ab hoc ad illum iii, 2
- Transfigere aliquem ferro xiv, 11 (Sic Velleius ii, 76, 1 'gladio se ipse transfixit.' Livius passim, 'gladio aliquem per pectus transfigere.' Justinus vero iii, 81 'exuentem se ac nudatum gladio trajicit')
- Transfugere ad hostes xiv, 6. xvii, 6
- Transfugæ consilio celeri recuperati xvii, 6
- Transire mare xxii, 4 Hellespontum xviii, 3 saltum xxiii, 3 Alpes, ibid. vim flammæ vii, 10 in Asiam ii, 9 transire (de transfugis) xiv, 6
- Transitu prohibere xxiii, 3 (alii: 'transitum')
- Transportare copias (antea, 'trajicere') i, 3
- Trasimenus (lacus in agro Perusino) xxiii, 4
- Trebia (fluvius ex Apennino monte in Padum fluens) xxiii, 4, 6
- Tribuere beneficium alicui xxv, 11 alicui præmium i, 6 alicui honorem, ibid. literis nonnihil temporis (impendere) xxiii, 13 Sic: literis aut reipubl. tempora xiv, 4 huic ea tribuit, ut plura a parente proficisci non potuerint (de benevolentia singulari, magnisque officiis præstitis) xxv, 9 majora bona, quam vel fortuna vel natura tribuit vii, 2 nihil ei non tribuit fortuna xxv, 10 tribuere casus adversos hominibus, secundos fortunæ xiv, 5 aliquid culpæ alicuius vii, 6 aliquid alicui superbie (ut dare laudi, crimini, superbiam interpretari) xx, 4 tribuere aliquid officio, timori, spei (elegantem, facere propter off. &c.) xxv, 6
- Tribunus plebis interfectus est (in tribunatu) xxv, 2
- Triclinium, Fr. 6 triclinia argentea (olim Romæ rara), Fr. 10 triclinaria (subint. vestimenta), Fr. 8
- Trieris (pro, triremi) vii, 4 (usus et Hieronym. Chronico n. 944)
- Tripus aureus Delphis positus iv, 1 (mensam intelligi ait Magius, Athenæum ii, 7 allegans)
- Triremis (elliptice) vii, 4 triremis navis (plene) ii, 2 (v. Nav.)
- Tristis (morosior, difficilior) xv, 2 (conjungitur hic *equumventus* cum severo, ut ap. Cic. Bruto: Qui et orat. de Harusp. responsa. 'tristitiam' ac 'severitatem' conjunxit. Sic Capitolinus in Maximo: 'fuit semper severus, ita ut et Tristis cognomen acciperet.' Tacitus vero distinguit H. i, 14, 4. 'Piso vultu habituque moris antiqui et æstimatione recta severus, deterius interpretantibus tristior habebatur')
- Tritici modius xxv, 2
- Triumphus Sardinienensis, amplissimus (ex devicta Sardinia) xxiv, 1 triumpho comparata poetæ Ennii possessio, ibid. (Tali figura ap. Cic. in Brut. c. 72 'illata Romæ eloquentiæ copia triumphis, et auctor ejus triumphalibus viris præfertur'. triumphum deportare ex aliqua regione xxiv, 2 (v. Onuph. Panvin. de triumph. Boeckl.)
- Triumvir reipubl. constituendæ xxv, 12 (sc. hoc titulo dominationis consilia tegebant Octavius, Antonius, Lepidus. Boeckl.)
- Troas ager iv, 8
- Troæsen (vel Troæzene) ii, 2 (urbs Peloponnesi clarissima, paululum a littore recedens)
- Troicum bellum xiv, 2
- Tropæum (structa armorum congerie adornari solitum post victoriam, in loco prælii) xiv, 8 tropæum Marathonium (metonymice, pro victoria Marathon.) ii, 5 (ita Salaminii tropæi memoriam celebrat Cicero Tuscul. c. 46)
- Tuba revocare milites xii, 1

Tueri aliquem magna religione (defendere) ii, 8 Sic: omnes pari fortuna percussos instituit tueri xxv, 11 qua classe proxima ætate mare tueri potest ix, 4 tueri alicuius liberos xi, 3 summa rerum ei tradita est tuenda xviii, 2 (mox: ei regnam commendatum est, ibid.) oppidum alicui tuendum tradere i, 3 Sic: urbem munitam alicui tuendam xiv, 5 tueri regiam (de custodia aulica) xiv, 1 tueri valetudinem (curare &c.) xxv, 21 tueri gloriam paternam (conservare, vitam ea dignam agere) xix, 1 tueri se (de necessitatibus procurandis sublevandisque) xv, 3 (Estque sustentare, exhibere, alere se. Ita quoque Varro 3. de R. R. 1. et J.Cti sæpe. 'Tueri vitam' Ovid. de Ponto iv, 5. Locc. Add. Thes. Buchner.)

Tumultus tam propinquus tamque magnus (de bello, quod Darius Atheniensibus inferebat, copiis suis in campum Marathona deductis) i, 4 (Romana voce de Græca expeditione ob similitudinem usus est. 'Tumultus' enim, ut Cic. Philipp. viii, 1, 'tanta est perturbatio, ut major tumor oriatur:' adeoque gravius quid, quam bellum notat. At 'tumultus,' inquis, tantum civile bellum significat? Nego. Nam et 'tumultum Gallicum' dicebant veteres, quod erat Italiæ finitimus, ut ibidem Cicero. Dicitur autem 'tumultus' ita, quod res seu animi tumeant. Front. Strateg. v, 2 'C. Cæsar seditione in tumultum civilium armorum, ac tum maxime tumentibus animis legionem totam exauctoravit). tumultus Cinnanus (Civil. Bell. Cinn.) xxv, 2 (Flor. iv, 2, 2 'Cinnanam rabiem' vocat)

Tunc eligebatur xvii, 1

Tunica hirta circumdatus xiv, 3

Turba: in turbam exire (vulgari, militibus innotescere) xiv, 6

Turbidum tempus (de civili tumultu et cæde) xvi, 4

Turdi quando saginari cœpti, Fr. 10

Tusculum municipium xxiv, 1

Tutela: in tutelam suam pervenire xviii, 2 (Ita Cicer. sæpe et J.Cti. Est autem, 'ad pubertatem pervenire.' Ergo illa locutione, 'antequam in tutelam suam perveniret,' notatur pupillaris ætas sub potestate tutoris, cujus finis, pubertas. Vid. Institut. de pupill. subst. ubi illa verba: 'si filius hæres fuerit, et prius moriatur, quam in

suam tutelam venerit;' Theophilus exprimit: *ἐὰν ὁ παῖς γενόμενος κληρονόμος ἄνηθος τελευτήσῃ. ἄνηθος* est impubes; cujus erat periphrasis: 'antequam in suam tutelam venerit.' Boecl.)

Tutus: tutum relinquere locum aliquem (militibus insidere) xvii, 6 in tutum pervenire nando xii, 4 in tuto esse ii, 9 (oppon. in periculo esse, ibid.)

Tyrannus justus (de eo, qui in libera civitate potestate est perpetuus) i, 8 (Ubi in bonam partem vox sumitur. Vid. Fuller. miscell. sacr. i, 12. Salmas. Defens. Reg. c. 7. et Buchn. Thes. In malam vero partem ut frequentius usurpatur, ita serius ea significatio obtinuit. v. Fuller. eund. iv, 11. Huc pertinent sequentia:) tyrannus (pro Dionysio) x, 1 tyrannus non ferendus x, 7, 10 tyrannus a clementia deterritus crudeliôr fit xiii, 3 tyranni crudelissimum nomen x, 1 tyranni odium x, 5 tyranni satellitium assiduum xiii, 4 expulsor x, 10 a tyranno patriam liberare xx, 1 tyranni Atheniensium vii, 10 Thessaliæ xvi, 5 tyranni triginta viii, 1 tyrannorum facinora, ibid. suspicax animus x, 4 tyranni non facile continentes sunt xxi, 2

Tyrannis Dionysiorum x, 1 Pisistrati i, 8 tyrannis magnarum opum et multorum annorum (quæ tot annis suum statum firmavit roboravitque) x, 5 tyrannidis cupido unde vii, 7 odium xx, 2 propugnacula (extracta tanquam castella servitutis, et compedes oppressorum; ut de hac re est apud Liv. xxxii, 37) xx, 3 tyrannidem occupare xx, 1 amicus non magis tyranno quam tyrannidi x, 3 (alii: 'tyrannis')

V.

Vacatio: usus est vacatione ætatis xxv, 7 (de sexagenario, qui ne civilibus bellis et partibus se misceret, excusationem ætatis habuit. Boecl. Sic Cicero Verr. 7 'municipium, quod per hos annos tam commoda vacatione sit usum omnium rerum')

Vacuefacere insulam (ejectis scilicet incolis) v, 2 vacuefactæ bello possessiones (desertæ, vastatæ bello) xx, 3

Vadimonium sistere xxv, 9 ('vadimonium' definitur sponsio, ad certum diem sistendi se in iudicio, vel per se

- vel per procuratorem: quam qui implebant, 'obire' vadimonium dicebantur: etiam 'sistere.' vid. Pollet. hist. for. Rom. v, 1. Ergo sicut 'vadimonium imponere,' est vadari aliquem, sive ad promittendum datis vadibus adigere, certa die in iudicio se affuturum: 'ita' 'sistere vadimonium,' est se in iudicio sistere, quod sc. is, cui vadimonium erat impositum, datis vadibus promiserat, qui obito vadimonio liberantur. Adi Carol. Sigon. de jud. i, 20. Cum primis clara fient, quæ diximus, lectione Brissou. formularum L. 5. princ. Add. Gifan. obs. L. L. p. 243. not. Ernastii, et ab eo laudatos)
- Vagina nudare telum xiv, 11
- Valere: plus valuit Miltiades quam collegæ (eius consilium et auctoritas plus val.) i, 5 ejus ratio non valuit (non accepta est; non persuasit &c.) i, 3 valere plus (potentiorum esse) xxiii, 10 his locis plus pedestres copiæ valent (plus possunt efficere) xvii, 3 multum valere ap. optimates (sc. auctoritate) x, 6 plene: ap. exercitum plurimum valuit auctoritas v, 2 gratia multum ap. aliquem valere ix, 2 multis magnisque meritis apud aliquem valere (auctoritatem per merita obtinere) ix, 3 valere virtute (superiorem esse) i, 5 valere dicendo vii, 1 alibi: eloquentia x, 3 coplia, navibus vii, 8 consilio, prudentia xi, 1 equitatu, pediatu (instruetum esse) xviii, 3 non valere pedibus (non ingredi posse male affect. ped.) xix, 4 valet lex (servatur) viii, 3 Sic: valet hoc eo, ut &c. (pertinet eo) ii, 4 quo valeret id responsum nemo intelligebat (quid sibi vellet, quo pertineret, quo spectaret, ut ii, 6 loquitur) ii, 2
- Valens (potens et opib. ad oppression. ceter. invalescens) xiii, 3 valentes opibus xviii, 10 valentior (instructor) xxiii, 6 valentissima Africæ oppida xxii, 2
- Valetudo (de cæcitate) xx, 4 de morbo oculorum xxiii, 4 (Cic. 14. ad Fam. 4 'Clodium Philætarum, quod valetudine oculorum impediabatur, hominem fidelemque remisit'). valetudinis prosperitate uti xxv, 21
- Valerius L. Flaccus xxiv, 2
- Vallum (scil. castrorum) xxiii, 5 (de quo v. Lips. de mil. Rom. v, 5)
- Valvæ ædis iv, 5
- Varius: in omni genere vitæ varius (de Pausania, vitiis et virtutibus magno) iv, I (alibi de Alcibiade). nihil eo fuisse excellentius vel in vitiis vel in virtutibus vii, 1
- Varietas: tanta varietas fuit fortunæ ut &c. xxv, 10 in hoc fortunæ varietas est animadversa xiii, 4 (Sic Curtius iv, 14, 2 'jactamur invicem varietate fortunæ.' Justin. x, 3, 6 dixit: 'variante fortuna')
- Varro C. Terentius victus xxiii, 4
- Vasa fictilia xxiii, 10
- Vates: ut vates cecinit, quæ nunc usu veniunt (de Cicerone) xxv, 16
- Ubi: animadvertibat, ubi id fecisset, exercitum perituum, si id fecisset. xv, 7
- Vectigal: quinquaginta talenta vectigalia capiebat ex castro vii, 9 vectigalia nova inventa ab Hannibale xxiii, 7
- Vehi: equo concitato ad hostem vehitur xiv, 4 in qua nave fuerat vectus xii, 4 ut scirent, in qua nave rex veheretur xxiii, 10 (Sic Cicero de Divin. 2 'equus, in quo vehebat, mecum una demersus perituum apparuit.' Idem Tusc. 1 'tanquam ratis in mari immenso nostra vehitur oratio.' Ovidius Trist. El. iv, 2 'Has super in curru Cæsar victore veheris')
- Vehiculum xx, 4
- Vel: hujus victoriæ vel maxima fuit laus, quod &c. (ἐξαρτῶν) xvii, 4
- Vela ventis dare (in altum provehi) xxiii, 8 (Sic Virgilius non uno loco. Imo etiam Quintilianus lib. 10. cap. 3. dixit 'vela dare,' pro, 'navigare.' Per translationem 'vela dare suæ famæ' est ap. Martialem viii, 70)
- Velle: id commune ærarium esse voluerunt (constituerunt) iii, 3 minus, quam vellet, movebat eum ii, 4 noli, oro te, adversum eos me velle ducere, cum quibus &c. xxv, 4 appellatus est, ut ejus rei princeps esse vellet xxv, 8 Sic: eo rem perduxit: ut talibus pacationibus pacem tyrannus facere vellet &c. x, 5 sicut ipse valuerat ix, 4
- Velocitas ad belli utilitatem pertinet xv, 2 igitur illi in palæstra serviendum, ibid.
- Velut hæreditate relictum odium paternum erga Romanos sic confirmavit, ut &c. xxiii, 1 (addit hæc particula metaphoris, sententia ex translatō orientibus, inventionibus, &c. Boecl.)
- Venari fortiter inter Persarum instituta vii, 11 (v. Xenoph. παῖδ. Brissou. de regn. Pers. 2)
- Venatici canes xvi, 2

Venatoria galea xiv, 3 (v. Galea)
Venditare se florentibus (ap. florentes cum ostentatione et jactantia promitti animi operam suam sive offerre, sive prestare, sive ingerere. Boeckl.) xrv, 11

Venenum semper secum habuit Hannibal xliii, 12

Venenatus serpentes xliii, 10

Venerari regem (strictè sumta voce, προσκυνεῖν ita Latine redditur) ix, 3 (v. ἱσπορκ.)

Venerens: quem (Argilium) puerum amore Venero dilexerat (de Pausania) iv, 4 (Contra de Alexandro Curtius x, 5, 32 'Veneris intra naturale desiderium usus'). rebus Veneris deditus vii, 11 (Cic. Verr. 7 'istè autem homo Venerens, et affluens' &c.)

Veneti, Fr. 7

Venia: dedit ei veniam (annuit petitioni) ii, 10 Sic: quod si eam veniam sibi dedisset iv, 4 dedit huic veniam x, 2 (paulo ante: ei negare non potuit, quin &c. ibid.) quam veniam si sibi daret xviii, 6 (Sic Cicero de Orat. 1 'date nobis hanc veniam, ut ea quæ sentitis de omni genere dicendi subtiliter persequamini.' Idem pro Arch. 'quæro a vobis, ut in hac causa mihi detis hanc veniam.' mox: 'sine te hoc exorem.' ibid. Sic quoque Suetonius alique). veniam gratiamque malæ existimationis, si quid sit erratum, postulare (deprecari malam exist.). Fr. 3 (Cic. Verr. 7 'hæc si tibi tuus parens diceret, posset ab eo veniam petere? posset, ut tibi ignosceret, postulare?') veniam quando petere soleamus, ibid.

Venire obviam alicui (sc. cum exercitu) xliii, 4 subsidio (alicui) i, 5. xii, 1 alicui auxilio viii, 3 adjutum aliquem xx, 2' repetitum Macedoniam xviii, 6 ad propositum (ordiri, quod susceptum est). Praef. venio nunc ad fortissimum virum xlv, 1 (formula transitionis, etiam Ciceroni usurpata). venire in (alicujus) conspectum xlv, 10 Sic: si in conspectum veneris (sc. regis) ix, 3 venire in theatrum xx, 4 in judicium xv, 8 in colloquium de aliquare xiv, 11 in invidiam xv, 7 in potestatem hostium vi, 1. vii, 5 in potestatem inimici xviii, 11 in potestatem inopianti (tradi) xiv, 8 venit (id) mihi in opinionem (incipio opinari) i, 7 Sic: nemini (id) in opinionem veniebat (nemo id poterat credere) xrv, 9 Tale est: ei in suspicionem

veniebat, esse &c. (suspiciabatur) iv, 4 id quod usu venerat (evenerat, acciderat) vii, 4 quod ei usu venit xvii, 8

Ventitare ad comitia amicorum xrv, 4

Ventus aquilo i, 1 mox: ventus boreas i, 2 (per ἐπὶ ἄπηνον. vid. Flumen)

Venundari jussus Plato a Dionysio tyranno (sc. tanquam mancipium) x, 2 (Crudele facinus in liberum caput. Boeckl.)

Venusia (urbs Apuliz, Horatii patria) xliii, 5

Venusta figura (πάν τὸ σώμα διαρθρωμένον καὶ συμμετρος) xviii, 11 (Venustus enim hæc decentem membrorum inter se competentiam notat. v. Plutarch. in Eum. Boeckl. 'Venustatem' notanter Cicero distinguit a 'dignitate' formæ Offic. i, 30. 'videmus in formis, aliis dignitatem inesse, aliis venustatem.' Atque clarius cap. 36 'cum pulchritudinis duo genera sint, quorum in altero venustus sit, in altero dignitas; venustatem minilem ducere debemus, dignitatem virilem.' De comparatione utriusque exaudienda sunt. nam alias 'venustus' in viro quoque eo sensu, quo Nepos usurpavit, laudem habet: sicut et 'dignitas formæ' in femina laudatur apud Tacit. A. xii, 51)

Verbo (opp. reipsa: cum aliquid simulatur, aliud fit) xix, 3 (v. Buchn. Thes.) verbo fallis cives tuos xv, 5 concione advocata sic verba fecit, ut &c. vii, 6 verba alicui dare xliii, 5 (Alias verborum fallacias, hic ipsam belli fraudem et στρατηγίαν notat. Boeckl.) regis verbis (alicui) aliquid dare (regis nomine offerre) xvii, 8

Verberando necatus est (de M. Manlio), Fr. 1

Verbosiores epistolæ (prolixiores) xrv, 20 (Cicer. ad Fam. vii, 3 'habes epistolam verbosiozem fortasse, quam velles: quod tibi ita videri putabo, nisi mihi longiorem remisisses')

Vere gloriari aliquid xrv, 17 vere videor posse contendere xrv, 12 verissime judicare de instantib. ii, 1

Vereri: vereor, ne, si res explicare incipiam, historiam videar scribere xvi, 1 vereri aliquem (revereri, venerari) xrv, 15 asperitatem alicujus (honore et obsequio mitigare: recondita significandi venustate) xrv, 5 (Sic Tacit. H. i; 5, 4 'haud minus vitia principum amabat, quam olim virtutes verebantur'). insidias ab aliquo vereri xiv, 2 vereri invidiam (timere) xviii, 7

- Vergere : atq, qua ad meridiem vergit (qua parte meridiem spectat) v, 2
- Veritatis diligens (φιλότης) xv, 3
- Versari apud aliquem ix, 2 tuto versari in propinquo loco ii, 8 versari in Sabinis (esse, commorari) xxiv, 1 multum in iudiciis privatis ii, 1 versari in bello xi, 1 in exercitu v, 2 in celebritate (prodire in partem ædium frequentatam concursu hominum), Præf. in disputanda Philosophia, Fr. 5 in Asia sic versatus, ut (sic se gessit ut &c.) xvii, 3 Sic : in republica ita versatus est, ut &c. xxv, 6 multum in imperiis magistratibusque versatus i, 8 (v. Imperium)
- Versus Homeri x, 6 (hos sc. in ore ferebant subinde veteres : his iudicia sua de reb. sermonesque serios ac jocosos efferebant. Boecler.) versus epigrammatis de prælio Platæensi iv, 1 versibus aliquem exponere xxv, 18 facta illustr. viror. sub imaginibus quaternis quinq;que versibus describere, ibid. multa millia versuum xv, 4 (vid. quæ Lamb. ex Duareno huc notavit ; sunt autem versus, 'lineæ,' quas vocamus. v. Isidor. i, 6, 14. Horum numero metri libros solebant, eumque in ultima cera ascribebant : qui mos et Hebræis critic. v. Casaub. ad Athen. vi, 10. et Salmas. proleg. in Solin. 5. Boecl. Add. Voss. de vitiliis serm. i, 26. et cum his compara Jo. Croium sacrar. observ. in N. T. cap. 11. qui negat in his locutionibus 'lineas,' sed potius 'commata' vel 'periodos' debere intelligi. Denique vide et Epistolam Cl. Salmasii, quæ in Saravianis extat pag. 235)
- Versuram facere xxv, 2. 9 (Inter omnes expositiones, forte, optime rem expediunt Festi verba : 'versuram facere, mutui pecuniam sumere, ex eo ductum est, quod initio qui mutuantur ab aliis non, ut domum ferrent, sed ut aliis solverent, veluti verterent debitorem.' Atque hæc explicatio convenit Nepotis loco. Adde Simeon. Bosii animadvers. in Ep. Cic. ad Attic. v, 2, 1. v. et not. Ernstii. Donatus, 'as alienum ex ære alieno solvere.' Gifan. tres signif. phraseos collegit, in observ. quem vide. Illud ambigi interim vix debet, sæpe nihil aliud esse, quam 'mutuum sumere.' Consulendus etiam Cl. Salmasii plenius reconditoris doctrinæ 'de usuris' commentarius cap. 7. p. 100. et seqq. Boecl.)
- Vertens annus (totius) xvii, 4 (v. Annus. Macrobius Saturn. 1. cap. 14. 'Solis annus eo dierum numero colligendus est, quem peragit, dum ad id signum se denuo vertit, ex quo digressus est : unde annus vertens vocatur et habetur magnus, quum Lunæ annus brevis putetur.' Ciceroni autem Somn. Scipion. annus 'vertens' seu magnus dicitur ; cum ad idem, unde semel profecta sunt, cuncta astra redierint, eandemque totius cæli descriptionem longis intervallis retulerint. Eodem modo Plautus Pers. iv, 4, 76. dixit 'mensem vertentem' pro integro)
- Vesperascente cælo xvi, 2 (Tacitus passim, 'vesperascente die')
- Vestigia servitutis (indicia, monumenta) xx, 3
- Vestis Medica iv, 3 (serica sc. Persarum præcipuis gestata, et aliquando legatis dono data. vid. Brisson. de regn. Pers. 1. Fam hic usurpat Pausanias, qui incivili elatione in Persam totus desciverat. Boecl.) vestis muliebris vii, 10 (χιτωνίσκος appellat h. l. Plutarchus). optima, quam satrapæ regii gerunt xiv, 3 veste aliquem tegere, ibid.
- Vestitus agrestis xvi, 2 humilis, obseletus xvii, 8 militaris (oppon. ducis vestitus) xiv, 9 vestitu tecta consilia et molitiones xvi, 2
- Veterani, milites xviii, 10 eorum licentia et insolentia xviii, 8
- Vettones (Hispaniæ citerioris populi) xxii, 4 (Appianus Iberica, generali nomine *Ισπανς* vocat)
- Vetusti mores Carthag. xxii, 3
- Vexare regionem (populari, diripere) xiv, 4. 10 vexari (ab hoste premi) xviii, 5 vexari bello xx, 1. magnis terroribus xxv, 9 (Grave hoc verbum est, nam qui fertur et raptatur et huc atque illuc distrahitur, is 'vexari' proprie dicitur, ait Gell. ii, 6. Adde Macrobius Saturn. vi, 7. Boecl.)
- Via Appia xxv, 22 (De ea post alios prolixè Auctor Romæ Subterraneæ lib. 1. cap. 11)
- Via decem dierum xviii, 8 via qua omnes comæant, ibid. via quæ longum anfractum habet, ibid. via copiosa omniumque rerum abundans (in qua non desunt copiæ rerum necessaria-rum), ibid. via brevior, ibid.
- Vicinitas (pro iis, qui in vicin. habitant) vii, 10 (conf. Gifan. Observ. L. I. pag. 249)

- Victor exercitus (victoriis clarus et felix) xvii, 4
- Victor Olympiæ ('Ολυμπιονίκης qui ludis Olymp. vicit), Præf. et vii, 6
- Victoria duplex uno die v, 2 victoria civilis funesta xv, 10 victoria casu et errore corrupta i, 7 victoria patriæ vii, 8 victoria ea præclara, in qua plus clementiæ, quam crudelitatis xx, 2 fortitudine et prudentia temperata viii, 2 victoria elationem parit iv, 1. 2. vi, 1 victoriæ præmium i, 6 magnæ effectus ix, 4 victoriam sæpe casus et licentia hostium dat vi, 1 victoriæ pariunt gloriam ii, 6 victoria elatus Pausanias iv, 1 elatus Lysander vi, 1
- Victus et vita (disting. ut hæc exteriorem inter homines et in publico consuetudinem; ille interioris et familiaris vitæ instrumenta, domumque ac mensam innuat. Boecl.) vii, 1 deducere aliquem a pristino victu x, 4 (hic 'victus' est vitæ genus, 'vitæ status', ut ipse Auctor explicat). victum quotidianum amovere (vulgo ordinarium, quotidie præberi solitum) xviii, 12
- Videre: vidit magno se fore periculo (prævidit) xxiii, 9 (alii: in periculo). videbat se initurum (intelligebat) vii, 9 non vidit cujusquam ex sua stirpe funus (non expertus est &c.) xxi, 2 non videbant, quid potissimum vitarent (incerti erant &c.) xxiii, 11 videor posse contendere (formula asseverationis cum modestia stabilicndæ) xxv, 12 si tibi videtur, des &c. (si placet) iv, 2 Sic: si ei videretur, veniret &c. xiv, 11 visum est tempus rei gerendæ xvi, 2 cum tum esset visum copias extrahere &c. xvii, 3 vide, ne tu pejus consulas xv, 10 (Græv. ad Cic. de Offic. 1. cap. 20)
- Vidua nobilis, Præf.
- Vigere: qui paulo ante victores viguerant vii, 5 (cum amplificatione et elogio effertur, quod simpliciter dixisset victores fuerant). vigeat violacea purpura (erat in pretio), Fr. 8
- Vigilantia aliquem vincere xviii, 1
- Vigilia secunda, tertia (paulo ante: prima nox) xviii, 9. (nox in 4 vigiliis tanquam partes æquales divisa veteribus. Boecl. Sic Cicero ad Fam. iii, 7 'cum puer tuus ad me secunda fere vigilia venisset, &c.' Idem in Catil. 3 'tertia fere vigilia exacta'). cum in castris ejus non satis diligenter age-
- rentur vigiliæ viii, 4 (de custodiis nocturnis: nam 'excubiæ' etiam de diurnis dicuntur. Boecl. Sic Cicero Verr. 6 'ut noctu vigilias agerent ad ædes sacras')
- Villa sumtuosa suburbana, maritima xiv, 14
- Vincere aliquem cura, vigilantia &c. (antecellere) xviii, 1 omnes gravi prælio vicit xvii, 4 Sic: victi erant quinque præliis terrestribus tribus navalibus vii, 5 semper consilio vicit xi, 1, (oppon. nusquam culpa sua male rem gessit, ibid.)
- Vincula (carceris signif.): in vincula publica coniectus est i, 7 ex vinculis publicis effugere iv, 2 vincula epistolæ lacerare (alii: laxare) iv, 4 (Antiqui enim vinculis colligabant epistolas. v. Lips. Ep. instit. cap. 4. Barth. advers. ii, 4, 18. Freinsh. comm. Curt. vii, 2, 25. Boecl.)
- Vindicare (sibi) ab aliquo non nulla, plurima (tribuere, ascribere) viii, 1 vindicare aliquem in libertatem xv, 8 patriam in libertatem ex servitute restituere &c.) xviii, 1
- Vinea i, 7 (instrumentum in oppugnandis urbibus. accessibus serviens, quos tegit &c. vid. Lips. Poliore. i, 7. Stewech. ad Veget. iv, 15. Hodie respondet 'Galerie.' Boecl.)
- Vino epulisque dediti xvi, 3 (Non ut alias de studio et vitio animi his rebus dediti, sed de ipso actu perpotationis et epulationis his accipitur. Boecl.) vino epulisque obrui x, 4
- Vinolenti homines (ebriosi, vinosi; de habitu vitioso) vii, 11 vinolenti (ebrii; de actu) xvi, 3 (ubi tamen Ma. Ernestii, 'vino pleni')
- Violacea purpura, Fr. 8
- Violare aliquem (lædere, injuriam alicui facere) xv, 9 Sic: violari ab aliquo xvi, 5 violatus crudeliter x, 2 violare clementiam (contra clem. aliquid facere) vii, 10 fanum iv, 4 sacra vii, 4 Sic: eos violari vetuit (scil. quos loci religio reddebat inviolabiles, his noceri noluit. Boecl.) xvii, 4 violare cedentes (cædere, persequi) viii, 2
- Vir acerrimus vii, 5 callidus xiv, 10 clarissimus ii, 8 fortis xiv, 7 fortissimus xxiii, 13 omnium callidissimus xxiii, 9 viri unius quanta sæpe virtus ii, 4. 5 viri excellentes xv, 4 præstantes claritate, usu, belli xviii, 3 viri clari quem exitum perique Athenis hab. xix, 4 virorum claror. notitia

- (cognitio de rebus ipsorum) xxv, 18
eorum collatio contentioque xxiii, 13
- Virilis sexus (pro filio)** xvii, 1
- Virium (lecti milites)** iv, 1
- Virgo nubilis** xv, 3
- Virgula oleaginis** xviii, 4
- Virtus** : cum virtute militum devicisset hostium exercitus i, 2 de alicujus virtute non desperare i, 4 virtutibus elucescere iv, 1 (opp. obrui vitia, ibid.) moribus illorum summa virtus in patientia ponitur vii, 11 (mox : summa laus est fortiter venari, ibid.) virtutem sine fortuna ponderare viii, 1 pari se virtute postea prae-buit, cum &c. xiv, 2 cujus virtus bellica suscipienda est xvii, 4 ejus virtuti par data est fortuna xviii, 1 magnos homines virtute metitur non fortuna, ibid. alicujus non virtute sed perjurio captus xviii, 13 virtute regnum adipisci xxi, 1 formam corporis incredibili virtute belli ornare, ibid. virtute tyrannidem sibi parare xxi, 2 Romanus populus omnes gentes virtute superavit xxiii, 1
- Vis flammæ** vii, 10 fortunæ x, 6 hostium ii, 8. xxiii, 11 morbi xxv, 21 (ingravescentes, et veluti obruentes vires, efficaciam, impetum notat &c. Boecler.) vis maxima barbarorum (multitudo) v, 2 vis repentina (tumultus, seditio) vii, 3 vis pugnantium (virtus et strenuitas) viii, 1 vim alicui afferre (de cæde) x, 10 vim adhibere (&c. alicui comprehendendo) iv, 4 vi summa committere prælium (acerrime) i, 5
- Visendi gratia (videndi, spectandi)** x, 10 visendi Alcibiadis expectatio vii, 6
- Vita moderata sapiensque** xiii, 4 in omni vitæ genere varius iv, 1 vitæ splendore ac dignitate omnes superare vii, 11 vetere vitæ instituto effugit nova pericula xxv, 7 de vitæ consuetudine mutavit nihil xxv, 14 elegantia vitæ familiaritatem alicujus consequi xxv, 19 vitam diutius sibi esse retinendam non sentire (de consilio ἀποχρησίας) xxiii, 12 Sic : vitæ finem facere xi, 1 vitæ tedium capere, Fr. 2
- Vita excellentium Imperatorum (res gestæ).** Præf. Sic : vita excellentium virorum xv, 4 (ita enim Dan. cod.)
- Vitare insidias (evadere)** xiv, 9 suspensiones xxv, 6
- Vitio adversariorum (culpa)** xvii, 5 vitia adolescentiæ emendata ii, 1 in vitiis poni xv, 1
- Vitulinus** : præter vitulina, et hujusmodi genera obsonii, quæ &c. nihil accepit (&c. munera missa) xvii, 8
- Vivere laute** xii, 3 liberius ii, 1 cum dignitate xii, 8 pro dignitate xxv, 2 cum aliquo simul xxiii, 13 cum aliquo conjunctissime xxv, 5 vivere cum aliquo (de mulieris consuetudine) vii, 10 (honestiori voce tegitur res dicta turpior. Boecl. τὸ 'vivere' tamen h. l. delent Schottus, Schoppius in paradox. liter. Ep. 5. et Buchn. in Thes. pag. 105)
- Vivo Hannibale** xxiii, 12
- Vix fides facta est** iis, esse &c. xvii, 8
- Ulcisci inimicos** (punire, vindictam ab iis sumere), Fr. 12 injurias patriæ (illatas patriæ) ix, 5
- Ullus** : huic uni contigit, quod nescio an ulli xx, 1 (alii : 'an nulli'). sine ullo detrimento xxiii, 5 sine ulla pompa funeris xxv, 22 (vid. Sine)
- Ultimus** : ab origine ultima stirpis Romanæ (prima) xxv, 1 (Plane ad mentem Nepotis Livi 40. 'præferuntur primo agmini arma insignia omnium ab ultima origine Macedoniæ regum.' Loccen.) ex ultimis terris xxv, 20
- Ultr appetitur**, qui habet (i. e. diffidius non diu quærendi sunt amici ; sed sponte se offerunt), Fr. 5
- Unde** : non reliquit, unde efficeretur v, 4
- Undecim viris tradi**, more Atheniensium, publice ad supplicium damnati solent xix, 4 (Erant autem of ἑβδeka iudices, quibus cura carceris et suppliciorum demandata. v. Sigon. 4. de republ. Athen. 3. Boecl. Add. Ubb. Emmii tom. 3. Græciæ vet. pag. 50, 51)
- Unguenta** (in muneribus missa.) xvii, 8
- Universa Græcia**, Europa ii, 2 universos pares esse aiebat ii, 4 (oppon. dispersos perituros, ibid.)
- Unus homo pluris est**, quam civitas xv, 10 unius arbitrium (in gerend. sc. rep.) vii, 7 (vid. Arbitr.) unus omnium i, 1 unus in civitate maxime floret v, 3 unus ante alios carissimus xxv, 3 unus post hominum memoriam iii, 1 sentiebat se unum ejus delicti futurum reum vii, 8 is omnibus unus insulis præfuit ix, 1 cui maximam fidem uni habebat x, 5 uni huic maxime indulgebat x, 2 universi in unum impetum fecerunt xv, 9 (id) unum ab iis petivit, ut &c. xv, 8

Vocare aliquem (scil. ad convivium) xxv, 14 (proprium in hac re verbum. v. Jan. Gußelm. Verisimil. 4, 18. et Taubmann. ad Plaut. Men. iii, 8, 11. ac Stich. i, 3, 39). vocare aliquem ad arma, ad libertatem xvi, 3. xix, 2 vocari in ciuē (regem censeri) xlii, 3 (v. Crim.)

Volo: quem cum minus, quam vellet, moueret ii, 4 (ita circumloquimur ex ingenio rei, quod simpliciter erat: 'quem cum non moueret.' Boeckl. v. Velle)

Volumen (ita librum suum vocat Auctor), Præf. et xv, 4 cuius finem facit xlii, 13 Sic: volumen Attici de magistratibus xxv, 18 volumen Nepotis de vita et moribus Catonis xxiv, 3 volumina epistolarum (Ciceronis sc. ad Attic.) xxv, 16

Volumnius P. præfectus fabrum Anton. xxv, 12

Voluntas (consilium, propositum) xlii, 2 Sic: voluntatem occultare vi, 2 a voluntate hac deteritus x, 3 voluntas (benevolentia) viii, 4 (bona gratia, venia) i, 2 voluntas propitia x, 9 mirabiliter vulgi mutata est voluntas x, 10 offensa in eum militum voluntate x, 7 voluntate suorum (oppon. vi) i, 8 qua voluntate esset in regem (quomodo animatus erga reg.) xiv, 6

Voti damnatus (compos.) xx, 5 (v. Damn.) vota suscipere, solvere Jovi vi, 3 (proprie voces. v. Briss. form.)

Urbs (de insula) i, 2 urbs donatæ, certisque victus partibus destinata ii, 10 (v. Oppidum). urbs Romana xxv, 20 (Sic Justinus vi, 6, 5 'urbs Romana a Gallis capta est,' et xlii, 3, 1 'urbs Romana ab adolescentibus conditur')

Urbanus populus (opp. exercit.) v, 2 urbana possessiones xiv, 14 urbana officia (in negotiis urban. præstari solita) xxv, 4 (v. Offic. Martialis Epigr. i, 56 'Vivat et urbanis albus in officiis.' Locc.)

Usque a mari xlii, 2 usque ad hanc ætatem, ibid. hoc usque eo tota Græcia fama celebratum est, ut &c. xii, 1 id illi usque eo desuperunt, ut &c. xvi, 3 ferrum usque eo retinuit, quoad &c. xv, 9 alibi: ad eum finem, quoad &c. xv, 2 usque adeo intestabiles inuisique fuerant, ut &c., Fr. 2

Usquam: prius, quam usquam se moueret xvii, 3 alibi: non se quoquam movit ex urbe xxv, 7 hoc acutius cogitatum non legimus usquam xiv, 6

Usuram accipere ab aliquo xxv, 2 usuris multiplicandis crescit eas alienum, &c. xxv, 2

Usus: usum alicuius benevolentiamque retinere (familiaritatem) xxv, 20 usui maximo alicui esse (de opera consilioque) ix, 2. xviii, 2 usa venire (v. Venire). usu et sapientia præstans (experientia) xlii, 3 cum claritate, tum usu belli præstans xviii, 3

Ut omittam Philippum xlii, 2 (Rejectionis formula et præteritionis). si verum est, ut populus Romanus superarit &c. (quod) xlii, 1 prædixit, ut ne dimitterent ii, 7 ut nos iudicamus (sicut) xxi, 1 illorum urbs ut propugnaculum opposita est barbaris (tandem) ii, 7 ejus, ut qui maxime, amicus fuit, Fr. 4 ut si exercere remiges vellet (ac si) x, 9 (quem sensum Cæsar Bell. Civ. 2. sic extulit: 'per causam exercendorum remigum'). ut tum erant tempora xxv, 1 habuit obtrectatorem cæsis cæcitatibus in dicendo, ut Thebanum scilicet (pro capto Thebanorum) xv, 5 (Sic Cicerō: 'ut temporibus illis,' pro conditione illorum temporum. Limitatio sive restrictio ejus, quod dictum est. Boeckl. Idem similiter Cat. maj. cap. 5. de Q. Fab. Max. 'multæ, ut in homine Romano, literæ')

Utique (et uti. mox: atque uti), Fr. 12 (Sæpe ita usurpatur in fragmento 'Legis regæ,' apud Gruter. et alios)

Uti: si quid de suis facultatibus uti voluisset xxv, 8 (Ubi cum quarto casu rō 'uti' constituitur. Conf. Fr. Sanctii Minerv. lib. 3. c. 3. p. 196). uti apparatu regio iv, 3 libenter cibo xviii, 5 aliquo doctore xlii, 18 magna celeritate xvii, 2. 4 clementia in captos vii, 5 alicujus consiliis ii, 10. xv, 5 aliquo duce i, 1 uti crudelitatis superioris more viii, 3 uti acerbioris imperio in aliquem xviii, 6 moderatione xxv, 14 temeraria ratione xlii, 3 prudentia, fortitudine vii, 2 uti (habendi significatu): uti familia optima xiv, 13 felicitate iv, 2 fortuna pari v, 2 gratia alicujus in re aliqua xv, 12 hospitio alicujus v, 3 instituto hoc, Præf. libertate (imperio populari) i, 8 omnibus optimis rebus xxv, 13 patre diligente, indulgente &c. xxv, 1 portu neque magno neque bono ii, 6 dextero oculo non æque bene xlii, 4 prosperitate valetudinis xxv, 21 uti duro adolescentiæ initio v, 1 uti (de

- convictu et familiaritate): uti aliquo familiariter xvii, 1. xix, 4 intime xxv, 5 familiaritate alicujus xxv, 9 aliquo amico xviii, 2 beneficio (civitatis) uti xxv, 3 castris uti v, 5 (oppon. uti palæstra, ibid.) uti sapienter temporibus (inservire tempori) xv, 3
- Utica xxii, 2 (urbs Lybiæ post Carthaginem maxima, quam Velleius Paternus i, 2, 6. circa Codri tempora Tyrios, paucis annis post Gades, condidisse scribit)
- Utilitati communi parere vii, 4 velocitas ad utilitatem belli pertinet (usum bellicum) xv, 2
- Utique: in Græcia utique olim magnæ laudi erat (omnino, certe) xv, 2 (Sic Cicero ad Att. l. 13 'illud vero' utique scire cupio.' Quintil. v, 10 'quod justitia est, utique virtus est.' alique)
- Utres ad hanc rem conficiendam imperavit quam plurimos xviii, 8
- Utrobique (et terra et mari) xxiii, 10
- Utraque fortuna (secunda et adversa) xxv, 14
- Utrique Dionysii (pro, uterque Dionysius) xx, 2 utrosque profligavit (utrumque) xxiii, 4 (Sic quoque alii veterum. v. Freinshem. Ind. Flor.)
- Vulgi (affectus varii) xix, 4 vulgi voluntas mirabiliter est mutata x, 10 in vulgus edit, sôo jussu eum profectum xiv, 6 in vulgus editi libri xxv, 16
- vulgo præsentis (militib. præsentib.) vii, 8
- Vulnus gravissimum morte filii accepit x, 6 Sic: celans quantum vulnus accepisset xiv, 6 vulnus mortiferum xv, 9
- Vulnerari ab aliquo aliquot plagis xviii, 4
- Vulsonis Cn. Manlii res gestæ Hannibali memoratæ xxiii, 13
- Vultus: id e vultu ejus intellexit iv, 5
- Uxorem amittere xxi, 1 reducere (quæ fuit alii tradita. v. Reduc.) x, 6 de uxore alicui exprobrare (scil. quod non duxisset uxorem) xv, 5

X.

- Xenophon Socraticus xvii, 1
- Xerxes mari et terra bellum infert Europæ ii, 2 in Asiam suam relegatur ii, 2. xxi, 1 ab Artabano ferro interimitur xxi, 1

Z.

- Zacynthii adolescentes x, 9
- Zama xxiii, 6 (urbs Africae, Ptolemæo Azama dicta. Hodie Zamor vocatur. v. Bochart. Geogr. sacr. part. post. lib. 1. cap. 24)

FINIS OPERUM CORNELII NEPOTIS.

